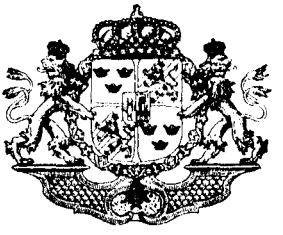
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 38

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1930

HÄFTEN 7—12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

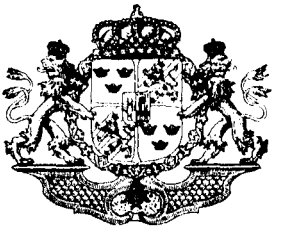
Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1930: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19302

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 38

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1930

HÄFTEN 7—12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1930
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
293852

INNEHÅLL INDEX

N:r 7.

Arbetsmarknaden under juni månad 1930 . .	521	Le marché du travail en juin 1930.
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1929	523	Accidents survenus au cours du chargement et déchargement des navires en 1929.
Kooperativa förbundets verksamhet under år 1929	528	L'union coopérative en 1929.
Socialstyrelsens utlåtande över förslaget till lagstiftning om alkoholistvård	532	Rapport de l'Administration du travail sur le projet de loi concernant le traitement des alcooliques.
Socialstyrelsens utlåtande över betänkandet angående moderskapsskydd	545	Rapport de l'Administration du travail sur la protection de la maternité.
Kollektivavtalen under andra kvartalet 1930	549	Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1930.
Internationella arbetsorganisationen	552	L'organisation internationale du travail.
Direktörens rapport till arbetskonferensens fjortonde sammanträde	552	Rapport du directeur à la quatorzième session de la conférence internationale du travail.
Nya publikationer från internationella arbetsbyrån	553	Nouvelles publications du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	554	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1930	554	La commission de chômage pendant le mois de mai 1930.
Hjälpverksamheten bland rysslandssvenskarna. . .	554	L'activité de secours pour les exilés suédois de la Russie.
Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1929 års ingång	554	Les syndicats ouvriers dans différents pays au commencement de l'année 1929.
Svenska arbetsgivareföreningen år 1929	556	L'union des patrons suédois en 1929.
Registrerade sjukkassor år 1929	557	L'activité des caisses de maladie enregistrées pendant l'année 1929.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	557	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Juni 1930	560	Les bureaux de placement publics en Suède. Juin 1930.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 maj 1930	566	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mai 1930.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	567	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under andra kvartalet 1930	568	Coût de la vie pendant le 2e trimestre 1930.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	592	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Tidskriftsöversikt	594	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	600	Lois concernant les questions sociales.

N:r 8.

Arbetsmarknaden under juli månad 1930 . .	601	Le marché du travail en juillet 1930.
Arbetstillgången under andra kvartalet 1930	603	L'offre et la demande du travail pendant le 2e trimestre 1930.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1930	609	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1930.

Socialstyrelsens yttrande rörande hjälp åt arbetslösa svenskar i Kanada m. m.	614	Rapport de l'Administration du travail sur le secours envisagé aux Suédois sans travail en Canada.
Sociala frågor vid 1930 års riksdag	625	Questions sociales au Riksdag de 1930.
De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1929	636	Recettes et dépenses des bureaux de placement publics en Suède en 1929.
Den nya franska socialförsäkringslagen	639	La nouvelle loi sur les assurances sociales en France.
Internationella arbetsorganisationen	647	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i juni 1930	647	Session du conseil d'administration du bureau international du travail en juin 1930.
Kortare meddelanden	649	Courtes notices.
Blyfaran från motorbränsle	649	Les dangers du plomb provenant du combustible des moteurs.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1930	650	La commission de chômage pendant le mois de juin 1930.
Den oavbrutna arbetsveckan i Ryssland	650	La semaine ininterrompue en Russie.
Norsk alkoholstatistik	651	Statistique norvègienne de l'alcool.
Ut- och invandring under år 1929	652	La migration en Suède en 1929.
Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1930	653	L'émigration transatlantique pendant le 2e trimestre 1930.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	655	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Yrkesinspektionens verksamhet under andra kvartalet 1930	665	L'inspection du travail pendant le 2e trimestre 1930.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Juli 1930	666	Les bureaux de placement publics en Suède. Juillet 1930.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 juni 1930	672	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 juin 1930.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	673	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Juli 1930	674	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Juillet 1930.
Tidskriftsöversikt	676	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	680	Lois concernant les questions sociales.

N:r 9.

Arbetsmarknaden under augusti månad 1930	681	Le marché du travail en août 1930.
Arbetsförmedlingskonferensen inom Stockholmsdistriktet den 16—17 augusti 1930	683	Conférence des directeurs des bureaux de placement du district de Stockholm.
Kollektivavtal i Sverige år 1929	690	Conventions collectives en Suède en 1929.
Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete år 1930	693	Salaires des ouvriers dans les travaux pour l'entretien des routes en 1930.
Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1929/30	697	Les salaires des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1929/30.
Löneutvecklingen i olika länder 1913—1929	701	Les fluctuations des salaires dans différents pays de 1913 à 1929.
Socialstyrelsens utlåtande angående kostnaderna för läkarbesiktning av minderåriga industriarbetare	705	Rapport de l'Administration du travail sur les frais d'examens de médecin des ouvriers industriels mineurs.
Socialstyrelsens förslag till åtgärder mot handeln med kvinnor och barn	710	Projet de mesures contre la traite des femmes et des enfants.
Socialstyrelsens förslag till förordning angående idkande av pantlånerörelse	714	Projet de loi concernant les monts-de-piété.
In- och utvandringen i Förenta staterna under fiskalåret 1929/30	730	La migration aux Etats Unis pendant l'année 1929/30.
Internationella arbetsorganisationen	734	L'organisation internationale du travail.
Sammanträde med arbetsbyråns styrelse den 28 juni 1930	734	Session du conseil d'administration du bureau international du travail le 28 juin 1930.
Ny publikation från internationella arbetsbyrån	734	Nouvelle publication du bureau international du travail.

Kortare meddelanden	735	Courtes notices.	
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1930	735	La commission de chômage pendant le mois de juillet 1930.	
Förslaget till arbetstidslag i Storbritannien	735	Projet de loi concernant la durée du travail en Grande-Bretagne.	
Förslag om arbetstidens reglering för affärsanställda i Storbritannien	736	Projet de loi concernant la durée du travail des employés du commerce en Grande-Bretagne.	
Förslag om veckovila för privatchaufförer i Frankrike	737	Projet de loi sur le repos hebdomadaire des chauffeurs d'automobiles en France.	
Förslag om utsträckt veckovila i Belgien	737	Projet d'amendement à la loi sur le repos hebdomadaire en Belgique.	
Fyrtiofyra timmars arbetsvecka för arbetare anställda av amerikanska förbundsregeringen	737	La semaine de quarante-quatre heures pour les ouvriers du gouvernement fédéral des Etats Unis.	
Skärpt tillsyn över de kooperativa föreningarna i Ryssland	738	Contrôle augmenté sur les coopératives de consommation en Russie.	
Nya sjukförsäkringssakkunniga	739	Experts sur l'assurance-maladie.	
Italienska regeringens emigrationspolitik	739	La politique d'émigration du gouvernement italien.	
Invandringen till Kanada under budgetåret 1929/30	740	L'immigration au Canada pendant l'année 1929/30.	
Nya begränsningar av invandringen till Kanada	741	Nouvelles restrictions de l'immigration au Canada.	
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	741	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.	
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	745	Marché du travail et chômage à l'étranger.	
Sveriges offentliga arbetsförmedling Augusti 1930	746	Les bureaux de placement publics en Suède. Août 1930.	
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 juli 1930	752	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 juillet 1930.	
Livsmedelspriser och levnadskostnader Augusti 1930	753	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Août 1930.	
Tidskriftsöversikt	755	Revue des périodiques.	

N:r 10.

Arbetsmarknaden under september månad 1930	761	Le marché du travail en septembre 1930.	
Internationella arbetskonferensens fjortonde sammanträde	763	La quatorzième session de la conférence internationale du travail.	
Arbetsinställelser i Sverige år 1929	772	Grèves et lockouts en Suède en 1929.	
Olycksfall i arbete år 1927	775	Les accidents du travail en 1927.	
Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1930	777	Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1930.	
Alkoholistvårdens anslagsbehov	779	Demande de subvention pour le traitement des alcoolistes.	
Italienska regeringens arbetslöshetspolitik	794	Mesures du gouvernement italien contre le chômage.	
Kortare meddelanden	797	Courtes notices.	
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1930	797	La commission de chômage pendant le mois d'août 1930.	
Tyska riksregeringens arbetsanskaffningsprogram	797	Programme du gouvernement allemand pour fournir de l'emploi aux chômeurs.	
Nya bestämmelser om statens åtgärder mot arbetslösheten i Finland	798	Nouveaux réglements concernant les mesures de l'Etat contre le chômage en Finlande.	
Arbetslösheten vid 1930 års folkräkning i Förenta staterna	799	Le chômage aux Etats Unis au recensement de 1930.	
Lag om officiell arbetsmarknadsstatistik i Förenta staterna	799	Une loi sur l'établissement de statistiques de l'emploi aux Etats Unis.	
Kommittéförslag rörande planering av nödhjälpsarbeten i Förenta staterna	800	L'organisation des travaux publics en fonction des prévisions aux Etats Unis.	
Förslag till ytterligare begränsning av immigrationen till Förenta staterna	801	Proposition d'amendement de la loi d'immigration aux Etats Unis.	
Den engelska utvandringen till Kanada under 1929	801	L'émigration anglaise au Canada en 1929.	
Sveriges offentliga arbetsförmedling September 1930	802	Les bureaux de placement publics en Suède. Septembre 1930.	
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 augusti 1930	808	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 août 1930.	
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	809	Marché du travail et chômage à l'étranger.	
Levnadskostnader under tredje kvartalet 1930	810	Coût de la vie pendant le 3e trimestre 1930.	
Tidskriftsöversikt	835	Revue des périodiques.	
Författningar rörande sociala frågor	840	Lois concernant les questions sociales.	

N:r 11.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1930	841	Le marché du travail en octobre 1930.
Arbetstillgången under tredje kvartalet 1930	843	L'offre et la demande du travail pendant le 3e trimestre 1930.
Statens förlikningsmäns verksamhet år 1929	849	Les conciliateurs officiels en 1929.
Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1930	851	L'offre et la demande des appartements dans les villes de la Suède le 1er octobre 1930.
Olycksfall inom sjömansyrket år 1929	857	Les accidents du travail parmi les marins en 1929.
Permanenta arbetsfredskommittén	866	Le comité permanent pour la paix sociale.
Ny kungörelse angående minderårigs användande till vissa farliga arbeten	872	Nouveau décret concernant des mineurs employés à certains travaux dangereux.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1930	877	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1930.
Internationella arbetsorganisationen	882	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i oktober 1930	882	Session du conseil d'administration du bureau international du travail en octobre 1930.
Ny publikation från internationella arbetsbyrån	884	Nouvelle publication du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	885	Courtes notices.
Nationernas förbund och flyktingsproblemet	885	La société des nations et les questions concernant les réfugiés.
Reallönerna i olika länder i juli 1930	886	Salaires réels dans différents pays en juillet 1930.
Utredning angående allmänna arbeten till motverkande av arbetslöshet	888	L'organisation des travaux publics comme remède au chômage.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1930	889	La commission de chômage pendant le mois de septembre 1930.
Den engelska fackföreningsrörelsen år 1929	889	Les syndicats ouvriers en Angleterre en 1929.
Arbetsinställelser i utlandet under 1929	890	Grèves et lockouts dans l'étranger en 1929.
Rusdrycksförsäljningen under år 1929	892	La vente des boissons alcooliques en 1929.
Den danska nykterhetsrörelsens rusdrycksprogram	893	Programme du mouvement antialcoolique en Danemark.
Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1930	894	L'émigration transatlantique pendant le 3e trimestre 1930.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	896	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Yrkesinspektionens verksamhet under tredje kvartalet 1930	901	L'inspection du travail au cours du 3e trimestre 1930.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Oktober 1930	902	Les bureaux de placement publics en Suède. Octobre 1930.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 september 1930	908	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 septembre 1930.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	909	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Oktober 1930	910	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Octobre 1930.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	912	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Tidskriftsöversikt	913	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	920	Lois concernant les questions sociales.

N:r 12.

Arbetsmarknaden under november månad 1930	921	Le marché du travail en novembre 1930.
Skattetrycket å olika orter år 1929	923	La charge des impôts dans différentes localités en 1929.
Byggnadsverksamheten år 1929	941	La construction de bâtiments en 1929.
Socialstyrelsens utlåtande över lönekommitténs betänkande	964	Rapport de l'Administration du travail sur le projet de régularisation des traitements.
Socialstyrelsens utlåtande rörande ifrågasatt inrättande av intagningsnämnder för vissa interneringsmål	973	Rapport de l'Administration du travail concernant le projet de commissions pour l'internement de vagabonds.

Arbetslösheten i olika länder och åtgärderna däremot	979	Mesures contre le chômage dans différents pays.
Internationella arbetsorganisationen	989	L'organisation internationale du travail.
Expertkommittén för arbetsförhållandena å internationella farleder	989	Le comité d'experts pour les conditions de travail sur les voies d'eau internationales.
Ny publikation från internationella arbetsbyrån	989	Nouvelle publication du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	990	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1930	990	La commission de chômage pendant le mois d'octobre 1930.
Kollektivavtal i utlandet under 1929	990	Conventions collectives dans l'étranger en 1929.
Ytterligare invandringsrestriktioner i Förenta staterna	991	Nouvelles restrictions de l'immigration aux Etats Unis.
Konferens rörande emigrantskydd	992	La conférence pour la protection des migrants.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	993	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Sveriges offentliga arbetsförmedling November 1930	996	Les bureaux de placement publics en Suède. Novembre 1930.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 oktober 1930	1002	Le chômage parmi les membres de organisations ouvrières le 31 octobre 1930.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	1003	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader November 1930	1004	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Novembre 1930.
Tidskriftsöversikt	1006	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	1011	Lois concernant les questions sociales.

Sakregister till årg. 1930 . . . . . 1012 *Table des matières.*

Arbetsmarknaden under juni månad 1930.

Arbetsmarknaden undergick under juni månad en fortsatt säsongförbättring, vilken mer eller mindre tydligt framträdde på så gott som alla områden av näringslivet. Den vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna förda statistiken över efterfrågan och tillgång å arbete utvisade också efter vanligheten denna månad en stark nedgång av arbetssökandefrekvensen inom de olika yrkena. Visserligen var även antalet lediga och tillsatta platser under rapportmånaden i allmänhet lägre än under maj, men relationen mellan det totala antalet arbetsansökningar och antalet lediganmälda platser företedde likväl en sänkning från 129 under maj till 127 under juni. Med hänsyn till, att jämförelsesiffran för juni månad nästan alltid plägar ligga högre än den för maj, är nyssnämnda nedgång värd att uppmärksammas. Innevarande års junisiffra var också den gynnsammaste sedan 1920.

Vid jordbruket förekom inom flertalet län en synnerligen livlig efterfrågan på olika slags arbetskraft. Brist rådde mestadels på vana ladugårdsskötare och yngre, mjölkningskunniga drängar. Härtill kom, att i de sydligare landskapen tillgången på extra arbetskraft för den därstädes mot slutet av månaden påbörjade höskörden flerstädes var otillräcklig. Även för rotfruktsodling o. d. var det flerstädes knappt om folk, och i betdistrikten förmärktes alltjämt en kännbar brist på arbetshjälp för sockerbetsodlingen. Behovet av olika slags kvinnlig personal för lantbrukets behov kunde fortfarande icke tillnärmelsevis tillgodoses.

För grov- och diversearbetare konstaterades på en del håll förbättring i arbetstillgången, men arbetslöshet förekom dock i icke obetydlig omfattning bland dylik personal. Så var bl. a. fallet inom byggnadsbranschen; även för målare och en del andra yrkesmän synas arbetsmöjligheterna inom sistnämnda fack i en del fall ha varit mindre goda. Inom den egentliga tillverkningsindustrien uppvisade särskilt metall- och maskinindustrien livlig efterfrågan på skolade yrkesmän av olika slag, vilken i vissa fall icke kunde helt tillgodoses.

Inom sjöfarten rapporterades från flertalet hamnar en livlig verksamhet och god omsättning, även om tillgången på hyror synes ha något avtagit jämfört med maj månad. I en del fall rådde brist på vissa kategorier av däcksfolk, såsom lättmatroser och befarna jungmän, ävensom på kvalificerat maskinbefäl. Från sjömanshusen redovisades 3 890 påmönstringar mot 3 239 avmönstringar.

På det merkantila arbetsområdet medförde sommarsäsongen efter vanligheten ökade möjligheter till tillfälligt arbete för yngre kontorspersonal m. fl. Dock förefanns fortfarande arbetslöshet bland dylik arbetskraft. Däremot rapporterades brist på kunniga stenografer och maskinskriverskor samt på vana affärsbiträden. Tillgången på kvinnlig arbetskraft för hotell- och re-

stauranger, särskilt kökspersonal, var i allmänhet otillräcklig, och detsamma gällde alla slag av kunnig arbetshjälp för hemmens behov. Den under vårmånaderna starkt ökade efterfrågan på springpojkar och springflickor kunde i och med skolavslutningarna i det stora hela tillgodoses.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten intagna arbetare nedgick under rapportmånaden från c:a 2 100 till något under 1 700, vilken sistnämnda siffra dock med ungefär ett hundratal översteg motsvarande antal vid samma tid förra året. De till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa voro vid början av sistlidna juni 9 013 mot 11 368 en månad tidigare.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under juni samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1908—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	155	146	141	140	126	139	191	195
1924	289	214	177	151	131	132	141	135	138	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	*241*	*211*	*171*	*140*	*129*	*127*	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	88	75	90	113	105	113	159	195
1930	*169*	*128*	*100*	*78*	*73*	*65*	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	*255*	*233*	*200*	*166*	*148*	*145*	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·8	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	*13·9*	*13·1*	*12·3*	*10·7*	*7·8*	—	—	—	—	—	—	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 566.

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1929.

Den av socialstyrelsen med ledning av inkomna anmälningar utarbetade årsredogörelsen för olycksfall inom stuveriyrket under 1929 omfattar 2 680 olycksfall, därav 11 med dödlig utgång. Jämfört med antalet olycksfall under nästföregående år föreligger en stegring av 581 fall eller ej mindre än 28 procent, varemot antalet dödsfall nedgått (från 14 år 1928). Någon direkt orsak till denna anmärkningsvärda stegring kan med ledning av de inkomna rapporterna eller av tillsynsmyndigheternas erfarenhet från inspektionsverksamheten icke påvisas. Då emellertid ökningen i huvudsak avser lindrigare olycksfall, har man anledning antaga att densamma beror på de ändrade bestämmelser om karenstiden, vilka trädde i kraft med 1929 års ingång och varigenom åstadkommits större samvetsgrannhet ifråga om inrapporterande av jämväl sådana smärre olycksfall, som tidigare ej beaktats.

Stegringen ger sig tillkänna beträffande ett flertal olycksfallsorsaker, såsom framgår av nedanstående uppställning.

Orsaker	1928	1929
Skär- och slagverktyg	8	5
Andra verktyg	24	8
Transportredskap	112	204
Luckor och skärstockar	21	26
Kättinglängor, rälslängor, stroppar o. d.	55	10
Kolmått, gripskopor o. d.	137	116
Förtöjningsredskap	35	50
Ställningar, stegar, bockar, banor o. d.	77	99
Andra redskap (för handbärning)	48	52
Taljor, block, domkrafter o. d.	6	—
Kranar (i land)	19	51[1]
Vinschar (ombord)	276[2]	528[3]
Lastning och lossning för hand:		
Personers fall	108	131
Föremåls fall	139	135
På annat sätt	380	436
Personers fall:[4]		
Från ställning, landgång etc.	54	50
Å däck, kaj o. d.	59	109
Genom luckor ned i lastrum	30	14
I vattnet, i pråm o. d.	55	36
I annat samband	45	37
Föremåls fall:[4]		
Nedfallande eller nedrasande last	159	310
Utslirande av last ur längor eller ras ur kolmått o. d.	152	157
Nedfallande lastnings- och lossningsmaterial	4	23
I annat samband	41	15
Ej angivna eller obekanta orsaker	60	78
Summa	2 090	2 680

Sammanställningen giver vid handen, att den kraftigaste ökningen (168 %) är att hänföra till arbete i samband med kranlastning eller -lossning. I viss mån torde denna stegring vara betingad därav att kajkranar numera i allt större omfattning komma till användning vid stuveriarbete, men i främsta rummet är densamma att tillskriva ett tilltagande antal olycksfall förorsakade

[1] Därav i samband med annan anledning 24.
[2] » » » » » » 25.
[3] » » » » » » 125.
[4] Utan samband med föregående.

genom slag av medelst kran transporterade varuslingor, gripskopor eller tomma kättinglängor och ofta beroende på arbetarnas egen oförsiktighet eller vårdslöshet. Dessa sistnämnda omständigheter äro även utslagsgivande, då det gäller att bedöma anledningen till det ökade antalet olycksfall, uppgående till 91 %, vid arbete med fartygsvinschar. Stegringen till följd av nedfallande och nedrasande last utgör 95 % och är framför allt att hänföra till ras av massgodslaster, såsom stenkol och kalksten, i såväl fartygsrum som prånar. Även här synas arbetarnas bristande försiktighet och omtanke spela en viss roll, ett förhållande som också kommer till synes beträffande ett antal halknings- och snubblingsfall å kaj och däck (stegring 85 %) samt smärre olyckshändelser vid bruk av transportredskap (stegring 82 %).

Av de svårare olycksfallen, enkannerligen de med dödlig utgång, för vilka lämnas redogörelse här nedan, äro vissa av beskaffenhet att tilldraga sig särskild uppmärksamhet. Sålunda må påvisas vikten av att, då vid förflyttning mellan pråm och fartygsdäck s. k. stormlejdare måste användas, denna är väl fastgjord samt att, i den händelse däckslast intagits, lejdaren når upp till däckslastens överkant och ej, såsom i samband med ett inträffat olycksfall, slutar vid fartygets reling. — Bruket av s. k. fathakar vid lastning och lossning av tunngods kräver alldeles särskild försiktighet och omtanke med hänsyn dels till att hakarna bli säkert anhuggna, dels att lasten under upphivningen resp. nedfirandet ej kommer i svängning, då den vid slag mot luckkarmar o. d. lätt kan hugga ur och falla ned på i lastrummet befintliga arbetare. — Upprepade svårare olycksfall genom ras, s. k. kalvning ur slingor, mana till särskild omtänksamhet vid slingning av trävaror och stångjärn: stropparnas resp. kättinglängornas riktiga anbringande och åtstramning (straffning) samt nödig begränsning av lastens vikt. Vid lastning eller lossning samtidigt med mera än en kran eller vinsch i samma lucka måste arbetet organiseras så, att fara ej uppstår för arbetarna därigenom att last, som transporteras med den ena lyftanordningen, kommer i kontakt med varor, som hissas upp eller firas ned med den andra. En luckbas för varje lyftanordning, utom vid »kopplade» vinschar, är då erforderlig, och det bör tillses, att om möjligt de arbetare, som äro sysselsatta i lastrummet, hava tillgång till skyddad plats under däcket. Har lastning fortskridit så långt, att sådan skyddsplats ej kan beredas, borde samtidigt arbete med två gäng endast få förekomma i särskilt rymliga luckor, varvid dessutom hänsyn bör tagas till lastens art.

Flera fall av nedstörtande i lastrum vittna om behovet av skydd vid öppna luckor, särskilt i mellandäck. Av stor betydelse är, att under det stuveriarbetare sysselsättas ombord, sådana mellandäcksluckor, genom vilka lastning eller lossning ej pågår, äro täckta eller annorledes skyddade på ett fullt betryggande sätt.

Med hänvisning till den olycksfallsbeskrivning, som återfinnes å sid. 527 (nr 8), må även framhållas vikten av att det vid en i yrkesfarehänseende så krävande verksamhet som stuveriarbete i största möjliga utsträckning endast användes med yrket förtrogna och vana arbetare.

Olycksfallsfrekvensen under årets olika månader växlade så som angives i följande översikt:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Antal . . .	155	84	102	209	273	214	276	301	252	305	263	246	2 680
Procent . .	5·8	3·1	3·8	7·8	10·2	8·0	10·3	11·2	9·4	11·4	9·8	9·2	100·0

Olycksfallens fördelning på yrkesinspektionsdistrikt och olika slag av arbetsgivare framgår av följande tablå:

Distrikt	Antal arbetsgivare										Antal olycksfall									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a
Handelsfirmor .	9	4	3	2	3	19	—	3	—	43	27	7	3	3	3	23	—	4	—	70
Industriföretag .	8	21	7	11	11	38	21	9	49	175	15	46	10	18	39	95	53	33	168	477
Järnvägsföretag .	—	3	1	—	—	1	—	—	—	5	—	48	2	—	—	1	—	—	—	51
Rederier	7	8	3	1	3	8	1	2	2	35	145	17	4	1	3	357	1	2	2	532
Skeppsmäklare och speditörer .	—	1	1	1	—	9	—	3	—	15	—	1	1	1	—	58	—	14	—	75
Stat o. kommun	3	—	1	1	5	3	—	1	—	14	4	—	2	1	8	3	—	1	—	19
Stuvare och stuverifirmor . .	3	8	4	2	15	16	3	6	16	73	121	45	98	30	295	222	14	142	489	1 456
Summa	30	45	20	18	37	94	25	24	67	360	312	164	120	54	348	759	68	196	659	2 680

Med hänsyn till de olika hamnplatser inom riket, där olycksfallen ägt rum, fördela sig dessa på följande sätt:

Arvika . . .	3	Helgenäs	3	Malmö	127	Stugsund	53
Aspabruk	5	Hjälmedal	2	Norrköping . . .	100	Sundsvall m. distr.	210
Billingsfors . . .	2	Hudiksvall . . .	16	Norrsundet . . .	3	Surahammar . . .	2
Björneröd	5	Hunnebostrand .	4	Nynäshamn . . .	2	Säffle	5
Blankaholm . . .	2	Hälsingborg . . .	27	Olofsholm	6	Sölvesborg . . .	8
Bovallstrand . . .	2	Härnösand m.distr.	181	Oskarshamn . . .	2	Tollare	7
Degerhamn . . .	4	Höganäs	4	Otterbäcken . . .	2	Trälleborg . . .	12
Eskilstuna	4	Kalmar	24	Oxelösund . . .	48	Uddevalla	9
Fiskeby	2	Karlholmsbruk .	2	Piteå m. distr. .	31	Umeå m. distr. .	87
Glava	3	Karlshamn . . .	19	Ronneby	20	Varberg	2
Gravarne	2	Karlskrona . . .	19	Sandarne	3	Vargön	10
Gustafsberg . . .	4	Karlstad	9	Skellefteå m. distr.	42	Västervik	13
Gustafshög . . .	7	Korsnäs	3	Skoghall	16	Västerås	7
Gävle	105	Kristinehamn . .	11	Skutskär	29	Ystad	17
Göta	2	Landskrona . . .	35	Slite	5	Åhus	36
Göteborg	682	Lidköping	8	Sparreholm . . .	3	Åmmeberg	5
Hallstavik	7	Limhamn	23	Stocka	5	Örn	2
Halmstad	4	Linköping	2	Stockholm	321	Örnsköldsvik m. d.	46
Haparanda m. distr.	25	Luleå m. distr. .	37	Strömsbruk . . .	4	Övriga hamnar (med 1 olycksf. vardera)	56
Hargshamn . . .	10	Lysekil	12	Strömstad	3		

Här nedan lämnas en kortfattad beskrivning över de olycksfall, som haft dödlig utgång.

1. I samband med trälastning å en större svensk ångare i en smålandshamn förolyckades en stuveriarbetare genom fall från fartygets reling ned i en bredvidliggande tom virkespråm. Den omkomne, som vid 9-tiden på kvällen efter arbetets slut tillsammans med några arbetskamrater med tillhjälp av en å fartygets utsida anbringad s. k. stormlejdare förflyttade sig från prämen till ångaren för att därifrån begiva sig i land, släppte taget, då han efter att hava lämnat lejdaren och stående på ett fartygsdäcket omgivande räcke skulle klättra upp på däckslasten, och föll handlöst tillbaka ned i prämen, varvid han ådrog sig så svåra skador, att han senare avled å sjukhuset. Enligt företagen polisundersökning var platsen, där olycksfallet ägde rum, väl upplyst medelst elektriska lampor. Den ovannämnda lejdaren var med sin övre ända fastgjord vid ångarens järnräcke, som befann sig c:a 6 meter över prämens botten. Ovanför räckets överkant reste sig däckslasten till en höjd av c:a 2 meter, och det var under försöket att taga sig över denna sträcka, som mannen förlorade handfästet och störtade ned.

2. Under lossning av tomma järnfat från en kustångare i en sydsvensk hamn skadades tvenne i lastrummet sysselsatta arbetare av ett nedfallande fat, den ene så svårt, att han senare avled å sjukhuset. Faten lossades två i taget medelst s. k. fathakar och hivades med fartygets vinsch från rummet över däcket och landades på kajen. Då slinget vid ett tillfälle sålunda hivades upp, kom det i svängning och slog emot luckkarmen, varvid fatlängan slaknade och en av hakarna släppte med påföljd, att det ena fatet föll ned i lastrummet och träffade två av de därstädes sysselsatta arbetarna i huvudet. Arbetsledningen hade tillsagt de arbetare, som stuvade godset i lastrummet, att under fatens upphissande icke vistas i själva lucköppningen.

3. Ett annat olycksfall med dödlig utgång vid lastning av tomma järnfat, vart och ett vägande omkr. 100 kg, inträffade under liknande förhållanden som under 2) härovan beskrivits. I detta fall innehöll varje slinga endast ett fat, som medelst vinschen hivades ombord och firades ned i rummet. Även här hade luckbasen i vanlig ordning varskott de i lastrummet arbetande personerna att se upp för det nedfirade godset.

4. Under kollossning från en i en västsvensk hamn liggande ångare föll en ombord sysselsatt stuveriförman ned i ett av lastrummen och ådrog sig därvid så allvarliga skador, att han avled under transporten till lasarettet. Mannen, som skulle giva arbetarna i rummet vissa förhållningsorder och därvid, stående å däcket, lutade sig in över den 80 cm höga luckkarmen, förlorade jämvikten och störtade med ovan nämnd påföljd ned i det c:a 7 m djupa lastrummet.

5. Å en ångare liggande vid kaj i en västsvensk hamn inlastades samtidigt medelst tvenne lyftkranar dels pappersbalar i luckan nr 4, dels tjärfat å yttersidan av däcket vid samma lucka. Den kran, som användes för inlastning av tjärfaten, nådde ej att direkt landa faten på angiven del av däcket, utan slingan måste av arbetarna från sitt vertikalläge rätt över luckan bäras av till landningsstället å däcket. Då vid ett tillfälle ett sling pappersrullar nedfirats i rummet och därvarande arbetare voro sysselsatta med stuvningen av desamma, hivades samtidigt en last bestående av fem tjärtunnor med den andra kranen ombord och landades på angivet sätt å däcket. Då därvid den om faten smygda manillastroppen slaknade, men ännu ej hunnit huggas av krankroken, drogs stroppen av den i hisslinan anbringade järntyngden ut över den öppna luckan, varvid ett av faten rullade över luckkarmen och ned i rummet, därvid träffande en av stuveriarbetarna i huvudet. Den skadade, som omedelbart fördes till sjukhus, avled dagen därefter.

6. Å en ångare var man i en norrländsk hamn i färd med att medelst fartygets vinschar intaga däckslast av bräder. Vid upphivandet av en slinga slog denna, då den väl

lyfts klar av fartygssidan, häftigt mot en däckslaststötta, fick därvid en svängande rörelse och fortsatte in över däcket, där den med stor kraft törnade mot redan instuvade virkesskot. Trots högljudda varningsrop från luckbasen stannade en av arbetarna kvar i en fördjupning av däckslasten och träffades därvid så hårt av den svängande slingan, att huvudet krossades och han omedelbart avled. Av polisundersökningen framgår, dels att virkesslingan var så tung, att vinschen endast med svårighet kunde manövreras, dels att den förolyckade var ovan vid stuveriarbete.

7. Under lastning av plank medelst kran till en ångare i en västsvensk hamn råkade, medan plankslingan befann sig på c:a 3 meters höjd över fartygets däck, ett par plankor »rinna ur» slingan och falla ned på däcket, därvid en förbigående stuveriarbetare träffades i huvudet så svårt, att han senare å dagen avled. Vid längningen av plankorna användes manillastropp, som ordentligt »strafflades» före upphivandet, en åtgärd, som dock ej förhindrade, att plankor »runno ut».

8. Å en ångare, som låg förtöjd vid kaj i en västsvensk hamn, skulle man just påbörja intagandet av en tändstickslast. Ångaren var försedd med två lastrum och ett genomgående mellandäck. Varje rum hade två lucköppningar med karmförsedda luckor i såväl det övre som mellandäcket. Last skulle intagas genom båda luckorna i förrummet, men endast genom den förliga luckan i akterrummet. Den aktersta luckan, nr 4, å övre däcket till detta rum var helt täckt, medan motsvarande mellandäckslucka stod öppen. Mellan luckorna nr 3 och 4 var i mellandäcket uppsatt ett träskott, som, ehuru det icke sträckte sig helt ut till fartygssidorna, dock lämnade den aktersta delen av mellandäcksrummet i mörker. Vid arbetets igångsättande saknades en man i det arbetslag, som avdelats till stuvningen i lucka nr 3, och vid närmare undersökning befanns, att han från mellandäcket störtat ned genom luckan nr 4 och därvid i fallet mot fartygets botten skadats till döds. Den omkomne, som var 66 år gammal och för första gången utförde stuveriarbete ombord å fartyg, hade tydligen för att orientera sig gått akteröver på mellandäcket och i mörkret snavat över den 25 cm höga luckkarmen samt med nämnd påföljd fallit ned i underrummet. Av polisförhörsprotokollet framgår, att förutom den förolyckade ej mindre än sex av arbetarna i laget för första gången deltogo i lastningsarbete å fartyg.

9. Under inlastning av sulfitmassa å en norsk ångare liggande i en norrländsk hamn skadades en stuveriarbetare så svårt, att han avled en timme efter olycksfallet. Den förolyckade var jämte en arbetskamrat sysselsatt med att i en vid fartygssidan liggande pråm sammanföra massabalar i en s. k. slinga, som därefter hivades ombord medelst en av fartygets vinschar. Vid tillfället hade fyra balar lagts i slingan, och vid dennas upphivande ur prämen hade den kommit att »rida» mot kvarliggande balar samt, sedan den blivit fri från dessa, börjat beskriva en pendlande rörelse. Den skadade, som strax dessförinnan hade placerat sig invid och med ryggen mot den ena prämgaveln, blev härvid med ovannämnd påföljd klämd över rygg och bröst mellan den svängande slingan och prämen.

10. En hamnarbetare J. var tillsammans med två andra arbetare sysselsatt med kokslossning från en tyak ångare i en svensk östersjöhamn. För däckslastens stöttning hade vid den 1·2 m höga relingen och stödda av denna uppställts stolpar, som med nedre ändan vilade å däcket. Stolparna sammanhöllos sinsemellan av strävor och järntrådanät. Alltefter som lossningen fortskred borttogs nämnda stagning av stolparna, så att dessa endast hade stöd av relingen och den omkringliggande koksen. En av stolparna vilade dock icke såsom de övriga på däcket, utan på en järnplatta i höjd med relingens överkant och saknade sålunda stöd av reling och koks. Detta förhållande kunde ej iakttagas eller förutses och var sålunda obekant för arbetarna. Då lossningen fortskridit så långt, att lasten nådde relingens överkant, stod ifrågavarande stolpe helt fri med på-

följd, att den föll omkull in över däcket och därvid träffade med yttersta ändan J. i huvudet så kraftigt, att döden omedelbart följde.

11. Några hamnarbetare voro i färd med att lossa cementsäckar från en segelskuta i en östsvensk hamn. Säckarna buros från fartyget över kajen, som är allmän trafikled, in i ett å dennas motsatta sida beläget magasin, varvid två av arbetarna blevo överkörda och skadade av en personautomobil. Den ena av arbetarna erhöll därvid så allvarsamma skador, att han senare avled å sjukhuset.

Kooperativa förbundets verksamhet under år 1929.

Till kooperativa förbundets trettioförsta kongress, som avhölls den 11 och 12 juni 1930, ha förvaltningsrådet och styrelsen framlagt stadgeenliga berättelser över 1929 års verksamhet. Av dessa framgår, att förbundet under det gångna året företett en gynnsam utveckling.

Föreningsantalet har under redogörelseåret till följd av den fortgående koncentreringen av den lokala kooperativa verksamheten minskats med 15, i det att 28 föreningar avförts (25 ha sammanslagits med andra föreningar och 3 ha upphört med sin verksamhet) och 13 nya föreningar anslutits till förbundet. Hela antalet distributions- och produktionsföreningar utgjorde sålunda vid årets slut 865, av vilka 103 tillhörde svenska hushållsföreningen.[1] Medlemsantalet i samtliga dessa föreningar ökades under år 1929 med 29 264 och uppgick vid årets slut till 421 618. De äldre föreningar, som kvarstodo vid årets slut, ökade sitt medlemsantal med 30 050 (mot 28 396 år 1928); i de under året nyanslutna föreningarna uppgick medlemsantalet till 3 322 (mot 1 352 året förut). De ur förbundet utgångna organisationerna räknade 4 108 medlemmar. — Till förbundet voro dessutom anslutna tvenne försäkringsföreningar, nämligen livförsäkringsanstalten Folket och försäkringsanstalten Samarbete, vilken sistnämnda drev brand-, olycksfalls-, automobil-, garanti-, inbrotts- och glasförsäkringsrörelse. Medlemsantalet i de bägge försäkringsföreningarna uppgick vid årets slut till 374 572 (mot 343 213 år 1928).

Personalen hos kooperativa förbundet uppgick vid årets slut till 2 662 personer (mot 2 162 ett år tidigare).

Förbundets *affärsverksamhet* har under året företett ett starkt uppsving. Av efterföljande sammanställning över varuavdelningarnas omsättning samt dennas ökning under varje år från och med år 1922 framgår nämligen, att mot en omsättning av 135·3 milj. kr. år 1928 stod en sammanlagd varuförsäljning år 1929 av 141·3 milj. kr., vilket är den högsta siffra förbundet hittills uppnått. Till omsättningsökningen, 6·0 milj. kr., ha samtliga varuavdelningar bidragit utom viktualieavdelningen, vilkens omsättning minskats med 92 000 kr. Den försålda varukvantiteten har emellertid även på denna avdelning betydligt ökats.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1922, sid. 821.

Omsättning		1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Miljoner kr.		63·8	72·3	83·8	97·7	103·7	119·7	135·3	141·3
Ökning	milj. kr.	1·4	8·5	11·5	13·9	6·0	16·0	15·6	6·0
	%	2·3	13·3	13·7	16·6	5·9	15·4	13·0	4·4

Antalet försäljningskontor utgjorde 11. Stockholmskontoret uppvisade alltjämt den högsta omsättningen, 31·3 milj. kr., varefter följde Göteborgs försäljningskontor med 19·0 milj. kr. i omsättning.

Vid bedömandet av försäljningsintensiteten vid de särskilda kontoren bör man givetvis även taga hänsyn till de inom de olika distrikten belägna föreningarnas köpkraft och omsättning. Nedanstående sammanställning visar sålunda förbundets försäljning i de särskilda distrikten i förhållande till därvarande föreningars sammanlagda omsättningssumma under åren 1922—1929.[1]

Försäljningsdistrikt	Föreningarnas omsättning (i miljoner kronor)								Därav köpt från Koop. förbundet (i % av omsättningen)							
	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Stockholm	52·1	56·0	63·6	72·2	70·1	75·0	82·7	85·1	30·3	33·4	33·8	33·7	33·4	34·7	35·1	33·6
Norrköping	18·7	19·1	21·1	23·1	21·7	23·4	25·4	26·5	31·4	33·7	37·0	39·2	40·7	44·4	45·1	44·7
Malmö	28·4	28·8	33·2	37·3	30·1	33·2	36·0	38·0	25·6	26·6	26·6	28·8	29·0	31·7	32·4	31·3
Göteborg	36·8	24·9	28·5	32·3	32·9	37·3	41·6	44·7	24·3	26·6	31·3	35·8	37·4	40·8	42·3	41·8
Kristinehamn	—	14·3	15·8	17·8	17·7	19·1	21·0	21·8	—	30·6	35·0	38·2	40·7	43·3	45·2	44·1
Gävle	26·3	27·9	30·6	34·0	23·4	24·4	26·0	26·8	38·8	40·4	40·4	40·4	42·9	44·5	45·0	43·9
Sundsvall	26·0	18·7	21·1	22·0	22·8	24·9	27·7	30·6	39·0	41·4	40·7	43·9	44·1	46·4	48·1	48·8
Östersund	—	7·2	8·0	8·0	7·9	9·1	9·5	9·9	—	44·8	43·4	48·1	54·8	56·0	54·8	58·0
Luleå	12·3	12·1	12·2	13·0	13·0	14·2	15·7	16·9	34·0	35·3	37·8	38·6	42·0	44·9	45·7	46·6
Kalmar	—	—	—	—	8·6	9·5	10·7	11·3	—	—	—	—	45·0	47·6	48·9	47·9
Borlänge	—	—	—	—	16·9	18·6	19·5	20·4	—	—	—	—	40·2	43·8	45·3	44·6
Summa	200·6	208·5	234·1	259·7	265·1	288·7	315·8	332·0	31·1	33·7	34·9	36·5	38·1	40·5	41·4	40·8

Av tabellen framgår, att förbundets försäljning i förhållande till föreningarnas omsättning minskats under året från 41·4 till 40·8 %. Förklaringen till denna minskning är huvudsakligen, att skofabrikens försäljning, vilken tidigare påförts föreningarna inom resp. distrikt nu i allt större omfattning sker direkt genom fabrikens egna skobutiker. Föreningarna inom östersunds-, sundsvalls- och kalmarkontorens verksamhetsområden kommo främst, medan de sista platserna intogos av Malmö och Stockholm. Vid bedömandet av tabellens siffror bör hänsyn tagas därtill, att i föreningarnas omsättning ingå en hel del varor, som förbundet icke försäljer, såsom färska matvaror, korta varor o. dyl.

[1] Talen för åren 1926—1929 äro icke fullt jämförbara med föregående års, då de avse kalenderår och icke som förut bokföringsår.

Förbundets *industriella verksamhet* omfattade förutom en mindre betydande kemisk-teknisk fabrik i Malmö, en margarinfabrik i Norrköping, kvarnen Tre Kronor vid Stockholm, kvarnen Tre Lejon vid Göteborg, en skofabrik i Örebro, en gummifabrik i Gislaved samt en superfosfatfabrik vid Stockholm.

Förbundets *arkitektkontor* har under redogörelseåret för anslutna föreningars räkning i c:a 400 fall uppgjort ritningar och förslag till ny-, om- och tillbyggnader m. m.

Förbundets *inlåningsrörelse* har under det gångna verksamhetsåret i likhet med under föregående år att uppvisa en gynnsam utveckling. Ett sammandrag av samtliga räkningar giver vid handen, att mot en den 1 januari 1929 innestående behållning av 48·5 milj. kr. stod den 31 december samma år 56·5 milj. kr., vadan de under året insatta medlen (25·8 milj. kr.) och den under året gottskrivna räntan (2·5 milj. kr.) överstigit uttagningarna med 8·0 milj. kr.

Vad särskilt sparkasserörelsen beträffar, ökades antalet sparkasseavdelningar från 665 till 712, antalet motböcker från 81 004 till 90 246 och summan av innestående belopp från 36·0 till 41·2 milj. kr. Medelbehållningen per motbok visade en ökning från 445 till 456 kr.

Behållningen å de övriga tvenne inlåningsräkningarna uppgick vid slutet av året till 2·1 milj. kr. å depositions- och till 13·2 milj. kr. å kapitalräkning.

Till förbundets *revisionsavdelning*, som har till uppgift att följa och kontrollera de anslutna föreningarnas ekonomiska ställning, voro vid årets slut 733 föreningar anslutna mot 745 ett år tidigare. Anledningen till minskningen är svenska hushållsföreningens övertagande av verksamheten inom en del föreningar samt även förut omnämnda sammanslagningar. Under räkenskapsåret ha 24 föreningar anslutit sig till revisionsavdelningen. Av samtliga föreningar voro 97 % anslutna år 1929 mot 94 % år 1928. Numera är anslutning till revisionsavdelningen obligatorisk för alla till förbundet nyanslutna föreningar ävensom för alla, vilka önska öppna avdelning av förbundets sparkassa.

Genom förbundets *platsförmedling* lämnas numera nästan undantagslöst förslag till besättande av de ledigblivna föreståndarplatserna inom de anslutna föreningarna.

Från förbundets *tidningsavdelning* utgåvos veckotidningen Konsumentbladet och tidskriften Kooperatören.

Förbundets *studieavdelning*, som var inrymd i den av förbundet inköpta villaegendomen Vår gård i Saltsjöbaden, anordnade två kurser för styrelseledamöter, två längre utbildningskurser och tre repetitionskurser för förenings- och butiksföreståndare, åtta studieveckor för biträden samt två studiekurser för varukontrollanter. Dessutom meddelades undervisning per korrespondens, i vilken mer än 5 800 personer deltogo; de vanligast förekommande ämnena ha härvid varit kooperation, svenska språket, medborgarkunskap, nationalekonomi, handelsjuridik samt affärs- och bokföringsteknik.

Förbundets *tillgångar* och *skulder* balanserade vid 1929 års slut på 91·0 milj. kr. mot 81·2 milj. kr. ett år tidigare, såsom framgår av efterföljande sammandrag över förbundets utgående balansräkningar för de nämnda åren.

Aktiva	År 1928		År 1929		Passiva	År 1928		År 1929	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
Tillgångar:					*Eget kapital:*				
Kontant i kassan .	183	0·2	215	0·2	Insatskapital . . .	10 159	12·5	12 089	13·3
På bank	8 301	10·2	3 887	4·3	Reservfond	4 571	5·6	5 162	5·7
Obligationer	23 223	28·6	24 104	26·5	Produktionsgarantifond	3 745	4·6	3 745	4·1
Varufordringar . .	3 701	4·6	5 969	6·5	Glödlampsfond . . .	—	—	1 134	1·2
Lån till dotterföretag	871	0·5	—	—	Tillsammans	18 475	22·7	22 130	24·3
Övriga lån	11 941	14·7	18 193	20·0	*Skulder:*				
Varulager	8 300	10·2	6 996	7·7	Sparkasseräkning .	36 089	44·4	41 192	45·2
Fastigheter	4 185	5·2	4 218	4·6	Depositionsräkning .	2 338	2·9	2 118	2·3
Aktier	19 416	23·9	25 922	28·5	Kapitalräkning . .	10 147	12·5	13 180	14·5
Garantikapital . . .	1 545	1·9	1 545	1·7	Industrifond	7 523	9·3	7 524	8·3
Inventarier	—	—	—	—	Skattefond	600	0·7	600	0·7
					Dotterföretag . . .	—	—	1 236	1·3
					Diverse kreditorer .	4 130	5·1	1 142	1·3
					Tillsammans	60 772	74·9	66 987	73·6
					Överskott	1 919	2·4	1 932	2·1
Summa	81 166	100·0	91 049	100·0	Summa	81 166	100·0	91 049	100·0

Av överskottet utgick liksom föregående år 5 % ränta å insatserna och 1 % återbäring å av medlemmarna gjorda inköp av samtliga varuslag utom socker och mjöl. Till reservfonden avsattes 434 050 kr. De bland förbundets omkostnader upptagna avskrivningarna på varufordringarna uppgingo till 122 482 kr., motsvarande 0·09 % av omsättningen (mot 0·03 % år 1928).

Förbundets kongress hade förutom de regelbundet återkommande frågorna om granskning av förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser, ansvarsfrihets beviljande, överskottets fördelning och de anslutna föreningarnas ekonomi att behandla av förbundsledningen framlagda förslag om utredning om startande av sparrörelse bland ungdomen samt om Kooperativa förbundets och föreningarnas fasta kapital. Kongressen beslöt i enlighet med förslagen.

Socialstyrelsens utlåtande över förslaget till lagstiftning om alkoholistvård.

Avgivet den 3 maj 1930.

Genom beslut den 7 december 1929 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att inkomma med utlåtande över det av särskilda sakkunniga den 11 november 1929 avgivna betänkande med förslag till lagstiftning om alkoholistvård. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Nu gällande lag om behandling av alkoholister tillkom år 1913 och trädde i kraft den 1 augusti 1916. Man äger sålunda numera en ganska stor erfarenhet om denna lagstiftnings verkningar. Socialstyrelsen har redan tidigare i ett liknande sammanhang haft tillfälle framhålla, att lagen i det stora hela varit lyckligt avfattad och infriat de till densamma knutna förhoppningarna. Denna uppfattning bestyrkes i viss mån av det förhållandet, att lagstiftningen, ehuru tillämplig på ett mycket ömtåligt område, i själva verket saknar allvarliga vedersakare. Det är ett viktigt önskemål, att denna den allmänna opinionens gynnsamma inställning bevaras och om möjligt förstärkes.

Alkoholistlagen innebar på sin tid en radikal nyordning; den ägde icke några direkta förebilder inom andra länder och har heller ännu icke — även om officiella förslag härtill framkommit — erhållit några efterföljare, om man bortser från den omläggning av lagstiftningen på området, som för några år sedan gjordes i den schweiziska kantonen S:t Gallen. Det är tydligt, att tillämpningen av en lag, som sålunda betecknar en ganska betydelsefull utbyggnad av samhällets kontroll över den enskilde och hans levnadssätt, erbjuder alldeles särskilda vanskligheter och lätt kan föranleda irritation. Då man nu står i begrepp att revidera lagen, torde man enligt socialstyrelsens uppfattning böra utgå ifrån att en väsentlig anledning till att sådana följder av lagens handhavande i stort sett kunnat undvikas är att finna däri, att de initiativtagande organen regelmässigt utgöras av folkvalda lekmannainstitutioner, nykterhetsnämnderna. Det framstår därför såsom en angelägenhet av stor vikt för alkoholistvården i vårt land, att dessa organ stärkas och stödjas. I viss mån torde detta syfte kunna främjas i lagstiftningsväg. Viktigare lärer emellertid vara, att staten genom fortsatt upplysningsverksamhet informerar och intresserar nykterhetsnämnderna för deras uppgifter samt genom kraftigare ekonomiskt stöd minskar nämndernas svårigheter att bedriva den lagenliga nämndsverksamheten i behörig omfattning. Spörsmålen om lagrevisionen och den framtida anordningen av understöds- och upplysningsverksamheten höra sålunda nära samman. Socialstyrelsen torde få tillfälle att sedermera inkomma med förslag i sistnämnda hänseende.

Den gällande lagen har icke utan berättigande karakteriserats såsom en försökslagstiftning, ett experiment. Även om detta i stort sett slagit väl ut, har emellertid erfarenheten under de gångna åren blottat vissa brister hos densamma, vilka böra avhjälpas. Det föreliggande revisionsförslaget har det begränsade syftet att söka råda bot på dessa. Den angelägnaste uppgiften inom alkoholistvården torde visserligen vara att undanröja hindren för en nöjaktig tillämpning av lagen. Vid sidan härav är det emellertid ett önskemål av icke ringa betydelse, att lagstiftningen blir föremål för den överarbetning, vartill de under lagtillämpningen vunna erfarenheterna giva anledning.

Frågan om en revision har varit svävande i flera år. Anledning till ytterligare uppskov synes ej föreligga. Då det oklara läget hos denna lagstiftning medfört vissa olägenheter för den statliga upplysningsverksamheten bland nykterhetsnämnderna, är det från denna verksamhets synpunkt ett önskemål att denna fråga erhåller sin lösning snarast möjligt.

Då de särskilda erinringarna och önskemålen med avseende å denna revision lämpligen kunna framföras i anslutning till de olika paragraferna i förslaget, övergår styrelsen direkt till en detaljgranskning. I en bilaga hava dessa önskemål erhållit formen av ändringar i lagtexten. Dessa åsyfta emellertid ej att utgöra slutliga formuleringsförslag utan allenast att göra de i utlåtandet framförda förslagen mera överskådliga.

Rubriken.

En av de viktigaste och mest uppmuntrande erfarenheterna från de gångna åren är, att man med förebyggande åtgärder kan komma till rätta med en mycket avsevärd del av alkoholmissbrukarna. Detta gäller dock endast, om ingripandet sker i tid. Det blir därför en huvuduppgift för nykterhetsnämnderna att inrikta sig mot sådana, vanligen yngre alkoholmissbrukare, hos vilka missbruket icke hunnit inrota sig alltför fast. Med hänsyn härtill torde rubriken »lag om behandling av alkoholister» icke vara alldeles lycklig. Begreppet alkoholist lärer nämligen i det allmänna språkbruket åsyfta endast mycket svårt förfallna individer. »Lag om åtgärder mot samhällsskadligt alkoholmissbruk» eller något liknande skulle enligt styrelsens mening utgöra en mera adekvat rubrik.

1 §.

I anslutning till vad om lagrubriken anförts föreslår socialstyrelsen, att i 1 § orden »hemfallen åt dryckenskap» ändras till »hemfallen åt alkoholmissbruk». Ordet dryckenskap synes nämligen alltför starkt och lider såsom lagterm av oklarhet. Av uttrycket »hemfallen åt alkoholmissbruk» lärer med erforderlig tydlighet framgå, att lagen icke åsyftar rent tillfälliga förvillelser utan ett vanemässigt eller eljest för individens livsföring karakteristiskt alkoholmissbruk.

Förslaget, liksom den gällande alkoholistlagen, förutsätter för sin tillämplighet att vissa bestämda följdverkningar av social natur uppstått av missbruket. Det är därför av stor vikt, att angivandet av dessa följdverkningar sker under omsorgsfullt hänsynstagande till vunna erfarenheter från den hittillsvarande lagtillämpningen. Det föreliggande förslaget följer i fråga härom väsentligen 1926 års förslag, med iakttagande av den kritik, som framkom vid granskningen av detta.

Gällande lag angiver såsom en av dessa särskilda förutsättningar, att vederbörande utsätter hustru eller barn för nöd eller uppenbar vanvård. I förslaget ha orden »uppenbar vanvård» ersatts med »allvarlig vanvård». Ändringen åsyftar att tydligare utmärka, att lagen avser icke blott kroppslig utan även psykisk, moralisk eller sedlig vanvård. Det synes tveksamt, om detta syfte vinnes genom omformuleringen. En reservant, hovrättsrådet Petrén, föreslår i denna punkt ett förtydligande tillägg till ordet vanvård,[1] vilket synes lämpligt.

Beträffande denna mycket viktiga kategori må vidare framhållas, att förslaget bibehåller den nu gällande förutsättningen för lagens tillämplighet, som innefattas i orden »(utsätter hustru, barn eller annan,) som han är skyldig att försörja». Det är sålunda icke tillräckligt, att den försumlige haft vårdnadsplikt. I detta avseende torde böra göras ett tillägg, varigenom jämväl sådan vårdnadspliktig, som icke är försörjningsskyldig, innefattas under stadgandet. Även uttrycket »eljest grovt brister i sina plikter mot sådan person» lärer böra avse både försörjnings- och vårdnadsskyldiga. — I bilagan hava de återgivna orden ersatts med det från

[1] (»i kroppsligt eller annat hänseende.»)

nya giftermålsbalken 11 kap. 2 § hämtade uttrycket »eljest i märklig mån åsidosätta sina plikter mot sådan person».

Enligt förslaget skall lagen vara tillämplig på den — åt dryckenskap hemfallne — person, som »uppträder på ett för närboende eller andra grovt störande sätt». Härmed torde ej åsyftas den, som vid ett eller annat enstaka tillfälle beter sig olämpligt i sådant hänseende utan endast den, som mera vanemässigt låter sig komma dylikt uppträdande till last. Detta torde framgå tydligare, om man utbyter de angivna orden mot exempelvis »föra ett för annan grovt störande levnadssätt».

Från nykterhetsnämndshåll har förordats ett förtydligande av stadgandet om upprepade fylleriförseelser såsom grund för ingripande enligt lagen. Om dessa önskemål anses böra tillgodoses, torde ordet »upprepade» ersättas med »minst tre», såsom reservanten bland de sakkunniga föreslagit. Att någon blivit ådömd ansvar för fylleri innebär efter orden, att strafflagen 18 kap. 15 § tillämpats. I vissa specialförfattningar, exempelvis motorfordonsförordningen 41 § 2 mom. (i Kungl. Maj:ts prop. 1930 nr 121), förekommer straffbeläggande av en med fylleri likartad förseelse, vilken icke är fylleri i juridisk-teknisk mening. Det torde böra tagas under övervägande, huruvida icke en dylik förseelse skall likställas med fylleri.

I ett avseende har förslaget gått utöver 1926 års förslag, nämligen genom upptagande av den kategori, som »är ur stånd att taga vård om sig själv och sina angelägenheter». Redan fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag innefattade en på likartat sätt (»vara oförmögen att vårda sina angelägenheter») bestämd grupp alkoholmissbrukare. De sakkunniga synas på ett övertygande sätt ha motiverat medtagandet av denna nya grupp. Lämpligt vore måhända att anförda uttryck, i anslutning till motsvarande stadgande i förmynderskapslagen (1 kap. 2 § 3 p.), erhölle lydelsen »icke kan taga vård om sig eller sina angelägenheter».

Då lagen angiver såsom förutsättning för sin tillämplighet, att dryckenskapen åstadkommit någon av vissa uppräknade skadeverkningar, har det enligt vad erfarenheten utvisat ofta förekommit, att de tillämpande organen stått maktlösa inför fall av obestridligt alkoholmissbruk med svåra följdverkningar ehuru av annat slag än de av lagstiftaren direkt förutsedda. En alkoholmissbrukare, som utsätter hustrun för nöd eller allvarlig vanvård, faller under lagens bestämmelser; äro kontrahenterna icke vigda, är lagen däremot icke tillämplig, oavsett hur länge sammanboendet pågått och vilken karaktär det äger. En smittosamt sjuk, t. ex. tuberkulös person, saknar till följd av sitt alkoholmissbruk förmåga att vårda sig och utgör genom att åsidosätta erforderliga hygieniska försiktighetsmått en fara för sin omgivning. Den på detta sätt farlige alkoholisten kan icke omhändertagas med stöd av nuvarande lagstiftning. Om en person begått brott under inflytande av alkoholmissbruk men i anseende till sin sinnesbeskaffenhet vid brottets begående (t. ex. en kortvarig alkoholsinnessjukdom) icke kunnat fällas till ansvar samt det vid straffriförklaringen föreligger behov av alkoholistvård (17 § i förslaget), utgör alkoholbrottet icke i och för sig tillräcklig grund för förordnande om intagning å alkoholistanstalt. Endast om brottet är ägnat att karakterisera gärningsmannen såsom farlig och sålunda göra 1 § 1) tillämplig, kan detsamma föranleda att den i detta fall lämpliga åtgärden vidtages mot hans vilja. Vid stöld och bedrägeribrott och en del sedlighetsbrott m. fl. är däremot den tillfälliga omständigheten, att alkoholmissbruket därjämte medfört någon av de i 1 § angivna följdverkningarna, avgörande i fråga om möjligheten att ingripa mot alkoholmissbruket. Och dock torde »fara eller allvarlig olägenhet för samhället» av en persons alkoholmissbruk knappast kunna ådagaläggas klarare än därigenom, att detta givit upphov till brottsliga handlingar.

Dessa omständigheter göra de från olika håll framkomna önskemålen om en smidig och anpassningsbar läggning av de grundläggande bestämmelserna i 1 § mycket beaktansvärda. Med hänsyn härtill torde erfordras en mera allmänt angiven förut-

sättning för ingripande enligt denna lagstiftning. Det erbjuder emellertid stora svårigheter att finna en antaglig formulering. Det gäller att å ena sidan öppna möjlighet att vidtaga nödiga åtgärder i sådana icke alldeles sällsynta fall, där en person är hemfallen åt alkoholmissbruk och i följd därav är till allvarlig samhällelig olägenhet annorledes, än som särskilt angivits, och å den andra icke lämna rum för en godtycklig lagtillämpning. I betraktande av den stora betydelsen av ett stadgande av nu avsedd art har socialstyrelsen dock ansett sig böra framföra ett förslag härtill och har då närmast tagit sikte på ingressen i 1 § av det föreliggande förslaget (»Är någon hemfallen åt dryckenskap under sådana omständigheter, att därav följer fara eller allvarlig olägenhet för samhället i något av nedanstående hänseenden, etc.»). Det ifrågasatta tilläggsstadgandet skulle nämligen innefatta de åt alkoholmissbruk hemfallna, som icke inrymmas under de föregående punkterna i paragrafen men i följd av sitt missbruk finnas »eljest vara till allvarlig olägenhet för samhället». Förutsättningen är visserligen allmänt hållen, men den lärer med erforderlig tydlighet angiva, att missförhållandena skola vara av sådan allvarlig natur, att inskridande är påkallat från social synpunkt.

Då man på detta sätt karakteriserar arten av det alkoholmissbruk, som föranleder ingripande enligt lagen, synes det föreligga anledning att utbryta stadgandet angående återfallsfylleristerna till ett särskilt stycke.[1]

2 §.

I denna paragraf givas föreskrifter om nykterhetsnämnds sammansättning m. m., medan först i 4 § upptages stadgande om att nämnden har att taga befattning med tillämpningen av denna lagstiftning. Det kan ifrågasättas om icke nämndens uppgift lämpligare borde angivas redan i 2 §. Vid utformningen av bestämmelserna härom synes man kunna låta motsvarande föreskrift angående barnavårdsnämnd (lagen om samhällets barnavård 2 § 1 mom. 1 st.) tjäna såsom mönster. En erinran bör måhända göras om nykterhetsnämnds åliggande enligt andra författningar (för närvarande rusdrycks- och pilsnerdricksförsäljningsförordningen m. fl.).

[1] Innebörden av de i fråga om denna paragraf föreslagna ändringarna framgår av följande sammanställning:

De sakkunnigas förslag:

»Är någon hemfallen åt dryckenskap under sådana omständigheter, att därav följer fara eller allvarlig olägenhet för samhället i något av nedannämnda hänseenden, nämligen att han

1) är farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv; eller

2) utsätter hustru, barn eller annan, som han är skyldig att försörja, för nöd eller allvarlig vanvård eller eljest grovt brister i sina plikter mot sådan person; eller

3) ligger det allmänna, sin familj eller annan till last; eller

4) är ur stånd att taga vård om sig själv och sina angelägenheter; eller

5) uppträder på ett för närboende eller andra grovt störande sätt; eller

6) under de två sistförflutna åren upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri,

då må åtgärder enligt denna lag vidtagas för hans återförande till ett nyktert och ordentligt liv.»

Socialstyrelsens förslag:

»Är någon hemfallen åt alkoholmissbruk och finnes han i följd därav

1) vara farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv (farlig alkoholmissbrukare); eller

2) utsätta make, barn eller annan, som han är skyldig att försörja eller vårda, för nöd eller kroppslig eller andlig vanvård eller eljest i märklig mån åsidosätta sina plikter mot sådan person; eller

3) föra ett för annan grovt störande levnadssätt; eller

4) ligga det allmänna, sin familj eller annan till last; eller

5) icke kunna taga vård om sig själv eller sina angelägenheter; eller ock

6) eljest vara till allvarlig olägenhet för samhället,

då skola åtgärder enligt denna lag vidtagas för hans återförande till ett nyktert och ordentligt liv.

Lag samma vare, där någon är hemfallen åt alkoholmissbruk och under de två senast förflutna åren minst tre gånger blivit dömd till ansvar för fylleri eller annan förseelse i fråga om alkoholförbrukning.»

Beträffande spörsmålet, huruvida särskild nykterhetsnämnd bör tillsättas i varje kommun, har från olika håll föreslagits, att i fråga om nykterhetsnämnd skall gälla liknande bestämmelse som beträffande barnavårdsnämnd, nämligen att det ankommer på prövning av Kungl. Maj:t, om kommun skall befrias från skyldigheten att utse särskild nämnd. För detta yrkande talar det skälet, att det veterligen finnes en hel del ganska betydande kommuner, där det råder stort behov av en särskilt tillsatt, för sin uppgift intresserad nykterhetsnämnd men en sådan dock icke kommit till stånd. Å andra sidan kan det icke förbises, att de senaste årtiondena medfört en stark ökning av antalet kommunala organ för olika samhällsuppgifter, vilken utveckling framkallat bekymmer. Med hänsyn härtill och för att förebygga en i de flesta fall onödig dispensprövning synes man böra stanna vid att i så måtto tillgodose de framförda önskemålen, att Kungl. Maj:t erhåller befogenhet att, när skäl därtill äro, förelägga kommun att tillsätta särskild nykterhetsnämnd.[1]

Övriga bestämmelser i 2 §, vilka lämpligen bilda den nya 3 §, hava givit anledning till ett par detaljanmärkningar. Det kan sålunda ifrågasättas, huruvida icke, liksom fallet är beträffande barnavårdsnämnden, åtminstone en ledamot av nykterhetsnämnden skall utgöras av en ledamot utav kommunens fattigvårdsstyrelse. Därjämte synes det icke vara opåkallat att framhäva, att till ledamöter i nämnden böra väljas personer, som äga intresse för nykterhetsverksamhet (jfr 3 § d i barnavårdslagen: »minst två andra för nit och intresse för barn- och ungdomsvård kända män och kvinnor»).

Enligt förslaget skall suppleanternas antal vara lika stort som ledamöternas. Någon anledning att härutinnan avvika från de bestämmelser, som gälla för fattigvårdsstyrelse — där suppleanternas antal är minst hälften av ledamöternas — torde icke förefinnas. Slutligen må framhållas, att hänvisningen till fattigvårdslagens föreskrifter icke innefattar stadgandet i 20 § om rätt för fattigvårdssamhälle att besluta, att särskild tjänsteman må anställas av fattigvårdsstyrelsen för att biträda vid fattigvårdens handhavande.

3 §.

De i denna paragraf lämnade stadgandena om arbetsutskott synas böra hava giltighet för varje nykterhetsnämnd, icke endast sådan »i stad och större kommun på landet», vilket uttryck för övrigt är obestämt. Lagrummet har uppenbarligen — måhända framför allt — tillämplighet å fattigvårdsstyrelse, som utgör nykterhetsnämnd. I sådana fall torde det ofta vara ändamålsenligt att låta ordföranden och föredraganden samt ännu en ledamot utgöra arbetsutskott.

Då arbetsutskottets uppgifter icke lämpligen böra begränsas till åtgärder enligt alkoholistlagen utan även skola kunna omfatta nämndens åligganden jämlikt exempelvis rusdrycksförsäljningsförordningen, torde orden »enligt denna lag» böra utgå.

4 och 5 §§.

Beträffande innehållet i 4 § 2 mom., som lämpligen kan sammanföras med 5 § 1 mom., torde det vara ändamålsenligt att, såsom reservanten föreslagit, i uppräk-

[1] I en bilaga till utlåtandet ger socialstyrelsen följande förslag till avfattning av 2 § (de av styrelsen ifrågasatta tilläggen utmärkas med kursiv stil):

»I varje kommun skall finnas en nykterhetsnämnd. I kommun, där så prövas lämpligt, må tillsättas särskild nykterhetsnämnd. *Konungen äger, när skäl därtill äro, meddela kommun föreläggande att tillsätta särskild sådan nämnd.* Är ej särskild sådan tillsatt, skall nykterhetsnämnden utgöras av kommunens fattigvårdsstyrelse.

Nykterhetsnämnden har att med uppmärksamhet följa de inom kommunen rådande förhållandena i avseende å nykterhet samt noggrant tillse att lämpliga åtgärder vidtagas enligt denna lag beträffande sådan åt alkoholmissbruk hemfallen person, som blivit anmäld för nämnden eller eljest är för nämnden känd och äger hemortsrätt inom kommunen eller ändock vistas därstädes.

Om andra på nykterhetsnämnd ankommande åtgärder är särskilt stadgat.»

ningen av institutioner och myndigheter m. fl., med vilka nykterhetsnämnd bör låta sig angeläget vara att samarbeta, upptaga jämväl rusdrycksförsäljningsbolag och styrelse för alkoholistanstalt (icke blott allmän sådan). Därest skyddsnämnden kommer till stånd, bör uppenbarligen även denna myndighet angivas.

Från nykterhetsnämndshåll uttalas önskemål om att de på senare åren i de flesta län bildade nykterhetsnämndssammanslutningarna måtte angivas i denna uppräkning. Då dessa organisationer hava till uppgift att befrämja nykterhetsnämndernas verksamhet, synes detta önskemål böra tillgodoses. Sammanslutningarna erhålla härigenom ett värdefullt stöd i lagstiftningen, medan på samma gång stadgandet är så mjukt (»i den mån sådant kan vara till gagn vid fullgörandet av dess åligganden»), att någon olägenhet icke lärer vara att befara.

I 5 § 1 mom. föreskrives skyldighet för befattningshavare i statens eller kommunens tjänst att ofördröjligen till nykterhetsnämnden anmäla i tjänsten erhållen kännedom om fall, då nämndens ingripande synes påkallat. I betänkandet lämnas ingen närmare utredning rörande denna bestämmelse, vilken synes lämna rum för tvekan i vissa hänseenden, exempelvis huruvida det låter förena sig med gällande föreskrifter om läkares diskretionsplikt. Med hänsyn härtill och då en så allmänt formulerad bestämmelse som den förevarande knappast torde bli synnerligen verksam, synes det vara att föredraga, att här endast angives, att Konungen meddelar föreskrifter angående den skyldighet, som åvilar polismyndighet, kommunal myndighet samt befattningshavare i statens och kommunens tjänst att, efter i tjänsten vunnen kännedom om fall av samhällsskadligt alkoholmissbruk, härom lämna underrättelse till nykterhetsnämnd.

6 §.

Till denna paragraf torde lämpligen kunna överföras 5 § 2 mom., vilket med hänsyn till den föreslagna ändrade lydelsen av 2 § synes kunna erhålla en enklare lydelse.

Föreskriften i 6 § 1 mom. om skyldighet att iakttaga kallelse av nykterhetsnämnd synes böra erhålla en direkt på denna skyldighet riktad avfattning. I yttrande över 1926 års förslag framhöll socialstyrelsen, att nämnden borde äga med laga verkan kalla till inställelse även inför läkare för undersökning. Vad de sakkunniga anföra häremot (sid. 68) är knappast övertygande. Sålunda må framhållas, att det utan detta stadgande icke förefinnes laglig skyldighet för alkoholmissbrukare att underkasta sig läkarundersökning. Inställelseskyldigheten bör även avse kallelse till vederbörligt ombud för nämnden. Slutligen synes ordförandes och föredragandes i 3 mom. angivna befogenhet att besluta om kallelse och handräckning lämpligen förtydligas genom tillägget »på nämndens vägnar» samt avse varje handräckning enligt alkoholistlagen (jfr 22 och 32 §§), icke blott sådan enligt 6 §.

7 §.

1926 års förslag upptager bland de förebyggande åtgärderna »3) medverka till hans intagande i nykterhetsförening, därest han bibringats den härför erforderliga personliga övertygelsen». Förevarande förslag har här formuleringen: »förmå honom att ingå i nykterhetsförening», d. v. s. samma avfattning som i nu gällande lag. Enligt motiven (sid. 69) äro 1927 års sakkunniga eniga med de tidigare sakkunniga om förutsättningarna för vidtagande av berörda åtgärd, »men anse det obehövligt att i lagtexten särskilt beröra dessa förutsättningar». Med avseende härå må emellertid framhållas, att den nuvarande - - och sålunda även den nu föreslagna — avfattningen visat sig vara ägnad att i vissa fall framkalla olämpliga åtgärder gentemot alkoholmissbrukare. 1926 års förslag synes därför vara att föredraga i denna del.

8 §.

Enligt förslaget skall vid anordnande av övervakning föreskrivas »de villkor i fråga om vistelseort, sysselsättning och i andra erforderliga hänseenden, vilka den övervakade har att iakttaga». Detta stadgande synes hava fått en alltför stor räckvidd och torde lämpligen ersättas med en föreskrift av innehåll, att Konungen äger meddela närmare bestämmelser angående de villkor, som må föreskrivas i samband med övervakning.

10 och 11 §§.

En alkoholmissbrukare, som avses i denna lag, faller icke obetingat under interneringsföreskrifterna. I första hand skola ju hjälpåtgärder komma till användning. Principiellt gäller det därför, att tvångsvård å alkoholistanstalt står till förfogande, endast om hjälpåtgärder icke leda till åsyftat resultat. Emellertid förekomma ett par i sakens natur grundade undantag från denna regel. Enligt det ena kan internering äga rum utan att sådana åtgärder blivit vidtagna, då fråga är om farlig alkoholmissbrukare; utan denna bestämmelse skulle man äventyra en av denna lagstiftnings huvudsyften, nämligen att förebygga sådana våldsdåd, som betingas av egenarten hos denna kategori av alkoholmissbrukare. Det andra undantaget omfattar dem, beträffande vilka utsikt uppenbarligen saknas att utan vård å anstalt bliva återförda till ett nyktert och ordentligt liv.

I förslagets 10 § angivas huvudregeln samt det senare undantaget, medan däremot det förra undantaget återfinnes i 11 § i samband med föreskrifter om polismyndighetens behörighet att taga initiativ till tvångsåtgärder mot alkoholmissbrukare. Denna uppställning förefaller icke alldeles lycklig, utan synes det vara att föredraga, att 10 § uttömmande angiver dessa förutsättningar och 11 § begränsas till att lämna regler om polismyndighetens initiativrätt.

I samband härmed må framhållas, att det icke någonstädes i förslaget uttryckligen lämnas föreskrift om att länsstyrelse äger förordna om intagande å allmän alkoholistanstalt; det talas endast om nykterhetsnämnds och polismyndighets befogenhet att göra framställning härom till länsstyrelsen. Ett uttryckligt dylikt stadgande finnes visserligen icke heller i gällande lag, men härvid är att märka, att det i dess 1 § stadgas »då må i den ordning, som stadgas i denna lag, förordnas om hans intagande å allmän anstalt för alkoholister», medan förslaget på motsvarande ställe har formuleringen »då må åtgärder enligt denna lag vidtagas för hans återförande till ett nyktert och ordentligt liv». Det får anses önskvärt, att en så väsentlig punkt i lagen blir klart uttryckt.

I 1926 års förslag fanns ett stadgande, enligt vilket polismyndighet ägde vidtaga åtgärd enligt lagen »jämväl för det fall, att till polismyndighet ingiven anmälan återtagits». 1927 års sakkunniga anföra härom (sid. 75) att, även om gjord anmälan återtages, polismyndighetens skyldighet att inskrida eller fortsätta redan inlett förfarande lika fullt kvarstode; återkallelse av ansökan hade därför ej någon betydelse, och det angivna stadgandet kunde såsom obehövligt utgå. Emellertid bör erinras om bestämmelserna i 14 kap. strafflagen, enligt vilka de flesta misshandelsbrotten äro angivelsebrott. Erfarenheten har visat, att detta är ägnat att särskilt hos landsbygdens polismyndigheter ingiva den uppfattningen, att motsvarande regler gälla i fråga om polismyndighets åtgärd för tillämpning av alkoholistlagen och att sålunda en förutsättning för polismyndighets befogenhet att ingripa är, att det föreligger en anmälan hos myndigheten samt att denna icke återtagits. Även om de sakkunnigas uppfattning utan tvivel är formellt riktig, torde det därför vara lämpligt att upptaga 1926 års förslag och sålunda följa reservantens, herr Petrén, mening på denna punkt. Emellertid torde det vara ändamålsenligt att avfatta stadgandet så, att därav framgår icke blott att polismyndighet är behörig att göra ansökning, oaktat angiven anmälan återtages, utan även att behörighet finnes jämväl, där någon anmälan över huvud taget ej inkommit till myn-

digheten. Med denna avfattning överensstämmer stadgandet med förslagets föreskrift i 5 § 2 mom. (»Har nykterhetsnämnden genom anmälan eller eljest fatt kännedom därom» etc., jfr bilagan 2 §), vilken ju icke utan vidare är tillämplig för polismyndighet.

I 11 § 2 mom. lämnas ett stadgande, som medgiver provisoriskt omhändertagande av farliga och av vagabonderande alkoholmissbrukare, »om faran är så överhängande eller omständigheterna eljest sådana, att länsstyrelsens beslut icke utan våda kan avvaktas». De återgivna orden synas närmast hava avseende å den förra kategorien och torde icke tillfyllest angiva förutsättningarna för ingripande mot de vagabonderande. I fråga om dessa senare lärer nämligen det provisoriska omhändertagandet i regel påkallas mindre av hänsyn till angelägenheten att förebygga fara än för att förhindra vederlörande att genom avvikande undandraga sig erforderlig vård. Stadgandet synes i betraktande härav böra vara tillämpligt, såväl då länsstyrelsens beslut icke kan avvaktas utan våda på grund av överhängande fara för våldsdåd av alkoholmissbrukaren, som då anledning är att befara, att denne avviker, innan länsstyrelsen hunnit fatta beslut i ärendet. Det torde emellertid vid utformningen av stadgandet vara lämpligt att här göra en åtskillnad. Sålunda synes man direkt böra ålägga polismyndigheten såsom en plikt att ingripa till förebyggande av fara från alkoholmissbrukarens sida, men allenast medgiva myndigheten såsom en befogenhet att omhändertaga en alkoholmissbrukare, där detta påkallas till tryggande av det fortsatta förfarandet. Härvid synes det kunna ifrågasättas, om icke denna befogenhet bör inträda ej blott beträffande vagabonderande alkoholmissbrukare utan överhuvud där uppenbar våda förefinnes, att alkoholmissbrukaren genom avvikande undandrager sig anstaltsvård. Men på samma gång synes befogenheten böra begränsas att gälla endast i de fall, där behovet av anstaltsvård framstår såsom trängande. — Vid en sådan ändring synes 2 mom. eventuellt böra utbrytas såsom en särskild paragraf.

13 §.

Hänvisningen i 2 mom. till 11 § 1 mom. kan giva anledning till den uppfattningen, att stadgandet hade avseende endast å de fall, då polismyndighet gör ansökning. Det bör tydligen gälla även då nykterhetsnämnd gör ansökning beträffande någon, som tillhör de i 11 § 1 mom. angivna kategorierna. Med hänsyn härtill synes en jämkning i denna punkt påkallad.

17 §.[1]

Ovan vid 1 § har påpekats, att enligt förslaget den, som gjort sig skyldig till brott under inflytande av alkoholmissbruk, icke för den skull faller under lagen. Den av socialstyrelsen ifrågasatta formuleringen av 1 § omfattar däremot, genom stadgandet under 6), bl. a. även straffriförklarade alkoholistbrottslingar, som äro i behov av alkoholistvård. För den händelse denna ändring icke kommer till stånd, må erinras om styrelsens den 31 januari 1925 avgivna utlåtande över betänkande med förslag till lag om vård av sinnessjuka m. fl. författningar, däri föreslås ett tillägg till 1 § 2 mom. i gällande lag, varigenom denna komme att omfatta för brott tilltalad alkoholmissbrukare, som straffriförklarats på den grund, att han vid brottets begående lidit av sinnessjukdom, förorsakad av dryckenskap. De sakkunniga yttra om detta förslag (sid. 79), att här avsedda personer i regel torde vara att hänföra under någon av de i 1 § upptagna grupperna och sålunda ändock falla under lagens bestämmelser. Även om detta antagande vore riktigt — vilket kan vara tvivelaktigt — innebär det icke tillräcklig anledning att undantaga denna grupp från

[1] I denna paragraf lämnas bestämmelser om länsstyrelses rätt att, »när skäl därtill äro, även utan därom gjord ansökning förordna om intagande å allmän alkoholistanstalt», då fråga är om straffriförklarad alkoholistbrottsling samt »där någon, som anhållits för lösdriveri och inställts hos länsstyrelsen, vid företagen utredning finnes vara hemfallen åt dryckenskap, som i 1 § sägs».

lagens uppräkning av de kvalificerande skadeverkningsfallen. Eventuellt bör sålunda i 1 § införas en ny punkt — t. ex. punkt 6 — vilken korresponderar mot 17 § och förslagsvis har följande lydelse:

»6) hava begått brott men jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen icke kunna till ansvar fällas på den grund att han vid brottets begående lidit av sinnessjukdom, förorsakad av alkoholmissbruk.»

17 § 1 mom. 1 st. kunde då lämpligen erhålla följande avfattning: »I fråga om sådan person, som avses i 1 § 6), må länsstyrelsen» etc.

Länsstyrelse äger meddela förordnande om tvångsinternering av alkoholmissbrukare, om den på visst sätt fått kännedom om vårdbehovet, nämligen genom vederbörlig framställning av nykterhetsnämnd eller polismyndighet. Emellertid kan länsstyrelsen under utövningen av sin ämbetsmyndighet även på annat sätt erhålla sådan kännedom. I förevarande paragraf angivas ett par sådana fall, avseende straffriförklarade och vagabonderande alkoholmissbrukare, och innebörden av stadgandet är att tillerkänna länsstyrelse befogenhet att på eget initiativ föranstalta om anstaltsvård i dessa fall. Denna befogenhet synes emellertid böra göras något mera vidsträckt, så att den inbegriper även andra fall av i lagen avsett alkoholmissbruk, varom länsstyrelse i sin ämbetsverksamhet får tillförlitlig kännedom. Det skulle måhända kunna invändas, att denna mera för undantagsfall avsedda initiativrätt öppnade en utväg att förbigå de lokala organen, särskilt nykterhetsnämnderna. Man lärer emellertid kunna utgå ifrån att länsstyrelsen i ett dylikt fall inhämtar yttrande från nämnden, där ej alldeles särskilda omständigheter föreligga. Ett uttryckligt stadgande härom synes ej erforderligt. Däremot torde det böra angivas i lagtexten, att länsstyrelsens befogenhet avser icke endast beslut om anstaltsvård utan även föreläggande enligt 16 § för nykterhetsnämnden att vidtaga hjälpåtgärder samt inom viss tid inkomma med redogörelse för desamma och det genom dem vunna resultatet.

18 §.

Enligt detta stadgande åligger det länsstyrelse att ofördröjligen delgiva interneringsbeslutet åt »såväl sökanden och, där annan än nykterhetsnämnden är sökande, jämväl nämnden som ock den, som i beslutet avses». Det är emellertid icke alldeles klart, vilken nämnd som åsyftas, hemortskommunens eller vistelsekommunens. Vid tillämpning av 12 § har ju endera av dessa nykterhetsnämnder haft befattning med ärendet, och denna med fallet tidigare sysselsatta nämnd torde böra erhålla del av länsstyrelsens slutliga utslag. Har polismyndighet gjort ansökning enligt 11 § 1 mom. angående en farlig alkoholmissbrukare, är det icke lika klart, vilken nämnd den här behandlade delgivningsbestämmelsen avser; i fråga om en vagabonderande alkoholmissbrukare torde väl däremot nämnden i den tillfälliga vistelsekommunen vid omhändertagandet icke hava intresse av att erhålla delgivning utan endast hemortskommunen kunna komma i fråga. Även beträffande den, om vilken länsstyrelse utan ansökning enligt 17 § meddelar förordnande, kan föreligga tvekan om rätt delgivningsnämnd.

19 §.

Tillämpningen av motsvarande stadgande i gällande lag, 12 §, är växlande.[1] Medan vissa länsstyrelser alltid förordna om verkställighet utan hinder av att beslutet ej äger laga kraft, lämna andra knappast ens i undantagsfall föreskrift härom. Det ligger i sakens natur, att det är mindre lämpligt, att en vårdbehövande skall kunna genom överklagande flera månader fördröja verkställigheten av en beslutad internering. Ej heller torde man ha anledning befara vådor av att länsstyrelsens be-

[1] Enligt 12 § i gällande lag äger länsstyrelse, »när skäl därtill äro, förordna, att (interneringsbeslutet må gå i verkställighet, utan hinder därav att det ej äger laga kraft». Sakkunnigförslaget har väsentligen samma bestämmelse.

slut sasom regel får ga i verkställighet omedelbart. Nämnas må, att överklagande av länsstyrelses interneringsförordnande i fråga om person, som tvångsvis intagits å allmän alkoholistanstalt, innan laga kraft ägt vunnit beslutet, icke i något fall, savitt socialstyrelsen har sig bekant, lett till ändring i förordnandet. Med hänsyn härtill och i betraktande av att tvangsintagning å allmän alkoholistanstalt ej har karaktären av straff utan av vård, torde avfattningen av förevarande stadgande böra ändras därhän, att beslut må gå i verkställighet före klagotidens utgång, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar. Det förra skulle alltså vara regel och det senare undantag.

20 §.

Avfattningen av 3 mom. ger lätt anledning till den tolkningen, att anstånd skall meddelas av länsstyrelsen även i de fall, som omhandlas i 3 mom. första stycket. Orden »anstånd med beslutets verkställande medgivits» torde därför lämpligen kunna utbytas exempelvis mot »länsstyrelsens beslut ej verkställts av sökanden», varigenom klart framgår, att sökanden i dessa fall äger underlåta verkställighet utan att inhämta anstånd av länsstyrelsen.

Erfarenheten har visat, att det i vissa fall är önskvärt att kunna dröja med verkställighetsåtgärd även i fråga om farliga alkoholister, vilket synes böra föranleda en jämkning av 3 mom.[1]

21 §.

Då fråga är om intagande å någon av specialanstalterna vid Svartsjö och i Landskrona, skall framställning härom göras hos uppsiktsmyndigheten över alkoholistvården. Erinran härom torde böra inflyta i första stycket av förevarande paragraf.

Andra stycket föreskriver, att framställningen i vissa fall skall vara åtföljd av behörig ansvarsförbindelse för vårdkostnaden. Såsom styrelsen i det följande, vid 33 §, framhåller, torde i lagen icke böra meddelas stadgande om fördelningen av kostnaderna för alkoholistvården. Med hänsyn härtill torde detta stycke böra erhålla en sådan lydelse, som lämnar öppet, i vilka fall sökanden har att ställa ansvarsförbindelse.

23 §.

På förslag av länsstyrelsen i Gotlands län har upptagits det villkoret för att ansökan om frivilligt inträde skall erhålla rättsverkan, att den underställts vederbörande nykterhetsnämnd. Detta förslag kan socialstyrelsen ej biträda. Det förekommer, att personer ingå å allmän alkoholistanstalt helt och hållet av egen vilja och utan nykterhetsnämnds tillskyndan eller vetskap samt därvid uttala en önskan att denna deras åtgärd måtte bli så litet känd som möjligt. Ett sådant önskemål bör såvitt möjligt respekteras. Till förebyggande av att personer, som icke äro hemfallna åt alkoholmissbruk, frivilligt ingå å allmän alkoholistanstalt för att under en tid erhålla försörjning med bidrag av allmänna medel, torde det för dessa fall fastställda formuläret till läkarutlåtande böra innehålla en s. k. attestmening (»på grund av ovan angivna förhållanden anser jag, att ..... är i behov av behandling å alkoholistanstalt.»).

Medan en person, som frivilligt vårdas å en enskild alkoholistanstalt, när som helst, oberoende av förbindelse av annat innehåll, kan lämna anstalten, gäller be-

[1] Ett beslut av länsstyrelse, att någon skall intagas å allmän alkoholistanstalt, har icke karaktären av ett ovillkorligt föreläggande, utan av ett medgivande, som är riktat till sökanden, d. v. s. i de flesta fall nykterhetsnämnden. Nämnden vinner genom utslaget befogenhet att, om så erfordras, med tvång insätta vederbörande å alkoholistanstalt. Den är emellertid icke skyldig att verkställa beslutet, utan kan, om alkoholisten bättrar sig, låta det förfalla. Endast ifråga om farliga alkoholister skall utslaget ovillkorligen verkställas, och detta sker på länsstyrelsens eget föranstaltande. Förslagets bestämmelser i dessa stycken överensstämma i huvudsak med gällande lag.

träffande frivilligt ingången å allmän alkoholistanstalt, att anstalten äger kvarhålla honom därstädes under den i inträdesansökningen angivna tiden, även om han sedermera önskar utskrivning. Denna viktiga innebörd av den frivilliga inträdesansökningen kommer klarare till uttryck i den avfattning 1913 års lag har på denna punkt, varför gällande lagtext i denna del synes lämpligare.

24 §.

Uppsiktsmyndighetens befattning med tillämpningen av alkoholistlagen avser icke endast anstalterna utan även nykterhetsnämnderna; såsom det centrala organet för alkoholistvården tillkommer det denna myndighet också att i allmänhet söka verka för alkoholistvårdens utveckling. Med hänsyn härtill kan ifrågasättas ett allmänt stadgande om denna myndighet och dess uppgifter enligt denna lag redan i första kap., t. ex. i en ny 3 §. Härav föranledes en mindre jämkning i andra stycket av 24 §.

28 §.

Föreskriften i 1 mom. 3 st. angående den tid, varunder en å allmän alkoholistanstalt frivilligt ingången person må kvarhållas, står såsom ovan (23 §) framhållits lämpligare tillsammans med övriga stadganden angående dessa frivilliga och torde därför böra utgå ur detta sammanhang.

Enligt gällande lag (18 § tredje stycket andra punkten) skall vid beräkning av maximitiden för tvångsinterneringen medräknas tiden för frivillig vård, som påbörjats efter det förordnandet meddelades, och enligt praxis medräknas även frivillig vårdtid före förordnandet. Någon bestämmelse i denna riktning upptages icke av de sakkunniga av skäl, som angivas i betänkandet (sid. 95). Såsom ett av dessa skäl angives, att frivilligt ingående å allmän alkoholistanstalt under de i nyssnämnda lagrum angivna förutsättningarna torde förekomma endast undantagsvis och stadgandet därför vara utan större praktisk betydelse. Med avseende härå må framhållas, att enbart under år 1929 meddelades beslut i 21 fall om tvångsinternering av personer, som redan frivilligt ingått å allmän alkoholistanstalt. Bestämmelsen om den frivilliga vårdtidens inräknande i den kommande interneringstiden är synbarligen ägnad underlätta nykterhetsnämndernas strävanden att förmå vederbörande att utan avvaktande av interneringsförordnande ingå frivilligt. I motsats mot vad de sakkunniga föreslå bör därför enligt socialstyrelsens mening det nu gällande stadgandet icke blott bibehållas i den blivande lagstiftningen utan även utvidgas till att motsvara förfarandet i praxis.

1 mom. fjärde stycket bör sålunda utökas med ett stadgande av nu berörda innebörd. Tydligen böra bestämmelserna i detta stycke äga giltighet såväl, då maximitiden för kvarhållandet enligt 1 mom. är 1 eller 2 år, som där motsvarande tid — enligt 3 mom. — är 3 eller 4 år.[1] Med hänsyn härtill torde detta stadgande hava sin plats efter de allmänna föreskrifterna om vårdtidens längd.

Enligt 2 mom. må å allmän anstalt intagen alkoholmissbrukare frivilligt kvarstanna under en tid av högst fyra månader utöver den för anstaltsvistelsen stad-

[1] Enligt 28 § 1 mom. är maximitiden vid tvångsinternering ett år. Har den vårdade »förut vårdats å sådan anstalt och har förordnandet meddelats inom fem år från senaste utskrivning, må han kvarhållas under en tid av högst två år». — 3 mom. har följande lydelse:

»Har någon i fall, som avses i 11 § 1 mom. eller 17 § 1 mom. [d. v. s. farliga, vagabonderande eller straffriförklarade alkoholister], intagits å allmän alkoholistanstalt,

eller har i annat fall någon, som förut minst tre gånger varit intagen å allmän alkoholistanstalt, ånyo intagits å sådan anstalt enligt länsstyrelses förordnande, som meddelats inom ett år från senaste utskrivning,

då må, därest med hänsyn till hans sinnesart, föregående liv och förhållande i anstalten utsikt icke förefinnes, att han i händelse av utskrivning skall föra ett nyktert och ordentligt liv, med utskrivningen anstå utöver ovan stadgad tid, dock högst ytterligare två år.

Frågan om utskrivning av person, som i detta mom. avses, skall minst en gång var sjätte månad upptagas till övervägande.»

gade tiden. Detta är en nyhet, som socialstyrelsen finner sig böra tillstyrka. Emellertid torde skäl föreligga att något utvidga stadgandet genom att efter orden »fyra månader» tillägga orden »för varje gång». Eventuellt bör tidsbegränsningen sättas till sex månader samt formuleringen något jämkas för att tydligt utmärka, att bestämmelsen är tillämplig å såväl tvångsinternerad som frivilligt ingången alkoholmissbrukare. En garanti för att denna vårdform icke missbrukas ligger bland annat i uppsiktsmyndighetens utskrivningsbefogenhet. Däremot torde läkarbetyg icke lämpligen kunna ifrågakomma i dessa fall.

Den omständigheten, att en alkoholmissbrukare anhållits för lösdriveri och därvid befunnits vara i behov av vård å allmän alkoholistanstalt, skall enligt förslaget föranleda, att bestämmelsen om eventuellt förlängd maximitid blir tillämplig. Då stadgandet om den förlängda interneringstiden innebär en mycket betydande skärpning i förhållande till gällande lagstiftning, torde man böra förbehålla det för farliga och straffriförklarade alkoholister samt sådana, som minst tre gånger förut vårdats å (allmän) alkoholistanstalt. — Förevarande bestämmelse kan möjligen tolkas så, att här skulle avses endast sådana farliga eller straffriförklarade alkoholister, till vilkas internering polismyndighet eller länsstyrelse tagit initiativ, under det att meningen uppenbarligen är att inbegripa även dem, som intagits på nykterhetsnämnds eller enskild persons föranstaltande. — Då det i andra stycket av detta moment föreskrives, att frågan om utskrivning av där avsedd person skall upptagas till övervägande minst en gång var sjätte månad, har detta tydligen avseende endast å tiden efter den så att säga reguljära tidens utgång. Med hänsyn härtill torde sålunda en jämkning av detta stadgande böra ske.

29 §.

Det i andra stycket upptagna stadgandet »underställning skall alltid äga rum i det fall, som avses i 28 § 3 mom.» synes ej fullt tydligt.[1] Därmed lärer endast avses, att underställning skall ske av beslut om kvarhållande jämlikt nämnda lagrum men icke av beslut om utskrivning. I enlighet härmed torde 29 § andra stycket andra punkten åsyfta det fallet, att kvarhållande kommit till stånd med stöd av 28 § 3 mom. och att fråga därefter uppstått om utskrivning före den då gällande maximitidens utgång. Detta synes emellertid icke framgå av förslagets lagtext, vilken därför torde böra omarbetas på denna punkt. Härvid bör också tagas hänsyn till att det synes vara onödigt, att underställning äger rum, där anstaltsstyrelsen beslutat utskrivning av en kvarhållen person någon kortare tid, mindre än 6 månader, före maximitidens utgång.

31 §.

Enligt första stycket i denna paragraf skall anstaltsföreståndaren efter beslut om försökspermission eller utskrivning i god tid, innan den vårdade lämnar anstalten, meddela underrättelse om beslutet till nykterhetsnämnden. Denna bestämmelse synes icke alldeles lycklig. Å ena sidan är det icke tillrådligt att föreskriva, att underrättelse ovillkorligen skall lämnas till nykterhetsnämnd i varje fall, t. ex. då en person ingått frivilligt utan någon medverkan från nämnden. Å andra sidan är det icke lämpligt, att nämnden erhåller underrättelse först efter det beslutet fattats; beslutet bör givetvis i regel ske efter samråd med nämnden.

32 §.

1 mom. Om återhämtning äger rum av försökspermitterad, som undandragit sig övervakning eller eljest brutit mot föreskrivna villkor, skall permissionstiden icke inräknas i vårdtiden. Detta uttryckes i lagförslaget sålunda, att permissionsti-

[1] Detta stycke har i förslaget följande lydelse: »Underställning skall alltid äga rum i det fall, som avses i 28 § 3 mom. Har [anstalts-]styrelsen i sådant fall beslutat utskrivning, skall den beslutet avser kvarhållas å anstalten, tills uppsiktsmyndigheten prövat frågan.»

den icke inräknas i den tid, som den permitterade enligt 28 § längst må kvarhållas å anstalten». Enklare och riktigare synes vara att stadga, att permissionstiden icke inräknas i vårdtiden. Rätt att besluta om återhämtande bör tillkomma anstaltsföreståndaren, eftersom i dessa fall ofta skyndsamhet är av nöden; föreståndaren äger ju för övrigt enligt 30 § efter delegation besluta om själva permissionen. — Orden »efter anmälan av nykterhetsnämnden eller övervakaren» torde kunna utgå.

2 mom.[1] Detta stadgande motsvarar 20 § i gällande lag, i det att här givas bestämmelser om tvångsinternering av den som bryter mot utskrivningsvillkor. Stadgandet synes emellertid böra omarbetas i ett par viktiga avseenden. Till skillnad mot gällande lag och 1926 års förslag innefattar det efter orden icke blott den tvångsinternerade utan jämväl den som ingått frivilligt å allmän alkoholistanstalt, en utvidgning av stadgandet, som emellertid knappast torde böra komma i fråga. Vidare framgår det icke med erforderlig tydlighet, att det här är fråga om en från de i 1 § angivna, skild interneringsgrund, nämligen brott mot utskrivningsvillkor. Med hänsyn till detta stadgandes stora betydelse synes det lämpligast, att det bildar en särskild paragraf, den 32:dra; det nuvarande 1 mom. blir då den nya 33:dje §.

3 mom. Enligt detta stadgande må anstånd med verkställande av länsstyrelses förordnande om återintagning icke äga rum. Detta innebär en icke oviktig ändring av gällande lag, vars anordning på denna punkt visat sig ändamålsenlig. Med hänsyn härtill torde detta mom. lämpligen kunna utgå.

33 §.[2]

Att en ändring till kommunernas förmån bör äga rum i fråga om fördelningen av kostnaderna för alkoholistvården, torde vara en allmän uppfattning. Under de senare åren hava flera steg tagits i denna riktning, och de sakkunnigas förslag innebär ännu ett sådant. I sitt utlåtande över 1926 års förslag framhöll socialstyrelsen, att frågan om vårdkostnaderna över huvud taget icke syntes vara av beskaffenhet, att den borde fastlåsas i lag. Enligt denna uppfattning bör lagen icke uttala sig om vårdkostnaderna utan lämna öppet, i vilken utsträckning statsverket har att vidkännas dessa, och endast giva generella föreskrifter — för de fall, där statsverket icke bestrider hela kostnaden — om vårdkostnadsansvarigheten gentemot anstalten samt om regressrätt.

35 §.

Här stadgade ovillkorliga åliggande för övervakare, nykterhetsnämnd eller anstaltsföreståndare att till åtal anmäla den, som förleder å anstalt intagen eller under övervakning ställd alkoholmissbrukare att förtära rusgivande medel, torde böra utgå. I de fall, där det föreligger vetskap om förutsättningarna för stadgandets tillämplighet men ändock icke ond avsikt, torde man komma längre med en allvarlig varning under hand än med straffällande.

---

[1] Detta moment har i förslaget följande lydelse: »Därest från allmän alkoholistanstalt utskriven person icke fullgör vad enligt meddelade föreskrifter åligger honom, äger nykterhetsnämnden, där den ej finner hjälpåtgärder med utsikt till framgång kunna vidtagas, hos länsstyrelsen göra ansökning om förordnande om hans förnyade intagande å dylik anstalt.»

[2] De sakkunniga föreslå i denna paragraf, att statsverket skall vidkännas all kostnad för vård å allmän alkoholistanstalt av farliga, vagabonderande, straffriförklarade och svårförbätterliga alkoholister ävensom kostnaden för varje provisoriskt omhändertagande enligt lagen.

Socialstyrelsens utlåtande över betänkandet angående moderskapsskydd.

Avgivet den 26 juni 1930.

Genom remiss den 16 december 1929 har socialstyrelsen anbefallts avgiva utlåtande över ett av inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga den 26 september 1929 avgivet betänkande angående moderskapsskydd jämte en remissen bifogad promemoria rörande sambandet mellan vissa bestämmelser i sagda betänkande och i betänkandet angående en reformerad sjukförsäkring.

I anledning härav får styrelsen i ärendet anföra följande.

De sakkunniga hava i sitt betänkande upptagit frågan om moderskapsskydd i hela dess vidd, och förslaget tager sikte på en hel rad av åtgärder till förbättring av levnads- och vårdförhållandena för väntande och nyblivna mödrar samt späda barn. De föreslagna åtgärderna hava sammanfattats i följande trenne huvudpunkter: förbättrad föregående och efterföljande moderskapsvård, förbättrad förlossnings- och barnsängsvård, beredande av ekonomiskt stöd åt barnaföderskor. För åstadkommande av en tillfredsställande vårdverksamhet ifrågasättes utom upplysnings- och propagandaverksamhet dels ändringar i författningarna rörande barnmorskor och civila tjänsteläkare, dels ock ekonomiskt bistånd av det allmänna för bestridande av kostnaderna för den ifrågasatta ökade vården åt barnaföderskor. Dessutom förordas upprättandet för vårdverksamhetens handhavande i större samhällen, där så kan anses behövligt, av särskilda institutioner »Mödra- och barnavårdscentraler». I fråga om förlossnings- och barnsängsvården hava de sakkunniga utarbetat förslag till lagstiftning angående enskilda förlossningshem, men i övrigt begränsat sig till framläggandet av vissa allmänna synpunkter och riktlinjer för denna gren av samhällsverksamheten. Vad slutligen beträffar åtgärder för beredande av ekonomiskt stöd åt barnaföderskor, framlägga de sakkunniga förslag till en helt ny, med bidrag av stat och kommuner bedriven hjälpverksamhet, innefattande dels kontant understöd *(moderskapsunderstöd)* åt alla mindre bemedlade barnaföderskor dels särskild ersättning *(arbetsförtjänstersättning)* åt vissa barnaföderskor för mistad arbetsförtjänst.

Att ett mycket betydande antal kvinnor, tillhörande de mindre bemedlade klasserna, äro i behov av samhällets omvårdnad och ekonomiska stöd under den för dem prövande och ömtåliga tid, som omedelbart föregår och efterföljer nedkomsten, och att det är ett samhällsintresse av rang att härvid bistå dem, lärer numera icke av någon bestridas. De förslag till införande av organiserad offentlig moderskapshjälp, vilka tidigare framkommit här i landet, torde också hava förkastats icke så mycket av bristande förståelse och intresse för saken som av hänsyn till de organisatoriska svårigheter, med vilka en fristående lagstiftning om moderskapshjälp utan direkt anknytning till samhällets understöds- och hjälpverksamhet i övrigt visat sig vara förenad. Avsaknaden för vårt lands vidkommande av en rationellt uppbyggd socialt effektiv sjukförsäkring har härvid framför allt varit av betydelse. Erfarenheten från andra länder ger nämligen otvetydigt vid handen, att moderskapshjälpsverksamheten lämpligast organiseras och handhaves i samband med sjukhjälpsverksamheten. Enligt en i betänkandet meddelad från internationella arbetsbyrån inhämtad uppgift hava sålunda av 29 länder, som för närvarande genomfört lagstadgat moderskapsunderstöd, icke mindre än 20 löst frågan härom i anknytning till sjukförsäkringen.

Samma organisatoriska svårigheter möta alltfort, då ju det vid årets riksdag framlagda förslaget till reformering av vår frivilliga sjukkasseverksamhet icke blev av riksdagen antaget. Genom en lagstiftning efter de i detta förslag angivna riktlinjerna hade man haft skälig anledning förvänta, att den nuvarande, i hög grad splittrade sjukkasserörelsen skulle efter en jämförelsevis kortare övergångstid ha omvandlats till en efter rationella linjer arbetande, systematiskt uppbyggd sjukförsäkring. Ännu lyckligare hade varit om denna omvandling redan nu förelegat fullt avslutad. Det skulle säkerligen då visat sig, att åtskilliga av de uppgifter, som enligt betänkandet äro avsedda att omhändertagas av barnavårdsnämnderna, och alldeles särskilt åtgärderna till ekonomiskt understöd åt barnaföderskor, med vida större fördel skulle kunnat handläggas av sjukförsäkringsorganen med deras ständigt verkande kontroll och förvaltning. Ehuru frivillig skulle ju den planerade sjukförsäkringen kommit att i organisatoriskt hänseende omsluta hela landet och sålunda ingen ort kommit att ligga utanför dess verksamhetsområde. Av icke ringa betydelse ur såväl organisatorisk som kostnadssynpunkt skulle dessutom ha varit, att anknytningen till sjukhjälpsverksamheten kunnat i väsentlig grad förebygga den dubbla handläggning av och ersättning för barnsängsfall, vari de sakkunnigas organisationsförslag, därest det oförändrat genomföres, kommer att resultera.

Tagna var för sig äro de i betänkandet ifrågasatta åtgärderna till förbättrad vård och ekonomiskt stöd åt barnaföderskor otvivelaktigt för sitt ändamål gagneliga och värda att genomföras. Styrelsen finner sig också för sin del kunna giva sin anslutning i stort sett till förslagen.

Vad som är ägnat att ingiva betänkligheter är emellertid, att de sakkunniga vilja sammanfatta alla dessa, till form och innebörd skiftande åtgärder till en enda gemensam förvaltningsuppgift, sammanhållen i huvudsak hos de kommunala barnavårdsnämnderna. Härigenom skulle nya och vittomfattande förvaltningsuppgifter tilläggas dessa nämnder, vilka tillkommit under helt andra förutsättningar och med väsentligt begränsade arbetsuppgifter. Åtskilliga av de förvaltningsuppgifter, som i betänkandet förutsättas skola åvila barnavårdsnämnderna, tillhöra för övrigt enligt sin natur andra förvaltningsorgan eller stå i allt fall dessa senare organ mycket nära. Så t. ex. kunna åtgärderna för underlättande av läkar- och barnmorskevården samt för förbättrad förlossnings- och barnsängsvård med lika eller än större skäl anses höra samman med den offentliga hälsovården. Åtgärderna för ekonomiskt understöd åt barnaföderskor beröra på samma sätt på det allra närmaste den statsunderstödda sjukkasseverksamheten, något som de sakkunniga själva medgiva.

En ytterligare anledning till tveksamhet inför denna del av betänkandet finner styrelsen ligga däri, att såsom reservanten, hr Tjällgren, erinrat, frågan om den sociala försäkrings- och hjälpverksamhetens organisation för närvarande är föremål för utredning av särskilda sakkunniga. Det vill dessutom förefalla styrelsen, som om moderskapsunderstödssakkunniga icke tillräckligt beaktat de krav på socialvårdens rationalisering, vilka under den sista tiden med allt större styrka gjort sig gällande. Framför allt synes icke någon allvarlig omprövning hava ägnats den frågan, huruvida icke flera eller färre av de uppgifter, som i betänkandet sammanfattats under begreppet moderskapsskydd, lika väl och med sannolikt lägre kostnader kunnat anförtros åt andra, med närbesläktade uppgifter sysslande förvaltnings- och hjälporgan. Ur de synpunkter styrelsen har att företräda är särskilt att beklaga, att icke frågan om samverkan mellan moderskapsskyddslagstiftningen och sjukkasseverksamheten blivit mera fullständigt utredd. Det vill nämligen förefalla styrelsen, som om en anknytning i en eller annan form här skulle hava varit möjlig.

Vad därefter beträffar själva innehållet i de föreslagna åtgärderna har styrelsen ansett sig kunna begränsa sitt yttrande till frågorna om moderskapsunderstöd samt om ersättning åt vissa barnaföderskor för mistad arbetsförtjänst. Övriga i betänkandet föreslagna åtgärder till förbättrad moderskaps- samt förlossnings- och barnsängsvård m. m. torde få anses tillhöra ämnen, liggande utom styrelsens ämbetsuppgifter.

Endast i den mån dessa senare åtgärder kunna tänkas komma att beröra den statsunderstödda sjukkasseverksamheten, har styrelsen funnit anledning ingå även på dithörande frågor.

Såsom ovan framhållits, har moderskapsunderstödsverksamheten i andra länder oftast anknutits i en eller annan form till den sociala sjukförsäkringen. I den för årets riksdag framlagda propositionen (Nr 154) om förbättrad sjukkasselagstiftning har liksom i tidigare under de senare åren framkomna förslag i sjukkassefrågan meddelandet av moderskapshjälp gjorts till en för de statsunderstödda sjukkassorna obligatorisk prestation. Hade propositionen antagits, skulle sålunda varje kvinna, vilken ingått som medlem i en erkänd sjukkassa, på samma gång varit tillförsäkrad även moderskapshjälp, utgående för en tid av minst 21 och högst 56 dagar med antingen ett kontant understöd för varje dag (moderskapspenning) till belopp ej understigande en krona eller ock kostnadsfri vård å förlossningshem. Dessutom kunde hon genom sin sjukkassa varit tillförsäkrad kostnadsfri vård av barnmorska. År 1928 räknade de registrerade sjukkassorna inalles 320 093 kvinnliga medlemmar, därav c:a 172 000 i åldern 15—45 år. Med de betydligt ökade förmåner, som sjukkassorna framdeles skulle kommit att erbjuda, torde man emellertid haft anledning antaga att anslutningen till sjukkasserörelsen kommit att stiga avsevärt. Även med den utbredning, som sjukkasserörelsen redan nu har vunnit, är det emellertid uppenbart, att fall ofta skulle förekomma, då rätt till understöd vid barnsbörd skulle föreligga såväl från registrerad sjukkassa som på grund av den i sakkunnigebetänkandet föreslagna särskilda understödsverksamheten vid barnsbörd. Detta gäller redan om förslaget till lagstiftning rörande ersättning åt industriarbeterskor för mistad arbetsförtjänst. Dylik s. k. arbetsförtjänstersättning skulle visserligen enligt förslaget utgå först fr. o. m. den 4:de veckan efter barnsbörden. Enligt sjukkassestatistiken utgör understödstiden vid barnsbörd i genomsnitt 31·7 dagar per fall (1927), och det är sålunda tydligt, att understödstiden i flertalet sjukkassor överstiger tre veckor och att i alla dylika fall moderskapshjälp från registrerad sjukkassa skulle komma att löpa parallellt med arbetsförtjänstersättningen. I den för riksdagen framlagda propositionen i sjukkassefrågan hade den obligatoriska understödstiden vid barnsängsfall fastställts till 21 dagar och sålunda avpassats med hänsyn till förevarande betänkande. Visserligen förelåg ändock alltjämt den olägenheten, att de erkända sjukkassorna skulle varit berättigade att utsträcka moderskapshjälpen till 56 dagar. Emellertid skulle statsbidrag icke kommit att utgå för tid, då medlem uppbar bl. a. arbetsförtjänstersättning, varför det syntes mindre sannolikt, att sjukkassorna i någon mera nämnvärd grad skulle ansett sig böra vidtaga en dylik utvidgning av moderskapshjälpstiden.[1] Ur synpunkten av de sjukkassemedlemmars intressen, vilka icke äro industriarbeterskor och sålunda icke heller äro lagliger förhindrade att i samband med nedkomsten utföra sitt vanliga arbete, synes nämligen en längre moderskapshjälpstid än tre veckor icke i allmänhet behövlig. I sjukkassor, som icke alls eller i endast ringa grad bland sina medlemmar räkna industriarbeterskor, utgör sålunda för närvarande moderskapshjälpstiden i många fall endast 14—21 dagar.

I sak har styrelsen icke någon erinran att göra mot den föreslagna lagstiftningen rörande arbetsförtjänstersättning vid barnsbörd, vilken lagstiftning styrelsen fastmera finner vara behövlig och ur flera synpunkter önskvärd. Då emellertid en lagstiftning härom möjligen skulle kunna verka rubbande på redan bestående förhållanden och dessutom leda till delvis med statsmedel understödd dubbelersättning med därtill hörande dubbel handläggning av samma understödsfall, förutsätter styrelsen, att reformen icke genomföres utan att i samband därmed antingen en ny lagstiftning

[1] I sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande i anledning av propositionen hade visserligen bestämmelsen, att statsbidrag icke i här angivna fall skulle utgå, uteslutits ur förslaget. Då någon lagstiftning om offentlig moderskapshjälp icke förefanns, ansåg nämligen utskottet, att frågan om det närmare sambandet mellan moderskapshjälp, som lämnades av sjukkassa, och de andra understödsformerna borde stå tills vidare öppen.

om sjukkassor i ungefär den gestaltning, som innefattades i förslaget till årets riksdag, kommer till stånd eller att i allt fall den nu gällande sjukkasselagstiftningen omarbetas till överensstämmelse med grundsatserna för arbetsförtjänstersättningen och statens bidrag därtill.

För att befrämja den samverkan och inbördes avgränsning mellan sjukkasseverksamheten och lagstiftningen om arbetsförtjänstersättning, vilken styrelsen här förutsätter, skulle det givetvis vara av mycket stor betydelse, att båda slagen av understöd utbetaltes av ett och samma organ, d. v. s. av sjukkassorna. Först härigenom skulle nämligen det logiska sammanhanget mellan de var för sig skiljaktiga understödsformerna framstå i fullt tydlig dager. För industriarbeterskorna själva skulle anordningen innebära ett ytterligare incitament att sörja jämväl för sin sjukförsäkring.

Vad åter beträffar det generella moderskapsunderstödet, som enligt betänkandet skulle utgå till alla mindre bemedlade barnaföderskor — enligt de sakkunnigas beräkningar till 70 000 av inalles 100 000 barnaföderskor — blir problemställningen delvis en annan. Detta understöd, som skulle utbetalas med 25 kronor efter förlossningen och med 25 kronor sedan minst två veckor förflutit från förlossningen, skulle sålunda till tiden helt sammanfalla med moderskapshjälpen från registrerad sjukkassa, varjämte detsamma till beloppet ofta skulle överstiga denna senare. För de barnaföderskor, vilka tillhörde den statsunderstödda sjukkasserörelsen, skulle på detta sätt skapas en typisk dubbelersättning, bekostad i allt väsentligt av allmänna medel. Under förutsättning att understödstiden i sjukkassorna vid barnsbörd förbleve densamma som nu, eller i genomsnitt 31·7 dagar, och att moderskapshjälpen utginge med 1 krona per dag, skulle ersättningen till mindre bemedlad barnaföderska, som tillika var sjukkassemedlem, komma att belöpa sig till inalles 81 kronor 70 öre, därav icke mindre än 69 kronor 2 öre (eller c:a 84 %) skulle utgå av allmänna medel. Härtill skulle, i förekommande fall, komma arbetsförtjänstersättning, utgående i sin helhet av allmänna medel.

Det är enligt styrelsens mening nödvändigt, att på denna punkt skapa reda och ordning och att uppdraga en bestämd gränslinje mellan å ena sidan den offentliga, av allmänna medel helt bekostade understödsverksamheten och å andra sidan den på inbördes självhjälp beroende, i väsentlig grad genom medlemsavgifter upprätthållna sjukkasseverksamheten. Huru denna boskillnad skall göras och gränslinjen i praktiken dragas är emellertid en synnerligen svårlöst fråga. Utgångspunkten synes böra vara den, att sjukkassorna icke fråntagas rätten till statsbidrag till moderskapshjälpsverksamheten eller än mindre förmenas att utöva dylik understödsverksamhet. Båda dessa åtgärder skulle nämligen betyda ett bestämt försvagande av sjukkasseverksamheten.

Så länge sjukförsäkringen är frivillig, föreligger för samhället ett påtagligt intresse av att de förmåner den erbjuder äro så omfattande, som omständigheterna medgiva, och att icke den understödsverksamhet, som faller inom dess naturliga område, blir tillgodosedd i annan ordning och i kanske högre grad än vad den själv förmår. Å andra sidan har emellertid samhället ett lika påtagligt intresse av att moderskapshjälpsverksamheten blir tillräckligt omfattande och effektiv.

Ett närmare övervägande leder här ofrånkomligt till den slutsatsen, att den här berörda motsättningen överhuvud taget icke låter sig utjämna utan i samband med en grundlig och effektiv omorganisation av vår bestående sjukkasseverksamhet. Endast i samband med en dylik reform synes det möjligt både att rationellt avväga de båda understödsformer, om vilka det här är fråga, och att undgå en dubblering av det offentligas bidrag.

Vad därefter beträffar själva den utformning, som de sakkunniga givit åt det offentliga moderskapsunderstödet, kan styrelsen icke för sin del finna, att det skulle ligga i samhällets intresse, att åt detta understöd gives den vidsträckta omfattning, som betänkandet avser. Då denna understödsverksamhet utsträckts därhän, att den skulle omsluta 70 % av alla barnaföderskor, visar detta enligt styrelsens uppfattning,

att de sakkunniga på denna punkt gått utöver det nödvändigas gränser. Ett betydande antal av de kvinnor, som på detta sätt skulle anvisas att vid barnsbörd anlita det allmänna, befinna sig nämligen i den ekonomiska situation, att de både kunna och böra sörja för sig själva och exempelvis genom att ingå i en statsunderstödd sjukkassa förskaffa sig det understöd, de själva anse sig behöva. Allmänt torde kunna erkännas, att en sund grundsats i all social hjälpverksamhet är att direkt hjälpa endast den, som icke kan hjälpa sig själv, men i övrigt begränsa hjälpverksamheten till en »hjälp till självhjälp».

I samma mån som den offentliga moderskapsunderstödsverksamheten begränsas, i samma mån minskas också den ovanberörda intressemotsättningen till den statsunderstödda sjukkasseverksamheten samt riskerna för dubbelersättning av det allmänna. Sjukkasseverksamheten torde nämligen endast i jämförelsevis mindre grad hava förmått tränga ned bland de ekonomiskt svagast ställda och minst motståndskraftiga samhällsskikten. Det är icke heller att antaga att sjukförsäkringen, så länge den är frivillig, kan komma att mera allmänt absorbera dessa element.

Intill dess att en effektiv reform av sjukförsäkringen blivit genomförd och möjlighet därmed skapats för en rationell anknytning mellan denna och moderskapsunderstödsverksamheten, synes det därför bliva nödvändigt att väsentligt begränsa den av de sakkunniga ifrågasatta offentliga moderskapshjälpen och inskränka densamma till att gälla allenast de i ordets egentliga mening mindre bemedlade.

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1930.

Under andra kvartalet 1930 ingingos åtskilliga avtal av betydelse.

För *verkstads- och förrådsarbetare vid statens järnvägar* träffades för första gången ett kollektivavtal. Nämnda arbetare indelas i tre grupper, för vilka minimitimlöner (öre) bestämts enligt följande schema, upptagande den för kommunikationsverken gällande dyrortsgrupperingen:

	Dyrortsgrupper						
Grupp I:	A	B	C	D	E	F	G
Arbetare, som fyllt 18 år	48	60	63	66	69	72	76
» » » 21 »	63	75	78	81	84	87	92
» » » 24 » och arbetat vid S. J. i 3 år	65	77	80	83	86	89	94
Grupp II:							
Arbetare, som fyllt 21 år och arbetat i facket i 3 år	68	80	83	86	89	92	97
» » » 24 » » » » » » 6 »	70	82	85	88	91	94	99
Grupp III:							
Arbetare, som fyllt 21 år och arbetat i facket i 4 år	73	85	88	91	94	97	102
» » » 24 » » » » » » 7 »	77	89	92	95	98	101	106

Därutöver utgå barntillägg enligt de för statens järnvägars befattningshavare fastställda grunder samt s. k. kallortstillägg, å resp. orter växlande mellan 2 och 23 öre per timme. — Avtalet, som underskrevs i juni månad, gäller t. o. m. utgången av år 1931.

För *pappersbruken* träffades inför en medlingskommission i februari ett nytt riksavtal om allmänna bestämmelser och timlöner. I anslutning härtill förda förhandlingar om ackordsrevision ledde till överenskommelse beträffande ett flertal bruk men strandade på grund av tvister vid vissa bruk. Vid dessa bruk utbröt i mitten av april månad öppen konflikt, vilken bilades först den 20 juni, från vilket datum det nya riksavtalet gäller. Timlönerna ha något höjts för samtliga arbetare. Vid de bruk, där förut (enligt 1925 års avtal) ett s. k. 3-örestillägg utgått per arbetad timme, inräknas nu detta tillägg i den fasta timpenningen. I grupperingen för dyrortsklasser ha några förflyttningar gjorts. De nya timlönerna äro (i öre):

Ortsklass	I	II	III	IV	V
Grupp 1, grovarbetare m. fl.	82	79	75	71	66
» 2, barkare, silare m. fl.	84	81	77	72	67
» 3, rullare, blekare m. fl.	86	83	79	74	69
» 7, maskinförare (högst avlönade)	103	99	95	89	82
» 8, kvinnlig arbetare	60	58	55	52	48

(Ortsklass I omfattar Göteborg, Hallsta, Örebro m. fl., klass II Kvarnsveden, Vargön m. fl., klass III Grycksbo, Munkedal m. fl., klass IV Klippan, Lessebo, Munksjö m. fl., klass V Fridafors, Gransholm, Koppom m. fl.)

I övrigt innebär avtalet vissa förbättringar för arbetarna i fråga om semesterersättning samt beträffande bestämmelser om läkare och sjukvård. Ackordsrevisionen medförde höjningar vid ett större antal bruk, i stort sett status quo vid en del bruk och reduktion vid några bruk. — Riksavtalet gäller till den 1 februari 1932.

Vid *jästfabrikerna* ha nya avtal slutits för tiden 1 juni 1930—1 juni 1932. I de nya avtalen har gruppen diversearbetare, 19 år, i lönehänseende räknats som jämställd med fabriksarbetare. I övrigt ha smärre höjningar av lönerna företagits. Veckolönerna äro (kr.):

	Nacka Rotebro	Göteborg	Uppsala	Nässjö
Fabriksarbetare	68	67	61	58
Äldre m. fl.	71	70	64	61
Kvinnlig arbetare, 18 år	45	44	39	—

Inom *målarfacket i Stockholm* har träffats ett nytt avtal, med 2-årig giltighetstid. Arbetslönerna för målare ha höjts från kr. 1:70 till kr. 1:82 och vid båtmålning, som utföres mot timlön, till kr. 2:12. Ackordspriserna ha höjts med 10 %. Materialarbetare hos målerifirmor ha fått sin veckolön höjd från 56 resp. 67 kr. till 61:50 resp. 73:75 kr. under första anställningsåret resp. efter ett års anställning. Arbetstiden har förkortats från 48 till 45 timmar per vecka.

Nytt avtal har träffats för *statens järnvägars ban- och byggnadsarbetare*, med giltighetstid från 1 januari 1930 till och med utgången av år 1931. Timlönerna för ban- och byggnadsarbetare ha höjts med 3 à 5 öre. De utgöra inom resp. ortsgrupper, enligt kommunikationsverkens dyrortsgruppering:

Grupp	A	B	C	D	E	F	G
Öre per timme	76	82	89	97	104	114	125

I Stockholm är timlönen 130 öre.

Därutöver utgå s. k. kallortstillägg, å resp. orter växlande mellan 3 och 12 öre per timme.

Vid följande nybyggnadslinjer äro timlönerna:

Lycksele-Storuman	109 öre
Sorsele-Arvidsjaur-Muskussel	114 »
Muskussel-Jokkmokk	120 »

För *åkeriarbetarna i Stockholm* har träffats ett nytt avtal, gällande till och med utgången av mars månad 1932. Veckolönerna ha höjts med 2 kr. Lönerna för enbetskuskar utgöra sålunda nu 63 kr., för parkuskar och lastningskarlar 67 kr. och för lastbilschaufförer 70 kr. per vecka.

Likaså har nytt avtal slutits för *chaufförerna i Stockholm*. Här har månadslönen höjts från 235 till 250 kronor. Som förut utgår 10 % provision å de kassor, som överstiga 20 kr. per kört pass. Avtalet gäller till 1 maj 1932.

Inom *hotell- och restaurangfacket* har ett riksavtal träffats mellan å ena sidan Sveriges restaurantförening och å andra sidan Sveriges hotell- och restaurangpersonals förbund. Avtalet gäller t. o. m. utgången av år 1931. För ekonomipersonalen har, jämte fri kost och fri bostad eller hyresersättning (35 kr. per månad i Stockholm, 25 kr. å övriga orter), bestämts en kontant minimilön per månad enligt följande schema:

	Stockholm	Övriga orter		Stockholm	Övriga orter
1:a kock, kokerska, kallskänka	160 kr.	150 kr.	Husfrubiträde m. fl.	55 kr.	50 kr.
2:a » » »	110 »	95 »	Diskerska	50 »	50 »
3:e » » »	80 »	75 »	Personalstäderska	50 »	45 »
Personalkokerska	95 »	95 »	Månadskarl, 20 år	120 »	95 »
Kaffekokerska	75 »	65 »	» under 20 år	80 »	
Spisbiträde, mathissbiträde m. fl.	60 »	55 »	Kopparskurare, manlig	95 »	95 »
Brödkontrollbiträde m. fl.	60 »	50 »	» kvinnlig	65 »	65 »
Köksa	55 »	55 »	Kassabiträde	65 »	60 »

Beträffande serverings- och hotellpersonal ha i avtalet införts bestämmelser, likartade med dem, som återfinnas i det för systemrestaurangerna i Stockholm träffade avtalet. Minimilönerna äro också desamma som i detta avtal (jfr Soc. Medd. 1930, sid. 35).

Bland avtal, som uppsagts under kvartalet, märkas avtalet för telegrafverkets linjearbetare, riksavtalet för träindustrien samt avtalen för gruvorna i Norrland, vilka utlöpa den 1 juli. Förhandlingar om nya avtal för dessa näringsgrenar blevo icke slutförda före den 1 juli. Vid de enskilda järnvägarna har avtalsuppsägning verkställts beträffande såväl kontorspersonal och linjepersonal som verkstadsarbetare. Dessa avtal utlöpa den 31 december 1930. Inom jordbruket har ett distriktsavtal (för Bergslagen) och några gårdsavtal uppsagts till den 24 oktober, varemot riksavtalet om allmänna bestämmelser ävensom löneavtalen rörande löneförmåner utan uppsägning prolongerats på ett år till den 24 oktober 1931.

Internationella arbetsorganisationen.

Direktörens rapport till arbetskonferensens fjortonde sammanträde.

Bland de publikationer, som internationella arbetsbyrån utarbetat till den internationella arbetskonferensen, vilken öppnades i Genève den 10 juni 1930, intar som vanligt direktörens årsrapport en mycket bemärkt plats. I enlighet med den praxis, som följts under senare år, är rapporten uppdelad på två delar. Den första, på c:a 320 oktavsidor, innehåller en översikt över den internationella arbetsorganisationens verksamhet under det förflutna året. Den andra delen, en volym på närmare 300 sidor, består av en sammanfattning av de årsrapporter, som regeringarna i enlighet med bestämmelserna i Versaillesfördragets art. 408 insänt rörande tillämpningen av de av dem ratificerade internationella arbetskonventionerna.

För en nordbo torde det uttalande, som göres i rapporten angående det nordiska samarbetet på socialpolitikens område, vara av särskilt intresse. Detta samarbete, vilket pågått sedan många år — långt före kriget hade såväl vissa ämbetsverk, t. ex. socialförsäkringsinstitutionerna, som arbetare och arbetsgivare i de nordiska länderna inlett ett dylikt samarbete — mottog en ny impuls genom internationella arbetsorganisationens upprättande. Det blev därigenom ännu intimare än förut, och genom att alltmera inriktas på ett gemensamt förberedande av de frågor, som upptagas av den internationella arbetskonferensen, fick det en mera regelmässig karaktär med bl. a. periodiska sammankomster av de fyra nordiska ländernas socialministrar (å vilka vid några tillfällen även Island varit representerat). Arbetsbyråns direktör erkänner i sin rapport, att man i Genève till att börja med hyste vissa farhågor för att detta regionala samarbete — vilka fördelar det än kunde ha i andra avseenden — skulle kunna i någon mån verka som ett hinder för det internationella ratifikationsarbetet. Dessa farhågor ha emellertid numera fullständigt skingrats. Från alla håll har betygats, att samarbetet mellan de nordiska staterna är präglat av en ärlig sympati för internationella arbetsorganisationens verksamhet och att ändamålet med detsamma just är att genom ett gemensamt förberedelsearbete öka de nordiska ländernas möjligheter att göra en nyttig insats i det internationella sociallagstiftningsarbetet. Dessa försäkringar från de nordiska ländernas representanter har arbetsbyrån inregistrerat med största tillfredsställelse. Direktör Thomas framhåller, att varje samverkan mellan en grupp av närbelägna länder, som önska att stärka och fördjupa det internationella samarbetet, naturligtvis betraktas med sympati i Genève och att arbetsbyrån alltid med glädje kommer att stödja det t. ex. genom att ställa sina experter på olika områden till förfogande, när så kan finnas lämpligt. En dylik direkt kontakt mellan de olika ländernas administrationer och byråns tekniska avdelningar skulle, menar han, vara lika nyttig för båda partier, icke minst för vederbörande länder, som därigenom skulle få tillfälle att göra sina synpunkter gällande och framhålla sina eventuella svårigheter redan på ett tidigt stadium av arbetskonferensfrågornas behandling. Det kan nämnas, att arbetsbyrån redan vid ett tillfälle varit representerad vid en nordisk socialpolitisk sammankomst, nämligen vid det skandinaviska sjukförsäkringsmötet i Stockholm förra sommaren, och det finns anledning antaga, att det sålunda inledda samarbetet skall få en fortsättning vid den nordiska olycksfallsförsäkringskonferens, som kommer att hållas i Oslo instundande augusti.

I detta sammanhang kan också nämnas, att direktör Thomas i sin rapport detta år berör frågan om den femte nordiska statens, Islands, ställning till den internationella arbetsorganisationen. Efter några ord om denna stats betydelse och dess trots folkfattigdomen mycket höga kulturella nivå, framhålles det, att den begyn-

nande industriella utvecklingen också här medfört problem, för vilkas lösning man ä ansvarigt håll anser sig behöva det bistånd, som kan lämnas av den internationella arbetsorganisationen. Som ett bevis på detta ökade intresse i Island för de internationella institutionerna hänvisas i rapporten till det besök, som justitieminister Jónsson avlade förra sommaren i Genève för att komma i kontakt med folkförbundets ledande män och undersöka möjligheterna för Islands deltagande i dess arbete. Ett särskilt ingående studium ägnades därvid arbetsbyråns organisation och verksamhet, som blev föremål för en särskild rapport till regeringen, utarbetad av en av landets mest framstående experter på sociallagstiftningens område. Det är icke uteslutet, att Island redan detta år, i samband med firandet av Alltingets tusenårsjubileum, kommer att fatta beslut om att begära medlemskap i nationernas förbund och därmed internationella arbetsorganisation.

Nya publikationer från internationella arbetsbyrån.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*.

Arbetsbyråns encyklopedi i industriell hygien.

Occupation and Health, Encyclopaedia of Hygiene, Pathology and Social Welfare, Studied from the Point of View of Labour, Industry, and Trades. (Under utgivning häftesvis; pris komplett i tre delar kr. 60: —.)

I enlighet med ett beslut vid Washingtonkonferensen 1919 har internationella arbetsbyrån sedan 1925 haft under utgivning häftesvis en encyklopedi i industriell hygien, av vilken första delen numera föreligger komplett. Hela arbetet, som ursprungligen beräknades komma att omfatta två delar, har sedermera utökats till att omfatta tre delar.

De hittills publicerade häftena innehålla 183 artiklar, i vilka för varje yrke särskilt meddelas en beskrivning av förekommande sjukdoms- och olycksfallsrisker, sådana dessa kunna bestämmas på forskningens nuvarande ståndpunkt. Sålunda beskrivas källorna till sjukdomen, de karakteristiska sjukdomsformerna och symtomen, förebyggande åtgärder, skyddslagstiftning m. m., allt belyst medelst statistik, litteraturhänvisningar och bibliografi. Jämväl beskrives ur den enskilda arbetarens synpunkt de för sjukdomen utsatta organens fysiologi och patologi samt redogöres för den personliga hygienen och kollektiva anordningar för hälsovård. Slutligen behandlas även hälsofaran för omgivningen i samband med sådana frågor som atmosfären, arbetslokalerna, uppvärmning och belysning, avlägsnandet av damm, fuktighetsförhållanden m. m. Artiklarna illustreras med fotografier, ritningar och diagram. Vid arbetets planering och textens utarbetande har arbetsbyrån biträtts av framstående experter i skilda länder, inbegripet medlemmarna av byråns korresponderande kommitté för industriell hygien.

Encyklopedien är avsedd att omfatta praktiskt taget varje mer betydande yrke, arbetsprocess eller ämne, som för den därmed sysselsatta arbetaren medför sjukdoms- eller olycksfallsrisk. Med hänsyn till vetenskapens och teknikens fortgående utveckling kan visserligen icke encyklopedien göra anspråk på att vara absolut fullständig eller meddela definitiva resultat. Likväl torde arbetet på grund av den omsorg, som ägnats såväl åt det sakliga innehållet som åt framställningssättet, kunna betecknas som en i hög grad värdefull uppslagsbok såväl för industrivärlden som för läkare, försäkringsanstalter, hälsovårdsmyndigheter och andra, som intressera sig för frågan om industriell hygien. Arbetet föreligger i engelsk och fransk språkedition.

I samband härmed må omnämnas, att arbetsbyrån kvartalsvis utgiver en biografi över nyutkommen litteratur rörande industriell hygien *(Bibliography of Industrial Hygiene)* på engelska, franska och tyska. Från och med 1928 har bibliografien utökats med en ny avdelning, i vilken meddelas en förteckning över olika länders myndigheter, undervisningsanstalter, föreningar och publikationer sysslande med industriell hygien och läkarvetenskap. Bibliografien betingar ett pris per årgång av kr. 3: 75.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1930. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av maj till 9 013 mot 13 572 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	206	98
Skogshushållning	167	113
Gruvdrift och malmförädling	542	276
Jord-, sten- och glasindustri	295	205
Metall- och maskinindustri	504	163
Trävaruindustri	1 307	609
Byggnadsverksamhet	627	104
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	79	39
Textilindustri	120	36
Beklädnadsindustri	91	22
Närings- o. njutningsmedelsind.	126	44
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	36	16
Trämasse- och pappersindustri	142	48
Grafisk industri	14	3
Industri och hantverk, ej spec.	273	90
Sjöfart och fiske	143	9
Handel och samfärdsel m. m.	622	175
Husligt arbete	14	10
Arbete, ej hänf. till annan grupp	3 705	887
Summa	9 013	2 947

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 2 106 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 44, mot 47 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 770 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 485 arbetare. Härförutom uppburo 629 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 160 personer kontant understöd med statsbidrag.

Statens bruttoutgifter för reservarbetena uppgingo under maj till 449 959 kronor (mot 550 945 under april[1]) samt under årets fem första månader till sammanlagt 2·3 milj. kronor.

— Fattigvård och annan hjälpverksamhet —

Hjälpverksamheten bland rysslandssvenskarna. Sedan Kungl. Maj:t den 20 juni 1930 förordnat, att bestyret med hjälpverksamheten bland förut i Ryssland bosatta svenska medborgare och deras anhöriga skulle från och med den 1 juli 1930 överflyttas från drottningens centralkommitté till en av tre ledamöter bestående nämnd, som efter förslag av överstyrelsen för svenska Röda korset, styrelsen för föreningen för välgörenhetens ordnande och styrelsen för rysslandssvenskarnas förening skulle utses av chefen för handelsdepartementet, har denne, sedan förslag i ämnet avgivits, den 30 juni uppdragit åt majoren friherre Erik Carl Maria Wilhelm Stjernstedt, disponenten Emil Hamrin och föreståndarinnan vid föreningen för välgörenhetens ordnande, fröken Ebba Wedberg att vara ledamöter av nämnden. Som suppleanter i nämnden ha utsetts för friherre Stjernstedt majoren Carl Elof Berggren, för disponenten Hamrin ingenjören Anton Carlsund samt för fröken Wedberg den person, som under hennes ledighet som föreståndarinna vid föreningen för välgörenhetens ordnande tjänstgör såsom vikarie för henne.

— Föreningsväsen —

Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1929 års ingång. Enligt en av den internationella fackliga centralen i Amsterdam utarbetad sammanställning uppgick antalet fackligt organiserade arbetare i olika länder vid 1929 års ingång till inalles c:a 44 miljoner, vilket

[1] Korrigerad siffra.

	Internationalen		Konfessionella org.	Syndikalistiska org.	Kommunistiska org.	Andra org.	Summa 1 jan.	
	Anslutna	Närst.					1929	1928
Europa.								
Belgien	518 658	·	150 000	750	·	55 000	**724 408**	762 886
Bulgarien	**2 450**	18 500	—	—	—	10 500	**31 450**	2 485
Danmark	155 978	155 074	—	—	—	—	**311 052**	309 885
Estland	5 506	4 110	—	—	—	3 720	**13 336**	14 331
Finland	—	20 321	—	—	70 000	—	**90 321**	75 846
Frankrike	640 790	—	101 810	8 000	200 000	250 000	**1 200 600**	1 218 250
Grekland	52 775	—	—	—	30 000	—	**82 775**	98 479
Irland	—	98 636	—	—	·	10 000	**108 636**	111 921
Island	—	5 000	—	—	—	—	**5 000**	4 540
Italien	·	—	—	·	—	3 000 000	**3 000 000**	2 768 730
Jugoslavien	36 044	6 000	3 000	—	15 000	—	**60 044**	57 717
Lettland	21 888	4 000	—	—	4 500	7 000	**37 388**	34 032
Litauen	—	—	—	—	—	·	—	18 486
Luxemburg	15 377	—	1 300	—	—	991	**17 668**	15 479
Memel	1 064	1 850	—	—	—	—	**2 914**	1 024
Nederländerna	220 545	—	206 998	2 943	16 184	114 367	**561 037**	407 665
Norge	—	84 882	—	1 800	21 300	·	**107 982**	104 152
Polen	272 317	4 000	36 000	120 000	—	80 000	**512 317**	577 581
Portugal	·	—	—	20 000	—	—	**20 000**	40 000
Rumänien	41 421	—	—	—	·	·	**41 421**	46 631
Ryssland	—	—	—	—	11 060 000	—	**11 060 000**	10 248 000
Schweiz	176 438	13 097	24 442	50	—	51 585	**265 612**	254 992
Spanien	221 000	—	40 000	30 000	·	—	**291 000**	262 000
Storbritannien	3 673 144	—	—	—	·	1 000 000	**4 673 144**	4 908 000
Sverige	469 409	75 000	—	19 600	—	—	**564 009**	529 974
Tjeckoslovakien	557 191	—	138 832	—	165 780	876 462	**1 738 265**	1 696 897
Tyskland	5 288 032	200 000	1 238 843	25 000	·	1 943 012	**8 694 887**	8 217 923
Ungern	124 378	—	52 000	300	—	1 000	**177 678**	185 337
Österrike	766 168	40 100	100 987	·	—	91 882	**999 137**	963 550
Amerika.								
Argentina	82 000	—	—	30 000	—	·	**112 000**	164 874
Bolivia	—	—	—	·	—	5 000	**5 000**	5 000
Brasilien	—	14 000	—	3 000	3 500	96 000	**116 500**	22 562
Dominikanska republiken	—	—	—	—	—	3 442	**3 442**	—
Förenta staterna	—	3 383 997	—	·	·	1 059 526	**4 443 523**	4 241 542
Guatemala	·	·	—	1 200	2 149	·	**3 349**	3 000
Guyana (brit.)	—	1 073	—	—	—	—	**1 073**	1 073
Kanada	143 582	43 335	26 000	—	24 429	63 256	**300 602**	290 282
Kolumbia	·	—	—	—	·	10 000	**10 000**	11 400
Kuba	55 186	—	—	—	16 000	·	**71 186**	250 000
Mexiko	—	1 800 000	·	50 000	—	·	**1 850 000**	2 119 347
Trinidad	722	—	—	—	—	—	**722**	·
Uruguay	·	—	—	5 000	·	·	**5 000**	28 484
Venezuela	—	25 972	—	—	—	—	**25 972**	·
Övriga stater	·	·	·	·	·	·	·	280 000
Australien.								
Australien	—	—	—	—	·	911 541	**911 541**	911 652
Nya Zeeland	—	55 800	·	·	—	51 116	**106 916**	80 000
Asien.								
Indien, brittiska	—	48 621	—	—	50 000	175 000	**273 621**	300 000
» nederl.	—	5 162	—	—	—	18 859	**24 021**	24 021
Japan	·	38 600	—	6 000	24 452	239 848	**308 900**	316 906
Palestina	21 302	—	350	—	·	—	**21 652**	21 873
Zeylon	·	114 000	—	—	·	—	**114 000**	40 000
Övriga stater	·	·	—	—	·	·	·	2 995 000
Afrika.								
Egypten	·	17 000	—	·	—	43 000	**60 000**	60 000
Sydafrika	8 212	12 000	—	—	3 612	5 000	**28 824**	82 660
Sydvästafrika	600	—	—	·	·	—	**600**	600
Summa	13 572 177	6 290 180	2 120 562	323 643	11 706 906	10 177 107	44 190 525	46 187 069

innebär en nedgång med 2 miljoner sedan föregående år. För de särskilda organisationsriktningarna har utvecklingen varit som följer:

	Medlemsantal vid början av år			
	1922	1925	1928	1929
Fackföreningsinternationalen:	22 412 000	17 702 000	19 377 000	19 862 307
därav: formellt anslutna	·	13 133 000	13 144 000	13 572 177
närstående	·	4 569 000	6 233 000	6 290 130
Konfessionella organisationer	3 759 000	2 112 000	2 149 000	2 120 562
Syndikalistiska »	1 254 000	471 000	286 000	323 643
Kommunistiska »	7 069 000	7 334 000	13 670 000	11 706 906
Andra »	11 779 000	8 443 000	10 705 000	10 177 107
Summa	46 273 000	36 062 000	46 187 000	44 190 525

Nedgången träffar, som av tablån synes, huvudsakligen den kommunistiska riktningen och är närmast att hänföra till det förhållandet, att den under sovjetinflytande uppvuxna kinesiska fackföreningsrörelsen, som tidigare upptagits till en medlemsnumerär av 2·8 miljoner, numera får anses helt upplöst. Även ledes har ur statistiken avförts en del andra asiatiska och sydamerikanska stater, rörande vilkas fackföreningsrörelse uppgifterna redan tidigare varit tämligen svävande och för senaste året helt uteblivit. Av de europeiska staterna har Litauen fått sin fackföreningsrörelse fullständigt nedlagd under den rådande diktaturen.

Av de till fackföreningsinternationalen anslutna landsorganisationerna har den tyska under 1928 uppvisat den största medlemsökningen, c:a 478 000. Därnäst komma Frankrike och Sverige med resp. 35 000 och 32 000. Däremot har den engelska fackföreningsrörelsen fortfarande gått tillbaka. Landsorganisationens medlemsförlust uppgick under 1928 till c:a 200 000. I övrigt förete åtminstone de större landsorganisationerna i allmänhet inga mera betydande förändringar.

Den syndikalistiska rörelsen, som tidigare redovisat sina högsta medlemssiffror i Argentina, Mexiko, Sverige och Portugal, har i samtliga dessa länder gått starkt tillbaka, men företer likväl i statistiken en ökad slutsiffra, beroende bl. a. på att till denna grupp överförts vissa polska organisationer med inalles 120 000 medlemmar, som förut hänförts till gruppen »andra organisationer». Även så ha i statistiken åter medtagits de förut under diktaturen upplösta syndikalistiska organisationerna i Spanien.

(Die internationale Gewerkschaftsbewegung.)

Svenska arbetsgivareföreningen år 1929. Enligt den till svenska arbetsgivareföreningens ordinarie stämma i maj 1930 avgivna styrelseberättelsen uppgick antalet delägare vid början av innevarande år till 2 560 mot 2 370 den 1 januari 1929. De avgångna delägarna sysselsatte 3 148 arbetare, de nytillkomna 7 312, men dessutom har för en del äldre delägare redovisats ökat arbetarantal, vadan föreningens totala omslutning under året ökats från 270 143 till 287 028.

Dessa siffror, som grunda sig på de av delägarna i och för ansvarighetsbeloppens bestämmande avgivna arbetaruppgifterna, återgiva emellertid icke de mera tillfälliga växlingar i arbetarantalet, som äro en följd av konjunkturerna å arbetsmarknaden. Den hos föreningens delägare under årets olika månader faktiskt sysselsatta arbetsstyrkan framgår av nedanstående tablå.

	1/1	1/2	1/3	1/4	1/5	1/6	1/7	1/8	1/9	1/10	1/11	1/12
Sysselsatta arbetare i tusental . .	259	273	273	279	289	300	299	307	307	306	308	303
Därav:												
Järnbruksförbundet » . .	28·4	28·9	29·3	29·8	30·2	31·1	31·2	31·4	31·1	31·3	31·6	31·4
Pappersmasseförbundet » . .	16·4	16·3	16·5	16·7	17·0	17·7	18·2	18·4	18·2	18·1	18·0	17·6
Pappersbruksförbundet » . .	14·1	14·1	14·2	14·1	14·4	14·8	15·0	15·0	15·0	14·9	15·0	14·8
Textilindustriförbundet » . .	28·9	31·8	31·8	31·7	31·9	31·8	31·6	31·7	31·9	32·1	32·5	32·7
Verkstadsföreningen » . .	51·0	53·8	54·6	55·3	57·3	57·7	56·9	58·9	58·9	59·5	60·4	61·0
Sågverksförbundet » . .	14·5	14·5	13·8	14·8	16·6	21·1	21·8	22·0	21·5	19·7	18·0	16·6

Under året har ett nytt yrkesförbund, omnibusägarnes arbetsgivareförbund, tillkommit, varemot en av de äldre specialorganisationerna, västra Sveriges gruvvirkesindustriförbund, uppgått i arbetsgivareföreningens allmänna grupp.

— Socialförsäkring —

Registrerade sjukkassor år 1929. Med ledning av de statistiska redogörelser rörande registrerade sjukkassors verksamhet år 1929, som inkommit till socialstyrelsen från resp. kassor, har verkställts en preliminär sammanräkning av medlemsantalet den 31 december 1929 och antalet sjukdagar under samma år. För ett 30-tal huvudsakligen smärre kassor förelågo ej statistiska uppgifter för år 1929, då sammanräkningen företogs. Genom att för dessa kassor i stället räkna med 1928 års siffror har emellertid en ungefärlig uppfattning erhållits om medlemsantalets storlek och sjuklighetsförhållandena i genomsnitt inom samtliga sjukkassor år 1929. De sålunda framkomna ungefärliga siffrorna framgå av följande tablå, som dessutom innehåller motsvarande uppgifter för åren 1927 och 1928.

År	Antal medlemmar den 31 dec.			Medlemsökning			Antal sjukdagar (i tusental)			Antal sjukdagar per 100 medl.	
	Sjukk.	Forts.-k.	Summa	Sjukk.	Forts.-k.	Summa	Sjukk.	Forts.-k.	Summa	Sjukk.	Forts.-k.
1927	869 959	107 924	977 883	37 242	7 713	44 955	8 831	235	9 066	1 063	226
1928	912 919	116 308	1 029 227	42 960	8 384	51 344	8 573	286	8 859	984	255
1929[1]	965 000	126 000	1 091 000	52 000	10 000	62 000	9 565	325	9 890	1 040	268

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

XIII: 7. En marinmotor om 875 eff. hkr. höll på att undergå *indikeringsprov* i en verkstads monteringshall, då plötsligt en motorn tillhörande *luftbehållare*, avsedd för startning, med stark detonation *exploderade*. Ena gaveln slets loss från behållaren och slungades c:a 20 m i monteringshallens längdriktning, under det att själva behållaren av reaktionskraften hos den utströmmande luften kastades åt motsatt håll c:a 10 m. Motorns avgasrör slogs sönder, och gjutjärnsbitar kastades åt olika håll. Duikplåtarna, som täckte graven för avgasledningen, revos även upp. Av lufttrycket sprungo en stor del av glasrutorna i de närmaste ytterväggarna sönder, och även taklanterninernas rutor krossades och föllo ned. Oljebehållaren för motorns drift slogs sönder, varigenom motorn på grund av brist på olja stannade.

Vid explosionen träffades den i provningen deltagande provningsingenjören S. av kringflygande järnstycken, så att bakhuvudet krossades, varjämte han erhöll en del andra svåra skador. Maskinisten E., som befann sig på några stegs avstånd från motorn, träffades av luftbehållaren och kastades ett 20-tal m i en vid båge genom luften ned i hallens bortre, lägre avdelning, där han hamnade på en montör J., som slogs omkull och fick högra benet brutet. E. skadades svårt i huvudet, och bröstkorgen intrycktes. En provningsingenjör F. och en montör K. kastades av lufttrycket emot motorn, varigenom de erhöllo skador, den förre i högra underbenet, den senare i högra lårbenet. Två andra montörer erhöllo endast lättare skador. De skadade fördes i ambulansbilar till olika sjukhus i närliggande

[1] Preliminära siffror.

stad för erhållande av vård. Vid framkomsten hade dock de båda svårast skadade, provningsingenjören S. och maskinisten E., redan avlidit.

Den exploderade luftbehållaren hade en volym av c:a 1 kbm och utgjordes av ett cylindriskt plåtkärl med kupade gavlar, av vilka den ena var försedd med manhålslucka. Längden var c:a 3 m och yttre diametern 680 mm. Mantelns godstjocklek var 14 à 15 mm, gavlarnas 18 mm utom vid svetsfogen, där tjockleken var något större, nämligen 22 mm för gaveln med manhålet och 20 mm för den andra. Behållarens mantel utgjordes av en cylindrisk plåt, som hopsvetsats i längdriktningen. Gavlarna bestodo av kupade plåtar med en kupningsradie lika med behållarens inre diameter (650 mm). Gavlarna voro fastsvetsade vid manteln i den rundade övergången mellan dessa. Svetsningen var utförd med vattengas.

Högsta arbetstrycket, med vilket luftbehållaren var avsedd att användas, var 25 kg/kvcm. Den hade provtryckts med vattentryck till 50 kg/kvcm. Brottet vid luftbehållarens sönderspräng ning uppstod i svetsfogen mellan manteln och den med manhål försedda gaveln. För c:a 40 cm av omkretsen utgjordes brottytan av svetsfogens släta yta. På diametralt motsatt sida av omkretsen gick brottet för ett kortare stycke helt och hållet inuti mantelgodset. Mellan dessa delar gick brottytan delvis i mantelgodset och delvis i själva svetsfogen, i det att svetsen släppt i innerkanten, där under svetsningen värmen och bearbetningen varit sämst.

Luftbehållaren var försedd med manometer, vilken även efter explosionen visat sig rättvisande. Även säkerhetsventil fanns monterad på behållaren och inreglerad att blåsa vid det högsta arbetstrycket, 25 kg/kvcm. Mellan säkerhetsventilen och luftbehållaren var emellertid en avstängningsventil anordnad, och denna ventil var stängd: säkerhetsventilen kunde således icke fungera. Den kompressor, som användes för behållarens uppladdning, var verkstadens hjälpkompressor, vilken kunde ladda ända upp till 70 kg/kvcm. Vid tiden för explosionen stod luftbehållaren under uppladdning.

Huru högt trycket på behållaren var vid explosionen har ej med säkerhet kunnat fastställas, men då säkerhetsventilen var ur funktion, fanns möjlighet att trycket genom förbiseende kunnat stiga ända till 70 kg/kvcm. Montör X, som hade ansvaret för behållarens uppladdning, vill göra gällande, att trycket i behållaren icke varit mycket högre än 25 kg/kvcm. Omkring 8 à 10 minuter före explosionen hade han avläst trycket till c:a 15 kg/kvcm och då han hörde, att kompressorn var igång, öppnade han ventilen på behållaren för laddning. Under mellantiden, till dess explosionen inträffade, har X. icke någon gång avläst manometern. Genom försök har utrönts, att kompressorn kan höja trycket i behållaren med 1 kg/kvcm för varje minut. Under förutsättning, att X:s uppgifter äro riktiga, skulle trycket sålunda ha kunnat stiga till c:a 25 kg/kvcm.

Emellertid finnas starka skäl, som tala för att trycket i behållaren varit betydligt högre. Det ena är uppgifter, lämnade av den i provningen deltagande ingenjören F., det andra de resultat, till vilka statens provningsanstalt kommit genom undersökningar rörande orsaken till behållarens sönderspräng ning. Ungefär $^1/_2$ minut före explosionen har ingenjör F. avläst trycket på manometern till c:a 50 kg/kvcm. Ingenjör F. ansåg visserligen detta tryck högt, men då en liknande motor provades c:a en månad tidigare, användes ett starttryck av 45 kg/kvcm. Vid detta tillfälle begagnades emellertid en s. k. högtrycksbehållare, avsedd för ett arbetstryck av 60 kg/kvcm.

För att få orsaken till luftbehållarens sönderspräng ning klarlagd har bolaget låtit statens provningsanstalt utföra en utredning därom. Efter ingående undersökningar och prov, omfattande bland annat sönderspräng ning med vattentryck av en luftbehållare av samma konstruktion och tillverkning, har provningsanstalten gjort följande sammanfattning av resultaten.

»1. Plåtmaterialet har normal hållfasthet för användningsändamålet, men av brottutseendet har framgått, att i materialet finnas stora blåsigheter eller slagganhopningar. Detta förhållande synes icke i detta fall haft direkt inverkan på behållarens hållfasthet.

2. Svetsfogen vid manhålsgaveln har »tagit» i full utsträckning, men hållfastheten hos svetsen har varit avsevärt lägre än och endast uppgått till c:a $^1/_3$ à $^1/_2$ av plåtmaterialets

hållfasthet. Formförändringsförmågan vid svetsfogen har varit ingen eller mycket ringa. Svetsfogens konstruktion var sådan, att svetsen utsattes för övervägande skuvning med någon dragning.

3. Till följd av svetsfogens låga hållfasthet har behållaren haft lägre hållfasthet mot inre tryck än vad den skulle haft med bättre utförande av svetsfogen. Behållaren har dock uthärdat provtryckning med 50 kg/kvcm inre vattentryck, utan att brott eller läckning uppstått.

Vid provsprängning av en likadan behållare uppstod brott vid 58 kg/kvcm inre övertryck och med i huvudsak samma brottutseende. Detta tryck är väsentligt lägre än som kan förväntas, om svetsningen är fullgod och av ändamålsenlig konstruktion.

Med stöd av dessa och övriga av provningsanstalten konstaterade fakta är det antagligt, att den vid olyckstillfället söndersprungna behållaren sprängts för ett enstaka, tillfälligt övertryck, som legat över 50 kg/kvcm, men icke behövt överstiga 60 kg/kvcm.»

Av provningsanstaltens undersökning framgår sålunda, att svetsfogen varit mycket underhaltig. Dess hållfasthet har utgjort endast 33 à 50 % av plåtmaterialets i stället för 80 à 90 %, som man kan förvänta hos en medelgod svetsfog.

I en särskild P. M. har provningsanstalten framlagt en del synpunkter, avseende tillverkning av tryckluftbehållare av detta slag. Häri uttalas bland annat:

»Den omständigheten, att svetsfogen till hela sin yta »tagit» visar, att gavelns inpassning och använt flussmedel varit gott. Svetsfogens låga hållfasthet tyder på att antingen vällvärmen varit otillräcklig eller ock icke trängt tillräckligt igenom godset eller att bearbetningen varit otillräcklig eller samverkan av dessa orsaker. Bemärkas bör, att svetsfogens yttre delar visat större adhesion än de inre delarna.»

Med avseende på materialets utglödgning efter svetsningen har provningsanstalten påvisat, att sådan glödgning antingen icke ägt rum eller varit ofullständig. Strukturen i plåten i närheten av svetsfogen var nämligen grovt utbildad Wiedmannstätten-struktur. Efter glödgning vid 870° och svalning i luft försvann praktiskt taget denna struktur och ersattes med kornstruktur.

Orsaken till olyckan är enligt yrkesinspektörens åsikt luftbehållarens dåliga beskaffenhet, i det att den söndersprängda svetsfogen haft för låg hållfasthet, beroende på ett otillfredsställande utförande av densamma. Med största sannolikhet torde även kunna förutsättas, att luftbehållaren vid explosionen haft ett tryck, som överstigit det för behållaren avsedda arbetstrycket av 25 kg/kvcm, och har detta utgjort en bidragande orsak till olyckan.

För att förhindra ett upprepande av olyckan böra tryckluftbehållare vara försedda med säkerhetsventil, så anordnad, att densamma ej kan avstängas vid behållarens laddning. Med avseende på svetsning med vattengas av sådana behållare bör iakttagas, att svetsfogen under själva svetsningen måste effektivt bearbetas och att efter densamma behållaren erhåller effektiv normaliserande utglödgning. Uppfyllas icke dessa villkor, får svetsning med vattengas *icke* äga rum. Förläggningen av svetsfog är även av största betydelse. Den bör sålunda icke, som här varit fallet, förläggas i rundningen mellan gavel och mantel, där påkänningarna äro mycket komplicerade och svåra att beräkna, varjämte fjädring och därav beroende utmattningsfenomen uppstå genom tryckets förändringar i behållaren. Svetsfogen bör förläggas ett stycke in på mantelns cylindriska yta, varför gavelplåten förses med fläns.

Övriga olycksfall.

L: 10. H. var den 22 februari sysselsatt med *packning av granater*. Då han skulle skruva fast ett lock slant skruvmejseln, varvid han *stötte vänster pekfinger mot en skruv*. Den 26 på förmiddagen hade han på verktygsavdelningen, där förbandslåda fanns, anhållit att få anlagt förband på fingret, enär det började värka i armen. Kl. 4·30 begärde han av en kamrat ett nytt förband och uppmanades då av denne att söka läkarhjälp. Den 27 avbröt han arbetet, och den 28 anhöll han att bli förd till sjukstuga, vilket gjordes. Han avled där av *blodförgiftning* den 3 mars.

Olyckshändelsen är ett tydligt bevis på betydelsen av att även för små sår omedelbart söka läkarhjälp.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juni månad år 1930.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under juni månad.

Översikt av verksamheten under juni månad 1930.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	juni 1930	maj 1930	juni 1929
Stockholms stad	4 326	2 268	2 043	4 058	4 745	3 356	8 384	7 013	5 399	120	117	128
Stockholms län	1 721	975	879	709	1 001	526	2 430	1 976	1 405	123	137	153
Uppsala stad o. län	401	233	190	121	234	115	522	467	305	112	121	140
Södermanlands län	441	377	244	324	361	218	765	738	462	104	101	99
Östergötlands län	854	476	380	425	439	278	1 279	915	658	140	126	128
Norrköping	675	166	137	81	94	55	756	260	192	291	278	222
Jönköpings län	216	175	135	210	219	131	426	394	266	108	101	126
Kronobergs län	128	101	55	71	150	55	199	251	110	79	81	121
Norra Kalmar län	172	51	48	37	49	33	209	100	81	209	232	157
Södra Kalmar län	325	152	131	88	91	59	413	243	190	170	138	168
Gotlands län	94	88	70	66	104	63	160	192	133	83	86	93
Blekinge län	550	309	234	302	318	171	852	627	405	136	137	148
Kristianstads län	685	797	520	400	646	327	1 085	1 443	847	72	73	89
Malmö	1 808	649	464	1 287	1 237	820	3 095	1 886	1 284	164	179	190
Lund	284	147	117	100	58	47	384	205	164	187	194	254
Landskrona	353	215	204	44	49	32	397	264	236	150	144	178
Hälsingborg	984	530	486	268	264	183	1 252	794	669	158	165	179
Ystad	192	126	102	60	61	37	252	187	139	135	177	179
Trelleborg	258	187	167	84	72	62	342	259	229	132	142	177
Eslöv	186	179	170	29	46	28	215	225	198	96	122	114
Skurup	43	106	42	11	27	7	54	133	49	41	57	28
Vellinge	66	69	58	8	14	6	74	83	64	89	99	102
Hallands län	414	258	180	73	112	48	487	370	228	132	138	103
Göteborgs o. Boh. l.	304	206	142	142	235	89	446	441	231	101	108	101
Göteborg	4 109	1 911	1 746	1 135	1 350	901	5 244	3 261	2 647	161	169	155
Älvsborgs län	239	122	79	87	126	55	326	248	134	131	141	148
Skaraborgs län	289	284	164	190	379	146	479	663	310	72	72	78
Värmlands län	219	152	118	88	183	76	307	335	194	92	111	115
Örebro län	483	244	113	233	556	210	716	800	323	90	82	84
Västmanlands län	349	281	189	245	326	195	594	607	384	98	94	101
Kopparbergs län	192	82	76	177	224	135	369	306	211	121	119	140
Gävleborgs län	506	194	187	155	143	113	661	337	300	196	197	201
Västernorrlands l.	563	208	206	73	84	45	636	292	251	218	236	194
Jämtlands län	92	51	48	75	135	58	167	186	106	90	126	119
Västerbottens län	181	108	103	117	146	102	298	254	205	117	136	124
Norrbottens län	119	145	99	91	135	79	210	280	178	75	102	98
Tills. juni 1930	22 771	12 622	10 326	11 664	14 413	8 861	34 435	27 035	19 187	127	—	—
» maj »	*26 375*	*14 172*	*11 492*	*13 804*	*16 893*	*10 318*	*40 179*	*31 065*	*21 810*	—	*129*	—
» juni 1929	21 233	11 311	9 451	11 233	12 683	7 960	32 466	23 994	17 411	—	—	135
» » 1928	23 027	10 890	9 190	11 620	11 660	7 552	34 647	22 050	16 742	—	—	—
» » 1927	23 537	9 866	8 727	10 718	11 380	7 173	34 255	21 246	15 900	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					juni 1930	maj 1930	juni 1929	juni 1930	maj 1930	juni 1929
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	3 337	3 549	4 782	3 118	74	84	86	65	69	69
Industri och hantverk	5 142	5 503	1 284	1 092	429	461	366	85	87	86
Sjöfart och fiske	4 707	4 820	2 541	2 413	190	192	190	95	97	90
Handel och samfärdsel	2 434	2 647	2 400	2 113	110	168	129	88	73	92
Husligt arbete	5	5	3	3	.	.	.	.	.	.
Annat arbete	5 516	6 247	1 612	1 587	388	330	377	98	98	99
Summa	**21 141**	**22 771**	**12 622**	**10 826**	**180**	**186**	**188**	**82**	**81**	**84**
Därav under 18 år	2 894	2 992	2 062	1 606	145	121	160	78	66	86
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	392	404	1 254	345	32	38	39	28	34	34
Industri och hantverk	555	649	575	390	113	141	156	68	64	68
Sjöfart och fiske	354	366	353	278	104	151	121	79	88	79
Handel och samfärdsel	1 950	2 259	3 426	2 063	66	85	74	60	63	66
Husligt arbete	4 728	6 975	8 793	5 776	79	78	84	66	64	65
Annat arbete	978	1 011	12	9	.	.	.	.	.	.
Summa	**8 957**	**11 664**	**14 413**	**8 861**	**81**	**82**	**89**	**61**	**61**	**63**
Därav under 18 år	2 183	2 235	1 976	1 278	113	101	183	65	62	71
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	3 729	3 953	6 036	3 463	65	73	75	57	61	61
Jordbruk	3 648	3 870	5 917	3 381	65	74	74	57	61	61
Skogshushållning	81	83	119	82	70	50	.	69	61	.
Industri och hantverk	5 697	6 152	1 859	1 482	331	362	316	80	80	82
Gruvdrift och malmförädling . . .	197	197	—	—	—	.	.	—	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	190	194	135	98	144	.	.	73	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	1 295	1 368	394	300	347	399	289	76	79	77
Trävaruindustri	482	495	59	55	.	488	.	.	81	.
Byggnadsverksamhet	1 702	1 872	498	468	376	411	315	94	95	92
Läder-, hår- och gummiindustri . .	194	211	17	15	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	179	190	22	15	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	265	298	178	99	167	146	225	56	56	67
Närings- och njutningsmedelsindustri	369	404	257	178	157	257	238	67	65	59
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	109	115	27	25	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	103	119	31	29	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	39	40	49	44	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	623	649	192	161	338	376	355	84	82	85
Sjöfart och fiske	5 061	5 186	2 894	2 691	179	189	183	93	97	89
Handel och samfärdsel	4 384	4 906	5 826	4 176	84	114	98	72	67	77
Kontors-, bank- o. d. personal . .	452	468	230	181	201	297	328	79	72	79
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 051	1 125	452	355	249	262	299	79	77	87
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 408	1 698	2 532	1 522	67	85	69	60	68	65
Transportarbetare	1 257	1 394	2 109	1 804	66	110	74	86	59	90
Allmän och litterär verksamhet . .	204	214	433	258	49	63	83	60	66	63
Ej särskilt specificerade	12	12	70	56	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	4 733	6 980	8 796	5 779	79	78	84	66	64	65
Annat arbete	6 494	7 258	1 624	1 596	447	355	436	98	98	98
Summa	**30 098**	**34 435**	**27 035**	**19 187**	**127**	**129**	**135**	**71**	**70**	**73**
Därav under 18 år	5 077	5 227	4 038	2 884	129	110	142	71	64	79

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 238 platser, varav 1 733 manliga och 505 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 752, 1 361 och 391 samt under nästlidna månad resp. 2 926, 2 322 och 604.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	3 466	4 663	3 036	83	119	82	197	—	—	185	123	92	1 326	346	261
1	Stockholms stad	29	7	6	—	—	—	—	—	—	9	1	1	374	156	127
2	Stockholms län	721	687	596	24	10	10	—	—	—	7	—	—	63	7	6
3	Uppsala stad och län	167	173	133	1	—	—	10	—	—	6	—	—	18	3	2
4	Södermanlands län	140	259	128	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	16	16
5	Östergötlands län	343	390	300	14	9	7	10	—	—	19	—	—	36	4	4
6	Norrköping	78	66	45	—	—	—	—	—	—	2	—	—	63	2	1
7	Jönköpings län	64	82	48	—	—	—	—	—	—	7	23	23	13	4	3
8	Kronobergs län	32	39	24	—	—	—	—	—	—	15	45	15	—	—	—
9	Kalmar län	62	72	58	—	—	—	—	—	—	2	1	1	13	—	—
10	Gotlands län	38	49	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	112	161	87	—	—	—	—	—	—	13	—	—	10	—	—
12	Kristianstads län	399	630	586	—	—	—	13	—	—	31	26	25	17	31	10
13	Malmöhus län: Malmö	58	231	101	—	—	—	—	—	—	16	—	—	188	19	10
14	Hälsingborg	63	97	63	—	—	—	3	—	—	3	—	—	28	—	—
15	Övriga anstalter	370	590	431	—	—	—	—	—	—	6	8	8	48	27	24
16	Hallands län	69	113	41	1	—	—	4	—	—	2	—	—	33	1	—
17	Göteborgs och Bohus län	60	104	53	—	—	—	—	—	—	6	1	1	7	—	—
18	Göteborgs stad	75	83	73	—	—	—	—	—	—	2	1	1	206	55	45
19	Älvsborgs län	43	60	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1	1
20	Skaraborgs län	139	228	118	—	—	—	—	—	—	2	9	9	15	10	3
21	Värmlands län	46	61	38	1	—	—	1	—	—	21	—	—	10	—	—
22	Örebro län	117	199	72	12	5	4	68	—	—	4	—	—	8	—	—
23	Västmanlands län	150	208	116	—	—	—	43	—	—	12	8	8	17	2	2
24	Kopparbergs län	31	26	21	6	2	2	44	—	—	—	—	—	8	3	2
25	Gävleborgs län	13	11	11	2	—	—	1	—	—	—	—	—	32	1	1
26	Västernorrlands län	8	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	3
27	Jämtlands län	19	14	13	21	19	17	—	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	19	15	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	1
29	Norrbottens län	1	4	3	1	74	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	404	1 254	345	—	—	—	—	—	—	9	12	6	42	48	39
1	Stockholms stad	3	6	6	—	—	—	—	—	—	1	—	—	23	33	25
2	Stockholms län	64	95	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	16	24	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	33	55	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	23	62	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	1	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	5	25	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	6	37	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	10	23	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	1	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	21	85	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	73	212	59	—	—	—	—	—	—	8	12	6	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	3	40	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	11	11
14	Hälsingborg	4	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	22	65	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	4	28	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	14	29	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	3
19	Älvsborgs län	2	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	22	97	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	14	42	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	17	127	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	20	66	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	6	15	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	7	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	1	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	7	17	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
495	**57**	**53**	**1 872**	**498**	**468**	**151**	**14**	**13**	**140**	**3**	**3**	**119**	**12**	**7**	**257**	**63**	**51**	**100**	**4**	**4**	
47	4	4	748	128	116	23	3	2	3	—	—	13	3	1	41	14	8	15	—	—	1
16	7	7	150	34	34	2	—	—	—	—	—	5	—	—	24	9	9	1	—	—	2
5	1	1	14	2	2	1	—	—	—	—	—	2	—	—	7	1	1	—	—	—	3
6	—	—	9	13	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	4
13	6	6	48	12	11	1	—	—	3	—	—	1	—	—	13	2	1	—	—	—	5
24	9	8	131	—	—	2	—	—	54	2	2	7	—	—	8	2	2	—	2	2	6
5	2	2	15	19	19	—	—	—	6	—	—	—	—	—	5	1	1	27	—	—	7
—	—	—	6	5	5	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	8
72	7	7	11	5	5	—	—	—	6	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	—	—	—	10
3	—	—	4	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	11
6	6	6	30	20	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	2	—	—	—	12
18	2	2	172	23	18	55	3	3	6	—	—	24	3	1	45	—	—	46	—	—	13
4	—	—	70	8	8	15	—	—	6	—	—	3	—	—	6	—	—	3	—	—	14
11	—	—	63	17	14	27	3	3	2	—	—	4	—	—	24	15	15	3	—	—	15
13	—	—	86	68	68	4	—	—	13	—	—	9	—	—	7	—	—	—	—	—	16
32	1	1	26	13	8	—	1	1	8	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	17
148	6	6	177	49	47	8	3	3	19	1	1	18	3	3	19	4	3	2	2	2	18
—	—	—	19	5	5	1	—	—	10	—	—	3	1	1	3	—	—	—	—	—	19
3	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	9	3	2	—	—	—	20
7	—	—	9	1	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	21
4	—	—	13	4	4	4	—	—	1	—	—	23	1	—	3	—	—	2	—	—	22
4	—	—	8	14	14	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	23
8	—	—	19	19	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	24
13	2	2	10	26	26	1	—	—	—	—	—	4	—	—	12	2	2	—	—	—	25
13	—	—	11	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—	—	—	—	27
8	—	—	18	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
12	3	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	29
—	**2**	**2**	—	—	—	**60**	**3**	**2**	**50**	**19**	**12**	**180**	**166**	**92**	**146**	**195**	**123**	**15**	**22**	**20**	
—	—	—	—	—	—	6	3	2	10	9	5	68	82	51	50	104	73	4	3	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	10	13	7	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	3	3	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	1	1	1	3	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	2	2	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	2	3	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	7	5	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	26	—	—	12	—	—	66	47	24	32	6	2	4	—	—	13
—	—	—	—	—	—	26	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	1	1	1	—	—	1	1	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	4	1	1	—	—	17
—	2	2	—	—	—	—	—	—	12	9	6	18	17	5	28	22	17	1	17	17	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	8	1	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	4	1	1	2	7	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6	3	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	3	—	2	2	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	4	3	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	43	1	1	36	35	31	582	128	108	4820	2541	2413	312	126	97
1	Stockholms stad	13	—	—	13	29	25	191	73	57	463	324	306	162	77	58
2	Stockholms län	—	—	—	2	—	—	21	—	—	65	18	18	2	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	2	—	—	11	—	—	32	50	50	1	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	1	—	—	13	4	4	5	—	—	7	1	—
6	Norrköping	7	—	—	3	—	—	20	—	—	86	41	41	4	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	8	1	1	2	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	2	—	—	—	—	—	4	—	—	220	69	59	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	30	29	—	—	—
11	Blekinge län	2	—	—	1	—	—	5	2	2	189	115	115	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	7	7	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	4	—	—	2	—	—	184	16	16	215	127	116	43	8	7
14	Hälsingborg	—	—	—	1	—	—	4	2	2	601	396	391	2	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	18	1	1	281	193	189	3	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	3	1	1	92	33	31	3	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	32	23	22	1	—	—
18	Göteborgs stad	10	1	1	6	6	6	70	28	24	1626	676	629	73	39	31
19	Älvsborgs län	—	—	—	3	—	—	15	—	—	—	—	—	2	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
21	Värmlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	29	35	25	—	—	—
22	Örebro län	2	—	—	1	—	—	3	—	—	2	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	1	—	—	—	—	—	4	—	—	3	1	1	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	2	—	—	—	—	—	4	—	—	261	126	119	3	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	441	157	155	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	88	75	73	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	45	37	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	76	30	28	4	14	18	67	64	53	366	353	278	151	104	84
1	Stockholms stad	34	19	19	2	13	13	7	31	25	239	247	192	75	42	27
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	1	1	1	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	6	1	1	1	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	1	1
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	2	2	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	22	3	2	—	1	—	52	29	27	4	2	2	53	51	50
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	1	—	—	12	7	7	—	2	1
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	11	10	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	6	3	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	13	5	4	2	—	—	—	—	—	63	62	44	11	7	4
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	2	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	4	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	9	9	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasinspersonal			Hotell- o. restaurangpersonal			Transportarbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
889	**283**	**257**	**151**	**142**	**127**	**1282**	**1738**	**1527**	**53**	**52**	**51**	**10**	**59**	**54**	**5**	**3**	**3**	**6 247**	**1 612**	**1 587**	
438	205	191	59	43	38	352	756	661	23	8	7	7	36	34	3	—	—	1 300	401	401	1
20	6	5	24	14	14	126	61	60	3	—	—	—	—	—	2	1	1	443	121	119	2
5	1	—	—	2	2	21	8	7	—	2	2	—	—	—	—	—	—	136	40	40	3
2	—	—	—	—	—	18	8	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	126	30	30	4
10	1	1	5	1	1	54	30	29	1	—	—	—	—	—	—	—	—	257	16	16	5
24	4	3	—	2	1	44	25	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118	11	11	6
3	—	—	3	2	2	9	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	36	31	7
—	—	—	1	1	1	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	7	7	8
3	—	—	1	—	—	12	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	37	37	9
1	—	—	7	5	5	14	1	1	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
7	2	2	1	—	—	14	18	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	181	10	10	11
5	3	3	7	2	2	13	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91	59	52	12
83	2	2	7	4	2	126	108	83	1	—	—	—	—	—	—	—	—	515	103	103	13
6	3	2	3	1	1	34	17	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	129	6	6	14
13	16	16	3	3	3	72	55	55	—	1	1	—	—	—	—	—	—	439	100	100	15
16	—	—	—	—	—	20	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	33	31	16
18	7	4	3	8	5	13	10	9	—	1	1	—	—	—	—	—	—	94	37	37	17
156	32	27	8	29	27	184	535	462	19	39	39	3	22	19	—	2	2	1 280	295	295	18
7	—	—	1	2	2	12	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105	52	45	19
5	1	1	4	6	5	19	4	3	—	—	—	—	1	1	—	—	—	90	20	20	20
3	—	—	2	3	2	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	51	51	21
3	—	—	—	—	—	17	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	194	27	25	22
—	—	—	1	2	2	8	27	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91	19	19	23
—	—	—	6	8	8	7	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	18	18	24
5	—	—	1	—	—	34	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108	17	17	25
—	—	—	—	1	1	15	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	36	36	26
3	—	—	4	3	3	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	14	14	27
3	—	—	—	—	—	11	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	6	6	28
—	—	—	—	—	—	8	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	10	10	29
286	**169**	**98**	**1547**	**2390**	**1895**	**112**	**371**	**277**	**161**	**381**	**207**	**2**	**11**	**2**	**6 975**	**8 798**	**5 776**	**1 011**	**12**	**9**	
98	74	37	660	902	579	43	216	168	78	174	92	1	9	1	2 299	2 769	2 034	357	9	6	1
7	4	2	162	272	132	—	1	—	16	33	11	—	—	—	439	580	326	—	—	—	2
1	—	—	3	25	11	—	2	—	1	2	1	—	—	—	96	180	97	1	—	—	3
—	1	1	31	46	36	5	4	4	6	6	6	—	—	—	198	244	141	44	3	3	4
9	6	6	30	44	35	4	7	6	5	18	18	—	—	—	301	294	188	43	—	—	5
1	2	2	1	8	3	1	5	5	—	6	1	—	—	—	54	63	40	15	—	—	6
5	—	—	23	32	23	—	3	3	2	10	9	—	—	—	154	146	89	10	—	—	7
—	—	—	8	25	5	—	—	—	2	2	2	—	—	—	54	84	42	—	—	—	8
3	—	—	10	25	17	—	—	—	2	2	2	—	—	—	87	87	64	8	—	—	9
—	1	—	23	26	19	—	—	—	1	—	—	—	—	—	37	57	39	—	—	—	10
3	3	1	54	48	28	4	4	4	—	2	1	—	—	—	215	172	123	—	—	—	11
2	2	1	93	142	80	—	—	—	—	6	6	—	—	—	216	265	170	4	—	—	12
89	30	19	87	109	64	3	50	34	8	6	3	—	—	—	611	852	572	198	—	—	13
6	1	1	20	70	37	1	5	5	1	1	1	—	—	—	145	167	124	49	—	—	14
5	4	3	29	44	35	10	9	9	2	4	4	—	—	—	169	188	127	78	—	—	15
3	—	—	5	19	8	—	2	2	1	1	—	—	—	—	45	61	33	14	—	—	16
13	6	5	29	66	24	—	—	—	2	12	4	—	—	—	69	112	49	7	—	—	17
29	28	13	74	106	46	26	44	24	20	27	15	1	2	1	712	993	700	120	—	—	18
1	—	—	5	14	5	1	2	—	1	3	2	—	—	—	75	94	46	—	—	—	19
2	1	1	15	62	30	—	—	—	5	14	3	—	—	—	124	196	91	20	—	—	20
—	—	—	11	18	9	—	—	—	—	4	1	—	—	—	63	119	55	—	—	—	21
1	—	—	15	55	16	6	10	7	2	16	4	—	—	—	158	338	161	20	—	—	22
6	3	3	15	56	37	2	5	5	5	11	7	—	—	—	181	179	110	12	—	—	23
—	—	—	58	71	45	—	—	—	1	6	4	—	—	—	112	132	81	—	—	—	24
1	2	2	20	21	18	—	1	—	—	6	6	—	—	—	109	103	80	11	—	—	25
—	—	—	9	12	5	4	1	1	—	—	—	—	—	—	42	49	22	—	—	—	26
—	—	—	35	45	30	2	—	—	—	9	4	—	—	—	38	46	24	—	—	—	27
1	1	1	13	13	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92	109	78	—	—	—	28
—	—	—	9	14	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	114	70	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 maj 1930.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	42	1 740	4 957	6 697	15	148	163	2·4	3·8
Bleck- o. plåtslagareförb. .	40	2 053	—	2 053	154	—	154	7·5	15·6
Bokbindareförbundet . . .	19	1 430	3 260	4 690	128	247	375	8·0	6 8
Bryggeriindustriarb.-förb. .	51	3 467	1 311	4 778	81	92	173	3·6	3·9
Byggnadsträarbetareförb. .	124	12 712	—	12 712	1 927	—	1 927	15·2	25·0
De förenade förbunden . .	40	2 928	1 412	4 340	227	86	313	7·2	6·5
Elektriska arbetareförb. . .	69	3 294	—	3 294	263	—	263	8·0	9·5
Gjutareförbundet	97	5 534	2	5 536	237	—	237	4·3	3·6
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	282	25 107	3 635	28 742	3 969	591	4 560	15·9	21·6
Gruvindustriarbetareförb. .	18	1 646	7	1 653	255	—	255	15·4	16·0
Handelsarbetareförb. . . .	210	11 644	5 263	16 907	926	311	1 237	7·3	5·5
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	19	459	1 214	1 673	34	72	106	6·3	9·1
Hattarbetare	12	223	815	1 038	10	27	37	3·6	7·1
Pälsvaruarbetare	7	236	399	635	24	45	69	10·9	12·8
Kommunalarbetareförb. . .	164	19 162	2 342	21 504	271	54	325	1·5	3·5
Litografförbundet	16	1 767	83	1 850	47	—	47	2·5	2·3
Livsmedelsarbetareförb. . .	81	7 288	2 150	9 438	596	178	774	8·2	9·7
Metallindustriarb.-förb. . .	209	93 691	4 723	98 414	6 388	387	6 775	6·9	7·2
Järnbruksarbetare . . .	57	21 787	25	21 762	1 981	2	1 983	9·1	8·0
Verkstadsarbetare . . .	152	71 954	4 698	76 652	4 407	385	4 792	6·3	7·0
Murareförbundet	60	3 160	—	3 160	125	—	125	4·0	13·3
Målareförbundet	97	7 251	—	7 251	901	—	901	12·4	24·1
Pappersindustriarb.-förb. .	125	24 540	932	25 472	1 395	91	1 486	5·8	8·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	26	1 312	127	1 439	116	3	119	8·3	8·3
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	41	5 666	2 763	8 429	289	51	340	4·0	4·8
Stenindustriarbetareförb. .	74	5 554	—	5 554	310	—	310	5·6	2·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	237	21 570	2	21 572	3 290	—	3 290	15·3	30·8
Sågverks- o. brädgårdsarb.	138	14 842	1	14 843	1 930	—	1 930	13·0	23·6
Flottnings- o. skogsarb. .	99	6 728	1	6 729	1 360	—	1 360	20·2	45·0
Textilarbetareförbundet . .	73	5 894	10 442	16 336	222	310	532	3·3	3·6
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	529	2 089	2 618	9	5	14	0·5	0·5
Transportarbetareförb. . .	71	9 070	88	9 158	916	62	978	10·7	10·5
Träindustriarbetareförb. . .	129	8 884	83	8 967	649	7	656	7·3	9·3
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	235	—	235	17	—	17	7·2	9·4
Typografförbundet	99	8 261	474	8 735	239	26	265	3·0	4·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	52	2 527	—	2 527	375	—	375	14·8	20·0
Tillsammans	2 589	298 375	47 359	345 734	24 371	2 721	27 092	7·8	10·7
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	73	3 702	—	3 702	1 020	—	1 020	27·6	50·7
Summa	2 662	302 077	47 359	349 436	25 391	2 721	28 112	8·0	11·1

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under maj uppgivits till inalles 145 019, vilket i genomsnitt motsvarar 5·2 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1929 maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1930 jan.	febr.	mars	april	maj
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	13·9	13·1	12·3	[1] 10·7	7·8
Ansökn. per 100 lediga platser .	134	135	137	135	127	148	202	203	241	211	171	140	129
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·47	·	·	3·51	·	·	3·48	·	·	3·26	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	10·7	8·6	8·5	8·9	9·9	11·5	12·9	14·5	14·9	15·0	14·2	12·6	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	10·8	10·0	9·6	9·1	8·7	10·2	13·0	22·4	20·3	21·0	[1] 15·6	12·0	10·0
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	33	30	29	27	26	29	37	60	58	62	49	36	—
Finland. Registr. arbetslösa .	1 624	1 157	1 188	1 859	2 710	4 997	9 495	8 716	12696	11545	10062	7 824	4 747
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	215	206	209	269	285	360	403	556	445	353	521	475	380
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	9·9	9·8	9·9	10·1	10·0	10·4	11·0	11·1	12·6	13·1	14·0	14·6	15·3
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 165	1 176	1 188	1 190	1 217	1 270	1 323	1 341	1 534	1 582	1 731	1 752	1 823
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	8·6	·	·	7·8	·	·	9·2	·	11·1	·	·	9·2	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	3·0	2·6	3·1	3·8	3·2	3·5	5·3	12·3	13·9	12·5	8·6	[1] 6·9	—
Arbetslöshetsindex	2·4	2·1	2·4	2·5	2·5	2·7	4·2	9·8	11·7	9·8	6·7	5·4	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	1·8	2·2	3·2	3·0	3·1	2·7	3·2	7·0	7·5	7·5	[1] 6·7	7·1	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	9·1	8·5	8·6	8·9	9·6	10·9	13·7	20·1	22·0	23·5	21·7	20·3	19·5
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	808	723	710	726	749	889	1 200	1 775	2 233	2 379	2 053	1 763	1 551
Ansökn. per 100 lediga platser	373	376	363	368	377	444	667	980	1 026	1 131	858	841	824
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	112·2	112·7	112·5	112·3	111·7	110·8	108·1	101·8	100·0	98·9	100·8	103·7	105·6
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	130	110	104	102	105	126	167	227	273	285	239	192	163
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	·	1·7	·	·	1·7	·	3·2	7·7	8·8	8·8	6·5	7·4	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	107	·	·	108	·	·	100	·	·	99	·	·
Frankrike. Understödda arbetsl.	570	394	399	403	385	396	577	817	1 484	1 683	1 630	1 203	859
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	228	193	202	217	229	297	333	409	466	457	385	372	367
Ryssland. Reg.arbetsl. (i 1000-tal)	1 594	1 448	1 310	1 264	1 269	1 260	1 285	1 311	[1] 1 255	1 168	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	2 169	1 110	780	609	902	3 065	5 288	6 116	5 608	4 580	3 575	2 216	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 433	1 236	1 205	1 008	1 582	4 204	8 479	8 134	9 263	8 825	6 494	3 683	1 421
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	128	107	99	92	83	90	127	186	242	277	296	284	228
Arbetsl. industriarbetare i % .	11·6	10·2	9·7	9·0	8·0	8·9	12·5	19·5	24·3	27·5	—	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·9	1·9	1·6	1·8	1·9	1·5	1·6	2·8	3·6	3·6	4·4	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	8·8	9·5	9·3	9·5	9·5	9·7	10·3	13·0	14·5	14·8	[1] 14·6	13·7	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	192	180	184	176	172	217	332	323	419	492	404	323	—
Rumänien. Registr. arbetslösa .	6 819	5 849	3 909	3 714	5 171	5 481	6 958	6 866	8 887	15588	13045	—	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	10583	9 017	7 652	5 790	6 755	4 739	5 026	5 663	8 508	9 437	12052	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	4·0	2·9	3·0	3·5	3·7	6·0	9·3	11·4	10·8	11·5	10·8	9·0	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	122·2	124·7	127·8	126·8	125·6	124·6	119·1	111·2	111·6	110·2	107·8	111·4	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	99·2	98·8	98·2	98·6	99·3	98·3	94·8	91·9	90·2	90·3	89·8	89·1	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	101·6	101·2	100·7	102·0	103·4	102·1	98·2	94·8	92·9	92·9	92·7	92·1	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	10·0	·	·	12·1	·	·	13·1	·	·	14·6	·	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	28	27·5	29	29	30	30	30	24	35	40	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	9·3	·	·	9·4	·	·	5·6	·	·	8·5	·	·	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnader under andra kvartalet 1930.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar från juli 1914 till 1 juli 1930 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 576—577) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 588—591) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å oskummad *mjölk*, som varit stillastående ända sedan september 1927, har under det nu gångna kvartalet undergått sänkning med 1 öre per liter, från 22 till 21 öre, varemot priset å handskummad och separerad vara varit oförändrat. De högsta noterade mjölkpriserna uppvisa för närvarande Malmberget och Gällivare samt Kiruna med 26 öre och de lägsta Lidköping och Tidaholm med resp. 16 och 17 öre per liter.

Smörnoteringarna, vilka under förra kvartalet visade en kraftig nedgång, fortsatte att sjunka både i april och maj, varefter tendensen varit stigande. De lägsta månadsmedelpriserna, för maj, voro 2·64 kr. för mejerismör och 2·49 kr. för landssmör, endast resp. 17·3 och 20·3 % högre än motsvarande månad år 1914. Samtidigt låg partipriset enligt den i Malmö utgivna noteringen för mejerismör i genomsnitt för månaden i 2·04 kr. per kg mot 1·92 kr. i maj 1914, vilket betecknar en stegring med allenast 6·3 %. Under året maj 1929—maj 1930 sjönko detaljpriserna med c:a 50 öre per kg eller omkring 15 %. Även *ostpriserna* ha fortsatt att sjunka, ehuru i mindre omfattning än under föregående kvartal. Priserna å *färska ägg* pläga vanligen nå sin lägsta punkt för året under maj månad för att sedan åter stiga. Innevarande år konstaterades emellertid redan i april årets hittills lägsta äggpris. Minutmedelpriserna utgjorde under resp. kvartalsmånader 1·61, 1·63 och 1·65 kr. per tjog eller c:a 10 % lägre än ett år tidigare och ungefär 30 % högre än april—juni 1914.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1930.

Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»oväga-da») medeltal	»Väga-da» indextal
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	100	100
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	106	105
1915	123	139	126	116	131	129	126	121
1916	153	127	169	169	148	176	157	139
1917	202	160	197	211	219	257	208	181
1918	319	199	432	354	245	367	319	270
1919	392	262	456	315	270	392	348	320
1920	317	292	348	268	241	461	321	296
1921	238	234	255	224	208	310	245	237
1922	167	178	191	186	193	204	186	180
1923	160	156	177	166	173	192	171	168
1924	164	158	170	175	187	186	174	164
1925	160	170	188	186	182	171	176	168
1926	147	159	185	179	167	175	169	158
1927	142	161	168	171	171	177	165	158
1928	145	162	168	165	190	163	165	154
1929	141	156	173	171	175	163	168	150
1:a kv.	145	157	168	174	184	164	165	151
2:a kv.	134	156	173	165	182	163	168	149
3:e kv.	137	157	177	171	175	162	168	151
4:e kv.	146	152	174	173	158	161	161	148
1930 1:a kv.	134	149	174	173	147	161	157	144
2:a kv.	123	145	173	169	142	160	152	140
April	124	146	173	168	141	160	152	140
Maj	123	145	174	167	143	160	152	140
Juni	123	145	173	173	142	160	153	140

Mjölpriserna ha varit i det närmaste stillastående, varemot flertalet *brödsorter* fortsatt att sjunka något.

Priserna å *slaktdjur* visa uppgång för nötkreatur och får med resp. c:a 3 och 2 %, varemot noteringarna å kalvar sjunkit med c:a 3 % och å svin med c:a 7 %. Minutpriserna å *kött* förete en mindre stegringstendens, vilket ej är ovanligt vid denna tid på året, under det att *fläskpriserna* fortsatt att sjunka, c:a 3 % för både färsk och salt vara.

Beträffande *färsk fisk* har prissänkning ägt rum för alla noterade sorter, med undantag för färsk sill, som vid denna årstid saluföres endast å enstaka orter och då i regeln till tämligen höga priser, ävensom för torsk.

Kaffenoteringarna ha fortsatt att sjunka under hela kvartalsperioden, ehuru i mindre omfattning än under föregående kvartal. Medelpriset å obränt prima

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1922	1924	1926	1928	1929	Juli 1929	Okt. 1929	Jan. 1930	April 1930	Juli 1930
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Tyger och garner:											
Yllestyg (till damklänning) . pr m	2·50	4·45	3·90	3·75	3·60	3·55	3·55	3·50	3·50	3·40	3·35
Bomullstyg (till dito) . . . pr m	0·50	1·05	0·95	0·90	0·85	0·85	0·85	0·85	0·85	0·80	0·80
Ullgarn . . » kg	6·50	11·95	10·75	10·35	10·65	10·55	10·60	10·40	10·20	9·75	9·50
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	169·00	153·00	151·00	148·00	147·00	147·00	147·00	147·00	146·00	146·00
» konf. .	40·00	108·00	97·00	94·00	91·00	91·00	91·00	90·00	91·00	90·00	90·00
Vinteröverrock, best.	70·00	166·00	147·00	145·00	143·00	142·00	142·00	142·00	142·00	142·00	142·00
» konf.	40·00	102·00	89·00	88·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00
Bomullsskjorta . .	2·00	3·70	3·40	3·30	3·15	3·10	3·10	3·10	3·05	3·00	3·00
Tröja (ullbomull) .	1·50	4·25	3·45	3·25	3·15	3·10	3·10	3·10	3·05	3·00	2·95
Kalsonger »	1·75	4·55	3·70	3·50	3·35	3·35	3·35	3·30	3·30	3·25	3·25
Yllestrumpor . . .	1·25	2·35	2·15	2·25	2·25	2·25	2·25	2·20	2·25	2·20	2·20
Arbetsblus	1·75	4·35	4·00	3·85	3·70	3·70	3·70	3·70	3·65	3·60	3·60
Skodon:											
Kängor, snörläders-	8·50	15·50	13·50	13·00	14·00	14·25	14·25	14·00	14·00	14·00	13·75
Stövlar	16·50	28·75	25·50	25·50	27·00	27·50	27·50	27·00	26·75	26·75	26·50
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	22·00	18·75	18·25	19·25	19·50	19·25	19·25	19·25	19·00	18·75
dam-	11·50	21·50	18·50	18·00	18·75	18·75	18·75	18·50	18·50	18·25	18·25
barn-	7·00	12·00	11·00	10·75	11·50	11·25	11·25	11·00	11·00	11·00	10·75
Halvsulning och klackning . . .	3·50	8·00	6·85	6·65	6·55	6·60	6·60	6·60	6·60	6·60	6·60

Santoskaffe utgjorde i juni 2·50 kr. per kg mot 2·60 kr. i mars och 3·17 kr. i juni förra året.

Medelpriset å *bitsocker*, som i mars utgjorde 48 öre per kg, sjönk i april till 47 och i maj till 45 öre, vilket pris kvarstått oförändrat till kvartalets slut. Priset å bitsocker är för närvarande c:a 30 % billigare än 1914.

Vad slutligen *bränsle* och *lyse* beträffar, ha samtliga artiklar utom fotogen och gasverkskoks varit underkastade smärre prisförskjutningar i nedåtgående riktning.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med juni 1930, meddelas i tabellen å sid. 569 tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.). Av dessa indexserier är det den »vägda», som kommer till användning vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostads- och skatteposterna ha vid detta tillfälle icke blivit föremål för omräkning.

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1922	1924	1926	1928	1929	1929			1930		
							apr.	juli	okt.	jan.	apr.	juli
Inventarier (möbler, kökssaker m. m.)	100	211	188	172	164	162	162	162	162	162	161	160
Tvätt och renhållning	100	186	163	150	144	145	145	145	145	146	145	145
Hygien (sjuk- och hälsovård)	100	208	190	189	187	185	185	185	185	185	185	185
Intellektuella ändamål	100	229	220	217	212	209	210	210	206	207	207	207
Förenings- och försäkringsavgifter . .	100	187	173	177	178	179	178	178	178	182	182	182
Nöjen och förströelser	100	217	207	208	215	217	216	216	218	218	218	218
Resor (järnvägs- o. spårvägs-)	100	219	206	197	196	195	195	195	195	195	195	195
Telefon, post- och skrivutensilier . .	100	205	179	178	176	176	176	176	176	176	176	176
Arbetshjälp i hemmet	100	222	196	196	196	196	196	196	196	196	196	196
Samtliga poster	100	200	185	180	179	178	178	178	178	178	178	178

Beklädnad. Uppgifterna angående beklädnadsartiklar avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155. Den nu slutförda undersökningen visar, att en svag sänkning ägt rum, huvudsakligen betingad av något lägre priser å garner och skodon. Den genomsnittliga stegringen av beklädnadskontot sedan 1914 har för närvarande beräknats till 80 % (mot 81 % ett kvartal tidigare och 84 % för ett år sedan). Under det att socialstyrelsens beklädnadsindex sålunda sjunkit med endast 4 enheter sedan juli förra året, utvisar kommerskollegii partiindex från sistnämnda tidpunkt till och med maj månad innevarande år en nedgång med icke mindre än 33 enheter för textila råvaror och fabrikat och med 10 enheter för råvaror och fabrikat inom läderindustrien. Jämförelsen ådagalägger, hur långsamt detaljhandeln inom beklädnadsbranschen påverkas av partipriserna i motsats till vad fallet är med livsmedlen.

Övriga utgifter. Beräkningarna avse dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon förändring sedan föregående kvartal, och den procentuella stegringen från juli 1914 till juli 1930 uppgår sålunda liksom vid förra undersökningstillfället till 78 % (jfr ovanstående tablå).

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 569 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1930.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914 juli . .	100	100	100	100	100	100	**100**
1916 dec. .	152	108	168	160	109	125	**139**
1917 maj .	174	108	190	170	109	130	**152**
sept. .	180	112	240	210	109	150	**166**
1918 1 jan. .	214	112	275	250	109	175	**192**
1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
1 juli .	258	112	286	285	114	195	**219**
1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919 1 jan. .	323	120	381	350	114	225	**267**
1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
1 juli .	318	120	326	310	160	210	**257**
1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920 1 jan. .	307	130	307	345	160	220	**259**
1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
1 juli .	287	130	372	390	290	235	**270**
1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921 1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922 1 jan. .	202	163	207	240	372	210	**216**
1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923 1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
1 juli .	158	163	185	196	211	188	**174**
1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924 1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
1 april	160	178	183	192	173	185	**178**
1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925 1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926 1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
1 april	158	188	170	188	185	179	**178**
1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927 1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928 1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
1 juli .	156	199	164	185	183	179	**173**
1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929 1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
1 juli .	148	200	161	184	187	178	**169**
1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930 1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 juli 1930 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd. årg. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom ovanstående översikt.

Som av sammanställningen framgår, utgör den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 juli 1930, 64 %, vadan sålunda indexsiffran kan betecknas med 164. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr. numera måste giva ut c:a 3 280 kr. för att uppehålla sin tidigare levnadsstandard.

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade en nedgång med 1 enhet. Denna sänkning, som med-

fört, att indexen kommit ned till det lägsta läge den hittills haft efter krisåren, beror i främsta rummet på det jämväl under sistförflutna kvartal fortsatta, om ock numera försvagade *prisfallet* på livsmedel. Till nedgången har även bidragit mindre sänkningar av bränsle- och lyse- samt beklädnadsposterna, varemot hyres- och skatteposterna samt posten »övriga utgifter» kvarstå *oförändrade* vid detta beräkningstillfälle. Slutligen erinras om att prisuppgifterna på livsmedel samt bränsle och lyse äro de i tabellen å sid. 576—577 angivna och för juni månad insamlade. Levnadskostnadernas nedgång under det nu gångna kvartalet innebär ingen ändring av dyrtidstilläggen varken för statens, Stockholms stads eller de enskilda järnvägarnas befattningshavare.

* * *

I detta sammanhang torde även de uppgifter rörande *inackorderingspriser för arbetare*, som årligen (under månaderna februari, mars och april) införskaffas från socialstyrelsens ombudsorter, förtjäna att anföras till ytterligare belysning av levnadskostnadernas förändringar. Medelpriset per vecka för privat inackordering för arbetare utgjorde för samtliga orter:

	1913	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Absoluta tal:														
Endast måltider kr.	8·98	9·47	25·68	26·08	25·07	20·26	18·27	17·62	17·69	17·47	17·12	17·06	16·89	16.78
Måltider o. husrum »	12·21	12·55	31·43	33·04	32·22	26·75	24·64	24·46	24·68	24·58	24·10	24·85	24·28	24·09
Indextal:														
Endast måltider . . .	*100*	*105*	*286*	*290*	*279*	*226*	*203*	*196*	*197*	*195*	*191*	*190*	*188*	*186*
Måltider o. husrum .	*100*	*103*	*257*	*271*	*264*	*219*	*202*	*200*	*202*	*201*	*197*	*199*	*198*	*197*

Från år 1913 till år 1930 ha, som man finner, inackorderingspriserna stigit i genomsnitt med 86 % för endast måltider och med 97 % för måltider och husrum. Förskjutningarna sedan fjolåret äro, som synes, helt obetydliga. Beträffande prisutvecklingen under hela redovisningsperioden hänvisas till ovanstående tablå.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av ca 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914 2:dra halvåret	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930 1:sta kvartalet	1930 2:dra kvartalet
Stockholm	106	330	307	239	181	163	166	168	156	149	152	148	142	139
Södertälje	106	319	298	229	174	158	158	161	151	146	149	144	137	135
Uppsala	108	334	314	249	184	165	169	172	159	154	160	155	150	145
Nyköping	104	319	293	229	173	159	159	164	152	146	150	145	140	137
Eskilstuna	105	319	289	228	170	157	158	165	154	149	151	145	139	136
Linköping	107	330	306	243	187	172	169	173	160	155	158	153	145	141
Norrköping	105	320	298	230	177	162	163	166	154	150	152	146	138	135
Motala	104	332	310	240	181	166	164	171	157	153	157	150	142	138
Jönköping	104	326	304	237	177	162	165	168	155	151	154	147	140	136
Växjö	105	322	300	238	182	168	168	170	159	155	159	153	145	142
Kalmar	104	297	277	222	172	155	157	165	156	151	152	149	143	140
Västervik	103	307	291	228	171	156	156	163	153	145	148	143	137	134
Visby	106	305	289	229	175	157	158	164	157	150	154	151	145	141
Karlskrona	105	303	284	229	180	164	162	169	158	153	153	150	143	141
Kristianstad	108	318	296	236	178	163	165	174	161	155	159	157	146	142
Malmö	104	318	295	233	181	166	163	171	162	151	152	151	141	137
Lund	105	312	292	230	178	160	160	164	156	152	149	150	143	140
Landskrona	106	325	306	244	184	166	165	171	166	159	160	159	149	143
Hälsingborg	105	313	293	236	179	161	164	170	162	157	158	156	150	144
Ystad	105	312	297	231	178	159	163	167	161	155	157	157	145	135
Halmstad	106	310	290	232	178	161	162	168	158	156	157	154	146	142
Göteborg	106	337	318	254	191	178	176	180	165	161	164	158	149	144
Lysekil	105	312	297	229	177	163	167	170	157	150	151	142	138	135
Vänersborg	104	330	308	241	183	168	171	171	160	157	157	152	146	144
Borås	106	322	306	243	190	174	176	177	164	160	163	158	149	145
Tidaholm	103	307	285	233	178	162	163	168	155	152	148	142	138	134
Karlstad	108	327	311	240	181	169	169	168	158	154	155	149	141	138
Örebro	107	321	300	231	174	158	160	164	152	148	151	145	139	136
Kopparberg	107	331	312	243	177	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	105	333	307	233	173	157	161	167	154	147	151	145	139	135
Falun	105	326	308	245	180	163	165	169	156	150	153	145	139	135
Domnarvet[2]	105	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	103	328	302	238	172	157	160	167	152	148	151	144	139	134
Gävle	107	325	312	244	178	161	166	169	156	147	152	147	141	138
Söderhamn	108	334	317	249	184	169	172	176	165	160	161	156	149	143
Sundsvall: staden	105	337	318	241	180	166	168	166	156	155	154	150	145	141
sågverksdistr.	103	333	317	246	184	169	172	169	160	157	155	150	145	140
Nyland	103	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	106	317	305	252	187	162	161	163	156	152	152	142	138	135
Umeå	106	324	308	248	187	176	177	178	170	167	161	157	150	147
Luleå	104	322	310	249	190	167	169	169	164	161	165	158	149	147
Boden	107	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	104	323	309	251	187	162	161	167	154	154	154	153	147	144
Kiruna	104	325	316	263	196	170	168	172	161	158	161	157	152	150
Samtliga orter	105	320	298	237	180	164	164	168	158	153	154	150	144	140

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd. årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	
													1:sta kvartalet	2:dra kvartalet
Stockholm	119	123	122	120	121	120	121	120	119	117	118	119	119	120
Södertälje	105	105	105	102	102	103	102	101	102	101	102	102	101	102
Uppsala	102	104	104	105	103	101	103	103	101	101	104	104	105	104
Nyköping	98	99	97	95	96	97	96	97	96	95	97	97	97	98
Eskilstuna	101	103	100	99	98	99	99	102	101	101	101	100	101	101
Linköping	96	99	98	98	101	102	99	99	98	98	99	99	98	98
Norrköping	100	103	103	101	103	103	104	103	102	103	103	101	100	101
Motala	93	97	97	95	95	96	94	96	94	95	96	95	94	93
Jönköping	95	94	94	92	92	92	93	93	92	92	93	92	91	91
Värnamo	—	—	89	89	88	88	87	87	89	90	90	89	89	88
Växjö	89	89	88	86	89	91	90	89	89	89	91	90	89	90
Kalmar	102	94	94	95	97	97	97	100	101	101	100	102	102	102
Västervik	93	89	91	88	90	90	90	91	92	89	90	90	90	91
Visby	97	91	92	91	93	92	92	93	95	93	95	96	96	96
Karlskrona	101	95	95	97	101	101	99	101	101	101	100	101	100	102
Kristianstad	96	94	94	95	94	95	95	98	97	96	97	99	97	97
Malmö	101	101	100	100	103	104	102	104	105	101	101	103	101	101
Lund	99	96	97	96	99	98	97	98	99	99	96	100	100	100
Landskrona	99	99	100	100	101	100	99	100	104	103	103	105	102	101
Hälsingborg	99	97	97	98	99	98	99	100	102	102	101	104	104	102
Ystad	98	93	94	98	95	94	96	96	98	98	98	101	98	93
Halmstad	101	95	95	96	97	97	97	98	99	100	101	101	100	100
Varberg	—	—	92	92	91	92	92	92	92	93	94	94	94	93
Göteborg	102	107	108	108	108	111	109	109	107	107	108	107	106	105
Lysekil	101	99	101	99	101	102	104	104	102	101	100	97	99	99
Vänersborg	99	101	99	100	100	101	102	100	100	101	100	99	100	102
Borås	98	98	100	100	104	105	105	103	102	103	104	104	102	102
Lidköping	—	—	94	93	95	96	97	97	95	95	96	95	95	95
Tidaholm	97	94	94	97	98	98	98	98	98	99	95	94	96	95
Karlstad	99	100	102	100	100	103	102	99	100	100	99	99	98	98
Arvika	—	—	101	99	99	102	102	99	97	97	99	97	98	98
Filipstad	—	—	—	—	—	—	97	99	97	97	96	96	96	96
Örebro	100	99	99	97	97	97	97	98	97	97	98	97	97	97
Kopparberg	93	96	97	95	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	104	102	98	97	97	99	100	99	97	99	98	98	98
Falun	99	101	101	103	100	100	100	100	99	98	99	97	97	97
Avesta	—	—	98	94	90	90	91	93	93	93	93	93	94	93
Domnarvet [1]	93	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	100	98	98	94	95	96	98	95	95	97	95	96	95
Mora	—	—	103	104	97	94	98	98	97	96	96	95	96	96
Gävle	101	101	104	102	99	99	101	101	99	96	99	98	98	99
Söderhamn	96	99	101	101	99	100	101	100	102	101	101	101	100	99
Sundsvall: staden	104	108	108	104	103	105	105	101	102	104	102	103	104	104
sågverksdistr.	98	101	103	101	100	101	102	98	100	101	98	98	99	98
Nyland	100	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	—	101	105	104	103	102	98	100	102	101	100	101	100
Östersund	102	101	104	109	107	102	101	99	102	102	101	97	99	99
Umeå	97	95	96	98	99	102	102	100	102	103	98	99	99	100
Vilhelmina	—	—	109	117	113	113	112	110	112	112	109	110	112	114
Luleå	103	105	108	110	111	107	108	105	109	110	112	111	109	110
Boden	101	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	117	119	123	122	116	115	116	114	118	117	120	120	121
Kiruna	118	117	122	129	127	121	119	119	119	121	121	122	124	125
Samtliga orter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1929) och per månad (juni 1929—juni 1930) för

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	25	23	24	24	22	21	22	22
2	handskummad	»	8	8	26	13	12	13	13	12	11	12	11
3	separerad	»	6	6	19	9	9	9	9	8	8	8	8
4	Smör: borde- (mejeri-)	kg	296	289	657	375	366	374	384	337	339	351	339
5	mat- (lands-)	»	213	218	651	358	350	350	358	311	308	322	305
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	524	277	275	289	266	248	236	237	231
7	halvfet, »	»	121	119	374	178	187	203	182	174	171	172	167
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	135	144	376	178	184	178	178	166	148	140	133
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	578	320	271	274	265	247	232	241	241
10	» konserverade	»	137	151	533	348	260	279	278	257	212	249	248
11	Potatis: gammal	hl	—	—	968	699	771	986	967	672	783	1 061	734
12	»	5 l	28	30	60	47	50	61	58	45	51	64	47
13	färsk	»	46	50	191	119	130	137	118	107	158	148	104
14	Ärter, gula	kg	51	55	69	48	50	51	50	48	57	62	54
15	Bruna bönor	»	48	49	130	97	72	88	72	58	58	84	87
16	Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	31	33	91	52	45	44	48	48	48	45	43
17	råg-, » bästa sort	»	22	23	56	31	27	30	33	28	31	32	29
18	rågsikt-, » »	»	27	29	73	44	38	40	42	38	43	45	39
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	101	52	50	48	50	46	47	51	46
20	ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	41	176	61	53	54	53	53	53	54	54
21	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	43	111	86	75	73	77	72	73	75	71
22	hårt knäckebröd	»	—	—	139	110	97	95	99	93	95	97	95
23	limpa, söt	»	38	40	105	73	65	64	70	66	65	65	64
24	grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	30	31	71	50	44	46	52	48	48	48	48
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	172	157	156	161	156	154	153	150
26	mjukt bakat med vatten	»	43	46	128	88	77	77	85	79	77	77	76
27	mjukt » » mjölk	»	60	61	145	103	90	91	99	94	94	94	93
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	223	209	204	212	210	197	190	189
29	soppkött	»	100	95	333	175	169	167	175	174	164	158	156
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	426	230	256	247	255	253	240	238	239
31	spädkalv	»	72	70	274	155	149	144	152	152	144	140	144
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	451	233	225	223	241	238	225	225	230
33	salt, svenskt	»	114	118	385	193	184	181	198	198	183	185	187
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	442	270	264	239	247	240	242	238	230
35	Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	129	449	250	214	197	249	238	191	205	226
36	salt, »	»	140	137	470	263	227	204	256	248	199	210	232
37	» amerikanskt »	»	—	—	364	204	192	189	236	243	223	213	228
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	140	132	135	132	129	124	122	127
39	gädda	»	108	110	312	211	209	212	204	191	185	179	191
40	sill	»	84	85	102	79	67	72	78	75	67	66	68
41	strömming	»	88	89	106	70	61	66	74	75	69	66	67
42	torsk	»	55	57	139	100	94	100	101	97	95	92	100
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	219	169	154	154	155	154	151	152	157
44	kolja	»	—	—	152	118	111	120	120	116	118	117	126
45	salt: sill, prima	»	45	45	120	77	59	70	86	66	66	57	61
46	strömming	»	30	31	74	51	45	46	52	53	50	48	48
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	97	88	90	98	105	96	95	96
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	881	219	244	281	335	329	296	309	309
49	Socker, bit-	»	67	65	*168	*156	107	96	78	71	72	64	54
50	Salt (matsalt)	»	—	10	31	21	20	19	19	19	19	18	17
51	Svagdricka	l	6	6	16	15	14	14	15	15	15	15	15
52	Fotogen, Water White	»	20	21	60	38	32	31	30	31	31	29	29
53	Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm	720	740	2895	1400	1475	1450	1400	1810	1880	1800	1260
54	barr- osågad, hemkörd	»	575	595	2310	1075	1075	1080	1055	995	1010	980	945
55	Bränntorv	100 kg	196	220	964	460	449	441	441	440	422	408	421
56	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	411	2069	948	840	782	787	787	794	718	708
57	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	242	1664	444	414	389	344	404	383	331	340
58	Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	157	1177	328	310	308	256	254	278	247	248
59	eng. kamin- » hemkörd	»	189	190	1249	356	337	326	278	298	308	275	289

[1] Före 1918 avse uppgifterna okrossad koks. — * Maximipris.

samtliga orter (44 orter åren 1918—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Juni 1929	Juli 1929	Aug. 1929	Sept. 1929	Okt. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Höjning (+) eller sänkning (—) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	juni 1914—juni 1930	juni 1929—juni 1930	
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	21	21	21	+ 50·0	— 4·5	1
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0	2
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0	3
324	327	328	353	360	353	336	323	313	293	270	264	270	+ 19·5	— 16·7	4
290	289	294	313	321	321	313	302	288	271	256	249	252	+ 22·9	— 18·1	5
286	284	280	227	225	220	217	215	207	200	198	196	193	+ 19·9	— 18·2	6
169	166	164	163	162	160	159	156	152	147	145	144	142	+ 19·3	— 16·0	7
130	130	130	135	138	138	138	138	138	138	138	138	138	0·0	+ 6·2	8
180	188	207	231	286	326	305	241	222	187	161	163	165	+ 26·0	— 8·3	9
—	—	—	—	245	249	248	219	196	173	—	—	—	—	—	10
749	743	791	715	669	662	655	645	646	646	643	634	620	—	— 17·2	11
48	48	48	46	44	43	42	43	43	43	42	42	42	+ 44·8	— 12·5	12
—	148	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
57	57	57	55	47	44	42	41	38	36	35	35	35	+ 16·7	— 38·6	14
93	87	85	82	71	70	68	66	57	52	51	50	49	+ 6·5	— 47·3	15
41	43	45	44	43	42	43	43	42	41	41	41	41	+ 32·3	0·0	16
29	30	30	29	28	27	26	26	26	25	24	24	24	+ 14·3	— 17·2	17
39	40	40	40	38	37	37	36	36	34	34	34	34	+ 30·8	— 12·8	18
46	46	46	45	44	42	42	42	39	39	38	38	38	+ 5·6	— 17·4	19
54	54	54	54	54	54	53	53	53	53	53	52	52	+ 33·3	— 3·7	20
71	71	71	71	69	68	68	68	67	67	66	66	66	+ 61·0	— 7·0	21
95	95	94	94	92	92	91	91	91	90	90	90	89	—	— 6·3	22
64	64	64	64	63	63	63	63	63	62	62	62	62	+ 63·2	— 3·1	23
48	48	48	48	48	48	47	47	47	47	46	46	46	+ 48·4	— 4·2	24
151	151	151	150	149	149	148	148	147	146	145	145	144	+ 92·0	— 4·6	25
76	75	75	75	76	76	76	76	75	75	75	75	75	+ 74·4	— 1·3	26
94	94	93	93	92	92	92	91	91	91	90	89	89	+ 48·3	— 5·3	27
189	191	192	192	190	189	189	189	188	188	188	189	190	+ 58·3	+ 0·5	28
156	157	158	158	157	155	155	155	155	154	154	155	156	+ 60·3	0·0	29
240	240	240	240	239	239	240	241	241	239	239	240	240	+ 81·3	0·0	30
143	144	144	143	144	145	147	147	145	145	145	145	146	+ 105·6	+ 2·1	31
242	242	237	229	226	223	226	227	232	235	239	242	241	+ 74·6	— 0·4	32
192	191	188	190	182	184	182	182	189	189	190	190	188	+ 56·7	— 2·1	33
223	—	—	—	200	228	234	244	240	243	240	230	—	—	—	34
227	241	246	240	235	232	232	230	227	224	222	220	217	+ 69·5	— 4·4	35
232	242	249	242	238	238	238	236	234	232	229	227	224	+ 65·9	— 3·4	36
227	228	229	233	233	233	231	231	231	230	230	229	229	—	+ 0·9	37
115	119	123	126	128	131	130	134	134	134	128	116	117	+ 62·5	+ 1·7	38
164	187	194	194	195	195	196	205	209	197	174	162	180	+ 66·7	+ 9·8	39
76	84	73	67	70	69	68	64	59	56	66	71	78	+ 136·4	+ 2·6	40
61	64	61	65	68	67	64	65	66	63	60	60	63	+ 75·0	+ 3·3	41
94	98	100	101	106	101	100	103	100	98	97	96	99	+ 80·0	+ 5·3	42
147	154	154	154	159	155	158	169	160	153	148	146	150	+ 85·2	+ 2·0	43
120	126	122	125	136	129	128	133	129	129	124	121	125	—	+ 4·2	44
59	59	59	59	62	64	64	65	70	72	73	74	74	+ 76·2	+ 25·4	45
47	50	50	47	50	48	45	46	48	48	48	49	48	+ 54·8	+ 2·1	46
95	95	96	96	95	96	97	97	98	96	96	97	96	+ 71·4	+ 1·1	47
317	315	315	305	302	288	282	269	262	260	255	252	250	+ 59·2	— 21·1	48
53	52	51	53	51	49	49	49	48	48	47	45	45	— 29·7	— 15·1	49
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	—	0·0	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	16	16	+ 166·7	+ 6·7	51
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	+ 45·0	0·0	52
1265	1255	1250	1240	1245	1240	1240	1240	1240	1240	1235	1230	1220	+ 67·1	— 3·6	53
945	940	940	935	935	935	930	930	935	935	930	925	925	+ 58·1	— 2·1	54
420	420	420	420	428	417	404	404	404	404	404	404	404	+ 96·1	— 3·8	55
698	704	704	700	701	702	699	699	700	699	698	697	696	+ 77·6	— 0·3	56
339	339	339	334	331	332	332	332	332	331	328	329	328	+ 45·1	— 3·2	57
242	244	243	245	243	244	245	245	244	243	245	245	245	+ 65·5	+ 1·2	58
289	290	289	285	284	284	283	283	283	283	283	283	282	+ 58·4	— 2·4	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l	24	24	24	23	22	22	24	24	24	20	20	20
2	» handskummad	»	—	—	—	10	10	10	12	12	12	—	—	—
3	» separerad	»	9	9	9	7	7	7	10	10	10	7	7	7
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	260	256	265	260	256	266	264	265	268	260	252	258
5	» mat- (lands-)	»	238	229	235	246	242	251	258	261	259	259	251	251
6	Ost: helfet	»	220	221	221	200	200	196	217	224	206	198	200	200
7	» halvfet	»	164	163	160	140	150	150	170	174	152	133	134	136
8	Margarin, växt-	»	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138
9	Ägg: färska	tjog	169	174	172	164	173	177	155	162	160	147	154	154
10	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	783	775	755	648	643	643	688	650	671	571	536	536
12	»	5 l	46	46	46	42	42	41	49	45	48	40	35	38
13	» färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	29	30	30	30	30	30	31	31	31	28	29	29
15	Bruna bönor	»	48	47	46	42	42	42	49	50	50	48	48	48
16	Mjöl: vete-	»	39	38	39	40	40	40	41	40	40	42	42	41
17	» råg-	»	22	21	21	26	24	22	21	21	21	26	26	26
18	» råsikt-	»	34	34	34	33	33	33	33	33	32	35	35	35
19	Gryn: havre-	»	41	43	42	36	37	36	35	35	35	39	39	37
20	» ris-	»	59	59	59	55	54	54	50	50	49	53	53	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	64	64	64	62	64	65	62	62	60	60	59	59
22	» knäckebröd	»	93	93	93	93	95	95	86	87	88	78	77	78
23	» limpa, söt	»	69	69	67	68	68	64	68	69	72	62	62	62
24	» grovbröd	»	60	60	60	46	46	44	49	49	50	46	46	46
25	Vetebröd: skorpor	»	161	161	166	138	138	121	151	150	150	132	132	132
26	mjukt bakat med vatten	»	74	74	75	67	66	66	99	99	98	74	74	74
27	mjukt » » mjölk	»	116	116	117	94	94	94	102	103	102	84	84	84
28	Nötkött, färskt: stek	»	199	202	208	197	198	200	207	208	207	187	185	188
29	» soppkött	»	150	150	149	159	161	166	160	163	162	159	159	159
30	Kalvkött: gödkalv	»	247	246	248	242	243	247	251	254	253	227	232	234
31	» spädkalv	»	150	150	150	149	152	161	142	147	149	150	150	150
32	Fårkött: färskt	»	283	288	279	265	274	263	270	279	275	286	293	284
33	» salt	»	210	213	216	180	—	—	208	211	200	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	253	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	266	261	256	242	242	246	238	237	221	231	230	223
36	» salt, svenskt	»	266	263	256	245	243	243	233	229	219	240	237	235
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	174	148	157	133	120	125	113	109	135	100	94	90
39	» gädda	»	214	181	213	173	168	198	167	151	196	169	178	183
40	» sill	»	62	66	—	58	—	—	65	—	—	—	—	—
41	» strömming	»	55	56	78	50	59	72	57	55	65	48	46	45
42	» torsk	»	140	139	148	133	145	157	119	117	132	142	146	150
43	» rödspotta	»	156	155	164	153	157	173	150	175	195	160	163	165
44	» kolja	»	165	160	163	150	141	150	113	100	122	144	139	146
45	[1]) salt: sill	»	77	79	80	70	70	70	70	70	70	74	74	75
46	» strömming	»	77	77	78	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	91	91	91	93	98	95	98	98	97	102	100	102
48	Kaffe	»	256	254	252	254	255	255	258	259	242	268	267	258
49	Socker	»	43	42	42	45	44	44	47	46	46	46	45	45
50	Salt	»	17	17	17	15	15	15	20	20	20	18	18	18
51	Svagdricka	l	24	23	24	15	15	15	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	29	29	29	30	30	30	28	28	28	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1485	1405	1380	1275	1275	1275	1190	1140	1175	1180	1180	1180
54	» barr-	»	965	945	940	775	775	775	790	770	780	790	790	790
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	418	418	418	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	750	750	750	750	750	750	700	700	700
57	» eng. hushålls-	»	335	335	315	385	385	385	375	375	375	350	350	350
58	Koks: gasverks-	»	280	280	267	250	250	250	253	253	260	235	235	235
59	» eng. kamin-	»	295	295	280	325	325	325	340	340	340	300	300	300

[1]) Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives.

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
21	21	21	19	19	19	20	20	20	19	19	19	18	18	18	20	20	20	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	9	9	9	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	8	8	8	6	6	6	8	8	8	6	6	6	3
260	256	266	251	246	261	252	246	261	251	246	261	280	277	277	268	257	258	4
257	253	261	244	241	244	242	239	241	245	240	251	261	259	254	253	246	246	5
214	221	211	226	217	216	213	204	204	210	207	203	187	186	186	198	208	201	6
156	156	152	161	158	156	159	156	156	170	170	172	140	150	148	150	150	145	7
138	138	138	139	139	139	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138	8
155	160	165	140	149	150	146	159	160	140	143	145	151	156	157	145	149	161	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
893	—	—	542	533	525	680	680	625	550	550	550	488	488	488	525	525	490	11
48	48	48	46	46	45	44	44	41	31	33	32	37	37	37	38	35	35	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
30	25	25	35	35	35	30	30	30	25	25	25	30	30	30	38	38	37	14
64	48	45	52	50	50	49	49	49	45	40	41	45	45	45	58	62	62	15
40	40	40	39	39	39	40	40	40	38	38	38	41	41	41	40	40	40	16
24	24	24	25	24	25	25	25	25	22	23	23	22	22	22	22	22	22	17
35	35	35	32	32	33	33	33	33	30	30	30	34	34	34	32	32	32	18
42	35	35	37	38	37	39	39	39	38	38	38	35	35	35	40	40	40	19
53	53	53	60	60	60	49	49	48	58	53	53	50	50	50	57	57	57	20
53	54	54	73	72	73	64	62	64	65	65	65	71	69	69	70	70	70	21
74	74	74	98	96	96	94	95	95	85	85	84	94	94	94	90	90	90	22
68	68	68	68	68	67	64	64	64	56	55	55	62	62	62	51	51	51	23
36	35	35	52	52	52	53	53	53	51	52	51	49	49	49	39	39	39	24
141	141	141	156	158	158	153	153	151	130	129	129	146	146	145	155	150	145	25
66	67	67	67	67	66	86	86	86	59	60	60	78	78	78	63	63	63	26
91	91	91	92	92	92	119	119	119	76	75	76	90	90	90	67	67	67	27
202	201	203	175	176	177	203	200	203	183	182	181	183	182	180	170	176	182	28
161	160	160	165	166	166	159	158	158	167	167	165	165	163	162	151	154	157	29
250	249	247	238	242	246	249	249	249	219	219	223	212	212	212	204	207	209	30
140	140	140	—	—	—	—	—	—	135	137	146	135	134	134	133	135	133	31
281	281	281	271	273	273	286	290	290	248	248	246	198	210	218	227	230	230	32
—	—	—	228	228	228	177	176	177	178	178	176	—	—	—	200	193	207	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
242	237	220	203	200	200	219	219	223	191	192	191	205	205	204	196	195	197	35
240	240	222	218	218	211	230	233	231	192	197	200	210	210	210	200	198	198	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
145	128	146	145	135	144	138	125	125	131	122	133	125	130	135	100	100	100	38
163	157	204	161	151	201	158	154	190	164	153	195	163	173	194	154	170	182	39
70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	74	—	51	51	50	40
60	70	70	50	54	62	34	38	47	50	57	64	60	63	78	60	60	60	41
121	119	129	130	124	129	125	125	125	135	150	135	95	100	100	93	92	96	42
157	150	150	148	149	152	138	148	150	150	150	—	150	148	150	142	138	143	43
166	144	152	145	139	142	150	140	150	131	120	126	125	125	125	116	115	114	44
61	70	70	70	70	70	69	69	79	75	75	75	79	79	79	75	77	77	45
—	—	—	—	—	—	50	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
90	90	90	100	100	103	95	94	94	93	93	96	99	99	90	—	—	—	47
280	271	270	257	248	248	271	267	267	255	245	245	235	230	230	252	243	238	48
46	45	45	46	45	45	45	44	44	45	44	44	47	46	45	47	46	45	49
20	20	18	20	20	20	15	15	15	15	15	15	20	20	20	17	17	17	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	13	13	13	15	15	15	51
26	26	26	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	31	31	31	52
1300	1300	1300	1030	1030	1005	1210	1200	1185	1100	1100	1100	1240	1220	1220	950	950	900	53
915	915	915	830	820	830	950	940	935	800	800	800	890	890	890	600	600	600	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	350	350	350	—	—	—	55
700	700	700	700	696	693	680	680	680	700	700	700	650	650	650	725	725	725	56
—	—	—	346	343	346	300	300	300	300	300	300	350	350	350	350	350	350	57
240	240	240	210	210	210	281	281	281	260	260	260	215	215	215	238	238	238	58
300	300	300	271	268	264	290	290	290	270	268	265	300	300	300	288	288	288	59

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l	20	20	20	22	22	22	20	20	20	22	22	22
2	handskummad	»	—	—	—	13	13	13	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	5	5	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	256	250	255	264	261	270	251	242	250	250	240	243
5	mat- (lands-)	»	251	241	240	258	250	248	245	241	236	253	243	243
6	Ost: helfet	»	205	208	203	249	247	246	250	250	250	255	255	255
7	halvfet	»	145	148	143	—	—	—	—	—	—	150	150	150
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	139	139	139	138	138	138	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	130	134	138	140	147	149	135	152	149	137	141	143
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	600	600	600	633	633	633	536	536	500	500	500	571
12	»	5 l	40	40	40	40	40	39	35	35	35	50	50	50
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	35	35	35	30	30	30	35	34	34	40	40	40
15	Bruna bönor	»	54	51	51	50	50	51	48	49	49	50	50	50
16	Mjöl: vete-	»	42	42	42	38	37	38	41	41	41	42	42	42
17	råg-	»	23	24	24	20	19	20	24	24	24	28	28	28
18	rågsikt-	»	36	36	36	31	30	30	34	34	33	34	34	34
19	Gryn: havre-	»	42	42	41	36	36	36	37	37	37	40	40	40
20	ris-	»	54	56	55	52	53	53	60	60	60	52	52	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	75	75	75	68	70	68	60	60	60	75	75	75
22	knäckebröd	»	94	94	91	95	95	96	100	99	99	100	100	100
23	limpa, söt	»	50	50	50	52	52	52	50	50	50	60	60	60
24	grovbröd	»	40	40	40	37	37	37	41	41	41	50	50	50
25	Vetebröd: skorpor	»	146	148	145	119	118	118	140	140	140	125	125	125
26	mjukt bakat med vatten	»	64	64	64	69	70	70	90	90	90	80	80	80
27	mjukt » » mjölk	»	80	80	80	80	80	80	88	88	88	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	185	185	185	154	153	154	190	190	190	175	175	173
29	soppkött	»	163	163	163	135	134	135	150	150	150	133	134	135
30	Kalvkött: gödkalv	»	209	214	213	238	239	238	243	243	243	175	175	178
31	spädkalv	»	141	140	140	143	143	143	140	140	140	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	226	226	221	193	209	214	243	243	248	186	193	196
33	salt	»	198	191	190	—	—	—	165	165	165	172	172	174
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	200	200	200	204	204	200	223	223	223	192	192	192
36	salt, svenskt	»	204	206	204	210	210	209	240	230	230	194	192	192
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	101	113	121	150	145	138	72	65	68	160	153	157
39	gädda	»	*129*	*130*	*163*	*178*	*146*	*188*	*153*	*148*	*142*	*195*	*180*	*204*
40	sill	»	53	56	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	strömming	»	50	58	58	36	47	57	31	30	42	53	44	53
42	torsk	»	120	100	100	73	85	—	90	73	73	114	114	118
43	rödspotta	»	139	140	140	—	—	—	—	—	—	158	158	168
44	kolja	»	127	129	129	100	103	113	—	—	—	125	160	137
45	[1]) salt: sill	»	80	90	90	75	75	73	79	79	79	70	70	70
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	125	125	120	100	100	100	110	110	110
48	Kaffe	»	233	225	235	237	237	235	263	263	263	250	250	250
49	Socker	»	46	45	45	46	44	44	44	43	43	50	49	50
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	19	20	20	18	18	18
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	12	12	12	11	11	11
52	Fotogen	»	30	30	30	24	24	24	26	26	26	25	25	25
53	Ved: björk-	kbm	1000	1000	1000	990	990	990	1150	1150	960	1600	1575	1550
54	barr-	»	700	700	700	745	745	745	850	850	850	1200	1175	1200
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	767	750	750	675	675	675	750	750	750	775	775	775
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	—	—	—	275	275	250	350	350	350
58	Koks: gasverks-	»	280	280	280	220	220	220	250	250	245	290	290	290
59	eng. kamin-	»	300	300	300	260	260	260	260	260	250	295	295	295

[1]) Se anm. sid. 578.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
22	22	22	20	20	18	19	18	18	20	20	18	19	19	18	19	19	18	1
14	14	14	10	10	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
7	7	7	6	6	6	8	8	8	8	8	8	6	6	6	6	6	6	3
263	260	275	258	242	255	245	241	253	258	246	258	253	250	255	260	256	260	4
249	245	244	244	232	245	225	221	233	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
191	186	188	240	220	230	233	231	231	193	194	208	212	216	215	208	198	197	6
156	154	153	148	139	138	152	153	152	144	150	152	150	147	150	—	—	—	7
138	138	138	138	138	138	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138	8
149	147	148	148	146	143	150	154	148	141	148	146	147	148	147	147	147	143	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
690	675	690	483	483	467	514	495	490	500	500	450	575	600	500	528	484	481	11
40	39	38	40	40	40	36	35	35	40	40	40	40	40	40	37	37	36	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
28	28	29	41	41	41	40	40	40	42	42	42	44	43	41	40	40	40	14
45	45	45	50	50	49	47	48	51	48	48	48	53	53	51	53	50	48	15
44	44	44	40	39	39	39	40	39	39	39	39	42	42	42	40	40	40	16
25	25	25	24	24	24	28	27	27	27	25	25	24	24	24	26	26	26	17
37	37	37	32	32	33	33	33	33	33	33	33	34	34	34	33	33	33	18
39	39	39	38	38	37	38	37	36	35	35	33	38	38	38	39	38	38	19
60	60	59	55	57	58	48	48	48	55	55	55	60	60	55	61	61	61	20
75	75	75	77	77	77	76	76	76	79	77	79	74	74	78	76	76	76	21
102	100	99	103	103	103	110	109	109	108	108	108	109	109	109	110	110	110	22
55	55	55	39	39	40	42	42	42	40	40	40	44	44	45	54	54	53	23
37	38	38	31	31	32	31	31	31	30	30	30	34	34	34	40	40	39	24
155	156	158	163	157	153	156	156	156	140	140	140	139	140	139	131	131	114	25
—	—	—	—	—	—	75	75	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
88	84	92	72	77	77	75	75	75	71	71	71	79	79	78	75	74	71	27
194	193	193	166	166	164	226	226	226	228	228	228	202	200	198	183	185	188	28
155	154	154	145	144	144	174	174	174	177	177	177	178	175	176	165	165	165	29
250	250	250	221	237	236	270	270	270	248	248	248	252	250	250	243	243	243	30
144	145	146	150	153	163	165	165	165	150	150	150	144	146	147	140	140	141	31
250	246	246	250	250	255	250	250	250	275	275	275	252	251	250	262	260	—	32
158	160	156	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
200	200	200	211	212	209	225	219	218	207	202	190	200	200	200	189	184	183	35
200	200	200	228	233	223	252	251	252	240	240	230	230	237	220	206	210	206	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
98	89	92	144	121	123	150	138	141	148	121	125	—	—	—	137	132	—	38
160	147	162	200	186	189	225	208	232	202	199	200	225	225	225	207	196	209	39
—	—	—	70	—	—	80	87	100	85	103	124	67	68	70	84	87	98	40
45	47	69	51	52	61	76	82	98	60	84	88	—	—	—	73	73	77	41
52	38	36	56	57	53	76	71	75	55	58	57	60	58	54	57	55	55	42
106	100	100	103	121	103	175	175	175	118	112	118	142	128	125	135	136	144	43
—	—	—	150	150	150	172	158	150	150	150	150	—	—	—	127	108	—	44
80	80	80	74	78	75	60	60	58	60	60	60	65	65	65	65	65	67	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
247	247	247	274	248	264	262	261	263	259	256	256	279	279	281	245	233	223	48
48	47	47	46	44	44	43	42	42	43	42	42	45	45	44	45	44	44	49
19	19	19	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	50
13	13	13	10	11	11	12	12	12	11	11	11	12	12	12	12	12	12	51
28	28	28	28	28	28	27	27	27	29	29	29	27	27	27	27	27	27	52
1195	1195	1150	1300	1300	1300	2000	2000	2000	1700	1500	1500	1700	1700	1700	1600	1600	1600	53
800	800	750	1000	1000	1000	1800	1800	1800	1450	1300	1300	1600	1600	1600	1500	1500	1500	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	500	500	—	—	—	—	—	—	55
750	750	750	650	650	650	600	600	600	650	650	650	675	675	675	700	700	700	56
300	300	300	280	280	280	235	235	235	250	275	275	256	256	256	295	295	280	57
250	250	250	215	215	215	220	220	220	210	210	210	205	205	205	195	195	195	58
250	250	250	250	250	250	220	220	220	260	260	260	250	250	250	255	255	255	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l	18	18	18	20	20	20	19	19	19	21	21	20
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	5	5	5	6	6	6	6	6	6	12	11	11
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	240	236	246	259	254	265	260	256	270	276	271	283
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	243	241	248	253	250	251	266	258	258
6	Ost: helfet	»	175	173	173	207	205	205	186	168	161	160	160	160
7	halvfet	»	130	130	130	144	147	147	155	140	137	120	120	120
8	Margarin, växt-	»	135	135	135	137	137	137	139	139	139	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	143	141	143	152	153	151	143	143	138	158	163	157
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	475	404	375	580	580	633	750	750	750	650	650	600
12	»	5 l	40	40	40	39	39	40	40	40	40	43	43	41
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	40	40	40	35	35	35	40	40	40	34	34	34
15	Bruna bönor	»	53	48	48	47	49	47	45	45	45	50	45	45
16	Mjöl: vete-	»	40	39	39	39	39	39	40	40	40	39	39	40
17	råg-	»	25	24	24	21	21	21	22	22	22	21	21	22
18	rågsikt-	»	32	32	32	32	32	32	33	33	33	32	32	33
19	Gryn: havre-	»	39	37	37	38	37	37	39	39	40	35	35	35
20	ris-	»	50	55	55	50	50	50	54	55	55	45	45	45
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	76	75	75	69	69	69	75	73	72	59	60	60
22	knäckebröd	»	115	112	105	97	97	97	108	108	108	71	71	71
23	limpa, söt	»	33	33	33	48	48	49	53	53	53	70	71	71
24	grovbröd	»	27	27	27	40	40	40	42	43	43	50	48	50
25	Vetebröd: skorpor	»	125	125	125	130	130	128	125	125	125	135	131	131
26	mjukt bakat med vatten	»	65	60	60	—	—	—	75	73	75	94	94	94
27	mjukt » » mjölk	»	75	68	68	88	88	88	100	100	100	105	105	105
28	Nötkött, färskt: stek	»	176	176	176	178	179	180	158	156	156	203	202	196
29	soppkött	»	150	150	150	151	151	152	131	129	129	161	167	165
30	Kalvkött: gödkalv	»	225	225	225	218	217	218	—	—	—	249	249	248
31	spädkalv	»	136	136	136	150	150	150	133	135	137	149	141	133
32	Fårkött: färskt	»	225	225	225	234	236	230	200	200	200	277	259	246
33	salt	»	—	—	—	250	230	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	274	260	—
35	Fläsk: färskt	»	197	197	196	221	215	218	209	200	196	255	248	241
36	salt, svenskt	»	235	230	240	256	241	252	227	209	203	258	250	248
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	—	—	—	150	138	150	—	—	—	148	117	125
39	gädda	»	200	200	200	160	167	175	—	—	—	207	180	183
40	sill	»	75	75	—	80	82	79	—	—	—	78	79	88
41	strömming	»	62	63	67	71	74	78	—	—	—	100	100	99
42	torsk	»	50	50	50	59	52	47	25	25	25	65	51	51
43	rödspotta	»	125	125	125	121	111	135	114	95	86	164	156	179
44	kolja	»	150	150	150	109	96	95	83	70	60	118	107	81
45	[1])salt: sill	»	78	68	68	77	80	80	65	69	70	83	81	88
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	83	85	85	89	99	89
48	Kaffe	»	250	250	250	225	239	239	240	234	222	240	240	240
49	Socker	»	45	44	44	45	44	44	45	44	44	44	43	43
50	Salt	»	18	15	15	16	16	16	13	13	13	15	15	15
51	Svagdricka	l	9	9	9	13	13	13	13	13	13	18	18	18
52	Fotogen	»	29	29	29	24	24	25	27	27	27	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1800	1800	1800	1240	1240	1240	1500	1500	1500	1695	1695	1695
54	barr-	»	1600	1600	1600	980	980	980	—	—	—	1400	1400	1400
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	300	300	300	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	640	640	640	700	700	700	650	650	650	550	550	540
57	eng. hushålls-	»	263	263	263	300	300	300	280	280	280	235	226	230
58	Koks: gasverks-	»	200	200	200	240	240	240	240	240	240	195	195	195
59	eng. kamin-	»	244	244	244	275	275	275	280	280	280	230	230	215

[1]) Se anm. sid. 578. — [2]) Halmstad: bokved under hela kvartalet 12·50 kr. per kbm; ribbved Karlstad: blandved april 7·65 samt maj och juni 7·50 kr. per kbm.

Lysekil			Vänersborg			Borås			Lidköping			Tidaholm			Karlstad			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
20	20	20	20	20	20	23	23	20	18	16	16	18	17	17	22	22	22	1
—	—	—	12	12	12	10	10	10	—	—	—	9	9	9	—	—	—	2
5	5	5	10	10	10	8	8	8	7	7	7	5	5	5	8	8	8	3
276	275	281	279	269	268	280	270	283	255	250	250	270	261	262	267	260	265	4
270	273	249	271	264	234	250	248	242	242	240	240	261	253	250	265	259	256	5
174	176	176	205	203	200	178	182	186	184	172	172	162	162	156	192	184	184	6
125	125	125	150	150	150	134	133	130	124	124	124	—	—	—	140	140	140	7
138	138	138	138	138	138	138	138	138	136	136	136	138	138	138	138	138	138	8
133	135	135	143	147	145	151	163	159	141	146	146	136	140	141	155	160	162	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
883	850	833	600	600	600	611	591	568	635	635	635	437	430	410	674	674	674	11
48	45	45	40	40	40	36	36	35	35	35	35	40	40	40	48	48	48	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
35	35	35	40	40	40	38	38	38	33	32	32	36	36	36	30	32	31	14
49	49	49	62	62	62	45	45	45	59	56	56	45	45	45	50	50	50	15
40	40	40	41	41	40	41	41	41	40	40	40	41	40	40	40	40	40	16
23	23	23	25	25	25	23	23	23	23	23	23	26	25	26	22	22	22	17
36	34	34	32	32	32	34	34	34	34	34	34	35	34	34	32	32	32	18
35	35	35	35	35	35	35	35	35	40	40	40	40	40	41	35	35	35	19
45	45	45	50	50	50	65	65	65	45	45	45	56	50	53	50	50	51	20
71	70	70	88	88	88	70	70	68	65	65	65	64	65	68	59	59	59	21
88	86	87	100	100	100	96	96	88	82	82	82	87	89	90	88	87	86	22
59	59	59	59	59	59	67	64	58	71	71	71	66	66	64	76	76	76	23
53	52	52	47	47	47	51	51	53	50	50	50	50	50	50	53	53	53	24
152	151	151	138	138	140	130	128	137	121	121	121	128	129	129	154	154	154	25
82	82	82	56	55	57	66	65	64	59	59	59	60	60	60	87	87	88	26
83	83	83	73	73	75	88	87	84	71	71	71	83	85	83	105	105	105	27
180	180	180	188	188	188	198	198	196	178	178	178	178	178	180	193	202	210	28
150	150	150	155	155	155	176	176	169	147	147	147	150	150	150	160	162	165	29
220	220	220	213	213	213	232	232	226	225	225	225	250	250	250	230	227	233	30
145	145	145	150	150	150	136	136	134	117	117	117	170	170	170	112	119	120	31
220	220	220	240	240	240	244	244	235	215	225	225	250	250	250	250	250	250	32
—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
220	220	220	240	240	240	247	237	220	213	211	210	197	196	190	230	225	223	35
220	220	220	250	250	250	244	245	218	244	232	232	200	200	200	230	229	221	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	125	125	113	152	137	139	88	84	83	126	129	128	144	136	150	38
150	138	138	138	135	150	172	178	193	118	116	126	160	153	173	153	146	178	39
50	56	—	78	75	—	83	82	84	63	66	60	51	70	—	73	90	—	40
—	—	—	80	80	80	77	79	83	68	60	60	60	60	60	63	67	69	41
50	45	45	75	75	—	70	64	62	79	78	81	102	96	100	116	112	113	42
139	126	135	150	155	188	147	138	155	155	142	153	133	136	145	168	168	173	43
83	75	79	93	104	76	130	117	136	119	102	96	99	99	95	128	123	129	44
75	75	75	90	90	90	80	80	80	76	76	76	64	64	66	75	75	85	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
80	80	80	90	90	90	93	90	90	86	86	86	89	88	90	106	104	102	47
245	245	225	281	281	281	250	250	250	258	258	258	256	250	245	248	242	243	48
44	44	44	45	44	44	46	45	45	45	44	44	46	45	44	44	43	43	49
18	18	18	15	15	15	15	15	15	20	20	20	15	15	15	18	18	18	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	20	20	20	51
25	25	25	25	25	25	26	26	26	28	28	28	30	30	30	29	29	29	52
1690	1690	1665	1275	1275	1275	1500	1500	1470	1250	1250	1250	1150	1150	1150	1200	1200	1200	53
1300	1300	1300	1000	1000	1000	1050	1050	1000	950	950	950	750	750	750	900	900	900	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	450	450	—	—	—	—	—	—	55
565	563	563	625	625	625	750	750	750	650	650	650	700	700	700	650	650	650	56
250	250	250	325	325	325	375	375	375	350	350	350	320	—	—	325	325	325	57
—	—	—	215	215	215	260	260	260	225	225	225	265	270	270	180	180	180	58
250	250	250	240	240	240	300	300	300	275	275	275	320	320	320	275	275	275	59

under hela kvartalet 8·00 kr. per kbm. Varberg: bokved under hela kvartalet 16·00 kr. per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l	23	23	23	24	24	23	20	20	20	19	19	19
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	11	11	11	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
4	Smör: borde- (mejeri-)	kg	283	268	265	292	279	278	255	256	264	253	254	264
5	mat- (lands-)	»	256	248	241	240	230	239	245	245	241	253	251	259
6	Ost: helfet	»	173	186	178	174	175	173	151	155	153	168	166	168
7	halvfet	»	130	130	130	135	137	135	130	130	130	136	136	138
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	138	138	138	135	135	135	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	177	174	180	158	176	182	148	162	155	171	180	180
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	—	700	651	625	625	594	595	595	595	661	655	643
12	»	5 l	41	42	39	41	41	39	34	34	34	39	39	39
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	33	32	32	33	34	30	25	25	25	29	25	25
15	Bruna bönor	»	45	45	45	45	45	45	39	40	40	44	40	40
16	Mjöl: vete-	»	40	40	40	39	39	39	40	41	41	39	38	38
17	råg-	»	23	23	24	21	21	22	24	24	24	25	22	22
18	rågsikt-	»	32	32	32	31	32	31	33	33	33	33	32	32
19	Gryn: havre-	»	36	36	36	34	34	34	35	35	35	39	39	39
20	ris-	»	53	51	53	45	45	45	53	53	52	46	46	46
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	57	63	56	60	60	60	59	59	60	53	53	53
22	knäckebröd	»	80	82	86	88	88	91	86	85	86	78	77	78
23	limpa, söt	»	66	66	66	70	70	70	65	65	65	68	68	68
24	grovbröd	»	50	50	50	58	56	58	53	53	53	48	48	48
25	Vetebröd: skorpor	»	160	160	160	150	150	150	133	133	133	136	136	136
26	mjukt bakat med vatten	»	67	67	67	62	62	63	69	69	69	70	70	70
27	mjukt » » mjölk	»	79	79	77	86	86	87	102	102	102	77	77	77
28	Nötkött, färskt: stek	»	180	184	200	192	191	186	180	200	200	190	190	190
29	soppkött	»	160	163	177	152	151	153	140	150	150	148	148	148
30	Kalvkött: gödkalv	»	220	220	220	247	245	239	220	240	240	225	225	225
31	spädkalv	»	150	150	150	139	142	147	140	138	144	143	143	143
32	Fårkött: färskt	»	200	206	230	200	200	215	250	250	250	254	255	244
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	190	190	190	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	228	228	228	230	232	225	220	220	220	230	230	230
36	salt, svenskt	»	225	225	220	230	230	220	220	220	220	230	230	230
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	144	128	121	160	113	115	123	109	126	126	116	127
39	gädda	»	175	165	165	181	158	173	156	162	185	164	145	188
40	sill	»	50	—	—	55	53	60	—	—	—	—	—	—
41	strömming	»	64	66	65	70	70	69	55	66	70	51	52	56
42	torsk	»	108	100	109	134	133	141	113	104	110	139	141	142
43	rödspotta	»	148	144	141	—	—	—	153	155	165	150	150	150
44	kolja	»	109	106	115	144	145	150	153	146	135	145	132	136
45	[1]) salt: sill	»	70	70	72	76	76	78	71	71	70	69	69	70
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	92	92	90	90	90	90	100	100	100	97	97	97
48	Kaffe	»	264	260	280	270	270	258	238	235	231	274	271	271
49	Socker	»	46	45	45	43	43	43	47	46	46	46	45	45
50	Salt	»	19	19	19	14	14	14	15	15	15	15	15	15
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	29	29	29	28	28	28	25	25	25	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1050	1050	1050	1200	1200	1200	1275	1275	1275	1270	1270	1270
54	barr-	»	700	700	700	800	800	800	975	975	975	905	905	905
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	650	650	650	675	675	650	650	650	650	700	700	700
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	400	400	400	375	375	375	360	360	360
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	230	230	230	265	265	265
59	eng. kamin-	»	260	260	260	275	275	250	275	275	275	300	300	300

[1]) Se anm. sid. 578. — [2]) Söderhamn: plankknubb april och maj 8·25 samt juni 8·50 kr. per

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
22	22	22	22	22	22	21	21	21	22	22	22	25	25	25	23	23	23	1
11	11	11	—	—	—	—	—	—	12	12	12	14	14	14	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	6	6	6	7	7	7	10	10	10	10	10	10	3
270	259	259	269	266	268	268	260	264	288	280	280	287	281	283	285	279	280	4
259	248	250	241	237	248	268	259	261	267	260	261	276	274	271	261	257	263	5
174	173	173	180	180	177	203	201	186	187	160	160	170	169	169	196	200	200	6
130	128	128	140	140	140	143	153	133	140	140	—	149	149	149	150	150	—	7
139	139	139	137	137	137	138	138	138	137	137	137	135	135	135	135	135	135	8
151	164	174	183	187	183	175	172	181	182	186	191	175	170	172	179	175	183	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
679	732	724	691	691	679	735	665	700	500	571	500	547	550	544	—	571	—	11
40	41	42	37	37	37	40	39	40	28	32	29	41	40	40	41	41	40	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
34	33	33	35	35	35	35	35	35	33	33	33	32	31	32	35	34	36	14
45	44	44	55	55	55	54	51	51	58	58	53	47	47	47	45	44	44	15
41	41	41	42	42	42	43	41	41	43	43	42	40	40	40	41	40	40	16
23	23	23	23	23	23	24	25	24	24	25	25	24	24	23	23	23	23	17
34	34	33	36	36	36	35	35	35	35	35	35	34	34	34	33	34	33	18
34	34	34	43	43	43	37	36	36	37	38	42	35	35	35	39	39	39	19
40	40	40	47	47	47	50	47	52	55	53	50	52	52	52	43	42	42	20
56	55	55	60	60	58	55	59	55	59	58	57	56	56	57	65	60	60	21
81	84	85	80	80	78	75	76	75	88	83	83	79	79	80	85	81	81	22
70	70	70	61	61	61	59	59	59	66	66	66	62	62	63	61	62	63	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	50	47	—	—	—	24
138	138	137	125	125	125	145	145	145	150	153	138	167	167	164	165	168	165	25
81	81	81	70	70	70	61	61	61	83	83	77	84	84	84	76	76	73	26
91	91	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	107	104	91	91	94	27
198	198	198	185	185	185	180	180	180	200	200	205	177	177	177	194	211	207	28
160	160	160	155	155	155	157	157	159	150	150	155	145	145	144	162	171	170	29
250	250	250	235	235	235	210	208	223	250	250	255	250	250	249	263	277	278	30
150	150	150	140	140	140	124	124	125	150	150	155	148	148	148	180	180	180	31
257	255	255	—	—	—	223	224	225	255	278	270	250	250	250	266	274	279	32
—	—	—	—	—	—	210	213	200	—	—	—	170	170	170	170	155	160	33
250	—	—	—	—	—	—	—	—	260	260	—	—	—	—	—	—	—	34
240	240	240	230	212	200	209	200	201	240	228	220	217	221	217	245	244	240	35
240	240	238	230	200	200	213	207	200	227	220	220	226	222	220	240	240	240	36
220	220	220	—	—	—	—	—	—	230	230	230	—	—	—	230	230	230	37
150	150	150	135	132	138	—	110	113	150	140	150	109	80	84	100	83	76	38
170	170	225	163	175	213	198	164	195	188	162	175	194	190	199	175	150	169	39
60	60	—	—	—	—	—	—	—	60	60	60	—	—	—	—	—	—	40
70	65	60	53	54	60	56	57	60	60	60	60	65	66	54	53	34	31	41
118	111	120	125	127	139	125	133	144	118	117	119	150	133	122	125	125	125	42
159	166	175	194	183	194	149	150	148	150	147	138	175	150	150	169	155	150	43
122	114	115	144	120	129	126	126	128	121	125	119	152	150	138	125	125	125	44
68	65	64	70	70	70	69	70	70	67	68	65	68	68	68	73	73	73	45
45	45	45	—	—	—	38	—	—	40	40	40	35	35	35	30	30	30	46
90	90	90	95	95	95	95	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
233	230	230	295	230	230	240	240	240	260	260	270	245	245	245	245	245	240	48
45	44	44	47	46	46	46	45	45	51	49	49	44	43	43	46	45	45	49
18	18	18	14	14	14	15	16	16	18	18	18	15	15	15	15	15	15	50
15	15	15	18	18	18	15	15	15	18	18	18	12	12	12	13	13	13	51
29	29	29	29	29	28	30	30	30	35	35	35	25	25	25	26	25	26	52
1100	1100	1100	1000	1000	1000	1100	1000	1000	990	990	990	1160	1180	1180	1115	1115	1115	53
785	800	800	700	700	700	750	750	750	635	635	635	890	890	880	790	800	800	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
683	683	683	700	700	700	750	750	750	750	750	750	650	650	650	675	672	675	56
325	325	325	—	—	—	—	—	—	—	—	—	290	290	290	325	325	325	57
275	275	275	—	—	—	325	325	325	—	—	—	290	289	289	280	280	280	58
325	325	325	300	300	300	—	—	—	300	300	300	240	240	240	275	275	275	59

kbm; trädgårdsknubb under hela kvartalet 7·15 kr. per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni.	April	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l	25	25	25	25	25	25	25	25	25	23	23	23
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	15
3	separerad	»	10	10	10	10	10	10	—	—	10	10	10	10
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	299	291	295	289	282	283	316	301	303	299	279	281
5	mat- (lands-)	»	276	274	276	261	264	265	259	265	270	261	255	259
6	Ost: helfet	»	214	215	207	199	193	194	180	178	172	206	187	184
7	halvfet	»	156	158	161	145	150	148	160	140	—	150	138	140
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	135	135	135	138	138	138	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	188	185	196	181	173	185	200	191	210	192	192	189
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	702	750	757	625	657	631	683	667	622	735	735	664
12	»	5 l	46	47	50	44	41	40	41	38	36	43	42	40
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	50	44	45	43	36	36	31	32	32	38	38	38
15	Bruna bönor	»	63	60	56	57	49	51	48	51	49	50	50	50
16	Mjöl: vete-	»	45	43	42	43	43	42	38	38	39	42	42	42
17	råg-	»	30	29	31	25	26	25	23	23	23	24	24	24
18	rågsikt-	»	40	39	39	37	38	37	35	35	35	34	35	34
19	Gryn: havre-	»	45	43	43	40	37	37	36	37	37	39	37	37
20	ris-	»	59	59	59	57	59	56	63	60	63	50	50	50
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	66	66	66	66	63	61	68	68	61	61	58	60
22	knäckebröd	»	80	79	78	79	79	78	79	79	80	83	85	88
23	limpa, söt	»	64	64	66	67	67	69	72	72	70	62	62	62
24	grovbröd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	57	57
25	Vetebröd: skorpor	»	133	133	129	130	128	128	120	115	115	155	155	155
26	mjukt { bakat med vatten	»	76	76	76	75	75	75	80	80	80	70	70	70
27	» » mjölk	»	90	90	90	92	90	92	110	110	110	90	90	90
28	Nötkött, färskt: stek	»	196	196	196	185	184	183	180	200	200	176	176	175
29	soppkött	»	154	157	159	145	146	147	150	154	150	146	146	145
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	250	250	229	229	232	—	—	—	294	291	290
31	spädkalv	»	153	151	152	135	137	138	150	150	150	150	147	146
32	Fårkött: färskt	»	248	245	242	210	217	211	200	—	—	202	202	205
33	salt	»	210	213	213	195	210	200	—	—	—	180	180	180
34	Renkött, färskt	»	257	—	—	250	250	—	—	—	—	250	—	—
35	Fläsk: färskt	»	235	232	230	218	216	216	220	240	240	219	212	210
36	salt, svenskt	»	243	233	233	224	216	214	220	220	210	232	237	234
37	» amerikanskt	»	230	225	230	223	226	225	228	226	225	229	221	220
38	Fisk, färsk: abborre	»	—	138	125	—	124	90	—	108	90	166	131	126
39	gädda	»	216	202	200	200	179	178	185	156	185	213	163	197
40	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	strömming	»	79	56	50	64	46	40	60	49	40	72	71	63
42	torsk	»	131	125	—	—	—	—	99	100	—	112	105	109
43	rödspotta	»	200	200	—	—	—	—	—	158	133	154	150	150
44	kolja	»	125	125	—	—	—	—	98	100	188	109	104	108
45	[1])salt: sill	»	75	80	74	71	71	69	63	62	60	70	71	71
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	268	260	250	255	255	250	270	270	270	259	259	255
49	Socker	»	50	50	50	49	49	49	46	46	46	50	49	49
50	Salt	»	18	18	19	17	17	17	17	18	17	15	15	15
51	Svagdricka	l	19	19	20	19	20	20	20	20	20	20	20	20
52	Fotogen	»	30	30	29	29	29	29	30	30	30	37	34	35
53	[2])Ved: björk-	kbm	990	990	990	815	815	800	1025	1025	1025	1030	1020	1020
54	barr-	»	745	745	740	625	630	625	825	825	825	695	695	695
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	—	—	—	875	875	850	800	800	800
57	eng. hushålls-	»	350	350	350	—	—	—	450	450	450	400	400	400
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	275	275	275	300	300	300
59	eng. kamin-	»	275	275	275	—	—	—	—	—	—	350	350	350

[1]) Se anm. sid. 578. **Kramfors**: norsk isterfetsill. — [2]) **Sundsvall: staden**: bräd- och juni 7·40 kr. per kbm. **Sundsvall: distr.**: bräd- och ribbved april och maj 4·65 samt juni 4·80 Kilr. ab. har tillhandahållit sin personal björkved till 12·80 samt barrved till 10·80 kr. per kbm

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
22	22	22	25	25	25	25	25	25	26	26	26	26	26	26	21	21	21	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	11	2
10	10	10	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	8	8	8	3
256	250	265	300	300	300	286	280	287	303	303	303	301	297	298	270	264	270	4
248	250	249	269	267	265	270	271	278	266	270	271	280	280	280	256	249	252	5
178	185	172	211	201	201	197	204	203	188	176	181	208	209	195	198	196	193	6
120	120	120	158	152	152	163	147	148	148	130	130	130	130	130	145	144	142	7
138	138	138	139	139	139	139	139	139	135	135	135	135	135	135	138	138	138	8
192	180	186	214	209	208	204	199	215	203	193	198	204	187	201	161	168	165	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
867	867	867	867	867	867	900	900	900	966	945	945	—	—	—	643	634	620	11
53	53	53	70	70	70	53	54	54	56	55	50	63	62	58	42	42	42	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
30	30	30	43	43	45	48	50	40	41	39	40	47	47	49	35	35	35	14
50	50	50	71	71	71	63	64	61	57	53	53	57	57	57	51	50	49	15
42	42	42	43	43	43	43	43	43	46	46	46	45	45	45	41	41	41	16
24	24	24	30	30	29	23	23	23	28	27	27	28	28	28	24	24	24	17
36	35	35	38	38	38	39	40	35	39	39	39	38	38	38	34	34	34	18
40	40	40	45	45	45	36	37	35	41	39	40	42	42	42	38	38	38	19
45	45	45	54	54	54	54	48	48	50	50	54	50	50	49	53	52	52	20
70	69	69	69	69	69	65	67	67	64	62	61	64	67	66	66	66	66	21
80	80	80	84	84	84	86	85	85	84	83	83	82	84	84	90	90	89	22
72	72	72	80	80	80	60	62	62	86	87	87	83	83	83	62	62	62	23
54	54	54	—	—	—	51	51	51	67	67	67	—	—	—	46	46	46	24
200	200	200	150	150	150	200	200	200	171	171	171	166	166	166	145	145	144	25
92	92	91	75	75	75	100	100	100	—	—	—	100	100	100	75	75	75	26
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	90	89	89	27
197	197	198	170	170	170	192	194	199	199	201	202	190	190	191	188	189	190	28
149	149	149	125	125	125	155	153	163	158	158	161	145	147	149	154	155	156	29
—	—	—	—	—	—	300	300	300	265	266	262	283	285	278	230	240	240	30
143	144	146	125	125	125	167	166	169	161	162	162	150	152	151	145	145	146	31
250	250	250	178	178	177	235	227	229	221	228	222	213	210	220	239	242	241	32
—	—	—	—	—	—	200	198	206	180	180	200	193	195	195	190	190	188	33
—	—	—	—	—	—	250	250	—	180	180	—	177	178	—	240	230	—	34
241	241	248	200	200	200	241	240	240	233	231	231	258	259	258	222	220	217	35
250	250	250	200	200	200	241	240	240	244	243	242	253	254	253	229	227	224	36
232	232	232	208	207	207	243	243	241	240	240	239	244	244	244	230	229	229	37
97	58	56	—	—	—	100	92	83	90	60	50	83	74	69	128	116	117	38
188	115	122	119	110	100	150	150	150	155	117	121	162	120	116	174	162	180	39
—	—	—	—	—	—	50	50	—	—	—	—	—	—	—	66	71	78	40
69	55	39	65	—	—	75	75	71	46	49	50	60	63	60	60	60	63	41
100	—	—	—	—	—	75	75	75	62	—	—	64	63	--	97	96	99	42
—	—	—	—	—	—	150	150	150	150	—	—	130	130	--	148	146	150	43
—	—	—	—	—	—	75	75	75	60	—	—	60	60	—	124	121	125	44
76	76	80	100	100	100	89	89	89	67	68	69	84	79	79	78	74	74	45
—	—	—	50	50	50	50	49	50	50	50	50	59	59	54	48	49	48	46
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	96	97	96	47
275	275	275	263	263	263	261	257	253	257	258	252	265	260	260	255	252	250	48
50	48	48	55	54	51	49	48	43	56	51	50	58	50	50	47	45	45	49
15	15	15	20	20	20	21	21	21	21	21	21	17	16	16	17	17	17	50
16	16	16	—	25	25	20	20	20	20	20	20	21	21	21	15	16	16	51
32	32	32	39	38	38	35	35	35	40	40	40	40	40	40	29	29	29	52
950	950	950	650	650	700	935	935	935	1100	1100	1100	1400	1400	1400	1235	1230	1220	53
800	750	750	500	500	500	715	715	735	900	900	900	1100	1100	1100	930	925	925	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	404	404	404	55
—	—	—	—	—	—	725	725	725	—	—	—	900	900	900	698	697	696	56
—	—	—	—	—	—	375	375	375	—	—	—	—	—	—	328	329	328	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	245	245	245	58
300	300	300	—	—	—	278	278	278	—	—	—	450	450	450	283	283	282	59

ribbved (medelpris) under hela kvartalet 5·65 kr. per kbm.; plankved april och maj 7·50 samt kr. per kbm; plankved april 5·90 samt maj och juni 5·65 kr. per kbm. — Kiruna: Luoss.— under hela kvartalet.

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
Kreaturspriser. (Öre per kg levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	68	70	68	55	55	55	64	65	62
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	62	64	62	50	50	50	58	59	56
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	56	58	56	45	45	45	50	51	50
» 3. Mindre feta	34	36	36	30	30	30	40	41	41
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	71	73	72	60	60	60	69	70	67
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	65	66	65	55	55	55	62	63	61
» 2. Mindre feta	51	52	51	45	45	45	52	53	52
» 3. Magra, simpla	—	—	—	40	40	40	42	44	43
Tjurar:									
Extra prima	67	69	68	55	55	55	68	68	68
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg)	62	63	62	50	50	50	64	64	64
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	58	60	59	50	50	50	59	59	59
» 3. Mindre köttiga	52	53	53	45	45	45	55	55	55
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	50	51	51
Oxar:									
Extra prima	68	70	68	—	—	—	64	65	62
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	62	64	62	—	—	—	58	59	56
» 2. Mindre feta	44	45	45	—	—	—	48	49	47
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	41	42	41
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg)	97	96	96	87	94	95	93	93	91
» (70—90 »)				87	94	95	88	87	85
Skummjölkskalvar	69	68	68	72	75	75	62	62	61
Får:									
Yngre, feta	100	100	91	83	95	95	88	88	88
Äldre, »	60	60	53	73	85	85	62	60	60
Lamm	—	—	—	85	—	—	100	100	100
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg)	119	108	112	102	96	95	105	95	98
Rena, större svin (100—170 kg)	110	96	100	87	81	80	97	88	91
Suggor	75	60	56	64	60	60	84	72	71
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st	st	st	st	st	st	st	st	st
Tjurar									
Kor	2 142	2 246	2 356	332	247	245	1 744	1 364	1 146
Övriga nötkreatur									
Gödkalvar	576	623	1 178	800	662	781	1 084	1 047	1 170
Spädkalvar	306	361	362	156	162	151	493	331	252
Får och lamm	46	36	72	22	23	14	241	161	154
Svin	2 014	2 150	2 892	773	697	684	3 175	2 706	2 098
Spädgrisar	1	2	1	7	13	11	—	—	—
Hästar och föl	47	53	35	28	42	20	36	53	16
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	3 843	3 973	4 820	327	254	249	—	—	—
Gödkalvar	9 545	9 [illegible]57	14 344	721	570	696	—	—	—
Spädkalvar	2 773	2 268	2 408	236	230	199	—	—	—
Får och lamm	3 201	2 089	2 511	26	27	14	—	—	—
Svin	17 386	15 910	18 422	775	709	687	—	—	—
Spädgrisar	39	26	30	8	14	14	—	—	—
Hästar och föl	99	130	121	32	44	20	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset.

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
66	64	65	—	—	—	64	61	61	61	61	62	—	—	—
54	55	54	—	—	—	54	54	55	55	57	56	56	57	57
48	49	49	—	—	—	45	45	45	48	50	50	46	47	47
35	39	39	—	—	—	38	38	38	42	43	43	33	33	33
26	30	30	—	—	—	28	28	28	—	—	—	—	—	—
72	72	71	—	—	—	74	74	74	72	72	72	—	—	—
62	63	63	—	—	—	67	68	68	67	67	67	67	68	67
52	51	52	—	—	—	57	57	58	63	62	61	57	58	58
48	48	48	—	—	—	45	45	45	—	—	—	—	—	—
67	68	68	—	—	—	73	70	73	71	71	72	—	—	—
63	63	63	—	—	—	68	68	68	67	67	67	64	65	65
60	60	60	—	—	—	68	68	68	60	61	61	60	62	63
55	55	54	—	—	—	58	58	58	58	53	53	50	51	53
—	—	—	—	—	—	43	43	43	—	—	—	—	—	—
63	64	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58	60	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	52	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
92	92	91	—	—	—	} 80	81	80 {	—	—	—	93	93	86
78	78	75	—	—	—				—	—	—	78	79	74
67	66	64	—	—	—	—	—	—	70	70	70	58	58	54
73	73	73	—	—	—	85	85	84	—	—	—	87	88	85
53	53	53	—	—	—	53	53	51	—	—	—	55	55	55
95	95	95	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
106	94	99	—	—	—	108	98	100	106	95	96	105	97	97
100	84	91	—	—	—	101	91	90	101	91	92	100	94	94
83	67	63	—	—	—	64	51	47	63	48	50	71	56	49
st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st
535	540	473	219	189	276 {	124	152	84	} 648	616	482	2 388	2 156	1 992 {
						1 410	1 229	956						
						747	715	575						
780	847	1 163	53	62	154	985	1 081	1 421	362	470	481	1 551	1 508	2 338
263	288	183	158	129	116	173	186	229	452	506	374	591	499	324
77	32	61	22	13	29	330	279	588	108	77	169	316	270	644
815	771	786	856	613	949	3 125	3 275	3 464	2 374	2 494	2 041	4 209	3 591	4 850
5	7	10	—	—	—	2	17	2	8	14	1	11	2	9
19	27	23	8	6	5	76	63	62	23	26	15	35	40	29
550	547	483	299	257	309	782	924	724	489	406	365	—	—	—
970	1 046	1 321	267	326	456	961	1 119	1 394	362	470	481	—	—	—
448	378	270	822	719	542	553	566	481	452	506	374	—	—	—
144	72	119	201	152	336	386	359	590	108	77	169	—	—	—
939	843	822	973	475	870	2 536	2 673	2 781	1 521	1 136	1 222	—	—	—
9	18	22	1	6	—	2	18	2	8	14	1	—	—	—
23	33	30	9	10	7	69	58	56	23	26	15	—	—	—

Kreatурspriser för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—juni 1930.

Medelpris (öre) för kg levande vikt per år (1913—1929) och per månad (april 1929—juni 1930) för alla tre orterna.

Kreatурslag	1913	1919	1920	1922	1924	1925	1926	1927	1928	1929	Apr. 1929	Maj 1929	Juni 1929	Juli 1929	Aug. 1929	Sept. 1929	Okt. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930
Kor:																									
Extra prima[1])	61	282	167	80	84	98	77	69	73	63	67	70	69	71	71	70	68	67	66	64	66	64	66	66	65
Kl. 1.	55	236	148	70	73	76	68	59	60	58	57	60	60	61	61	60	59	56	55	56	57	56	57	58	56
» 2. . . .	50	208	127	60	63	66	57	51	51	50	50	51	51	53	53	52	51	48	47	48	49	48	49	50	49
» 3.[2]) . . .	41	141	96	46	44	49	46	37	32	35	35	35	35	38	39	38	37	35	34	34	34	34	35	36	36
Kvigor (o. stutar):																									
Extra prima[1])	66	301	185	92	93	97	86	77	80	76	75	78	77	80	78	78	77	75	73	71	73	72	73	74	73
Kl. 1.	60	257	163	82	80	85	77	70	71	67	66	68	68	70	70	69	68	67	66	66	66	65	66	67	67
» 2. . . .	50	198	126	64	64	67	63	53	51	53	51	53	53	58	58	57	55	54	53	53	54	53	55	56	56
Tjurar:																									
Extra prima[1])	65	267	166	86	82	86	77	71	69	71	67	68	68	74	74	76	76	74	72	71	71	70	70	70	71
Kl. 1.	62	234	152	77	73	76	72	65	63	65	61	63	63	69	68	68	69	68	66	66	65	64	65	65	65
» 2. . . .	58	215	139	74	68	72	67	61	59	62	58	60	61	65	66	66	67	65	62	63	62	61	62	63	63
» 3.[2]) . . .	50	175	120	59	55	59	57	52	47	48	46	46	46	50	51	52	51	51	51	51	52	52	53	54	55
Oxar:																									
Extra prima[3])	63	295	186	87	90	93	80	70	75	69	69	73	71	73	71	72	70	68	68	67	69	65	68	70	68
Kl. 1.[4]) . . .	57	258	159	70	73	78	69	61	62	60	60	64	63	64	63	62	61	57	57	60	62	59	62	64	62
» 2.[4]) . . .	48	200	123	53	52	60	53	40	32	35	35	36	37	42	42	41	40	36	34	37	43	41	44	45	45
Kalvar:																									
Sötmjölks- (90—100 kg)[5])	73	285	241	129	109	105	93	86	90	88	90	91	88	86	85	84	84	87	93	96	93	88	88	88	85
(70— 90 »)[6])	67			117																					
Skummjölks-[7])	57	226	173	80	76	76	69	63	65	64	67	65	62	60	59	61	60	63	68	72	70	65	64	63	61
Får:																									
Yngre[8]) . . .	58	257	178	82	73	88	87	82	77	84	92	92	92	92	86	84	83	83	83	84	85	89	91	91	87
Äldre[9]) . . .	53	236	157	69	62	67	64	60	55	55	60	59	59	59	55	54	52	52	52	54	54	56	56	56	53
Svin:																									
Slakterisvin[10])	82	359	242	134	96	128	118	89	99	114	114	117	123	129	120	111	116	116	115	114	112	110	111	101	103
Rena, större .	81	348	236	128	93	125	114	81	93	108	108	111	117	122	114	104	108	110	109	108	106	104	104	94	95
Suggor	68	279	165	91	70	91	76	52	63	74	75	73	75	79	76	76	75	78	73	77	74	74	70	56	51

Uppgifterna avse: [1]) endast Stockholm och Malmö. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) 1913 St. och M. samt därefter endast St. — [4]) 1922—aug. 1927 St. och Göteborg, sept. 1927—jan. 1928 endast St., febr.—juni 1928 St. och G., därefter endast St. — [5]) 1913 endast M., vissa delar av åren 1922—1925 endast St. och G. — [6]) 1913 endast M. — [7]) fr. o. m. juli 1926 endast St. och G. — [8]) 1925 endast St. och G. — [9]) 1924—1925 endast St. och G. — [10]) april—okt. 1927 samt febr. och mars 1928 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg april 1929—juni 1930.

Partipriser (öre pr kg) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Apr. 1929	Maj 1929	Juni 1929	Juli 1929	Aug. 1929	Sept. 1929	Okt. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930
Stockholm.															
Abborre, stor. .	150	80	70	70	110	125	125	125	130	125	110	120	115	85	100
liten .	125	50	50	50	80	100	100	100	110	115	100	110	100	70	75
Braxen	100	85	70	80	80	80	90	90	100	100	85	85	100	85	85
Gädda, levande.	—	130	140	180	—	200	200	190	200	210	200	195	180	140	180
slaktad.	175	130	125	150	180	180	200	200	200	200	175	175	160	120	150
Gös	250	175	165	180	200	200	180	200	225	235	250	240	225	180	180
Hälleflundra, stor	190	150	150	165	160	190	200	190	200	200	200	200	175	160	160
liten	140	125	120	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Id	60	50	45	40	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolja, svensk .	150	110	115	100	100	110	140	135	—	—	—	—	140	125	120
Kungsflundra .	110	85	—	—	125	120	120	115	110	125	110	110	115	100	—
Lake, stor . .	120	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
insjö- liten . .	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk . .	500	400	365	360	400	425	425	425	425	450	450	475	500	400	380
Piggvar	280	200	175	175	200	—	—	—	—	—	—	—	225	230	175
Röding	275	200	250	250	250	250	250	250	250	250	—	300	310	250	250
Rödspotta, stor.	90	85	100	100	110	110	135	110	120	120	110	100	110	80	100
liten	70	65	70	60	80	80	90	90	100	110	100	95	70	65	80
Sik, stor . . .	165	140	145	150	150	150	175	155	170	180	175	175	160	160	180
liten . . .	145	—	—	125	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140
Siklöja	—	—	165	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk . . .	45	—	—	—	—	40	45	30	25	30	25	20	20	—	—
Sjötunga, stor .	180	160	160	180	180	180	210	—	—	—	—	—	160	135	160
liten	125	120	120	120	110	100	110	—	—	—	—	—	90	80	85
Slätvar	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	220	175	—
Strömming . .	45	25	20	45	25	40	35	25	35	40	30	25	25	25	40
Torsk, jm. huvud	65	55	50	45	45	45	45	55	65	70	65	60	70	60	50
svensk huvudlös	100	65	65	100	100	100	140	115	120	115	120	115	85	65	70
Vitling, stor. .	40	30	35	30	30	30	40	35	50	55	50	40	40	35	30
liten .	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—
Ål, levande, stor	410	400	360	330	280	250	225	275	300	325	325	300	325	300	275
liten	250	350	300	300	250	200	180	200	225	250	250	225	260	250	250
Göteborg.															
Sill, stor . . .	48	39	51	37	26	25	31	35	38	36	27	34	54	36	84
blandad .	37	—	—	17	—	13	27	21	21	17	9	8	9	—	—
liten . . .	22	11	—	10	8	8	7	13	11	9	4	8	7	—	—
Kolja, stor . .	118	81	94	93	91	96	151	128	128	118	105	139	120	97	108
halvstor	106	68	83	83	77	86	137	116	124	113	101	130	112	87	100
liten . .	63	43	52	49	45	51	89	65	71	71	50	64	37	26	32
Vitling	32	29	32	20	18	25	41	31	40	35	24	33	30	29	22
Torsk, stor . .	54	35	48	52	65	87	98	63	71	61	55	65	42	33	49
liten . .	33	22	26	19	18	31	53	35	40	34	28	32	27	18	20
Långa	73	73	83	77	88	90	117	109	101	84	61	73	78	70	88
Gråsik	31	28	42	25	27	35	60	42	64	33	28	46	33	24	41
Tunga, röd . .	108	90	124	141	142	153	195	187	207	208	150	128	93	95	119
äkta .	283	213	303	297	419	524	496	330	418	419	367	352	297	220	249
Piggvar	224	179	202	219	213	248	314	273	344	340	249	267	234	167	210
Slätvar	192	155	186	208	218	228	266	243	301	256	193	244	215	154	193
Rödspotta . .	107	64	101	94	84	82	99	94	155	168	82	90	58	66	103
Hälleflundra . .	169	135	176	156	163	193	219	176	168	214	148	196	184	140	198
Makrill	141	58	82	43	40	49	85	106	—	—	—	—	122	50	33
Tillförsel:															
Antal båtar .	1376	1 982	2395	1888	2007	2 572	2520	2 200	1 776	2 712	2 252	1 876	1 620	2 081	2 254
» lådor .	20509	26 628	21163	33250	39579	48 718	33805	48494	35852	66 790	94 914	42 214	25 662	62 421	49 796

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Av ombuden meddelade minutpriser å färsk fisk (öre pr kg).

	April	Maj	Juni
Uppsala:			
Braxen	150	150	147
Flundra	269	250	250
Gös	—	200	225
Id	150	150	—
Makrill	—	117	100
Sik	200	183	191
Nyköping:			
Braxen	97	93	—
Makrill	—	130	108
Eskilstuna:			
Gös	217	185	200
Linköping:			
Braxen	145	142	150
Gös	246	217	219
Hälleflundra	296	287	283
Id	133	121	131
Kotlettfisk	150	150	150
Kummel	—	146	155
Lake	138	150	—
Makrill	—	113	100
Röding	300	300	300
Sik	177	175	—
Sjötunga	168	164	175
Vitling	79	77	77
Ål	375	350	333
Norrköping:			
Vitling	77	75	72
Motala:			
Sjötunga	158	146	178
Jönköping:			
Makrill	—	109	82
Sik	200	183	194
Västervik:			
Sik	—	150	165
Ål	232	225	231
Visby:			
Braxen	180	150	150
Flundra	93	92	95
Gös	270	248	250
Hälleflundra	260	258	260
Id	80	68	—
Kummel	—	180	185
Makrill	—	140	116
Sik	190	174	—
Sjötunga	179	169	180
Vitling	100	95	95
Ål	—	250	250
Halmstad:			
Flundra	76	78	79
Vitling	59	59	57
Göteborg:			
Makrill	—	86	60
Vitling	66	69	61
Vänersborg:			
Makrill	—	75	65
Borås:			
Makrill	—	75	75
Arvika:			
Braxen	—	58	60
Hälleflundra	250	249	250
Västerås:			
Gös	232	183	199
Lake	150	—	—
Makrill	—	115	93
Avesta:			
Braxen	—	90	138
Hälleflundra	—	250	—
Lake	125	—	—
Makrill	—	—	125
Sjötunga	150	—	—
Vitling	79	80	80
Söderhamn:			
Braxen	100	88	100
Hälleflundra	300	300	—
Id	100	83	—
Lax	—	500	500
Sik	200	200	200
Sjötunga	175	150	150
Ål	—	200	200
Kramfors:			
Gös	263	—	—
Hälleflundra	317	275	238
Lax	—	—	500
Sik	190	183	185
Vilhelmina:			
Sik	125	125	—
Luleå:			
Harr	200	200	200
Lake	125	125	106
Sik	200	200	200
Malmberget:			
Hälleflundra	250	—	—
Sik	181	150	123
Kiruna:			
Hälleflundra	222	243	—
Röding	179	178	178
Sik	157	158	123

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i det föregående meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna under andra kvartalet 1930 lämnas i efterföljande tabeller (sid. 593) en översikt av partiprisens förändringar i Sverige samt levnadskostnadernas förskjutningar i vissa främmande länder. Beträffande såväl prismaterialets beskaffenhet som de använda beräkningsmetoderna hänvisas till tidigare redogörelse i denna tidskrift (årg. 1923, sid. 146).

I fråga om ett av de i den internationella översikten (tab. C) medtagna länderna, Australien, har denna gång den förändringen vidtagits, att de förut använda indextalen, vilka endast varit baserade på livsmedels- och bostadspriserna i 6 städer, utbytts mot en annan, numera föreliggande indexserie, avseende 30 städer och beräknad med hänsyn till jämväl utgifter för kläder och »övriga» ändamål.

Tab. A. Detalj- och partipriser i Sverige.

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	133	144	125	137	120	175	128	132
dec./jan. 1930	167	147	134	130	138	135	130	138	118	140	122	160	123	128
mars/apr. »	165	142	125	118	130	127	123	127	109	127	114	146	118	118
april/maj »	·	140	124	118	130	125	123	125	109	125	112	142	115	118
maj/juni »	·	140	123	117	128	124	122	124	108	122	111	142	114	115
juni/juli »	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113

Tab. B. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Tid	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
» 1927	148	198	176	180	184	179	172	181	185	173	606	252	157	189	201	192	255	182
» 1928	156	199	164	185	183	179	171	179	162	169	476	237	157	193	185	200	231	181
» 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	157	164	351	228	154	196	185	197	211	179
dec./jan. 1930	145	200	160	183	188	178	157	175	156	161	330	227	150	196	185	188	211	178
mars./apr. »	140	205	160	181	176	178	152	174	156	160	330	227	145	200	184	182	211	177
juni/juli »	138	205	159	180	176	178	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. C. Levnadskostnader. Internationell översikt.

Tid	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Australien
juni/juli 1920	270	302	262	·	·	252	·	341	453	219	·	441	217	200	179	170
» 1922	190	255	199	1109	·	184	·	302	366	187	·	488	167	156	135	141
» 1924	171	251	214	1125	·	170	124	366	492	173	·	518	169	153	133	143
» 1926	172	221	184	1152	·	170	141	485	579	171	162	650	175	157	131	146
» 1927	169	204	176	1162	119	166	148	525	785	167	160	586	173	155	132	145
» 1928	173	195	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	146
» 1929	169	181	173	1192	123	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	149
dec./jan. 1930	167	180	170	1190	126	166	153	565	897	167	162	549	171	160	129	149
mars/apr. »	165	177	167	1137	117	157	149	565	879	163	159	538	·	160	129	—
april/maj »	·	·	·	1114	117	155	147	·	870	·	158	—	·	156	—	·
maj/juni »	·	·	·	1095	116	154	147	·	867	·	158	—	·	·	—	·
juni/juli »	164	—	—	1089	—	—	148	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Anm. Tecknet betyder, att uppgift saknas, — att uppgift väntas, men ännu ej inkommit.

Tidskriftsöversikt.

(Juni 1930.)

Allmänna sociala frågor.

HEIMANN, E. Über Begriff und Wesen der Sozialpolitik. Soziale Praxis 1930, nr 25—26.

JOHNSTON, G. A. Industrialisation and the countries of the Pacific. International labour review juni 1930.

KARSTEDT, O. Der sozialpolitische Gedanke in der neuzeitlichen afrikanischen Kolonialpolitik. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 16.

MANNHEIM, K. Über das Wesen und die Bedeutung des wirtschaftlichen Erfolgsstrebens. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 63, s. 449.

ORGIES-RUTENBERG, J. v. Zur Unternehmerfrage. Der Arbeitgeber 1930, nr 11.

TORMIN, H. Die geistige Wendung des Maschinenzeitalters. Soziale Praxis 1930, nr 23.

TÖNNIES, F. Reichtum und seine Verteilung. Die Arbeit 1930, nr 6.

TÖRNGREN, R. Arbetsfred och samarbete inom produktionen. (Föredrag.) Ekonomiska samfundets tidskrift 1930, nr 18.

Sverige.

Socialiseringsnämnden om domänverket. Skogen 1930, nr 11.

Socialiseringsnämndens senaste betänkande. Sunt förnuft 1930, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Occupations of the population. The conference board bulletin 1930, nr 41.

Danmark.

HEDBERG, O. Danmarks sociala liv. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 22.

Frankrike.

WAELBROECK, P. Industrial relations in the French State mines of the Saar Basin. International labour review juni 1930.

Irland.

FOX, R. M. Social policy in Ireland. The Labour magazine juni 1930.

Italien.

Fasciamens ökonomiske politikk. Arbeidsgiveren (Norge) 1930, nr 12.

Reform of the National Council of Corporations in Italy. The Ministry of labour gazette 1930, nr 6.

Kina.

BORCH, H. v. Zur Soziologie der chinesischen Revolution. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 63, s. 625.

Rumänien.

CUNESCU, S. La préparation, la protection et l'éducation des ouvriers en Roumanie. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 2. (Supplement.)

Ryssland.

HOOVER, C. B. The fate of the new economic policy of the Soviet Union. The economic journal juni 1930.

UNGERN-STERNBERG, R. v. Sowjetrussland. Die Arbeit 1930, nr 6.

Storbritannien.

THOMSEN, R. Den kristelig-sociale Bevægelse i England siden Verdenskrigen. Kristen gemenskap 1930, nr 2.

Report of the ministry of labour for the year 1929. The Ministry of labour gazette 1930, nr 6.

Tyskland.

EGGERT, W. Die Lage der Wirtschaft und die Forderungen der Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 28.

FROMM, E. Psychologie des Verbrechers und Strafvollzugsreform. Soziale Praxis 1930, nr 21—22.

Den tyska »försörjningsstaten» och socialpolitiken. Industria 1930, nr 12.

Arbetarskydd.

AKEN, D. VAN. Improved service brings new safety problems. National safety news juni 1930.

ALSÖE, A. Arbejderbeskyttelse og Rationalisering. Socialt Tidsskrift 1930, nr 5.

BREZINA, E. Über Erkrankungen der Arbeiter durch Einatmung von Staub. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 6.

COOPER, W. Hotel operation need not be hazardous. National safety news mars 1930.

COTTRELL, C. C. Engineering must precede traffic regulation. National safety news mars 1930.

FARRINGTON, T. B. Safety first or safety always? National safety news mars 1930.

FELDHAHN. Vermeidung schädlicher Nebenwirkungen phenolhaltiger Gase und Abwässer bei dem Betriebe von Generatorgasanlagen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 5.

GEORGE, H. H. Protecting the track worker and the public. National safety news juni 1930.
HAUCK, K. Die Unfallsdisposition der Menschen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 6.
HEATH, W. A. A shop without shadows. National safety news juni 1930.
HODGES, G. P. The four essentials of fire protection. National safety news mars 1930.
HOUSTON, B. J. Wider duties for the city fireman. National safety news mars 1930.
JOHNSON, JOANNA, M. Improving first aid in the small plant. National safety news mars 1930.
JÄDERSTRÖM, I. Den industriella produktionen och skydd mot olycksfall. (Föredrag.) *Industriförbundets meddelanden 1930, nr 3.*
KOELSCH & LEDERER. Die Gesundheitsverhältnisse der Arbeiter in den Lumpensortier-Betrieben. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 17.
LEHMANN, K. B. Führt die technische Verwendung von Tetrachlorkohlenstoff zu hygienischen Gefahren? Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 5.
LEYDA, D. K. The trespasser on the railroad tracks. National safety news juni 1930.
LEYMANN & WEBER, H. Die Zerknalle beim Überdrücken von Teerölen mit Pressluft. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 5.
LINNEY, A. B. »Stop accidents or close the shop». National safety news mars 1930.
MOWERY, H. W. External conditions cause most falls. National safety news mars 1930.
REDMOND, F. E. Competition is the death of accidents. National safety news juni 1930.
REUMAN, TH. H. Safety among the trees. National safety news juni 1930.
REX, C. H. New developments in traffic signals. National safety news juni 1930.
SAPPINGTON, C. O. What causes dermatitis? And what will prevent it? National safety news juni 1930.
SCHWANTKE. Betriebsregelung. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 17.
SHAW, R. A. Safety developments in metal stamping plants. National safety news mars 1930.
TEUTSCHLAENDER, O. Richtlinien zur Verhütung insbesondere beruflicher Krebse. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 17.
WIETFELDT, W. Der Arbeiter- und Nachbarschutz bei Kohlenstaubfeuerungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 5.
WILSON, G. Records should answer the question »Why do men get hurt?» National safety news mars 1930.
Das internationale Unfallverhütungsbild. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 17.
Non-traffic hazards of the commercial driver. No. D 1 of the series of safe practices pamphlets. National safety news juni 1930.
When the band saw struck a spike. National safety news juni 1930.

Amerikas förenta stater.

POOK, R. A. We clean up 365 times a year. National safety news juni 1930.
A new study of occupational mortality in the United States. International labour review juni 1930.
State safety requirements in industry. No. 94 of the series of safe practices pamphlets. National safety news mars 1930.
97,000 accidental deaths in 1929. National safety news juni 1930.

Danmark.

GLOERFELT-TARP, KIRSTEN. Danmark og Genèverekommendationen om Forebyggelse af Ulykkestilfælde. Socialt Tidsskrift 1930, nr 5.

Kanada.

ROBB, W. D. Safety work on the Canadian National Railways. The labour gazette 1930, nr 5.

Storbritannien.

MORISON LEGGE, TH. Trente ans d'expérience des maladies professionnelles en Angleterre. Revue du travail 1930, nr 4.

Tyskland.

BAUER, M. Die Verordnung zum Schutze gegen Bleivergiftung bei Anstricharbeiten vom 27. Mai 1930. *Reichsarbeitsblatt 1930, nr 17.*
FAHLAND, K. Nochmals Unfallverhütungsvorschriften für Schornsteinfeger. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 17.
HEBESTREIT, H. Die Arbeits- und Gewerbehygiene auf der Internationalen Hygiene-Ausstellung Dresden 1930. Der Arbeitgeber 1930, nr 12.
PRELLER, L. Mittlere Gewerbeaufsichtsbeamte im Freistaat Sachsen. Soziale Praxis 1930, nr 26.
WUNDERLICH, FRIEDA. Das Bergarbeitsgesetz im Reichswirtschaftsrat. Soziale Praxis 1930, nr 23—24.
Die tödlichen Verunglückungen im Deutschen Reich im Jahre 1928. Wirtschaft und Statistik 1930, nr 11.

Arbetslön och arbetstid.

BRAMESFELD, E. Das Bedaux-Prinzip. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 17.
HICKS, J. R. Edgeworth, Marshall, and the indeterminateness of wages. The economic journal juni 1930.
Bedaux-systemet. Verkstäderna 1930, nr 6.
Familielön. *Socialt Tidsskrift 1930, nr 5.*

Sverige.

JOHANSSON, A. Höga löner — vägen till ekonomiskt välstånd? *Kooperatören 1930, nr 9.*

Norge.

Lönninger og arbeidsstyrke ved statens anlegg i 1929. *Statistiske meddelelser 1930, nr 4.*

Schweiz.

Bundesgesetz über die wöchentliche Ruhezeit. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1930, nr 6.

Löhne verunfallter Arbeiter im Baugewerbe und in der Holzindustrie im Jahre 1929. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1930, nr 6.

Storbritannien.

DAVIES, R. J. Parliament looks over the shop counter. The labour magazine juni 1930.

WIGFORSS, EVA. Den engelska arbetstidslagen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 22.

Tjeckoslovakien.

An enquiry into conditions of work and wages of agricultural workers in Czechoslovakia. International labour review juni 1930.

Tyskland.

Hauptergebnisse der amtlichen Lohnerhebung im Buchdruckgewerbe. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 15.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

CLAY, H. Dr. Cannan's views on unemployment. The economic journal juni 1930.

DENUC, J. Les fluctuations comparées du chômage et des salaires dans quelques pays de 1919 à 1929. Bulletin de la statistique générale de la France 2 kv. 1930.

ELLINGER, B. & ELLINGER, H. Japanese competition in the cotton trade. [Med diskussion.] Journal of The royal statistical society 1930, nr 2.

VIENER, A. La comparabilité des données du chômage dans l'industrie lourde. (Ungersk text.) Magyar statisztikai szemle 1930, nr 5.

Arbeidsledighets-forsikringen og dens bröst. Arbeidsgiveren (Norge) 1930, nr 11.

En arbetslöshetsöversikt till senaste årsskifte. Industria 1930, nr 12.

Sverige.

ALFREDSSON, H. En återblick på arbetslöshetsförsäkringsfrågan. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 23.

Amerikas förenta stater.

FURTWÄNGLER, F. J. Die Arbeitslosigkeit in den Vereinigten Staaten. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 22.

Arbejdslösheden i Amerika. Tidsskrift for Industri 1930, nr 11.

Storbritannien.

ALLEN, G. C. Labour transference and the unemployment problem. The economic journal juni 1930.

DAVISON, R. C. Unemployment insurance in Great Britain. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 2. (Supplement.)

MCKENZIE, G. G. Den engelska arbetslöshetspolitiken. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 23.

— Staatliche Fürsorge für die Arbeitslosen in Grossbritannien. Die Arbeit 1930, nr 6.

WERNEKKE. Bekämpfung der Arbeitslosigkeit in England. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 15.

Mac Donalds ineffektiva arbetslöshetspolitik. Industria 1930, nr 12.

A sample analysis of the unemployed in Great Britain in 1929. International labour review juni 1930.

Tyskland.

HAMMER, J. Ist Überleitung von Industriearbeitern in die Landwirtschaft praktisch durchführbar? Der öffentliche Arbeitsnachweis. Jahrg. 7, nr 10.

HERRNSTADT. Rückkehr zur Erwerbslosenfürsorge? Arbeit und Beruf 1930, nr 11.

ISRAEL, GERTRUD. Der Kampf um die Sanierung der Arbeitslosenversicherung. Soziale Praxis 1930, nr 25.

— Die Reformvorschläge zur Arbeitslosenversicherung. Soziale Praxis 1930, nr 24.

JENTZSCH, W. H. Der deutsche Arbeitsmarkt im Rahmen des europäischen Arbeitsmarkts. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 15.

LEHFELDT, B. Die Tätigkeit des Spruchsenats für die Arbeitslosenversicherung. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 18.

LÜTTICH. Fortbildungseinrichtungen für das Personal der Arbeitsämter. Arbeit und Beruf 1930, nr 10.

MÜNCH, E. Die inländischen landwirtschaftlichen Wanderarbeiter Deutschlands. Der öffentliche Arbeitsnachweis. Jahrg. 7, nr 10.

OPITZ, W. Die arbeitsfähigen Wohlfahrtserwerbslosen. Soziale Praxis 1930, nr 25.

SCHEPP, I. Gibt es ein Mittel zur Lösung des Problems der stellenlosen älteren Angestellten? Soziale Praxis 1930, nr 25.

Die Arbeitslosenversicherung und die christliche Arbeiterbewegung. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 22.

Drastiska skatte- och reformförslag för Tysklands arbetslöshetsförsäkring. Industria 1930, nr 13.

Die Reichsregierung gegen die Arbeitslosen. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 24.

Österrike.

LAKENBACHER, E. Die Demolierung der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 12.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

Begränsad sterilisering tillstyrkes av svenska läkaresällskapet. Social-medicinsk tidskrift 1930, nr 6.

Bulgarien.

DOLINSKI, N. W. Über den Zusammenhang der Bevölkerungsvermehrung und der Intensität der Landwirtschaft in Bulgarien. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 63, s. 608.

Bostadsförhållanden.

WATSON, F. R. Reducing noise and vibration in buildings. National safety news mars 1930.

Sverige.

SILJESTRÖM, G. Lagen om bostadsrättsföreningar. Sv. juristtidning 1930, nr 4.

THUNSTRÖM, O. Den nya bostaden å stockholmsutställningen 1930. Teknisk tidskrift 1930, nr 23½.

WALLANDER, S. Hur inverka stadsplan, hushöjd m. fl. faktorer på smålägenheternas kostnad. Byggmästaren 1930, nr 17.

Bostadskreditkassan. Byggnadsvärlden 1930, nr 22.

Några synpunkter på Stockholms stads bostads- och tomtpolitik. Sunt förnuft 1930, nr 4.

Danmark.

Beretning om Bolig- og Byggeforhold i København, paa Frederiksberg og i Gjentofte Kommune den 1. Maj 1930 samt om Lejeledigheden ved April Flyttedag 1930. Statistisk Maanedsskrift 1930, nr 2.

Tyskland.

DÜTTMANN. Wohnungsfürsorge für kinderreiche Familien. Soziale Praxis 1930, nr 23.

SCHMIDT, F. Ledigen- und Altersheime. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 16.

L. Den tyska bostaden just nu. Hem i Sverige 1930, nr 5.

Ungern.

MOZOLOVSZKY, S. La construction d'habitations en Hongrie 1929. (Ungersk text.) Magyar statisztikai szemle 1930, nr 5.

Fattigvård och barnavård.

CARLQUIST, E. Fattigvården i belysning av den nutida samhällsläran. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1930, nr 6.

HÄGGROTH, HELMY. Den kvinnliga polisens verksamhet i Oslo, London och New York. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 8.

Sverige.

[SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET.] Omorganisationen av Stockholms stads fattigvård. (Utlåtande.) Tidskrift för fattigvård 1930, nr 3.

Föreligger behov av ändring av fattigvårdslagens hemortsrättsbestämmelser? Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1930, nr 6.

Förslaget till omorganisation av den öppna fattigvården i Stockholm. Sunt förnuft 1930, nr 4.

Kraven på kommunernas fattigvårdsanstalter. Sunt förnuft 1930, nr 4.

Amerikas förenta stater.

DAVIS, J. J. »Mooseheart» an American institution for the protection of children. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 2. (Supplement.)

Danmark.

JUUL, S. Nogle Bemærkninger om forskudsvis Udbetaling af Börnebidrag i Danmark. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 3.

Frankrike.

HENRY, P. Des diverses formes d'assistance accordées en France aux familles nombreuses. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 2. (Supplement.)

Italien.

ROSSI, A. L'activité exercée en matière d'assistance par l'association nationale italienne des combattants. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 2. (Supplement.)

Tyskland.

EISERHARDT, HILDE. Bildungsziel und Lehrpläne der Wohlfahrtsschulen. Soziale Praxis 1930, nr 22.

GRIESSMEYER. Schon wieder einmal Auflösung der Versorgungsbehörden? Reichsarbeitsblatt 1930, nr 18.

KARSTEN, DOROTHEA. Der gegenwärtige Stand der Reform des Unehelichenrechtes. Soziale Praxis 1930, nr 22.

RADTKE, O. Die Kindererholungsfürsorge der Stadt Berlin. Berliner Wohlfahrtsblatt 1930, nr 8.

Föreningsväsen.

HANSSON, S. Det internationella samarbetets brister. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 25.

MARS, H. Neue gewerkschaftliche Aufgaben. Die Arbeit 1930, nr 6.

Italien.

Fackföreningsrörelse under fascistregim. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 25.

Tyskland.

WINSCHUH, J. Bündische Bewegung und Sozialpolitik. Soziale Praxis 1930, nr 24.

Hälso- och sjukvård.

DAHLSTRÖM, HJ. Nötkreaturstuberkulosens betydelse ur samhällshygienisk synpunkt och metoderna för dess bekämpande. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1930, nr 1.

DANELL, KARIN. Något om uppfostran och undervisning av hörstumma barn. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 3.

FORSGREN, E. Några synpunkter på vår näring med särskild hänsyn till tuberkulosen. Sv. läkartidningen 1930, nr 25.

GREENWOOD, M. The vaccination problem [Med diskussion.] Journal of The royal statistical society 1930, nr 2.

LEDENT, R. The rational organisation of physical training and its scientific results. International labour review juni 1930.
WALLGREN, A. Några problem inom barntuberkulosens område. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 3.

Sverige.

BERGMAN, P. O. J. N. Kungl. Serafimerlasaretten. Sjukhuset 1930, nr 3.
BLADINI, L. Är vår medicinska statistik i behov av *reformation?* Sv. läkartidningen 1930, nr 25.
EDLUND, E. Epidemisjukvården i Jämtlands län. Sunt förnuft 1930, nr 4.
GEDDA, C. Driftskostnaderna vid vissa sjukvårdsanstalter under år 1929. Sjukhuset 1930, nr 3.
JÄDERHOLM, K. Ett försök med bostadshus åt lungsotssjuka i Norrköping. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1930, nr 1.
— Från Norrköpings stads tuberkulosbyrå. Sv. läkartidningen 1930, nr 25.
NORRLIN, L. Tuberkulosen otvetydigt på tillbakagång. Social-medicinsk tidskrift 1930, nr 6.
THORELL, A. Sjukhuset S:t Göran. Sjukhuset 1930, nr 3.
Legosängsavgifter för olycksfallsförsäkrade. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Amerikanska sjukhus. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 3.

Tyskland.

GRÜNBAUM-SACHS, HILDEGARD. Neue Wege der Volksaufklärung im Ernährungswesen. Soziale Praxis 1930, nr 22.
KÖHLER, F. Strafvollzug an tuberkulösen Strafgefangenen. Soziale Praxis 1930, nr 23.

Jord- och egnahemsfrågan.

Norge.

HASUND, S. Staten og bureisinga i eldre tid. Ny jord 1930, nr 2.

Ryssland.

PETROFF, P. Stalin's agrarian policy. The labour magazine juni 1930.

Storbritannien.

MINTY, L. LE M. The agricultural credits act, 1928. The economic journal juni 1930.

Tyskland.

O. E. Das Hofgängerwesen, eine kultur- und sittenwidrige Einrichtung. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 22.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

SEIDEL, R. Streiks als Wegbereiter der Gewerkschaften. Die Arbeit 1930, nr 6.

Sverige.

Smideskonflikten i Stockholm. Verkstäderna 1930, nr 6.

Danmark.

USSING, C. Foredrag om Septemberforliget. Arbejdsgiveren 1930, nr 13.

Italien.

ESCHMANN, E. W. Die Lohnfestsetzung im faschistischen System. Die Arbeit 1930, nr 6.

Norge.

LIE, T. Norsk arbeidsrett. (Recension.) [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1930, nr 4.

Ryssland.

FRYDENBERG, A. Arbetstvister i Sovjetryssland. Industria 1930, nr 12.

Storbritannien.

Dispute in the wool textile industry. The Ministry of labour gazette 1930, nr 6.
En förlorad strejk i Englands ylleindustri. Industria 1930, nr 13.

Tyskland.

ANTHES, H.-G. Kann ein Verbandsvertreter für mehrere Verbände vor den Arbeitsgerichten und Landesarbeitsgerichten auftreten? Der Arbeitgeber 1930, nr 11.
JOACHIM, R. Die arbeitsrechtliche Bedeutung der Änderung des Reichsbahngesetzes auf Grund des »Neuen Plans«. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 18.
OLBERG, P. Moskvakommunismens strejkexperiment i Tyskland. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 24.

Österrike.

HEINDL, H. Das österreichische Antiterrorgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 24—25.
Österrikes nya lag om arbets- och föreningsfrihet. Industria 1930, nr 12.

Kooperation.

FREUNDLICH, EMMY. Women in the co-operative movement. Review of international cooperation juni 1930.

Sverige.

HEDBERG, A. The financial position of the Swedish Distributive Societies. Review of international cooperation juni 1930.

Finland.

KETO, J. W. Women's activity in the Progressive Distributive Societies of Finland. Review of international cooperation juni 1930.
RAHOLA, I. Handelslagens partiaffärer år 1929. Social tidskrift 1930, nr 5.

Grekland.

ANDONIADES, S. Co-operation in Greece. Review of international cooperation juni 1930.

Tyskland.

Der 27. Genossenschaftstag des Zentralverbandes deutscher Konsumvereine. Soziale Praxis 1930, nr 26.

Levnadskostnader.

Storbritannien.

Engelsk Forslag om Priskontrol. Tidsskrift for Industri 1930, nr 11.

Prisforholdene i England. Udenrigsministeriets Tidsskrift 5 juni 1930.

Wholesale prices of commodities in 1929. Journal of The royal statistical society 1930, nr 2.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

ANDERSSON, K. Skall jag låta mina barn välja praktiska yrken eller skola de gå kontorsvägen? Sunt förnuft 1930, nr 4.

Kanada.

Ontario apprenticeship act. Changes in regulations after two years' experience. The labour gazette 1930, nr 5.

Tyskland.

KROMAYER, H. Die sozialpolitische Funktion der Berufsschule. Soziale Praxis 1930, nr 24.

Nykterhetsfrågan.

WIDMARK, E. M. P. Blodalkoholbestämning vid diagnosen av alkoholpåverkan. Sv. läkartidningen 1930, nr 22.

Sverige.

DAHLGREN, TH. Undervisnings- och upplysningsverksamheten i Sverige för nykterhetens främjande. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 8.

MOBERGER, E. Samarbetet mellan systembolagen och nykterhetsnämnderna. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1930, nr 5.

Förslaget till lagstiftning om alkoholistvård. Landskommunernas tidskrift 1930, nr 6.

Finland.

ARO, K. K. Nykterhetsundervisningen i våra skolor. Social tidskrift 1930, nr 5.

Socialförsäkring.

TRENDTEL. Der traumatische Hydrocephalus in der Unfallmedizin. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 5.

Sverige.

BERGSTRÖM, G. Die Entwicklung und die jetzige Organisation der schwedischen sozialen Unfallversicherung. Gjallarhornet 1930, nr 12.

HANSSON, S. Sjukförsäkringsfrågans öde. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 22.

JOCHNICK, A. AF. The general Swedish pension insurance system and the cooperation between public authorities and private concerns in this branch of insurance. Gjallarhornet 1930, nr 12.

[LANDSSEKRETARIATET.] Lagstiftning om moderskapsskydd. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1930, nr 24.

[SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET.] Förslaget till lag om moderskapsunderstöd. (Yttrande.) Tidskrift för fattigvård 1930, nr 8.

WINGBORG, B. Sur la mortalité des invalides suivant les expériences de l'assurance pension suédoise. Skandinavisk aktuarietidskrift 1930, nr 1/2.

Sjukkassereformen fälldes av första kammaren. Sv. sjukkasse-tidning 1930, nr 5.

Danmark.

WULFF, O. Om nogle Ulemper og Skyggesider ved den moderne Forsikrings-Sociallovgivning med særlig Henblik paa Invalideforsikringen. Socialt Tidsskrift 1930, nr 5.

Aldersrenten i 1928/29. Statistiske Efterretninger 1930, nr 17.

Frankrike.

The French act. Industrial and labour information 2 & 9 juni 1930.

Den reviderade franska socialförsäkringslagen. Industria 1930, nr 13.

Italien.

CAMANNI, V. Coûts et incidences de l'assurance sociale en régime corporatif. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 2. (Supplement.)

Kanada.

Canadian doctors and health insurance. The labour gazette 1930, nr 5.

Luxemburg.

MERIANO, F. Les assurances, la prévoyance, l'assistance sociale dans le Grand-Duché de Luxembourg. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 2. (Supplement.)

Norge.

Den nye lov. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 5/6.

Schweiz.

FRIEDLI, W. Das Finanzsystem der schweizerischen Alters- und Hinterlassenenversicherung. *Rivista le assicurazioni sociali* 1930, nr 2. (Supplement.)

Storbritannien.

GREENWOOD, A. The development of social insurance in Great Britain. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 2. (Supplement.)

Tyskland.

AURIN. Einheitliche Beiträge in der Sozialversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 8.

GERHARD, G. Grundlohn oder wirklicher Ar-

beitsverdienst. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 8.
HAEDENKAMP, C. & BÖSCHE, W. Die Pläne der Reichsregierung zur Reform der Krankenversicherung. Soziale Praxis 1930, nr 26.
HIRT, F. Können die Landkrankenkassen ohne Reform der Krankenversicherung zur Entlastung der Wirtschaft die Beiträge erheblich senken? Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 9/10.
KNABE, R. Zum Funktionswandel der Krankenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 9/10.
KURTH, B. Die Notwendigkeit der Krankenkassenstatistik. Deutsches statistisches Zentralblatt 1930, nr 3.
LEVY, P. Sind die Krankenkassenmitglieder Simulanten? Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 23.
WINANDS. Vertrauensärzte? Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 9/10.
VÖHRINGER, G. & GERASCH, B. Die Unfallversicherung des Gesundheitsdienstes und der Wohlfahrtspflege. Berliner Wohlfahrtsblatt 1930, nr 9.
C. J. S. Svar paa Kritiken af den tyske Socialforsikring. Socialt Tidsskrift 1930, nr 5.
Die Reform der Sozialversicherung — das Ende der Betriebskrankenkassen? Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 9/10.
Versicherungsfreiheit und Befreiung von der Versicherungspflicht. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 8.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 juni—10 juli 1930 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
196.	K. förordn. om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1928 (nr 155) ang. omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker	6 juni
218.	Lag ang. fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen)	13 »
224.	K. förordn. om vissa ändringar i förordn. den 1 juni 1923 (nr 140) ang. tillverkning och beskattning av maltdrycker	20 »
225.	K. förordn. om ändrad lydelse av 12 § förordn. den 8 maj 1925 (nr 119) ang. försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker	20 »
226.	K. kung. om ändrad lydelse av 3 § 2 mom. och 6 § kung. den 27 juli 1923 (nr 339) med bestämmelser ang. arvode och ersättning åt tjänstemännen vid kontrollen över maltdrycks- och brännvinstillverkningen	20 »
233.	K. kung. ang. statsbidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling	20 »
265.	K. kung. med vissa föreskrifter i anledning av lagen den 25 april 1930 (nr 115) om bostadsrättsföreningar	27 »

Arbetsmarknaden under juli månad 1930.

De senaste månadernas gynnsamma utveckling av arbetsmarknaden fortsatte icke under juli månad. Medan sålunda antalet ansökningar om arbete ökades, minskades antalet till arbetsförmedlingsanstalterna lediganmälda platser. Antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser steg till följd härav från 127 för juni månad till 140 för juli. Detta jämförelsetal är högre än motsvarande tal för föregående år men är eljest lägre än för någon annan julimånad sedan år 1920. Den inträffade stegringen är, ehuru värd att uppmärksamma, dock icke märklig, då under senare år inträffat, att juli månad medfört liknande ökning av de rapporterade arbetslöshetssiffrorna.

Inom jordbruket rådde alltjämt brist på olika slag av arbetskraft, särskilt vana ladugårdsskötare. Emellertid rapporterades från några arbetsförmedlingar, att bristen på lämplig manlig arbetskraft blivit mindre kännbar, vilket även avspeglar sig i jämförelsetalen för den till jordbruket förmedlade manliga arbetskraften. Relationstalet för dessa steg nämligen från 74 för juni månad till 92 för juli eller med 18 enheter. Måhända är minskningen i tillgång på anmälda lediga platser inom jordbruket delvis endast skenbar, i det att jordbrukarna på sina håll synas vilja framflytta uppsägningarna mot den gängse uppsägningstidens utgång. — Behovet av kvinnlig arbetskraft kunde alltjämt icke tillgodoses.

Genomgående förelåg liksom tidigare under året överskott på grov- och diversearbetare. Dock kan vad dessa beträffar i jämförelse med juni månad noteras ett något minskat antal arbetssökande. För industrien och hantverket var utvecklingen olika inom dess skilda grenar, men företedde dock i genomsnitt växande arbetslöshetssiffror, varigenom dessa överstego motsvarande siffror för föregående år. Från några håll rapporterades permitteringar och minskad efterfrågan på arbetskraft, varigenom överskott på dylik uppstått inom olika industriella verksamheter, särskilt metall- och maskinindustrien. Brist rådde visserligen alltjämt på skolade yrkesmän men densamma har visat sig mindre kännbar än tidigare. Från Göteborg rapporterades sålunda, att behovet av kompetent arbetskraft bättre än förut kunnat tillgodoses.

Inom sjöfarten yppade sig på flera platser brist på arbetskraft, vanligen maskinbefäl men på något håll även på jungmän och däcksmanskap. Mestadels var dock tillgången rikligare än efterfrågan. På grund av ett sedan föregående månad stegrat antal arbetsansökningar har läget inom denna gren något försämrats i jämförelse med föregående månad. — Från sjömanshusen redovisades 3 779 påmönstringar mot 3 659 avmönstringar.

Efterfrågan på kontors- och butikspersonal var under månaden ringa. Det rapporterades sålunda från ett flertal håll överskott av arbetskraft. Ehuru läget för dessa grupper något försämrats sedan föregående månad,

var detsamma dock gynnsammare än under juli månad föregående år. — Liksom tidigare framträdde fortfarande allmän brist på kvinnlig arbetskraft till hemmen.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten intagna arbetare nedgick under rapportmånaden från c:a 1 700 till omkring 1 600. Vid månadsskiftet juli/augusti 1929 var motsvarande siffra c:a 1 100. De till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa voro vid början av sistlidna juli 6 634 mot 9 013 en månad tidigare.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under juli samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	*241*	*211*	*171*	*140*	*129*	*127*	*140*	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	*169*	*128*	*100*	*78*	*73*	*65*	*61*	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	*255*	*233*	*200*	*166*	*148*	*145*	*157*	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·8	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·8	15·6	14·1	12·8	9·9	9·4	8·8	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·8	13·8	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·8	6·1	6·7	8·2	10·1	16·8
1930	*13·9*	*13·1*	*12·5*	*10·7*	*8·0*	*7·9*	—	—	—	—	—	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 672.

Arbetstillgången under andra kvartalet 1930

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under andra kvartalet år 1930 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, till huvudsaklig del grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 22 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För ifrågavarande kvartal ha besvarade formulär inkommit från 1 902 arbetsgivare med 289 034 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under andra kvartalet 1930, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 317 arbetsgivare med 46 028 arbetare (16 %),
såsom *oförändrad* av 1 183 arbetsgivare med 151 172 arbetare (52 %) och
såsom *sämre* av 402 arbetsgivare med 91 834 arbetare (32 %).

Av de redovisade arbetarna ha 43 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 37 % haft medelgod och 20 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 47, 32 och 21 samt för andra kvartalet 1929 resp. 56, 32 och 12.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
I	3·76	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25	3·26
II	3·83	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40	3·47	3·25
III	3·27	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·33	3·51	—
IV	2·34	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28	3·43	—
Medeltal	3·30	1·98	2·63	3·14	3·04	3·04	3·06	3·19	3·31	3·42	—

Den kraftiga stegring i arbetstillgången, som regelmässigt plägar inträda under vårkvartalet, uteblev helt och hållet innevarande år. Konjunktursiffran för rapportkvartalet, vilken noterades till 3·25, var något lägre än motsvarande genomsnittstal för årets första kvartal och understeg även

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff.

relationstalet för fjolårets andra kvartal (3·47). Denna tillbakagång förtjänar uppmärksammas. Efter flera års successiv stegring av de genomsnittliga konjunktursiffrorna — frånsett de normala säsongförskjutningarna — har nu alltså inträtt en minskning i arbetstillgången inom flera industrier. Tendenser till försämring kunde f. ö. skönjas redan i statistiken för årets första kvartal, men ha nu framträtt med ökad styrka. I föregående kvartalsrapport anmärktes, att den inträdda avmattningen på arbetsmarknaden säkerligen stode i samband med den flerstädes i utlandet rådande ekonomiska krisen. Av allt att döma ha också de f. n. mindre goda konjunkturerna särskilt i Amerika, England och Tyskland numera icke kunnat undgå att återverka på viktiga grenar av vår industri. Sålunda torde vissa bland exportindustrierna efter hand ha fått ökad känning av depressionen och den minskade köplusten i utlandet samt erfarit växande svårigheter att därstädes få tillräcklig avsättning för sina produkter. Detta gäller bl. a. sådana viktiga stapelartiklar som järn, pappersmassa och papper. Härtill komma jordbruksnäringens stora svårigheter, vilka menligt inverka även på den industriella marknaden. Emellertid synes särskilt vår verkstadsindustri alltjämt vara mäktig en avsevärd motståndskraft, och ännu så länge förefaller steget vara långt till en egentlig lågkonjunktur här i Sverige. Jämfört med förhållandena i de flesta andra länder torde också ställningen och utsikterna på den svenska arbetsmarknaden tillsvidare få anses någorlunda tillfredsställande.

De här berörda konjunktursiffrorna återspegla huvudsakligen den ena faktorn på arbetsmarknaden, nämligen tillgången å arbete. Frågan om arbetstillgångens storlek i förhållande till utbudet av arbetskraft får däremot icke sin belysning ur detta material. För att åskådliggöra relationen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft meddelas här följande siffror ur de månatliga redogörelserna för den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	2:a kvartalet 1930			1:a kvartalet 1930			2:a kvartalet 1929		
	juni	maj	april	mars	febr.	jan.	juni	maj	april
Jordbruk och skogshushållning	65	73	78	100	128	169	75	83	94
Övriga näringsgrenar	145	148	166	200	233	255	152	151	173
Samtliga »	**127**	**129**	**140**	**171**	**211**	**241**	**135**	**134**	**150**

De ovan meddelade relationstalen häntyda, som synes, icke på någon försämring av arbetsmarknadens läge från förra året. Tvärtom voro månadssiffrorna för rapportkvartalet genomgående gynnsammare än för motsvarande period i fjol. Detta gällde i främsta rummet jordbruket, på vilket område den varma våren och försommaren innevarande år föranledde ett ovanligt tidigt igångsättande av arbetena med ty åtföljande stegrad efterfrågan på erforderlig arbetshjälp. Men även för andra näringsgrenar och yrken voro årets förmedlingssiffror under andra kvartalet i genomsnitt något förmånligare än förra årets. Detta förhållande synes stämma mindre väl med den ovan

konstaterade försämringen i arbetstillgången under motsvarande tid. Förklaringen torde främst ligga däri, att kvartalsstatistiken över arbetstillgången till stor del återspeglar förhållandena inom den egentliga tillverkningsindustrien, under det att arbetsförmedlingsstatistiken i högre grad hänför sig till sådana näringsgrenar som byggnadsverksamhet, sjöfart, merkantila yrken, husligt arbete, grovarbete m. fl., vilka åtminstone hittills i det stora hela undgått den utländska konjunkturförsämringens menliga återverkningar. För enbart industrigruppens vidkommande utvisade även arbetsförmedlingssiffrorna under redogörelsekvartalet i allmänhet sämre resultat än för ett år sedan.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 606—607, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom industri och hantverk, angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom motsvarande jämförelsetal för de fyra närmast föregående kvartalen. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas för de i jämförelsen medtagna kvartalen följande konjunktursiffror:

	Konjunktursiffror				
	2:a kvart. 1930	1:a kvart. 1930	4:e kvart. 1929	3:e kvart. 1929	2:a kvart. 1929
Malmbrytning och metallindustri	3·24	3·48	3·59	3·68	3·68
Jord- och stenindustri	2·87	2·86	3·19	3·37	3·26
Trävaruindustri	3·35	3·04	3·26	3·43	3·42
Pappers- och grafisk industri	3·30	3·28	3·50	3·60	3·76
Livsmedelsindustri	3·61	3·41	3·52	3·52	3·52
Textil- och beklädnadsindustri	3·04	2·97	3·12	3·09	2·92
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·21	2·94	3·30	3·25	2·93
Kemisk-teknisk industri	3·84	3·84	3·82	3·80	3·81

Att järn- och stålindustriens läge i stort sett försämrats sedan föregående kvartal, framgår av de sjunkande konjunktursiffrorna för flertalet grenar inom gruppen *malmbrytning och metallindustri*. Järnmalmsexporten höll sig visserligen uppe vid en nog så hög nivå, men däremot uppvisade järnverkens exportsiffror märkbart fallande tendens för såväl tackjärn som stål. Inom landet var avsättningen av sådana produkter bättre, trots en besvärande utländsk konkurrens på området. De mekaniska verkstäderna rapporterade i vissa fall försvagad ordertillgång, vilket dock av utförselsiffrorna att döma i allmänhet ännu icke synes gälla de stora exporterande verkstadsindustrierna. Även varvsindustrien uppvisade minskad arbetstillgång, men såväl inom denna som vid den mekaniska industrien voro alla slags kunniga yrkesmän alltjämt mycket eftersökta. Inom den elektriska branschen voro arbetsmöjligheterna i det stora hela goda om än något sämre än under första kvartalet. Endast gruppen annan metallindustri, omfattande diverse armatur- och guldsmedsfirmor, lampfabriker, instrumentfabriker, galvaniseringsfabriker, konstgjuterier m. fl., företedde något ökad arbetstillgång.

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	38	9 202	—	—	5	2 627	25	4 366	5	2 147	3	62
2	Malmförädlingsverk	46	24 558	2	2 357	6	5 061	17	9 592	17	4 905	4	2 643
3	Järn- och stålmanufaktur	64	8 513	2	224	17	1 562	28	3 292	16	3 375	1	60
4	Mekaniska verkstäder	200	35 603	12	3 138	89	13 471	55	12 855	33	4 402	11	1 737
5	Skeppsvarv	13	9 384	2	835	4	4 920	6	3 602	—	—	1	27
6	Elektromekanisk industri	19	9 142	2	1 516	4	3 609	8	3 728	2	122	3	167
7	Annan metallindustri	37	3 318	4	466	15	1 161	13	817	3	747	2	127
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	7	1 842	—	—	2	168	2	802	—	—	3	872
9	Torvindustri	15	614	1	44	9	426	3	93	—	—	2	51
10	Stenbrott o. -huggerier	46	10 704	4	247	18	1 575	15	5 525	5	591	4	2 766
11	Kakel- o. porslinsind.	13	3 059	—	—	2	514	7	2 120	4	425	—	—
12	Tegelbruk	75	4 625	2	61	42	2 120	22	2 197	8	244	1	3
13	Glasbruk	19	2 854	—	—	5	855	8	582	6	1 417	—	—
14	Cementfabriker, kalkbruk	33	4 851	3	214	18	1 689	6	690	6	2 258	—	—
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	158	21 107	7	1 105	61	7 648	69	11 068	13	1 041	8	250
16	Snickeri- o. möbelfabr.	123	6 616	5	223	53	2 326	41	2 729	19	1 151	5	187
17	Annan trävarufabrikation	13	578	—	—	4	341	7	182	1	49	1	6
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	64	15 880	1	512	28	6 119	21	6 655	8	1 972	6	622
19	Pappersbruk	32	9 951	2	1 033	11	4 677	5	1 196	9	2 118	5	927
20	Bokbinderier m. m.	38	2 660	2	31	14	829	15	877	4	749	3	174
21	Boktryckerier o. graf. anst.	78	5 192	5	318	42	3 198	28	1 423	2	205	1	48
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	20	1 281	—	—	8	678	10	519	1	10	1	74
23	Bagerier	37	2 251	1	247	15	1 268	12	259	7	419	2	58
24	Sockerindustri	24	2 858	—	—	8	1 533	9	701	6	614	1	10
25	Choklad- o. konfektfabr.	18	2 154	—	—	8	1 197	7	516	3	441	—	—
26	Bryggerier och brännerier	58	3 359	5	631	41	2 049	11	645	1	34	—	—
27	Tobaksfabriker	11	2 665	—	—	6	2 302	4	225	1	138	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	43	2 093	2	92	25	1 219	13	712	3	70	—	—
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	40	14 894	1	332	5	1 810	18	7 015	11	3 351	5	2 386
30	Jute- och linneindustri	8	2 738	—	—	2	789	4	929	2	1 020	—	—
31	Ylleindustri	44	7 244	1	173	12	2 450	12	1 859	13	2 396	6	366
32	Trikåfabriker	23	4 374	1	64	10	677	7	2 840	4	746	1	47
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	57	7 189	13	1 222	29	4 242	11	783	3	938	1	4
34	Annan hithör. industri	59	4 474	7	294	25	1 793	21	2 058	6	329	—	—
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	18	1 507	—	—	9	998	7	493	1	4	1	12
36	Skofabriker	47	6 101	8	1 027	16	2 153	18	2 075	4	579	1	267
37	Gummivarufabriker	6	4 340	1	46	3	1 363	—	—	2	2 931	—	—
38	Annan hithör. industri	22	848	—	—	8	299	8	404	3	89	3	56
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	25	1 523	—	—	10	1 086	12	338	3	99	—	—
40	Konstgödningsfabriker	10	1 012	—	—	6	463	3	422	1	127	—	—
41	Tändsticksfabriker	8	5 873	—	—	8	5 873	—	—	—	—	—	—
42	Annan hithör. industri	26	3 111	2	562	11	1 459	11	981	2	109	—	—
43	**Byggnadsverksamhet**	75	3 788	3	136	29	2 065	33	1 384	10	203	—	—
44	**Kraft-, belysn.- o. vattenv.**	39	6 342	4	610	16	2 663	17	2 786	1	94	1	189
45	***Handel och varulager***	29	2 052	1	49	9	748	11	1 124	5	98	3	33
46	**Land- och sjötransport**	24	4 710	—	—	8	1 128	11	2 997	3	448	2	137
47	*Summa* 2:a kv. 1930	**1 902**	**280 031**	**106**	**17 809**	**776**	**107201**	**671**	**106451**	**257**	**43 205**	**92**	**14 368**
48	» 1:a » »	1 976	279 930	80	11 970	730	120099	705	88 853	334	46 817	127	12 191
49	» 4:e » 1929	1 949	288 476	120	22 648	809	135097	627	84 947	274	34 576	119	11 208
50	» 3:e » »	2 009	301 158	161	25 066	872	150287	667	89 159	214	26 159	95	10 487
51	» 2:a » »	1 908	280 418	121	20 065	822	135887	670	90 403	205	24 018	90	10 045

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktursiffror					
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		2 kv. 1930	1 kv. 1930	4 kv. 1929	3 kv. 1929	2 kv. 1929	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
6	2 035	25	4 525	7	2 642	—	—	18	1 982	20	7 220	3·04	3·30	3·38	3·43	3·45	1
3	891	13	6 331	30	17 336	1	2 325	20	6 602	25	15 631	2·98	3·17	3·46	3·51	3·65	2
7	444	31	3 433	26	4 636	—	—	49	5 054	15	3 459	2·83	3·18	3·28	3·46	3·62	3
34	7 236	118	13 882	48	14 485	12	3 319	151	23 810	37	8 474	3·38	3·63	3·60	3·88	3·72	4
3	906	6	5 862	4	2 616	3	4 645	8	4 454	2	285	3·70	4·03	4·09	3·87	3·99	5
4	4 636	9	3 779	6	727	1	2 991	13	4 030	5	2 121	3·68	3·89	4·01	3·85	3·35	6
8	781	21	1 460	8	1 077	1	68	26	2 203	10	1 047	3·33	3·19	3·53	3·52	3·82	7
1	139	5	1 306	1	397	—	—	5	1 201	2	641	2·14	1·89	2·20	2·18	2·14	8
4	183	9	390	2	41	4	146	9	374	2	94	3·67	2·32	3·15	3·53	3·53	9
4	178	30	5 342	12	5 184	—	—	37	9 843	9	861	2·62	2·64	3·42	3·42	3·02	10
2	481	8	1 693	3	885	—	—	12	2 579	1	480	3·03	3·19	2·96	2·96	2·93	11
7	294	57	2 793	11	1 538	1	20	52	2 464	22	2 141	3·43	3·26	2·78	3·48	3·79	12
2	449	7	422	10	1 983	—	—	15	2 355	4	499	2·80	3·28	3·61	3·85	3·90	13
5	171	21	2 564	7	2 116	—	—	19	2 049	14	2 802	2·97	3·10	3·15	3·53	3·57	14
20	1 958	112	15 435	26	3 714	—	—	103	11 876	55	9 231	3·39	2·92	3·14	3·35	3·43	15
20	943	82	4 155	21	1 518	2	40	100	5 010	21	1 566	3·19	3·30	3·57	3·74	3·36	16
—	—	11	552	2	26	—	—	13	578	—	—	3·48	3·56	3·47	3·60	3·42	17
5	1 452	39	9 841	20	4 587	—	—	35	9 522	29	6 358	3·25	3·14	3·34	3·61	3·69	18
1	208	19	7 239	12	2 504	—	—	19	5 067	13	4 884	3·28	3·30	3·58	3·71	3·98	19
5	254	24	1 294	9	1 112	—	—	32	2 283	6	377	2·92	3·48	3·78	3·69	3·68	20
13	889	63	4 119	2	184	4	147	69	4 850	5	195	3·68	3·50	3·67	3·34	3·64	21
4	482	14	714	2	85	—	—	10	639	10	642	3·41	2·85	3·51	3·39	2·80	22
5	161	24	1 763	8	327	1	199	29	1 670	7	382	3·55	3·35	3·45	3·50	3·61	23
7	504	14	1 932	3	422	—	—	14	2 238	10	620	3·31	3·48	3·29	3·42	3·36	24
2	307	12	1 721	4	126	1	215	13	1 598	4	341	3·35	3·38	3·58	3·36	3·56	25
20	1 328	38	2 031	—	—	1	110	43	2 675	14	574	3·98	3·34	3·44	3·35	3·38	26
4	1 955	7	710	—	—	—	—	10	2 527	1	138	3·81	3·77	3·85	3·85	4·12	27
5	179	35	1 796	5	118	—	—	33	1 565	10	528	3·64	3·46	3·55	3·83	3·58	28
10	3 877	15	6 369	15	4 648	1	281	31	12 540	8	2 073	2·62	2·60	2·51	2·43	2·33	29
1	177	7	2 561	—	—	—	—	3	1 036	5	1 702	2·92	3·49	3·53	3·39	2·79	30
4	1 453	22	2 963	18	2 828	—	—	31	5 366	13	1 878	2·95	2·88	3·43	3·64	3·28	31
6	273	13	3 918	4	183	—	—	19	1 644	4	2 730	2·99	3·04	3·30	3·34	3·07	32
18	1 887	37	5 214	2	88	3	176	49	6 630	5	383	3·80	3·43	3·55	3·38	3·57	33
15	874	40	2 942	4	658	1	35	50	3 533	8	906	3·46	3·22	3·57	3·35	3·16	34
7	687	9	804	2	16	—	—	11	669	7	838	3·64	3·26	3·45	3·23	2·17	35
22	2 945	23	2 865	2	291	1	57	43	5 654	3	390	3·51	3·24	3·32	2·79	2·26	36
—	—	4	1 409	2	2 931	—	—	3	2 940	3	1 400	2·66	2·43	3·28	3·83	3·99	37
4	179	12	379	6	290	—	—	18	675	4	173	3·12	2·70	3·19	3·42	3·02	38
4	439	18	1 002	3	82	—	—	17	1 032	8	491	3·65	3·74	3·60	3·56	3·59	39
—	—	9	885	1	127	—	—	6	474	4	538	3·33	4·03	3·69	3·61	4·08	40
—	—	—	—	8	5 873	—	—	1	1 455	7	4 418	4·00	4·00	3·98	3·98	3·98	41
5	612	18	2 243	3	256	—	—	18	1 820	8	1 291	3·80	3·47	3·59	3·60	3·42	42
11	462	43	2 140	21	1 186	1	19	64	3 443	10	326	3·56	3·35	3·60	4·21	4·12	43
5	2 127	28	3 792	6	423	—	—	18	1 740	21	4 602	3·54	3·80	3·09	3·25	3·26	44
2	368	19	1 400	8	284	—	—	17	1 214	12	888	3·33	3·36	3·45	3·49	3·43	45
2	224	14	3 202	8	1 284	—	—	19	3 901	5	809	3·09	3·08	3·56	3·70	3·63	46
317	**46 028**	**1 183**	**151 172**	**402**	**91 884**	**39**	**14 798**	**1 375**	**176 864**	**488**	**97 377**	**3·25**	·	·	·	·	**47**
365	54 510	1 238	164 683	373	60 737	32	7 735	1 340	172 000	604	100 195	·	3·26	·	·	·	48
456	86 582	1 234	159 453	259	42 441	42	19 027	1 405	183 167	502	86 282	·	·	3·43	·	·	49
444	92 982	1 345	175 077	220	33 099	80	23 527	1 493	198 253	436	79 378	·	·	·	3·51	·	50
413	78 217	1 238	168 404	257	38 797	73	16 729	1 378	179 130	457	84 559	·	·	·	·	3·47	51

Bland företag tillhörande *jord- och stenindustrien* kunde torvindustrien och tegelbruken uppvisa normal säsongförbättring. Stenindustrien synes däremot fortfarande i hög grad lida av minskade avsättningsmöjligheter, särskilt på den betydelsefulla tyska marknaden, och även glasbruken företedde en ganska låg konjunktursiffra. Något bättre till låg kakel- och porslinstillverkningen.

Inom *trävaruindustrien* noterades vid sågverken efter vanligheten detta kvartal starkt förbättrad arbetstillgång. Trots de växande svårigheter på träindustriens exportmarknad, som förorsakats av den ryska prissänkningstaktiken på detta område, synes arbetstillgången vid sågverken icke ha nämnvärt minskats från andra kvartalet i fjol. De svenska virkesförsäljningarna för året torde också hittills få anses kvantitativt tillfredsställande, men prisläget är fortfarande mindre gynnsamt. Snickeri- och möbelfabrikerna gåvo något minskad sysselsättning.

Beträffande gruppen *pappers- och grafisk industri* synas såväl trämassesom pappersindustrierna ha rönt inflytande av den utomlands rådande depressionen. Konjunktursiffrorna ha i båda fallen undergått en märkbar nedgång från fjolårets andra kvartal. Beträffande cellulosaindustrien är läget f. n. ganska tryckt, särskilt för sulfatfabrikationen, som lider av överproduktion och låga priser. Inom pappersindustrien har därtill den långvariga partiella arbetskonflikten, vilken bilades först i slutet av juni, medverkat till ytterligare försämring av läget och nedgång i exporten. Svårigheterna synas vara mest kännbara för tidningspapperstillverkningen.

För *livsmedelsindustriens* olika branscher förmärktes ingen nämnvärd minskning i arbetstillgången, utan höllo dessa i allmänhet mer än väl uppe sin i stort sett goda ställning från tidigare. Kraftig förbättring noterades bl. a. vid kvarnarna samt vid bryggerier o. d. företag, vilka tack vare den varma våren hade en särdeles god säsong.

Inom *textil- och beklädnadsindustrien* arbetade bomulls- och ylleindustrien samt trikåfabrikerna fortfarande under tryckta förhållanden med besvärande utländsk konkurrens. Dessutom fick jute- och linneindustrien sin ställning betydligt försämrad. Däremot uppvisade såväl skrädderi- och sömnadsyrket som gruppen annan dylik industri, omfattande ett antal hatt- och mössfabriker, färgerier m. m., synnerligen god omsättning, säkerligen till god del tack vare den ovanligt vackra och gynnsamma väderleken.

Inom *läder-, hår- och gummiindustrien* noterades en glädjande fortsatt förbättring vid garverier och skofabriker. Båda dessa grupper kunde nu utvisa ganska tillfredsställande konjunktursiffror. Däremot gåvo gummifabrikerna fortfarande otillräcklig sysselsättning.

Inom den *kemisk-tekniska industrien* inträffade en stark nedgång i arbetstillgången vid konstgödningsfabrikerna, vilket torde sammanhänga med jordbrukets tryckta läge.

Bland övriga näringsgrupper och yrken uppvisade *byggnadsverksamheten* säsongförbättring, ehuru svagare än för ett år sedan. *Sjöfarten* företedde däremot ingen nämnvärd ökning i arbetstillgången jämfört med vinterkvartalet.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1930.

Fylleriförseelser under andra kvartalet 1930. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under andra kvartalet 1930, tillhopa 7 516, av vilka 7 368 begåtts av män och 148 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1923 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal under år								2 kv.	1 kv.	2 kv.
	1913	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1929	1930	1930
Antal förseelser . .	14 727	7 532	8 171	8 130	7 425	7 196	6 929	7 334	7 356	6 751[1]	7 516[2]
Per 100 000 inv. .	262	126	136	134	123	118	114	120	120	110	123[2]

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för andra kvartalet 1930, lärer den med all sannolikhet genom senare inkomna rapporter komma att något höjas, varigenom ökningen gentemot den registrerade fyllerifrekvensen såväl för första kvartalet 1930 (6 751 förseelser) som även för andra kvartalet 1929 (7 356 förseelser) lärer bliva ytterligare accentuerad.

Fylleriförseelsernas fördelning på årets olika månader fr. o. m. år 1924 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1924 . . .	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
1925 . . .	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
1926 . . .	2 052	1 982	2 478	2 709	2 782	2 361	2 023	2 440	3 476	2 600	2 763	2 034
1927 . . .	2 174	2 112	2 436	2 333	2 677	2 301	1 951	2 601	3 173	2 799	2 509	1 719
1928 . . .	2 022	1 903	2 101	2 390	2 385	2 032	2 136	2 863	2 752	2 909	2 505	1 719
1929 . . .	2 178	1 694	1 838	2 514	2 542	2 300	2 348	3 063	3 369	2 911	2 624	1 955
1930 . . .	2 484	1 953	2 314	2 639[1]	2 507[2]	2 370[2]	—	—	—	—	—	—

[1] De tidigare meddelade siffrorna för första kvartalet 1930 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen ökats med 199 senare rapporterade förseelser.
[2] Preliminär siffra.

Såsom härav synes, framträder stegringen av fyllerisiffran särskilt under april månad, medan maj och juni förete en delvis av säsongförhållanden betingad nedgång. Påpekas bör dock, att särskilt junisiffran torde vara för låg, i det de ännu icke redovisade fyllerifallen till övervägande del torde inträffat mot slutet av kvartalet.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 2 kv. 1930	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 2 kv. 1930	Hela riket 1 kv. 1930	Hela riket 2 kv. 1929
i städer med mer än 10 000 inv.	1 322	1 637	389	190	588	1 898	548	4 935	4 219	4 936
i övriga städer .	—	—	268	131	122	387	173	1 081	926	1 019
å landsbygden . .	—	—	204	167	183	357	589	1 500	1 606	1 401
tillhopa	**1 322**	**1 637**	**861**	**488**	**893**	**2 642**	**1 310**	**7 516**	—	—
1 kvart. 1930 . .	1 273	1 298	712	518	819	2 292	1 137	—	6 751	—
2 kvart. 1929 . .	1 215	1 329	863	501	988	2 370	1 419	—	—	7 356

Man finner sålunda, att stegringen i fyllerifrekvens gentemot första kvartalet i stort sett varit begränsad till städerna samt att densamma framträtt inom alla landsdelar utom Småland och öarna. Ökningen gentemot andra kvartalet 1929 faller huvudsakligen på Stockholm och västra Sverige.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1930 års andra kvartal, begingos, som ovan nämnts, 148 eller 2·0 % av kvinnor, därav, som efterföljande tab. A visar, 92 i Stockholm, 29 i Göteborg, 2 i Malmö, 25 i övriga städer och ingen på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet avdömda förseelser, beträffande vilka uppgifter i detta avseende meddelats, hade 1 813 eller 24·1 % begåtts av män och kvinnor i ungdomsåldrarna, medan 5 698 eller 75·9 % kommit på äldre individer.[2] Av samtliga under år 1929 sakfällda fyllerister tillhörde 7 417 eller 25·3 % den yngre åldersgruppen, medan 1928, 1927 och 1926 motsvarande antal var 6 749 eller 24·4 %, 6 509 eller 22·6 %, resp. 6 438 eller 21·7 %. De efter något avvikande grunder beräknade procentsiffrorna för åren 1923, 1924 och 1925 voro resp. 19·9, 20·7 och 21·4.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller be-

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1905, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1905 eller senare, till den yngre.

[2] Preliminära siffror.

	Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer anträffats under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
						med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
		april	maj	juni	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
	Stockholms stad	480	431	411	**1 322**	37	229	964	**1 230**	1 069	161	92	78	14
Östra Sverige	Södertälje	12	16	21	**49**	—	7	42	**49**	38	11	—	—	—
	Lidingö	—	1	2	**3**	—	1	2	**3**	2	1	—	—	—
	Uppsala	20	16	26	**62**	—	14	47	**61**	48	13	1	1	—
	Västerås	21	22	15	**58**	—	1	57	**58**	44	14	—	—	—
	Nyköping	12	6	7	**25**	—	3	22	**25**	19	6	—	—	—
	Eskilstuna	22	19	13	**54**	—	5	49	**54**	40	14	—	—	—
	Linköping	4	9	1	**14**	1	2	11	**14**	11	3	—	—	—
	Norrköping	43	35	46	**124**	1	19	99	**119**	90	29	5	4	1
	Övriga städer	106	86	76	**268**	3	58	207	**268**	218	50	—	—	—
	Landsbygden	70	48	86	**204**	1	35	168	**204**	125	78	—	—	—
Smål. m. m.	Jönköping	14	18	28	**60**	—	13	47	**60**	45	15	—	—	—
	Kalmar	30	26	16	**72**	1	6	65	**72**	56	16	—	—	—
	Västervik	2	8	4	**14**	—	—	14	**14**	7	7	—	—	—
	Visby	25	16	3	**44**	1	9	34	**44**	40	4	—	—	—
	Övriga städer	36	49	46	**131**	1	23	107	**131**	96	35	—	—	—
	Landsbygden	66	55	46	**167**	3	39	125	**167**	94	72	—	—	—
Södra Sverige	Karlskrona	14	16	14	**44**	—	9	35	**44**	36	8	—	—	—
	Kristianstad	20	20	14	**54**	3	9	42	**54**	46	8	—	—	—
	Malmö	79	66	50	**195**	14	24	155	**193**	166	27	2	2	—
	Lund	18	31	13	**62**	1	14	46	**61**	47	14	1	1	—
	Landskrona	15	12	30	**57**	4	9	44	**57**	43	14	—	—	—
	Hälsingborg	62	55	23	**140**	2	21	109	**132**	110	22	8	8	—
	Ystad	2	8	3	**13**	1	5	7	**13**	10	3	—	—	—
	Trelleborg	12	3	8	**23**	1	3	19	**23**	21	2	—	—	—
	Övriga städer	45	46	31	**122**	3	17	102	**122**	86	36	—	—	—
	Landsbygden	57	82	44	**183**	6	27	150	**183**	86	97	—	—	—
Västra Sverige	Halmstad	20	24	20	**64**	3	6	53	**62**	50	12	2	1	1
	Göteborg	466	405	381	**1 252**	12	209	1 002	**1 223**	963	260	29	25	4
	Mölndal	7	20	7	**34**	—	7	27	**34**	23	11	—	—	—
	Uddevalla	23	17	15	**55**	—	7	48	**55**	48	7	—	—	—
	Trollhättan	20	20	23	**63**	—	11	52	**63**	50	13	—	—	—
	Borås	21	22	15	**58**	—	9	47	**56**	41	15	2	2	—
	Skövde	24	12	2	**38**	—	9	28	**37**	27	10	1	1	—
	Karlstad	76	62	92	**230**	4	26	200	**230**	199	31	—	—	—
	Kristinehamn	16	10	10	**36**	—	4	32	**36**	26	10	—	—	—
	Örebro	27	20	21	**68**	1	12	55	**68**	60	8	—	—	—
	Övriga städer	150	124	113	**387**	2	79	306	**387**	285	102	—	—	—
	Landsbygden	122	142	93	**357**	6	67	284	**357**	178	177	—	—	—
Norra Sverige	Falun	2	4	6	**12**	—	4	7	**11**	11	—	1	1	—
	Gävle	77	44	45	**166**	—	25	140	**165**	134	31	1	1	—
	Söderhamn	13	21	30	**64**	—	8	56	**64**	54	10	—	—	—
	Härnösand	20	13	5	**38**	—	4	34	**38**	28	10	—	—	—
	Sundsvall	46	60	69	**175**	—	21	151	**172**	145	27	3	3	—
	Östersund	14	20	11	**45**	1	4	40	**45**	40	5	—	—	—
	Umeå	10	—	—	**10**	—	1	9	**10**	5	5	—	—	—
	Luleå	8	6	24	**38**	—	3	35	**38**	28	10	—	—	—
	Övriga städer	55	66	52	**173**	—	32	141	**173**	134	39	—	—	—
	Landsbygden	135	195	259	**589**	—	75	514	**589**	348	240	—	—	—
	Hela riket städerna	2 189	1 985	1 842	**6 016**	97	982	4 789	**5 868**	4 739	1 129	148	128	20
	Hela riket landsb.	450	522	528	**1 500**	16	243	1 241	**1 500**	831	664	—	—	—
	Summa	2 639	2 507	2 370	**7 516**	113	1 225	6 030	**[3]7 368**	5 570	1 793	148	128	20

[1] Härmed avses personer födda före år 1905. — [2] Härmed avses personer födda år 1905 eller senare. — [3] Därav 5 personer med okänd ålder.

gränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 6 030 eller 81·8 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var sålunda ungefär densamma som närmast föregående kvartal (81·4 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgives endast en enda ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan om omfattningen av den olagliga rusdrycksbandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1922 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								2 kv.	1 kv.	2 kv.
	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1929	1930	1930
Sverige . . .	7 072	7 532	8 171	8 130	7 425	7 152	6 929	7 334	7 356	6 751	7 516
Norge	11 171	12 255	10 797	9 611	9 003	9 012	9 434	9 570	9 913	9 042	·
Finland . . .	10 700	14 108	15 851	17 576	18 457	23 976[1]	25 268[1]	25 375[1]	·	·	·

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1923	År 1924	År 1925	År 1926	År 1927	År 1928	År 1929	2 kv. 1929	1 kv. 1930	2 kv. 1930
Stockholm[2]	17 696	8 069	8 181	7 275	6 689	6 452	5 465	5 356	1 329	1 298	1 637
Oslo	20 293	22 504	18 704	16 518	15 197	14 709	14 688	14 853	3 817	3 574	3 497
därav anhållna	16 455	18 702	15 497	13 516	12 879	12 722	12 089	12 382	3 142	2 894	·
Helsingfors[2]	23 266	18 462	18 863	18 630	18 602	22 003[1]	21 876[1]	23 962[1]	5 706[1]	6 663[1]	·

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[3] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1928—1930 rörande antalet beslag, som helt

[1] På grund av en omläggning av den finska fylleristatistiken äro de meddelade siffrorna fr. o. m. år 1927 *ej fullt jämförbara* med de för tidigare år angivna.

[2] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.

[3] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 486 184, för Oslo 252 940 och för Helsingfors 220 904 invånare.

eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1928—1930.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930	1928	1929	1930	1928	1929	1930
januari	128	105	145	1 719	2 779	3 788	203	155	212	2 293	2 942	7 205
februari	65	27	90	421	49	1 230	117	42	138	593	526	1 401
mars	81	50	98	556	449	20 975	125	80	149	694	579	21 196
april	60	44	124	313	291	1 202	117	76	188	451	884	1 361
maj	55	88	101	587	1 744	1 473	101	137	151	1 484	2 533	1 695
juni	92	111	162	403	2 963	2 643	147	165	233	649	5 854	4 645
juli	136	171		1 800	8 355		223	248		3 090	12 739	
augusti	128	124		617	4 932		219	197		2 898	5 347	
september . . .	120	161		3 933	1 031		178	215		4 557	2 204	
oktober	84	167		2 273	2 618		162	253		3 350	4 174	
november . . .	136	166		1 969	7 633		215	222		10 750	7 957	
december . . .	117	214		697	3 914		175	296		1 082	6 468	
Hela året	**1 202**	**1 428**		**15 288**	**36 758**		**1 982**	**2 086**		**31 891**	**52 207**	

Under år 1929 var mängden beslagtagen sprit väsentligt större än under år 1928 men mindre än under år 1927 (77 292 l). Under första halvåret 1930 registreras en ytterligare stegring, vilket emellertid till god del får tillskrivas förekomsten av ett enstaka spritbeslag om icke mindre än 20 910 l. Även antalet beslagsmål — varav två tredjedelar bruka falla på Stockholms tullkammardistrikt — har ökats under innevarande år.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under åren 1927, 1928 och 1929 uppges ha beslagtagits resp. 68 518, 49 025 och 49 872 liter sprit och brännvin, vilket synes antyda, att den olagliga rusdryckshanteringens omfång väsentligt minskats under de båda senaste åren. Under första kvartalet 1930 uppgick siffran till 4 135 liter. I Finland beslagtogos av tullpersonalen under åren 1927, 1928 och 1929 resp. 635 811, 980 849 och 961 203 liter spritdrycker.

Socialstyrelsens yttrande rörande hjälp åt arbetslösa svenskar i Canada m. m.

Avgivet den 27 juni 1930.

Genom beslut den 15 maj 1930 har dåvarande statsrådet och chefen för socialdepartementet anmodat socialstyrelsen att skyndsamt avgiva yttrande i anledning av ett från svenske konsuln i Winnipeg, provinsen Manitoba i Canada, den 9 maj 1930 till utrikesdepartementet avsänt telegram med överbringande av en av arbetslösa svenskar i nämnda stad antagen resolution med hemställan *dels* att ett belopp av 15 000 dollars omedelbart måtte ställas till konsulatets i Winnipeg förfogande för avhjälpande av den värsta nöden bland svenskar i ifrågavarande provins, *dels* att omedelbara åtgärder måtte vidtagas för inställande av all utvandring från Sverige till Canada. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Under tiden efter världskrigets slut har Canada framstått såsom det näst Amerikas förenta stater viktigaste invandringslandet för svenskar. Omfattningen av de skaror, som under senare tid sökt sig till Canada, framgår av efterföljande sammanställning.

	Enl. canadensisk invandringsstatistik (per fiskalår 1 april—31 mars)		Enligt svensk utvandringsstatistik (per kalenderår)
	Hela invandringen	Därav svenskar	Antal emigranter till Canada
1923	148 560	3 536	1 422
1924	111 362	2 138	1 192
1925	96 064	1 076	738
1926	143 991	2 177	1 154
1927	151 597	2 804	1 992
1928	167 722	3 297	2 306
1929	163 288	2 918	1 882

Från canadensisk sida betraktas svenskar såsom ett önskvärt invandrarelement. Invandringen från central- och sydeuropeiska länder har under senare år underkastats allt starkare restriktioner, som föranlett att densamma under innevarande fiskalår torde begränsas till 8 000 personer gentemot 11 000 år 1929 och 28 000 år 1928. Från de väst- och nordeuropeiska länderna, således även från Sverige, mottagas däremot alltjämt invandrare i obegränsat antal. Enligt inrikesministern Stewarts meddelande i underhuset den 19 mars innevarande år pågå emellertid förhandlingar om omläggning av den nuvarande invandringspolitiken, varvid man vill överlåta åt de särskilda provinsregeringarna att år från år bestämma det antal invandrare av olika nationalitet och yrken, som önskas till provinsen, medan den federala regeringen i Ottawa allenast skulle tjäna såsom mellanhand vid rekryteringen av det önskade antalet invandrare och vid deras transport.

Enligt hittills gällande ordning omhänderhaves immigrationens organisation i väsentlig mån av de stora järnvägsbolagen Canadian National Railways och Canadian Pacific Railway. Dessa bolag handhava sålunda, bortsett från själva transporten, i avsevärd utsträckning propagandan i utlandet samt invandrarnas omhändertagande i Canada och utplacering i arbete. Det system, som därvid utvecklat sig, baserar sig på bolagens arbetsförmedlingsorganisationer i Canada. Hos bolagens arbetsförmedlingskontor rekvirera farmare och skogsbolag behövlig arbetskraft. Så länge sådana rekvisitioner föreligga, anse sig bolagen kunna genom sina agentu-

rer i främmande länder garantera arbetsanställningar vid framkomsten till Canada för dem, som vilja emigrera dit och som hava nödiga förutsättningar för jordbruks- eller skogsarbete. Utgående från det allmänna löneläget i Canada på ifrågavarande områden har man vidare ansett sig kunna garantera vissa lönevillkor, ävensom anställning under en tid av ett år från utvandrarens ankomst till Canada.

Ifrågavarande garantier, som under senare år spelat en betydelsefull roll i emigrantpropagandan i Sverige, lämnas av den härvarande agenten i formen av ett kort, som innefattar en rekommendation av vederbörande utvandrare till arbetsförmedlingsorganisationen i Canada. Kortet medföres av utvandraren och överbringas av denne till kontoret. Enligt svenskt språkbruk torde i »garanti» inläggas en betydelse av bindande utfästelse. Enligt canadensisk uppfattning torde emellertid ifrågavarande garanti allenast innebära en auktoritativ försäkran om arbetsmarknadslägets gynnsamhet och om det normala löneläget för nykomlingar. En med rekommendationskort försedd invandrare kan således, om han ej erhåller arbetsanställning vid framkomsten till Canada eller erhåller sådan på sämre villkor eller för kortare tid än som utlovats, icke göra några som helst rättsanspråk gällande mot bolaget.

Ehuruväl systemet i den utformning det erhållit i den svenska emigrationspropagandan kunnat ingiva farhågor om missförstånd från emigranters sida om innebörden av den utlovade garantien, måste det erkännas, att detsamma är mycket betydelsefullt genom den rapport, som genom detta system skapas mellan arbetsmarknaden i invandringslandet och de utvandringshågade i emigrationslandet.

I medio av juli 1929 underrättade de canadensiska järnvägsbolagen per telegram sina härvarande agenturer, att läget på den canadensiska arbetsmarknaden undergått en avsevärd försämring och att skördeutsikterna till följd av ihållande torka voro ogynnsamma. På grund härav skulle garantier om anställningar icke längre utställas till svenska emigranter förrän tidigast våren 1930. Från svenska amerikalinjens representation i Winnipeg ingick samtidigt till dess huvudkontor i Göteborg telegrafisk rapport om den inträdda försämringen av arbetsmarknadsläget och framhölls tillika, att utvandrare borde befordras till Canada endast där de förklarade sig vilja verkställa utvandringen på egen risk. Av samtliga dessa rapporter erhöll styrelsen ävensom tidningspressen del. Såsom en följd av dessa ogynnsamma rapporter minskades utvandringen från Sverige till Canada till en obetydlighet under hösten 1929 och vintern 1929/30.

De hysta farhågorna beträffande skörderesultatet i Canada besannades. Det kvantitativa utbytet av skörden blev ringa — enligt verkställda uppskattningar uppgick skörden till en kvantitet, som med 56 % understeg den år 1928. De ur arbetsmarknadssynpunkt betydelsefulla arbetstillfällena vid skörden och tröskningen voro knappare och kortvarigare än normalt. Det ringa skördeutbytet påverkade jämväl arbetstillgången vid transportföretagen.

Visserligen visade sig skörden vara av utmärkt kvalitet, varför förhoppningar hystes, att farmarna skulle erhålla ett i det närmaste normalt utbyte av skörden. Dessa förhoppningar blevo emellertid ej infriade till följd av det över hela världen inbrytande prisfallet å spannmål.

Arbetsmarknaden i Canada karakteriseras, liksom den i vårt land, i avsevärd utsträckning av säsongväxlingarna mellan sommar- och vintertid. Den från jordbruksarbetet efter tröskningens avslutande eller från andra sommararbeten, byggnadsarbeten och dylikt, ledigblivna arbetskraften har på hösten och förvintern att söka sig över till andra områden, främst skogsavverkningar. En ej obetydlig säsongarbetslöshet, koncentrerad särskilt till de större centra, torde vara utmärkande för Canadas arbetsmarknad under vintern. Olika uppgifter tyda på, att denna säsongarbetslöshet under innevarande vinter haft en större omfattning än eljest. Med den centrala betydelse för arbetsmarknaden, som jordbruket har i Canada, närde

man dock förhoppningar, att läget åter skulle bliva normalt vid den tidpunkt, mars eller april månader, då vårarbetena inom jordbruket normalt pläga igångsättas. Styrelsen övergår här nedan närmast till att belysa utvecklingen å arbetsmarknaden under de senast förflutna månaderna.

Den officiella canadensiska statistiken omfattar visserligen icke några direkta uppgifter om arbetslöshetens omfattning vid skilda tidpunkter men erbjuder dock vissa hållpunkter för ett bedömande av arbetsmarknadslägets fluktuationer från tid till annan. Väsentligen har man därvid att hålla sig till tre skilda sifferserier, nämligen *dels* uppgifter från arbetsgivare om arbetarantalet vid företag, sysselsättande minst 15 arbetare, *dels* den offentliga arbetsförmedlingens månadsrapporter om antalet lediga platser, arbetssökande och tillsatta platser, *dels* slutligen arbetslösheten inom fackföreningarna.

Den förstnämnda serien utgår från medeltalet under år 1926 sysselsatta arbetare vid företag, vilkas avlöningslistor upptaga minst 15 arbetare. Med nämnda medeltal satt till 100 blir sysselsättningsindex för månaderna januari, februari, mars, april och maj under 1928—1930 följande:

	Hela Canada			Prärieprovinserna			Winnipeg		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930	1928	1929	1930
1 januari	100·7	109·1	111·2	107·5	116·6	111·0	109·2	109·9	109·9
1 februari	102·0	110·5	111·6	103·2	113·1	109·8	102·1	108·1	106·9
1 mars	102·6	111·4	110·2	101·8	112·3	105·3	101·9	107·6	104·6
1 april	102·3	110·4	107·8	101·9	113·9	103·2	103·9	108·0	103·4
1 maj	106·8	116·2	111·4	108·5	119·7	109·2	108·7	110·9	105·7

Ovan anförda indexserie visar, att sysselsättningens volym varit ej obetydligt mindre under innevarande vår än under motsvarande tid år 1929. Särskilt i prärieprovinserna tyder sysselsättningsindex på en påfallande arbetsbrist inom näringslivet. *År 1929 inkommo* sålunda rapporter från 902 företag i prärieprovinserna, sysselsättande tillhopa 135 647 arbetare den 1 maj, medan vid motsvarande tidpunkt år 1930 rapporter inkommo från 1 049 företag, sysselsättande 129 009 arbetare. För staden Winnipeg redovisades den 1 maj 1929 315 företag med 32 066 arbetare och motsvarande tidpunkt 1930 344 företag med 31 743 arbetare. Vid bedömandet av förestående indexsiffrors betydelse såsom mätare av arbetsmarknadsläget får hänsyn tagas till den omständigheten, att de arbetsföra åldrarna årligen svälla ut ej endast genom den naturliga folktillväxten utan även genom invandringen; under fiskalåret 1928/1929 inkommo sålunda 167 722 och under fiskalåret 1929/1930 163 288 invandrare, av vilka sistnämnda invandrare 123 370 voro 18 år eller äldre. Förhållandena måste alltså i betraktande av den ökade tillgången på arbetskraft anses vara ännu oförmånligare än vad indexsiffrorna utvisa.

Den offentliga arbetsförmedlingens rapporter för den hittills tilländagångna delen av 1930 giva följande bild av arbetsmarknadsläget.

	Lediga platser		Arbetssökande		Förmedlade platser	
	Samtliga	Obesatta vid månadens slut	Samtliga	Oplacerade vid månadens slut	Stadigvarande (minst 1 vecka)	Tillfälliga
1930, januari:						
Hela Canada	27 365	1 322	43 790	23 813	15 350	10 579
Därav prärieprovinserna	9 912	146	13 994	6 915	6 475	4 064
» Winnipeg	2 357	28	4 063	1 577	2 094	1 061
1930, februari:						
Hela Canada	23 175	1 282	36 223	25 379	10 965	11 108
Därav prärieprovinserna	8 082	224	11 420	7 839	3 813	4 453
» Winnipeg	2 067	49	3 361	1 974	1 456	944
1930, mars:						
Hela Canada	24 647	1 503	38 686	25 816	10 881	12 287
Därav prärieprovinserna	7 562	258	10 660	7 953	3 765	3 606
» Winnipeg	1 972	34	3 035	1 698	1 084	988

De anförda siffrorna giva vid handen, att läget å arbetsmarknaden under det första kvartalet — senare siffror äro ännu icke tillgängliga — utvecklat sig i ogynnsam riktning, i det att månad för månad antalet lediga platser och antalet verkställda förmedlingar till stadigvarande anställningar sjunkit, medan antalet oplacerade arbetssökande ökat. Denna försämring är icke att tillskriva enbart den under vintermånaderna alltid minskade arbetstillgången i Canada. I den officiella arbetsförmedlingsrapporten för mars månad framhålles: »I jämförelse med mars föregående år var den enda grupp, som utvisade framsteg, byggnadsverksamhet och underhållsarbete, inom vilken grupp antalet förmedlade platser steg till nära nog det dubbla till följd av fortsatt verksamhet vid vägbyggen, enär nödhjälpsarbete ännu anordnades av olika kommuner eller provinser, men detta framsteg uppvägdes mer än väl genom den starka nedgången inom jordbruk, industri och husligt arbete och genom obetydligare nedgång inom alla övriga grupper.» Antalet förmedlade platser per dag under mars månad år 1930 var för hela Canada 11 % lägre än år 1929, 24 % lägre för provinsen Manitoba, 40 % lägre för provinsen Saskatchewan men mer än 14 % högre i den återstående prärieprovinsen Alberta, där dock ökningen uteslutande var att hänföra till anställningar vid nödhjälpsarbeten (1 378 av tillhopa 3 282 förmedlade platser). För samtliga prärieprovinser rapporteras, att antalet förmedlade platser sjunkit mest inom jordbruket.

Enligt den officiella statistiken över arbetslösheten bland fackföreningarnas medlemmar, omfattande vid utgången av mars 1930 1 765 fackföreningar och 211 864 medlemmar, hade arbetslösheten följande procentuella omfattning under första kvartalet av år 1930:

	Hela Canada		Manitoba		Saskatchewan		Alberta	
	1929	1930	1929	1930	1929	1930	1929	1930
Ingången av januari	6·6	11·4	8·1	12·8	4·4	13·0	6·9	13·9
Slutet » »	6·8	10·8	10·7	10·0	7·1	12·1	5·2	13·7
» » februari	6·8	11·5	9·6	10·4	7·0	15·0	5·4	14·9
» » mars	6·0	10·8	9·2	10·5	7·3	14·7	4·9	16·9

Vid bedömandet av förestående uppgifter må hänsyn tagas till det förhållandet, att fackföreningsrörelsen i Canada icke nått en omslutning, jämförlig med den i vårt land. Vissa yrken och orter äro sålunda fullständigare representerade än andra yrken och landsdelar. Av de i mars 1930 redovisade 212 000 fackföreningsmedlemmarna kommo sålunda 72 902 på transportverksamhet, 59 470 på industri i egentlig mening, 31 176 på byggnadsverksamhet och 17 099 på kolgruvor. Trots att sålunda ifrågavarande serie över fackföreningarnas arbetslöshetsprocent icke lämpar sig för några direkta jämförelser med förhållandena i andra länder, torde dock av de anförda talen, inbördes jämförda, framgå, att arbetsmarknadsläget för de organiserade arbetarna under första kvartalet av innevarande år ställt sig bekymmersamt. I den officiella rapporten för mars månad framhålles rörande de lokala divergenserna: »De provinsiella förändringarna från februari voro icke framträdande, i det att Nova Scotias, Quebecs, Ontarios, Saskatchewans och British Columbias fackföreningar utvisade någon ökad sysselsättning under mars och de återstående provinserna någon minskad sysselsättning. Med undantag för Nova Scotia bidrogo alla provinserna till den sämre sysselsättningsgrad, som framträder i jämförelse med mars för ett år sedan, varvid märkes, att förhållandena i Alberta äro särskilt stillastående.»

Det bekymmersamma arbetsmarknadsläget under den gångna vintern har bringat spörsmålen om åtgärder till förebyggande av arbetslöshet eller till understödjande av de arbetslösa fram i den allmänna diskussionen. Av det ur officiella canadensiska källor tillgängliga materialet i sådant avseende må här påpekas följande.

Den canadensiska fackföreningsrörelsens representantskap — Executive Council of the Trades and Labour Congress of Canada — framlämnade den 22 januari innevarande år till den federala regeringen resolutioner i vissa aktuella spörsmål. Be-

träffande arbetslöshetsspörsmålet framhölls därvid, att i ett strängt klimat, sådant som det i Canada under vintermånaderna, det är oundgängligen nödvändigt, att mat och uppvärmt logi tillhandahållas de genom arbetslöshet olyckligt ställda. Vidare yttrades:

»Vi kunna icke instämma med regeringens förklaring, att detta är helt de provinsiella och kommunala myndigheternas angelägenhet, och anse, att det allmännas väl bäst främjas genom en vidsynt tolkning av British North America Act vid handläggningen av ett spörsmål av sådan allvarlig betydelse för tusentals canadensiska medborgare. Det måste, anse vi, allmänt medgivas, att inströmningen av arbetare genom invandring, lagstiftning med avseende å handel och näringar, tullfrågor och liknande spörsmål, vilka falla under den federala regeringens domvärjo, äro betydelsefulla faktorer för reglerandet av de arbetssökandes antal och arbetsmöjligheterna vid olika tidpunkter. Vi påyrka därför välvilligt hänsynstagande från regeringens sida till de framställningar, som göras av kommunala samhällen ut över landet om den federala regeringens hjälp vid bekämpandet av den nuvarande arbetslöshetssituationen, och att finansiellt stöd måtte givas, varhelst sådant stöd finnes berättigat. Till ytterligare motivering härför vilja vi understryka den omständigheten, att i Canada finnes ett stort antal arbetare, sysselsatta i arbeten av växlande natur, vilka till följd av deras sysselsättnings natur omöjligen kunna tillräckligt länge vistas inom en och samma kommun och som, ehuru ofta hårdast drabbade när arbetslösheten blir akut, därför icke kunna erhålla hjälp från någon enskild kommun eller provins.»

Resolutionen avslutades med ett yrkande om åvägabringande av ett hela Canada omfattande system för arbetslöshetsförsäkring.

Representantskapets resolution angående kolonisation och immigration innefattade till en början en hemställan om omedelbart tillsättande av ett rådgivande organ beträffande kolonisations- och immigrationsspörsmålen, vari arbetarparten borde representeras och vilket borde tjäna till att förena den av den federala regeringen, provinserna och andra institutioner utövade verksamheten på området och lämpa immigrationspolitiken till bättre överenskommelse med förhållandena, vilka ju växlade från tid till annan.

»Vi återupprepa, att canadensiska medborgare böra uppmuntras att bebygga det tillgängliga landet, innan immigranter sökas från andra länder, och att för dem bör vara tillgängligt samma stöd och hjälp, som nu lämnas åt immigranter. Reglerandet av inflödet av immigranter till en sådan omfattning, att desamma kunna absorberas i vårt nationella liv, blir allt viktigare i betraktande av den snabba utvecklingen av maskinarbetet både i industri och jordbruk. I detta avseende önska vi uttrycka vår tillfredsställelse över den i augusti (1929) utfärdade förordningen, som begränsar tillträdet för kontraktsbunden arbetskraft. Detta står i överensstämmelse med praktiskt taget varje industrilands immigrationspolitik och vi förvänta, att denna politik skall av regeringen permanent fullföljas. Vi anteckna också med tillfredsställelse regeringens åtgärd att begränsa antalet införda immigranter enligt överenskommelsen med järnvägarna och hålla före, att den förhärskande arbetslösheten, särskilt bland tillfällighetsarbetare, berättigar till ytterligare restriktioner eller fullständigt upphävande av järnvägsöverenskommelsen, såsom föreslogs av parlamentskommittén 1928.»

Förslagen beträffande invandringspolitiken sammanfattades sålunda:

»Våra förslag gå ut på bibehållandet av den federala regeringens ansvarighet för urvalet och kontrollen av immigrationen; samarbete med de provinsiella myndigheterna angående arbetsanställning, bosättning och övervakande av immigranterna; lika understöd till canadensiska medborgare som det, vilket lämnas invandrare från transoceana länder, och att en kraftig propaganda göres för att sprida kännedom i Canada om dessa möjligheter; att järnvägsöverenskommelserna icke skola förnyas; bildandet av ett rådgivande organ med representanter för arbetarna; intimt samarbete med Canadas arbetsförmedlingsråd beträffande utfärdandet av tillstånd för inresa av kontraktsbunden arbetskraft; utvisning av dem, som ankomma till Canada enligt för understödd immigration uppgjord plan eller under befrielse från bestämmelserna om reseklass, därest de inom 12 månader söka eller antaga anställning inom annat yrke; att varje regering, organisation eller person, som värvar immigranter till Canada, skall vara ekonomiskt ansvarig för desamma under en tid av minst ett år; lika inspektion av immigranter, oavsett om de resa i första eller tredje klass; emot ytterligare orientalisk invandring; borttagandet av alla förmåner och medgivanden av ekonomisk art för privata agenturer; att brittiska regeringen måtte uppmanas att åvägabringa fullständigare övervakning och kontroll av emigrationsagenterna å de brittiska öarna; uppnåendet av samma rätt till inträde i Förenta staterna för canadensiska medborgare oavsett deras födelseort.»

Jämväl på företagarhåll har man ägnat den aktuella arbetslöshetskrisen allvarliga överväganden. Ur den av Department of Labour utgivna tidskriften The Labour Gazette må återgivas följande:

»Canadas centrala handelskammare har hänvänt sig till anslutna institutioner och lokala handelskammare med anhållan, att de måtte biträda vid arbetet på arbetslöshetens bekämpande i canadensiska samhällen. Från hela dominiet har ett uppmuntrande svar kommit på denna vädjan och de lokala organisationerna göra utomordentliga ansträngningar att hjälpa de arbetslösa. I Winnipeg och Vancouver har en aktion gjorts genom sammankallande av en konferens för diskussion av situationen. Vid båda tillfällena hava lokala myndigheter, handelskammare och menigheter mött upp såväl som arbetarorganisationer och klubbar av anställda. Måhända aldrig tidigare har ett så vidsträckt intresse ägnats åt arbetslöshetsproblemet som i detta år och man kan förvänta, att ansträngningarna att finna utvägar och medel till en lösning ej alla skola bliva ofruktbara. Det vill synas, som om i framtiden en tidigare start borde göras och planer mera omsorgsfullt uppläggas mot denna periodiska plåga i vårt ekonomiska liv.»

Det må jämväl omnämnas, att en delegation, bestående av representanter för provinsregeringarna i prärieprovinserna och British Columbia samt för ett 10-tal av de största städerna i dessa provinser, den 26 februari innevarande år mottogs av den federala regeringen. Delegationen, vars uppgift var att *dels* framlägga uppgifter angående den rådande arbetslösheten, *dels* söka utverka regeringens hjälp för arbetslöshetens bekämpande, framlämnade genom sin ordförande, borgmästaren Ralph Webb i Winnipeg, vissa resolutioner, som antagits vid en konferens i Winnipeg i januari. Bland dessa resolutioner må särskilt framhållas följande:

1) Att den federala och provinsregeringarna anmodas att återigen svara för deras andel av kostnaden för arbetslöshetshjälp och att sådan hjälp måtte utgå på basis av den överenskommelse, som träffades för säsongerna 1920/21 och 1921/22.
2) Att den federala regeringen ersätter kommunerna för alla kostnader, som förorsakats dem i samband med vården av immigranter, som fallit det allmänna till last, och att deportationsförfaranden verkställas så snart som möjligt.
3) Hemställan till federala regeringen att omedelbart fullfölja dess utvidgade byggnadsprogram, omfattande hamnförbättringsarbeten etc., i syfte att frambringa vinterarbetstillfällen.
4) Att federala regeringen upphäver alla kolonisationsöverenskommelser med transportföretag och andra agenter för immigration och åvägabringar, att all arbetsförmedling för män och kvinnor sker genom Canadas offentliga arbetsförmedling i syfte att redan i Canada befintliga män och kvinnor skola hava de första tillfällena att antaga de arbetstillfällen, som kunna bliva tillgängliga.

Inför regeringen framfördes samtidigt ett av Manitobas parlament den 31 januari enhälligt fattat beslut att hemställa om federala regeringens finansiella deltagande i åtgärder för arbetslöshetens bekämpande inom provinsen. Det meddelades, att provinsen Manitobas utgifter för arbetslöshetens bekämpande under innevarande år komme att uppgå till 50 000 dollars. En representant för regeringen i Saskatchewan meddelade, att kommunerna i provinsen gjort framställning till provinsregeringen, att arbetslösheten hade en sådan omfattning, att densamma hårt tyngde kommunernas finansiella resurser och att provinsregeringen under antagandet att federala regeringen skulle åtaga sig en andel av kostnaderna, gått in för att ersätta kommunerna intill två tredjedelar av merkostnaden för vinterbyggnadsarbeten, som anordnats uteslutande i syfte att bereda arbete åt arbetslösa. En representant för provinsen Alberta meddelade, att provinsens utgifter för arbetslöshetshjälp, som i medeltal uppgått till 20 000 dollars årligen och högst till 83 000 dollars år 1922, för vintern 1929/30 torde komma att uppgå till 393 000 dollars. Man hade gått in för en sådan anordning, att städerna åtoge sig att taga vård om de gifta männen, medan provinsen sörjde för ungkarlarna. Företrädesvis anordnades arbetstillfällen med markröjningsarbeten (buskhuggning) för olika farmare, vilka fingo inom två eller tre år betala hälften av kostnaderna för arbetet. Enär arbetena anordnades uteslutande för arbetslöshetens bekämpande, utfördes desamma endast för hand. En representant för British Columbia meddelade, att provinsregeringen därstädes ge-

nom anordnande av vägbyggen och andra arbeten hjälpte kommunerna över vintern. Problemet vore årligen återkommande och vad som verkligen behövdes, vore en permanent lösning med något slags permanent organ för situationens bemästrande. Problemet i Vancouver vore särskilt akut och med hänsyn till att många av de arbetslösa därstädes endast tillfälligt uppehölle sig i staden, måste staden i realiteten anses hjälpa även andra provinser.

Arbetsministern anförde i sitt svar till delegationen, bland annat, att federala regeringen i syfte att bekämpa arbetslösheten påskyndat de allmänna arbetena och uppmuntrat järnvägarna, särskilt Canadian National, att bereda så mycket arbete som möjligt. Mycken hjälp hade på detta sätt beretts. Om provinser och kommuner alla hade följt den federala regeringens exempel, skulle verklig hjälp hava blivit resultatet.

Premiärministern Mackenzie King gjorde i sitt svar till delegationen gällande, att enligt tillgängliga siffror intet land, med undantag av Frankrike, hade gynnsammare arbetsmarknadssituation än Canada. Likväl hade man en årlig säsongarbetslöshet. En arbetslöshet av stor omfattning vintertid vore normal i Canada, enligt vad erfarenheten visat. Han gjorde gällande, att delegationen syntes snarare hava till syfte att begära hjälp för provinsregeringarna och kommunerna än för de arbetslösa. Då frågan vore först och främst av provinsiell och kommunal natur, syftade ansökning om hjälp hos den federala regeringen till att hjälpa dessa förstnämnda myndigheter ur ekonomiskt betryck. Premiärministern anförde vidare, att om kommuner inom provinserna vore mer eller mindre berörda av arbetslöshet, vore det riktiga förfarandet för dem att i första hand hänvända sig till respektive provinsregeringar. Så syntes hava skett i vissa fall beträffande de av delegationen företrädda städerna, och provinsregeringarna hade antingen icke alls vidtagit några åtgärder eller praktiskt taget inga sådana. Hjälp mot arbetslösheten vore helt och hållet en fråga om tillvägagångssättet. Delegationen begärde direkt finansiellt understöd, medan den federala regeringen utgåve samtidigt stora penningbelopp för att stimulera företagsamheten och att hjälpa till på andra sätt för arbetslöshetens bekämpande.

Beträffande immigrationen framhöll premiärministern, hurusom regeringen för tre år sedan strängt kritiserats i House of Commons och över hela landet, emedan den icke hade föranlett tillräckligt antal immigranter att komma till Canada; nu syntes kritiken vara den rakt motsatta. Provinserna vore i några fall ansvariga för immigrationen och den dag vore nära, då den federala regeringen skulle komma att överväga ett sådant ställningstagande, att regeringen införde i Canada endast det antal immigranter, som det visats att provinserna önskade. För närvarande hade immigrationsdepartementet under revision gällande överenskommelser med olika parter på immigrationsfrågans område. Den understödda invandringens dagar syntes hava passerats. Differenser, omnämnda av delegationen i samband med frågan om deportationsförfarandet, vore administrativa spörsmål och det skulle bliva möjligt att övervinna dem utan besvär.

Beträffande de av federala regeringen vidtagna åtgärderna till beredande av arbetstillfällen inhämtas vissa upplysningar i ett av arbetsministern, Mr. Heenan, gjort uttalande:

»Allmänna arbeten vore nu i framåtskridande utöver Canada, vilka komma att draga en kostnad av väl 20 000 000 dollars. Denna summa innefattar icke de betydande kontrakterade arbetena för järnvägar, färjor, patrullbåtar och olika försvarsändamål och ej heller Wellandkanalen och vissa hamnarbeten. Mr. Heenan meddelade vidare, att offentliga arbeten i provinsen Ontario, som skulle utföras av Canadas regering utan bidrag från provinsen eller kommunerna, uppginge till omkring 12 000 000 dollars, exklusive Wellandkanalen, medan i prärieprovinserna och British Columbia för ytterligare 4 000 000 dollars vore under byggnad, omfattande många allmänna byggnader i olika centra, tre eller fyra indianskolor och ett antal varv längs Pacifickusten. Arbetsministern höll före, att om

de särskilda provinserna skulle företaga allmänna arbeten, innefattande vägbyggnader, på liknande sätt, en betydande hjälp skulle beredas i arbetslöshetssituationen.»

Av svenske konsuln i Winnipeg har från Canadas järnvägsminister i medio av sistlidna maj månad inhämtats följande upplysningar rörande planerade järnvägsbyggnader och dylikt, vilka kunna vara ägnade att medföra en lättnad av arbetsmarknadssituationen i Winnipeg med omgivningar. Järnvägsministern meddelar, att omkring 500 man komme att sysselsättas vid arbeten i Port Churchill innevarande år, varav omkring 150 komme att nyanställas. Det vore att förvänta, att omkring 800 komme att anställas för fullbordande av järnväg till Port Churchill, av vilka sannolikt 400 komme att nyanställas. Dessa båda arbetstillfällen väntades komma att igångsättas i medio av juni. Omkring 400 man komme att erfordras för uppförande av nya elevatorer, vilka utbjudits å kontrakt den 13 maj. Canadian National ämnade fullfölja sina bibanebyggen, varvid sysselsättning komme att beredas för 4 000 man. Canadian Pacific Railway komme icke att inskränka sitt byggnadsprogram i västern, och vore det att förvänta, att därvid ytterligare omkring 4 000 man komme att erhålla sysselsättning.

De uppgifter, som sålunda varit för styrelsen tillgängliga, tyda på ett bekymmersamt arbetsmarknadsläge i Canada under sistlidna vinter och vår. De spridda, från olika enskilda håll erhållna uppgifter, som ingått rörande läget under de senaste veckorna, tyda icke på någon avsevärdare, mot den sedvanliga försommarkonjunkturen svarande förbättring. Av vad ovan anförts framgår, att arbetstillfällen komma att beredas, på statligt eller de båda järnvägsbolagens initiativ, för ett avsevärt antal arbetare. Utslagsgivande för arbetsmarknadsläget torde emellertid vara dels industriens och handelns, dels jordbrukets konjunkturer. De ingångna rapporterna angående skördeutsikterna tyda på att man i Canada kan hoppas på en åtminstone medelmåttig skörd. Inom industrien och affärslivet råder emellertid en lågkonjunktur, som lärer få anses vara en följd av de kriser, som alltifrån vintern gått fram över näringslivet i Förenta staterna och även sträckt sina verkningar över Canada. Påpekas må också, att Canada står inför allmänna val, som komma att äga rum den 23 juli. Utgången av dessa val torde i väsentlig mån bliva bestämmande för Canadas handelspolitiska inställning gentemot Förenta staterna.

Även om anledning finnes förmoda att med sommarårstiden, såsom alltid plägar vara fallet i Canada, en förbättring av arbetsmarknadssituationen skall inträda, synes emellertid, med hänsyn till ovan berörda omständigheter, förhoppningarna vara ringa, att den nu rådande arbetslösheten skall kunna helt försvinna och att Canada skall, såsom varit fallet under tidigare år, kunna bereda utkomstmöjligheter åt några mera avsevärda skaror av invandrare.

Beträffande omfattningen av den nöd, som genom den sålunda existerande arbetslösheten drabbat svenskar i Winnipeg, föreligga för närvarande följande uppgifter.

Till Winnipeg söker sig regelbundet varje höst en ej ringa del av den arbetskraft i prärieprovinserna, som vid vinterns inbrott blivit ledig vid sommararbetenas avslutande. Många vilja i Winnipeg genom därvarande centrala arbetsförmedlingsorganisationer lättare komma i tillfälle att erhålla lönande skogsarbete. Andra åter uppehålla sig i staden på sommarens arbetsförtjänst och hoppas genom sin närvaro i staden bliva i tillfälle att snabbare än andra komma över lönande arbeten — särskilt byggnadsarbete eller vägkontraktsarbete — vid vårens inbrott. På grund av det säsongartade draget över särskilt prärieprovinsernas näringsliv karakteriseras därför Winnipegs arbetsmarknad varje vinter av ett överskott av ledig arbetskraft. Många svenskar höra till dem, som tillbringa vintern i arbetslöshet i Winnipeg. Behovet av hjälpåtgärder för dessa svenskar har därför redan länge varit uppenbart bland de bofasta svenskarna i staden. Man har i förening med de norska, danska och isländska kolonierna i staden sammanslutit sig till en särskild hjälporganisation,

skandinaviska centralkommittén, som bland annat lämnar lån till behövande skandinaver, utdelar matpolletter samt lämnar lån för resor till arbetsplatsen, när arbete kunnat anskaffas. Kommittén förfogar över mycket begränsade penningmedel — endast något mer än 1 000 dollars, hopbragta genom konserter och enskild offervillighet — och de principer, efter vilka densamma utövar sin hjälpverksamhet, äro och måste i betraktande av de knappa tillgångarna vara kärva. Enligt i Svenska Canada Tidningen publicerade uppgifter har kommitténs hjälp under innevarande vinter blivit anlitad i en betydande omfattning. Under februari månad lämnades understöd till 38 personer, varjämte 101 matpolletter utdelades och nattlogi anordnades i 30 fall. Enligt rapporten för mars månad har kommittén meddelat understöd åt 41 personer, varav 19 svenskar. Under månaden ha 257 matpolletter utdelats samt 48 anvisningar på nattlogi. Ett flertal personer ha erhållit skodon och kläder. Tidningsreferatet av rapporten innehåller bland annat följande:

»Finanssekreteraren meddelade, att antalet hjälpsökande personer på sista tiden väsentligt ökats, så att det vissa dagar kunde komma mellan 10—15 personer. Skulle detta fortgå en längre tid, komme föreningens kassa att snart bli länsad på tillgångarna. Det vore därför skäl att behandla frågan, huruvida man skulle anse sig nödsakad att något nedskära hjälpen till ungkarlar och i stället koncentrera sig på att försöka bistå hjälpbehövande familjer i större utsträckning ävensom personer, som i större grad kunde anses behöva stöd t. ex. vid sjukdomsfall. Meddelandet föranledde en kortare diskussion i saken och ett antal delegater uttalade sig för samma principer. Vidare borde man försöka skaffa föreningen större auktoritet i deportationsfrågor, varigenom man skulle kunna bli kvitt sådana personer, som icke önskade arbete och endast ville ligga föreningen till last.»

Den mycket betydelsefulla hjälpverksamhet, som utövas av skandinaviska centralkommittén, visade sig icke tillräcklig under våren. Den 3 maj hölls å café Ångermanland i Winnipeg ett möte, till vilket infunnit sig cirka 150 personer för att diskutera det rådande nödläget och möjliga utvägar ur detsamma. Mötet beslöt att tillsätta en kommitté, som skulle uppvakta den svenske konsuln i staden, Albert Hermansson, med begäran, att denne måtte omedelbart sätta sig i förbindelse med företagare för att anskaffa arbete åt de arbetslösa svenskarna i staden. Ett nytt möte beslöts, till vilket konsul Hermansson skulle inbjudas. Man diskuterade även ett förslag att bilda en fastare organisation av arbetslösa svenskar i staden.

Den 5 maj uppvaktades konsul Hermansson.

Påföljande dag, den 6 maj, samlades cirka 500 personer i svenska baptistkyrkans lokal i Winnipeg för dryftande av situationen. Mötet beslöt utse en kommitté med uppdrag att uppvakta provinsens och stadens myndigheter. En annan kommitté utsågs med uppdrag att söka anskaffa arbete och understöd. En tredje kommitté fick i uppdrag att ombesörja tidningsmeddelanden. Mötet beslöt vidare, att det nu förevarande telegrammet skulle till svenska utrikesdepartementet avsändas.

Efter mötet gick man i författning om vidtagande av särskilda hjälpåtgärder. De hjälpbehövande arbetslösa blevo registrerade, för vilket ändamål den svenske konsuln ställde sina kontorslokaler till disposition. Den 9 maj på kvällen voro 150 arbetslösa personer redan anmälda och det förväntades, att antalet under påföljande dag skulle stiga till 200. Samtliga dessa voro praktiskt taget utan alla medel för uppehället. Vidare gick man i författning om bespisning av de arbetslösa. Livsmedel ställdes till förfogande av olika affärsmän i staden.

Den 13 maj hölls konstituerande sammanträde med arbetslösa svenskars förening i Winnipeg. Inom denna förening fungerar nu en bespisningskommitté. Dagligen erhålla de arbetslösa ett mål mat gratis. Baptistkyrkan, alternativt svenska missionskyrkan, har upplåtits såsom bespisningslokal. En bostadskommitté har anskaffat sovplatser å frälsningsarméns härbärge och hos enskilda. Denna kommitté har vidare hänvänt sig till Canadian National och Canadian Pacific med framställning att erhålla disposition av 25 platser i vardera av dessa järnvägsbolags immigrationshallar. Rörande resultatet av sistnämnda framställningar föreligga här hemma

ännu icke några uppgifter. Kommittén har slutligen hänvänt sig till borgmästaren i Winnipeg med anhållan om hjälp för ordnandet av inkvarteringen. Denne förklarade dock, att staden icke kunde biträda annat än när fråga vore om personer, som vistats i Canada en tid av högst sex månader. En särskild arbetslöshetskommitté inom föreningen söker genom hänvändelse till företag och enskilda anskaffa arbete åt de arbetslösa. Oaktat det svåra arbetsmarknadsläget har kommittén lyckats placera ett tjugotal i arbete. Kommittén har vidare genom de svenskspråkiga tidningarna vädjat till svenskar ute i bygderna att vid behov av arbetskraft först tänka på de arbetslösa landsmännen i Winnipeg.

Ännu i veckan den 19—24 maj voro 200 svenskar föremål för hjälpåtgärderna och någon förbättring i situationen hade då icke kunnat förmärkas. Också norrmännen i staden hava gått i författning om bespisning av arbetslösa landsmän, vilkas antal vid ifrågavarande tidpunkt uppgick till 160.

De ovan anförda uppgifterna torde få anses giva vid handen, att ett omfattande nödläge råder bland svenskar i Winnipeg och att de arbetslösa svenskarna därstädes kunnat nödtorftigt bispringas endast tack vare en storslagen hjälpsamhet från de bättre ställda landsmännens sida i staden, varvid stöd erhållits också från canadensiska myndigheter och enskilda. Det ligger i öppen dag, att arbetslösheten måste särskilt hårt drabba individen under vistelse i ett främmande land, där han i regel är i avsaknad av släktingars och bekantas stöd, måhända ännu icke lyckats göra sig förtrogen med landets språk och övriga förhållanden och därför har sämre möjligheter att vinna placering i den hårda konkurrensen om de sparsamma arbetsanställningarna.

Det framstår därför såsom mycket behjärtansvärt, att svenska statsmedel kunde disponeras, på sätt som i det remitterade telegrammet påyrkas, för lindrande av nöden bland de arbetslösa svenskarna i Winnipeg. Principiella skäl lära emellertid tala emot bifall till framställningen. I gällande förordning samt instruktion för beskickningar och konsulat angives den ordning, varunder svenska statens understöd må lämnas svenskar i främmande länder. Därvid har man utgått från den internationellt vedertagna uppfattningen, att det i första hand bör ankomma på vistelselandets myndigheter att bereda nödlidande utländska undersåtar den erforderliga första hjälpen. Vidare må påpekas, att de svenska statsmakterna i några fall beviljat särskilda anslag för understöd åt vissa kyrkliga och undervisningsanstalter för svenskar i utlandet. Staten har på detta sätt begränsat sin hjälpverksamhet för svenskar i utlandet. Huruvida under alla förhållanden en sådan negativ inställning till de utvandrade kan vara lämplig och för framtiden hållbar, vill styrelsen emellertid draga i tvivelsmål. När styrelsen icke desto mindre anser sig förhindrad tillstyrka bifall till framställningen, har för styrelsens bedömande varit utslagsgivande, *dels* att såvitt styrelsen har sig bekant några medel för ifrågavarande syfte ej stå till regeringens förfogande, *dels* hänsynen till de ekonomiska konsekvenserna. I sistnämnda avseende må erinras, att arbetslöshet råder bland svenskar ej endast i Winnipeg utan även i andra större städer i Canada. Det är vidare känt, att i Förenta staterna för närvarande läget å arbetsmarknaden är måhända mera bekymmersamt än det i Canada och att många svenskar därstädes drabbats av arbetslöshet. Om den föreliggande framställningen beviljades, skulle eventuella liknande framställningar från andra håll, där nöd rådde bland utvandrade svenskar, svårligen kunna avvisas; de ekonomiska konsekvenserna av ett bifall till winnipegsvenskarnas framställning måste därför anses vara omöjliga att överblicka.

Erinras må, att styrelsen i det den 14 januari 1928 avgivna betänkande med förslag till vissa åtgärder beträffande emigrationen föreslagit, bland annat, att ett anslag av 20 000 kronor måtte beviljas, varur medel kunde såsom understöd och uppmuntran anslås till sådana sammanslutningar bland utlandssvenskar, som ägnade sig åt hjälpverksamhet bland utvandrade landsmän. Den föreliggande framställ-

ningen har klart ådagalagt betydelsen av att utlandssvenskar sammansluta sig till inbördes hjälp och stöd. All deh uppmuntran och det understöd, som från svenska statens sida eller från enskilt svenskt håll kan lämnas åt sådana sammanslutningar, måste därför anses synnerligen gagneligt och för svenska intressen värdefullt, då en livaktig och initiativkraftig dylik förening utgör det naturligaste och lämpligaste organet för beredande av stöd och hjälp åt olyckligt ställda landsmän.

Beträffande den i remitterade telegrammet gjorda framställningen om vidtagande av omedelbara åtgärder för inställande av all utvandring från Sverige till Canada, må följande framhållas. Läget i Canada är, såsom torde framgå av de i det föregående anförda uppgifterna, för närvarande icke sådant, att utvandrare kunna tillrådas att nu utflytta till detta land. Naturligen ställa sig förhållandena olika för olika individer. Medan sålunda den, som utreser till en släkting eller nära bekant i Canada och hos denne utlovats anställning, icke torde behöva tveka att verkställa sitt utvandringsbeslut, måste den, som på vinst och förlust ämnar utflytta till Canada för att där taga det arbete, som kan komma att erbjudas honom, allvarligen varnas.

Nämnas må, att i Norge inspektoratet for arbeidsformidlingen funnit sig böra i en den 11 juni 1930 utsänd kommuniké varna mot utvandring till Canada i nuvarande stund.

I Sverige har, såsom redan omnämnts, i medio av juli 1929 såväl Canadian National som Canadian Pacific vidtagit åtgärder för begränsning av utvandringen från Sverige till Canada genom inställandet av utfärdande av garantikort till svenska emigranter. Sådana garantikort hava icke efter nämnda tidpunkt blivit av utvandraragenterna utfärdade. Genom cirkulärskrivelse den 23 maj 1930 till samtliga utvandraragenter inhämtade socialstyrelsen uppgifter om de åtgärder, som av dessa agenter vidtagits i deras verksamhet med anledning av det oförmånliga arbetsmarknadsläget i Canada. Från åtta agenter hava inkommit skrivelser, innefattande uppgifter i efterfrågade avseende. Av dessa skrivelser framgår, att utvandraragenterna själva och genom sina ombud sökt för de utvandringshågade framhålla olämpligheten av att under nuvarande läge å den canadensiska arbetsmarknaden utflytta till detta land. Såväl socialstyrelsen som institutet för svensk utlandstjänst hava, i den mån dessa institutioner blivit anlitade för erhållande av upplysningar om Canada, låtit sig angeläget vara att framhålla de nuvarande besvärliga arbetsmarknadsförhållandena för invandrare. Då vidare den svenska pressen under den gångna delen av året ägnat uppmärksamhet åt de för invandrare oförmånliga förhållandena i Canada och den svenska allmänheten sålunda uppenbarligen är upplyst om de särskilda risker, som äro förknippade med utvandring till detta land under nuvarande förhållanden, synas några ytterligare åtgärder för närvarande icke påkallade för förebyggande av fortsatt utvandring till Canada. Givetvis bör emellertid utvecklingen av emigrationsrörelsen liksom av förhållandena i Canada också i fortsättningen noga följas från svensk sida.[1]

[1] I anslutning till nu återgivna yttrande må här i översättning från engelska språket återgivas följande från svenske generalkonsuln i Montreal, Canada, till utrikesdepartementet den 11 juli 1930 ingångna telegram:

»På grund av stor arbetslöshet i hela Canada och hårda öden, som enligt vad som är känt, svenska immigranter fått uppleva, tillrådas kraftiga varningar genom tidningspressen mot emigration till Canada. I en i dag publicerad intervju ifrågasatte presidenten för Canadian Pacific tillfälligt förbud för all invandring med undantag av sådan av engelsmän med kapital. Särskilt generalkonsulatet såvensom de svenska konsulaten i Winnipeg och Vancouver äro överlupna av personer, som begärt arbete och hjälp.»

Sociala frågor vid 1930 års riksdag.[1]

1. Arbetarskydd och arbetarfrågor i allmänhet.

Arbetstidslagstiftningen. Lagen om arbetstidens begränsning samt de därmed sammanhängande lagarna om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete och om arbetstiden å svenska fartyg hade vid 1926 års riksdag erhållit provisorisk giltighet till utgången av år 1930, varför statsmakterna nu hade att ånyo behandla denna lagstiftning.

De härmed förenade meningsskiljaktigheterna gällde huvudsakligen spörsmålet, huruvida arbetstidslagarna nu skulle erhålla permanent karaktär eller ånyo prolongeras allenast för viss tid. Socialstyrelsen hade med avseende å huvudlagen gjort framställning om fortsatt provisorium under åberopande av att den s. k. Washingtonkonventionen eventuellt komme att i en nära framtid revideras och därvid erhålla en sådan form, att den kunde ratificeras av Sverige. Om så skedde, borde även den svenska lagen revideras och därefter slutgiltigt antagas. Kommerskollegium och arbetsrådet hade emellertid i utlåtanden över socialstyrelsens framställning uttalat, att anförda skäl icke syntes utgöra något hinder för att nu antaga en definitiv arbetstidslag. I fråga om bagerilagen, som med hänsyn till sin giltighetstid hittills i regel följt lagen om arbetstidens begränsning, hade socialstyrelsen föreslagit begränsad och kommerskollegium obegränsad giltighet. Vad åter sjöarbetstidslagen beträffar, hade båda ämbetsverken i en gemensam framställning förordat fortsatt provisorium, på grund av att dels frågan om revision av den svenska lagstiftningen är nära förestående och dels internationell reglering av sjöarbetstidspörsmålet står på dagordningen.

I huvudsaklig överensstämmelse med socialstyrelsens uppfattning förordade Kungl. Maj:t hos riksdagen förlängning av de olika lagarnas giltighetstid med tre år eller till och med den 31 december 1933.

Motionsvis framfördes i kamrarna av herr Möller (s) m. fl. (I: 234, 319, 325) samt av herr P. A. Hansson (s) m. fl. (II: 390, 391, 527) förslag om att lagarna nu skulle förlänas definitiv karaktär. Andra lagutskottet, till vilket ärendet hänskjutits, anslöt sig till detta yrkande utom i fråga om sjöarbetstidslagen, beträffande vilken propositionsförslaget tillstyrktes. Riksdagen godkände sedermera till alla delar utskottsförslagen.

Av motionärerna jämväl påyrkade ändringar av lagstiftningens materiella innehåll lämnades av riksdagen i stort sett utan avseende. Bland några i lagen om arbetstidens begränsning vidtagna smärre modifikationer må nämnas dels en i § 8 införd bestämmelse om att därstädes föreskriven, av arbetsgivare förd övertidsjournal skall på anfordran delgivas utsedd representant för arbetarna, dels ett tillägg till § 9, som handlar om arbetsrådet, innefattande att rådets ledamöter skola utses för allenast två år i sänder i stället för såsom hittills för obestämd tid. Bagerilagen antogs i oförändrat skick, men i sjöarbetstidslagen omredigerades § 9, vari bestämmelser meddelas för arbete ombord å dag, då fartyg ankommer till eller avgår från hamn. Beträffande sådant arbete hade med stöd av lagen i viss utsträckning utbildat sig en praxis, som ur sjöfolkets synpunkt måste anses innebära en försämring jämfört med vad som var bruk och sed, innan någon lag till-

[1] Riksdagspartierna betecknas med följande förkortningar: h högern; b bondeförbundet; f frisinnade folkpartiet; l liberala partiet; s socialdemokratiska partiet; k kommunistiska gruppen.

kommit. I förenämnda framställning rörande sjöarbetstidslagen hade socialstyrelsen och kommerskollegium föreslagit omformulering av lagrummet, varigenom sjöfolkets intressen skulle bättre tillgodoses. Kungl. Maj:t förordade och riksdagen godkände paragrafens avfattning i enlighet med ämbetsverkens förslag.[1]

I detta sammanhang må slutligen erinras om att frågan om inskränkning i *arbetstiden för sjukvårdspersonal* berördes i statsverkspropositionen dock utan att föranleda något förslag från regeringens sida. Motionsvis av herr Berling (s) framställda yrkanden i ämnet (I: 37) avslogos, men i annat sammanhang hemställde riksdagen om ytterligare utredning i frågan.

Arbetarsemester. En av herr Karlsson i Grängesberg (k) m. fl. väckt motion (II: 260) angående lagstadgad arbetarsemester avslogs på hemställan av andra lagutskottet, som i sitt utlåtande erinrade om att spörsmålet beaktats i det av socialstyrelsen år 1925 avgivna förslaget om reviderad lag om arbetarskydd och att riksdagen i samband med frågor rörande internationell arbetarlagstiftning (varom mera nedan) hemställt om påskyndande av ifrågavarande revisionsarbete.[2]

Avslag rönte även ett av herr Edoff Andersson (k) motionsvis (II: 313) framställt yrkande, att arbetare vid försvarsväsendet måtte beredas semester efter de grunder, som äro fastställda för extra ordinarie befattningshavare i statens tjänst. Statsutskottet uttalade dock i utlåtande över motionen, att enligt utskottets mening anledning synes föreligga att taga under övervägande, huruvida icke föreskrifterna om semester för försvarsväsendets arbetare kunna bättre än nu är fallet anpassas efter vederbörandes anställningstid och tjänsteålder.

Yrkesinspektionen. Riksdagen godkände ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag dels om överflyttning av den å extra stat vid yrkesinspektionen uppförda befattningen som *skogs- och flottledsinspektör* till ordinarie stat med placering i 27:e lönegraden, dels ock om inrättande av en extra assistentbefattning i 20:e lönegraden enligt den för extra ordinarie tjänstemän gällande löneplanen för biträde åt denne inspektör. Ett av socialstyrelsen framställt yrkande om ytterligare arbetsförstärkning åt ifrågavarande inspektionsverksamhet genom anställande av ännu ett biträde, tills vidare under en tid av fem månader årligen, upptogs ej av Kungl. Maj:t men bragtes motionsvis under riksdagens prövning. Riksdagen anvisade även medel för jämväl detta extra biträde, som skulle avlönas enligt 16:e lönegraden för extra ordinarie tjänstemän.

Frågan om *yrkesinspektionens organisation i allmänhet* framfördes genom motioner av herrar Möller (s) m. fl. (I: 21) samt P. A. Hansson (s) m. fl. (II: 77), vilka bland annat med hänvisning till att de två sista decennierna medfört en mycket kraftig utveckling av den industriella verksamheten i vårt land men att yrkesinspektionen icke utvecklats i samma grad, framhöllo nödvändigheten av utökning av yrkesinspektionen samt åtgärder för ett effektivt tillvaratagande av inspektionens arbete.

I anledning av motionerna hemställde riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning rörande effektivisering av yrkesinspektionens verksamhet samt om framläggande för riksdagen av det förslag, som av utredningen må föranledas.

Arbetslöshetens bekämpande. Till *bekämpande av arbetslösheten* hade Kungl. Maj:t äskat ett anslag av 2 miljoner kr. för att användas i stort sett efter samma regler som hittills (prop. 255). Motionsvis hade från socialdemokratiskt håll hemställts, att antingen ett anslag å 20 miljoner kr. skulle ställas till förfogande för anordnande av produktiva arbeten av allmän natur (I: 108; II: 186) eller ock att

[1] Se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 297.
[2] Av socialstyrelsen avgivet yttrande över motionen är tryckt i Soc. Medd. årg. 1930, sid. 226 ff.

8 miljoner kr. måtte beviljas för arbetslöshetens bekämpande (I: 331; II: 544), varvid riktlinjerna för arbetslösheten skulle omläggas. Kommunistgruppen ansåg, att anslaget borde höjas till 30 miljoner kr. Riksdagens beslut utföll i huvudsaklig överensstämmelse med regeringsförslaget, men med hänsyn till befarad försämring av konjunkturerna inom näringslivet höjdes det äskade anslaget till 2·5 milj. kronor.

Nyssnämnda förslag om medelsanvisning till allmänna arbeten i syfte att bereda arbetstillfällen föranledde en hemställan till Kungl. Maj:t om skyndsam utredning, huruvida och under vilka villkor anslag må beviljas för att tagas i anspråk vid tillfällen av ökad arbetslöshet av mera betydande omfattning.

En med behandlingen av hithörande ärenden förknippad specialfråga, om vars lösning meningarna varit delade, rörde *bispringande av den industriarbetarbefolkning å Seskarö* inom Nedertorneå kommun i Norrbottens län, som förlorat sina existensmöjligheter på grund av nedläggande av sågverksrörelsen å ön. Kungl. Maj:t hade föreslagit, att denna arbetarstam med understöd ur arbetslöshetsanslaget skulle förflyttas från platsen och beredas arbete å annan ort. Riksdagen anslöt sig emellertid till ett av statsutskottet förordat förslag, att Sandviks sågverk å Seskarö skulle inköpas för att sågverksrörelsen även framdeles skulle kunna bedrivas. Av de 250 trävaruarbetare, som finnas på Seskarö, beräknades härigenom minst 150 kunna förtjäna uppehälle för sig och de sina. Högst 300 000 kr. ur arbetslöshetsanslaget skulle få disponeras för detta ändamål.

Med anledning av motion av herrar Hansén (f) m. fl. (I: 201) och Hage (s) m. fl. (II: 353) om anslag för vissa *föranstaltanden för ortsbefolkningen i östra Norrbotten* anvisade riksdagen 50 000 kr. att ställas till G. E. Broms' egnahemsstiftelses förfogande för fullföljande av dikningsarbete å stiftelsens ägor vid Keräsjoki inom Karl Gustavs socken.

Vräkning vid arbetskonflikter. Under hänvisning till en å vissa lantegendomar i Södra Möre i Kalmar län utbruten arbetskonflikt, varvid ett antal arbetare med stöd av utsökningslagen blivit avhysta från sina i arbetsgivaren tillhöriga hus innehavda bostäder, hemställde herrar Möller (s) m. fl. samt P. A. Hansson (s) m. fl. i motioner (I: 165; II: 255), att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag avseende att skapa skydd mot vräkning vid arbetskonflikter åt arbetare, i vars avlöningsvillkor bostadsförmån ingår. Riksdagen avslog motionerna, sedan andra lagutskottet avstyrkt desamma med framhållande av att spörsmålet nära sammanhänger med den sedan lång tid tillbaka vid upprepade tillfällen berörda frågan om lämplig avtalsform för jordbruket och att det icke syntes lämpligt att upptaga ifrågavarande spörsmål till fristående behandling.[1]

Bemanningsskala. Krav på införande av bemanningsskala för svenska fartyg, d. v. s. på förhand bestämda regler, efter vilka besättningen å handelsfartyg till antal och kvalifikationer, speciellt ålder och utbildning, inom varje kategori av skeppstjänsten skall i varje fall särskilt bestämmas, har sedan skeppstjänstkommitterade för tio år sedan utarbetade förslag i ämnet upprepade gånger utan framgång framställts i riksdagen. Även i år framfördes frågan i motioner (I: 179; II: 293) av herrar Möller (s) och P. A. Hansson (s) m. fl. Vederbörande utskott tillstyrkte skrivelse med anhållan om förnyad utredning, men förslaget föll på första kammarens motstånd.

Internationell arbetarlagstiftning. I proposition (nr 71) anhöll Kungl. Maj:t om riksdagens yttrande angående de av internationella arbetsorganisationens konferens år 1929 vid dess tolfte sammanträde fattade besluten.

[1] Av socialstyrelsen avgivet yttrande över motionerna är tryckt i Soc. Medd. årg. 1930, sid. 230 ff.

Dessa beslut utgöras av dels förslag till två konventioner, nämligen angående skydd mot olycksfall vid arbete med lastning och lossning av fartyg, samt angående angivande av vikten å tyngre kollin, transporterade å fartyg, dels ock fyra rekommendationer, nämligen angående förebyggande av olycksfall i arbete, angående ansvarighet i fråga om säkerhetsanordningar å motordrivna maskiner, angående ömsesidighet i fråga om skydd mot olycksfall för arbetare, sysselsatta med lastning och lossning av fartyg, samt angående hörande av fackliga organisationer vid utarbetande av bestämmelser rörande säkerhet för arbetare, sysselsatta med dylikt arbete.[1]

Ratifikation för Sveriges del av konventionen angående *skydd mot olycksfall vid arbete med lastning och lossning av fartyg* hade förordats av regeringen, enär ett genomförande av konventionens bestämmelser skulle ur social synpunkt vara till gagn, ehuru dessa bestämmelser i stor utsträckning redan iakttagas i praktiken. Riksdagen hade intet att erinra mot denna uppfattning.

Förslaget till konvention angående *angivande av vikten av å fartyg transporterade tyngre kollin* har till huvudsakligt syfte att undanröja riskerna för olycksfall, vållade av att vid dylik transport anordningar av otillräcklig styrka komma till användning. Å varje till sjöss transporterat föremål eller kolli med en bruttovikt av 1 000 kg eller däröver skulle därför vikten angivas.

Kungl. Maj:t ansåg visserligen Sveriges anslutning till konventionen i och för sig önskvärd, men för att den skulle få någon större betydelse för vårt land erfordras, att de stater, med vilka Sverige har livligare handelsutbyte, ävenledes skrida till ratifikation. Då denna förutsättning ännu ej förelåge och tillräcklig utredning ej heller förefunnes rörande innehållet i den lagstiftning, som måste bliva en följd av konventionens ratificering, ansåg sig Kungl. Maj:t icke för närvarande böra förorda ratificering. Denna mening biträddes även av riksdagen under uttalande av önskvärdheten, att frågan måtte genom Kungl. Maj:t ytterligare utredas.

Rekommendationen angående *förebyggande av olycksfall i arbete* innehåller ett mycket utförligt program för olycksfallsriskens minskning, innefattande bland annat dels åtgärder för fastställande av orsakerna till olycksfall samt utarbetande av statistik och undersökningar av arbetarnas fysiska, fysiologiska och psykologiska förhållanden m. m., dels metoder för samverkan mellan de i säkerhetsfrågan intresserade parterna — yrkesinspektörer, arbetsgivare och arbetare — liksom ock olika sidor av safety-first-rörelsen, upplysningsverksamhet m. m. och dels lagstiftningsåtgärder och genom myndigheter utfärdade föreskrifter å arbetarskyddets område. I rekommendationen angående *säkerhetsanordningar å motordrivna maskiner* hemställdes om förbud genom lag att leverera eller installera dylika maskiner, som icke äro försedda med författningsenliga skyddsanordningar.

Beträffande den förstnämnda rekommendationen framhöll Kungl. Maj:t, att ehuru den icke syntes böra eller kunna omedelbart medföra några mera genomgripande åtgärder från statsmakternas sida, densamma dock bör på olika håll bliva föremål för allvarlig uppmärksamhet i det fortsatta arbetet till olycksfallsriskernas minskning. I samband härmed erinrades om socialstyrelsens år 1925 framlagda förslag till reviderad arbetarskyddslag, som av olika skäl ej lagts till grund för framställning till riksdagen. I ifrågavarande förslag hade även i viss mån beaktats den fråga, som behandlas i den senare av nyssnämnda rekommendationer. Särskilt på grund av de praktiska olägenheter, som ett genomförande av åtgärder i rekommendationens syfte skulle medföra, hade Kungl. Maj:t ej funnit åtgärd i rekommendationens syfte nu böra vidtagas.

I anledning av nu berörda rekommendationer uttalade riksdagen i anslutning till en av herr Thorberg (s) väckt motion (I: 245) det önskemålet, att arbetet med

[1] Dessa konventionsförslag och rekommendationer i svensk översättning äro tryckta i Soc. Medd. årg. 1930, sid. 4 ff.

revision av lagen om arbetarskydd måtte så påskyndas, att reformförslag inom nära framtid kan föreläggas riksdagen. I övrigt biträdde riksdagen regeringens ståndpunkt.

Rekommendationen angående *ömsesidighet i fråga om skydd mot olycksfall för arbetare, sysselsatta med lastning och lossning av fartyg* har tillkommit på initiativ från nordiskt håll, ursprungligen åsyftande att få en dylik klausul införd i texten till konventionen angående skydd vid lastnings- och lossningsarbete. Kungl. Maj:t uttalade som sin uppfattning, att åtgärder snarast böra vidtagas för åstadkommande i lämplig omfattning av sådana särskilda överenskommelser, som avses i rekommendationen. Riksdagen anslöt sig till denna mening.

Rekommendationen angående *hörande av fackliga organisationer vid utarbetande av säkerhetsbestämmelser vid lastnings- och lossningsarbete* ansågs icke påkalla någon särskild åtgärd i Sverige, där det förordade tillvägagångssättet redan praktiseras.

2. Socialförsäkring.

Sjukkasseväsendet. Förslag till det frivilliga sjukkasseväsendets reformering hade av Kungl. Maj:t framlagts för 1926 och 1927 års riksdagar utan att enighet om frågans lösning kunde ernås. Sedan 1927 års riksdag avvisat då föreliggande förslag, tillkallades inom socialdepartementet särskilda sakkunniga för att i samråd med vissa representanter för sjukkasserörelsen ytterligare utreda ärendet. Denna sakkunnigeberedning enade sig om ett i oktober 1929 publicerat, i denna tidskrift sedermera refererat förslag,[1] som i allt väsentligt lades till grund för en till 1930 års riksdag avgiven proposition i ämnet (nr 154).

I fråga om *försäkringens organisation,* varom tidigare yppat sig betydande meningsskiljaktigheter, som närmast haft sin rot i motsättningen mellan lokalsjukkassorna och rikssjukkassorna inom den nuvarande sjukkasserörelsen, upptog propositionen i enlighet med de sakkunnigas mening och även i principiell anslutning till 1927 års regeringsförslag ett system med två olika slags erkända kassor, benämnda lokalsjukkassor och centralsjukkassor. För båda slagen av kassor skulle verksamhetsområdet vara lokalt begränsat i anslutning till den kommunala indelningen, för lokalsjukkassa till en eller flera kommuner och för centralsjukkassa till ett eller flera landstingsområden eller ock stad, som ej deltager i landsting. Endast en erkänd kassa av vardera slaget skulle få finnas inom varje särskilt område. För övergångstiden från det gamla till det nya systemet voro särskilda bestämmelser träffade för att göra övergången så smidig som möjligt.

Den *sjukhjälp,* som av kassorna skulle lämnas de försäkrade, skulle bestå dels av ett understöd i penningar för varje dag, s. k. sjukpenning, som skulle utgå efter en karenstid av tre dagar, dagen då sjukdomsfallet inträffade inräknad, dels sjukvård, innefattande antingen ersättning för viss del av utgifter till läkarvård eller ock för sjukhusvård. I förhållande till 1927 års förslag innebar den nu förordade sjukhusvården en utvidgning av kassornas prestationer. Sjukhjälp skulle lämnas för en sammanhängande *sjukhjälpstid* av upp till två år eller, om sjukkassan frivilligt önskar överskrida detta minimum, för en tid av upp till tre år. Kvinnliga medlemmar skulle beredas *moderskapshjälp.* Prestationsskyldigheten skulle på visst sätt fördelas på de olika slagen av kassor, varvid enligt företagna beräkningar omkring 42 % av den i genomsnitt på varje medlem belöpande risken skulle komma att vila på lokalsjukkassorna och återstoden å centralsjukkassorna. Statsbidragen föreslogos väsentligt höjda. För de första åren efter lagstiftningens ikraftträdande beräknades statsverkets utgifter till sjukkasseväsendets främjande komma att uppgå till omkring 8·2 milj. kr. mot omkring 3·9 milj. kr. enligt gällande grunder.

[1] Soc. Medd. årg. 1929, sid. 882.

Propositionen hänvisades till sammansatt stats- och andra lagutskott, som med mindre ändringar tillstyrkte densamma. Vid ärendets behandling i kamrarna bifölls utskottsförslaget i andra men blev med en rösts övervikt förkastat i första kammaren. Frågan blev sålunda olöst även vid denna riksdag. Det avslagsyrkande, till vilket första kammaren anslöt sig, motiverades huvudsakligen med att reformering av den frivilliga sjukförsäkringen lämpligen borde anstå till dess klarhet vunnits beträffande den framtida gestaltningen av ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen samt vissa andra i samband därmed stående spörsmål, varom utredningar pågå.

Försäkringen för yrkessjukdomar. Vid antagandet av lagen om försäkring mot vissa yrkessjukdomar vid 1929 års riksdag hade silikos (stenlunga), som uppkommer genom inandning av kiselsyrehaltigt damm, icke upptagits bland de sjukdomar, å vilka lagen skulle äga tillämpning. Tveksamhet hade i detta fall emellertid gjort sig gällande, och vid årets riksdag framfördes frågan ånyo i motion av herrar Möller (s) och Olsson i Mellerud (s) m. fl. (I: 161; II: 254), vilka under framhållande av att silikosproblemet numera vore fullt utrett, och att man här hade en typisk yrkessjukdom, hemställde, att silikosen måtte införas i lagens tillämpningsområde. Sedan socialstyrelsen och medicinalstyrelsen i infordrade utlåtanden instämt i motionens syfte, tillstyrkte andra lagutskottet lagändringen i den formen, att lagen skall avse jämväl yrkessjukdom, som förorsakas av *stendamm*. Härigenom skulle lagen komma att tillämpas även å andra av stendamm förorsakade lungsjukdomar än silikos i egentlig mening. Riksdagen biträdde utskottets förslag.

Frågan om arbetslöshetsförsäkring. I arbetslöshetsförsäkringsfrågan väcktes en motion (II: 119) av herr Spångberg (k) m. fl. med hemställan om obligatorisk försäkring mot arbetslöshet. Motionen avslogs efter avstyrkande av andra lagutskottet, som i samband härmed likväl uttalade den förhoppningen, att förslag i det betydelsefulla ärendet måtte inom den allra närmaste framtiden av Kungl. Maj:t framläggas för riksdagen.

Livränta för i statens tjänst skadade arbetare. Enligt kungörelse den 10 juni 1921 (nr 410) erhåller arbetare, som på grund av genom olycksfall i statens tjänst jämlikt 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete är berättigad till livränta av statsmedel, viss tilläggsersättning, försåvitt livräntan uppgår till minst 90 kr. per år. I anledning av en av herr Osberg (l) väckt motion (II: 238) beslöt riksdagen att för sin del upphäva denna begränsning.

3. Fattigvård och barnavård.

Fattigvårds- och barnavårdslagarna. Riksdagen har ånyo förehaft men avslagit en motion (II: 71), väckt av herr Johansson i Väby (h) m. fl., om avskaffande av de undantag från regeln om hemortskommuns ersättningsskyldighet, vilka nu gälla beträffande fattigvård, som bestått i bekostande av *läkarhjälp, kläder åt skolbarn* m. m. Ej heller har riksdagen funnit sig böra vidtaga någon åtgärd med anledning av motion (II: 14) av herr Ericson i Boxholm (s) om ändring av hemortsbestämmelserna i fattigvårdslagen därhän, att *fattigvårdsutgifterna för en understödsbehövande, som haft hemortsrätt i flera kommuner,* skulle under vissa förhållanden fördelas på samtliga dessa kommuner. I utlåtanden rörande de båda nu nämnda motionerna har andra lagutskottet bl. a. erinrat, att frågan om ändrade hemortsrättsbestämmelser bragts under Kungl. Maj:ts prövning genom en framställning från styrelsen för landskommunernas förbund och att detta synnerligen invecklade och svårlösta spörsmål på grund härav torde bli föremål för ett allsidigt övervägande.

Någon riksdagens åtgärd föranledde ej heller en av herr Björk i Tryde (s) väckt motion (II: 117) om sådan ändring av barnavårdslagen, att barnavårdsnämnd erhåller befogenhet att för framtvingande av underhållsskyldighetens fullgörande förelägga *arbetsskyldighet* även i sådana fall, då faderns resp. moderns försumlighet icke föranleder försämring av det uppehälle och den uppfostran, som lagligen tillkommer barnet.

4. Nykterhetsfrågor.

Nykterhetsnämnderna. Till understödjande av nykterhetsnämndernas verksamhet hade i statsverkspropositionen äskats ett belopp av 40 000 kronor för budgetåret 1930/31. Anslag till detta ändamål har för de senaste fyra budgetåren varit beviljat i ett sammanhang av 1926 års riksdag (150 000 kr.). Med hänsyn till pågående revision av alkoholistvårdslagstiftningen hade socialministern nu ansett, att medel borde anvisas blott för ett år och vid beräkningen av anslagets storlek utgått från att i huvudsak oförändrade grunder för dess fördelning alltjämt skulle tillämpas. Riksdagen har emellertid funnit sig böra i viss mån tillmötesgå av herr Bergman (f) m. fl. motionsvis (I: 109) framställda yrkanden om höjning av anslaget och för budgetåret anvisat ett belopp å 60 000 kronor.

Åtgärder mot spritsmuggling och lönnbränning. Från och med budgetåret 1923/24 har riksdagen av statsverkets fond av rusdrycksmedel till särskild polis för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. beviljat ett extra anslag (under senare tid 150 000 kr. per år), som fördelats mellan länsstyrelserna och överståthållarämbetet såsom bidrag till i samverkan med tullpersonalen anordnad polisuppsikt över spritsmugglingen. Till årets riksdag avläts en proposition (nr 54), vari i anslutning till förslag, avgivet av generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen, uttalades den meningen, att de polisuppgifter, som för närvarande fullgöras av spritpolisen, utan äventyrande av bevakningens effektivitet i viss mån kunde överflyttas på tullpersonal, som för ändamålet erhållit viss polisutbildning. Sådan överflyttning borde emellertid tills vidare verkställas allenast försöksvis och efter hand, och i varje fall ifrågasattes nu ingen förändring av den som särskild avdelning vid Stockholms poliskår organiserade spritpolisen för stävjande av olaga sprithantering i Stockholms stad och län. En påbörjad omläggning av uppsikten över spritsmugglingen i andra landsdelar efter nyssnämnda riktlinjer ansågs kunna medföra en minskning av ifrågavarande anslag till 135 000 kr. för budgetåret 1930/31.

Riksdagen godkände Kungl. Maj:ts förslag. I anslutning till ett av herr C. E. Svensson (s) motionsvis framställt yrkande (I: 232) medgavs uttryckligen, att anslaget i enlighet med hittills följd praxis jämväl finge användas för uppdagande av lönnbränning.

Nykterhet hos automobilförare. I anledning av erinran av riksdagen beträffande förslag till ny motorfordonsförordning, varöver Kungl. Maj:t begärt riksdagens yttrande (prop. nr 121), skärptes bestämmelserna om garanti för nykterhet hos automobilförare därhän, att intyg om nyktert levnadssätt, som sökande av körkort skall förete, måste vara utfärdat av polismyndighet.

5. Jord- och egnahemsfrågor.

Jordbrukets kreditkasserörelse. Genom beslut av 1915 års riksdag skapades en huvudsakligen för det mindre jordbrukets stödjande avsedd kreditorganisation i form av lokala jordbrukskassor, distriktsvis sammanslutna i centralkassor. Kas-

sorna ha karaktären av ekonomiska föreningar, som erhålla särskilt godkännande från det allmännas sida, under förutsättning att de uppfylla vissa krav i fråga om ansvarighet och insatser m. m. Rörelsen har emellertid nått en relativt svag utveckling, varför en reformering ansetts påkallad. Förslag härom framlades för årets rikedag genom en proposition (nr 268), som ock vann riksdagens bifall med vissa modifikationer i anslutning till motionsvis framställda yrkanden.

Den nya kreditorganisationen bibehåller uppdelningen i jordbrukskassor och distriktskassor, liksom förut uppbyggda å kooperativ grund, men i spetsen för rörelsen ställes nu ett särskilt organ, benämnt Svenska jordbrukskreditkassan, som till sitt förfogande erhåller en av staten garanterad grundfond å 15 miljoner kr. På grundvalen härav få högst 75 miljoner kr. upplånas. Centralkassorna få undantagsvis och endast efter jordbrukskreditkassans medgivande rätt till egen upplåning. Hos dessa kassor koncentreras däremot inlåningen. Jordbrukskassa kan mottaga medel för insättning hos centralkassan men får icke för egen räkning driva inlåningsrörelse. Sådan kassa skall bestå av minst femton medlemmar, och som medlem må icke antagas annan än den, som har till ändamål att idka jordbruk. Centralkassans medlemmar utgöras av jordbrukskassorna inom dess verksamhetsområde, men även andra ekonomiska föreningar kunna under vissa villkor vinna medlemskap.

Genom inrättandet av Svenska jordbrukskreditkassan har för jordbrukets sekundär- och driftskredit ett statsgaranterat centralt penninginstitut tillkommit jämförligt med den vid 1929 års riksdag beslutade Svenska bostadskreditkassan till förmån för den sekundära fastighetskrediten i städerna.

Jordbruksarbetares övergång till självständiga brukare. I motioner (I: 229; II: 373) hade herrar Fritiof Gustafson (h) och Petersson i Lerbäcksbyn (h) m. fl. hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för inrättande av ett intressekontor med syfte att underlätta jordbruksarbetares övergång till självständiga brukare och att främja deras sparverksamhet för ålderdomen. Detta intressekontor skulle bildas genom frivilliga insatser av arbetsgivare och arbetare samt statsunderstöd. Första kammaren beslöt en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning i motionens syfte, men frågan förföll på grund av andra kammarens avslag.

Övriga jordfrågor. Inalles sexton till sammansatt andra lag- och jordbruksutskott hänvisade motioner rörande olika sociala jordfrågor blevo av utskottet behandlade i ett gemensamt utlåtande. Några av dessa motioner föranledda uttalanden av riksdagen må här i korthet beröras.

Sedan den norrländska arrendelagen år 1927 utsträckts till att gälla även Värmlands län samt vissa delar av angränsande bergslagsbygder i grannlänen, lära friktioner ha uppkommit mellan de stora skogsbolagen i dessa trakter och deras talrika arrendatorer med avseende på tillämpningen av lagens stadganden om femtonårig arrendetid m. m. Dessa förhållanden påtalades i olika motioner. Resultatet härav blev en riksdagens hemställan till Kungl. Maj:t om utredning rörande *erfarenheterna vid tillämpningen av nu gällande arrendelagar i vad avser arrenden, som falla under den sociala arrendelagstiftningen* med särskild hänsyn till nyssnämnda landsdelar.

Frågan om *bildandet av nya jordbruk och om jordbruk åt lantarbetare* berördes i ett antal motioner. I detta ämne hade 1928 års riksdag begärt utredning, som sedermera verkställts av statens egnahemsstyrelse. Riksdagen hemställde nu hos Kungl. Maj:t om fortsatt utredning av spörsmålet.

I anledning av andra mer eller mindre vittgående yrkanden begärde riksdagen vidare utredning av frågorna om *frilösning av mindre arrendejordbruk*, om *utökande av ofullständiga jordbruk* samt om lämpligheten och behovet av ökade anslag för att bereda möjligheter att erhålla *lån för bostadsegnahem på landsbygden*.

6. Bostadsfrågan.

Lagstiftning om bostadsrättsföreningar. Under de senaste åren har en allt större uppmärksamhet kommit att riktas å nödvändigheten av speciallagstiftning för det mycket betydelsefulla slag av ekonomiska föreningar, som pläga benämnas bostadsföreningar. För frågans utredning tillkallade sakkunniga framlade år 1928 ett förslag till dylik lagstiftning,[1] vilket efter i justitiedepartementet verkställd överarbetning lades till grund för en till 1930 års riksdag avlåten proposition (nr 65) angående lag om bostadsrättsföreningar m. m. Lagförslaget vann även riksdagens bifall.

Lagstiftningen, som tillkommit i syfte att reglera föreningsmedlems rätt till bostad och förebygga uppkomsten av osunda bostadsföreningsföretag, berör endast sådana ekonomiska föreningar, som ha till ändamål att till medlemmarna upplåta bostäder eller andra lägenheter under nyttjanderätt för obegränsad tid och som i lagen benämnas bostadsrättsföreningar. Föreningar, där bostadsupplåtelsen sker genom hyresavtal, beröras sålunda ej av förevarande lagstiftning. Lagen innebär beträffande nämnda nyttjanderätt, att den icke skall vara underkastad den för nyttjanderätt i allmänhet lagstadgade tidsbegränsningen. I fråga om den närmare utformningen av nu ifrågavarande nyttjanderätt hava regler lämnats i nära anslutning till hyreslagens föreskrifter, därvid dock iakttagits vissa av det särskilda rättsförhållandet mellan föreningen och de enskilda medlemmarna betingade avvikelser. Bestämmelserna äro i regel dispositiva. I ändamål att giva ekonomisk stadga åt bostadsföreningarna och bereda allmänheten skydd mot inledande i osunda bostadsföreningsföretag hava givits föreskrifter, innebärande skyldighet för förening att, innan till tiden obegränsad nyttjanderätt må upplåtas, hava upprättat en ekonomisk plan för föreningens verksamhet. Denna plan, som skall innehålla upplysning i alla de avseenden, vilka äro av betydelse för bedömande av föreningens verksamhet, ävensom uppgifter om de ekonomiska förpliktelser, som kunna komma att åligga innehavare av dylik rätt, skall underkastas granskning i formellt avseende av konungens befallningshavande, d. v. s. befallningshavanden skall undersöka, att planen upptager erforderliga uppgifter. Genom denna granskning ikläder sig givetvis staten intet ansvar för planens hållbarhet. Till skydd för föreningsmedlem hava jämväl bestämmelser upptagits om skyldighet för förening att, där i strid med planen vidtages åtgärd, som innebär väsentlig ökning av de för nyttjanderätten utgående avgifter, utlösa medlemmen ur föreningen.

Främjande av bostadsproduktionen. På Kungl. Maj:ts förslag (prop. 161) medgav riksdagen fortsatt kreditgivning från statens bostadslånefond även under år 1931. Meningen är ju, att de uppgifter, som denna långivning hittills haft att fylla, skola övertagas av den vid 1929 års riksdag beslutade nya kreditorganisationen, Svenska bostadskreditkassan, och därtill anslutna bostadskreditföreningar. Det har emellertid synts osannolikt, att så kan ske i full utsträckning redan under år 1931. Riksdagen har under sådana förhållanden beslutat, att ett belopp av högst 1 miljon kr. må disponeras under år 1931 för långivning ur bostadslånefonden. Kungl. Maj:t hade för denna långivning föreslagit en höjning av räntesatsen från 5 till $5^1/_2$ %, men riksdagen ansåg, att alltjämt oförändrade villkor böra tillämpas.

Lantarbetarnas bostadsförhållanden. Lantarbetarnas bostadsfråga framfördes för riksdagen genom motioner (I: 228; II: 377) av herrar Möller (s) och Sävström (s) m. fl. I anledning härav beslöt riksdagen avlåta en skrivelse till Kungl.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1928, sid. 483 ff.

Maj:t med anhållan, att det *utredningsarbete för belysande av lantarbetarnas bostadsförhållanden,* som redan bedrivits och lämnat värdefulla resultat, måtte fortsättas.[1] Härvid borde enligt riksdagens mening dels undersökning ske om och på vad sätt det allmänna på annat sätt, än nu gällande bestämmelser göra möjligt, kan ingripa reglerande och stödjande på området, dels prövas, huruvida icke inom nu gällande lagstiftnings ram förbättringar kunna ernås, exempelvis genom effektivare tillämpning av hälsovårdsstadgans bestämmelser, genom utvidgning av dispensärverksamheten m. m. Jämväl frågan om anordnande av särskild bostadsinspektion på landsbygden borde beaktas. Skrivelsen utmynnade i hemställan till Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

En av herr Laurin (b) väckt motion (II: 350) med förslag, att riksdagen måtte besluta upprätta en *fond, ur vilken arbetsgivare inom jordbruket utan eller mot billig ränta kunde erhålla lån för förbättrande eller nyanskaffande av fullgoda bostäder åt jordbruksarbetare,* föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

Övriga bostadsfrågor. I ett par motioner av herr Hage (s) m. fl. framfördes mycket vittgående yrkanden på utredningar dels om åtgärder från det allmännas sida för höjande av den genomsnittliga *bostadsstandarden* (II: 384) och dels om reformering av *hyreslagstiftningen* (II: 259). I förstnämnda hänseende ifrågasattes bl. a. åtgärder för det mindervärdiga och hälsofarliga bostadsbeståndets ersättande genom nyproduktion samt för standardisering och rationalisering av byggnadsverksamheten, ökad kreditgivning från statens sida främst till bostadskooperativa företag och till egnahemsbyggare, förhindrande eller förminskande av bostadsbeståndets fördyring på grund av täta överlåtelser, åstadkommande av billigare tomtpriser för bostadsbyggande m. m. Med avseende å hyreslagstiftningens reformering åter hava motionärerna åsyftat bestämmelser för tryggande av bostadsinnehavet genom införande av optionsrätt eller prioritetsrätt för hyresgäst, effektivare föreskrifter för undvikande av hälsofarlighet i bostadslägenheter och beträffande underhållet därav, åtgärder mot oskälig hyresprisfördyring och mot intagande i kontrakt av bestämmelser, som orimligt inskränka hyresgästens rörelsefrihet. Båda motionerna hava emellertid avstyrkts av de utskott, som haft dem under förberedande behandling. I anslutning till ett uttalande av socialstyrelsen, vars yttrande begärts över motionen om bostadsstandardens höjande, har vederbörande utskott med hänsyn till hithörande spörsmåls mångfald och vittutgrenade natur varnat för så allmänt hållna utredningar på området, som i motionen ifrågasatts. I enlighet med utskottens hemställan ha motionerna ej heller föranlett någon åtgärd från riksdagens sida.

7. Sociala frågor i övrigt.

Vanartslagstiftningen. Den sedan länge på dagordningen stående frågan om revision av lösdrivarlagstiftningen förelades riksdagen genom en i huvudsaklig överensstämmelse med det år 1929 framlagda sakkunnigebetänkandet i ämnet[2] utarbetad proposition (nr 240) med förslag till lag mot vanartigt levnadssätt (vanartslag) m. m. Något sakligt avgörande har emellertid ej träffats i år. På grund av omfattningen av riksdagsarbetet i övrigt efter propositionens avlämnande fann sig nämligen riksdagen nödsakad att avslå densamma utan föregående saklig prövning och under uttalande av den förväntan, att förslag i ärendet redan nästa år måtte åter föreläggas riksdagen.

---

[1] Jfr socialstyrelsens yttrande över motionerna, tryckt i Soc. Medd. årg. 1930, sid. 286 ff.
[2] Se Soc. Medd. årg 1929, sid. 506 ff.

Hälso- och sjukvårdsfrågor. Riksdagen biföll en av Kungl. Maj:t avlåten proposition (nr 170) om vissa ändringar i hälsovårdsstadgan med syfte att befrämja vidtagande av åtgärder för *utrotande av råttor och möss samt bostadsohyra.*

I de s. k. blindvårdssakkunnigas år 1922 avgivna betänkande ingick även ett förslag till lag om *blindhetsersättning,* som för mindre arbetsföra blinda skulle utgå med belopp, motsvarande vad som å olika orter kan anses utgöra existensminimum för blind person. Motionsvis (I: 197; II: 257) framställdes av herrar Möller (s) och Hedvall (s) yrkanden om lösandet av denna fråga genom speciallagstiftning. Andra lagutskottet, som yttrade sig över motionerna, fann syftemålet med dessa behjärtansvärt, men då den fortsatta beredningen av blindvårdssakkunnigas förslag nu fortskridit så långt, att frågan om blindvårdens ordnande snart borde i sin helhet kunna upptagas till avgörande, nöjde sig utskottet med att föreslå en hemställan till Kungl. Maj:t om att förslag i ämnet så snart ske kan måtte framläggas för riksdagen. Båda kamrarna biträdde denna mening.

Anslag till utgifter för gammalsvenskbyborna. Med bifall till en av Kungl. Maj:t avlåten proposition (nr 212) beslöt riksdagen att till utgifter för de från Ryssland invandrade gammalsvenskbyborna anvisa ett anslag å 220 000 kr. Medlen beviljades efter framställning av den för invandrarnas omhändertagande grundade s. k. gammalsvenskbystiftelsen och skola användas för täckande av kostnaderna för deras resa till Sverige och uppehälle i Jönköping under tiden juli 1929—juli 1930, för arbetsförmedling o. d. I samband med anslagets beviljande medgavs, att av det ordinarie anslaget till fattigvård och barnavård finge utbetalas ersättning för kostnaderna för vård enligt fattigvårdslagen å blivande särskilt ålderdomshem i Stenkumla socken i Gotlands län åt svenskbybor, som icke äro svenska medborgare.

Hjälpfond åt Norrbotten. I likalydande motioner (I: 43; II: 92) framburo herrar Bergqvist (h) och Hage (s) m. fl. för riksdagen ett ursprungligen från landshövdingen i Norrbottens län härrörande förslag, att särskilda medel måtte anvisas för tillgodoseende av ständigt uppdykande mera tillfälliga behov i Norrbotten, där befolkningen i stora delar av länet till följd av avlägsen belägenhet, hårda och ojämna klimatförhållanden samt osäkra arbetsförtjänster ofta utan eget förvållande utsättes för sådana störningar i sina levnadsförhållanden, som de icke hade ryggrad att utan vidare bära. Motionärerna hade tänkt sig, att medlen skulle tagas från statens inkomster från Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag och tillföras en Norrbottens läns hjälpfond. Riksdagen anvisade även för budgetåret 1930/31 100 000 kr. för ändamålet. Anslaget får vid förekommande behov disponeras av länsstyrelsen i Norrbottens län.

Företagsräkning. Kommerskollegium avgav i december 1929 i samråd med socialstyrelsen och statistiska centralbyrån förslag till plan för anordnande av en företagsräkning inom olika näringsgrenar. Framställningen upptogs ej i årets statsverksproposition men bragtes under riksdagens prövning genom motioner (I: 44; II: 78) av herrar von Sydow (h), Thorberg (s), Carleson (l) och Prytz (l), vilka bland annat under framhållande av att gagnet av en företagsräkning skulle ökas genom dess utförande i så nära anslutning som möjligt till nästa folkräkning hemställde, att riksdagen måtte för ändamålet bevilja anslag för budgetåret 1930/31. Motionärernas hemställan bifölls i så måtto, att riksdagen nu anslog 25 000 kr. för insamling av uppgifter och påbörjande av andra förberedande åtgärder i syfte att anordna en företagsräkning i huvudsaklig överensstämmelse med kommerskollegii förslag. Vid anslagets beviljande förutsatte riksdagen, att fullständigt förslag rörande räkningen kommer att föreläggas 1931 års riksdag.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1929.

Inkomster och utgifter under år 1929 för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, vilka uppgingo till ett antal av 36 med 232 254 tillsatta platser under året, framgå av tabellerna å nästföljande sidor.[1]

Statsanslaget till den offentliga arbetsförmedlingen utgår enligt bestämmelserna i k. kungörelserna den 30 juni 1916 (n:r 320), den 16 maj 1918 (n:r 278) samt den 8 juni 1928 (nr 193) och avser i främsta rummet att täcka anstalternas utgifter för postporto, abonnemang å rikstelefon, telegram och interurbana telefonsamtal samt tryckning av formulär och blanketter. Dessutom kan efter prövning i varje särskilt fall understöd erhållas till bestridande av kostnaderna dels för avlöning av sådan personal, som särskilt anställts för förmedling av arbete inom vissa yrkesspecialiteter, dels ock för de särskilda anordningar, som vidtagits för arbetsförmedling för landsbygdens behov, för samarbetet mellan anstalterna, för anställande i arbete av värnpliktiga och fast anställt manskap i armén och marinen efter avslutad militärtjänstgöring samt för underlättande av yrkesval och för arbetsanvisning åt ungdom.[2]

Av tabellen framgår, huru stor del av det varje anstalt tilldelade statsanslaget, som avsetts för dessa senare ändamål. I dessa statsbidragsbelopp ingingo således även de understöd, som från statens sida lämnats för sjömansförmedlingsverksamhetens bedrivande i de kustorter, där särskilda organ för ifrågavarande förmedlingsgren upprättats på socialstyrelsens initiativ i enlighet med den vid andra internationella arbetskonferensen i Genua år 1920 framlagda och av Sverige sedermera ratificerade konventionen angående arbetsförmedling för sjömän.

Samtliga anstalter utom Stockholm och Göteborg åtnjöto anslag från landsting. Dessa anslag härrörde helt från resp. läns landsting utom beträffande anstalten i Kristianstads län, som åtnjöt ett årsanslag från Malmöhus läns landsting å 1 500 kr. för upprätthållande av avdelningskontoren i Åstorp och Tomelilla, vilkas verksamhet i viss mån kommer sistnämnda län till godo Utöver dessa inkomster tillkommo vid sex anstalter anslag från hushållningssällskap.

Kommunala anslag till arbetsförmedlingsverksamheten anvisades av icke mindre än 160 kommuner. Dessa anslag voro mestadels kontanta, men utgingo stundom i form av upplåtelse av fria lokaler.

Vid angivande av anstalternas utgifter har socialstyrelsen icke medräknat verksamhetsberättelsernas siffror för »balans från föregående år» samt »balans till nästföljande år», vilket förklarar att inkomst- och utgiftssidorna för flertalet anstalter icke sluta på samma belopp.

[1] Angående arbetsförmedlingens verksamhetsresultat år 1929 se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 145 ff.

[2] Enligt kungörelse den 9 maj 1930 (n:r 129) kan numera statsunderstöd i viss utsträckning erhållas även till bestridande av kostnader för rese- och traktamentsersättning, som i anledning av företagen tjänsteresa utbetalats till tjänsteman vid arbetsförmedlingsanstalt.

Tab. 1. De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster (i kr.) under år 1929.

Arbetsförmedlingen i	Anslag från staten		Anslag från landsting	Anslag från hushållningssällskap	Anslag från kommuner	Övriga inkomster, upplupen ränta, upptagna lån m. m.	Summa inkomster
	inalles	därav för interlokal verksamhet m. m.					
Stockholm	35 138·37	22 000·00	—	—	228 350·00	1 118·18	264 606·55
Stockholms län	10 609·25	7 135·00	43 000·00	—	6 800·00	3 053·45	63 462·70
Uppsala län	3 404·92	1 600·00	11 200·00	1 000·00	4 200·00	373·25	20 178·17
Södermanlands län	5 483·68	2 559·00	26 254·00	—	2 400·00	32·28	34 169·96
Östergötlands län	10 682·54	4 400·00	35 145·50	—	1 650·00	1 571·99	49 050·03
Norrköping	5 934·97	4 361·50	2 000·00	—	23 833·89	19·33	31 788·19
Jönköpings län	3 958·87	1 200·00	12 000·00	—	3 000·00	1 471·76	20 430·63
Kronobergs län	3 819·58	2 200·00	2 730·00	—	1 300·00	1 994·11	9 843·69
Norra Kalmar län	1 516·85	1 000·00	2 000·00	—	1 500·00	42·96	5 059·81
Södra Kalmar län	5 281·91	3 795·00	5 425·00	—	1 550·00	273·48	12 480·39
Gotlands län	1 455·55	698·00	4 388·00	—	900·00	220·03	6 963·58
Blekinge län	7 110·47	4 567·50	7 500·00	—	4 600·00	54·42	19 264·89
Kristianstads län	5 650·65	1 824·00	14 459·17	—	200·00	201·50	20 511·32
Malmö	17 024·54	11 000·00	4 000·00	—	49 088·51	4 224·70	74 337·75
Lund	1 661·85	700·00	1 500·00	—	5 205·90	—	8 367·75
Landskrona	3 988·28	3 075·00	1 500·00	—	9 510·19	—	14 998·42
Hälsingborg	17 590·58	15 100·00	1 500·00	—	24 120·00	73·66	43 284·24
Ystad	1 136·91	539·50	1 500·00	—	3 652·26	—	6 289·17
Trelleborg	1 832·15	1 200·00	1 500·00	—	5 370·85	—	8 703·00
Eslöv	1 471·78	800·00	1 500·00	—	4 761·15	—	7 732·93
Skurup	698·74	300·00	1 500·00	—	820·00	—	3 018·74
Vellinge	990·08	400·00	1 500·00	—	1 540·00	43·12	4 073·20
Hallands län	3 875·35	2 344·00	9 858·65	—	1 750·00	334·75	15 818·75
Göteb. o. Bohus län	4 633·03	2 222·50	9 000·00	—	1 800·00	137·62	15 570·65
Göteborg	30 154·68	24 800·00	—	—	82 813·03	522·16	113 489·87
Älvsborgs län	3 236·88	1 500·00	10 500·00	—	4 400·00	341·66	18 478·54
Skaraborgs län	5 113·32	1 800·00	13 537·50	—	5 981·25	141·70	24 773·77
Värmlands län	2 297·55	1 200·00	8 900·46	—	3 000·00	59·67	14 257·68
Örebro län	4 488·68	1 800·00	22 004·08	500·00	2 885·00	152·20	30 029·96
Västmanlands län	2 980·45	1 500·00	14 000·00	—	5 000·00	52·11	22 032·56
Kopparbergs län	2 659·47	800·00	11 250·00	1 000·00	1 500·00	34·77	16 444·24
Gävleborgs län	6 313·21	4 012·50	4 742·27	—	12 770·87	39·11	23 865·46
Västernorrlands län	4 894·54	4 074·50	1 599·00	500·00	4 445·00	157·79	11 596·33
Jämtlands län	4 965·17	1 000·00	5 025·00	1 500·00	2 175·00	1 173·80	14 838·97
Västerbottens län	2 709·80	1 500·00	5 550·00	500·00	2 045·00	1 026·02	11 830·82
Norrbottens län	3 176·15	1 950·00	4 500·00	—	3 000·00	382·69	11 058·84
Tillsammans	227 890·75	140 958·00	302 568·63	5 000·00	517 917·90	19 324·27	1 072 701·55

Tab. 2. De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas utgifter (i kr.) under år 1929.

Arbetsförmedlingen i	Kostnader för styrelsen och avlöning för personal	Postporto, telegramavgifter, abonnemang å rikstelefon, avgift för telefonsamtal	Tryckning av formulär och blanketter	Tryckning av årsberättelse, skrivmaterial o. dyl.	Lokalhyra, ved och lyse, städning och renhållning av lokal	Annonser, reklamskyltar o. dyl.	Övriga utgifter (däribl. bidrag till arbetares resekostnader)	Summa utgifter
Stockholm	174 023·60	11 112·74	2 921·60	3 137·13	51 990·01	3 474·19	10 669·59	**257 328·86**
Stockholms län . .	35 709·61	2 878·02	913·44	192·22	17 372·87	484·94	1 085·66	**58 636·76**
Uppsala län . . .	12 643·50	1 467·30	508·00	310·85	4 215·35	915·23	592·52	**20 652·25**
Södermanlands län	24 210·90	2 937·29	14·00	206·60	4 036·20	520·87	3 287·53	**35 213·39**
Östergötlands län .	33 487·30	4 509·04	1 675·20	750·82	6 624·35	611·58	876·39	**48 534·68**
Norrköping	21 819·31	1 109·78	430·00	327·70	6 085·05	115·47	1 930·19	**31 817·45**
Jönköpings län . .	14 352·50	2 313·40	223·50	516·05	2 288·03	606·40	1 046·01	**21 345·89**
Kronobergs län . .	5 141·11	1 852·24	—	197·77	903·59	266·10	1 823·88	**10 184·19**
Norra Kalmar län .	3 140·10	486·90	34·00	47·80	780·70	546·26	232·66	**5 268·42**
Södra Kalmar län .	9 097·00	1 187·13	171·50	222·75	1 386·50	180·75	945·46	**13 191·09**
Gotlands län . . .	4 354·97	910·35	54·00	13·13	1 743·00	185·84	27·60	**7 288·89**
Blekinge län . . .	13 187·36	2 205·33	220·00	755·00	2 794·45	294·40	269·30	**19 725·84**
Kristianstads län .	16 720·25	3 554·53	348·50	77·80	3 420·66	358·66	460·74	**24 940·64**
Malmö	50 660·28	3 663·52	2 309·95	1 490·95	10 613·03	1 262·32	4 337·70	**74 337·75**
Lund	5 787·87	598·16	267·25	279·10	1 170·03	125·34	140·00	**8 367·75**
Landskrona	10 518·22	765·66	230·00	159·75	3 183·86	72·64	68·29	**14 998·42**
Hälsingborg . . .	33 250·56	2 355·92	448·00	157·52	4 436·40	33·45	643·07	**41 824·92**
Ystad	4 049·04	429·14	112·00	121·10	910·30	95·50	572·09	**6 289·17**
Trälleborg	5 309·27	438·46	257·63	145·87	2 094·32	144·20	313·75	**8 703·00**
Kalöv	4 885·20	469·18	110·40	92·48	2 024·36	36·26	115·10	**7 732·98**
Skurup	1 500·00	415·06	82·00	211·03	681·95	8·47	16·30	**2 914·81**
Vellinge	2 268·00	400·18	130·00	74·40	890·50	86·39	5·00	**3 854·47**
Hallands län . . .	11 059·00	1 373·38	244·00	157·98	1 548·35	206·24	506·88	**15 095·73**
Göteb. o. Bohus län	9 793·40	2 440·66	121·25	305·55	2 026·58	402·37	271·20	**15 361·01**
Göteborg	75 831·26	4 598·17	1 851·75	974·03	9 354·18	1 012·37	5 172·24	**98 794·00**
Älvsborgs län . .	12 378·21	1 520·63	175·00	286·80	4 350·32	7·50	904·09	**19 620·55**
Skaraborgs län . .	16 589·40	3 167·50	96·00	422·94	4 080·92	285·14	308·91	**24 950·81**
Värmlands län . .	9 903·20	946·86	144·00	253·85	2 422·00	526·24	386·69	**14 582·84**
Örebro län	19 847·87	1 471·15	419·50	423·08	5 102·15	369·46	1 082·46	**28 715·67**
Västmanlands län .	16 102·50	1 541·40	19·00	116·62	3 741·24	291·76	225·15	**22 037·67**
Kopparbergs län .	11 156·11	1 867·74	135·40	311·22	1 910·60	166·09	897·08	**16 444·24**
Gävleborgs län . .	18 212·46	1 980·25	607·00	168·80	2 045·44	580·00	271·51	**23 865·46**
Västernorrlands län	8 974·00	637·61	181·50	281·60	1 000·00	39·60	213·80	**11 328·11**
Jämtlands län . .	6 735·50	3 899·50	165·00	160·03	2 068·84	172·70	1 578·06	**14 779·63**
Västerbottens län .	6 540·00	1 443·82	126·00	294·25	1 865·23	526·37	1 029·65	**11 825·32**
Norrbottens län . .	9 100·80	1 168·79	—	400·70	1 388·05	45·50	980·66	**13 084·50**
Tillsammans	718 887·66	74 116·69	15 746·37	14 048·67	172 549·41	15 056·60	43 286·71	**1 053 137·11**

Den nya franska socialförsäkringslagen.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand.*

Den nya franska socialförsäkringslagen trädde i kraft den 1 juli 1930. I dessa Meddelanden har redan lämnats en summarisk redogörelse för de ursprungliga bestämmelserna i lagen den 5 april 1928 ävensom för de ändringsförslag, som regeringen enligt lämnad utfästelse framlade under loppet av 1929.[1] I sitt slutliga skick antogs lagen av deputeradekammaren den 23 april samt av senaten den 27 april 1930, varefter de nya bestämmelserna utfärdades den 30 april (i Journal Officiel för den 1 maj 1930). I det följande lämnas en mer ingående redogörelse för försäkringen i dess nu gällande skick.

Försäkringen avser att bereda understöd vid sjukdom, invaliditet, moderskap, ålderdom och dödsfall samt i vissa fall barnförsörjningsbidrag. Med denna försäkring tager Frankrike ett synnerligen betydelsefullt steg framåt på socialförsäkringens väg, utan att likväl uppnå fullt samma standard som exempelvis England och Tyskland. Sålunda omfattar den nya lagen icke arbetslöshetsförsäkring, som endast i form av frivillig, statsunderstödd försäkring förefinnes i Frankrike. Dock stadgas i här ifrågavarande lag, att vid inträffad arbetslöshet avgifterna för försäkring mot de risker, som täckas av lagen, kunna utbetalas ur en till den allmänna försäkringen ansluten särskild garantifond. Vad olycksfallsförsäkringen beträffar är däremot Frankrike, i likhet med så gott som alla andra industriländer, redan i besittning av obligatorisk sådan.

Försäkringen beräknas komma att omfatta inemot 9 miljoner försäkrade samt, med inräknande av sådana medlemmar av de försäkrades familjer, som bliva delaktiga av vissa i försäkringen ingående förmåner, omkring 13 milj. personer. De årliga kostnaderna för försäkringen uppskattas till mellan 5 och 6 miljarder frs.

Socialförsäkringens organisation.

Försäkringens omfattning. Försäkringen är *obligatorisk* för alla löntagare av bägge könen inom industri, handel, huslig tjänst och jordbruk, vilkas årsinkomst icke överstiger 15 000 frs om året, varvid dock icke inräknas s. k. familjetillägg. Sagda maximum är emellertid i städer med mer än 200 000 invånare ävensom i vissa industriområden fastställt till 18 000 frs. För löntagare med barn under 16 år att försörja höjes dessutom inkomstgränsen med 2 000 frs för ett barn, 4 000 frs för två barn och 7 000 frs för tre eller flera barn. Styvbarn, adoptiv- och fosterbarn räknas härvid lika med egna barn; ej heller göres skillnad mellan barn inom och utom äktenskapet. Löntagare av utländsk härkomst, som hava ständig hemvist i Frankrike och haft regelbunden anställning i tre månader, komma i åtnjutande av samma förmåner som de inhemska med undantag för vissa familje- och pensionstillägg. Arbetare i gränsområden komma att befrias från förpliktelsen att ha sin hemvist i Frankrike, så snart som överenskommelse träffats med deras respektive hemländer.

Försäkringsplikten upphör vid 60 års ålder, då den försäkrade blir berättigad till ålderdomspension. Dock må utbetalningen av pensionen uppskjutas intill 65 års ålder, i vilket fall försäkringsplikten mot sjukdom och dödsfall fortfar att äga bestånd.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1928, sid. 449 ff., årg. 1929, sid. 620 ff.

Försäkringen omfattar icke statens, departementens och kommunernas tjänstemän, järnvägs- och spårvägspersonal, gruvarbetare, inmönstrade sjömän m. fl. kategorier av löntagare, för vilka gäller särskild lagstiftning om försäkring.

Jämte den obligatoriska försäkringen inrättas även en *frivillig* försäkring, avsedd för självständiga, smärre yrkesutövare och utövare av liberala yrken med en inkomst i allmänhet ej överstigande den, som fastställts för den obligatoriska försäkringen. Delaktighet i den frivilliga försäkringen kan på särskilda villkor också beredas försäkringstagarnas hustrur.

Slutligen upprättas, inom ramen av den allmänna socialförsäkringen, en särskild försäkring för jordbruksarbetare mot risken av sjukdom, moderskap och dödsfall ävensom mot ålderdom. För denna försäkring med dess avvikande regler redogöres under en särskild rubrik i det följande, medan redogörelsen i övrigt närmast har avseende å den för löntagare inom industri, handel och huslig tjänst gällande försäkringen.

Avgifterna för försäkringen. Försäkringen vilar på bidrag till lika belopp från de försäkrade och deras arbetsgivare; endast ifråga om jordbruksarbetare, för vilka, såsom redan nämnts, gälla särskilda regler, utgår ett direkt statsbidrag, proportionellt mot avgifterna.[1] Avgifterna äro fastställda på grundval av principen, att det sammanlagda beloppet skall uppgå till 10 % av den försäkrades grundlön. Under viss övergångstid äro emellertid avgifterna fastställda till lägre belopp, nämligen till 8 % av grundlönen intill den 1 april 1934 samt till 9 % av grundlönen mellan den 1 april 1934 och den 1 april 1940.

För grundlönens beräknande indelas de försäkrade i fem löneklasser alltefter årslönen med fixa avgiftsbelopp för varje klass, såsom framgår av efterföljande sammanställning:

Löneklass	Årsinkomst	Grundlön per dag	Årsavgift för försäkrad resp. arbetsgivaren
I	—2 399 frs	6 frs	72 frs
II	2 400—4 499 »	12 »	144 »
III	4 500—5 999 »	18 »	216 »
IV	6 000—9 599 »	24 »	288 »
V	9 600— »	36 »	480 »

Om följaktligen en löntagare avlönas med 12 000 frs (= c:a 1 750 sv. kr.) om året, beräknas hans grundlön för avgiftsändamål utgöra 36 frs om dagen och hans avgift uppgår likeom arbetsgivarens till 480 frs (= c:a 70 sv. kr.) per år. Dessa avgiftsbestämmelser äga emellertid — varom i detta sammanhang bör på nytt erinras — endast tillämpning å löntagare inom industri, handel och huslig tjänst, medan för jordbruksarbetare den obligatoriska avgiften utgår med betydligt lägre belopp och är fastställd i relation till lönen endast vad gäller försäkring mot ålderdom.

Avgiftsbetalningen åligger det arbetsgivaren att verkställa genom avdrag från lönen och inköp av försäkringsmärken, som inklistras på kort; dock kunna anstalter träffas för inbetalning under annan form. Att märka är, att arbetsgivaren är ensam ansvarig för avgiftsbetalningen och att den försäkrade icke går förlustig sin understödsrätt, även om arbetsgivaren underlåtit att inbetala de föreskrivna avgifterna, förutsatt att avdrag verkligen gjorts från lönen.

Förvaltningsorgan. För försäkringens handhavande inrättas särskilda försäkringskassor, varvid man skiljer mellan sådana, som bygga på utdebiterings-

[1] Det statsbidrag, som utgår till industriarbetarförsäkringen, består dels av 540 milj. frs om året, motsvarande statens bidragsskyldighet enligt 1910 års lag om ålderdomsförsäkring för arbetare och mindre jordbrukare, dels av 100 milj. frs om året för tillförsäkrande av vissa minimipensioner åt personer i åldern 60—65 år vid lagens ikraftträdande.

principen och avse försäkring mot sjukdom, moderskap och dödsfall ävensom invalidvård, och sådana, som bygga på fonderingsprincipen och avse försäkring mot invaliditet och ålderdom.

»I princip» skola dessa kassor vara upprättade på departemental basis. Emellertid kunna vanliga kassor, upprättade av ömsesidiga understödsföreningar, alldeles oberoende av den principiella föreskriften bestämma, att försäkringen skall handhavas av föreningens styrelse, förutsatt att minst hälften av styrelsens medlemmar tillhöra socialförsäkringen. Ja, det förutsättes t. o. m., att medlemmarna av ömsesidighetsföreningar för sjuk- och dylik försäkring (som bedriva sin verksamhet enligt föreskrifterna i lagen den 1 april 1898) eller av arbetarpensionskassor välja sin kassa som organ för socialförsäkringen, därest de icke minst en månad före lagens ikraftträdande anmält annan önskan.

Vad beträffar försäkring mot sjukdom, moderskap och dödsfall ävensom vad beträffar invalidvård, komma de försäkringspliktiga personer, som icke på nu angiven väg anslutit sig till något lokalt försäkringsorgan, att automatiskt upptagas av för ändamålet särskilt upprättade departementskassor, vilka nyskapas genom lagen och varom denna icke innehåller fullt detaljerade bestämmelser.

Vad åter beträffar försäkring mot invaliditet och ålderdom, komma de personer, som icke tillhöra någon privat kassa, att automatiskt anslutas till statskassan för ålderdomspensionering.

Det må här anmärkas, att de slutliga föreskrifterna angående försäkringsorganen betydligt avvika från de linjer, som uppdrogos i lagen den 5 april 1928. Enligt denna skulle departementskassorna fungera som organ för invaliditets- och ålderdomsförsäkringen (och i sista hand liksom nu för sjuk- o. dyl. försäkring), vidare skulle de vara ansvariga för den verksamhet, som bedreves av under dem lydande primärkassor, med andra ord fungera såsom återförsäkringskassor, samt utöva åtskilliga administrativa befogenheter gentemot primärkassorna. Denna senare uppgift har nu överflyttats, vad beträffar sjuk- o. dyl. försäkring, på särskilda återförsäkringsföreningar, varom lagen dock icke innehåller några närmare bestämmelser, och, vad beträffar invaliditets- och ålderdomsförsäkring, på den s. k. allmänna garantikassan (se nedan).

Varje försäkringskassa skall stå under ledning av en styrelse, bestående av 18 ledamöter, varav minst 9 skola representera försäkringstagarna och minst 6 arbetsgivarna samt 2 vara läkare eller andra på sjukvårdsområdet legitimerade personer (apotekare, tandläkare eller barnmorskor). Departementskassans styrelse utses enligt proportionell valmetod vid en av medlemmarna vald ombudsförsamling.

Styrelsen för kassor, grundade av de försäkrade själva, behöver icke innefatta representanter för arbetsgivarna.

Som högsta tillsynsmyndighet över försäkringskassorna skall fungera arbetsministern med under honom lydande centrala förvaltningsorgan och speciellt den bestående inspektionen för ålderdomsförsäkring. Att avgiva yttranden ifråga om lagar och författningar på socialförsäkringens område och i allmänhet som högsta instans handlägga frågor rörande försäkringen tillkommer socialförsäkringsrådet (Conseil supérieur des assurances sociales) med arbetsministern som ordförande. Rådet skall bestå av 61 medlemmar, innefattande representanter för de försäkrade, för arbetsgivarna, för sjukhusstyrelser, för föreningar av läkare, tandläkare, apotekare och barnmorskor, för parlamentet och vederbörande administrativa organ. Rådet tillsätter ett permanent utskott, uppdelat på fyra sektioner för följande frågor: 1) tekniska och finansiella; 2) administrativa (inkl. arbetslöshetsgarantien); 3) juridiska samt 4) medicinska och farmaceutiska.

Den lokala tillsynen över försäkringskassorna skall utövas av särskilda under arbetsministeriet sorterande departementala organ, med uppgift bl. a. att fördela inflytande avgifter mellan de olika försäkringskassorna samt återförsäkrings- och övriga fonder.

Handläggning av tvister. Tvister rörande lagens tillämpning (andra än medicinska frågor) skola i första instans underställas en i varje kanton inrättad nämnd, med vederbörande fredsdomare som ordförande samt två biisittare, varav en skall representera försäkringstagarna och en arbetsgivarna. Över nämndens beslut får klagan föras inför civildomstol. Dennas utslag får däremot icke överklagas utom i det fall, att fråga är om åsidosättande av lagens föreskrifter.

Tvister rörande medicinska spörsmål — angående sjukvård, invaliditetsgrad o. dyl. — skola handläggas av teknisk-medicinska kommissioner, bestående av en praktiserande läkare samt två andra läkare, varav en utses av vederbörande fredsdomare och en av målsägaren (försäkringstagare eller försäkringskassa).

Slutligen skola i varje departement de avtal och tariffer, som kunna komma att upprättas mellan å ena sidan försäkringskassorna och å andra sidan ortens läkarföreningar och sjukvårdsinrättningar, underställas en särskild nämnd. Ledamöterna i denna nämnd skola till en tredjedel vardera utses av försäkringskassorna, läkarnas organisation samt arbets- och hälsovårdsministrarna. Det tillkommer också nämnden att söka röja ur vägen de svårigheter, som kunna uppstå inom administrationen av försäkringen (undantagandes dock frågor rörande kontroll över läkarintyg). Nämnden har befogenhet att ådöma straff.

Över nämndens beslut kan klagan föras hos socialförsäkringsrådets permanenta utskott.

Fondbildning. För tryggande av försäkringskassornas solvens och mötande av framtida utgiftsökning skola vissa delar av socialförsäkringens inkomster avsättas till tvenne särskilda fonder, reservfonden (fonds de majoration et de solidarité) och garantifonden (fonds de garantie et de compensation). I den förra fonden, som bl. a. är avsedd att täcka vissa utgifter för invaliditets- och ålderdomsförsäkringen, skall ingå det av staten lämnade bidraget till försäkringen jämte vissa tillskott från försäkringskassorna. Garantifonden, som har till uppgift att bereda täckning för tillfälligt uppkommande underskott i försäkringskassorna, finansieras uteslutande genom särskilda bidrag från kassorna. Båda fonderna stå under en gemensam förvaltning, den s. k. allmänna garantikassan (caisse générale de garantie), av vars 20 medlemmar 14 utses av försäkringskassor och återförsäkringsföreningar.

Försäkringens förmåner.

Sjukhjälp. Vid sjukdom erhåller den försäkrade läkar- och sjukhusvård samt läkemedel för såväl sig själv som för maka och minderåriga barn jämte kontant sjukhjälp, som i regel skall motsvara 50 % av den försäkrades grundlön. Den kontanta sjukhjälpen utgår från och med sjätte dagen efter sjukdomens början samt intill utgången av sex månader efter datum för det första läkarintyget; har den sjuke tre barn att försörja utgår hjälpen från fjärde dagen. Läkar- och sjukhusvård utgår däremot från sjukdomens början, och recidiv, som inträffar efter två månader, betraktas såsom fortsatt sjukdom. I fråga om kostnaderna för läkare och medicin är den försäkrade skyldig att själv bidraga med en mindre del, som för läkarvården utgör 15 à 20 % alltefter vederbörandes bestämmande och för medicin 15 %. Valet av läkare är fritt, och konsultering äger rum hos läkaren med undantag för de fall, då den försäkrade på grund av sitt tillstånd icke kan begiva sig till läkaren. Dispensärer få icke upprättas av sjukkassorna. Honorar utgår enligt taxa, som fastställts genom avtal mellan vederbörande sjukkassa och ortens läkarförening.

Därest sjukdom kräver behandling å sjukhus eller annan vårdanstalt, äger den försäkrade anlita lämplig anstalt, som med vederbörande sjukkassa träffat överenskommelse om meddelande av dylik behandling. Bortsett från läkararvodet får den på kassan fallande kostnaden för sjukhusvården icke överstiga den avgift, som på

allmänna lasarett erlägges av betalande patienter i lägsta klassen. Ytterligare uppkommande kostnader betalas av den försäkrade.

Under den tid försäkringstagaren är intagen å sjukhus nedsättes den kontanta sjukhjälpen:

a) med en tredjedel för försäkringstagare, som har ett eller flera barn eller andra anhöriga att försörja;

b) med hälften för gift person utan andra anhöriga;

c) med två tredjedelar i övriga fall.

För erhållande av sjukhjälp, kontant eller in natura, fordras att under de tre senaste månaderna ha erlagt försäkringsavgifter för minst 60 dagar eller ock under de senaste tolv månaderna avgifter för minst 240 dagar.

Invaliditetspension. Därest den försäkrade, efter att ha uppburit sjukhjälp under sex månader, alltjämt befinnes oförmögen till arbete eller fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst två tredjedelar, utgår till honom, så länge invaliditetsgraden ej understiger 50 %, invaliditetspension med 40 % av hans genomsnittliga inkomst under de år han betalat försäkringsavgifter, med vissa tillägg resp. avdrag allteftersom inträdet i försäkringen ägt rum före eller efter 30 års ålder. För dem, som inträtt i försäkringen efter 30 års ålder, utgör minimipensionen 1 000 frs, såvida avgifter erlagts för sex år, och eljest ett belopp, som reduceras i förhållande till avgiftsåren, men som skall utgöra minst 600 frs om året (dock så att det i intet fall må överstiga två tredjedelar av grundlönen).

Under de första fem åren äger pensionstagaren härförutom åtnjuta läkarvård m. m. enligt samma bestämmelser, som gälla för sjukförsäkringen. I den mån sjukkassans ekonomi det medgiver, kunna dessa förmåner utgå längre tid och även efter det invaliditeten blivit definitivt fastställd, vilket sker efter tio år. I varje fall skall invalid, som fortfarande innehar avlönad anställning, hur liten hans inkomst härav än är, vara berättigad till samtliga med sjukförsäkringen förknippade naturaförmåner, intill dess han blir berättigad till ålderdomspension.

Moderskapsunderstöd. Moderskapsunderstöd utgår i tillämpliga delar på samma villkor som sjukhjälp, och erfordras alltså att före havandeskapets inträde ha inbetalt antingen försäkringsavgifter för minst 60 dagar under de tre senaste månaderna eller avgifter för minst 240 dagar under de senaste tolv månaderna.

Understödet omfattar:

a) läkarvård och läkemedel under hela havandeskapet och intill sex månader efter nedkomsten, gällande detta icke endast i försäkringen ingående kvinna, utan även hustru till manlig försäkringstagare;

b) kontant understöd, uppgående till halva lönen, under sex veckor före och sex veckor efter nedkomsten, under villkor att den försäkrade under denna tid icke utför avlönat arbete;

c) utsträckt understöd vid anomala komplikationer, bestående i kontant sjukhjälp och övriga i sjukförsäkringen ingående förmåner intill sex månader efter nedkomsten; eventuellt vidtaga därefter de enligt invaliditetsförsäkringen utgående förmånerna;

d) amningspremier under en tid av högst nio månader, utgående med ett månatligt belopp av 150 frs de fyra första månaderna, 100 frs de femte och sjätte månaderna och 50 frs sjunde-nionde månaden. Moder, som enligt läkarintyg är oförmögen att amma, men som likväl själv vårdar sitt barn, kan i stället för amningspremier erhålla mjölkpolletter till ett värde ej överstigande $^2/_3$ av ovan angivna belopp.

Ålderdomspension. Rätt till ålderdomspension inträder vid fyllda 60 år. Pensioneringen kan dock uppskjutas till 65 år (*jfr* ovan).

Den normala pensionen skall, sedan försäkringen blivit helt genomförd, utgöra 40 % av pensionstagarens genomsnittliga inkomst, beräknad på grundval av inbetalda avgifter. Försäkringstagare, som icke erlagt avgifter för minst 30 år, skall i stället för pension erhålla en livränta, beräknad efter det kapitaliserade värdet av de gjorda inbetalningarna. För varje försäkringstagare, som dragit försorg om tre eller flera barn intill 16 års ålder, ökas pensionen med en tiondel.

Under de första 30 åren efter lagens ikraftträdande skola gälla särskilda övergångsbestämmelser. Personer, som alltifrån försäkringens början varje år erlagt avgifter för minst 240 dagar, skola vid uppnådd pensionsålder vara berättigade till en pension, motsvarande lika många $^1/_{30}$-delar av den oavkortade pensionen som antalet avgiftsår. Minimum för den sålunda beräknade pensionen skall vara 600 frs, vilket också är garanterat minimum efter fullgjorda inbetalningar för fem år.

Löntagare, som äro i åldern 60—65 år, då lagen träder i kraft, och som icke omfattas av 1910 års lag om ålderdomsförsäkring för arbetare och mindre jordbrukare, må ansöka om att upptagas i försäkringen, vad ålderdomspensioner beträffar. Dessa förpliktas att erlägga hela den avgiftssumma, som i vanliga fall utgår för mötande av samtliga risker enligt lagen, men inbetalningarna räknas som uteslutande avsedda att möta ålderdomsrisken. Efter fullgjorda inbetalningar för fem år utgår en pension med 500 frs såsom garanterat minimum.

Dödsfallsersättning. Vid försäkringstagares död utgår till hans rättsinnehavare en ersättning motsvarande 20 % av den avlidnes genomsnittliga årsinkomst. Därest det gäller en person, som regelbundet erlagt avgift till försäkringen, fastställes beloppet till minst 1 000 frs, dock att det i intet fall må överstiga två tredjedelar av årsinkomsten. Som rättsinnehavare räknas efterlevande maka och barn eller, där sådana icke finnas, släktingar som för sin försörjning varit beroende av den avlidne.

För att rätt till dödsfallsersättning skall inträda fordras, att vederbörande sedan minst ett år varit upptagen i försäkringsregistret och fullgjort de villkor, som fordras för sjukhjälp (se ovan).

Barnförsörjningsbidrag. Dessa bidrag utgå dels i form av vissa tillägg till de kontanta understödsbeloppen för sådana försäkringstagare, som ha försörjningsplikt mot barn under 16 år, dels i form av särskild pension till föräldralösa barn. De förstnämnda tilläggen skola för varje barn utgöra:

a) å sjukpenning eller moderskapsunderstöd 1 franc per dag;
b) å invaliditetspension 100 frs per år;
c) å ersättning vid dödsfall 100 frs.

Därest man och hustru samtidigt uppbära understöd, äger blott endera tillgodogöra sig dylikt barntillägg.

Barnpensioner utgå dels till änka efter försäkringstagare, som efterlämnat minst tre minderåriga barn, dels till barn, som förlorat båda föräldrarna; i förra fallet utgår pension för varje barn utöver det första. Minderårighetsgränsen är här satt till 18 år. Dock kan pension erhållas även för barn i åldern 13—16 år, därest barnet under dessa år fullgör skolgång eller lärlingsutbildning eller därest det lider av lyte eller obotlig sjukdom och icke åtnjuter fri vård å allmän vårdanstalt. Pensionsbeloppet skall utgöra lägst 120 frs per år. För att pension skall utgå för försäkringstagares barn, fordras, att denne erlagt avgifter under minst ett år.

»Arbetslöshetsgaranti». Såsom förut nämnts, har den anordningen träffats, att vid inträffad arbetslöshet avgifterna för försäkringen kunna utbetalas ur en särskild garantifond. Denna förmån tillkommer dock endast försäkringstagare, som minst ett år oavbrutet tillhört försäkringen och fullgjort de för åtnjutande av sjukhjälp föreskrivna prestationerna (inbetalning av avgifter för minst 60 dagar under de tre senaste månaderna eller för minst 240 dagar under de senaste tolv månader-

na). Den tid, under vilken arbetslös försäkringstagare bibehålles vid sina rättigheter, är vidare begränsad till högst sex månader under en tid av tolv månader.

Kostnaderna för arbetslöshetsgarantien bestridas från ett särskilt konto, till vilket avsättes 1 % av samtliga erlagda försäkringsavgifter. Skulle arbetslöshetsgarantifonden uppvisa överskott, kan därur med socialförsäkringsrådets godkännande utgå bidrag till arbetslöshetskassor, ömsesidighetsföreningar m. fl. institutioner. Dessa bidrag få dock icke överstiga 33 % av det understöd, som under närmast föregående år utbetalts av kassorna.

Den frivilliga försäkringen.

Vid sidan av den obligatoriska försäkringen finnes, såsom redan omnämnts, en frivillig försäkring. Beträffande denna har man åter att skilja på en allmän försäkring, avsedd för självständiga, smärre yrkesutövare och utövare av liberala yrken, samt en specialförsäkring för hustrur utan eget yrke.

Den allmänna frivilliga försäkringen. Tillträde till denna försäkring står öppen för: självständiga hantverkare, smärre butiksägare, smärre arbetsgivare i allmänhet, självständiga utövare av fria yrken samt i allmänhet personer, som, utan att ha avlönad anställning, huvudsakligen leva på sitt arbete.

För att kunna bli delaktig av försäkringen fordras:

a) att ha en inkomst ej överstigande det för den obligatoriska försäkringen fastställda maximum, dock så att inkomstgränsen höjes med 2 000 frs för dem, som fortsätta att tillhöra den obligatoriska försäkringen;

b) att i åldershänseende uppfylla de fordringar, som gälla för den obligatoriska försäkringen, dock så att vid lagens ikraftträdande tillträde står öppet för personer i åldern 60—65 år, förutsatt att avgifter inbetalas för minst 5 år;

c) att icke lida av svårare eller kronisk sjukdom eller av invaliditet, ägnad att medföra ökad sjuklighet (undantag göres beträffande försäkring mot ålderdom för personer, som förut varit försäkrade enligt 1910 års lag om ålderdomsförsäkring för arbetare och mindre jordbrukare);

d) att vara fransk medborgare.

Avgifterna bestämmas efter försäkringstagarens egen önskan till belopp ej överstigande 10 % av årsinkomsten, dock lägst 240 frs per år eller 120 frs i de fall, då försäkringen endast avser åldersrisken.

Försäkringen kan, efter den försäkrades önskan, omfatta en eller flera av de risker, som täckas av den obligatoriska försäkringen.

Ifråga om förmåner enligt den frivilliga försäkringen fastställer lagen endast vissa maximibelopp, som ej få överskridas, nämligen:

vid sjukförsäkring 25 frs per arbetsdag;

vid invaliditets- och ålderdomsförsäkring 8 000 frs;

vid dödsfall 3 600 frs.

Familjetillägg beräknas efter samma grunder som i den obligatoriska försäkringen.

Sjukhjälp får ej i något fall utgå efter fyllda 65 år. Rätt till ålderdomspension inträder vid 60 år, under förutsättning av 10 års avgiftsbetalning; för personer över 50 års ålder vid inträdet i försäkringen kan detta villkor eftergivas för att möjliggöra pensions erhållande vid 65 års ålder. Förtidspension kan erhållas vid 55 års ålder, därest försäkringstagaren då redan fullgjort 25 års inbetalningar.

Delägare i den frivilliga försäkringen, som övergår till försäkringspliktigt yrke, överföres därmed till den obligatoriska försäkringen, med bibehållande av redan förvärvade rättigheter. Å andra sidan är löntagare, som överskrider den för försäkringen fastställda inkomstgränsen, berättigad att övergå till den frivilliga försäkringen, varvid såsom förut nämnts gäller, att hans inkomst med 2 000 frs må överskrida den

eljest för frivillig försäkring fastställda maximigränsen. Vid dylik överflyttning i den ena eller andra riktningen skall på försäkringstagarens konto överföras ett belopp, motsvarande det matematiska värdet av hans tidigare gjorda inbetalningar till ålderdoms- och invaliditetspensioneringen.

Frivilligt försäkrad, vars inkomst överstiger fastställt maximum, utestänges efter sex månader från sjukförsäkringens förmåner. Han äger emellertid fortsätta med avgiftsbetalningen, som i så fall uteslutande anslås till täckande av ålderdoms-, invaliditets- och dödsfallsriskerna, eller ock kan avgiften reduceras med den för sjukförsäkring avsedda delen.

Specialförsäkringen för hustrur. Gifta kvinnor utan eget yrke, vilkas män tillhöra den obligatoriska eller frivilliga socialförsäkringen, kunna efter eget val vinna inträde antingen i den allmänna frivilliga försäkringen eller i en för denna kategori av försäkringstagare avsedd speciell försäkring.

För inträde i sistnämnda försäkring kräves, att anmälan därom göres inom sex månader efter lagens ikraftträdande eller efter äktenskapets ingående (förutsatt att åldern vid äktenskapets ingående understiger 35 år) eller efter utträde ur den obligatoriska försäkringen.

Avgifterna äro för samtliga under denna försäkringsform ingående hustrur satta till ett belopp av 10 frs i månaden och ersättningsbeloppen beräknas efter en antagen årsinkomst av 1 200 frs, men utgå i vissa hänseenden efter andra grunder än i den obligatoriska försäkringen. Särskilt är att märka, att vid sjukdom utgår ingen kontant ersättning, utan endast naturaförmåner, att för utfående av invaliditetspension kräves intyg om att försäkringstagaren är urståndsatt att utföra även husliga sysslor, att de i den obligatoriska försäkringen i vissa fall föreskrivna minima för invaliditets- och ålderdomspensioner satts lägre samt att någon dödsfallsersättning icke utgår.

Änka eller frånskild hustru kan kvarstå i specialförsäkringen och kan mot erläggande av en årlig avgift, vars belopp bl. a. är beroende av antalet barn, tillförsäkra sig samma naturaförmåner, som hon förut var berättigad till på grund av mannens försäkring.

Försäkringen för jordbruksarbetare.

Såsom redan omnämnts, gäller för försäkring av jordbrukets löntagare samma inkomstgränser som för industriens och handelns. Med löntagare jämställas torpare och dyl. jordbrukare, vilka förrätta sitt arbete ensamma eller med hjälp allenast av familjens medlemmar samt icke äga del i levande inventarier.

Försäkringen gäller risken av sjukdom, moderskap och dödsfall samt ålderdom. Beträffande de tre förstnämnda riskerna lämnar lagen åt försäkringskassorna (ömsesidighetsföreningar och departementskassor) att bestämma beloppet av och villkoren för prestationerna. Beträffande ålderdomspension gälla samma villkor och samma garanterade minimibelopp som för industriens löntagare. Med försäkringstagare under 40 år, som utträda ur försäkringen, kan träffas uppgörelse om utbetalning till viss del av medel innestående på deras konto, för inköp av gård eller verkstad.

Försäkringens lokala organ utgöras, liksom ifråga om industriarbetarförsäkringen, dels av kassor, upprättade av ömsesidiga understödsföreningar och försäkringsföreningar, dels av departementskassor med särskild avdelning för jordbruksarbetarförsäkringen.

Avgifter erläggas till lika stor del av jordbrukets arbetare och arbetsgivare, men till skillnad från industriarbetarförsäkringen bestå de av två delar, den ena av lika storlek för alla försäkrade och avsedd att täcka risken av sjukdom, moderskap och dödsfall, den andra varierande efter lönens storlek och avsedd att täcka ålderdomsrisken. Den förra delen utgår obligatoriskt med 5 frs i månaden för den försäkrade

resp. arbetsgivaren, medan den senare utgör 2 % av grundlönen, för vars beräknande jordbruksarbetarna i likhet med industriens löntagare indelas i fem löneklasser.

Avgifterna utökas med ett statsbidrag av 100 %, vad gäller avgifterna för sjuk-, moderskaps- och livförsäkring, samt beträffande ålderdomsförsäkring med 80 % av avgifterna, därest den försäkrade är över 30 år.

För självständiga yrkesutövare inom jordbruket står det öppet att ansluta sig till *frivillig försäkring* på samma villkor som för självständiga yrkesutövare inom industri och handel.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i juni 1930.

Styrelsen för internationella arbetsbyrån sammanträdde i Genève den 5—7 samt den 14 juni 1930.

Till ordförande i styrelsen omvaldes den franske regeringsrepresentanten *Fontaine* samt till viceordförande den franske arbetsgivarrepresentanten *Lambert-Ribot* och den engelske arbetarrepresentanten *Poulton*. Till *Thorbergs* efterträdare inom arbetargruppen utsågs svenska landsorganisationens ordförande *Johanson*.

Enligt svenska regeringens särskilda förordnande var statssekreteraren *Hammarskjöld* närvarande vid sammanträdet.

Den från föregående sammanträde ajournerade frågan om revision av de vid arbetskonferensens första och andra sammanträden (1919 och 1920) antagna konventionerna förelåg till förnyad behandling. Beträffande två av dessa konventioner, nämligen konventionerna angående arbetsförmedling för sjömän och fastställande av minimiålder för barns användande i arbete till sjöss, hade icke framställts något yrkande om revision. Beträffande dessa konventioner ansåg styrelsen heller icke lämpligt inleda revisionsförfarande, utan komma de av arbetsbyrån utarbetade redogörelserna för konventionernas genomförande att i enlighet med de 1928 införda särskilda bestämmelserna i styrelsens arbetsordning utan vidare delgivas arbetskonferensen vid dess sammanträde 1931.[1]

Beträffande de övriga ifrågavarande konventionerna hade av tre regeringar framställts yrkanden om revision. Sålunda hade den tyska regeringen yrkat, att i konventionen angående arbetslösheten skulle införas en bestämmelse om avskaffandet av arbetsförmedlingsanstalter, som drivas i vinstsyfte. Vidare hade svenska regeringen yrkat, att revisionsförfarande skulle inledas beträffande konventionerna angående arbetstidens begränsning i industriella företag, kvinnors användande till arbete före och efter barnsbörd, kvinnors nattarbete, fastställande av minimiålder för barns användande till industriellt arbete och barns nattarbete inom industrien. Slutligen hade den engelska regeringen yrkat ändring i viss punkt av konventionen angående kvinnors nattarbete.

Vad arbetslöshetskonventionen beträffar, fann styrelsen icke lämpligt inleda revisionsförfarande, utan kommer liksom beträffande de två förutnämnda konventionerna styrelsen att inskränka sig till att delgiva konferensen en redogörelse för konventionens genomförande. Samtidigt beslöts emellertid uppdraga åt internationella

[1] Angående bestämmelserna härom i styrelsens arbetsordning se Soc. Medd. årg. 1928, sid. 456.

arbetsbyrån att till det stundande oktobersammanträdet utarbeta en översikt över lagstiftning och praxis ifråga om arbetsförmedlingsanstalter, som drivas i vinstsyfte. Efter tagen kännedom härom står det öppet för styrelsen att vid oktobersammanträdet besluta, huruvida frågan om dylika arbetsförmedlingsanstalter bör uppföras på dagordningen för konferensen i och för utarbetande av en särskild konvention i ämnet.

Jämväl ifråga om konventionerna angående arbetstidens begränsning i industriella företag, kvinnors användande till arbete före och efter barnsbörd, fastställande av minimiålder för barns användande till industriellt arbete och barns nattarbete inom industrien beslöt styrelsen, att någon revision icke skall äga rum. Beträffande arbetstidskonventionen framställdes först yrkande på ajournering, men avslogs detta med 14 röster mot 6. I själva huvudvoteringen avgåvos 7 röster för revision (svenska regeringen jämte arbetsgivargruppens sex medlemmar) och 14 mot revision, medan två medlemmar av styrelsen (de engelska och japanska regeringsrepresentanterna) nedlade sina röster.

Beträffande frågan om revision av konventionen angående kvinnors nattarbete beslöts efter en av engelska regeringen lämnad förklaring ajournera beslutet till ett följande sammanträde under konferensen.

Vidare hade styrelsen att fatta beslut i de ämnen, som varit föremål för överläggning vid sammanträdet med rådgivande kommittén för frågor rörande intellektuella arbetare den 6—7 december 1929. Frågan om kollektiva arbetsavtal för journalister, för vars beredning redan tillsatts en subkommitté med därtill adjungerade tidningsutgivare och journalister, skall enligt styrelsens beslut uppföras på dagordningen för nästa sammanträde med kommittén. Spörsmålet om skydd för uppfinningar av anställda skall enligt styrelsens beslut icke upptagas förrän andra härav berörda kategorier än de intellektuella arbetarna och speciellt den nyupprättade kommittén för »anställda» haft tillfälle yttra sig. Vad beträffar spörsmålet om arbetsförmedling för sceniska artister, beslöt styrelsen, att i de formulär för avgivande av redogörelser enligt art. 408 i Versaillestraktaten, som varje år utsändas till regeringarna, skall införas en fråga rörande tillämpningen å sceniska artister av arbetslöshetskonventionen, vilken som bekant föreskriver upprättandet av ett system av avgiftsfria offentliga arbetsförmedlingsanstalter. I samband härmed erinrade styrelsen om att frågan om avskaffande av arbetsförmedlingsanstalter, vilka drivas i vinstsyfte, redan aktualiserats genom tyska regeringens yrkande på införandet av konventionsbestämmelser i ämnet. Rörande arbetslösheten bland intellektuella arbetare anmodade styrelsen arbetsbyrån att genom kommittén för dessa arbetares frågor inhämta närmare uppgifter om de yrkeskategorier, vilkas förhållanden det gäller att närmare undersöka.

Angående utövares rättigheter ifråga om radioutsändning och mekanisk musik uppdrog styrelsen åt internationella arbetsbyrån att avgiva en förberedande rapport.

Vid överläggning om de ämnen, som varit föremål för behandling vid permanenta emigrationskommitténs sammanträde i Paris den 2 maj 1930, beslöts uppdraga åt internationella arbetsbyrån att utarbeta en redogörelse för de inom byråns kompetensområde fallande frågor, som kunde framställa sig i samband med det stundande andra sammanträdet med konferensen angående utlänningars behandling.

(Socialrådet i Genève.)

Kortare meddelanden.

— Arbetarskydd —

Blyfaran från motorbränsle. En departementalkommitté, som i april 1928 tillsattes av engelska hälsovårdsministern för undersökning av hälsofara genom förekomst av blytetra-etyl i motorsprit, har nyligen publicerat sitt slutliga utlåtande, vari förklaras, att intet skäl finnes för förbud mot användande av etylolja, såvida lämpliga försiktighetsåtgärder vidtagas.

Kommittén har tagit del av vissa undersökningar, som av allmänna hälsovårdsdepartementet i Förenta staterna utförts under de sista åren, och har själv anställt ytterligare undersökningar beträffande särskilt verkningarna av inandning av etylgas i de fall, då utspillning förekommer i garage. De erhållna resultaten ha bestyrkts genom undersökningar, som företagits i Canada och Australien.

Trots att nya och mera noggranna metoder kommit till användning för upptäckande av bly i urinen har man icke funnit anledning frångå det vid de amerikanska undersökningarna framkomna resultatet, nämligen att jämförelsevis stora mängder avsöndras hos stadsinvånarna och ännu mer hos de för särskild risk utsatta arbetarna, varvid blyavsöndringen till större eller mindre del förorsakas genom inandning av stoft innehållande bly; ett tämligen nära samband finnes mellan riskmöjligheten och förekomsten av bly i urinen. Proportionen av bly har i genomsnitt befunnits utgöra 0·04 milligram per liter.

Förekomsten av bly i torrt damm å gator och i garage har undersökts genom att prov tagits i London och på den närliggande landsbygden, varvid den förekommande proportionen befanns växla i så hög grad som mellan 0 och 3·3 %. Kommittén vidhåller, att risken för kronisk blyförgiftning vid daglig inandning av stoft under en längre tid är minimal, då blymängden bland damm i garage befunnits vara betydligt mindre än i fabriker, vilka använda bly. Anmärkas må emellertid, att intet prov tagits i fabriker, där uteslutande etylolja användes. Intet framkom, som talar för, att i garage, där etylolja användes för en del bilar, det torra dammet innehåller mer bly än dammet i garage, där detta slag av bränsle icke användes.

Möjligheten förklaras icke vara utesluten av skadlig inverkan vid utspillning av större mängder i mindre, oventilerade garage, men risken att under kortare tid utsättas för koncentrerad blyåverkan av allvarligt slag synes vara obetydlig, då det kan förutsättas, att utspillning av större kvantiteter endast sällan förekommer, och med tillräcklig ventilation anses faran även vid upprepad utspillning av små mängder obetydlig. Användning av asfalt, betong eller trä är ägnad att minska blyansamlingen i atmosfären, vilken jämväl påverkas av andra ämnen. Garage skola emellertid väl luftas och utspillning undvikas.

Det anses osannolikt, att fotgängare skulle inandas någon skadlig mängd av bly från avgasningsrören vid ökning av bilens hastighet, liksom även risken för absorbering av blytetra-etyl genom kroppslig beröring med etylolja anses för obetydlig för att komma i betraktande.

Kommittén föreslår icke några lagstiftningsåtgärder, under hänvisning till att de förordade försiktighetsåtgärderna kunna fås till stånd genom fritt avtal. Dessa åtgärder äro följande:

märkning av kannor och pumpar för utvisande av förekomsten av bly i bränslet och varning till förbrukaren att ej spilla ut eller använda innehållet till annat ändamål;

färgning av bränslet såsom ett ytterligare hinder mot användande till annat ändamål än motorbränsle;

begränsning av bly-tetra-etylmängden i bränsle, som föres i handeln, till 1 del per 1 300 volymenheter och 1 del per 650 viktenheter.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1930. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av juni till 6 634 mot 9 013 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	104	54
Skogshushållning	54	21
Gruvdrift och malmförädling	514	261
Jord-, sten- och glasindustri	212	151
Metall- och maskinindustri	444	147
Trävaruindustri	713	361
Byggnadsverksamhet	381	83
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	77	36
Textilindustri	99	33
Beklädnadsindustri	73	20
Närings- o. njutningsmedelsind.	78	36
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	39	19
Trämasse- och pappersindustri	85	9
Grafisk industri	11	3
Industri och hantverk, ej spec.	195	80
Sjöfart och fiske	63	8
Handel och samfärdsel m. m.	517	159
Husligt arbete	2	—
Arbete, ej hänf. till annan grupp	2 973	766
Summa	**6 634**	**2 247**

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 1 697 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 34, mot 44 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 645 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 43 arbetare. Härförutom uppburo 696 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 74 personer kontant understöd med statsbidrag.

Statens bruttoutgifter för reservarbetena uppgingo under juni till 317 683 kronor samt under årets sex första månader till sammanlagt 2·6 milj. kronor.

— Arbetstid —

Den oavbrutna arbetsveckan i Ryssland. I dessa Meddelanden har tidigare redogjorts för planerna på att införa s. k. oavbruten arbetsvecka i Ryssland.[1] Man finner att det är fråga om en utomordentligt betydelsefull omläggning av den ryska industriens arbetsschema, som åter har till förutsättning en djupgående förändring av själva kalendersystemet. Sålunda minskas arbetsveckan från sju till fem dagar, med påföljd att året kommer att innehålla 72 arbetsveckor förutom fem fristående helgdagar, vilka införas i kalendern oberoende av arbetsveckorna. Dessa helgdagar utgöras av Lenins dödsdag den 22 jan., vidare den 1 och 2 maj samt bolsjevikrevolutionens årsdag den 7 och 8 nov. Reformens innebörd kan med några få ord uttryckas sålunda, att i stället för de för samtliga arbetare gemensamma helgdagarna införes ett system, enligt vilket under den nya veckans fem olika dagar ledighet växelvis beviljas de fem olika grupper, i vilka personalen för ändamålet indelas. Detta medför, att produktionen kan bedrivas utan det sedvanliga avbrottet på söndagarna, och ett huvudmotiv för reformens införande torde också ha varit att öka tillverkningskapaciteten, varjämte man väntat sig en minskning av arbetslösheten genom det ökade behov av arbetskraft, som den nya anordningen medför och som uppskattas till omkring en halv milj. arbetare.

Av de underrättelser, som numera föreligga om det fortsatta arbetet på den oavbrutna arbetsveckans genomförande, finner man, att det tillsvidare endast är fråga om att införa sådan vecka inom olika grenar av statsverksamheten och främst i den förstatligade industrien. Med det finansår, som tog sin början den 1 oktober 1929, skulle reformen börja att systematiskt genomföras och funnos då redan 275 000 industriarbetare, som arbetade enligt det nya systemet. Enligt en preliminär plan, som uppgjorts för det nya

[1] Soc. Medd. Årg. 1929, sid. 778.

finansåret, skulle den 1 instundande oktober 1 332 000 arbetare eller 60 % av den i den tyngre statsindustrien sysselsatta arbetsstyrkan komma att omfattas av systemet med oavbruten arbetsvecka. Inom förädlingsindustrien kommer däremot reformen att genomföras mera småningom, och beträffande övriga yrkesgrupper föreligga icke uppgifter varken om det antal arbetare, som skall därav omfattas, eller om de hittills uppnådda resultaten. I princip lär emellertid åsyftas att på kortast möjliga tid genomföra förändringen inom hela den »socialiserade sektorn» av det ekonomiska livet.

Inom byggnadsindustrien och säsongarbetet har till skillnad från övriga industrier med oavbruten arbetsvecka införts ett system med sex dagars vecka.

En förordning av den 16 mars 1930 rörande arbetsförhållandena för förvaltningspersonal meddelar närmare föreskrifter om den oavbrutna arbetsveckan. Anledningen till förordningens utfärdande angives vara, att tillräckliga förberedelser i allmänhet icke träffats före det nya systemets införande och att därför en del slitningar uppstått. Från de anställdas sida har ådagalagts ett visst missnöje därmed och de ha icke alltid gjort bruk av de vilodagar, till vilka de äro berättigade. Förordningen avser att råda bot för dessa missförhållanden.

Det föreskrives, att alla företag, som infört den oavbrutna arbetsveckan, skola rätta sig efter en kalender, uppgjord efter det nya systemet. De anställda uppdelas på fem ungefär lika stora grupper och varje grupps ledighet förlägges till en och samma veckodag under hela året. Vid uppdelning på grupper tages i första hand hänsyn till företagets intressen, men man skall även söka att få vilodagarna för i olika företag anställda medlemmar av samma familj att sammanfalla.

Förordningen innehåller också bestämmelser avsedda att vidmakthålla den största möjliga effektivitet i arbetet bland specialister och ansvariga tjänstemän i ledningen av företaget.

Myndigheterna anse, att övergången till det nya systemet kan ske utan att något avsevärt antal extra arbetare behöver anställas. Den under »rådet för arbete och försvar» tillsatta kommittén för den nya arbetsveckans övervakande uppställer som mål, att den oavbrutna arbetsveckan skall medföra minskade produktionskostnader, förbättring av produktionens kvalitet samt en ökning i såväl den individuella som den samlade produktionen. I samband med övergången skola vissa rationaliseringsåtgärder tillgripas, avsedda att mera fullt utnyttja arbetarnas kapacitet och att möta det av det nya systemet betingade ökade behovet av arbetskraft. Dessa åtgärder gå bl. a. ut på att motverka bruket av överkvalificerad arbetskraft, så att de yrkesskickliga arbetarnas förmåga kommer till sin fulla rätt. (Informations Sociales.)

— Nykterhetsförhållanden —

Norsk alkoholstatistik. Ur den nyligen utkomna publikationen Alkoholstatistikk 1928—1929 (Norges offisielle statistikk VIII: 124, utg. av Det statistiske centralbyrå) ha hämtats följande siffror, vilka i viss mån torde belysa den allmänna utvecklingen av nykterhetstillståndet under det senaste årtiondet:

	Antal fylleriförseelser		Laglig rusdrycks-konsumtion per inv., (lit. ren alkohol)	Beslagtagen sprit, lit.
	Inalles	Per 1 000 inv.		
1913	55 677	22·8	2·84	·
1920	34 539	13·1	·	·
1921	35 502	13·3	2·04	·
1922	44 685	16 5	1·97	·
1923	49 019	18·0	1·97	643 141
1924	43 188	15·7	1·93	257 932
1925	38 442	13·9	2·11	95 867
1926	36 011	13·0	1·92	127 200
1927	36 047	12·9	2 10	68 518
1928	37 734	13·5	2·14	49 025
1929	38 281	13·7	2·24	49 872

Efter den starka nedgång, som antalet fylleriförseelser undergick under de första förbudsåren, 1917 och 1918, inträdde under de följande åren till följd av smugglingens och den olagliga sprithandelns utveckling åter en avsevärd försämring av nykterhetstillståndet, vilken kulminerade omkring år 1923. En effektivare kontroll av sprithandeln medförde därefter en ny betydande nedgång i fylleri och konsumtionssiffror, vilken dock efter förbudets upphävande i maj 1927 följdes av en jämförelsevis svag stegring. Denna torde emellertid delvis ha orsakats av stigande konjunkturer och ökad köpkraft. Utskiljer man nämligen å ena sidan de 9 städer (däribland Oslo), som haft laglig spritförsäljning under åren 1927—1929 samt å andra sidan de städer, där dylik försäljning icke förekommit under någon del av ifrågavarande period, erhållas följande talrader:

	1925	1926	1927	1928	1929
Städer med laglig spritförsäljning (fr. o. m. maj 1927)	22 978	21 239	21 730	22 651	22 287
» utan » »	6 475	6 040	6 350	6 883	6 950

I de städer, som haft laglig spritförsäljning under 1927—1929, ökades visserligen antalet fylleriförseelser under åren 1927 och 1928 med sammanlagt 1 412 fall men gick 1929 tillbaka med 364 fall. Däremot stegrades fyllerifrekvensen i 6 här ovan ej inräknade städer, som först under tredje kvartalet 1929 erhöllo laglig spritförsäljning, från 2 876 år 1928 till 3 673 år 1929. Ökningen i de städer, som under åren 1927—1929 icke haft någon laglig sprithandel, var helt koncentrerad till 5 orter, inom vilka det ekonomiska uppsvinget under denna tid var särskilt utpräglat. Frändragas dessa, bli siffrorna för 1928 (3 897 förseelser) och 1929 (3 861) snarast lägre än för 1925 (3 913) och 1926 (4 008).

Vad den i den första tablån framträdande stegringen i förbrukningssiffrorna under de tre senaste åren beträffar, anses att densamma åtminstone delvis kompenseras genom nedgång i den olagliga spritkonsumtionen.

— Ut- och invandring —

Ut- och invandring under år 1929. Enligt statistiska centralbyråns nu utgivna statistik ha år 1929 utvandrat 11 019 och invandrat 6 336 personer (mot 13 450 resp. 5 608 år 1928) motsvarande 1·80 (2·21) och 1·04 (0·92) emigrerade resp. immigrerade personer per 1 000 invånare.

Utvandringen har sålunda minskat och var år 1929 mindre än under något år sedan 1924. Invandringen åter är större än vanligt och absolut taget större än under något år sedan 1921; nettoutvandringen blir på grund härav lägre än vad den varit sedan sistnämnda år. Orsaken till den stegrade invandringen är väsentligen att söka i de från Ryssland till ett antal av över 900 invandrade s. k. gammalsvenskbybor.

Beträffande utvandringen till främmande världsdelar har i nedanstående tablå en sammanställning gjorts mellan centralbyråns statistik, vilken grundar sig på uppgifter från prästerskapet (i Stockholm mantalskontoret), och de siffror, som av socialstyrelsen förut publicerats i denna tidskrift (sid. 143) efter uppgifter från länsstyrelserna samt norska och danska myndigheter.

Antal utvandrare	Män	Kvinnor	Summa
enligt prästerskapet	6 184	2 973	9 157
» länsstyrelserna samt norska och danska myndigheter .	5 917	2 851	8 768
Överskott enligt prästerskapets redovisning	267	122	389

Tablån utvisar ett högre antal emigranter till länder utom Europa enligt prästerskapets uppgifter än enligt länsstyrelsernas och de norska och danska myndigheternas. Till detta överskott, som år 1929 uppgick till mellan 4 och 5 % ha större eller mindre bidrag lämnats av flertalet län;[1] i Gotlands, Älvsborgs, Värmlands, Örebro och Västerbottens län översteg åter de av omnämnda myndigheter lämnade uppgifterna prästerskapets, medan i Västmanlands län någon olikhet icke förelåg.

[1] Beträffande sannolika orsaken till överskottet, se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 754.

Av de olika länen ha Jämtlands, Värmlands och Kopparbergs län visat de högsta utvandringstalen, nämligen 4·99, 2·85 och 2·61 ‰. I samtliga län med undantag av 4 har utvandringen understigit medeltalen för de tio föregående åren. Invandringen är likaledes i flertalet län lägre än under den föregående tioårsperioden. Invandringsöverskott förekom endast i Jönköpings län, beroende därpå att de förut omnämnda svenskbyborna redovisats i Ljungarums församling i Jönköpings stad.

Till Förenta staterna emigrerade 6 951 personer. Från samma land kommo 2 405 immigranter, och utgjorde sålunda nettoutvandringen i detta fall 4 546 personer (mot 6 601 år 1928). Den svenska utvandringen till Kanada år 1929 uppgick till 1 882 personer mot 2 306 år 1928; i jämförelse med föregående år har sålunda skett en icke oväsentlig minskning. Folkbytet med europeiska länder omfattade 1 862 emigranter och 3 457 immigranter, alltså ett invandringsöverskott av 1 595 personer. Ryssland framträder bland de enskilda länderna på grund av svenskbybornas överflyttning med det största överskottet, nämligen 907 personer. Därnäst kommer Norge med ett överskott om 413 personer; utflyttningen till detta land utgjorde 408 och inflyttningen 821 personer.

De emigrerades och immigrerades fördelning efter yrken belyses av följande relativa tal:

Årligen	Utvandrarna, %						Invandrarna, %					
	Jordbruk m. m.	Industri- o. hantverk	Arbetare av obest. slag	Tjänare	Handel o. sjöfart	Övriga och okänt	Jordbruk m. m.	Industri o. hantverk	Arbetare av obest. slag	Handel o. sjöfart	Övriga och okänt
1919—1928 . .	32·78	29·99	7·51	9·71	8·75	11·26	21·18	30·74	8·69	11·15	28·29
1922	30·78	31·14	8·84	10·82	8·77	9·65	22·70	26·54	11·28	10·65	28·83
1923	32·36	38·42	7·87	5·98	7·69	8·28	19·96	29·78	7·45	12·77	30·04
1924	30·55	30·08	9·01	8·07	10·78	11·51	18·87	31·03	8·80	13·03	28·27
1925	36·31	26·58	6·49	9·47	8·13	13·02	18·03	31·07	9·44	10·92	30·54
1926	36·13	24·20	7·84	9·30	9·52	13·01	19·23	31·24	8·78	11·54	29·21
1927	40·35	24·15	6·25	7·84	9·58	11·83	22·40	27·83	6·82	13·10	29·85
1928	37·93	23·27	7·52	8·27	7·93	15·08	19·79	29·28	7·93	10·40	32·60
1929	41·23	21·19	5·41	8·22	8·00	15·95	28·80	23·49	6·30	10·18	31 23

Beträffande emigranternas yrkesfördelning under år 1929 kan framhållas, att jordbruksgruppens andel allt mer avgjort börjat överstiga — i likhet med äldre tider men i olikhet mot åren 1915—1923 — industrigruppens. Bland immigranterna är jordbruksgruppen betydligt talrikare företrädd än den brukat vara under de senaste åren. Den är sålunda talrikare än t. o. m. industrigruppen, ett såsom det framgår av tabellen ovanligt förhållande, vilket står i samband med den omnämnda invandringen från Ryssland.

Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1930. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under andra kvartalet 1930 till 994 personer, varav 533 män och 461 kvinnor. Sammanlagt 986 emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg), 1 av norska (i Trondhjem) och 7 av danska (i Köpenhamn). Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Trondhjem	Köpenhamn	Summa
April	32	84	17	274	—	1	—	**408**
Maj	26	47	10	316	—	—	1	**400**
Juni	13	31	2	134	—	—	6	**186**
2 kv. 1930	**71**	**162**	**29**	**724**	—	**1**	**7**	**994**
2 » 1929	329	336	56	2 499	9	9	8	**3 246**

Emigrationen under andra kvartalet 1930 fördelade sig, i den mån utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda svenska, norska och danska städerna, på rikets olika delar sålunda:

Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare	
	Sverige	Norge	Danmark	2:a kv. 1930	2:a kv. 1929
Stockholms stad	44	—	1	45	204
» län	18	—	—	18	66
Uppsala »	17	—	—	17	33
Södermanlands »	10	—	—	10	24
Östergötlands »	9	—	—	9	67
Jönköpings »	60	—	—	60	146
Kronobergs »	44	—	—	44	103
Kalmar »	101	—	—	101	153
Gotlands »	3	—	—	3	26
Blekinge »	56	—	—	56	110
Kristianstads »	50	—	—	50	131
Malmöhus »	48	—	1	49	83
Hallands »	56	—	—	56	127
Göteb. o. Bohus »	104	—	1	105	217
Älvsborgs län	66	—	—	66	230
Skaraborgs »	25	—	—	25	87
Värmlands »	83	—	—	83	239
Örebro »	17	—	—	17	64
Västmanlands »	7	—	—	7	35
Kopparbergs »	22	—	4	26	242
Gävleborgs »	30	—	—	30	159
Västernorrlands »	26	1	—	27	185
Jämtlands »	41	—	—	41	189
Västerbottens »	14	—	—	14	171
Norrbottens »	35	—	—	35	152
Ej angivet »	—	—	—	—	3
Hela riket	986	1	7	994	3 246

De här redovisade utvandrarnas fördelning på vissa åldersgrupper framgår av följande översikt:

	Män		Kvinnor		Tillsammans	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Under 15 år	58	10·9	60	13·0	118	11·9
15—25 »	254	47·7	213	46·2	467	47·0
25—35 »	147	27·6	114	24·7	261	26·2
35—45 »	44	8·2	44	9·5	88	8·9
45—55 »	16	3·0	16	3·5	32	3·2
Över 55 »	14	2·6	14	3·1	28	2·8
Summa	533	100·0	461	100·0	994	100·0

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 976. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Estland	Lettland	Lithauen	Island	Summa
April	6	6	346	9	1	12	—	380
Maj	7	16	311	2	—	—	—	336
Juni	—	6	246	7	—	—	1	260
Summa	13	28	903	18	1	12	1	976
Därav: män	8	23	523	9	1	12	1	577
kv.	5	5	380	9	—	—	—	399

I ovanstående siffror ingå de utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg), men icke sådana transiterande emigranter, som passerat Sverige på genomfärd till annat land för att därifrån anträda resan till främmande världsdel.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. dyl.

I: 24. För ett tillfälligt byggnadsarbete hade en *byggnadsställning* uppförts mellan tvenne byggnader på ett avstånd från varandra av 2·2 m. Ställningen bestod av tätt intill varandra liggande 2″ plankor upplagda på tvärbalkar, dels av järn, dels av 2″ × 9″ plank på kant. Längsta avståndet mellan två tvärbalkar var 2·9 m.

Ställningen var tätad mot husväggarna medelst stora plåtar till skydd mot nedfallande föremål för personer, som eventuellt passerade under ställningen.

Vid olyckstillfället hade en del gammalt tegel, som låg på ställningen, flyttats över åt dess ena ända för att giva plats för några järnbalkar som skulle användas för bygget. Två av *ställningens golvplankor* synas härvid hava *fått för hög belastning och brusto*, varvid tegel och plank föllo till marken. På ställningen befunno sig en ingenjör och en arbetare. Ingenjören följde med den rasande ställningen utan att erhålla några skador av betydelse och arbetaren lyckades hålla sig kvar vid den kvarstående delen av ställningen.

Vid röjning efter raset fann man en arbetare H. liggande död under tegel och virke. Ingen hade sett honom passera in under ställningen, men troligen var han på väg till eller från en under ställningen befintlig dörr. Den andra ändan av passagen mellan byggnaderna var avstängd.

Vid företagen undersökning befanns, att de brustna plankorna varit i hög grad försvagade av tvärgående kvistar, vilka icke voro synliga på plankornas plana ytor utan endast såsom runda kärnor i kantsidorna. I övrigt voro ställningarna noggrant utförda med klotsar under tvärbalkarnas fästpunkter och tillräckligt antal spikar. Av vikt är sålunda att möjligast kvistfritt virke användes för ställningar avsedda för mera avsevärd belastning samt att passagen under ställningar av detta slag helst avstänges.

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

II: 32. Medelst en 4 tons *handkran* skulle en last om *ungefär* 2·5 *ton sänkas*. Lintrumma, kugghjul och vev voro så utväxlade, att den härför erforderliga kraften på *en* vev utgjorde c:a 28 kg.

Kranen hade spärrinrättning samt broms och var anordnad med två vevar. Två man, O. och M., utförde arbetet. O. styrde lasten, som skulle sänkas; M. *skulle vid ena veven verkställa sänkningen*, vilket arbete erfordrade: dels vevens vridning i lyftande riktning så mycket att spärrklinkan kunde frigöras, dels klinkans frigörande med ena handen under det veven hölls med den andra (sannolikt vänstra) handen, dels högra handens överflyttande från klinkan till sänkbromsens hävstång.

Dessa manövrer äro vanskliga om under mindre gynnsamma förhållanden ena handen skall hålla en vev, som drager med 28 kg.

Av allt att döma *råkade M. släppa veven*, sedan klinkan frigjorts, och *erhöll ett så våldsamt slag av veven*, att vänstra ansiktshalvan nästan bortslets.

Arbetsförfarandets lämplighet torde kunna ifrågasättas. Om då allt var klart för sänkning, arbetarna fattat var sin vev och M. sedan utfört de tre manövrerna under det O. höll sin vev, torde M. kunnat hålla lasten med bromsen, medan O. lämnade sin vev för att styra lasten vid sänkningen.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. dyl.

III: 34. Vid ett *pappersbruk* hade K. sin egentliga sysselsättning vid barkningsmaskinerna i renseriet, men hade tillfälligtvis bytt arbete med den man, som övervakade *transporten av massaved* från sjön till renseriet. Transportören utgöres av en ändlös kätting med därå fastsatta medbringare; kättingen löper över rullar, som få sin rörelse med tillhjälp av *på rullarnas axlar fästade kättingskivor* och över dessa löpande smärre kättingar. Åsyna vittnen till olyckshändelsen saknas, men en arbetskamrat, som vid K:s nödrop skyndade till platsen, fann honom *sittande fast med ena benet mellan en rulle och tillhörande kättinghjul.* Transportören stoppades genast, men benet var redan så illa sargat av medbringarna, att K. så gott som omedelbart avled.

Troligen har K. råkat halka, då han passerat över träbeläggningen, som finnes å ömse sidor om transportören. På grund av regn hade denna blivit våt och slipprig.

För att för framtiden förhindra olycksfall på detta ställe har arbetsledningen låtit uppsätta skyddsräck på ömse sidor om transportören.

III: 35. *En 14-årig gosse* D. tjänstgjorde *som växlare* å ett elektriskt tåg, vilket gick mellan sågen och brädgården vid ett större *sågverk.* Tågsättet bestod av loket samt en spånvagn och en virkesvagn, båda tomma. Vagnarna kördes före loket utan att vara hopkopplade. Stående på den tomma virkesvagnen, som gick främst, skulle D. försöka *söra (skilja) vagnarna,* så att virkesvagnen skulle gå först över växeln, varvid han *halkade,* föll ned på banan mellan rälsen och blev fastklämd mellan sliprarna och lokets motorer, sedan även spånvagnen passerat över honom.

Till förhindrande av minderårigs användande vid växlingsarbete har yrkesinspektören i skrivelse till resp. företag påpekat, att i K. Socialstyrelsens föreliggande förslag till anvisningar angående sådana farliga arbeten, vari minderåriga icke böra sysselsättas, till dylika arbeten också räknas spårväxling eller vagnskoppling vid järnvägar och spårbanor med mekanisk eller elektrisk drivkraft samt att då upprepade olyckor av angivna art under de senare åren inträffat inom detta distrikt hemställt, att företaget — såsom på andra håll skett — ville för sina samtliga anläggningar utfärda förbud dels mot minderårigs användande i växlings- och kopplingstjänst, dels ock mot åkning på loks eller vagnars fotsteg.

I svarsskrivelse till yrkesinspektören har företaget lovat efterkomma yrkesinspektörens hemställan.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Smältverk, gjuterier o. dyl.

VIII a: 3. Framför en martinugn vid ett *järnverk* var en charge av mjukt otätat stål för direkt valsning under tappning. Skänkens innehåll var lagom att rymmas i 24 *kokiller.* Inläggaren G. hade att allt efter tappningens fortgång och, sedan en annan man påsatt stopparna på de itappade kokillerna, övertäcka dessa med skyddsplåtar, försedda med nervikta sidor och tillräckligt stora att samtidigt täcka två kokiller. När kokillerna nr 17 och 18 itappades — två kokiller itappas nämligen samtidigt — voro endast de 12 första kokillerna övertäckta, vadan *de fyra senast ifyllda ännu voro utan skyddsplåtar.* Från en av dessa *bröt gastrycket i götet stoppanordningen* och *flytande stål sprutade ut* över G., vilken därav blev så illa bränd, att han senare avled.

I stål av förevarande kvalitet förekommer esomoftast, att gas kortare eller längre tid efter tappningen frigöres och i större eller mindre grad åstadkommer sprutning av flytande stål från de itappade kokillerna. Arbetets natur kräver således, att de nämnda skyddsplåtarna läggas över kokillerna omedelbart efter det stopparna pålagts. Detta är

strängt påbjudet och det gäller för dem, som hava sig anförtrodd påläggningen av stopparna och skyddsplåtarna, att göra detta skyndsamt. Understundom, men icke alltid, föregås sprutningen omedelbart förut av ett väsande ljud, som sålunda innebär en varning, för vilken det gäller att snabbt reagera. Vid olyckstillfället hade ingen av de tappade kokillerna ännu visat tecken att spruta, ehuru redan mer än halva tappningen *var färdig*, vilket delvis förklarar händelsen. G. hade 8 års erfarenhet i detta arbete men reagerade enligt uppgift något långsamt.

De förevarande riskerna torde icke kunna helt eller effektivt uteslutas genom vare sig personliga eller opersonliga skyddsanordningar, då detta arbetes natur med nödvändighet under alla förhållanden ställer stora krav på arbetarnas eget omdöme. Arbetsledningen kommer emellertid att söka någon förbättrad utföringsform för lockens fästande vid kokillerna, för att om möjligt effektivare förhindra, att gastrycket kan bryta upp desamma.

Valsverk, grovsmedjor o. dyl.

VIII b: 5. Under pågående *valsning* av verktygsstål vid ett järnverk synes valsmästaren P. hava *hukat sig ned* för att justera en nära golvet anbragt ledare. Den vid valsparets motsatta sida sysselsatta arbetaren, som på grund av valsverkets höjd *icke kunnat iaktaga P.*, stack en glödande stång (»heta») i spåret mellan de med stor hastighet roterande valsarna, varvid P. fick *bröstet fullständigt genomborrat* av den utskjutande stången. Han kastades omkull och ljöt en ögonblicklig död.

Med anledning av det inträffade har arbetsledningen på försök anbragt en vertikalt hängande plåt framför valsarna på den i förhållande till valsmästarens plats motsatta sidan av verket. Om valsmästaren skulle önska göra en omställning under pågående valsning, kan han *föra ned* denna plåt framför ledarlådan, varigenom valsning för tillfället omöjliggöres.

Kapsågar.

VIII f: 5. Vid en *kombinerad kap- och klyvmaskin* med fast bord och klinga inträffade ett olycksfall med dödlig utgång därigenom, att en från kapsågen *tillbakakastad vedkubb* träffade en arbetare B. i bröstet, varav inre blödningar uppstodo.

Över klingan fanns ett skydd bestående av en horisontellt liggande planka, fäst i tvenne tvärgående rundjärn.

Huru vid olyckstillfället tillgått har ej kunnat fullt utredas, enär åsyna vittnen saknas. Av allt att döma torde emellertid B. efter avkapningen haft för avsikt att kasta kubben i lådan vid »klyven», men därvid råkat kasta kubben under skyddet mot klingans topp. Klingans tänder ha fattat tag i kubben, som kastats tillbaka först mot överskyddet och därefter mot B:s bröst. Tidigare på dagen hade B. klagat över att han hade ont i högra axeln och var något ofärdig med armen, vilken omständighet möjligen kan förklara, varför kubben råkade falla på klingan.

Till förebyggande av liknande olycksfall har kapklingan försetts med en skyddskåpa, som sluter tätt över klingans topp.

Klyvsågar.

VIII g: 9. Vid en *klyvsåg* med 60 cm klinga, varav 25 cm över bordet, hade överskyddet, som var av gjutjärn, placerats i sitt högsta läge *med lägsta kanten c:a 15 cm över klingans toppunkt*. Bakom klingan var en rätt upp stående, stegvis inställbar, bajonettliknande klyvkniv, som nådde upp c:a 18 cm över bordet. Kniven var *inställd i sitt bakersta läge* med ett avstånd till klingan vid bordet av 8 cm, medan vågräta avståndet mellan dess topp och klingan var 30 cm. Sågen var försedd med självmatning med 2 par matarrullar.

Från brädgården skulle levereras ett parti $^3/_4'' \times 2^1/_2''$ läkt. Då dimensionen ej fanns i lager, uttogs densamma ur $^3/_4'' \times 4''$ bräder, 2 à 3 m långa. Med detta arbete sysslade sågaren K. och en hjälpare. Sågningen skedde i satser om 8 st. på varandra lagda bräder av angiven dimension. I den främre ändan lågo bräderna jämnt medan de i bakre

ändan sköto ut över varandra allt efter olika längd. Enligt uppgift lade man i fall som detta i regel de längsta bräderna i botten, ehuru det ej var uteslutet, att en längre bräda kunde ligga ovanpå en kortare.

Då den sista brädsatsen hade passerat matarrullarna och K., som stod vid inmatningsändan, med en meterlång käpp förde fram brädsatsen mot klingan, *fattades den översta brädan*, som var c:a $2^1/_2$ m lång, *av klingan* och kastades tillbaka mellan matningsrullarna. K. träffades därvid först på vänstra armen och, då han försökte kasta sig undan åt höger sida, i bröstet, då brädan för andra gången fått fart, varav så svåra skador uppstodo, att han dagen därpå avled.

Enligt märkena efter sågtänderna hade brädan fattats av klingan alldeles vid slutänden, löpt på klingan till halva sin längd, där den genomsågats och tydligen legat i det närmaste stilla, varefter den åter fattats av klingan samt gått ut med stor hastighet. Möjligen har brädan just vid genomsågningen sviktat mot en underliggande kortare bit och därvid fått så stor sidorörelse, att klingans tänder fått grepp i densamma.

Anvisningar lämnades om klyvknivens form, storlek och efterställande samt om överskyddets inställning. Dessutom meddelades förbud mot sågning av flera bräder samtidigt till större höjder än den insatta klingans halva höjd över bordet. Därjämte skulle tillses, att bräderna i en sats alltid ordnades efter längd underifrån med den längsta underst och den kortaste överst.

Cellulosa- och pappersmaskiner.

VIII l: 8. I *sodahuset vid en sulfatfabrik* befann sig sodabrännaren W. på sin arbetsplats framför roteraren till en av sodaugnarna, då *plötsligt heta gaser, eldslågor och sodaaska utan explosionssmäll* men under ett väsande ljud *slogo ut genom framluckorna* och träffade W., som svårt bränd kastades baklänges och föll omkull å durkplåten framför roteraren. W. kunde dock omedelbart resa sig och söka hjälp hos kamrater vid de andra sodaugnarna, men avled några dagar därefter på grund av brännskadorna.

Beträffande det aggregat, vid vilket olycksfallet inträffade, konstaterades omedelbart, att blåstern till smältugnarna stod på för fullt samt att trottelventilen för lutpåtappningen var stängd. Sagda ventil manövreras med ratt och kedja från sodabrännarens arbetsplats. Blåsterluften avstängdes omedelbart, men först sedan roteraren hunnit bliva avkyld, kunde man konstatera, att lutformen var avbruten strax under valvet i dammkammaren, till vars botten den avbrutna delen fallit.

Den forma av smidesjärn, genom vilken luten tillföres, är anordnad för vattenkylning och hade senast tre dagar tidigare, då ugnens påeldning skulle börja, befunnits vara läck. Inom sodahuset gäller den ordningsregeln, att varje uppmärksammat mankemang av betydelse, oberoende av tid på dygnet, skall anmälas för sodahusbasen, av denne för skiftförmannen och av denne åter för avdelningsingenjören. Anmälningen i detta fall stannade emellertid hos skiftförmannen, enligt uppgift av det skäl, att enligt tidigare erfarenheter *någon risk icke ansågs föreligga att köra med formen okyld.* Enligt arbetsledningens uppgift lär nämligen vattenkylning vid lutformorna icke förekomma vid alla sulfatfabriker. Emellertid kräver vid icke vattenkyld forma skötseln av luttillförseln väsentligt ökad uppmärksamhet för att formen icke skall utsättas för sådan upphettning, att densamma sätter igen eller veknar och deformering med därav följande risker kan befaras.

Att den bristande vattenkylningen av formen om ock ej med nödvändighet, så dock i detta fall verkligen bidragit till olycksfallet synes sannolikt, att döma av de uttalanden, som den skadade enligt vittnens utsago gjort strax före och efter olyckan. Flera teorier synas emellertid kunna uppställas om olyckans orsak. Den antagligaste torde vara följande:

Genom att luttillförseln varit avbruten, har roteraren blivit så överhettad, att en del av svartstoffet i densamma befunnit sig i smält tillstånd. Om lutventilen sedan med ens öppnats för fullt, kan alltid en viss tid — måhända 10—15 sek. — tänkas hava förflutit, innan luten nått smältan i roteraren, varvid vattnet explosionsartat avdunstat

och kastat gaserna från smältugnarna samt svartstoffet ut genom framluckorna. Sagda korta tid kan emellertid hava varit tillräcklig för den reflexionen hos sodabrännaren, att det kunde vara riskabelt att med ens släppa på för fullt, och att han därför åter hunnit slå igen lutventilen, innan smällen inträffade. Den redan påsläppta lutkvantitetens vandring ner mot smältan har emellertid icke stått att hindra. Efter olyckshändelsen har givetvis ingen lut tillförts roteraren, vilken av gaserna från smältugnarna blivit så överhettad, att lutforman förstörts.

Enligt den skadades utsago efter olyckan hade det varit svårt att få fram någon lut i roteraren, och ett par minuter före densamma hade han uppgivit, att det varit stopp i luttillförseln omkring en halv timme. Påpekas må emellertid, att någon tid före olycksfallet explosionsliknande företeelser inträffat vid ett annat aggregat, vars lutforma var fullt vattenkyld. Roteraren hade också då blivit så överhettad, att smält soda bildats i densamma, och vid lutpåsläppningen explosion — ehuru utan personlig skada — inträffat.

Till förhindrande av ett upprepande av olycksfallet ha följande åtgärder vidtagits:

Resp. basar och sodabrännare ha beordrats att noggrant övervaka

dels att roterarna icke bliva överhettade,

dels att vid uppkommande avbrott i luttillförseln och om smält soda bildats i roteraren ny lut icke påsläppes utan att spjällen för blästerluften till smältugnarna omedelbart stängas och tjänstgörande förman ofördröjligen underrättas om förhållandet,

dels att så snart läckage i lutforma iakttages, nedeldning av smältugnarna skall ske och lutforman utbytas. Körning med okyld lutforma får för framtiden under inga förhållanden förekomma.

På grund av den avsevärt ökade risk för dylika explosioner, som sodasmältningsarbetet vid okyld lutforma måste anses innebära, synes detta olycksfall utgöra en maning till alla sulfatfabriker dels att så snart läckage i lutforma märkes kyla ned ugnen och byta forman, dels att undersöka möjligheterna att anordna en pålitlig, i möjligaste mån automatiserad luttillförsel eller ock tryggare observationsmöjligheter över smältningens gång. Uppslag därtill synes kunna hämtas från malmförädlingsindustrien.

Textilmaskiner.

VIII o: 1. Vid en yllefabrik hade väverskan H. av någon anledning gått till *vävstolens* baksida och *stuckit ned handen på sidan om »kättingen»*, sannolikt för att taga upp en trådända eller någon dammansamling. Hon kom därvid med sin tröjärm i närheten av nockskivan, excentern, för skyttelskottsregulatorn. På ifrågavarande vävstolar är denna excenter placerad på vevaxeln — hävaxeln — för »lådan» och strax under »kättingens» kant.

Tröjärmen fastnade därvid på den utstående stoppskruven för excentern och lindades upp på vevaxeln, varvid väverskan drogs in i maskinen med huvudet mot vevstaken på »lådan».

Till följd av den ökade påkänningen slirade motorremmen, till dess vävlagaren, som omedelbart varskoddes, hann stoppa vävstolen. H. måste skäras loss och fördes omedelbart till sjukhus. Dessbättre har det sedermera visat sig, att hon torde kunna bliva återställd.

Tröskverk.

VIII t: 15. W. var sysselsatt med att mata ett *tröskverk* försett med ett endast 15 cm högt, fällbart sufflettskydd bakom cylinderöppningen. Under arbetets gång skred halmfläktröret isär, varför matning av säd till tröskverkscylindern måste upphöra medan rören hopfogades. Tröskverket stannades ej under arbetet med rören. För att åse rörhopsättningen *steg W. ur matargropen upp på matarbordet*. När arbetet var slutfört, ropades det klart för tröskning, varvid W. återvände till sin plats, men *tog tydligen fel på grop* och *hoppade ned i cylinderöppningen*, varvid *båda benen avsletos* nedanför knäna. W. var idrottsman (maratonlöpare), vilket möjligen kan förklara hans tillvägagående att hoppa ned i gropen med båda benen samtidigt.

Till förebyggande av att dylika olyckor upprepas, har föreskrivits uppsättande av skyddsrücke omkring cylinderöppningen, samt en skyddslucka, anbringad å gångjärn bakom öppningen, som vid varje avbrott i tröskningsarbetet nedlägges över öppningen.

Andra särskilt angivna arbetsmaskiner och redskap.

VIII x: 5. I ett *mejeri* hade ett kvinnligt biträde J. bl. a. till uppgift att vara behjälplig vid kärning av smör i det intill butiken belägna smörrummet.

För kärningen brukas en *större, roterande horisontal kärna*, uppställd intill en innervägg samt med remskivorna och växellådan anbringade vid ytterväggen och den andra ändan lagrad i en nedåt öppen lagerbock. På den mot nämnda lagerbock vettande gaveln av kärnan finnes en *större kran för avtappning av kärnmjölken*.

Avtappning av kärnmjölk skall göras på så sätt, att sedan kärnan stannats och stöttats i sådant läge, att avtappningskranen står nedåt, skjutes ett med rörförskruvning försett uppsamlingskärl under förenämnda lagerbock och kran. Därefter anslutes förskruvningen till ett under kärnan beläget sugrör från kärnmjölkspumpen. Sedan avtappning skett, måste kärlet tagas bort för rengöring och då dess användningsplats är belägen omedelbart intill en mycket trafikerad gång, kan det av sanitära skäl icke anbringas på platsen förrän omedelbart före nästa avtappning. Samtliga i mejeriet anställda voro emellertid förbjudna att ställa uppsamlingskärlet på dess användningsplats, förrän kärnan stannats och stöttats.

Åsyna vittnen till olycksfallet saknas, men den arbetskamrat, som tillsammans med J. *skötte* kärningen, hade *nyss förut lagt om växeln för att sakta av* kärnans hastighet. Antagligen har J. missuppfattat kamratens manöver med växelspaken och trott, att kärnan skulle stannas samt därpå i hastigheten och glömsk av förbudet, skjutit in kärlet på sin plats för att sammanfoga förskruvningen. När hon så lutade sig fram på sidan av lagerbocken, *fångades hon av avtappningskranen* på den ännu i gång varande kärnan, med påföljd att huvudet krossades mellan kranen och lagerbocken, varvid hon ljöt en ögonblicklig död. J. var icke fullärd i yrket men hade likväl under c:a $1^1/_2$ år haft anställning vid ett mejeri, där liknande kärna användes.

Omedelbart ovanför platsen för olycksfallet finnes en skyddsskärm, som tidigare av yrkesinspektionen föreskrivits. En till golvet nående skärm kan icke användas, emedan golvet måste vara väl åtkomligt för rengöring och en dylik skärm måste fällas undan varje gång *rörförskruvningen skulle sammanfogas* eller lossas. Yrkesinspektören föreskrev därför, att på nuvarande skärm skulle anbringas ett iögonfallande anslag om förbud att ställa uppsamlingskärlet på sin plats, då kärnan är i gång.

Axlar.

VIII z: 13. Vid ett *tegelbruk*, som ännu icke var igångsatt för året, pågingo en del förberedelsearbeten. Bl. a. hade axeln i lerkvarnen, som var av vanlig typ, med ett antal skruvformigt ordnade knivar, förslitits i ena lagergången, varför lagret skulle flyttas längre ut mot axeländan. Knivarna voro borttagna och en provisorisk svarvanordning uppsatt, med vilken L. var sysselsatt att avsvarva axeln för passning i lagret. Axeln drevs med sin vanliga drivrem och alla kvarnens överdelar voro borttagna för att möjliggöra arbetets utförande.

Nära remskivan sutto *några skruvbultar genom axeln* på c:a 2 meters avstånd från L:s arbetsplats. Av okänd anledning lämnade L. sin arbetsplats och begav sig till axelns andra ända, varvid de utstående skruvbultarna *fattade tag i hans stövelskaft och drog in honom mellan axeln och golvet*.

Enär avståndet däremellan endast uppgick till 200 å 300 *mm* blev L. *massakrerad* till döds.

Svänghjul, remskivor och remmar.

VIII å: 12. I ett *transmissionsrum vid en torvströfabrik* var J. troligen (vittnen saknas) sysselsatt med att *under gång pålägga en rem på en remskiva*, varvid *kläderna* synas

hava *fastnat* i några krysskilar på axeln. Kroppen har sedan medföljt runt axeln och slagit emot väggen och en ovanför axeln anordnad träställning, varvid J. erhöll så svåra skador, att han samma dag avled.

Axelns hastighet var c:a 180 varv per min., dess diameter 67 mm. Remmen var en dålig, på många ställen skarvad läderrem av 50 à 60 millimeters bredd. Remmen användes för drift av en mindre vattenpump, placerad i maskinrummet på c:a 5 meters avstånd från transmissionsaxeln. Remmen hade tydligen haft benägenhet att falla av, enär en provisorisk remledare av träribbor uppsatts vid remskivan på axeln.

Orsaken till olyckan måste tillskrivas den avlidnes oförsiktighet att under maskineriets gång pålägga remmen.

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

X: 45. Vid ett *grustag* var M. sysselsatt med lastning av grus, då plötsligt *ett jordblock*, som på grund av utgrävningen sköt fram ett stycke över branten, *lossnade och föll över honom* i samma ögonblick som han böjde sig fram för att taga ett spadtag. Blocket träffade M. å huvudet och överkroppen, så att han blev liggande nästan dubbelvikt under jordmassan. Döden torde hava varit ögonblicklig.

Det ställe, där olyckan inträffade hade icke på något sätt förefallit riskfullt. På förmiddagen samma dag hade större delen av den jordmassa, som på grund av utgrävningen kommit att skjuta ut från jordväggen, bortsprängts med dynamit. Det stycke, som nu rasade, hade emellertid blivit kvar men hade förefallit att sitta säkert. Troligen uppstod emellertid någon spricka vid sprängningen, som sedermera orsakade raset.

Ifrågavarande arbetsgivare hade tidigare från yrkesinspektionen bekommit tillgängliga trycksaker och anvisningar till förebyggande av olycksfall och ohälsa vid byggnadsföretag, däribland minnesblad för *arbetare i grustag*.

X: 46. Vid *lastning av grus* i en större grusgrop befann sig J. mellan lastflakets bakända och slänten. Utan någon föregående varning *kom ett ras* om c:a 10 kbm, *klämde fast J. mot lastflaket* och *täckte honom fullständigt*. Två andra arbetare, som befunno sig vid sidan av lastvagnen, skötos undan av raset och började omedelbart att med händerna undanskaffa gruset, som till c:a 30 centimeters höjd täckte J:s huvud. Efter c:a 3 minuter hade de undanskaffat gruset från hans huvud och bröst. Då inträffade åter ett ras, som var c:a tre gånger större än det föregående. Denna gång blev J. åter övertäckt av grus och även arbetaren W., som stod på knä invid J., blev delvis betäckt av grusmassan. Sedan W. blivit utgrävd, hjälptes alla åt att få J. befriad, men befanns han hava blivit kvävd till döds under gruset.

Orsaken till olyckan torde delvis få tillskrivas otillfredsställande skötsel av grustaget. Avklädningen av sluttningens övre del var bristfälligt utförd så att buskar och mindre träd hängde ut över randen. Även oförsiktighet har begåtts av den omkomne genom att vid lastningen uppehålla sig mellan lastflaket och slänten.

Med anledning av olycksfallet föreskrev yrkesinspektören, att grustaget omedelbart skulle sättas i bättre skick genom avklädning av slänten och nedtagande av dess övre branta del.

Olycksfall genom sprängämnen.

XI: 17. I *impregneringsrummet* vid ett större elektriskt industriföretag voro arbetarna O. och P. jämte verkmästaren A. sysselsatta med impregnering av spolar. En sats spolar hade just impregnerats och asfaltlacket hade från impregneringspannan tryckts in i lackbehållaren, varefter bensinångorna sugits ut. Emellertid hade en del lack i botten på pannan kvarstannat, varför ännu en gång luft intrycktes. *Utan att ånyo evakuera pannan* började O. omedelbart därpå att lossa de bultar, som fasthöllo locket, *varvid bensingas i stor mängd utströmmade*. Verkmästare A. anmärkte på, att icke enligt föreskrifterna vakuum pumpats och att det nu använda förfaringssättet innebar stor risk för explosion. Han vände sig därefter om för att avlägsna sig, men i samma ögonblick *inträffade explo-*

sionen. De tre invid pannan befintliga personerna omvärvdes helt av lågorna och deras kläder antändes. De rusade ut i den intilliggande stora hallen där de omhändertogos av personalen, som släckte elden i deras kläder, varefter de, svårt skadade, fördes till sjukhus för erhållande av vård. P. avled samma dag, O. dagen därpå samt A. c:a 14 dagar efter olyckan. Utom dessa tre personer erhöllo ett flertal andra mindre brännskador, vilka dock icke förorsakat något men för framtiden.

Impregneringsapparaterna utgöras av en lackbehållare rymmande c:a 300 liter bensinblandat asfaltlack och en ångmantlad impregneringspanna. Vid arbetet tillgår så, att i impregneringspannan, som har en diameter av 1·2 m och ett djup av 1·8 m, nedläggas de spolar, som skola impregneras, varefter locket pålägges och fastskruvas med 12 st. charnierbultar med 50 millimeters diameter. Ånga påsläppes därefter i grytans mantel, så att innehållet erhåller en temperatur av 80 à 90 grader. Därefter evakueras pannan för avlägsnande av fuktighet i spolarna. Pumpen avstannas nu och impregneringspannans förbindelserör med lackbehållaren öppnas, varvid lacket på grund av det i grytan härskande vakuumet inströmmar och fyller pannan, så att det når något över de inlagda spolarna. Därefter inpressas luft så att trycket stiger till c:a 3 atm. Sedan spolarna någon tid legat nedsänkta i det varma lacket, öppnas åter förbindelsen med lackbehållaren och lacket tryckes över i denna. När en kraftig bubbling höres i behållaren, vet man, att allt lack överförts i densamma, varefter förbindelsen mellan behållaren och grytan stänges. Nu sättes pannan åter under vakuum för att avlägsna de bensingaser, som bildats av det varma bensinblandade lacket, och dessa gaser avledas genom ett rör ut i fria luften. Då vakuumpumpningen pågått så lång tid, att impregneringspannan helt befriats från gaser, lyftes locket av och spolarna få svalna, innan de uttagas.

Särskild skriftlig instruktion för förfarandet har varit utfärdad och överlämnad till O., som varit väl förtrogen med densamma och i 6 års tid skött impregneringen utan att förut ha begått sådant misstag, som han nu med så ödesdigra följder låtit komma sig till del.

Efter olyckan har platsen besökts av sprängämnesinspektören, som verkställt undersökning angående olyckan och därvid bl. a. föreskrivit, att impregneringsrummet genom vägg skall avstängas från verkstaden i övrigt. Förbindelsen mellan dessa lokaler får endast ske genom en luftsluss, och skall utgång till det fria anordnas från impregneringsrummet. Vidare bör sörjas för en effektivare ventilation, och i övrigt sådana ändringar vidtagas att ett återupprepande av olyckan uteslutes.

Orsaken till olyckan måste tillskrivas det av O. begångna felaktiga förfarandet att icke avlägsna bensinångorna från impregneringsgrytan, innan han öppnade locket till densamma. Antändningen av den utströmmande gasen har troligen skett genom de värmeugnar, som på ett avstånd av c:a 12 m befunno sig i den intilliggande verkstadslokalen. På ett avstånd av 13 m från grytan var dessutom en likströmsgenerator uppställd, som vid företagna prov visade tydliga kommuteringsgnistor. Uteslutet är ej heller att den skruvnyckel, som användes för lockets avskruvning och som hade en vikt av c:a 5 kg genom slag varit orsaken till gnistbildning med åtföljande antändning.

XI: 18. Vid ett *vägarbete* voro arbetarna L. och A. sysselsatta med *bortsprängning av berg* för framdragning av ett landsvägsdike.

Efter att ett vertikalt borrhål om 1·2 meters djup borrats, hade »gryta» skjutits med 3 à 4 urbränningar, varvid sista laddningen utgjort 4 à 5 patroner. Någon avkylning av »grytan» med vatten vidtogs icke. Vid laddningen för grytskjutningen hade vatten använts för att giva skottet bättre verkan. Sedan urbränningarna utförts laddade L. omedelbart med c:a $^1/_2$ kg dynamit, men då han ansåg att detta var för litet, sände han A. till ett annat sprängarlag för att låna 6 patroner. Vid återkomsten lade A. sig på knä bredvid borrhålet för att räcka L. dynamiten. Vid nedförandet av andra eller tredje patronen *brann skottet plötsligt av*, varvid laddstaken genomträngde L:s huvud och A. kastades högt upp i luften, högra handen avslets, högra benet krossades och båda ögonen fördärvades.

Orsaken till olyckan torde med all säkerhet få tillskrivas otillräcklig avkylning av borrhålet efter det urbränningarna verkställts. Såväl L. som A. voro vana bergsprängare, som i många år deltagit i och utfört sprängningsarbeten.

Under alla förhållanden bör efter urbränning av borrhål vatten användas för avkylningen. Dessutom skall, innan skottet laddas, ett borrstål nedföras i botten av hålet och någon minut kvarhållas där, varefter det lyftes upp och undersökes med handen om det blivit uppvärmt. Skulle så visa sig vara förhållandet, måste förnyad avkylning vidtagas.

XI: 19. Vid en *svetsningsverkstad*, uppförd dels av gjutbetong, dels av gasbetongsblock, var acetylengeneratorn uppställd i en särskild utbyggnad, förenad med den övriga verkstaden med en kort passage, vilken även tjänstgjorde som ingång till verkstaden. Generatorn var utförd för en gasmängd av högst c:a 6 000 liter per timme och ett högsta arbetstryck motsvarande 850 mm vattenpelare. Apparaten bestod av fast gasklocka och två växelvis medelst trevägskran anslutna karbidbehållare i vattenkärl med föränderlig höjd hos vattenytan. Den var uppställd på en låg sockel av gjutjärn och försedd med rörledning till svetsningsplatserna ute i verkstaden.

Under längre tid hade *gaslukt förmärkts* i lokalerna tydande på otäthet hos apparaterna, men läckan hade icke kunnat upptäckas. Ifrågavarande dag hade gaslukten varit särskilt besvärande, varför förmannen C., åtföljd av svetsaren S. efter en arbetspaus begivit sig till generatorrummet, troligen för att undersöka förhållandet. Lagerarbetaren W. befann sig av någon anledning i den ovannämnda passagen. Av hittills icke fullt klarlagd anledning *exploderade därvid gasverket* med oerhörd kraft, varvid de tre nämnda personerna dödades så gott som ögonblickligen. Generatorrummets väggar och tak splittrades fullständigt. Det närmast varande hörnet av verkstadens ytterväggar genombröts och lossnade i sina murförband. I nedre verkstadslokalen, vilken låg ungefär i jämnhöjd med gasverket, sönderbrötos de dörrar, som voro stängda, och samtliga fönsterrutor trycktes ut. I övre verkstadslokalen krossades en del fönster, och murstenar kring trappans övre dörrpost brötos loss, varjämte en del mindre skador å byggnaden uppkommo.

De tre arbetarna befunno sig i explosionsögonblicket vid ingången till gasverket. De blevo alla illa tilltygade av dels brännskador, dels stycken från de söndersprängda väggarna.

Gasgeneratorn drogs vid katastrofen ner från fundamentet och föll på sida tätt invid sin uppställningsplats. Med undantag av en inbuckling å övre delen av vattenbehållarens plåt och tillstukning av gasröret från klockan till den ena karbidbehållaren syntes apparaten oberörd av explosionen. De nyssnämnda skadorna hade påtagligen orsakats av någon nedfallen sten eller takdel.

Vid isärtagning och undersökning framgick därjämte följande.

Omkastningskranen för gasuttag över de båda karbidbehållarna var deformerad och i hög grad otät. Deformeringen av kranhus och kikkran kan förklaras av den nyssnämnda tillstukningen i röret, men kikens utseende antydde, att otäthet dessförinnan sannolikt förefunnits. Tätningsmellanlägget i rörförskruvning mellan kranen och karbidbehållaren var bristfälligt och visade otäthet för gas. Den svetsade skarven mellan gasrenarens botten och cylindriska mantel var dålig och genombruten på två ställen. Kranen å vattenlåset under uttaget från generatorn av den renade gasen var synnerligen otät. — Annan bristfällighet eller någon omständighet, som kunnat tyda på farlig upphettning eller tändning inuti apparaten, har vid undersökningen icke framkommit.

De anmärkta bristfälligheterna ha med all sannolikhet förefunnits före explosionen, men möjligen under denna i någon mån ökats och blivit mera framträdande. De kunna dock förklara förekomsten av den starka lukt av acetylen, som verkstadens arbetare och besökare någon stund före olyckan förmärkte inom arbetslokalerna. Enligt uppgift lär för övrigt gaslukt ha iakttagits även några dagar tidigare, ehuruväl ingående undersökning om anledningen icke företagits.

Vid olyckstillfället fanns inom verkstaden ingen person utom de förolyckade. Orsaken

till olyckan torde därför icke med bestämdhet kunna fastställas. Att explosiv gasblandning förefunnits i riklig mängd såväl i generatorrummet som i den angränsande passagen torde vara fullt tydligt. Varifrån tändningen härrörde är däremot höljt i dunkel.

Svetsning hade utförts c:a 10 minuter tidigare men i den övre verkstaden. En smidesässja och en värmepanna voro uppställda i den nedre verkstaden men på c:a 7 m avstånd från gasgeneratorn och avskilda från denna medelst tvenne dörrar. Dessutom hade ingendera varit tänd under dagen. Enligt uppgift lär såväl C. som S. rökt cigarrett eller pipa vid återkomsten från rasten. En krossad tobakspipa återfanns också bland spillrorna efter katastrofen. Då emellertid båda voro vana svetsare och väl underkunniga om risken för explosion vid tobaksrökning i generatorns närhet, har man svårt att tänka sig, att någon av dem begått en dylik oförsiktighet.

En uppgift, som möjligen kan giva en förklaring till gasens antändning, har lämnats av den brandman, som först infann sig på platsen. Han kunde icke upptäcka annat spår av eld än en rykande trasselsudd, på vilken han trampade. Det skulle kunna tänkas, att detta trassel varit med vid platsen för sist företagna svetsning å en cykelram, och där blivit inpyrt med glödande partiklar, varefter det råkat medföras till gasverket och förorsakat tändning av gasen.

Andra sätt för explosionens inledande behöva icke vara uteslutna, t. ex. gnista från verktyg eller dylikt. Men olyckans orsak torde närmast böra hänföras till det förhållandet, att gasgeneratorns bristfällighet icke ofördröjligen blivit avlägsnad. Redan tidigare lär även en otäthet och utströmning av gas under någon tid ha förmärkts, men först av en händelse läckan blivit iakttagen och reparerats. Efterlåtenhet i dessa och andra arbetsförhållanden vid verkstaden, t. ex. saknad av varningsanslag för oförsiktighet med eld har påtagligen medfört onödig risk för olycksfall, och större sådan i betraktande av gasverkets läge vid sidan av den passage, arbetspersonal och besökande dagligen haft anledning använda.

Det inträffade olycksfallet utgör en allvarlig maning till skärpt uppmärksamhet å acetylengeneratorers handhavande. Behov synes föreligga av för ifrågavarande slag av arbetsplatser lämpade föreskrifter, ävensom närmare bestämmelser rörande såväl gasverkens uppställning och inbyggnad vid arbetsföretag, särskilt inom tättbebyggda samhällen, som byggnadsmaterial med hänsyn till minsta skadegörelse vid explosion.

Mot den ifrågavarande acetylengeneratortypen kan anmärkas, att vissa delar enligt yrkesinspektörens förmenande tarva ett kraftigare utförande, särskilt rörförbindningar och förekommande svetsskarvar. Framställning därom kommer att göras till leverantören.

XI: 20. H. befann sig i ett *stenbrott*, sysselsatt med borrning, då från ett på c:a 140 meters avstånd beläget annat stenbrott ett sprängskott utropades. Arbetarna i det förstnämnda stenbrottet ansågo sig emellertid ej behöva söka skydd, då avståndet vid tidigare skjutningar visat sig betryggande. Så var dock icke fallet, utan *H. träffades* i bakhuvudet *av en* vid skjutningen *uppkastad stenskärva* och erhöll ett så svårt sår, att han följande dag avled.

I det brott, varifrån stenskärvan utkastades, pågick uppskjutning av en ny botten. Ett borrhål av c:a 35 centimeters djup hade borrats och laddats med 3 st. 19 millimeters dynamitpatroner. På c:a 20 centimeters avstånd från borrhålet framgick i pallbottnen i spetsig vinkel mot pallkanten en tunn släppa i berget, vilken före skjutningen icke observerats. Denna släppa åstadkom, dels att skottet fick oväntat kraftig verkan, dels att riktningen av skottet blev en annan än den avsedda.

I riktning mot det stenbrott, där H. förolyckades, fanns i det andra stenbrottet en skrotvall av 3 à 4 meters höjd över brottets botten, varjämte berget mellan de båda stenbrotten var skogbevuxt. Stenskärvan, som förorsakade olyckan, måste därför hava slungats upp i en mycket hög båge.

Orsaken till olyckan bör sålunda tillskrivas förefintligheten av släppan i berget samt arbetarnas oförsiktighet, att ej vid skottets utropande söka skydd.

Yrkesinspektionens verksamhet under andra kvartalet 1930.

	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta			Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink.protokoll över besiktning av		Ink. intyg över besiktning av hissar och kranar	Ink. anmälningar om olycksfall i arb.	Därav olycksfall med dödlig utgång	Framställningar till länsstyrelserna	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
		arbetsställen	med sammanlagt arbetarantal	med sammanlagt kraftbelopp i eff.hkr.			ångpannor	kokare o. d.						
Yrkesinspektörerna														
I distriktet	151	87	9 019	14 262	85	49	100	3	118	2 164	8	—	—	23
II »	69	68	2 497	106 310	46	47	93	2	71	2 705	4	1	1	25
III »	126	113	2 615	13 849	51	74	103	31	103	1 289	8	—	—	27
IV »	274	274	11 637	28 718	56	111	138	—	37	1 068	5	—	—	56
V »	253	209	5 562	13 558	101	111	75	2	178	2 610	14	1	—	66
VI »	429	425	8 408	41 434	73	49	137	13	97	3 193	11	2	17	37
VII »	76	75	6 022	32 004	34	52	81	19	195	1 987	10	1	1	8
VIII »	113	113	2 690	21 532	57	62	61	—	32	3 192	10	3	3	9
IX »	121	119	4 519	26 233	53	54	61	—	29	2 399	12	—	—	7
Yrkesinspektrisen	287	240	5 802	—	128	50	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	10	8	505	1 670	39	55	—	—	—	[7](11)	[7](3)	—	—	—
Summa	**1 909**	**1 731**	**59 276**	**299 570**	[1] **723**	**714**	[2] **849**	[3] **70**	**860**	[4] **20607**	[4] **82**	**8**	**22**	**258**
Underinspektörerna														
I distriktet	313	264	3 575	976	82	—	40	—	—	—	—	—	—	—
II »	557	557	939	9 985	91	27	115	—	—	—	—	—	—	—
III »	575	566	1 614	6 386	85	196	125	—	7	—	—	—	—	—
IV »	471	471	1 481	8 234	71	117	137	—	—	—	—	—	—	—
V »	802	793	901	9 007	138	97	45	—	2	—	—	—	—	—
VI »	627	552	3 736	2 029	106	21	34	—	13	—	—	—	—	—
VII »	381	372	1 128	6 594	68	55	83	—	6	—	—	—	—	—
VIII »	296	296	1 805	3 813	84	64	64	—	5	—	—	—	—	—
IX »	100	100	1 158	628	37	51	16	—	15	—	—	—	—	—
Summa	**4 122**	**3 971**	**16 337**	**47 652**	**762**	**628**	[5] **659**	—	**48**	—	—	—	—	—
därav: jordbruk	1 423	1 405	—	23 113	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	604	576	1 081	1 433	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	2 095	1 990	15 256	23 106	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	**18**	**18**	**927**	—	**23**	**62**	—	—	—	[7] **2 902**	[7] **12**	—	—	—
Bergmästarna														
Norra distriktet	83	83	2 408	9 049	20	2	—	—	—	261	—	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	7	7	1 909	13 137	20	—	—	—	—	265	3	—	—	—
Östra distriktet	38	38	896	5 131	22	4	—	—	—	126	—	—	—	—
Västra »	4	4	130	1 280	4	—	—	—	60	711	1	—	—	—
Södra »	30	30	451	770	8	8	—	—	157	536	—	—	—	—
Summa	**162**	**162**	**5 794**	**29 367**	[6] **74**	**14**	—	—	**217**	**1 899**	**4**	—	—	—
Järnvägsinspektörerna														
S. J. säkerhetstjänsten, trafiktjänsten	88	88	·	·	19	8	—	—	—	410	1	—	—	—
rullande materiel	17	17	·	·	34	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	168	168	·	·	32	16	—	—	—	312	—	—	—	—
Summa	**273**	**273**	·	·	**85**	**27**	—	—	—	[7] **722**	[7] **1**	—	—	—
Elektr. inspektörerna														
Norra distriktet	139	139	·	·	47	59	—	—	—	9	1	—	—	—
Östra »	19	19	·	·	27	14	—	—	—	11	1	—	—	—
Västra »	22	22	·	·	15	21	—	—	—	6	2	—	—	—
Södra »	6	6	·	·	6	6	—	—	—	8	1	—	—	—
Summa	**186**	**186**	·	·	**95**	**100**	—	—	—	[7] **34**	[7] **5**	—	—	—

[1] Härav 298 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 211 fall. — [3] Härav större besiktning i 17 fall. — [4] Av dessa olycksfall ha 17 779, därav 58 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 204 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 47. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juli månad år 1930.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under juli månad.

Översikt av verksamheten under juli månad 1930.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	juli 1930	juni 1930	juli 1929
Stockholms stad	3 996	2 034	1 707	4 178	4 186	3 010	8 174	6 220	4 717	131	120	131
Stockholms län	2 137	1 380	1 240	585	836	426	2 722	2 216	1 666	123	123	139
Uppsala stad o. län	382	251	195	138	222	87	520	473	282	110	112	124
Södermanlands län	464	299	214	266	354	173	730	653	387	112	104	99
Östergötlands län	764	394	325	416	429	235	1 180	823	560	143	140	154
Norrköping	633	153	134	93	102	53	726	255	187	285	291	181
Jönköpings län	297	233	146	245	271	137	542	504	283	108	108	116
Kronobergs län	153	126	115	79	140	60	232	266	175	87	79	109
Norra Kalmar län	174	66	60	33	48	29	207	114	89	182	209	163
Södra Kalmar län	351	147	128	99	115	50	450	262	178	172	170	165
Gotlands län	106	101	78	82	100	64	188	201	142	94	83	70
Blekinge län	662	280	226	313	329	211	975	609	437	160	136	147
Kristianstads län	629	531	410	355	538	257	984	1 069	667	92	72	103
Malmöhus län: Malmö	1 887	462	418	1 394	1 028	713	3 281	1 490	1 131	220	164	232
Malmöhus län: Lund	292	101	98	105	75	55	397	176	153	226	187	243
Malmöhus län: Landskrona	262	112	100	30	35	23	292	147	123	199	150	213
Malmöhus län: Hälsingborg	1 117	451	426	339	235	168	1 456	686	594	212	158	174
Malmöhus län: Ystad	186	119	108	50	59	27	236	178	135	133	135	168
Malmöhus län: Trelleborg	264	127	123	65	52	46	329	179	169	184	132	160
Malmöhus län: Eslöv	184	141	128	28	41	24	212	182	152	116	96	149
Malmöhus län: Skurup	67	77	48	25	40	13	92	117	61	79	41	61
Malmöhus län: Vellinge	88	70	64	8	13	5	96	83	69	116	89	171
Hallands län	388	223	174	69	110	53	457	333	227	137	132	107
Göteborgs o. Boh. l.	292	217	145	135	245	81	427	462	226	92	101	95
Göteborg	4 394	1 937	1 812	1 100	1 157	774	5 494	3 094	2 586	178	161	153
Älvsborgs län	262	125	83	102	144	62	364	269	145	135	131	158
Skaraborgs län	310	315	172	189	366	128	499	681	300	73	72	73
Värmlands län	244	151	117	102	202	77	346	353	194	98	92	106
Örebro län	558	264	184	262	570	251	820	834	435	98	90	88
Västmanlands län	334	252	195	297	352	210	631	604	405	104	98	121
Kopparbergs län	186	91	87	181	219	142	367	310	229	118	121	109
Gävleborgs län	503	175	171	175	146	121	678	321	292	211	196	196
Västernorrlands l.	480	214	213	67	87	54	547	301	267	182	218	200
Jämtlands län	79	78	63	115	220	114	194	298	177	65	90	107
Västerbottens län	148	87	84	97	124	88	245	211	172	116	117	105
Norrbottens län	134	163	119	114	144	83	248	307	202	81	75	108
Tills. juli 1930	23 407	11 947	10 105	11 981	18 384	8 104	35 388	25 281	18 209	140	—	—
» juni »	*22 771*	*12 622*	*10 326*	*11 664*	*14 413*	*8 861*	*34 435*	*27 035*	*19 187*	—	*127*	—
» juli 1929	21 359	11 896	9 912	10 811	11 514	7 229	32 170	23 410	17 141	—	—	137
» » 1928	22 757	10 229	9 037	10 699	9 772	6 199	33 456	20 001	15 236	—	—	—
» » 1927	22 813	11 416	9 734	10 020	10 468	6 521	32 833	21 879	16 255	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					juli 1930	juni 1930	juli 1929	juli 1930	juni 1930	juli 1929
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 129	4 378	4 761	3 533	92	74	100	74	65	74
Industri och hantverk	5 391	5 668	1 282	1 129	442	429	290	88	85	83
Sjöfart och fiske	5 038	5 160	2 547	2 405	203	190	185	94	95	89
Handel och samfärdsel	2 456	2 606	1 775	1 482	147	110	128	83	88	87
Husligt arbete	2	2	3	3	.	.	.	.	.	—
Annat arbete	5 126	5 593	1 579	1 558	354	388	371	98	98	97
Summa	**22 142**	**23 407**	**11 947**	**10 105**	**196**	**180**	**180**	**85**	**82**	**88**
Därav under 18 år	2 408	2 481	1 718	1 382	146	145	146	78	78	81
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	357	370	1 091	331	34	32	42	30	28	30
Industri och hantverk	663	749	517	375	145	113	167	73	68	71
Sjöfart och fiske	351	360	350	306	103	104	126	87	79	85
Handel och samfärdsel	2 040	2 295	3 089	2 004	74	66	76	65	60	67
Husligt arbete	5 101	7 251	8 270	5 076	88	79	89	61	66	64
Annat arbete	871	906	17	12	.	.	.	.	.	.
Summa	**9 388**	**11 981**	**13 334**	**8 104**	**89**	**81**	**94**	**61**	**61**	**63**
Därav under 18 år	2 240	2 303	1 823	1 267	126	113	139	70	65	73
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 486	4 748	5 852	3 864	81	65	90	66	57	66
Jordbruk	4 404	4 668	5 726	3 772	81	65	89	66	57	66
Skogshushållning	82	85	126	92	67	70	.	73	69	.
Industri och hantverk	6 054	6 417	1 799	1 504	357	331	266	84	80	81
Gruvdrift och malmförädling . . .	200	200	2	2	.	—	.	.	—	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	167	171	46	46	.	144	178	.	78	84
Metall- och maskinindustri . . .	1 443	1 488	410	338	363	347	204	82	76	75
Trävaruindustri	403	481	57	53	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	1 787	1 887	527	498	358	376	289	94	94	91
Läder-, hår- och gummiindustri . .	232	245	16	15	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	221	231	11	4	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	329	372	135	97	225	167	293	59	56	69
Närings- och njutningsmedelsindustri	341	360	252	185	143	157	216	73	67	69
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	130	137	43	39	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	96	109	47	45	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	45	46	18	10	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	660	690	205	172	337	338	295	84	84	88
Sjöfart och fiske	5 389	5 520	2 897	2 711	191	179	179	94	93	89
Handel och samfärdsel	4 496	4 901	4 864	3 486	101	84	99	72	72	76
Kontors-, bank- o. d. personal . .	415	426	200	147	213	201	217	74	79	73
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 005	1 048	379	292	277	249	346	77	79	83
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 443	1 670	2 345	1 515	71	67	71	65	60	68
Transportarbetare	1 356	1 458	1 531	1 244	95	66	81	81	86	85
Allmän och litterär verksamhet . .	265	287	358	255	80	49	68	71	60	65
Ej särskilt specificerade	12	12	51	33	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	5 103	7 253	8 273	5 079	88	79	89	61	66	64
Annat arbete	5 997	6 499	1 596	1 565	407	447	429	98	98	97
Summa	**31 525**	**35 388**	**25 281**	**18 209**	**140**	**127**	**137**	**72**	**71**	**73**
Därav under 18 år	4 648	4 784	3 536	2 599	135	129	142	74	71	78

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 089 platser, varav 1 627 manliga och 462 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 800, 1 419 och 381 samt under nästlidna månad resp. 2 238, 1 733 och 505.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk m. m.			Skogshus-hållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskin-industri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	4 293	4 635	3 441	85	126	92	200	2	2	169	46	46	1 439	373	305
1	Stockholms stad	26	3	3	—	1	1	—	—	—	9	—	—	414	180	148
2	Stockholms län	1 112	1 066	941	24	6	6	—	—	—	7	—	—	58	14	9
3	Uppsala stad och län	178	189	140	4	—	—	3	—	—	1	—	—	20	1	1
4	Södermanlands län	195	221	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	9	9
5	Östergötlands län	326	293	229	1	—	—	11	—	—	23	—	—	27	9	7
6	Norrköping	72	65	51	—	—	—	—	—	—	1	—	—	55	2	1
7	Jönköpings län	112	140	57	—	—	—	—	—	—	4	6	6	10	1	—
8	Kronobergs län	48	50	39	5	5	5	—	—	—	11	7	7	4	2	2
9	Kalmar län	71	65	48	—	—	—	—	—	—	1	1	1	18	—	—
10	Gotlands län	47	45	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	121	131	74	—	—	—	—	—	—	26	—	—	13	—	—
12	Kristianstads län	408	424	317	—	—	—	16	—	—	24	14	14	18	12	9
13	Malmöhus län: Malmö	89	93	72	—	—	—	—	—	—	10	—	—	207	14	16
14	Hälsingborg	100	106	82	—	—	—	3	—	—	7	—	—	29	1	1
15	Övriga anstalter	509	443	367	—	—	—	—	—	—	8	6	6	55	34	31
16	Hallands län	69	89	45	1	—	—	1	—	—	3	—	—	40	4	—
17	Göteborgs och Bohus län	62	109	60	—	2	—	—	—	—	3	2	2	5	6	2
18	Göteborgs stad	93	176	156	1	—	—	—	—	—	2	—	—	229	51	49
19	Älvsborgs län	42	70	29	—	—	—	—	—	—	1	—	—	21	3	3
20	Skaraborgs län	152	264	138	3	3	3	—	—	—	1	4	4	25	19	8
21	Värmlands län	48	74	45	—	1	—	2	—	—	17	—	—	7	—	—
22	Örebro län	153	217	143	15	3	3	95	2	2	3	—	—	13	—	—
23	Västmanlands län	160	192	137	—	—	—	33	—	—	5	5	5	17	4	2
24	Kopparbergs län	27	28	24	4	2	2	36	—	—	—	—	—	8	2	2
25	Gävleborgs län	20	14	14	4	—	—	—	—	—	1	—	—	33	4	4
26	Västernorrlands län	2	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
27	Jämtlands län	28	49	41	18	23	16	—	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	22	19	17	2	2	2	—	—	—	1	1	1	6	1	1
29	Norrbottens län	1	6	4	3	78	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	370	1 091	331	—	—	—	—	—	—	2	—	—	49	37	33
1	Stockholms stad	10	34	33	—	—	—	—	—	—	2	—	—	33	20	17
2	Stockholms län	47	88	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	12	30	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	22	63	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	24	68	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	5	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	11	42	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	4	22	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	6	28	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	4	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	23	45	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	55	135	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	4	37	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	15	15
14	Hälsingborg	7	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	27	74	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	3	17	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	27	53	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2	17	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	1
19	Älvsborgs län	3	13	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	12	72	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	9	20	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	26	98	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	14	49	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	3	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	2	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	1	26	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	7	14	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
478	**54**	**50**	**1 887**	**527**	**498**	**178**	**5**	**4**	**164**	**3**	**1**	**121**	**13**	**8**	**209**	**69**	**57**	**120**	**7**	**7**	
49	19	16	779	158	145	29	5	4	1	—	—	20	1	1	31	8	4	16	—	—	1
18	6	6	158	33	30	5	—	—	—	—	—	10	—	—	10	2	2	1	—	—	2
5	—	—	17	1	1	1	—	—	—	—	—	4	—	—	5	—	—	—	—	—	3
8	2	2	5	2	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	4
11	3	3	73	31	31	1	—	—	2	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	5
20	5	5	116	2	1	1	—	—	63	1	—	2	—	—	6	1	1	—	—	—	6
13	2	2	13	26	25	1	—	—	14	—	—	4	3	2	4	—	—	29	—	—	7
—	—	—	7	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
74	5	5	13	17	17	—	—	—	3	—	—	—	—	—	4	—	—	—	4	4	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	10
10	—	—	15	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	11
11	1	1	23	14	13	1	—	—	—	—	—	—	1	—	7	2	1	—	—	—	12
19	—	—	172	13	11	56	—	—	3	—	—	20	3	2	41	2	3	63	—	—	13
3	—	—	101	3	3	27	—	—	4	—	—	4	—	—	6	—	—	3	—	—	14
12	—	—	65	17	17	35	—	—	2	—	—	5	—	—	20	22	21	2	—	—	15
14	—	—	65	76	76	—	—	—	17	—	—	9	—	—	6	6	6	—	2	2	16
23	—	—	32	18	13	1	—	—	2	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	17
122	9	8	148	67	66	8	—	—	25	2	1	17	5	3	14	8	8	1	1	1	18
1	—	—	15	5	5	4	—	—	23	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	19
—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	14	10	5	—	—	—	20
9	—	—	7	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	21
4	—	—	3	5	4	3	—	—	—	—	—	20	—	—	4	—	—	4	—	—	22
2	—	—	3	3	3	1	—	—	1	—	—	—	—	—	4	3	3	—	—	—	23
10	—	—	23	20	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	24
17	1	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	3	3	—	—	—	25
1	—	—	6	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	5	5	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	27
6	1	1	13	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
16	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	29
8	**3**	**3**	—	—	—	**67**	**11**	**11**	**67**	**8**	**3**	**251**	**152**	**89**	**151**	**183**	**128**	**17**	**36**	**32**	
3	2	2	—	—	—	3	1	1	18	5	2	110	62	33	61	88	75	7	14	11	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	2	3	2	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	6	7	4	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	6	—	—	—	2	—	—	1	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	1	1	1	1	1	3	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	2	2	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	3	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	2	1	3	1	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	27	10	10	8	—	—	69	48	32	32	11	6	4	—	—	13
—	—	—	—	—	—	37	—	—	2	—	—	3	—	—	2	1	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	4	4	2	1	1	1	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	3	3	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	1	5	—	—	1	—	—	—	—	17
—	1	1	—	—	—	—	—	—	18	2	1	40	19	11	21	36	25	—	19	19	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	2	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	7	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	1	—	4	5	2	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	1	2	2	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	42	5	4	44	16	10	617	162	187	5160	2547	2405	282	113	85
1	Stockholms stad	7	—	—	17	12	6	212	102	80	477	347	325	140	57	34
2	Stockholms län	—	—	—	5	—	—	21	—	—	56	26	25	3	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	1	—	—	9	1	1	22	29	29	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	2	—	—	18	5	5	3	—	—	7	—	—
6	Norrköping	7	—	—	1	—	—	19	3	3	77	44	44	2	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	2	—	—	—	—	—	6	—	—	234	94	86	2	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	44	42	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	12	—	—	155	72	72	2	—	—
12	Kristianstads län	1	—	—	—	—	—	2	1	1	22	11	11	—	1	—
13	Malmöhus län: Malmö	8	—	—	2	—	—	195	22	21	245	116	97	50	6	6
14	Hälsingborg	1	—	—	1	—	—	9	—	—	610	320	319	1	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	9	3	3	171	83	81	5	2	2
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	2	1	1	69	21	21	2	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	73	58	50	1	—	—
18	Göteborgs stad	8	5	4	7	4	4	62	20	18	2053	837	783	57	45	41
19	Älvsborgs län	—	—	—	1	—	—	15	—	—	1	—	—	2	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	2	—	—	1	—	—	57	36	32	—	—	—
22	Örebro län	4	—	—	2	—	—	5	—	—	1	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	1	—	—	2	—	—	—	1	1	7	6	6	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	2	—	—	—	—	—	4	—	—	273	124	120	2	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	392	172	171	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	61	46	45	2	1	1
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	61	46	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	67	42	41	2	2	—	73	43	35	360	350	306	144	87	62
1	Stockholms stad	43	19	19	2	2	—	10	11	7	249	264	240	70	61	41
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	1	2	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	10	10	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
12	Kristianstads län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	15	5	5	—	—	—	61	28	24	6	2	1	56	14	12
14	Hälsingborg	2	—	—	—	—	—	1	—	—	7	4	4	—	1	1
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—
16	Hallands län	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	4	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2	13	13	—	—	—	—	—	—	70	55	40	6	7	6
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	3	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	2	3	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
761	**187**	**171**	**158**	**92**	**81**	**1839**	**1270**	**1042**	**55**	**74**	**78**	**11**	**89**	**30**	**2**	**3**	**3**	**5 593**	**1 579**	**1 553**	
371	130	117	65	14	8	373	539	363	27	14	13	6	8	3	—	—	—	927	436	436	1
19	5	5	36	23	22	140	44	42	7	3	3	—	—	—	2	2	2	445	150	147	2
5	—	—	4	7	7	20	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	43	38	3
3	2	2	—	1	1	12	15	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	103	17	17	4
10	1	1	5	3	1	49	25	24	1	—	—	1	—	—	—	—	—	186	24	24	5
28	1	1	—	—	—	49	26	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	3	3	6
2	—	—	3	1	1	12	6	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	72	48	47	7
—	—	—	2	2	2	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71	52	52	8
1	—	—	—	1	1	11	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	16	16	9
1	1	1	2	2	2	11	8	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	10
4	1	1	—	4	4	26	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	270	71	67	11
5	—	—	3	2	2	17	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71	45	39	12
97	11	11	8	1	1	117	72	69	2	—	—	—	—	—	—	—	—	483	109	109	13
6	2	2	2	2	2	45	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	155	2	2	14
15	3	3	3	1	1	54	40	39	—	1	1	—	—	—	—	—	—	373	92	92	15
14	—	—	1	—	—	32	21	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	2	2	16
14	2	1	—	4	2	10	5	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	58	11	11	17
141	24	23	10	12	12	198	348	318	15	56	56	4	31	27	—	—	—	1 179	236	234	18
2	1	—	1	1	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113	45	45	19
4	1	1	5	2	2	15	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	7	7	20
3	1	1	1	2	2	10	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	74	35	35	21
4	—	—	1	—	—	17	11	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205	26	22	22
1	—	—	1	4	4	25	22	22	—	—	—	—	—	—	—	1	1	70	11	11	23
2	—	—	2	3	3	13	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	30	30	24
5	—	—	—	—	—	34	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93	18	18	25
1	—	—	2	—	—	13	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	27	27	26
1	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	27
2	1	1	—	—	—	11	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	7	7	28
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	16	15	29
287	**192**	**121**	**1512**	**2253**	**1484**	**119**	**261**	**202**	**232**	**284**	**182**	**1**	**12**	**3**	**7 251**	**8 270**	**5 076**	**906**	**17**	**12**	
123	98	57	642	834	595	54	151	113	133	132	86	—	9	2	2 319	2 375	1 676	286	4	—	1
2	2	—	127	202	111	—	1	1	11	11	7	—	—	—	388	523	261	—	—	—	2
—	—	—	9	25	14	—	2	2	—	—	—	—	—	—	113	164	60	2	—	—	3
—	—	—	17	24	18	1	2	1	7	5	4	—	—	—	180	256	130	36	2	2	4
6	—	—	35	40	30	3	2	1	8	14	13	—	—	—	301	287	149	29	10	10	5
—	—	—	2	8	4	—	3	2	1	2	1	—	—	—	57	78	42	16	—	—	6
4	—	—	15	29	20	2	2	2	11	9	8	—	—	—	180	186	92	11	—	—	7
1	1	1	13	21	10	—	—	—	—	2	—	—	—	—	61	94	48	—	—	—	8
—	—	—	13	15	9	1	—	—	—	1	1	—	—	—	98	116	63	11	—	—	9
1	—	—	15	13	11	2	1	1	1	2	—	—	—	—	47	65	39	—	—	—	10
10	5	4	84	87	83	2	1	1	—	2	2	—	—	—	191	184	105	—	—	—	11
4	2	1	69	97	55	3	—	—	—	7	2	—	—	—	214	291	149	6	—	—	12
84	30	23	78	131	68	5	22	20	8	7	4	—	—	—	721	668	479	205	—	—	13
5	4	3	22	46	28	1	7	7	—	5	3	—	—	—	208	158	120	42	—	—	14
3	3	2	17	31	23	15	8	7	2	4	3	—	1	1	190	188	131	47	—	—	15
4	—	—	5	17	9	—	—	—	—	2	1	—	—	—	48	70	39	6	—	—	16
1	—	—	27	68	27	—	—	—	4	10	6	—	—	—	60	104	38	7	—	—	17
31	37	23	73	152	46	20	37	24	21	21	10	1	2	—	637	736	550	154	1	—	18
1	1	1	23	27	17	—	2	—	2	1	1	—	—	—	68	97	40	2	—	—	19
1	1	—	24	46	21	—	—	—	6	12	6	—	—	—	131	226	92	12	—	—	20
—	—	—	11	19	9	—	1	1	3	3	2	—	—	—	78	159	60	—	—	—	21
1	1	1	25	68	44	4	12	12	8	10	8	—	—	—	167	373	162	21	—	—	22
3	5	4	27	56	47	3	5	5	2	11	7	—	—	—	228	223	127	9	—	—	23
—	—	—	39	41	29	—	—	—	3	3	2	—	—	—	135	164	108	—	—	—	24
—	1	1	31	22	18	—	—	—	—	2	2	—	—	—	132	111	92	4	—	—	25
1	—	—	11	17	15	2	—	—	1	1	1	—	—	—	47	62	33	—	—	—	26
—	1	—	35	78	48	1	2	2	—	5	2	—	—	—	77	105	55	—	—	—	27
1	—	—	12	19	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73	87	64	—	—	—	28
—	—	—	11	20	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	120	72	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 juni 1930.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	46	1 834	4 342	6 176	17	132	149	2·4	2·4
Bleck- o. plåtslagareförb. .	41	2 101	—	2 101	98	—	98	4·7	7·4
Bokbindareförbundet . . .	20	1 458	3 318	4 776	132	178	310	6·5	8·0
Bryggeriindustriarb.-förb. .	56	3 087	1 132	4 219	49	45	94	2·2	3·6
Byggnadsträarbetareförb. .	128	13 308	—	13 308	1 871	—	1 871	14·1	15·1
De förenade förbunden . .	42	2 812	1 353	4 165	205	80	285	6·8	7·7
Elektriska arbetareförb. . .	72	2 214	—	2 214	140	—	140	6·3	8·3
Gjutareförbundet	100	5 575	2	5 577	229	—	229	4·1	4·3
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	300	28 401	4 155	32 556	4 564	813	5 377	16·5	16·4
Gruvindustriarbetareförb. .	26	2 654	1	2 655	317	—	317	11·9	12·4
Handelsarbetareförb. . . .	210	11 679	5 176	16 855	767	257	1 024	6·1	7·3
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	18	483	1 230	1 713	33	174	207	12·1	6·3
Hattarbetare	10	209	748	957	14	134	148	15·5	8·6
Pälsvaruarbetare	8	274	482	756	19	40	59	7·8	10·9
Kommunalarbetareförb. . .	167	19 427	2 673	22 100	288	179	467	2·1	1·5
Litografförbundet	17	1 795	89	1 884	47	1	48	2·5	2·5
Livsmedelsarbetareförb. . .	85	7 702	2 141	9 843	563	156	719	7·3	8·3
Metallindustriarb.-förb. . .	211	92 998	4 768	97 766	5 451	389	5 840	6·0	6·9
Järnbruksarbetare . . .	55	21 222	22	21 244	1 126	—	1 126	5·3	9·1
Verkstadsarbetare . . .	156	71 776	4 746	76 522	4 325	389	4 714	6·2	6·3
Murareförbundet	62	3 293	—	3 293	139	—	139	4·2	3·9
Målareförbundet	101	6 857	1	6 858	731	—	731	10·7	13·0
Pappersindustriarb.-förb. .	123	24 384	1 009	25 393	1 206	72	1 278	5·0	5·8
Sadelm.- o. tapetseraref. .	30	1 377	278	1 655	126	35	161	9·7	8·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	46	5 928	2 992	8 915	318	58	376	4·2	4·0
Stenindustriarbetareförb. .	75	5 565	—	5 565	402	—	402	7·2	5·2
Sågverksindustriarb.-förb. .	250	21 774	1	21 775	4 530	—	4 530	20·8	16·5
Sågverks- o. brädgårdsarb.	145	14 402	1	14 403	2 052	—	2 052	14·2	13·6
Flottnings- o. skogsarb. .	105	7 372	—	7 372	2 478	—	2 478	33·6	22·0
Textilarbetareförbundet . .	76	6 651	11 352	18 003	291	322	613	3·4	3·4
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	538	2 083	2 616	14	4	18	0·7	0·5
Transportarbetareförb. . .	73	8 969	165	9 134	897	97	994	10·9	10·5
Träindustriarbetareförb. . .	128	9 224	88	9 312	586	14	600	6·4	7·3
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	229	—	229	7	—	7	3·1	7·2
Typografförbundet	99	8 261	474	8 735	193	18	211	2·4	3·0
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	68	3 124	—	3 124	494	—	494	15·8	15·3
Tillsammans	2 693	303 692	48 823	352 515	24 705	3 024	27 729	7·9	8·0
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	71	3 379	—	3 379	1 227	—	1 227	36·3	29·7
Summa	2 764	307 071	48 823	355 894	25 932	3 024	28 956	8·1	8·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juni uppgivits till inalles 128 716, vilket i genomsnitt motsvarar 4·4 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1929 juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1930 jan.	febr.	mars	april	maj	juni
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	13·9	13·1	12·3	10·7	[1]8·0	7·9
Ansökn. per 100 lediga platser .	135	137	135	127	148	202	203	241	211	171	140	129	127
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·47	·	·	3·51	·	·	3·48	·	·	3·26	·	·	3·25
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	8·6	8·5	8·9	9·9	11·5	12·9	14·5	14·9	15·0	14·2	[1]12·5	10·4	9·9
Danmark. Arbetslöshet, i % .	10·0	9·6	9·1	8·7	10·2	13·0	22·4	20·3	21·0	15·6	[1]11·9	10·0	8·8
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	30	29	27	26	29	37	60	58	62	49	36	30	—
Finland. Registr. arbetslösa .	1 157	1 188	1 859	2 710	4 997	9 495	8 716	12696	11545	10062	7 824	4 747	3 573
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	206	209	269	285	360	403	556	445	353	521	475	380	404
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	9·8	9·9	10·1	10·0	10·4	11·0	11·1	12·6	13·1	14·0	14·6	15·3	15·8
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 176	1 188	1 190	1 217	1 270	1 323	1 341	1 534	1 582	1 731	1 752	1 823	1 947
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	·	·	7·8	·	·	9·2	·	11·1	·	·	9·2	·	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	2·6	3·1	3·3	3·2	3·5	5·3	12·3	13·9	12·5	8·6	6·9	[1]6·3	6·0
Arbetslöshetsindex	2·1	2·4	2·5	2·5	2·7	4·2	9·8	11·7	9·8	6·7	5·4	4·8	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	2·2	3·2	3·0	3·1	2·7	3·2	7·0	7·5	7·5	6·7	[1]8·0	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	8·5	8·6	8·9	9·6	10·9	13·7	20·1	22·0	23·5	21·7	20·3	19·5	19·5
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	723	710	726	749	889	1 200	1 775	2 233	2 379	2 053	1 763	1 551	1 469
Ansökn. per 100 lediga platser	376	363	368	377	444	667	980	1 026	1 131	858	841	824	810
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	112·7	112·5	112·3	111·7	110·8	108·1	101·8	100·0	98·9	100·8	103·7	105·6	105·2
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	110	104	102	105	126	167	227	273	285	239	192	163	150
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	1·7	·	·	1·7	·	3·2	7·7	8·8	8·8	6·5	7·4	7·6	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	107	·	·	108	·	·	100	·	·	99	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetsl.	394	399	403	385	396	577	817	1 484	1 683	1 630	1 203	859	1 019
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	193	202	217	229	297	333	409	466	457	385	372	367	322
Ryssland. Reg. arbetsl. (i 1000-tal)	1 448	1 310	1 264	1 269	1 260	1 285	1 311	1 255	1 168	—	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	1 110	780	609	902	3 065	5 288	6 116	5 608	4 580	3 575	2 216	2 065	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 236	1 205	1 008	1 582	4 204	8 479	8 134	9 263	8 825	6 494	3 683	1 421	—
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	107	99	92	83	90	127	186	242	277	296	284	228	207
Arbetsl. industriarbetare i % .	10·2	9·7	9·0	8·0	8·9	12·5	19·5	24·3	27·5	28·7	27·0	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·9	1·6	1·8	1·9	1·5	1·6	2·8	3·6	3·6	[1]4·0	3·7	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	9·5	9·3	9·5	9·5	9·7	10·3	13·0	14·5	14·8	14·6	13·7	13·6	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	180	184	176	172	217	332	323	419	492	404	323	268	—
Rumänien. Registr. arbetslösa .	5 849	3 909	3 714	5 171	5 481	6 958	6 866	8 887	15 588	13045	13412	—	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	9 017	7 652	5 790	6 755	4 739	5 026	5 663	8 508	9 437	[1]9 789	12052	8 704	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	2·9	3·0	3·5	3·7	6·0	9·3	11·4	10·8	11·5	10·8	9·0	10·3	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	124·7	127·8	126·8	125·6	124·6	119·1	111·2	111·6	110·2	107·8	111·4	116·5	118·9
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	98·8	98·2	98·6	99·3	98·3	94·8	91·9	90·2	90·3	89·8	89·1	87·7	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	101·2	100·7	102·0	103·4	102·1	98·2	94·8	92·9	92·9	92·7	92·1	90·4	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	10·0	·	·	12·1	·	·	13·1	·	·	14·6	·	·	—
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	27·5	29	29	30	30	30	24	35	40	45	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %.	·	·	9·4	·	·	5·6	·	·	8·5	·	·	—	·

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under juli månad 1930. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Juli månad har att uppvisa en del smärre förskjutningar i både nedåtgående och uppåtgående riktning, men dessa ha i stort sett uppvägt varandra. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan juni 19 varit föremål för *prissänkning* och 14 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 23 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—juli 1930. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med juli 1930, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal							1930			
	1914	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1:a kv.	2:a kv.	Juni	Juli[1]
Aritm. (ovägda) tal	100	171	174	176	169	165	165	163	157	152	153	154
Vägda tal	100	163	164	168	158	153	154	150	144	140	140	140

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under juli varit oförändrad; det »ovägda» indextalet har däremot stigit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1930, häfte 7, sid. 569. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 juli 1930, 164, motsvarande en stegring från juli 1914 av 64 % mot 65 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 april 1930 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 572).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913 öre	1919 öre	1929 öre	Juli 1929 öre	Maj 1930 öre	Juni 1930 öre	Juli[2] 1930 öre	Höjning (+) eller sänkning (−) i % juli 1914—juli 1930	juli 1929—juli 1930
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	21	21	21	+ 40·0	− 4·5
handskummad	»	8	—	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	339	327	264	270	286	+ 22·7	− 12·5
mat- (lands-)	»	218	727	305	289	249	252	258	+ 22·9	− 10·7
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	231	234	196	193	192	+ 19·3	− 17·9
halvfet, »	»	121	500	167	166	144	142	142	+ 19·3	− 14·5
Margarin: växt-, bästa sort	»	135	433	133	130	138	138	138	0·0	+ 6·2
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	241	188	163	165	165	+ 20·4	− 12·2
» konserverade	»	187	716	243	—	—	—	—	—	—
Potatis: gammal	hl	—	1271	734	743	634	620	605	—	− 18·6
»	5 l	28	71	47	48	42	42	40	+ 25·0	− 16·7
färsk	»	46	102	104	148	—	—	112	+ 8·7	− 24·3
Ärter, gula	kg	81	78	54	57	35	35	35	+ 16·7	− 38·6
Bruna bönor	»	48	214	87	87	50	49	49	+ 6·5	− 43·7
Mjöl: vete-, svenskt kärn- (patent-)	»	31	[x] 75	43	43	41	41	41	+ 32·3	− 4·7
råg-, » bästa sort	»	22	[x] 56	29	30	24	24	25	+ 19·0	− 16·7
rågsikt-, » » »	»	27	[x] 78	39	40	34	34	35	+ 29·6	− 12·5
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	46	46	38	38	38	+ 5·6	− 17·4
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	54	54	52	52	52	+ 33·3	− 3·7
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	71	71	66	66	65	+ 58·5	− 8·5
hårt, knäckebröd	»	—	—	95	95	90	89	89	—	− 6·3
limpa, söt	»	88	96	64	64	62	62	62	+ 63·2	− 3·1
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	48	46	46	46	+ 48·4	− 4·2
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	150	151	145	144	144	+ 92·0	− 4·6
mjukt, bakat med vatten	»	43	116	76	75	75	75	75	+ 70·5	0·0
mjukt, » » mjölk	»	60	167	98	94	89	89	90	+ 52·5	− 4·3
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	189	191	189	190	191	+ 61·9	0·0
soppkött	»	100	490	156	157	155	156	156	+ 60·8	− 0·6
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	239	240	240	240	239	+ 82·4	− 0·4
spädkalv	»	72	312	144	144	145	146	144	+ 108·7	0·0
Fårkött: färskt, stek	»	188	600	230	242	242	241	242	+ 77·9	0·0
salt, svenskt	»	114	547	187	191	190	188	190	+ 57·0	− 0·5
Renkött, färskt, stek	»	119	557	230	—	230	—	—	—	—
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	138	605	226	241	220	217	216	+ 68·8	− 10·4
salt, » »	»	140	619	232	242	227	224	223	+ 65·2	− 7·9
» amerikanskt »	»	—	—	228	228	229	229	228	—	0·0
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	127	119	116	117	124	+ 65·3	+ 4·2
gädda	»	108	333	191	187	162	180	193	+ 70·8	+ 3·2
sill	»	84	110	68	84	71	78	85	+ 123·7	+ 1·2
strömming	»	88	114	67	64	60	63	64	+ 73·0	0·0
torsk	»	55	160	100	98	96	99	99	+ 80·0	+ 1·0
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	157	154	146	150	156	+ 95·0	+ 1·3
kolja	»	—	—	126	126	121	125	121	—	− 4·0
salt: sill, prima	»	45	148	61	59	74	74	74	+ 72·1	+ 25·4
strömming	»	80	105	48	50	49	48	49	+ 58·1	− 2·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	96	95	97	96	96	+ 68·4	+ 1·1
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	816	309	315	252	250	249	+ 58·6	− 21·0
Socker, bit-	»	67	[x] 133	54	52	45	45	44	— 31·3	− 15·4
Salt (matsalt)	»	—	82	17	17	17	17	17	—	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	29	29	29	+ 45·0	0·0
Ved: björk-, barr-, osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1260	1255	1230	1220	1215	+ 66·4	− 3·2
Ved: björk-, barr-, osågad, hemkörd	»	575	1895	945	940	925	925	920	+ 57·3	− 2·1
Bränntorv	100 kg	196	896	421	420	404	404	387	+ 88·8	− 7·9
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	703	704	697	696	692	+ 76·5	− 1·7
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	284	—	340	339	329	328	326	+ 42·4	− 3·8
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	243	244	245	245	244	+ 68·3	0·0
eng. kamin- » hemkörd	»	180	—	289	290	283	282	280	+ 58·2	− 3·4

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — [x] Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Juli 1930.)

Allmänna sociala frågor.

ALPTHAN, B. v. Rationaliseringens tekniska grundbegrepp. Finlands industri 1930, nr 13/14.

GECK, L. H. A. Der Sozialingenieur. Technik und Wirtschaft 1930, nr 7.

GONZENBACH, v. Arbetets biologiska betydelse. Industria 1930, nr 14.

GRANDJEAN, E. Træthed og Industriarbejde. Socialt Tidsskrift 1930, nr 6.

HEINRICHSBAUER, A. Zur Kritik an der »Wirtschaftsdemokratie». Der Arbeitgeber 1930, nr 14.

LEIPART, TH. Fackföreningsinternationalens näringspolitiska program. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 29.

LUNDAHL, J. Några intryck från den första internationella kongressen för psykisk hygien i Washington 5—10 maj 1930. Sv. läkartidningen 1930, nr 27.

SZALAI, T. Die Konjunktur- und Krisenversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1930, nr 8.

TÄNZLER, F. »Sozialpolitik.» Der Arbeitgeber 1930, nr 14.

Sverige.

J[OHANSSON], A. Arbetsledareinstitutet. Arbetsledaren 1930, nr 12.

SILÉN, G. De rörliga lönetilläggens existensberättigande inom den offentliga förvaltningen. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 3.

WIBERG, A. Bidrag till frågan om lika lön för lika arbete. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 2.

WILLÉN, G. Tjugofem år. En kortfattad skildring av Sveriges hantverksorganisations liv och verksamhet under ett kvarts sekel, 1905—1930. Sv. hantverkstidning 1930, nr 13.

Amerikas förenta stater.

Age distribution of industrial workers in the United States, 1923 and 1928. Monthly labor review maj 1930.

Die Bedeutung des Abzahlungsgeschäftes in Amerika. Schweiz. Konsum-Verein 1930, nr 29.

Danmark.

BJERRE, S. Husmandsbruget samfundsökonomisk set. Andelsbladet 1930, nr 28.

Norge.

DYRRDAL, J. Sosialkontor for landsungdom. Socialt arbeid 1930, nr 6.

Schweiz.

WUNDERLICH, FRIEDA. Die wirtschaftliche Lage der Arbeitnehmer in der Schweiz und die sozialpolitische Entwicklung im Jahre 1929. Soziale Praxis 1930, nr 30.

Tyskland.

JOACHIM, R. Die arbeitsrechtliche Bedeutung der Änderung des Reichsbahngesetzes auf Grund des »Neuen Plans». Reichsarbeitsblatt 1930, nr 18.

MAMLOK, LOTTE. Grundlagen der Eheberatung. Berliner Wohlfahrtsblatt 1930, nr 11.

SUHR, O. Das Reichskuratorium für Wirtschaftlichkeit (RKW). Die Arbeit 1930, nr 7.

WRONSKY, S. Lehrpläne der Wohlfahrtsschulen. Berliner Wohlfahrtsblatt 1930, nr 10.

Österrike.

WAGNER, R. Die Frauenarbeit in Österreich. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 13.

Arbetarskydd.

BUGBEE, P. Make the factory fire-safe. National safety news juli 1930.

CRAIG, R. F. Airport regulation and control. National safety news juli 1930.

FISCHER, H. Benzolvergiftungen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 7.

FISH, C. T. The old-timers practice safety. National safety news juli 1930.

GERLACH. Verhütung von Unfällen und Sachschäden durch Beseitigung der in unterirdischen Bauwerken, Kanälen und ähnlichen Räumen vorkommenden explosiven und giftigen Gase unter Verwendung des Siemens-Kanalentgasers. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 20.

GOODSPEED, M. C. Job analysis reveals the accident causes. National safety news juli 1930.

HAUCK, K. A contribution to the study of factory fires and their causes. Industrial safety survey 1930, nr 3.

HEBESTREIT, H. Die Arbeits- und Gewerbehygiene auf der Internationalen Hygiene-Ausstellung Dresden 1930. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 20.

JÆNSCH, P. A. Zur Abschätzung der Erwerbsminderung der Feuerarbeiter durch berufliche Linsentrübung und Linsenlosigkeit mit besonderer Berücksichtigung der Glasbrenner. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 20.

LEYMANN & WEBER. Die Ursachen der Vergiftungen beim Reinigen von Schwefelsäure-

behältern und Schwefelsäurekesselwagen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 6.

MAKARITSCHEW, ANNA. Zur Frage der Wirkung von Schwefelbädern auf Bleivergiftung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 6.

RUMPF. Rauchgase. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 6.

SABUGIN, F. Die Erkrankungen des Nervensystems bei den Arbeitern der Teeverpackungsindustrie. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 6.

STONE, A. P. What constitutes »dangerous» driving? National safety news juli 1930.

THOMPSON, G. S. Tripping the press with safety. National safety news juli 1930.

WATTERS, W. E. Protected sand-blasters do more work. National safety news juli 1930.

WOLTER, K. K. Die Verletzungen durch elektrischen Strom. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 7.

Effect of noise upon efficiency. Monthly labor review juni 1930.

Nederländerna.

GORTER, R. A. Betriebssicherheit und moderne Betriebsführung. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 20.

Tyskland.

KÜPPER, C. H. Die grundsätzlichen Bestimmungen über die Lagerung brennbarer Flüssigkeiten in gewerblichen Betrieben. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 7.

Dampfkesselexplosionen des Jahres 1929. Vierteljahrshefte zur Statistik des Deutschen Reichs 1930, nr 1.

Arbetslön och arbetstid.

Schweiz.

LUKAS, J. Kampf um Arbeiterferien in der Schweiz. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 28.

Storbritannien.

DAVIES, R. J. The shop hours inquiry. The co-operative review juli 1930.

Tyskland.

Almindelig Lönnedsættelsesaktion i Tyskland. Tidsskrift for Industri 1930, nr 13.

Lönesänkningsaktionen i Tyskland. Industria 1930, nr 14.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

KUCZYNSKI, J. Die Arbeitslosenstatistik. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 19.

LÖWE, A. Lohn, Zins — Arbeitslosigkeit. Die Arbeit 1930, nr 7.

RAUECKER, B. Inwieweit beeinflusst die Rationalisierung die Arbeitslosigkeit? Soziale Praxis 1930, nr 28.

REITWIESNER, A. Internationaler Personal-Austausch im Hotel- und Gastwirtsgewerbe. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 14.

Development of public employment offices in foreign countries. Monthly labor review maj 1930.

Sverige.

Musikerförbundets styrelse vädjar till Kungl. Maj:t om hjälp mot den rådande arbetslösheten bland landets musiker. Musikern 1930, nr 14.

Danmark.

Den misvisende Arbejdslöshedsstatistik. Arbejdsgiveren 1930, nr 15.

Ryssland.

The provision of work for the unemployed in the U. S. S. R. International labour review juli 1930.

Storbritannien.

MEAKIN, W. The government's new unemployment drive. The Labour magazine juli 1930.

Effect of legislative restrictions on employment of women in England. Monthly labor Review maj 1930.

Tyskland.

ADAM. Zur Reform der Arbeitslosenversicherung. Die Regierungsvorlage an den Reichstag. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 13.

FAASS. Überführung Jugendlicher aus städtischer in landwirtschaftliche Arbeit. Arbeit und Beruf 1930, nr 14.

HIRTSIEFER. Notwendigkeit und Bedeutung der wertschaffenden Arbeitslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1930, nr 13.

KUNZE, K. Fachnachweise oder Industrienachweise? Soziale Praxis 1930, nr 29.

KÜBLER, F. Zum Problem der wertschaffenden Arbeitslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1930, nr 14.

LEHFELDT, B. Die Tätigkeit des Spruchsenats für die Arbeitslosenversicherung. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 18.

MARTELL, A. H. Das Recht auf Arbeit. Arbeit und Beruf 1930, nr 13.

MAU, O. Prüfungen für das Arbeitsamtspersonal? Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 14.

MICHALKE. Zum Ausbau der Arbeitsvermittlung im Gastwirtsgewerbe. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 14.

OECHSLE, R. Ausbau der gastwirtschaftlichen Arbeitsvermittlung in Bayern. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 14.

PICK. Die Auswirkung der Wohlfahrtserwerbslosenfürsorge und der Arbeitsfürsorge auf die Wohlfahrtspflege und die Finanzen der deutschen Städte. Soziale Praxis 1930, nr 29.

SCHLEDERER, M. Urteile und Vorschläge zur Reform der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1930, nr 13.

SCHNEIDER, G. Die Notwendigkeit der Gefahrenklassen in der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1930, nr 12.

TORMIN. Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1930, nr 14.

WEINBRENNER, O. Zweite Reform der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1930, nr 12.

WERGO, H. Die Arbeitslosenfürsorge der Gemeinden. Arbeit und Beruf 1930, nr 14.

ZIEGER, P. Die Wohlfahrtserwerbslosen der deutschen Städte in der Statistik. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 15.

Österrike.

URANITSCH, E. Reform der Arbeitslosenversicherung in Österreich. Arbeit und Beruf 1930, nr 12.

Befolkningsfrågan.

BURGDÖRFER, F. Die bevölkerungspolitische Lage und das Gebot der Stunde. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 23, s. 166.

MOMBERT, P. Weltwirtschaftliche Auswirkungen einer abnehmenden Volkszahl. Weltwirtschaftliches Archiv B. 32, s. 81.

Amerikas förenta stater.

POPENOE, P. Rassenhygienische Sterilisierung in Kalifornien. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 23, s. 249.

Danmark.

JENSEN, A. Den danske Befolknings Horoskop. Nationalökonomisk Tidsskrift 1930, nr 3.

Italien.

MICHELS, R. Neue Wege der italienischen Bevölkerungspolitik. Weltwirtschaftliches Archiv B. 32, s. 235.

Bostadsförhållanden.

HELAND, H. v. Wiens bostadsfråga och vår. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 6.

LÜDERS, MARIE-ELISABETH. Hauswirtschaft als Voraussetzung und Inhalt der Bauwirtschaft. Wohnen und Bauen juli/aug. 1930.

MARKELIUS, S. Arkitektens sociala uppgifter. Byggnadsvärlden 1930, nr 29.

SCHÜTTE-LIHOTZKY, GRETE. Was geschieht für Frau und Kind in neuen Wohn- und Siedlungsbauten? Wohnen und Bauen juli/aug. 1930.

Sverige.

LARSSON, S. Vårt bostadsbehov — ett kvalitetsbehov. Vår bostad 1930, nr 14.

LUNDBERG, N. E. Några betraktelser över de minst bemedlades bostadsproblem. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 2.

Stockholmsutställningens bostadsprogram. Byggnadsvärlden 1930, nr 27 A.

Norge.

Kvinnenes landsboligråd gjennem 10 år. Bolig og bygg 1930, nr 3/4.

Fattigvård och barnavård.

Sverige.

NORDSTRÖM, MAJA. Utbildning i barnavård och ungdomsskydd i Sverige. Barn och ungdom 1930, nr 3.

SILWÉN, N. Fosterhem sökes! Hur Malmö stad tar hand om sina små. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1930, nr 7.

Allmänna arvsfonden och dess filantropiska betydelse. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1930, nr 7.

Finland.

NYBERG, B. Finlands nationalkomité för hjälp åt barn. Barn och ungdom 1930, nr 3.

TUNKELO, J. H. Det sociala barnskyddets utveckling i Finland. Social tidskrift 1930, nr 6.

Barnskyddsarbetet i Finland. Social tidskrift 1930, nr 6—7.

Föreningsväsen.

ANDERSSON, H. Fackföreningsinternationalens Stockholmskongress. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 30.

CITRINE, W. M. Fagorganisasjonen og de økonomiske nydannelser. Socialt arbeid 1930, nr 6.

SCHORSCH, J. Das sozialpolitische Programm des internationalen Gewerkschaftsbundes. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 13.

Fackföreningsinternationalens program och resolutioner. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 30.

Sverige.

LINDLEY, CH. Norrköpings hamn och stuveriarbetarefackförenings straffjournal. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 26.

Amerikas förenta stater.

FEHLINGER, H. Das Unterstützungswesen der amerikanischen Gewerkschaften. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 98.

NAPHTALI, F. De amerikanska fackföreningarnas ideologi och politik. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 28.

Italien.

AILLAUD, U. The act on the national council of corporations in Italy. International labour review juli 1930.

Det italienska korporationsväsendet. Industritidningen 1930, nr 11.

Ryssland.

SCHWARZ, S. Wandlungen der russischen Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 27.

Hälso- och sjukvård.

GEILEN, ELISABETH. Sozialhygiene in der Berufsschule. Die Arbeit 1930, nr 7.

HENSEL, EVA. Sozialhygienische Tagungen in Dresden. Soziale Praxis 1930, nr 30.

Sverige.

HERLITZ, C. W. Huru bör hälsovårdsarbetet i våra folkskolor lämpligen ordnas? Sv. läkartidningen 1930, nr 30.

PETRÉN, A. Vården av sinnesslöa och efterblivna. Svenska röda korset 1930, nr 7.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Tyskland.

ANTHES, H.-G. Drei Jahre deutscher Arbeitsgerichtsbarkeit. Der Arbeitgeber 1930, nr 13.

MANSFELD. Reichsarbeitsgericht und Betriebsrätegesetz. Der Arbeitgeber 1930, nr 13.

NIKISCH, A. Die arbeitsgerichtliche Rechtsprechung zum Arbeitsvertragsrecht und Arbeitszeitrecht. Der Arbeitgeber 1930, nr 13.

Kooperation.

COLOMBAIN, M. Les coopératives scolaires. Revue des études coopératives 2 kv. 1930.

FAUQUET, G. L'évolution des organismes centraux d'approvisionnement des sociétés coopératives de consommation. Revue des études coopératives 2 kv. 1930.

— La vente à crédit et les coopératives d'épargne et de crédit. Revue des études coopératives 2 kv. 1930.

OLBERG, P. Weltkraftkonferenz und Genossenschaftswesen. Schweiz. Konsum-Verein 1930, nr 27.

RENNER, K. Skizze einer ökonomischen Theorie des Genossenschaftswesens. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen 1930, nr 2.

SERWY, V. Municipalisation et coopération. Revue des études coopératives 2 kv. 1930.

WATKINS, W. P. The educational programme of the I[nternational] C[ooperative] A[lliance]. Review of international cooperation juli 1930.

WINTER, C. Der Produktivgenossenschaftsgedanke Schulze-Delitzschs. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen 1930, nr 2.

A. D. Det britiske Imperiums Toldpolitik og Andelsbevægelsen. Andelsbladet 1930, nr 28.

Der Stand der Konsumvereinsbewegung in den einzelnen Ländern, 1928. Schweiz. Konsum-Verein 1930, nr 27.

Amerikas förenta stater.

TRICOCHE, G. N. Quelques données statistiques sur les coopératives des États-Unis. Revue des études coopératives 2 kv. 1930.

Belgien.

SERWY, V. Co-operative educational methods in Belgium. Review of international cooperation juli 1930.

Ryssland.

SCHLESINGER, I. Die Genossenschaftsbewegung in Sowjetrussland. Soziale Praxis 1930, nr 29.

Spanien.

HANDSCHIN, H. Konsumentkooperationen i Spanien. Kooperatören 1930, nr 12.

Storbritannien.

Der diesjährige britische Genossenschaftskongress. Schweiz. Konsum-Verein 1930, nr 27.

Tyskland.

RUMMEL, B. Die Preussische Zentralgenossenschaftskasse 1927—1929. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen 1930, nr 2.

Ungern.

HERZ, H. Andelsbevægelsen i Ungarn. Andelsbladet 1930, nr 28.

Levnadskostnader.

Sverige.

BJÖRKMAN, W. Den svenska brödproduktionens egenarter. (Föredrag.) Sv. bageritidskrift 1930, nr 6.

HEYMAN, H. Matvarupriserna 1914 och 1930. Kooperatören 1930, nr 12.

Amerikas förenta stater.

Standard of living of employees of Ford Motor Co. in Detroit. Monthly labor review juni 1930.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

RÖMMING, CH. Yrkesveiledning og ungdomsformidling i våre naboland. Sverige. Socialt arbeid 1930, nr 6.

Schweiz.

Bundesgesetz über die berufliche Ausbildung. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1930, nr 7.

Tyskland.

LUDOLPH, E. Schule und Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1930, nr 13.

Nykterhetsfrågan.

DAHLGREN, TH. Alkohol och nationalekonomi. Tirfing 1930, nr 3.

Sverige.

G[AH]N, H. Alkoholstatistik 1928—1929. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 6.

Österrike.

SPRINGENSCHMID, K. Trinkerfürsorge in Österreich. Blätter für praktische Trinkerfürsorge 1930, nr 2.

Socialförsäkring.

GRIESER. Der Stand der Sozialversicherung im allgemeinen ohne Arbeitslosenversicherung. Die Reichsversicherung 1930, nr 5.

PALMÉN, A. J. Något om den obligatoriska sjukförsäkringens skuggsidor, främst ur läkarsynpunkt. Social tidskrift 1930, nr 6.

STEIN, O. Die Rationalisierung der Sozialversicherung in internationaler Betrachtung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1930, nr 3.

Internationales Sozialversicherungsrecht und Ausland. Die Reichsversicherung 1930, nr 5.

Sverige.

KÄLLMARK, F. Neuroserna och sjukkassorna. Social-medicinsk tidskrift 1930, nr 7.

Belgien.

EBEL. Um die Einführung der Sozialversicherung in Belgien. Die Reichsversicherung 1930, nr 4.

Frankrike.

HALLSTÉN, O. Frankrikes nya lag om socialförsäkring. Social tidskrift 1930, nr 7.

RAGER, F. Das französische Sozialversicherungsgesetz. Die Arbeit 1930, nr 7.

Jugoslavien.

Die Sozialversicherung in Jugoslawien. Die Reichsversicherung 1930, nr 2.

Norge.

BERNER, J. H. Læge- og sykekasseforhold i Oslo. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og Socialmedicin 1930, nr 5.

Tyskland.

BRUNS. Die bevorstehende Änderung der Reichsversicherungsordnung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 11/12.

GROTH, C. G. Sanningen om den tyska sjukförsäkringen. Industritidningen 1930, nr 13.

KNOLL. Zur Ausdehnung der Unfallversicherung. Die Reichsversicherung 1930, nr 5.

LANG, L. Die Selbstverwaltung in der Krankenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 13.

OTTE, B. Der Kernpunkt einer Reform der Krankenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 11/12.

PAPST, A. Zur Reform der deutschen Krankenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 11/12.

RHEEDE, A. Das Verwaltungspersonal in der Krankenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 13.

WEBER, P. Umfassende Sparmassnahmen in der deutschen Krankenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 13.

G. I. Die Regierungsvorlage zur Reform der Krankenversicherung. Soziale Praxis 1930, nr 28.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 juli—10 augusti 1930 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
292.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	3 juli
317.	K. förordn. om jordbrukets kreditkassor	3 »
318.	K. förordn. ang. rätt för centralkassa för jordbrukskredit att till medlemmar intaga andra ekonomiska föreningar än jordbrukskassor	3 »
319.	K. instruktion för av Konungens befallningshavande förordnat ombud hos bostadskreditförening	3 »
325.	K. kung. ang. undantag för medborgare i Irländska Fristaten från vissa bestämmelser i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	14 »

Arbetsmarknaden under augusti månad 1930.

De tecken på en vikande konjunktur, som redan under juli månad kunde skönjas å arbetsmarknaden, ha framträtt även under augusti. I arbetsförmedlingsstatistiken ger sig den nedgående tendensen till känna däruti, att antalet ansökningar i förhållande till antalet lediga platser ökats sedan föregående månad. Eljest är det på detta område en så gott som undantagslös regel, att augusti företer ett lägre relationstal än juli månad. I och för sig äro dock augustisiffrorna ingalunda särdeles ogynnsamma. Antal ansökningar per 100 lediga platser ligger visserligen högre än motsvarande månad 1929, men är lägre än något av åren 1925—1928.

Den minskade tillgången på arbete gör sig märkbar inom alla i statistiken redovisade näringsområden med undantag för gruppen husligt arbete, där tillgången på arbetskraft alltjämt varit otillräcklig. Knapp tillgång på arbetskraft företer också jordbruksgruppen. Augusti månad karakteriseras här av en regelbundet återkommande ökning av såväl utbud som efterfrågan, men medan antalet lediga platser denna gång uppgått till ungefär samma siffra som motsvarande månad i fjol (c:a 8 000), har antalet ansökningar om arbete nedgått med mer än ett tusental. På manliga avdelningen synes dock arbetsförmedlingen i stort sett ha kunnat tillgodose behovet, som här mestadels gällt tillfälligt skördearbete o. dyl., vartill även icke yrkeskunniga kunna hänvisas. Ifråga om årstjänster synes förmedlingsarbetet ej ännu ha kommit fullt i gång. Av anstalternas rapporter att döma, torde det, liksom under de senaste åren varit vanligt, ha varit relativt god tillgång på platssökande statdrängar, men brist på ogift personal och framför allt ladugårdsskötare. Särskilt svårt har varit att tillgodose arbetsgivarnas ofta förekommande behov av familjer med flera arbetsföra personer för sistnämnda arbetsuppgift.

Vad industrien angår, synes den vikande tendensen främst ha gjort sig märkbar inom metall- och maskinbranschen. I fråga om yrkesarbetare torde verkningarna än så länge ha inskränkt sig till, att den förut rådande disproportionen mellan tillgång och efterfrågan utjämnats. Bland den okvalificerade arbetskraften torde man däremot ha att räkna med ett växande överskott av arbetslösa. Beträffande de huvudsakligen till landsbygden förlagda exportindustrierna ge arbetsförmedlingens siffror icke så mycken upplysning. Däremot kan viss vägledning här erhållas från arbetslöshetsstatistiken. De senaste tillgängliga fackföreningsuppgifterna, för den 31 juli, visa bl. a. en märkbar stegring av arbetslösheten inom pappersindustriarbetarförbundet. En närmare granskning av primärmaterialet ger vid hand, att ökningen är att tillskriva driftsinskränkningar inom trämasseindustrien. Däremot hade sågverksarbetarna åtminstone vid sagda tidpunkt ännu ej haft någon känning av konjunkturförsämringen. Med hänsyn till denna industris säsongkaraktär torde väl för övrigt eventuella nedgångssymtom vara att förvänta först längre fram på året. — I övrigt inrapporterades

avskedanden bl. a. inom gummivaruindustrien, vilket väl torde vara att anse som en svit av den å världsmarknaden inträffade krisen inom denna produktionsgren.

Inom sjömansförmedlingen har från vissa håll, särskilt från Göteborg, rapporterats minskad platstillgång. I Hälsingborg framträdde däremot en stegring av antalet lediga och tillsatta platser, men jämsides därmed även en ökning av antalet arbetssökande, detta såsom en följd av de allt talrikare fartygsuppläggningarna. Att arbetstillgången inom sjöfarten i stort sett minskats bekräftas även av sjömanshusens månadsrapporter, vilka utvisa 3 354 avmönstringar mot 3 012 påmönstringar under augusti (90 %).

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten intagna arbetare nedgick under rapportmånaden från c:a 1 600 till 1 440. Vid slutet av augusti 1929 var motsvarande siffra c:a 900. De till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa voro vid början av sistlidna augusti 5 824 mot 6 634 en månad tidigare.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under augusti samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	306	281	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	289	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	*241*	*211*	*171*	*140*	*129*	*127*	*140*	*144*	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	*169*	*128*	*100*	*78*	*73*	*65*	*81*	*99*	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	*255*	*233*	*200*	*166*	*148*	*145*	*157*	*161*	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·8	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·8	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·8	15·6	14·1	12·8	9·9	9·4	8·8	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·8	13·8	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·8	6·1	6·7	8·2	10·1	16·8
1930	*13·9*	*13·1*	*12·3*	*10·7*	*8·0*	*8·0*	*7·5*	—	—	—	—	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 752.

Arbetsförmedlingskonferensen inom Stockholmsdistriktet

den 16—17 augusti 1930.

För Stockholms distrikt av Sveriges offentliga arbetsförmedling, omfattande Stockholms stad och län, Uppsala län och Södermanlands län, anordnades den 16—17 augusti 1930 i Stockholm en konferens[1] rörande vissa arbetsförmedlings- och arbetslöshetsfrågor. Till konferensen hade jämväl inbjudits representanter för de övriga arbetsförmedlingskontoren i riket.

Vid konferensen, som under livlig tillslutning ägde rum i stadshuset under ordförandeskap av vice ordföranden i Stockholms arbetsförmedlings styrelse, t. f. rådmannen S. G. Junker, hade bland andra infunnit sig chefen för socialdepartementet, statsrådet S. Larsson, generaldirektören i socialstyrelsen Gunnar Huss och borgarrådet G. Björklund ävensom representanter för arbetsförmedlingarna i Norge och Finland, nämligen inspektören Johan Hvidsten och bestyrer Halfd. Lund, Oslo, och regeringssekreterare Brynolf Jalasmaa, Helsingfors.

Konferensen öppnades av herr Junker, som hälsade de närvarande välkomna. Härefter upplästes och godkändes följande

Föredragningslista.

1. Sveriges offentliga arbetsförmedling, dess organisation och uppgifter.
2. Tyska arbetsmarknadsproblem — några intryck från en studieresa.
3. Samarbetet mellan statens arbetslöshetskommission och den offentliga arbetsförmedlingen.
4. Det aktuella arbetsmarknadsläget och den offentliga arbetsförmedlingen. Diskussion.
5. Kommunen såsom arbetsgivare och den offentliga arbetsförmedlingen. Några synpunkter.
6. Samarbetet mellan arbetsförmedlingskontoren.
7. Ungdomsförmedlingen — några erfarenheter från verksamheten i Stockholm.

1.

T. f. byråchefen i socialstyrelsen *K. Bergström* redogjorde för *Sveriges offentliga arbetsförmedling, dess organisation och uppgifter.* Inledningsvis erinrade talaren om de föreliggande förslagen till lag om offentlig arbetsförmedling. En organisativ reformering i vissa hänseenden av arbetsförmedlingen kan måhända vara erforderlig eller önskvärd, men även inom den redan förefintliga organisationsramen kunna utan tvivel fortsatta framsteg och förbättringar göras.

Den sida av förmedlingsarbetet, som kanske mest tränger sig på arbetsförmedlingstjänstemannen, är den företrädesvis sociala sidan, d. v. s. den arbetssökandes behov av arbete. Det är emellertid angeläget att jämväl ägna er-

[1] Rörande tidigare distriktskonferenser, se Soc. Medd. årg. 1928, sid. 733.

forderlig uppmärksamhet åt den så att säga ekonomiska sidan, nämligen näringslivets behov av arbetskraft. Det är för arbetsförmedlaren av särskild vikt, att han upprätthåller ständig, intim kontakt med näringslivets målsmän samt på så sätt och annorledes söker följa den utveckling och de oavlåtliga förändringar, som behovet av arbetskraft undergår. Dessa förändringar kunna vara betydande. Det kan vara nog att peka allenast på bilismen, som inom loppet av allenast två à tre decennier inom landet erbjudit tiotusenden nya arbetstillfällen av de mest skilda slag. Men vid närmare granskning finner man en mångfald smärre, mindre iögonfallande förändringar och förskjutningar, vilka böra uppmärksammas, helst på ett så tidigt stadium som möjligt. Och arbetsförmedlaren bör även sträva efter att informera arbetskraften om dessa förändringar och i samband därmed söka vägleda den hän mot sådan utbildning, varav behov visar sig förefinnas på arbetsmarknaden eller kan förväntas yppa sig i ökad omfattning.

I samma mån som arbetsförmedlingen lyckas väl betjäna näringslivet och lämna anvisning på lämplig arbetskraft, varav behov föreligger, torde näringslivet icke blott visa benägenhet att i ökad omfattning anlita arbetsförmedlingens tjänster — något som redan det skulle öka antalet hos förmedlingen anmälda lediga platser — utan också röna ett direkt stimulerande inflytande härav. Den totala tillgången på arbete ökas i själva verket, där man finner »rätta mannen på rätta platsen». Det är nämligen en ständigt gjord iakttagelse, hurusom de med god arbetskraft besatta arbetstillfällena visa en tendens att svälla ut, att »fröa av sig» i nya arbetstillfällen. I enlighet härmed bör arbetsförmedlaren bland annat lägga sig särskilt vinn om att fästa näringslivets uppmärksamhet på, när tillfälle yppar sig att förvärva ledig arbetskraft med speciella, värdefulla kvalifikationer. Den så att säga ekonomiska inställningen hos arbetsförmedlingen blir i själva verket också den i bästa mening sociala.

Den offentliga arbetsförmedlingen bör vara en »arbetsbörs». Men på samma gång är en individuell behandling av klientelet inom all arbetsförmedling av betydelse. Särskilt gäller detta, där fråga är om ungdomen. Ungdomsförmedlingen och yrkesrådgivningen förtjäna därför synnerlig omvårdnad. Härvid har man givetvis i första hand att taga i betraktande arbetsmarknadens eget behov, som dock ytterst är bestämmande för möjligheterna till sysselsättning och utkomst. Lika självfallet är, att man bör i görligaste mån beakta de ungas önskningar och anlag, vilka arbetsförmedlaren bör söka utröna ej blott av de unga själva — man får ej överskatta de ungas eget, enligt sakens natur ofta mindre mogna omdöme — utan också genom att sträva efter kontakt med föräldrarna och med skolans målsmän. Flerstädes i utlandet har man i denna synnerligen viktiga och där också såsom verkligt viktig ansedda fråga sökt ytterligare ett hjälpmedel att fastställa de ungas anlag och förutsättningar, nämligen s. k. psykotekniska undersökningar. Man torde göra klokt i att icke av vissa begångna misstag samt av eventuella ensidigheter och överdrifter låta förleda sig att ringakta detta hjälpmedel. Det vill synas, som om man började få fast mark under fötterna i hithörande strävanden, låt vara

att varsam försiktighet fortfarande påkallas. Åtminstone synes man ej sällan kunna nå säkra så att säga negativa resultat, exempelvis att en yngling omisskänneligt saknar anlag för ett yrke, åt vilket han trott sig böra ägna sig. Här kan alltså ett onödigt och för ynglingen kanske smärtsamt misslyckande vid praktisk anställning inom detta yrke förekommas. Men man synes kunna nå även vissa så att säga positiva resultat, exempelvis att en yngling, som på grund av dåligt minne ansetts »dum», ådagalägger en tydlig praktisk fallenhet och händighet, egenskaper som kunna göra honom till en god hantverkare, om han erhåller tillfälle till utbildning. Dylika iakttagelser visa sig ofta ägnade att stimulera både den unge själv och hans föräldrar att underkasta sig de temporära uppoffringar, som en god yrkesutbildning merendels påkallar.

Talaren slutade med att sammanfattningsvis framhäva betydelsen för arbetsförmedlingen av snabbhet, av intim kontakt med näringslivet och av individuell behandling.

2.

Kanslichefen i arbetslöshetskommissionen *O. Hagman* talade över ämnet *Tyska arbetsmarknadsproblem.*

De åtgärder, som i Tyskland under kriget vidtogos i avsikt att lindra arbetslösheten, påminna i vissa avseenden om de i Sverige träffade anordningarna för arbetslöshetshjälp. Efter kriget ökades i olika avseenden denna hjälpverksamhet, som samtidigt i viss omfattning kombinerades med anordnandet av produktiva arbeten. Vid dessa betalades i början låga löner, men desamma ha efter hand höjts, så att de numera i princip äro desamma som de avtalsenliga.

Den tyska obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen, som trädde i kraft $^1/_{10}$ 1927, finansieras enbart av arbetare och arbetsgivare. Försäkringen omfattar väsentligen de kategorier, som ingå i den obligatoriska sjukförsäkringen, men äro dock vissa arbetargrupper, som ingå i denna, uteslutna från arbetslöshetsförsäkringen. Understödet utgår med vissa procent av vederbörandes avlöning, dock så att för lägre inkomsttagare procentsatsen är högre än för personer med högre inkomst. Vägran att taga ett anvisat arbete medför i allmänhet fyra veckors förlust av understödet; i vissa i lagen specificerade fall medför emellertid dylik vägran icke någon minskning av understödstiden.

Privat förvärvsmässig förmedlingsverksamhet bedrives alltjämt i Tyskland, men skall all dylik verksamhet upphöra från och med 1 januari 1931.

Nödhjälpsarbete (Notstandsarbeit) bedrives, ehuru i relativt liten omfattning. Dylika arbeten skola alltid utlämnas på entreprenad, varvid vederbörande entreprenör måste förbinda sig att reservera en viss del av platserna för arbetslösa. För att sörja för omsättning av arbetskraften är bestämt, att en arbetare såsom regel icke får kvarstanna vid ett dylikt arbete längre tid än tre månader.

3.

Arbetslöshetskommissionens sociala ombud, jägmästaren *R. Wikander* redogjorde för *Samarbetet mellan arbetslöshetskommissionen och den offentliga arbetsförmedlingen.* Talaren erinrade inledningsvis om de s. k. direktiven för arbetslöshetskommissionen. Såsom villkor för att komma i åtnjutande av understöd gäller, att vederbörande hos arbetsförmedlingen skall ha sökt men icke erhållit arbete. Det föreligger härvid i vissa fall på landsbygden svårigheter att upprätthålla denna fordran på grund av allt för stort avstånd till närmaste arbetsförmedlingskontor. Efter tillsättande av ombud på olika orter ha dessa svårigheter emellertid blivit mindre framträdande.

Arbetslöshetskommissionen har ansett det vara en synnerligen viktig uppgift att hålla de till kommissionen anmälda hjälpsökande arbetslösa i kontakt med arbetsförmedling och arbetsmarknad. Hindren för återgång till den fria arbetsmarknaden har man omsorgsfullt sökt eliminera. Det torde kunna anses, att kommissionen i stort sett lyckats härvid, vilket framgår av det ringa antalet av de s. k. långliggarna, ävensom av den stora omsättningen av arbetskraft vid reservarbetena.

Särskild uppmärksamhet har från kommissionens sida ägnats ungdomsarbetslösheten, och ha särskilda anslag beviljats till ungdomens yrkesutbildning.

4.

I ett inledande anförande gav t. f. byråassistenten i socialstyrelsen *S. Skogh* en översikt över *Det aktuella arbetsmarknadsläget.* Med hänsyn till att läget på arbetsmarknaden undergår ständiga förändringar är det av vikt, att arbetsförmedlingstjänstemännen med uppmärksamhet följa dessa förskjutningar. Det gäller därvid att utnyttja distrikts- och riksvakanslistorna och annat rapportmaterial för förmedlingsarbetet samt att genom studium av Sociala Meddelanden och andra publikationer inhämta uppgift om de allmänna tendenserna på arbetsmarknaden. För den offentliga arbetsförmedlingen gäller det nämligen att alltid vara informerad rörande det aktuella läget och att efter detsamma lämpa sitt handlande.

Under den i anknytning till föregående anförande vidtagna diskussionen framhöll *fru E. H. Wagner,* Stockholms stads arbetsförmedlings kvinnliga avdelning, att ett jämviktsläge skenbart råder på den kvinnliga arbetsmarknaden, i det att antalet arbetssökande inom den kvinnliga avdelningen ungefär svarar mot antalet lediga platser. Emellertid föreligger å ena sidan brist på arbetstillfällen för kontors- och butikspersonal, medan å den andra sidan stor knapphet råder på arbetskraft till hemmen. Det har för den skull varit ett ungeläget problem att, där så låtit sig göra, överföra arbetskraft till de områden, där efterfrågan överstiger tillgången.

Föreståndare *D. Bergholtz,* Stockholms läns arbetsförmedling, påpekade den sedan lång tid tillbaka rådande bristen på arbetskraft till jordbruket, särskilt på kvalificerade ladugårdsskötare, samtidigt som inom andra områden av arbetsmarknaden överflöd på arbetskraft gör sig gällande. En utjämning av den påpekade olika intensiteten i arbetskraftens utbud framstår såsom angelägen. En höjning av lönestandarden liksom förbättring av arbetsvillkoren i övrigt för jordbrukets arbetare måste därför ur förmedlingssynpunkt betraktas såsom önskvärd. Det bör emellertid därvid beaktas, att jordbruket för närvarande lider av tryckta konjunkturer, något som otvivelaktigt försvårar en dylik löneutveckling. Så

mycket angelägnare är, att alla andra vägar prövas för åvägabringande av en utjämning i ovanberörda avseende, helst som inom jordbruket en säkerligen ej obetydlig del av våra arbetslösa skulle kunna absorberas. Vad jordbruket behöver är emellertid kvalificerad arbetskraft, särskilt för skötseln av ladugårdarna. Verkligt yrkesskickliga ladugårdsskötare erbjudas relativt goda löner. Det är därför av vikt att statsmakterna sörja för en rikligare utbildning av ladugårdsskötare genom beviljande av större anslag för utbildning av sådan arbetskraft. Samarbete borde inledas mellan socialstyrelsen och lantbruksstyrelsen i dessa utbildningsfrågor.

Assistenten *H. E. Svensson* i Stockholms stads arbetsförmedling anförde härefter vissa exempel, då det visat sig möjligt att överföra arbetskraft från ett område till annat.

Föreståndare *H. Höglund*, Göteborgs stads arbetsförmedling, erinrade om den förste talarens yttrande, att arbetstillfällen besatta med god arbetskraft »fröa av sig». Detta påstående bestyrkes av den praktiska erfarenheten. Då de arbetslösa huvudsakligen utgöras av icke yrkesutbildade eller allt för speciellt utbildade, ansåg talaren arbetslöshetsproblemet vara i huvudsak en fråga om yrkesutbildning. En underlättad utbildning av arbetskraften skulle bidraga att minska arbetslösheten. Yrkesutbildningen för ungdom står i Sverige enligt talarens mening icke på samma plan som den i vissa andra länder, exempelvis Tyskland och Danmark. Det är imponerande att se, vilka väldiga summor, som Tyskland även i sitt nuvarande tryckta ekonomiska läge använder för yrkesundervisningen. Emellertid är icke nog sörjt för yrkesutbildningen enbart genom anordnande av bättre undervisning för ungdomen, utan måste jämväl betydelsen av fortsatt utbildning ävensom en ombildning av arbetskraften i högre grad än vad hittills skett i Sverige beaktas. — Talaren underströk vidare de av föreståndare D. Bergholtz påpekade svårigheterna att tillgodose lantarbetsgivare med kompetent arbetskraft. Orsaken till den rådande bristen på arbetskraft inom jordbruket ansåg talaren ligga väsentligen däri, att lantarbetare i stor omfattning söka sig in till städerna, där de i allmänhet söka sin utkomst såsom grovarbetare. Denna ogynnsamma utveckling skulle kunna motarbetas genom att arbetstillfällena för grovarbetare inom bl. a. byggnadsfacken i större omfattning än för närvarande förmedlades genom den offentliga arbetsförmedlingen, varigenom det verkliga behovet av sådan arbetskraft kunde konstateras och onödig inflyttning förhindras.

Föreståndare *Hj. Örtengren*, Östergötlands läns arbetsförmedling, meddelade, att den tidigare påtalade bristen på arbetskraft för jordbruket fyllts vad Östergötlands län beträffar, genom de kurser, som på initiativ av hushållningssällskapet i länet hade anordnats.

Föreståndare *A. Pettersson*, Stockholms stads arbetsförmedlings måleriavdelning, vände sig mot den uttalade åsikten, att bristande yrkesutbildning vore den väsentligaste orsaken till arbetslösheten. Talaren ville i stället, att såsom huvudorsaken till arbetslösheten peka på den tilltagande rationaliseringen ävensom den stoppade emigrationen till Amerika.

Föreståndare *H. Fallgren*, Katrineholm, underströk vikten av yrkesutbildning. En orsak till arbetslösheten vore även att söka i de tröghetsmoment, som gjorde sig gällande ifråga om omflyttningen. Sålunda går ofta en person hellre arbetslös på den plats, där han har sitt hem, än han tager ett arbete å annan ort.

Direktör *N. Skogh*, Malmö stads arbetsförmedling, erinrade, att en viss arbetslöshet alltid måste finnas, nämligen den s. k. omsättningsarbetslösheten. Orsakerna till den nu förefintliga arbetslösheten vore emellertid att söka även i andra omständigheter, av vilka talaren särskilt ville peka på arbetsmarknadens söndersplittring och svårigheterna för arbetskraften att fritt söka yrke och arbetsplats. Införandet av arbetslöshetsförsäkring skulle minska dessa olägenheter genom att samhället härigenom finge ökade möjligheter till överblick och ingripande på marknaden.

Assistenten *A. Schön*, Stockholms stads arbetsförmedling, erinrade, att den kvalificerade arbetskraften vid stigande ålder riskerar att hänföras till grovarbetarkategorien, ävensom att arbetsförmedlingen i viss utsträckning anlitas av mindervärdig arbetskraft, som hänvände sig till densamma i och för registrering för att därigenom bliva berättigad att hos olika sociala institutioner ansöka om hjälp.

Föreståndare *O. Holm*, Gävleborgs läns arbetsförmedling, underströk vikten av yrkesutbildning. Den som lärt sig ett yrke, har alltid en chans mera att finna arbete än en icke yrkeskunnig.

5.

Borgarrådet *G. Björklund* redogjorde för *Kommunen såsom arbetsgivare och den offentliga arbetsförmedlingen.*

Ett grundvillkor för att arbetsförmedlingen skall kunna fylla sina uppgifter är, att den mötes med förtroende såväl av arbetsgivare som arbetare. Detta förtroende kan förvärvas enbart, om arbetsförmedlingens ledning och personal äger den människokännedom och psykologiska blick, som utgöra nödvändiga förutsättningar för uppnående av ett gott arbetsförmedlingsresultat. — Förtroendet för arbetsförmedlingen har varit i ständigt stigande. Enskilda arbetsgivare hava under åren funnit det med sin egen fördel förenligt att i allt större omfattning anlita arbetsförmedlingen. Däremot har det framförts klagomål, att de kommunala verken icke anlitat arbetsförmedlingarna i den omfattning, som man kunnat vänta. Det måste ju anses egendomligt, att medan kommunen beviljar anslag till understödjande av den offentliga arbetsförmedlingen, dess egna verk icke i full utsträckning begagna sig av densamma. — Förhållandet mellan arbetsförmedlingen och de kommunala verken i Stockholm har varit föremål för underhandlingar ett flertal gånger. Redan i kollektivavtalet av år 1905 intogs sålunda en bestämmelse om visst samarbete med arbetsförmedlingen. Ehuru frågan även senare varit uppe till behandling, har det oaktat ett verkligt samarbete först under senare tid kommit i gång.

Beträffande samarbetet mellan de kommunala verken och arbetsförmedlingen i vissa andra städer lämnades följande upplysningar. Föreståndare *H. Höglund*, Göteborg, framhöll, att de kommunala verken i Göteborg tidigare själva plägat anskaffa erforderlig arbetskraft, vilket medfört onödigt stora kostnader. Senare har emellertid en överenskommelse träffats, varigenom all anskaffning av arbetskraft till de kommunala verken går genom arbetsförmedlingen. — Direktör *N. Skogh*, Malmö, meddelade, att några särskilda underhandlingar med de kommunala verken aldrig behövt ifrågakomma, då det från början ansetts naturligt, att arbetskraft borde anskaffas genom arbetsförmedlingen, alldenstund denna hade vida större möjligheter än den enskilde arbetschefen att uppbringa och utvälja god arbetskraft. Även omflyttningen av arbetskraft mellan de olika kommunala verken går numera genom arbetsförmedlingen. — Föreståndare *A. Karlsson*, arbetsförmedlingen i Sundsvall, meddelade, att de kommunala verken på nämnda ort likaledes i full utsträckning vände sig till arbetsförmedlingen för att fylla sitt behov av arbetskraft. — Bestyrer *H. Lund*, Oslo, upplyste, att jämlikt ett för några år sedan fattat beslut all arbetskraft skall anskaffas genom arbetsförmedlingen. Denna bestämmelse existerade till en början visserligen endast på papperet, men numera ha förhållandena utvecklats därhän, att icke endast anskaffandet av ny arbetskraft utan även den inre omflyttningen mellan de kommunala verken går genom arbetsförmedlingen.

6.

Direktör *S. Grufman*, Stockholms stads arbetsförmedling, talade över ämnet *Samarbetet mellan arbetsförmedlingskontoren.*

Inom sjömansyrket är numera arbetsförmedlingen ensam förmedlare, men även vad beträffar hembiträden och restaurangpersonalen är dess ställning,

ehuru konkurrerande privata organisationer finnas, stark. Inom industriens olika grenar särskilt den mekaniska verkstadsindustrien har arbetsförmedlingen börjat vinna allt större insteg, men dock återstår härvidlag mycket att göra. — En stark arbetsförmedling och med varandra samarbetande arbetsförmedlingskontor äro i olika avseenden av synnerligt värde exempelvis för att hindra onödiga och förhastade inflyttningar till städerna. Om vi sålunda kunde komma därhän, att arbetskraften före resan in till staden hänvände sig till närmaste arbetsförmedlingskontor och genom detta inhämtade upplysningar beträffande läget inom respektive yrken, skulle otvivelaktigt härigenom vederbörande i ett stort antal fall undgå att såsom arbetslösa i den dyrare staden behöva invänta lämpliga arbetstillfällen. — Ett interlokalt samarbete är även av betydelse vid anskaffande av arbetsanställning åt den goda, särskilt vitsordade arbetskraften. När en dylik arbetskraft anmäler sig såsom arbetssökande vid Stockholms stads arbetsförmedling, plägar man där underrätta arbetsgivare i staden och även lämna meddelande till närbelägna arbetsförmedlingskontor.

7.

Ingenjör *W. Lindberg*, Stockholms stads ungdomsförmedling, redogjorde för vissa resultat från *Ungdomsförmedlingen i Stockholm*. Enligt socialstyrelsens beslut räknas såsom ungdom personer under 18 år. Det har emellertid visat sig mindre lämpligt, att vid själva förmedlingen sammanföra de äldre, mera erfarna 17-åringarna med de yngre. För den skull hänvisas 17-åringarna till de äldres avdelning, som emellertid till ungdomsförmedlingen inrapporterar förmedlingsresultatet för ifrågavarande åldersklass. Med särskilda tabeller demonstrerade talaren ungdomsförmedlingens tillväxt och nuvarande omfattning, de förmedlade platsernas fördelning på olika åldrar, fortsättningsskolepliktens inverkan på utsikterna till erhållande av anställning m. m.

Sedan föredragningslistan härvid genomgåtts, framförde ordföranden ett tack till alla dem som deltagit i konferensens förhandlingar och förklarade desamma avslutade. Härefter vidtog å Stockholms stads arbetsförmedling en demonstration av dess lokaler, varpå vidtogo vissa enskilda förhandlingar.

Kollektivavtal i Sverige år 1929.[1]

Kollektivavtalens utbredning. Enligt till socialstyrelsen inkomna uppgifter ha år 1929 träffats 990 kollektivavtal, vilka, direkt eller genom vederbörande organisationer, godkänts av 4 322 arbetsgivare och genom vilka 112 541 arbetares arbetsförhållanden kunna anses reglerade.

Nedanstående tabell utvisar antalet och fördelningen på olika näringsgrupper av de kollektivavtal — med därav berörda arbetsgivare och arbetare — som voro upprättade vid föregående års utgång, de som sedermera träffades under 1929 års lopp samt de, som voro gällande vid samma års slut.

Näringsgrupper	Antal den 31 dec. 1928			Antal under år 1929			Antal den 31 dec. 1929		
	gällande kollektivavtal	därav berörda		ingångna kollektivavtal	därav berörda		gällande kollektivavtal	därav berörda	
		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare
Malmbrytning och metallindustri	154	686	94 928	30	97	2 386	173	673	95 301
Jord- och stenindustri	138	322	27 878	71	99	7 061	171	362	29 424
Trävaruindustri och skogshantering	470	851	83 188	216	217	43 624	563	997	91 605
Pappers- och grafisk industri	122	504	45 176	19	239	6 701	137	534	46 584
Livsmedelsindustri	446	2 001	35 120	108	310	5 619	521	2 179	36 370
Textil- och beklädnadsindustri	132	817	45 985	23	27	1 361	155	837	46 888
Läder-, hår- och gummivaruindustri	115	1 333	19 002	20	392	8 454	128	1 680	19 170
Kemisk-teknisk industri	80	82	10 230	14	14	720	84	87	10 702
Byggnadsverksamhet	455	3 528	41 230	119	713	5 860	543	3 814	44 944
Allmänna verk och arbeten m. m.	173	153	29 270	35	31	7 029	191	153	30 276
Handel och varulager	412	1 027	9 805	179	239	2 682	546	1 187	11 743
Land- och sjötransport	480	3 163	47 497	80	519	15 191	510	3 363	51 218
Jordbruk och fiske	47	753	15 003	26	71	1 696	66	783	16 015
Annan yrkesrörelse	102	2 168	8 230	50	1 354	4 207	128	2 667	11 163
Summa	3 826	17 388	512 542	990	4 322	112 541	3 916	19 316	541 403

Av tabellen framgår, att antalet i kraft varande avtal ävensom antalet av avtalen berörda arbetare under året ökats inom samtliga näringsgrupper; antalet berörda arbetsgivare har ökats inom samtliga grupper utom två.

[1] Preliminära uppgifter.

Ökningen av arbetarantalet har varit särskilt stor inom gruppen trävaruindustri och skogshantering.

Såsom fallet varit föregående år, representera de under år 1929 ingångna avtalen och därav berörda arbetsgivare och arbetare endast ett mindretal av alla de vid årets slut gällande avtalen och de av dessa berörda parterna. Den största delen av det redovisade avtalsbeståndet utgöres av avtal, som under hela året varit gällande sådana de voro vid årets början.

De mest omfattande nya avtalsuppgörelserna ha avsett skogsavverkning och flottning, sågverken, sjöfarten, skofabrikerna, bok- och tidningstryckerierna, glasbruken samt kommunala gatu- och byggnadsarbeten (Göteborg).

Till belysande av kollektivavtalens relativa utbredning inom olika näringsgrupper meddelas nedanstående sammanställning av antalet av kollektivavtal berörda arbetare vid slutet av åren 1928 och 1929 samt antalet inom resp. näringsgrupper sysselsatta arbetare under det senaste år, för vilket dylik statistik föreligger (1928).

Näringsgrupper	Hela antalet sysselsatta arbetare (1928)	Därav berörda av kollektivavtal 31 december 1928		31 december 1929	
		Antal	%	Antal	%
Malmbrytning och metallindustri	138 566	94 928	68·5	95 301	68·8
Jord- och stenindustri	44 012	27 878	63·3	29 424	66·9
Trävaruindustri (utom skogshantering)	71 021	35 803	50·4	38 708	54·5
Pappers- och grafisk industri	55 529	45 176	81·4	46 584	83·9
Livsmedelsindustri	54 515	35 120	64·4	36 370	66·7
Textil- och beklädnadsindustri	65 795	45 985	69·9	46 888	71·3
Läder-, hår- och gummivaruindustri	24 246	19 002	78·4	19 170	79·1
Kemisk-teknisk industri	14 413	10 230	71·0	10 702	74·3

För övriga i tabellen å föregående sida anförda grupper saknar den officiella industristatistiken uppgifter.

Med hänsyn till *giltighetsområde* fördela sig avtalen sålunda:

	Under 1929 ingångna avtal		Vid 1929 års utgång gällande avtal	
	Antal avtal	Antal arbetare	Antal avtal	Antal arbetare
Riksavtal	16	32 313	43	196 201
Distriktsavtal	4	1 830	46	34 698
Ortsavtal	151	9 368	1 018	79 601
Avtal för enskilda arbetsplatser	819	69 030	2 809	230 903
Summa	**990**	**112 541**	**3 916**	**541 403**

Riksavtal ha under året ingåtts inom följande näringsgrenar: urmakerierna, glasbruken, bok- och tidningstryckerierna, chokladfabrikerna, skofabrikerna, telegrafverket, rederinäringen och frisöryrket.

Liknande sammanställningar, omfattande hela det vid en viss tidpunkt befintliga avtalsbeståndet, ha förut uppgjorts för år 1908 (början av året),

vid årsskiftet 1920/21 samt för åren 1926, 1927 och 1928. Nedanstående tablå avser en jämförelse beträffande förhållandena vid de olika tidpunkterna.

Årsskifte	Antal av kollektivavtal berörda arbetare	Därav, i %, berörda av riksavtal	distriktsavtal	ortsavtal	avtal för enskilda arbetsplatser
1907/08	255 950	16·1	7·5	32·8	43·6
1920/21	437 587	43·6	7·8	12·1	36·5
1926/27	464 503	38·6	9·4	15·8	36·2
1927/28	494 625	37·0	9·5	15·4	38·1
1928/29	512 542	38·5	9·3	14·8	37·4
1929/30	541 403	36·2	6·4	14·7	42·7

Vid mindre variationer från år till år bör här icke fästas för stort avseende. Uppenbart är, att riksavtalsprincipen under senare år tillämpats i avsevärt större utsträckning än för tjugo år sedan.

Nära hälften av de år 1929 ingångna avtalen fingo sin *giltighetstid* bestämd till längre tid än ett år. Ser man på antalet arbetare, befinnes att avtalen med mer än ett års giltighetstid omfattade ända till fyra femtedelar av det arbetarantal, som berördes av samtliga under året ingångna avtal. De stora rederiavtalen fingo inemot två års giltighetstid; tvååriga avtal slötos bl. a. för buteljglasbruken, det värmländska skogs- och flottningsarbetet, sågverken, chokladindustrien, skofabrikerna och Göteborgs stads arbeten, avtal gällande mellan två och tre år för småglasbruken och treåriga avtal för tryckerierna.

Såsom förut anmärkts, har huvudparten av de redovisade avtalen under hela året varit gällande i oberört skick. De *arbetsvillkor*, som genom kollektivavtalen regleras, hava sålunda här varit orubbade. Vad beträffar de avtal, som ingåtts under året, ha dessa på åtskilliga håll medfört förbättringar i arbetarnas lönevillkor. Detta har sålunda varit fallet vid småglasbruken, där bl. a. grovarbetarlönen höjdes med 7 öre per timme. Beträffande såväl butelj- som småglasbruk är dessutom att anteckna införandet av tre dagars avtalsfästad semester. Skogs- och flottningsavtalen i Värmland och Uppland inneburo löneförhöjningar, som i genomsnitt beräknats till omkring 7 %. Vid sågverken höjdes bl. a. den allmänna timlönen med 7 öre. De nya tryckeriavtalen bestämma såväl vissa direkta löneförhöjningar som gynnsammare villkor i fråga om den vid semester utgående ersättningen. Även det under året ingångna riksavtalet för chokladindustrien medförde löneförbättringar. Inom skoindustrien höjdes timlönerna för vuxna manliga arbetare med 3 à 5 öre, för vuxna kvinnliga med 3 à 4 öre och för minderåriga med 1 à 2 öre. Rederiavtalen inneburo för flertalet anställda höjningar av månadslönerna, i allmänhet uppgående till 5 à 10 kr., i vissa fall till 15 à 20 kr. Vid Göteborgs stads arbeten höjdes grovarbetarlönen med 8 öre.

Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete år 1930.

I anslutning till en mera omfattande undersökning rörande vägarbetarnas arbets- och löneförhållanden, som tidigare verkställts av socialstyrelsen,[1] har i juni 1930 från vägstyrelserna inhämtats uppgifter angående grovarbetarnas timförtjänster vid tidlöns- och vid ackordsarbete. Undersökningen har begränsats till att gälla arbetsförtjänsterna vid vägunderhållsarbete, icke vid vägbyggnadsarbete. Uppgifter ha erhållits från sammanlagt 348 vägdistrikt av samtliga 378, som finnas i riket.

Tab. A. Vägdistrikten landsdelsvis fördelade efter grovarbetartimlöner vid vägunderhållsarbete år 1930.

a = ovägda medeltal; b = medeltal vägda medelst resp. distrikts väglängd i km.

Landsdelar	Antal vägdistrikt	Därav (i %) distrikt, där genomsnittliga timlönen vid tidlönsarbete utgjorde (i öre)											Genomsnittlig timförtjänst i kr.			
		under 50	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95–99	100 och däröver	vid tidlönsarbete		vid ackordsarbete[2]	
														a	b	a	b
Östra Sverige . .	89	—	10·1	4·5	16·9	3·4	16·9	23·6	6·7	2·2	4·5	1·1	10·1	0·74	0·74	0·96	0·96
Småland o. öarna	29	—	10·3	—	13·8	17·3	31·0	24·2	3·4	—	—	—	—	0·68	0·69	0·81	0·82
Södra Sverige. .	35	2·9	5·7	2·9	14·2	22·9	31·4	17·1	2·9	—	—	—	—	0·67	0·69	0·86	0·84
Västra Sverige .	93	—	11·8	1·1	21·5	10·8	18·2	15·0	10·8	2·2	4·3	—	4·3	0·69	0·70	0·89	0·89
Norra Sverige. .	102	—	0·9	0·9	15·6	9·7	14·6	31·1	10·7	6·8	2·9	—	6·8	0·75	0·75	0·92	0·92
Samtl. vägdistrikt	348	0·3	7·4	2·0	17·2	10·3	19·2	22·9	8·3	3·2	3·2	0·3	5·7	0·72	0·72	0·91	0·89

I *tab. A* redovisas vägdistrikten, landsdelsvis fördelade efter timlönens storlek. Av densamma framgår, att den genomsnittliga timlönen inom samtliga vägdistrikt uppgår till 72 öre. Den högsta timlönen uppvisar i genomsnitt norra Sverige med 75 öre och den lägsta södra Sverige med 67 öre. Lönenivån i östra Sverige synes i det närmaste sammanfalla med den norrländska, i det att den genomsnittliga timlönen här uppgår till 74 öre. Enär vägdistrikten äro av mycket växlande storlek, har det ansetts lämpligt att vid sidan av enkla medeltal meddela sådana vägda med väglängden inom resp. distrikt. Som av b-siffrorna i tab. A framgår, avvika dock dessa vägda timlöner merendels blott obetydligt från de aritmetiska medeltalen.

[1] Soc. Medd. årg. 1929, sid. 659 ff.
[2] Avser 290 vägdistrikt, från vilka uppgifter i detta avseende erhållits.

Tab. B. Genomsnittslöner för grovarbetare vid vägunderhållsarbete i olika län år 1930.

a = ovägda medeltal. b = vägda medeltal.

Län	Timlön (i öre) vid tidlönsarbete		Timförtjänst (i öre) vid ackordsarbete		Län	Timlön (i öre) vid tidlönsarbete		Timförtjänst (i öre) vid ackordsarbete	
	a	b	a	b		a	b	a	b
Stockholms . . .	86	90	113	118	Älvsborgs	73	72	99	95
Uppsala	64	63	89	86	Skaraborgs . . .	64	67	85	87
Södermanlands . .	71	72	94	97	Värmlands	69	69	86	86
Östergötlands . .	73	75	91	92	Örebro	66	67	82	84
Jönköpings . . .	69	71	79	80	Västmanlands . .	67	65	88	87
Kronobergs . . .	73	74	85	85	Kopparbergs . . .	72	73	92	94
Kalmar	63	62	77	75	Gävleborgs . . .	78	80	101	101
Gotlands	70	70	95	96	Västernorrlands .	82	77	105	99
Blekinge	61	63	73	80	Jämtlands	73	73	84	85
Kristianstads . .	68	68	94	84	Västerbottens . .	70	70	82	84
Malmöhus	71	71	86	86	Norrbottens . . .	76	77	90	92
Hallands	71	71	90	89	Samtl. vägdistrikt	72	72	91	89
Göteborgs o. Bohus	73	70	94	90					

Vad lönenivån beträffar, ligger inom närmare två femtedelar av vägdistrikten timlönen under 70 öre, under det att i drygt hälften av distrikten lönen håller sig mellan 70 och 85 öre. I 12 % av distrikten överstiger timlönen sistnämnda belopp. Hithörande områden äro belägna i östra, västra och norra Sverige, medan Småland och öarna samt södra Sverige i intet fall uppvisa så höga timlöner.

Timförtjänsten vid ackordsarbete ställer sig av naturliga skäl högre än vid tidlönsarbete. Den genomsnittliga ackordsförtjänsten utgjorde sålunda 91 öre för samtliga uppgiftslämnande 290 vägdistrikt tillhopatagna. I östra Sverige ligger ackordslönen i stort sett högst med 96 öre, i Småland och öarna lägst med 81 öre. I södra, västra och norra Sverige utgjorde timförtjänsten i genomsnitt resp. 86, 89 och 92 öre. Företages en liknande vägning av ackordsförtjänsterna, som ovan angivits beträffande tidlönerna, sjunker den genomsnittliga timförtjänsten för riket i dess helhet med 2 öre till 89 öre. Skillnaden mellan den vägda och ovägda timförtjänsten för de särskilda landsdelarna överstiger i medeltal ej 1 à 2 öre.

I syfte att närmare åskådliggöra vägarbetarnas löneläge för mindre områden än landsdelar har i *tab. B* sammanställts de vägda och ovägda timlönerna och timförtjänsterna för de olika länen. Som av tabellen framgår, redovisas den högsta genomsnittliga timlönen från Stockholms län med 90 öre (vägt medeltal). De lägsta timlönerna noteras för Kalmar, Uppsala och Blekinge län med 62 à 63 öre. Relativt låga timlöner förekomma även i Skaraborgs, Örebro

Tab. C. Vägdistrikten fördelade efter storleken av merförtjänsten vid ackordsarbete år 1930.

Landsdelar	Antal vägdistrikt	Därav (i %) sådana, i vilka timförtjänsten vid ackordsarbete uppgivits överstiga timlönen med											Merförtjänst i genomsnitt i %
		under 5	5—9	10—14	15—19	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50 % o. däröver	
Östra Sverige	65	—	3·1	9·2	9·2	12·3	21·5	20·0	3·1	7·7	3·1	10·8	29·7
Småland o. öarna	24	4·2	4·2	16·7	29·2	20·8	12·4	8·3	—	4·2	—	—	19·1
Södra Sverige	23	4·3	17·4	8·7	8·7	13·1	26·1	13·1	—	4·3	4·3	—	28·3
Västra Sverige	78	2·6	3·8	10·3	12·8	11·5	19·2	17·9	6·5	5·1	1·3	9·0	28·9
Norra Sverige	100	6·0	9·0	13·0	12·0	11·0	16·0	14·0	5·0	7·0	3·0	4·0	22·6
Samtl. vägdistrikt	290	3·4	6·6	11·4	12·8	12·4	18·6	15·9	4·1	6·2	2·4	6·2	26·8

och Västmanlands län. Hela norra Sverige med undantag för Västerbotten uppvisar däremot timlöner, som ligga högre än genomsnittslönen för samtliga vägdistrikt tillhopatagna. — På ungefär enahanda sätt ställer sig den geografiska fördelningen av timförtjänsterna vid ackordsarbete. Relativt höga genomsnittliga timförtjänster uppvisa, förutom Stockholms län (118 öre), Gävleborgs (101 öre), Västernorrlands (99 öre), Södermanlands (97 öre) och Gotlands län (96 öre); förhållandevis låga däremot Kalmar (75 öre), Uppsala (86 öre), Jönköpings (80 öre) och Blekinge län (80 öre).

Såsom förut omnämnts, ha från 290 av redovisade 348 vägdistrikt uppgivits jämväl arbetsförtjänster vid ackordsarbete. För att närmare åskådliggöra, huru i dessa distrikt förtjänsten för ackordsarbete ställer sig i jämförelse med gällande timlöner, ha i *tab. C* vägdistrikten fördelats efter merförtjänsten vid ackordsarbete uttryckt i procent av tidlönen. I genomsnitt för samtliga distrikt kan ackordsförtjänsten sägas ligga 26 % över timlönen. Högsta merförtjänsten uppvisar i genomsnitt östra Sverige med nära 30 % samt västra och södra Sverige med resp. 29 och 28 %. Inom Småland och öarna uppges timförtjänsten däremot i genomsnitt överstiga timlönen med icke mer än 19 %. — Ser man på samtliga vägdistrikt, är inom ungefär en tredjedel skillnaden mellan timlön och timförtjänst mindre än 20 %, under det att merförtjänsten för tre femtedelar ligger mellan 20 och 35 %. Mer än 50 % högre ackordsförtjänster noteras för 11 % av distrikten i östra Sverige, för 9 % i västra Sverige och för 4 % i norra Sverige; för samtliga distrikt tillsammantagna är motsvarande tal ungefär 6 %.

Såsom av det nu anförda framgår, äro vägarbetarlönerna alltjämt synnerligen växlande inom de olika vägdistrikten. Arbetsförhållandena för denna arbetargrupp äro stadda i stark och oavbruten förskjutning under inverkan av ett flertal olika faktorer, bland vilka de viktigaste äro utbytandet av den gamla naturavägh̊llningen mot vägunderhållets ombesörjande av vägstyrelsen samt den fackliga organisationsrörelsens ökade intresse för och växande utbredning bland vägarbetarna. Föreliggande uppgifter möjliggöra en utsönd-

ring av sådana vägdistrikt, där lönesatserna uppges ha fastställts genom kollektivavtal. Såsom av nedanstående tablå framgår, ligga inom dessa 57 vägdistrikt de genomsnittliga arbetsförtjänsterna merendels avsevärt högre än den allmänna lönenivån för ifrågavarande arbetskraft.

S=samtliga distrikt; K=vägdistrikt, där lönerna reglerats genom kollektivavtal	Antal vägdistrikt	Genomsnittsförtjänst (i öre) per timme för grovarbetare vid vägunderhållsarbete inom vägdistrikt i Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket
Tidlönsarbete S . . .	348	74	68	67	69	75	72
K . . .	57	94	72	71	80	92	84
Ackordsarbete S . . .	290	96	81	86	89	92	91
K . . .	57	126	85	83	100	113	105

De avtalsreglerade timlönerna och timförtjänsterna ligga således i genomsnitt cirka 15 à 20 % över de allmänna lönerna. Den genomsnittliga grovarbetartimlönen i östra Sverige utgör 74 öre, medan i vägdistrikt, där löneförhållandena reglerats medelst kollektivavtal, timlönen i medeltal uppgår till 94 öre; vid ackordsarbete utgöra timförtjänsterna resp. 96 och 126 öre. Timlönen ligger således i dessa vägdistrikt 27 % och timförtjänsten 31 % högre. I norra Sverige äro motsvarande procenttal i båda fallen 23.

För att möjliggöra en bild av löneutvecklingen vid vägarbetena sedan år 1929 ha de tidigare publicerade uppgifterna om timlöner för grovarbetare detta år efter vissa omräkningar och korrigeringar i nedanstående tablå sammanställts med motsvarande för år 1930.

Genomsnittlig grovarbetartimlön (i kr.)	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga vägdistrikt
1929	0·70	0·63	0·65	0·68	0·73	0·69
1930	0·74	0·68	0·67	0·69	0·75	0·72
Lönestegring 1929/30 i % . . .	5·7	7·9	3·1	1·5	2·7	4·3

Som av tablån framgår, har löneutvecklingen i stort sett varit i stigande, framför allt i Småland och östra Sverige. För samtliga redovisade vägdistrikt kan den genomsnittliga grovarbetartimlönen för år 1929 beräknas till 69 öre, medan den för innevarande år blir 72 öre, vilket innebär en lönestegring på cirka 4 %.

Löneutvecklingen under tiden 1929—1930 inom de särskilda vägdistrikten belyses av nedanstående översikt.

Antal vägdistrikt (i %), där grovarbetartimlönen var			
mer än 10 % lägre	4·2	0·1—10·0 % högre	14·7
10·0—0·1 % »	4·2	mer än 10 % »	20·1
oförändrad	56·8		

Sålunda förete nära $^3/_5$ av vägdistrikten oförändrad timlön, medan i drygt $^1/_3$ av distrikten densamma uppges ha varit högre än år 1929.

Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1929/30

enligt uppgifter från drivningarnas slutlikvidering.

På grundvalen av från jägmästarna i reviren årligen införskaffade uppgifter rörande genomsnittliga dagsförtjänsten vid timmerdrivningarna har socialstyrelsen plägat utarbeta och i Sociala Meddelanden publicera översikter över löneförhållandena vid skogsbruket under respektive vintersäsonger. Så har även skett för vintersäsongen 1929/30, varvid uppgifterna avsågo förhållandena i början av februari månad 1930. Resultatet av undersökningen publicerades i Sociala Meddelanden för 1930 n:r 3, sid. 203 ff.

Då emellertid skogsavverkningarna så gott som uteslutande utföras på ackord och vid desamma dagsförtjänsterna därjämte bliva starkt beroende av rådande väderleksförhållanden m. m., har det satts i fråga, huruvida det vore möjligt ens för sakkunniga och erfarna uppgiftslämnare att under löpande säsong giva en fullt tillförlitlig uppskattning av de normala arbetsförtjänsterna vid skogsdrivningarna. Särskilt kunde så antagas vara fallet under den gångna vintern med hänsyn till den osedvanligt ringa snötillgång och blida temperatur, som varit rådande inom större delen av landet. Med anledning härav har socialstyrelsen funnit sig föranlåten att efter drivningarnas slutlikvidering anställa en särskild undersökning i syfte att utröna, i vad mån de på grundvalen av tidigare uppgifter beräknade genomsnittliga dagsförtjänsterna kunde anses typiska jämväl vid den tidpunkt, då fullständiga uppgifter förelågo rörande drivningarnas ekonomiska resultat för ackordstagarna. Socialstyrelsen hänvände sig därför i juni månad till jägmästarna i reviren med anhållan, att de på grundval av erfarenheterna från drivningarnas slutlikvidering snarast möjligt ville inkomma med förnyade uppgifter om den genomsnittliga dagsförtjänst, som under drivningssäsongen vid skogsarbete i orten varit gällande för körare (häst och karl) och huggare. Från samtliga 134 revir ha begärda upplysningar benäget lämnats och inom styrelsen gjorts till föremål för granskning och bearbetning.

Huvudresultatet framgår av omstående tab. A. Såsom synes, har enligt de nya uppgifterna den genomsnittliga dagsförtjänsten för körare (häst och karl) inom samtliga revir tillhopatagna uppgått till 10·28 kr. samt för huggare till 5·51 kr., under det att däremot enligt februariuppgifterna motsvarande dagsförtjänster utgjorde resp. 10·08 kr. och 5·35 kr. Detta motsvarar en höjning av de tidigare uppgifterna med 2 resp. 3 %. Antal revir, där normala dagsförtjänsten för körare ej översteg 10 kr., utgjorde enligt juniuppgifterna 60, under det att antalet revir, där densamma uppges ha överstigit nämnda belopp, voro 74. Motsvarande siffror enligt uppskattningarna för februari voro resp. 58 och 77. Antalet revir, inom vilka huggarnas genomsnittliga

Tab. A. Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1929/30 enligt uppgifter från drivningarnas slutlikvidering.

Överjägmästar-distrikt	Antal uppgifts-lämnande revir	Antal revir, där normala dagsförtjänsten för *huggare* utgjorde i kronor:					Medel-dags-för-tjänst för hugga-re, kr.	Antal revir, där normala dagsförtjänsten för *körare* (häst och karl) utgjorde i kronor:						Medel-dags-för-tjänst för körare, kr.
		under 4	4–4·99	5–5·99	6–6·99	7 o. däröver		under 6	6–7·99	8–9·99	10–11·99	12–13·99	14 o. däröver	
Södra	8	1	7	—	—	—	4·24	—	5	3	—	—	—	7·88
Smålands . . .	10	1	8	1	—	—	4·30	—	6	4	—	—	—	7·48
Västra	8	2	6	—	—	—	3·96	—	7	—	1	—	—	7·45
Östra	10	1	8	1	—	—	4·29	—	8	2	—	—	—	7·17
Bergslags . . .	10	2	2	6	—	—	4·74	—	6	4	—	—	—	7·87
Stockholm-Gävle	9	1	3	4	1	—	4·97	—	1	7	—	1	—	9·04
Dalarnes . . .	10	—	1	—	4	5	6·68	—	—	2	2	1	5	12·50
Mell. Norrlands .	12	—	—	1	9	2	6·41	—	—	—	2	6	4	12·80
Härnösands . . .	12	—	—	2	6	4	6·46	—	—	1	2	9	—	11·94
Umeå	11	—	—	1	6	4	6·53	—	—	—	3	6	2	12·45
Skellefteå . . .	9	—	1	2	4	2	6·11	—	—	2	3	1	3	11·83
Nedre Norrbottens	13	—	—	4	7	2	6·18	—	—	—	8	4	1	11·66
Övre Norrbottens	12	—	1	5	4	2	5·84	—	—	2	3	6	1	11·56
Samtliga	**134**	**8**	**37**	**27**	**41**	**21**	**5·51**	**—**	**33**	**27**	**24**	**34**	**16**	**10·28**
Enl. uppgifter från februari 1930 .	[1] 135	5	47	28	43	12	5·35	1	33	24	30	38	9	10·08

dagsförtjänster anses ej ha överstigit 6 kr., utgjorde 72, medan dagsförtjänsten i 62 revir i allmänhet taxerats högre. Enligt februariuppgifterna voro motsvarande antal revir resp. 80 och 55. De förskjutningar, som ägt rum från uppskattningarna i februari ha således både vad körare och huggare beträffar i stort sett gått i för dessa gynnsam riktning, ehuru de observerade förändringarna i allmänhet måste betecknas som ringa.

För att erhålla en närmare inblick i angivna förskjutningars inbördes storlek inom landets olika skogsområden har i vidstående tab. B för de olika överjägmästardistrikten närmare angivits genomsnittliga medeldagsförtjänsten för huggare och körare dels enligt förhållandena i början av februari och dels enligt erfarenheterna från drivningarnas slutlikvidering, samtidigt som den procentuella avvikelsen beräknats.

Som härav framgår, ha förhållandena gestaltat sig ganska olika i skilda delar av landet. Högsta avvikelsen i genomsnittliga dagsförtjänsten för h u g g a r e uppvisa Dalarnes och Stockholm-Gävle överjägmästardistrikt med i medeltal resp. 7·6 och 6·4 % högre dagsförtjänster enligt slutlikvideringen, under det att Södra distriktet och Härnösandsdistriktet uppvisa en så ringa avvikelse, att densamma icke ens uppgår till 1 %. För k ö r a r e anges genomsnittliga avvikelsen i dagsförtjänster vara störst i Stockholm-Gävle och

[1] Ett revir har numera indragits.

Tab. B. Jämförelse mellan dagsförtjänsten vintern 1929/30 enligt uppgifterna från februari och från juni 1930.

Överjägmästar-distrikt	Medelförtjänst (i kr.) per dag vintern 1929/1930					
	Huggare			Körare		
	enl. febr.-uppg.	enl. juni-uppg.	avvikelse i %	enl. febr.-uppg.	enl. juni-uppg.	avvikelse i %
Södra	4·25	4·24	— 0·2	7·81	7·88	+ 0·9
Smålands	4·08	4·30	+ 5·4	7·34	7·43	+ 1·2
Västra	4·20	3·96	— 5·7	7·31	7·45	+ 1·9
Östra	4·15	4·29	+ 3·4	7·13	7·17	+ 0·6
Bergslags	4·47	4·74	+ 6·0	8·10	7·87	— 2·8
Stockholm-Gävle	4·67	4·97	+ 6·4	8·39	9·04	+ 7·7
Dalarnes	6·21	6·68	+ 7·6	12·03	12·50	+ 3·9
Mell. Norrlands	6·17	6·41	+ 3·9	12·38	12·80	+ 3·4
Härnösands	6·44	6·46	+ 0·3	12·08	11·94	— 1·2
Umeå	6·30	6·53	+ 3·7	12·13	12·45	+ 2·6
Skellefteå	5·78	6·11	+ 5·7	11·06	11·83	+ 7·0
Nedre Norrbottens	5·98	6·18	+ 3·2	11·40	11·66	+ 2·3
Övre Norrbottens	5·69	5·84	+ 2·6	11·31	11·56	+ 2·2
Samtliga	5·35	5·51	+ 3·0	10·08	10·28	+ 2·0

Skellefteå distrikt, där den uppgår till resp. 7·7 och 7·0 %, medan differensen i Östra och Södra distrikten ej anges uppgå till ens 1 %. I Södra och Västra distrikten skulle huggarnas dagsförtjänster enligt erfarenheterna från slutlikvideringen varit lägre än förhållandena i februari syntes giva vid handen. Detsamma har varit fallet för körare i Bergslags- och Härnösandsdistrikten.

För att närmare belysa huru dagsförtjänsterna enligt slutlikvideringarna procentuellt avvika från februariuppskattningarna, ha i nedanstående uppställning reviren grupperats allt efter juniuppgifternas negativa eller positiva avvikelser från motsvarande februariuppgifter.

Yrkesgren	Antal revir	Därav sådana, inom vilka dagsförtjänsten enligt juniuppgifterna i förhållande till februariuppgifterna var										
		lägre					oför-ändrad	högre				
		över 20 %	20—16 %	15—11 %	10—6 %	5—1 %		1—5 %	6—10 %	11—15 %	16—20 %	över 20 %
Huggare	134	—	2	6	11	7	49	8	25	10	8	8
%	100	—	1·5	4·5	8·2	5·2	36·5	6·0	18·6	7·5	6·0	6·0
Körare	134	1	1	6	15	15	48	9	16	10	4	9
%	100	0·8	0·8	4·4	11·2	11·2	35·8	6·7	11·9	7·5	3·0	6·7

I fråga om huggarnas dagsförtjänster ha i 37 % av reviren ingen förändring ansetts böra vidtagas på grundval av erfarenheterna från slutlikvideringen, medan de ansetts böra sänkas i 19 % och höjas i 44 % av reviren. Härvid uppvisa 18 revir, motsvarande 13 %, en nedgång i dagsförtjänsten av mellan 1 och 10 % och 8 revir (6 %) med mer än 10 %. I det övervägande antalet revir ha dock dagsförtjänsterna enligt slutlikvideringen överstigit löneförhållandena i februari, så att 33 revir (25 %) uppvisa en stegring om 1 à 10 % och 26 revir (19 %) en stegring med över 10 %; förskjutningar på över 20 % i dagsförtjänsterna uppvisa 8 revir.

Vad körarna beträffar, har enligt juniuppgifterna dagsförtjänsten i drygt en tredjedel av reviren genomsnittligt ställt sig lika som den uppgavs i februari. I 38 revir, motsvarande cirka 28 % av samtliga, anses genomsnittliga dagsförtjänsten böra uppskattas lägre än i februari, under det att den var högre i 48 revir, motsvarande ungefär 36 % av samtliga. En minskning på 1—10 % i dagsförtjänsten noteras för 22 % av reviren, under det att endast 6 % av reviren uppvisa en minskning, som översteg 10 %. Av de revir, från vilka högre arbetsförtjänster uppges i juni än i februari, uppvisa 19 % en stegring mellan 1 och 10 %, medan 23 revir, motsvarande cirka 17 %, uppvisa procentuella förskjutningar i dagsförtjänsterna överstigande 10 %; i 9 revir skulle de definitiva siffrorna överstiga de preliminära med 20 % och däröver.

Beträffande orsakerna till nu angivna variationer i de uppskattade dagsförtjänsterna lämna åtskilliga revirförvaltare närmare upplysningar. Från ett revir inom Östra överjägmästardistriktet rapporteras sålunda, att den blida och snöfattiga vintern bidragit till att körförtjänsterna blivit lägre och huggarförtjänsterna högre än de i februari uppskattade. I ett revir inom Bergslags överjägmästardistrikt har man genom förlängda kördagsverken och ökade »svårighetsersättningar» lyckats återtaga en stor del av vad som förlorats genom menföresdagar. Huggarna anses i dessa trakter ha kommit upp till minst normala dagsförtjänster. Från ett revir inom Stockholm-Gävle distrikt meddelas, att på grund av det dåliga föret drivningspriset måst höjas med omkring 20 %, varigenom förtjänsten blivit något högre än föregående år, men detta har skett på hästarnas bekostnad. Enligt uppgift från ett annat revir i samma distrikt ha körförtjänsterna ej kunnat bliva större (9 kr.) på grund av det dåliga föret; huggarna ha däremot enbart haft fördel av den snöfattiga vintern. I ytterligare ett annat revir inom Stockholm-Gävle distrikt uppges framforslingen av virket ha måst verkställas medelst släpning och bilkörning. Då detta transportsätt ställer sig ofördelaktigt på korta distanser, ha endera eller båda slagen av arbete i viss mån måst underbetalas, för att avverkningarna skulle bliva ekonomiskt möjliga, ty eljest hade de fått anstå till ett kommande år, enär endast skogsspekulanter, som äro beroende av att ovillkorligen få fram virket, under sådana förhållanden betala transporterna avsevärt över det normala. I ett par revir inom Dalarnes överjägmästardistrikt anses vintern ha varit särdeles gynnsam för avverkningen och snötillgången fullt tillräcklig. Från ett annat revir inom samma distrikt meddelas, att den snöfria vintern varit ogynnsam för körarna men gynnsam för huggarna den korta tid som hugg-

ning kunnat ske. I ett revir inom Umeå överjägmästardistrikt ha på grund av synnerligen lämpliga snöförhållanden dagsförtjänsterna för huggare varit ovanligt goda. Från ett annat inom Skellefteå överjägmästardistrikt meddelas, att trots höstens »blötmyrar» vintern däruppe varit enastående gynnsam, till följd av lagom djup snö och i huvudsak snöfria trädkronor samt få eller inga drivsnödagar. Jägmästaren i ett revir inom Övre Norrbottens jägmästardistrikt meddelar, att prisen för huggning måst höjas under vintern, då det varit nästan omöjligt att erhålla huggare i tillräcklig utsträckning.

Löneutvecklingen i olika länder 1913—1929.

I elfte häftet av denna tidskrift för år 1929 (sid. 878 ff.) återgavs en av internationella arbetsbyrån publicerad sammanställning över lönenivåns förändringar under tiden efter världskriget i de länder, som äga en fortlöpande statistik på detta område. Material förelåg då från tolv länder, men avsikten angavs vara att till ett följande år söka få med motsvarande uppgifter från ytterligare ett antal stater, däribland också sådana, vilkas statistik påbörjats först efter kriget och för vilka man alltså till utgångspunkt för jämförande indexberäkningar icke kunde välja »förkrigstiden» (åren 1913 eller 1914) utan något senare år.

I den från arbetsbyrån nu föreliggande fortsättningen av denna statistik, som för flertalet länder omfattar även året 1929, ha de bebådade utvidgningarna realiserats så till vida, att man för ytterligare två länder, *Finland* och *Rumänien*, kunnat framlägga indexserier med utgångspunkt från lönenivån före kriget. De finska lönesiffrorna, som äro hämtade ur den av Finlands statistiska centralbyrå utgivna publikationen »Industristatistik», avse genomsnittliga löneinkomsten per år och arbetare inom industrien (hela den utbetalade lönesumman dividerad med antalet sysselsatta arbetare). De rumänska indextalen, vilka utarbetas av socialministeriet, grunda sig på kvartalsvis insamlade uppgifter rörande genomsnittliga löneinkomsten per månad för fullgoda arbetare inom olika yrkesgrenar. — I fråga om ett par av de i redogörelsen förut medtagna länderna föreligga dessutom nya indexserier. För *Tjeckoslovakien* har sålunda vid sidan av de tidigare anförda lönesiffrorna, som avsett timlöner, även publicerats en indexserie, beräknad efter löneinkomsten per vecka, och för *Sydafrika* har en genomgående revidering av indexberäkningen ägt rum. Man har härvid, som det vill synas, åsyftat att begränsa jämförelsematerialet till endast sådana yrkeskategorier, för vilka fullt representativa löneuppgifter föreligga, och därför ur statistiken helt uteslutit vissa näringsgrupper, såsom kontorsarbete, huslig tjänst o. dyl. samt för övriga grupper endast räknat med vissa typiska yrkesspecialiteter inom varje bransch.

De av arbetsbyrån sammanställda lönesiffrorna (i vissa fall kompletterade med senare publicerade uppgifter för sista året) återgivas i efterföljande *tab. A.*

	Sverige						Danmark				Storbritannien	
	Löneinkomst per timme			Löneinkomst per dag			Löneinkomst per timme				Avtalsenliga veckolöner	Genomsnittliga veckoförtjänster
	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a	Yrkesarb.	Grovarb.	Kv. arb.	S:a		
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		
Före kriget	0·45	0·24	0·40	4·32	2·34	3·82	0·618	0·455	0·296	0·502	—	—
1921	1·63	0·96	1·49	13·12	7·70	11·97	2·18	1·84	1·22	1·86	—	—
1922	1·18	0·78	1·07	9·52	5·90	8·65	1·72	1·40	0·92	1·42	—	—
1923	1·12	0·69	1·01	9·11	5·53	8·19	1·65	1·32	0·85	1·34	—	—
1924	1·14	0·70	1·03	—	—	—	1·72	1·40	0·92	1·42	—	—
1925	1·18	0·71	1.06	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	1·19	0·72	1·07	9·57	5·61	8·58	1·64	1·32	0·87	1·37	—	—
1927	1·20	0·72	1·08	9·57	5·64	8·56	1·56	1·26	0·84	1·31	—	—
1928	1·22	0·78	1·09	9·67	5·71	8·68	1·53	1·24	0·88	1·28	—	—
1929	1·26	0·78	1·13	9·97	5·71	8·87	1·53	1·25	0·88	1·29	—	—
Indextal.												
Före kriget	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*
1921	*362*	*400*	*373*	*304*	*329*	*313*	*356*	*404*	*412*	*371*	*245—255*	—
1922	*262*	*304*	*268*	*220*	*252*	*226*	*281*	*308*	*311*	*283*	*185—190*	—
1923	*249*	*288*	*253*	*211*	*236*	*214*	*269*	*290*	*287*	*267*	*165—170*	—
1924	*253*	*292*	*258*	—	—	—	*281*	*308*	*311*	*283*	*170*	—
1925	*262*	*296*	*265*	—	—	—	—	—	—	—	*175*	*196*
1926	*264*	*300*	*268*	*222*	*240*	*225*	*268*	*290*	*294*	*273*	*175*	*196*
1927	*267*	*300*	*270*	*222*	*241*	*224*	*254*	*277*	*284*	*261*	*170—175*	*196*
1928	*271*	*304*	*273*	*224*	*244*	*226*	*250*	*273*	*280*	*255*	*170—175*	*194½*
1929	*280*	*304*	*283*	*231*	*244*	*232*	*250*	*276*	*280*	*257*	*170—175*	*194*

	Frankrike						Tyskland				Schweiz		
	Städer (utom Paris)				Paris		Timlön		Veckolön		Dagsförtjänst		
	Timlön		Daglön		Timlön (män)	Daglön (män)	Yrkesarb.	Grovarb.	Yrkesarb.	Grovarb.	Yrkesarb.	Grovarb.	Kv. arb.
	Män	Kv.	Män	Kv.									
	Frs	Frs	Frs	Frs	Frs	Frs	RPf	RPf	RMk	RMk	Frs	Frs	Frs
Före kriget	0·46	0·28	4·61	2·29	0·875	8·12	68·0	41·0	35·10	24·01	6·07	4·79	3·22
1921	2·31	1·17	18·92	9·44	3·50	28·10	—	—	—	—	13·02	10·65	7·07
1922	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12·52	9·83	6·55
1923	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12·03	9·47	6·37
1924	2·62	1·38	22·00	11·36	3·85	30·80	72·2	50·3	35·44	26·29	12·39	9·89	6·62
1925	2·79	1·51	23·25	12·24	4·15	33·35	87·8	61·4	42·93	31·71	12·42	9·88	6·64
1926	3.22	1·86	26·93	15·29	5·10	41·45	94·0	65·9	45·93	34·05	12·56	9·89	6·69
1927	3·81	1·81	27·34	14·84	5·12	41·70	99·5	72·9	48·26	36·69	12·56	9·91	6·61
1928	3·45	1·97	28·57	16·06	5·25	42·75	106·5	79·0	51·62	39·50	12·20	9·69	6·34
1929	3·83	2·26	31·34	18·30	6·11	49·65	111·0	83·6	53·77	41·63	12·45	9·85	6·45
Indextal.													
Före kriget	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*
1921	*502*	*509*	*410*	*412*	*400*	*346*	—	—	—	—	*214*	*222*	*220*
1922	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*206*	*205*	*203*
1923	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*198*	*198*	*198*
1924	*570*	*600*	*477*	*496*	*440*	*379*	*106*	*124*	*101*	*109*	*204*	*206*	*206*
1925	*607*	*656*	*504*	*535*	*474*	*411*	*129*	*150*	*122*	*132*	*205*	*206*	*206*
1926	*700*	*809*	*584*	*668*	*583*	*510*	*138*	*161*	*131*	*142*	*207*	*206*	*208*
1927	*720*	*787*	*593*	*648*	*585*	*513*	*146*	*178*	*137*	*153*	*207*	*207*	*205*
1928	*750*	*856*	*619*	*701*	*600*	*526*	*157*	*193*	*147*	*165*	*201*	*202*	*197*
1929	*832*	*969*	*685*	*800*	*720*	*624*	*163*	*204*	*153*	*173*	*205*	*206*	*200*

	Finland	Tjeckoslovakien		Rumänien	Australien				Nya Zeeland	Kanada			
					Timlön		Veckolön			Industri (timlöner)		Jordbruk (årslöner)	
	Löneink. pr år	Timlön	Veckolön	Ink. per mån.	Män	Kv.	Män	Kv.	Veckolön	Yrkesarb.	Grovarb.	Män	Kv.
	FMk	Tj.kr.	Tj.kr.		s. d.	s. d.	s. d.	s. d.				$	$
Före kriget	969	0·44	23·78	—	1 2	6 3/4	55 1	27 2	—	—	—	323	189
1921	9 385	4·28	205·16	—	2 0 1/2	1 0 1/4	93 3	47 7	—	—	—	669	449
1922	10 121	4·44	213·28	—	2 0 1/2	1 0 3/4	92 4	48 1	—	—	—	594	418
1923	11 094	3·90	187·08	—	2 0	1 0 1/2	91 6	47 10	—	—	—	611	422
1924	11 509	3·94	188·85	—	2 0 3/4	1 1	94 3	50 0	—	—	—	636	461
1925	—	3·99	191·36	—	2 0 3/4	1 1	94 8	49 8	—	—	—	641	462
1926	12 456	4.04	194·06	—	2 2·41	1 1 3/4	97 7	51 3	—	—	—	615	455
1927	12 935	4·06	194·80	—	2 2·55	1 2	99 6	52 1	—	—	—	629	467
1928	13 416	4·26	204·82	—	—	—	100 7	53 9	—	—	—	634	476
1929	—	—	—	—	2 3·10	12·42	101 4	53 10	—	—	—	627	465
Indextal.													
Före kriget	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*
1921	*969*	*973*	*865*	—	*175*	*181*	*169*	*175*	*159*	*191*	*191*	*204*	*238*
1922	*1 044*	*1 009*	*899*	—	*175*	*189*	*168*	*177*	*154*	*182*	*183*	*184*	*221*
1923	*1 145*	*886*	*788*	*1 838*	*171*	*185*	*166*	*176*	*151*	*183*	*182*	*189*	*223*
1924	*1 188*	*895*	*796*	*2 109*	*177*	*193*	*171*	*184*	*154*	*184*	*183*	*197*	*244*
1925	—	*907*	*806*	*2 316*	*177*	*193*	*172*	*183*	*157*	*180*	*186*	*198*	*244*
1926	*1 285*	*918*	*818*	*2 490*	*189*	*204*	*173*	*189*	*158*	*181*	*187*	*190*	*241*
1927	*1 335*	*923*	*821*	*2 714*	*190*	*207*	*181*	*192*	*159*	*184*	*188*	*195*	*247*
1928	*1 385*	*968*	*863*	*2 748*	—	—	*183*	*198*	*160*	*188*	*187*	*196*	*252*
1929	—	—	—	—	*194*	*214*	*184*	*198*	*165*	*193*	*188*	*194*	*246*

	Amerikas förenta stater											Sydafrika
	Fackföreningslöner per		Jordbruk	Genomsnittsförtjänster inom storindustrien								
				Per timme				Per vecka				Veckolön
	timme	vecka	Daglön	Yrkesarb.	Grovarb.	Kv. arb.	S:a	Yrkesarb.	Grovarb.	Kv. arb.	S:a	Män
	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	
Före kriget	0·450	22·80	1·44	0·280	0·208	0·154	0·245	14·16	10·71	7·84	12·54	—
1921	0·911	43·05	2·17	0·602	0·461	0·371	0·531	26·40	20·70	16·19	23·58	—
1922	0·873	40·80	2·14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923	0·952	44·40	2·09	0·621	0·454	0·390	0·542	30·82	22·97	17.84	27·09	—
1924	1·031	47·82	2·34	0·687	0·474	0·398	0·560	29·91	22·79	16·49	26·04	—
1925	1·091	49·64	2·38	0·642	0·470	0·395	0·560	30·81	23·37	17·18	26·77	—
1926	1·148	52·12	2·35	6·650	0·478	0·395	0·563	31·27	24·01	17·02	27·08	—
1927	1·190	53·79	2·37	0·655	0·491	0·399	0·570	31·55	24·60	17·30	27·40	—
1928	1·195	53·66	2·34	0·658	0·498	0·398	0·570	31·74	25·17	17·01	27·30	—
1929	—	—	2·34	0·672	0·504	0·404	0·582	32·66	25·45	17·86	28·28	—
Indextal.												
Före kriget	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*
1921	*205*	*193*	*151*	*215*	*227*	*241*	*217*	*186*	*193*	*207*	*188*	*157*
1922	*193*	*183*	*149*	—	—	—	—	—	—	—	—	*132*
1923	*211*	*199*	*145*	*222*	*224*	*253*	*221*	*218*	*215*	*228*	*216*	*132*
1924	*228*	*214*	*163*	*228*	*233*	*255*	*229*	*211*	*213*	*210*	*208*	*133*
1925	*238*	*222*	*162*	*229*	*232*	*256*	*229*	*218*	*218*	*219*	*213*	*132*
1926	*250*	*233*	*163*	*232*	*235*	*256*	*230*	*221*	*224*	*217*	*216*	*133*
1927	*260*	*241*	*165*	*234*	*242*	*259*	*233*	*223*	*230*	*221*	*219*	*133*
1928	*261*	*241*	*163*	*235*	*245*	*259*	*233*	*224*	*235*	*217*	*218*	*133*
1929	—	—	*163*	*240*	*248*	*262*	*238*	*231*	*238*	*228*	*226*	—

Förutom de i denna tabell ingående länderna ha i arbetsbyråns redogörelse även medtagits fyra stater, i fråga om vilka indexberäkningen icke kunnat föras tillbaka till förkrigstiden. De för dessa länder föreliggande siffrorna äro:

År	Estland		Polen	Italien		Japan
	Timlön (sents)	Indextal	Indextal	Timlön (lire)	Indextal[1]	Indextal
1923	28·6	*100·0*	—	—	—	—
1924	26·0	90·9	119·2	—	—	—
1925	28·4	99·3	126·9	—	—	—
1926	28·0	97·9	73·5	—	—	*100·0*
1927	29·3	102·4	*100·0*	—	—	101·9
1928	31·1	108·7	109·6	2·03	102·1	105·1
1929	32·1	112·2	119·5	2·04	102·6	103·7

Beräkningarna grunda sig i fråga om Polen på kollektivavtalsstatistiken, för de tre övriga länderna däremot på uppgifter från representativa arbetsgivare inom olika näringsgrenar rörande den genomsnittliga arbetslönen per timme (i Japan per arbetsdag).

Samtliga de hittills berörda lönesiffrorna avse, såsom av tabellerna framgår, de *nominella* lönebeloppen, vilkas växlingar till stor del stå i samband med penningvärdets fluktuationer i resp. länder. De på grundval av dessa siffror beräknade indextalen kunna följaktligen icke utan vidare användas för internationella jämförelser eller för ett bedömande av förändringarna i arbetarklassens *reella* inkomster. I en del av de medtagna länderna ha emellertid

Tab. B. Indextal för reallönernas förändringar i vissa länder.

År	Sverige		Tyskl.	Estl.	Polen	Tjeckoslovak.		Australien[2]		Förenta stat.[3]		Sydafr.
	per dag	per år	timme	timme	vecka	timme	vecka	A	B	timme	vecka	vecka
Före kriget	*100*	*100*	*100*	—	—	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*
1920	115	109	—	—	—	—	—	96	98	122	119	90
1921	127	112	—	—	—	—	—	114	110	131	114	112
1922	114	107	—	—	—	—	—	119	118	128	120	101
1923	120	114	—	*100*	—	127	113	112	113	138	135	101
1924	123	121	—	92	127	128	114	116	115	142	129	101
1925	125	123	96	93	110	125	111	114	113	138	129	101
1926	130	128	103	92	98	128	114	113	115	137	129	103
1927	130	131	105	98	*100*	124	110	116	118	142	134	102
1928	132	129	107	97	108	130	116	118	114	144	135	103
1929	137	137	110	96	115	—	—	—	—	147	139	—

[1] Perioden juli 1928—juni 1929 = 100.

[2] A-siffrorna äro beräknade med hänsynstagande till förekommande arbetslöshet, B-siffrorna för arbetare med full sysselsättning.

[3] Enligt National Industrial Conference Board. Skillnaden mellan arbetsbyråns här återgivna indextal och de i Sociala Meddelanden tidigare (årg. 1930, sid. 416) återgivna siffrorna beror därpå, att arbetsbyrån icke räknat med årsmedeltal, utan utgått från siffrorna för juni månad resp. år.

de statistikutgivande institutionerna jämsides med uppgifterna om nominallönerna även framlagt beräkningar rörande reallönens förändringar under de olika åren (eller material till sådana). Sistnämnda siffror återgivas i *tab. B.*

Då de här framlagda indextalen äro beräknade efter de delvis skiljaktiga metoder, som tillämpas inom statistiken i resp. länder, och hänföra sig till på olika sätt kalkylerade lönesiffror (i vissa fall avtalsenliga lönesatser, i andra faktiska genomsnittsinkomster), äro de olika ländernas siffror icke att betrakta såsom fullt jämförbara. Vissa ofrånkomliga slutsatser torde dock kunna dragas med hänsyn till bl. a. den påfallande skillnad, som föreligger mellan reallönernas stegring i å ena sidan Sverige och Förenta staterna, å andra sidan de övriga i sammanställningen medtagna länderna.

Socialstyrelsens utlåtande angående kostnaderna för läkarbesiktning av minderåriga industriarbetare.

Genom beslut den 15 augusti 1929 hade Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att avgiva utlåtande över en framställning av Osbyverken, att staten måtte ikläda sig alla kostnader, som äro förbundna med den i 35 § i lagen om arbetarskydd föreskrivna läkarbesiktningen av minderåriga industriarbetare. Till fullgörande härav har styrelsen i skrivelse den 25 augusti 1930 anfört följande.

I skrivelse till styrelsen den 9 mars 1928 anhöll Sveriges industriförbund, att styrelsen ville föranstalta om en utredning, i vad mån de i nuvarande arbetarskyddslag föreskrivna åtgärderna i fråga om läkarbesiktning av minderåriga arbetare vore mera omfattande än förhållandena nödvändigtvis påfordrade. I anledning härav anhöll styrelsen i cirkulärskrivelse den 31 mars 1928 om besiktningsläkarnas yttrande i ämnet och ingingo svar från 98 av de 129 tillfrågade läkarna. Av de 98, som svarat, ha emellertid 10 förklarat sig sakna tillräcklig erfarenhet för att avgiva yttrande, medan 3 yttrat sig mera obestämt om besiktningarnas betydelse, dock närmast mot deras bibehållande, åtminstone i nuvarande omfattning.

För ett upphörande av de årliga besiktningarna ha 29 besiktningsläkare uttalat sig. I allmänhet ha dessa läkare dock samtidigt framhållit, att besiktning fortfarande borde ske i de fall, där inskränkning i eller villkor för den minderåriges användande till arbete blivit av undersökningsläkaren antecknat i den minderåriges intygsbok vid undersökning av den minderårige före antagandet till arbete eller där den minderårige själv, målsman, arbetsgivare eller yrkesinspektör påfordrade besiktning. Såsom skäl för att de årliga besiktningarna skulle kunna upphöra, har väsentligen anförts, att vid besiktningarna endast mera sällan mera anmärkningsvärda missförhållanden uppdagas, utöver vad som vid undersökningen före antagandet till arbete blivit konstaterat.

En inskränkning av besiktningarna har förordats av 9 besiktningsläkare, varav flertalet föreslagit, att årlig besiktning skulle äga rum endast inom den större industrien, medan inom den mindre industrien besiktning blott skulle äga rum, om målsman eller yrkesinspektör det påkallade eller om särskild hälsorisk förefanns i fråga om det arbete, vari den minderårige användes.

För de obligatoriska årliga besiktningarnas bibehållande i huvudsak i nuvarande omfattning ha 47 besiktningsläkare eller mer än hälften av dem, som tagit ställning till frågan, uttalat sig. Bland dessa läkare, som i regel utförligt motiverat sin uppfattning, befinna sig nästan samtliga förste provinsialläkare samt förste stadsläkarna i ett par större städer.

Frågan om de årliga läkarbesiktningarna av minderåriga arbetare har även diskuterats vid ett möte av förste provinsialläkarna i april 1928. Härvid enade man sig om att avstyrka den av industriförbundet gjorda framställningen. Skälen härför sammanfattades i en vid mötet framlagd promemoria på följande sätt:

a) Besiktningarna äro otvivelaktigt av stor betydelse för de minderåriga i hälsovårdshänseende, ej blott genom de anmärkningar med avseende på kroppsbyggnad och hälsotillstånd, som av besiktningsläkaren göras i intygsböckerna, utan även genom de muntliga råd rörande hälsovård och iakttagna missförhållanden, som av läkaren vid besiktningarna lämnas de minderåriga, deras målsmän eller arbetsgivare.

b) Genom de årliga besöken å arbetsställena blir läkaren i tillfälle kontrollera, att hans råd och anvisningar följas.

c) Det kan ej med fog påstås, att kostnaderna för mindre arbetsgivare blir särskilt betungande, enär läkarna oftast under samma resetur besöka flera småställen eller taga dessa i samband med resor för andra ändamål.

d) De små arbetsgivarna äro vanligen de mest försumliga med att låta undersöka de minderåriga före anställandet; många undandraga sig därjämte besiktning genom att icke anmäla användning av minderårig arbetskraft.

e) Målsmans påkallande av undersökning skulle ej leda till mycket, då dessa ofta nog äro angelägna om arbete åt minderåriga utan att tänka på, huruvida dessa kunna lida men därav. Att överlämna avgörandet om undersökning till yrkesinspektörerna är ej heller lyckligt, då ju dessa understundom blott med flera års mellanrum besöka mindre arbetsställen, och det för övrigt kan vara vanskligt för dem att bedöma, huruvida den minderåriges hälsotillstånd tål vid arbetet.

För övrigt avser ju all socialhygienisk lagstiftning att förebygga ohälsa, ej att gripa in, när olyckan redan är skedd.

f) Vid besiktningsförrättningarna får läkaren tillfälle att göra inspektion av arbetslokalerna, vilket ofta kan vara av stor betydelse.

g) Förslag lär redan föreligga om utsträckt befrielse för de minsta arbetsföretagen från bestämmelserna i § 15.

Uttalandet i sista stycket åsyftar tydligen det förslag till ändring av 15 § arbetarskyddslagen, som framlagts i det av socialstyrelsen den 2 november 1925 avgivna betänkandet med förslag till revision av nämnda lag.

Några av de besiktningsläkare, som uttalat sig för besiktningarnas bibehållande, ha framställt en del förslag i syfte att nedbringa kostnaderna för besiktningarna. Sålunda har föreslagits,

att staten i fråga om besiktning vid avlägset liggande mindre arbetsställe skulle betala ej blott resekostnadsersättning utan jämväl den s. k. färdgottgörelsen;

att mindre företag med t. ex. intill 10 minderåriga arbetare skulle medgivas låta dessa inställa sig till besiktning å läkarens mottagningsrum, om detta ur kostnadssynpunkt befunnes förmånligare;

att ett maximibelopp på t. ex. 200 kronor bestämdes, vilket kostnaden för själva undersökningen icke finge överskrida;

att till besiktningsläkare skulle förordnas närmaste tjänsteläkare;

att till besiktningsläkare skulle kunna förordnas även företagets egen läkare eller ackordsläkare;

att under året nyanställda och således före antagandet i arbete undersökta minderåriga icke skulle behöva besiktigas samma år;

att minderåriga säsongarbetare skulle besiktigas blott vartannat år, om icke särskild anledning till årlig besiktning förefunnes;
att vid sågverk läkarbesiktning icke skulle behöva göras oftare än vartannat år.

Inom styrelsen har på grundval av vissa i besiktningsläkarnas rapporter för åren 1914—1929 meddelade uppgifter verkställts nedanstående sammanställning av antalet under nämnda år läkarbesiktigade minderåriga samt de åtgärder, vartill besiktningarna givit anledning från läkarnas sida:

År	Läkarbesiktigade minderåriga	Ändrad sysselsättning eller villkor för användandet		Förbud för fortsatt användande		Anmärkningsvis gjord anteckning om missförhållande		Summa antecknade missförhållanden	
	Antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
1914	40 310	1 507	3·7	153	0·4	10 253	25·4	**11 913**	**29·5**
1915	45 298	**2 015**	**4·4**	167	0·4	11 399	25·2	**13 581**	**30·0**
1916	47 052	2 143	4·6	222	0·5	11 727	24·9	**14 092**	**30·0**
1917	46 995	1 930	4·1	138	0·3	10 421	22·2	**12 489**	**26·6**
1918	38 177	1 536	4·0	68	0·2	7 940	20·7	**9 544**	**24·9**
1919	41 271	—	—	—	—	—	—	—	—
1920	44 965	1 647	3·7	108	0·2	5 224	11·6	**6 979**	**15·5**
1921	25 577	1 079	4·2	42	0·2	3 225	12·6	**4 346**	**17·0**
1922	27 979	1 214	4·3	49	0·2	3 171	11·3	**4 434**	**15·8**
1923	32 122	1 465	4·6	55	0·2	3 906	12·2	**5 426**	**16·9**
1924	33 508	1 604	4·8	47	0·1	3 776	11·3	**5 427**	**16·3**
1925	32 127	1 400	4·4	35	0·1	4 100	12·8	**5 535**	**17·2**
1926	31 025	1 162	3·7	49	0·2	3 728	12·0	**4 939**	**15·9**
1927	29 846	1 066	3·6	43	0·1	4 043	13·5	**5 152**	**17·3**
1928	32 176	1 084	3·4	65	0·2	4 040	12·6	**5 189**	**16·1**
1929	33 108	1 135	3·4	59	0·2	4 213	12·7	**5 407**	**16·3**

I ovanstående sammanställning har för år 1919 uppgift kunnat lämnas endast å antalet besiktigade minderåriga. I mitten av nämnda år utfärdades nämligen ändrade bestämmelser i avseende å besiktningens utförande, vilket föranledde en ändrad uppställning av besiktningsläkarnas rapporter samt medförde, att rapporterna för senare hälften av 1919 icke kunde samarbetas med rapporterna för samma års första hälft.

Granskar man den ovan återgivna sammanställningen, finner man, att antalet fall, där *ändrad sysselsättning eller villkor* för den minderåriges användande föreskrivits, utgör c:a 4 % av hela antalet besiktigade minderåriga och att detta procenttal är i det närmaste konstant för hela den redovisade tidsperioden 1914—1929, dock med en viss sjunkande tendens beträffande de senaste åren. Vad procenttalets storlek beträffar, måste denna anses vara avsevärd, då den innebär, att vid *årligen* företagen besiktning icke mindre än ungefär var 25:e minderårig företer sådant missförhållande i avseende å hälsotillstånd eller kroppsbeskaffenhet, att det kräver ovannämnda åtgärd i fråga om den minderåriges arbete.

Antalet fall, där *förbud* för den minderåriges fortsatta användande i arbetet föreskrivits, är större i början av den redovisade tidsperioden än senare. Fr. o. m. år 1918 förblir antalet emellertid tämligen konstant, hållande sig omkring 0·2 % av hela antalet besiktigade minderåriga. Ej heller det förhållandet, att varje år i medeltal omkring 50 minderåriga förete sådant allvarligt missförhållande i avseende å hälsotillstånd eller kroppsbeskaffenhet, att de måste skiljas från arbetet, torde kunna sägas vara av ringa betydenhet.

Såsom förut omnämnts, utfärdades i mitten av 1919 ändrade bestämmelser i avseende å besiktningens utförande. De nya bestämmelserna, som icke inneburo någon

ändring i själva grunderna för besiktningen, borde egentligen icke hava föranlett någon minskning i antalet från besiktningsläkarnas sida vidtagna åtgärder. Sammanställningen utvisar emellertid, att fr. o. m. 1920 en avsevärd nedgång inträder i fråga om antalet *anmärkningsvis gjorda anteckningar om missförhållande* i avseende å de minderårigas hälsotillstånd eller kroppsbeskaffenhet, vilket tyder på att besiktningsläkarna icke ansett sig behöva anmäla så många missförhållanden av mindre betydenhet som tidigare skett. Antalet fall av anmärkningsvis antecknade missförhållanden håller sig dock vid den förhållandevis höga siffran av 12 % av hela antalet undersökta minderåriga.

Med hänsyn till vad sålunda framgått rörande de hittillsvarande resultaten av de årliga besiktningarna, synes man vara berättigad påstå, att dessa besiktningar äro av stor betydelse för de inom industrien anställda minderåriga arbetarna. Detta har ju även vitsordats av så gott som samtliga förste provinsialläkare, vilka med hänsyn till sin ställning och erfarenhet torde få anses särskilt skickade att avgiva ett sakkunnigt omdöme i frågan. Denna betydelse ökas givetvis avsevärt genom de muntliga råd rörande hälsovård och iakttagna missförhållanden, som läras av läkarna vid besiktningarna i stor utsträckning lämnas de minderåriga, deras målsmän eller arbetsgivare. Med hänsyn till vad sålunda anförts, anser sig styrelsen för sin del böra bestämt förorda ett bibehållande av besiktningarna i huvudsak i deras nuvarande omfattning. Styrelsen vill i detta sammanhang erinra om det krav, som numera allmänt framföres om införande av årligen eller oftare återkommande läkarundersökning av alla skolbarn. Mot bakgrund härav skulle det onekligen te sig mycket egendomligt, om någon mera avsevärd inskränkning genomfördes i fråga om de sedan många år tillbaka förekommande årliga läkarundersökningarna av den inom industrien arbetande ungdomen under den mera ömtåliga utvecklingstiden (t. o. m. 18:e levnadsåret).

Möjlighet till befrielse från de årliga läkarbesiktningarna föreligger redan enligt gällande arbetarskyddslag i vissa fall. I fråga om arbete med vändning och stackning av torv eller annat därmed jämförligt lätt arbete, som bedrives i fria luften och icke regleras av samband med mekaniskt driven arbetsprocess, äger nämligen yrkesinspektionens chefsmyndighet medgiva sådan befrielse (se 16 § andra stycket och 41 § första stycket arbetarskyddslagen). Denna eftergiftsmöjlighet har också kommit till tillämpning i ganska stor utsträckning, dock nästan uteslutande beträffande torvarbete. I sitt år 1925 avgivna förslag till reviderad arbetarskyddslag har styrelsen emellertid föreslagit, att berörda möjlighet skulle erhålla en mera allmän omfattning och avse »sådant lätt arbete, som bedrives i fria luften och fortgår allenast under kortare tid av året samt icke regleras av samband med mekaniskt driven arbetsprocess» (se 27 § i förslaget). Någon utvidgning härutöver av möjligheten till befrielse från de årliga besiktningarna finner styrelsen för närvarande icke skäl att föreslå.

Vad härefter angår kostnaderna för läkarbesiktningarna gäller ju enligt den av Kungl. Maj:t den 31 december 1912 fastställda taxan med däri den 30 maj 1919 vidtagna ändringar, att resekostnadsersättningen bestrides av statsverket, under det att den s. k. färdgottgörelsen samt arvodet för själva besiktningen skola gäldas av vederbörande arbetsgivare. Icke heller härutinnan anser sig styrelsen kunna föreslå någon ändring.

Då det emellertid icke torde kunna förnekas, att kostnaderna för besiktningar vid mindre och avlägset belägna arbetsställen kunna bliva betungande för arbetsgivarna, har styrelsen ansett sig böra taga under övervägande, huruvida icke utan äventyrande av ändamålet med besiktningarna vissa åtgärder skulle kunna vidtagas till nedbringande av de med desamma förenade kostnaderna. Styrelsen har härvid kommit till det resultatet, att detta låter sig göra, och får med avseende härå anföra följande.

Enligt arbetarskyddslagens 35 § skall läkarbesiktningen av de minderåriga företagas *vid* ifrågakommande arbetsställe. Att så sker måste i vanliga fall anses lämpligt och naturligt. Det påkallas också av önskvärdheten av att besiktningsläkaren får kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrives vid arbetsstället i fråga. Från berörda regel torde emellertid utan olägenhet undantag kunna medgivas i viss utsträckning. Arbetsgivare, som i arbetet använder högst 10 minderåriga arbetare, borde sålunda, såvida icke *särskilda skäl tala däremot*, kunna tillåtas låta dessa inställa sig till besiktning å läkarens bostadsort (mottagningsrum) eller å annan lämplig plats — exempelvis å närmaste större arbetsplats, där besiktning årligen äger rum — om kostnaderna för arbetsgivaren därigenom skulle nedbringas. Medgivande, varom här är fråga, skulle på framställning av arbetsgivaren lämnas av yrkesinspektionens chefsmyndighet, i regel efter hörande av vederbörande yrkesinspektör och besiktningsläkare. Någon ändring av gällande lag i nu omhandlade hänseende har icke föreslagits av styrelsen i dess år 1925 avgivna revisionsförslag (se 51 § i förslaget). En komplettering av förslaget härutinnan borde sålunda vidtagas.

I allmänhet måste det anses önskvärt, att besiktningsförrättningarna inom de olika länen uppdragas åt ett fåtal därtill lämpliga läkare, av vilka var och en får ett större antal arbetsställen på sin lott. Härigenom erhåller besiktningsläkaren större erfarenhet i fråga om besiktningarnas verkställande, på samma gång som en viss garanti vinnes för ett mera enhetligt genomförande av besiktningarna. Särskilt torde förste provinsialläkarna, som ha den allmänna uppsikten över hälsovården i länet och med hänsyn härtill i regel måste anses särskilt skickade för ifrågavarande uppdrag, böra komma i fråga härvidlag. En tydlig tendens förefinnes också hos länsstyrelserna att vid meddelandet av besiktningsförordnandena förfara på här angivet sätt. En avvikelse från ifrågavarande förfaringssätt torde emellertid kunna ifrågakomma beträffande avlägset liggande mindre arbetsställen. I fråga om sådana arbetsställen borde, för den händelse besiktningskostnaderna därigenom skulle avsevärt minskas, besiktningsuppdraget anförtros åt den tjänsteläkare, som är bosatt närmast arbetsplatsen i fråga. Det synes önskligt, att anvisning härom lämnas länsstyrelserna av Kungl. Maj:t.

Rörande anordnandet av besiktningsresorna må slutligen erinras om bestämmelsen i § 5 i kungörelsen den 31 december 1912 angående läkarundersökning och läkarbesiktning av minderåriga arbetare, att läkare bör planlägga sina resor på sådant sätt, att därav förorsakas minsta möjliga kostnad för statsverket och arbetsgivarna. Denna bestämmelse lärer även innebära, att besiktningsläkare, som tillika är tjänsteläkare, bör i fall, där detta är ägnat att nedbringa färdgottgörelsen, så vitt så lämpligen låter sig göra verkställa besiktningarna i samband med resor för andra offentliga tjänsteförrättningar — något som i regel jämväl torde ske. Då reseräkningarna skola ingivas till länsstyrelserna, föreligger också möjlighet till övervakande av att här berörda bestämmelse efterleves.

Såsom förut omförmälts ha från besiktningsläkarnas sida åtskilliga förslag till förbilligande av besiktningarna framställts. I den mån dessa förslag icke inrymmas i vad styrelsen ovan föreslagit, har styrelsen ansett sig icke kunna biträda desamma.

Vid behandlingen av detta ärende har socialstyrelsen förehaft överläggningar med medicinalstyrelsen, och har nämnda styrelse förklarat sig kunna helt biträda förevarande utlåtande.

Socialstyrelsens förslag till åtgärder mot handeln med kvinnor och barn.

Avgivet den 12 juli 1930.

Sedan en av nationernas förbunds generalförsamling den 30 september 1921 antagen internationell konvention angående handeln med kvinnor och barn blivit den 30 mars 1922 å Sveriges vägnar undertecknad, har Kungl. Maj:t den 30 juni 1922 *dels* förordnat, att inom justitiedepartementet skulle verkställas utredning rörande de åtgärder av legislativ natur, som för Sveriges del kunde finnas erforderliga med hänsyn till Sveriges anslutning till ifrågavarande konvention, *dels och* anbefallt Sveriges delegation för det internationella socialpolitiska samarbetet att, efter samråd med justitiedepartementet och vederbörande ämbetsverk samt med särskilt beaktande av bestämmelserna i konventionens art. 6 och 7, verkställa utredning och till socialdepartementet inkomma med förslag till de övriga åtgärder, vartill Sveriges anslutning till konventionen kunde giva anledning.

Efter det socialstyrelsen, jämlikt uppdrag av Kungl. Maj:t den 19 januari 1923, med visst undantag övertagit de uppgifter, som ålegat förenämnda delegation, har socialstyrelsen den 4 februari 1928 berett styrelsen för föreningen Vaksamhet tillfälle att avgiva yttrande och förslag rörande de åtgärder, som från föreningens synpunkt kunde anses önskvärda med anledning av Sveriges anslutning till omförmälda konvention; och får socialstyrelsen, med överlämnande av ett av föreningen den 31 december 1928 avgivet yttrande, efter samråd med justitiedepartementet anföra följande.

Den ifrågavarande konventionen har ratificerats av Sverige den 9 juni 1925.

De enda av konventionens artiklar, vilkas innehåll faller inom området för socialstyrelsens verksamhet, äro art. 6 och 7, så lydande:

»Art. 6. De höga fördragsslutande parterna överenskomma att, såvitt de ännu icke vidtagit lagstiftande och administrativa åtgärder i syfte att auktorisera och övervaka agenturer och byråer för platsanskaffning, utfärda bestämmelser i sådant syfte för att tillförsäkra skydd åt kvinnor och barn, som söka arbete i annat land.

Art. 7. De höga fördragsslutande parterna överenskomma beträffande anordningarna för immigration och emigration att vidtaga lagstiftande och administrativa åtgärder avsedda att bekämpa handeln med kvinnor och barn. De överenskomma särskilt att utfärda nödiga bestämmelser till skydd för kvinnor och barn, som resa på emigrantfartyg, icke endast vid avresan och vid ankomsten utan även under själva resan och att vidtaga anordningar beträffande affischering på stationer och i hamnar, varigenom kvinnor och barn varnas för farorna på grund av sådan handel och anvisning lämnas å platser, där de kunna få bostad, hjälp och skydd.»

Med avseende å *art. 6* må framhållas, att ganska utförliga bestämmelser i fråga om övervakande av platsförmedlingsverksamheten redan finnas meddelade i kungl. kungörelsen den 5 maj 1916 angående kommissionärer för anskaffande av arbetsanställning. För yrkesmässigt utövande av verksamhet såsom kommissionär för att åt tjänare eller andra anskaffa anställning inom eller utom riket erfordras tillstånd av vederbörande länsstyrelse, vilket tillstånd kan när som helst återkallas. Då fråga är om anskaffande av anställning å utrikes ort, fordras dessutom, att kommissionären ställt säkerhet å minst 1 000 högst 5 000 kronor. Vid förmedlande av anställning å utrikes ort skall upprättas kontrakt i två exemplar, däri bland annat skall angivas den arbetssökandes namn, hemvist och födelseår, den blivande arbetsgivarens namn,

yrke och hemvist, den åtagna tjänstens beskaffenhet samt tiden för anställningens början och slut ävensom den överenskomna lönen och övriga betingade förmåner. Kontraktet skall även innehålla förpliktelse för kommissionären att, om den arbetssökande icke erhåller den betingade anställningen eller under den avtalade tjänstetiden icke bekommer utfäst lön och övriga förmåner eller innan samma tids utgång varder annorledes än på grund av laga skäl skild från anställningen, ersätta vad av den avtalade kontanta lönen ej bekommits så ock bekosta hemresa. Det är förbjudet att i kontraktet inrycka avtal, att kostnad för resa och underhåll skall avdragas från den utfästa lönen eller efter ankomsten till bestämmelseorten eljest avtjänas. Avflyttning får ej ske ur riket, innan den arbetssökandes exemplar av kontraktet jämte behörigt utflyttningsbetyg blivit hos vederbörande polismyndighet eller magistrat i avgångsorten uppvisade och kontraktet försett med anteckning, att det blivit upprättat i överensstämmelse med kungörelsen.

Om en arbetstagare, som genom kommissionärs försorg blivit befordrad från riket, anser sig äga anledning till klagan över att ej hava fått åtnjuta den rätt och de förmåner, som på grund av kontraktet bort tillkomma honom, kan han göra anmälan därom hos vederbörande konsul, vilken då har att anställa noggrann undersökning angående klagomålet och söka, såvitt ske kan, bereda klaganden gottgörelse och eventuellt draga försorg om hans fortskaffande till hemorten på kommissionärens bekostnad.

Kommissionär är skyldig att föra förteckning över de personer, som genom honom söka anställning, och de lediga platser, vilka hos honom anmälas, ävensom att för varje månad till vederbörande polismyndighet senast den femte dagen i nästpåföljande månad lämna uppgifter angående sin verksamhet.

Förseelser mot de i kungörelsen givna föreskrifterna äro belagda med bötesstraff.

De författningsbestämmelser, som sålunda gälla här i landet i fråga om auktorisation av och kontroll å den privata förmedlingen av arbetsanställning till utlandet, torde — såsom ock synes vara föreningen Vaksamhets åsikt — erbjuda avsevärda garantier till skydd för de kvinnor och barn, som anlita privata platsförmedlare i Sverige för att söka anställning i annat land. Emellertid torde man vid utarbetandet av nu åsyftade författning knappast ha uppmärksammat de risker, varom här är fråga, men synes det, då författningen sedan någon tid är föremål för revision, att nu antydda brist lämpligen skulle kunna beaktas och avhjälpas i samband därmed.

Vad angår *art. 7* i konventionen må till en början framhållas, att redan vissa bestämmelser förefinnas, vilka äro ägnade att motverka den handel med kvinnor och barn, som kan tänkas försiggå i samband med immigration och emigration. Först och främst är att omnämna den allmänna bestämmelsen i 171 § sjölagen, att passagerare är skyldig att ställa sig till noggrann efterrättelse allt vad med avseende å ordning och skick ombord föreskrives.

Vid fartygets ankomst till bestämmelseorten skall befälhavaren till konsuln å platsen enligt § 50 i förordningen den 4 juni 1884 »om vad med avseende å utvandrares fortskaffande till främmande världsdel iakttagas bör» överlämna en av vederbörande svensk myndighet påtecknad lista över utvandrarna. Konsuln skall förvissa sig om att samtliga antecknade medfölja och i motsatt fall utröna anledningen till bortovaron. Kan konsuln icke erhålla nödiga upplysningar härom från lokalmyndigheterna å bestämmelseorten, åligger det honom att för ändamålet inställa sig ombord omedelbart efter det fartygets ankomst anmälts hos honom. Över vad konsuln inhämtat skall han insända rapport till socialstyrelsen.

Vidare äro att märka de i samma förordnings § 5 intagna bestämmelserna om upprättande av kontrakt emellan utvandraragent och utvandrare (eller dennes målsman), vilket kontrakt skall innehålla vissa upplysningar samt, innan emigration tillåtes, vara uppvisat hos polismyndighet eller magistrat i avgångsorten och försett

med anteckning, att det blivit i överensstämmelse med förordningen upprättat. I kontraktet skall utvandraragenten bl. a. utfästa sig att, om utvandraren vid framkomsten av vederbörande myndighet förbjudes att invandra och förbudet icke föranletts av förhållanden, som inträffat efter kontraktets upprättande, återgälda utvandraren betalningen för bortresan samt på sin bekostnad besörja utvandrarens återresa till hemlandet. I kontraktet får ej ingå avtal om att kostnaden för resa och underhåll skall efter ankomsten till bestämmelseorten genom arbete avtjänas.

Befordring eller förmedling av befordring av utvandrare i annan ordning än i förordningen är föreskrivet är belagd med bötesstraff.

I viss mån erbjuder även den förut omnämnda kommissionärsförordningen den 5 maj 1916 ett skydd för emigranter mot vit slavhandel och andra slag av exploatering, nämligen genom de ovan omförmälda bestämmelserna *dels* om att kontraktet mellan kommissionär och arbetssökande skall innehålla förpliktelse för kommissionären att lämna ersättning och bekosta hemresa, därest avtalade villkor icke uppfyllas, och *dels* om vissa skyldigheter för konsul att inskrida i händelse av anmälan.

De ovan omförmälda bestämmelserna torde emellertid knappast kunna anses vara tillfyllest för beredande av ett effektivt skydd i de hänseenden, som avses i art. 7 av den föreliggande konventionen. Ytterligare åtgärder torde därför, såsom ock av föreningen Vaksamhet framhållits, få anses vara av behovet påkallade.

I sitt den 14 januari 1928 avgivna betänkande med förslag till vissa åtgärder beträffande emigrationen har socialstyrelsen framlagt bl. a. förslag till lag angående utvandrares befordran m. m. Detta lagförslag är väsentligen avsett att bereda en efter nutida förhållanden avpassad ersättning för ovannämnda, i åtskilliga avseenden föråldrade utvandrare-förordning av den 4 juni 1884 och åsyftar sålunda i huvudsak att fortfarande tillförsäkra de svenska utvandrarna ett visst skydd i avseende å deras transport till invandringslandet. Rörande innehållet av den föreslagna lagstiftningen får styrelsen hänvisa till ifrågavarande betänkande, som publicerats i serien statens offentliga utredningar under nr 1928: 8.

Av de föreslagna bestämmelserna torde i detta sammanhang 12 § förtjäna särskild uppmärksamhet. Enligt denna § skulle det åligga utvandraragenter och deras ombud att efter anmodan av socialstyrelsen för utvandrare och andra, med vilka de i nämnda egenskap träda i förbindelse, bekantgöra varningar och andra upplysningar. Såsom av motiveringen till bestämmelsen framgår, har den tillkommit i syfte att underlätta fullgörandet i vissa avseenden av förpliktelsen att ägna utvandrarna omvårdnad jämväl efter deras framkomst till det främmande landet. Bl. a. skulle bestämmelsen kunna förväntas bliva till nytta vid fullgörandet av de förpliktelser, som enligt de internationella avtalen rörande den s. k. vita slavhandeln kunna komma att åligga vårt land beträffande befordringen av kvinnliga och minderåriga emigranter.

Bland de åtgärder, till vilka Sverige enligt konventionens art. 7 förbundit sig, har särskilt nämnts vidtagande av anordningar beträffande affischering på stationer och i hamnar, varigenom kvinnor och barn varnas för farorna på grund av sådan handel och anvisning lämnas å platser, där de kunna få bostad, hjälp och skydd. Föreningen Vaksamhet har i sitt yttrande uttalat den åsikten, att för detta slags hjälparbete i främsta rummet torde lämpa sig vissa kvinnoföreningar med erfarenhet av socialt välfärdsarbete och med ett större antal lokalavdelningar, som disponera egna inackorderingshem, varmed föreningen närmast åsyftat förbundet av Sveriges K. F. U. K. och Vita bandet.

Socialstyrelsen ansluter sig för sin del till denna uppfattning. Såväl ur lämplighetssynpunkt som med hänsyn till kostnaderna för staten torde det vara att föredraga, att verksamheten i fråga anförtros åt dylika föreningar, framför den anordningen, att staten skulle genom sina egna organ — eventuellt nyinrättade sådana — direkt ombesörja dessa i konventionen föreskrivna uppgifter. Båda de föreslagna föreningarna synas lämpade för uppdraget.

Att staten skulle gälda de ökade kostnader, verksamheten komme att medföra för dem, som åtoge sig densamma, synes naturligt. För att bilda sig en föreställning om nämnda kostnader har styrelsen under hand inhämtat upplysningar från Vita bandets centralstyrelse. Till en början synes det endast erforderligt att för ändamålet upprätta särskilda kontor i Göteborg och Malmö. I Stockholm torde den »sociala råd- och hjälpbyrå», som svenska kyrkans diakonistyrelse inrättat i en lokal, som kostnadsfritt upplåtes i centralstationen, vara tillfyllest. Därest så skulle visa sig påkallat, kunde sedermera verksamheten utvidgas till att omfatta även andra orter, exempelvis Hälsingborg och Trälleborg.

I Göteborg torde man eventuellt kunna påräkna att få disponera någon lokal i statens järnvägars station. Utgifterna skulle därför kunna beräknas begränsa sig till *dels* engångskostnader för inköp av möbler, skyltar m. m. 300 kronor, *dels* årliga kostnader för arbetsmaterial och porto 300 kronor och *dels* årliga avlöningar åt två personer å tillhopa 3 000 kronor — allt i runda tal. Det har ansetts nödvändigt att anställa två personer med hänsyn därtill, att båtar till Amerika och tåg till kontinenten avgå såväl dag som natt.

Beträffande Malmö anses utrymmet i statens järnvägars station redan vara så upptaget, att någon lokal därstädes ej kan ställas till förfogande. Utgifterna för verksamhetens bedrivande i denna stad ha beräknats sålunda: engångskostnader 700 kr., årliga kostnader för värme, lyse, telefon, städning m. m. 500 kr., årlig lokalhyra 1 200 kr. samt årlig avlöning till kontorsföreståndarinna 2 400 kr.

Det synes emellertid tvivelaktigt, om de speciella uppgifter, varom här är fråga, motivera anställandet av särskild personal, som skulle uteslutande syssla med dessa uppgifter. Måhända kunde det låta sig göra att för arbetets utförande anlita personer, vilka samtidigt bedreve verksamhet inom någon av de förut omförmälda kvinnoföreningarna. Om de till stor del likartade arbetsuppgifterna på dylikt sätt kunde förenas, synas statsutgifterna för ändamålet kunna beräknas något lägre än vad ovannämnda kostnadsberäkningar utvisa.

Vad därefter angår särskilt de skyddsåtgärder, som böra vidtagas under resa på emigrantfartyg, har föreningen Vaksamhet föreslagit, att ombord å sådana fartyg skulle anställas kvinnliga övervakare. Att å varje emigrantfartyg anställa en särskild person för ifrågavarande ändamål synes styrelsen icke vara oundgängligen nödvändigt. Ifrågasättas kan, om ej åt någon ombord anställd lämpligt kvalificerad kvinna, t. ex. sjuksköterska, skulle kunna uppdragas att utöva sådan verksamhet, som här avses. Någon särskild vikt torde knappast, såsom föreningen Vaksamhet gör, böra fästas vid hennes erfarenhet av polisarbete. Snarast bör såsom kompetensvillkor uppställas, att hon besitter sådana personliga egenskaper och sådan erfarenhet, som göra henne lämpad för ifrågavarande art av social verksamhet. Å fartyget böra å lämpliga ställen anslås meddelande om var och när denna övervakare är att träffa jämte upplysning om att hennes arbete innefattar social hjälpverksamhet. Det förut omtalade förslaget till reviderad lagstiftning angående utvandrares befordran m. m. bereder uppsiktsmyndigheten möjlighet att, där så finnes påkallat, ålägga rederi att anställa dylik övervakare.

Socialstyrelsens förslag till förordning angående idkande av pantlånerörelse.

Genom remiss den 20 juni 1924 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att verkställa utredning och avgiva förslag rörande vilka åtgärder, som från det allmännas sida skulle kunna vidtagas för borttagandet eller minskandet av pantlånerörelsens sociala nackdelar. Remissen var föranledd av riksdagens skrivelse till konungen den 3 juni 1924, nr 242, däruti riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en dylik utredning samt, därest så erfordrades, för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Riksdagen hade i sin berörda skrivelse i övrigt anfört följande:

»Uti inom riksdagens båda kamrar väckta likalydande motioner har framhållits behovet därav att en utredning komme till stånd rörande vilka åtgärder kunde från det allmännas sida vidtagas för borttagande eller hävande av pantlånerörelsens sociala nackdelar.

Riksdagens vederbörande utskott har i den ordning, 46 § riksdagsordningen stadgar, inhämtat yttrande i frågan av socialstyrelsen.

Det torde icke kunna bestridas, att pantlånerörelsen, sådan den för närvarande bedrives, är behäftad med åtskilliga, särskilt ur social synpunkt betänkliga brister. I viss mån beror detta otvivelaktigt därpå, att förordningen den 28 maj 1918 angående ifrågavarande verksamhet huvudsakligen meddelar ordningsbestämmelser samt till förebyggande av de sociala vådorna av rörelsen allenast innehåller den föreskriften, att pant ej får mottagas av den, som ej fyllt 18 år eller är berusad.

Fullständigt oreglerade lämnas alltså exempelvis frågorna om begränsning av räntans belopp, om garantier för pantens vård under lånetiden, om rätt till återlösen av panten och densammas realisation, och jämväl saknas bestämmelser till förebyggande av rörelsens hygieniska vådor.

Enligt riksdagens mening är här ifrågavarande brist i lagstiftningen av den betänkliga art, att det för riksdagen framstår såsom synnerligen angeläget, att åtgärder i syfte att komplettera de nu gällande föreskrifterna komma till stånd, och torde därvid jämväl vara förtjänt av beaktande frågan om och på vad sätt pantsättning av arbetsredskap och gods, som bekommits av fattigvård eller enskild välgörenhet och dylikt, må kunna förebyggas.

Angivna önskemål kunna givetvis befrämjas genom rörelsens övertagande av kommunerna själva eller vissa allmännyttiga bolag med begränsad vinstutdelning och dylikt.

Vid en blivande utredning av förevarande spörsmål torde därjämte böra beaktas de synpunkter och förslag till frågans lösning, som framkommit i socialstyrelsens yttrande i ärendet.»

Med anledning av remissen har socialstyrelsen från överståthållarämbetet och länsstyrelserna i samtliga län ävensom från svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet samt svenska stadsförbundet inhämtat yttranden rörande behovet av en ny lagstiftning om idkande av pantlånerörelse eller komplettering av nu gällande föreskrifter i ämnet, därvid styrelsen anhållit, att nämnda

myndigheter och sammanslutningar måtte dels uttala sig i fråga om begränsning av räntans belopp, om garantier för pantens vård under lånetiden, om rätt till återlösen av panten och densammas realisation (utöver vad härom stadgas i 10 kap. 2—4 §§ handelsbalken) samt om åtgärder till förebyggande av rörelsens hygieniska vådor, dels taga under övervägande, huruvida och på vad sätt pantsättning av arbetsredskap och gods, bekommet av fattigvård eller enskild välgörenhet och dylikt måtte kunna förebyggas ävensom i samband härmed meddela sin uppfattning, huruvida i nu berörda eller andra avseenden fördelar kunde vinnas genom pantlåneverksamhetens övertagande av kommunerna eller vissa allmännyttiga bolag med begränsad vinstutdelning eller dylikt. Därjämte har styrelsen anhållit, att överståthållarämbetet och länsstyrelserna måtte meddela styrelsen uppgift å de pantlåneinrättningar, som enligt av dem lämnat tillstånd idkade pantlånerörelse inom respektive myndigheters förvaltningsområden ävensom från nämnda inrättningar införskaffa upplysningar angående för olika fall tillämpade lånevillkor, däribland räntesatser och lånetid, samt angående inrättningarnas omsättning under senaste redovisningsår (1926). Om de av myndigheterna lämnade tillstånden förbundits med särskilda villkor, framhölls önskvärdheten att jämväl erhålla meddelande härom.

Med överlämnande av de från ovannämnda myndigheter och sammanslutningar inkomna yttranden har styrelsen den 12 juni 1930 till Kungl. Maj:t ingivit ett av styrelsen utarbetat förslag till ny förordning angående idkande av pantlånerörelse och i samband därmed anfört följande:

Av de inkomna yttrandena synes framgå, att några mera betydande anmärkningar i allmänhet icke framställts mot det sätt, på vilket pantlåneinrättningarna handhava sin rörelse. Av flertalet myndigheter ävensom av de båda hörda sammanslutningarna bekräftas emellertid, att vissa sociala missförhållanden äro förenade med pantlånerörelsens bedrivande samt förordas revision av pantlånelagstiftningen eller vidtagande av ändringar eller kompletteringar av denna lagstiftning i ett eller annat hänseende. Några myndigheter anse däremot någon ny eller mera genomgripande förändring i lagstiftningen icke erforderlig. Sålunda håller länsstyrelsen i *Östergötlands* län före, att med de befogenheter, som gällande förordning inrymmer åt länsstyrelse och polismyndighet, de sociala önskemålen redan nu kunna vinna avseende. En liknande uppfattning företrädes av länsstyrelserna i *Skaraborgs* och *Västernorrlands* län. Länsstyrelsen i *Södermanlands* län anser något väsentligt icke vara att vinna av en påbyggnad eller komplettering av nu gällande lagstiftning och länsstyrelsen i *Örebro* län håller före, att sociala olägenheter med nödvändighet torde vara förenade med pantlånerörelse.

Pantlåneverksamheten fyller otvivelaktigt en nyttig uppgift i samhället, då den bereder möjlighet särskilt för de mindre bemedlade att i händelse av nöd eller tillfällig penningbrist på ett bekvämt sätt skaffa sig erforderliga penningmedel. Att avskaffa denna verksamhet eller lägga hinder i vägen för dess legitima utövande torde alltså icke böra ifrågakomma. Den nuvarande lagstiftningen på området torde emellertid icke erbjuda tillräckliga garantier mot de missförhållanden som, enligt vad utredningen giver vid handen, äro förknippade med verksamheten. En ändring i ett och annat avseende synes därför påkallad.

Frågan om pantlånerörelsens övertagande av kommunerna eller vissa allmännyttiga bolag med begränsad vinstutdelning. Ett flertal av de hörda myndig-

heterna (länsstyrelserna i *Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Älvsborgs, Skaraborgs, Kopparbergs, Gävleborgs, Jämtlands, Norrbottens* län) håller före, att de olägenheter, som äro förenade med den nuvarande ordningen, i större eller mindre utsträckning skulle kunna undgås genom pantlånerörelsens övertagande av kommunerna eller vissa allmännyttiga bolag med begränsad vinstutdelning. De framhålla, att därigenom skulle framför allt det enskilda vinstintresset bliva avkopplat, varjämte stora fördelar stode att vinna även ur ordningssynpunkt.

Länsstyrelsen i *Södermanlands* län framhåller, hurusom i större och medelstora städer, där behov av pantlånerörelse förelåge, alltid funnes större inrättningar med fast personal för fattigvårdens tillgodoseende och anser, att det icke skulle vara förenat med större svårigheter, att å sådana inrättningar anordna en avdelning för pantlåning. Inkomsten härav skulle endast vara så stor, att den ökade utgiften för inrättningen därigenom täcktes. Härvid skulle bl. a. den hygieniska faran undanröjas, då vid fattigvårdsinrättningar alltid torde finnas desinfektionsugn eller andra verksamma medel för smittrening.

Länsstyrelsen i *Örebro* län finner däremot icke några fördelar vara att vinna genom kommunal pantlånerörelse: En sådan skulle säkerligen arbeta under tyngre former och med större omkostnader än ett enskilt företag och komme därför säkerligen icke att kunna bereda sitt klientel billigare räntor eller andra större förmåner än en privat företagare.

Länsstyrelsen i *Göteborgs och Bohus* län tror, att det skulle vara synnerligen olyckligt, om pantlånerörelsen förbehölles kommunerna. Länsstyrelsen förordar i stället bolagsformen såsom obligatorisk. I bolagsordningen kunde då genom Kungl. Maj:ts ingripande räntesatserna regleras allt efter de lokala förhållandena samt rörelsens beskaffenhet och omfattning, varjämte även andra hithörande frågor kunde ordnas utan generella bestämmelser blott genom föreskrifter i bolagsordningen.

Överståthållarämbetet ser frågan ur en annan synpunkt. Enligt gällande förordning angående idkande av pantlånerörelse förverkade den pantlånare sitt tillstånd, som dömdes till ansvar för tjuvnadsbrott eller som med avseende å hos honom anträffat stulet gods befunnes skyldig till ansvar enligt 3 kap. 10 § strafflagen. Denna visserligen stränga, men synnerligen välmotiverade bestämmelse medförde, att pantlånaren iakttoge stor försiktighet vid pantsättningen i och för undvikande att mottaga stulet gods. Denna försiktighet toge sig ofta uttryck i förhör med pantsättaren om åtkomsten av föremålet och kontroll av dennes uppgifter samt vidtagande jämväl av andra åtgärder. Självbevarelsedriften hos pantlånaren nödgade honom att försvåra omsättningen av tjuvgods och medverkade sålunda till ett återhållande av tjuvnadsbrotten och därmed till samhällets skyddande mot dessa. Detta samhällsskydd kunde icke påräknas i på långt när samma grad, därest pantlåneriverksamheten monopoliserades på ett eller annat sätt. Hos ett monopolföretags ledning och hos dess avlönade personal kunde icke påräknas samma intresse för lämnande av sagda samhällsskydd som hos den enskilde näringsidkaren, vilken vid varje pantsättning måste ha för ögonen möjligheten av tillståndets förlust och därmed förlusten av levebrödet. Den nuvarande anordningens gentemot brottsligheten preventiva verkan syntes ämbetet vara av så stor betydelse för samhället, att det ifrågasatta monopoliserandet av verksamheten i fråga borde på det bestämdaste avrådas.

Stadsförbundet kan icke heller ansluta sig till förslaget om kommunalt monopol. Förbundet erinrar om, att endast ett ringa fåtal av landets städer funnit det lämpligt att öppna kommunalt lånekontor. I flera städer, där rörelsen tidigare drivits kommunalt, hade man funnit sig böra avveckla densamma och detta även i fall, där enskild pantlånerörelse icke bedrivits i staden. Denna avveckling av kommunala inrättningar hade skett under tider av svår arbetslöshet, då det

kunde tyckas att behovet av en kommunalt ledd lånerörelse skulle vara större än eljest. — Erfarenheten visade också, att lånevillkoren icke med nödvändighet bleve för låntagarna förmånligare, om verksamheten dreves av kommunen själv. Så hade man t. ex. 1924 i Malmö etablerat samarbete mellan staden och ett privat bolag, därvid dock staden funnit sig icke kunna bedriva verksamheten i för låntagare lämpligare former än dem, som redan tillämpats av bolaget.

Icke heller syntes det stadsförbundet nödvändigt att förbehålla allmännyttiga bolag pantlånerörelsen. Det förelåge här icke samma intresse som vid t. ex. frågan om spritförsäljning att begränsa den enskildes vinst. Möjligen skulle koncessionssystemet kunna tillämpas vid pantlånerörelsen. Mycket skulle enligt förbundet vara vunnet, om den, som sökte tillstånd att idka pantlånerörelse, vore skyldig att vid ansökningen foga uppgifter om räntesatser, rätt till återlösen av panten, bestämmelser om pantens vård etc. eller sålunda ungefär de meddelanden, som brukade återfinnas å själva pantsedeln. De kommunala myndigheter, som enligt 1 § i förordningen angående idkande av pantlånerörelse skulle höras över ansökningen, bleve därigenom i tillfälle att avstyrka inrättande av pantlånekontor, där villkoren i fråga syntes obilliga och oskäliga. Om några ändringar sedermera vidtoges, skulle dessa underställas vederbörande tillståndsgivande myndighets prövning.

Jämväl *fattigvårdsförbundet* avstyrker införande av varje slags monopol vid pantlånerörelsens utövande.

De städer, till antalet 11, som själva driva pantlånerörelse, äro Uppsala, Nyköping, Linköping, Jönköping, Karlskrona, Lund, Borås, Falun, Gävle, Söderhamn och Östersund. Pantaktiebolag med begränsad vinstutdelning finnas i följande 5 städer: Norrköping, Malmö (2 bolag), Hälsingborg, Ystad och Halmstad.

Den kommunala skötseln av pantlåneriföretag innebär givetvis starka garantier mot missförhållanden av olika slag. Även drivandet av sådant företag under formen av aktiebolag med begränsad vinstutdelning torde verka i samma riktning. Att dessa båda former för utövande av pantlånerörelse skulle vara de enda medgivna, anser sig styrelsen emellertid icke kunna tillstyrka. Styrelsen föreställer sig, att tillräckligt betryggande garantier för att pantlånerörelse även av enskilda skall utövas på tillfredsställande sätt kunna uppnås genom vissa skärpningar och kompletteringar av bestämmelserna i den nu gällande pantlåneförordningen, och har styrelsen i enlighet härmed utarbetat sitt förslag till ny pantlåneförordning.

Styrelsen övergår nu till att behandla de mest betydelsefulla av de frågor, vilka ansetts böra göras till föremål för utredning.

Begränsning av räntans belopp. Det har framhållits, att pantlånarna i åtskilliga fall betingade sig oskälig ränta och att bestämmelser till förhindrande härav vore av behovet påkallade. Av de uppgifter, myndigheterna införskaffat från respektive pantlåneinrättningar, framgår, att den tillämpade räntesatsen är mycket varierande på olika platser. I regel nöjer man sig med en ränta av 2—4 öre pr krona och månad, men avvikelser förekomma. Sålunda tillämpar t. ex. Uppsala stads pantlåneinrättning vid belåning av guld, silver, fickur och värdepapper en procents ränta samt vid belåning av övriga föremål 1 $^1/_4$ procent. På många håll gör man samma åtskillnad mellan å ena sidan ädla metaller och värdepapper och å andra sidan övriga föremål, därvid för de förra en lägre ränta tillämpas.

Emellertid är det uppenbart, att inom pantlånerörelsen räntan är avsevärt mycket högre än gängse bankränta, och några myndigheter (länsstyrelserna i *Kronobergs, Västmanlands* och *Västernorrlands* län) framhålla, hurusom det ingalunda sällan torde vara fallet att räntan kunde sättas till rent oskäliga belopp. Särskilt kännbar bleve räntan, såsom länsstyrelsen i *Göteborgs och Bohus* län påpekar, när ett föremål belånades upprepade gånger under en kortare tidrymd, vilket ofta kunde inträffa.

På många håll har man sökt förklara pantbankernas höga räntor. *Svenska stads-*

förbundet framhåller såsom orsaker lånebeloppens ringa storlek, bokföringens av den korta lånetiden och de täta omsättningarna orsakade kostsamhet, kostnaden för pantens vård samt de jämförelsevis stora förlustrisker, rörelsen innebure. Liknande synpunkter framföras av *överståthållarämbetet* och länsstyrelserna i *Södermanlands, Örebro* och *Västernorrlands* län samt av *fattigvårdsförbundet*. Sistnämnda länsstyrelse erinrar jämväl om den inverkan på räntesatserna, som omsättningarnas storlek medförde: en pantlåneinrättnings omkostnader för varje lån torde i en större stad, där rörelsen kunde drivas i stor skala, bliva mindre än i en stad med ringa folkmängd.

Ehuru det alltså torde få anses ligga i sakens natur, att man inom pantlånerörelsen måste räkna med relativt hög ränta, borde man, såsom bl. a. *stadsförbundet* betonar, tillse, att pantlånaren icke begagnar sig av nödställda personers belägenhet att betinga sig oskälig inkomst.

Som åtgärd till förhindrande härav har från flera myndigheter — länsstyrelserna i *Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Älvsborgs* och *Västmanlands* län — föreslagits bestämmelser om maximiränta. Föreskrift om att räntan å pantkvittot skulle angivas såsom årsränta har även förordats. Länsstyrelsen i *Blekinge* län anser stadgande erfordras därom, att länsstyrelse vid beviljande av tillstånd till pantlånerörelse skulle, i den mån en eventuell ny förordning icke komme att innefatta bestämmelser i denna punkt, giva föreskrift om högsta låneavgift och högsta lånebelopp. *Överståthållarämbetet,* länsstyrelserna i *Göteborgs och Bohus, Skaraborgs* och *Jämtlands* län samt *stadsförbundet* och *fattigvårdsförbundet* ställa sig däremot mycket tveksamma om lämpligheten av i lag normerade räntesatser. *Överståthållarämbetet* anser räntans storlek bäst regleras av gällande bestämmelser om ocker vid penningförsträckning och av den fria konkurrensen om kunderna mellan pantlånarna själva. Länsstyrelsen i *Skaraborgs* län håller före, att en gräns uppåt (för räntan) icke torde kunna sättas lägre än den nu i allmänhet tillämpade och att en begränsning kunde befaras komma att legalisera dessa räntor. Ett stadgande om begränsning av räntans belopp, infört i ockerlagen, eller annan motsvarande skärpning av nämnda lags bestämmelser skulle enligt länsstyrelsens åsikt vara att föredraga framför ett specialstadgande om räntebegränsning i nu förevarande lagstiftning. *Stadsförbundet* anför i detta sammanhang: Erfarenheten från andra områden beträffande maximering av räntor och avgifter torde knappast få anses tala för en sådan begränsning. Om man fastlåste räntesatsen och samtidigt genom skärpta krav på verksamheten nödgade pantlånarna att vägra lån, kunde man befara, att de avvisade föremålen i många fall belånades i smyg till högre ränta eller försåldes. De ekonomiska förutsättningarna för rörelsens bedrivande vore också mycket olika på olika håll och skilda räntesatser på grund därav befogade. Förbundet erinrar om, hurusom enligt 1 § i förordningen om pantlånerörelse länsstyrelse har att inhämta yttrande från stadsfullmäktige över gjord ansökan att driva sådan rörelse. Mycket vore enligt förbundets mening vunnet i denna sak, om den sökande vore skyldig att vid ansökningen foga upplysningar om räntesatser, rätt till återlösen av panter etc., d. v. s. ungefär de meddelanden, som brukade återfinnas på själva pantsedeln. Stadsfullmäktige bleve därigenom i tillfälle att avstyrka inrättandet av pantlånekontor, där villkoren i fråga syntes fullmäktige obilliga och oskäliga.

Det vill synas, som om de av pantlånarna betingade räntorna i många fall äro alltför högt tilltagna. Ehuru det på skäl, som framgår av utredningen, uppenbarligen finnes fog för att taga högre ränta än vanlig bankränta, synes det vara av behovet påkallat att införa bestämmelser, som erbjuda bättre garanti mot tillämpandet av oskäliga räntesatser än den nu gällande pantlåneförordningen. Beträffande förslaget om maximering av räntesatserna delar styrelsen de betänkligheter häremot, som kommit till synes i de inkomna yttrandena. Det är fara värt, att maximiräntorna komme att betraktas såsom legitima och normala och i prak-

tiken komme att verka såsom minimiräntor. Styrelsen har i stället ansett syftet kunna vinnas genom att pantlånarna ålades att vid ansökningen om tillstånd till rörelsens bedrivande uttryckligen förbinda sig att tillämpa vissa av dem själva angivna räntesatser och att vederbörande länsstyrelser prövade skäligheten av dessa räntesatser (se förslaget till pantlåneförordning 4 §). När skäl därtill förelåge, skulle länsstyrelsen, även efter det tillståndet beviljats, kunna meddela bestämmelser angående räntesatserna och ägde såsom maktmedel mot dem, som ej ställde sig givna föreskrifter till efterrättelse, återkalla meddelat tillstånd.

Garantier för pantens vård under lånetiden. Utredningen bekräftar motionärernas uppgifter rörande vården av pantsatt gods.

Ersättning för brunnen eller stulen pant eker sålunda endast med viss belopp över lånebeloppet, varför pantägaren kan göra kännbara förluster. Ersättningen kan stundom bli illusorisk, då någon försäkringsskyldighet för pantlånarna icke föreligger. För skada, som utan vanvård uppkommer å pant, vartill även räknas skada, som förorsakats av råttor och mal, ansvaras icke.

Av uttalandena i denna punkt framgår, att ganska utpräglad enighet råder därom, att åtgärder böra vidtagas för att på ett tillfredsställande sätt tillvarataga pantägarens intresse. De flesta myndigheter rekommendera såsom första åtgärd härvidlag införandet av bestämmelser om skyldighet för pantlånarna att hava panterna brand- och stöldförsäkrade till fulla värdet. Denna skyldighet utöver det ansvar, som enligt allmänna rättsregler åligger pantlånaren för skada å pant genom försummelse eller vanvård, kunde man, såsom länsstyrelsen i *Örebro* län framhåller, fordra på grund av rörelsens yrkesmässiga beskaffenhet. *Svenska stadsförbundet*, som anser en föreskrift om obligatorisk, betryggande brand- och inbrottsförsäkring såsom minimum, uttalar för övrigt det önskemålet, att alla de bestämmelser om en verkligt tillfredsställande vård av panten, som med skälig hänsyn till långivaren kunde stipuleras, också måtte bliva lagstadgade.

Länsstyrelsen i *Göteborgs och Bohus* län är av skiljaktig mening och anser det stöta på stora praktiska svårigheter att ålägga pantlånaren skyldighet att försäkra panterna till fulla värdet, då han knappast skulle kunna åläggas försäkra varje särskild pant. I den mån låntagaren ville skydda sitt intresse, vore det hans ensak. *Överståthållarämbetet* anser den i huvudstaden vunna erfarenheten icke hava varit sådan, att komplettering av nu gällande lagstiftning i denna del erfordras.

Angående panternas vård har styrelsen, utöver vad redan gäller enligt 10 kap. 3 och 4 §§ handelsbalken, föreslagit bestämmelser i 10 och 11 §§ i förslaget till ny pantlåneförordning. Med hänsyn till de ganska dryga kostnader, som äro därmed förbundna, har styrelsen emellertid icke ansett sig böra föreslå obligatorisk skyldighet att hava panterna försäkrade mot inbrott.

Rätt till återlösen av panten och densammas realisation. Beträffande sättet för återlösen av pant och densammas realisation synas bestämmelserna härom vara ganska likartade över hela landet. De flesta reglementen för pantlåneinrättningar innehålla sålunda bestämmelser om att icke återlöst pant efter lånetidens utgång utan uppbud eller särskilt tillkännagivande försäljes å offentlig auktion. Vid försäljningen eventuellt uppkommande överskott tillhandahålles under viss tid därefter pantsedelns innehavare, sedan avdrag gjorts för pantlånarens kostnader.

Medan exempelvis länsstyrelserna i *Östergötlands* och *Jönköpings* län anse gällande bestämmelser i huvudsak ändamålsenliga, föreslå andra kompletteringar i vissa avseenden.

Länsstyrelserna i *Skaraborgs, Västmanlands* och *Västerbottens* län förorda sålunda stadgande om skyldighet för pantlånaren att skriftligen underrätta ägaren, om adressen vore känd, om tid och plats för pantens realisation, varjämte sist-

nämnda länsstyrelse föreslår, att vid offentlig auktion pantsedlarnas nummer skulle offentliggöras i kungörelsen om auktionen.

Länsstyrelsen i *Örebro* län anser bestämmelser böra meddelas om ovillkorligt förbud för långivaren att inom förslagsvis två månader efter förfallodagen realisera panten, så att låntagaren måtte vara berättigad att före denna tids utgång inlösa densamma.

Stadsförbundet framhåller, att ganska lång tid borde förflyta mellan förfallodag och försäljning. Efter försäljningen uppkommet överskott borde jämväl under en relativt lång tid, minst ett år, stå till pantsedelshavarens förfogande. Meddelande om berörda tidsfrister borde därjämte finnas å pantsedeln. Liknande synpunkter framföras av *fattigvårdsförbundet*.

Länsstyrelsen i *Göteborgs och Bohus* län, som i annat sammanhang föreslår aktiebolagsformen som obligatorisk ifråga om pantlåneverksamhet, finner lämpligare att förevarande fråga ordnas i de särskilda bolagsordningarna än genom generella bestämmelser.

Nu gällande pantlåneförordning innehåller inga bestämmelser om rätt till återlösen av pant eller om realisation av pant. Det enda stadgande, som för närvarande reglerar denna fråga, är 10 kap. 2 § handelsbalken. Då sistnämnda stadgande numera icke kan anses tillfyllest, har styrelsen i 16 och 17 §§ av sitt författningsförslag infört mera detaljerade föreskrifter i förevarande avseende.

Pantlånerörelsens hygieniska vådor. Att pantlånerörelsen ur hygienisk synpunkt i många fall lämnar åtskilligt övrigt att önska, torde icke kunna förnekas. De flesta myndigheter framhålla även, hurusom åtgärder äro i hög grad av behovet påkallade för att minska de med pantlånerörelsen förenade hygieniska vådorna. Länsstyrelsen i *Göteborgs och Bohus* län anser, att uttrycklig föreskrift borde meddelas icke blott att för pantlånerörelse avsedda lokaler skulle vara lämpliga, utan även att det ålåge pantlånaren att ha panterna förvarade på ett ur hygienisk synpunkt tillfredsställande sätt. Detta skulle medföra, att innan sökt tillstånd till pantlånerörelse beviljades, yttrande borde infordras från vederbörande hälsovårdsnämnd samt att såväl denna som polismyndigheten på platsen borde åläggas att i angivna hänseenden utöva en fortlöpande kontroll.

Länsstyrelsen i *Örebro* län framhåller, att hälsovårdsnämnd med stöd av 24 § i hälsovårdsstadgan torde vara berättigad ingripa, därest sammanhysande av varor i rörelse skulle medföra sanitära olägenheter, varjämte enligt 20 § i nämnda stadga möjlighet torde finnas att genom särskilda ordningsföreskrifter meddela ytterligare bestämmelser i dylikt hänseende. Emellertid funne länsstyrelsen anledning föreligga till sådant tillägg i förordningen om pantlånerörelse, att lokal avsedd för sådan rörelse icke måtte få tagas i bruk förrän den godkänts av hälsovårdsnämnd, äveneom att denna jämväl senare skulle äga att utöva tillsyn över rörelsens bedrivande.

Jämväl *stadsförbundet* förordar föreskrifter om att lokal och anordningar till förvaring av kläder före rättighetens beviljande skulle vara godkända av hälsovårdsnämnd. Under hänvisning till 30 § i hälsovårdsstadgan och 4 § i förordningen om pantlånerörelse, vilken senare gåve polismyndighet rätt att utfärda de särskilda ordningsföreskrifter, som kunde vara av nöden, ifrågasätter emellertid förbundet nödvändigheten av någon ytterligare lagstiftning på området.

Uttalanden av länsstyrelserna i *Jönköpings, Skaraborgs* och *Västmanlands* län gå likaledes ut på att förskaffa hälsovårdsmyndighet uppsikt över rörelsen.

Länsstyrelsen i *Västernorrlands* län påpekar, hurusom ett förbud mot belåning av vissa, särskilt smittförande varor säkerligen skulle medföra, att dessa i stället försåldes. Föreskrift om desinficering av belånade kläder vore önskvärd men skulle sannolikt medföra för stor ökning av lånekostnaden.

Till skydd mot de faror ur hygienisk synpunkt, som pantsättning är ägnad att

medföra, särskilt då panten utgöres av kläder, har styrelsen i 4 § 2 mom., 8 §, 10 §, 18 § 2 mom. samt 19 § av sitt förslag sökt åstadkomma såvitt möjligt betryggande garantier dels genom föreskrifter om hälsovårdsmyndigheternas medverkan i vissa avseenden och dels genom förbud mot pantsättning av bl. a. sängkläder samt av kläder eller andra föremål, som kunna antagas vara smittfarliga. I den mån närmare föreskrifter erfordras, torde sådana kunna av länsstyrelserna meddelas med stöd av förslagets 5 § 2 mom. Med hänsyn till de därmed förbundna kostnaderna har styrelsen icke ansett sig böra förorda, att pantlånarna åläggas skyldighet att desinficera pantsatta kläder.

Pantsättning av arbetsredskap och gods, bekommet av fattigvård eller enskild välgörenhet. Huruvida pantsättning av arbetsredskap och gods, bekommet av fattigvård eller enskild välgörenhet, förekommer i någon större utsträckning, framgår icke av utredningen. *Stadsförbundet* tror för sin del icke sådan pantsättning vara så vanlig och länsstyrelsen i *Göteborgs och Bohus* län förmäler, att de större pantlånekontoren därstädes aldrig belånade barnkläder eller plagg, som kunde misstänkas vara bekomna av fattigvården. I den mån det kunde förekomma, borde emellertid allt göras för att motarbeta denna trafik. Ett förbud mot belåning av dylikt gods skulle, som av *överståthållarämbetet*, länsstyrelsen i *Jämtlands* län och *stadsförbundet* påpekas, dock troligen medföra, att detta på annat sätt avyttrades. Att kontrollera efterlevnaden av ett sådant förbud skulle säkerligen också ställa sig mycket svårt.

Länsstyrelserna i *Östergötlands, Göteborgs och Bohus* samt *Kopparbergs* län anse, att mycket skulle kunna vinnas i denna sak genom visst samarbete mellan vederbörande fattigvårdsstyrelse och idkare av pantlånerörelse. Länsstyrelserna i *Blekinge, Västmanlands* och *Västernorrlands* län gå på en liknande linje, i det de vilja tillerkänna fattigvårdsstyrelsen en kontrollerande myndighet över pantlåneinrättningarna. *Stadsförbundet* vänder sig mot tanken på att i lag föreskriva ett samarbete mellan fattigvård och enskild välgörenhet samt pantlåneinrättningarna. En kontroll från de förras sida skulle säkerligen för pantlånerörelsens utövare medföra mera besvär och obehag än som kunde anses motiverade av sakens vikt. Det mesta man enligt förbundet i denna sak kunde komma till vore att i lag bestämma, att gods, som med fog kunde misstänkas utgöra gåva av fattigvården, icke måtte mottagas av pantlåneinrättningarna och att uppenbar underlåtenhet i detta avseende förutsattes kunna leda till förlust av rättigheterna.

Fattigvårdsförbundet ifrågasätter, huruvida det icke vore lämpligt att genom ett tillägg till 5 § 2 mom. i förordningen om pantlånerörelse ålägga pantlånare att till vederbörande fattigvårdsstyrelse eller välgörenhetsföretag, eventuellt polismyndighet anmäla, då understödstagare sökte pantsätta gods av nu ifrågakomna slag.

Även om pantsättning av föremål, varom nu är fråga, icke skulle förekomma i någon större utsträckning, synes det styrelsen lämpligt, att bestämmelser införas till förhindrande, såvitt möjligt, av dylik trafik; och har styrelsen låtit bestämmelser härom inflyta i 18 § 2 mom. samt 19 § 3 mom. i sitt författningsförslag. Den föreslagna formuleringen har föranletts därav, att förbudet bör gälla föremål, som kunna antagas vara erhållna icke blott genom fattigvård utan även genom annan offentlig understödsverksamhet, t. ex. såsom arbetslöshetsunderstöd.

Samarbete mellan polis- och fattigvårdsmyndigheter för tillsyn över pantlånerörelsen. Det av socialstyrelsen i yttrandet till andra kammarens fjärde tillfälliga utskott givna uppslaget om samarbete mellan polismyndighet och fattigvårdsstyrelse eller annan kommunal myndighet för tillsyn över pantlånerörelsen har rönt anslutning av flera myndigheter. Bland dessa är länsstyrelsen i *Uppsala* län, som

förmäler, att i Uppsala drätselkammaren utsåge en särskild tillsyningsman för stadens pantlåneinrättning.

Länsstyrelsen i *Örebro* län framhåller, att det föreslagna samarbetet möjligen kunde realiseras på sådant sätt, att, där rörelsen dreves av bolag, kommunal myndighet ägde utse en revisor i bolaget och, där rörelsen innehades av enskild person, en särskild tillsyningsman på enahanda sätt förordnades. Länsstyrelsen i *Västerbottens* län anser det vore lämpligt, att bestämmelse infördes därom, att fattigvårdsstyrelse skulle genom ledamot eller tjänsteman övervaka rörelsen och vidtaga sådana åtgärder, som ankomma på fattigvårdsstyrelse, ävensom till nykterhets- och barnavårdsnämnd göra framställning om vidtagande av på dylik nämnd ankommande åtgärder samt, i händelse rättelse ändock icke vunnes, göra anmälan till länsstyrelsen.

Såsom förut framhållits vid behandlingen av frågan om pantsättning av arbetsredskap och gods, bekommet av fattigvård eller enskild välgörenhet, håller däremot *stadsförbundet* före, att i lag stadgat samarbete mellan fattigvården och pantlåneinrättningarna icke borde ifrågakomma.

I syfte att förläna fattigvårdsmyndigheterna ökat inflytande på pantlåneriväsendet har styrelsen *dels* i 4 § 2 mom. av sitt författningsförslag infört bestämmelse om att fattigvårdsstyrelses yttrande skall inhämtas över varje ansökan om tillstånd till pantlånerörelse, *dels och* genom sitt förslag i 19 § 3 mom. sökt bereda bl. a. fattigvårdsstyrelse möjlighet att efter hänvändelse till polismyndighet erhålla förbud mot pantsättning från viss angiven person.

Specialmotivering. Beträffande de särskilda bestämmelserna i styrelsens författningsförslag har styrelsen ansett sig böra anföra följande.[1]

Förslag till förordning angående idkande av pantlånerörelse.

1 §.

1. Yrkesmässigt utövande av pantlånerörelse må ej äga rum utan tillstånd i den ordning här nedan sägs.

2. Ej må annan än den, som äger behörigt tillstånd att driva pantlånerörelse, i sin firma eller eljest vid beteckning av rörelsen använda ordet pant.

Till förebyggande av förväxling med en del företag, vilka icke driva pantlånerörelse, men giva sig sken av att handla med panter, har det ansetts lämpligt, att andra än behöriga pantlåneföretag uttryckligen förbjudas att vid beteckning av rörelsen använda ordet pant (jfr 2 § i lagen om bankrörelse den 22 juni 1911).

2 §.

1. Pantlånerörelse kan utövas av enskild person, bolag eller kommun.

2. Därest rörelsen idkas av bolag eller kommun, skall sådant ske genom föreståndare, vilken är ansvarig för rörelsens behöriga utövande som om han dreve den för egen räkning.

Denna paragraf motsvarar 14 § i nu gällande förordning angående idkande av pantlånerörelse.

3 §.

Tillstånd att driva pantlånerörelse må ej meddelas annan än den, som råder över sig och sin egendom och i övrigt finnes lämplig för rörelsens bedrivande. Sådant

[1] För vinnande av större överskådlighet har den föreslagna lagtexten till de olika paragraferna här återgivits omedelbart före den därtill hörande motiveringen.

tillstånd kan ej förvärvas av den, som jämlikt 21 § förverkat rätt att driva eller föreslå pantlånerörelse.

Ifrågavarande paragraf innehåller kompetensfordringarna för den, som skall kunna erhålla tillstånd att idka eller föreslå pantlånerörelse. Bestämmelserna äro hämtade från nuvarande förordnings 1 och 6 §§.

4 §.

1. Tillstånd att driva pantlånerörelse sökes hos länsstyrelsen i det län, där rörelsen skall utövas. I ansökningen skall lämnas uppgift om ort och lokal, varest rörelsen är avsedd att bedrivas, samt grunderna för de låneavgifter, som sökanden högst ämnar i rörelsen betinga sig.

2. Länsstyrelsen har att över ansökningen inhämta yttrande dels i stad av poliskammare, där sådan finnes, eller i annat fall av magistrat eller stadsstyrelse samt å landet av kommunalnämnd, dels ock av vederbörande fattigvårdsstyrelse och hälsovårdsnämnd i orten.

I denna paragrafs 1 mom. ha anvisningar lämnats om sättet för sökande av tillstånd att driva pantlånerörelse. I överensstämmelse med det system för åstadkommande av garantier mot alltför höga räntesatser, som styrelsen förordar i stället för maximering av räntan, har här föreslagits, att det skall ankomma på vederbörande pantlånare att själv angiva grunderna för de räntor (låneavgifter), som han ämnar betinga sig. Han skall sedan, om ansökningen bifalles, vara skyldig att i sin rörelse icke tillämpa högre räntesatser än de sålunda angivna, vilka utgöra förutsättning för tillståndets beviljande. Genom denna anordning blir det möjligt att anpassa räntesatserna efter vad som av länsstyrelserna anses skäligt för varje särskilt fall.

Att, såsom nu gäller enligt pantlåneförordningens 1 §, yttrande skall inhämtas av stadsfullmäktige (resp. allmän rådstuga) i stad samt av kommunalstämma eller kommunalfullmäktige på landet, synes utgöra en alltför omständlig procedur. Däremot har det synts styrelsen vara av vikt, att fattigvårdsstyrelsen och hälsovårdsnämnden i orten höras över inkomna ansökningar om tillstånd att driva pantlånerörelse. Fattigvårdsstyrelsens sakkunskap torde vara av värde bl. a. rörande behovet inom orten av pantlånerörelse samt lokalens förläggning ävensom beträffande frågan, huruvida företaget med hänsyn till innehavarens eller föreståndarens personliga och ekonomiska kvalifikationer erbjuda fullgoda garantier för en tillfredsställande skötsel. Hälsovårdsnämndens yttrande påkallas givetvis med hänsyn till de hygieniska förhållandena beträffande den ifrågasatta lokalen och däri vidtagna anordningar.

5 §.

1. Därest behov av den ifrågasatta pantlånerörelsen befinnes föreligga, må efter prövning av samtliga på ärendet inverkande förhållanden det sökta tillståndet beviljas.

Tillståndet, som skall innefatta uppgift å den lokal, där rörelsen må bedrivas, samt de låneavgifter, vilka högst må betingas, meddelas att gälla tillsvidare och kan av länsstyrelsen återkallas, när omständigheterna därtill föranleda.

2. Länsstyrelsen äger att vid beviljande av tillstånd till pantlånerörelse eller sedermera under rörelsens utövande meddela bestämmelser rörande pantlånelokalens beskaffenhet och inredning samt tid för dess öppethållande ävensom giva de närmare föreskrifter, som i övrigt finnas erforderliga för rörelsens bedrivande på ett tillfredsställande sätt; och må därvid tillika för överträdelse stadgas viten av fem till och med etthundra kronor.

3. Då tillstånd till pantlånerörelse beviljas, skall länsstyrelsen utfärda tillståndsbevis med angivande av samtliga de föreskrifter i avseende å rörelsens utövande, som lämnats vid tillståndets meddelande.

I stället för det i 6 § av nu gällande förordning intagna stadgandet om rätt för länsstyrelse att, om pantlånare finnes ej vara lämplig att utöva rörelsen, meddela förbud för honom att vidare idka densamma, har styrelsen i andra stycket av 1 mom. i nu förevarande paragraf infört en bestämmelse om rätt för länsstyrelse att återkalla meddelat tillstånd, när omständigheterna därtill föranleda. Dylika omständigheter kunna anses föreligga t. ex.

när en pantlånare tager högre ränta än det för honom gällande tillståndsbeviset utvisar eller eljest finnes underlåta att ställa sig till efterrättelse de för rörelsens utövande i pantlåneförordningen eller annorstädes vederbörligen meddelade föreskrifter eller i övrigt finnes ej vara lämplig att utöva pantlånerörelse. Återkallelse kan givetvis äga rum såväl efter anmälan från polismyndighet eller hälsovårdsnämnd (se förslagets 19 §) som då missförhållande beträffande rörelsens skötsel på annat sätt kommit till länsstyrelsens kännedom.

Föreskrifter angående rörelsens bedrivande kunna av länsstyrelsen meddelas såväl i samband med beviljandet av tillståndet som efteråt, när helst så anses erforderligt (se 2 mom.). Härav följer, att en gång meddelade föreskrifter när som helst kunna ändras. Sålunda skall länsstyrelse, om så anses påkallat, även utan samband med tillstånds beviljande kunna ändra förut meddelade föreskrifter, t. ex. i fråga om högsta tillåtna räntesatser. Såsom korrektiv mot överträdelse av givna föreskrifter har styrelsen — förutom återkallelse — föreslagit möjlighet för länsstyrelse att utsätta viten om 5—100 kr.

6 §.

Om pantlånerörelse skall utövas genom föreståndare, må därtill ej användas annan än den, vilken blivit såsom sådan av länsstyrelsen godkänd. Meddelat godkännande kan sedermera av länsstyrelsen återkallas, när omständigheterna därtill föranleda.

För behörighet att förestå pantlånerörelse gälla de i 3 § stadgade villkor.

Om annan än den, för vilken tillståndet meddelats, förestår ett pantlåneriföretag — vilken anordning är nödvändig i de fall då rörelsen utövas av kommun eller bolag — måste man uppenbarligen kräva, att föreståndaren, vilken enligt 2 § 2 mom. är ansvarig för rörelsens behöriga utövande, som om han dreve den för egen räkning, uppfyller samma villkor som gälla för behörighet att erhålla tillstånd till utövande av pantlånerörelse. Det torde därför vara lämpligt, att ej annan än den, som av länsstyrelsen godkännes, får fungera såsom föreståndare för pantlåneriföretag.

7 §.

1. Avlider pantlånare eller försättes han i konkurs, må rörelsen för stärbhusets eller konkursboets räkning fortsättas genom särskild föreståndare, dock icke längre än till dess tre månader förflutit efter dödsfallet eller första borgenärssammanträdet i konkursen.

2. I fall, som i 1 mom. avses, åligger det stärbhuset eller konkursboet, om de vilja fortsätta rörelsen, att därom inom en månad efter dödsfallet eller första borgenärssammanträdet i konkursen göra anmälan hos länsstyrelsen med uppgift därvid tillika å den person, som antagits till föreståndare för rörelsen. Göres ej anmälan inom föreskriven tid eller prövas den till föreståndare antagne icke vara därtill lämplig, anses tillståndet hava upphört den dag, tiden för anmälningsskyldigheten gick till ända eller beslut i frågan meddelades.

Det synes erforderligt att reglera förhållandena vid pantlånares dödsfall eller konkurs. Motsvarande föreskrifter finnas meddelade bl. a. i 26 § av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker samt 4 § av förordningen den 28 maj 1918 angående handel med vissa begagnade föremål m. m.

8 §.

1. Den lokal, som nyttjas för pantlånerörelse, skall vara ljus, torr och luftig, hava en i förhållande till rörelsens omfattning tillräcklig storlek samt hållas i ordentligt och ur hygienisk synpunkt tillfredsställande skick. För panternas förvaring och vård skola lämpliga anordningar till förekommande av smittfara vara vidtagna inom lokalen.

2. Ombyte av lokal för rörelsens bedrivande må ej ske med mindre länsstyrelsen därtill giver sitt bifall; skolande därvid tillfälle beredas de i 4 § 2 mom. angivna myndigheter att yttra sig.

Bestämmelserna i denna paragraf avse pantlånelokalens beskaffenhet. Innan tillstånd till utövande av pantlånerörelse eller till ombyte av pantlånelokal beviljas, har länsstyrel-

sen att med ledning av den utredning, som sökanden i samband med ansökningen förebringar, samt de yttranden, som inkomma (bl. a. från vederbörande hälsovårdsmyndighet), bedöma, huruvida den ifrågasatta lokalen jämte däri vidtagna anordningar uppfylla de villkor, som uppställas i förevarande paragraf. Av praktiska skäl och med hänsyn till pantlånarnas intressen har styrelsen ansett denna anordning vara att föredraga framför det i bl. a. rusdrycksförsäljningsförordningen (53 §) föreskrivna förfaringssättet med besiktningsmän m. m.

Såväl vid tillståndets beviljande som eljest, då skäl därtill anses föreligga, skulle givetvis länsstyrelsen äga meddela närmare föreskrifter rörande beskaffenheten av pantlånelokalen och anordningarna däri.

9 §.

Pantlånare är skyldig att hava lokalen utvändigt försedd med skylt, som tydligt angiver hans namn och rörelse.

I lokalen skola ett exemplar av denna förordning samt bestyrkt avskrift av det tillståndsbevis, som gäller för rörelsens innehavare, ävensom av de särskilda föreskrifter i avseende å rörelsens utövande, som må hava lämnats av länsstyrelsen, vara på lämpligt ställe tillgängliga för allmänheten.

De i denna paragraf föreslagna bestämmelserna innebära endast ett stadfästande av ordningsföreskrifter, vilka sannolikt redan nu tillämpas.

10 §.

Panterna skola förvaras, avskilda från andra föremål, i särskilt rum eller å särskilt för ändamålet avsett förvaringsställe inom pantlånelokalen. De skola vara ordnade på ett ur hygienisk synpunkt tillfredsställande samt överskådligt sätt och skola väl vårdas.

Bestämmelserna i förevarande paragraf, vilka avse panternas förvaring och vård, ha ansetts påkallade ur såväl ordningens som hygienens synpunkt. Angående vården av pant gälla i övrigt föreskrifterna i 10 kap. 3 och 4 §§ handelsbalken.

11 §.

Det åligger pantlånare att i inländskt försäkringsbolag med vederbörligen fastställd bolagsordning hava panterna försäkrade mot brand- och vattenskada till belopp, motsvarande minst summan av utlämnade lån ökad med 25 procent.

Det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke även skyldighet att hava panterna försäkrade mot inbrott borde åläggas pantlånarna. Såsom förut anmärkts, har det endast varit hänsyn till pantlånarnas kostnader, som avhållit styrelsen från att föreslå obligatorisk inbrottsförsäkring.

Därjämte må framhållas, att även med den av styrelsen nu föreslagna bestämmelsen pantlånarna löpa en viss risk, i det att försäkringsbeloppet hänförts till lånesumman och icke till panternas verkliga värde.

12 §.

Pantlånare är pliktig över rörelsen föra bok (pantbok), varav i ordentlig nummerföljd kan inhämtas upplysning om varje av honom mot pant utlämnat lån, dag då sådant skett, villkoren därför och pantens beskaffenhet samt pantsättarens namn, yrke och hemvist.

Varje pant skall förses med nummer lika med det, varunder anteckning om pantsättningen införts i pantboken.

Innehållet i denna paragrafs första stycke motsvarar första satsen av bestämmelsen i 2 § av nu gällande pantlåneförordning.

Andra stycket utgör endast en erforderlig ordningsföreskrift.

13 §.

Vid pants mottagande skall pantlånaren tillställa låntagaren ett med lånets bokförda nummer försett bevis (pantsedel), innehållande uppgift å dagen, då pantsättningen ägt rum, lånesumman, låneavgiften och övriga villkor för lånet samt pantens beskaffenhet. Låneavgiften skall därvid angivas jämväl i visst krontal för 100 kronor för år räknat.

Bestämmelsen i första punkten av denna paragraf återfinnes i 2 § av nuvarande förordning. Beträffande föreskriften, att låneavgiften å pantsedeln jämväl skall angivas i visst krontal för 100 kronor för år räknat, får styrelsen, under hänvisning i övrigt till motiveringen i sitt utlåtande i ämnet den 8 maj 1924, framhålla, att denna föreskrift dikterats uteslutande av hänsyn till att låntagaren bör hava klart för sig den verkliga innebörden av den gottgörelse, han har att utgiva för lånet. Föreskriften utgör alltså icke något hinder för vederbörande pantlånare att, om han så önskar, å pantsedeln angiva låneavgiften jämväl i öretal och för annan tidsenhet (t. ex. månad) räknat.

14 §.

Låneavgiften, innefattande hela gottgörelsen för lånet, skall beräknas efter visst belopp för 100 kronor av lånebeloppet.

Det är pantlånare förbjudet att för utlämnande av lån mot pant taga eller för sig eller annan betinga vederlag i annan form än låneavgift, som ovan sägs, ävensom att förutom pant fordra eller mottaga i någon form skuldförbindelse å lånebeloppet.

Styrelsen har i sitt förslag använt sig av uttrycket »låneavgift» i stället för »ränta». Härmed har åsyftats, att låneavgiften, såsom ock i författningstexten angivits, skulle innefatta *hela gottgörelsen för lånet. Däri skall alltså inbegripas icke blott ränta å det utlånade* beloppet utan även sådana kostnader, som föranledas av pantens förvaring, vård och försäkring m. m. Det har ansetts nödvändigt att låta det komma till tydligt uttryck i författningstexten, att pantlånaren icke har rätt att för lånet taga eller betinga sig vederlag i annan form.

I pantlånerörelse bör panten utgöra den enda säkerheten för det försträckta kapitalet. Det har emellertid kommit till styrelsens kännedom, att fall förekommit, då pantlånare utöver panten fordrat skuldförbindelse å lånesumman. Dylik låneverksamhet måste anses falla utanför ramen av den pantlånerörelse, som nu förevarande förordning är avsedd att reglera. Styrelsen har därför — ehuru med någon tvekan i fråga om bestämmelsens lämplighet — föreslagit förbud för pantlånare att förutom pant fordra eller mottaga i någon form skuldförbindelse å lånebeloppet. Ett tillräckligt kraftigt korrektiv mot den antydda arten av låneverksamhet utgör måhända länsstyrelsens befogenhet att i dylika fall omedelbart återkalla tillståndet.

15 §.

Låneavgift må beräknas till tiden för inlösningen eller, i fall som i 17 § avses, till tiden för försäljningen, pantlånare dock obetaget att räkna del av månad såsom hel månad samt att, där låneavgiften vid ett och samma lån enligt fastställda grunder skulle understiga 25 öre, betinga sig nämnda belopp.

Låneavgift bör såsom regel icke få uttagas för längre tid än lånet varar, d. v. s. till dess panten inlöses. Dock torde det få anses rimligt, att pantlånaren får räkna sig till godo låneavgift för hel månad, även om lånetiden skulle understiga denna tidrymd, ävensom att ett visst minimibelopp fastställes, förslagsvis 25 öre.

Om panten icke inlöses utan i stället går till försäljning, bör givetvis låneavgiften beräknas till tiden för försäljningen.

16 §.

Även om kortare lånetid skulle vara avtalad, anses lånet likväl ej förfalla tidigare än 4 månader efter dess utlämnande.

Oavsett avtalad lånetid är pantsättaren berättigad att, närhelst han så önskar och till dess försäljning sker, inlösa panten.

Det har ansetts skäligt att fastställa en viss minimitid, förslagsvis 4 månader, för lån av ifrågavarande slag. Motsvarighet härtill finnes i den tyska rätten.

Därjämte bör pantsättaren äga rätt att, om han så önskar, inlösa panten även före utgången av den stipulerade lånetiden. Han skulle då ej behöva erlägga låneavgift för längre tid än lånet varat, dock med iakttagande av bestämmelserna i 15 §.

17 §.

Har mot pant utlämnat lån förfallit till betalning utan att lånet blivit inlöst och vill pantlånaren förskaffa sig betalning för sin fordran ur panten, äge han besörja, att panten varder såld å offentlig auktion eller, då fråga är om å fondbörs noterat värdepapper, genom fondkommissionär till gällande börspris; dock må sådan försäljning ej äga rum tidigare än två månader efter förfallodagen.

Där ej fråga är om sådan försäljning av värdepapper, som enligt vad nyss sagts må ske utan auktion, må försäljningen ej äga rum å annan ort än den, där pantsättningen skett. Auktionen skall minst 8 dagar, innan den hålles, kungöras i tidning inom orten, därvid jämväl vederbörande pantsedlars nummer skola angivas.

Pantlånaren är berättigad att ur köpeskillingen undfå betalning för sin fordran till kapital och låneavgift ävensom för samtliga med fordringens utfående förenade kostnader.

Vid försäljningen uppkommande överskott tillhandahålles pantsedelns innehavare under ett år efter försäljningsdagen, därest han inom sagda tid giver sig tillkänna, men tillfaller eljest pantlånaren.

Därest överskott å minst 10 kronor uppstått, åligger pantlånaren att efter försäljningen så snart ske kan med allmänna posten eller på annat lämpligt sätt under uppgiven adress lämna pantsättaren på dennes bekostnad underrättelse om överskottet.

Bestämmelserna i denna paragraf åsyfta att tillvarataga pantsättarnas intressen med avseende å pantens realisation. Det har ansetts skäligt, att försäljning av förfallen pant ej får äga rum förrän viss tid — enligt styrelsens förslag 2 månader — efter förfallodagen förflutit. Försäljning av aktier och andra värdepapper, som noteras å fondbörs, synes lämpligen kunna ske på det för dylik försäljning brukliga sättet, vilket synes innebära full trygghet för att försäljningen ej sker till underpris.

Därest överskott uppkommit, sedan panten försålts och pantlånaren ur köpeskillingen erhållit gottgörelse för sin fordran jämte kostnader, bör sådant överskott rätteligen tillkomma pantsättaren. För att bereda denne möjlighet att bevaka sin rätt, har styrelsen föreslagit vissa föreskrifter angående dels kungörande av auktionen i tidning inom orten med angivande av vederbörande pantsedels nummer och dels skyldighet för pantlånaren att underrätta pantsättaren om uppkommet överskott, som uppgår till minst 10 kr. Däremot har det synts oskäligt att ålägga pantlånaren skyldighet jämväl att före försäljningen lämna pantsättaren underrättelse därom.

Plikten att tillhandahålla pantinnehavaren överskott har i överensstämmelse med på vissa håll tillämpad praxis ansetts böra begränsas till ett år efter försäljningen. Om innehavaren ej inom denna tid framställt anspråk på beloppet, skulle detta tillfalla pantlånaren.

18 §.

1. Pantlånare eller hans biträde må ej för rörelsen mottaga föremål såsom pant från den, som ej fyllt 18 år eller som är berusad, även om föremålet utbjudes för annans räkning, ej heller från den, beträffande vilken polismyndighet meddelat förbud, varom i 19 § 3 mom. sägs.

2. Pantlånare eller hans biträde må icke för rörelsen såsom pant mottaga sängkläder eller barnkläder, eller kläder eller andra föremål, som på grund av smuts eller eljest kunna antagas vara smittfarliga, ej heller föremål, som kunna antagas vara erhållna genom fattigvård eller annan offentlig understödsverksamhet eller ock genom enskild välgörenhet.

I denna paragrafs 1 mom. har intagits föreskriften i nuvarande pantlåneförordnings 3 §. Dessutom bör det givetvis vara förbjudet att såsom pant mottaga föremål från person, beträffande vilken polismyndighet meddelat sådant förbud (jfr 19 § 3 mom.).

Paragrafens 2 mom. innehåller en helt ny bestämmelse, åsyftande förbud att såsom pant mottaga sängkläder eller barnkläder eller kläder eller andra föremål, som kunna antagas vara smittfarliga, eller föremål, som kunna antagas vara erhållna genom fattigvård eller annan offentlig understödsverksamhet eller genom enskild välgörenhet. Bestämmelsen är påkallad huvudsakligen till förebyggande av smittfara och till förhindrande, att person, som erhållit fattigvård eller annat understöd i form av kläder eller andra naturaförmåner för sig eller sin familj, skall kunna såsom stundom skett missbruka hjälpverksamheten genom att pantsätta det mottagna föremålet.

19 §.

1. Polismyndighet och hälsovårdsnämnd i orten äga undersöka pantlånares lokaler och lager, varjämte polismyndigheten äger granska hans bokföring. Pantlånare eller hans ställföreträdare vare pliktig att därvid tillhandahålla pantsatta föremål och över rörelsen förda böcker samt att tillhandagå med upplysningar.

2. Då så finnes av företagen undersökning eller granskning påkallat, skola polismyndigheten eller hälsovårdsnämnden därom hos länsstyrelsen göra anmälan, åtföljd av förslag till de åtgärder eller föreskrifter, som anses erforderliga. Sådan anmälan skall jämväl av polismyndighet göras, där pantlånare eljest finnes underlåta att ställa sig till efterrättelse de för rörelsens utövande i denna förordning eller annorstädes vederbörligen meddelade föreskrifter eller i övrigt finnes ej vara lämplig att utöva pantlånerörelse.

3. På framställning av fattigvårdsstyrelse, barnavårdsnämnd eller nykterhetsnämnd eller då eljest synnerliga skäl därtill föreligga äger polismyndighet meddela pantlånare i orten förbud att för rörelsen mottaga föremål såsom pant från viss angiven person.

Denna paragraf har sin motsvarighet i 4 § av nu gällande förordning. För tillgodoseende av hygienens krav beträffande pantlånerörelsen har jämväl hälsovårdsmyndighet tilldelats befogenhet att undersöka pantlånares lokaler och lager. Undersökning av polis- eller hälsovårdsmyndighet bör givetvis icke äga rum blott efter anmälan eller då något särskilt skäl föreligger. Önskvärt vore, att pantlånarna på dylikt sätt underkastades en mera fortlöpande kontroll av nämnda myndigheter.

Det har ansetts lämpligast, att alla de föreskrifter beträffande pantlånerörelses bedrivande, som finnas erforderliga utöver förordningen, meddelas av en och samma myndighet, länsstyrelsen (jfr 5 § 2 mom.). Emellertid torde det vara av vikt, att länsstyrelserna erhålla snabba och tillförlitliga upplysningar såväl rörande behovet av dylika föreskrifter som ock angående de överträdelser av gällande bestämmelser, vartill pantlånare göra sig skyldiga. Styrelsen har därför i 2 mom. av förevarande paragraf intagit stadgande om anmälningsskyldighet för polismyndighet och hälsovårdsnämnd.

Fattigvårdsstyrelser, barnavårdsnämnder och nykterhetsnämnder komma ofta i sin verksamhet i nära kontakt med en del av det klientel, som besöker pantlånarna, och äro därför tillfälle att iakttaga de sociala skadeverkningar, som pantlåneväsendet kan medföra. Då det kommit till sådan myndighets kännedom, att en person pantsätter nödvändiga kläder eller arbetsredskap eller missbrukar offentlig eller enskild hjälpverksamhet, bör myndigheten, med stöd av 3 mom. i förevarande 19 §, hos vederbörande polismyndighet utverka förbud för pantlånare i orten att mottaga föremål såsom pant från personen i fråga. Ehuru styrelsen är fullt medveten om att ett dylikt förbud kan kringgås eller göras verkningslöst på mångahanda sätt, t. ex. genom försäljning i lumpbodar, i stället för pantsättning, har styrelsen ändock ansett sig böra begagna den utväg, som här erbjuder sig, att i någon mån motverka missförhållandet.

20 §.

Efter anmälan av polismyndighet, att föremål förkommit eller olovligen frånhänts ägaren, vare pantlånare pliktig att ofördröjligen undersöka, huruvida föremålet finnes i hans besittning och huruvida uti pantboken förekommer anteckning om detsamma. Vinnes upplysning om föremålet, skall pantlånaren, så fort ske kan, därom lämna myndigheten underrättelse.

Erhåller pantlånare annorledes än nu sagts kännedom om att den, som för pantsättning hos honom utbjuder föremål, olovligen åtkommit detsamma eller av annan anledning icke äger rätt att pantsätta föremålet, eller får pantlånare skälig anledning till misstanke därom, vare han likaledes skyldig att genast underrätta vederbörande polismyndighet.

Denna paragraf återgiver innehållet av 5 § i nu gällande pantlåneförordning.

21 §.

Den, som dömes till ansvar för tjuvnads- eller bedrägeribrott eller ocker eller, med avseende å hos honom anträffat stulet gods, till ansvar enligt 3 kapitlet 10 § strafflagen, må ej, där brottet blivit begånget under tid, då han idkat eller förestått pantlånerirörelse, densamma vidare idka eller förestå. Vad nu sagts gäller även i fråga om den, som mer än en gång dömts till ansvar för överträdelse av stadgande i 18 eller 20 § av denna förordning.

Det åligger vederbörande domstol att ofördröjligen till länsstyrelsen insända avskrift av utslaget.

Denna paragraf motsvarar 6 § i nuvarande förordning. De typer av brott, som skola föranleda förverkande av rätten att driva pantlånerörelse, ha ansetts böra utökas med bedrägeri och ocker. Även föreståndare bör under enahanda omständigheter drabbas av den stadgade påföljden.

Då det bör ankomma på vederbörande länsstyrelse att återkalla tillståndet resp. godkännandet, har styrelsen infört en föreskrift, enligt vilken det skulle åligga den domstol, som avdömt målet, att ofördröjligen till länsstyrelsen insända avskrift av utslaget.

22 §.

1. Den som, utan att enligt föreskrifterna i denna förordning vara därtill berättigad, idkar eller förestår pantlånerörelse, böte från och med femtio till och med femhundra kronor.

Till samma ansvar vare den förfallen, som utövar rörelse varom i 2 § 2 mom. eller 7 § förmäles, annorledes än genom behörig föreståndare.

2. Förseelser mot 1 § 2 mom. eller 8, 9, 11, 12, 13, 17, 18 § eller 19 § 1 mom. eller 20 § straffes med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

Skulle föreståndare, som i 2 § 2 mom. och 7 § förmäles, vid utövningen av sin föreståndarebefattning göra sig skyldig till överträdelse, som nu sagts, eller till överträdelse av föreskrift, som enligt 5 § 2 mom. meddelats, vare pantlånerörelsens innehavare ock förfallen till ansvar, där han prövas vara delaktig i förseelsen.

Bestämmelserna i denna paragrafs 1 mom. samt 2 mom. första stycket äro i huvudsak lika med 7 § i nuvarande förordning.

Paragrafens sista stycke är hämtat från 18 § i förordningen den 28 maj 1918 angående handel med vissa begagnade föremål m. m.

23 §.

Har någon, som ej fyllt 15 år, till pantlånare, föreståndare för pantlånerörelse eller annan i sådan rörelse anställd person för pantsättning utbjudit föremål, skall den, vilken vården om den omyndige åligger, straffas så, som i 22 § 2 mom. sägs, där det ej kan antagas, att utbjudandet skett mot hans uttryckliga föreskrift eller eljest honom ovetande.

Denna paragraf återgiver med endast en mindre avvikelse innehållet i 8 § av nu gällande förordning.

24 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot bestämmelserna i denna förordning, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till böter, som för förseelsen äro stadgade.

25 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvare husbonden såsom vore förseelsen begången av honom själv.

26 §.

Till böter enligt denna förordning må icke dömas, om förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

27 §.

Böter enligt denna förordning tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

28 §.

Förseelse mot de i denna förordning givna föreskrifter åtalas vid polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare, eller, där sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle i fråga om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål vad i allmänhet angående besvär i brottmål är förordnat.

24—28 §§. Dessa paragrafer äro ordagrant lika lydande med 9—13 §§ i den nuvarande pantlåneförordningen.

In- och utvandringen i Förenta staterna under fiskalåret 1929/30.

Sammanlagda antalet utlänningar, som under senaste invandringsåret (1/7 1929—30/6 1930) ankommit till Förenta staterna eller avrest därifrån, framgår av följande inom U. S. Bureau of Immigration sammanställda tablå:

Månad	Mottagna utlänningar			Avvisade	Avresta utlänningar			Inresse-överskott
	Immigranter	Andra resande	Summa		Emigranter	Andra resande	Summa	
1929 Juli	20 068	15 749	35 817	847	5 086	23 084	28 170	7 647
Augusti	22 778	19 007	41 785	802	5 571	23 723	29 294	12 491
September	28 020	28 517	56 537	719	5 150	21 398	26 548	29 989
Oktober	26 740	26 072	52 812	659	4 907	19 597	24 504	28 308
November	21 522	14 798	36 320	591	3 053	13 345	16 398	19 922
December	17 842	11 477	29 319	571	4 880	18 746	23 626	5 693
1930 Januari	14 767	11 142	25 909	630	3 947	20 860	24 807	1 102
Februari	13 585	10 706	24 291	514	3 180	14 677	17 857	6 434
Mars	19 759	15 098	34 857	649	2 900	12 759	15 659	19 198
April	22 261	18 663	40 924	757	3 947	14 917	18 864	22 060
Maj	19 414	17 526	36 940	689	3 720	17 694	21 414	15 526
Juni	14 944	15 759	30 703	805	4 320	20 964	25 284	5 419
Summa 1929/30	**241 700**	**204 514**	**446 214**	**8 233**	**50 661**	**221 764**	**272 425**	**178 789**
1928/29	279 678	199 649	479 327	18 127	69 203	183 295	252 498	226 829
1927/28	307 255	193 376	500 631	18 839	77 457	196 899	274 356	226 275

De under året mottagna utlänningarna ha enligt bestämmelserna i 1924 års invandringslag klassificerats sålunda:

»Quota immigrants»	141 497	
»Non quota immigrants»	198 004	
»Non immigrants»	106 713	= **446 214**

Gruppen »non quota immigrants» utgöres huvudsakligen av personer, som äro födda i annat amerikanskt land och sålunda stå utanför kvotrestriktionerna (c:a 63 000), ävensom av utlänningar, som varit bosatta i Förenta staterna och endast varit på besök i annat land (99 000). Av de övriga utgjordes 32 000 av äkta makar och barn till amerikanska medborgare samt återstoden av präster, vetenskapsmän, studenter m. fl., vilka enligt särskilda lagbestämmelser äga ingå i denna kategori.

Som en följd av de från och med det här ifrågavarande redogörelseåret genomförda ändringarna i kvotsiffrorna har immigranternas nationalitetsfördelning i ej ringa grad förskjutits mot föregående år. Sålunda har de skandinaviska ländernas invandringssiffra minskats från 17 379 till 6 919 och Tysklands från 46 751 till 26 569, medan motsvarande antal för Storbritannien ökats från 23 576 till 36 489. Av de utom dessa restriktioner stående amerikanska länderna visar Mexiko en stark nedgång, från 40 154 till 12 703.

Hur den nämnda minskningen av invandringskvoterna drabbat de olika skandinaviska länderna belyses av följande tablå:

	Årskvot		Antal invandrare		Antal utvandrare	
	1928/29	1929/30	1928/29	1929/30	1928/29	1929/30
Sverige	9 561	3 314	8 877	3 109	975	1 113
Norge	6 453	2 377	5 977	2 649	963	1 085
Danmark	2 789	1 181	2 525	1 161	486	305
Summa	**18 803**	**6 872**	**17 379**	**6 919**	**2 424**	**2 503**

Till förklaring av skillnaden mellan årskvoterna och de faktiska invandringssiffrorna må erinras om, att kvotsiffran numera allenast bestämmer högsta antalet *invandringstillstånd*, som årligen får utfärdas. Genom att en del av dessa tillstånd ej utnyttjas, kommer som regel den faktiska invandringssiffran att ligga något lägre än årskvoten, men det kan även inträffa, att denna för enstaka år överskrides — såsom nu för Norge varit fallet — genom att en del invandringstillstånd tagits i bruk först året efter det, då de utfärdats.

Förutom den här berörda uppdelningen av in- och utvandrarna efter ursprungs- resp. destinationsland lämnas i den amerikanska statistiken även en översikt över de in- och utresande utlänningarnas fördelning på *raser* och *folkslag*. Denna sammanställning återgives i tabellen å sid. 732.

Antalet i Förenta staterna mottagna immigranter av skandinavisk härkomst är, såsom denna tabell utvisar, ej obetydligt större än den direkta invandringen från de skandinaviska länderna. Överskottet torde huvudsakligen utgöras av personer, som via Kanada inkommit i Förenta staterna. Detsamma gäller skillnaden mellan utvandringssiffrorna.

In- och utvandrarnas fördelning efter raser och folkslag under fiskalåret 1929/30.

Raser och folkslag	Mottagna utlänningar			Avresta utlänningar			Över- eller underskott	
	Immigranter	Andra resande	Summa	Emigranter	Andra resande	Summa	1929/30	1928/29
Skandinaver	8 478	12 161	20 639	2 775	14 053	16 828	+ 3 811	+ 19 257
Finnar	556	1 948	2 504	331	2 102	2 433	+ 71	— 434
Engelsmän	34 960	41 243	76 203	6 461	48 551	55 012	+ 21 191	+ 8 081
Walesare	2 043	848	2 891	180	831	1 011	+ 1 880	+ 2 002
Skottar	28 117	12 441	40 558	2 210	12 045	14 255	+ 26 303	+ 24 792
Irländare	34 947	8 519	43 466	1 940	9 371	11 311	+ 32 155	+ 31 117
Holländare o. flamländare	4 713	3 912	8 625	998	4 475	5 473	+ 3 152	+ 2 225
Tyskar	34 415	30 074	64 489	5 732	28 076	33 808	+ 30 681	+ 55 130
Fransmän	13 771	10 059	23 830	1 945	9 626	11 571	+ 12 259	+ 16 722
Spanjorer	1 169	5 781	6 950	1 776	6 099	7 875	— 925	— 41
Portugiser	780	2 479	3 259	336	3 548	3 884	— 625	— 321
Nord-italienare	2 822	4 133	6 955	755	5 012	5 767	+ 1 188	— 1 285
Syd-italienare	20 494	15 359	35 853	2 206	19 346	21 552	+ 14 301	+ 14 280
Ryssar	1 684	2 860	4 494	472	1 710	2 182	+ 2 312	+ 1 107
Polacker	4 924	2 836	7 760	1 924	4 132	6 056	+ 1 704	+ 633
Litauer	426	409	835	194	673	867	— 32	+ 239
Tjecker	653	665	1 318	574	1 091	1 665	— 347	— 548
Slovaker	3 214	1 581	4 795	758	2 144	2 902	+ 1 893	+ 2 526
Rutener	473	137	610	12	131	143	+ 467	+ 538
Magyarer	1 542	1 800	3 342	668	1 568	2 236	+ 1 106	+ 925
Rumäner	432	667	1 099	429	1 031	1 460	— 361	— 472
Kroater och slovener	1 314	576	1 890	280	621	901	+ 989	+ 1 437
Dalmatier och bosnier	108	195	303	119	663	782	— 479	— 792
Bulgarer och serber	744	812	1 556	846	1 223	2 069	— 513	— 1 171
Greker	3 793	2 221	6 014	785	3 409	4 194	+ 1 820	+ 1 921
Judar	11 526	3 699	15 225	299	1 911	2 210	+ 13 015	+ 14 308
Syrier	637	659	1 296	81	617	698	+ 598	+ 729
Turkar	175	148	323	26	141	167	+ 156	+ 121
Armenier	790	199	989	57	170	227	+ 762	+ 1 042
Indier	51	185	236	65	149	214	+ 22	+ 74
Kineser	970	7 144	8 114	3 404	6 138	9 542	— 1 428	— 868
Japaner	796	7 423	8 219	1 004	9 331	10 335	— 2 116	— 1 465
Koreaner	27	67	94	33	77	110	— 16	+ 25
Afrikaner (negrer)	1 806	2 726	4 532	776	1 782	2 558	+ 1 974	+ 2 413
Sydamerikanare	3 237	4 904	8 141	1 741	4 810	6 551	+ 1 590	+ 1 244
Mexikanare	11 915	4 971	16 886	6 296	5 200	11 496	+ 5 390	+ 31 885
Kubaner	2 122	6 518	8 640	1 274	7 221	8 495	+ 145	+ 405
Övriga västindier	600	1 649	2 249	737	2 095	2 832	— 583	— 1 197
Oceanier	—	6	6	7	55	62	— 56	+ 20
Övriga folkslag	526	500	1 026	155	536	691	+ 335	+ 225
Summa	**241 700**	**204 514**	**446 214**	**50 661**	**221 764**	**272 425**	**+ 173 789**	**+ 226 829**

Enligt vad av tabellen framgår, har antalet inresande utlänningar — tillfälliga besökare däri medräknade — under året överstigit antalet utresande med c:a 174 000. Ökningen kommer till största delen på de nord- och västeuropeiska folken, som tillsammans visa ett överskott av c:a 131 500 personer, motsvarande 75 % av hela antalet (mot 70 % föregående år.) Resultatet torde få anses som en ytterligare framgång för det strävande, som utgör den ledande principen i amerikansk invandringspolitik — stärkande av de ur assimileringssynpunkt önskvärda raselementen — och detta så mycket mer, som tillskottet numera huvudsakligen härrör från de anglosachsiska folken. Särskilt har det rent engelska befolkningstillskottet avsevärt ökats i förhållande till föregående år.

Beträffande in- och utvandrarnas yrkesfördelning föreligger en jämförelse med föregående år i efterföljande tabell:

Yrkesgrupper	1 juli 1928—30 juni 1929					1 juli 1929—30 juni 1930				
	Invandrare		Utvandrare		Överskott	Invandrare		Utvandrare		Överskott
	Antal	%	Antal	%		Antal	%	Antal	%	
Icke-kroppsarbetare	10 138	3·6	3 680	5·3	6 458	9 888	4·1	2 784	5·5	7 104
Yrkesarbetare	51 341	18·3	9 118	13·2	42 223	45 572	18·9	7 909	15·6	37 663
Jordbrukare	28 158	10·1	1 632	2·3	26 526	22 111	9·1	1 700	3·4	20 411
Grovarbetare	26 192	9·4	23 027	33·3	3 165	16 447	6·8	12 157	24·0	4 290
Diverse yrken	44 155	15·8	9 453	13·7	34 702	42 088	17·4	8 809	17·4	33 279
Utan yrke (hustrur, barn etc.)	119 694	42·8	22 293	32·2	97 401	105 594	43·7	17 302	34·1	88 292
Summa	279 678	100·0	69 203	100·0	210 475	241 700	100·0	50 661	100·0	191 039

Alltsedan ikraftträdandet av det nu gällande restriktionssystemet, som ger Förenta staternas konsulära organ i emigrationsländerna befogenhet att gallra och välja bland de utvandringslystna, har inslaget av grovarbetare befunnit sig i stadig nedgång. Från att under fiskalåret 1926/27 ha utgjort 16 % av hela immigrationen, har grovarbetargruppen sålunda nu gått ner till ej fullt 7 %. Samtidigt har emellertid också utvandringen av okvalificerad arbetskraft starkt minskats, så att gruppen trots allt företer ett något större invandringsöverskott än föregående år.

Antalet vid gränserna avvisade invandrare — huvudsakligen sådana, som sökt taga sig in utan vederbörligt inresetillstånd — har under redogörelseåret undergått en anmärkningsvärd minskning, till mindre än hälften av föregående års siffra. Däremot har antalet från Förenta staterna deporterade utlänningar ökats från 12 908 till 16 631. Stegringen beror så gott som helt och hållet på strängare kontrollåtgärder mot de under senare år i stor mängd invandrade mexikanarna, vilka i många fall befunnits icke uppfylla de för alla immigranter uppställda kraven i fråga om läskunnighet och därför drabbats av utvisning. Under det analfabetism föregående år endast undantagsvis angivits som utvisningsorsak, ha nu ej mindre än 2 700 deporteringar hänförts till denna grupp.

Internationella arbetsorganisationen.

Sammanträde med arbetsbyråns styrelse den 28 juni 1930.

Internationella arbetsbyråns styrelse höll ett sammanträde den 28 juni 1930 för slutbehandling av vissa ärenden, som ajournerats från föregående sammanträden.

Styrelsen gav sitt samtycke till, att vicedirektören finge företaga en resa till Kanada och Förenta staterna mot slutet av året.

Vidare behandlades de engelska och svenska regeringarnas yrkanden på revision av konventionen angående kvinnors nattarbete. Med 12 röster mot 10 beslöt styrelsen inleda revisionsförfarande beträffande denna konvention. I enlighet härmed kommer arbetsbyrån att delgiva medlemsstaternas regeringar en av byrån utarbetad redogörelse för lagstiftning och praxis i fråga om konventionens genomförande och inhämta deras yttrande samt fästa deras uppmärksamhet vid de punkter, som styrelsen anser särskilt värda att uppmärksamma. Dessa punkter äro följande: 1) tolkning av det i konventionstexten använda uttrycket »kvinnor»; 2) frågan om den tid, då enligt konventionen »natt» tager sin början resp. slutar.

Ny publikation från internationella arbetsbyrån.

En minnesskrift på svenska språket.

Internationella arbetsorganisationen 1919—1929. Tio års verksamhet.

Som för någon tid sedan meddelades (s. 304 i denna tidskrift), har internationella arbetsbyrån i Genève till hugfästandet av arbetsorganisationens tioårsjubileum utgivit en minnesskrift, innehållande bidrag av ordföranden och de båda viceordförandena (å arbetar- resp. arbetsgivarsidan) i arbetsbyråns styrelse samt av arbetsbyråns direktör och vicedirektör jämte en serie diagram belysande huvuddragen av arbetsorganisationens verksamhet och hittills uppnådda resultat. Denna minnesskrift utgavs först på arbetsorganisationens båda officiella språk, engelska och franska, och därefter på tre andra större språk nämligen tyska, spanska och italienska. Genom det aktiva intresse, som visats saken från såväl den svenska regeringens som landsorganisationens sida, har det nu blivit möjligt för arbetsbyrån att utsända också en svensk upplaga av denna publikation, som överallt mottagits med stort intresse.

»Internationella arbetsorganisationen 1919—1929. Tio års verksamhet», som den svenska titeln lyder, framträder i samma förnäma typografiska utstyrsel — de talrika illustrationerna äro genomgående mycket lyckade — som de engelska och franska upplagorna och i en mycket vårdad språkdräkt. Det är att hoppas, att den i sin mån kommer att bidraga till att öka kunskapen om och intresset för det internationella socialpolitiska samarbetet, icke blott i Sverige utan även i de övriga nordiska länderna, där den förmodligen kommer att finna lika intresserade läsare. Det är, om vi icke missta oss, den första publikation — frånsett några smärre broschyrer eller flygskrifter av propagandakaraktär — som av en folkförbundsinstitution utgivits på något skandinaviskt språk.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1930. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av juli till 5 824 mot 6 634 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	95	48	Närings- o. njutningsmedelsind.	59	31
Skogshushållning	61	37	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	43	21
Gruvdrift och malmförädling	507	271	Trämasse- och pappersindustri	80	12
Jord-, sten- och glasindustri	154	90	Grafisk industri	10	4
Metall- och maskinindustri	356	128	Industri och hantverk, ej spec.	137	76
Trävaruindustri	519	172	Sjöfart och fiske	50	6
Byggnadsverksamhet	442	155	Handel och samfärdsel m. m.	394	141
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	50	39	Husligt arbete	19	1
Textilindustri	90	16	Arbete, ej hänf. till annan grupp	2 704	773
Beklädnadsindustri	54	22	Summa	5 824	2 043

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 1 580 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 27, mot 34 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 646 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 32 arbetare. Härförutom uppburo 563 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Kontant understödsverksamhet med statsbidrag har ej förekommit under månaden.

Statens bruttoutgifter för reservarbetena uppgingo under juli till 307 903 kronor samt under årets sju första månader till sammanlagt c:a 3 milj. kronor.

— Arbetstid —

Förslaget till arbetstidslag i Storbritannien. Engelska arbetsministern framlade den 16 april 1930 i underhuset förslag till lag angående reglering av arbetstiden i industriella företag.[1] Ministern meddelade, att förslaget uppfyller de fordringar, som uppställas i Washingtonkonventionen, vad beträffar samtliga berörda arbetarkategorier med undantag för underjordsarbetare i kolgruvor, vilkas arbetstid regleras genom särskild lagstiftning.

I förslaget fastställes den ordinarie arbetstiden till 8 timmar om dagen och 48 timmar i veckan för arbetare, som sysselsättas i industriella företag. Förlängning av denna arbetstid medgives i följande fall: 1) Då anordning vidtagits, enligt vilken arbetstiden någon dag i veckan är kortare än 8 timmar, må arbetstiden utsträckas till 9 timmar under övriga veckodagar. 2) Vid skiftarbete må arbetstiden utsträckas utöver den fastställda gränsen, under villkor att medeltalet arbetstimmar under en tidrymd av två eller högst tre veckor icke överstiger 48 timmar per vecka. 3) Vid arbete, som i utfärdad författning angives såsom kontinuerligt, må arbetstiden utsträckas till 56 timmar i veckan, räknat i medeltal per tre veckor.

Förslaget giver arbetsministern rätt att medgiva: 1) den fastställda arbetstidens ersättande med annan tid enligt gemensamt förslag av arbetsgivarnas och arbetarnas organisa-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1930, sid. 497.

tioner, under förutsättning att medeltalet arbetstimmar per vecka icke överstiger 48; 2) den dagliga arbetstidens överskridande i de fall, då arbetet icke fortgår mer än fem dagar i veckan, under villkor likväl att vederbörande arbetsorganisation samtycker härtill; 3) den fastställda arbetstidens överskridande med visst antal timmar i fråga om arbeten, vilka angivas såsom förberedande, avslutande eller väsentligen intermittenta.

För att möjliggöra för företag att möta särskild ökning av arbete, som icke med tillgänglig arbetskraft kan utföras under den ordinarie arbetstiden, medgiver förslaget *övertid* upp till högst 32 timmar under en tidrymd av 28 dagar. Övertiden kan genom utfärdad förordning annorlunda begränsas eller under särskilda förhållanden tillfälligtvis utsträckas för ett företag genom förordnande av arbetsministern. Övertid skall ersättas med minst 25 % förhöjning av ordinarie arbetslön.

Vid olyckshändelser och andra oförutsedda händelser äga bestämmelserna angående begränsning av arbetstiden icke tillämpning.

För att underlätta genomförandet av bestämmelserna i förslaget skall det åligga arbetsgivarna att bekantgöra den ordinarie arbetstiden och andra förhållanden, som må föreskrivas av arbetsministern, samt att föra anteckning över arbete, som utföres. Ministern har rätt att tillsätta inspektörer, och straff stadgas vid överträdelse av förslagets bestämmelser.

Innan i administrativ väg utfärdas någon författning enligt förslaget, åligger det ministern att samråda med vederbörande arbetsgivar- och arbetarorganisationer. Vad beträffar personer, å vilka fjärde delen av 1921 års järnvägslag äger tillämpning,[1] må dock författning icke utfärdas annat än i enlighet med förslag framställt av järnvägsbolagen och vederbörande fackföreningar gemensamt eller av järnvägarnas riksnämnd för löne- och tjänstefrågor eller den till denna anknutna appellationsinstansen. Utfärdade författningar skola framläggas för parlamentets bägge hus.

Vid oförutsedd händelse av nationell betydelse *(National Emergency)* ger förslaget rätt till att sätta bestämmelserna däri ur kraft.

Förslaget omfattar, med de undantag som i det följande angivas, alla personer anställda i företag, offentliga eller privata, sysselsatta med gruvdrift (undantagandes underjordsarbetare i kolgruvor), stenbrytning, tillverkning, förändring, reparation eller nedskrotning av varor, anläggningar av allmännyttig karaktär, byggnadsverksamhet och annat anläggningsarbete (inkl. underhåll och rivning), handhavande av gods i dockor samt magasinering och transport för annans räkning av gods å järnväg eller medelst motorfordon. Under förslaget innefattas industriell verksamhet, driven av icke-industriella företag, medan annan än industriell verksamhet, som bedrives av industriella företag, är utesluten; dock äger förslaget tillämpning å magasinering och transport bedriven av industriella företag, även om arbetet icke utföres för annans räkning.

Förslaget äger ej tillämpning å arbete, som utföres av medlemmar av arbetsgivarens familj, såvida endast medlemmar av familjen äro sysselsatta i företaget, ej heller å personer i övervakande, ledande eller förtroendeställning, förvaltningspersonal, hemarbetare, personer, som sysselsättas under jord i kolgruvor, eller personer anställda till sjöss eller i jordbruk.

Arméns, flottans och flygvapnets personal är undantagen från konventionens bestämmelser; däremot innefattas arbetare i statens industriella verk och anläggningar samt arbetare anställda av kommuner och andra offentliga myndigheter.

Förslag om arbetstidens reglering för affärsanställda i Storbritannien. En motion om reglering av arbetstiden för affärsanställda väcktes den 21 mars 1930 i engelska parlamentet.

Enligt förslaget i vilket föreslås ändring av 1912 (28) års butikslagstiftning, skulle arbetstiden för affärsanställda begränsas till 48 timmar i veckan, exkl. måltidsraster, och det föreskrives, att arbetstiden för varje anställd skall tillkännagivas genom anslag i affären.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1921, sid. 1053 ff.

Övertidsarbete medgives för vuxna personer över 18 år upp till 20 timmar i månaden och högst 60 timmar om året. Övertiden skall å vardagar ersättas med 50 % tillägg, förutom under den första kvarten av första övertidstimmen, och med 100 % tillägg å söndagar och andra helgdagar.

Med uttrycket »affärsanställd» förstås enligt förslaget varje person, som helt eller till huvudsaklig del är anställd i affär för betjänande av kunder eller mottagande av order eller för mottagande, avsändande eller avlämnande av varor eller såsom bokhållare. Uttrycket »affär» definieras såsom avseende varje lokal eller del av lokal, där försäljning i parti eller minut äger rum; fabrik eller verkstad innefattas ej i uttrycket.

De bötesstraff, som föreslås och vilka överensstämma med de i 1912 års lag fastställda, utgöra £ 1 första gången bestämmelserna överträdas och £ 5—10 vid upprepad förseelse. Bestämmelserna föreslås att träda i kraft den 1 januari 1931.

Förslaget, vilket beräknats beröra 1 $^1/_2$ miljon personer, rönte i princip regeringens understöd, men förklarades i vissa hänseenden vara för rigoröst. Vid andra läsningen beslöts tillsätta ett särskilt utskott för behandling av frågan i hela dess vidd och för hörande av intresserade organisationer m. fl.

Förslag om veckovila för privatchaufförer i Frankrike. Den 28 mars 1930 framlades i franska senaten ett förslag till veckovila för husliga tjänare, vilka äro anställda såsom chaufförer.

I förslaget, vilket även framlagts i deputeradekammaren, föreskrives, att dylika arbetare skola åtnjuta vila under söndagen. I vissa fall må emellertid undantag medgivas, då arbetsgivaren vistas på resor och det fordras, att chauffören åtföljer honom; under sådana omständigheter kan veckovilan uppskjutas, på villkor att undantagsperioden ej överstiger fyra månader och att arbetaren under årets lopp erhåller en viloperiod motsvarande det antal veckovilodagar, under vilka han tjänstgjort.

I inledningen motiveras förslaget bl. a. med nödvändigheten att bekämpa nervös utmattning, vilket ofta är en orsak till olyckor.

Erinras må, att år 1927 förslag framlades i deputeradekammaren om att innefatta husliga tjänare under lagen om veckovila.

Förslag om utsträckt veckovila i Belgien. I belgiska deputeradekammaren framlades den 13 februari 1930 ett förslag till ändring av den bestämmelse i lagen av 1905 om veckovila, enligt vilken inom en del branscher av industrien och handeln det kan krävas av arbetare och anställda, att de arbeta 13 dagar av 14 eller 6 $^1/_2$ dagar av 7.

Förslaget avser att utsträcka rätten till 24 timmars veckovila till ifrågavarande grupper av arbetare.

Förslaget föreskriver, att efter samråd med organisationer och vissa representativa organ förordning kan utfärdas om undantag för industriella och kommersiella företag från specialstadgandet ifråga.

Fyrtiofyra timmars arbetsvecka för arbetare anställda av amerikanska förbundsregeringen. I Förenta staterna antogs den 1 april 1930 en lag, vilken föreskriver 44 timmars arbetsvecka under hela året för grovarbetare, hjälparbetare och yrkesskickliga arbetare samt mekaniker i förbundsregeringens tjänst, andra än sådana anställda i postverket och regeringens tryckeri.

Å lördagar är arbetstiden fyra timmar, men betalning utgår såsom för full arbetsdag.

Vederbörande verkschefer må kunna bestämma om halv arbetsdag å annan dag än lördag, därest arbetets natur så fordrar. Lagen inverkar ej på rätten till semester med lön enligt gällande lag.

(Industrial and Labour Information.)

— Kooperation —

Skärpt tillsyn över de kooperativa föreningarna i Ryssland. I slutet av förra året utsände fackföreningarnas generalråd i Sovjetunionen ett antal undersökningskommissioner (»inspektionsbrigader»), bestående av funktionärer i fackföreningar och kooperativa föreningar, till de viktigaste industridistrikten i syfte att företaga en undersökning av de kooperativa föreningarnas verksamhet. Dessa brigaders huvudsakliga uppgift var att vidtaga åtgärder för sänkning av detaljpriserna i kooperativa affärer och för en omorganisation av handeln. De ha nu återvänt till Moskva och till generalrådet för fackföreningarna avgivit rapport över resultaten av sina undersökningar. På grundval av dessa rapporter utfärdade generalrådet den 25 april 1930 en förordning, vilken efter en redogörelse för det nuvarande läget föreskriver de åtgärder, som skola vidtagas. Förordningen trädde i kraft den 10 maj 1930.

I förordningen förklaras, att de kooperativa föreningarna och de lokala fackföreningarna ej ägnat tillräcklig uppmärksamhet åt de instruktioner, som kommunistpartiet utfärdat i syfte att få till stånd en ökning av lönernas realvärde. Instruktionerna, vilka bl. a. föreskrevo en reduktion av minutpriserna i kooperativa företag, ha ej kommit till utförande, och det visar sig, att den inträffade nominella löneökningen under fjolårets sista kvartal så gott som helt och hållet uppvägts av stegrade varupriser. Någon förbättring inträdde dock under innevarande års första kvartal. Den 1 april 1930 visade levnadskostnaderna en minskning med omkring 1 % jämfört med förhållandena den 1 oktober 1929.

Fackföreningarnas generalråd är ej heller tillfredsställt med vad som åtgjorts för den privata handelns omorganisation på kollektiv basis och riktar en del anmärkningar mot skötseln av de kooperativa affärerna. Dessa fortsätta alltjämt, säges det, att förse privathandlarna med varor för försäljning till arbetarklassen. Många kooperativa funktionärer anlägga rent kommersiella synpunkter, och förekomsten av borgerliga element bland dem säges verka skadligt på fullföljandet av klasspolitiken.

Generalrådet hemställer därför om ett mera energiskt uppträdande från de kooperativa föreningarnas sida.

Före slutet av 1930 skola, dekreteras det, 10 000 industriarbetare taga anställning i kooperativa företag; detta skulle medföra, att arbetarklassens representation i de kooperativa föreningarnas förvaltning kommer att uppgå till 75 %. Fackföreningarna skola vidtaga kraftigare åtgärder för att medelst de kooperativa företagen få till stånd en prissänkning. Arbetarna själva skola öva tillsyn över att programmet genomföres och att sådana kooperativa funktionärer avskedas, som äro olämpliga eller fientliga gent emot arbetarklassen. Alla ansvariga funktionärer i kooperativa företag, som i frågor, vilka äga samband med livsmedelsförsörjning och prissättning, avvika från de klasspolitiska principerna, skola avskedas. Klasspolitiken skall komma till ännu strängare tillämpning, så att framför allt en regelbunden tillförsel tryggas inom de viktigare industriområdena, där sådana utlovats (Moskva, Leningrad, Donetzbassängen, Uraldistriktet, Baku, Grozny och Ivanovo-Voznesensk). Strängare regler skola även tillämpas beträffande utdelning och användning av inköpsböcker. Handelskommissariatet har dessutom anmodats att i samförstånd med de kooperativa föreningarna och de handelsanställdas förening införa ett särskilt system för försäljning av oumbärliga industriartiklar, vilka hittills ej varit ransonerade, men på vilka det råder en mycket stark efterfrågan.

Industriartiklar, vilka saluföras i städer och andra industridistrikt, uppdelas i tre grupper. Första gruppen omfattar bomulls- och linnetyger, tråd och hushållstvål. Dessa varor komma att säljas i begränsad utsträckning mot uppvisande av inköpsböcker, vilka utdelas endast till löntagare. Den andra gruppen omfattar kläder, trikåvaror och skodon. Dessa varor skola distribueras så, att i första hand detaljaffärerna i arbetarkvarteren tillgodoses, varvid företräde vid inköp skall givas kunder ur arbetarklassen. Den tredje gruppen omfattar övriga vanliga förbrukningsartiklar, vilka, såvida ej handelskommissariatet annorlunda förordnar, få försäljas fritt från restriktioner.

(Industrial and Labour Information.)

— Socialförsäkring —

Nya sjukförsäkringssakkunniga. *Jämlikt K. Maj:ts bemyndigande har socialministern* kallat sakkunniga att jämte representanter för medicinalstyrelsen och socialstyrelsen samråda med honom vid fortsatt behandling av frågan om en reformerad sjukförsäkring även-som därmed sammanhängande spörsmål. Vid överläggningarna kommer särskilt frågan om den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen att bli föremål för behandling.

De sålunda tillkallade äro: ledamoten av andra kammaren, pensionsfullmäktigen Johan Bernhard Eriksson, extra provinsialläkaren i Sandvikens distrikt Gunnar Oscar Gibson, ledamoten av första kammaren, yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren, ordföranden i Sveriges allmänna sjukkasseförbund, faktorn Anders Gustaf Lindberg, centralkassören A. Lindhagen, Eskilstuna, med. dr Håkan Nordlund, Göteborg, expeditören J. Roslund, Malmö, ledamoten av första kammaren, vice häradshövding Hjalmar von Sydow, med. lic. Frans Axel Tornberg, Lund, centralkassören Olof Toresson, Östersund, och provinsialläkaren i Filipstads distrikt Knut Ivan Wildner.

— Ut- och invandring —

Italienska regeringens emigrationspolitik. I italienska deputeradekammaren har framlagts en redogörelse *för regeringens emigrationspolitik, varur följande må anföras.*

I redogörelsen erinras om att den emigrationspolitik, som bedrivits av regeringen under de senaste två åren, har dikterats av önskan att, samtidigt som emigration för kortare tid uppmuntras, stävja den permanenta utflyttningen och motverka naturalisering i främmande länder.

I redogörelsen framhålles, att man söker uppmuntra emigration för kortare tid ej endast av demografiska skäl, utan även därför, att vid sådan emigration emigranternas besparingar tillföras hemlandet. Så blir emellertid fallet endast under den förutsättningen, att emigranternas familjer kvarstanna i hemlandet, emedan eljest emigranterna varken tänka på att återvända eller att hemsända intjänta sparmedel. Därför har man påfunnit den metoden, att emigranter, som för kortare tid begiva sig till främmande länder, förmås underteckna en förbindelse, genom vilken de avstå från rätten att medföra sin familj.

Vad beträffar värvning av arbetare för säsongändamål, fästes i rapporten uppmärksamheten på det faktum, att vad beträffar den kontinentala emigrationen och i synnerhet emigrationen till Frankrike, Schweiz, Tyskland och Belgien, arbetskontrakt godkännas utan avseende å arbetets natur, i den mån detta ej kan anses vara förnedrande. För närvarande tillåtes ej, att dylika kontrakt avslutas för namngivna arbetares räkning; anledningen härtill är, att regeringen önskar använda sig av kontrakten till förmån för arbetslösa inom sådana distrikt, där större brist råder på arbete. Kontrakt angående anställning i transoceanska länder, vilka vanligen leda till permanent bosättning utomlands, godkännas, då de äro uppgjorda i vederbörande arbetares namn och då dessa arbetare äro synnerligen yrkesskickliga.

I redogörelsen meddelas, att permanent emigration tillåtes, då det gäller de östra medelhavsländerna och afrikanska kontinenten, emedan emigranterna i dessa länder kunna erhålla förmånlig arbetsanställning, som är förenlig med hemlandets intressen. Permanent emigration av anhöriga, som för sitt uppehälle äro beroende av de redan utvandrade, kan av moraliska och familjeskäl ej förbjudas. Vad beträffar utvandringen till Förenta staterna, komma framdeles endast sådana personer, som avhämtas av släktingar, att uppföras på emigrantförteckningen.

Efter en erinran, att utomlands bosatta italienares rätt att återvinna sin nationalitet icke kan frånhändas dem, redogöres för de i utlandet verksamma italienska myndigheternas skyldighet att stimulera fosterlandskänslan och stärka banden mel-

lan emigranterna och hemlandet. Den diplomatiska och konsulära verksamheten bör ej endast begränsa sig till representationsskyldigheter, utan även avse skydd för emigranter i politiskt, socialt, ekonomiskt och intellektuellt hänseende.

I redogörelsen hänvisas även till de försök som gjorts att sprida kännedom om det italienska språket och den italienska kulturen i främmande länder. Antalet fascistgrupper utomlands uppgår nu till 698, vilka tillsammans omfatta 140 000 medlemmar; Balilla-organisationerna räkna ett medlemsantal av 52 000 barn. Såsom följd av fascistpartiets samarbete med nationella institutet för moders- och barnaskydd och med fascistgrupperna utomlands företogo år 1929 icke mindre än 13 819 italienska emigrantbarn resor till hemlandet och omhändertogos å sommarkolonierna vid havet och uppe i bergen.

Invandringen till Kanada under budgetåret 1929/30. Enligt den av Kanadas Department of Immigration and Colonization avgivna redogörelsen för budgetåret 1 april 1929—31 mars 1930 hade under sagda år invandrat 163 288 personer. Till jämförelse angivas här nedan invandringssiffrorna under det senaste decenniet.

Budgetår	1920/1	1921/2	1922/3	1923/4	1924/5	1925/6	1926/7	1927/8	1928/9	1929/30
Invandrare	148 477	89 999	72 887	148 560	111 362	96 064	143 991	151 597	167 722	163 288

Efter härkomst fördelas invandrarna på följande fyra huvudgrupper:

	1928/29	1929/30
Britter	58 880	64 082
Nordamerikanare	30 560	30 727
Andra nord- och västeuropéer	29 579	30 332
Övriga raser	48 703	38 147
Summa	**167 722**	**163 288**

Bland nordeuropéerna intogo — näst britterna — tyskarna främsta rummet med 14 281 invandrare. Dessutom hänfördes hit bl. a. 4 565 finnar, 2 918 svenskar, 2 685 danskar och 2 256 norrmän.

Efter yrke och kön fördelas invandrarna på följande sätt:

	Män	Kvinnor	Barn	Tillhopa 1929/30	Tillhopa 1928/29
Jordbruk	45 729	7 415	15 907	**69 051**	93 204
Industri och handel	25 251	6 855	6 182	**38 288**	28 157
Husligt arbete	—	18 748	—	**18 748**	16 241
Övriga	3 082	16 290	17 829	**37 201**	30 120
Summa	**74 062**	**49 308**	**39 918**	**163 288**	**167 722**

Yrkesfördelningen ter sig i jämförelse med näst föregående år mindre gynnsam så tillvida, att jordbrukets andel av invandringen minskats, medan industriens ökats. Som bekant arbetade emellertid Kanadas jordbruk under redogörelseåret under mycket ogynnsamma förhållanden, vilket medförde stora indragningar av arbetskraft med därav följande arbetslöshet även inom denna bransch. Den minskade jordbruksinvandringen torde även vara en ofrånkomlig konsekvens av det i Kanadas invandringspolitik fullföljda strävandet att gynna inflyttningen från Storbritannien och övriga nordeuropeiska länder, men så långt möjligt begränsa immigrationen av andra raselement, en strävan som lämnat tydliga spår efter sig i den under året inträdda förskjutningen med hänsyn till immigranternas nationalitetsfördelning.

(The Labour Gazette.)

Nya begränsningar av invandringen till Kanada. På grund av det dåliga läget på arbetsmarknaden i Kanada ha i augusti 1930 utfärdats ytterligare skärpningar av de gällande bestämmelserna angående invandringen. Enligt till utrikesdepartementet inkommet telegrafiskt meddelande från generalkonsulatet i Montreal är det för närvarande endast två kategorier invandrare, som kunna påräkna att bli mottagna, nämligen:

1) hustrur och barn under 18 år till personer, som redan äro bosatta i Kanada och äro i den ställning, att de kunna försörja sin familj;

2) jordbrukare, vilka ha tillräckligt kapital att skaffa sig eget jordbruk.

Beträffande den sistnämnda kategorien har dessutom den inskränkningen gjorts, att omedelbart inresetillstånd medgives endast sådana familjer, som redan sålt sina ägodelar i hemlandet, medan de övriga måste dröja med resan till nästa vår. Helt uteslutna äro enligt de nya restriktionerna följande kategorier av invandrare, som enligt förut gällande bestämmelser ägt fritt tillträde till Kanada:

1) jordbruksarbetare, kvinnliga tjänare samt arbetare i andra yrken, inom vilka behov av arbetskraft förelegat i Kanada;

2) föräldrar, ogifta barn över 18 år samt ogifta syskon till i Kanada redan bosatta personer, vilka varit i den ställning, att de kunnat omhändertaga sina anhöriga.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. dyl.

I: 25. Under arbete med *uppsättandet av en ny åskledare* i ett kyrktorn råkade plåtslagaren H. falla ned från kyrktornet och skadade sig därvid så svårt, att han nästan omedelbart avled.

Entreprenörfirman, som genom sin montör anställt H. att utföra arbetet i fråga, hade medsänt säkerhetslinor att användas under arbetets utförande. H. hade även tidigare under dagen begagnat säkerhetslina, men då arbetet var i det närmaste färdigt och det endast återstod att med ett s. k. lås sammankoppla två av åskledarens linor, förklarade H., *att han icke brydde sig om att taga på säkerhetslinan.* H. gick därefter ut genom en av luckorna i torntaket och utförde sammankopplingen. När arbetet var färdigt, sågs han helt omotiverat klättra några steg uppåt den s. k. kulan, som jämte ett kors bildar avslutning på kyrktornets spets. Plötsligt syntes han förlora balansen och *störta ned* från det 42 m höga tornet och avled efter ungefär $^1/_4$ timme. En i kyrktornskorset av H. själv inslagen järnkrok — i vilken H. fattat tag — hade lossnat och medföljt i fallet samt anträffades liggande på marken 2 m från H:s kropp. Vid olyckstillfället var H. ensam uppe i tornet, men hans arbete och fall bevittnades av på marken stående personer.

Olycksfallet synes ha berott på att H. — därtill förledd av att slutarbetet krävde så kort tid — underlåtit att taga på den säkerhetslina, som han förut under arbetet begagnat.

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

II: 33. F. var spelstyrare vid ett blindschakt för *berguppfordring* från 250 till 200 meters djup. Schaktet har ovanför 200 m avv. *icke tillräcklig höjd för anbringande av* sådan *hissgrind,* som uppåtgående hiss för med sig och som vid hissens nedgående följer med ned till ortsulan. Frihöjden skulle i sådant fall bliva så liten, att vid obetydlig

överspelning hissgrinden kunde fastna vid taket. I stället var en lätt grind på gångjärn uppsatt.

F. hade att spela upp berg från den lägre orten, draga ut den lastade vagnen ur hissen och insätta samt nedbromsa tomvagnar. Under det lastningen pågick, hämtades tomvagnen från huvudspåret och fördes fram på ett sidospår för att ej stå i vägen för uppspelad lastad vagn. Vid olyckstillfället glömde F. dels att stänga grinden för schaktöppningen, dels att lägga om växeln till sidospåret, varför han vid framförandet av tomvagnen störtade ned med denna i schaktet och dödades.

II: 34. Ett 4-våningars hus var under påbyggnad, varvid även en del bilningsarbeten å fasaden utfördes.

För dessa arbeten hade utefter hela fasaden rests en byggnadsställning, och i denna var för påbyggnadsarbetena insatt en enkel materialhiss, som kördes upp med elektrisk motor och bromsades ned. Schaktet för hissen var inbrädat till 2 våningars höjd, men däröver helt öppet. Maskinrummet låg i gatuplanet, och signal till körning gavs från översta våningen med en ringklocka, som i bullret från maskineriet icke kunde höras långt. Den inre hissgejderns avstånd från väggen var c:a 75 cm.

Hissen var av den vanliga tegelhisstypen med ett golvplan på ungefär 180 × 160 cm. Golvet var vid kortändarnas undersida stagat med tvenne vinkeljärn; vinkeln var lagd utåt-nedåt, kant i kant med golvet.

Bilningsarbetet pågick vid 3:e våningens fönster, där muraren S. hade tagit plats mellan hissen och väggen. Av någon anledning lutade sig S. ut i hisschaktet över en tvärslå, utan att märka, att hissen var på väg nedåt över hans huvud. S. träffades av det omnämnda vinkeljärnet och klämdes mellan detta och tvärslån, så att övre delen av huvudet avskars. Döden torde ha varit ögonblicklig.

Orsaken till olyckan var framför allt, att arbete utfördes mellan hissen och väggen, utan att schaktet bakom arbetsstället i erforderlig grad infodrats. Arbetaren synes emellertid icke ha haft order att arbeta på detta ställe, men hade ej heller förbjudits detta, enligt ledningens uppgift därför, att man ej kunnat tänka sig, att någon skulle försöka uppehålla sig där, medan hissen var i bruk.

Yrkesinspektören har bl. a. föreskrivit, att hisschaktet på varje ställe, där arbete eller passage kan förekomma, skall i erforderlig grad och på betryggande sätt infodras.

II: 35. Vid en trämassefabrik hade W. jämte tre andra arbetare under ledning av en verkmästare insatt en ny slipsten i ett av fabrikens slipverk och skulle med hjälp av en handtravers montera den under tiden borttagna överdelen på sin plats.

Denna överdel, som med tillhörande kannor vägde c:a 4 000 kg, hade upphissats i traversen medelst talja och tvenne lyftstroppar av $^9/_{16}$" kätting. För att underlätta åkningen med traversen hade en av arbetarna samt verkmästaren skjutit på, under det att W. och två arbetare dragit i den upphängda slipverksdelen.

Plötsligt brast en kättinglänk i ena stroppen vid W:s sida, och hela överdelen föll i golvet. Därvid fick W. ett kraftigt slag av slipverkets ena inmatningscylinder på ena axeln och benet. Då kamraterna kommo fram till W:s plats, var han vid full sans och yttrade icke annat om olyckshändelsen, än »att han fått en kraftig släng». Då han lyftes upp ur sin nedhukade ställning strömmade blod från axeln. Han fördes omedelbart till sjukhus, där han, efter operation och misslyckade försök med blodöverföring, avled.

Orsaken till olyckan befanns vara, att länken var ofullständigt svetsad, vilket fel dock ej kunnat upptäckas vid ytlig besiktning av kättingen. Enligt vad som framgått av polisförhöret hade samma kätting använts för slipverkets demontering, och någon oförsiktighet från arbetarnas eller ledningens sida har ej kunnat påvisas.

II: 36. Vid en grava befanns efter utbyte av den gamla spellinan å bergspelet den nya linan för lång, varför den överflödiga delen — c:a 17 m — skulle indragas i linkarets inre

del. Hissen var nedspelad på bottnen å 280 meters nivå samt fastgjord vid den nya linan, vilken medelst en linklämma med kätting var fastgjord vid laven. Den överflödiga lindelen låg på marken utanför laven mellan denna och spelhuset. Plötsligt och utan yttre synbar orsak *började linan glida i klämman* ned mot schaktets botten med allt starkare fart, så att gnistor slutligen sprutade omkring klämman. Härvid sträcktes med våldsam hastighet den på marken liggande slaklinan, grep gruvfogden G., som befann sig i dess väg, om ryggen och kastade honom c:a 7 m upp i luften. Härvid slog han huvudet mot en stolpe och ljöt en ögonblicklig död.

Orsaken till olyckan var *klämmans otillfredsställande konstruktion*. Den utgjordes av två böjda fingertjocka järn med skruv och mutter, vilken anordning alltid förut använts vid liknande tillfällen, utan att enligt uppgift glidning förekommit.

För framtiden gav inspektionsförrättaren föreskrift om användande av sådan klämmanordning, bestående av tvenne hopskruvade träplattor, som användes vid spänning av linbanelinor.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. dyl.

III: 36. Vid *spårläggning* i en av våra större hamnar hade S. till uppgift att medelst decauvillevagnar köra ut sten. Vagnarna förflyttades genom skjutning för hand och dragning i en lina, som den dragande lade över axeln. S. hade en längre tid varit sysselsatt vid dessa transporter och hade därvid av linan *ådragit sig ett sår på halsen*. Den 3 april avbröt han arbetet, den 7 april intogs han på sjukhus och den 9 april avled han därstädes av *blodförgiftning*.

Olyckshändelsen är ett tydligt bevis på betydelsen av att även för små sår omedelbart söka läkarhjälp.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Klyvsågar.

VIII g: 10. Vid arbete i en *timmermansverkstad* skulle K. i en *cirkelsåg* med 420 mm klinga klyva en träbit, c:a $^3/_4$ m lång och 5 × 5 cm i sektion. Då klingan i det närmaste genomskurit träbiten, *fattade K. med vänstra handen* den kluvna delen av ribban för att draga den igenom klingan. På grund av sammantryckningen fingo klingans tänder tag i *träbiten, som slungades tillbaka* med stor hastighet, så att vänstra handens fingrar kommo i beröring med klingan och avsågades.

Klyvkniv fanns icke anordnad vid olyckstillfället. Den befintliga klyvkniven passade ej heller för den ifrågavarande klingan, då den ej var inställbar för klingornas olika storlek, utan var fastsatt i bordet, så att den endast passade för 600 millimeters klingor. Klyvkniv torde endast undantagsvis ha kommit till användning, och någon instruktion att använda klyvkniv eller i övrigt iakttaga försiktighet hade icke lämnats K., som var helt ovan vid begagnandet av cirkelsågar.

Orsaken till olycksfallet kan helt tillskrivas frånvaron av klyvkniv, för vilken brist arbetsledningen måste bära ansvaret. Vid flera inspektionstillfällen hade arbetsledningen såväl muntligt som skriftligt uppmärksamgjorts på nödvändigheten av att klyvkniv användes vid cirkelsågarna.

Yrkesinspektören har lämnat arbetsgivaren föreskrifter med närmare angivande av huru klyvknivarna skola vara beskaffade och anordnade.

Kantsågar.

VIII: h: 2. I en *såg* var S. jämte en annan person sysselsatt med kantning av bräder. Bräderna, som redan en gång voro kantade, skulle vid tillfället kantas om till en mindre dimension. S. tjänstgjorde som kantare, och en annan arbetare sysselsattes med undanskotning av det färdigkantade virket samt ribben. Det färdigkantade virket lastades på vag-

nar, löpande på spår vid sidan av kantbänken. För underlättandet av lastningen hade ett *c:a* $^1/_2$ *m högt stöd uppsatts vid kantbänken* ett stycke bakom klingorna. Bräderna lyftes från kantbänken upp på stödet och sedan till vagnen.

Då en »tjurig» bräda skulle kantas, böjde den bortsågade ribban ut sig och *stötte emot det förutnämnda stödet*. Vid frammatningen av brädan spändes därför ribban i en båge uppåt, vilket tydligen icke observerades av S. Strax innan brädan genomsågats, böjde sig S. ned för att, när brädan genomsågats, *taga bort* »hunden». När ribban frigjordes, kastades den genom spänningen upp på klingan, där den avsågades. Den avsågade delen, vars längd var 1·4 m, bredd 30 mm och tjocklek 15 mm, *kastades med våldsam kraft tillbaka* och skadade därvid S. så svårt i halsen, att han så gott som omedelbart avled.

Till undvikande av dylika olyckshändelsers upprepande har stödet å kantbänken nu borttagits.

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

IX: 19. Vid en *margarinfabrik*, som var uppförd av betong, fanns en tillbyggnad av trä för en varuhiss mellan källaren och smälteriet i övre våningen. Hissmaskineriet med motor för 220 V växelström var uppställt i ett hörn av smälteriets stannplan (hissrummet), vars golv täcktes av durkplåten. Betonggolvet i smälteriet var också plåtbelagt, men skilt från durkplåten genom en rand av asfalt. Hissrummet var på grund av närheten till smälteriet mycket fuktigt.

Till följd av *överledning i hissmaskineriet* antogo järndelarna i detta spänning. Spänningen meddelade sig till durkplåten och, genom de i pansarrör förlagda ledningarna, till vissa delar i byggnaden, men däremot icke till det jordförbundna plåtgolvet i smälteriet. N., som hade sitt arbete i smälteriet, skulle hämta ett fat i hissen. Då han på vägen dit tog ett steg till hissrummet, blev han utsatt för spänningsskillnaden, *fick ström genom kroppen* och föll omkull. Arbetarna i angränsande lokaler, som hört N. ropa, funno honom *liggande* livlös över tröskeln med överkroppen på plåtgolvet och underkroppen på durkplåten.

Överledningen hade uppstått i en styrapparat och orsakades av fukt samt för kort krypavstånd mellan spänningsförande del och stommen. Kolstoft från brytkontakterna hade blandats med vatten och fett till en ledande massa.

Vid besiktning i anledning av det inträffade utfördes rekonstruktion av fallet. Därvid uppmättes en spänningsskillnad mellan plåtgolven av 13 V. Det är troligt, att skillnaden vid olyckstillfället varit större, dock sannolikt icke över 30 V. Att denna låga spänning vållat döden kan möjligen bero på föregående sjuklig disposition hos N. En ovanlig kroppslängd och särskilt långa ben tyda nämligen på, att N. haft s. k. persisterande thymus, vilken sjukdom anses medföra särskild känslighet för inverkan av elektrisk ström. Tyvärr blev detta ej utrönt genom obduktion.

För att förebygga ett upprepande av det skedda har inspektören bl. a. föreskrivit, att hissmaskineriets och byggnadens järndelar, de elektriska ledningarnas rör m. m. skola förbindas med varandra och med lågspänningssystemets jordade nollpunkt.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik	1929						1930							
(Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	
Sverige. Arbetslöshet, i %	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	13·9	13·1	12·3	10·7	8·0	[1] 8·0	7·5	
Ansökn. per 100 lediga platser	137	135	127	148	202	203	241	211	171	140	129	127	140	
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·51	·	·	3·43	·	·	3·26	·	·	3·25	·	
Norge. Arbetslöshet, i %	8·5	8·9	9·9	11·5	12·9	14·5	14·9	15·0	14·2	12·5	10·4	9·9	9·3	
Danmark. Arbetslöshet, i %	9·6	9·1	8·7	10·2	13·0	22·4	20·3	21·0	15·6	11·8	[1] 9·4	8·8	9·1	
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	29	27	26	29	37	60	58	62	49	36	30	—	—	
Finland. Registr. arbetslösa	1 188	1 859	2 710	4 997	9 495	8 716	12 696	11 545	10 062	7 824	4 747	3 573	3 714	
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	209	269	285	360	403	356	445	353	521	475	380	404	503	
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	9·9	10·1	10·0	10·4	11·0	11·1	12·6	13·1	14·0	14·6	15·3	15·8	17·1	
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 188	1 190	1 217	1 270	1 323	1 341	1 534	1 582	1 731	1 752	1 823	1 947	2 072	
Irland. Arbetslöshet, i %	·	7·8	·	·	9·2	·	11·1	·	·	9·2	·	·	—	
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	3·1	3·3	3·2	3·5	5·3	12·3	13·9	12·5	8·6	6·9	6·3	[1] 5·5	6·9	
Arbetslöshetsindex	2·4	2·5	2·5	2·7	4·2	9·8	11·7	9·8	6·7	5·4	4·8	—	—	
Belgien. Arbetslöshet, i %	3·2	3·0	3·1	2·7	3·2	7·0	7·5	7·5	6·7	8·0	[1] 8·0	8·4	—	
Tyskland. Arbetslöshet, i %	8·6	8·9	9·6	10·9	13·7	20·1	22·0	23·5	21·7	20·3	19·5	[1] 19·6	20·5	
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	710	726	749	889	1 200	1 775	2 233	2 379	2 053	1 763	1 551	1 469	1 498	
Ansökn. per 100 lediga platser	363	368	377	444	667	980	1 026	1 131	858	841	824	810	906	
Sysselsättn.index (1 jan. 1925 = 100)	112·5	112·3	111·7	110·8	108·1	101·8	100·0	98·9	100·8	103·7	105·6	105·2	104·3	
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	104	102	105	126	167	227	273	285	239	192	163	150	153	
Schweiz. Arbetslöshet, i %	·	·	1·7	·	3·2	7·7	8·8	8·8	6·5	7·4	7·6	7·3	—	
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	108	·	·	100	·	·	99	·	·	95	·	
Frankrike. Understödda arbetsl.	399	403	385	396	577	817	1 484	1 683	1 630	1 203	859	1 019	856	
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	202	217	229	297	333	409	466	457	385	372	367	322	342	
Ryssland. Reg. arbetsl. (i 1000-tal)	1 310	1 264	1 269	1 260	1 285	1 311	1 255	1 168	1 153	—	—	—	—	
Estland. Oplac. arbetssökande	780	609	902	3 065	5 288	6 116	5 608	4 580	3 575	2 216	[1] 1 515	910	—	
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 205	1 008	1 582	4 204	8 479	8 134	9 263	8 825	6 494	3 683	1 421	779	607	
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	99	92	83	90	127	186	242	277	296	284	228	207	199	
Arbetsl. industriarbetare i %	9·7	9·0	8·0	8·9	12·5	19·5	24·3	27·5	28·7	27·0	23·0	—	—	
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·6	1·8	1·9	1·5	1·6	2·8	3·6	3·6	4·0	3·7	3·8	—	—	
Ungern. Arbetslöshet, i %	9·3	9·5	9·5	9·7	10·3	13·0	14·5	14·8	14·6	13·7	13·6	13·0	—	
Ansökn. per 100 lediga platser	184	176	172	217	332	323	419	492	404	323	268	300	—	
Rumänien. Registr. arbetslösa	3 909	3 714	5 171	5 481	6 958	6 866	8 887	15 588	13045	13412	25096	—	—	
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	7 652	5 790	6 755	4 739	5 026	5 663	8 508	9 437	9 739	12052	8 704	6 991	—	
Kanada. Arbetslöshet, i %	3·0	3·5	3·7	6·0	9·3	11·4	10·8	11·5	10·8	9·0	10·3	10·6	—	
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	127·8	126·8	125·6	124·6	119·1	111·2	111·6	110·2	107·8	111·4	116·5	118·9	118·8	
Förenta st. Sysselsättningsindex:														
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	98·2	98·6	99·3	98·3	94·8	91·9	90·2	90·3	89·8	89·1	87·7	85·5	·	
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	100·7	102·0	103·4	102·1	98·2	94·8	92·9	92·9	92·7	92·1	90·4	88·2	—	
Australien. Arbetslöshet, i %	·	·	12·1	·	·	13·1	·	·	14·6	·	·	·	·	
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	29	29	30	30	30	24	35	40	45	50	52	—	—	
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	·	9·4	·	·	5·6	·	·	8·5	·	·	10·9	·	·	

[1] Reviderade siffror.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Augusti månad år 1930.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under augusti månad.

Översikt av verksamheten under augusti månad 1930.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	aug. 1930	juli 1930	aug. 1929
Stockholms stad	3 915	1 800	1 435	4 772	5 025	3 423	8 687	6 825	4 858	127	131	123
Stockholms län	2 525	1 497	1 249	556	796	395	3 081	2 293	1 644	134	123	183
Uppsala stad o. län	552	358	219	172	227	132	724	585	351	124	110	132
Södermanlands län	862	615	376	474	563	307	1 336	1 178	683	113	112	106
Östergötlands län	1 536	701	528	550	480	280	2 086	1 181	808	177	143	175
Norrköping	857	191	159	116	130	78	973	321	237	303	285	202
Jönköpings län	339	209	142	256	253	143	595	462	285	129	108	135
Kronobergs län	106	99	76	113	160	72	219	259	148	85	87	122
Norra Kalmar län	170	55	46	51	53	34	221	108	80	205	182	151
Södra Kalmar län	319	134	108	144	124	70	463	258	178	179	172	194
Gotlands län	141	104	76	113	117	52	254	221	128	115	94	95
Blekinge län	674	293	224	306	294	158	980	587	382	167	160	154
Kristianstads län	771	679	523	417	583	331	1 188	1 262	854	94	92	105
Malmöhus län: Malmö	1 904	530	480	1 507	1 137	775	3 411	1 667	1 255	205	220	197
Malmöhus län: Lund	445	261	243	160	138	80	605	399	323	152	226	148
Malmöhus län: Landskrona	360	209	199	37	45	25	397	254	224	156	199	164
Malmöhus län: Hälsingborg	1 253	534	509	419	250	192	1 672	784	701	213	212	181
Malmöhus län: Ystad	217	103	79	59	68	37	276	171	116	161	133	135
Malmöhus län: Trälleborg	338	250	240	56	38	32	394	288	272	137	184	155
Malmöhus län: Eslöv	265	191	180	30	38	25	295	229	205	129	116	145
Malmöhus län: Skurup	111	121	72	28	50	10	139	171	82	81	79	57
Malmöhus län: Vellinge	195	191	175	7	10	5	202	201	180	100	116	124
Hallands län	339	179	145	75	112	51	414	291	196	142	137	96
Göteborgs o. Boh. l.	327	190	106	146	220	90	473	410	196	115	92	104
Göteborg	4 354	1 684	1 595	1 397	1 271	938	5 751	2 955	2 533	195	178	153
Älvsborgs län	378	168	125	105	175	66	483	343	191	141	135	156
Skaraborgs län	725	649	363	260	480	178	985	1 129	541	87	73	104
Värmlands län	207	120	100	143	298	103	350	418	203	84	98	109
Örebro län	628	305	208	313	677	255	941	982	463	96	98	92
Västmanlands län	440	307	212	386	369	235	826	676	447	122	104	130
Kopparbergs län	223	105	102	241	229	155	464	334	257	139	118	122
Gävleborgs län	530	138	138	221	188	151	751	326	289	230	211	178
Västernorrlands l.	486	215	209	67	80	54	553	295	263	187	182	171
Jämtlands län	103	51	49	174	220	169	277	271	218	102	65	105
Västerbottens län	160	74	73	130	154	106	290	228	179	127	116	108
Norrbottens län	217	127	75	103	128	76	320	255	151	125	81	97
Tills. aug. 1930	26 972	13 487	10 888	14 104	15 180	9 283	41 076	28 617	20 121	144	—	—
» juli »	*23 407*	*11 947*	*10 105*	*11 931*	*13 334*	*8 104*	*35 338*	*25 281*	*18 209*	—	*140*	—
» aug. 1929	25 167	13 891	11 315	13 667	14 811	8 863	38 834	28 702	20 178	—	—	135
» » 1928	26 821	12 454	10 498	13 301	12 604	7 767	40 122	25 058	18 265	—	—	—
» » 1927	27 061	13 364	11 018	12 995	13 718	8 260	40 056	27 082	19 278	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl. aug. 1930	juli 1930	aug. 1929	Tillsatta platser per 100 lediga aug. 1930	juli 1930	aug. 1929
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	7 011	7 427	6 926	4 927	107	92	126	71	74	71
Industri och hantverk	5 511	5 808	1 223	1 093	475	442	336	89	88	85
Sjöfart och fiske	5 030	5 126	2 147	2 072	239	203	196	97	94	95
Handel och samfärdsel	2 617	2 783	1 803	1 433	154	147	134	79	83	84
Husligt arbete	3	3	5	4	.	.	.	.	.	.
Annat arbete	5 158	5 825	1 333	1 809	437	354	343	98	98	98
Summa	**25 330**	**26 972**	**18 437**	**10 838**	**201**	**196**	**181**	**81**	**85**	**81**
Därav under 18 år	2 598	2 669	1 823	1 361	146	145	—	75	78	—
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	469	481	1 059	283	45	34	47	27	30	28
Industri och hantverk	861	929	421	291	221	145	200	69	73	74
Sjöfart och fiske	334	343	279	247	123	103	163	89	87	83
Handel och samfärdsel	2 380	2 615	2 445	1 738	107	74	108	71	65	69
Husligt arbete	6 102	8 651	10 968	6 719	79	88	80	61	61	61
Annat arbete	1 056	1 085	8	5	.	.	.	.	.	.
Summa	**11 202**	**14 104**	**15 180**	**9 283**	**91**	**89**	**92**	**61**	**61**	**60**
Därav under 18 år	2 554	2 594	1 941	1 327	134	126	—	68	70	—
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	7 480	7 908	7 985	5 210	99	81	113	65	66	64
Jordbruk	7 392	7 819	7 867	5 134	99	81	113	65	66	64
Skogshushållning	88	89	118	76	75	67	.	64	73	.
Industri och hantverk	6 372	6 737	1 644	1 384	410	357	306	84	84	82
Gruvdrift och malmförädling . . .	330	331	2	2	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	158	162	45	43	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	1 670	1 708	351	290	487	363	285	83	82	77
Trävaruindustri	399	465	47	38	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	1 533	1 660	584	550	284	358	257	94	94	92
Läder-, hår- och gummiindustri . .	305	328	15	16	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	200	227	23	20	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	367	400	122	82	328	225	284	67	59	66
Närings- och njutningsmedelsindustri	403	419	178	110	235	143	311	62	73	69
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	139	143	29	27	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	115	116	58	44	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	44	45	13	9	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	709	733	177	153	414	337	323	86	84	82
Sjöfart och fiske	5 364	5 469	2 426	2 319	225	191	193	96	94	95
Handel och samfärdsel	4 997	5 898	4 248	3 171	127	101	120	75	72	77
Kontors-, bank- o. d. personal . .	478	485	136	111	357	213	296	82	74	77
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 172	1 219	410	328	297	277	334	80	77	86
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 507	1 719	1 660	1 197	104	71	99	72	65	69
Transportarbetare	1 480	1 599	1 700	1 279	94	95	80	75	81	88
Allmän och litterär verksamhet . .	349	365	288	205	127	80	138	71	71	64
Ej särskilt specificerade	11	11	54	51	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	6 105	8 654	10 973	6 723	79	88	80	61	61	61
Annat arbete	6 214	6 910	1 341	1 314	515	407	414	98	98	98
Summa	**36 532**	**41 076**	**28 617**	**20 121**	**144**	**140**	**135**	**70**	**72**	**70**
Därav under 18 år	5 147	5 263	3 764	2 688	140	135	—	71	74	—

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 539 platser, varav 2 184 manliga och 355 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 381, 1 983 och 398 samt under nästlidna månad resp. 2 089, 1 627 och 462.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**7 338**	**6 808**	**4 851**	**89**	**118**	**76**	**331**	**2**	**2**	**160**	**45**	**43**	**1 658**	**331**	**276**
1	Stockholms stad	39	3	3	1	—	—	—	—	—	8	—	—	478	137	121
2	Stockholms län	1 400	1 237	1 002	22	16	11	73	—	—	10	4	2	71	4	3
3	Uppsala stad och län	327	312	180	—	—	—	—	—	—	5	—	—	19	3	3
4	Södermanlands län	557	543	305	—	—	—	—	—	—	1	—	—	113	7	7
5	Östergötlands län	1 106	623	455	4	—	—	7	—	—	22	—	—	28	6	6
6	Norrköping	182	81	60	—	—	—	—	—	—	1	—	—	129	—	—
7	Jönköpings län	170	158	98	—	—	—	—	—	—	5	6	6	15	7	5
8	Kronobergs län	78	77	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3
9	Kalmar län	103	71	46	—	—	—	—	—	—	4	—	—	16	—	—
10	Gotlands län	94	69	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1
11	Blekinge län	142	139	76	—	—	—	—	—	—	18	—	—	15	2	2
12	Kristianstads län	536	573	429	—	—	—	34	—	—	19	7	7	24	13	10
13	Malmöhus län: Malmö	102	178	154	—	—	—	—	—	—	10	—	—	207	24	16
14	Hälsingborg	122	161	139	1	—	—	9	—	—	8	—	—	39	4	3
15	Övriga anstalter	880	1 019	884	1	—	—	2	—	—	13	—	—	54	14	13
16	Hallands län	58	76	46	1	—	—	2	—	—	5	—	—	38	3	1
17	Göteborgs och Bohus län	85	99	39	—	—	—	—	—	—	3	2	2	17	9	4
18	Göteborgs stad	106	145	116	—	—	—	—	—	—	1	—	—	240	58	57
19	Älvsborgs län	50	75	33	—	—	—	—	—	—	1	—	—	39	4	4
20	Skaraborgs län	570	595	325	—	1	—	—	—	—	7	21	21	30	20	6
21	Värmlands län	60	47	27	4	4	4	—	—	—	8	—	—	6	—	—
22	Örebro län	271	244	151	17	3	3	77	2	2	3	—	—	8	—	—
23	Västmanlands län	219	226	131	2	2	2	39	—	—	6	5	5	20	6	6
24	Kopparbergs län	29	29	28	12	8	8	58	—	—	1	—	—	14	2	2
25	Gävleborgs län	15	4	4	—	—	—	30	—	—	1	—	—	24	1	1
26	Västernorrlands län	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
27	Jämtlands län	21	9	7	19	17	17	—	—	—	—	—	—	3	1	1
28	Västerbottens län	16	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1
29	Norrbottens län	—	1	—	5	67	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**481**	**1 059**	**283**	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	**50**	**20**	**14**
1	Stockholms stad	9	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	17	11
2	Stockholms län	47	92	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	16	12	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	54	97	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	36	54	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	3	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	16	24	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	9	20	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	15	19	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	3	24	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	20	47	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	58	139	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	6	23	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	1
14	Hälsingborg	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	32	71	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	8	17	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	28	32	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	4	7	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	2	2
19	Älvsborgs län	4	14	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	25	122	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	8	22	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	27	116	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	22	37	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	5	17	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	7	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	1	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	3	13	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	8	15	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
464	**46**	**37**	**1 660**	**584**	**550**	**208**	**12**	**13**	**142**	**11**	**11**	**123**	**16**	**8**	**237**	**83**	**27**	**112**	**16**	**16**	
44	17	14	608	176	157	19	5	5	3	—	—	19	4	2	37	7	5	11	—	—	1
22	6	6	130	29	29	2	—	—	—	—	—	10	1	1	24	3	2	1	—	—	2
8	3	1	14	—	—	1	—	—	—	—	—	4	3	1	7	1	—	—	—	—	3
7	1	1	4	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	4
12	1	1	71	21	19	1	—	—	3	—	—	1	—	—	12	—	—	—	—	—	5
20	1	1	109	5	5	1	—	—	66	—	—	1	—	—	8	—	—	—	—	—	6
7	4	4	12	8	8	3	—	—	4	—	—	1	—	—	4	1	1	25	—	—	7
—	—	—	6	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
59	3	3	6	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	9
—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	10
6	2	1	12	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	11
6	—	—	20	14	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	3	—	—	—	12
28	2	—	169	29	26	61	—	1	4	—	—	18	1	—	47	—	—	49	—	—	13
3	—	—	107	10	10	52	—	—	2	—	—	7	—	—	5	—	—	12	—	—	14
7	3	3	90	62	61	41	5	5	4	—	—	11	—	—	17	3	3	5	12	12	15
16	—	—	59	59	59	2	—	—	9	—	—	7	—	—	6	—	—	—	2	2	16
20	—	—	22	7	1	—	—	—	1	—	—	2	1	1	2	—	—	—	—	—	17
133	2	1	130	101	100	10	2	2	17	11	11	15	3	3	18	5	5	1	2	2	18
1	—	—	16	10	9	5	—	—	21	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	19
5	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	3	2	—	—	—	20
4	—	—	8	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	21
3	—	—	7	1	1	4	—	—	—	—	—	22	3	—	3	—	—	7	—	—	22
3	—	—	1	17	17	1	—	—	2	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—	23
10	—	—	16	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	24
12	1	1	9	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	6	1	1	1	—	—	25
11	—	—	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	9	9	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	27
8	—	—	13	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
9	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
1	**1**	**1**	—	—	—	**120**	**3**	**3**	**85**	**12**	**9**	**277**	**106**	**74**	**182**	**145**	**83**	**31**	**13**	**11**	
—	—	—	—	—	—	—	2	2	22	5	3	130	47	28	52	48	36	7	7	6	1
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	6	3	5	3	1	—	1	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	8	4	4	4
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	12	7	7	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	5	7	6	3	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	2	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	11	11	6	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	35	1	1	9	—	—	82	37	30	39	12	4	11	—	—	13
—	—	—	—	—	—	83	—	—	5	—	—	2	3	3	3	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1	2	1	1	2	2	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	17
1	—	—	—	—	—	—	—	—	27	6	5	41	6	4	30	25	16	1	1	1	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	12	2	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	6	7	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	3	3	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**48**	**2**	**2**	**41**	**10**	**6**	**624**	**115**	**102**	**5126**	**2147**	**2072**	**295**	**67**	**55**
1	Stockholms stad	12	—	—	16	6	2	218	69	59	484	290	279	150	37	29
2	Stockholms län	—	—	—	2	—	—	25	—	—	51	19	19	6	—	—
3	Uppsala stad och län	2	—	—	—	—	—	5	—	—	2	—	—	1	3	2
4	Södermanlands län	2	1	1	1	—	—	11	1	1	57	29	29	1	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	2	—	—	17	4	2	3	—	—	4	—	—
6	Norrköping	6	—	—	2	—	—	21	—	—	120	74	69	1	—	—
7	Jönköpings län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	216	78	68	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	23	23	23	—	—	—
11	Blekinge län	1	—	—	—	—	—	8	1	1	184	76	76	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	15	15	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	9	—	—	5	—	—	196	8	8	256	109	101	46	5	5
14	Hälsingborg	1	—	—	1	—	—	12	—	—	698	341	340	1	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	12	3	3	252	112	111	5	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	2	1	1	61	8	8	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	68	44	35	2	—	—
18	Göteborgs stad	7	1	1	7	4	4	57	25	24	1767	534	519	63	19	16
19	Älvsborgs län	—	—	—	1	—	—	13	—	—	6	2	2	1	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	2	—	—	2	—	—	33	15	15	—	—	—
22	Örebro län	5	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	4	4	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2
25	Gävleborgs län	1	—	—	—	—	—	8	2	2	270	101	101	1	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	414	178	176	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	4	1	1	65	47	46	2	1	1
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	65	48	36	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**68**	**56**	**42**	**4**	**3**	**3**	**109**	**62**	**51**	**343**	**279**	**247**	**190**	**69**	**56**
1	Stockholms stad	28	36	24	4	1	1	16	34	28	222	185	172	90	43	35
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2	2	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	2	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	5	2	2
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	4	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	5	5	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	25	13	13	—	—	—	75	22	20	8	6	5	62	15	12
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	2	—	—	14	10	10	1	1	1
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	2	2	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	12	7	5	—	2	2	—	—	—	67	56	38	19	5	3
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	5	2	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	1	1	2	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	4	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
803	**225**	**202**	**167**	**55**	**51**	**1448**	**1352**	**1025**	**61**	**51**	**50**	**9**	**53**	**50**	**3**	**5**	**4**	**5 825**	**1 333**	**1 309**	
398	149	133	76	20	18	396	587	319	32	6	5	4	2	1	—	2	1	862	283	282	1
22	2	2	26	8	8	141	49	47	11	1	1	—	—	—	3	1	1	173	117	115	2
8	4	4	4	—	—	31	9	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	113	20	20	3
3	—	—	—	1	1	16	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	20	20	4
9	1	1	4	—	—	58	24	23	1	—	—	—	—	—	—	—	—	171	21	21	5
29	5	5	—	—	—	53	18	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108	7	6	6
1	—	—	3	—	—	9	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	76	24	19	7
—	—	—	2	2	2	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	9	9	8
1	—	—	1	1	1	8	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	24	24	9
1	—	—	2	2	2	15	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	10
5	—	—	—	—	—	26	12	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	249	61	60	11
9	2	2	1	—	—	23	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	43	35	12
97	8	8	6	4	3	122	96	92	2	—	—	—	—	—	—	—	—	470	66	66	13
10	—	—	2	—	—	50	13	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	5	5	14
16	10	10	5	—	—	61	19	19	1	1	1	—	1	1	—	—	—	454	62	62	15
6	—	—	1	—	—	25	21	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	9	9	16
3	3	—	2	2	2	11	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	16	16	17
166	40	36	11	8	7	235	381	351	11	43	43	5	50	48	—	2	2	1 354	248	247	18
—	—	—	—	—	—	13	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205	75	75	19
4	—	—	6	—	—	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	65	8	8	20
2	—	—	1	—	—	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66	53	53	21
3	—	—	1	—	—	23	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	167	43	42	22
—	—	—	—	—	—	8	26	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	131	18	18	23
2	—	—	4	2	2	11	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	45	43	24
7	1	1	2	1	1	32	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	11	11	25
—	—	—	2	1	1	9	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	24	23	26
—	—	—	5	3	3	14	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	8	8	27
1	—	—	—	—	—	24	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	6	6	28
—	—	—	—	—	—	4	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	129	7	6	29
416	**185**	**126**	**1552**	**1005**	**1146**	**151**	**348**	**254**	**304**	**237**	**155**	**2**	**1**	**1**	**8 651**	**10968**	**6 719**	**1 085**	**8**	**5**	
173	114	71	676	568	462	72	193	132	178	85	74	—	1	1	2 726	3 633	2 333	329	2	2	1
6	6	3	62	64	45	—	—	—	17	20	11	—	—	—	410	602	291	—	—	—	2
1	—	—	20	17	12	—	—	—	4	4	—	—	—	—	129	194	112	1	—	—	3
4	1	1	31	29	22	—	5	5	4	6	2	—	—	—	304	414	233	56	6	3	4
12	4	4	38	45	22	5	8	4	12	10	8	—	—	—	388	349	214	35	—	—	5
2	—	—	2	10	4	—	1	1	1	1	1	—	—	—	92	106	66	8	—	—	6
4	—	—	21	20	17	1	1	—	7	5	4	—	—	—	184	195	108	11	—	—	7
—	—	—	11	19	9	—	—	—	5	7	4	—	—	—	86	113	52	—	—	—	8
5	1	1	22	17	13	—	1	1	2	—	—	—	—	—	143	137	82	6	—	—	9
6	—	—	23	8	8	1	1	1	2	4	1	—	—	—	72	75	34	—	—	—	10
5	—	—	23	20	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—	250	223	122	—	—	—	11
6	3	2	63	92	60	—	3	3	3	2	2	—	—	—	267	329	210	3	—	—	12
112	21	17	108	106	63	5	32	28	14	16	8	—	—	—	703	832	568	203	—	—	13
6	2	1	38	32	24	1	2	2	1	5	4	—	—	—	207	189	147	49	—	—	14
3	4	4	25	29	22	16	10	10	2	—	—	—	—	—	248	267	162	38	—	—	15
2	1	1	5	10	4	—	3	2	—	1	1	—	—	—	50	80	39	6	—	—	16
7	2	2	40	43	30	—	—	—	4	2	1	—	—	—	60	140	49	4	—	—	17
48	19	13	59	102	52	34	64	46	19	21	10	2	—	—	801	948	741	228	—	—	18
1	—	—	10	12	3	2	2	2	2	1	—	—	—	—	83	144	59	—	—	—	19
3	3	3	15	23	11	—	1	1	2	12	4	—	—	—	190	307	139	21	—	—	20
1	—	—	23	34	18	—	—	—	4	7	4	—	—	—	107	234	77	—	—	—	21
—	2	1	33	45	22	2	12	8	8	8	2	—	—	—	203	482	200	24	—	—	22
7	2	2	30	62	51	4	5	5	9	4	3	—	—	—	261	255	160	44	—	—	23
—	—	—	60	54	38	2	1	1	2	3	2	—	—	—	172	154	111	—	—	—	24
1	—	—	17	20	14	1	1	1	2	3	3	—	—	—	166	159	129	19	—	—	25
—	—	—	13	16	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	44	55	38	—	—	—	26
1	—	—	58	79	70	1	2	1	—	10	6	—	—	—	111	116	91	—	—	—	27
—	—	—	19	22	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99	115	80	—	—	—	28
—	—	—	7	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95	121	72	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 juli 1930.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	45	1 734	4 369	**6 103**	75	267	**342**	5·6	2·3
Bleck- o. plåtslagareförb. .	40	2 099	—	**2 099**	69	—	**69**	3·3	4·7
Bokbindareförbundet . . .	20	1 452	3 308	**4 760**	136	157	**293**	6·2	6·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	53	3 497	1 359	**4 856**	74	55	**129**	2·7	2·2
Byggnadsträarbetareförb. .	125	13 283	—	**13 283**	1 220	—	**1 220**	9·2	14·2
De förenade förbunden . .	40	2 407	1 109	**3 516**	200	89	**289**	8·2	6·8
Elektriska arbetareförb. . .	72	3 303	—	**3 303**	139	—	**139**	4·2	6·4
Gjutareförbundet	94	5 375	2	**5 377**	254	—	**254**	4·7	4·1
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	295	27 270	3 994	**31 264**	4 123	542	**4 665**	14·9	16·6
Gruvindustriarbetareförb. .	19	1 900	7	**1 907**	223	—	**223**	11·7	11·9
Handelsarbetareförb. . . .	213	11 773	5 243	**17 016**	889	203	**1 092**	6·4	6·1
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	19	493	1 232	**1 725**	33	164	**197**	11·4	11·9
Hattarbetare	11	217	754	**971**	14	132	**146**	15·0	15·1
Pälsvarnarbetare	8	276	478	**754**	19	32	**51**	6·8	7·8
Kommunalarbetareförb. . .	163	18 488	2 756	**21 244**	232	469	**701**	3·3	2·2
Litografförbundet	17	1 821	96	**1 917**	40	—	**40**	2·1	2·5
Livsmedelsarbetareförb. . .	86	7 784	2 159	**9 943**	424	148	**572**	5·8	7·5
Metallindustriarb.-förb. . .	212	93 728	4 765	**98 493**	5 965	293	**6 258**	6·4	6·0
Järnbruksarbetare . . .	56	21 661	21	**21 682**	1 649	—	**1 649**	7·6	5·3
Verkstadsarbetare . . .	156	72 067	4 744	**76 811**	4 316	293	**4 609**	6·0	6·2
Murareförbundet	56	3 142	—	**3 142**	103	—	**103**	3·3	4·2
Målareförbundet	104	4 800	—	**4 800**	135	—	**135**	2·8	10·7
Pappersindustriarb.-förb. .	123	23 957	1 099	**25 056**	1 964	156	**2 120**	8·5	5·1
Sadelm.- o. tapetseraref. .	28	1 334	154	**1 488**	132	2	**134**	9·0	9·7
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	45	6 218	3 340	**9 558**	367	72	**439**	4·6	4·2
Stenindustriarbetareförb. .	78	5 516	—	**5 516**	387	—	**387**	7·0	8·1
Sågverksindustriarb.-förb. .	231	20 027	2	**20 029**	3 751	—	**3 751**	18·7	21·4
Sågverks- o. brädgårdsarb.	131	12 980	1	**12 981**	1 624	—	**1 624**	12·5	15·1
Flottnings- o. skogsarb. .	100	7 047	1	**7 048**	2 127	—	**2 127**	30·2	33·4
Textilarbetareförbundet . .	77	6 433	11 529	**17 962**	255	246	**501**	2·8	3·4
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	541	2 082	**2 623**	7	6	**13**	0·5	0·7
Transportarbetareförb. . .	66	8 421	61	**8 482**	688	60	**748**	8·8	11·2
Träindustriarbetareförb. . .	128	9 250	104	**9 354**	759	9	**768**	8·2	6·5
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	232	—	**232**	13	—	**13**	5·6	3·1
Typografförbundet	99	8 261	474	**8 735**	172	16	**188**	2·2	2·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	54	2 578	—	**2 578**	364	—	**364**	14·1	15·3
Tillsammans	**2 626**	**297 117**	**49 244**	**346 361**	**23 193**	**2 954**	**26 147**	**7·5**	**8·0**
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	64	2 983	1	**2 984**	1 023	—	**1 023**	**34·3**	**38·2**
Summa	**2 690**	**300 100**	**49 245**	**349 345**	**24 216**	**2 954**	**27 170**	**7·8**	**8·3**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juli uppgivits till inalles 126 473, vilket i genomsnitt motsvarar 4·7 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under augusti månad 1930. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under augusti månad ha knappast några mera nämnvärda prisförändringar förekommit med undantag för salt sill, som sjunkit kraftigt i pris, sedan den nya fångsten kommit i marknaden. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan juli 20 varit föremål för *prissänkning* och 9 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 28 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—augusti 1930. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med augusti 1930, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal							1930[1]			
	1914	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1:a kv.	2:a kv.	Juli	Aug.
Aritm. (ovägda) tal	100	171	174	176	169	165	165	163	157	152	153	153
Vägda tal	100	163	164	168	158	153	154	150	144	140	140	139

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under augusti visat en nedgång med en enhet; det »ovägda» indextalet kvarstår däremot oförändrat. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1930, häfte 7, sid. 569. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 juli 1930, 164, motsvarande en stegring från juli 1914 av 64 % mot 65 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 april 1930 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 572).

[1] Preliminära siffror för juli och augusti.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1929	Aug. 1929	Juni 1930	Juli[2] 1930	Aug.[2] 1930	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	aug. 1913–aug. 1930	aug. 1929–aug. 1930
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	21	21	21	+ 50·0	− 4·5
handskummad	»	8	—	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	339	328	270	286	288	+ 24·7	− 12·2
mat- (lands-)	»	218	727	305	294	252	258	264	+ 24·5	− 10·2
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	231	230	193	192	189	+ 14·5	− 17·8
halvfet, »	»	121	500	167	164	142	142	141	+ 15·6	− 14·0
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	133	130	138	138	138	+ 0·7	+ 6·2
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	241	207	165	165	179	+ 25·2	− 13·5
» konserverade	»	187	716	243	—	—	—	—	—	—
Potatis: gammal	hl	—	1271	734	791	620	605	669	—	− 15·4
»	5 l	28	71	47	48	42	40	40	+ 37·9	− 16·7
färsk	»	46	102	104	59	—	112	51	+ 64·5	− 13·6
Ärter, gula	kg	31	78	54	57	35	35	35	+ 12·9	− 38·6
Bruna bönor	»	48	214	87	85	49	49	49	+ 6·5	− 42·4
Mjöl: vete-, svenskt kärn- (patent-)	»	31	* 75	43	45	41	41	41	+ 32·3	− 8·9
råg-, » bästa sort	»	22	* 56	29	30	24	25	25	+ 13·6	− 16·7
rågsikt-, » » »	»	27	* 78	39	40	34	35	36	+ 33·3	− 10·0
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	46	46	38	38	38	+ 5·6	− 17·4
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	54	54	52	52	52	+ 26·8	− 3·7
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	71	71	66	65	65	+ 58·5	− 8·5
hårt knäckebröd	»	—	—	95	94	89	89	—	—	− 5·3
limpa, söt	»	88	96	64	64	62	62	62	+ 63·2	− 3·1
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	48	46	46	46	+ 53·3	− 4·2
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	150	151	144	144	144	+ 89·5	− 4·6
mjukt bakat med vatten	»	48	116	76	75	75	75	75	+ 78·6	0·0
mjukt » » mjölk	»	60	167	98	93	89	90	89	+ 48·3	− 4·3
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	189	192	190	191	191	+ 52·8	− 0·5
soppkött	»	100	490	156	158	156	156	156	+ 52·9	− 1·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	239	240	240	239	239	+ 79·7	− 0·4
spädkalv	»	72	312	144	144	146	144	144	+ 100·0	0·0
Fårkött: färskt, stek	»	188	600	230	237	241	242	237	+ 73·0	0·0
salt, svenskt	»	114	547	187	188	188	190	188	+ 59·3	0·0
Renkött, färskt, stek	»	119	557	230	—	—	—	—	—	—
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	188	605	226	246	217	216	211	+ 55·1	− 14·2
salt, » »	»	140	619	232	249	224	223	218	+ 52·4	− 12·4
» amerikanskt »	»	—	—	228	229	229	228	228	—	− 0·4
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	127	123	117	124	125	+ 68·9	+ 1·6
gädda	»	108	333	191	194	180	193	195	+ 74·1	+ 0·5
sill	»	84	110	68	73	78	85	81	+ 113·2	+ 11·0
strömming	»	88	114	67	61	63	64	70	+ 89·2	+ 14·8
torsk	»	55	160	100	100	99	99	99	+ 83·3	− 1·0
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	157	154	150	156	157	+ 96·3	+ 1·9
kolja	»	—	—	126	122	125	121	118	—	− 3·3
salt: sill, prima	»	45	148	61	59	74	74	61	+ 35·6	+ 3·4
strömming	»	80	105	48	50	48	49	48	+ 60·0	− 4·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	96	96	96	96	95	+ 75·9	− 1·0
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	816	309	315	250	247	241	+ 47·0	− 23·5
Socker, bit-	»	67	* 188	54	51	45	44	44	— 34·3	− 13·7
Salt (matsalt)	»	—	82	17	17	17	17	17	—	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	29	29	29	+ 38·1	0·0
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1260	1250	1220	1215	1210	+ 69·2	− 3·2
barr- osågad, hemkörd	»	575	1895	945	940	925	920	915	+ 57·8	− 2·7
Bränntorv	100 kg	196	806	421	420	404	387	387	+ 96·4	− 7·9
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	703	704	696	692	688	+ 72·0	− 2·3
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	284	—	340	339	328	326	323	+ 37·4	− 4·7
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	243	243	245	244	240	+ 48·1	− 1·2
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	289	289	282	280	277	+ 45·0	− 4·2

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] *Preliminära siffror.* — * *Maximipris.*

Tidskriftsöversikt.

(Augusti 1930.)

Allmänna sociala frågor.

ALETHAN, B. v. Rationaliseringsområden. Industritidningen 1930, nr 14.

BERGER, G. Internationale Wirtschaftspolitik aus der Nähe. Die Arbeit 1930, nr 8.

— Das internationale Übereinkommen über die Zwangsarbeit der Eingeborenen. Soziale Praxis 1930, nr 35—36.

BRANNERT, P. Zur Kritik an der Wirtschaftsdemokratie. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 33.

KIRK, P. T. R. The present position of employers and employed in industry. »Stockholm» 1930, nr 3.

NIXON, J. W. Les travaux de statistique de la section statistique du bureau international du travail. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1930, nr 2.

SCHJANDER, F. En sammenligning mellem den almindelige sparebankvirksomhet i de skandinaviske land. Statsökonomisk tidsskrift 1930, nr 4/5.

SILÉN, G. Storstadens problem. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 4.

THIELE, A. Gedanken über Sport und Arbeit. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 7/8.

WEGNER, K. Die Arbeitsorientierung als Standortsfaktor. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133. s. 161.

WIDDRINGTON, P. E. T. The church and industrialism. »Stockholm» 1930, nr 3.

WILBRANDT, R. Technik und Volkswirtschaft im Lichte der Krisis des Exportindustrialismus. Soziale Praxis 1930, nr 32.

VOUGT, A. Tvångsarbetet inför arbetskonferensen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 32.

Den 14:e internationella arbetskonferensen. Industria 1930, nr 16—17.

Amerikas förenta stater.

EISENDRATH, E. Die Grundlagen des amerikanischen Wirtschaftserfolges. Technik und Wirtschaft 1930, nr 8.

LÜDERS, ELSE. Frauenarbeit in den Vereinigten Staaten. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 24.

Bulgarien.

The situation of the Bulgarian working classes in 1928. International labour review aug. 1930.

Kina.

TA CHEN. Labor in China during the civil wars. Monthly labor review juli 1930.

Schweiz.

SCHMIDT, G. C. L. Die Erwerbsarbeit der Kinder in der Schweiz. Soziale Praxis 1930, nr 32.

Storbritannien.

LÜDERS, ELSE. Entwicklungen und Wandlungen der gewerblichen Frauenarbeit in Grossbritannien. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 21.

Labour legislation during the past session. The Ministry of labour gazette 1930, nr 8.

Tyskland.

LENZ, F. Über Möglichkeiten und Grenzen eines Ausgleichs der Familienlasten durch Steuerreform. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24. s. 376.

SCHOMERUS, F. Die soziale Betriebspolitik der Jenaer Zeisswerke mit besonderer Berücksichtigung der Carl-Zeiss-Stiftung zu Jena. »Stockholm» 1930, nr 3.

SCHÜRHOLZ, F. Soziale Betriebsarbeit. Soziale Praxis 1930, nr 31.

SPATES, T. G. Industrial relations in the Zeiss works. International labour review aug. 1930.

Ungern.

GORTVAY, G. La situation sociale et les conditions de travail de la femme active en Hongrie. Journal de la société hongroise de statistique 1930, nr 1/2.

Arbetarskydd.

ALLEN, PH. A. Three centuries toward industrial safety. National safety news aug. 1930.

ANFENGER, M. B. Exploding ideas instead of tanks. National safety news aug. 1930.

ASCHER. Zur Erkennung von Arbeitsschäden. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 7.

BATTEY, A. D. Motor vehicles account for many industrial deaths. National safety news aug. 1930.

BERGER. Zerknallsammlung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 7.

BREELAND, A. W. Supervising safety in pipe line construction. National safety news aug. 1930.

BRIGGS, G. M. Paint saves more than the surface. National safety news aug. 1930.

BURKE, T. A. On the air with the universal safety series. National safety news aug. 1930.

BÖHLER, L. Die volkswirtschaftliche Bedeutung der Unfallchirurgie. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 8.

DANSE, L. A. Safe tools for safe workers. National safety news aug. 1930.

ENGEL, R. C. Making the health examination popular. National safety news aug. 1930.

GILBERT, D. Un document pour le dossier de la silicose. Revue du travail 1930, nr 6.

HERRMANN, W. Über die im Glasbläserberufe vorkommenden Schädigungen und Erkrankungen des Mundes und der Zähne, sowie deren Prophylaxe und Therapie. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 7.

JOHNSON, A. S. The nurse can help in your safety program. National safety news aug. 1930.

KANTOROWICZ, M. Gesundheitliche Schädigungen bei der Arbeit an Anklopfmaschinen. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 32.

MAYER, R. L. & FÖRSTER, M. Ursolschäden in der Rauchwarenindustrie. Reichsarbeitsblatt *1930, nr 23.*

PFANNENSTIEL, W. Gesundheitsgefahren in der Eisenindustrie und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 7.

PREZZANO, E. P. Our biggest safety problem — the automobile driver. National safety news aug. 1930.

QUESNEL, E. G. Protecting the eye from welding lights. National safety news aug. *1930.*

SMITH, C. W. H. Fulfilling the demand for safety in aviation. National safety news aug. 1930.

TEISSL, L. Unfallverhütungsbild und -film. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 8.

WOLTER, K. K. Die nichttödlichen Verletzungen durch elektrischen Strom. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 7.

Pulmonary asbestosis. Monthly labor review juli 1930.

Selecting drivers for commercial vehicles. No D2 of the series of safe practices pamphlets. National safety news aug. 1930.

Estland.

SÕRMUS, R. Inspection du travail en 1929. (Estnisk text.) Eesti statistika 1930, *nr 7/8.*

Frankrike.

Enquête sur la prévention des accidents du travail en France. *Bulletin du ministère du travail* 1 kv. 1930.

Tyskland.

KRANTZ. Die Unfallgefährdung weiblicher Arbeiter. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 23.

Arbetslön och arbetstid.

BERGER, [G.] Das internationale Übereinkommen über die Arbeitszeit der Angestellten im Handel und im Büros. Soziale Praxis 1930, nr 32—33.

BOUVIN, S. Industrikonjunkturen och lönenivån. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 33.

MARS, H. Der Familienlohn. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 64, s. 179.

RICHARDSON, J. H. International comparisons of real wages. (Med diskussion.) Journal of The royal statistical society 1930, nr 3.

VOUGT, A. Åttatimmarsnorm för de handelsanställda. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 34.

Ein irreführender Reallohnvergleich. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1930, nr 8.

Recent developments in family allowance systems. Monthly labor review juli 1930.

Sverige.

HEYMAN, H. De rörliga lönetilläggen inom den offentliga förvaltningen. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 4.

NORBERG, E. Avvecklingen av statstjänstemännens dyrtidstillägg. Sv. stadsförbundets tidskrift 1930, nr 5.

TÖRNQVIST, G. Hur ett storbageri möter arbetstidens begränsning med rationaliserad arbetsgång. *Affärsekonomi* 1930, nr 7.

Amerikas förenta stater.

Hours and earnings in the boot and shoe industry, 1930. Monthly labor review juli 1930.

Frankrike.

Enquête sur les salaires en France en octobre *1929. Bulletin du ministère du travail* 1 kv. 1930.

Kanada.

Fair wages conditions in dominion government contracts. The labour gazette 1930, nr 7.

Ryssland.

Reallönens läge i Sovjetryssland. Industria 1930, nr 17.

Storbritannien.

BELLERBY, J. R. & ISLES, K. S. Wages policy and the gold standard in Great Britain. International labour review aug. 1930.

Tyskland.

KUMMER, F. Labor conditions in the automobile industry in Germany. Monthly labor review juli 1930.

MARSCHAK, J. Löhne und Ersparnisse. Die Arbeit 1930, nr 8.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

GIACOMO, G. DI. Le chômage des intellectuels (causes et remèdes). *Rivista le assicurazioni sociali* 1930, nr 3. Supplement.

HOFFMANN, W. Arbeitsdienstpflicht. Erfahrungen in Bulgarien, Möglichkeiten in Deutschland. Der Arbeitgeber *1930,* nr *15.*

SCHÖNFELD, H. Die gegenwärtige Wirtschaftsorganisation und das Problem der Arbeitslosigkeit. »Stockholm» 1930, nr 3.

Unemployment measures and proposals in oversea countries. The Ministry of labour gazette 1930, nr 8.

Amerikas förenta stater.

CROXTON, F. C. & CROXTON, F. E. Fluctuation of employment in automobile manufacturing and related industries in Ohio, 1923 to 1928. Monthly labor review juli 1930.

WAGNER, R. F. Unemployment in the United States. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 3. Supplement.
Variations in employment trends of male and female workers. Monthly labor review juli 1930.

Frankrike.

WINGEN, O. Das Land ohne Wirtschaftskrise. Der Arbeitgeber 1930, nr 15.

Norge.

HVIDSTEN, J. Die Arbeitslosigkeit in Norwegen. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 3. Supplement.

Nya Zeeland.

En arbetslöshetsutredning i Nya Zeeland. Industria 1930, nr 16.

Schweiz.

Die Saisonbewegung des Beschäftigungsgrades im Hotelgewerbe. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1930, nr 8.

Storbritannien.

Courses of instruction for unemployed boys and girls. The Ministry of labour gazette 1930, nr 8.
Englands arbetslöshetsförsäkring i nya svårigheter. Industria 1930, nr 16.

Tyskland.

HERRNSTADT. Die Zukunft der Arbeitsfürsorge. Arbeit und Beruf 1930, nr 15.
KLEINDINST. Die Anfänge der öffentlichen Arbeitsvermittlung und Arbeitsfürsorge. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 20.
KOBRAK. Wohlfahrtserwerbslose und Gemeinden. Soziale Praxis 1930, nr 31.
TORMIN, H. Die Notverordnung zur Änderung der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1930, nr 15.

Österrike.

KÖBNER, R. Zur Reform der österreichischen Arbeitslosenversicherung. Der Arbeitgeber 1930, nr 16.

Befolkningsfrågan.

BALÁS, CH. La question »quo vadis» dans la démographie moderne. Journal de la société hongroise de statistique 1930, nr 1/2.
HERSCH, L. Quelques déductions du »principe de la population» de Malthus. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1930, nr 2.
MUCKERMANN, H. Differenzierte Fortpflanzung. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 269.
MÜLLER, K. V. Rassenhygiene und soziale Bewegung. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 348.
POPENOE, P. The fecundity of the feebleminded. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 291.
RÜDIN, E. Praktische Ergebnisse der psychiatrischen Erblichkeitsforschung. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 228.

Amerikas förenta stater.

SPENGLER, J. J. Has the native population of New England been dying out? The quarterly journal of economics aug. 1930.

Finland.

FEDERLEY, H. Rassenhygienische Propagandaarbeit unter der schwedischen Bevölkerung Finnlands. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 326.

Norge.

MJÖEN, J. A. Rassenhygiene in Norwegen. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 334.

Tyskland.

VERSCHUER, O. v. Vom Umfang der erblichen Belastung im deutschen Volke. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 238.
WIENS, E. Gedanken zum Bevölkerungsproblem. Der Arbeitgeber 1930, nr 16.

Bostadsförhållanden.

HOLMGREN, J. Husbygging som håndverk og husbygging som videnskap. Bolig og bygg 1930, nr 5/6.

Sverige.

RUDSKOG, E. Olika egnahemstyper. Hem i Sverige 1930, nr 8.

Italien.

Der friedliche Übergang vom System der Zwangsmiete zu demjenigen der freien Mieten. Nachrichtenblatt über die fascistischen Korporationen 1930, nr 7.

Tyskland.

BRÄUTIGAM, R. Planmässige Wohnungsaufsicht und -pflege. Soziale Praxis 1930, nr 35.
LÜTGE, F. Die Wohnungsausgaben und das Schwabesche Gesetz in den letzten grossen haushaltungsstatistischen Erhebungen. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 265.

Fattigvård och barnavård.

BARKMAN, L. Fjärde nordiska barnavårdskongressen i Helsingfors den 7—10 juli 1930. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 4.

Sverige.

TILLGREN, L. Vad kan en barnavårdsnämnd göra för att i enlighet med § 2 mom. 2 i lagen om samhällets barnavård motarbeta de då-

liga nöjena? Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 4.
Kammarrättens yttrande i hemortsrättsfrågan. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 4.

Norge.

BANG. Fattigvesenets refusjoner. Kommunalt tidsskrift 1930, nr 6.

Tyskland.

BAHRDT. Neuregelung der Säuglingspflegerinnenausbildung im Reich und in Sachsen. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 7/8.
LANGE, J. Untersuchungen in einem Elendsquartier. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 299.
LEHNERT. Die Samaritertätigkeit in Sachsen und ihr weiterer Ausbau. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 7/8.
SCHOTT. Die Reichsfürsorgestatistik 1928/29. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 22.

Föreningsväsen.

HOLKE, K. Fackföreningsinternationalens ekonomiska program. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 4.
VANNER, A. Internationalens kongress inifrån. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 31.
Fackföreningar i olika länder. Industritidningen 1930, nr 15.

Sverige.

HANSSON, S. Fackföreningsrörelsen och tjänstemännen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 32—33.

Ryssland.

Ställningen inom de rådsryska fackorganisationerna. Industritidningen 1930, nr 15.

Tyskland.

LANDQVIST, O. Den tyska lantarbetarerörelsen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 34.

Österrike.

HOLOWATYJ, R. Wandlungen der gewerkschaftlichen Arbeit. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 15.
Gewerkschaftliche Frauenarbeit in Österreich. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 33.

Hälso- och sjukvård.

LUXENBURGER, H. Die Bedeutung der psychischen Hygiene (mental hygiene) für die Erbkrankheiten. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 307.
WESTERGREN, A. Kvävgasbehandling vid lungtuberkulos. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 4.

Sverige.

H[ÖJER], K. J. »Vårdhem för sinnessjuka». Tidskrift för fattigvård 1930, nr 4.
PETRÉN, A. De rättspsykiatriska undersökningarna enligt nya sinnessjuklagen. Social-medicinsk tidskrift 1930, nr 8.
STRÖMBERG, E. Om verksamheten vid landets ögonsjukhus. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 4.

Tyskland.

PLANGE. Geschlechtskrankheiten bei Kindern. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 7/8.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

ÖSTERBERG, S. E. Reformerna inom jordbrukskasserörelsen. Sv. sparbanks tidskrift 1930, nr 5.

Ryssland.

PETROFF, P. Die Perspektiven der Kollektivierung der russischen Landwirtschaft. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 64, s. 45.

Tyskland.

MÜLLER, A. Reform und Ausbau der bäuerlichen Erziehung und Wirtschaftsberatung. Die Arbeit 1930, nr 8.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Labour disputes in oversea countries in 1929. The Ministry of labour gazette 1930, nr 8.

Sverige.

HANSSON, S. Kommunistattacken mot byggnadsgillet. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 33.

Frankrike.

Socialförsäkringsstrejken i Nordfrankrike. Industria 1930, nr 17.

Ryssland.

Conciliation procedure in Soviet Russia. International labour review aug. 1930.

Tyskland.

NART RODÉS, J. La jurisdicción del trabajo en Alemania. Revista social vol. 8, s. 239.

Österrike.

FREUNDLICH, J. Das Verbot der Lohnabzüge für Gewerkschaftsbeiträge. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 16.

Kooperation.

ENFIELD, A. HONORA. The international women's guild. Review of international cooperation aug. 1930.
FLANAGAN, J. A. Organising the world co-operative press. Review of international cooperation aug. 1930.

FREUNDLICH, EMMY. Der internationale Genossenschaftsbund. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 15.

GJÖRES, A. Co-operative publicity, national and international. Review of international cooperation aug. 1930.

KETO, J. W. The training of co-operative officials for international co-operation. Review of international cooperation aug. 1930.

LEMAIRE, J. International co-operative assurance. Review of international cooperation aug. 1930.

PRZEGALINSKI, B. The international exchange of co-operative information. Review of international cooperation aug. 1930.

SIERAKOWSKY, H. The possibilities of the international co-operative school. Review of international cooperation aug. 1930.

SOTLPE, S. En litteraturhistorikers väg till kooperationen. Kooperatören 1930, nr 14.

TAGORE, R. Co-operation in modern civilisation. Review of international cooperation aug. 1930.

Amerikas förenta stater.

Development of Cooperative League of the United States. Monthly labor review juli 1930.

Australien.

TOTOMIANZ, V. Kooperationen i Australien. Kooperatören 1930, nr 13.

Danmark.

ESKILDSEN, J. E. Kooperationen i Danmark 1929. Kooperatören 1930, nr 13.

Storbritannien.

WATKINS, W. P. Kooperationen i Storbritannien. Kooperatören 1930, nr 14.

Levnadskostnader.

Sverige.

JONASSON, O. Hur Stockholm försörjer sig. Ymer 1930, nr 3.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

International exchanges of young workers. International labour review aug. 1930.

Sverige.

Industrien og yrkesskolevesenet i Sverige. Norges industri 1930, nr 32.

Amerikas förenta stater.

»Physical impairment in clerical occupations.» The service letter on industrial relations 15 aug. 1930.

Irland.

v. R. Lag om yrkesundervisning i Irland. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1930, nr 5.

Tyskland.

SCHWAB, G. Das Lehrlingswesen im Handelsgewerbe. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 22.

WUNDERLICH, FRIEDA. Neuzeitliche Lehrlingsausbildung. Soziale Praxis 1930, nr 33—35.

Nykterhetsfrågan.

BLUHM, AGNES. Zum Problem »Alkohol und Nachkommenschaft». Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 24, s. 12.

MYRDAL, G. Alkoholens vinst- och förlustkonto. Tirfing 1930, nr 4.

NITSCHE. Über Trinkerverwahrung. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 7/8.

OHLIN, B. Nationalekonomiska synpunkter på alkoholfrågan. Tirfing 1930, nr 4.

REVILLIOD, [H.] L'alcoolisme, maladie sociale. »Stockholm» 1930, nr 3.

Sverige.

G[AH]N, H. Alkoholkonsumtionen och nykterhetstillståndet just nu. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 7.

Lagförslag om straffs ersättande med alkoholistvård i vissa fall. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1930, nr 7.

Amerikas förenta stater.

R[OSENBER]G, E. Kanada mot spritsmugglingen till U. S. A. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 7.

Finland.

LÖFGREN, H. Nykterhetsexamina bland finsk ungdom. Tirfing 1930, nr 4.

Norge.

ROONLIEN, B. Norsk kronikk. Tirfing 1930, nr 4.

Tyskland.

DRUCKER. Die soziale Bedeutung des Gaststättengesetzes. Berliner Wohlfahrtsblatt 1930, nr 12.

RICHTER, L. La importancia de la nueva ley alemana de hosterías, desde el punto de vista social. Revista social vol. 8, s. 223.

SAWORSKI, GERTRUD. Kann die behördliche Fürsorgestelle für Alkoholkranke individuell arbeiten? Blätter für praktische Trinkerfürsorge 1930, nr 3.

SCHULZ, HERTA. Der 3. Deutsche Alkoholgegnertag. Soziale Praxis 1930, nr 32.

Socialförsäkring.

Sverige.

ARESCHOUG, H. Varför föll sjukkasseförslaget? Sv. sjukkasse-tidning 1930, nr 8.

FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET, SVENSKA. Yttrande över förslaget till lag om moderskapsskydd. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 4.

LANDSTINGSFÖRBUNDETS yttrande över betänkandet angående moderskapsskydd. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 4.

LIEDSTRAND, E. Kring pensionsfrågan. Den unga kvinnan och pensioneringen. Kontoristen 1930, nr 8.

T. B. Sjukkassereformen. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1930, nr 7—8.

Utredningar rörande folkpensioneringen. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 4.

Danmark.

[WULFF, O.] Socialförsäkringens skuggsidor, särskilt med avseende på invalidförsäkring. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 4.

ZEUTHEN, F. Reform of the Danish social legislation. *Rivista le assicurazioni sociali* 1930, nr 3. Supplement.

Frankrike.

CHAUVEAU, C. La loi française des assurances sociales. *Rivista le assicurazioni sociali* 1930, nr 3. Supplement.

LENZ, K. Die französischen Sozialversicherungen. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 34.

RICHTER. Die neue französische Sozialversicherung. *Reichsarbeitsblatt 1930, nr 21.*

Den franska socialförsäkringslagen och dess verkningar. Industritidningen 1930, nr 15.

Den franske socialforsikringslov. Arbeidsgiveren (Norge) 1930, nr 15.

Italien.

POLVERELLI, G. Pour les assurés italiens contre l'invalidité et la vieillesse en régime obligatoire et transférés à l'étranger en raison de leur travail. *Rivista le assicurazioni sociali* 1930, nr 3. Supplement.

Nederländerna.

Les médecins et les assurances sociales. Revue du travail 1930, nr 6.

Storbritannien.

MARTELLI, EVELYN. Some aspects of social insurance in Great Britain as it affects women of the wagecarnig classes. *Rivista le assicurazioni sociali* 1930, nr 3. Supplement.

Tyskland.

BECKER, R. Betrachtungen über die Wochenhilfe. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 14/15.

BERNUTH, v. Rechtsprechung in der Sozialversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 14/15.

DÖRING, H. Luftfahrt und Sozialversicherung in Deutschland. *Rivista le assicurazioni sociali* 1930, nr 3. Supplement.

GASE. Die Änderungen in der Krankenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 16.

GROTH, C. G. Den nya [tyska] sjukförsäkringen. Industritidningen 1930, nr 14.

HEYDE, L. 34. Deutscher Krankenkassentag des Hauptverbandes deutscher Krankenkassen in Dresden. Soziale Praxis 1930, nr 35.

KURTH, B. Private oder soziale Krankenversicherung? Die Reichsversicherung 1930, nr 7.

RICHTER. Die Sozialversicherung im Entwurf des Einführungsgesetzes zum Allgemeinen deutschen Strafgesetzbuch. Die Reichsversicherung 1930, nr 7.

RÓNAI, Z. Der Kampf um die deutsche Sozialversicherung. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 16.

SCHLIACK. Altersruhegeld für arbeitslose Angestellte. Die Reichsversicherung 1930, nr 7.

SCHULZ. Die Heilbehandlung der Versorgungsberechtigten durch die Krankenkassen. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 14—17.

TELEKY, L. Die Versicherung der Berufskrankheiten in Deutschland. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 3. Supplement.

Das Abbaugesetz zur Krankenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 33.

Die Änderungen in der Krankenversicherung nach der Notverordnung vom 26. Juli 1930. Soziale Praxis 1930, nr 35.

Gesundheitsfürsorge und Wohlfahrtspflege der deutschen Invalidenversicherung. Die Reichs*versicherung* 1930, nr 7.

Ut- och invandring.

FERENCZI, I. Nationale und internationale Wande*rungsstatistik*. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 3. Supplement.

— Die politische Seite der Wanderungen. Soziale Praxis 1930, nr 34.

THALHEIM, K. C. Gegenwärtige und zukünftige Strukturwandlungen in der Wanderungswirtschaft der Welt. Archiv für Wanderungswesen 3 kv. 1930.

Kanada.

Immigration to Canada during the fiscal year ended March 31, 1930. The labour gazette 1930, nr 5.

Polen.

LUDKIEWICZ, Z. The agrarian structure of Poland and France from the point of view of emigration. International labour review aug. 1930.

MAAS, W. Betrachtungen zur polnischen Wander*ungsbewegung*. Archiv für Wanderungswesen 3 kv. 1930.

Storbritannien.

Report of oversea settlement committee for year 1929. *The Ministry of labour gazette* 1930, nr 8.

Tyskland.

GROTHE, H. Zur Geschichte der deutschen Ein*wanderung und Siedlung in Chile*. Archiv für Wanderungswesen 3 kv. 1930.

Wanderungsziel der deutschen überseeischen Auswanderer und Herkunft der Einreisenden über Bremen und Hamburg im Jahre 1929. Wirt*schaft und Statistik* 1930, nr 16.

Några *Författningar rörande sociala frågor* ha under tiden 11 augusti—10 september 1930 icke publicerats i Svensk författningssamling.

Arbetsmarknaden under september månad 1930.

Genomsnittssiffran för antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i riket steg under september till 146 från 144 för augusti. Uppgången, i och för sig obetydlig, är betingad av att relationen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft inom jordbruket ej varit fullt så gynnsam som under föregående månad. Relationssiffran för »övriga näringsgrupper», alltså med bortseende från jord- och skogsbruket, var 160, vilken är en enhet lägre än augustisiffran. Septembersiffran är visserligen högre än 1929 års motsvarande, ovanligt låga siffra, 136, men ungefär densamma som siffrorna för åren 1928 och 1927, vilka voro 157 och 161. Arbetsmarknaden har sålunda ännu under den gångna månaden hävdat sin ställning förhållandevis väl och i allt fall bättre än de föregående månadernas åtstramningstendenser givit anledning förvänta. Förmedlingsfrekvensen har varit livlig inom olika fack, och siffrorna beträffande såväl ansökningar som lediga och tillsatta platser lågo avsevärt högre än en månad tidigare och likaså högre än septembersiffrorna de närmast föregående åren.

Inom jordbruket har som vanligt vid denna årstid förmedlingsarbetet varit omfattande. Tillgången på arbetstillfällen får i det hela betecknas som god, även om ett visst överskott av arbetskraft kunde konstateras, särskilt i fråga om arbetsbefäl, statdrängar och betupptagare. Från samtliga län rapporteradeş alltjämt en kännbar brist å kvalificerade ladugårdsskötare och mjölkningskunnig personal.

Vad industrien angår, synes vikande konjunktur ha varit mest framträdande inom metall- och maskinbranschen, där relationstalet för arbetssökande per 100 lediga platser sedan augusti stigit från 487 till 678 eller med närmare 40 %. Permitteringar och även avskedanden ha förekommit. Dessa ha i första hand drabbat specialarbetare, mindre yrkeskunniga samt framför allt grovarbetare. Skeppsvarven, som under en längre tid haft nära nog obegränsat behov av vissa slag av arbetare, synas nu ha fyllt detta behov. Inom gruvindustrien ha förekommit inskränkningar i driften, uppenbarligen förorsakade av depressionen på världsmarknaden. Trävaruindustrien uppvisade fortfarande tryckta förhållanden. Inom byggnadsverksamheten utvecklades som vanligt under september relativt stor livaktighet inför stundande flyttningsdag. Särskilt ha målerriarbetare rönt stor efterfrågan, men även murare ha haft god sysselsättning. Däremot ha byggnadssnickare samt hantlangare och andra byggnadsgrovarbetare haft knappare tillgång på arbete.

Inom handel och samfärdsel var läget i det stora hela oförändrat sedan augusti, dock med det undantaget att den även innevarande är livliga omflyttningen på bostadsmarknaden särskilt mot slutet av månaden gav ökad sysselsättning åt expressarbetare, chaufförer m. fl.

På de kvinnliga arbetsområdena har platstillgången inom husligt arbete varit stadd i oavbruten ökning, och bristen på kunniga hembiträden, särskilt ensamjungfrur, har varit synnerligen stor.

På grund av fartygsuppläggningarna har omsättningen på sjömansförmedlingen gått något tillbaka. Sjömanshusens rapporter för månaden bära också vittne om en minskning av arbetstillgången. Antalet avmönstringar under september var 3 259 mot 2 911 påmönstringar. I vissa fall rådde liksom tidigare brist på yngre maskinister och befarna jungmän.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare var vid rapportmånadens slut ungefär detsamma som vid dess början eller cirka 1 400. Vid slutet av september 1929 var motsvarande siffra 830. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av sistlidna september 6 314 mot 5 824 en månad tidigare. Septembersiffran för år 1929 var 4 849.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under september samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	*241*	*211*	*171*	*140*	*129*	*127*	*140*	*144*	*146*	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	*169*	*128*	*100*	*78*	*73*	*65*	*81*	*99*	*110*	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	*255*	*233*	*200*	*166*	*148*	*145*	*157*	*161*	*160*	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·8	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	*15·9*	[1] *13·2*	*12·3*	[1] *10·8*	*8·0*	*8·0*	[1] *7·7*	*7·8*	—	—	—	—

[1] Reviderade siffror.

Internationella arbetskonferensens fjortonde sammanträde.

Det fjortonde sammanträdet av internationella arbetskonferensen ägde rum i Genève under dagarna 10—28 juni 1930. Antalet representerade stater utgjorde 51, av vilka 35 sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera arbetsgivar- och arbetarsidan. Hela antalet regerings-, arbetsgivar- och arbetarombud med suppleanter och experter uppgavs utgöra 366. Dessutom voro tre länder, nämligen Mexiko, Norge och Turkiet, representerade vid konferensen genom observatörer.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 maj 1930 hade till att deltaga i konferensen från svensk sida utsetts: såsom *regeringsombud* statssekreteraren B. G. Hj. Hammarskjöld och byråchefen J. A. E. Molin med yrkesinspektrisen K. Hesselgren och socialrådet E. R. Sjöstrand såsom experter, såsom *arbetsgivarombud* andre direktören i svenska arbetsgivarföreningen I. O. Larson med ombudsmannen hos järnbruksförbundet e. o. hovrättsnotarien K. Wistrand såsom expert samt såsom *arbetarombud* landsorganisationens ordförande K. E. Johanson med förtroendemannen för svenska handelsarbetarförbundet J. A:son Lundgren och redaktören A. G. F. Vougt såsom experter.

Till president valde konferensen det belgiska regeringsombudet professor Mahaim. Till vicepresidenter utsågos det kinesiska regeringsombudet Tchou, det polska arbetsgivarombudet Szydlowski och det japanska arbetarombudet Suzuki.

Konferensens dagordning upptog följande frågor:

1. Tvångs- eller obligatoriskt arbete.
2. Arbetstidens längd för affärs- och kontorsanställda.
3. Arbetstidens längd i kolgruvor.

De bägge första frågorna hade enligt den gällande s. k. dubbla diskussionsproceduren redan genomgått en första behandling vid konferensens tolfte sammanträde, som beslutat att uppföra dem på dagordningen för ifrågavarande sammanträde för slutlig behandling och eventuellt antagande av konventionsförslag eller rekommendationer.[1]

Den tredje frågan hade uppförts på dagordningen i anledning av en resolution, antagen vid nationernas förbunds tionde möte (1929). I denna resolution hade församlingen uttalat, att internationella arbetsorganisationen ofördröjligen borde fullfölja sina undersökningar inom kolindustrien, och uppmanat förbundsrådet att hemställa till internationella arbetsbyråns styrelse att taga i övervägande att på dagordningen för förevarande sammanträde uppföra bl. a. frågan om arbetstiden i kolgruvor för åvägabringandet av en konvention i ämnet. Sedan i enlighet med förbundsförsamlingens förslag kolfrågan varit före-

[1] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 3.

mål för överläggning vid en förberedande teknisk konferens, som hölls i Genève den 6—18 januari 1930, hade arbetsbyråns styrelse beslutat uppföra förevarande ärende på dagordningen.[1]

Frågan om arbetstidens längd i kolgruvor förelåg sålunda till en första behandling vid allmänt konferenssammanträde, men hade styrelsen lämnat öppet, huruvida icke, med hänsyn till den särskilda beredning ärendet undergått, denna behandling finge bliva avgörande.[2]

Utom dessa tre frågor, som bildade den egentliga dagordningen, fick sig konferensen som vanligt en del andra ärenden förelagda. Sålunda hade konferensen att fatta beslut rörande en del förslag till ändringar i *arbetsordningen*. Vidare hade konferensen att behandla det sammandrag av *medlemsstaternas årsrapporter*, som arbetsbyråns direktör enligt Versaillestraktatens art. 408 skall framlägga för konferensen. Slutligen hade inom den härför i arbetsordningen föreskrivna tidsfristen väckts ett antal *resolutionsförslag*, hänförande sig till andra än de på den egentliga dagordningen uppförda frågorna, varjämte *konferensen fick sig förelagd den sedvanliga årsredogörelsen* av arbetsbyråns direktör.

Tvångs- eller obligatoriskt arbete. Frågan om dylikt arbete för infödda arbetare i kolonialområden gav upphov åt ett i det följande till väsentliga delar återgivet *konventionsförslag*, som vid slutomröstning antogs av konferensen med samtliga avgivna 93 röster.[3] Anmärkas må emellertid, att regeringsdelegationerna från bl. a. Frankrike, Belgien, Portugal och Indien nedlade sina röster.

Enligt konventionsförslagets första paragraf förbinder sig ratificerande stat att undertrycka användandet av tvångs- eller obligatoriskt arbete inom kortast möjliga tid. Under övergångstiden skall dylikt arbete kunna tillgripas allenast för offentliga ändamål och såsom en undantagsåtgärd samt på de villkor och med iakttagande av de skyddsföreskrifter, som finnas angivna i fortsättningen av konventionsförslaget.

Vidare stadgas i första paragrafen, att efter utgången av en tid av fem år efter konventionens ikraftträdande internationella arbetsbyråns styrelse skall undersöka möjligheten att utan ytterligare uppskov undertrycka tvångsarbetet i alla dess former samt fatta beslut om, huruvida frågan därom bör uppföras på dagordningen för konferensen.

Såsom tvångs- eller obligatoriskt arbete anses icke arbete eller tjänst:

1) som avfordras i kraft av lagar om obligatorisk militärtjänstgöring för rent militära ändamål;

2) som ingår i medborgarnas normala medborgerliga skyldigheter;

3) som avfordras såsom följd av straff ådömt av domstol;

4) som avfordras i vissa fall av force majeure, angivna i konventionen;

[1] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 160.
[2] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 481 ff.
[3] Med hänsyn till att denna fråga för vårt land saknar direkt aktualitet, har ej ansetts påkallat att här in extenso återgiva texterna till konventionsförslaget eller de därtill hörande rekommendationerna.

5) som utgöres av smärre arbeten i byarna.

Tvångsarbete till förmån för enskilda förbjudes, och bestämmelser i gällande koncessionsavtal, som medgiva tillgripandet av dylikt arbete, skola snarast möjligt upphävas.

Konventionsförslaget angiver i detalj de villkor och skyddsföreskrifter, som skola tillämpas i de undantagsfall, då tillgripande av tvångsarbete för offentliga ändamål tillsvidare medgives.

De enda myndigheter, som äga befogenhet att medgiva användande av tvångsarbete, äro moderlandets myndigheter eller de överordnade centrala myndigheterna inom området ifråga.

Tvångsarbete får icke utkrävas av infödda arbetare utan iakttagande av vissa skyddsföreskrifter, av vilka de viktigaste gå ut på följande:

a) ersättning efter samma lönesatser som för frivilligt arbete;

b) respekt för äktenskaps- och familjeband;

c) garantier med avseende å arbetarnas hälsotillstånd och deras hemförskaffning;

d) ersättning vid olycksfall och sjukdom;

e) maximitid av 60 dagar om året för tvångsarbetets varaktighet;

f) åtta timmars maximidag för bärare.

Endast vuxna och arbetsföra personer av manligt kön i åldern 18—45 år åläggas tvångsarbete.

I konventionsförslaget erinras jämväl om bestämmelserna i art. 408 av Versaillestraktaten rörande de årliga redogörelser, som medlemsstaterna äro skyldiga att avgiva rörande tillämpningen av de konventioner, som de ratificerat, ävensom om bestämmelserna i art. 421 rörande de undantag, varav ratificerande stater kunna använda sig.

I anslutning till konventionsförslaget antogos två *rekommendationer*. Den ena rör sig om indirekt tvång till arbete och om sådana ekonomiska förhållanden, som kunna leda till att i förklädd form återinföra bruket av tvångsarbete. Den andra har bl. a. avseende å utfärdandet av föreskrifter för konventionens tillämpning.

Den förstnämnda rekommendationen antogs med samtliga avgivna 91 röster och den andra med 91 röster mot 1.

Arbetstidens längd för affärs- och kontorsanställda. Rörande frågan om arbetstidens längd för affärs- och kontorsanställda antogs med 86 röster mot 31 ett *konventionsförslag* av i huvudsak följande innebörd.

Arbetstiden för affärs- och kontorsanställda skall begränsas till 48 timmar i veckan och i princip till 8 timmar om dagen, varvid såsom arbetstid räknas »den tid, under vilken personalen står till arbetsgivarens förfogande». De 48 timmarna kunna fördelas olika på veckans dagar, dock så att den dagliga arbetstiden icke må överstiga 10 timmar.

Konventionen medgiver vissa undantag och avvikelser från den sålunda fastställda arbetstiden.

Konventionstexten har i svensk översättning följande lydelse:

Förslag till konvention angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda.

§ 1.

1) Denna konvention äger tillämpning å personalen i följande företag, vare sig de äro offentliga eller enskilda:

a) handelsföretag, därunder inbegripna post-, telegraf- och telefonväsen samt de grenar av andra företag, vilka avse handelsverksamhet;

b) företag och förvaltningar, inom vilka personalen huvudsakligen sysselsättes med kontorsarbete;

c) företag av på en gång handels- och industriell karaktär, såvida de icke äro att anse såsom industriella företag.

I varje land skall vederbörande myndighet fastställa gränsen mellan handelsföretag och företag, i vilka personalen huvudsakligen sysselsättes med kontorsarbete, å ena sidan, samt industriella företag och jordbruksföretag, å andra sidan.

2) Konventionen äger icke tillämpning å personalen i följande företag:

a) företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnesrubbade;

b) hotell, restauranger, pensionat, klubbar, kaféer och andra företag, där förtäring tillhandahålles;

c) teatrar och förlustelseföretag.

Dock skall konventionen äga tillämpning å personalen i sådana avdelningar av de i a), b) och c) uppräknade företag, vilka, om de vore självständiga, skulle inbegripas bland de företag, å vilka konventionen äger tillämpning.

3) Vederbörande myndighet i varje land äger från konventionens tillämpning undantaga:

a) företag, i vilka endast medlemmar av arbetsgivarens familj äro sysselsatta;

b) offentliga förvaltningar, där den anställda personalen fungerar såsom organ för statsmakten;

c) personer i ledande ställning eller som bekläda förtroendeposter;

d) resande och representanter, i den mån de utföra sitt arbete utanför företaget.

§ 2.

I denna konvention avses med »arbetstid» den tid, under vilken personalen står till arbetsgivarens förfogande; i densamma inbegripas ej raster, under vilka personalen icke står till arbetsgivarens förfogande.

§ 3.

Arbetstiden för den personal, å vilken denna konvention äger tillämpning, må icke överstiga 48 timmar i veckan eller åtta timmar om dagen, med förbehåll dock för de undantag, varom stadgas i det följande.

§ 4.

Den i § 3 angivna veckoarbetstiden kan fördelas så, att den dagliga arbetstiden icke överstiger tio timmar.

§ 5.

1) I fall av allmänt inställande av arbetet på grund av a) högtider av lokal natur eller b) olyckshändelser eller fall av force majeure (olyckshändelser,

som drabba driftsinrättningarna, avbrott i tillförseln av kraft, ljus, värme eller vatten, händelser, som förorsaka allvarliga materiella skador å anläggningar) må, för återtagande av de förlorade arbetstimmarna, den dagliga arbetstiden utsträckas på följande villkor:

a) återtagande av förlorad arbetstid må icke medgivas för mer än 30 dagar om året och skall äga rum inom skälig tid;

b) ökningen av den dagliga arbetstiden må icke överstiga en timme;

c) den dagliga arbetstiden må icke överstiga tio timmar.

2) Vederbörande myndighet skall underrättas om arten av, orsaken till och tidpunkten för det allmänna inställandet av arbetet ävensom om antalet förlorade arbetstimmar och de tillfälliga ändringarna i arbetstidsplanen.

§ 6.

I undantagsfall, då de förhållanden, under vilka arbetet måste utföras, gör det omöjligt att tillämpa bestämmelserna i §§ 3 och 4, må genom författningar, utfärdade av offentlig myndighet, medgivas en fördelning av arbetstiden över en längre tidrymd än en vecka; dock må den genomsnittliga arbetstiden, beräknad med hänsyn till det avsedda antalet veckor, icke överstiga 48 timmar i veckan eller arbetstiden under någon dag överstiga tio timmar.

§ 7.

Av offentlig myndighet utfärdade författningar skola angiva:

1) De ständiga undantag, som kunna beviljas beträffande

a) vissa kategorier av personer, vilkas arbete är intermittent till själva sin natur, såsom portvakter och personal för övervakande eller underhåll av lokaler och lager;

b) kategorier av personer, som äro direkt sysselsatta med sådana förberedande eller avslutande arbeten, vilka nödvändigtvis måste utföras utom den för företagets övriga personal fastställda arbetstiden;

c) butiker och andra företag, där arbetets beskaffenhet, befolkningens storlek eller antalet sysselsatta personer gör det omöjligt att tillämpa den i §§ 3 och 4 fastställda arbetstiden.

2) De tillfälliga undantag, som kunna beviljas i följande fall:

a) då olyckshändelse inträffat eller hotar att inträffa samt i fall av force majeure eller då brådskande arbete behöver utföras i avseende å maskiner eller redskap, dock blott i den mån så är nödvändigt för att undvika allvarlig rubbning av företagets normala drift;

b) till förebyggande av att förstörbara ämnen gå förlorade eller till undvikande av att arbetets tekniska resultat äventyras;

c) för att möjliggöra utförande av särskilda arbeten, såsom upprättande av inventarieförteckning och balansräkning, ultimoregleringar, uppgörande och avslutande av konton;

d) för att möjliggöra för företagen att möta osedvanlig ökning av arbetet, förorsakad av särskilda omständigheter, för såvitt icke arbetsgivaren skäligen kan väntas tillgripa andra åtgärder.

3) Utom vad beträffar mom. 2) a) skola de enligt denna paragraf utfärdade författningarna angiva den förlängning av arbetstiden, som må kunna medgivas för dag samt, vad beträffar tillfälliga undantag, för år.

4) Lönen för övertid, som medgives enligt mom. 2) b), c) och d), skall utgå med minst 25 % tillägg till den normala lönen.

§ 8.

De i §§ 6 och 7 åsyftade författningarna skola utarbetas efter samråd med vederbörande arbetar- och arbetsgivarorganisationer samt med särskild hän-

syn tagen till de kollektivavtal, som kunna vara gällande mellan dessa organisationer.

§ 9.

Bestämmelserna i denna konvention må i varje land av dess regering försättas ur kraft i händelse av krig eller annan händelse, som medför fara för landets säkerhet.

§ 10.

Ingen bestämmelse i denna konvention skall verka rubbning av sedvänja eller överenskommelse, enligt vilken arbetstiden är kortare eller lönen högre än som föreskrives i denna konvention.

Varje begränsning, som ålägges genom denna konvention, skall gälla utöver och icke rubba de begränsningar, som kunna ha ålagts genom lag, förordning eller annan författning, vilken fastställer kortare arbetstid eller högre lön än som föreskrives i denna konvention.

§ 11.

För en effektiv tillämpning av bestämmelserna i denna konvention:

1) skola lämpliga åtgärder vidtagas för att trygga en tillfredsställande inspektion;

2) skall varje arbetsgivare:

a) genom anslag på väl synlig plats i arbetslokalen eller på annat lämpligt ställe eller ock på annat av vederbörande myndighet godkänt sätt bekantgöra tiderna för arbetets början och slut eller, där skiftarbete förekommer, tiderna för varje skifts början och slut;

b) på samma sätt bekantgöra de åt personalen beviljade rasterna, vilka enligt § 2 icke inräknas i arbetstiden:

c) på sätt av vederbörande myndighet föreskrives föra anteckning över alla förlängningar av arbetstiden, som ägt rum enligt § 7 mom. 2), ävensom över beloppet av den härför erlagda betalningen.

3) Som lagöverträdelse skall anses att sysselsätta någon utöver den arbetstid, som fastställts enligt mom. 2) a), eller under de tider, som fastställts enligt mom. 2) b).

§ 12.

Varje medlem, som ratificerar denna konvention, skall vidtaga nödiga åtgärder i form av straffpåföljder till tryggande av konventionens tillämpning.

Personal, som är anställd vid sjukhus och liknande anstalter, i hotell och restauranger samt teatrar och offentliga nöjesetablissement, innefattas såsom av första paragrafens andra moment framgår, icke under konventionens bestämmelser.

I syfte att framdeles eventuellt utsträcka konventionsbestämmelsernas tillämpning till sistnämnda personalgrupper antog konferensen tre *rekommendationer*, i vilka hemställes till medlemsstaterna att företaga undersökningar rörande arbetsvillkoren för grupperna i fråga. Inom en tid av fyra år skall resultatet av undersökningarna meddelas internationella arbetsbyrån, så att byrån beredes tillfälle utarbeta en särskild rapport, ägnad att läggas till grund vid övervägandet av lämpligheten att uppföra frågan om arbetstiden för här ifrågavarande personalgrupper på dagordningen för ett kommande konferenssammanträde.

Dessa tre rekommendationer, vilka här nedan återgivas i svensk översättning, antogos en bloc med 103 röster mot 18.

1. Rekommendation angående reglering av arbetstiden i hotell, restauranger och liknande företag.

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation, —
som antagit ett förslag till konvention angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda
och som önskar framdeles utsträcka tillämpningen av reglerna i nämnda förslag till så många slag av företag som möjligt, däribland hotell, restauranger och liknande företag,
hemställer:
1) att de medlemmar, vilka sakna lagstadgad reglering av arbetstiden för personalen i hotell, restauranger, pensionat, klubbar, kaféer och andra företag, som uteslutande eller huvudsakligen ha till uppgift att tillhandahålla sina kunder bostad eller mat och dryck, måtte företaga en särskild undersökning rörande de förhållanden, som råda inom nämnda företag, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i ovan omförmälda konventionsförslag;
2) att de medlemmar, vilka redan äga lagstadgad reglering av arbetstid för personalen uti ifrågavarande företag, måtte företaga en särskild undersökning rörande tillämpningen av denna reglering, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i nämnda konventionsförslag;
3) att i båda fallen medlemmarna måtte inom en tid av fyra år, räknat från antagandet av denna rekommendation, och enligt en av internationella arbetsbyråns styrelse godkänd enhetlig plan meddela arbetsbyrån utförliga upplysningar rörande resultatet av sina undersökningar i syfte att bereda arbetsbyrån tillfälle utarbeta en särskild rapport, på grundval av vilken man skulle kunna överväga lämpligheten att, för antagande av ett konventionsförslag i ämnet, på dagordningen för ett kommande konferenssammanträde uppföra frågan om arbetstiden för personal, anställd uti ifrågavarande företag.

2. Rekommendation angående reglering av arbetstiden vid teatrar och andra förlustelseställen.

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation, —
som antagit ett förslag till konvention angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda
och som önskar framdeles utsträcka tillämpningen av reglerna i nämnda förslag till så många slag av företag som möjligt, däribland teatrar och andra nöjesföretag,
hemställer:
1) att de medlemmar, vilka sakna lagstadgad reglering av arbetstiden för personalen vid teatrar, varitéer, biografer och andra förlustelseställen, vare sig inom- eller utomhus, måtte företaga en särskild undersökning rörande de förhållanden, som råda inom nämnda företag, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i ovan omförmälda konventionsförslag;
2) — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

3. Rekommendation angående reglering av arbetstiden i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnesrubbade.

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation, —

som antagit ett förslag till konvention angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda

och som önskar utsträcka en dylik reglering till så många slag av företag som möjligt, däribland företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnesrubbade,

hemställer:

1) att de medlemmar, vilka ännu sakna lagstadgad reglering av arbetstiden för personalen i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnesrubbade, måtte företaga en särskild undersökning rörande de förhållanden, som råda inom nämnda företag, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i ovan omförmälda konventionsförslag;

2) — — — — — }
3) — — — — — } = föregående rekommendation.

Arbetstidens längd i kolgruvor. Av arbetsbyrån hade för konferensen framlagts ett utkast till konventionsförslag rörande denna fråga.[1] Detta utkast undergick vid utskottsbehandlingen vissa, delvis ganska betydelsefulla ändringar.

I fråga om reglering av arbetstiden i brunkolsgruvor, vilken fråga av arbetsbyrån lämnats öppen, föreslog utskottet, att ämnet skulle göras till föremål för behandling vid 1931 års sammanträde av internationella arbetskonferensen; tills vidare skulle på underjordsarbetare i brunkolsgruvor tillämpas bestämmelserna i Washingtonkonventionen om arbetstidens begränsning.

I den omstridda frågan om arbetstidens längd för underjordsarbete i kolgruvor anslöt sig utskottet till ett av tyska regeringsdelegationen framställt förslag om $7^3/_4$ timmars arbetsdag med föreskrift därjämte om att inom tre år efter konventionens ikraftträdande möjligheten av en ytterligare reduktion skulle tagas i övervägande. Vid beräknandet av arbetstidens längd skulle den av arbetsbyrån föreslagna definitionen, avseende tiden från det arbetaren inträder i hissen för att nedstiga i gruvan och till dess han efter verkställd uppfärd lämnar densamma, äga tillämpning. I Storbritannien skulle emellertid, i huvudsaklig överensstämmelse med arbetsbyråns förslag, kunna tillämpas en genomsnittsberäkning för upp- och nedstigningstiderna, och skulle tiden mellan det ögonblick, då den sista arbetaren i skiftet lämnar jordytan, och det ögonblick, då den första arbetaren i samma skift ånyo anländer till jordytan, i varje gruva utgöra högst $7^1/_4$ timme. Beräkningsmetod, enligt vilken kolhuggarna såsom grupp finge i genomsnitt arbeta längre tid än andra grupper av underjordsarbetare i samma skift, skulle icke vara tillåten.

Söndagsarbete skulle i princip vara förbjudet, men medgavs för kontinuerliga arbeten, vissa säkerhetsarbeten, force majeure m. m.

Bestämmelserna om övertidsarbete på grund av ekonomiska skäl uteslötos,

[1] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 481.

och beträffande övertid i övrigt stadgades, att för enskilda arbetare en förlängning av arbetstiden skulle kunna medgivas upp till en halv timme om dagen, i den mån så erfordrades för vanliga förberedande och avslutande arbeten samt för arbetets återupptagande av ett följande skift, allt detta dock endast för annat än direkt produktivt arbete. De av arbetsbyrån föreslagna bestämmelserna om arbetstidens fördelning olika på veckans dagar under viss tidsperiod fingo utgå.

Beträffande utskottsbehandlingen må även nämnas, att arbetsgivargruppens representanter lämnade utskottet, sedan i huvudfrågan, om arbetstidens längd, den första omröstningen, som givit negativt resultat, korrigerats genom en *förnyad omröstning*.

Efter det att konventionsutkastet vid en första omröstning godkänts med 75 röster mot 33, samlade det vid slutomröstningen endast 70 ja-röster mot 40 nej-röster och uppnådde sålunda icke den för definitivt antagande erforderliga majoriteten av två tredjedelar. Detta beslut föregicks av en förklaring från den tyska regeringsdelegationens sida, att den ämnade nedlägga sina röster, i anledning av att konventionsförslaget icke innehöll några bestämmelser om övertidsarbete på grund av ekonomiska skäl. Bland de regeringsdelegationer, som röstade nej eller nedlade sina röster, må i övrigt nämnas den belgiska, italienska, japanska, jugoslaviska, polska, rumänska, tjeckoslovakiska och österrikiska.

Oaktat konventionsförslaget sålunda förföll, beslöt konferensen med 105 röster mot 22, att ärendet på nytt skulle uppföras på dagordningen för 1931 års sammanträde av konferensen. Därjämte har konferensen genom en särskild resolution beslutat, att frågan om arbetstidens längd i brunkolsgruvor jämväl skall uppföras på dagordningen för 1931 års sammanträde.

Resolutioner rörande andra frågor än de på dagordningen uppförda. På förslag av det franska arbetarombudet Jouhaux antogs en resolution, i vilken arbetsbyrån anmodas undersöka möjligheterna för en mera allmän ratifikation av konventionerna angående minimiålder för barns användande till olika slag av arbete, samt att taga under omprövning andra möjligheter för tryggande av barns och unga personers hälsa, för utvecklande av deras anlag m. m.

På förslag av det tyska arbetarombudet Müller antogs en resolution, i vilken arbetsbyråns styrelse anmodas att anordna samverkan i visst avseende mellan yrkesinspektionens myndigheter i olika länder.

På förslag av det polska regeringsombudet Sokal antogs en resolution om uppförande av frågan om arbetarsemester på konferensens dagordning.

Slutligen antogs på förslag av det japanska arbetarombudet Suzuki en resolution om uppförande av frågan om föreningsfrihet på konferensens dagordning.

En av det indiska arbetarombudet Joshi föreslagen resolution angående sammankallandet av en rådgivande konferens för överläggning om Orientens arbetarfrågor nådde icke det för beslutets giltighet erforderliga antalet avgivna röster och förföll sålunda.

Arbetsinställelser i Sverige år 1929.[1]

Under år 1929 ha enligt tillgängliga uppgifter i Sverige inträffat 180 arbetsinställelser (strejker och lockouter). Antalet arbetsinställelser av olika karaktär ävensom antalet därav direkt berörda arbetsgivare och arbetare samt antalet genom arbetsinställelserna förlorade arbetsdagar framgår av nedanstående tabell, som även upptager motsvarande uppgifter för åren 1918—1928.

År	Strejker			Lockouter			Arbetsinställelser av bland. karaktär			Hela antalet			
	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	arb.-inst.	arbetsgivare	arbetare	förlorade arbetsdagar (tusental)
1918	668	50 377	1 078	10	756	18	30	10 090	340	**708**	**2 689**	**61 223**	**1 436**
1919	414	69 980	1 859	10	727	15	16	10 334	422	**440**	**2 363**	**81 041**	**2 296**
1920	455	42 657	1 928	9	37 988	3 225	22	58 394	3 790	**486**	**2 954**	**139 039**	**8 943**
1921	302	44 053	2 336	22	742	83	23	4 917	244	**347**	**2 322**	**49 712**	**2 663**
1922	354	43 547	1 713	11	287	11	27	31 845	951	**392**	**1 260**	**75 679**	**2 675**
1923	192	42 995	1 791	6	21 506	661	8	38 395	4 455	**206**	**799**	**102 896**	**6 907**
1924	238	19 495	884	11	1 545	89	12	2 936	232	**261**	**877**	**23 976**	**1 205**
1925	211	20 438	937	15	117 772	1 295	13	7 568	328	**239**	**1 577**	**145 778**	**2 560**
1926	191	28 046	1 622	4	24 116	62	11	729	27	**206**	**504**	**52 891**	**1 711**
1927	164	7 634	350	15	1 142	28	10	701	22	**189**	**334**	**9 477**	**400**
1928	173	18 055	1 006	12	48 748	3 558	16	4 658	271	**201**	**776**	**71 461**	**4 835**
1929	*155*	*12 176*	*635*	*9*	*138*	*5*	*16*	*362*	*27*	**180**	**489**	**12 676**	**667**

De redovisade arbetsinställelsernas antal år 1929 understeg alltså något såväl 1927 som 1928 års relativt låga siffror och är det lägsta antal, som överhuvud redovisats sedan år 1915. Antalet av arbetsinställelserna berörda arbetare utgjorde under redogörelseåret icke mer än 12 676, och de förlorade arbetsdagarnas antal har beräknats till 667 000. Även dessa siffror kunna betecknas som osedvanligt låga, om de än något överstego 1927 års siffror.

Redogörelseårets alla mera betydande konflikter ha haft karaktären av strejker. Den mest omfattande berörde småglasbruken med över 2 500 arbetare; omkring 265 000 arbetsdagar gingo här förlorade. Genom en strejk vid en sulfatfabrik förlorades c:a 70 000 arbetsdagar, och för restaurang-

[1] Preliminära uppgifter.

rörelsen i Stockholm torde omkring 50 000 arbetsdagar kunna anses ha gått förlorade genom en därstädes utbruten konflikt. Inom rederinäringen uppstod en konflikt mellan rederierna och fartygsbefälet, vilken berörde ett avsevärt antal anställda men som icke lär ha medfört någon egentlig förlust av arbetsdagar. Inom jordbruket inträffade en uppmärksammad konflikt i Möre i Småland, vilken visade sig mycket svårlöst och ännu icke resulterat i någon uppgörelse, men någon avsevärd förlust av arbetsdagar för jordbruket beräknas den icke ha förorsakat.

Arbetsinställelsernas fördelning på olika *näringsgrupper* framgår av följande tabell:

Näringsgrupper	Arbetsinställelser	Arbetsgivare	Arbetare	Förlorade arbetsdagar
Malmbrytning och metallindustri . .	8	8	294	8 500
Jord- och stenindustri	15	29	3 257	275 650
Trävaruindustri och skogshantering .	45	52	2 208	52 950
Pappers- och grafisk industri	6	6	707	94 950
Livsmedelsindustri	1	1	5	—
Textil- och beklädnadsindustri . . .	8	8	305	5 700
Läder-, hår- och gummivaruindustri .	5	5	177	1 500
Kemisk-teknisk industri	3	3	110	15 750
Byggnadsverksamhet	48	135	1 616	106 100
Allmänna verk och arbeten m. m. . .	4	5	216	3 800
Handel och varulager	13	23	142	6 300
Land- och sjötransport	6	160	2 178	36 400
Jordbruk och fiske	8	44	398	5 200
Annan yrkesrörelse	10	10	1 063	54 100
Summa	**180**	**489**	**12 676**	**666 900**

Om man för de till industrien hörande näringsgrupperna sammanställer antalet förlorade arbetsdagar med de på dessa områden sysselsatta arbetarnas antal, finner man, att genom arbetsinställelser förlorats i genomsnitt 0·9 arbetsdagar per anställd arbetare under redogörelseåret. Motsvarande siffra var för år 1928 10·3, för år 1927 0·5, för åren 1910—1926 i medeltal 4·3, för år 1920 20·8, för år 1909 (storstrejksåret) 29·3 och för perioden 1903—1908 i medeltal 2·6.

Arbetsinställelsernas och de därav berörda arbetarnas fördelning med hänsyn till konflikternas *resultat* framställes i efterföljande tablå:

Resultat	Arbetsinställelser				Av arbetsinställelser berörda arbetare			
	1919—1928		1929		1919—1928		1929	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Arbetsgivarnas villkor . .	588	19·8	18	10·0	106 465	14·2	951	7·5
Arbetarnas fordringar . .	611	20·6	58	32·2	32 473	4·3	1 596	12·6
Kompromiss	1 560	52·6	83	46·1	603 101	80·2	9 779	77·1
Okänt eller oavgjort . .	208	7·0	21	11·7	9 911	1·3	350	2·8
Summa	**2 967**	**100·0**	**180**	**100·0**	**751 950**	**100·0**	**12 676**	**100·0**

Bland arbetsinställelsernas *orsaker* ha efter vanligheten lönefrågorna varit de mest framträdande.

En närmare översikt av konflikternas orsaker och resultat lämnas i följande sammanställning:

Orsaker \ Resultat	Arbetsgivarnas villkor		Kompromiss						Arbetarnas fordringar		Okänt eller oavgjort		Hela antalet	
			I huvudsak ag:s villkor		Lika eftergifter		I huvudsak arb:s fordringar							
	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	arb. inst.	arb.
Löneförhöjning . .	7	399	9	1 844	28	5 413	27	1 520	15	368	9	102	95	9 646
Lönesänkning . .	—	—	—	—	1	5	1	17	3	45	2	44	7	111
Andra lönefrågor .	2	196	1	10	4	31	3	420	6	216	1	4	17	877
Arbetstiden . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	76	—	—	1	76
Kollektivavtal . .	—	—	—	—	1	17	—	—	15	245	6	170	22	432
Föreningsrätten .	1	5	—	—	—	—	—	—	5	80	1	15	7	100
Företrädesrätt till arbete	2	58	—	—	—	—	1	3	3	135	—	—	6	196
Arbetares antagande o. avskedande	2	140	—	—	—	—	4	90	7	283	1	5	14	518
Arbetets ledning och fördelning . . .	2	99	—	—	3	409	—	—	2	89	—	—	7	597
Tolkning av avtal	2	54	—	—	—	—	—	—	1	59	1	10	4	123
Summa	18	951	10	1 854	37	5 875	36	2 050	58	1 596	21	350	180	12 676

Av de 180 arbetsinställelserna ha enligt föreliggande uppgifter 99 föregåtts av förhandlingar parterna emellan, under det att i 81 fall dylika icke ägt rum eller uppgift i detta hänseende saknats. Vid 65 arbetsinställelser ha förhandlingar ägt rum inför *statens medlingsorgan*. Av ifrågavarande konflikter ha 49 fått sin slutliga lösning genom förlikningsmans eller förlikningskommissions medverkan. Övriga konflikter ha i regel bilagts genom underhandling mellan parterna, direkt eller genom delegerade, eventuellt med biträde av representanter för vederbörande organisationer.

Olycksfall i arbete år 1927.

Enligt den av riksförsäkringsanstalten nu publicerade olycksfallsstatistiken för år 1927 uppgick antalet av de under redogörelseåret inträffade olycksfallen till 80 353, varav 42 397 omfattats av försäkringar i ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag. Av olycksfallen inträffade 68 212 hos s. k. större arbetsgivare (med minst 5 arbetare), 7 097 hos mindre arbetsgivare och 5 044 bland statsanställda. För de två senare grupperna saknas vissa uppgifter, och ha på grund härav några beräkningar angående olycksfallsfrekvens o. d. ej för varje år utförts.

Tab. 1. Olycksfall (hos större arbetsgivare) fördelade efter yrkesgrupper.

Yrkesgrupper	Antal arbetsgivare	Antal årsarbetare		Antal anmälda olycksfall		Antal anmälda invaliditetsfall		Antal anmälda dödsfall		Antal olycksfall per 100 årsarbetare			Antal förlorade arbetsdagar per årsarbetare	Antal förlorade arbetsdagar per olycksfall
		Män	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a		
Malmbrytning, anrikning och rostning	76	9 485	158	1 500	2	27	—	21	—	15·8	1·3	15·6	23·94	154
Malmförädling	84	21 211	280	4 192	21	56	—	12	—	19·8	7·5	19·6	11·82	60
Metallindustri	2 085	75 612	4 997	12 780	225	170	6	16	—	16·9	4·5	16·1	7·35	46
Sten-, kol- o. torvindustri	1 152	33 260	1 847	5 791	47	132	—	8	—	17·4	2·5	16·6	10·80	65
Jordbruk, skogsbruk och boskapsskötsel	13 186	125 539	23 059	10 823	356	350	16	62	3	8·6	1·5	7·5	9·31	124
Träindustri	3 605	53 024	1 000	6 458	28	294	1	25	1	12·2	2·8	12·0	15·65	130
Pappers- och grafisk ind.	945	49 015	9 014	4 784	166	129	5	22	1	9·8	1·8	8·5	8·21	96
Närings- och njutningsämnesindustri	2 604	26 070	14 530	1 907	495	48	12	6	—	7·3	3·4	5·9	4·35	74
Textil- o. beklädnadsind.	1 305	22 969	39 184	761	450	23	21	2	1	3·3	1·1	1·9	2·20	113
Läder-, gummi- o. hårind.	589	12 284	7 014	585	77	15	2	3	—	4·8	1·1	3·4	3·24	94
Kemisk-tekn. industri	284	10 067	3 645	996	219	26	3	3	—	9·9	6·0	8·9	6·25	71
Byggnadsverksamhet	4 679	48 601	636	4 935	17	197	2	31	—	10·2	2·7	10·1	14·50	144
Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.	538	9 689	198	659	4	22	1	5	—	6·8	2·0	6·7	9·05	135
Handel och varulager	10 698	86 310	43 106	2 509	389	57	13	13	—	2·9	0·9	2·2	2·29	102
Sjöfart och fiske	2 050	26 175	1 290	3 219	50	118	1	55	2	12·3	3·9	11·9	26·55	223
Samfärdsel (ut. sjöfart)	675	33 471	1 924	2 044	33	24	1	16	1	6·1	1·7	5·9	6·07	103
Ämbetsverk, bank- o. försäkringsrörelse m. m.	1 945	24 775	23 514	172	98	15	6	1	—	0·7	0·4	0·6	1·10	198
Kommunala institutioner (ej hänförda till annan grupp)	5 330	31 760	22 185	369	36	28	7	4	—	1·2	0·2	0·8	2·14	285
Hushåll, hotell- o. restaurangrörelse m. m.	3 313	11 050	46 171	276	688	14	28	2	4	2·5	1·5	1·7	2·30	137
Diverse företag o. yrken	488	1 412	725	45	6	2	1	1	—	3·2	0·8	2·4	8·46	354
Tillsammans 1927	**55 629**	**711 779**	**244 475**	**64 805**	**3 407**	**1 747**	**126**	**308**	**13**	**9·1**	**1·4**	**7·1**	**7·30**	**102**
» 1926	55 018	685 106	234 904	58 551	3 281	1 636	97	327	20	8·5	1·4	6·7	7·43	111
» 1925	54 507	674 865	226 906	55 730	2 929	1 716	101	343	7	8·3	1·3	6·5	7·65	118
» 1924	54 961	670 412	222 836	52 386	2 728	1 678	87	319	14	7·8	1·2	6·2	7·46	121
» 1923	56 653	636 977	217 161	45 500	2 401	1 588	105	266	7	7·1	1·1	5·6	7·07	126

Tab. 2. Olycksfallen fördelade efter orsaker.

Olycksfallsorsaker	Antal olycksfall		Antal förlorade arbetsdagar				
	Inalles	Per 100 årsarbetare	per olycksfall	per årsarbetare på grund av: sjukdom	invaliditet	död	Summa
Motorer	148	0·016	152	0·004	0·019	—	0·023
Transmissioner	471	0·049	268	0·015	0·062	0·055	0·132
Arbetsmaskiner	12 108	1·266	77	0·198	0·701	0·078	0·977
Handverktyg och enklare redskap	12 519	1·309	51	0·182	0·435	0·047	0·664
Hissar, kranar och andra lyftverktyg	1 924	0·201	172	0·055	0·157	0·134	0·346
Fordon i trafik, ej tillhörande spårbanor, med:							
animal drivkraft	3 445	0·360	142	0·101	0·248	0·164	0·513
mekanisk eller elektrisk drivkraft	1 111	0·116	233	0·037	0·099	0·141	0·277
Vagnar, tillhörande spårbanor	2 184	0·228	201	0·054	0·107	0·298	0·459
Transportledningar	475	0·050	154	0·013	0·048	0·015	0·076
Sjöfart	194	0·020	1 523	0·008	0·034	0·267	0·309
Luftfart	—	—	—	—	—	—	—
Ångpannor, ångkokapparater, ångledningar samt andra kärl under tryck	182	0·019	227	0·003	0·001	0·039	0·043
Elektrisk ström	73	0·008	678	0·002	0·003	0·047	0·052
Explosion av sprängämnen	133	0·014	741	0·005	0·067	0·031	0·103
Giftiga och frätande ämnen	501	0·052	103	0·007	0·031	0·016	0·054
Eldfarliga och heta ämnen samt intensivt ljus och strålande värme	2 000	0·209	57	0·035	0·029	0·055	0·119
Rök, gaser, komprimerad luft	29	0·003	1 518	0·001	0·006	0·039	0·046
Halkning och fall	6 632	0·694	130	0·200	0·440	0·259	0·899
Nedfallande föremål	3 512	0·367	84	0·082	0·124	0·102	0·308
Sammanstörtande av föremål och ställningar samt ras	1 882	0·197	294	0·070	0·234	0·275	0·579
Lyftning, bärande och hanterande av föremål	10 889	1·139	49	0·222	0·264	0·071	0·557
Föremål, på vilka den skadade trampat	781	0·082	47	0·010	0·005	0·024	0·039
Slag, stöt eller bett av djur (inkl. olycksfall under ridning)	704	0·074	126	0·020	0·057	0·016	0·093
Övriga orsaker	6 315	0·660	97	0·104	0·188	0·345	0·637
Samtliga orsaker 1927	**68 212**	**7·133**	**102**	**1·428**	**3·359**	**2·518**	**7·305**
» » 1926	61 832	6·721	111	1·369	3·232	2·829	7·430
» » 1925	58 659	6·505	118	1·319	3·417	2·911	7·647
» » 1924	55 114	6·170	121	1·279	3·379	2·796	7·434
» » 1923	47 901	5·608	126	1·241	3·427	2·397	7·065

Beträffande de hos större arbetsgivare inträffade olycksfallen lämnas i *tab. 1* en fördelning på olika yrkesgrenar m. m. och i *tab. 2* en sammanställning av olycksfallens orsaker. I sistnämnda sammanställning har såsom riskmått använts antalet *förlorade arbetsdagar per årsarbetare*.[1] Tabellen giver i sammanträngd form en fullständig bild av de angivna olycksfallsorsakernas andel i olycksfallsrisken och utvisar därjämte, huru stor del av den förlorade arbetstiden, som härrör från sjukdom, invaliditet och död för varje särskild olycksfallsorsak. De olycksfall i arbete, som under år 1927 träffat hos större arbetsgivare anställda arbetare, ha under de gjorda förutsättningarna beträffande det tillämpade riskmåttet förorsakat en förlust i arbetstid av 7·305 dagar per årsarbetare eller omkring 7 miljoner arbetsdagar. Av denna

[1] Vid invaliditets- och dödsfall lägges till grund ett beräknat antal förlorade arbetsdagar, nämligen resp. 75 per invaliditetsprocent och 7 500 vid hel invaliditet eller död.

förlorade arbetstid har 19·5 % föranletts av sjukdom, 46·0 % av invaliditet och 34·5 % av den skadades död.

Som exempel på mera dominerande olycksfallsorsaker må följande nämnas: Inom metallindustrien äro arbetsmaskinerna den mest framträdande olycksfallsorsaken med 1·98 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. Liknande är förhållandet för gruppen malmförädling, inom vilken grupp 2·55 förlorade arbetsdagar per årsarbetare komma på arbetsmaskinernas konto. För träindustrien är motsvarande siffra 5·92 och för läderindustrien 1·18, i båda fallen mer än tredjedelen av hela den förlorade arbetstiden inom gruppen. Inom textil- och beklädnadsindustrien hava arbetsmaskinerna förorsakat en förlust i arbetstid av 1·07 dagar per årsarbetare eller nära hälften av gruppens hela förlorade arbetstid. Handverktyg och enklare redskap göra sig särskilt gällande inom stenindustrien med 2·54 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. Hissar, kranar och andra lyftverktyg hava inom sjöfartsgruppen förorsakat en tidsförlust av 5·30 arbetsdagar. Inom denna grupp komma ej mindre än 9·81 förlorade arbetsdagar på de egentliga sjöfartsolycksfallen. För gruppen samfärdsel utom sjöfart kommer över hälften av tidsförlusten på vagnar, tillhörande spårbanor. De elektriska olycksfallen hava inom kraft-, belysnings- och vattenverken medfört en förlorad arbetstid av 1·79 dagar. Bland olycksfallsorsakerna inom gruvindustrien framträda särskilt vagnar, tillhörande spårbanor med 3·98, explosion av sprängämnen med 2·67 samt sammanstörtande och ras med 5·70 förlorade arbetsdagar per årsarbetare.

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1930.

Under tredje kvartalet 1930 har uppgörelse om nytt avtal träffats vid de *norrländska gruvfälten*. Uppgörelsen gäller i två år, eller till den 1 juli 1932. Den innebär oförändrade timlöner för Kiruna och Malmberget; vid Svartön ha timlönerna höjts med 5 öre, men sker å andra sidan en successiv avskrivning av hittillsvarande hyresbidrag. I fråga om ackorden har i Kiruna en sänkning ägt rum med i genomsnitt 5 %, i Malmberget höjning för ett par grupper med 7 resp. 10 %, reduktion för metallarbetare och i övrigt status quo. Vid Svartön ha vissa ackord något ökats. Följande timlöner (kr.) må anföras:

	Kiruna	Malmberget	Svartön
Gruvarbetare under jord	1:70	1:50	—
» ovan »	1:60	1:40	—
Malmarbetare	—	—	1:35
Yrkesduglig metallarbetare, 24 år, 7 år i facket (minimilön)	1:50	1:35	—
Yrkesarbetare (minimilön)	—	—	1:35

Inom *stenindustrien* ha nya avtal träffats för gat- och kantstenshuggerierna i Bohuslän, Halland, Blekinge och östra Småland, gällande till den 1 juni 1932. Timlönerna höjdes i mellersta Bohuslän och Halland med 2 öre (i vissa fall 2½ öre), i Blekinge med 1 till 3 öre, i östra Småland med 1 öre. Beträffande norra Bohuslän skedde ingen ändring av timlönerna. Ackorden höjdes i allmänhet med cirka 3 %.

För *snickeri- och möbelindustrien* har nytt riksavtal upprättats, gällande för tiden 30 juli 1930—1 juli 1933. Minimilönerna ha höjts med 1 à 3 öre per timme för resp. ortsgrupper. De nya minimitimlönerna äro i öre:

Ortsgrupper	Manlig yrkesarbetare 20 år, 3 år i yrket	Kvinnlig yrkesarbetare 20 år, 3 år i yrket	Hjälp- och diversearbetare m. fl., 18 år
1 (Stockholm)	123	82	111
2 (Göteborg, Hässelby villastad, Umeå)	113	75	102
3 (Borås, Kristinehamn, Malmö)	108	72	97
4 (Gävle, Norrköping, Västerås m. fl.)	102	68	92
5 (Halmstad, Landskrona, Linköping m. fl.)	98	65	88
6 (Arvika, Nässjö m. fl.)	94	63	84
7 (Hedemora, Mjölby m. fl.)	91	61	81
8 (Eksjö, Tranås, Åtvidaberg m. fl.)	88	59	78
9 (Bodafors m. fl.)	85	57	75
10 (Emmaljunga m. fl.)	82	55	72

För *telegrafverkets linjearbetare* ha lönebestämmelserna förnyats. (I övrigt gäller det gamla avtalet till den 1 juli 1931.) Enligt den uppgörelse, som träffats, utgöra timlönerna för fast anställda arbetare i de i kommunikationsverkens dyrortsgruppering upptagna ortsgrupperna (öre):

Grupp:	A	B	C	D	E	F	G
Under antagningsåret samt därpå följande kalenderår	88	93	98	102	107	113	119
» andra och tredje åren	92	97	102	107	112	118	124
» fjärde och femte »	96	101	107	112	117	123	129
samt därefter	100	106	112	117	122	128	134

För Stockholm, placerat i grupp G, skola dock de för denna grupp angivna lönerna höjas med 4 öre. I övrigt är beträffande löneskalan att anmärka, att särskilda löner icke nu, såsom förut skett, specificerats för de sjätte och sjunde åren efter antagningsåret. De förut från och med andra till och med sjunde året gällande lönerna ha efter de nya bestämmelserna blivit höjda; förhöjningen utgör (på andra orter än i Stockholm) 1 à 4 öre per timme. Begynnelse- och slutlönerna äro däremot oförändrade.

Under kvartalet ha riksavtalen för textilindustrien, byggnadsämnesindustrien och rörledningsfacket blivit uppsagda. Uppsägning har även skett beträffande för kommunalarbetare gällande allmänna bestämmelser. För övrigt ha avtal uppsagts på spridda håll inom olika näringsgrenar: inom stuverifacket, handelsverksamheten o. s. v.

Alkoholistvårdens anslagsbehov.

I en till regeringen den 12 september 1930 avlåten skrivelse har socialstyrelsen framlagt förslag till anslagsäskanden under budgetåret 1931/32, i vad rör den organiserade alkoholistvården. Förslaget innebär en avsevärd höjning av hittillsvarande anslag för berörda ändamål, varmed bl. a. åsyftas att möjliggöra ett mera effektivt arbete från nykterhetsnämndernas sida. Framställningen, som, i vad det rör främjandet av nykterhetsnämndernas verksamhet, utarbetats efter samråd med kontrollstyrelsen samt statens inspektör för fattigvård och barnavård, återgives här in extenso med uteslutande allenast av vissa delar rörande administrativa detaljfrågor av mera begränsat intresse.

Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet.

Alltsedan år 1921 har staten sökt främja den organiserade alkoholistvården genom särskilda åtgärder, inriktade på att stödja och utveckla den åsyftade praktiska tillämpningen av alkoholistlagen, enkannerligen i vad rör lokalorganens, nykterhetsnämndernas, verksamhet. En av hörnstenarna i denna lagstiftning är, att den praktiska lagtillämpningen väsentligen är förlagd till dessa folkvalda lokala organ. Betydelsen härav kan knappast överskattas.

Det är betydande krav, som ställas såväl på nykterhetsnämnderna såsom institution som på de folkvalda lekmännen-ledamöterna personligen. I sådant hänseende må allenast erinras om de stora befogenheter, med vilka nämnderna blivit utrustade; en nämnds åtgärder kunna leda till konsekvenser av allvarlig innebörd för enskilda individer. Det ligger också i sakens natur, att höga fordringar ställas på ledamöternas insikter, takt och omdöme, intresse och handlingskraft.

Det framstår därför som en angelägenhet av största vikt, att nykterhetsnämnderna såsom institution och såsom praktiskt handlande organ göras arbetsdugliga och rustade att möta sina grannlaga och ofta svårlösta uppgifter liksom ock att lekmännen-ledamöterna i nämnderna få tillfälle att förvärva och fördjupa insikterna i lagstiftningen och att få del av de vunna erfarenheterna rörande en ändamålsenlig lagtillämpning i lagens anda. Tillika må hållas i minnet, att det levande intresset för uppgiften ofta väcks till liv genom förvärvade insikter om lagstiftningens innehåll och innebörd samt av den förvärvade kännedomen om vunna praktiska erfarenheter och resultat.

Visserligen äro nykterhetsnämnderna kommunala organ, och i mångt och mycket äro även deras uppgifter av omedelbar kommunal natur. Ansvaret för nykterhetsnämndsinstitutionen åvilar också i första hand kommunerna. Men ett riktigt handhavande av nämndernas uppgifter framstår på samma gång såsom ett otvetydigt riksintresse, förtjänt även av statens synnerliga omvårdnad och stöd. Att så är fallet, har också erkänts från statens sida i och med de anslag, som staten för en följd av år ställt till förfogande till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet.

År 1921 anvisade riksdagen sålunda för ändamålet tvenne anslag, nämligen å tilläggsstat för år 1921 50 000 och på extra stat för år 1922 100 000 kronor. Anslagen användes till utgivande, genom kontrollstyrelsens och socialstyrelsens försorg, av en handbok »Råd och anvisningar för nykterhetsnämnderna», till understöd för utgi-

vande av publikationen »Tidskrift för nykterhetsnämnderna», till understöd åt nykterhetsnämnder samt, ett mindre belopp, till understöd åt sammanslutningar av sådana.

I underdånig skrivelse den 5 september 1925 (Soc. Medd. årg. 1925, sid. 779) ansåg sig styrelsen med stöd av vunna erfarenheter böra framlägga förslag till fortsatt, delvis utvidgad verksamhet. Utvidgningen avsåg i huvudsak anordnandet av kurser för praktisk upplysningsverksamhet, ökat stöd åt de då kraftigt spirande nykterhetsnämndssammanslutningarna samt anställandet av en personlig arbetskraft för hithörande speciella uppgifter hos uppsiktsmyndigheten för alkoholistvården, socialstyrelsen. För ändamålet begärdes för budgetåret 1926/27 ett reservationsanslag av 150 000 kronor, avsett att enligt viss plan disponeras under en fyraårsperiod, nämligen budgetåren 1926/27—1929/30. Styrelsens förslag vann i allt väsentligt Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall. Sedermera har riksdagen år 1930, på förslag av Kungl. Maj:t, beviljat ett anslag, nämligen för nu löpande budgetåret 1930/31. Det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet, 40 000 kronor, höjdes med anledning av motioner inom riksdagen till 60 000 kronor.

Omfattningen av dispositionerna intill utgången av budgetåret 1929/30 av de anvisade anslagen framgår av följande sammanställning.

	Konferenser och kurser	Handbok och tidskrift	Sammanslutningar av nykterhetsnämnder	Understöd till nykterhetsnämnder	Socialstyrelsens tjänsteman	Formulär o. d.	Inkomster (försålda böcker o. d.)	Summa nettoutgifter	Behållning till nästa år
År 1921	21 048	2 977[1]	—	—	—	—	—	**24 025**	25 975[2]
» 1922	6 322	2 000	500	20 935	—	—	775	**28 982**	71 018
Första halvåret 1923 .	4 455	1 000	150	10 045	—	—	50	**15 600**	55 418
Budgetåret 1923—24 .	5 754	2 000	200	—	—	—	123	**7 831**	47 587
» 1924—25 .	7 180	2 000	700	9 838	—	—	—	**19 718**	27 869
» 1925—26 .	5 880	2 000	1 600	9 300	—	—	—	**18 780**	9 089
» 1926—27 .	5 940	2 000	2 900	14 335	7 195	20	—	**32 390**	21 699
» 1927—28 .	7 792	3 000	6 000	15 000	7 455	—	-	**39 247**	17 452
» 1928—29 .	7 797	4 000	7 000	15 000	7 660	—	—	**41 457**	10 995
» 1929—30 .	7 810	4 000	8 750	17 475	7 706	250	—	**45 991**	4
Tillhopa	**79 978**	**24 977**	**27 800**	**111 928**	**30 016**	**270**	**948**	**274 021**	**4**
Budgetåret 1930—31[3]	10 000	4 000	12 000	26 400	7 600	—	—	60 000	—

Den återgivna tablån utvisar en under senare åren oavbruten, ehuru jämförelsevis ringa stegring av utgifterna. Denna stegring visar i sin tur, att behovet successivt vuxit. I det stora hela har emellertid verksamheten hållit sig vid status quo, sedan styrelsens utvidgningsförslag av år 1925 vann Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall. Detta förhållande innebär icke någon tillfällighet. Enligt styrelsens mening har det varit lämpligt att i allt väsentligt ställa sig avvaktande en tid framåt och iakttaga resultaten av den år 1926 inaugurerade vidgade verksamheten, innan man skrede till nästa etapp på utvecklingen. Enligt styrelsens uppfattning får nämligen 1926 års utvidgning endast betraktas såsom en av etapperna i en fortsatt utveckling. Flera skäl synas nu föreligga, för att man övergår till nästa etapp, varför det synes lämpligt att innevarande år upptaga ifrågavarande epörsmål till mera principiell granskning. Styrelsen kommer också i det

[1] Denna utgiftspost utgör tryckningskostnaden för handboken »Råd och anvisningar till nykterhetsnämnderna».
[2] Detta belopp gick till statsverkets kassafond.
[3] Beräknade utgifter.

följande att föreslå ganska väsentligt ökade anslag för vissa grenar av ifrågavarande verksamhet.

Härvid må förutskickas en anmärkning. De anspråk på statsmedel, som resas för ändamålet, kunna synas betydande och styrelsen föreställer sig, att de i framtiden komma att bliva än större. Visserligen bör man icke genom statlig understödsverksamhet forcera utvecklingen, utöver vad det verkliga behovet påkallar, men å andra sidan äro de föreliggande behoven utan tvivel av beskaffenhet att obetingat böra tillgodoses. Om man genom hithörande åtgärder verkligen lyckas främja det allmännas organiserade kamp mot alkoholmissbrukets moraliska och sociala skadeverkningar, så lärer det knappast behöva utvecklas, att medel för tillgodoseende av ett sådant vitalt samhällsintresse ständigt böra stå till förfogande. Särskilt bör härvid hållas i minnet, att de sociala skadeverkningarna av alkoholmissbruket till ingalunda oväsentlig del just äro av ekonomiskt destruktiv natur, i det de verka ruinerande för den enskilde individen och på mångfaldiga sätt tungt belasta samhällsekonomien.

När styrelsen nu går att upptaga hithörande fråga till förnyad granskning, kan i det stora hela hänvisas till ovan berörda skrivelse den 5 september 1925. Vad däri anfördes, lärer alltjämt äga giltighet. De i det följande framförda förslagen innebära ej heller något principiellt nytt och ej heller någon omläggning av verksamheten efter nya riktlinjer utan i huvudsak endast en utvidgning av densamma och ett framgående på redan inslagna vägar.

I 1925 års skrivelse framhölls, att alkoholistlagen av år 1913, vilken trädde i kraft den 1 augusti 1916, visserligen befunnits behäftad med smärre brister, vilka vid en lämplig tidpunkt borde avhjälpas, men att lagen i det stora hela vore tillfredsställande. De verkliga bristerna på området bestode däri, att lagen på många håll stannat vid en död bokstav.

Lagen har nu gjorts till föremål för överarbetning och styrelsen föreställer sig, att förslag i ämnet kommer att föreläggas 1931 års riksdag. Styrelsen har också i ett innevarande år avgivet utlåtande i ämnet, efter att hava anfört erinringar rörande vissa detaljer, givit sin principiella anslutning till detta förslag, som enligt styrelsens uppfattning tillgodoser nu aktuella reformkrav. Det nya förslaget innehåller visserligen en hel del ändringar men bibehåller i de väsentliga punkterna den nuvarande lagens innehåll. Bland annat bibehålla nykterhetsnämnderna i stort sett sin nuvarande organisation och sina nuvarande uppgifter. Den skillnad, som härutinnan förefinnes mellan lagen och förslaget, ställer allenast om möjligt än större krav på nykterhetsnämndens insikter, takt och omdöme, intresse och initiativförmåga. Särskilt framhäves detta genom den ökade vikt, som lagen nu uttryckligen lagt på de betydelsefulla förebyggande och eftervårdande åtgärderna, uppgifter av utpräglat personlig, individuell natur. Om man alltså förut ställt stora krav på nämnderna och i enlighet därmed ansett sig böra främja deras verksamhet, så kommer detta krav att göra sig gällande med om möjligt ännu större styrka, om förslaget upphöjes till lag.

Styrelsen föreställer sig också, att en verksamhet från det allmännas sida med sådant syfte på intet sätt äventyrar att föregripa resultaten av de utredningsarbeten till främjande av folknykterheten, som för närvarande äro å bane. Under alla förhållanden lärer nämligen det allmänna i sin kamp mot alkoholmissbruket få förutsättas behöva lokala arbetsdugliga organ av i huvudsak samma typ som våra nykterhetsnämnder. Därtill kommer, att det städse torde vara en vinst för samhället, att enskilda personer genom deltagande i aktivt nykterhetsarbete förvärva insikter i och intresse för uppgiften att bekämpa alkoholmissbruk. Vid bedömande av hithörande frågor bör också hållas i minnet, att nykterhetsnämndsorganisationen undergår en oavlåtlig förnyelse, i samma mån som äldre krafter avgå för att lämna rum åt nya, mindre erfarna.

En huvudfråga, som det här gäller att besvara, är den, huruvida den hittillsva-

rande verksamheten kan sägas hava infriat därvid knutna förhoppningar under den senaste femårsperioden. Enligt styrelsens mening råder intet tvivel om att denna fråga måste besvaras jakande. Det ligger emellertid i sakens natur, att man vid avgivande av ett sådant svar i det stora hela ej kan stödja sig på direkt konstaterbara och med siffror åtkomliga fakta. Det väsentliga, varom här är fråga, sådant som insikter i lagstiftningen, levande intresse för arbetsuppgiften, omdöme vid behandlingen av de individuella fallen, viljan till handling, alltså med ett ord hela den anda, som kännetecknar nykterhetsnämndernas lagtillämpning, hänför sig principiellt till ideella, icke direkt konstaterbara områden. Man får här i det stora hela inskränka sig till allmänna iakttagelser och symtomatiska yttringar.

Enligt styrelsens mening äro de framsteg, som nykterhetsnämndsinstitutionen gjort under de senaste åren, omisskännliga. I hela landet spårar man ett alltmera vaket intresse, som omsättes i handling. Anslutningen till anordnade upplysningskurser bär i sin mån vittne härom. Man kan vid dessa kurser utan tvekan konstatera ett levande intresse att inträngа i arbetsuppgifternas natur och att tillgodogöra sig den upplysning, som bjudes.

Ett annat likaledes skönjbart symtom är den verksamhet, som varit inriktad på att skapa sammanslutningar av nykterhetsnämnder. Hela denna omfattande organisationsverksamhet torde vara en frukt av de senaste årens upplysningsverksamhet. Insikterna hava väckt intresset, och ur detta har i sin tur framsprungit ett spontant behov hos nämnderna att genom inbördes stöd och hjälp bättre kunna fylla dem åliggande uppgifter. Med det anförda må dock ingalunda bestridas, att nykterhetsnämnderna på flera håll redan tidigt vetat att på ett förträffligt sätt fylla sina uppgifter. Erfarenheterna inom dessa nämnder, särskilt i Stockholm, där man haft ett mera omfattande och mångsidigt klientel att behandla, har också varit av betydande värde för upplysningsverksamheten och har på olika sätt utnyttjats, varvid nämnderna i fråga själva visat stort tillmötesgående. De hava inom sammanslutningarna fungerat så att säga såsom praktiska skolor för ledamöter och funktionärer i andra nämnder med mindre samlad erfarenhet.

Ett annat omisskännligt symtom är den ställning, som nykterhetsnämnderna börja intaga i den allmänna nykterhetsintresserade opinionen. Under det att nämnderna tidigare på de flesta håll ådrogo sig ringa uppmärksamhet och i allt fall ett obetydligt intresse, börjar den allmänna opinionen mer och mer tillerkänna dem den centrala ställning inom det allmännas organiserade nykterhetsarbete, som dem rätteligen bör tillkomma.

Icke heller resultaten av nykterhetsnämndsverksamheten kunna i allmänhet direkt konstateras och göras åtkomliga för ett siffermässigt bedömande. Det bör nämligen erinras, att redan enligt den nuvarande lagstiftningen huvudvikten lägges på förebyggande och eftervårdande åtgärder. Måhända kunde ärenden av sådan beskaffenhet, vilka handlagts av nykterhetsnämnderna, göras till föremål för statistisk behandling — så har i allt fall dock icke hittills skett — men siffrorna, som skulle utvisa antalet handlagda sådana ärenden, vore dock i och för sig ingalunda utslagsgivande. Det gäller dock ytterst den anda, i vilken de handlagts, graden av personligt intresse, graden av omdöme och så vidare, som bli bestämmande för den nykterhetsfrämjande effekten av en nämnds åtgärder.

Endast i ett hänseende kunna siffror nu förebringas, nämligen rörande interneringarna. Dessa äro i och för sig själva visst icke utslagsgivande och minst av allt få de betraktas såsom något självändamål — tvärtom bör ju en internering betraktas såsom en nödfallsåtgärd, vilken såvitt möjligt bör undvikas — men de kunna såtillvida i stora drag anses symtomatiska, som det utan allt tvivel finnes långt flera alkoholister, där denna ytterlighetsåtgärd påkallas, än antalet fall, där internering verkligen kommit till stånd. Här nedan lämnas en tablå över antalet fall, där internering kommit till stånd under tiden från lagens tillkomst till 1 augusti 1930, fördelade på tre ungefär lika långa perioder. De meddelade index-

siffrorna äro dock reducerade i proportion till dessa olikheter i tidsintervallens längd.

Intagningar å allmänna alkoholistanstalter på initiativ av nykterhetsnämnder.

	1/8 1916—31/12 1920 (4 år 5 mån.)		1/1 1921—31/7 1925 (4 år 7 mån.)		1/8 1925—1/8 1930 (5 år)	
	Antal	Index	Antal	Index	Antal	Index
Stockholm	261	100	494	182	631	213
Övriga städer	97	100	409	406	649	591
Landsbygd	18	100	53	288	130	689
Tillhopa	376	100	956	245	1 410	331

Med den reservation, som ovan anförts om dessa siffrors innebörd, kan man dock ej undgå uppfattningen, att de häntyda på ökad livaktighet hos våra nämnder, och att antalet nämnder, som gått in för aktivt nykterhetsarbete, befinner sig i oavlåtligt stigande.

Vad särskilt angår statsanslag till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet, kan socialstyrelsen ej underlåta framhålla en omständighet, som synes förtjänt av beaktande. På kommunalt håll göres allmänt gällande, att sedan inkomsterna av rusdryckshanteringen numera i allt väsentligt förstatligats, kostnaderna för bekämpandet av alkoholmissbrukets sociala skadeverkningar icke böra åvila kommunerna, utan att staten bör påtaga sig att bära dessa. Särskilt sedan år 1928, då statsmakterna beslöto begränsa den direkta kommunala beskattningen av monopolbolagens vinst, har en alltmera utbredd opinion krävt att statsverket, som inhöstar i allt väsentligt vinsterna av sprithanteringen, också bekostar de samhällsanstalter, som bliva nödvändiga för bekämpandet av dryckenskapens följder. Det har framhållits vid olika tillfällen, att den ökade inkomst, som statsverket beredde sig genom nyssberörda skattebestämmelse och som uppgivits uppgå till mellan en och två miljoner kronor, rätteligen borde användas i nykterhetsbefrämjande syfte. Det har jämväl anförts, att det vore riktigare att använda de till staten inflytande miljoninkomsterna från rusdryckshanteringen till nyssagda syfte än att årligen avsätta stora belopp till fonder, avsedda för en framtida användning. De nu framhållna omständigheterna alstra flerstädes en bestämd obenägenhet hos de kommunala myndigheterna att anslå kommunala medel till ifrågavarande ändamål, vilka borde bestridas med statsmedel, detta jämväl i sådana fall, där man ingalunda vill förneka lämpligheten och nödvändigheten av att medel över huvud taget stå till förfogande.

Slutligen får styrelsen här återgiva ett uttalande, som gjordes vid en av styrelsen anordnad, talrikt besökt nykterhetskonferens den 10 och 11 juni 1929. Sammandrag av förhandlingarna föreligger i Tidskrift för nykterhetsnämnderna, häft. 6—8, 1929. Konferensen riktade nämligen en »enhällig vädjan till socialstyrelsen, att den måtte göra allt vad som stode i dess makt för att även för framtiden tillförsäkra nykterhetsnämndsverksamheten erforderligt stöd från statens sida, så att med andra ord den statliga understöds- och upplysningsverksamheten bland nykterhetsnämnderna icke blott bibehölles utan även utvidgades till att tillgodose alla skäliga krav från nykterhetsnämndernas sida».

Styrelsen övergår nu till en redogörelse för de olika ändamål, vartill ifrågavarande anslag är avsett, samt till en beräkning av medelsbehovet.

Direkta understöd åt nykterhetsnämnderna. Av vad ovan anförts framgår, att anslagen till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet bland annat disponerats för beredande av direkta understöd åt nämnderna. En nämnd utgör ju, såsom nämnts, ett folkvalt organ, som närmast kunde förliknas vid en jury, en prövningsinstans, där det allmänna, medborgerliga omdömet skall få komma till sin

rätt och i viss mån fälla utslaget i fall, där den enskilde individens ställning till alkoholen icke är sådan, som ägnar och anstår en god medborgare. Vad samhället begär av nykterhetsnämndsledamoten-lekmannen är i främsta rummet detta hans omdöme om enskilda individer i konkreta, individuella fall, och om valet av de åtgärder, som med hänsyn till de föreliggande omständigheterna lämpligen äro att vidtaga enligt alkoholistlagen.

Men jämte denna i och för sig utomordentligt viktiga uppgift har en nykterhetsnämnd även andra, av mera administrativ, fortlöpande natur. Den har att, på grundval av mottagna anmälningar om fall av alkoholmissbruk eller på eget initiativ i förekommande fall, verkställa noggranna undersökningar om dessa samt att vidtaga en hel del verkställighetsåtgärder av personlig, ekonomisk och annan natur, vilka kunna föranledas av nämndens beslut. I sistnämnda hänseende komma framför allt i betraktande alla sådana verkställighetsåtgärder, som äga samband med övervakningen vid förebyggande och eftervårdande verksamhet. Härför fordras, enligt vad erfarenheten också nogsamt utvisar, en icke obetydlig, fortlöpande verksamhet mellan nämndernas sammanträden, för att nämndernas arbete skall motsvara sitt syfte.

Slutligen må erinras om nykterhetsnämndernas allmänna uppgift enligt 64 § rusdrycksförsäljningsförordningen att övervaka nykterhetstillståndet inom kommunen. Det torde ej behöva närmare utvecklas, att denna uppgift mångenstädes ställer betydande krav på nämnderna.

Visserligen böra nämndernas ledamöter personligen i viss omfattning kunna påtaga sig uppgifter jämväl av denna natur. Men erfarenheten lärer utvisa, att man i sådant hänseende ej kan och bör spänna bågen för högt, när det gäller personer i kommunal förtroendeställning. Man riskerar lätt, att alltför tidskrävande arbetsuppgifter bliva eftersatta och att de mest omdömesgilla och såsom nämndledamöter mest önskvärda personliga krafterna, vilka ej sällan äro hårt trängda av andra arbetsuppgifter, efter hand söka undandraga sig att ifrågakomma såsom ledamöter.

Att nykterhetsnämnder, som verkligen sträva att fylla sina uppgifter och som av omständigheterna få sig sådana förelagda i nämnvärd omfattning, behöva avlönade krafter till sitt förfogande, torde stå fullt klart. Jämväl må erinras, att ett väl bedrivet nämndarbete kan föranleda andra kostnader än för nu angivna ändamål, för resor inom större kommuner, brevväxling och liknande expeditionsgöromål, telefonavgifter och så vidare.

Det är önskemålet att främja dylika syften och kanske främst att trygga en erforderlig kontinuerlig verksamhet, som föranlett medgivandet, att statsanslaget i fråga till dels fått disponeras för hithörande ändamål.

Det hittillsvarande disponibla statliga beloppet har emellertid varit alltför obetydligt för att kunna stimulera kommunerna att själva bevilja anslag för ändamålet — att kommunerna av särskild anledning över huvud taget äro obenägna härför har ovan berörts — och än mindre hava de små understöd, som kunnat beviljas, varit ägnade att erbjuda kommunerna någon verklig ekonomisk lättnad. Ett sammanlagt anslagsbelopp å 15 000—25 000 kronor utgör ju uppenbarligen endast en ringa bråkdel, av vad som erfordras, för att staten skall kunna sägas i nämnvärd grad bära utgifterna för nykterhetsnämndernas verksamhet.

Jämte det att det disponibla anslagsbeloppet varit otillräckligt, synas även gällande bestämmelser angående understöd (kung. nr 456/1926) vara väl restriktiva gentemot kommunerna. Enligt dessa utgår understöd »med ett belopp, som, där ej särskilda omständigheter påkalla undantag, ej må överstiga 500 kronor och ej heller halva beloppet av de utgifter, som nämnden visar sig hava under det år, understödet avser, fått vidkännas för fullgörande av sina i § 1 omförmälda uppgifter» (d. v. s. uppgifter enligt gällande lagstiftning rörande alkoholistvården eller rusdrycksförsäljningen). Riksdagen ifrågasätter också, i skrivelse 5 A: 1930,

under erinran om dessa bestämmelser, »huruvida det icke bör tagas under övervägande, att understöd må utgå till nämnderna i mindre bärkraftiga kommuner med större andel än berörda stadgande medgiver».

Enligt styrelsens mening är det just på detta område, som staten i nuvarande stund främst bör sätta in och detta med relativt betydligt ökat anslagsbelopp för att på effektivaste sätt nå ökade resultat av nämndernas verksamhet till främjande av folknykterheten. Kommunernas nuvarande motvilja mot att ställa nödiga medel till förfogande skulle upphöra, i och med att de kunde räkna med att från staten återbekomma mera nämnvärd del av beloppet. Nämndernas sammansättning med hänsyn till ledamöternas rent personliga kompetens för deras uppgifter komme att stärkas i och med de ändrade förutsättningarna för att göra en positiv insats till befrämjande av nykterhetstillståndet.

Då det gäller att angiva storleken av det för ändamålet erforderliga anslaget kan man för närvarande endast göra approximativa beräkningar. Härvid synes först böra fastställas ändrade mera liberala grunder för statsunderstödet. Sålunda synes maximum för understödets belopp böra ej oväsentligt höjas över nuvarande 500 kronor per år, förslagsvis till 5 000 kronor. Härjämte synes den andel av totalkostnaderna, som statsunderstödet högst må utgöra, böra höjas till fyra femtedelar.

Man torde kunna utgå ifrån, att endast omkring en fjärdedel av nykterhetsnämnderna, inkl. fattigvårdsstyrelser, som utgöra nykterhetsnämnder — sålunda tillhopa omkring sexhundra nämnder — bedriva någon egentlig verksamhet för tillämpning av den för nämnderna gällande lagstiftningen. Sannolikt kan emellertid hos ungefär halva antalet av dessa verksamheten förutsättas vara av så blygsamma mått, att utgifterna härför icke överstiga 100 kronor per år.

Ehuruväl de givna förutsättningarna äro skäligen vaga — statistiskt material kan ju knappast förebringas och erfarenhet saknas i vidare mån, än att det nuvarande beloppet är väsentligt för ringa — har styrelsen här nedan gjort ett försök att något närmare uppskatta det föreliggande medelsbehovet.

Behov i genomsnitt per nämnd	Antal nämnder	Uppskattade behovet av statsunderstöd kr.
5 000 kr.	10	50 000
2 000 »	20	40 000
650 »	100	65 000
250 »	200	50 000
75 »	270	c:a 20 000
Tillhopa	**600**	» **225 000**

Enligt denna överslagsberäkning skulle alltså för direkta understöd åt nykterhetsnämnder behöva anvisas ett belopp av 225 000 kronor.

Understöd till sammanslutningar av nykterhetsnämnder. Ur anslaget i fråga har understöd utgått till stödjande av sammanslutningar av nykterhetsnämnder, som under senaste år bildats och vunnit stor tillslutning. Rörande den hittillsvarande omfattningen av denna gren av understödsverksamheten hänvisas till den i det föregående återgivna översiktstablån.

Till en början må här i korthet erinras om dessa sammanslutningars syften samt om deras utbredning med mera.

Sammanslutningarna bedriva upplysningsverksamhet genom offentliga föreläsningar, informerande artiklar i tidningspressen, cirkulärskrivelser till nämnderna samt genom anordnande av enskilda sammankomster med ombud för nämnderna för överläggning om skilda nykterhetsnämndsfrågor. Sammanslutningarnas styrelser lämna nämnderna bistånd vid utövande av deras åligganden, såsom att företaga

utredning i fall av socialt skadligt alkoholmissbruk och vidtaga förebyggande och eftervårdande åtgärder gentemot alkoholmissbrukare, att uppsätta interneringshandlingar m. m. På grund av sin förtrogenhet med de lokala förhållandena kunna sammanslutningens ledande män vara till stort gagn för den statliga upplysningstjänsten. Dessa utgöra också merendels eliten av nykterhetsnämndernas ledamöter inom vederbörande område. En sammanslutning är sålunda skickad att vara upplysningsorgan för mindre erfarna nämnder samt att stödja och hjälpa dessa i förekommande fall. På åtskilliga håll hava sammanslutningarna lämnat uppdrag åt en särskild person inom ledningen att såsom ombudsman eller dylikt tillhandagå nämnderna med råd och anvisningar samt direkta verkställighetsåtgärder ävensom att utöva erforderlig verksamhet för att bringa mindre intresserade nämnder i funktion.[1]

Erfarenheten har visat, att väl organiserade nykterhetsnämndssammanslutningar hava en viktig uppgift att fylla vid strävandena att höja nykterhetsnämnderna.

Sammanslutningar av nykterhetsnämnder hava numera — vanligen under mera personligt samarbete med socialstyrelsen — bringats till stånd i de flesta län. För närvarande finnas 29 sammanslutningar, av vilka 20 omfatta ett helt län och 9 ett s. k. kontrollområde; de sistnämnda äro belägna i Värmlands, Gävleborgs och Västernorrlands län, där länssammanslutningar saknas.

Då det är uteslutet, att sammanslutningarna skulle kunna grunda sin ekonomi enbart på medlemsavgifter från de anslutna nykterhetsnämnderna — det bör betonas, att sammanslutningarna äro av utpräglat ideell natur och att de framsprungit ur ett personligt intresse för nykterhetsnämndernas uppgifter — har understöd utgått till dem från nykterhetsnämndsanslaget. Understöden ha i regel utgjort 300—500 kronor per år. Det för innevarande budgetåret disponibla beloppet utgör 12 000 kronor, motsvarande icke fullt 500 kronor per sammanslutning.

Man har här funnit en enkel och praktisk organisationsform för inbördes hjälp nykterhetsnämnderna emellan, genom vilken speciellt de mera erfarna och rutinerade nämnderna kunna bispringa andra mindre erfarna. Säkerligen tillgodoses härigenom ett verkligt behov. Mången gång kan nämligen frånvaron av rutin i en mängd detaljer utgöra ett hinder för en nämnd att inskrida i ett enstaka förekommande fall; hindret kan då undanröjas genom några lätt inhämtade anvisningar från sammanslutningens mera rutinerade krafter.

På grund av det anförda anser styrelsen, att dessa sammanslutningar allt fortfarande böra stödjas av staten och att de nu väl blygsamma understöden böra höjas. För en höjning talar bland annat önskvärdheten av att representanter för sammanslutningarna bleve i tillfälle att under resor söka personlig kontakt med nämnderna inom deras verksamhetsområden. Förslagsvis synes ett belopp av 25 000 kronor böra göras disponibelt för ändamålet.

Konferenser och kurser. Den första åtgärd, som vidtogs med anlitande av nykterhetsnämndsanslaget, var anordnande av länskonferenser, till vilka inbjödos ombud för nykterhetsnämnderna inom resp. län. Vid dessa höllos föreläsningar om nykterhetsnämndernas uppgifter och befogenheter i fråga om rusdrycksförsäljningen och alkoholistvården; därefter ägde diskussioner rum och nämndernas ombud hade därvid tillfälle att framställa frågor, inhämta råd och upplysningar samt framkomma med önskemål i skilda avseenden. Kostnaderna för anordnandet av konferenserna samt för nykterhetsnämndsombudens resor bestredos av nykterhetsnämndsanslaget. Ganska snart befanns det lämpligt att förlägga dessa konferen-

[1] Vid den allmänna nykterhetsnämndskonferensen i Stockholm år 1929 gjordes ett par uttalanden angående sammanslutningarnas betydelse, som äro mycket belysande, nämligen av ordföranden i Uppsala läns nykterhetsnämnders förbund, professorn J. W. Hultkrantz, och av direktör Göransson vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, vartill hänvisas (Tidskrift för nykterhetsnämnderna, årg. 1929 häfte 8, sid. 89—92).

ser till Centralförbundets för nykterhetsundervisning allmänna upplysningskurser, av vilka det numera anordnas 6—8 varje år i olika län. Efter 3 eller 4 år, då nykterhetsnämnderna i stor utsträckning erhållit nya ledamöter, återkommer man på detta sätt till ett län, där konferenser förut hållits.

Det samarbete, som kommit till stånd med Centralförbundet, har varit till stort gagn för upplysningsverksamheten bland nykterhetsnämnderna, icke minst med hänsyn till den härigenom ökade anslutningen från allmänhetens sida. Det är nämligen av den största betydelse för nykterhetsnämndernas verksamhet, att de äga stöd av den allmänna opinionen, och detta torde bäst kunna vinnas därigenom, att allmänheten får kännedom om nämndernas uppgifter, vilket bland annat sker genom dessa för var och en öppna konferenser.

Sammanlagt ha sedan hösten 1921 avhållits omkring 75 dylika konferenser, vilka bevistats av ombud för omkring 2 750 kommuner. Totalkostnaden har utgjort omkring 70 000 kronor, motsvarande ungefär 25 kronor per nykterhetsnämndsombud.

Stockholms stads nykterhetsnämnd erbjuder på grund av sin högt utvecklade verksamhet ett lämpligt studieobjekt för den, som vill sätta sig in i alkoholistvårdsverksamheten, och härav har den statliga upplysningsverksamheten begagnat sig på senare tiden. Efter överenskommelse med Stockholmsnämnden har socialstyrelsen berett funktionärer i nykterhetsnämnder och sammanslutningar tillfälle att under någon tid i detalj följa Stockholmsnämndens verksamhet under handledning av nämndens inspektörer. I vissa fall, där den representerade nämnden eller sammanslutningen icke förfogat över medel för ändamålet, ha rese- och traktamentskostnaderna blivit bestridda genom nykterhetsnämndsanslaget. Det ligger i sakens natur, att antalet deltagare i dessa kurser måste vara mycket begränsat. Hittills ha endast ett 30-tal personer från olika delar av landet bevistat dem. Detta försök har emellertid slagit mycket väl ut, och en lämplig form för upplysningsverksamheten bland nykterhetsnämnderna härigenom kommit till stånd.

För innevarande budgetår ha anvisats 10 000 kronor till kostnader för anordnande av konferenser med nykterhetsnämnder samt till resebidrag åt ombud för nykterhetsnämnder för bevistande av dylika konferenser och s. k. allmänna upplysningskurser ävensom till kostnader för anordnande av praktiska kurser för funktionärer hos sammanslutningar av nykterhetsnämnder, ombud för dylika nämnder m. fl. samt till reseersättning åt deltagarna. I stort sett har detta belopp visat sig motsvara behovet, i vad rör här berörda ändamål. Emellertid har det ofta mot slutet av ett budgetår på grund av anslagets knapphet visat sig nödvändigt att nedsätta de resebidrag, som ställts i utsikt. Nämnas må, att bidragen utmätas efter grunder, som torde få anses mycket blygsamma. Denna knapphet synes i och för sig motivera en mindre höjning av anslagsposten, förslagsvis med 2 000 kronor.

Vid övervägande av anslagsposten bör emellertid beaktas ett önskemål från sammanslutningarna angående deras årsmöten. På vissa håll, särskilt där sammanslutningarnas verksamhetsområden äro mycket vidsträckta, utgöra resekostnaderna ett svårt hinder för många av de anslutna nämnderna att låta sig representera vid årsmötena. Med hänsyn härtill har man framfört önskemålet, att sammanslutningarna skulle erhålla medel för att bestrida dylika resekostnader.

Socialstyrelsen finner önskemålet i sak förtjäna beaktande. Årsmötena kunna erbjuda sådant intresse, att möjligheten för deltagande bör underlättas. Emellertid synes den lämpligaste formen vara, att årsmötena — efter prövning av uppsiktsmyndigheten från fall till fall — i förevarande hänseende kunna likställas med de allmänna upplysningskurserna och att vid sådant förhållande resebidrag, likaledes efter uppsiktsmyndighetens prövning, finge utgå ur statsanslaget under förevarande anslagspost. Med hänsyn härtill synes denna böra ytterligare höjas, förslagsvis till 20 000 kronor.

Tidskriften och ny handbok. För utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» utgår numera årligen ett understöd av 4 000 kronor. Anledning att ändra detta belopp synes icke föreligga för närvarande.

På hösten 1921 utarbetades inom kontrollstyrelsen och socialstyrelsen i samråd med vissa sakkunniga en handbok, »Råd och anvisningar till nykterhetsnämnderna», vilken kostnadsfritt utdelas till samtliga nämnder. Denna handbok visade sig vara en ändamålsenlig form för upplysningsverksamhet. Den har emellertid numera på en hel del punkter blivit föråldrad och ofullständig. Av upplagan återstår för övrigt ett mycket ringa antal exemplar. Sedan flera år tillbaka föreligger därför behov av en ny, reviderad upplaga. Någon sådan har emellertid icke utgivits i avvaktan på den sedan länge förberedda revisionen av alkoholistlagen. Om denna revision nu kommer till stånd, bör utarbetandet och utgivandet av en ny upplaga av handboken icke längre uppskjutas. Liksom vid föregående tillfälle bör handboken utdelas kostnadsfritt med ett exemplar till varje nykterhetsnämnd. Kostnaden härför torde kunna uppskattas till omkring 3 000 kronor.

Sedan socialstyrelsen därefter framhållit behovet av förstärkt anslag till avlöning åt den personal, som handlägger nykterhetsnämndsärenden inom styrelsen (nuvarande anslag 7 600 kronor), sammanfattar styrelsen sina anslagsäskanden för här nämnda ändamål i följande tablå:

Direkta understöd till nykterhetsnämnder	225 000 kr.
D:o till sammanslutningar av nykterhetsnämnder	25 000 »
Konferenser och kurser m. m.	20 000 »
Tidskrift och handbok	7 000 »
Uppsiktsmyndigheten	17 000 »
Diverse och oförutsedda utgifter	6 000 »
Tillhopa	**300 000** kr.

Socialstyrelsen övergår härefter till frågan om övriga anslag för den organiserade alkoholistvården och upptager därvid först till behandling frågan om anslag, avseende bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader.

Alkoholistanstalters driftkostnader.

Beträffande kostnaderna för de intagnas vård å alkoholistanstalterna har en fördelning ägt rum på så sätt, att staten å ena sidan lämnat visst bidrag, per vårddag räknat, och anstalterna å andra sidan ägt betinga sig visst vederlag i form av s. k. vårdavgift ävensom ersättning för beklädnadsutrustning. Vårdavgiften, om vilken särskild garantiförbindelse skall utställas, har enligt sakens natur i regel vederbörande kommun att bestrida. Beträffande vårdavgiften är fastställt visst maximum, vilket ej må överskridas för att statsbidrag skall kunna erhållas.

Hithörande frågor reglerades under tiden närmast före år 1926 genom särskild, ännu i väsentliga delar gällande kungörelse (nr 535/1921, förlängd genom kungörelse nr 355/1922 och ändrad genom kungörelse nr 233/1923). Enligt dessa författningsföreskrifter finge vårdavgiften vid erkända anstalter ej överstiga 3 kronor för vårddag; i verkligheten utgjorde den i regel 2 kronor per vårddag. Statsbidraget i sin tur, som författningsenligt högst finge utgå med 3·50 kronor per vårddag, utgjorde för det dåvarande 2·50 kronor. En särskild undantagsanordning beträffande den erkända anstalten för kvinnor vid Gunnarskog beröres i det följande. Statsbidraget till enskilda anstalter, som författningsenligt ej fick överstiga 3 kronor per vårddag, utgick faktiskt med 2 kronor för vårddag.

I ovannämnda skrivelse den 5 september 1925 framlade socialstyrelsen på anförda skäl förslag till vissa ändringar i hithörande bestämmelser, innebärande att den dittillsvarande vårdavgiften nedsattes med 1 krona och att statsbidraget höjdes med motsvarande belopp. Styrelsen får härvid hänvisa till skrivelsen, i vad rör de närmare skälen till detta förslag att lätta kommunernas bördor vid anstaltsvård och statens övertagande i motsvarande grad av ökade bördor. Styrelsens förslag vann Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall och genom kungörelse den 11 juni 1926 (nr 213) fastställdes ändrade bestämmelser i ämnet, enligt vilka bland annat vårdavgiften, i vad den avsåge kostnaden för kost och logi, uppvärmning och belysning, bad och tvätt ävensom sjukvård, dock ej specialbehandling, icke finge utgå med högre belopp än 2 kronor för vårddag. Vid samma tid höjdes också statsbidraget med 1 krona per vårddag över hela linjen. Analoga anordningar träffades vid de statliga anstalterna. I realiteten har, sedan nämnda kungörelse trätt i kraft, uttagits en vårdavgift av 1 krona per vårddag, varjämte anstalterna betingat sig s. k. beklädnadsersättning, motsvarande cirka 30 öre per vårddag.

Redan i ovannämnda skrivelse av år 1925 övervägdes, huruvida icke staten åtminstone i vissa fall borde sträcka sig längre i sina ekonomiska åtaganden för alkoholistvården. Styrelsen stannade emellertid vid nu berörda förslag till lättnader för kommunernas del och fann, att man tills vidare borde avvakta erfarenheterna härav. Bland annat syntes det angeläget, att man icke genom ekonomiska åtgärder forcerade fram ett interneringsförfarande, där sådant icke vore strängt nödvändigt. Det kunde också hysas farhågor för att kommunerna i denna väg sökte befria sig från kostnaderna för sådana personer, som visserligen till äventyrs voro hemfallna åt alkoholmissbruk, men som rätteligen borde omhändertagas enligt fattigvårdslagen.

Vad angår sistnämnda farhågor har styrelsen under numera vunnen erfarenhet ej kunnat iakttaga något fall, där dessa besannats. Nykterhetsnämnderna hava i detta hänseende städse, såvitt styrelsen kunnat förmärka, ådagalagt all nödig urskillning. Vidare torde man kunna påstå, att nykterhetsnämnderna numera efter den upplysnings- och informationsverksamhet, som bedrivits, gemenligen äro bättre skickade än förr att med insikt och takt handhava sina åligganden. Jämväl må erinras, att det ju i sista hand icke är nykterhetsnämnden utan länsstyrelsen, som beslutar i interneringsfrågor. Styrelsen anser sålunda, att farhågor i nu angivna riktning icke längre böra hysas.

Den kostnad, som åsamkas en kommun genom en internering, motsvarar för närvarande, om vårdavgift och beklädnadsersättning sammanräknas, i runt tal 500 kronor per år eller något däröver. Beloppet är alltså fortfarande ganska högt och måste mången gång utgöra ett hinder för anstaltsvård, som eljest vore lämplig och påkallad. Härvid må tillika erinras, att en internering på en anstalt ej sällan föranleder kommunen ytterligare utgifter för fattigvård åt den intagnes familj.

Uppenbarligen är det ett allmänt samhällsintresse, att den organiserade alkoholistvården bedrives allenast under hänsynstagande till de önskemål, som lagstiftningen i ämnet avser att tillgodose, och att sålunda anstaltsvård verkligen beredes i alla de fall, där sådan vård befinnes uppenbarligen påkallad. I enlighet härmed framstår det också som ett samhällsintresse, att ekonomiska hänsynstaganden icke böra få spela en avgörande roll och stå hindrande i vägen för rationella åtgärder.

Socialstyrelsen anser med stöd av det anförda, att man nu bör taga ett nytt steg på den redan beträdda vägen och överflytta ytterligare del av kostnaderna på staten. Dock torde man ej, åtminstone icke för närvarande, böra sträcka sig så långt, att man överflyttade interneringskostnaden i dess helhet på staten. Styrelsen föreslår sålunda, dels att vårdavgiften nedsättes med ytterligare 50 öre per vårddag och att statsbidraget höjes med motsvarande belopp och dels att beklädnadsersättningen bestrides med statsmedel. Denna senare anordning synes böra föranleda, att statsbidraget ytterligare höjes med visst fastställt belopp, ungefärligen

motsvarande de faktiska kostnaderna i fråga. Detta belopp kan sättas till 25 öre per vårddag, varvid det nuvarande statsbidraget å resp. 3·50 och 3 kronor per vårddag alltså skulle höjas med tillhopa 75 öre till 4·25 kronor per vårddag för erkända anstalter samt till 3·75 kronor per vårddag för enskilda anstalter. Vårdavgiften, beklädnadsersättningen ej inräknad, vilken för närvarande författningsenligt ej må överstiga 2 kronor per vårddag, utgår med ett undantag när — Hemmet Gunnarskog — faktiskt med 1 krona per vårddag. Vid bifall till vad här föreslagits bör avgiften kunna nedsättas till 50 öre, varjämte beklädnadsersättningen skulle bortfalla. Det synes böra fastställas i författning, att anstalterna för att komma i åtnjutande av statsbidrag för en intagen endast äga betinga sig vårdavgift och att beloppet av denna jämte statsbidragets belopp tillhopa ej må överstiga 4·75 kronor per vårddag vid erkända och 4·25 kronor vid enskilda anstalter. Vid kvinnliga anstalter synas beloppen i fråga dock kunna sättas något högre, förslagsvis till resp. 5·25 och 4·75 kronor, eventuella s. k. garantibidrag inräknade.

Erinras må, att liknande anordning i fråga om vårdavgift och beklädnadsersättning synes böra genomföras även vid de statliga anstalterna, vilket i sin tur bör föranleda ändring i dessa anstalters stat.

Till ledning för beräkning av det för ifrågavarande ändamål erforderliga anslagsbeloppet må meddelas följande uppgifter i ämnet för de senast gångna fem budgetåren.

	Erkända anstalter		Enskilda anstalter		Kostnader tillhopa kr.
	Antal vårddagar	Kostnader kr.	Antal vårddagar	Kostnader kr.	
1925/26	29 871	76 320	13 894	27 788	**104 108**
1926/27	28 635	101 072	11 230	33 690	**134 762**
1927/28	32 995	116 147	14 168	42 504	**158 651**
1928/29	36 667	128 992	17 184	51 552	**180 544**
1929/30	38 535	137 074	21 096	63 288	**200 362**

Anslaget, som utgjort 150 000 kronor, har sålunda under förra budgetåret överskridits med drygt 50 000 kronor. Såvitt hittills kan bedömas blir överskridandet än större under löpande budgetåret.

Med hänsyn till den stadigt fortgående stegringen i beläggningsfrekvensen torde man ej kunna beräkna antalet vårddagar för budgetåret 1931/32 lägre än till 42 000 å erkända och 22 000 å enskilda anstalter. Av de senare kunna emellertid cirka 3 000 hänföras till tvångsintagna, som permitteras till enskilda anstalter, vadan kostnaden skulle kunna beräknas efter 45 000 vårddagar å erkända och 19 000 å enskilda anstalter. Totalutgifterna skulle alltså bliva (45 000 × 4·25 + 19 000 × 3·75) 262 500 kronor, vilket belopp dock enligt vad försiktigheten bjuder och med hänsyn till vad här nedan anföres rörande de s. k. garantibidragen till kvinnliga anstalter, synes böra höjas. Styrelsen förordar ett belopp av 275 000 kronor, vilket kan antagas komma att ganska nära ansluta sig till den faktiska utgiften under anslaget. Detta lärer enligt sakens natur böra erhålla förslagsanslags karaktär.

S. k. garantibidrag till kvinnliga anstalter. För kvinnliga alkoholister finnes, förutom den statliga anstalten i Landskrona, vars användning är begränsad till vissa närmare angivna, kvalificerade fall, endast en såsom allmän erkänd anstalt, Hemmet Gunnarskog. Någon enskild anstalt, som åtnjuter statsbidrag, finnes ej. Till Hemmet Gunnarskog, som varit i verksamhet alltsedan alkoholistlagens ikraftträdande, har under en följd av år utgått ett särskilt s. k. garantibidrag till ett belopp av en krona per dag och vårdplats. Däremot har statsbidraget per vårddag utgått med ett en krona lägre belopp än till övriga erkända anstalter. Anordningen, som innebär, att statsbidraget till angivna del (garantibidraget) utgår, oavsett om vårdplatsen varit belagd eller icke, har motiverats av den ovissa och

ojämna beläggningen vid anstalter för kvinnliga alkoholister och nödvändigheten av att under perioder av ringa beläggning trygga anstalternas ekonomi. Givet är nämligen, att en anstalt vid ringa beläggning icke kan nedbringa utgifterna fullt ut i samma mån som inkomsterna därvid sjunka.

Ledningen för Hemmet Gunnarskog har bringat till styrelsens kännedom planer på att nedlägga anstalten.

Uppenbart är, att alkoholistlagen förutsätter förefintligheten av en allmän alkoholistanstalt för kvinnor vid sidan av den för de kvalificerade fallen avsedda statliga anstalten i Landskrona. Om sålunda Hemmet Gunnarskog nedlägges, måste antingen en ny statlig anstalt för kvinnor, jämförlig med Venngarnsanstalten för män, eller ock en ny erkänd anstalt upprättas. Med hänsyn till den jämförelsevis ringa frekvensen torde det vara tillfyllest med en enskild anstalt, vilken kan erkännas såsom allmän, något som också lärer vara den för staten minst kostsamma anordningen.

För att ekonomiskt underlätta upprättandet av en ny erkänd anstalt för kvinnor medgav riksdagen år 1930, att s. k. garantibidrag skulle få utgå till annan erkänd kvinnlig anstalt, därest Hemmet Gunnarskog nedlades. Styrelsen har också sedan en tid tillbaka — med utgångspunkt från de givna förutsättningarna — drivit underhandlingar om upprättandet av en ny erkänd kvinnlig anstalt, vilka underhandlingar ingiva förhoppningar om ett positivt resultat. Emellertid vill det numera synas, som om ledningen för Hemmet Gunnarskog hade för avsikt att låta planerna på hemmets nedläggande tills vidare anstå ytterligare någon tid. Kvar står emellertid behovet att stå rustad vid den tidpunkt, då Gunnarskogsanstalten nedlägges. Det lär därför bliva nödvändigt att, medan verksamheten vid Hemmet Gunnarskog ännu upprätthålles, söka bringa till stånd en ny kvinnlig anstalt. Under tiden för avvecklingen av Hemmet Gunnarskog skulle alltså finnas två kvinnliga anstalter, av vilka den nya under övergångstiden successivt kunde utbyggas. Förutsättningen för att den nya anstalten skall kunna bringas till stånd lärer emellertid vara, att dess ekonomi kan någorlunda tryggas, närmast genom s. k. garantibidrag. Styrelsen hemställer därför om utverkande av att riksdagens ovanberörda medgivande måtte ändras därhän, att garantibidrag, per vårdplats räknat, måtte få utgå med en krona per vårdplats till erkända alkoholistanstalter för kvinnor, vid vilket förhållande statsbidrag av ifrågavarande art skulle kunna beredas den planerade anstalten, jämväl om verksamheten vid Hemmet Gunnarskog därjämte upprätthålles en tid framåt.

Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter.

Staten lämnar bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter enligt grunder, som angivas i kungörelsen i ämnet den 17 juni 1916 (nr 311), i vissa delar ändrad genom kungörelse den 11 juni 1926 (nr 212). För hithörande ändamål har anvisats särskilda reservationsanslag, vilka under flera år utgått med 15 000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1929/30 funnos under dessa anslag reserverade 30 078 kronor. Härav utgjorde dock ett belopp av 18 727·66 kronor en behållning från tiden före ingången av budgetåret 1928/29. Härtill komme ett för löpande budgetår anvisat anslag av ytterligare 15 000 kronor. Under förutsättning att nämnda äldre behållning författningsenligt (kung. 209/1928) är disponibel, skulle alltså stå till förfogande ett sammanlagt belopp av 45 078 kronor.

Behovet av ökat antal vårdplatser för män vid allmänna alkoholistanstalter har sedan länge gjort sig märkbart. Knappheten har under senare tid stegrats till verklig brist. Endast med största svårighet har man kunnat undvika ett direkt avvisande av tvångsintagna. Behovet befinner sig i oavlåtligt stigande. Utvecklingen under de gångna åren samt den nuvarande situationen torde belysas av följande tablå över beläggningsfrekvens, vårdplatsantal och överbeläggning.

	Antal inskrivna				Antalet den 15/8 1930					
	1/1 1918	1/1 1922	1/1 1926	1/1 1930	inskrivna	närvarande	vårdplatser	överbelagda platser: formellt	överbelagda platser: faktiskt	lediga platser
Statsanstalter										
Venngarn	53	85	139	157	171	123	100	71	23[3]	—
Svartsjö	—	14	23	26	29	29	50	—	—	21
Landskrona	—	2	2	6	8	8	10	—	—	2
Tillhopa	**53**	**101**	**164**	**189**	**208**	**160**	**160**	**71**	**23**	**23**
Erkända anstalter										
Gunnarskog	6	4	13	10	8	6	15	—	—	7
Björknäs	—	24	33	38	45	28	26	19	2	—
Lerjeholm	—	17	34	34	37	24	26	11	—	—
Älvgården	1	11	23	45	55	41	42	13	—	—
Rönneholm	—	—	—	4	9	7	10	—	—	1
Övriga	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tillhopa	**22**	**56**	**103**	**131**	**154**	**106**	**119**	**43**	**2**	**8**
Enskilda anstalter										
Härnö	3	8	6	10	13	13	15	—	—	2
Kurön	9	32	26	52	50	48	50	—	—	—
Övriga	14	4	7	—	—	—	—	—	—	—
Tillhopa	**26**	**44**	**39**	**62**	**63**	**61**	**65**	—	—	**2**
Samtliga anstalter										
Tvångsinternerade	75	119	194	225	256	266	279	114	25	31
Frivilligt ingångna enl. 26 § utom lagen	—	38	73	91	106					
	26	44	36	51	51	61[1]	65	—	—	2
Tillhopa	**101**	**201**	**303**	**367**	**413**	**327**	**344**	**114**	**25**	**33**
Därav allmänna, öppna anstalter för män[2]	69	137	229	278	317	223	204	114	25[3]	1

Av tablån framgår bland annat, att antalet vårdplatser på allmänna, öppna anstalter för män — specialanstalten vid Svartsjö alltså frånräknad — den 15 augusti 1930 utgjorde 204, att antalet inskrivna utgjorde 317 och antalet närvarande 223. Att man nödtorftigt kunnat reda sig trots den betydande överbeläggningen beror företrädesvis på permitteringar, bland annat till de enskilda anstalterna.

Någon lättnad har inträtt i och med att den förut enskilda anstalten Rönneholmshemmet sedan den 1 oktober 1929 är erkänd såsom allmän. Vidare må erinras, att riksdagen år 1930 anvisat medel till uppförande av en paviljong, rymmande 25 vårdplatser, på statsanstalten vid Venngarn. Den ökning av vårdplatsantalet, som sålunda vunnits eller inom icke avlägsen framtid kommer att vinnas, är givetvis särdeles välkommen. Enligt vad den återgivna tablån utvisar är den ökade tillgången på vårdplatser emellertid icke större, än att den kommer att tagas i anspråk för avhjälpande av den nuvarande mest trängande överbeläggningen.

Erfarenheten visar — något som likaledes framgår av tablån — att behovet av vårdplatser befinner sig i oavlåtlig stegring. Styrelsen räknar för sin del med

[1] Häri äro inräknade ett antal permittenter från Venngarn, vilka ej betraktas såsom inskrivna här.

[2] D. v. s. Venngarn, Björknäs, Lerjeholm, Älvgården och Rönneholm.

[3] Om hänsyn tages till vissa på grund av tillfällig permission lediga platser, bör förevarande siffra reduceras till 19.

att inom den närmare tiden ytterligare minst ett 50-tal nya vårdplatser för män å allmänna öppna anstalter måste bringas till stånd, för att det trängande behovet skall kunna tillgodoses. Härtill kommer, såsom ovan nämnts, behovet av en ny erkänd anstalt för kvinnor.

Enligt vad styrelsen nogsamt erfarit, erbjuder det synnerliga svårigheter att intressera sammanslutningar och enskilda för upprättande av erkända anstalter. Uppgiften är förenad med icke obetydliga vanskligheter av ekonomisk och annan natur och arbetet mödosamt och föga tacksamt. För att underhandlingar om upprättande av sådana anstalter skola leda till önskat resultat, är det givetvis en primär förutsättning, att man skall kunna ställa i utsikt sådant statsbidrag per vårdplats, som författningsenligt får utgå. De belopp, som hittills stått till förfogande, hava visserligen ofta icke disponerats, men de hava också ej sällan understigit medelsbehovet för upprättande av en anstalt av lämplig storlek. För anordnandet av en ny sådan om 25—40 vårdplatser skulle med tillämpning av gällande grunder böra kunna beredas anslag om 50 000—80 000 kronor. Så stora belopp hava icke stått till förfogande under de senare åren. När nu knappheten på platser hotar att nå bristningsgränsen, synes det angeläget, att man omedelbart kan gripa de sig eventuellt yppande tillfällena till anordnande av nya anstalter. Jämväl kan man hoppas på vissa utvidgningar av redan befintliga anstalter. Ett sådant tillfälle lärer för närvarande yppa sig på erkända anstalten Hemmet Älvgården, vilket nedan beröres.

Enligt socialstyrelsens mening bör därför ett belopp, avpassat efter de nu trängande behoven, stå till förfogande. Detta belopp anslår socialstyrelsen till cirka 100 000 kronor. Såsom redan nämnts, synes ett belopp av 45 078 kronor finnas disponibelt, varför ytterligare ett anslag å i avrundat tal 55 000 kronor synes böra anvisas. Därest den ovan omnämnda äldre reservationen å 18 727·66 kronor från tiden före ingången av budgetåret 1928/29 ej vidare skulle stå till förfogande, synes det här föreslagna beloppet, 55 000 kronor, enligt det anförda böra höjas i samma mån eller till, i avrundat tal, 74 000 kronor. Anslaget synes böra erhålla karaktären av reservationsanslag.

I detta sammanhang må slutligen erinras, att styrelsen med utlåtande den 22 november 1929 överlämnat framställning från styrelsen för erkända anstalten Hemmet Älvgården, vari hemställdes om ett statsanslag å 55 000 kronor för denna anstalts, såsom det vill synas, slutliga färdigställande. Enligt den framlagda byggnadsplanen skulle 8 nya vårdplatser utvinnas. Styrelsen, som icke ändrat sin i berörda utlåtande uttalade mening om behövligheten av de ifrågasatta om- och tillbyggnaderna, får här allenast framhålla önskvärdheten av, att det begärda anslaget för ändamålet å 55 000 kronor måtte upptagas såsom särskilt reservationsanslag, och alltså icke belasta de medel, varom här är fråga.

De nu tillgängliga reserverade medlen jämte det nya förordade anslaget, tillhopa cirka 100 000 kronor, skulle alltså kunna disponeras för erhållande av nya vårdplatser på andra håll. Påpekas må, att anslaget till viss icke obetydlig del skulle tagas i anspråk för anordnande av den ifrågasatta nya anstalten för kvinnor och att sålunda det belopp, som återstode för åstadkommande av vårdplatser för män, komme att ej oväsentligt understiga 100 000 kronor.

Övriga anslag.

Slutligen har för den organiserade alkoholistvården för innevarande budgetår ställts till förfogande ytterligare några smärre anslag till speciella ändamål, nämligen 5 000 kronor till statens kostnader för farliga alkoholister m. m., 10 000 kronor för resor vid tvångsinternering av alkoholister samt 4 000 kronor till interneringskostnader i vissa fall. Med avseende å dessa anslag har styrelsen ingen ändring att föreslå utan hemställer, att anslag för enahanda ändamål och till oförändrade belopp måtte upptagas i anslagsäskandena för budgetåret 1931/32.

Samtliga hithörande anslag avseende den organiserade alkoholistvården hava under de senaste åren bestritts av medel ur statsverkets fond av rusdrycksmedel. Socialstyrelsen förordar, att denna anordning bibehålles.

Under åberopande av vad ovan anförts om anslagsäskanden för den organiserade alkoholistvården och under erinran, att styrelserna för de statliga alkoholistanstalterna vid Svartsjö, i Landskrona och å Venngarn hava att inkomma med särskilda statförslag, hemställer socialstyrelsen, att Kungl. Maj:t hos riksdagen, för den organiserade alkoholistvården, måtte utverka följande anslag, samtliga att utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel, nämligen till

främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m., *reservationsanslag*	300 000	kronor
bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, *förslagsanslag*	275 000	»
statens kostnader för farliga alkoholister m. m., *förslagsanslag*	5 000	»
bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter, *reservationsanslag*	55 000	»
resor vid tvångsinternering av alkoholister, *förslagsanslag*	10 000	»
interneringskostnader i vissa fall, *förslagsanslag*	4 000	»
utbyggnad av erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården, *reservationsanslag*	55 000	»
Summa	**704 000**	kronor.

Italienska regeringens arbetslöshetspolitik.

Enligt den officiella statistiken uppgick antalet arbetslösa i Italien den 31 juli 1930 till 342 000, varav 130 000 personer uppburo understöd. Av det sammanlagda antalet voro 232 000 män och 110 000 kvinnor. Det övervägande antalet arbetslösa förekom i norra Italien; enbart i Lombardiet uppgick de arbetslösas antal till nära 72 000.

Inom jordbruket förekommo i augusti, sedan skörden och tröskningen nästan avslutats, 63 000 arbetslösa, inom byggnadsindustrien 73 700 och inom textilindustrien 66 700. Särskilt inom sidenindustrien hade antalet arbetslösa på sistone vuxit i anmärkningsvärd omfattning; under två månader hade den av industrien använda arbetarstammen minskat från 65 000 till 38 000 man. I dessa siffror inberäknas icke arbetare, som icke arbeta å full arbetstid, som exempelvis är fallet i Fiat-verken, där arbetet lär fullgöras å tredagarsskift. Men bortsett härifrån och även från eventuella brister i den officiella statistiken i ämnet, kan arbetslösheten i Italien icke sägas vara avsevärt stor. Även om, som allmänt väntas, arbetslösheten under nästkommande vinter kommer att omfatta cirka $^1/_2$ miljon arbetare, är det med hänsyn till den depression inom näringslivet, som sedan 1926 och icke minst under senaste år varit rådande, anmärkningsvärt, att icke större arbetslöshet förekommer.

Italien har *obligatorisk arbetslöshetsförsäkring*, enligt vilken premieinbetalningen fullgöres till hälften av arbetsgivaren och till hälften av arbetaren. Från försäkringen fritages dock ett så stort antal kategorier arbetare och de utbetalbara understöden äro så ringa (1·25 till 3·75 lire per dag under 90 dagar i vissa fall 120 dagar, varefter 6 månader skall förflyta innan understöd kan lämnas), att försäkringen omöjligt kan bringa effektiv lindring av det onda. Direkt under-

stöd till de arbetslösa gives icke från stat eller kommun. Fascismen är motståndare till understödspolitiken, vilken den kritiserar med även i andra länder kända argument: arbetslöshetsunderstöden innebure ett intrång å välgörenhetens område; de betydde förlust för landets ekonomi, såsom icke skapande arbete eller produktion av någon som helst art i ersättning för utgivna medel; med för stora understöd bidroge de till att skapa professionell arbetslöshet och verkade i riktning emot en konstlad förhöjning av arbetslönen; med för ringa understöd löstes icke hungerproblemet; slutligen bruste understödspolitiken under allvarliga och långa kriser, då kassorna så småningom tömdes och staten måste träda in, ofta i vidsträckt omfattning.

Fascismens arbetslöshetspolitik i vidsträckt mening använder sig av ett flertal medel: arbetsförmedling (organiserad genom de korporativa organen), teknisk och yrkesundervisning, offentliga arbeten, utvandring till utlandet och kolonierna, befolkningsomflyttningar inom landet samt ett antal åtgärder, som gemensamt innefattas i begreppet »ruralisering», d. v. s. strävanden att åstadkomma en effektivare avkastning av jordbruket genom jordförbättringar, rationalisering, lantbruksundervisning o. s. v.

Den fascistiska arbetslöshetspolitiken karakteriseras dock huvudsakligen genom offentliga nödarbeten. Fascismen hävdar härvidlag, att — frånsett dessa arbetens nyttighet i och för sig — dylika arbeten under i landet givna förhållanden utgöra bästa medlet att bekämpa arbetslösheten. Säkerligen bliva kostnaderna för de offentliga arbetena mera avsevärda än utgifterna för en rationell understödspolitik, men i ersättning skapa dessa arbeten aktiva tillgångar i form av ännu erforderlig förbättring och utvidgning av landets ekonomiska och tekniska utrustning: järnvägar, landsvägar, broar, bevattningsanläggningar o. s. v. Samtidigt hållas arbetarna i vana till arbete, vilket tillmätes stort ekonomiskt och moraliskt värde.

Från dessa allmänna utgångspunkter har fascistregeringen under senaste år låtit utföra en synnerligen omfattande rad av offentliga arbeten. Enligt nyligen publicerade statistiska uppgifter har socialförsäkringsanstalten under tioårsperioden 1920—1930 utbetalat 3 770 miljoner lire för dylika arbeten, däri inbegripet järnvägsbyggnader (1 079 miljoner) och jordförbättring (868 miljoner). Det är otvivelaktigt, att den här nedlagda verksamheten är av utpräglad konstruktiv art och står på en synnerligen hög nivå.

Planen för *kommande vinters nödhjälpsarbeten* har nyligen godkänts av regeringschefen och offentliggjorts i tre med en veckas mellanrum offentliggjorda kommunikéer. Den första kommunikén avser dels trafikministeriet, på vars förslag posthus komma att uppföras till en kostnad av 60 miljoner lire, bostadshus för post- och telegraftjänstemän (40 miljoner lire), bostadshus för järnvägsfunktionärer (71 miljoner lire) samt dessutom ett antal nya järnvägslinjer; dels ock finansministeriet, som under loppet av innevarande år skall föranstalta om nödhjälpsarbeten till ett sammanlagt belopp av 68 miljoner lire; slutligen omfattar programmet uppförande av 22 över hela landet fördelade tuberkulossanatorier. Kommunikén n:o 2 rör ministeriet för offentliga arbeten, vilket i ett antal — i synnerhet nord-italienska — provinser skall utföra vägarbeten, hydrauliska anläggningar, vissa järnvägsbyggnader och konsolideringsarbeten, vilka beräknas inalles komma att giva arbete åt omkring 37 000 arbetare och draga en kostnad av 192 miljoner lire. Den sista kommunikén innehåller programmet för nya jordförbättringsarbeten samt arbeten, som skola utföras av statens vägbyggnadsföretag (d. v. s. »Azienda Autonoma Statale della Strada»), krigsministeriet och den statliga organisationen »Opera Nazionale Combattenti».

Enligt fascistpartiets officiella organ »Foglio d'Ordine» beräknas omförmälda arbeten komma att direkt giva sysselsättning åt mer än 200 000 arbetare. Enbart odlingsarbetena skulle, enligt ett meddelande från understatssekreteraren för jordförbättringar, ge arbete åt 90 000 arbetare. Erforderliga medel härtill ha redan

beviljats antingen ikraft av särskild lagstiftning, såsom exempelvis lagen om jordförbättringar och om vägarbeten, eller genom särskilda i budgeten fastställda anslag eller slutligen genom särskilda anslag, för vilka täckning skaffats genom omsättningsskattens höjning fr. o. m. den 1 juli 1930. Från avkastningen av denna skatt komma 100 miljoner lire att avsättas för lindrande av säsongarbetslösheten.

Ifråga om valet av de offentliga nödhjälpsarbeten, som sålunda skola komma till stånd, har regeringen icke blott tagit hänsyn till arbetenas produktivitet, utan även sökt bringa lindring åt de yrkesgrenar, där arbetslösheten är mest kännbar. Detta gäller i synnerhet byggnadsindustrien, där arbetslösheten under innevarande år uppgått till omkring 22 à 28 % av hela antalet arbetslösa. Man befarar en depression inom den enskilda byggnadsindustrien, enär under närmaste åren före hyreslagstiftningens bortfallande nära 3 miljarder lire nedlagts i nybyggnadsföretag (tomtvärdet borträknat). Man understöder därför den offentliga byggnadsverksamheten i hopp om att samtidigt kunna hålla vid liv till byggnadsverksamheten anknutna produktionsgrenar: stenbrott, tegel-, trä- och järnindustrierna.

Även landets större städer, såsom Genua, Neapel, Milano, Rom m. fl., ha utarbetat planer för instundande vinters offentliga arbeten; dessa planer ha också godkänts av regeringschefen. Enbart för Roms vidkommande komma dessa arbeten att draga en kostnad av 90 miljoner lire och giva arbete åt ytterligare 5 000 arbetare.

För lindrande av arbetslösheten bland jordbruksarbetare i Podalen beslöt stora fascistrådet i våras vidtaga en del särskilda anordningar samt gav vederbörande »korporation» i uppdrag att företaga nödiga verkställighetsåtgärder. Korporationens beslut i anledning härav underställdes nyligen regeringen för fastställelse och ha nu publicerats i italienska pressen.

Enligt vad sålunda beslutats, skola jordbrukarna vara pliktiga att tillförsäkra ett visst minimiantal daglönare fast anställning, med vederbörlig hänsyn givetvis tagen till företagens tekniska och ekonomiska möjligheter. Därför anhöll korporationen, att jordbruksministeriet, för bestämmande av antalet tillgängliga jordbruksarbetare, måtte utarbeta en rapport rörande det nuvarande läget på arbetsmarknaden inom jordbruket. Arbetsgivar- och arbetarorganisationerna ha anmodats fastställa den minimistyrka, vars anställande medelst kollektivavtal må kunna krävas.

Korporationen erkände jämväl värdet av allmänna arbeten för lindrande av arbetslösheten bland jordbrukets daglönare, i synnerhet då dessa arbeten utfördes på landsbygden. Särskild vikt lades på önskvärdheten av att göra jordbruksarbetarna till kolonister.

Till sist förklarade korporationen, att den slutliga lösningen av arbetslöshetsproblemet inom jordbruket borde sökas i en organisation av den inre omflyttningen. Regeringen borde vara behjälplig vid förflyttning i stora grupper av jordbruksarbetare till nyodlingar. Korporationen framlade förslag om förbättringar i de nuvarande föreskrifterna rörande förflyttning av arbetskraft och föreslog upprättandet av en ny organisation, utrustad med nödiga finansiella och tekniska medel för utövande av ledningen av kolonisationen.

Den nyutnämnde kommissarien för förflyttning av arbetskraft har meddelat, att problemet gäller förflyttning av 60 000 jordbruksarbetare från Podalen till Syditalien och att denna förflyttning kan underlättas genom utbetalande av premier till familjer, som slå sig ned inom de upplåtna områdena.

I detta sammanhang förtjänar omnämnas, att gällande emigrationsförbud visserligen i princip allt fortfarande upprätthålles, men att en viss uppmjukning häri vidtagits, i det att regeringen nyligen dekreterat en viss förenkling i formaliteterna för utfärdande av pass. Sålunda har stadgats, att pass skall kunna utlämnas till arbetare, som härför rekommenderats av vederbörande syndikat och som har kontrakt om säsongarbete i utlandet (Frankrike, Schweiz och Belgien).

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1930. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av augusti till 6 314 mot 5 824 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	102	36	Närings- o. njutningsmedelsind.	48	28
Skogshushållning	73	16	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	47	23
Gruvdrift och malmförädling	676	359	Trämasse- och pappersindustri	141	12
Jord-, sten- och glasindustri	209	134	Grafisk industri	5	2
Metall- och maskinindustri	400	124	Industri och hantverk, ej spec.	117	66
Trävaruindustri	735	260	Sjöfart och fiske	67	36
Byggnadsverksamhet	368	81	Handel och samfärdsel m. m.	388	139
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	57	39	Husligt arbete	17	—
Textilindustri	78	11	Arbete, ej hänf. till annan grupp	2 740	742
Beklädnadsindustri	46	20	**Summa**	**6 314**	**2 128**

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 1 437 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 24, mot 27 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 693 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 29 arbetare. Härförutom uppburo 578 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Kontant understödsverksamhet med statsbidrag har ej förekommit under månaden.

Statens bruttoutgifter för reservarbetena uppgingo under augusti till 372 138 kronor samt under årets åtta första månader till sammanlagt ca 3·35 miljoner kronor.

Tyska riksregeringens arbetsanskaffningsprogram. Det stora arbetsanskaffningsprogram, som Tysklands regering betraktar som en väsentlig beståndsdel av sin finansiella saneringsaktion, skall inom närmaste tid förverkligas. Jämvikten inom den löpande riksbudgeten är beroende av möjligheten att begränsa rikskassans belastning genom arbetslöshets- och krisförsäkringsutgifterna. Man har i budgeten förutsett ett totalt tillskott från statskassan om 685 miljoner RM, varav 385 miljoner RM skulle falla på arbetslöshetsförsäkringen och 300 miljoner på krisförsäkringen. Anslagen ha beräknats på ett månatligt medeltal av 1·6 miljoner helt understödda och 400 000 krisförsörjda personer per månad. Om dessa båda siffror överskridas, beräknas rikskassans årliga belastning komma att ökas med omkring 100 miljoner RM per 100 000 understödstagare. För att i någon mån kunna bemästra de väntade finansiella svårigheterna har regeringen uppgjort ett arbetsanskaffningsprogram enligt följande riktlinjer.

Postverket skall lämnas leveransuppdrag till ett belopp av omkring 200 miljoner RM. Beställningarna skola fördelas på telefon-, telegraf-, kabel-, waggon- och automobilindustrierna. Vid de förhandlingar, som redan förts om nybeställningarna, har postförvaltningen tillförsäkrats prisreduktioner, vilka i medeltal uppgå till 10 %.

Enligt arbetsprogrammet ämnar man i första hand, så långt sig göra låter, automatisera telefonväsendet i de stora städerna samt utvidga postbefordran medelst automobil.

Riksbanorna ha i avtal med riket förpliktat sig att göra nybeställningar och låta utföra arbeten för en kostnad av 350 miljoner RM. För finansieringen ämnar man utgiva skattkammarväxlar till ett belopp av 150 miljoner RM. Växlarna övertagas till 25 miljoner RM av allmänna banker och till 50 miljoner RM av Deutsche Verkehrs Kredit Bank. Resten kommer att upplåggas genom offentlig teckning. Riket har förklarat sig berett att betala samtliga räntor för den tid skattkammarväxlarna löpa, vilket innebär en räntebe-

lastning om 9 miljoner RM per år. Orsaken till att riket övertagit denna förpliktelse är, att man vill hjälpa riksbanorna, som under nu rådande förhållanden annars aldrig skulle ha genomfört ett så omfattande nybeställningsprogram. Riksbanorna avse att redan nu taga i anspråk en del av de medel, som anslagits för beställningar under 1931, så att den totala summa, över vilken man för närvarande skall kunna disponera, kommer att uppgå till 272 miljoner RM. Genom nybeställningarna hoppas man under de sista månaderna innevarande år kunna nyanställa icke mindre än 180 000 arbetare. Riksbanornas order göras i viss mån beroende av de prissänkningar, som de olika leverantörerna äro beredda att medgiva. I sak rör det sig om beställningar för omläggning av räls, broar och signalanordningar.

Den 1 augusti 1930 bildades Deutsche Gesellschaft für öffentliche Arbeiten A.-G. i Berlin i form av ett privaträttsligt företag under statlig uppsikt. Aktiekapitalet bestämdes till 150 miljoner RM och reserverna till 105 miljoner RM. Bolagets ändamål är att med in- och utländska lånemedel understödja produktiva företag. Orsaken till upprättandet av bolaget är i första hand att söka däri, att det inom ramen för riksbudgeten blev allt svårare att ställa riksmedel till förfogande för nödhjälpsarbetena, ty den summa om 100 miljoner RM, som 1926 beviljades, har för innevarande år krympt samman till blott 45 miljoner RM. Då emellertid riket under årens lopp lämnat lån till inländska företag och dessa för närvarande uppgå till icke mindre än 400 miljoner RM, har man ansett lämpligt att låta det nya bolaget övertaga förvaltningen av dessa medel, som, i den mån de återbetalas, skola bilda grundvalen för nya lån till produktiva ändamål. Bolaget hoppas att under de närmaste månaderna kunna framlägga ett program för nödhjälpsarbeten inom ramen av 50 miljoner RM. Meningen är att bolaget för framtiden skall förvalta alla rikets nödhjälpskrediter och samarbeta med riksanstalten för arbetsförmedling. Man kommer icke mera att tillämpa subventionsformen, utan ämnar lämna krediterna direkt till vederbörande företagare, vilka ha att förränta och amortera desamma som vanliga lån. Härigenom hoppas man att få en garanti för att medlen komma att användas på ett räntabelt sätt. I bolagets kontrollråd kommer näringslivet självt att bliva representerat av arbetsgivare och arbetare, så att garantier skapas för en verkligt saklig kontroll av kreditobjekten.

I regeringens arbetsanskaffningsprogram ingår även ett direkt understödjande av byggnadsverksamheten, i det att 100 miljoner RM skola ställas till förfogande för byggandet av småvåningar. Meningen är att medlen skola användas för helt nya byggnadsprojekt, och de kommunala byggnadsprogram, som redan uppgjorts, få icke inskränkas under avvaktan på förmåner ur riksprogrammet.

För vägbyggnadsarbeten har riksregeringen enligt lagen om byggnadskrediter bemyndigats att intill 1936 övertaga borgen för lån till sammanlagt 100 miljoner RM. De organ, som skola omhänderhava denna finansiering, äro Bau- und Bodenbank samt Reichskreditgesellschaft. Försök ha gjorts att i utlandet uppbringa kapital för vägbyggnadsfinansieringen, men riksbanken lär ha gjort sitt inflytande gällande för att få lånetransaktionen uppskjuten till en tidpunkt, vid vilken vägbyggnadsprogrammet föreligger i mera utarbetat skick än vad nu är fallet.

Slutligen kan nämnas, att den riksfinansministern enligt nödförordningen tillkommande rättigheten att bispringa den tyska utrikeshandeln genom statsgarantier vid leveransuppgörelser även utgör ett led i regeringens arbetsanskaffningsprogram. Numera står nämligen icke mindre än 350 milj. RM till förfogande för en dylik finansiering mot tidigare 175 milj.

Nya bestämmelser om statens åtgärder mot arbetslösheten i Finland. Genom ett av ministeriet för kommunikationsväsendet och allmänna arbeten den 25 juli 1930 utfärdat cirkulär ha — med upphävande av förut gällande föreskrifter — fastställts nya bestämmelser angående statens verksamhet för arbetslöshetens lindrande i Finland. Cirkulåret innehåller dels ett av statsrådet sagda dag utfärdat beslut, dels ock vissa av kommunikationsministeriet därutöver lämnade anvisningar. Av statsrådsbeslutets innehåll må följande framhållas.

Innan åtgärd för arbetslöshetens lindrande från statens sida kan ifrågakomma, skola av vederbörande kommun ha vidtagits alla de åtgärder, som billigtvis kunna påfordras.

åstundar kommun erhålla statsunderstöd för ifrågavarande syfte, är den skyldig tillsätta en arbetslöshetsnämnd, vilken skall föra kortregister över hjälpbehövande arbetslösa. De former, i vilka statens verksamhet för arbetslöshetens lindrande utövas, äro dels statliga reservarbeten, dels kommunala reservarbeten, dels ock yrkeskurser och arbetsstugor för kvinnor. Statsunderstöd kan dock beviljas jämväl i andra former. I samtliga reservarbeten erlägges en lön, som med 20 % skall understiga den på orten allmänt betalade lönen åt grovarbetare. Vid statens reservarbeten fastställes lönen av vederbörande väg- och vattenbyggnadsdistriktsingenjör, baningenjör, byggnads- och arbetschef eller lantbruksdistriktsingenjör och i andra fall av centralt ämbetsverk samt vid övriga reservarbeten av landshövding. Vid alla reservarbeten skall, där så är möjligt, tillämpas entreprenadsystem sålunda, att arbetet utgives i delentreprenader att utföras av smärre arbetslag, varvid entreprenadvillkoren böra vara enahanda som vid motsvarande statsarbeten. Slutligen meddelas bestämmelser om förflyttning av arbetslösa samt om fordringar för införande i arbetslöshetsregistret. I sistnämnda avseende märkes, att den som blivit arbetslös till följd av strejk eller lockout icke må införas i arbetslöshetsregistret.

(Meddelande från svenska beskickningen i Helsingfors.)

Arbetslösheten vid 1930 års folkräkning i Förenta staterna. I samband med den i april 1930 företagna folkräkningen i Förenta staterna verkställdes även en räkning av antalet personer, som då voro arbetslösa. Preliminära uppgifter från denna sammanräkning, som nu offentliggjorts av Bureau of Census, utvisa, att totala antalet arbetsföra personer, som vid tiden för folkräkningen voro utan arbete, men sökte arbete och i normala fall hade sysselsättning,[1] uppgick till 2 508 151 eller 2·0 % av Förenta staternas befolkning, vilken enligt samma folkräkning utgjorde 122 698 190. Antalet arbetsföra arbetare i U. S. A. beräknas 1930 utgöra inalles omkring 40 % av landets befolkning mot 39·4 % år 1920.

Antalet arbetslösa befanns vara störst i staten New York, där detsamma beräknats uppgå till 364 617 (2·9 %). Därnäst följa Illinois med 236 926 arbetslösa (3·1 %) och Pennsylvania med 211 877 (2·2 %). Uttryckt i procent av totala befolkningen var arbetslösheten störst i Michigan, 3·3 %, samt i Rhode Island och New Jersey med 3·2 %. Minst var arbetslösheten i South Dakota och Mississippi, där antalet arbetslösa endast uppgick till 0·5 % av hela befolkningen.

Bland de 94 städer, som vid folkräkningen hade över 100 000 invånare, uppvisade New York, absolut sett, största antalet arbetslösa, 234 854 personer. Därnäst följde Chicago med 145 852 arbetslösa, Detroit med 78 153 och Philadelphia med 73 275. Uttryckt i procent av hela befolkningen var arbetslösheten emellertid störst i Duluth, Minnesota med 5·4 % (5 444 arbetslösa av en befolkning på 101 417), närmast följt av Detroit med 5·0 % samt Newark (New Jersey) och Miami (Florida), vardera med 4·9 %. Procentuellt sett var arbetslösheten icke så hög vare sig i New York eller Chicago, i det i dessa båda städer antalet personer utan sysselsättning utgjorde 3·4 resp. 4·3 % av totalbefolkningen.

Befolkningen å de 94 städer, som medtagits i denna sammanräkning, uppgick till inalles 36 494 676, varav 1 466 093, eller omkring 4 %, voro arbetslösa.

(Meddelande från svenska beskickningen i Washington.)

Lag om officiell arbetsmarknadsstatistik i Förenta staterna. Ett av senator Wagner från New York i Förenta staternas senat väckt förslag angående upprättande av statistik över arbetstillgången har i modifierad form antagits av kongressens bägge hus och erhållit presidentens underskrift den 7 juli 1930. Däremot ha tvenne av samme motionär framlagda förslag angående dels planläggning i förväg av allmänna arbeten och dels offentlig arbetsförmedling icke under den avslutade sessionen lett till något beslut av kongressen.

I den antagna lagen föreskrives, att unionens arbetsstatistiska byrå skall insamla och publicera statistik rörande arbetstillgången för personer i unionsregeringens, staternas och därunder lydande organs tjänst ävensom inom följande näringsområden: tillverkningsindu-

[1] Framhållas må, att bland folkräkningens »verkligt arbetslösa» ej ingå de talrika arbetare, som under rådande depressionstider på obestämd tid »permitterats» från sin anställning.

stri, gruvdrift, stenbrott och råoljeproduktion, byggnadsverksamhet, jordbruk och skogshantering, transportverksamhet, kommunikationer och annan allmännyttig verksamhet, detalj- och engroshandel samt sådana andra näringsgrenar, som arbetsministern anser det vara av allmänt intresse att tillägga. Meningen är, att statistiken för varje månad skall utvisa antalet anställda personer, den totala utbetalda lönesumman och sammanlagda antalet arbetstimmar inom landets viktigaste näringsgrenar.

Dessutom har presidenten den 29 juli 1930 kungjort tillsättandet av en kommitté för omorganisation av unionens arbetslöshetsstatistik ävensom för avgivande av förslag till samverkan mellan unionsmyndigheterna och affärsvärlden.

Det har emellertid uppgivits, att medel ännu icke finnas tillgängliga för de administrativa utvidgningar, som skulle erfordras för realisering i full utsträckning av beslutet angående statistik över arbetstillgången.

(Industrial and Labour Information.)

Kommittéförslag rörande planering av nödhjälpsarbeten i Förenta staterna. Den vid presidenten Hoover's arbetslöshetskonferens tillsatta kommittén (»Committee on Recent Economic Changes») har avgivit en rapport rörande planering av allmänna arbeten och ledningen av dylika. Denna rapport baserar sig på en av National Bureau of Economic Research verkställd utredning. Kommittén gör följande allmänna uttalanden:

Om upplysningsverksamheten rörande utgifter för allmänna arbeten och anslag till dylika kunde avsevärt förbättras och om förbunds-, stats- och kommunalmyndigheterna vore beredda att handla i samverkan, så kunde vid tecken på annalkande depression tillgängliga oanvända medel, även om de utgöras av smärre och spridda belopp, dock sammanlagda och i förening med de medel, som redan anslagits för sådana ändamål, tillsammans utgöra en summa, som avsevärt kunde bidraga att återställa den erforderliga ekonomiska jämvikten. Uppenbarligen utgör emellertid detta endast en av de faktorer, som härvid komma ifråga. Den enskilda affärsverksamheten kan icke väntas fortgå, utan att den själv ålägger sig inskränkningar, och man kan ej heller bekämpa osunda överdrifter endast genom att förlita sig på det allmännas inskridande. Men såsom en bland flera stabiliserande faktorer kan en forcering av det allmännas arbeten mycket väl försvaras.

Kommittén framhåller, att omkring $3^1/_2$ miljarder dollars varje åt utgivas för allmänna arbeten och att omkring 900 000 arbetare sysselsättas därmed. Dessa utgifter representera 35 à 40 % av de sammanlagda utgifterna för enskilda och offentliga anläggningsarbeten. Som det emellertid är svårt att exakt beräkna de totala utgifterna för reparationer och underhåll ävensom samtliga kommunala utgifter, motsvara dessa siffror sannolikt icke hela den verkliga utgiftssumman för allmänna arbeten i Förenta staterna.

Entreprenader för utförande av allmänna arbeten äro icke synnerligen känsliga för de periodiska fluktuationerna inom affärslivet. Det förekommer, att det allmännas byggnadsverksamhet, efter att ha nedgått under depressionstiden, fortsätter att minskas under hela den därpå följande uppgångstiden. Den väsentliga betydelsen av en planläggning av det allmännas arbeten är att motverka denna tendens och att sålunda förvandla den offentliga byggnadsverksamheten från en deprimerande till en stimulerande faktor.

Vid planläggning av allmänna arbeten under nedgångskonjunkturer kommer det framför allt an på det tempo, i vilket verksamheten forceras. Alltjämt resa sig en mängd hinder mot att ett förslag behandlas med önskvärd skyndsamhet, speciellt under den tid, som föregår överlåtelsen på entreprenad. Den moderna stads- och regionalplanerörelsen gör emellertid denna uppgift lättare än som skulle varit möjligt för några år sedan. Såsom ett önskemål framstår alltjämt samarbete på lång sikt mellan olika kommunala myndigheter.

Även utan medveten planläggning äger en i viss mån automatisk justering av byggnadsverksamheten rum därigenom, att densamma till vissa delar hämmas genom åtstramningen på penningmarknaden. Men denna verkan kan icke väntas inträda tillräckligt snabbt, utan det är nödvändigt att ett planmässigt inskridande äger rum från det allmännas sida.

Det närmast erforderliga förklaras vara att förbättra upplysningstjänsten på detta område, så att en vägledning erhålles för ingripande i god tid, i vilket hänseende erinras om den inom handelsministeriet nyligen upprättade avdelningen för allmänna arbeten.

(Industrial and Labour Information.)

— Ut- och invandring —

Förslag till ytterligare begränsning av immigrationen till Förenta staterna. Ordföranden i immigrationskommittén i representanternas hus i Förenta staterna, Johnson, har framlagt ett förslag till lag, enligt vilken immigrationen från såväl kvot- som icke-kvotländer skulle reduceras med 50 %. Han ämnar söka få förslaget antaget vid stundande session av kongressen och förklarar att, ehuru förslaget i dess nuvarande form avser en provisorisk lagstiftning, han dock tror, att huvudpunkterna däri komma att läggas till grund för permanenta åtgärder.

Förslaget går ut på att immigrationskvoten för kvotländerna skall reduceras med 50 %, med ett absolut minimum av 100 immigranter per år. För andra än kvotländer skall antalet tillåtna immigranter utgöra 50 % av antalet icke-kvotimmigranter av resp. nationaliteter, vilka medgivits tillträde till Förenta staterna under tolv månader närmast före den 30 april 1930, med ett absolut minimum av 500 immigranter. Sålunda skulle 48 418 immigranter medgivas tillträde från Kanada, 3 002 från Newfoundland, 18 941 från Mexico, 4 556 från Kuba samt 500 från vart och ett av de övriga länderna på amerikanska kontinenten.

Mr Johnson har även meddelat, att han ville föreslå kongressen att föreskriva en immigrationskvot för Japan efter samma grunder som för andra länder. Detta skulle giva Japan en kvot av omkring 190 immigranter per år. Härigenom skulle vissa genom 1924 års lag skapade misstämningar undanröjas.

(Industrial and Labour Information.)

Den engelska utvandringen till Kanada under 1929. I en rapport av British Oversea Settlement Committee rörande kommitténs verksamhet under 1929 meddelas bl. a. uppgifter rörande utvandringen till Kanada.

Den statsunderstödda utvandringen till Kanada ökades avsevärt under 1929, vilket tillskrives de anordningar, som träffades under lord Lovat's besök därstädes 1928. Denna ökning sammanföll med en abnormt dålig skörd i Kanada, åtföljd av finansiell depression och minskad arbetstillgång, så att många arbetare, som under vanliga omständigheter skulle ha bibehållits i jordbruksarbete under vintern, avskedades efter skördetidens slut och slutligen tvingades att anlita fattigvården, vilket enligt kanadensisk lag kan ge anledning till utvisning. Allt som allt utvisades 20 % av de arbetare, som utvandrat med understöd av statsmedel.

Under 1929 slutfördes den kolonisationsplan, som 1924 trätt i tillämpning och som avsåg bosättning av 3 000 familjer å jordbruk i Kanada. Denna plan anses i sitt slag vara den mest lyckade, som försökts enligt Empire Settlement Act. I kolonisationen ha icke endast jordbrukskunniga tagit del, utan en tredjedel av familjerna ha saknat så gott som all erfarenhet om jordbruksskötsel. Framgången är först och främst beroende på det noggranna urvalet av familjerna, och på den hjälp, som lämnats av vederbörande konsulenter. Såsom viktigare faktorer framhållas dessutom de ordnade bostadsförhållandena å gårdarna, att tillräckliga arealer stått till förfogande för omedelbar uppodling jämte tillfällen till avlönat arbete på kringliggande gårdar, vidare att av alla nybyggare fordrats, att de satt sig in i de lokala förhållandena, innan de själva börjat driva jordbruk, den hjälpsamhet, som från samhällets sida kommit nybyggarna till del, samt de goda skördarna under de första åren.

Kanadensiska regeringen har beslutat, att år 1930 resebidrag skall tilldelas endast familjer, som äga eget kapital, vidare familjer, som upptagits i den godkända kolonisationsplanen, samt slutligen sådana, som anmält sig för placering på gårdar och som haft åtminstone fem års erfarenhet i jordbruksskötsel ej senare än två år före det de anmält sig. Dessa inskränkningar ha vidtagits på grund av den växande kritiken i Kanada mot den statsunderstödda utvandringen.

Industrial and Labour Information.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

September månad år 1930.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under september månad.

Översikt av verksamheten under september månad 1930.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	sept. 1930	aug. 1930	sept. 1929
Stockholms stad	4 707	2 441	2 093	5 898	6 035	4 227	**10 605**	**8 476**	**6 320**	125	127	108
Stockholms län	2 787	1 383	1 269	714	847	469	**3 501**	**2 230**	**1 738**	157	134	138
Uppsala stad o. län	832	531	403	261	324	204	**1 093**	**855**	**607**	128	124	130
Södermanlands län	1 019	685	526	671	712	457	**1 690**	**1 397**	**983**	121	113	106
Östergötlands län	1 912	1 103	921	921	764	492	**2 833**	**1 867**	**1 413**	152	177	154
Norrköping	823	222	194	182	177	120	**1 005**	**399**	**314**	252	303	168
Jönköpings län	442	237	168	341	292	179	**783**	**529**	**347**	148	129	132
Kronobergs län	241	197	174	182	240	114	**423**	**437**	**288**	97	85	117
Norra Kalmar län	177	63	58	58	67	45	**235**	**130**	**103**	181	205	159
Södra Kalmar län	416	139	119	186	138	82	**602**	**277**	**201**	217	179	224
Gotlands län	135	92	72	130	120	83	**265**	**212**	**155**	125	115	92
Blekinge län	805	351	276	384	356	205	**1 189**	**707**	**481**	168	167	141
Kristianstads län	1 001	769	595	630	729	426	**1 631**	**1 498**	**1 021**	109	94	111
Malmöhus län: Malmö	2 027	606	544	1 853	1 393	962	**3 880**	**1 999**	**1 506**	194	205	158
Malmöhus län: Lund	413	181	164	164	179	115	**577**	**360**	**279**	160	152	127
Malmöhus län: Landskrona	349	187	168	53	55	39	**402**	**242**	**207**	166	156	142
Malmöhus län: Hälsingborg	1 259	468	440	497	279	215	**1 756**	**747**	**655**	235	213	159
Malmöhus län: Ystad	260	115	98	96	68	50	**356**	**183**	**148**	195	161	154
Malmöhus län: Trelleborg	339	179	174	107	60	55	**446**	**239**	**229**	187	137	157
Malmöhus län: Eslöv	279	229	218	52	63	48	**331**	**292**	**266**	113	129	118
Malmöhus län: Skurup	122	162	71	73	86	33	**195**	**248**	**104**	79	81	63
Malmöhus län: Vellinge	215	151	140	23	23	11	**238**	**174**	**151**	137	100	116
Hallands län	468	255	232	127	154	80	**595**	**409**	**312**	145	142	124
Göteborgs o. Boh. l.	392	212	165	227	275	126	**619**	**487**	**291**	127	115	122
Göteborg	4 968	1 856	1 790	1 993	1 838	1 327	**6 961**	**3 694**	**3 117**	188	195	141
Älvsborgs län	419	146	111	103	148	64	**522**	**294**	**175**	178	141	130
Skaraborgs län	968	732	454	450	605	262	**1 418**	**1 337**	**716**	106	87	115
Värmlands län	305	127	100	254	333	183	**559**	**460**	**283**	122	84	111
Örebro län	823	329	238	505	872	369	**1 328**	**1 201**	**607**	111	96	100
Västmanlands län	560	425	289	532	566	337	**1 092**	**991**	**626**	110	122	113
Kopparbergs län	246	106	105	311	280	199	**557**	**386**	**304**	144	139	148
Gävleborgs län	488	116	116	297	220	185	**785**	**336**	**301**	234	230	186
Västernorrlands l.	500	194	190	89	84	56	**589**	**278**	**246**	212	187	202
Jämtlands län	111	28	28	308	349	296	**419**	**377**	**324**	111	102	112
Västerbottens län	177	77	75	201	219	151	**378**	**296**	**226**	128	127	123
Norrbottens län	146	90	78	111	152	79	**257**	**242**	**157**	106	125	98
Tills. sept. 1930	**31 131**	**15 184**	**12 856**	**18 984**	**19 102**	**12 345**	**50 115**	**34 286**	**25 201**	**146**	—	—
» aug. »	*26 972*	*13 437*	*10 838*	*14 104*	*15 180*	*9 283*	*41 076*	*28 617*	*20 121*	—	*144*	—
» sept. 1929	25 687	15 801	12 989	17 062	17 790	11 327	42 749	33 591	24 316	—	—	127
» » 1928	27 720	15 496	13 304	16 730	15 747	10 286	44 450	31 243	23 590	—	—	—
» » 1927	28 289	15 237	12 881	17 417	16 638	10 933	45 706	31 875	23 814	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					sept. 1930	aug. 1930	sept. 1929	sept. 1930	aug. 1930	sept. 1929
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	9 043	9 474	7 726	5 977	123	107	115	77	71	76
Industri och hantverk	6 561	7 012	1 462	1 292	480	475	300	88	89	77
Sjöfart och fiske	5 186	5 287	1 999	1 934	264	239	215	97	97	95
Handel och samfärdsel	2 930	3 141	2 399	2 085	131	154	102	87	79	82
Husligt arbete	6	6	—	—	—	.	.	—	.	.
Annat arbete	5 372	6 211	1 598	1 568	389	437	284	98	98	99
Summa	**29 098**	**31 131**	**15 184**	**12 856**	**205**	**201**	**163**	**85**	**81**	**82**
Därav under 18 år	2 980	3 030	2 098	1 654	145	146	123	79	75	73
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	1 097	1 145	1 934	680	59	45	65	35	27	40
Industri och hantverk	988	1 111	614	468	181	221	184	76	69	68
Sjöfart och fiske	308	339	167	159	203	123	199	95	89	87
Handel och samfärdsel	2 945	3 386	2 554	1 886	131	107	125	74	71	72
Husligt arbete	8 492	11 921	13 819	9 143	86	79	85	66	61	65
Annat arbete	1 101	1 132	14	9	.	.	.	.	.	.
Summa	**14 931**	**18 984**	**19 102**	**12 345**	**99**	**93**	**96**	**65**	**61**	**64**
Därav under 18 år	2 843	2 912	2 337	1 573	125	134	123	67	68	67
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	10 140	10 619	9 660	6 657	110	99	105	69	65	69
Jordbruk	10 068	10 546	9 612	6 610	110	99	104	69	65	69
Skogshushållning	72	73	48	47	.	75	.	.	64	.
Industri och hantverk	7 549	8 123	2 076	1 760	391	410	277	85	84	75
Gruvdrift och malmförädling . . .	396	460	3	3	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	229	238	5	5	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	2 137	2 191	323	266	678	487	259	82	83	74
Trävaruindustri	495	559	60	52	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	1 729	1 929	802	740	241	284	205	92	94	82
Läder-, hår- och gummiindustri . .	327	364	31	25	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	211	236	43	37	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	359	415	221	151	188	328	267	68	67	63
Närings- och njutningsmedelsindustri	544	574	248	197	231	235	351	79	62	57
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	156	156	54	31	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	137	141	80	71	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	48	49	11	8	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	781	811	215	174	377	414	271	81	86	77
Sjöfart och fiske	5 494	5 626	2 166	2 093	260	225	214	97	96	94
Handel och samfärdsel	5 875	6 477	4 953	3 971	131	127	112	80	75	77
Kontors-, bank- o. d. personal . .	617	633	157	133	403	357	429	85	82	81
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 428	1 522	556	480	274	297	246	86	80	86
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 816	2 148	1 591	1 226	135	104	122	77	72	74
Transportarbetare	1 577	1 707	2 292	1 858	74	94	59	81	75	77
Allmän och litterär verksamhet . .	428	457	307	229	149	127	181	75	71	71
Ej särskilt specificerade	9	10	50	45	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	8 498	11 927	13 819	9 143	86	79	85	66	61	65
Annat arbete	6 473	7 343	1 612	1 577	456	515	335	98	98	99
Summa	**44 029**	**50 115**	**34 286**	**25 201**	**146**	**144**	**127**	**74**	**70**	**72**
Därav under 18 år	5 778	5 942	4 430	3 227	134	140	123	73	71	70

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 729 platser, varav 2 184 manliga och 545 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 901, 2 455 och 446 samt under nästlidna månad resp. 2 539, 2 184 och 355.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**9 401**	**7 678**	**5 930**	**73**	**48**	**47**	**460**	**3**	**3**	**235**	**5**	**5**	**2 180**	**298**	**243**
1	Stockholms stad	62	5	5	—	—	—	—	—	—	7	—	—	561	176	152
2	Stockholms län	1 536	1 194	1 091	16	5	5	170	—	—	9	—	—	83	8	2
3	Uppsala stad och län	569	457	341	6	—	—	16	—	—	16	—	—	14	3	1
4	Södermanlands län	624	598	439	—	—	—	—	—	—	1	—	—	132	6	6
5	Östergötlands län	1 455	956	783	2	—	—	10	1	1	22	—	—	25	3	1
6	Norrköping	204	109	93	—	—	—	—	—	—	3	—	—	125	—	—
7	Jönköpings län	218	176	115	—	—	—	—	—	—	5	4	4	17	6	5
8	Kronobergs län	217	185	162	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	167	78	62	—	—	—	—	—	—	2	—	—	16	1	1
10	Gotlands län	77	64	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
11	Blekinge län	289	243	170	—	—	—	—	—	—	16	—	—	20	—	—
12	Kristianstads län	767	662	512	1	—	—	14	—	—	14	—	—	19	3	2
13	Malmöhus län: Malmö	92	129	103	—	—	—	—	—	—	17	—	—	261	13	10
14	Hälsingborg	113	72	48	—	—	—	11	—	—	6	—	—	57	2	2
15	Övriga anstalter	955	914	750	—	—	—	—	—	—	17	1	1	66	13	11
16	Hallands län	103	112	90	1	—	—	2	—	—	14	—	—	46	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	108	96	57	—	—	—	—	—	—	3	—	—	13	—	—
18	Göteborgs stad	109	120	107	—	—	—	—	—	—	2	—	—	490	28	27
19	Älvsborgs län	77	68	38	—	—	—	1	—	—	1	—	—	48	10	5
20	Skaraborgs län	815	701	429	—	1	—	—	—	—	3	—	—	33	9	9
21	Värmlands län	91	83	56	—	—	—	1	—	—	36	—	—	9	1	1
22	Örebro län	344	266	177	23	3	3	111	2	2	25	—	—	22	1	1
23	Västmanlands län	294	345	215	1	—	—	63	—	—	14	—	—	32	9	3
24	Kopparbergs län	37	19	19	8	1	1	60	—	—	—	—	—	6	1	1
25	Gävleborgs län	18	5	5	1	5	5	1	—	—	—	—	—	19	—	—
26	Västernorrlands län	3	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	1
27	Jämtlands län	35	9	9	12	10	10	—	—	—	—	—	—	4	—	—
28	Västerbottens län	19	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—
29	Norrbottens län	3	—	—	1	23	23	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**1 145**	**1 984**	**680**	—	—	—	—	—	—	**3**	—	—	**61**	**25**	**23**
1	Stockholms stad	14	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	24	23
2	Stockholms län	86	105	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	55	58	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	137	180	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	138	158	83	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	7	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	23	56	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	30	51	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	15	33	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	1	27	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	42	83	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	128	198	76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	20	36	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—
14	Hälsingborg	10	15	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	87	131	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	16	32	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	47	52	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	5	17	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	18	1	—
19	Älvsborgs län	2	13	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	79	187	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	17	52	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	82	190	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	61	158	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	11	18	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	2	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	8	38	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	16	23	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
557	**59**	**51**	**1 929**	**802**	**740**	**207**	**23**	**20**	**148**	**25**	**23**	**102**	**14**	**9**	**315**	**42**	**36**	**131**	**25**	**24**	
51	20	16	762	450	402	32	12	10	3	—	—	21	6	3	60	1	1	14	2	1	1
39	6	6	119	23	23	2	—	—	1	—	—	7	1	1	15	4	4	2	—	—	2
8	1	—	13	2	2	2	—	—	1	—	—	2	—	—	12	2	1	—	—	—	3
10	1	1	4	4	4	1	—	—	1	—	—	—	—	—	6	3	3	—	—	—	4
15	1	1	93	18	16	3	—	—	4	1	—	1	—	—	9	—	—	—	—	—	5
30	10	8	104	16	16	1	—	—	57	1	1	1	—	—	8	—	—	—	—	—	6
11	1	1	8	6	6	—	—	—	11	—	—	—	—	—	7	2	—	26	1	1	7
1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	8
58	1	1	9	2	2	2	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
4	—	—	7	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	3	1	1	—	—	—	11
8	—	—	23	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	2	2	—	—	—	12
29	1	1	231	18	11	47	3	2	4	—	—	14	1	—	56	1	—	58	1	1	13
4	—	—	89	3	3	55	—	—	1	—	—	5	—	—	13	—	—	8	—	—	14
8	3	3	101	19	18	43	3	3	5	—	—	6	2	2	24	4	4	6	14	14	15
27	—	—	76	84	84	1	—	—	11	1	1	6	—	—	8	—	—	—	—	—	16
25	1	1	26	13	10	1	—	—	3	—	—	—	—	—	12	4	4	—	—	—	17
138	9	9	120	97	96	4	2	2	14	9	8	11	3	3	23	10	10	2	7	7	18
5	1	1	34	2	2	6	—	—	24	11	11	5	—	—	1	—	—	1	—	—	19
3	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	18	6	4	—	—	—	20
12	—	—	11	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	21
2	1	—	17	2	2	4	—	—	—	2	2	21	—	—	6	—	—	13	—	—	22
6	2	2	7	9	9	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	23
15	—	—	30	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
12	—	—	6	3	3	1	2	2	—	—	—	—	—	—	9	1	1	—	—	—	25
14	—	—	10	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	27
10	—	—	14	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	28
11	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
2	**1**	**1**	—	—	—	**157**	**8**	**5**	**88**	**18**	**14**	**313**	**207**	**142**	**259**	**206**	**161**	**25**	**9**	**7**	
1	—	—	—	—	—	1	7	5	21	7	5	138	106	65	98	114	97	5	5	4	1
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	11	8	7	6	3	3	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	1	1	12	5	4	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—	1	4	2	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	1	1	3	2	2	9	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	7	5	5	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	44	1	—	10	1	1	75	48	33	48	14	7	9	—	—	13
—	—	—	—	—	—	105	—	—	5	—	—	2	—	—	6	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	3	—	—	6	—	—	4	4	4	1	—	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	3	2	1	1	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	17
1	1	1	—	—	—	2	—	—	29	9	8	51	21	15	45	28	25	2	4	3	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	13	5	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	4	3	2	5	7	4	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1	1	1	3	1	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	2	1	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	1	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**42**	**4**	**4**	**45**	**7**	**7**	**711**	**155**	**127**	**5287**	**1999**	**1934**	**402**	**87**	**74**
1	Stockholms stad	9	1	1	18	3	3	239	82	63	457	234	226	260	53	44
2	Stockholms län	—	—	—	2	—	—	41	1	1	38	9	9	2	—	—
3	Uppsala stad och län	1	—	—	—	—	—	13	3	3	4	—	—	1	1	1
4	Södermanlands län	3	—	—	1	—	—	18	—	—	54	11	11	1	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	1	—	—	21	10	7	2	—	—	2	—	—
6	Norrköping	5	—	—	7	—	—	18	4	3	76	45	43	1	2	1
7	Jönköpings län	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	7	1	1	238	76	67	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	28	21	21	—	—	—
11	Blekinge län	1	—	—	—	—	—	8	—	—	182	50	50	1	1	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	7	7	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	5	—	—	6	—	—	215	10	10	265	85	78	51	4	4
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	6	—	—	700	357	354	3	1	1
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	16	6	4	247	98	96	3	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	94	34	33	2	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	86	56	54	—	—	—
18	Göteborgs stad	7	3	3	6	3	3	64	19	16	1925	571	553	66	22	20
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	17	18	18	4	—	—	3	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	1	—	—	3	—	—	32	17	17	—	—	—
22	Örebro län	6	—	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	1	1	2	—	—	4	6	6	—	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	284	75	75	3	1	1
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	427	158	157	—	—	—
27	Jämtlands län	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	79	50	48	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	44	39	29	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**99**	**76**	**67**	**4**	**4**	**1**	**100**	**60**	**47**	**339**	**167**	**159**	**231**	**70**	**59**
1	Stockholms stad	40	57	49	3	3	1	15	43	32	214	76	76	110	51	43
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—	1	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	3	7	7	—	—	—	6	1	—	—	—	—	3	2	2
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	1	1
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	3	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1
13	*Malmöhus län: Malmö*	30	2	2	—	—	—	70	10	9	6	1	1	76	6	4
14	Hälsingborg	2	—	—	—	—	—	—	—	—	10	7	7	2	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6	3	3	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	6	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	18	6	5	—	—	—	1	—	—	79	63	55	22	5	4
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	2
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	1	5	5	4	1	1	1	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	5	5	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
953	**346**	**328**	**190**	**49**	**45**	**1526**	**1829**	**1555**	**61**	**41**	**39**	**9**	**47**	**44**	**6**	—	—	**6 211**	**1 598**	**1 568**	
545	221	209	96	21	19	454	785	572	40	5	5	2	18	15	2	—	—	1012	346	346	1
27	5	5	19	4	4	161	39	37	3	—	—	—	—	—	1	—	—	494	84	81	2
7	3	2	3	—	—	19	8	5	2	—	—	—	—	—	1	—	—	122	51	47	3
4	1	1	—	—	—	17	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	142	46	46	4
14	2	2	2	—	—	69	75	74	2	—	—	—	—	—	1	—	—	159	36	36	5
18	4	3	1	—	—	53	23	19	—	—	—	1	—	—	—	—	—	110	8	7	6
1	—	—	2	—	—	12	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	37	35	7
—	—	—	3	3	3	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	7	7	8
3	—	—	2	1	1	12	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72	29	29	9
4	—	—	5	2	2	13	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10
4	—	—	—	—	—	24	12	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	244	43	43	11
11	4	4	—	1	—	22	16	14	—	2	—	—	—	—	—	—	—	94	64	46	12
87	13	11	8	1	1	117	172	158	2	—	—	—	—	—	—	—	—	462	154	154	13
3	1	1	5	—	—	61	20	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118	12	12	14
11	23	23	5	2	2	70	38	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	393	64	64	15
9	—	—	1	—	—	29	16	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	5	5	16
9	3	3	—	—	—	10	15	12	—	2	2	—	—	—	—	—	—	94	22	22	17
167	62	60	17	5	4	213	494	471	10	32	32	6	29	29	1	—	—	1 573	331	330	18
1	—	—	—	1	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	178	35	35	19
5	1	1	6	3	3	23	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	51	6	6	20
3	—	—	4	—	—	13	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81	24	24	21
3	—	—	3	—	—	21	14	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	193	38	37	22
—	1	1	—	—	—	16	27	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	24	24	23
1	—	—	2	2	2	12	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	64	64	24
10	—	—	1	1	1	28	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	17	17	25
—	—	—	1	—	—	8	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	19	19	26
4	2	2	4	2	2	11	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	4	4	27
2	—	—	—	—	—	21	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	7	7	28
—	—	—	—	—	—	1	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78	21	21	29
569	**210**	**152**	**1958**	**1542**	**1181**	**181**	**468**	**303**	**396**	**266**	**190**	**1**	**3**	**1**	**11921**	**13819**	**9 148**	**1 182**	**14**	**9**	
259	99	69	800	541	436	92	299	180	221	102	82	1	3	1	3 446	4 485	3 051	394	8	5	1
6	3	2	63	28	23	—	—	—	20	19	10	—	—	—	514	681	354	—	—	—	2
—	—	—	23	25	19	2	2	2	4	6	5	—	—	—	175	232	161	1	—	—	3
5	1	1	21	22	17	—	1	1	8	7	5	—	—	—	438	484	338	48	5	3	4
8	5	4	47	61	40	4	8	5	14	11	11	—	—	—	649	514	344	39	—	—	5
—	—	—	3	5	2	1	3	2	5	4	1	—	—	—	144	148	108	15	—	—	6
5	2	1	16	19	15	3	2	2	4	8	8	—	—	—	264	202	139	8	—	—	7
—	1	—	24	23	18	—	—	—	4	4	4	—	—	—	122	160	76	—	—	—	8
3	3	1	24	16	13	2	—	—	1	1	—	—	—	—	188	150	101	7	1	1	9
2	—	—	13	11	9	1	—	—	5	2	4	—	—	—	103	77	66	—	—	—	10
5	2	2	50	28	19	—	1	1	1	—	—	—	—	—	280	240	152	—	—	—	11
12	5	4	89	97	71	2	2	2	6	4	3	—	—	—	380	413	261	2	—	—	12
141	34	26	157	79	56	5	44	35	14	13	8	—	—	—	961	1 104	764	170	—	—	13
7	3	2	50	31	24	—	5	4	4	2	1	—	—	—	257	216	168	37	—	—	14
4	1	1	35	37	29	16	13	12	4	1	1	—	—	—	353	344	241	48	—	—	15
2	1	1	7	13	10	1	4	4	—	—	—	—	—	—	88	99	54	6	—	—	16
6	2	2	39	40	26	—	1	1	5	10	6	—	—	—	113	166	78	7	—	—	17
81	36	25	156	95	66	43	58	39	31	17	8	—	—	—	1 144	1 477	1 070	262	—	—	18
1	1	—	8	13	6	—	—	—	2	3	2	—	—	—	91	118	54	—	—	—	19
2	1	1	15	25	18	—	2	—	4	6	4	—	—	—	315	371	190	24	—	—	20
—	—	—	23	22	16	—	—	—	5	9	6	—	—	—	208	250	149	—	—	—	21
2	2	2	40	51	32	3	10	5	16	15	2	—	—	—	317	593	279	25	—	—	22
10	2	2	38	49	34	2	3	3	6	9	7	—	—	—	384	339	242	22	—	—	23
—	—	—	61	46	33	1	—	—	5	3	3	—	—	—	228	209	151	—	—	—	24
1	1	1	24	10	9	2	3	3	2	3	3	—	—	—	234	191	161	17	—	—	25
1	—	—	6	15	11	1	—	—	1	—	—	—	—	—	72	60	39	—	—	—	26
2	3	3	86	107	101	—	2	2	1	5	4	—	—	—	210	190	168	—	—	—	27
5	2	2	31	22	20	—	—	—	3	2	2	—	—	—	141	166	113	—	—	—	28
—	—	—	9	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	140	71	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 augusti 1930.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	45	1 717	4 600	6 317	89	176	265	4·2	5·8
Bleck- o. plåtslagareförb. .	37	2 040	—	2 040	51	—	51	2·5	3·3
Bokbindareförbundet . . .	23	1 476	3 367	4 843	135	125	260	5·4	6 2
Bryggeriindustriarb.-förb. .	55	3 579	1 376	4 955	86	54	140	2·8	2·7
Byggnadsträarbetareförb. .	119	13 323	—	13 323	1 095	—	1 095	8·2	9·1
De förenade förbunden . .	39	2 211	1 169	3 380	119	82	201	5·9	8·4
Elektriska arbetareförb. . .	69	3 511	—	3 511	125	—	125	3·6	4·2
Gjutareförbundet	93	5 172	2	5 174	321	—	321	6·2	4·7
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	289	27 391	3 697	31 088	3 690	453	4 143	13·3	14·8
Gruvindustriarbetareförb. .	20	1 688	1	1 689	184	—	184	10·9	10·0
Handelsarbetareförb. . . .	213	12 012	5 243	17 255	953	289	1 242	7·2	6·4
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	18	467	1 210	1 677	19	126	145	8·6	11·4
Hattarbetare	11	217	756	973	12	109	121	12·4	15·0
Pälsvaruarbetare	7	250	454	704	7	17	24	3·4	6·8
Kommunalarbetareförb. . .	161	19 476	2 534	22 010	299	186	485	2·2	3·2
Litografförbundet	16	1 778	90	1 868	53	1	54	2·9	2·1
Livsmedelsarbetareförb. . .	78	7 429	2 177	9 606	517	140	657	6·8	5·8
Metallindustriarb.-förb. . .	210	93 034	4 774	97 808	7 470	337	7 807	8·0	6·4
Järnbruksarbetare . . .	55	21 827	20	21 847	2 476	4	2 480	11·6	7·6
Verkstadsarbetare . . .	155	71 707	4 754	76 461	4 994	333	5 327	7·0	6·0
Murareförbundet	56	2 990	—	2 990	220	—	220	7·4	3·3
Målareförbundet	99	4 221	—	4 221	41	—	41	1·0	2·9
Pappersindustriarb.-förb. .	129	26 216	1 119	27 335	2 084	130	2 214	8·1	8·1
Sadelm.- o. tapetseraref. .	27	1 298	163	1 461	132	3	135	9·2	9·0
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	44	6 225	3 312	9 537	339	48	387	4·1	4·6
Stenindustriarbetareförb. .	80	5 662	—	5 662	381	—	381	6·7	6·6
Sågverksindustriarb.-förb. .	236	20 589	2	20 591	3 818	—	3 818	18·5	20·0
Sågverks- o. brädgårdsarb.	139	13 970	1	13 971	2 063	—	2 063	14·8	13·7
Flottnings- o. skogsarb. .	97	6 619	1	6 620	1 755	—	1 755	26·5	31·2
Textilarbetareförbundet . .	79	6 566	11 550	18 116	261	330	591	3·3	2·8
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	542	2 080	2 622	4	—	4	0·2	0·5
Transportarbetareförb. . .	70	8 707	79	8 786	766	72	838	9·5	9·5
Träindustriarbetareförb. . .	122	9 531	81	9 612	781	4	785	8·2	8·2
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	231	—	231	17	—	17	7·4	5·6
Typografförbundet	99	8 326	480	8 806	283	19	302	3·4	2·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	48	2 616	—	2 616	325	—	325	12·4	14·3
Tillsammans	2 598	300 024	49 106	349 130	24 658	2 575	27 233	7·8	7·7
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	60	2 984	—	2 984	1 306	—	1 306	43·8	32·9
Summa	2 658	303 008	49 106	352 114	25 964	2 575	28 539	8·1	7·9

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under augusti uppgivits till inalles 132 423, vilket i genomsnitt motsvarar 4·6 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik	1929					1930							
(Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	13·9	[1]13·2	12·8	[1]10·8	8·0	8·0	[1]7·7	7·8
Ansökn. per 100 lediga platser .	135	127	148	202	203	241	211	171	140	129	127	140	144
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·51	·	·	3·43	·	·	3·26	·	·	3·25	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	8·9	9·9	11·5	12·9	14·5	14·9	15·0	14·2	12·5	10·4	9·9	9·3	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	9·1	8·7	10·2	13·0	22·4	20·3	21·0	15·6	11·8	9·4	[1]8·7	9·1	9·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	27	26	29	37	60	58	62	49	36	30	26	27	—
Finland. Registr. arbetslösa .	1 859	2 710	4 997	9 495	8 716	12 696	11 545	10 062	7 824	4 747	3 573	3 714	5 288
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	269	285	360	403	556	445	353	521	475	380	404	503	567
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	10·1	10·0	10·4	11·0	11·1	12·6	13·1	14·0	14·6	15·3	15·8	17·1	17·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 190	1 217	1 270	1 323	1 341	1 534	1 582	1 731	1 752	1 823	1 947	2 072	2 106
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	7·8	·	·	9·2	·	11·1	·	·	9·2	·	·	8·2	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	3·8	3·2	3·5	5·3	12·3	13·9	12·5	8·6	6·9	6·3	5·5	[1]6·7	7·7
Arbetslöshetsindex	2·5	2·5	2·7	4·2	9·8	11·7	9·8	6·7	5·4	4·8	4·3	5·2	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	3·0	3·1	2·7	3·2	7·0	7·5	7·5	6·7	8·0	8·0	8·4	10·1	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	8·9	9·6	10·9	13·7	20·1	22·0	23·5	21·7	20·3	19·5	19·6	20·5	21·7
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	726	749	889	1 200	1 775	2 233	2 379	2 053	1 763	1 551	1 469	1 498	1 507
Ansökn. per 100 lediga platser	368	377	444	667	980	1 026	1 131	858	841	824	810	906	1 023
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	112·3	111·7	110·8	108·1	101·8	100·0	98·9	100·8	103·7	105·6	105·2	104·3	103·4
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	102	105	126	167	227	273	285	239	192	163	150	153	156
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	·	1·7	·	3·2	7·7	8·8	8·8	6·5	7·4	7·6	7·3	8·1	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	108	·	·	100	·	·	99	·	·	95	·	·
Frankrike. Understödda arbetsl.	403	385	396	577	817	1 484	1 683	1 630	1 203	859	1 019	856	964
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	217	229	297	333	409	466	457	385	372	367	322	342	—
Ryssland. Reg. arbetsl. (i 1000-tal)	1 264	1 269	1 260	1 285	1 311	1 255	1 168	1 153	—	—	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	609	902	3 065	5 288	6 116	5 608	4 580	3 575	2 216	1 515	910	762	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 008	1 582	4 204	8 479	8 134	9 263	8 825	6 494	3 683	1 421	779	607	—
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	92	83	90	127	186	242	277	296	284	228	207	199	177
Arbetsl. industriarbetare i % .	9·0	8·0	8·9	12·5	19·5	24·3	27·5	28·7	27·0	23·0	21·6	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·8	1·9	1·5	1·6	2·8	3·6	3·6	4·0	3·7	3·8	3·4	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	9·5	9·5	9·7	10·3	13·0	14·5	14·8	14·6	13·7	13·6	13·0	13·2	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	176	172	217	332	323	419	492	404	323	268	300	276	—
Rumänien. Registr. arbetslösa .	3 714	5 171	5 481	6 958	6 866	8 887	15 588	13045	13412	25096	22 960	23236	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	5 790	6 755	4 739	5 026	5 663	8 508	9 437	9 739	12052	8 704	6 991	7 236	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	3·5	3·7	6·0	9·3	11·4	10·8	11·5	10·8	9·0	10·3	10·6	9·2	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	126·8	125·6	124·6	119·1	111·2	111·6	110·2	107·8	111·4	116·5	118·9	118·8	116·6
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	98·6	99·3	98·3	94·8	91·9	90·2	90·3	89·8	89·1	87·7	85·5	81·6	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	102·0	103·4	102·1	98·2	94·8	92·9	92·9	92·7	92·1	90·4	88·2	84·6	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	12·1	·	·	13·1	·	·	14·6	·	·	18·5	·	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	29	30	30	30	24	35	40	45	50	52	55	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	9·4	·	·	5·6	·	·	8·5	·	·	10·9	·	·	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnader under tredje kvartalet 1930.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar från juli 1914 till 1 oktober 1930 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 818—819) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 830—833) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å oskummad *mjölk*, som under förra kvartalet sjönk från 22 till 21 öre per liter eller till jämnt 50 % över förkrigsnivån, har under den nu gångna kvartalsperioden kvarstått oförändrat, vilket även varit fallet med handskummad och separerad vara å resp. 11 och 8 öre per liter.

Smörpriserna, vilka vid denna tid på året bruka stiga rätt kraftigt, förete en mera ovanlig utveckling. Under kvartalets första veckor stego partinoteringarna, men därefter inträffade prisfall, som med ett mindre avbrott pågick under återstoden av kvartalsperioden. Detta ovanliga förhållande beror på den starka tillförsel av kolonialsmör, som ägt rum på den engelska marknaden och där framkallade sänkta noteringar. Härav påverkades särskilt den svenska smörnoteringen, som visade sig ha vida svårare att hålla sig uppe i konkurrensen än exempelvis den danska. Mejerismör, som enligt noteringen i Malmö i slutet av juni betingade ett medelpris av 2·30 kr. per kg i parti, visade sålunda lägre pris i slutet av september (2·20 kr. per kg). Inom detaljhandeln utgjorde vid motsvarande tidpunkter medelpriset å mejerismör resp. 2·78 och 2·81 kr. per kg och å landssmör resp. 2·55 och 2·64 kr. per kg. Septembernoteringarna för mejerismör ligga c:a 19 % lägre än för ett år sedan och endast c:a 20 % högre än motsvarande månad 1913. För landssmör utgöra motsvarande siffror resp. c:a 15 och 24 %.

Ostpriserna ha ytterligare sjunkit något i minut, varemot partinoteringarna för september visade en mindre stegringstendens.

Den för årstiden vanliga prisstegringen å *ägg* har kännetecknat äggmarknaden, särskilt under kvartalets sista månad, men likväl i förhållande till vad vanligen brukar vara fallet hittills gått jämförelsevis långsamt.

Medelpriset å *potatis* av den nya skörden utgjorde i juli 1·12 kr. per 5 liter och har sedan som vanligt sjunkit mycket starkt; sålunda var priset i augusti 51 öre och i september 43 öre per 5 liter, vilket torde få anses relativt billigt.

Noteringarna å *gula ärter*, *bruna bönor* samt *havregryn*, vilka varit så gott som oförändrade under kvartalet, äro för närvarande resp. 35, 40 och 18 % billigare än för ett år sedan och endast resp. 16, 6 och 3 % dyrare än 1913.

I fråga om *mjöl* har medelpriset å sammalet rågmjöl stigit med 1 öre per kg sedan juni och å rågsiktmjöl med 2 öre, varemot priset å vetemjöl varit oförändrat. Efter septemberuppgifternas insamlande ha emellertid partinoteringarna visat fallande tendens. Även *brödpriserna* förete helt obetydliga fluktuationer under kvartalet. En jämförelse med prisnivån för mjöl och bröd ett år tidigare ger vid handen 3 öre lägre pris å vetemjöl, 4 öre å sammalet rågmjöl och rågsikt, 6 öre å grovt spisbröd, 5 öre å knäckebröd, 3 öre å sötlimpa, 2 öre å grovbröd (surlimpa, ankarstock), 6 öre å skorpor samt 4 öre å mjukt vetebröd, bakat med mjölk, varemot mjukt vetebröd, bakat med vatten, ej undergått någon prisförändring. Partipriserna å mjöl från kvarnarna ha under samma tid sjunkit med 3 kr. per 100 kg för vetemjöl, samt 2·50 kr. per 100 kg för sammalet rågmjöl och rågsikt.

Priserna å *slaktdjur* visa under kvartalet uppgång för nötkreatur med c:a 7 %, varemot noteringarna å kalvar sjunkit med c:a 5 %, å får med c:a 15 % och å svin med 18 %. För *kött* ha prisfluktuationerna i detaljhandeln varit mycket små med undantag för fårkött, som sjunkit med 5 %. Prisfallet å *fläsk* har varit större än under förra kvartalet och uppgår till i genomsnitt c:a 6 %. Sedan september förra året ha priserna på nötkreatur varit så gott som oförändrade, under det kalv- och fårpriserna sjunkit med resp. c:a 7 och 5 % och svinpriserna med c:a 25 %. Köttpriserna ha under samma tid icke undergått några nämnvärda förändringar, varemot fläskpriserna sjunkit med c:a 14 %.

I fråga om *färsk fisk* uppvisa flertalet sorter höjda priser sedan juni månad, varemot *salt sill* sjunkit i pris, sedan den nya fångsten kommit i marknaden. Medelnoteringen härå för september utgjorde 62 öre mot 74 i juni.

Prisfallet å *kaffe* har fortsatt under hela kvartalsperioden, särskilt under september. Medelpriset å obränt, prima Santoskaffe hade sistnämnda månad sjunkit till 2·26 kr. från 2·50 kr. i juni och 3·05 kr. i september 1929.

Medelpriset å *bitsocker*, som vid förra kvartalsskiftet utgjorde 45 öre per kg, sjönk i juli till 44 öre, vilket pris kvarstått oförändrat till kvartalets slut. I september i fjol var priset 53 öre.

Vad slutligen *bränsle* och *lyse* beträffar, ha samtliga artiklar utom fotogen undergått prisfall, som medfört sänkning av bränsleindexen med 3 enheter. En jämförelse med prisnivån ett år tidigare ger vid handen, att björk- och barrved sjunkit med resp. 40 och 25 öre per kbm, antracit- och engelska hushållskol med resp. 23 och 19 öre per hl samt gasverks- och engelsk kaminkoks med resp. 15 och 20 öre per hl.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1930.

Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»oväga-da») medeltal	»Väg-da» indextal
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	**100**	**100**
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	**106**	**105**
1915	123	129	126	116	131	129	**126**	**121**
1916	153	127	169	169	148	176	**157**	**139**
1917	202	160	197	211	219	257	**208**	**181**
1918	319	199	432	354	245	367	**319**	**270**
1919	392	262	456	315	270	392	**348**	**320**
1920	317	292	348	268	241	461	**321**	**298**
1921	238	234	255	224	208	310	**245**	**237**
1922	167	178	191	186	193	204	**186**	**180**
1923	160	156	177	166	173	192	**171**	**168**
1924	164	158	170	175	187	186	**174**	**164**
1925	160	170	188	186	182	171	**176**	**168**
1926	147	159	185	179	167	175	**169**	**158**
1927	142	161	168	171	171	177	**165**	**153**
1928	145	162	168	165	190	163	**165**	**154**
1929	141	156	173	171	175	163	**168**	**150**
1:a kv.	145	157	168	174	184	164	**165**	**151**
2:a kv.	134	156	173	165	182	163	**168**	**149**
3:e kv.	137	157	177	171	175	162	**168**	**151**
4:e kv.	146	152	174	173	158	161	**161**	**148**
1930 1:a kv.	134	149	174	173	147	161	**157**	**144**
2:a kv.	123	145	173	169	142	160	**152**	**140**
3:e kv.	125	146	171	177	140	157	**153**	**139**
Juli	124	146	173	178	140	159	**153**	**140**
Aug.	125	146	171	176	140	158	**153**	**139**
Sept.	127	146	169	176	141	155	**152**	**139**

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med september 1930, meddelas i ovanstående tabell tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.). Av dessa indexserier är det den »vägda», som kommer till användning vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostad. Hyresindexen kvarstår vid detta beräkningstillfälle oförändrad med indexsiffran 205, enär uppgifter om hyresnivån under nu påbörjade hyresår ännu icke inkommit till styrelsen.

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1922	1924	1926	1928	1929	Okt. 1929	Jan. 1930	April 1930	Juli 1930	Okt. 1930
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Tyger och garner:											
Ylletyg (till damklänning) . pr m	2·50	4·45	3·90	3·75	3·60	3·55	3·50	3·50	3·40	3·35	3·25
Bomullstyg (till dito) . . . pr m	0·50	1·05	0·95	0·90	0·85	0·85	0·85	0·85	0·80	0·80	0·80
Ullgarn . . » kg	6·50	11·95	10·75	10·35	10·65	10·55	10·40	10·20	9·75	9·50	9·30
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	169·00	153·00	151·00	148·00	147·00	147·00	147·00	146·00	146·00	145·00
» konf. .	40·00	108·00	97·00	94·00	91·00	91·00	90·00	91·00	90·00	90·00	89·00
Vinteröverrock, best.	70·00	166·00	147·00	145·00	143·00	142·00	142·00	142·00	142·00	142·00	140·00
» konf.	40·00	102·00	89·00	88·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00	84·00
Bomullsskjorta . .	2·00	3·70	3·40	3·30	3·15	3·10	3·10	3·05	3·00	3·00	2·95
Tröja (ullbomull) .	1·50	4·25	3·45	3·25	3·15	3·10	3·10	3·05	3·00	2·95	2·90
Kalsonger »	1·75	4·55	3·70	3·50	3·35	3·35	3·30	3·30	3·25	3·25	3·20
Yllestrumpor . . .	1·25	2·35	2·15	2·25	2·25	2·25	2·20	2·25	2·20	2·20	2·15
Arbetsblus	1·75	4·35	4·00	3·85	3·70	3·70	3·70	3·65	3·60	3·60	3·60
Skodon:											
Kängor, smorläders-	8·50	15·50	13·50	13·00	14·00	14·25	14·00	14·00	14·00	13·75	13·50
Stövlar	16·50	28·75	25·50	25·50	27·00	27·50	27·00	26·75	26·75	26·50	26·00
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	22·00	18·75	18·25	19·25	19·50	19·25	19·25	19·00	18·75	18·75
dam-	11·50	21·50	18·50	18·00	18·75	18·75	18·50	18·50	18·25	18·25	18·00
barn-	7·00	12·00	11·00	10·75	11·50	11·25	11·00	11·00	11·00	10·75	10·75
Halvsulning och klackning . . .	3·50	8·00	6·85	6·65	6·55	6·60	6·60	6·60	6·60	6·60	6·60

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155. Den nu slutförda undersökningen visar, att en mindre sänkning ägt rum, betingad av lägre priser å flertalet av styrelsens ombudsorter för övervägande antalet noterade varuslag. Den genomsnittliga stegringen av beklädnadskontot sedan 1914 har för närvarande beräknats till 78 % (mot 80 % ett kvartal tidigare och 83 % för ett år sedan).

Skatter. Omräkning av kommunalskatten äger årligen rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd. årg. 1922, sid. 947). Resultatet av nu företagna omräkning av de båda sistnämnda skatteposterna har icke medfört någon ändring av skatteindexen.

Övriga utgifter. Beräkningarna avse dels varupriser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att en mindre sänkning ägt rum, huvudsakligen beroende på lägre priser å inventarier och tvättmedel. Den procentuella stegringen från juli 1914 uppgår numera till 76 % mot 78 % vid förra kvartalsskiftet (jfr efterföljande tablå).

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1922	1924	1926	1928	1929	1929		1930			
							juli	okt.	jan.	apr.	juli	okt.
Inventarier (möbler, kökssaker m. m.)	100	211	188	172	164	162	162	162	162	161	160	158
Tvätt och renhållning	100	186	163	150	144	145	145	145	146	145	145	144
Hygien (sjuk- och hälsovård)	100	208	190	189	187	185	185	185	185	185	185	185
Intellektuella ändamål	100	229	220	217	212	209	210	206	207	207	207	207
Förenings- och försäkringsavgifter . .	100	187	173	177	178	179	178	178	182	182	182	182
Nöjen och förströelser	100	217	207	208	215	217	216	218	218	218	218	217
Resor (järnvägs- o. spårvägs-)	100	219	206	197	196	195	195	195	195	195	195	186
Telefon, post- och skrivutensilier . .	100	205	179	178	176	176	176	176	176	176	176	176
Arbetshjälp i hemmet	100	222	196	196	196	196	196	196	196	196	196	196
Samtliga poster	**100**	**200**	**185**	**180**	**179**	**178**	**178**	**178**	**178**	**178**	**178**	**176**

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 812 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 oktober 1930 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd. årg. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom översikten å nästa sida.

Som av sammanställningen framgår, utgör den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 oktober 1930, 63 %, vadan sålunda indexsiffran kan betecknas med 163. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr., numera måste giva ut c:a 3 260 kr. för att uppehålla sin levnadsstandard.

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade en nedgång med 1 enhet. Denna sänkning har i främsta rummet förorsakats av alltjämt *sjunkande* priser å vissa viktigare livsmedel. Till nedgången ha emellertid jämväl bidragit sänkningar av posterna bränsle och lyse, beklädnad samt »övriga utgifter» varemot hyres- och skatteposterna kvarstå *oförändrade* vid detta beräkningstillfälle.

Betraktar man indextalens förändringar inom de olika posterna sedan oktober förra året, framträder särskilt prisfallet å livsmedel, för vilken post

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1930.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914 juli . .	100	100	100	100	100	100	**100**
1916 dec. .	152	108	168	160	109	125	**139**
1917 maj .	174	108	190	170	109	130	**152**
sept. .	180	112	240	210	109	150	**166**
1918 1 jan. .	214	112	275	250	109	175	**192**
1 april	229	112	280	270	114	185	**208**
1 juli .	258	112	286	285	114	195	**219**
1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919 1 jan. .	323	120	381	350	114	225	**267**
1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
1 juli .	318	120	326	310	160	210	**257**
1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920 1 jan. .	307	130	307	345	160	220	**259**
1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
1 juli .	287	130	372	390	290	235	**270**
1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921 1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922 1 jan. .	202	163	207	240	372	210	**216**
1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923 1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
1 juli .	158	163	185	196	211	188	**174**
1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924 1 jan. .	162	178	181	192	201	187	**176**
1 april	160	178	183	192	173	185	**178**
1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925 1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926 1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
1 april	158	188	170	188	185	179	**178**
1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927 1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928 1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
1 juli .	156	199	164	185	183	179	**173**
1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929 1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
1 juli .	148	200	161	184	187	178	**169**
1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930 1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**

indextalet sjunkit från 150 till 137, det hittills lägsta konstaterade indextalet efter krisåren, vilket även är fallet med den nu senast framräknade indexsiffran för samtliga levnadskostnader. Slutligen erinras om, att prisuppgifterna på livsmedel samt bränsle och lyse äro de i tabellen å sid. 818—819 angivna och för september månad insamlade.

Levnadskostnadernas nedgång under det nu gångna kvartalet innebär sänkning av dyrtidstilläggen för statens befattningshavare inom reglerade verk och kårer från 14 till 13 % av grundlönen och inom oreglerade verk och kårer från 32 till 31 %, varemot ingen ändring inträder för Stockholms stad.

Den fallande tendens, som under såväl redogörelseperioden som de närmast föregående kvartalen framträtt i fråga om de i levnadskostnadsberäkningarna ingående detaljpriserna, har även motsvarats av en liknande, delvis ännu mera markerad nedgång beträffande *partipriserna*. Utvecklingen belyses närmare genom den å sid. 834 återgivna jämförelsen mellan å ena sidan socialstyrelsens detaljprisindex samt å andra sidan de av kommerskollegium oc Svensk finanstidning publicerade indextalen för partipriserna.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914 2:dra halvåret	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930 2:dra kvartalet	1930 3:dje kvartalet
Stockholm	106	330	307	239	181	163	166	168	156	149	152	148	139	139
Södertälje	106	319	298	229	174	158	158	161	151	146	149	144	135	135
Uppsala	108	334	314	249	184	165	169	172	159	154	160	155	145	145
Nyköping	104	319	293	229	173	159	159	164	152	146	150	145	137	137
Eskilstuna	105	319	289	228	170	157	158	165	154	149	151	145	136	135
Linköping	107	330	306	243	187	172	169	173	160	155	158	153	141	141
Norrköping	105	320	298	230	177	162	163	166	154	150	152	146	135	135
Motala	104	332	310	240	181	166	164	171	157	153	157	150	138	138
Jönköping	104	326	304	237	177	162	165	168	155	151	154	147	136	135
Växjö	105	322	300	233	182	168	168	170	159	155	159	153	142	141
Kalmar	104	297	277	222	172	155	157	165	156	151	152	149	140	139
Västervik	103	307	291	223	171	156	156	163	153	145	148	143	134	132
Visby	106	305	289	229	175	157	158	164	157	150	154	151	141	140
Karlskrona	105	303	284	229	180	164	162	169	158	153	153	150	141	140
Kristianstad	108	318	296	236	178	163	165	174	161	155	159	157	142	141
Malmö	104	318	295	233	181	166	163	171	162	151	152	151	137	138
Lund	105	312	292	230	178	160	160	164	156	152	149	150	140	137
Landskrona	106	325	306	244	184	166	165	171	166	159	160	159	143	141
Hälsingborg	105	313	293	236	179	161	164	170	162	157	158	156	144	141
Ystad	105	312	297	231	178	159	163	167	161	155	157	157	135	137
Halmstad	106	310	290	232	178	161	162	168	158	156	157	154	142	141
Göteborg	106	337	318	254	191	178	176	180	165	161	164	158	144	143
Lysekil	105	312	297	229	177	163	167	170	157	150	151	142	135	134
Vänersborg	104	330	308	241	183	168	171	171	160	157	157	152	144	143
Borås	106	322	306	243	190	174	176	177	164	160	163	158	145	142
Tidaholm	103	307	285	233	178	162	163	168	155	152	148	142	134	133
Karlstad	108	327	311	240	181	169	169	168	158	154	155	149	138	137
Örebro	107	321	300	231	174	158	160	164	152	148	151	145	136	134
Kopparberg	107	331	312	243	177	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	105	333	307	233	173	157	161	167	154	147	151	145	135	134
Falun	105	326	308	245	180	163	165	169	156	150	153	145	135	135
Domnarvet[2]	105	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	103	328	302	238	172	157	160	167	152	148	151	144	134	133
Gävle	107	325	312	244	178	161	166	169	156	147	152	147	138	137
Söderhamn	108	334	317	249	184	169	172	176	165	160	161	156	143	143
Sundsvall: staden	105	337	318	241	180	166	168	166	156	155	154	150	141	140
sågverksdistr.	103	333	317	246	184	169	172	169	160	157	155	150	140	138
Nyland	103	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	106	317	305	252	187	162	161	163	156	152	152	142	135	135
Umeå	106	324	308	248	187	176	177	178	170	167	161	157	147	147
Luleå	104	322	310	249	190	167	169	169	164	161	165	158	147	151
Boden	107	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	104	323	309	251	187	162	161	167	154	154	154	153	144	143
Kiruna	104	325	316	263	196	170	168	172	161	158	161	157	150	149
Samtliga orter	**105**	**320**	**298**	**237**	**180**	**164**	**164**	**168**	**158**	**153**	**154**	**150**	**140**	**139**

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd. årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	
													2:dra kvartalet	3:dje kvartalet
Stockholm	119	123	122	120	121	120	121	120	119	117	118	119	120	120
Södertälje	105	105	105	102	102	103	102	101	102	101	102	102	102	103
Uppsala	102	104	104	105	103	101	103	103	101	101	104	104	104	105
Nyköping	98	99	97	95	96	97	96	97	96	95	97	97	98	98
Eskilstuna	101	103	100	99	98	99	99	102	101	101	101	100	101	101
Linköping	96	99	98	98	101	102	99	99	98	98	99	99	98	98
Norrköping	100	103	103	101	103	103	104	103	102	103	103	101	101	101
Motala	93	97	97	95	95	96	94	96	94	95	96	95	93	94
Jönköping	95	94	94	92	92	92	93	93	92	92	93	92	91	90
Värnamo	—	—	89	89	88	88	87	87	89	90	90	89	88	87
Växjö	89	89	88	86	89	91	90	89	89	89	91	90	90	90
Kalmar	102	94	94	95	97	97	97	100	101	101	100	102	102	102
Västervik	93	89	91	88	90	90	90	91	92	89	90	90	91	90
Visby	97	91	92	91	93	92	92	93	95	93	95	96	96	96
Karlskrona	101	95	95	97	101	101	99	101	101	101	100	101	102	102
Kristianstad	96	94	94	95	94	95	95	98	97	96	97	99	97	96
Malmö	101	101	100	100	103	104	102	104	105	101	101	103	101	102
Lund	99	96	97	96	99	98	97	98	99	99	96	100	100	99
Landskrona	99	99	100	100	101	100	99	100	104	103	103	105	101	100
Hälsingborg	99	97	97	98	99	98	99	100	102	102	101	104	102	101
Ystad	98	93	94	93	95	94	96	96	98	98	98	101	93	95
Halmstad	101	95	95	96	97	97	97	98	99	100	101	101	100	100
Varberg	—	—	92	92	91	92	92	92	92	93	94	94	93	93
Göteborg	102	107	108	108	108	111	109	109	107	107	108	107	105	105
Lysekil	101	99	101	99	101	102	104	104	102	101	100	97	99	99
Vänersborg	99	101	99	100	100	101	102	100	100	101	100	99	102	101
Borås	98	98	100	100	104	105	105	103	102	103	104	104	102	100
Lidköping	—	—	94	93	95	96	97	97	95	95	96	95	95	94
Tidaholm	97	94	94	97	98	98	98	98	98	99	95	94	95	95
Karlstad	99	100	102	100	100	103	102	99	100	100	99	99	98	98
Arvika	—	—	101	99	99	102	102	99	97	97	99	97	98	97
Filipstad	—	—	—	—	—	—	97	99	97	97	96	96	96	97
Örebro	100	99	99	97	97	97	97	98	97	97	98	97	97	97
Kopparberg	93	96	97	95	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	104	102	98	97	97	99	100	99	97	99	98	98	97
Falun	99	101	101	103	100	100	100	100	99	98	99	97	97	97
Avesta	—	—	98	94	90	90	91	93	93	93	93	93	93	93
Domnarvet [1]	93	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	100	98	98	94	95	96	98	95	95	97	95	95	95
Mora	—	—	103	104	97	94	98	98	97	96	96	95	96	97
Gävle	101	101	104	102	99	99	101	101	99	96	99	98	99	99
Söderhamn	96	99	101	101	99	100	101	100	102	101	101	101	99	100
Sundsvall: staden	104	108	108	104	103	105	105	101	102	104	102	103	104	103
sågverksdistr.	98	101	103	101	100	101	102	98	100	101	98	98	98	98
Nyland	100	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	—	101	105	104	103	102	98	100	102	101	100	100	101
Östersund	102	101	104	109	107	102	101	99	102	102	101	97	99	100
Umeå	97	95	96	98	99	102	102	100	102	103	98	99	100	100
Vilhelmina	—	—	109	117	113	113	112	110	112	112	109	110	114	113
Luleå	103	105	108	110	111	107	108	105	109	110	112	111	110	114
Boden	101	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	117	119	123	122	116	115	116	114	118	117	120	121	121
Kiruna	118	117	122	129	127	121	119	119	119	121	121	122	125	125
Samtliga orter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1929) och per månad (september 1929—september 1930)

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	25	23	24	24	22	21	22	22
2	handskummad	»	8	8	26	13	12	13	13	12	11	12	11
3	separerad	»	6	6	19	9	9	9	9	8	8	8	8
4	Smör: borde- (mejeri-)	kg	286	289	657	375	366	374	384	337	339	351	339
5	mat- (lands-)	»	213	218	651	358	350	350	353	311	306	322	305
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	524	277	275	289	266	248	236	237	231
7	halvfet, »	»	121	119	374	178	187	203	182	174	171	172	167
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	135	144	376	178	184	178	178	166	148	140	133
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	578	320	271	274	265	247	232	241	241
10	» konserverade	»	137	151	538	348	260	279	278	257	212	249	243
11	Potatis: gammal	hl	—	—	963	699	771	986	937	672	783	1 061	784
12	»	5 l	28	30	60	47	50	61	58	45	51	64	47
13	färsk	»	46	80	191	119	180	187	118	107	158	148	104
14	Ärter, gula	kg	31	35	69	48	50	51	50	48	57	62	54
15	Bruna bönor	»	48	49	180	97	72	88	72	58	58	84	87
16	Mjöl: veto-, svenskt, kärn- (patent-)	»	31	33	91	52	45	44	48	48	48	45	43
17	råg-, » bästa sort	»	22	23	56	31	27	30	33	28	31	32	29
18	rågsikt-, » » »	»	27	29	73	44	38	40	42	38	43	43	39
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	101	52	50	48	50	46	47	51	46
20	ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	41	176	61	53	54	53	53	53	54	54
21	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	86	75	78	77	72	78	75	71
22	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	—	—	189	110	97	95	99	93	95	97	95
23	limpa, söt	»	38	40	105	78	65	64	70	66	65	65	64
24	grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	30	31	71	50	44	46	52	48	48	48	48
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	172	157	156	161	156	154	153	150
26	mjukt bakat med vatten	»	43	46	128	88	77	77	85	79	77	77	76
27	mjukt » » mjölk	»	60	61	145	108	90	91	99	94	94	94	93
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	223	209	204	212	210	197	190	189
29	soppkött	»	100	95	333	175	169	167	175	174	164	158	156
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	493	280	256	247	255	253	240	238	239
31	spädkalv	»	72	70	274	155	149	144	152	152	144	140	144
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	431	233	225	223	241	238	225	225	230
33	salt, svenskt	»	114	118	385	193	184	181	198	198	183	185	187
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	442	270	264	239	247	240	242	238	230
35	Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	129	449	250	214	197	249	238	191	205	226
36	salt, » »	»	140	137	470	263	227	204	256	248	199	210	232
37	» amerikanskt »	»	—	—	364	204	192	189	236	243	223	213	228
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	140	132	135	132	129	124	122	127
39	gädda	»	108	110	312	211	209	212	204	191	185	179	191
40	sill	»	34	35	102	79	67	72	78	75	67	66	68
41	strömming	»	38	39	106	70	61	66	74	75	69	66	67
42	torsk	»	55	57	139	100	94	100	101	97	95	92	100
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	219	169	154	154	155	154	151	152	157
44	kolja	»	—	—	152	113	111	120	120	116	118	117	126
45	salt: sill, prima	»	45	45	120	77	59	70	86	66	66	57	61
46	strömming	»	30	31	74	51	45	46	52	53	50	48	48
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	97	83	90	98	105	96	95	96
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	331	219	244	281	335	329	296	309	309
49	Socker, bit-	»	67	65	* 168	* 156	107	96	78	71	72	64	54
50	Salt (matsalt)	»	—	10	31	21	20	19	19	19	19	18	17
51	Svagdricka	l	6	6	16	15	14	14	15	15	15	15	15
52	Fotogen, Water White	»	20	21	60	38	32	31	30	31	31	29	29
53	Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	740	2895	1400	1475	1450	1400	1310	1330	1300	1260
54	barr-, osågad, hemkörd	»	575	595	2310	1075	1075	1080	1055	995	1010	980	945
55	Bränntorv	100 kg	198	220	964	460	449	441	441	440	422	408	421
56	Kol: antracit- (»valnöt»)	hl	401	411	2069	948	840	782	787	787	794	718	703
57	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	242	1664	444	414	389	344	404	388	381	340
58	Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	157	1177	326	310	308	256	254	278	247	243
59	eng. kamin- » hemkörd	»	189	190	1249	356	337	326	278	293	303	275	289

[1] Före 1918 avse uppgifterna okrossad koks. — * Maximipris.

för samtliga orter (44 orter åren 1913—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Sept. 1929	Okt. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Juli 1930	Aug. 1930	Sept. 1930	Höjning (+) eller sänkning (—) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	sept. 1913—sept. 1930	sept. 1929—sept. 1930	
22	22	22	22	22	22	22	21	21	21	21	21	21	+ 50·0	— 4·5	1
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0	2
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0	3
353	360	353	336	323	313	293	270	264	270	286	288	287	+ 21·1	— 18·7	4
313	321	321	313	302	288	271	256	249	252	258	264	267	+ 23·6	— 14·7	5
227	225	220	217	215	207	200	198	196	193	192	189	187	+ 18·3	— 17·6	6
163	162	160	159	156	152	147	145	144	142	142	141	140	+ 13·8	— 14·1	7
135	138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	0·0	+ 2·2	8
231	286	326	305	241	222	187	161	163	165	165	179	205	+ 33·1	— 11·3	9
—	245	249	248	219	196	173	—	—	—	—	—	—	—	—	10
715	669	662	655	645	646	646	643	634	620	605	669	676	—	— 5·5	11
46	44	43	42	43	43	43	42	42	42	40	40	43	+ 59·3	— 6·5	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	51	—	—	—	13
55	47	44	42	41	38	36	35	35	35	35	35	36	+ 16·1	— 34·5	14
82	71	70	68	66	57	52	51	50	49	49	49	50	+ 6·4	— 39·0	15
44	43	42	43	43	42	41	41	41	41	41	41	41	+ 32·3	— 6·8	16
29	28	27	26	26	26	25	24	24	24	25	25	25	+ 13·6	— 13·8	17
40	38	37	37	36	36	34	34	34	34	35	36	36	+ 33·3	— 10·0	18
45	44	42	42	42	39	39	38	38	38	38	38	37	+ 2·8	— 17·8	19
54	54	54	53	53	53	53	53	52	52	52	52	52	+ 26·8	— 3·7	20
71	69	68	68	68	67	67	66	66	66	65	65	65	+ 58·5	— 8·5	21
94	92	92	91	91	91	90	90	90	89	89	89	89	—	— 5·3	22
64	63	63	63	63	63	62	62	62	62	62	62	61	+ 60·5	— 4·7	23
48	48	48	47	47	47	47	46	46	46	46	46	46	+ 53·3	— 4·2	24
150	149	149	148	148	147	146	145	145	144	144	144	143	+ 90·7	— 4·7	25
75	76	76	76	76	75	75	75	75	75	75	75	75	+ 74·4	0·0	26
93	92	92	92	91	91	91	90	89	89	90	89	90	+ 50·0	— 3·2	27
192	190	189	189	189	188	188	188	189	190	191	191	191	+ 51·6	— 0·5	28
158	157	155	155	155	155	154	154	155	156	156	156	157	+ 51·0	— 0·6	29
240	239	239	240	241	241	239	239	240	240	239	239	239	+ 79·7	— 0·4	30
143	144	145	147	147	145	145	145	145	146	144	144	145	+ 95·9	+ 1·4	31
229	226	223	226	227	232	235	239	242	241	242	237	229	+ 70·9	0·0	32
190	182	184	182	182	189	189	190	190	188	190	188	184	+ 54·6	— 3·2	33
—	200	228	234	244	240	243	240	230	—	—	—	—	+ 86·0	—	34
240	235	232	232	230	227	224	222	220	217	216	211	206	+ 49·3	— 14·2	35
242	238	238	238	236	234	232	229	227	224	223	218	211	+ 46·5	— 12·8	36
238	233	233	231	231	231	230	230	229	229	228	228	225	—	— 3·4	37
126	128	131	130	134	134	134	128	116	117	124	125	126	+ 68·0	0·0	38
194	195	195	196	205	209	197	174	162	180	193	195	197	+ 79·1	+ 1·5	39
67	70	69	68	64	59	56	66	71	78	85	81	76	+ 94·9	+ 13·4	40
65	68	67	64	65	66	63	60	60	63	64	70	75	+ 92·3	+ 15·4	41
101	106	101	100	103	100	98	97	96	99	99	99	103	+ 87·3	+ 2·0	42
151	159	155	158	169	160	153	148	146	150	156	157	156	+ 95·0	+ 1·3	43
125	136	129	128	133	129	129	124	121	125	121	118	119	—	— 4·8	44
59	62	64	64	65	70	72	73	74	74	74	61	62	+ 37·8	+ 5·1	45
47	50	48	45	46	48	48	48	49	48	49	48	46	+ 48·4	— 2·1	46
96	95	96	97	97	98	96	96	97	96	96	95	96	+ 77·8	0·0	47
305	302	288	282	269	262	260	255	252	250	246	240	226	+ 40·4	— 25·9	48
53	51	49	49	49	48	48	47	45	45	44	44	44	— 34·3	— 17·0	49
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	—	0·0	50
15	15	15	15	15	15	15	15	16	16	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7	51
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	+ 38·1	0·0	52
1240	1245	1240	1240	1240	1240	1240	1235	1230	1220	1215	1210	1200	+ 66·7	— 3·2	53
935	935	935	930	930	935	935	930	925	925	920	915	910	+ 58·3	— 2·7	54
420	428	417	404	404	404	404	404	404	404	387	387	387	+ 96·4	— 7·9	55
700	701	702	699	699	700	699	698	697	696	692	688	677	+ 69·3	— 3·3	56
334	331	332	332	332	332	331	328	329	328	326	323	315	+ 35·2	— 5·7	57
245	243	244	245	245	244	243	245	245	245	244	240	230	+ 43·8	— 6·1	58
285	284	284	283	283	283	283	283	283	282	280	277	265	+ 41·0	— 7·0	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: oskummad	l	24	24	24	22	22	22	24	24	24	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	12	12	12	—	—	—
3	separerad	»	9	9	9	7	7	7	10	10	10	7	7	7
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	289	283	281	290	285	284	290	288	286	283	278	272
5	mat- (lands-)	»	251	245	245	273	268	266	252	269	274	271	269	267
6	Ost: helfet	»	222	222	221	200	200	200	200	200	196	201	201	188
7	halvfet	»	161	161	161	150	150	150	154	154	147	138	138	135
8	Margarin, växt-	»	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138
9	Ägg: färska	tjog	176	209	232	187	196	206	157	167	201	155	160	194
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	—	—	910	643	—	786	633	—	642	—	—	714
12	»	5 l	43	—	48	39	—	53	43	—	45	30	—	40
13	färsk	»	84	53	—	119	53	—	153	55	—	112	47	—
14	Ärter, gula	kg	30	30	33	30	31	30	31	32	34	30	28	29
15	Bruna bönor	»	48	47	51	40	42	42	50	48	50	48	49	49
16	Mjöl: vete-	»	39	39	39	40	40	40	40	41	41	42	42	42
17	råg-	»	22	23	23	23	24	24	22	22	22	27	28	27
18	rågsikt-	»	35	35	35	33	35	35	34	35	36	37	37	37
19	Gryn: havre-	»	43	39	39	35	35	35	35	35	35	38	38	36
20	ris-	»	59	59	59	55	54	52	51	49	48	52	53	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	64	64	64	64	64	65	60	59	60	59	60	59
22	knäckebröd	»	93	93	93	95	95	95	86	89	86	77	77	81
23	limpa, söt	»	67	67	68	64	64	64	72	72	66	62	62	62
24	grovbröd	»	60	60	59	44	44	44	49	50	49	46	46	46
25	Vetebröd: skorpor	»	166	166	163	121	121	121	150	153	148	132	132	135
26	mjukt bakat med vatten	»	75	75	75	66	66	66	98	98	94	74	74	74
27	» » mjölk	»	117	117	117	94	94	94	104	103	103	84	84	84
28	Nötkött, färskt: stek	»	215	215	216	198	198	198	206	208	207	189	187	192
29	soppkött	»	148	152	160	166	163	163	158	161	161	160	158	163
30	Kalvkött: gödkalv	»	235	240	239	247	244	242	250	247	250	231	225	227
31	spädkalv	»	150	150	150	147	154	164	149	151	141	—	—	150
32	Fårkött: färskt	»	275	260	239	274	263	249	266	259	258	287	276	266
33	salt	»	212	210	191	—	—	—	205	205	195	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	254	247	239	246	241	235	213	214	214	222	214	206
36	salt, svenskt	»	253	248	235	248	243	238	217	228	213	228	227	212
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	173	165	157	135	122	136	121	113	100	98	96	94
39	gädda	»	237	233	217	221	220	202	205	200	227	195	195	185
40	sill	»	94	83	78	—	94	82	—	—	80	—	94	88
41	strömming	»	78	110	94	72	82	98	69	73	79	71	76	88
42	torsk	»	144	146	144	158	154	153	124	118	150	148	150	150
43	rödspotta	»	167	162	158	171	175	171	171	172	200	183	171	166
44	kolja	»	154	144	142	150	142	146	147	139	135	133	115	120
45	[1]) salt: sill	»	78	42	60	70	38	50	69	50	60	75	56	63
46	strömming	»	67	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—
47	Kabeljo	»	91	91	91	95	98	90	100	100	97	104	102	103
48	Kaffe	»	250	234	228	252	244	244	250	250	246	257	243	240
49	Socker	»	41	41	41	44	42	42	45	45	45	44	44	44
50	Salt	»	17	17	17	15	15	15	20	20	20	18	18	18
51	Svagdricka	l	24	24	24	15	15	15	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	29	29	29	30	30	30	28	28	28	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1345	1315	1305	1275	1250	1250	1180	1215	1230	1180	1180	1100
54	barr-	»	920	915	935	775	775	775	780	775	830	790	790	790
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	418	418	418	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	750	750	750	750	750	750	700	700	650
57	eng. hushålls-	»	315	315	275	385	385	385	375	375	355	350	350	350
58	Koks: gasverks-	»	267	267	256	250	250	250	255	255	255	235	235	235
59	eng. kamin-	»	280	280	280	325	325	325	340	310	310	300	300	275

[1]) Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives.

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
21	21	21	19	19	19	20	20	20	19	19	19	18	18	18	20	20	20	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	9	9	9	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	8	8	8	6	6	6	8	8	8	6	6	6	3
288	280	280	285	278	274	285	279	275	285	278	274	297	297	295	262	264	265	4
280	277	277	260	261	259	259	262	258	268	265	264	249	255	259	243	240	240	5
208	208	205	209	210	205	203	203	201	193	193	187	185	186	186	201	206	204	6
150	150	148	148	151	152	156	156	154	167	163	163	148	152	148	145	145	145	7
138	138	138	139	139	139	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138	8
166	170	210	148	156	200	159	171	206	148	153	184	154	161	198	161	163	179	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	519	—	583	625	—	709	—	—	650	488	—	520	490	490	595	11
47	—	48	41	—	48	40	—	43	31	—	36	37	—	54	35	35	38	12
133	56	—	120	49	—	108	51	—	103	43	—	98	36	—	145	51	—	13
25	25	25	35	35	33	30	30	30	25	25	26	30	30	35	38	38	38	14
45	44	44	50	50	54	49	49	56	39	39	39	45	45	54	58	58	58	15
40	40	40	39	39	39	40	40	40	38	38	38	41	41	41	41	41	41	16
25	25	22	27	26	26	26	26	27	24	25	26	24	24	24	23	22	23	17
36	36	35	35	35	35	34	36	36	32	34	34	36	36	36	34	34	35	18
35	35	35	37	37	37	39	39	39	38	36	36	35	35	40	40	40	40	19
55	49	49	60	60	57	48	48	49	54	53	51	50	50	50	63	62	60	20
54	55	58	73	74	74	60	57	56	65	65	65	69	69	69	70	70	70	21
74	74	74	97	98	97	95	95	95	88	89	86	94	94	94	90	88	90	22
68	68	68	67	67	67	64	64	64	56	56	55	62	62	62	50	48	48	23
35	35	36	52	52	52	53	53	53	52	52	52	49	49	49	39	39	39	24
141	141	141	158	158	159	151	151	151	129	129	130	145	145	145	148	148	148	25
67	67	67	66	66	67	86	86	86	63	65	65	78	78	78	63	63	63	26
91	91	91	92	92	93	119	119	119	78	80	80	90	90	90	67	67	67	27
203	203	203	176	175	175	208	203	200	180	180	183	179	178	178	183	179	181	28
160	160	160	165	164	164	159	158	161	166	165	167	162	160	160	159	158	160	29
247	248	250	240	242	243	249	249	249	216	216	220	208	208	212	205	201	206	30
140	140	140	—	—	—	—	—	—	145	144	143	134	131	134	128	125	126	31
281	281	281	269	255	247	290	289	275	247	237	235	219	207	205	227	223	219	32
—	—	—	214	203	200	177	192	192	180	176	179	—	—	—	200	187	183	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
220	221	222	200	200	198	223	225	225	192	191	191	201	193	193	198	183	179	35
220	220	220	213	213	203	231	233	231	193	193	192	210	210	210	198	180	180	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
147	145	144	148	146	147	125	137	125	136	130	128	125	133	135	103	110	113	38
218	202	200	208	202	200	200	200	198	199	196	200	200	200	200	176	163	166	39
100	86	80	80	67	70	—	79	78	79	77	79	107	84	75	50	55	64	40
75	85	98	63	67	70	58	62	73	64	73	81	68	73	79	60	65	68	41
136	128	127	131	135	132	125	125	125	100	—	—	98	—	100	95	95	—	42
153	152	154	150	150	150	163	182	173	—	158	135	169	156	163	145	145	140	43
154	149	150	141	135	138	158	145	148	121	109	105	110	125	125	115	115	110	44
70	50	50	70	50	58	77	59	59	73	48	50	79	50	60	72	63	63	45
—	—	—	—	—	—	50	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
90	87	87	100	101	104	94	94	93	94	92	94	99	99	99	—	—	—	47
259	235	235	247	246	239	267	265	240	234	228	220	230	216	215	240	235	232	48
43	42	42	44	43	43	43	43	43	43	43	43	45	44	44	44	44	44	49
18	17	17	20	20	20	15	15	15	15	15	15	20	20	20	18	18	17	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	13	13	13	15	15	15	51
26	26	26	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	31	31	31	52
1300	1300	1250	1005	1005	1000	1175	1160	1135	1050	1065	1050	1190	1190	1190	900	900	925	53
915	915	900	815	815	830	935	940	915	800	800	765	840	825	840	600	600	625	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	350	350	350	—	—	—	55
700	700	625	693	693	632	680	630	630	683	700	700	650	650	650	725	725	725	56
—	—	—	343	343	336	300	280	280	300	300	293	350	350	350	350	350	350	57
240	240	220	210	210	210	281	273	273	263	262	250	205	205	205	238	238	225	58
300	292	225	264	264	250	290	280	280	275	280	263	300	300	300	288	288	263	59

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: osk ummad	l	20	20	20	22	22	22	20	20	20	22	22	22
2	handskummad	»	—	—	—	13	13	12	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	5	5	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	260	280	273	290	280	280	277	276	272	261	265	261
5	mat- (lands-)	»	242	251	251	253	258	258	251	255	254	248	249	248
6	Ost: helfet	»	207	213	207	247	229	229	229	222	225	248	206	206
7	halvfet	»	147	150	150	—	—	—	—	—	140	150	148	148
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	139	139	139	138	138	138	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	133	143	172	149	163	188	145	152	196	140	165	188
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	600	—	700	550	—	760	500	—	536	571	—	714
12	»	5 l	40	—	40	39	—	38	35	—	34	50	—	50
13	färsk	»	128	53	—	120	45	—	117	53	—	163	60	—
14	Ärter, gula	kg	35	35	27	30	30	30	34	34	34	40	40	40
15	Bruna bönor	»	51	50	54	50	50	50	49	49	49	50	50	50
16	Mjöl: vete-	»	42	42	43	38	38	38	41	41	41	42	42	42
17	råg-	»	24	24	26	22	22	22	24	26	26	28	26	28
18	rågsikt-	»	36	38	38	32	34	34	33	35	35	36	37	37
19	Gryn: havre-	»	38	40	39	37	36	37	37	35	35	40	40	38
20	ris-	»	54	52	53	52	53	54	60	60	53	52	52	53
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	75	75	75	70	68	67	60	60	60	75	75	70
22	knäckebröd	»	91	92	91	95	93	91	99	99	99	100	100	100
23	limpa, söt	»	50	50	50	52	52	52	50	50	50	60	60	60
24	grovbröd	»	40	40	43	37	37	37	41	41	41	50	50	50
25	Vetebröd: skorpor	»	145	150	148	118	117	117	140	140	140	125	125	125
26	mjukt bakat med vatten	»	64	64	61	70	70	70	90	90	90	80	80	80
27	mjukt » » mjölk	»	80	80	80	80	80	80	83	83	83	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	178	183	184	154	155	156	190	190	190	170	166	161
29	soppkött	»	159	160	163	136	134	134	150	150	150	136	139	137
30	Kalvkött: gödkalv	»	205	213	210	240	238	240	238	233	240	180	186	178
31	spädkalv	»	140	141	140	141	139	143	140	140	140	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	222	218	207	207	184	178	243	243	232	199	200	187
33	salt	»	190	188	180	—	—	—	165	165	160	174	174	165
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	194	189	173	199	190	185	224	222	210	191	195	188
36	salt, svenskt	»	203	204	174	209	204	193	230	230	220	192	196	184
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	119	122	122	150	150	150	68	73	70	153	157	—
39	gädda	»	164	185	178	200	190	169	149	158	154	243	233	203
40	sill	»	70	63	63	—	—	80	—	—	—	—	—	—
41	strömming	»	61	62	63	59	69	85	41	67	58	46	57	54
42	torsk	»	100	120	125	60	—	80	80	78	90	125	134	138
43	rödspotta	»	140	141	140	—	—	—	—	—	—	178	172	178
44	kolja	»	130	129	130	113	110	100	—	—	—	131	134	137
45	[1]) salt: sill	»	90	64	68	75	58	60	79	67	55	70	59	59
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	100	100	100	110	109	100
48	Kaffe	»	232	225	204	235	235	235	244	233	226	250	250	220
49	Socker	»	44	44	44	43	43	43	42	42	42	49	48	46
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	20	20	18	18	18
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	12	12	12	11	11	11
52	Fotogen	»	30	30	30	24	24	24	26	26	26	25	25	25
53	Ved: björk-	kbm	1000	1000	1000	990	990	990	1000	1000	1000	1550	1415	1450
54	barr-	»	700	700	690	745	745	745	750	750	750	1150	1150	1150
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	750	750	700	675	675	675	750	750	750	775	775	775
57	eng. hushålls-	»	400	400	375	—	—	—	250	250	250	350	350	350
58	Koks: gasverks-	»	280	280	268	220	220	190	260	260	260	290	290	290
59	eng. kamin-	»	300	300	290	260	260	260	260	260	260	295	295	295

[1]) Se anm. sid. 820.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
22	22	22	18	18	18	19	19	19	18	19	18	18	18	18	19	20	19	1
14	14	14	9	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
7	7	7	6	6	6	8	8	8	8	8	8	6	6	6	6	6	6	3
293	288	285	288	268	270	275	268	265	280	273	270	280	270	265	285	278	276	4
250	251	252	272	258	260	255	253	255	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
183	193	188	220	187	199	228	228	227	203	189	182	219	214	207	194	191	187	6
153	153	144	138	138	140	150	149	151	150	143	140	150	150	—	—	—	—	7
138	138	138	138	138	138	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138	8
150	155	196	146	157	185	151	168	195	146	166	177	145	157	186	146	164	184	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
675	—	735	467	—	575	490	—	500	450	—	550	500	—	569	481	—	503	11
38	—	40	40	—	38	35	—	35	40	—	40	40	—	40	36	—	34	12
118	47	—	84	45	—	55	36	—	57	41	—	70	44	—	56	37	—	13
28	28	34	41	40	39	40	40	40	40	39	38	41	41	42	40	40	40	14
45	45	45	49	49	49	50	49	50	47	47	47	53	46	56	50	50	50	15
44	44	44	40	41	40	40	40	40	40	40	40	43	43	41	40	40	40	16
26	26	26	25	25	24	27	26	28	25	26	27	24	24	24	26	26	26	17
37	39	39	35	35	34	34	35	36	35	35	35	34	34	35	34	36	36	18
38	37	37	39	37	36	36	36	35	34	35	33	39	39	38	38	38	37	19
59	59	58	58	55	48	50	50	50	57	55	55	50	50	50	61	61	61	20
72	73	73	72	72	74	75	74	76	79	74	77	73	73	72	75	75	68	21
99	99	99	102	94	99	108	106	106	108	100	102	105	105	106	109	109	105	22
54	56	56	41	40	41	42	42	43	40	40	40	45	44	45	53	53	53	23
38	38	38	32	32	31	31	31	32	30	30	30	34	34	34	39	39	39	24
164	154	157	157	153	153	156	156	157	140	140	140	140	140	140	114	114	114	25
—	—	—	—	—	—	75	75	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
89	89	87	80	79	78	75	75	77	71	71	71	80	80	80	71	71	71	27
193	192	189	174	169	166	227	225	226	228	218	219	200	194	190	188	188	184	28
155	153	152	145	145	146	174	174	174	177	177	177	178	175	172	165	165	165	29
249	242	246	235	247	237	270	270	270	248	249	250	242	241	243	241	237	237	30
148	143	145	149	154	166	165	165	165	150	150	150	142	140	137	140	140	140	31
243	243	241	278	275	250	—	—	—	275	277	265	250	—	—	—	283	265	32
158	156	154	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
198	193	186	197	189	204	206	200	189	180	183	179	200	200	190	178	173	167	35
198	194	188	215	210	213	251	237	219	207	230	217	220	220	200	202	195	192	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
96	92	98	140	148	150	138	140	142	134	150	139	—	—	—	150	150	150	38
160	160	169	188	199	198	238	240	228	213	223	206	225	210	225	221	223	209	39
—	—	—	74	80	73	128	144	111	104	110	125	72	83	70	119	93	73	40
47	63	66	59	71	61	101	101	94	71	83	85	70	70	—	78	78	77	41
33	35	53	54	56	55	66	67	75	58	55	60	58	54	57	55	56	55	42
106	122	125	125	127	125	175	175	175	118	125	123	125	130	150	145	140	140	43
—	—	—	141	148	150	147	143	128	—	—	117	—	—	—	108	90	93	44
78	64	75	78	78	66	—	62	60	60	60	60	68	68	80	69	68	63	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
247	247	236	253	260	233	245	245	237	253	247	238	248	241	237	223	223	214	48
47	45	45	43	43	42	41	41	41	41	41	41	44	44	44	43	43	42	49
19	19	19	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	18	16	15	15	15	50
13	13	13	12	12	12	12	12	12	11	11	11	12	12	12	12	12	12	51
28	28	28	28	28	28	27	27	27	29	29	29	27	27	27	27	27	27	52
1120	1135	1110	1200	1250	1250	2000	2000	2000	1500	1500	1500	1700	1700	1700	1600	1600	1600	53
750	750	750	1000	950	950	1800	1800	1800	1300	1300	1300	1600	1600	1600	1500	1500	1500	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	417	417	417	—	—	—	—	—	—	55
750	750	700	650	650	650	600	600	600	575	575	575	675	650	650	675	675	675	56
300	300	300	265	250	250	235	235	235	250	250	235	256	240	240	265	265	265	57
250	250	200	215	180	185	220	220	195	210	210	195	205	190	190	180	180	170	58
250	250	200	240	220	220	220	220	220	240	240	240	250	240	240	220	220	210	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: oskummad	l	18	18	18	18	18	18	19	19	19	19	21	21
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	5	5	5	6	6	6	6	6	6	11	11	11
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	268	260	260	287	284	282	293	283	280	307	297	297
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	259	247	248	267	270	265	262	261	261
6	Ost: helfet	»	173	173	170	205	205	203	159	161	154	160	160	165
7	halvfet	»	130	130	130	147	147	138	139	132	128	120	120	120
8	Margarin, växt-	»	135	135	135	137	137	137	139	139	139	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	146	162	178	151	168	188	149	166	178	161	181	222
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	375	—	450	633	—	692	625	—	900	600	—	582
12	»	5 l	40	—	40	40	—	39	33	—	50	41	—	41
13	färsk	»	77	45	—	76	50	—	86	50	—	64	41	—
14	Ärter, gula	kg	40	40	40	39	39	39	40	40	40	34	34	35
15	Bruna bönor	»	50	50	50	50	50	50	45	45	45	45	45	45
16	Mjöl: vete-	»	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	39
17	råg-	»	25	25	25	23	23	23	22	22	22	22	23	22
18	rågsikt-	»	35	36	36	35	35	35	35	35	35	35	35	34
19	Gryn: havre-	»	37	37	35	38	38	37	40	40	40	35	35	35
20	ris-	»	55	55	55	50	50	50	55	48	48	45	45	43
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	75	75	75	69	69	69	72	72	68	60	60	60
22	knäckebröd	»	108	108	108	97	97	97	103	103	102	70	70	70
23	limpa, söt	»	36	36	38	49	49	50	53	53	52	71	71	68
24	grovbröd	»	30	30	31	40	40	42	43	42	43	50	50	51
25	Vetebröd: skorpor	»	133	133	130	129	129	129	125	125	125	131	131	131
26	mjukt bakat med vatten	»	65	65	65	—	—	—	75	75	75	94	94	94
27	mjukt » » mjölk	»	73	75	79	83	83	85	100	100	100	105	105	103
28	Nötkött, färskt: stek	»	176	176	175	182	184	182	156	156	156	205	206	206
29	soppkött	»	150	150	148	155	156	155	129	129	129	163	166	167
30	Kalvkött: gödkalv	»	225	225	223	214	217	218	—	—	—	238	235	244
31	spädkalv	»	136	136	136	149	147	150	138	138	136	131	126	139
32	Fårkött: färskt	»	225	225	222	224	227	216	198	188	200	272	247	245
33	salt	»	—	—	—	200	200	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	190	187	180	216	206	195	197	182	177	234	232	234
36	salt, svenskt	»	225	225	220	249	244	243	204	188	184	238	229	229
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	—	—	125	150	125	142	—	—	—	144	149	155
39	gädda	»	200	200	200	180	250	250	—	—	—	234	254	262
40	sill	»	—	—	—	102	80	76	—	64	55	86	75	69
41	strömming	»	72	80	69	85	80	—	—	—	—	100	100	106
42	torsk	»	50	50	50	52	47	55	25	25	27	49	67	70
43	rödspotta	»	125	125	125	161	158	143	95	117	123	179	171	163
44	kolja	»	150	150	150	95	81	88	68	77	86	75	68	92
45	[1])salt: sill	»	68	68	65	80	57	55	58	48	46	87	84	76
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	88	85	85	89	89	93
48	Kaffe	»	255	255	205	288	238	228	222	219	205	240	222	209
49	Socker	»	43	43	43	44	43	43	43	43	43	42	42	42
50	Salt	»	15	15	15	16	16	16	13	13	13	15	15	15
51	Svagdricka	l	9	9	9	13	13	13	13	13	13	18	18	18
52	Fotogen	»	29	29	29	24	24	24	27	27	27	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1800	1800	1800	1240	1200	1200	1500	1400	1400	1675	1675	1690
54	barr-	»	1600	1600	1600	960	950	930	—	—	—	1400	1400	1390
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	300	300	300	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	640	640	624	625	625	625	650	625	625	540	540	540
57	eng. hushålls-	»	278	278	263	275	275	275	280	250	250	230	230	230
58	Koks: gasverks-	»	200	200	180	240	220	220	240	210	210	195	195	180
59	eng. kamin-	»	244	244	229	275	245	245	280	250	250	215	215	214

[1]) Se anm. sid. 820. — [2]) Halmstad: bokved september 12·00 kr. per kbm; ribbved september Karlstad: blandved juli 7·50, augusti 7·65 och september 7·75 kr. per kbm.

Lysekil			Vänersborg			Borås			Lidköping			Tidaholm			Karlstad			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
20	20	20	20	20	20	20	20	20	16	16	16	17	17	17	22	22	22	1
—	—	—	12	12	12	10	10	11	—	—	—	9	9	9	—	—	—	2
5	5	5	10	10	10	8	8	8	7	7	7	5	5	5	8	8	8	3
305	296	297	270	289	280	305	295	297	285	284	280	270	276	275	283	290	288	4
242	256	256	219	245	248	242	258	252	265	264	257	250	254	253	248	267	265	5
175	169	169	203	193	193	192	198	196	172	172	172	158	154	152	184	184	184	6
125	125	125	150	150	150	133	140	138	122	122	117	—	—	—	140	140	140	7
138	138	138	138	138	138	138	138	138	136	136	136	138	138	138	138	138	138	8
140	158	175	147	153	191	160	180	214	145	154	181	141	145	165	165	170	215	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
833	—	1167	600	—	—	—	—	—	—	—	710	403	—	633	674	—	674	11
45	—	59	40	—	49	34	—	37	30	—	38	40	—	40	48	—	44	12
80	51	—	97	52	—	91	43	—	88	46	—	127	48	—	101	45	—	13
35	35	35	40	40	40	38	38	38	32	32	32	36	38	35	31	30	32	14
47	47	47	53	52	52	49	49	49	56	48	60	45	45	45	50	50	50	15
41	41	41	41	41	41	41	41	41	40	40	40	40	40	40	40	40	41	16
25	25	25	25	25	25	25	25	25	23	23	23	26	26	27	22	22	23	17
34	34	35	35	36	36	35	36	36	34	34	34	35	35	36	34	34	36	18
35	35	35	35	35	35	35	35	35	40	40	40	40	40	40	35	35	35	19
45	45	45	50	50	50	65	65	65	45	45	45	52	54	58	49	49	49	20
68	68	68	83	81	81	66	64	64	65	65	65	61	64	64	59	59	59	21
87	88	86	100	100	100	92	92	92	82	82	82	85	85	83	84	86	86	22
58	59	59	60	60	60	60	62	62	71	71	71	64	65	66	76	76	75	23
52	52	52	47	47	47	51	52	52	50	50	50	50	50	50	53	53	53	24
150	150	150	140	140	140	128	126	126	121	121	121	128	125	120	154	154	152	25
82	82	82	58	58	58	68	69	69	59	59	59	60	60	60	88	88	85	26
83	83	83	75	75	75	84	84	84	71	71	71	85	82	82	105	105	104	27
180	180	180	188	188	188	196	196	196	178	178	178	182	188	198	209	207	198	28
150	150	150	153	150	150	169	169	169	147	147	147	151	151	159	165	163	164	29
220	220	220	213	213	213	226	226	226	222	237	235	250	250	250	237	241	228	30
145	145	145	138	125	138	136	135	136	115	114	108	170	170	169	113	117	116	31
220	220	220	240	240	233	235	234	235	242	237	232	250	250	250	249	248	243	32
—	—	—	150	150	150	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
220	220	215	237	228	225	220	207	199	211	207	207	190	185	180	225	225	214	35
217	213	213	240	230	220	219	200	197	236	232	232	200	200	197	224	226	216	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	100	100	106	146	143	148	85	94	83	140	131	140	156	150	149	38
138	138	—	150	150	150	216	201	207	133	143	150	212	216	216	198	196	198	39
64	65	60	113	83	75	97	83	81	65	76	74	80	75	72	107	88	80	40
—	—	—	80	80	80	80	87	101	60	80	70	70	73	—	77	78	82	41
41	43	46	—	—	—	68	64	70	—	—	88	100	102	103	115	108	117	42
137	135	136	183	175	175	158	169	166	156	149	157	140	131	133	175	170	169	43
75	70	74	76	76	80	105	115	110	99	96	95	100	98	99	127	119	120	44
75	35	53	90	67	64	80	65	58	70	49	59	64	60	58	85	58	65	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
80	80	80	90	85	84	90	87	85	86	86	86	89	90	89	102	100	102	47
225	225	231	281	244	221	250	250	225	252	248	220	250	245	250	230	225	218	48
43	43	43	43	43	43	44	44	44	43	42	42	43	43	43	42	42	42	49
18	18	18	15	15	15	15	15	15	20	20	20	15	15	15	18	18	18	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	14	20	20	20	51
25	25	25	25	25	25	26	26	26	28	28	28	30	30	30	29	29	29	52
1690	1690	1600	1275	1275	1275	1455	1465	1465	1200	1200	1165	1100	1100	1100	1200	1200	1200	53
1300	1300	1275	1000	1000	1000	1035	1015	1000	865	865	835	700	700	700	900	865	885	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	450	450	—	—	—	—	—	—	55
563	563	563	625	625	608	750	750	710	650	600	600	717	650	700	650	650	638	56
250	250	250	325	325	308	375	375	300	350	300	300	—	—	330	325	325	313	57
—	—	—	215	215	215	260	260	194	225	225	230	263	270	265	180	180	180	58
250	250	250	240	240	227	300	300	226	275	250	250	320	320	—	275	275	263	59

8·00 kr. per kbm. Varberg: bokved juli 16·00 samt augusti och september 15·00 kr. per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: oskummad	l	23	23	23	23	23	23	20	20	20	19	19	19
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	11	11	11	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	275	289	290	270	270	270	285	278	278	281	278	274
5	mat- (lands-)	»	241	253	260	222	250	253	247	257	259	274	270	266
6	Ost: helfet	»	190	183	173	162	162	165	153	155	155	168	169	163
7	halvfet	»	133	138	138	130	132	130	130	130	130	138	135	130
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	138	138	138	135	135	135	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	172	189	205	172	194	198	154	164	198	180	189	214
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	700	—	672	594	—	625	560	—	560	643	—	653
12	»	5 l	42	—	41	39	—	39	34	—	34	39	—	39
13	färsk	»	153	54	—	111	44	—	83	39	—	128	46	—
14	Ärter, gula	kg	33	34	34	33	34	34	25	28	30	25	25	31
15	Bruna bönor	»	46	45	48	45	45	45	40	40	44	40	40	42
16	Mjöl: vete-	»	40	40	41	39	39	39	41	41	41	38	38	38
17	råg-	»	24	24	25	23	22	22	24	24	25	25	25	25
18	rågsikt-	»	34	34	35	34	34	34	35	36	36	34	34	34
19	Gryn: havre-	»	36	36	36	34	34	34	35	35	35	39	35	38
20	ris-	»	53	50	47	45	45	45	52	50	51	46	45	46
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	58	58	58	60	60	60	59	59	59	53	54	53
22	knäckebröd	»	82	81	80	91	89	89	86	86	85	78	79	78
23	limpa, söt	»	66	66	66	70	70	70	65	65	65	68	68	63
24	grovbröd	»	50	50	50	59	60	58	53	53	53	48	48	47
25	Vetebröd: skorpor	»	161	160	160	150	150	150	133	133	133	136	136	130
26	mjukt bakat med vatten	»	67	67	67	62	63	63	69	69	69	70	70	67
27	mjukt » » mjölk	»	77	77	77	87	88	87	102	102	102	77	77	75
28	Nötkött, färskt: stek	»	200	200	200	187	192	192	200	200	198	190	194	197
29	soppkött	»	177	178	178	153	156	156	150	150	149	148	152	154
30	Kalvkött: gödkalv	»	220	222	223	241	249	238	230	220	218	225	226	226
31	spädkalv	»	150	150	150	146	149	147	140	143	148	143	143	143
32	Fårkött: färskt	»	230	228	226	220	220	218	250	250	229	245	243	241
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	210	200	200	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	228	226	206	216	220	210	220	188	190	230	203	200
36	salt, svenskt	»	220	210	200	214	216	206	220	180	180	230	200	200
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	135	143	125	123	131	126	126	139	113	144	135
39	gädda	»	181	184	200	187	198	206	189	189	200	205	204	200
40	sill	»	67	90	80	60	60	70	88	80	82	80	78	72
41	strömming	»	73	86	93	70	70	75	73	83	89	55	64	79
42	torsk	»	115	104	114	147	126	126	117	97	109	143	142	143
43	rödspotta	»	153	157	150	—	—	—	170	166	163	150	154	150
44	kolja	»	114	108	105	150	131	138	128	121	120	147	142	139
45	[1]) salt: sill	»	68	51	59	78	60	60	68	36	52	70	44	46
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	90	90	92	90	90	90	100	100	100	97	98	97
48	Kaffe	»	250	246	245	255	260	230	231	240	207	271	241	230
49	Socker	»	43	43	43	42	42	42	44	43	43	44	44	44
50	Salt	»	19	19	19	14	15	14	15	15	15	15	15	15
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	29	29	29	28	28	28	25	25	25	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1050	1050	1050	1200	1200	1200	1275	1275	1185	1270	1270	1270
54	barr-	»	700	700	700	800	800	800	975	975	900	905	905	905
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	650	650	650	650	650	650	650	650	619	700	700	675
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	400	400	400	375	375	350	360	360	325
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	230	230	235	265	265	235
59	eng. kamin-	»	260	260	260	250	250	250	275	275	243	300	300	275

[1]) Se anm. sid. 820. — [2]) Söderhamn: plankknubb under hela kvartalet 8·50 kr. per kbm;

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
22	22	22	22	22	22	21	21	21	22	22	22	25	25	25	23	23	23	1
11	11	11	—	—	—	—	—	—	12	12	12	14	14	14	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	6	6	6	7	7	7	10	10	10	10	10	10	3
260	298	290	266	262	283	280	295	292	280	300	300	293	310	300	280	296	302	4
249	268	274	243	240	256	271	272	274	266	282	285	258	276	279	265	278	283	5
170	176	160	177	177	177	209	186	184	160	160	160	168	167	165	186	186	186	6
129	130	120	140	140	140	145	148	155	—	—	—	149	145	145	—	—	—	7
139	139	139	137	137	137	138	138	138	137	137	137	135	135	135	135	135	135	8
165	191	209	176	194	224	193	194	211	178	211	221	167	190	208	184	208	244	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
714	—	683	679	—	714	—	—	560	500	—	441	544	—	436	—	—	643	11
42	—	39	37	—	39	32	—	34	29	—	39	40	—	37	40	—	42	12
119	62	—	106	50	—	177	51	—	200	59	—	142	44	—	89	54	—	13
35	38	37	35	35	35	35	36	35	33	33	33	32	32	33	37	37	33	14
46	47	43	55	55	55	50	53	51	53	48	48	46	46	46	44	46	50	15
41	40	41	42	42	42	41	41	41	42	42	42	41	41	40	40	41	41	16
23	23	24	23	23	23	24	24	24	25	24	24	24	25	25	23	24	25	17
34	34	35	36	36	36	36	36	37	35	35	36	34	35	36	35	36	36	18
35	34	34	43	43	43	36	36	36	42	40	42	36	35	35	38	39	37	19
40	40	45	47	47	45	50	50	50	50	55	55	52	52	52	42	41	42	20
54	53	56	58	58	58	56	57	55	57	55	55	58	57	57	62	63	63	21
83	80	84	78	77	77	76	76	76	78	77	78	80	80	80	81	83	83	22
70	70	71	61	61	61	59	59	59	66	66	66	64	64	61	68	64	63	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	47	47	—	—	—	24
136	135	135	125	125	125	143	143	143	138	138	138	164	164	162	165	165	165	25
81	81	83	70	70	70	61	61	61	77	77	77	84	84	82	73	73	71	26
90	89	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105	105	107	100	92	90	27
198	198	198	190	195	195	180	182	182	210	210	210	178	177	175	206	206	206	28
160	160	160	160	163	165	159	157	157	160	160	160	144	145	145	170	170	170	29
251	252	258	235	235	235	216	208	204	260	260	260	250	246	242	280	280	280	30
150	150	150	140	140	140	124	125	124	155	150	150	149	148	147	180	180	180	31
252	255	257	—	—	225	222	223	220	270	250	228	250	223	202	280	280	245	32
—	—	—	—	—	—	225	220	200	—	—	—	170	170	180	150	150	150	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
240	231	215	200	200	200	206	197	190	220	220	215	219	203	196	240	235	220	35
240	238	200	200	200	200	213	197	187	220	220	220	219	218	206	240	240	220	36
220	223	200	—	—	—	—	—	—	227	237	237	—	—	—	230	230	230	37
150	150	150	137	150	144	113	108	122	156	150	150	69	85	100	81	100	100	38
225	223	225	225	225	222	200	200	200	200	200	200	206	198	198	200	200	200	39
—	—	70	75	78	70	—	—	66	61	63	70	—	—	—	—	—	—	40
60	64	73	56	62	73	59	59	71	63	66	70	64	69	70	32	42	55	41
110	108	120	125	131	125	148	131	132	125	125	125	125	136	147	125	125	125	42
175	185	175	200	200	200	148	149	150	161	156	150	175	180	194	150	150	150	43
109	117	115	144	133	131	137	125	125	125	125	125	144	148	147	125	125	125	44
77	59	51	70	70	60	70	50	53	65	65	60	70	50	58	73	73	60	45
45	45	45	—	—	—	—	60	—	40	40	40	35	35	35	—	—	—	46
94	96	90	95	95	95	100	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
235	231	210	240	245	215	240	240	230	245	245	230	245	240	205	233	228	222	48
43	42	43	45	45	45	44	44	44	48	48	47	42	42	42	45	44	44	49
19	19	19	14	14	14	16	16	16	17	15	15	15	15	15	15	15	15	50
15	15	15	18	18	18	15	15	15	18	18	18	12	12	12	13	13	13	51
29	28	28	28	28	28	30	30	30	35	35	35	25	25	25	25	25	25	52
1100	1100	1100	1000	1000	1000	1000	1000	1000	990	990	990	1180	1170	1170	1135	1135	1135	53
800	785	800	700	700	700	750	750	750	635	635	635	880	870	870	800	800	800	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
685	685	600	700	700	700	750	750	750	750	750	750	650	650	625	675	675	675	56
325	325	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	290	290	275	325	325	325	57
275	263	250	—	—	—	325	325	300	—	—	—	289	264	228	280	280	280	58
308	300	275	300	300	275	—	—	—	300	300	300	240	225	200	275	275	275	59

brädknubb juli 7·35, augusti 7·85 och september 7·65 kr. per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: oskummad	l	25	25	25	25	25	25	25	25	25	23	23	23
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	15
3	separerad	»	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	296	312	314	289	294	304	308	325	327	306	325	310
5	mat- (lands-)	»	278	287	299	267	271	285	280	291	305	276	280	280
6	Ost: helfet	»	204	196	197	191	186	180	173	173	176	187	184	186
7	halvfet	»	160	150	150	145	141	138	—	140	130	137	133	139
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	135	135	135	138	138	138	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	191	209	235	186	196	223	203	213	232	189	214	240
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	714	714	821	571	571	679	—	—	667	643	—	768
12	»	5 l	48	47	50	35	35	43	35	—	39	35	35	46
13	färsk	»	169	69	—	146	61	—	138	62	—	200	92	—
14	Ärter, gula	kg	48	48	43	38	38	37	32	31	32	38	38	40
15	Bruna bönor	»	58	55	54	51	49	47	49	49	49	50	50	50
16	Mjöl: vete-	»	43	43	42	43	43	42	39	40	40	42	42	42
17	råg-	»	31	31	29	26	27	25	23	23	23	25	25	25
18	rågsikt-	»	39	40	38	37	37	36	36	35	35	35	35	37
19	Gryn: havre-	»	43	43	42	38	38	37	39	39	37	37	37	37
20	ris-	»	59	62	60	56	55	58	59	63	62	50	49	50
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	67	68	64	61	62	62	63	64	64	59	60	59
22	knäckebröd	»	79	80	79	79	79	79	81	80	81	85	84	82
23	limpa, söt	»	66	66	66	69	68	69	70	70	70	63	60	63
24	grovbröd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	53	57
25	Vetebröd: skorpor	»	129	129	129	127	128	128	120	120	120	155	155	155
26	mjukt { bakat med vatten	»	76	76	76	75	75	75	80	80	80	70	70	70
27	mjukt { » » mjölk	»	90	90	90	90	90	90	110	110	110	90	90	90
28	Nötkött, färskt: stek	»	196	196	196	183	185	185	200	200	200	175	180	182
29	soppkött	»	159	160	158	146	145	145	150	150	150	146	147	149
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	250	250	230	228	231	—	—	—	290	292	294
31	spädkalv	»	151	150	150	138	135	138	150	150	150	146	148	151
32	Fårkött: färskt	»	243	248	235	210	217	205	—	—	—	205	203	199
33	salt	»	207	217	217	200	203	188	—	—	—	180	180	180
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	229	226	226	218	213	207	240	240	230	210	214	216
36	salt, svenskt	»	229	230	226	218	219	200	250	225	220	232	232	232
37	» amerikanskt	»	225	225	230	224	226	220	220	228	225	220	220	220
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	150	150	122	127	125	92	116	100	132	128	142
39	gädda	»	213	225	225	190	187	208	198	200	180	200	206	217
40	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	strömming	»	50	52	60	40	43	49	40	40	46	61	64	77
42	torsk	»	125	125	144	—	—	—	100	100	98	110	106	119
43	rödspotta	»	200	200	200	—	—	—	161	175	155	152	153	150
44	kolja	»	125	140	150	—	—	—	100	100	97	112	105	104
45	[1]) salt: sill	»	75	77	78	62	73	66	60	63	61	71	69	75
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	258	250	227	241	241	215	—	—	—	240	242	240
49	Socker	»	48	49	49	49	49	47	47	46	46	48	48	48
50	Salt	»	20	19	19	17	17	17	17	18	17	15	15	15
51	Svagdricka	l	20	20	20	20	20	19	20	20	20	20	20	20
52	Fotogen	»	28	29	28	29	29	28	30	30	30	36	35	36
53	[2])Ved: björk-	kbm	975	965	940	785	785	765	1025	1000	1000	1020	1020	1015
54	barr-	»	720	710	705	625	615	600	875	800	785	695	695	700
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	—	—	—	850	850	850	800	800	800
57	eng. hushålls-	»	350	350	350	—	—	—	450	450	450	400	400	400
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	275	275	275	300	300	300
59	eng. kamin-	»	275	275	275	—	—	—	—	—	—	350	350	350

[1]) So anm. sid. 820. Kramfors: norsk isterfetsill. — [2]) Sundsvall: staden: bräd- och samt augusti och september 7·15 kr. per kbm. Sundsvall: distr.: bräd- och ribbved juli och 5·40 kr. per kbm. — Kiruna: Luoss.—Kiir. ab. har tillhandahållit sin personal björkved till

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
22	22	22	25	25	25	28	28	28	26	26	26	26	26	26	21	21	21	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	11	2
10	10	10	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	8	8	8	3
290	298	301	300	299	300	316	339	345	311	328	339	303	313	316	286	288	287	4
244	265	292	262	257	262	289	300	331	271	281	294	283	284	289	258	264	267	5
164	164	162	198	194	198	204	201	198	181	176	176	193	188	188	192	189	187	6
120	120	120	152	152	152	148	143	143	130	120	120	130	130	130	142	141	140	7
138	138	138	139	139	139	139	139	139	135	135	135	135	135	135	138	138	138	8
182	208	234	203	208	230	215	246	263	196	210	231	198	213	229	165	179	205	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	857	867	—	667	900	900	1000	938	—	910	—	—	—	605	669	676	11
53	—	53	70	70	70	54	53	55	51	35	53	54	—	56	40	40	43	12
88	63	—	—	—	—	117	67	—	108	53	—	88	62	—	112	51	—	13
30	30	30	47	47	48	51	47	47	40	39	40	48	48	48	35	35	36	14
50	50	50	69	69	68	64	63	65	49	50	51	54	51	51	49	49	50	15
42	42	42	43	43	43	43	43	43	46	46	45	45	45	44	41	41	41	16
25	25	25	29	29	29	23	23	23	26	28	28	—	30	—	25	25	25	17
38	38	38	38	38	37	39	38	38	39	40	40	38	38	38	35	36	36	18
40	40	40	45	44	43	36	36	36	40	41	39	44	42	42	38	38	37	19
45	45	45	54	54	54	48	46	49	54	50	51	49	51	51	52	52	52	20
70	70	70	69	69	69	67	66	65	61	61	61	63	64	64	65	65	65	21
80	80	80	84	84	84	85	85	85	83	82	84	84	82	82	89	89	89	22
73	73	73	80	80	80	62	63	60	86	86	86	83	83	83	62	62	61	23
54	56	55	—	—	—	50	51	50	67	67	67	—	—	—	46	46	46	24
200	200	200	150	150	150	200	200	200	171	170	172	166	166	166	144	144	143	25
92	91	90	75	75	75	100	100	100	—	—	—	100	100	100	75	75	75	26
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	90	89	90	27
199	198	197	170	170	170	200	200	200	202	221	219	196	196	194	191	191	191	28
149	149	149	125	125	125	170	169	167	164	173	169	152	153	153	156	156	157	29
—	—	—	—	—	—	300	300	300	260	273	268	288	284	283	239	239	239	30
148	146	145	125	125	125	169	170	166	163	153	153	151	150	151	144	144	145	31
250	230	200	175	150	170	232	225	214	224	222	217	219	215	209	242	237	229	32
—	—	—	—	—	—	210	195	189	200	180	—	195	213	225	190	188	184	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
250	243	243	200	200	219	245	247	232	232	230	227	262	261	244	216	211	206	35
250	250	250	200	200	213	249	247	226	242	228	228	263	252	233	223	218	211	36
230	232	232	210	207	210	242	243	240	239	231	228	244	228	225	228	228	225	37
70	85	94	—	—	—	76	76	85	—	—	—	70	71	71	124	125	126	38
150	180	205	100	100	—	150	150	150	—	160	150	127	139	136	193	195	197	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	81	76	40
40	54	81	—	—	—	60	60	75	50	47	41	62	61	63	64	70	75	41
—	—	—	—	—	—	75	77	94	—	—	—	—	—	—	99	99	103	42
—	—	—	—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	156	157	156	43
—	—	—	—	—	—	75	78	100	—	—	—	—	—	—	121	118	119	44
78	76	65	100	80	80	90	74	74	74	75	65	79	79	73	74	61	62	45
—	—	—	50	50	50	50	50	50	50	47	47	54	55	46	49	48	46	46
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	96	95	96	47
230	230	205	258	258	227	256	224	228	252	239	231	263	250	235	246	240	226	48
47	47	47	50	49	49	43	43	43	48	48	48	50	50	50	44	44	44	49
15	15	15	20	20	19	21	21	21	20	20	20	16	16	16	17	17	17	50
16	16	16	25	25	25	20	20	20	20	20	20	21	21	21	16	16	16	51
32	32	32	38	38	38	35	35	35	40	40	40	40	40	40	29	29	29	52
950	1000	950	700	700	700	935	935	915	1100	1100	1100	1400	1400	1400	1215	1210	1200	53
750	800	800	500	500	500	735	700	715	900	900	900	1100	1100	1100	920	915	910	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	387	387	387	55
—	700	700	—	—	—	725	725	725	—	—	—	900	900	900	692	688	677	56
—	350	350	—	—	—	375	375	375	—	—	—	—	—	—	326	323	315	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	244	240	230	58
300	325	325	—	—	—	278	275	290	—	—	—	450	450	425	280	277	265	59

ribbved (medelpris) juli och augusti 5·65 samt september 5·55 kr. per kbm.; plankved juli 7·25 augusti 4·75 samt september 4·50 kr. per kbm; plankved juli 5·75, augusti 5·50 och september 12·80 samt barrved till 10·80 kr. per kbm under hela kvartalet.

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
Kreaturspriser. (Öre per kg levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	69	73	73	55	56	60	63	67	67
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	63	66	66	50	51	55	57	60	61
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	57	59	59	45	46	50	51	53	55
» 3. Mindre feta	37	37	36	30	31	35	42	47	46
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	73	76	75	61	65	65	68	72	72
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	67	69	68	56	61	65	62	65	66
» 2. Mindre feta	51	52	50	46	51	55	53	55	57
» 3. Magra, simpla	—	—	—	40	41	45	44	45	47
Tjurar:									
Extra prima	71	73	74	56	60	65	70	73	75
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg)	65	67	68	51	56	60	66	68	70
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	61	61	64	51	55	60	61	63	64
» 3. Mindre köttiga	55	56	56	46	49	55	57	59	60
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	52	53	54
Oxar:									
Extra prima	69	72	72	—	—	—	63	67	67
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	63	65	66	—	—	—	57	60	61
» 2. Mindre feta	46	47	46	—	—	—	48	50	52
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	42	43	45
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg)	80	84	83	87	86	89	84	89	90
» (70—90 »)				87	85	84	78	82	83
Skummjölkskalvar	54	55	55	67	66	70	56	58	57
Får:									
Yngre, feta	85	86	80	94	90	89	82	73	70
Äldre, »	48	46	42	82	69	64	54	45	42
Lamm	—	—	—	—	90	89	94	85	81
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg)	103	97	90	91	85	85	92	86	81
Rena, större svin (100—170 kg)	91	86	80	79	79	75	86	81	76
Suggor	50	49	49	57	50	49	65	62	60
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st	st	st	st	st	st	st	st	st
Tjurar, Kor	2 500	3 038	2 981	280	285	381	1 749	1 326	1 639
Övriga nötkreatur									
Gödkalvar	1 824	1 442	1 110	857	672	750	1 832	1 318	1 014
Spädkalvar	395	263	279	198	193	210	410	358	387
Får och lamm	243	526	238	19	40	73	680	851	901
Svin	2 869	3 199	2 746	788	753	1 001	2 643	2 680	2 848
Spädgrisar	6	4	—	10	13	13	—	—	—
Hästar och föl	53	48	61	25	26	52	32	30	55
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	3 811	4 436	5 811	285	288	390	—	—	—
Gödkalvar	9 147	9 476	13 093	822	637	667	—	—	—
Spädkalvar	1 665	1 440	2 053	276	245	255	—	—	—
Får och lamm	2 904	4 153	9 724	20	40	74	—	—	—
Svin	13 019	15 005	20 773	797	759	966	—	—	—
Spädgrisar	12	33	24	12	15	17	—	—	—
Hästar och föl	100	117	186	30	31	55	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset.

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
66	68	67	—	—	—	63	65	65	61	63	62	—	—	—
55	60	61	—	—	—	55	59	59	54	56	57	57	57	58
50	53	54	—	—	—	45	49	51	49	50	49	47	47	50
41	45	46	—	—	—	38	42	44	44	43	43	33	33	37
31	34	35	—	—	—	28	28	28	—	—	—	—	—	—
71	72	72	—	—	—	74	76	75	72	74	72	—	—	—
64	67	67	—	—	—	69	71	71	67	68	67	67	67	69
54	55	56	—	—	—	58	62	63	61	61	60	58	58	59
—	—	—	—	—	—	45	45	45	—	—	—	—	—	—
69	70	73	—	—	—	74	75	76	72	72	71	—	—	—
64	67	68	—	—	—	69	71	71	67	68	67	68	70	71
61	64	64	—	—	—	69	71	71	61	62	63	66	66	67
55	58	60	—	—	—	59	60	60	58	56	58	54	54	54
—	—	—	—	—	—	45	45	45	—	—	—	—	—	—
64	67	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	63	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51	54	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
81	87	88	—	—	—	70	65	75	—	—	—	78	77	83
64	80	83	—	—	—				—	—	—	65	65	70
55	61	64	—	—	—	—	—	—	68	65	65	49	51	55
69	63	59	—	—	—	78	75	75	—	—	—	75	65	65
49	43	39	—	—	—	45	45	45	—	—	—	50	45	45
91	80	76	—	—	—	113	99	90	—	—	—	101	85	86
94	90	83	—	—	—	89	87	79	87	84	78	88	85	80
86	81	77	—	—	—	82	82	77	83	80	75	84	82	76
54	53	53	—	—	—	45	51	46	45	46	43	42	39	40
st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st
558	559	684	237	240	265	79 990 604	105 929 667	131 1 367 746	591	483	659	2 326	2 040	2 617
1 055	840	894	243	115	57	1 332	1 114	1 111	478	462	407	2 884	2 187	2 172
260	195	244	144	78	122	376	275	295	551	545	522	506	376	321
150	169	192	40	52	59	560	543	439	154	172	194	1 313	1 361	1 345
539	692	662	1 119	909	1 007	3 628	3 416	3 927	1 975	2 227	2 212	6 169	5 460	5 330
7	7	1	—	—	—	1	5	2	3	6	3	6	8	6
13	18	32	5	3	3	60	50	76	17	15	29	26	27	30
574	573	698	270	299	351	757	835	961	451	385	519	—	—	—
1 242	1 014	1 118	445	373	233	1 274	1 074	1 003	452	432	358	—	—	—
339	294	353	563	390	432	628	575	712	551	545	522	—	—	—
206	234	334	439	584	473	648	630	538	154	172	194	—	—	—
557	726	700	881	579	877	2 900	2 904	3 233	1 111	1 309	1 369	—	—	—
13	10	4	1	—	1	1	5	1	3	6	3	—	—	—
20	27	41	7	5	6	63	47	76	17	15	29	—	—	—

Kreaturspriser för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—september 1930.

Medelpris (öre) för kg levande vikt per år (1913—1929) och per månad (juli 1929—september 1930) för alla tre orterna.

Kreatursslag	1913	1919	1920	1922	1924	1925	1926	1927	1928	1929	Juli 1929	Aug. 1929	Sept. 1929	Okt. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Juli 1930	Aug. 1930	Sept. 1930
Kor:																									
Extra prima [1])	61	282	167	80	84	88	77	69	73	63	71	71	70	68	67	66	64	66	64	66	66	65	66	69	69
Kl. 1.	55	236	148	70	73	76	68	59	60	58	61	61	60	59	56	55	56	57	56	57	58	58	58	61	61
» 2. . . .	50	203	127	60	63	66	57	51	51	50	53	53	52	51	48	47	48	49	48	49	50	49	50	52	53
» 3. [2]) . . .	41	141	96	46	44	49	46	37	32	35	38	39	38	37	35	34	34	34	34	35	36	36	36	37	39
Kvigor (o. *stutar*).																									
Extra prima [1])	66	301	185	92	93	97	86	77	80	76	80	78	78	77	75	73	71	73	72	73	74	73	74	76	75
Kl. 1.	60	257	163	82	80	85	77	70	71	67	70	70	69	68	67	66	66	66	65	66	67	67	68	69	69
» 2. . . .	50	198	126	64	64	67	63	53	51	53	58	58	57	55	54	53	53	54	53	55	56	56	56	57	57
Tjurar:																									
Extra prima [1])	65	267	166	86	82	86	77	71	69	71	74	74	76	76	74	72	71	71	70	70	70	71	73	74	75
Kl. 1.	62	234	152	77	73	76	72	65	63	65	69	68	68	69	68	66	66	65	64	65	65	65	67	69	70
» 2.	58	215	139	74	68	72	67	61	59	62	65	66	66	67	65	62	62	62	61	62	63	63	65	66	67
» 3. [2]) . . .	50	175	120	59	55	59	57	52	47	48	50	51	52	51	51	51	51	52	52	53	54	55	56	57	57
Oxar:																									
Extra prima [3])	68	295	186	87	90	93	80	70	75	69	73	71	72	70	68	68	67	69	65	68	70	68	69	72	72
Kl. 1. [4]) . . .	57	258	159	70	73	78	69	61	62	60	64	63	62	61	57	57	60	62	59	62	64	62	63	65	66
» 2. [4]) . . .	48	200	123	53	52	60	53	40	32	35	42	42	41	40	36	34	37	43	41	44	45	45	46	47	46
Kalvar:																									
Sötmjölks-																									
(90—100 kg) [5])	73	285	241	129	109	105	93	86	90	88	86	85	84	84	87	93	96	93	88	88	88	85	74	73	78
(70— 90 ») [6])	67			117																					
Skummjölks- [7])	57	226	173	80	76	76	69	63	65	64	60	59	61	60	63	68	72	70	65	64	63	61	52	53	55
Får:																									
Yngre [8]) . . .	58	257	178	82	73	88	87	82	77	84	92	86	84	83	83	83	84	85	89	91	91	87	79	75	73
Äldre [9]) . . .	53	236	157	69	62	67	64	60	55	55	59	55	54	52	52	52	54	54	56	56	56	53	48	45	44
Svin:																									
Slakterisvin [10])	82	359	242	134	96	128	118	89	99	114	129	120	111	116	116	115	114	112	110	111	101	103	93	90	83
Rena, större .	81	348	236	128	93	125	114	81	93	108	122	114	104	108	110	109	108	106	104	104	94	95	86	83	78
Suggor	68	279	165	91	70	91	76	52	63	74	79	76	76	75	78	73	77	74	74	70	56	51	46	46	45

Uppgifterna avse: [1]) endast Stockholm och Malmö. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) 1913 St. och M. samt därefter endast St. — [4]) 1922—aug. 1927 St. och Göteborg, sept. 1927—jan. 1928 endast St., febr.—juni 1928 St. och G., därefter endast St. — [5]) 1913 endast M., vissa delar av åren 1922—1925 endast St. och G. — [6]) 1913 endast M. — [7]) fr. o. m. juli 1926 endast St. och G. — [8]) 1925 endast St. och G. — [9]) 1924—1925 endast St. och G. — [10]) vissa delar av åren 1927 och 1928 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg juli 1929—september 1930.

Partipriser (öre pr kg) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Juli 1929	Aug. 1929	Sept. 1929	Okt. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Juli 1930	Aug. 1930	Sept. 1930
Stockholm.															
Abborre, stor	70	110	125	125	125	130	125	110	120	115	85	100	100	85	75
liten	50	80	100	100	100	110	115	100	110	100	70	75	75	65	60
Braxen	80	80	80	90	90	100	100	85	85	100	85	85	85	90	80
Gädda, levande	180	—	200	200	190	200	210	200	195	180	140	180	180	180	160
slaktad	150	180	180	200	200	200	200	175	175	160	120	150	140	130	120
Gös	180	200	200	180	200	225	235	250	240	225	180	180	180	180	170
Hälleflundra, stor	165	160	190	200	190	200	200	200	200	175	160	160	180	160	160
liten	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Id	40	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolja, svensk	100	100	110	140	135	—	—	—	—	140	125	120	80	90	80
Kungsflundra	—	125	120	120	115	110	125	110	110	115	100	—	—	—	—
Lake, stor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
insjö- liten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk	360	400	425	425	425	425	450	450	475	500	400	380	350	325	350
Piggvar	175	200	—	—	—	—	—	—	—	225	230	175	175	150	175
Röding	250	250	250	250	250	250	250	—	300	310	250	250	200	200	225
Rödspotta, stor	100	110	110	135	110	120	120	110	100	110	80	100	100	90	100
liten	60	80	80	90	90	100	110	100	95	70	65	80	80	75	75
Sik, stor	150	150	150	175	155	170	180	175	175	160	160	180	160	155	160
liten	125	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	120	115	130
Siklöja	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk	—	—	40	45	30	25	30	25	20	20	—	—	—	—	—
Sjötunga, stor	180	180	180	210	—	—	—	—	—	160	135	160	150	180	185
liten	120	110	100	110	—	—	—	—	—	90	80	85	75	90	100
Slätvar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	220	175	—	—	—	—
Strömming	45	25	40	35	25	35	40	30	25	25	25	40	35	45	40
Torsk, m. huvud	45	45	45	45	55	65	70	65	60	70	60	50	60	50	60
svensk huvudlös	100	100	100	140	115	120	115	120	115	85	65	70	60	70	80
Vitling, stor	30	30	30	40	35	50	55	50	40	40	35	30	30	35	40
liten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—
Ål, levande, stor	330	280	250	225	275	300	325	325	300	325	300	275	275	250	225
liten	300	250	200	180	200	225	250	250	225	260	250	250	250	250	225
Göteborg.															
Sill, stor	37	26	25	31	35	38	36	27	34	54	36	84	56	39	36
blandad	17	—	13	27	21	21	17	9	8	9	—	—	—	—	27
liten	10	8	8	7	13	11	9	4	8	7	—	—	27	21	13
Kolja, stor	93	91	96	151	128	128	118	105	139	120	97	108	98	92	103
halvstor	83	77	86	137	116	124	113	101	130	112	87	100	83	67	72
liten	49	45	51	89	65	71	71	50	64	37	26	32	28	21	29
Vitling	20	18	25	41	31	40	35	24	33	30	29	22	20	21	28
Torsk, stor	52	65	87	98	63	71	61	55	65	42	33	49	50	62	68
liten	19	18	31	53	35	40	34	28	32	27	18	20	14	11	24
Långa	77	88	90	117	109	101	84	61	73	78	70	88	75	73	89
Gråsik	25	27	35	60	42	64	33	28	46	33	24	41	23	23	33
Tunga, röd	141	142	153	195	187	207	208	150	128	93	95	119	124	139	147
äkta	297	419	524	496	330	418	419	367	352	297	220	249	304	538	561
Piggvar	219	213	248	314	273	344	340	249	267	234	167	210	234	260	295
Slätvar	208	218	228	266	243	301	256	193	244	215	154	193	231	244	280
Rödspotta	94	84	82	99	94	155	168	82	90	58	66	103	112	91	80
Hälleflundra	156	163	193	219	176	168	214	148	196	184	140	198	174	180	132
Makrill	43	40	49	85	106	—	—	—	—	122	50	33	52	47	63
Tillförsel:															
Antal båtar	1888	2007	2 572	2520	2 200	1 776	2 712	2 252	1 876	1 620	2 081	2 254	2217	2 164	2642
» lådor	33250	39579	48 713	33905	43494	35852	66 790	94 914	42 214	25 662	62 421	49 796	32008	37 181	42010

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Av ombuden meddelade minutpriser å färsk fisk (öre pr kg).

	Juli	Aug.	Sept.
Uppsala:			
Braxen	150	150	—
Flundra	250	250	250
Gös	183	213	225
Id	—	150	150
Makrill	125	125	100
Sik	200	—	200
Nyköping:			
Braxen	100	100	100
Id	100	100	100
Makrill	135	—	—
Eskilstuna:			
Gös	225	215	208
Linköping:			
Braxen	150	150	150
Gös	206	217	250
Hälleflundra	279	273	263
Id	130	138	142
Kotlettfisk	160	150	—
Kummel	150	150	150
Makrill	121	108	106
Röding	300	300	300
Sik	—	197	198
Sjötunga	166	163	185
Ulk	150	150	150
Vitling	81	79	80
Ål	333	323	300
Norrköping:			
Vitling	77	75	80
Motala:			
Sjötunga	163	167	171

	Juli	Aug.	Sept.
Jönköping:			
Makrill	105	100	100
Sik	200	200	200
Västervik:			
Flundra	67	75	85
Ål	238	249	282
Visby:			
Braxen	—	150	155
Flundra	80	80	80
Gös	253	245	251
Hälleflundra	260	260	260
Id	—	75	78
Kummel	195	184	180
Makrill	138	150	150
Sik	250	247	215
Sjötunga	178	177	178
Vitling	98	98	100
Ål	—	250	243
Halmstad:			
Flundra	77	77	83
Vitling	58	55	59
Göteborg:			
Makrill	92	77	93
Vitling	52	65	73
Vänersborg:			
Makrill	95	92	106
Arvika:			
Braxen	60	—	—
Gös	—	200	200
Hälleflundra	250	250	249

	Juli	Aug.	Sept.
Västerås:			
Gös	213	232	235
Makrill	105	109	120
Avesta:			
Hälleflundra	—	—	250
Makrill	119	100	—
Sik	—	200	200
Vitling	80	79	80
Söderhamn:			
Braxen	100	100	100
Hälleflundra	250	250	250
Lax	450	450	—
Makrill	125	125	113
Sik	200	200	213
Ål	200	200	200
Kramfors:			
Hälleflundra	244	250	231
Sik	200	200	180
Vilhelmina:			
Sik	100	100	125
Luleå:			
Harr	200	200	200
Lake	106	100	119
Sik	200	200	200
Malmberget:			
Sik	135	186	159
Kiruna:			
Röding	191	186	177
Sik	166	172	155

Detalj- och partipriser i Sverige.

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	133	144	125	137	120	175	128	132
» 1930	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113
juli/aug. »	·	140	121	115	128	122	119	123	109	122	110	137	113	114
aug./sept. »	·	139	121	114	128	121	118	123	109	123	106	135	111	113
sept./okt. »	163	139	119	114	126	119	117	121	108	122	106	131	110	112

Tidskriftsöversikt.

(September 1930.)

Allmänna sociala frågor.

ALBRECHT, G. Sozialpolitik geetern und heute. Soziale Praxis 1930, nr 38.

HALM, G. Über Konkurrenz, Monopol und sozialistische Wirtschaft. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 321.

LEVY, H. Arbeiterprobleme des fernen Ostens. Der Arbeitgeber 1930, nr 18.

MÜLLER, J. Moral und Moralstatistik. Allg. statistisches Archiv 1930, nr 3.

Kvindernes Beskyttere. Arbejdsgiveren (Danmark) 1930, nr 19.

Sverige.

HECKSCHER, E. F. Är Sverige en ekonomisk stormakt? Ekonomen 1930, nr 5/6.

LINDSTRÖM, R. The Swedish Labour Party and Free Trade. The Labour magazine sept. 1930.

Amerikas förenta stater.

Economic and social status of borrowers from small-loan companies. Monthly labor review aug. 1930.

Labor legislation of 1929. Monthly labor review aug. 1930.

Polen.

LANDQVIST, O. Lantarbetarefrågan i Polen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 38.

Ryssland.

HOOVER, C. B. Some economic and social consequences of Russian communism. The economic journal sept. 1930.

Tyskland.

FRICKE, F. Gewerkschaften und soziale Betriebspolitik. Die Arbeit 1930, nr 9.

NEUMANN, F. Die soziale Bedeutung der Grundrechte in der Weimarer Verfassung. Die Arbeit 1930, nr 9.

Ungern.

HELLER, W. Den socialpolitiska utvecklingen i Ungern. Social tidskrift 1930, nr 8—9.

Österrike.

ADLER, E. Sozialpolitische Gesetzgebung in Österreich. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 25.

Arbetarskydd.

BEATTY, E. W. Safety, compensation and progress. National safety news sept. 1930.

BEBB, J. C. Elevators furnish safe transportation. National safety news sept. 1930.

[BRUNT, A. J. VAN.] A definite plan of accident cause analysis. Industrial safety survey 1930, nr 4.

BÖHME, HILDEGARD. Unfallschutz für Kinder und Jugendliche in der Landwirtschaft. Soziale Praxis 1930, nr 38—39.

FREITAG. Bäckerekzem. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 9.

FUSS, S. Gewerbliche Dermatosen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 9.

GRETEN. Schutzmassnahmen für Tischleröfen. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 26.

IRION, E. Die Berücksichtigung des Unfallschutzes beim Bau elektrischer Anlagen. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 26.

LEERBURGER, D. The chemical aspect of fire. National safety news sept. 1930.

MCBIRNEY, R. S. A silicosis death. Industrial hygiene bulletin aug. 1930.

MARTIN, E. G. Knowledge prevents accidents if you apply it. National safety news sept. 1930.

MAYERS, MAY R. Carbon monoxide poisoning in the hat industry. Industrial hygiene bulletin aug. 1930.

MULLEN, TH. F. Getting the injured employee back on the job. National safety news sept. 1930.

OEHLER, G. Ausrück-Tretstangen für Rundmaschinen. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 26.

PARKS, H. H. Good housekeeping — a major industrial economy. National safety news sept. 1930.

RODENACKER. Über Intoxikation und Infektion an der Hand dreier neurotroper Erkrankungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 8.

SCHWARZ, L. & SIEKE, F. Über akute Einwirkungen von Chromsäurenebeln. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 8.

SCHWEISHEIMER, W. Die Unfälle im Malerberuf. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 9.

TEISSL, L. Psychotechnik und Unfallverhütung. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 9.

VAAGE, D. Experimental stations, their development, installations and work for accident prevention in coal mining. Industrial safety survey 1930, nr 4.

WAGNER, G. E. JR. Safety in the manufacture of paint products. National safety news sept. 1930.

W[ELIN]-B[ERGER], J. Subjektiv mottaglighet för och kemiskt påvisande av andningsgifter. Arbetarskyddet 1930, nr 8.

WUNDERLICH, FRIEDA. Der Arbeitssitz. Soziale Praxis 1930, nr 36.
Koloxidförgiftningen, särskilt i garager. Hygienisk revy 1930, nr 9.
Ein neuer Luftfilter. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 9.
Safe practises in handling compressed gases. No 95 of the series of safe practices pamphlets. National safety news sept. 1930.
Über die elektrische Zündung von Sprengschüssen. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 26.

Sverige.

H. L. Referat av hissinspektionsfrågan. Byggmästaren 1930, nr 25.

Amerikas förenta stater.

BERGQUIST, C. W. A profit that is not a profit. National safety news sept. 1930.
WILLIAMS, S. J. Drivers' license laws are showing results. National safety news sept. 1930.
VOGT, J. H. How to prepare and file plans for ventilating and exhaust systems and have them approved by the New York State Department of Labor. Industrial hygiene bulletin juli 1930.

Japan.

GAMO, T. The safety movement in Japan. National safety news sept. 1930.

Tyskland.

MENTE. Explosions- und feuergefährliche Stoffe in der Eisenbahn-Verkehrsordnung. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 26.
ZILLEKENS, J. Erfolgreiche Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 26.
Die Ursachen der im Jahre 1928 eingetretenen Betriebsunfälle. Wirtschaft und Statistik 1930, nr 17.

Arbetslön och arbetstid.

VOUGT, A. Arbetstiden i gruvorna inför arbetskonferensen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 35.

Amerikas förenta stater.

Holiday observance in collective agreements. Monthly labor review aug. 1930.
Real wages in the United States, 1890—1926. Monthly labor review aug. 1930.
Wages and hours of labor in the Portland cement industry, 1929. Monthly labor review aug. 1930.

Frankrike.

Familietillægssystemet i Frankrig. Arbejdsgiveren (Danmark) 1930, nr 19.

Ryssland.

The seven-hour day in Soviet Russia. International labour review sept. 1930.

Storbritannien.

Brittiska handelskamrarna påyrka lönesänkning. Industria 1930, nr 18.
Numbers employed and wages in the railway service. The Ministry of labour gazette 1930, nr 9.
Remuneration, hours, etc., in the catering trade. The Ministry of labour gazette 1930, nr 9.

Tyskland.

Die Arbeitszeitfrage in Deutschland. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 36—39.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

GREGORY, T. E. Rationalisering och teknisk arbetslöshet. Industria 1930, nr 20.
JASTROW, J. Prinzip und Problem in der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1930, nr 16.
MEISTER, O. Arbeitslosigkeit und Kriminalpolitik. Arbeit und Beruf 1930, nr 17.
WILLEKE, E. Die Dauerarbeitslosigkeit und ihre berwindung durch organische Rationalisierung. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 377.
Lönenivåns och arbetslöshetsförsäkringens inverkan på arbetslösheten. Industria 1930, nr 18.

Amerikas förenta stater.

CROXTON, F. C. & CROXTON, F. E. Fluctuation of employment in mining and quarring in Ohio, 1914 to 1929. Monthly labor review aug. 1930.
A venture in contributory unemployment insurance. The service letter on industrial relations 15 sept. 1930.

Finland.

Statens åtgärder för arbetslöshetens lindrande. Industritidningen 1930, nr 16.
Undersökningarna rörande arbetslösheten. Social tidskrift 1930, nr 9.

Kanada.

Arbetslösheten i Kanada. Industritidningen 1930, nr 16.

Schweiz.

Die Altersgliederung der Arbeitslosen Ende Juli 1930. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1930, nr 9.
Ergebnisse einer Spezialerhebung über die Arbeitslosigkeit bei den älteren Bureau- und Betriebsangestellten. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1930, nr 9.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Arbeitslosigkeit in Grossbritannien. Arbeit und Beruf 1930, nr 17.

Tyskland.

BERNHARD, E. Das Arbeitsbeschaffungsprogramm von 1930. Soziale Praxis 1930, nr 38.
JAEGER. Ist die gegenwärtige Organisation der Versicherungsämter noch zeitgemäss? Die Reichsversicherung 1930, nr 8.
MICHALKE. Organisationsprobleme der Arbeitsämter, insbesondere der Arbeitsvermittlung. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 23.

PREUSSLER, H. Lastensenkung trotz Arbeitslosenunterstützung! Der Arbeitgeber 1930, nr 18.

RAPHAEL, K. Wertschaffende Arbeitslosenfürsorge als Spitzenausgleich der Arbeitslosigkeit. Soziale Praxis 1930, nr 38.

Arbeidslöshetsforsikring i Tyskland. Arbeidsgiveren (Norge) 1930, nr 18.

Ist die Arbeitslosenversicherung saniert? Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 36.

Österrike.

Arbetslöshetsförsäkringen i Österrike ombygges radikalt. Industria 1930, nr 20.

Verteilung der Arbeitslosen nach Lohnklassen Ende Februar 1930. Statistische Nachrichten 1930, nr 9.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

OLSSON, J. Omsvängning i våra dödlighetsförhållanden. Assurans 1930, nr 16.

Italien.

Den italienske lovgivning til bekjempelse av fødselstilbakegangen. Arbeidsgiveren (Norge) 1930, nr 18.

Bostadsförhållanden.

WEBER, A. Das Bad für die Kleinwohnung. Wohnen und Bauen sept./okt. 1930.

Sverige.

FORSELIUS, C. O. Göteborgs stads ingripande i bostadskrisen. Sunt förnuft 1930, nr 5.

Amerikas förenta stater.

The American women's association building, New York City. Wohnen und Bauen sept./okt. 1930.

Estland.

KURKUS, J. Bâtiments des exploitations agricoles. (Estnisk text.) Eesti statistika 1930, nr 9.

Nederländerna.

KEEGSTRA, H. Das »Nieuwe Huis» (»Neue Haus») in Amsterdam. Wohnen und Bauen sept./okt. 1930.

Tyskland.

NOSBISCH, W. Zentrale Wirtschaftseinrichtungen in den neuen Siedlungen. Wohnen und Bauen sept./okt. 1930.

Österrike.

STRAUSS, V. Das Wiener Familien-Einküchenhaus. Wohnen und Bauen sept./okt. 1930.

Fattigvård och barnavård.

Sverige.

ALKMAN, ANNASTINA. Göteborg — donationernas och stiftelsernas stad. Sunt förnuft 1930, nr 5.

BERGGREN, A. Den kommunala fattigvården och hjälpverksamheten i Göteborg. Sunt förnuft 1930, nr 5.

Om vetenskaplig undervisning i filantropiens teori och praktik. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1930, nr 9.

Estland.

TUISK, A. Assistance publique en 1927/28 et 1928/29. (Estnisk text.) Eesti statistika 1930, nr 9.

Finland.

Förhållandena bland krigsinvaliderna i Finland. Social tidskrift 1930, nr 9.

Norge.

MICHELET, NANNA. Forebyggende barnevern. Socialt arbeid 1930, nr 7.

Storbritannien.

HEYER. Den nye engelske fattiglov. Arbeidsgiveren (Norge) 1930, nr 16.

Tyskland.

EISERHARDT, HILDE. Strafrechtsreform und Bewahrungsgesetz. Soziale Praxis 1930, nr 36.

HEYNACHER, MARTHA. Die Durchführung der Fürsorgeerziehung in Sachsen nach den Angaben der sächsischen Wohlfahrtsstatistik. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 9.

KARSTEN, DOROTEA. Kritisches zum Bayerischen Fürsorgegesetz. Soziale Praxis 1930, nr 39.

KEILER, MARIANNE. Die Reichsfürsorgestatistik und ihre Ergebnisse für Berlin. Berliner Wohlfahrtsblatt 1930, nr 15.

Föreningsväsen.

FLODH, E. C:SON. Borgerlig frihet och fackföreningstvång. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 37.

MARS, H. Nya fackföreningsuppgifter. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 38—40.

Fünfter ordentlicher internationaler Gewerkschaftskongress, abgehalten in Stockholm vom 7. bis 11. Juli 1930. Die internationale Gewerkschaftsbewegung 1930, nr 7/8.

Italien.

OLBERG, ODA. Freie Gewerkschaftsbewegung und faschistische Zwangssyndikate. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 38.

Kanada.

Trade unionism in Canada. The labour gazette 1930, nr 8.

Kina.

RZ. Die »roten» Gewerkschaften in China. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 37.

Polen.

HURWICZ, E. Grundzüge der polnischen Arbeiterbewegung. Die Arbeit 1930, nr 9.

Storbritannien.

BEARD, J. The new outlook for trade unionism. The Labour magazine sept. 1930.
ELVIN, H. H. Trade Unionism at the flood tide. The Labour magazine sept. 1930.
MILNE-BAILEY, W. Der Kongress der englischen Gewerkschaften. Die Arbeit 1930, nr 9.
WEINGARTZ, B. Kongress der Trade Unions. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 37.
Den engelska fackföreningskongressen. Industria 1930, nr 20.
Den engelska fackföreningsrörelsens ekonomiska politik. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 36.
Nya toner i engelsk fackföreningspolitik. Industria 1930, nr 19.
The Trades Union Congress. The Ministry of labour gazette 1930, nr 9.

Österrike.

Die freien Gewerkschaften Österreichs im Jahre 1929. Statistische Nachrichten 1930, nr 9.

Hälso- och sjukvård.

GÅRDLUND, W. De humanistiska skolstudiernas betydelse för läkarutbildningen. Social-medicinsk tidskrift 1930, nr 9.
JUNDELL, I. Översikt över de hittills utförda vaccinationerna mot tuberkulos enligt Calmette och de med dem vunna resultaten. Sv. läkartidningen 1930, nr 38—40.
KAHLMETER, G. De reumatiska sjukdomarna. Svenska röda korset 1930, nr 9.

Sverige.

OTTOSSON, J. Landsbygdens badfråga en viktig kulturfråga för vårt folk. Svenska röda korset 1930, nr 9.
PERMAN, E. Vad kan och bör läkarkåren göra för den medicinska folkupplysningen? Social-medicinsk tidskrift 1930, nr 9.
STRÖMAN, R. & HUSS, R. Dysenterien i Sverige 1916—1928. Hygiea 1930, nr 16.

Tyskland.

BERGMAN, E. Dagens och morgondagens hygien i Tyskland. Svenska röda korset 1930, nr 9.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

KUYLENSTIERNA, C. W. U. Anmälan av Jan Eric Almquist: Om ärftlig besittningsrätt till jord före det sjuttonde sekiets slut. Sv. juristtidning 1930, nr 5.

Finland.

WILLANDT, O. W. Resultaten av statens kolonisationsverksamhet i Finland. Social tidskrift 1930, nr 8.

Storbritannien.

Labour Government's agricultural policy. The Labour magazine sept. 1930.

Tyskland.

LANDQVIST, O. De tyska lantarbetarna och jordbruksproblemen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 36.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

ANDERSEN, P. Om Tjenestemandsstrejker. Nordisk administrativt Tidsskrift 1930, nr 3.

Sverige.

BRUNIUS, A. Mjölkbojkotten och mjölkspärren i Ådalen. Industria 1930, nr 18.
Ett maskerat spekulationsintresse. Industria 1930, nr 19.
Mjölkkrigets biläggande. Industria 1930, nr 19.
Ådalen. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1930, nr 9.

Amerikas förenta stater.

Right of railroad employees to collective bargaining through own representative upheld. Monthly labor review aug. 1930.

Frankrike.

LENZ, K. Streik in Nordfrankreich. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 36.
Socialförsäkringsstrejkerna i Frankrike. Industritidningen 1930, nr 16.
Textilstrejken i Nordfrankrike. Industria 1930, nr 18.

Nederländerna.

Werkstakingen en uitsluitingen gedurende het jaar 1929. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1930, nr 8.

Norge.

KNOPH, R. Kollektive arbeidsoppsigelser. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1930, nr 5—7.

Sydafrika.

Amendment of industrial conciliation and wage acts in South Africa. The Ministry of labour gazette 1930, nr 9.

Tyskland.

GÖPPERT, H. Reichsarbeitsgericht und Betriebsstillegungsverordnung. Der Arbeitgeber 1930, nr 17.
LOTZ. Wo bleibt die Schlichtungsreform? Der Arbeitgeber 1930, nr 17.
Die Tätigkeit der Arbeitsgerichtsbehörden im Jahre 1929. Wirtschaft und Statistik 1930, nr 17.

Österrike.

HEINDL, H. The Austrian act to guarantee the liberty to work and the freedom of assembly. International labour review sept. 1930.
Der Stand der Kollektivverträge und die von ihnen erfassten Arbeitnehmer Ende des Jahres 1928. Statistische Nachrichten 1930, nr 9.

Kooperation.

LAVERGNE, B. »Regiekooperasjon.» Socialt arbeid 1930, nr 7.

PICARD, R. L'organisation rationnelle du commerce de détail: coopératives et sociétés à succursales. Revue des études coopératives 3 kv. 1930.

Thirteenth congress of the I[nternational] C[o-operative] A[lliance] at Vienna. Review of international cooperation sept. 1930.

Amerikas förenta stater.

Legislation relating to consumers' cooperative societies. Monthly labor review aug. 1930.

Danmark.

AXELSEN DREJER, A. The structure and organisation of the co-operative movement. Review of international cooperation sept. 1930.

Frankrike.

Society of the familistère of Guise, France. Monthly labor review aug. 1930.

Storbritannien.

HUNTER, G. B. Co-operative societies and the national mark beef scheme. The co-operative review sept. 1930.

Tyskland.

GRUNFELD, E. La coopération de consommation allemande; origine et extension actuelle. Revue des études coopératives 3 kv. 1930.

KREBS, W. Das Genossenschaftswesen im Jahre 1929. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 419.

Levnadskostnader.

Norge.

HOLLAND, G. A. Norway's state corn monopoly. The co-operative review sept. 1930.

Storbritannien.

WALWORTH, G. The agricultural marketing bill. The co-operative review sept. 1930.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

KASTELEINER, G. Sind Fortbildungsveranstaltungen für Arbeitslose wertvoll und notwendig? Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 24.

Sverige.

Lärlingsutbildningen vid våra verkstäder. Verkstäderna 1930, nr 9.

Tyskland.

GROENEVELD, H. Berufliche Bildungsmassnahmen für Arbeitslose. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 24.

LOEWE, EMMA. Kritisches zur Berufspolitik in der Berufsberatung. Grenzen und Möglichkeiten. Arbeit und Beruf 1930, nr 16.

Neuzeitliche Ausbildung von Lehrlingen in der Industrie. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 36.

Nykterhetsfrågan.

BERGMAN, [J.] Dr. Bratts letzte Äusserungen über die Entbaltsamkeit und das Verbot. Revue internationale contre l'alcoolisme 1930, nr 3/4.

HIITONEN, E. Om smugglingen och dess förhindrande. Nordisk administrativt Tidsskrift 1930, nr 3.

WEYMANN, K. Prohibition? Revue internationale contre l'alcoolisme 1930, nr 3/4.

A. D. H. Official scientific evidence on the subject of alcohol. Revue internationale contre l'alcoolisme 1930, nr 3/4.

Sverige.

GRÄSLUND, G. Spritsmugglingen till Värmland och därmed sammanhängande problem. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 8.

[LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Lagstiftning om alkoholister. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1930, nr 9.

QUIDAM. Kommittéväsendet och alkohollagstiftningen. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 8.

S. A. J. O. och den olaga brännvinstillverkningen. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 8.

Tyskland.

SOYKA, R. Ein deutsches Alkoholverbot? Revue internationale contre l'alcoolisme 1930, nr 3/4.

THIKEN, J. Über die Arbeit der deutschen freien Wohlfahrtspflege zum Schutze von Kindern aus Alkoholikerfamilien ausserhalb des Rahmens der alkoholgegnerischen Fachorganisation. Revue internationale contre l'alcoolisme 1930, nr 3/4.

Socialförsäkring.

BERGSTRÖM, G. Från det sjunde nordiska arbetareförsäkringsmötet i Oslo den 28—30 aug. 1930. Assurans 1930, nr 16.

HERBORG, G. Mave- og Tolvfingertarmsaarets Betydning for Sygeforsikring. Nordisk försäkringstidskrift 1930, nr 4.

LEVINSON, K. Från sjunde nordiska arbetarförsäkringsmötet i Oslo. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 6.

ZEUTHEN, F. Socialforsikring i andre Lande. Socialt Tidsskrift 1930, nr 7/8.

Sverige.

ANDERSSON, TH. Den nuvarande situationen i sjukkassefrågan. Sv. sjukkasse-tidning 1930, nr 9.

ERIKSSON, B. Sjukvårdsförsäkringen. (Föredrag.) Sv. sjukkasse-tidning 1930, nr 9.

ÅBERGSSON, ANNA. Folkpensioneringen under revision. Hertha 1930, nr 7.
En högintressant utredning. Pensionsförsäkringskommittén offentliggör statistiska undersökningar och kostnadsberäkningar. Arbetarskyddet 1930, nr 8.
Pensionsförsäkringskommitténs utredningar. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 5—6.
Sjukförsäkringsfrågan. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Federal employees' retirement act of 1930. Monthly labor review aug. 1930.

Danmark.

ORMESTAD, M. Sykekassemötet i Danmark. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 9.

Frankrike.

SJÖSTRAND, E. Den nya franska socialförsäkringslagen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 37.
Ny fransk socialförsäkringslag. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 6.

Norge.

ORMESTAD, M. Den norske sykeforsikring. Socialt Tidsskrift 1930, nr 7/8.

Tyskland.

GRIESER. Die Änderungen in der Krankenversicherung. Die Reichsversicherung 1930, nr 8.
HEINZE. Die künftige Gestaltung des Reichsbeitrags in der Invalidenversicherung. Die Reichsversicherung 1930, nr 8.
34. Deutscher Krankenkassentag. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 36.
Die Gesundheitsfürsorge in der Invalidenversicherung im Jahre 1929. Wirtschaft und Statistik 1930, nr 18.
Health insurance reform in Germany. Industrial and labour information 15 sept. 1930.
Nedskjæring i Tyskland. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 9.

Österrike.

LIEBERMANN, N. Import amerikanischer Arbeiterversicherung nach Österreich? Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 17.
STARK, E. Die Altersversicherung der österreichischen Arbeiterschaft. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 39.

Ut- och invandring.

World migration movements. The conference board bulletin 1930, nr 44.

Norge.

KONSTAD, R. Den nye norske fremmedlov. Nordisk administrativt Tidsskrift 1930, nr 3.

Tyskland.

BURGDÖRFER, F. Die Wanderungen über die deutschen Reichsgrenzen im letzten Jahrhundert. Allg. statistisches Archiv 1930, nr 3.
SEMRAU, F. Die Ein- und Auswanderung Preussens in den Jahren 1926, 1927 und 1928. Zeitschrift des preuss. statistischen Landesamts 1930, nr 4.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 september—10 oktober 1930 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
335.	Lag ang. ändrad lydelse av 1 § lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar	12 sept.
337.	K. reglemente för Svenska jordbrukskreditkassan	12
344.	K. kung. ang. förbud mot minderårigs användande till vissa farliga arbeten	26

Arbetsmarknaden under oktober månad 1930.

Den vikande tendens, som under de senaste månaderna kunnat iakttagas på arbetsmarknaden, har under oktober framträtt såsom tydlig konjunkturavmattning. Enligt de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas rapporter för månaden steg genomsnittssiffran för antalet ansökningar om arbete å varje hundratal lediga platser under oktober till 175 från 146 för september. Att minskningen i efterfrågan å arbetskraft ej enbart kan betraktas som en säsongförskjutning, framgår vid en jämförelse icke blott med oktobersiffran förra året (148) utan även med siffrorna för åren 1928 och 1927, vilka voro 156 och 170. Fackföreningarnas arbetslöshetsstatistik, vars senaste tillgängliga siffror hänföra sig till den 30 september, vittnar jämväl om att det allmänna läget nu ej är så gynnsamt som under de föregående åren.

Förhållandena inom jordbruket fingo, som vanligt vid denna årstid, till väsentlig del sin prägel av den mot månadens slut försiggående omflyttningen av årsanställda. Tillströmningen av arbetssökande liksom tillgången på lediga platser var i år större än under fjolåret. Dock kunde man konstatera ett visst överskott av äldre drängar och statfolk, medan däremot rapporterades brist å yngre drängar och ladugårdsskötare. Jordbrukets tillfällighetsarbete utgjordes förnämligast av betupptagning, men efterfrågan på arbetskraft var relativt obetydlig, varför överflöd på sökande ständigt förefanns.

Beträffande den industriella arbetsmarknaden är konjunkturförsämringen mest framträdande inom metall- och maskinbranschen; månadens stigande ansökningssiffror för hithörande grupper vittna om ökad arbetslöshet, och ha avskedanden och permitteringar i flera fall berört jämväl den kvalificerade delen av arbetskraften. Gruvindustrien liksom också stenhuggerierna arbetade alltjämt under tryckta förhållanden. En viss avmattning förspordes inom byggnadsverksamheten, förklarligt nog på grund av arbetenas avslutande å bostadsbyggen, avsedda för inflyttning vid månadens början. Minskningen i arbetstillgången berörde i första hand snickare och hantlangare, men även måleriarbetare hade mindre god sysselsättning.

Inom handel och samfärdsel förmärktes även en tillbakagång, särskilt i fråga om butiks- och magasinspersonal. Efterfrågan på minderåriga har dock varit synnerligen livlig, och nu liksom tidigare rådde brist på yngre pojkar. För hotell- och restaurangpersonal inträdde en för säsongen normal nedgång i arbetstillgången, mest kännbar för servitriser, städerskor och kokerskor. Transportarbetarna hade god sysselsättning, i synnerhet under månadens första hälft.

Gruppen husligt arbete uppvisade stor livaktighet, och tillgången är alltjämt knapp beträffande kvalificerade hembiträden och landsjungfrur samt

passflickor, under det att överskott finnes å yngre, mindre kunniga tjänstflickor. För hjälp- och rengöringskvinnor har arbetsmarknaden under största delen av månaden varit mycket god.

Omsättningen på sjömansförmedlingen har gått tillbaka sedan september, både i fråga om däcks- och maskinpersonal, och läget är avgjort sämre än i fjol vid samma tid. Sjömanshusens rapporter för månaden uppvisade också en minskning av arbetstillgången. Antalet avmönstringar under oktober var 2 455 mot 2 296 påmönstringar.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under rapportmånaden från cirka 1 400 till 2 100. Denna siffra är inemot dubbelt så hög som motsvarande för år 1929. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av nästlidna oktober 8 589 mot 6 314 en månad tidigare. Oktobersiffran för år 1929 var 5 036.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under oktober samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	*241*	*211*	*171*	*140*	*129*	*127*	*140*	*144*	*146*	*175*	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	*169*	*128*	*100*	*78*	*73*	*65*	*81*	*99*	*110*	*119*	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	*255*	*233*	*200*	*166*	*148*	*145*	*157*	*161*	*160*	*202*	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·3	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	*13·9*	*13·2*	*12·3*	*10·3*	*8·0*	*8·0*	*7·7*	*8·1*	*9·4*	—	—	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 908.

Arbetstillgången under tredje kvartalet 1930

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under tredje kvartalet år 1930 är, på sedvanligt sätt, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 22 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För tredje kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 2 013 arbetsgivare med 292 745 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under tredje kvartalet 1930, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 206 arbetsgivare med 26 981 arbetare (9 %),
såsom *oförändrad* av 1 193 arbetsgivare med 134 895 arbetare (46 %) och
såsom *sämre* av 614 arbetsgivare med 130 869 arbetare (45 %).

Av de redovisade arbetarna ha 34 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 32 % haft medelgod och 34 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 43, 37 och 20 samt för tredje kvartalet 1929 resp. 58, 30 och 12.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
I	3·76	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25	3·26
II	3·83	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40	3·47	[2] 3·22
III	3·27	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·33	3·51	2·94
IV	2·34	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28	3·43	—
Medeltal	**3·30**	**1·98**	**2·63**	**3·14**	**3·04**	**3·04**	**3·06**	**3·19**	**3·31**	**3·42**	—

Den för det gångna kvartalet framräknade konjunktursiffran 2·94 ligger åtskilligt lägre än motsvarande genomsnittstal för årets andra kvartal (3·22). Denna sänkning återspeglar den mindre gynnsamma tendens, vilken på senare tid givit sig tillkänna på olika områden av vårt näringsliv. Man har givet-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff. — [2] Reviderad siffra.

vis väntat, att den lågkonjunktur, som sedan en längre tid gjort sig gällande på världsmarknaden, särskilt i Amerika, England och Tyskland, förr eller senare skulle komma att återverka på förhållandena jämväl i Sverige. Så lärer nu också ha skett. Man torde emellertid icke kunna påstå, att situationen hittills utvecklat sig till verklig lågkonjunktur — medelsiffran 2·94 understiger ju högst obetydligt siffran 3·00, som angiver »medelgod» — utan tillsvidare endast framträtt såsom en konjunkturavmattning. Denna gör sig starkast gällande i fråga om exportindustrierna, företrädesvis inom trävaru-, pappersmasse-, pappers- och järnbranscherna. Om än avmattningen mera tydligt trätt i dagen under årets tredje kvartal, ter sig ställningen i vårt land, särskilt om den jämföres med förhållandena i de flesta andra länder, ännu förhållandevis tillfredsställande. Såsom allmänt omdöme om tredje kvartalet kan sägas, att marknaden visserligen kännetecknats av vikande tendens, men ändock uppvisat påfallande stor motståndskraft. En viss pessimism, som kunnat spåras på åtskilliga håll, lärer snarare få anses ha sin rot i farhågor för framtiden än i det faktiska läge, som hittills varit rådande.

Vad den framtida utvecklingen angår framstår såsom en faktor, verkande i gynnsam riktning, att gällande kollektivavtal beträffande flertalet större industrigrenar förlängts, i och med att uppsägningstiden numera tilländagått utan att uppsägning skett.

De här berörda konjunktursiffrorna återspegla huvudsakligen den ena faktorn på arbetsmarknaden, nämligen tillgången å arbete. Frågan om arbetstillgångens storlek i förhållande till utbudet av arbetskraft får däremot icke sin belysning ur detta material. För att åskådliggöra relationen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft meddelas här följande siffror ur de månatliga redogörelserna för den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	3:e kvartalet 1930			2:a kvartalet 1930			3:e kvartalet 1929		
	sept.	aug.	juli	juni	maj	april	sept.	aug.	juli
Jordbruk och skogshushållning	110	99	81	65	73	78	105	113	90
Övriga näringsgrenar	160	161	157	145	148	166	136	144	152
Samtliga »	146	144	140	127	129	140	127	135	137

De ovan meddelade relationstalen häntyda, som synes, på att det förefinnes ett icke obetydligt överskott av arbetssökande, även om ökningen sedan i fjol vid samma tid ej är synnerligen stor, åtminstone vad kvartalens båda första månader beträffar. I detta sammanhang må framhållas, att året 1929 måste betecknas som ett särdeles gynnsamt år, varför en jämförelse med detta ej slår väl ut. Undersöker man förhållandena under tidigare år, befinnes det, att man måste gå tillbaka ända till 1924 för att möta så låga siffror för tredje kvartalet som de nu redovisade. Även om alltså det nuvarande läget med arbetsförmedlingsstatistiken som bakgrund ter sig gynnsamt i jämförelse med tidigare år, är detta ej liktydigt med att arbetstillgången vid en

motsvarande jämförelse skulle uppvisa lika förmånliga relationstal, ty kvartalsstatistiken över arbetstillgången återspeglar till övervägande del förhållandena inom den egentliga tillverkningsindustrien, under det att arbetsförmedlingsstatistiken i högre grad hänför sig till sådana näringsgrenar som byggnadsverksamhet, sjöfart, merkantila yrken, husligt arbete, grovarbete m. fl., vilka i relativt mindre grad och i allt fall först i det långa loppet påverkas av konjunktursvängningar på världsmarknaden.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 846—847, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom industri och hantverk, angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom motsvarande jämförelsetal för de fyra närmast föregående kvartalen. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas för de i jämförelsen medtagna kvartalen följande konjunktursiffror:

	Konjunktursiffror				
	3:e kvart. 1930	2:a kvart. 1930	1:a kvart. 1930	4:e kvart. 1929	3:e kvart. 1929
Malmbrytning och metallindustri	2·80	3·24	3·48	3·59	3·68
Jord- och stenindustri	2·40	2·87	2·86	3·19	3·37
Trävaruindustri	2·97	3·35	3·04	3·26	3·43
Pappers- och grafisk industri	2·98	3·30	3·28	3·50	3·60
Livsmedelsindustri	3·49	3·61	3·41	3·52	3·52
Textil- och beklädnadsindustri	3·03	3·04	2·97	3·12	3·09
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·65	3·21	2·94	3·30	3·25
Kemisk-teknisk industri	2·73	3·33	3·84	3·82	3·80

Inom gruppen *malmbrytning och metallindustri* var det endast gruvorna, som höllo sig på samma nivå som föregående kvartal, under det att i övrigt utefter hela linjen förekommo sjunkande konjunktursiffror. Järnverken, som under flera år haft att kämpa med svårigheter, men som vid slutet av år 1928 och början av 1929 fingo en uppryckning, ha under sommarmånaderna arbetat under tryckta förhållanden, och driftsinskränkningar ha på flera håll måst vidtagas. Omsättningen av järn har minskats, och prisläget har varit vacklande. Det är främst exportmarknaden, som drabbats av försämringen, men även på den inhemska marknaden, som förut varit relativt god, har nu den utländska konkurrensen gjort sig starkt gällande. Situationen var bättre i fråga om kvalitetsstål, där omsättningen kan anses normal. De mekaniska verkstäderna rapporterade i allmänhet minskad ordertillgång, och på många platser företogos reduceringar av såväl arbetsstyrkan som arbetstiden. Efter vad exportsiffrorna utvisa, funno dock de stora verkstadsindustriernas produkter även under senaste tiden god avsättning, och på vissa håll gjorde sig bristen på yrkeskunniga arbetare alltjämt kännbar. Skeppsvarven uppvisade minskad arbetstillgång, och nyanställningar av vissa slag av yrkesarbetare, för vilka tidigare funnits nästan obegränsade arbetstillfällen, synas nu ha upphört. Inom den elektriska branschen var ordertillgången fortfarande god.

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	33	8 535	—	—	5	3 994	13	1 671	7	2 423	8	447
2	Malmförädlingsverk	57	26 438	1	2 305	7	2 987	11	6 321	24	9 284	14	5 541
3	Järn- och stålmanufaktur	66	7 950	3	249	11	465	18	2 455	25	3 707	9	1 074
4	Mekaniska verkstäder	219	35 240	6	434	56	9 978	75	11 471	63	10 422	19	2 935
5	Skeppsvarv	15	8 968	—	—	4	2 011	5	4 206	2	603	4	2 148
6	Elektromekanisk industri	15	9 250	1	781	6	4 272	5	4 059	1	21	2	117
7	Annan metallindustri	38	3 420	2	78	13	1 000	11	918	7	1 027	5	397
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	7	1 698	—	—	1	29	1	367	1	124	4	1 178
9	Torvindustri	18	395	—	—	6	126	5	143	2	41	5	85
10	Stenbrott o. -huggerier	46	9 575	3	153	13	970	13	2 013	12	3 852	5	2 587
11	Kakel- o. porslinsind.	14	3 034	—	—	1	34	10	2 437	3	563	—	—
12	Tegelbruk	80	3 782	1	13	18	986	31	1 136	24	1 470	6	177
13	Glasbruk	24	3 195	1	41	3	498	7	553	7	1 235	6	868
14	Cementfabriker, kalkbruk	29	3 841	1	174	11	833	7	499	9	2 315	1	20
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	173	22 093	—	—	40	5 693	59	9 035	56	6 224	18	1 141
16	Snickeri- o. möbelfabr.	131	6 543	12	404	61	2 944	33	1 503	16	1 167	9	525
17	Annan trävarufabrikation	14	757	—	—	7	398	4	292	1	16	2	51
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	65	16 605	—	—	21	5 576	21	5 811	15	3 871	8	1 347
19	Pappersbruk	37	10 559	1	885	7	3 076	5	1 590	14	3 182	10	1 826
20	Bokbinderier m. m.	39	3 041	3	101	12	624	17	1 513	4	641	3	162
21	Boktryckerier o. graf. anst.	81	5 528	4	110	40	2 582	31	2 535	5	251	1	50
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	24	1 421	1	112	7	496	12	712	3	31	1	70
23	Bagerier	41	2 427	—	—	16	1 351	16	715	6	290	3	71
24	Sockerindustri	24	3 597	—	—	15	2 760	4	309	4	522	1	6
25	Choklad- o. konfektfabr.	19	2 790	—	—	6	1 418	9	697	4	675	—	—
26	Bryggerier och bränn erier	63	3 468	—	—	29	1 397	27	1 834	5	126	2	111
27	Tobaksfabriker	11	2 653	—	—	6	2 297	4	219	1	137	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	45	2 131	2	108	27	1 304	12	615	2	65	2	39
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	40	14 368	1	352	8	2 320	12	3 963	14	5 215	5	2 518
30	Jute- och linneindustri	9	2 774	—	—	1	156	5	2 067	3	551	—	—
31	Ylleindustri	48	7 956	2	246	17	3 319	13	1 839	10	2 016	6	536
32	Trikåfabriker	26	4 416	3	153	14	1 603	8	2 607	1	53	—	—
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	61	8 272	3	353	26	3 553	29	4 260	2	67	1	39
34	Annan hithör. industri	60	4 606	5	138	28	2 205	21	1 886	6	377	—	—
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	17	1 022	—	—	9	718	5	244	1	34	2	26
36	Skofabriker	49	6 256	6	838	23	2 870	17	2 206	2	72	1	270
37	Gummivarufabriker	4	1 369	—	—	4	1 369	—	—	—	—	—	—
38	Annan hithör. industri	27	1 694	—	—	12	960	11	627	2	77	2	30
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	25	1 431	—	—	11	947	12	427	2	57	—	—
40	Konstgödningsfabriker	8	804	1	140	5	329	2	335	—	—	—	—
41	Tändsticksfabriker	8	5 320	—	—	—	—	—	—	8	5 320	—	—
42	Annan hithör. industri	29	3 415	2	577	10	1 022	11	839	5	672	1	305
43	**Byggnadsverksamhet**	77	4 033	9	430	31	2 206	24	1 109	11	267	2	21
44	**Kraft-, belysn.- o. vattenv.**	39	6 404	2	99	17	3 576	15	2 055	4	485	1	189
45	**Handel och varulager**	34	2 312	1	49	10	878	17	1 285	4	80	2	20
46	**Land- och sjötransport**	24	7 359	1	95	4	1 020	13	2 821	5	3 344	1	79
47	*Summa* 3:e kv. 1930	**2 013**	**292 745**	**78**	**9 418**	**679**	**89 150**	**681**	**94 199**	**408**	**72 972**	**172**	**27 006**
48	» 2:a » »	1 902	289 034	106	17 809	768	101328	679	112324	257	43 205	92	14 368
49	» 1:a » »	1 976	279 930	80	11 970	730	120099	705	88 853	334	46 817	127	12 191
50	» 4:e » 1929	1 949	288 476	120	22 648	809	135097	627	84 947	274	34 576	119	11 208
51	» 3:e » »	2 009	301 158	161	25 066	872	150287	667	89 159	214	26 159	95	10 487

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktursiffror					
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		3 kv. 1930	2 kv. 1930	1 kv. 1930	4 kv. 1929	3 kv. 1929	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
2	1 740	19	3 444	12	3 351	—	—	16	1 289	17	7 246	3·08	3·04	3·30	3·38	3·43	1
3	111	14	4 241	40	22 086	—	—	23	7 537	34	18 901	2·52	2·98	3·17	3·46	3·51	2
3	110	28	1 974	35	5 866	2	55	40	3 059	24	4 836	2·38	2·83	3·13	3·28	3·46	3
16	2 926	100	9 289	103	23 025	4	454	162	21 190	53	13 596	2·85	3·33	3·63	3·60	3·83	4
—	—	6	1 397	9	7 571	—	—	12	8 774	3	194	2·68	3·70	4·03	4·09	3·87	5
2	912	8	4 302	5	4 036	1	2 981	9	4 769	5	1 500	3·60	3·68	3·89	4·01	3·85	6
2	261	23	1 946	13	1 213	—	—	23	1 650	15	1 770	2·81	3·33	3·19	3·53	3·52	7
—	—	3	790	4	908	—	—	2	396	5	1 302	1·56	2·14	1·89	2·20	2·18	8
3	64	13	316	2	15	—	—	15	319	3	76	2·78	3·67	2·32	3·15	3·53	9
4	168	23	1 427	19	7 980	—	—	35	6 803	11	2 772	2·19	2·62	2·64	3·42	3·42	10
2	56	9	1 778	3	1 200	—	—	10	1 819	4	1 215	2·83	3·03	3·19	2·96	2·96	11
6	202	53	1 804	21	1 776	—	—	45	1 813	35	1 969	2·79	3·48	3·26	2·78	3·48	12
2	509	7	488	15	2 198	—	—	18	1 730	6	1 465	2·25	2·80	3·23	3·61	3·85	13
2	23	17	1 523	10	2 295	—	—	19	2 133	10	1 708	2·69	2·97	3·10	3·15	3·58	14
8	879	104	13 705	61	7 509	—	—	94	11 549	79	10 544	2·87	3·89	2·92	3·14	3·85	15
11	428	81	3 822	39	2 293	2	30	100	4 799	29	1 714	3·23	3·19	3·30	3·57	3·74	16
1	20	12	693	1	44	—	—	14	757	—	—	3·37	3·48	3·56	3·47	3·60	17
3	424	35	9 614	27	6 567	—	—	30	8 465	35	8 140	2·94	3·25	3·14	3·34	3·61	18
—	—	17	5 570	20	4 989	—	—	16	4 557	21	6 002	2·81	3·28	3·30	3·58	3·71	19
3	117	24	1 441	12	1 483	—	—	33	2 667	6	374	2·95	2·92	3·48	3·78	3·69	20
13	1 090	56	3 806	12	632	2	89	69	4 988	10	451	3·44	3·68	3·50	3·67	3·34	21
2	242	17	1 058	5	121	—	—	11	523	13	898	3·39	3·41	2·85	3·51	3·39	22
5	459	32	1 898	4	70	—	—	35	2 107	6	320	3·38	3·55	3·35	3·45	3·50	23
7	977	15	2 338	2	282	—	—	13	2 589	11	1 008	3·62	3·31	3·48	3·29	3·42	24
1	40	11	1 786	7	964	—	—	15	2 249	4	541	3·27	3·35	3·38	3·58	3·36	25
3	557	53	2 520	7	391	—	—	47	2 763	16	705	3·30	3·98	3·34	3·44	3·35	26
2	1 336	9	1 317	—	—	—	—	9	2 308	2	345	3·81	3·81	3·77	3·85	3·85	27
4	170	34	1 750	7	211	—	—	35	1 639	10	492	3·65	3·64	3·46	3·55	3·83	28
6	1 379	25	8 988	9	4 001	1	135	32	12 055	7	2 178	2·50	2·62	2·60	2·51	2·43	29
—	—	4	1 256	5	1 518	—	—	2	752	7	2 022	2·86	2·92	3·49	3·58	3·39	30
4	964	26	5 353	18	1 639	—	—	38	6 647	10	1 309	3·09	2·95	2·88	3·43	3·64	31
4	899	20	3 441	2	76	1	35	22	2 185	3	2 196	3·42	2·99	3·04	3·30	3·34	32
12	1 660	45	6 322	4	290	1	54	51	6 485	9	1 733	3·50	3·80	3·43	3·55	3·38	33
12	566	40	3 182	8	858	4	216	46	3 302	10	1 088	3·46	3·46	3·22	3·57	3·35	34
5	560	10	415	2	47	—	—	10	530	7	492	3·62	3·64	3·26	3·45	3·28	35
20	2 389	27	3 573	2	294	4	512	42	5 394	3	410	3·63	3·51	3·24	3·32	2·79	36
—	—	4	1 369	—	—	—	—	3	1 353	1	16	4·00	2·66	2·43	3·28	3·83	37
2	562	19	809	6	323	1	20	24	1 531	2	143	3·49	3·12	2·70	3·19	3·42	38
4	633	17	706	4	92	—	—	17	1 023	8	408	3·62	3·65	3·74	3·60	3·56	39
1	121	6	469	1	214	—	—	7	664	1	140	3·76	3·38	4·03	3·69	3·61	40
—	—	—	—	8	5 320	—	—	—	—	8	5 320	2·00	3·00	4·00	3·98	3·98	41
3	447	20	1 948	6	1 020	—	—	17	1 711	12	1 704	3·26	3·80	3·47	3·59	3·60	42
14	726	40	2 030	23	1 277	9	304	60	3 506	8	223	3·68	3·56	3·35	3·60	4·21	43
6	1 931	29	4 022	4	451	—	—	18	1 673	21	4 731	3·45	3·54	3·30	3·09	3·25	44
2	171	27	2 023	5	118	—	—	19	1 030	15	1 282	3·37	3·33	3·36	3·45	3·49	45
1	152	11	2 952	12	4 255	—	—	17	5 441	7	1 918	2·69	3·09	3·08	3·56	3·70	46
206	**26 981**	**1 193**	**134 895**	**614**	**130869**	**32**	**4 885**	**1 375**	**170 463**	**606**	**117 897**	**2·94**	.	.	.	.	47
317	46 028	1 183	151 172	402	91 834	39	14 793	1 375	176 864	488	97 377	.	3·22	.	.	.	48
365	54 510	1 238	164 683	373	60 737	32	7 735	1 340	172 000	604	100 195	.	.	3·26	.	.	49
456	86 582	1 234	159 458	259	42 441	42	19 027	1 405	183 167	502	86 282	.	.	.	3·48	.	50
444	92 982	1 345	175 077	220	33 099	80	23 527	1 493	198 253	436	79 378	.	.	.	.	3·51	51

En sämre bild företer *jord- och stenindustrien*, den under året svagaste av alla huvudgrupperna. Stenkolsgruvorna ligga inne med stora lager, och efterfrågan är ringa. Höganäsbolaget tillämpar sedan den 1 september 4-dagars arbetsvecka vid sina gruvor. Stenindustrien har fortfarande små avsättningsmöjligheter, till väsentlig del beroende på att den tyska marknaden för dess produkter till följd av rådande kapitalbrist ligger helt nere; även glasbruken företedde en låg konjunktursiffra. Något gynnsammare läge hade kakel- och porslinstillverkningen; dock syntes importen av tjeckiskt och tyskt porslin motverka avsättningen av inhemsk vara. Minskad arbetstillgång noterades jämväl för tegelbruken, där september månad i allmänhet plägar medföra betydande driftsinskränkningar i samband med den egentliga tegeltillverkningens nedläggande för året.

Inom *trävaruindustrien* företedde sågverken minskad arbetstillgång och ett försämrat prisläge. Kvantitativt var avsättningen av trävaror under årets första hälft i stort sett tillfredsställande, men under de senaste månaderna ha importörerna intagit en avvaktande hållning och av misstro till prisläget uppskjutit sina inköp, ehuru det funnits stora behov att fylla. Prisläget har influerats av de på den engelska marknaden vidtagna sänkningarna i noteringarna av ryska trävaror samt av ovissheten om den kvantitet ryskt virke, som skulle kunna vinna avsättning under innevarande år. Snickeri- och möbelfabrikerna hade efter vanligheten högsäsong under kvartalet, och relationssiffran visade också uppgång.

Av företag tillhörande gruppen *pappers- och grafisk industri* påverkades såväl trämassefabrikerna som pappersbruken fortfarande av den i utlandet rådande depressionen och den därav förorsakade återhållsamheten från köparnas sida. För trämassa var läget försämrat, och speciellt gällde detta sulfatmarknaden, som synes ha tillförts större tillverkningskvantitet än konsumtionen absorberat. Försämringen har även inverkat på sulfiten, som dock i det stora hela ligger väsentligt bättre till. För slipmassa var visserligen tendensen ganska trög, men prisnivån hölls uppe. På pappersmarknaden var omsättningen ringa hela sommaren, och den ljusning, man hade väntat sig i och med den inträdande höstsäsongen, har hittills icke förmärkts. Fabrikanterna ställa sig avvaktande och fasthålla vid sina tidigare noteringar.

Inom *livsmedelsindustrien*, som arbetar med stabilare avsättningsmöjligheter inom landet, undergår sällan arbetstillgången några större förändringar. Vid sockerfabrikerna var rörelsen något livligare än föregående kvartal, medan bryggerierna efter sommarsäsongens slut hade mindre omsättning.

I stort sett är läget oförändrat sedan föregående kvartal för gruppen *textil- och beklädnadsindustri*, i det att de inom densamma inträffade förskjutningarna motverkat varandra. Bomullsindustriens redan förut tryckta ställning har ytterligare försvagats, under det att trikåfabrikationen fått en välbehövlig uppryckning. Nedgången inom skräd-

deri- och konfektionsbranschen torde i huvudsak vara en säsongföreteelse.

Inom *läder-, hår- och gummivaruindustrien* uppvisade skofabrikerna ett ytterligare förbättrat läge. Den kraftiga uppgången för gummifabrikerna, vilken väsentligt bidragit till höjningen av konjunktursiffran för hela gruppen, är endast skenbar, enär de båda största fabrikerna, vid vilka det under kvartalet pågått strejk, ej kunnat lämna någon redovisning över arbetstillgången. Om dessa ej medräknats förra kvartalet, skulle samma konjunktursiffra då erhållits som den nu framräknade.

Beträffande den *kemisk-tekniska industrien* är att anteckna en markerad nedgång för tändsticksfabrikerna, vilka beteckna arbetstillgången som mindre god.

Statens förlikningsmäns verksamhet år 1929.[1]

Enligt statens förlikningsmäns jämlikt 13 § i lagen om medling i arbetstvister avgivna berättelser ävensom de berättelser, som avgivits av under året särskilt förordnade förlikningsmän och förlikningskommissioner, har antalet arbetstvister, vilka varit föremål för någon medlingsåtgärd, under år 1929 utgjort 161, gentemot 174 under närmast föregående år och 203 i medeltal för åren 1915—1928.

I fråga om samtliga för året 1929 redovisade tvister utom två har förhandling mellan parterna ägt rum inför förlikningsman eller förlikningskommission. Beträffande två tvister kom sådan förhandling icke till stånd på den grund, att anbud om medling avböjdes från arbetsgivarpartens sida.

Övriga 159 tvister äro sålunda *förhandlingsärenden*. En del av dem utgöra emellertid endast fortsättning av ärenden, som redovisats i föregående års statistik. Den efterföljande framställningen avser enbart de under året 1929 tillkomna förhandlingsärendena, till antalet 151.

Av ifrågavarande 151 förhandlingsärenden kommo 22 på första distriktet, 21 på andra, 25 på tredje, 31 på fjärde, 24 på femte, 14 på sjätte och 11 på sjunde distriktet samt 6 på särskilt förordnade förlikningsmän och förlikningskommissioner; av de sistnämnda hade 3 först behandlats av vederbörande förlikningsmän (två inom andra och en inom femte distriktet), och äro dessa sålunda dubbelräknade. Arbetsinställelse förelåg i 66 eller 44 % av samtliga dessa ärenden. Antalet av ärendena berörda arbetsgivare utgjorde inalles omkring 1 200 och antalet arbetare omkring 48 000. Av ärendena med arbetsinställelse berördes 350 arbetsgivare och 18 365 arbetare; 64 av de här redovisade arbetsinställelserna voro strejker, 1 lockout och 1 blandad konflikt. I flertalet fall eller 53 (80 %) hade arbetsinställelsen utbrutit, innan ännu någon medling

[1] Enligt den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik utkommande publikationen »Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet år 1929».

kommit till stånd, under det att blott 13 arbetsinställelser föregingos av förhandlingar inför vederbörande medlare.

En jämförelse med de inhämtade uppgifterna om arbetsinställelser under redogörelseåret giver vid handen, att medlingsverksamheten under år 1929 omfattat sammanlagt 37 % av de arbetsinställelser, som inträffat i riket under nämnda år och 74 % av de utav dessa arbetsinställelser berörda arbetarna.

Vad de här ifrågavarande förhandlingsärendenas fördelning på olika näringsgrupper beträffar, stå byggnadsindustrien samt trävaruindustrien och skogshanteringen framom de övriga i avseende på antalet ärenden; i fråga om antalet berörda arbetare kommer gruppen trävaruindustri och skogshantering främst, och därnäst i ordningen följer transportverksamheten.

En fördelning av ärendena efter konflikternas huvudorsaker visar, att bland de 151 nya ärenden, vilka år 1929 blivit föremål för förhandlingar inför förlikningsman eller förlikningskommission, tre fjärdedelar hänföra sig till lönetvister, eller närmare bestämt 101 (67 %) till löneförhöjnings- och 2 (1 %) till lönesänkningstvister samt 10 (7 %) till tvister om andra lönefrågor. Av det sammanlagda antalet förhandlingsärenden under åren 1915— 1928 utgjordes 49 % av tvister angående krav på löneförhöjning, under det att tvister orsakade av krav på lönereduktion förekommo till ett antal av 17 %.

Vad beträffar medlingens resultat finner man, att av de här berörda 151 ärendena 122, eller 81 %, lett till positivt resultat, antingen inför vederbörande förlikningsman eller inför förlikningskommission. I 29 fall (19 %) är medlingen att betrakta som väsentligen resultatlös, i det att ärendets slutbehandling övertagits av parterna själva (i ett fall hänvisats till arbetsdomstolen) eller att tvisten förblivit olöst.

En fördelning med hänsyn till resultatets innebörd av de konflikter, som bilagts inför vederbörande förlikningsman eller förlikningskommission, visar, att 103 konflikter eller 68 % av hela antalet år 1929 tillkomna förhandlingsärenden lösts genom kompromiss, medan 1 utfallit i enlighet med arbetsgivarens och 18 (12 %) i enlighet med arbetarnas fordringar.

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1930.

Undersökningens syftemål och omfattning. Alltsedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter, lämnade av vederbörande kommunala myndigheter, verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan denna framträtt vid de årliga oktoberflyttningarna, samt beträffande åren 1925—1929 även vid fardagen i april. Kortfattade redogörelser för undersökningsresultaten ha lämnats i denna tidskrift.[1]

Vid undersökningen rörande ställningen på bostadsmarknaden omkring 1 oktober innevarande år ha uppgifterna som vanligt erhållits genom frågeformulär, som ifyllts av vederbörande kommunala myndigheter. Frågorna voro desamma som vid den senaste enquêten i oktober 1929. Svar ha ingått från samtliga städer utom från Djursholm, där någon egentlig hyresmarknad ej torde förefinnas.

Vid bearbetningen har liksom vid föregående tillfällen en uppdelning skett av materialet på större städer (med över 10 000 inv.) och mindre städer.

Större städer. Följande sifferrader utgöra en sammanfattning av de inkomna uppgifterna angående bostadstillgången i 39 större städer vid 1930 års oktoberflyttning:

I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara: [2]

	för smålägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum och kök)				för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg. . .	2	13	16	8	15	23	1	—	20	18	1	—
Nybyggda läg.	2	17	15	5	12	25	2	—	13	22	1	1

Som synes, är det nästan endast i fråga om smålägenheter med högst 2 rum och kök, som man kan tala om verklig brist, i det tillgången på dylika anses vara otillräcklig inom 5—8 städer. Knapp tillgång på smålägenheter anses råda inom 15—16 orter. Däremot anses tillgången på medelstora och större lägenheter — särskilt sådana av äldre typ — nästan överallt motsvara eller överstiga behovet.

Bostadsmarknadens utveckling sedan hyresstegringslagens upphävande fr. o. m. den 1 oktober 1923 belyses i efterföljande tablå, vari uppgifterna om tillgången på bostadslägenheter inom 36 vid samtliga undersökningar representerade större städer sammanfattats till »konjunktursiffror» på så sätt, att om-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1923, sid. 25 ff. och 877 ff., årg. 1924, sid. 894 ff., årg. 1925, sid. 530 ff. och 971 ff., årg. 1926, sid. 465 ff. och 947 ff., årg. 1927, sid. 468 ff. och 935 ff., årg. 1928, sid. 337 ff. och 871 ff. samt årg. 1929, sid. 364 ff. och 951 ff.

[2] Vissa av de här redovisade lägenhetstyperna uppges i några städer ej vara representerade, varför summan av uppgifterna i ett par fall understiger 39. Ett liknande förhållande framträder i en del följande sammanställningar.

dömena »otillräcklig», »knapp», »tillräcklig» och »god» uttryckts medelst siffrorna 1, 2, 3 och 4. Härvid har man sammanfört uppgifterna om äldre och nybyggda lägenheter under hänsynstagande till, att de sistnämnda endast utgöra en mindre del av det totala lägenhetsbeståndet. Vid hopräkningen har hänsyn tagits endast till orternas antal, icke till deras folkmängd.

	Tillgången på bostäder i större städer åren 1923—1930												
	okt. 1923	okt. 1924	apr. 1925	okt. 1925	apr. 1926	okt. 1926	apr. 1927	okt. 1927	apr. 1928	okt. 1928	apr. 1929	okt. 1929	okt. 1930
Smålägenheter	1·47	1·59	1·62	1·78	1·92	1·86	2·28	2·39	2·36	2·47	2·19	2·17	2·31
Medelstora låg.	2·81	2·67	2·53	3·08	2·97	3·22	3·17	3·28	3·14	3·19	3·08	3·22	3·86
Större »	2·97	3·15	3·15	3·89	3·81	3·47	3·44	3·42	3·36	3·39	3·28	3·36	3·39

Såsom härav framgår, gingo omdömena om tillgången på lägenheter i allt gynnsammare riktning t. o. m. oktober 1928 varefter tendensen varit mera obestämd. Särskilt i fråga om smålägenheter antydde 1929 års siffror en något försämrad tillgång. Innevarande års konjunktursiffror visa emellertid åter en svag stegring.

Intrycket av att en betydande förbättring i de mindre bemedlades bostadsförsörjning ägt rum sedan hyresstegringslagens upphävande, bestyrkes genom en blick på tab. A, vilken redovisar antalet genom resp. kommuners försorg

Tab. A. I kommunala nödbostäder intagna husvilla vid vissa tidpunkter åren 1923—1930.

Tidpunkter[1]	Antal i nödbostäder boende före fardagen		Antal i samband med flyttningen i nödbostäder nyintagna		Antal efter flyttningen i nödbostäder kvarboende		Antal städer, i vilka dylik inkvartering efter flyttningen förekommit
	familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer	
Okt. 1923	·	·	·	·	1 612	·	23
Okt. 1924	1 157	5 581	622	2 993	[2] 1 549	7 305	23
April 1925	1 276	·	163	·	[3] 1 298	·	20
Okt. 1925	1 074	4 992	291	1 477	[3] 1 231	5 992	21
April 1926	946	4 864	26	189	[4] 899	4 655	17
Okt. 1926	748	3 865	72	337	[5] 708	3 695	19
April 1927	521	2 883	12	71	[6] 503	2 784	18
Okt. 1927	426	2 384	33	159	[7] 336	1 935	15
April 1928	286	1 607	33	175	[8] 292	1 656	14
Okt. 1928	248	1 469	33	145	[7] 250	1 465	14
April 1929	209	1 224	9	37	[8] 212	1 222	13
Okt. 1929	204	1 137	33	143	[7] 219	1 225	11
Okt. 1930	184	1 024	29	153	[7] 204	1 142	13

[1] Vid 1922 års undersökning kunde här ifrågavarande uppgifter ej erhållas för Stockholm, varför siffrorna för nämnda år icke ansetts böra medtagas i denna översikt. — [2] Antalet inkvarterade den 6 okt. — [3] Antalet inkvarterade den 10 april. — [4] Antalet inkvarterade den 8 april. — [5] Antalet inkvarterade den 11 okt. — [6] Antalet inkvarterade den 9 april. — [7] Antalet inkvarterade den 10 okt.

provisoriskt inkvarterade husvilla vid olika tidpunkter. Antalet omhändertagna husvilla utgör sålunda numera knappt en sjättedel mot för sex år sedan. Påpekas bör dock, att nedgången under det senaste året varit helt obetydlig i jämförelse med den, som man konstaterat vid tidigare undersökningstillfällen.

Såsom framgår av tab. B, uppvisade av rikets 39 städer med över 10 000 invånare 13 husvillhet i här avsedd mening i oktober 1930. Det största antalet husvilla, absolut taget, redovisades i Eskilstuna, Linköping, Malmö, Halmstad och Landskrona. I förhållande till folkmängden kom Eskilstuna främst med 9·7 husvilla per 1 000 invånare; därnäst följde Landskrona, Halmstad och Linköping med resp. 7·9, 6·4 och 5·9. En ganska betydande absolut nedgång gentemot oktober 1929 företedde Norrköping, medan Hälsingborg och Skövde, som för ett år sedan uppgåvo ungefär 40 resp. 60 husvilla personer, nu alldeles försvunnit ur tabellen. Däremot uppvisar Linköping en viss ökning i antalet omhändertagna familjer.

Påpekas bör emellertid, att nu meddelade uppgifter icke kunna ge någon mera allsidig och säker uppfattning om den faktiska förekomsten av bostadslöshet å resp. orter. Siffrorna avse, som nämnts, närmast de husvilla, som genom stadens försorg inkvarterats i provisoriska nödbostäder. Dessa äro emellertid av växlande art och beskaffenhet och skilja sig stundom icke mycket från lägenheter, upplåtna i gatureglerings fastigheter o. d., var-

Tab. B. I kommunala nödbostäder intagna husvilla i de större städerna vid 1930 års oktoberflyttning.

Städer [1]	Antal i nödbostäder boende före 1 okt. 1930		Antal i samband med okt.-flyttningen i nödbostäder nyintagna		Antal i nödbostäder boende den 10 okt. 1930		Städer [1]	Antal i nödbostäder boende före 1 okt. 1930		Antal i samband med okt.-flyttningen i nödbostäder nyintagna		Antal i nödbostäder boende den 10 okt. 1930	
	familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer		familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer
Uppsala	10	43	—	—	9	42	Malmö . .	23	128	6	34	[2] 29	[2] 162
Nyköping	10	34	3	13	10	37	Landskrona	24	126	3	21	27	147
Eskilstuna	52	306	2	7	54	313	Halmstad .	26	152	—	—	26	152
Linköping	14	100	13	72	27	172	Mölndal . .	1	4	—	—	1	4
Norrköping	14	86	—	—	10	64	Västerås . .	1	2	1	2	1	2
Västervik	5	25	—	—	5	25	Luleå . . .	—	—	1	4	1	4
Karlskrona	4	18	—	—	4	18	Summa	**184**	**1 024**	**29**	**153**	**204**	**1 142**

[1] I följande större städer uppges inga inkvarteringar i provisoriska nödbostäder ha förekommit: Stockholm, Lidingö, Södertälje, Jönköping, Kalmar, Visby, Kristianstad, Lund, Hälsingborg, Ystad, Trälleborg, Göteborg, Uddevalla, Borås, Trollhättan, Skövde, Karlstad, Kristinehamn, Örebro, Falun, Gävle, Söderhamn, Härnösand, Sundsvall, Östersund och Umeå. Från Gävle meddelas dock, att där 20 familjer om 108 personer den 10 okt. voro inkvarterade i nödbostäder, ehuru av mera permanent natur. — [2] Häri ha ej inräknats 9 familjer om 46 personer, vilka i samband med oktoberflyttningen inkvarterats genom fattigvårdsstyrelsens försorg.

för de uppgiftslämnande myndigheterna ej alltid kunnat ha samma uppfattning om, vilka av resp. kommuner tillhandahållna bostäder skulle inordnas under ifrågavarande kategori. I verkligheten torde ett betydande antal av de såsom husvilla redovisade familjerna sedan flera år ha varit inhysta i de kommunala nödbostäderna, och vissa tecken tyda på, att den kommunala hjälpverksamheten på detta område allt mera kommit att ingå såsom ett led i fattigvårdsarbetet. Belysande är sålunda, att husvillheten numera oftare anses bero på de omhändertagna personernas sociala och ekonomiska nödläge och därmed sammanhängande bristande hyresbetalningsförmåga eller med vederbörandes mindre önskvärda egenskaper som hyresgäst än med någon mera allmän brist på smålägenheter. Att de husvilla till större del än förut utgöras av barnrika familjer, antydes genom att antalet personer per familj i oktober 1924 utgjorde 4·7 men numera uppgår till 5·6.

Vid sidan av den så att säga officiellt registrerade husvillheten förefinnas andra former av mer eller mindre utpräglad bostadslöshet. Vissa husvilla kunna sålunda föredraga att innebo hos släktingar och vänner framför att taga sin tillflykt till kommunala nödbostäder. Vidare torde det på åtskilliga håll förekomma, att gamla och skröpliga bostäder, som ur hälsovårdssynpunkt utdömts eller bort utdömas, fortfarande användas, liksom att husvilla familjer även vintertid kvarbo i kolonistugor o. d. Sistnämnda företeelse anses dock numera mindre vanlig än tidigare, åtminstone i Stockholm.

Nedgången i husvillheten sammanhänger givetvis med de senare årens livliga byggnadsverksamhet. Beträffande denna ha inga särskilda uppgifter inhämtats till förevarande undersökning, men synas de till den ordinarie byggnadsverksamhetsstatistiken meddelade uppgifterna om under år 1929 beviljade byggnadsföretag tyda på, att bostadsproduktionen numera tenderar till att åtminstone under den närmaste tiden kvarstå på en jämförelsevis hög nivå (se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 280 ff.).

Även hyresnivåns utveckling torde för närvarande ur hyresgästsynpunkt te sig fördelaktigare än under vissa föregående år, såsom framgår av efterföljande sammanställningar, avseende 39 resp. 35 större städer:

	Antal städer, varest i okt. 1930 hyresnivån uppgivits vara:								
	för smålägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg.	1	29	9	9	29	1	14	25	—
Nybyggda läg.	1	30	8	5	29	5	4	31	2

Som synes, anses hyrorna i de flesta städer numera icke förete någon märkbar rörelsetendens. Å de orter, där hyresnivån anses vara stadd i förskjutning, synas i fråga om större och medelstora lägenheter av äldre typ sänkningar vara vanligare än stegringar, medan förhållandet är det motsatta i fråga om smålägenheter.

Utvecklingen under tidigare år framgår av följande tablå:

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:								
	för smålägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Okt. 1925	1	22	12	3	26	6	9	24	2
April 1926	2	26	7	5	24	6	13	22	—
Okt. 1926	3	24	8	8	25	2	18	17	—
April 1927	1	26	8	5	25	5	11	22	2
Okt. 1927	—	28	7	6	27	2	13	21	1
April 1928	1	30	4	3	30	2	9	25	1
Okt. 1928	2	28	5	5	28	2	8	26	1
April 1929	1	28	6	3	28	4	6	25	4
Okt. 1929	—	26	9	6	27	2	8	26	1
Okt. 1930	1	25	9	7	26	2	11	23	1

Mindre städer. Att bostadsfrågan f. n. å de flesta mindre orter torde ha upphört att vara något mera brännande socialt problem synes i viss mån bestyrkas av efterföljande sifferrader, vilka utgöra en sammanställning av de erhållna upplysningarna om bostadstillgången, som till denna utredning erhållits från 73 orter:

	I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:											
	för smålägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum o. kök)				för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg.	11	36	19	7	21	42	9	1	22	40	8	1
Nybyggda läg.	10	33	16	10	12	45	9	2	12	43	6	1

Tillgången på medelstora och större lägenheter torde sålunda endast i relativt få fall understiga efterfrågan, medan däremot tillgången på smålägenheter ställer sig sämre. Denna har nämligen i 7—10 städer direkt betecknats såsom otillräcklig, och från 16—19 orter föreligga uppgifter om knapp tillgång.

Efterföljande sammanställning av de från 69 mindre städer erhållna uppgifterna om bostadstillgången under perioden 1922—1930 har åstadkommits på samma sätt som motsvarande konjunktursiffror för de större städerna. Jämför man de båda sifferserierna, visar sig, att omdömena om bostadstillgången i de mindre städerna ej ens under de tidigare åren häntytt på någon bostadsknapphet jämförbar med den, som uppgivits från de större städerna, samt att tillgången på smålägenheter även under senare år varit märkbart bättre i de mindre städerna än i de större. Den nedgång, som de fyra senaste siffrorna för smålägenheter likväl förete gentemot april 1928, synes man på grund av dessa uppgifters subjektiva karaktär tills vidare böra betrakta med viss reservation.

Tillgången på bostäder i mindre städer åren 1922—1930

	okt. 1922	okt. 1923	okt. 1924	okt. 1925	apr. 1926	okt. 1926	apr. 1927	okt. 1927	apr. 1928	okt. 1928	apr. 1929	okt. 1929	okt. 1930
Småhägenheter	2·85	2·45	2·55	2·75	2·86	2·87	2·88	2·86	3·02	2·83	2·75	2·78	2·61
Medelstora läg.	2·79	2·86	3·09	3·25	3·17	3·35	3·32	3·23	3·26	3·10	3·16	3·17	3·06
Större »	2·91	3·01	3·20	3·36	3·32	3·43	3·34	3·31	3·26	3·16	3·18	3·17	3·16

Den i de mindre städerna officiellt registrerade husvillheten, som aldrig varit stor, har nu nedgått till en ren obetydlighet — en enda familj om 4 personer, som efter oktoberflyttningen kvarbodde i en kommunal nödhjälpsbostad i Oskarshamn.

Uppgifterna om hyresnivån i de mindre städerna kunna sammanfattas i följande tablå:

Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:

	för småhägenheter			*för medelstora lägenheter*			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg. . . .	3	58	12	7	58	8	7	59	5
Nybyggda läg. .	2	51	16	1	56	11	1	54	7

Utvecklingen från tidigare år framgår av *följande siffror, som* avse 69 städer:

Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:

	för småhägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Okt. 1925 . . .	5	56	8	9	57	3	13	51	2
April 1926 . . .	7	55	7	10	56	3	15	53	—
Okt. 1926 . . .	5	59	5	14	52	3	22	43	2
April 1927 . . .	4	57	8	8	57	4	13	52	3
Okt. 1927 . . .	11	53	5	15	52	2	15	53	1
April 1928 . . .	6	56	7	8	53	8	10	54	4
Okt. 1928 . . .	11	45	13	10	52	7	11	52	5
April 1929 . . .	8	53	8	9	57	3	10	56	2
Okt. 1929 . . .	6	53	10	8	59	2	10	54	1
Okt. 1930 . . .	3	53	13	5	55	9	7	56	6

Dessa sammanställningar torde ge ungefär samma intryck som motsvarande för de större städerna.

Olycksfall inom sjömansyrket år 1929

jämte en specialundersökning rörande olycksfall vid besök i land.

I likhet med föregående år har med ledning av till socialstyrelsen inkomna anmälningar om olycksfall i arbete, rapporter om sjöolyckor samt protokoll från sjöförklaringar och sjöförhör utarbetats en redogörelse för under år 1929 inträffade olycksfall, som drabbat ombord å svenska fartyg anställda sjömän. Det sammanlagda antalet olycksfall uppgår till 1 549, av vilka 68 med dödlig utgång, medan motsvarande siffror för 1928 voro 1 302 resp. 74, eller en ökning med 19 resp. minskning med 8 procent. Den anmärkningsvärda ökningen är huvudsakligen att skriva på de lindrigare olycksfallens konto och beror förmodligen till stor del på de ändrade bestämmelser angående karenstiden, vilka trädde i kraft med 1929 års ingång och som haft till följd större noggrannhet i fråga om inrapporterande av jämväl sådana smärre olycksfall, som tidigare ej beaktats i full utsträckning. För detta antagande talar även det förhållande, att ökningen är störst beträffande de olycksfall, som ägt rum i kust- och östersjöfart, en ökning vilken i jämförelse med 1928 års siffror uppgår till resp. 24 och 50 %, under det att för olycksfall i utländsk hamn samt i nordsjö- och oceanfart stegringen stannar vid resp. 16, 9 och 17 %. För de i svensk hamn inträffade olycksfallen, vilka av naturliga skäl lättare än andra komma till myndigheternas kännedom, var ökningen 18 %.

Av det vid utredningsarbetet använda primärmaterialet ha 108 rapporter om sjöolyckor i eller utan samband med sjöförklaring eller sjöförhör införskaffats från kommerskollegium, medan 1 517 anmälningar om olycksfall i arbete inkommit från vederbörande polismyndighet genom yrkesinspektörerna; 76 olycksfall ha sålunda inrapporterats från båda dessa håll.

I 68 fall eller 4·4 % av samtliga drabbade olyckshändelserna å svenska fartyg anställda utländska sjömän, fördelade på följande nationaliteter: 1 brasilianare, 6 britter, 10 danskar, 10 finnar, 1 grek, 1 lett, 1 nordamerikanare, 20 norrmän, 1 portugis, 1 rumänier, 1 spanjor, 14 tyskar och 1 österrikare.

Olycksfall inträffade å 837 fartyg, av vilka 790 maskindrivna samt 47 segelfartyg och pråmar. Antalet olycksfall för varje i undersökningen ingående fartyg växlar på sätt angives i nedanstående tablå:

	Antal fartyg, å vilka antalet olycksfall utgjort												Summa
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	17	63	
Maskindrivna fartyg	471	175	65	33	15	17	6	4	1	1	1	1	790
Segelfartyg och pråmar	43	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
Summa	**514**	**179**	**65**	**33**	**15**	**17**	**6**	**4**	**1**	**1**	**1**	**1**	**837**

Dödsolyckorna voro fördelade på 57 maskindrivna fartyg och 5 segelfartyg. Av de förstnämnda hade 54 vartdera ett, 1 två, 1 tre och 1 fyra dödsfall; de senare hade vartdera ett olycksfall med dödlig utgång.

Olycksfallsintensiteten under årets olika månader framgår av nedanstående uppställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	S:a
Dödliga olycksfall:													
Maskindrivna fartyg . .	3	3	6	4	7	5	3	4	4	2	9	13	63
Segelfartyg och pråmar .	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	1	5
Icke dödliga olycksfall:													
Maskindrivna fartyg . .	96	72	83	119	131	116	117	127	145	146	150	133	1 435
Segelfartyg och pråmar .	2	—	1	2	4	1	5	2	10	9	4	6	46
Summa	101	75	90	125	142	122	126	135	160	157	163	153	1 549

Olycksfallens relativa fördelning på de olika bemanningsspecialiteterna klarlägges i efterföljande tablå, där för jämförelse angivas motsvarande medeltal för tioårsperioden 1919—1928.

	Befälhavare		Styrmän		Maskinister		Däcksmanskap		Maskinmanskap		Kökspersonal				Summa	
											manlig		kvinnlig			
	1929	1919—28	1929	1919—28	1929	1919—28	1929	1919—28	1929	1919—28	1929	1919—28	1929	1919—28	1929	1919—28
Anställda, % .	9·4	9·8	8·3	8·7	10·6	10·5	36·4	36·9	19·3	19·0	9·2	8·2	6·8	6·9	100·0	100·0
Olycksfall, % .	6·2	7·2	8·1	8·9	8·3	8·9	38·0	39·3	27·9	25·3	8·7	7·2	2·8	3·2	100·0	100·0
Dödsfall, % .	10·3	9·4	7·4	10·5	4·4	6·0	41·2	42·0	30·8	23·8	4·4	5·1	1·5	3·2	100·0	100·0

Av samtliga olycksfall inträffade 68·4 % å fartyg, som lågo i hamn, och 31·6 % å fartyg, som befunno sig på resa till sjöss, medan motsvarande relationstal för olycksfall med dödlig utgång äro 78 resp. 22 %. Av olycksfallen i hamn komma 11·8 % på arbete med lastning och lossning. Antalet olycksfall i samband med egentliga sjöolyckor är anmärkningsvärt obetydligt och utgör endast 0·9 % av samtliga olycksfall samt 3 % av dödsfallen. Motsvarande siffror för år 1928 voro 1·6 och 17·6 % samt 1927 resp. 2·9 och 42·4 %.

Olycksfallens fördelning med avseende på orsaker, fartygscert, bemanningsspecialiteter och fartygens positioner vid olycksfallstillfällena framgår av tabellen å sid. 864—865.

Talrikast, 16·2 % av samtliga, äro de olyckshändelser, som förorsakats genom nedstörtande eller fall. Härnäst komma följande orsaker: lastning och lossning 11·8 %, förtöjningsarbete 8·5 %, ställningar, landgångar och lejdare 7·4 %, handverktyg 6·3 %, luckor och skärstockar 5·7 % samt eldning och kol-

lämpning 5·6 %. I fråga om olycksfall med dödlig utgång inträffade ej mindre än 30·9 % under förflyttning till eller från fartyg vid besök i land, 17·6 % vid personers fall eller nedstörtande, 11·7 % under besök i land, 7·3 % vid spårlöst försvinnande från fartyg, 5·9 % vid eldsvåda och 4·4 % vid lastning och lossning.

Av de olycksfall, som ej hade dödlig utgång, voro 518 av så allvarlig art, att de föranledde de skadades avmönstring; 132 av dessa avmönstringar ägde rum i utländska hamnar.

De under året inträffade olycksfallen giva i stort sett icke anledning till några nya erinringar ur arbetarskyddssynpunkt. Några av olyckorna förete dock en del särdrag, vilka erbjuda ett visst intresse, varför en kortfattad redogörelse härför lämnas i det efterföljande.

Fall från väders med dödlig utgång eller förorsakande svårartade skador förekomma ganska ofta trots segelfartygens alltmera avtagande antal och den minskade omfattningen av arbete i fartygs rigg.

En sjöman, som beordrats lösgöra en stållina, vars ena ända var fastgjord å nocken av en upphissad lastbom, lät för att utföra detta arbete stående i ett kolmått hissa upp sig i den bommen tillhörande vinschwiren. Väl uppkommen råkade han sparka till den spärrhake, som håller måttet fast vid bygeln, varvid måttet tippade, så att mannen föll ned å däcket och slog ihjäl sig.

Olyckor, förorsakade av brottsjöar äro tämligen allmänna och kunna betecknas såsom typiska för sjömansyrket. Att en man spolas över bord från ett fartyg, som ligger till ankars, torde dock vara mindre vanligt. Så hände emellertid befälhavaren å en ångare, som ankrat å en öppen redd. Ångaren blev härunder påseglad av ett annat fartyg, och under arbete med att föra ut en tross till en assisterande bogserbåt råkade befälhavaren på grund av den svåra sjögången gå över bord och trots intensiva räddningsförsök drunkna. Även de fyra man, som gått i livbåten för att söka rädda kaptenen, voro i livsfara, men bärgades av bogserångaren.

Av mera svårartade *olycksfall under maskinarbete* må följande omnämnas:

En trålare, som befann sig på fiske i Skagerack, råkade under hårt väder och hög sjö ut för maskinskada. Efter att ha avstängt ångan till maskinen samt tillkopplat baxningsanordningen för att maskinaxeln ej oavsiktligt skulle kunna vridas, steg maskinisten ned i den s. k. maskingropen för att undersöka ett lager. Trots de vidtagna försiktighetsåtgärderna kom axeln genom sjöns inverkan på propellern i rörelse, och maskinisten blev därvid så illa klämd av den nedgående veven, att han senare avled. Vid undersökning befanns, att en kugg i det baxningsinrättningen tillhörande kugghjulet fattades, vilket antages vara anledningen till att axeln kunnat gå runt.

Fall från ställning under arbete utombords har medfört döden för tvenne sjömän. I båda fallen förorsakades olyckan därigenom, att de linor, medelst vilka ställningarna upphängts, brusto.

Å en vid kaj liggande ångare voro tre besättningsmän sysselsatta med att från en under fartygets akter upphängd ställning utföra målningsarbete, varvid en s. k. gaj eller ridare, som var anbragt å ena ändan av ställningen för att hålla densamma intill fartygssidan, gick av. Då ställningen härvid häftigt svängde ut, föll en av sjömännen i vattnet och omkom genom drunkning. Gajen, som bestod av en tämligen klen s. k. vevlingslina

och hårt styvhalad var ledd över roderbladets akterkant, hade tydligen under beröringen därmed så småningom avnötts och ej längre kunnat emotstå den relativt höga belastningen utan sprungit av. Ett par lösändar voro uthängda över relingen, men nådde ej så långt ned, att de kunde tjänstgöra som livlinor.

Det andra olycksfallet i detta sammanhang ägde rum i en torrdocka. Fartygets styrman uppehöll sig för arbetes utförande å en utombordsställning, som han själv tillriggat, då ställningsändan plötsligt gick av och mannen störtade ned å dockans botten, därvid ådragande sig så svåra skador, att han senare avled. Av undersökningen framgick att tågvirket i fråga varit allt för klent och dessutom sannolikt blivit bränt av en å ställningen medförd brinnande blåslampa.

En *gasförgiftningsolycka* med allvarliga följder inträffade ombord å ett större oljetankfartyg. Olyckans förlopp framgår tydligt av befälhavarens redogörelse, som här återgives.

»Besättningen har under dagen varit sysselsatt med rengöring av lasttankar. Under rengöringen av 1:ans vingtankar förmärktes gas i desamma, varför besättningen erhöll order att ej gå ned utan gasmasker samt med lina om livet och att ej vara nere längre än högst 10 minuter, dock med order att begiva sig upp så snart som tecken till andnöd förmärktes. Omkring kl. 9·50 em. förmärktes, att det ej stod rätt till med jungmannen K. som då befann sig nere i 1:ans bb. vingtank och med gasmask på. Omedelbart begav sig båtsmannen P. och matrosen A. samt strax därefter matrosen J. och 1:ste styrmannen till platsen för att transportera upp K. Då felet förmärktes med jungman K. hade han varit nere i tanken mellan 5 och 7 minuter. Då ovannämnda personer kom K. till undsättning, befanns han redan avsvimmad. Under transporten av K. avsvimmade matros J. och föll från understa stringern ned på ett underliggande rör i botten av tanken. 1:ste styrmannen meddelade förhållandet ögonblickligen till de på däck stående. Båtsman och 1:ste styrman fortsatte transporten av K. Båtsmannen började känna tecken till avsvimmande, varför han med nöd begav sig upp ur tanken. Därefter fortsatte 1:ste styrmannen ensam och lyckades få K. fram under luckan, men under försök att få en lina om livet på K. avsvimmade även 1:ste styrmannen och blev hängande i ena benet över en tvärskeppsbalk med huvudet ned. Förhållandet rapporterades omedelbart till befälhavaren, vilken ögonblickligen föranstaltade om hjälp från land samt att läkare och ambulans eftersändes. Under tiden tills hjälpen från land anlände, begav sig matrosen A. med lina om livet ned och lyckades fästa en annan lina om 1:ste styrmans ena ben. 1:ste styrman halades upp på däck i medvetslöst tillstånd. Upplivningsförsök vidtogs omedelbart av den från land anlända hjälpen. Efter en stund återfick 1:ste styrman medvetandet. Omedelbart efter det 1:ste styrmannen var upphalad på däck, nedgick matrosen M. med gasmask på samt lina om livet fästande en annan lina om K., som därmed upphalades. Även med K. påbörjades omedelbart upplivningsförsök. Omedelbart efter K. var upphalad på däck nedgick 2:dre styrmannen och fartygets från land anställda vaktman i tanken med gasmasker och lina på för att transportera upp J., vilket med förenade krafter lyckades. Likaledes påbörjades ögonblickligen upplivningsförsök med J., vilka kröntes med framgång efter en stunds arbete. Vid fallet hade J. erhållit en del krossår i huvudet. J. transporterades i eftersänd ambulans till sjukhus och hade strax efter återfått medvetandet. Första förband pålades J. av kaptenen. Upplivningsförsöken av K. fortsattes oavbrutet. K. omhändertogs av läkaren, då denne anlände, och upplivningsförsöken fortsattes under hans råd och anvisningar, tills läkaren konstaterade, att livet hade flytt. Under det oavbrutna upplivningsförsöket av K. förmärktes någon gång tecken till liv. Efter det läkaren förklarat K. död, transporterades han i en av de eftersända ambulanserna till bårhus. Innan läkaren lämnade fartyget, undersökte han på befälhavarens anmodan 1:ste och 2:dre styrmannen, men kunde ej för tillfället konstatera några svårare följder av det skedda. Det från land anlända livräddningsmanskapet medförde apparater för konstgjord andning, vilka användes vid samtliga upplivningsförsök.»

Förutom de i tabellen upptagna olycksfallen med dödlig utgång må nämnas, att en ombord å fartyg anställd sjöman omkommit genom drunkningsolycka vid badning, varjämte ej mindre än 13 i tjänst ombord varande sjömän begått självmord. Av dessa voro 2 befälhavare, 2 styrmän, 3 maskinister, 1 telegrafist, 1 matros, 3 man tillhörande maskinmanskapet och 1 steward.

Ett avsevärt antal av de inträffade olycksfallen äro till följd av sjömansyrkets egenart av sådan natur, att de näppeligen kunna förebyggas. Andra åter, och med all sannolikhet det stora flertalet, tillkomma under sådana förhållanden att de genom iakttagande av nödig försiktighet, omtanke och aktsamhet från vederbörandes sida borde kunna undgås. Sjömännen torde i regel mera än andra yrkesutövare ådagalägga en viss sorglöshet i fråga om försiktighetsåtgärders vidtagande och synas stundom rent av hysa förakt för allt vad varsamhet heter under tjänstens utövande. Otvivelaktigt skulle en hel del, särskilt av de lindrigare olycksfallen kunna förekommas genom sjömännens eget åtgörande i berörda hänseende. Slutligen förekomma ett antal olycksfall, som att döma av inkomna rapporter och anmälningar om olycksfall med all sannolikhet äro att helt eller delvis tillskriva bristande säkerhetsåtgärder. Hit höra fall från ställningar vid arbete utombords, därvid nästan undantagslöst kunnat konstateras frånvaron av livlinor, ett missförhållande som även förekommer, då besättningsmän under överspolning och hårt väder beordrats utföra arbete å delar av öppet däck, som utsättes för inverkan av brottsjöar. Oskyddade lucköppningar i mörka mellandäcksrum giva titt och ofta anledning till allvarliga olycksfall. Vikten av att, då arbete pågår å dylika platser, ha luckorna väl belysta eller täckta, kan ej nog framhållas. Underhaltig belysning vid landgångar och lejdare synes jämväl i en del fall ha varit åtminstone bidragande orsak till olycksfall, och enahanda missförhållande är att anteckna i fråga om belysningen i kolboxar under lämpningsarbete. Otillfredsställande räcken vid förande av däckslaster samt däckslasters ojämnhet och hålighet utgöra ofta återkommande anledningar till olycksfall, vilka bort kunna undvikas, om gällande föreskrifter beträffande säkerhetsåtgärder iakttagits.

Olycksfall i samband med besök i land under åren 1920—1929.

Den kraftiga stegringen under 1929 av olycksfallen under rubriken »förflyttning till eller från fartyg vid besök i land» har föranlett vidtagande av en mera ingående undersökning av hithörande förhållanden. Sålunda har med ledning av till socialstyrelsen inkomna anmälningar om olycksfall i arbete, sjöförhörsprotokoll och andra handlingar verkställts utredning beträffande vissa grupper olycksfall inom sjömansyrket, som inträffat under tioårsperioden 1920—1929. Utredningen avser *dels* sjömäns försvinnande under vistelse i land, *dels* olycksfall vid uppehåll i land, *dels och* olycksfall, som ägt rum vid förflyttning från eller till fartyg i samband med besök i land.

Det sammanlagda antalet inom nämnda grupper inrapporterade olycksfall

uppgår till 465, av vilka 164 haft dödlig utgång; 231 olycksfall, av vilka 31 dödliga, inträffade i svenska hamnar, medan 234, varav 133 dödliga, ägde rum i utlandet. Av de 164 sjömän, som ljöto döden, förolyckades 72 bevisligen under rusets inflytande, men sannolikt har alkoholkonsumtion även i en del övriga fall varit bidragande orsak till olyckorna, ett förhållande som, om det visserligen ej direkt framgår av vederbörande handlingar, dock av desamma låter sig avläsas som sannolikt.

De anförda siffrorna giva vid handen, att olycksfallens antal är ungefär detsamma i svenska som i utländska hamnar. Ser man emellertid till de inträffade olyckornas svårhetsgrad, befinnes det att de svårartade fallen, enkannerligen de som haft dödlig utgång, till långt övervägande grad ägt rum i främmande hamnar. Mera än 81 % av samtliga dödsfall komma nämligen på de utländska hamnarnas konto. Huvudparten av olycksfallen med dödlig utgång utgöres av drunkningsolyckor, uppgående till ett antal av 99, som drabbat sjömän, vilka under besök i land eller i samband därmed varit på väg till eller från sina fartyg. Hälften (49) av dessa drunkningsolyckor har ägt rum under förhållanden, som tyda på att berusning med spritdrycker varit enda eller bidragande orsak. Som en annan, ofta förekommande bidragande orsak till sistnämnda slags olycksfall må anföras frånvaro av eller bristande belysning under den mörka delen av dygnet i vissa, särskilt främmande hamnar.

Flera sjömän ha under vistelse i land blivit överkörda av å hamnspåren växlande tåg samt dödade. Även vid en del av dessa fall synes otillräcklig belysning kunna angivas som bidragande olycksfallsorsak.

De olycksfall, vilka icke haft dödlig utgång, ha i allmänhet varit av lindrigare art. De omfatta fall från landgång, å kajer och däck, nedstörtande mellan fartyg och kaj, misshandel ombord eller i land, fall i vattnet från roddbåtar m. m., de flesta i samband med landbesök. Liksom olycksfallen med dödlig utgång ha jämväl de lindrigare fallen i stor utsträckning ägt rum under rusets inflytande, varjämte såsom bidragande orsak bristande eller otillräcklig belysning varit för handen även vid ett antal av dessa fall.

Omfattningen under *tioårsperioden av de i utländska hamnar inträffade olycksfallen med dödlig utgång* framgår av nedanstående uppställning:

	Antal olycksfall med dödlig utgång i utländska hamnar										
År	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1920—29
Försvinnande under vistelse i land	1	3	1	2	1	—	1	—	—	1	10
Olycksfall under vistelse i land	7	2	3	1	3	5	6	3	4	7	41
Förflyttning till eller från fartyg vid besök i land	3	2	4	9	4	9	11	9	12	19	82
Summa	**11**	**7**	**8**	**12**	**8**	**14**	**18**	**12**	**16**	**27**	**133**
I % av samtliga dödsolyckor inom sjömansyrket[1]	14	19	18	26	20	30	33	32	26	40	26

[1] Utom dödsfall i samband med fartygsförlisning.

Med hänsyn till den geografiska belägenheten av de hamnar, där här berörda olycksfall ägt rum, blir fördelningen av desamma som följer:

Amerikas förenta stater	2	Frankrike	19	Polen	2
Argentina	3	Franska kolonier	2	Portugal	3
Belgien	14	Holland	8	Ryssland	1
Brasilien	1	Holländska kolonier	4	Spanien	7
Brittiska kolonier	5	Italien	1	Storbritannien	30
Danmark	3	Japan	1	Tyskland	16
Danzig (och Neufahrwasser)	3	Kuba	1	Venezuela	1
Finland	5	Norge	1	Summa	138

Följande hamnar ha de flesta olycksfallen: London (med närbelägna hamnplatser vid Thames) 8, Antwerpen 7, Lybeck, Rotterdam och Rouen vardera 5 samt Bordeaux, Gent och Kotka vardera 4 olycksfall.

Det torde böra anmärkas, att de i förestående tvenne tablåer upptagna olycksfallen endast avse sådana, som träffat sjömän, vilka vid resp. olycksfallstillfällen varit anställda å svenska fartyg, och varom i en eller annan form ingått officiellt meddelande till vederbörande myndigheter. Antalet av övriga i utländska hamnar omkomna svenska sjömän, vare sig dessa befunnit sig därstädes utan anställning, varit efterseglade eller haft plats å främmande fartyg, är ej för närvarande känt, men torde efter uttalanden från vissa konsulat vara ganska betydligt.

Att med säkerhet kunna fastslå orsakerna till den under senare år stegrade olycksfallsfrekvensen i främmande hamnar bland å svenska fartyg anställda sjömän torde vara vanskligt. Från vissa svenska konsulat i utlandet framhålles emellertid, att denna företeelse sannolikt står i förbindelse med det förhållande, att sjömän å svenska — liksom å de andra nordiska ländernas — fartyg på grund av den rikliga tillgången på kontanta penningmedel, som genom de nordiska sjömanslagarnas bestämmelser stå dem till buds, skulle vara mera än andra nationers sjömän utsatta för faran att i berusat tillstånd råka ut för olyckor under uppehåll i land. Huru härmed förhåller sig är svårt att bedöma, men de från konsulathåll framställda förmodanden motsägas i varje fall icke av de föreliggande olycksfallssiffrorna. Antalet dödliga olycksfall i främmande hamnar har nämligen under femårsperioden närmast efter sjömanslagens ikraftträdande ökats inalles med 78 % och i förhållande till övriga dödsfall med 66 % jämfört med motsvarande tidrymd före nämnda lags tillkomst.

Olycksfall inom sjömansyrket under år 1929, fördelade efter orsaker,

	Orsaker	Olycksfall å maskindrivna fartyg			Olycksfall å segelfartyg och prämar			Hela antalet olycksfall		
		Dödliga	Icke dödl.	Summa	Dödliga	Icke dödl.	Summa	Dödliga	Icke dödl.	Summa
1	Fartygs förlisning i öppen sjö	—	1	1	—	—	—	—	1	1
2	» strandning eller grundstötning	1	7	8	—	—	—	1	7	8
3	» kollision	1	4	5	—	—	—	1	4	5
4	Fall från väders (rigg, skorsten, lastbom etc.)	4	10	14	—	—	—	4	10	14
5	» över bord från däck	5	2	7	1	—	1	6	2	8
6	» å däck	—	123	123	—	5	5	—	128	128
7	» genom luckor ned i lastrum, kolboxar etc.	2	32	34	—	2	2	2	34	36
8	» vid vistelse i lastrum, kolboxar, tankar o. d.	—	63	63	—	2	2	—	65	65
9	Nedfallande föremål	—	34	34	1	1	2	1	35	36
10	Brottsjöar	2	36	38	—	1	1	2	37	39
11	Arbete (å ställning) på fartygs utsida	2	3	5	—	—	—	2	3	5
12	» under segelmanöver	—	5	5	—	2	2	—	7	7
13	Styranordningar (för hand)	—	8	8	—	—	—	—	8	8
14	Förtöjning, förankring, bogsering o. d.	1	124	125	—	7	7	1	131	132
15	Bärgningsredskap (livbåtar o. d.)	—	6	6	—	—	—	—	6	6
16	Luckor och skärstockar	1	85	86	—	2	2	1	87	88
17	Ställningar, landgångar, lejdare m. m.	1	114	115	—	—	—	1	114	115
18	Fartygs framdrivningsmaskineri	1	64	65	—	—	—	1	64	65
19	» hjälpmaskineri, vinschar o. d.	—	31	31	—	—	—	—	31	31
20	Ångpannor och andra högtryckskärl	—	17	17	—	—	—	—	17	17
21	Eldning, kollämpning o. d.	—	87	87	—	—	—	—	87	87
22	Askhissning	—	27	27	—	—	—	—	27	27
23	Handverktyg	—	94	94	—	4	4	—	98	98
24	Rosthackning	—	21	21	—	1	1	—	22	22
25	Eldsvåda	4	4	8	—	—	—	4	4	8
26	Explosion (utom av ångpannor o. d.)	—	11	11	—	—	—	—	11	11
27	Förgiftning (av kolos o. d.)	1	6	7	—	—	—	1	6	7
28	Skållning av hett vatten, ånga o. d.	—	29	29	—	—	—	—	29	29
29	Försvinnande från fartyg till sjöss	5	—	5	—	—	—	5	—	5
30	» under vistelse i land	1	—	1	—	—	—	1	—	1
31	Olycksfall » » » »	8	38	46	—	—	—	8	38	46
32	Förflyttning till eller från fartyg vid besök i land	19	19	38	2	1	3	21	20	41
33	Lastning och lossning	2	165	167	1	15	16	3	180	183
34	Andra orsaker	2	165	167	—	3	3	2	168	170
35	Summa	63	1 435	1 498	5	46	51	68	1 481	1 549
36	därav: med dödlig utgång									
37	utan » »									
38	å maskindrivna fartyg									
39	å segelfartyg och prämar									

bemanningsspecialiteter och fartygens positioner vid olyckstillfällena.

Bemanningsspecialiteter														Fartygens positioner vid olyckstillfällena						
Befälhavare	Styrmän	Maskinister	Segelm., roregångare, båtsm., timmermän	Matroser	Lättmatroser	Jungmän	Annan ej spec. däckspersonal	Donkeymän o. smörjare	Eldare o. motormän	Kolämpare	Manlig kökspersonal	Kvinnlig kökspersonal	Annan ej spec. personal	Kust- o. inre fart	Östersjöfart	Nordsjöfart	Oceanfart	Svensk hamn	Utländsk hamn	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
1	1	1	—	1	1	—	—	—	2	—	—	1	—	—	8	—	—	—	—	2
—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	1	1	1	—	2	—	3
—	—	1	—	6	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	4	4	4
2	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2	—	—	—	3	1	—	1	3	5
7	13	5	10	17	6	7	3	2	20	5	20	11	2	2	21	8	16	41	40	6
3	5	3	2	3	6	4	4	1	5	—	—	—	—	2	1	1	3	16	13	7
—	2	18	6	4	3	2	2	5	17	2	1	2	1	1	5	6	4	32	17	8
3	2	1	2	3	5	1	—	—	8	2	9	—	—	1	2	—	11	16	6	9
2	4	1	3	9	4	3	1	—	2	2	7	—	1	1	4	21	13	—	—	10
—	1	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	11
1	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	1	1	6	—	—	—	—	12
3	1	—	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	2	—	13
12	28	2	7	16	17	13	29	—	7	—	—	—	1	9	9	5	—	77	32	14
—	1	—	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	15
—	11	2	8	11	21	22	4	3	2	—	2	2	—	5	5	3	8	39	28	16
4	11	5	7	10	9	9	2	4	24	10	13	6	1	3	10	13	17	42	30	17
5	—	25	—	1	—	1	—	6	22	3	—	—	2	10	9	2	10	22	12	18
1	1	8	1	3	1	3	—	3	6	—	1	—	3	—	2	3	10	7	9	19
1	—	6	—	—	—	1	—	2	5	2	—	—	—	—	1	—	1	12	3	20
1	—	2	—	—	—	—	1	6	58	19	—	—	—	7	9	18	18	24	11	21
—	—	1	—	—	—	1	—	2	21	2	—	—	—	1	5	7	2	8	4	22
1	2	16	2	8	3	—	3	8	21	1	25	5	3	2	6	6	17	45	22	23
2	1	1	3	3	3	2	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	3	7	12	24
1	—	—	—	2	—	2	—	1	1	1	—	—	—	—	—	2	—	—	6	25
—	2	3	1	—	—	1	—	—	2	—	2	—	—	—	1	—	1	2	7	26
—	1	—	—	1	—	1	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	2	5	27
1	—	3	—	—	—	1	1	2	4	1	9	7	—	2	4	—	5	12	6	28
—	1	1	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	1	1	—	—	2	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30
9	2	6	3	1	1	1	2	1	12	2	4	—	2	—	—	—	—	21	25	31
7	3	5	—	3	1	3	3	3	7	—	4	1	1	—	—	—	—	17	24	32
19	17	2	8	32	21	20	56	1	2	1	1	—	3	1	—	1	2	157	22	33
10	13	11	8	21	14	2	4	6	31	4	34	8	4	9	15	15	32	42	57	34
96	**125**	**129**	**75**	**161**	**125**	**108**	**119**	**57**	**292**	**57**	**135**	**44**	**26**	**61**	**132**	**118**	**178**	**654**	**406**	35
7	5	3	—	9	7	9	3	3	16	1	3	1	1	1	7	4	3	11	42	36
89	120	126	75	152	118	99	116	54	276	56	132	43	25	60	125	114	175	643	364	37
75	123	129	75	156	122	103	109	56	292	57	132	44	25	58	127	118	178	613	404	38
21	2	—	—	5	3	5	10	1	—	—	3	—	1	3	5	—	—	41	2	39

Permanenta arbetsfredskommittén.

I den rapport, som i september 1929 avgavs av den efter 1928 års arbetsfredskonferens tillsatta s. k. arbetsfredsdelegationen, framlades bl. a. förslag om tillsättandet av en mindre permanent kommitté, bestående av två representanter för svenska arbetsgivareföreningen, två för landsorganisationen samt en av Kungl. Maj:t förordnad opartisk ordförande, jämte en av kommittén utsedd sekreterare, med uppgift att så att säga vårda samarbetstanken och följa utvecklingen på området. Samtidigt vore kommittén avsedd att vara en upplysningscentral beträffande frågor, som röra samarbetet.[1]

Detta förslag blev i början av innevarande år förverkligat. Till ordförande i den permanenta kommittén förordnades av regeringen landshövdingen Oscar von Sydow, vilken jämväl beklätt denna funktion i arbetsfredsdelegationen. Till ledamöter utsågos av svenska arbetsgivareföreningen direktörerna Hjalmar von Sydow och Hugo Hammar med vice direktören Ivar Larson och disponenten K. F. Göransson som suppleanter samt av landsorganisationen dess dåvarande ordförande Arvid Thorberg och förbundsordföranden Fritjof Ekman med redaktören Sigfrid Hansson och förtroendemannen Janne Jönsson som suppleanter. Efter Thorbergs frånfälle har hans efterträdare inom landsorganisationen Edvard Johanson inträtt i kommittén. Till kommitténs sekreterare har antagits t. f. aktuarien i socialstyrelsen C. Chr. Schmidt.

En redogörelse för vad kommittén under de gångna månaderna uträttat föreligger nu i en av kommittén utgiven broschyr med titeln *Arbetsfredskommitténs rapport nr 1.* Redogörelsen i fråga, vilken är daterad den 2 oktober 1930, lyder som följer:

Arbetsfredskommittén, som har till uppgift att följa utvecklingen av samarbetet mellan arbetsgivare och arbetare på arbetsplatserna samt att tillhandagå med upplysningar och anvisningar i förevarande avseende, har ansett sig böra lämna en kort redogörelse för vad som i saken förekommit, sedan kommittén tillsattes.

Spridningen av arbetsfredsdelegationens rapport.

Till en början må antecknas, att innehållet i arbetsfredsdelegationens i september 1929 avgivna rapport erhållit stor spridning ej endast här hemma utan också i *utlandet.* Internationella arbetsbyrån har sålunda i sina på engelska, franska och i vissa fall på tyska språken utgivna tidskrifter lämnat utförliga referat av rapporten. Byråns direktör har därjämte i sin årsberättelse för 1929 ägnat stort utrymme åt samförståndssträvandena i vårt land. I ett på franska språket hållet, från Genève rundradierat föredrag har vidare en orienterande översikt lämnats av rapportens innehåll. Ledande socialpolitiska tidskrifter och åtskilliga fackTidningar i såväl europeiska som utomeuropeiska länder ha innehållit mer eller

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1929, sid. 758.

mindre utförliga omnämnanden av rapporten. Det intresse, som sålunda i utlandet visats rapporten, vittnar om den aktualitet, som frågan om samarbete mellan arbetsgivare och arbetare erhållit över snart sagt hela världen.

Beträffande rapportens spridning i *Sverige* torde här endast behöva anteckna, att ett exemplar av densamma tillställts envar av de cirka 2 200 delägarna i svenska arbetsgivarföreningen, ävensom medlemmarna i en del utanför arbetsgivarföreningen stående sammanslutningar av företagare. Genom Sveriges arbetsledarförbund har den tillställts detta förbunds 8 000 medlemmar. Inom landsorganisationen har envar av de cirka 4 400 fackföreningarna erhållit rapporten. Även vissa utanför landsorganisationen stående fackförbund ha distribuerat den till sina avdelningar.

Rapportens mottagande av parterna.

Rörande det mottagande, som rapporten erhållit från de närmast intresserade parterna själva, nämligen de enskilda arbetsgivarna och fackföreningarna, äro uppgifterna ganska knapphändiga särskilt vad angår arbetsgivarna, vilka ju icke haft anledning att utåt formulera sina omdömen om rapporten.

Fackföreningarna däremot ha i stor utsträckning upptagit rapporten till diskussion och behandling å sina möten, och i flera fall ha referat över sådana möten stått att läsa i fackpressen. Ett utdrag ur ett cirkulär, som inom ett fackförbund utsänts till avdelningarna, förtjänar här återgivas.

Verkställande utskottet uppmanar således förbundets avdelningar att låta de i arbetsfredsdelegationens rapport berörda frågorna bliva föremål för ingående och allvarlig diskussion och överläggningar. För att härvid uppnå en möjligast allsidig behandling förorda vi tillsättandet av *två stycken* inledare. Till dessa inledare överlämnar avdelningsmötet vardera ett ex. av arbetsfredsdelegationens rapport jämte likaledes landsorganisationens och förbundets cirkulär. Och då berörda spörsmål icke kunna sägas vara av brådskande art, böra inledarna erhålla all behövlig tid för utarbetande av sina inledningar, innan avdelning upptager frågorna till vidare behandling. Med säkerhet kräves nämligen att de båda inledarna dels sig emellan, dels i förening med avdelningsstyrelse och övriga intresserade medlemmar samt genom tillgänglig litteratur få möjlighet att grundligt sätta sig in i, övertänka och förbereda frågorna. Om här i stora drag skisserade arbetssätt följas, komma otvivelaktigt de omskrivna frågorna att inom förbundets avdelningar röna både sakliga och givande diskussioner, vilket i sin tur så småningom kan bliva föremål för likaledes goda och praktiska initiativ, ledande till inre organisatorisk styrka och stabilitet.

Av referaten i olika facktidningar från fackföreningsmöten framgår, att rapporten i regel behandlats på det sättet, att någon enskild medlem av föreningen eller en tillkallad representant för förbundet redogjort för rapportens innehåll, varefter diskussion i ämnet vidtagits. Därvid har det väl oftast stannat, men i andra fall har rapporten förklarats godkänd eller ock ha i anledning av densamma antagits särskilda resolutioner om att avdelningsstyrelsen skulle söka utverka överläggningar med arbetsgivarparten för förverkligande av rapportens synpunkter. Till belysning av det anförda må här återgivas några citat ur mötesreferat.

Sekreteraren lämnade en ingående redogörelse för innehållet i rapporten, särskilt uppehållande sig vid de punkter, där delegationen påvisat arbetarrörelsens fackliga och bildningsorganisationens gagnerika verksamhet. De punkter, som berörde befälet, ägnade inledaren särskild uppmärksamhet. Delegationens i 'väl valda ordalag' framförda rekommendation till det högre befälet att stiga ned från sina 'skinnfåtöljer' och se sig om bland de medarbetare, som sköta funktioner, som äro nödvändiga för industri, jordbruk, handel och kommunikationer, även om deras titlar icke äro general, direktör, inspektor eller 'förste' av olika slag, hoppades inledaren, att vederbörande skulle följa. Detta 'nedstigande' ansågs

ha till följd att alla medarbetare någon gång, som delegationen i sin rapport säger, som förnuftiga människor kunna rådslå med varandra. Allt till båtnad för det verk, vari vi alla tjäna.

Ett annat mötesreferat lyder:

Över den från föregående möte bordlagda arbetsfredsdelegationens rapport höll N. N. en längre, ingående och saklig redogörelse. Belyste med exempel, hur absolut nödvändigt det är med samförstånd mellan arbetsledning och arbetstagare samt vilka goda resultat, som därigenom ernås. Våra revolutionära vänner inom avdelningen, på vilkas önskan en representant från förbundsstyrelsen tillkallats i omnämnda fråga, sökte därefter med god vilja, förmåga, övertygelse och innanläsning bevisa, att allt är humbug utom kulor och krut. Sedan 'pastorn' med några väuliga och upplysande ord 'uppmuntrat' kritiken, beslutade mötet godkänna arbetsfredsdelegationens rapport.

Ett tredje referat lyder:

I anledning av L. O:s cirkulär angående arbetsfredsdelegationens rapport, som behandlats på ett föregående möte, varvid beslut fattades, att styrelsen skulle undersöka möjligheterna för ett eventuellt samarbete med bolagsledningen, hade en preciserad skrivelse angående grunderna för ett dylikt samarbete avlämnats från bolagets sida. Ovannämnda skrivelse upptogs till behandling. Beslöts att frågan skulle bordläggas till ett kommande möte.

Skildringen av rapportens mottagande av fackföreningarna skulle ej vara fullständig, därest ej också framhölles, att enstaka fackföreningar deklarerat sitt avståndstagande från de i rapporten framförda synpunkterna. Ställningstagandet synes emellertid i sådana fall hava föranletts ej av sakliga och praktiska, men av för samförståndssträvandena helt främmande politiska grunder. Såsom bevis för den mentalitet, som präglar dessa dess bättre fåtaliga element inom fackföreningsvärlden, torde få citeras följande av majoriteten inom en fackförening antagna resolution.

Talet om samförstånd mellan kapitalister och arbetare är en bluff för att få arbetarna bort från klasskampen, så att kapitalisterna ska få fortsätta utsugningen av arbetarklassen obehindrat. Reformistledarnas understöd åt dessa kapitalismens stabiliseringssträvanden är rena klassförräderiet, mot vilket mötet uttalar sin kraftigaste protest. Mötet uppmanar arbetarna att ännu mera energiskt arbeta för kapitalismens störtande och införande av en socialistisk produktionsordning. För att lyckas därmed måste kampen föras internationellt och då måste arbetarna söka samarbete med de revolutionära arbetarna i Sovjet-Unionen, där man redan genomfört revolutionen och är sysselsatt med uppbyggandet av en ny stat, samt även på allvar gå in för att försvara denna första arbetarstat.

Utförandet av rapportens idéer i praktiken.

Den stora spridning bland arbetsgivare, arbetsbefäl och arbetare, som rapporten sålunda erhållit, och den granskning och diskussion, som de i densamma framförda synpunkterna underkastats, ha otvivelaktigt varit ägnade att främja intresset för och befordra insikten om betydelsen av ett gott samarbete. Såsom arbetsfredsdelegationen i sin rapport betonat, innebär samarbetstanken intet nytt eller märkligt. Redan tidigare har denna tanke gjort sig gällande i vårt land och även mångenstädes manifesterat sig under olika former i praktiskt handlande. Hur den allmänna tendensen under senaste tid utvecklat sig på området, torde följande uppgifter i viss mån vara ägnade att belysa.

Samarbetet på arbetsplatserna. Samarbete mellan arbetsgivare och arbetare har som bekant kommit till stånd på sina håll bl. a. ifråga om arbetet på förebyggandet av olycksfall och ohälsa i arbetet. Ökat intresse för samarbete på detta område

har under senaste tid kunnat konstateras. Ett omdöme härutinnan, avgivet av en av yrkesinspektörerna i hans senaste verksamhetsberättelse, förtjänar här återgivas. Yrkesinspektören framhåller:

De frukter, på vilka man kan hoppas av arbetsfredskonferensen, höra väl ännu i stort sett framtiden till, men under arbetet ute på fältet har yrkesinspektören ganska tydligt kunnat förmärka, att jordmånen inom hans speciella verksamhetsområde numera hunnit bliva så pass förberedd, att konferensens tryckta protokoll och den följande delegationens även ledes utgivna rapport inom båda lägren definitivt ändrat många sinne och bragt än flera till allvarlig eftertanke också över arbetarskyddets roll bland de övriga samhällsproblemen.

I detta sammanhang må omnämnas, att socialstyrelsen, under betonande av att arbetsfredsdelegationen i sin rapport oförbehållsamt förordat ett organiserat samarbete mellan arbetsgivare och arbetare till befrämjande av arbetets säkerhet, genom cirkulärskrivelse den 15 februari 1930 anmodat yrkesinspektörerna att vid inspektionsverksamhetens bedrivande med allt intresse verka för att ett fortlöpande samarbete i de fall, där så lämpligen finnes kunna ske, kommer till stånd mellan arbetsledningen och arbetarna i syfte att förebygga olycksfall och ohälsa i arbete.

Antalet arbetsställen, där s. k. arbetarombud utsetts, är i stadigt växande. År 1928 funnos sådana arbetarombud vid 824 arbetsställen, 714 under yrkesinspektörernas och 110 under yrkesinspektrisens tillsyn. Under 1929 hade antalet sådana arbetsställen vuxit till 927, varav 786 stodo under yrkesinspektörernas och 141 under yrkesinspektrisens tillsyn.

Samarbetet på säkerhetstjänstens område har på sina håll nått mera utvecklade former. Några exempel på sådana organisativa former för detta samarbete må här anföras. Vid ett skeppsvarv i södra Sverige har man uppdragit åt en säkerhetsingenjör att vid sidan av sin ordinarie syssla och tillsammans med ordföranden i verkstadsklubben övervaka arbetets säkerhet. Dessa båda personer göra med regelbundna mellanrum ronder genom verkstadens olika avdelningar. För var och en av dessa cirka 40 avdelningar finnes ett arbetarombud, som har att framkomma med förslag rörande erforderliga säkerhetsåtgärder till säkerhetsingenjören och klubbordföranden. Förslag om vidlyftigare sådana åtgärder underställas av dem överingenjörens prövning.

Vid vissa norrländska trävaruföretag har organiserats en särskild skyddskommitté, bestående av 5 personer, nämligen en ingenjör, som är självskriven ordförande och sekreterare i kommittén, en reparationsverkmästare och en driftsverkmästare samt en maskinförare och en slipare. För arbetsledarna ha personliga instruktioner utfärdats rörande deras åligganden med avseende å säkerheten inom deras områden. Om anmärkning förekommer mot en arbetsledare ifråga om fyllandet av dessa åligganden, kan han i fall av upprepade försummelser degraderas och slutligen avskedas. Den sista vardagen i varje månad går skyddskommittén igenom hela verket, tillser att allt är i vederbörlig ordning samt överväger förslag till sådana ytterligare skyddsåtgärder, som kunna befinnas erforderliga. Över denna inspektion upprättas protokoll.

Det bör vidare antecknas, att ett ökat intresse visats för personalkonsulentinstitutionen. Enligt tillgängliga uppgifter finnas för närvarande personalkonsulenter vid 26 större företag.

Av de spridda uppgifter, som i övrigt äro för kommittén tillgängliga, synes framgå, att också på andra fält, exempelvis sådana som beröra trivseln i arbetet, allmänna upplysningar rörande företaget, sociala anordningar vid företaget och studieverksamheten, samarbetet mellan arbetsgivare och arbetare utvecklats ej endast vad beträffar antalet företag, där sådant samarbete förekommer, utan även ifråga om samarbetets intensitet.

Sammanfattningsvis anser sig kommittén kunna konstatera, att samförståndet mellan arbetsgivare, befäl och arbetare på de enskilda arbetsplatserna och samarbetet dem emellan i stort sett varit gott under den period, som förevarande rapport avser. Perioden har också utmärkts av en övervägande gynnsam konjunktur för den svenska industrien med relativt god arbetstillgång. Tecken tyda emellertid på att den lågkonjunkturens vågdal, som går fram över världen, nu nått in över vårt lands gränser och hotar att beröra vissa näringsgrenar. I denna situation framstår det som så mycket angelägnare, att arbetsgivarna upprätthålla kontakt med de anställda arbetarna, informera dem om den inverkan det egna företaget kan röna av konjunkturförändringen och i så god tid som möjligt förbereda dem på de förändringar, som därav kunna bliva nödvändiga. Å andra sidan är också angeläget, att arbetarna bemöda sig om att beakta de sakliga skäl, som ligga till grund för dylika förändringar.

Utbildning av högre arbetsbefäl. Arbetsfredsdelegationen gjorde på sin tid i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t framställning om vidtagande av nödiga åtgärder i syfte att vid de högre tekniska läroanstalterna måtte anordnas obligatorisk undervisning rörande arbetsledningens praktiskt ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem. I avgivna yttranden över denna framställning ha tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska institut i Göteborg förklarat sig instämma i framställningens syfte. Enligt vad kommittén erfarit, har styrelsen för Chalmers tekniska institut hos Kungl. Maj:t gjort framställning om beviljande av anslag för ändamålet för nästkommande budgetår; och inom tekniska högskolans lärarkollegium pågå för närvarande överväganden om förslag till åtgärder för tillgodoseende av behovet av sådan undervisning.

I detta sammanhang bör vidare antecknas, att svenska teknologföreningen anordnat en upplysningskurs i sociala och industriekonomiska frågor, vilken ägde rum i Stockholm under tiden 20—23 november 1929. De vid kursen hållna föreläsningarna ha utgivits i en särskild publikation (»Föredrag i sociala och industriekonomiska frågor», nr 6 i serien skrifter utgivna av svenska teknologföreningen).

Utbildning av lägre arbetsbefäl. I fråga om åtgärder för det lägre arbetsbefälets utbildning för sitt arbetsledarskap må först och främst omnämnas, att styrelsen för Sveriges industriförbund, efter verkställd utredning av en särskild kommitté, beslutat upprätta ett centralt arbetsledarinstitut, vilket kommer att börja sin verksamhet den 10 november 1930 i Stockholm med en kurs om sex veckor. En andra kurs om likaledes sex veckor tager sin början den 12 januari 1931. Till ledare för de båda första kurserna har utsetts doktor G. Ekelöf, Domnarvet.

Arbetsledarinstitutet har enligt det för detsamma upprättade arbetsprogrammet till huvuduppgift att meddela undervisning i sådana ämnen av icke teknisk natur, varom insikt är av betydelse för utövandet av arbetsledarskap inom industrien. I den mån tid därtill gives, skall till dessa kurser anslutas annan upplysning och konsulterande verksamhet i syfte att befrämja arbetsledarkårens allmänna skolning och ett för industrien gagneligt handhavande av de personliga arbetsledaruppgifterna. I denna institutets verksamhet skall ingå *att* på anmodan biträda industriföretagen med att ute på arbetsplatserna anordna kortare instruktionskurser, avsedda för arbetsledningen och i första hand för äldre arbetsledare, som ej äro i tillfälle att besöka institutet, *att* lämna upplysningar och råd i alla frågor, som beröra utbildning av arbetsbefälet, *samt att* utgiva populärt avfattade skrifter rörande arbetsledning och därmed sammanhängande problem.

Framställning har gjorts hos Kungl. Maj:t om beviljande av statsbidrag till institutet. Över denna framställning har skolöverstyrelsen avgivit utlåtande, vari sådant bidrag förordas.

I detta sammanhang må antecknas, att Sveriges arbetsledarförbund, som är representerat i institutets styrelse, beslutat att en vid förbundets 25-årsjubileum grundad s. k. jubileumsfond skall tagas i anspråk för beviljande av studielån till förbundsmedlemmar, vilka äro i behov av sådant lån för bevistande av undervisningen vid institutet. Studielån utgår med högst 300 kronor och löper räntefritt.

Beträffande frågan om utbildningen av lägre arbetsbefäl må vidare omnämnas, att vissa nya anordningar för utbildning i tekniskt hänseende av sådant befäl tillkommit eller planeras. Sålunda har den år 1929 anordnade första gjuritekniska kursen upprepats år 1930, och en liknande kurs, avsedd för blivande förmän inom maskinindustrien, har hållits i Eskilstuna. Planläggningen av dessa kurser har skett under samverkan mellan vederbörande industri-, befäls- och arbetarorganisationer, skolöverstyrelsen och de lokala yrkesskolstyrelserna. På liknande sätt planeras i Härnösand kurser för utbildning av förmän inom träindustrien, vilka kurser äro avsedda att i viss mån ersätta den numera nedlagda tekniska fackskolan för träindustri i Härnösand.

Slutligen må i detta sammanhang omnämnas, att doktor G. Ekelöf på arbetsfredsdelegationens uppdrag utarbetat en översiktlig framställning av arbetsledningens problem, vilken utkommit av trycket under titeln »Arbetsledningen och arbetsfreden». Denna publikation har spritts bl. a. till cirka 6 000 medlemmar av Sveriges arbetsledarförbund.

Allmän upplysningsverksamhet. En allmän upplysningsverksamhet, som inriktar sig på att hos vårt folks breda lager åvägabringa fördjupade insikter i fråga om det ekonomiska livets allmänna förutsättningar och funktioner — såväl där denna upplysningsverksamhet utövas på skolstadierna som efter desamma — har av arbetsfredsdelegationen betecknats såsom det förnämsta medlet för ernående av vidgat samförstånd mellan arbetsgivare och arbetare. Det på detta område bedrivna arbetet är mångskiftande, och kan detsamma i detta sammanhang allenast bli föremål för ett par observationer.

I ett nyligen avgivet betänkande rörande praktiska bildningslinjer på realskolans åldersstadier ha 1927 års skolsakkunniga framkommit med vissa förslag, avsedda att underlätta ungdomens övergång till praktiskt arbete i industriens tjänst, att öka bildningsnivån bland de inom industrien anställda och därmed också åstadkomma ökad tillgång på sådan arbetskraft, varur lämpligt arbetsbefäl kan rekryteras.

Beträffande den statsunderstödda föreläsningsverksamheten må antecknas, att redaktören Sigfrid Hansson i motion vid 1930 års riksdag (F. K. nr 134) hemställde om ökat statsbidrag åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar. Denna hemställan motiverades särskilt av angelägenheten, att föreläsningsanstalterna genom ökade statsunderstöd bereddes möjlighet att mera än hittills anordna föreläsningar i ekonomiska ämnen. På grund av statsfinansiella skäl vann motionen icke riksdagens bifall.

I författningsväg har föreskrivits samarbete mellan olika föreläsningsanstalter samt studiecirklar å samma ort. Det mellan anstalter, inriktade på verksamhet inom olika folklager, i enlighet härmed inledda samarbetet förtjänar i detta sammanhang att observeras.

Genom beslut vid 1929 års riksdag, vilket ledde till väsentligt förhöjda statsbidrag till understödjande av folkbiblioteksväsendet, har också studiecirkelrörelsen fått en stimulans till vidgad och intensivare verksamhet.

Det bör i detta sammanhang påpekas, att på ledande håll inom föreläsningsanstalterna och folkbildningsarbetet ett otvetydigt intresse är till finnandes för verksamhetens inriktning i större grad än nu är fallet på ämnen, som falla inom ramen för den ekonomiska vetenskapen. Emellertid saknas icke tecken på att dylika ämnen på den större publiken knappast verka så attraktiva som andra mera lättfattliga ämnen.

Slutligen må antecknas, att under midsommarveckan 1930 vid Storviks folkhögskola avhållits en kurs, inriktad på frågor, sammanhängande med samförståndsspörsmålet. Bland föreläsare och deltagare i diskussioner vid denna kurs märktes bl. a. landshövdingen Sven Lübeck, redaktören Sigfrid Hansson och rektorn G. Ekelöf.

Arbetsfredskommittén har för avsikt att inom den närmare framtiden låta utarbeta skildringar av några svenska företag vad beträffar åtgärder och anordningar på samarbetets område och ämnar även låta översätta beskrivningar, bl. a. vissa inom internationella arbetsbyrån utarbetade sådana, av samarbetsförhållandena inom ett antal utländska företag. Emellertid har kommittén vid denna rapport velat foga dels några anteckningar, sammanställda av kommitténs sekreterare, om *utvecklingen av samförståndssträvandena utanför Sverige,* dels en översättning av en inom internationella arbetsbyrån utarbetad redogörelse för *de industriella förhållandena vid de tyska Zeissverken.*

Broschyren, som förutom den här återgivna rapporten även innehåller de ovan nämnda bilagorna, har distribuerats till bl. a. samtliga delägare i svenska arbetsgivareföreningen och samtliga till landsorganisationen anslutna fackföreningar.

Ny kungörelse angående minderårigs användande till vissa farliga arbeten.

Enligt 17 § i 1912 års arbetarskyddslag äger Kungl. Maj:t att utfärda förbud eller föreskriva vissa villkor för minderårigs användande i sådan sysselsättning, som finnes medföra synnerlig fara för olycksfall eller för överansträngning eller annan menlig inverkan på den minderåriges hälsa eller kroppsutveckling eller innebära våda i sedligt avseende. Med stöd av denna bestämmelse utfärdades också den 31 december 1912 en kungörelse med dylikt förbud, vilket dock endast avsåg skötsel av ångpanna eller motor, rengöring eller smörjning av i gång varande maskin eller rem-, axel- eller annan kraftledning samt av- eller påläggning av rem, kätting eller lina från eller på i gång varande kraftskiva, såframt därför icke vidtagits särskild av yrkesinspektionen godkänd mekanisk anordning.[1]

Från och med 1931 års ingång gälla i detta hänseende utvidgade skyddsbestämmelser, i det att Kungl. Maj:t den 26 september 1930 förordnat, att kungörelsen den 31 december 1912 från sagda tidpunkt skall ersättas med en ny författning av följande lydelse (Sv. F. 1930, nr 344):

[1] Sv. F. 1912, nr 386 (jfr Soc. Medd. årg. 1913, sid. 11.)

Kungörelse angående förbud mot minderårigs användande till vissa farliga arbeten;

given Stockholms slott den 26 september 1930.

Kungl. Maj:t har, med tillämpning av 17 och 52 §§ i lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd, funnit gott förordna som följer:

§ 1.

Denna kungörelse har avseende å arbete, varå lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd äger tillämpning.

§ 2.

Till arbete, som angives i bifogade förteckning, må person under aderton år (minderårig) icke användas i vidare mån än i förteckningen är medgivet.

Finner yrkesinspektionens chefsmyndighet den med sålunda förbjudet arbete i regel förbundna faran i visst fall på grund av särskilt förhållande icke vara för handen, äger chefsmyndigheten för sådant fall lämna tillstånd att till arbetet använda minderårig.

§ 3.

Bryter arbetsgivare eller, där fråga är om verksamhet, som bedrives av staten eller kommun, arbetsföreståndare mot förbud, som stadgats i § 2, straffes med böter från och med tio till och med femhundra kronor. Har förseelsen skett med den minderåriges faders eller målsmans vetskap och vilja, vare jämväl fadern eller målsmannen förfallen till böter från och med fem till och med tjugo kronor.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, varom i denna paragraf sägs, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför delgivits fällas till de böter, som äro bestämda för sådan förseelse.

§ 4.

Förseelse, som ovan omförmälts, åtalas vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

Böter, som ådömas enligt denna kungörelse, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1931, från och med vilken dag kungörelsen den 31 december 1912 (nr 386) angående förbud mot minderårigs användande i vissa farliga arbeten upphör att gälla.

Nummer	Arbete, vartill minderårig ej må användas	Undantag
1.	Sysselsättning som ansvarig skötare av ångpanna eller motor.	Förbudet gäller ej skötsel av elektromotor för låg- eller medelspänning.
2.	Förande av lokomotiv eller annat motordrivet fordon.	Beträffande minderårig, som fyllt sexton år, gäller förbudet ej förande av enkelt, förhållandevis långsamt gående motordrivet fordon såsom traktor eller truck.
3.	Spårväxling och vagnskoppling vid järnväg eller spårbana för motordrivna fordon.	
4.	Sysselsättning som spelstyrare eller mottagare vid uppfordring ur gruva eller stenbrott.	
5.	Sysselsättning som ansvarig förare eller skötare av maskindriven hiss, travers, kran, hängbana eller därmed jämförlig transportanordning.	Förbudet gäller ej skötsel av s. k. tryckknappshiss, lyftbord vid valsverk eller med sådant lyftbord jämförlig transportanordning. Förbudet gäller ej heller skötsel av annan hiss än tryckknappshiss, där vederbörande yrkesinspektör eller av denne därtill bemyndigad person skriftligen intygat, att den minderårige är fullt förtrogen med hissens skötsel.
6.	Rengöring och smörjning av i gång varande maskin eller axel-, rem- eller annan kraftledning.	Förbudet gäller ej smörjning av a. maskin, där inga roterande delar finnas, som hava en hastighet överstigande 20 varv i minuten; b. maskin, där alla roterande delar, som hava en hastighet överstigande 20 varv i minuten, äro helt inbyggda eller skyddade medelst kåpor, hela eller med öppningar av högst 1 cm bredd, eller medelst kraftigt trådnät av högst 1 cm maskvidd, fästat å stadig järnram, eller eljest på sådant sätt skyddade, att arbetaren vid smörjningen icke kan komma i beröring med de roterande delarna; c. axel-, rem- eller annan kraftledning, där alla rörliga delar äro helt inbyggda eller skyddade medelst kåpor, hela eller med öppningar av högst 1 cm bredd, eller medelst kraftigt trådnät av högst 1 cm maskvidd, fästat å stadig järnram, eller eljest på sådant sätt skyddade, att arbetaren vid smörjningen icke kan komma i beröring med de rörliga delarna. Förbudet gäller ej heller smörjning av annan maskin eller kraftledning, där av vederbörande yrkesinspektör godkänd anordning till smörjningsarbetets säkerställande finnes vidtagen.

Nummer	Arbete, vartill minderårig ej må användas	Undantag
7.	Igångsättning av huvudtransmission samt av- och påläggning av rem, kätting eller lina från eller på i gång varande kraftskiva.	Förbudet gäller ej, där av vederbörande yrkesinspektör godkänd mekanisk anordning för arbetets utförande finnes vidtagen.
8.	Tillsyn, underhåll och betjäning av elektrisk starkströmsanläggning samt arbete å eller i farlig närhet av spänningsförande del av sådan anläggning.	Beträffande minderårig, som fyllt sexton år, gäller förbudet ej vakthållning eller passning vid mindre elektrisk generatoranläggning, där ansvarig maskinist finnes, såframt vederbörande elektriske specialinspektör lämnat tillstånd att till arbetet använda den minderårige.
9.	Arbete vid träfräsmaskin eller cirkelsåg för träbearbetning.	Förbudet gäller ej, där av vederbörande yrkesinspektör godkänd anordning till förekommande av olycksfall finnes vidtagen.
10.	Arbete vid maskindriven excenter- eller friktionspress eller på sådant sätt drivet stansverk.	Förbudet gäller ej arbete med utstansning ur plåtar eller band och ej heller annat arbete, där av vederbörande yrkesinspektör godkänd anordning till förhindrande av handskada finnes vidtagen.
11.	Arbete vid maskindriven digeltryckpress.	Förbudet gäller ej beträffande minderårig, som fyllt sexton år, och ej heller beträffande annan minderårig, där vederbörande yrkesinspektör lämnat tillstånd att till arbetet använda den minderårige.
12.	Arbete vid maskindriven lädermangel.	
13.	Arbete vid valsmaskin, där inmatningen sker med blotta handen.	Förbudet gäller ej, där av vederbörande yrkesinspektör godkänd anordning till förhindrande av att arbetarens händer indragas mellan valsarna finnes vidtagen.
14.	Uppdelning av block av granit eller därmed jämförlig hård bergart till ämnen samt bearbetning av dylika ämnen.	Förbudet gäller ej, där arbetsgivaren kostnadsfritt tillhandahåller den minderårige skyddsglasögon av ändamålsenlig beskaffenhet, avfordrar honom skriftlig förbindelse att under arbetet bära sådana glasögon samt i den utsträckning, som skäligen kan påfordras, tillser, att förbindelsen fullgöres.

Nummer	Arbete, vartill minderårig ej må användas	Undantag
15.	Tillverkning, bearbetning och handhavande av explosiv vara, som enligt förordningen den 18 maj 1928 angående explosiva varor är att hänföra till första klass.	Förbudet gäller ej beträffande minderårig, som fyllt sexton år, där sprängämnesinspektören lämnat tillstånd att till arbetet använda sådan minderårig.
16.	Arbete med mekaniskt driven borr-, dikt-, mejsel- eller nitapparat med stötverkan, anordnad så att stöten upptages av arbetaren.	Förbudet gäller ej, där arbetet av vederbörande yrkesinspektör förklarats vara att anse såsom lätt.
17.	Tillverkning, bearbetning och handhavande av giftigt ämne, som enligt giftstadgan den 7 december 1906 är att hänföra till första klass.	Förbudet gäller ej handhavande av giftigt ämne av första klass, där vederbörande yrkesinspektör lämnat tillstånd att till arbetet använda minderårig.
18.	Blylödning och gjutning av stereotyp- eller stilmassa.	Beträffande minderårig, som fyllt sexton år, gäller förbudet ej blylödning. Förbudet gäller ej heller gjutning av stereotyp- eller stilmassa, där av vederbörande yrkesinspektör godkänd anordning för uppsamlande och bortledande av de vid arbetet uppstående gaserna finnes vidtagen och i arbetslokalen finnes uppsatt av yrkesinspektören godkänt anslag med anvisningar om vad arbetarna böra iakttaga för undvikande av blyförgiftning.
19.	Arbete i lokal, där bråkning av lin, häckling eller kardning för hand av jute, tagel, hår, lin eller hampa, rivning för hand av lump eller sortering av lump, shoddy eller smutskläder försiggår.	Förbudet gäller ej, där erforderliga, av vederbörande yrkesinspektör godkända anordningar till förekommande av ohälsa genom damm eller smittoförande arbetsmaterial finnas vidtagna.
20.	Arbete av annat slag än under 18 och 19 sägs, vid vilket damm eller gas av giftig, frätande eller på annat sätt skadlig beskaffenhet sprides i avsevärd myckenhet.	Förbudet gäller ej, där av vederbörande yrkesinspektör godkänd anordning för uppsamlande och bortledande av damm och gaser finnes vidtagen.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1930.

Fylleriförseelser under tredje kvartalet 1930. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under tredje kvartalet 1930, tillhopa 8 138, av vilka 7 976 begåtts av män och 162 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1923 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal under år								3 kv.	2 kv.	3 kv.
	1913	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1929	1930	1930
Antal förseelser . .	14 727	7 532	8 171	8 130	7 425	7 196	6 929	7 334	8 780	7 705[1]	8 138[2]
Per 100 000 inv. .	262	126	136	134	123	118	114	120	143	126	133

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för tredje kvartalet 1930, lärer den med all sannolikhet genom senare inkomna rapporter komma att något höjas, varigenom ökningen gentemot den registrerade fyllerifrekvensen för andra kvartalet 1930 (7 705 förseelser) lärer bliva ytterligare accentuerad, medan däremot nedgången gentemot tredje kvartalet 1929 (8 780 förseelser) torde bli mindre framträdande.

Fylleriförseelsernas fördelning på årets olika månader fr. o. m. år 1924 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1924 . . .	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
1925 . . .	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
1926 . . .	2 052	1 982	2 478	2 709	2 782	2 361	2 023	2 440	3 476	2 600	2 763	2 034
1927 . . .	2 174	2 112	2 436	2 333	2 677	2 301	1 951	2 601	3 173	2 799	2 509	1 719
1928 . . .	2 022	1 903	2 101	2 390	2 385	2 032	2 136	2 863	2 752	2 909	2 505	1 719
1929 . . .	2 178	1 694	1 838	2 514	2 542	2 300	2 348	3 063	3 369	2 911	2 624	1 955
1930 . . .	2 484	1 953	2 314	2 640	2 524	2 541	2 191[2]	2 891[2]	3 056[2]	—	—	—

[1] De tidigare meddelade siffrorna för andra kvartalet 1930 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen ökats med 189 senare rapporterade förseelser.
[2] Preliminär siffra.

Såsom härav synes, framträder stegringen av fyllerisiffran särskilt under augusti och september, varvid är att märka, att speciellt septembersiffran torde vara för låg, i det de ännu icke redovisade fyllerifallen till övervägande del torde inträffat mot slutet av kvartalet.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 3 kv. 1930	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 3 kv. 1930	Hela riket 2 kv. 1930	Hela riket 3 kv. 1929
i städer med mer än 10 000 inv.	1 546	1 797	388	191	635	1 684	775	5 219	5 029	5 457
i övriga städer .	—	—	235	132	108	471	186	1 132	1 110	1 392
å landsbygden . .	—	—	274	183	309	393	628	1 787	1 566	1 931
tillhopa	**1 546**	**1 797**	**897**	**506**	**1 052**	**2 548**	**1 589**	**8 138**	—	—
2 kvart. 1930 . .	1 335	1 637	874[1]	493	919	2 669	1 415	—	7 705	—
3 kvart. 1929 . .	1 399	1 594	1 084	585	1 197	2 675	1 840	—	—	8 780

Man finner sålunda, att stegringen i fyllerifrekvens gentemot andra kvartalet framträtt inom alla landsdelar och ortsgrupper utom västra Sverige. Nedgången gentemot tredje kvartalet 1929 synes i stort sett ha gjort sig gällande över hela landsorten, medan däremot Stockholm företer en viss stegring.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1930 års tredje kvartal, begingos som ovan nämnts 162 eller 2·0 % av kvinnor, därav, som efterföljande tab. A visar, 95 i Stockholm, 29 i Göteborg, 3 i Malmö, 32 i övriga städer och 3 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet avdömda förseelser, beträffande vilka uppgifter i detta avseende meddelats, hade 1 967 eller 24·2 % begåtts av män och kvinnor i ungdomsåldrarna, medan 6 158 eller 75·8 % kommit på äldre individer.[2] Av samtliga under år 1929 sakfällda fyllerister tillhörde 7 417 eller 25·3 % den yngre åldersgruppen, medan 1928, 1927 och 1926 motsvarande antal var 6 749 eller 24·4 %, 6 509 eller 22·6 %, resp. 6 438 eller 21·7 %. De efter något avvikande grunder beräknade procentsiffrorna för åren 1923, 1924 och 1925 voro resp. 19·9, 20·7 och 21·4.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller be-

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1905, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1905 eller senare, till den yngre.
[2] Preliminära siffror.

	Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
						med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
		juli	aug.	sept.	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
	Stockholms stad	506	502	538	**1 546**	52	320	1 079	**1 451**	1 236	215	95	86	9
Östra Sverige	Södertälje	19	12	11	**42**	—	4	38	**42**	32	10	—	—	—
	Lidingö	—	—	5	**5**	—	—	5	**5**	2	3	—	—	—
	Uppsala	5	33	20	**58**	1	11	45	**57**	46	11	1	1	—
	Västerås	30	19	13	**62**	—	3	59	**62**	48	14	—	—	—
	Nyköping	—	4	9	**13**	1	4	8	**13**	12	1	—	—	—
	Eskilstuna	34	20	26	**80**	1	19	59	**79**	66	13	1	1	—
	Linköping	6	6	9	**21**	1	3	17	**21**	16	5	—	—	—
	Norrköping	47	37	23	**107**	—	19	82	**101**	86	15	6	5	1
	Övriga städer	59	93	83	**235**	4	40	191	**235**	185	50	—	—	—
	Landsbygden	31	113	130	**274**	3	41	230	**274**	153	120	—	—	—
Små. m. m.	Jönköping	22	25	16	**63**	—	14	49	**63**	49	14	—	—	—
	Kalmar	31	18	23	**72**	1	4	67	**72**	55	17	—	—	—
	Västervik	3	7	5	**15**	—	3	12	**15**	12	3	—	—	—
	Visby	12	14	15	**41**	1	9	31	**41**	33	8	—	—	—
	Övriga städer	27	55	50	**132**	1	28	103	**132**	99	33	—	—	—
	Landsbygden	12	102	69	**183**	—	39	144	**183**	113	69	—	—	—
Södra Sverige	Karlskrona	48	13	22	**83**	3	17	62	**82**	70	12	1	—	1
	Kristianstad	18	15	10	**43**	3	10	30	**43**	37	6	—	—	—
	Malmö	81	73	72	**226**	9	45	169	**223**	188	35	3	3	—
	Lund	28	19	15	**62**	3	11	48	**62**	56	6	—	—	—
	Landskrona	18	22	20	**60**	3	11	46	**60**	44	16	—	—	—
	Hälsingborg	55	40	38	**133**	2	20	109	**131**	106	25	2	2	—
	Ystad	3	2	3	**8**	1	1	6	**8**	6	2	—	—	—
	Trälleborg	13	3	4	**20**	3	2	14	**19**	18	1	1	1	—
	Övriga städer	22	51	35	**108**	3	19	86	**108**	84	24	—	—	—
	Landsbygden	23	147	139	**309**	3	61	244	**308**	155	151	1	—	1
Västra Sverige	Halmstad	22	16	8	**46**	1	8	34	**43**	33	10	3	3	—
	Göteborg	359	339	446	**1 144**	11	206	898	**1 115**	885	233	29	23	6
	Mölndal	14	7	11	**32**	1	4	27	**32**	21	11	—	—	—
	Uddevalla	22	16	18	**56**	—	15	41	**56**	43	13	—	—	—
	Trollhättan	8	10	29	**47**	—	11	36	**47**	38	9	—	—	—
	Borås	14	18	26	**58**	—	17	41	**58**	48	10	—	—	—
	Skövde	14	8	—	**22**	—	5	17	**22**	20	2	—	—	—
	Karlstad	40	54	61	**155**	2	15	137	**154**	128	31	1	1	—
	Kristinehamn	13	10	15	**38**	—	6	32	**38**	31	7	—	—	—
	Örebro	29	36	21	**86**	1	9	72	**82**	71	11	4	4	—
	Övriga städer	112	193	166	**471**	4	84	383	**471**	365	106	—	—	—
	Landsbygden	62	155	176	**393**	3	68	320	**391**	212	176	2	1	1
Norra Sverige	Falun	5	13	8	**26**	—	3	23	**26**	24	2	—	—	—
	Gävle	64	73	74	**211**	1	30	177	**208**	173	35	3	3	—
	Söderhamn	19	27	25	**71**	—	10	61	**71**	62	9	—	—	—
	Härnösand	22	25	32	**79**	—	5	74	**79**	66	13	—	—	—
	Sundsvall	90	83	50	**223**	—	16	199	**215**	167	48	8	7	1
	Östersund	11	5	19	**35**	—	5	30	**35**	29	6	—	—	—
	Umeå	4	36	25	**65**	—	12	53	**65**	52	13	—	—	—
	Luleå	18	9	38	**65**	—	3	62	**65**	49	16	—	—	—
	Övriga städer	34	80	72	**186**	—	31	154	**185**	144	41	1	1	—
	Landsbygden	62	233	333	**628**	—	84	544	**628**	356	266	—	—	—
	Hela riket städerna	**2 001**	**2 141**	**2 209**	**6 351**	**114**	**1 112**	**4 966**	**6 192**	**5 027**	**1 165**	**159**	**141**	**18**
	Hela riket landsb.	**190**	**750**	**847**	**1 787**	**9**	**293**	**1 482**	**1 784**	**989**	**782**	**3**	**1**	**2**
	Summa	**2 191**	**2 891**	**3 056**	**8 138**	**123**	**1 405**	**6 448**	[3]**7 976**	**6 016**	**1 947**	**162**	**142**	**20**

[1] Härmed avses personer födda *före* år 1905. — [2] Härmed avses personer födda år 1905 eller senare. — [3] Därav 13 personer med okänd ålder.

gränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 6 448 eller 80·8 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var sålunda ungefär densamma som närmast föregående kvartal (81·8 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgives endast 2 ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan om omfattningen av den olagliga rusdrycksh andelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1922 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								3 kv.	2 kv.	3 kv.
	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1929	1930	1930
Sverige . . .	7 072	7 582	8 171	8 130	7 425	7 152	6 929	7 334	8 780	7 705	8 138
Norge	11 171	12 255	10 797	9 611	9 003	9 012	9 434	9 570	10 010	9 810	·
Finland . . .	10 700	14 103	15 851	17 576	18 457	23 976[1]	25 268[1]	25 375[1]	30 537[1]	25 894[1]	·

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1923	År 1924	År 1925	År 1926	År 1927	År 1928	År 1929	3 kv. 1929	2 kv. 1930	3 kv. 1930
Stockholm[2]	17 696	8 069	8 181	7 275	6 689	6 452	5 465	5 356	1 594	1 637	1 797
Oslo	20 293	22 504	18 704	16 518	15 197	14 709	14 688	14 853	3 813	3 497	·
därav anhållna	16 455	18 702	15 497	13 516	12 879	12 722	12 089	12 332	3 169	2 793	·
Helsingfors[3]	23 266	18 462	18 863	18 630	18 602	22 003[1]	21 876[1]	23 962[1]	6 541[1]	6 407[1]	·

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[3] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1928—1930 rörande antalet beslag, som helt

[1] På grund av en omläggning av den finska fylleristatistiken äro de meddelade siffrorna fr. o. m. år 1927 ej fullt jämförbara med de för tidigare år angivna.
[2] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.
[3] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 486 672, för Oslo 250 420 och för Helsingfors 220 904 invånare.

eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1928—1930.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930	1928	1929	1930	1928	1929	1930
januari	128	105	145	1 719	2 779	3 788	203	155	212	2 293	2 942	7 205
februari	65	27	90	421	49	1 230	117	42	138	593	526	1 401
mars	81	50	98	556	449	20 975	125	80	149	694	579	21 196
april	60	44	124	313	291	1 202	117	76	188	451	884	1 361
maj	55	88	101	587	1 744	1 473	101	137	151	1 484	2 533	1 695
juni	92	111	162	403	2 963	2 643	147	165	233	649	5 854	4 645
juli	136	171	159	1 800	8 355	1 295	223	248	258	3 090	12 739	1 901
augusti	128	124	143	617	4 932	1 411	219	197	220	2 898	5 347	11 979
september . . .	120	161	184	3 933	1 031	1 978	178	215	240	4 557	2 204	2 734
oktober	84	167		2 273	2 618		162	253		3 350	4 174	
november . . .	136	166		1 969	7 633		215	222		10 750	7 957	
december . . .	117	214		697	3 914		175	296		1 082	6 468	
Hela året	**1 202**	**1 428**		**15 288**	**36 758**		**1 982**	**2 086**		**31 801**	**52 207**	

Under år 1929 var mängden beslagtagen sprit väsentligt större än under år 1928 men mindre än under år 1927 (77 292 l). Under de tre första kvartalen 1930 registreras en ytterligare stegring, vilket emellertid till god del får tillskrivas ett enstaka mycket stort spritbeslag i mars. Även antalet beslagsmål — varav två tredjedelar bruka falla på Stockholms tullkammardistrikt — har ökats under innevarande år.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under åren 1927, 1928 och 1929 uppges ha beslagtagits resp. 68 518, 49 025 och 49 872 liter sprit och brännvin, vilket synes antyda, att den olagliga rusdryckshanteringens omfång väsentligt minskats under de båda senaste åren. Under första halvåret 1930 uppgick siffran till 9 032 liter. I Finland beslagtogos av tullpersonalen under åren 1927, 1928 och 1929 resp. 635 811, 980 849 och 961 203 liter spritdrycker.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i oktober 1930.

På inbjudan av belgiska regeringen höll internationella arbetsbyrån sitt femtionde styrelsesammanträde i Bryssel under dagarna den 7—12 oktober 1930.

Styrelsens förhandlingar rörde sig först och främst om de åtgärder, som borde vidtagas i anledning av det vid internationella arbetskonferensens fjortonde sammanträde (1930) fattade beslutet att uppföra frågan om arbetstidens längd i kolgruvor på dagordningen för 1931 års sammanträde. Frågan gällde särskilt, under vilken form detta ärende kan tänkas komma att upptagas på nytt vid konferensen.

Med 16 röster mot 5 uttalade styrelsen, att det tillkommer konferensen själv att besluta, huruvida frågan skall underkastas »dubbel diskussionsprocedur» eller icke. Då i varje fall konferensen bör lämnas tillfälle att fritt välja den ena eller andra behandlingsmetoden och då behandling i en enda läsning så mycket hellre kan tänkas ifrågakomma, som ärendet redan varit föremål för behandling vid 1930 års sammanträde, gav styrelsen sitt samtycke till att ett av arbetsbyrån utarbetat frågeformulär översändes till regeringarna. För den händelse att konferensen skulle besluta att behandla ärendet i en enda läsning, uppdrog dessutom styrelsen åt arbetsbyrån att på grundval av regeringarnas svar utarbeta en blå rapport, innehållande ett eller flera utkast till konventionsförslag.

Bortsett från frågan, huruvida dubbel diskussionsprocedur skall tillämpas eller icke samt huruvida en särskild konvention skall antagas beträffande arbetstidens längd i brunkolsgruvor eller icke, anmodade styrelsen arbetsbyråns direktör att komplettera det material, som redan framlagts i en rapport rörande arbetet i brunkolsgruvor.

Styrelsen övergick därefter till en granskning av de ärenden, som lämpligen böra uppföras på dagordningen för 1932 års sammanträde med konferensen. Den fattade redan nu beslut om att på nämnda dagordning uppföra frågan om undertryckandet av sådana arbetsförmedlingsanstalter, som taga betalning; av arbetsbyrån hade för styrelsens räkning utarbetats en översikt av lagstiftning och praxis rörande dylika anstalter. En förberedande överläggning ägde jämväl rum om de övriga ärenden, vilka eventuellt kunna tänkas uppförda på dagordningen för 1932 års sammanträde av konferensen, och beslöt styrelsen anmoda arbetsbyrån att verkställa utredning rörande följande tre frågor, mellan vilka val kommer att träffas vid styrelsens januarisammanträde: 1) ålderdoms-, invaliditets- och efterlevandeförsäkring; 2) semester med lön; 3) arbetslöshetsförsäkring.

Vidare rörde sig förhandlingarna om anordningarna för en förberedande teknisk sjöfartskonferens, att hållas under 1931. Att deltaga i denna konferens skola kallas de stater, där handelsflottans bruttotontal — bortsett från fartyg om mindre än 100 ton — överstiger 250 000 ton. Dessa stater äro i ordning efter tonnagets storlek följande: Storbritannien, Japan, Tyskland, Norge, Frankrike, Italien, Nederländerna, Sverige, Grekland, Spanien, Danmark, Kanada, Brasilien, Belgien, Australien, Argentina, Kina, Finland, Jugoslavien, Portugal och Indien.

Var och en av dessa stater skall till konferensen sända en regeringsrepresentant, en arbetsgivarrepresentant och en arbetarrepresentant; dessa kunna åtföljas av experter. Internationella arbetsbyråns styrelse kommer att vid konferensen vara

representerad av tre av sina medlemmar, en från varje grupp. Att deltaga med rådgivande stämma komma att inbjudas paritetiska sjöfartskommissionens medlemmar på arbetsgivar- och arbetarsidan, för så vitt de icke deltaga i annan egenskap.

Styrelsen beslöt att till vederbörande organ inom nationernas förbund hänvisa en vid konferensens senaste sammanträde antagen resolution, i vilken konferensen uttrycker den övertygelsen att, oberoende av arbetet på åvägabringande av likformighet i arbetsvillkoren vid kolgruvorna, en ekonomisk överenskommelse snarast borde avslutas mellan de kolproducerande länderna.

I anledning av en annan resolution rörande utredning av möjligheterna för tryggande av barns och unga personers hälsa, för utvecklande av deras anlag m. m. bemyndigade styrelsen arbetsbyrån att företaga en undersökning av utvecklingstendenserna inom arbetarnas bildningsrörelse.

I ännu en annan vid arbetskonferensens senaste sammanträde antagen resolution hemställes till arbetsbyråns styrelse att anordna samverkan i visst avseende mellan yrkesinspektionens myndigheter i olika länder. Enligt planen skulle inspektörerna anmodas att under sin verksamhet ägna särskild uppmärksamhet åt något spörsmål av internationell räckvidd, varefter resultatet av deras iakttagelser skulle meddelas i deras årsrapporter och slutligen delgivas internationella arbetsbyrån för bearbetning.

Styrelsen upptog vidare till granskning de beslut av nationernas förbunds församling, som äro av intresse för internationella arbetsorganisationen. Särskilt är detta fallet med en resolution, i vilken hemställes, att för de undersökningar rörande den ekonomiska depressionen, vilka skola företagas av förbundets ekonomiska och finansiella organisation, hänsyn måtte tagas till internationella arbetsbyråns utredningar rörande arbetslösheten och att i allmänhet i frågor, som beröra respektive organisationers kompetens, en fortlöpande samverkan måtte äga rum mellan nationernas förbunds organ och byrån.

Vidare överlade styrelsen om vissa förslag rörande proceduren för granskning av de årsrapporter, som staterna enligt art. 408 i fredsfördraget äro skyldiga att avgiva rörande sättet för konventioners genomförande. Vissa regler uppställdes i syfte att från regeringarna erhålla mera preciserade och för jämförelse bättre lämpade rapporter.

Vid överläggning om vissa av nationernas förbunds församling fattade beslut rörande internationella arbetsbyråns tjänstereglemente protesterade den franske arbetarrepresentanten Jouhaux mot en bestämmelse i det nya reglementet, som förbjuder de internationella tjänstemännen att i sina resp. länder antaga politisk kandidatur. Han hemställde till styrelsen att undersöka möjligheterna för bibehållandet av nuvarande system, enligt vilket arbetsbyråns tjänstemän kunna uppställa sig såsom kandidater till politiska poster inom sina länder, förutsatt att de erhållit direktörens medgivande och att de taga tjänstledighet från sin befattning i byrån under tiden för valkampanjen. M. Jouhaux förklarade sig ämna framlägga ett mera preciserat yrkande vid ett följande sammanträde av styrelsen.

Styrelsen beslöt att till januarisammanträdet ajournera överläggningen om vissa andra frågor, som av Jouhaux förts på tal i samband med det nya tjänstereglementet.

Beträffande den i Johannesburg i augusti hållna konferensen rörande frågan om silicosis beslöt styrelsen giva regeringarna del av förhandlingarnas resultat och särskilt fästa deras uppmärksamhet på hemställandena rörande förebyggande åtgärder, ersättning och konvalescentvård.

I anledning av en vid internationella arbetskonferensens sista sammanträde antagen resolution om uppförande av frågan om föreningsfrihet på konferensens dagordning uppdrog styrelsen åt arbetsbyrån att företaga en undersökning i ämnet med utgångspunkt från önskvärdheten av att en eventuell reglering

kommer till stånd i successivföljd, såsom genom åvägabringande av skydd för själva föreningsfrihetens princip, reglering av frågan om upprättandet och godkännandet av föreningar, den juridiska beskaffenheten av deras uppgift i arbetets frågor o. s. v. Arbetsbyrån skall underställa styrelsen resultatet av sina undersökningar vid sammanträdet i april 1931, på det att styrelsen må kunna företaga ett urval bland de frågor, som kunna uppföras på dagordningen för ett kommande sammanträde av konferensen.

En ingående överläggning ägde rum om ett förslag av den schweiziske arbetarrepresentanten Schürch om en undersökning rörande medlen att nedbringa den arbetslöshet, som för närvarande drabbat ett så stort antal arbetare. Styrelsen biföll förslaget och uppdrog åt sin arbetslöshetskommission att uppgöra en plan för undersökningen. Antalet medlemmar i kommittén skall ökas från 3 (en från varje grupp) till 12 (fyra från varje grupp), varjämte experter kunna tillkallas. Vid sammanträdet förelåg som vanligt direktörens rapport över verksamheten sedan sista sammanträdet, varav framgick att 18 nya ratifikationer av internationella arbetskonventioner blivit inregistrerade. Hela antalet ratifikationer uppgår för närvarande till 408.

Till svar på en fråga av den engelske arbetarrepresentanten Poulton förklarade *engelska regeringens vid sammanträdet närvarande representant, Lawson, att regeringen oaktat mötande svårigheter alltjämt är besluten att snarast möjligt verkställa sin redan från början tillkännagivna avsikt att göra vad i dess makt står för* ratifikation av Washingtonkonventionen om arbetstidens begränsning inom industrien.

Styrelsen tog del av fasta mellanfolkliga domstolens utlåtande av den 26 augusti 1930 rörande frågan om Danzigs tillträde såsom medlem av internationella arbetsorganisationen. Den polska regeringens representant förklarade, att hans regering med största beredvillighet skulle undersöka alla möjligheter för den fria staden Danzigs befolkning att komma i åtnjutande av de förmåner, som internationella arbetsorganisationen skänker. Den skulle göra allt för att i samförstånd med den fria staden söka utfinna en praktisk lösning, som svarade mot de intresserade parternas legitima behov. Styrelsen uppdrog åt arbetsbyråns direktör att genom Polens bemedling delgiva den fria staden domstolens utlåtande och uttryckte den förhoppningen, att strävandena att finna en lösning måtte krönas med framgång.

Dagen för öppnandet av internationella arbetskonferensens femtonde sammanträde bestämdes till den 28 maj 1931.

Ny publikation från internationella arbetsbyrån.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Hydroextraktorer.

Hydro-Extractors. Their Safe Construction and Equipment. (Studies and Reports. Series F, Second Section, No. 3.) 1929. 102 s. Pris Kr. 3: 75.

Förevarande redogörelse för hydroextraktorer och deras konstruktion med hänsyn till säkerhet i arbetet ingår i en serie av monografier, som internationella arbetsbyrån ämnar utgiva enligt en av byråns arbetarskyddskommitté utarbetad plan. Redogörelsen är utarbetad av direktören för italienska arbetarskyddsföreningen Masarelli med biträde av hr Scotti.

Liksom ångpannor äro hydroextraktorer utsatta för inre tryck (i allmänhet icke understigande 3 kg per kvcm), men goda skäl finnas för att anse dem farligare än ångpannor icke endast med hänsyn till olycksfallsriskens frekvens utan även med hänsyn till de av dem förorsakade olycksfallens skadliga följder. Ej heller äro hydroextraktorerna försedda

med mätare eller signalapparater, såsom i allmänhet är fallet med ångpannor, och i många fall skötas de icke av särskilt utbildad personal.

De flesta i bruk varande hydroextraktorer äro av klanderfri modern konstruktion, men många bristfälligt inrättade eller utslitna extraktorer komma alltjämt till användning. Sålunda finnas hydroextraktorer, som sakna bromsar eller på vilka trumman undergått förrostning. Olyckshändelser, som förorsakas av exploderande hydroextraktorer, tilldraga sig ganska ofta allmänhetens uppmärksamhet, och undersökning brukar anställas för utrönande av vem som är ansvarig för det skedda. Svårigheter möta emellertid att påvisa tillverkarens eller arbetsgivarens ansvarighet, och i de flesta fall torde antingen anses, att arbetaren bär ansvaret för olyckan, eller ock kan ansvarsförhållandet icke bestämmas.

I publikationen lämnas en redogörelse för hydroextraktorernas konstruktion samt för de olika risker, som äro förenade med deras användande, varjämte meddelas en del anvisningar för riskens nedbringande och redogöres för de särskilda skyddsföreskrifter, som utfärdats i en del länder. Slutligen lämnas en detaljerad redogörelse för några typiska olycksfall, som inträffat i samband med hydroextraktorer. Arbetet är försett med talrika illustrationer.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Nationernas förbund och flyktingsproblemet. Sedan nationernas förbunds nionde församling (1928) befriade internationella arbetsbyrån från den del den haft i det av högsta kommissariatet för flyktingar bedrivna arbetet, beslöts, att en rådgivande kommission skulle tillsättas vid sidan av högste kommissarien och att denna kommission skulle snarast möjligt yttra sig över möjligheten att finna en slutlig lösning på flyktingsproblemet. Nationernas förbunds tionde församling (1929) beslöt, att från den 1 januari 1930 arbetet med flyktingars placering skulle, vad löpande göromål beträffar, för ett år försöksvis förläggas till förbundets sekretariat. Till innevarande års församling skulle generalsekreteraren lämna meddelande om resultatet av den nya anordningen och framlägga förslag rörande organisationen under den kommande tioårsperiod, inom vilken det förutsatts, att hela verksamheten skall avvecklas.

Av intresse torde vara att ur den rapport, som generalsekreteraren förelade för innevarande års församling, hämta följande uppgifter om det antal flyktingar i olika länder, som omfattas av nationernas förbunds verksamhet på området:

Ryssar: 950 399 spridda över 27 länder, därav i Frankrike 400 000, i Kina 119 294, i Tyskland 100 000, i Polen 99 813 och i Rumänien 70 000. Av samtliga voro 114 115 arbetsföra män i saknad av sysselsättning eller sysselsatta med tillfälligt arbete, medan 47 916, inkl. krigsinvalider och barn, voro ur stånd att förtjäna sitt uppehälle.

Armenier: 154 231, därav i Syrien 85 842, i Grekland 38 834 och i Bulgarien 22 000. Av dessa voro 63 244 arbetsföra men i saknad av sysselsättning, medan 16 505 voro oförmögna till arbete.

Assyrier och assyro-kaldéer: 20 700, av vilka 15 000 i södra Ryssland. Flertalet av dessa befunno sig i en prekär situation.

Turkar: 150, merendels i prekär situation.

I rapporten framhålles, att — tack vare anordningar som träffats mellan regeringarna på högsta kommissariatets förslag — hundratusentals flyktingar erhållit laglig status och en i civilrättsligt hänseende skyddad ställning samt att till följd av förbundets understödsverksamhet ett mycket stort antal erhållit anställning eller hjälp.

I rapporten framhålles till sist, att ur administrativ synpunkt någon invändning icke vore att göra mot att sekretariatet övertoge den del av flyktingsorganisationens arbete, som hänförde sig till politiskt och legalt skydd för flyktingarna. Å andra sidan syntes understödsarbetet icke vara förenligt med gällande regler för sekretariatets finansiella förvaltning, och det kunde därför, om församlingen så önskade, anförtros åt en för ändamålet bildad lämplig organisation.

Även den förut omnämnda rådgivande kommissionen avgav en rapport till församlingen, i vilken de av generalsekreteraren framhållna synpunkterna underströkos. Sålunda påyrkades, att det politiska och legala skyddet för flyktingarna skulle läggas i händerna på generalsekreteraren, medan understödsarbetet skulle överlämnas åt en »internationell anstalt för flyktingar», att upprättas i Genève under ledning av en styrelse, sammansatt av ordföranden och tre medlemmar av den rådgivande kommittén, en representant för generalsekreteraren, en representant för internationella arbetsorganisationen och tre representanter för privata flyktingsorganisationer. Medel för verksamheten skulle, utom inkomsten av försäljningen av Nansenmärken, erhållas genom anslag av nationernas förbunds församling.

I rapporten fästes också uppmärksamheten på det allvarliga problem, som understödsverksamheten för flyktingarnas barn bildar. Enligt enskilda organisationers uppgifter finnas i västra Europa minst 108 000 ryska och armeniska flyktingsbarn, av vilka 78 000 äro under 14 år och 30 000 mellan 14 och 21 år. Av 90 000 barn och unga personer av rysk härkomst äro 69 000 i behov av hjälp. Det erforderliga årliga understödsbeloppet uppskattas till 24·4 milj. schweizerfrancs, medan det belopp, som ställts till förfogande av regeringar och enskilda institutioner, stannar vid 9·4 milj. francs.

Församlingen anslöt sig till det av rådgivande kommissionen framlagda förslaget. Sålunda kommer för understödsverksamhetens bedrivande att upprättas en internationell anstalt för flyktingar, ställd under ledning av nationernas förbund. Som ordförande i anstalten är designerad dr Max Huber, president i internationella rödakorskommittén.

— Arbetslöner —

Reallönerna i olika länder i juli 1930. Internationella arbetsbyån har i sin statistik över reallönerna i juli 1930 kunnat medtaga uppgifter från 60 städer i 13 olika länder. Av de stater, vilka ingingo uti den i denna tidskrift tidigare (häfte 6, sid. 491) refererade statistiken för januari 1930, saknas Australien, Estland, Frankrike och Tjeckoslovakien, men är såsom nytillkommet att anteckna Jugoslavien. Vid materialets bearbetning har, efter vad i redogörelsen framhålles, en ändrad metod tillämpats i fråga om beräkningen av riksmedeltalen för de olika länderna. I stället för att man tidigare räknat med ett o v ä g t medeltal av uppgifterna från de olika orter, som ingå i undersökningen, har nu kalkylerats med v ä g d a medeltal, beräknade med hänsyn till folkmängden i resp. städer.[1] De nu framlagda siffrorna äro på grund härav icke fullt jämförliga med dem, som publicerats vid föregående undersökningstillfällen.

Den till grund för reallönernas beräkning lagda normalbudgeten är i huvudsak densamma som förut. Den enda ändring som vidtagits är, att de beräknade konsumtionskvantiteterna för bröd, som vid närmast föregående undersökningstillfälle undergingo en reducering, nu åter ökats. De olika varuslagen ingå numera i denna budget med följande kvantiteter per konsumtionsenhet:

[1] För Storbritannien har härvid gjorts ett undantag såtillvida, att man i fråga om priserna räknat med ett ovägt medeltal av uppgifterna från de 7 städer, som ingå i statistiken. Med hänsyn därtill att prisnivån i olika delar av England företer mycket små variationer, torde denna avvikelse emellertid sakna all praktisk betydelse.

Vetebröd[1]	kg 2·00	Fläsk, salt eller rökt	kg 0·15	Ärter	kg 0·10
Rågbröd[1]	» 1·75	Potatis	» 2·02	Bönor	» 0·10
Vetemjöl	» 0·80	Socker	» 0·45	Sviskon	» 0·04
Havremjöl	» 0·11	Kaffe	» 0·07	Salt	» 0·10
Smör	» 0·17	Te	» 0·04	Matolja	lit. 0·10
Margarin	» 0·10	Kakao	» 0·01	Bränsle (kol eller motsvarande)	kg 14·00
Flott	» 0·08	Ost	» 0·09		
Oxkött	» 0·45	Mjölk	lit. 2·40	Elektricitet	kwt 0·60
Färkött	» 0·10	Ägg	st. 3·50	Gas	kbm 2·40
Fläsk, färskt	» 0·20	Ris	kg 0·20	Fotogen	lit. 0·23
Kalvkött	» 0·10	Makaroni	» 0·20	Tvål	kg 0·14

Den på grundval av de erhållna löne- och prisuppgifterna utarbetade sammanställningen av arbetslönernas köpkraft i de olika länderna erhåller med utgångspunkt från denna budget följande utseende:

	Antal representerade orter	Kostnaden för en veckoranson av de i budgeten medtagna varuslagen				Reallön, beräknad enl. kostnaden för	
		dollars		indextal (Storbritannien = 100)			
		livsmedel	hela budgeten	livsmedel	hela budgeten	livsmedel	hela budgeten
Länder, vilkas statistik avser:							
A) *gällande lönesatser*							
Amerikas förenta stater	10	2·79	3·17	145	148	188	190
Irland	3	2·15	2·52	112	114	95	93
Italien	6	2·10	2·81	109	127	45	39
Jugoslavien	3	1·58	1·96	82	88	49	45
Kanada	6	2·47	2·88	129	130	157	155
Nederländerna	4	1·97	2·32	103	105	84	82
Polen	4	1·39	1·73	72	78	66	61
Spanien	4	1·83	2·27	95	102	43	40
Storbritannien	7	1·92	2·22	100	100	100	100
Tyskland	6	2·17	2·53	113	114	74	73
Österrike	3	2·08	2·47	108	111	50	48
B) *faktiska förtjänster*							
Danmark	1	2·06	2·41	107	109	115	113
Sverige	*3*	*2·23*	*2·57*	*116*	*116*	*109*	*109*

Ordningsföljden mellan de olika länderna har sedan årets början icke undergått några mer betydande förändringar. Däremot kan man genomgående konstatera en nedgång i kostnaden för de angivna konsumtionsartiklarna, i dollars räknat, vilket till en del torde vara beroende på de säsongmässiga variationerna av den amerikanska valutakursen. Då detta prisfall varit särskilt stort i Storbritannien, följer därmed också, att indextalen för levnadskostnaderna i de övriga länderna i allmänhet ökats och indextalen för reallönerna i motsvarande mån måst sänkas. Endast för Danmark framträder en motsatt utveckling, i det att man här på grund av den kraftiga nedgången av livsmedelspriserna har att räkna med en relativ stegring av reallönen, som i januari 1930 uttrycktes med indextalet 112. Å andra sidan göres av arbetsbyrån gällande, att indextalen för de länder, vilkas löneuppgifter avser de faktiska arbetsförtjänsterna (d. v. s. Sverige och Danmark), icke kunna anses fullt jämförbara med motsvarande siffror från övriga länder, utan rätteligen borde reduceras med c:a 5 %. En annan omständighet, som vid betraktandet av dessa

[1] För Sverige, Danmark, Polen, Tyskland och Österrike räknas med 0·75 kg vetebröd och 3 kg rågbröd.

siffror aldrig får förglömmas är, att i föreliggande statistik ett flertal viktiga utgiftsposter lämnats helt ur räkningen, bl. a. bostadspriserna. Om dessa ingått i jämförelsen, skulle förhållandet de olika länderna emellan uppenbarligen undergå ej ringa förskjutningar.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Utredning angående allmänna arbeten till motverkande av arbetslöshet. Kungl. Maj:t har den 20 september 1930 bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla högst fyra utredningsmän att inom departementet biträda med utredning angående anordnande av allmänna arbeten till motverkande av arbetslöshet. Innebörden av det utredningsmännen lämnade uppdraget framgår närmare av efterföljande vid ärendets föredragning av departementschefen hållna anförande:

»I den skrivelse, nr 392 den 11 juni 1930, vari riksdagen anmälde sitt beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition n:r 255 angående anslag till bekämpande av arbetslösheten, hemställde riksdagen tillika, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa skyndsam utredning, huruvida och under vilka villkor ett reservationsanslag kunde böra beviljas för att efter Kungl. Maj:ts beprövande tagas i anspråk vid tillfällen av ökad arbetslöshet av mera betydande omfattning.

Rörande denna hemställan anförde riksdagen i skrivelsen bland annat följande. Arbetslöshetskommissionen hade uttalat den uppfattningen att, innan pågående utredningar rörande arbetslöshetsförsäkring samt arbetslöshetens orsaker och medlen för dess bekämpande avslutats eller eljest tvingande skäl anförts för en ändring, nuvarande ordning för statliga åtgärder i anledning av arbetslösheten icke borde kastas över ända. Denna uppfattning syntes, åtminstone i viss utsträckning, icke kunna frånkännas giltighet. I enlighet därmed funne riksdagen motiverat, att ett anslag till arbetslöshetens bekämpande genom arbetslöshetskommissionen jämväl denna gång beviljades enligt oförändrade grunder. Emellertid kunde det tänkas, att ett reservationsanslag till vissa allmänna arbeten ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande för att tagas i anspråk i den mån påtaglig arbetslöshet antingen generellt eller, t. ex. på grund av industriella sammanbrott, mera lokalt uppstode; ett sådant anslag skulle kunna vara av betydande värde vid arbetslöshetsfrågornas handläggning. Därigenom komme, åtminstone till viss del, de offentliga arbetena att kunna mera smidigt anpassas efter konjunkturerna, så att en större anpart av dessa arbeten igångsattes under depressionsperioder, än eljest bleve fallet. Utredningen borde således omfatta frågan huruvida och på vilket sätt en anordning med ett reservationsanslag till utförandet av därför lämpade arbeten borde vidtagas.

Den av riksdagen sålunda begärda utredningen torde nu böra igångsättas. Vid densamma lärer man i första hand böra undersöka de möjligheter, som finnas att för det avsedda ändamålet under de närmaste åren anordna statliga arbeten vid sidan av det normala arbetsprogrammet. Då det gäller att genom anordnande av dylika arbeten tillgodose de av riksdagen avsedda önskemålen, kunna tänkas flera olika vägar. Det synes därför önskvärt, att därjämte rörande sålunda föreliggande olika alternativ verkställes en klarläggande utredning av väsentligen teknisk natur. Utredningen bör följaktligen avse att möjliggöra ett bedömande av innebörden och konsekvenserna av olika anordningar. Huruvida utredningen bör utmynna i framläggande av positiva förslag i ena eller andra riktningen torde få bero på den uppfattning, vartill utredningsarbetet kan leda. Utredningen torde böra överlämnas åt inom socialdepartementet tillkallade utredningsmän, vilka böra hava att bedriva sitt arbete i nära samråd med de ämbetsverk, till vilkas arbetsområden höra företag av här avsedd beskaffenhet, ävensom med arbetslöshetskommissionen. Vid utredningen torde även böra beaktas det material, som föreligger dels i ett den 24 juli 1925 avgivet, av särskilda sakkunniga utarbetat betänkande med förslag till motverkande av arbetslöshet genom anordnande av allmänna arbeten, dels ock i det av 1926 års arbetslöshetssakkunniga avgivna betänkandet

angående arbetslöshetsförsäkring, arbetsförmedling och reservarbeten. Utredningen torde böra så bedrivas, att resultat därav kan föreligga senast den 15 januari 1931.»

På grund av det givna bemyndigandet har departementschefen den 8 oktober 1930 såsom utredningsmän tillkallat generaldirektören G. Malm (ordförande), överingenjören i järnvägsstyrelsen, översten Hj. Fogelmarck, arbetschefen hos statens arbetslöshetskommission, kaptenen G. Jonsson samt ordföranden i svenska grov- och fabriksarbetareförbundet C. J. Söder. Till sekreterare hos utredningsmännen har utsetts t. f. aktuarien i socialstyrelsen C. Ch. Schmidt.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1930. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av september till 8 589 mot 6 314 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	130	42	Närings- o. njutningsmedelsind.	79	31
Skogshushållning	124	33	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	54	27
Gruvdrift och malmförädling	732	450	Trämasse- och pappersindustri	145	30
Jord-, sten- och glasindustri	304	163	Grafisk industri	12	2
Metall- och maskinindustri	698	163	Industri och hantverk, ej spec.	200	106
Trävaruindustri	1 269	382	Sjöfart och fiske	99	22
Byggnadsverksamhet	485	90	Handel och samfärdsel m. m.	498	169
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	55	40	Husligt arbete	34	—
Textilindustri	97	22	Arbete, ej hänf. till annan grupp	3 525	1 025
Beklädnadsindustri	49	21	Summa	**8 589**	**2 818**

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 1 395 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 25, mot 24 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 743 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 13 arbetare. Härförutom uppburo 671 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Kontant understödsverksamhet med statsbidrag har ej förekommit under månaden.

Statens bruttoutgifter för reservarbetena uppgingo under september till 335 412 kronor samt under årets nio första månader till sammanlagt c:a 3·7 miljoner kronor.

— Föreningsväsen —

Den engelska fackföreningsrörelsen år 1929. Fackföreningsrörelsen i Storbritannien har efter flera års nedgång under år 1929 ånyo visat stigande medlemssiffror. Utvecklingen framgår av följande tablå:

	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Medlemmar i tusental	4135	8339	6624	5616	5421	5535	5497	5209	4908	4794	4853
Minskning (ökning) i %	·	·	−20·6	−15·2	−3·6	+2·1	−0·7	−5·2	−5·8	−2·3	+0·8

I förhållande till 1920, då fackföreningsrörelsen hade sitt hittills högsta medlemsantal, föreligger en nedgång på 42 %. Sedan 1913 har däremot totalsiffran ökats med 17 %.

I Irländska fristaten eller kolonierna upprättade avdelningar av engelska fackorganisationer äro i denna statistik inräknade med hela sitt medlemsantal, varemot icke medtagits sådana organisationer, vilka ha sitt huvudsäte på Irland. Approximativt beräknas, att om alla utom moderlandet bosatta medlemmar frånräknades och avdrag tillika gjordes för sådana personer, som bliva dubbelräknade på grund av medlemskap i mer än en fackförening, så skulle inom Storbritannien (och norra Irland) återstå c:a 4·78 miljoner fackligt organiserade arbetare vid 1929 års utgång, mot 4·74 vid årets början.

Antalet fackföreningar (Trade Unions) uppgick 1929 till 1 114 mot 1 126 år 1928 och 1 368 år 1920. Nedgången är liksom tidigare år huvudsakligen beroende på sammanslagningar. Antalet s. k. fackfederationer, som också under en följd av år befunnit sig i nedgång, från 182 år 1917 till endast 76 år 1928, har under 1929 ökats till 78. Federationernas sammanlagda medlemsantal, som i hög grad influeras av förekommande dubbelredovisningar, nedgick däremot från 3·33 till 3·28 miljoner. Om medlemssiffrorna för sådana föreningar, som voro anslutna till flera federationer, medräknas endast en gång, blir totalsiffran 2·14 miljoner eller i det närmaste densamma som föregående år.

Den engelska landsorganisationen — den s. k. fackföreningskongressen — ökade under året sitt medlemsantal från 3·67 till 3·74 miljoner. Ökningen är främst beroende på sjömansunionens återanslutning.

(The Ministry of Labour Gazette.)

— Kollektivavtal och arbetsinställelser —

Arbetsinställelser i utlandet under 1929. Sedan uppgifter rörande 1929 års arbetsinställelser nu publicerats i flertalet av de länder, som ha en fortlöpande statistik på detta område, har inom socialstyrelsen i likhet med föregående år gjorts en sammanställning av de viktigaste siffrorna i denna statistik (se tabellen å nästa sida). I tabellen ha som tidigare för jämförelse medtagits även nästföregående års siffror. I en del fall uppvisa dessa vissa skiljaktigheter från de uppgifter för år 1928, som förut återgivits i denna tidskrift (*årg. 1929, sid. 996*), beroende därpå att sistnämnda uppgifter delvis voro hämtade från preliminär statistik, som sedermera blivit kompletterad och reviderad. På samma sätt äro även de nu anförda siffrorna för 1929 delvis att betrakta som endast provisoriska.[1]

Beträffande den inbördes jämförbarheten av de från olika länder föreliggande uppgifterna och de reservationer, som härvidlag i vissa fall äro att göra, hänvisas till en föregående redogörelse i Sociala Meddelanden (årg. 1927, sid. 999). Det må här allenast påpekas, att uppgifter om arbetsinställelsernas resultat i vissa länder (Polen, Ungern och Österrike) meddelas endast i fråga om strejker[2]; då lockouterna i dessa länder städse äro mycket fåtaliga — vissa år ingen enda — är denna ofullständighet dock ej av någon större betydelse. I Lettland saknas uppgifter om arbetsinställelsernas antal, varför de i tabellens första kolumn anförda siffrorna i stället avse antalet berörda arbetsgivare. En liknande avvikelse från det vanliga schemat företer även Tjeckoslovakien, där uppgifter saknas om arbetarnas fördelning efter konflikternas resultat, men en motsvarande fördelning i stället gjorts med hänsyn till antalet förlorade arbetsdagar.

Ett förhållande som vid granskning av tabellens siffror starkt faller i ögonen är, att i ett par fall (Nya Zeeland 1928, Polen 1929) mer än hälften av de redovisade arbetarna hänförts till konflikter, vilkas resultat ej kunnat angivas. I båda fallen rör det sig om arbetsinställelser, som icke varit förbundna med några direkta krav för de strejkandes egen räkning, i ena fallet en sympatistrejk, andra gången en politisk strejk.

Det må i detta sammanhang framhållas, att internationella arbetsbyrån, som tidigare nedlagt åtskilligt arbete på att åstadkomma ökad enhetlighet i fråga om statistiken över arbetsinställelser och kollektivavtal i olika länder, numera också påbörjat en fortlöpande

[1] I ett fall, nämligen Finland, är justeringen av 1928 års siffror beroende på ändrade beräkningsgrunder i fråga om arbetsinställelsernas omfattning. Vid beräkningen av antalet berörda arbetare har man tidigare utgått från genomsnittliga antalet deltagare i en arbetsinställelse, men räknar numera i stället med högsta antalet i konflikten inbegripna arbetare. Beräkningen av antalet förlorade arbetsdagar har även reviderats så till vida, att man här numera uppskattar arbetstidsförlusten ur företagets synpunkt (i stället för ur arbetarnas), vilket med hänsyn därtill, att arbetsgivarna i stor utsträckning intagit ny arbetskraft under konflikterna, medfört en ej obetydlig minskning av den uppskattade arbetstidsförlusten.

[2] I Frankrike, som förut hänförts till denna kategori, innefattas numera även lockouterna i uppgifterna om arbetsinställelsernas resultat.

ARBETSINSTÄLLELSERNAS OMFATTNING OCH RESULTAT I OLIKA LÄNDER.

		Antal arbetsinställelser	Antal direkt berörda arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Arbetsgivarnas villkor —		Kompromiss		Arbetarnas fordringar		Ej angivet resultat	
					Arb.-inst.	Arbetare	Arb.-inst.	Arbetare	Arb.-inst.	Arbetare	Arb.-inst.	Arbetare
					%	%	%	%	%	%	%	%
Amerikas förenta stater	1929	903	230 463	9 975	40	.	25	.	29	.	6	.
	1928	629	357 145	31 557	42	.	24	.	30	.	4	.
Australien	1929	259	88 293	4 671	.	.	.	.	.	.	.	.
	1928	287	82 349	777	81	89	5	3	14	8	0	0
Belgien	1929	168	49 236	799	40	42	26	38	29	12	5	8
	1928	192	74 707	2 254	37	26	30	50	31	17	2	7
Danmark	1929	22	1 040	41	.	.	.	.	.	.	.	.
	1928	11	469	11	.	.	.	.	.	.	.	.
Estland	1929	16	1 439	4	.	24	.	36	.	40	—	—
	1928	5	1 098	49	20	55	40	18	40	27	—	—
Finland	1929	26	2 443	75	46	62	42	35	12	3	—	—
	1928 [2]	71	27 226	502	25	19	35	66	34	11	6	4
Frankrike	1929 [1]	1 255	220 944	.	39	.	37	.	15	.	9	.
	1928 [1]	922	222 406	.	43	.	31	.	16	.	10	.
Indien	1928	203	506 851	31 647	63	.	20	.	13	.	4	.
Irland	1929	53	4 533	101	22	10	42	67	34	23	2	0
	1928	52	2 190	54	35	36	41	39	18	20	6	5
Kanada	1929	90	12 924	155	33	27	25	45	30	19	12	9
	1928	101	18 239	238	34	31	30	31	29	30	7	8
Lettland	1929	362	26 462	46	.	.	.	.	.	.	.	.
	1928	179	13 431	62	.	.	.	.	.	.	.	.
Nederländerna	1929	214	19 500	939	20	11	50	82	28	6	2	1
	1928	195	15 200	661	29	17	46	68	24	14	1	1
Norge	1929	73	4 796	197	.	.	.	.	.	.	.	.
	1928	63	8 042	364	.	.	.	.	.	.	.	.
Nya Zeeland	1929 [1]	49	7 831	27	.	.	.	.	.	.	.	.
	1928 [2]	39	9 258	22	31	23	26	9	28	16	15	52
Polen	1929 [1]	493	217 730	1 036	27	14	50	18	21	11	2	57
	1928 [2]	769	354 018	2 776	23	10	57	63	17	16	3	11
Rumänien	1928	57	9 199	110	39	38	42	47	19	15	.	.
Schweiz	1929	39	4 661	100	.	.	.	.	.	.	.	.
	1928	45	5 474	98	.	.	.	.	.	.	.	.
Storbritannien	1929	431	533 800	8 287	38	7	41	88	21	5	—	—
	1928	302	124 400	1 388	48	39	38	56	14	5	—	—
Sverige	1929	180	12 678	667	10	7	46	77	32	13	12	3
	1928	201	71 461	4 835	15	7	52	89	27	3	6	1
Tjeckoslovakien	1929 [1]	211	59 460	728	35	42	39	36	10	2	16	20
	1928 [2]	282	99 430	1 728	31	24	60	75	9	1	—	—
Tyskland	1929	441	223 878	4 490	33	14	37	78	30	8	—	—
	1928	763	723 415	20 288	28	3	46	91	26	6	—	—
Ungern	1929	63	12 252	149	48	57	43	39	9	4	—	—
	1928	31	9 697	131	65	32	19	66	16	2	—	—
Österrike	1929	225	30 416	388	27	27	54	58	19	15	—	—
	1928	264	38 257	658	17	12	59	76	24	12	—	—

[1] Preliminära siffror. — [2] Reviderade siffror.

internationell statistik på dessa områden. En första sammanställning härav återfinnes i septemberhäftet av International Labour Review, och det angives där vara avsikten att framdeles publicera dylika översikter varje halvår. De av arbetsbyrån framlagda siffrorna visa ej alltid full överensstämmelse med de av socialstyrelsen här återgivna, vilket i allmänhet beror på att arbetsbyrån varit hänvisad att använda preliminära uppgifter, som sedermera blivit reviderade. I vissa fall äro differenserna emellertid beroende på uppenbara fel i arbetsbyråns sammanställning, så t. ex. i fråga om Ungern, där antalet strejkande under 1929 angives till 25 389, vilken siffra i verkligheten betecknar »hela antalet i de berörda företagen anställda arbetare»; den angivna siffran för antalet förlorade arbetsdagar, vilken motsvarar endast $^1/_{10}$ av verkliga antalet, är också hämtad ur en oriktig kolumn i originaltabellen. Såsom missvisande måste även anses, att i arbetsbyråns sammanställning, där åtskillnad göres mellan strejker och lockouter, ej angives, att man i den tyska statistiken redovisar s. k. blandade konflikter under båda dessa rubriker; vid summering av hela antalet arbetsinställelser uppstår tydligen en dubbelräkning, därest detta förhållande ej anmärkes.

— Nykterhetsfrågan —

Rusdrycksförsäljningen under år 1929. Omsättningen av spritdrycker visade enligt kontrollstyrelsens redogörelse under år 1929 någon ökning mot föregående år. Den totala försäljningen (utan reducering till s. k. normalstyrka) uppgick nämligen till 32·1 miljoner liter, mot 31·2 miljoner år 1928. Fördelad på den totala folkmängden i riket utgjorde samma konsumtion år 1929 5·25 liter mot resp. 7·92, 6·44, 4·31 och 5·12 liter åren 1913, 1920, 1922 och 1928. Den totala konsumtionen per invånare var alltså år 1929 omkring 33·7 % lägre än år 1913, 18·5 % lägre än år 1920, men 21·8 % högre än år 1922 och 2·5 % högre än år 1928.

Den avgjort största delen av dessa spritdrycker (28·7 milj. l) såldes genom utminutering, d. v. s. mot motbok. Fördelas det utminuteringsvis försålda litertalet på invånarantalet i de åldrar, vilka samtliga motboksinnehavare praktiskt taget tillhöra (d. v. s. åldrarna över 25 år), blir jämförelsetalet för år 1929 8·36 liter mot resp. 13·26, 10·90, 7·33 och 8·24 liter för åren 1913, 1920, 1922 och 1928.

Hela antalet motboksinnehavare i riket uppgick vid 1929 års utgång till 1 185 437, motsvarande 19·4 % av befolkningen. Beträffande det relativa antalet motboksinnehavare kan en påtaglig skillnad konstateras mellan de olika landsdelarna. De högsta frekvenstalen påträffas sålunda i stockholmstrakten samt i södra och sydvästra Sverige och de lägsta i norra Sverige. Att detta förhållande varit tämligen konstant år från år framgår av följande sammanställning av relativa antalet motboksinnehavare de senaste tio åren:

Område	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Stockholmstrakten .	21·76	22·70	23·14	23·58	24·09	25·24	25·88	26·06	26·38	27·04
Södra Sverige . .	22·05	21·59	20·32	20·15	20·65	21·07	21·39	21·67	22·06	22·56
Sydvästra Sverige .	20·44	19·56	19·49	19·65	19·92	20·26	20·54	20·82	21·27	21·72
Östra Sverige . . .	17·31	16·89	16·76	17·00	17·70	18·10	18·44	18·75	19·20	19·74
Småland o. öarna .	16 85	16·24	15·32	15·13	15·47	15·79	15·98	16·28	16·48	16·90
Bergslagen	15·65	15·55	14·91	14·85	14·64	15·34	15·54	16·05	16·46	16·78
Norra Sverige . .	12·88	11·88	11·13	11·04	11·47	11·69	12·12	12·58	12·84	13·33
Hela riket	**17·79**	**17·41**	**16·90**	**16·94**	**17·32**	**17·79**	**18·14**	**18·50**	**18·87**	**19·37**

Bland rikets 119 kontrollområden funnos 5, där antalet motboksinnehavare understeg 12 % av befolkningen, medan å andra sidan 6 områden uppvisade en frekvens av minst 30 %. Den lägsta siffran företeddе Haparanda kontrollområde med 8·3 %, det högsta Nynäshamns med 47·6 %.

Motböckernas inköpskapacitet (d. v. s. den i genomsnitt per motbok och månad medgivna inköpsrätten å spritdrycker) utgjorde för hela riket 2·26 liter. Hos 21 bolag understeg kapa-

citetssiffran 2 liter, hos 59 bolag utgjorde den 2—2·5 liter och hos 39 bolag 2·5—3 liter. Motsvarande siffror för föregående år voro 19, 54 och 46. Relativa antalet motböcker med begränsad inköpsrätt (d. v. s. mindre än 4 liter i månaden) var vid 1929 års slut 78·6 % (76·3 % bland män och 98·8 % bland kvinnor), mot 77·5 % vid årets början och endast 23·7 % den 1 januari 1920.

Inköpsmängden per motbok utgjorde i medeltal för hela riket 24·6 liter. Denna siffra steg i likhet med siffrorna över medelkonsumtionen per invånare åren 1923—1925, men har i motsats till de siffror, som stå i relation till folkmängden, visat någon nedgång åren 1926 och 1927 samt varit oförändrad de senaste åren.

Enligt oktrojföreskrift voro 40 bolag förhindrade att utlämna motbok eller utminuteringsvis försälja spritdrycker till den, som ej fyllt 25 år. Av rikets hela manliga befolkning över 25 år voro vid utgången av år 1929 inemot 65 % innehavare av motbok mot ej fullt 64 % år 1927, något över 62 % år 1925 och drygt 64 % år 1920. Motsvarande siffra för ifrågavarande kvinnliga befolkning var ej fullt 7 % år 1929 mot något över 6 % år 1928, inemot 6 % år 1925 och inemot 5 % år 1920.

Statsverkets inkomster av alkoholhanteringen (tullar, försäljnings- och tillverkningsskatter av olika slag, inlevererade vinstmedel samt kronoutskylder från bolagen) uppgingo sammanlagt till 114·5 miljoner kr., mot 111·7 miljoner år 1928.

Den danska nykterhetsrörelsens rusdrycksprogram. Den danska nykterhetsrörelsens ledande organisationer ha den 8 september 1930 i Odense hållit den trettonde danska nykterhetskongressen. Till behandling förelåg bl. a. frågan, huruvida nykterhetsrörelsen fortfarande skall fasthålla vid det av höjesteretssagförer C. C. Heilesen på sin tid framlagda förslaget till nykterhetslagstiftning, gående ut på införandet av lokalt veto genom omröstning direkt bland medlemmarna av en kommun eller i ett amt, men icke inom dess kommunala representation, och åsyftande att successivt torrlägga hela landet. Denna linje, som följdes i det 1928 och 1929 i folketinget av enskilda motionärer från alla partier framlagda förslaget till lag om åtgärder för nykterhetens främjande, har på senare tid börjat att övergivas av framstående personer inom den danska nykterhetsrörelsen, främst redaktör Larsen-Ledet och författaren Harald Bergstedt, representerande en opposition mot ledningen av »Danske Afholdsselskabers Landsforbund». Dessa anse det som en utsiktslös uppgift att fortsätta med arbetet för genomförande av förbud i Danmark. Under fem år ha utskänkningsrättigheterna i Danmark endast minskats med 10 genom kommunala beslut om indragning. Denna väg till förbudet anses därför alltför långsam. I stället vill oppositionen gå in för statsmonopol å framställande av spritdrycker, och statsminister Stauning har redan i juni i pressen uttalat sympati för denna väg samt framhållit, att statsmonopol flera gånger varit föremål för övervägande och förhandling. Personligen såge statsministern med mycken välvilja en sådan utveckling, varunder staten, alltså jämväl även riksdagen, finge ett rimligt inflytande på spritproduktionens och spritimportens omfång. Naturligtvis finge en så ingripande reform underkastas en noggrann prövning, men om absolutisterna vände sig till regeringen, komme en sådan hänvändelse att få ett hänsynsfullt mottagande. Inrikesminister Dahlgaard har framhållit, att det viktigaste i denna fråga vore minskandet av det privata intresset i alkoholförbrukningen. Statsminister Stauning har vidare uttalat sig för en av staten organiserad upplysnings- och delvis agitationsverksamhet samt för upprättandet av ett statligt organ till insamlande och bearbetande av allt material rörande alkoholförbrukning och missbruk. Det synes närmast vara fråga om upprättandet av ett nykterhetsämbetsverk, som eventuellt skulle övertaga hela spritindustrien och sprithandeln i syfte att minska förbrukningen. Herrar Larsen-Ledet och Bergstedt torde i detta förslag se en utväg för nykterhetsrörelsen att i stället för det totalt utsiktslösa landsförbudet verka för en successiv inskränkning å statlig väg av spritproduktionen och konsumtionen. Oppositionen ansåg sig ha så mycket större skäl att förorda en sådan utveckling, som antalet medlemmar i »Danmarks Afholdsforening» gått tillbaka efter krigsåren med 30 000 på 10 år, från 67 837 året 1916—1917 till 35 648 året 1927—1928.

På Odensekongressen förordade föreningens ordförande redaktör Ferdinand Nielsen en resolution av innehåll, att man fasthölle vid önskan om genomförandet snarast möjligt av det Heilesenska förslaget och samtidigt uppmanade regeringen att bidraga till nykterhetsrörelsens upplysningsarbete, att införa en planmässig alkoholundervisning vid universitetet och i seminariet och skolor, att skärpa de bestående spritrestriktionerna samt att icke förminska gällande spritbeskattning. Kongressen skulle vidare uttala såväl sin glädje över statsministerns anbud om ett särskilt statsorgan för alkoholforskning och upplysningsverksamhet i detta hänseende som den danska nykterhetsrörelsens beredvillighet, nu som alltid, till förutsättningslös förhandling med regeringen om medel och vägar till alkoholfrågans lösning. Denna resolution förordades av herr Larsen-Ledet och bifölls enstämmigt av kongressen. Ett utskott bestående av redaktör Larsen-Ledet, höjesteretssagförer Heilesen och en representant för nykterhetsorganisationen »Blå korset» tillsattes för att närmare undersöka statsministerns förslag och att förverkliga resolutionens uttalanden.

Genom antagande av denna resolution, som betecknas som en kompromiss, undgick den danska nykterhetsrörelsens ledande organisation att sprängas sönder.

Handelsminister Hauge lyckönskade kongressen till detta beslut samt ställde i utsikt en revision av »Beværterloven», och inrikesminister Dahlgaard såg i resolutionen den bästa grundval för de förhandlingar, som statsministern bebådat.

Vid kongressen antogs också en resolution med krav om att vid förestående revision av motorlagen få bestämmelserna om fordran å chaufförernas nykterhet skärpta, så att de icke blott förbjödes att förtära alkohol under tjänsteutövning, utan att också straffbestämmelserna för onykterhet gjordes strängare.

Vid ett föredrag i Studenterforeningen den 13 september om alkoholfrågan och dess lösning prisade redaktör Larsen-Ledet det s. k. danska systemet med hög spritbeskattning i jämförelse med det amerikanska och Brattsystemet, vilket senare han betecknade som dödsdömt. »Från att vara det mest försupna land i världen blev Danmark ett av de mest nyktra. Detta är utan motstycke i världen och länder vårt land och våra regeringar till heder.» Frågan vore dock ännu ej löst, och förbrukningen är f. n. stigande. Man måste fortsätta genom vidare utveckling av de båda systemen, kommunalomröstning och hög beskattning, stödd av ett målmedvetet statligt upplysningsarbete.

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1930. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under tredje kvartalet 1930 till 656 personer, varav 313 män och 343 kvinnor. Samtliga emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg). Över Norge och Danmark förekom ingen utvandring under kvartalet. Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Trondhjem	Bergen	Köpenhamn	Summa
Juli	34	13	3	151	—	—	—	—	**201**
Augusti	16	18	8	169	—	—	—	—	**211**
September	31	25	8	180	—	—	—	—	**244**
3 kv. 1930	**81**	**56**	**19**	**500**	—	—	—	—	**656**
3 » 1929	198	114	27	1 084	6	3	1	1	**1 434**

Emigrationen fördelade sig, i den mån utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda städerna, på rikets olika delar sålunda:

	Antal utvandrare 3:e kv. 1930	3:e kv. 1929		Antal utvandrare 3:e kv. 1930	3:e kv. 1929
Stockholms stad	47	95	Göteb. o. Bohus län	59	101
» län	14	37	Älvsborgs »	35	85
Uppsala »	3	8	Skaraborgs »	14	19
Södermanlands »	3	17	Värmlands »	61	92
Östergötlands »	19	19	Örebro »	14	43
Jönköpings »	32	55	Västmanlands »	9	18
Kronobergs »	19	39	Kopparbergs »	21	134
Kalmar »	52	70	Gävleborgs »	18	51
Gotlands »	6	9	Västernorrlands »	26	98
Blekinge »	33	28	Jämtlands »	27	147
Kristianstads »	23	45	Västerbottens »	16	59
Malmöhus »	29	44	Norrbottens »	35	79
Hallands »	41	42	Hela riket	**656**	**1 434**

De här redovisade utvandrarnas fördelning på vissa åldersgrupper framgår av följande översikt:

	Män		Kvinnor		Tillsammans	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Under 15 år	35	11·2	32	9·3	67	10·2
15—25 »	159	50·8	155	45·2	314	47·9
25—35 »	77	24·6	88	25·7	165	25·2
35—45 »	25	8·0	35	10·2	60	9·1
45—55 »	10	3·2	12	3·5	22	3·4
Över 55 »	7	2·2	21	6·1	28	4·2
Summa	**313**	**100·0**	**343**	**100·0**	**656**	**100·0**

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 534. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Estland	Lettland	Lithauen	Tyskland	England	Österrike	Summa
Juli	2	1	205	4	—	10	—	—	—	**222**
Augusti	5	6	146	20	1	22	1	—	1	**202**
September	6	3	65	12	—	21	2	1	—	**110**
Summa	**13**	**10**	**416**	**36**	**1**	**53**	**3**	**1**	**1**	**534**
Därav: män	6	5	179	13	—	25	2	—	1	**231**
kv.	7	5	237	23	1	28	1	1	—	**303**

I ovanstående siffror ingå de utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg), men icke sådana transiterande emigranter, som passerat Sverige på genomfärd till annat land för att därifrån anträda resan till främmande världsdel.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

II: 37. För *resande av ett* 25 m högt *pendeltorn* (fackverkskonstruktion av järn) för en kabelkran användes den grova bärbalken, som med ena ändan fastgjorts i tornets topp och med den andra vid en på c:a 270 m därifrån belägen handvinsch A. För att till en början få brott för resningen hade 3 m framför tornets blivande bas anbringats en $15^1/_2$ m hög hjälpmast av trä, i nedre delen försedd med grova gångjärn för hjälpmastens rörlighet och i toppen uppbärande nämnda kabel, som där löst vilade i en vridbart rörlig, kort vinkeljärnsränna. Medan resningen sålunda utfördes medelst vinschen A, reglerades hjälpmastens rörlighet i banan medelst en på andra sidan pendeltornet, från hjälpmasten räknat, och c:a 54 m från denna placerad vinsch B. På lintrumman till denna vinsch löpte en 12 mm lina gående över ett blocktyg med 6 parter. Blocktyget var angjort med ena blocket i hjälpmastens övre mitt och med det andra nära pendeltornets topp.

Vid början av resningen hade hjälpmasten nedförts i lämpligt lutande läge mot det på marken liggande pendeltornet för att med den grova stålkabeln vilande på mastens översta del medfölja kabeln, till dess tornets topp kommit så högt, att brottet från masten — när denna passerat vertikalläget — upphörde. De vid vinschen B placerade arbetarna hade sålunda till uppgift att, under säkert fasthållande av vevarna, med vinschen B sakta fira och följa tornets uppspelning, för att sålunda förhindra hjälpmasten att tippa över — i riktning mot vinschen A — sedan den passerat vertikalläget.

Nära intill vinschen B, men mellan denna och pendeltornet, voro särskilda ståltrådslinor (motlinor) angjorda omkring med sten belastade slipers. Dessa linor voro med sina andra ändar fästade i pendeltornets övre del för att tjänstgöra som mothåll, sedan tornet rests så högt att risk för dess övertippning — i riktning vinschen A — kunde föreligga.

Till att sköta vinschen B voro vid var sin vev satta arbetarna H. och K., båda vana vid dylikt arbete. Då hjälpmasten just passerade vertikallinjen och höll på att gå över, *lämnade H. vinschen* för att tillrättalägga »motlinorna» *och tillsade i stället en minderårig S.*, som tillfälligtvis uppehöll sig vid vinschen, *att sköta ena vinschveven,* nämligen den, där spärrhaken var anbringad. När hjälpmasten höll på att gå över, men vinschlinan fortfarande var slak, tillsade K. den minderårige S. att »ta av spärrhaken, vi ska' fira litet». S. lyfte utan svårighet av spärrhaken med högra handen, under det han med den vänstra höll i veven. Så snart spärrhaken var avlyftad uppstod emellertid ett *ryck i linan,* varvid S. och K. släppte vinschvevarna, vilka kommo i hastig rörelse. Ena veven slog därvid K. i huvudet så kraftigt, att veven blev krokig och K. ljöt en ögonblicklig död. S. erhöll också ett slag av sin vev, orsakande övergående skador. Han tappade därvid spärrhaken, som föll ner och spärrade, varvid linan mellan vinschen och hjälpmasten brast. Dessbättre utan ytterligare personlig skada föll hjälpmasten under stort brak till marken, medan pendeltornet gled ned.

Vinschen var försedd med broms.

De främsta orsakerna till olyckan torde framgå av följande. Till polisprotokollet uppgav arbetsledaren, att han givit *tydliga* order om huru vinschen skulle skötas, men samtidigt, att någon särskild order icke givits om vilka växlar, som vid arbetet skulle användas å vinschen, liksom att det icke varit tal om, huru spärrhaken skulle användas

vid firning, »men det hade icke varit brukligt, att därvid ha den i spärrläge». Orderns tydlighet synes sålunda lämna åtskilligt övrigt att önska.

I det *viktigaste ögonblicket lämnade en man — för att ordna en annan helt visst* också betydelsefull detalj av arbetet — sin post och överlämnade den till en tillfälligtvis närvarande minderårig.

Arbetets ledning och övervakande synas icke ha varit tillfredsställande.

II: 38. För *reparation av dörrar* och dörrkarmar i *ett hisschakt* vid en läderfabrik hade dörrarna tagits bort. Under det reparationsarbetet pågick, måste hissen användas, och som provisoriskt skydd för dörröppningen hade en lös bom uppsatts. Under ett uppehåll i reparationsarbetet, varvid de med reparationen sysselsatta arbetarna lämnade arbetsplatsen, hade hissen använts vid andra våningen, varefter *bommen icke blivit återförd i skyddsläge.*

Medan hisskorgen befann sig vid någon av de övre våningarna, drog S., gående baklänges, fram en sats material för vidare transport i hissen. S. råkade därvid *stiga ut i hisschaktet* och störtade ned, varvid han bröt vänstra benet.

II: 39. I en *gruva* hade J. jämte en annan arbetare med gruvtunna spelats ned till botten av schaktsänkningen för att lämpa undan löst berg för borrmaskiners uppställande. Arbetet utfördes vid skiftets början *c:a* $^1/_2$ *timme efter föregående skifts skottlossning.* Då de sedan, efter att ha nedfraktat borrmaskinerna, ånyo voro på väg uppåt, stående på kanten av gruvtunnan, *fick J. svindel* och föll från omkring 10 m:s höjd till sänkningens botten samt skadades till döds.

Olyckan torde få tillskrivas arbetarnas förbiseende, då de, trots att de varit nere i gruvan omkring $1^1/_2$ timme och flera gånger passerat kranen för pådrag av komprimerad luft, *icke öppnat denna för utdrivning av skottröken.*

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. dyl.

III: 37. L. och en kamrat voro sysselsatta med *nedtagning av en saxbygel* (strömavtagare) på en spårvagn. Därvid upprestes mot vagnens ena sida två plankor längs vilka bygeln, vägande 167 kg, fick glida ner, varvid hastigheten reglerades genom ett i bygeln fastgjort rep med en diameter av c:a 9 mm, i vars andra ända de två arbetarna, stående på vagnstaket, höllo. Samma förfaringssätt hade enligt uppgift använts sedan spårvägens anläggning. Under nedfirningen *brast repet,* varvid de två arbetarna föllo ner från vagnstaket, och L. skadades så svårt, att han samma dag avled.

Orsaken till olyckan var den, att *ett gammalt och slitet rep* använts. Arbetsledningen beordrade omedelbart användande av kraftigare rep samt har nu uppsatt en travers för nedtagningen av saxbyglarna.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Smältverk, gjuterier o. dyl.

VIII a: 4. Vid ett *järnverk* var arbetaren J. sysselsatt med att *mala kvarts i en kollergång* med stillastående skål och roterande valsar. *Under det att kvarnen var i gång,* försökte J. med en spade att *taga ur den krossade kvartsen,* varvid spaden fastnade i kvarnen, och *J. drogs med* ett helt varv runt. Härvid erhöll J. så svåra skador i underlivet och å vänstra benet, att han avled under transporten till närmaste lasarett.

Med anledning av olyckan har verkets ledning satt upp ett anslag med strängt förbud mot att arbete med urtagning av krossad kvarts bedrives, då kvarnen är i gång, utan skall motorn vid dylikt arbete frånkopplas.

Träbearbetningsmaskiner (utom sågar o. d.).

VIII j: 3. I en *snickeriverkstad* var A. sysselsatt med tillverkning av ett rökbord och hade limmat ihop en 80 mm bred träring till detsamma. Ringens yttre diameter var 610 mm. För svarvning av denna ring hade A. anbringat en träskiva om 600 mm diameter på den horisontala borrspindeln till en kombinerad såg- och borrmaskin. På denna skiva hade A. fäst träringen med genom skivan gående träskruvar, vilka inträngde c:a 15 mm i ringen. Varvantalet var c:a 1 000 varv/min., varför ringens *periferihastighet utgjorde c:a 30 m/sek.* Under det att A. med ett stämjärn, med mothåll av en träbock, höll på att svarva ringen, *sprang denna sönder,* och en del av ringen träffade A. i huvudet, varvid hjässbenet sprängtes. A., som vid tillfället var ensam i verkstaden, fanns liggande död invid maskinen.

Cellulosa- och pappersmaskiner.

VIII l: 9. Vid en *sulfitfabrik* hade silare K., saxpassare W. och emballerare A. på order av maskinförare E. skyndat till en mångcylindrig torkmaskin för att hjälpa E. med massabanans framförande över en torkcylinder. Under arbetet därmed *exploderade en bredvidliggande cylinder,* varvid samtliga arbetare blevo så svårt brända och skållade av den utströmmande ångan, att K. sedermera avled och de övriga måste ägnas lasarettsvård utom A., vars skador voro av mindre omfattning.

Den söndersprungna torkcylindern var av mycket gammalt datum och utförd enligt en numera övergiven konstruktion. Den bestod av en gjutjärnsmantel med sina båda gjutna gavlar och uppbars av en genomgående smidd axel med inlopp för ånga i ena ändan och avlopp för kondensat i den andra. Gavlarna lågo an mot en runt manteln löpande fläns och mellan denna fläns och gaveln fanns ett c:a 10 mm spelrum, som fyllts med järnkitt i och för tätning. Åtdragning av gavlarna åstadkoms medelst muttrar på axeln.

Vid yrkesinspektörens besök på platsen konstaterades, att gavlar och axel voro oskadade, men att manteln hade söndersprängts i en mängd större och mindre stycken. Av allt att döma synes orsaken till explosionen ligga däri, att *en kantspricka i manteln, som tidigare hopsvetsats, åter öppnat sig* och utgjort en farlig anvisning till fortsatt bristning från kanten av manteln in mot ångrummet. Förutom ojämna materialpåkänningar i godset på grund av temperaturvariationer kan i detta fall en bidragande orsak till olyckan ha legat däri, att *järnkittet genom svällning sprängt fogen* utefter mantelns kant.

Med anledning av vad som inträffat har ifrågavarande torkmaskin utrustats med cylindrar av modern och tillförlitlig konstruktion, varvid gavlarna direkt hopbultats med cylindermanteln.

Tröskverk.

VIII t: 16. Vid en lantgård var en 18-årig arbetare J. sysselsatt med »*repning*» *av lin i ett mindre tröskverk* med ändmatning. Repningen tillgår så, att linstjälkarna, vilka äro upptagna med roten, och som hava en längd av 0·7—0·8 m läggas i små knippen om c:a 25 mm diameter. Stjälkarna äro ordnade med rotändarna åt samma håll. Knippena äro icke bundna på något sätt, utan hållas samman och föras med handen. Den som sköter repningen har sin plats invid tröskverkets inmatningsöppning. Knippan hålles i rotändan, och toppändan införes mot tröskcylindern endast så långt, att cylindern når fröhusen. Sedan dessa slagits ur, lägges knippan åt sidan. Repningen måste försiggå med stor varsamhet, enär stjälkarna tillvaratagas för beredning av lin.

Under arbetet *råkade J. föra in en knippa för långt,* så att cylindern drog till sig densamma. J. hann icke släppa knippan, varför *högra handen fångades av tröskcylindern* och armen slets av invid armbågen.

Till förebyggande så långt möjligt av liknande olycksfall lämnades arbetsgivaren anvisning om att på tröskverket anbringa en huv framför inmatningsöppningen, minst 150 mm lång, varigenom avståndet från huvens mynning till tröskcylindern skulle bliva minst 300 mm. Dylikt skydd är lämpligt även vid tröskning av säd.

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

X: 47. I ett *grustag* arbetade G. och A. bredvid varandra vid undre delen av slänten, vars höjd var c:a $3^1/_2$ m. *Gruskanten stupade nära nog lodrätt;* lutningen inåt var högst 0·5 m. Plötsligt *lossnade en del av grusväggen* och störtade ned samt *begravde* G. fullständigt. A. träffades av grusmassan på bröstet och benen, men kastades baklänges utåt den framför grustaget gående vägen och förblev nära nog oskadad. G. framdrogs så snart ske kunde, men avled nästan omedelbart. Huvudet företedde ett stort krossår vid ena tinningen samt hål över hjässan.

I grustaget var vid olyckstillfället sammanlagt 9 arbetare sysselsatta. Det är betecknande, att samtliga de överlevande uttalat såsom sin uppfattning, att de ansågo det hela vara en *ren olyckshändelse* och icke beroende på någon oförsiktighet.

Resp. arbetsbefäl hade vid ett flertal tillfällen uppmanat samtliga i grustaget arbetande, att iakttaga försiktighet, så att ras ej skulle inträffa. Arbetarna vitsordade denna uppgift.

X: 48. Under *upphissning och insättning av en betongpåle* i en pålkran användes som brukligt är en kätting, vilken likt en rännsnara var slagen runt pålen ungefär 3 m från toppändan. Kättingens *fria ända var fästad i spelets lina*, och med tillhjälp av kranens ångmaskin släpades pålen utefter marken fram till kranen. Då pålen därefter hissades upp utefter kranens ståndare till lodrät ställning, *brast kättingen*, varvid pålen störtade ned, stjälpte över och träffade H., vilken jämte två kamrater arbetade i en grundmursgrav ungefär 10 m från kranen. H. erhöll ett svårt krossår i huvudet och avled omedelbart. Pålen var av kvadratisk sektion med 250 mm sida och något avfasade kanter, 12 m lång och vägde 1 800 kg.

Den kätting, som vid tillfället användes, var en kortlänkad maskinsmidd kätting av $^3/_4$" rundjärn och provbelastad c:a 9 månader tidigare med 7 500 kg. Den länk, som brast, låg under upphissningen tvärs över pålens ena kant. Då en påle på detta sätt upphissas och ena ändan släpar mot den ojämna marken, uppstå utan tvivel extra påkänningar, vilka dock en kätting av denna dimension bort uthärda. Även kan tänkas, att pålen rappat i kättingslingan eller att »kink» uppkommit på kättingen och därigenom en oberäknad påkänning uppstått.

Den ena delen av den brustna kättinglänken återfanns och uppvisade grovkristalliniska brottytor, vilket tyder på *dålig utglödgning* av kättingen.

Yrkesinspektören har med hänvisning till förut gjord erinran anmodat arbetsgivaren att ordna vederbörlig periodisk besiktning av lyftverktygen och häröver föra journal.

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. dyl.

XI: 21. Vid ett *vägarbete* var P. sysselsatt med vidtagande av förberedelser för igångsättning av en råoljemotordriven väghyvel, stående i beredskap på en under arbete varande vägsträcka.

P. hade lagt en trasselsudd i vardera av de båda tändskålar, vilka finnas placerade under de på motorn anbringade blåslamporna, varefter han ur en med pip försedd bleckkanna om 5 l rymd hällt fotogen över trasselsuddarna samt *antänt dessa*. Ur fotogenkannan påfyllde P. därefter en utmed motorhuvens nedre del belägen bränslebehållare. Sedan detta skett, syntes P., alltjämt vänd mot väghyveln och stående *på c:a 1·5 m avstånd från tändskålarna, ämna sätta en kork i kannpipen*, då plötsligt *en knall hördes*, bottnen flög ur kannan och P:s kläder stodo i ljusan låga. Med tillhjälp av P:s tillstädesvarande arbetskamrater lyckades det att få elden i P:s kläder släckt, men P. hade då redan fått så svåra brännskador, att han senare på dagen avled.

P. var sedan flera år tillbaka anställd i vägstyrelsens tjänst i egenskap av förman förhäradets grustag samt förare av väghållningsdistriktets väghyvel och motorvält.

Orsaken till olycksfallet måste tillskrivas i första hand P:s bristande omsikt under förberedelserna till råoljemotorns igångsättande, i andra hand det under förmiddagen rådande solgasset, som verkat därhän, att fotogenkannan var varmare än vanligt.

Möjligt är att olycksfallets ödesdigra påföljd kunnat undvikas, därest en för dylika eldsvådetillfällen lämplig och effektiv släckningsapparat varit tillgänglig för användning på platsen.

XI: 22. Vid en *elektrisk masugn* inträffade på grund av nedan nämnda orsaker en *explosion*, varvid ställets valv sprängdes och en arbetare så illa brändes av den utströmmande, brinnande gasen, att han följande dag avled.

Explosionen stod tvivelsutan i sammanhang med förekommande »säckningar» eller ojämnheter i godspelarens nedsjunkande genom masugnspipan. Sådana »säckningar» torde vid schaktugnar aldrig kunna helt förebyggas, men måste vid elektriska hyttor av ifrågavarande typ anses vara mera riskabla än vid blästerhyttor, på grund av att vid de elektriska masugnarna stället är vidare utformat samt *dess valv relativt tunt och svagt*. Om eller i vad mån det förhållandet kunnat något inverka på valvets genombrytning vid explosionen, att valvet delvis var relativt nymurat och murfogarna där ännu icke fullt hårdnat, torde vara svårt att avgöra, men någon direkt felaktighet vid hyttans skötsel eller därav påkallade förfaranden synes icke ha ägt rum. Förekommande snedbelastning av elektroderna förklaras av verksledningen vara utan varje inflytande på explosionens uppkomst.

Vid samma masugn hade c:a 5 år tidigare en liknande explosion inträffat, varvid 4 personer fingo sätta livet till. Bland de efter denna explosion vidtagna åtgärderna må särskilt bemärkas, dels att vid samtliga hyttor sådan ändring av profilen företogs, att densamma närmast stället något vidgade sig, detta i avsikt att minska benägenheten för »säckningar», dels att ställvalven utfördes raka i stället för med kupning utåt. Någon anledning till misstanke, att icke dessa åtgärder skulle vara tillfyllest mot valvets genombrytande, har enligt arbetsgivarens utsago icke förefunnits, förrän den senaste explosionen visat deras otillräcklighet.

Yrkesinspektören har för arbetsledningen framhållit sin redan vid förra explosionen uttalade åsikt, att ugnstypen i fråga i sitt nuvarande skick lämnar åtskilligt övrigt att önska med hänsyn till driftsäkerheten samt att det med nu gängse anordningar för manövrering av elektroder m. m. knappast är i full utsträckning genomförbart att vid inträffande explosioner så avleda gaserna och kringkastade fasta partiklar, att de icke kunna nå den för faran mest utsatta personalen. Vidare har arbetsledningen tillrådts att med ledningen vid andra elektriska hyttanläggningar inom landet ingående dryfta, vilka åtgärder lämpligen kunna vidtagas i avsikt att förhindra framtida förluster av människoliv vid de elektriska hyttorna.

Arbetsledningen avser att förse valven med grimmor av på högkant stående grovt plattjärn för att på så sätt försöka skapa säkerhet för, att valvets eventuella sprängning ej får större omfattning, utan begränsas till enskilda stenar.

Yrkesinspektionens verksamhet under tredje kvartalet 1930.

	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta			Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktning av		Ink. intyg över besiktning av hissar och kranar	Ink. anmälningar om olycksfall i arb.	Därav olycksfall med dödlig utgång	Framställningar till länsstyrelserna	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
		arbetsställen	med sammanlagt arbetarantal	med sammanlagt kraftbelopp i eff.hkr.			ångpannor	kokare o. d.						
Yrkesinspektörerna														
I distriktet	73	50	4 930	4 021	61	35	124	14	119	2 805	9	—	1	37
II »	71	70	3 861	11 927	52	54	76	—	80	3 046	13	—	—	64
III »	138	135	2 062	9 036	54	93	88	3	81	1 380	5	—	3	13
IV »	209	209	7 301	19 644	63	56	121	1	133	1 335	6	—	—	50
V »	234	197	4 143	13 860	75	92	56	3	131	3 045	25	—	1	50
VI »	365	348	11 241	30 503	109	79	125	22	128	3 644	26	—	1	19
VII »	146	140	5 064	39 976	49	54	65	18	133	2 131	12	—	4	5
VIII »	74	72	4 367	53 798	42	39	80	—	58	3 157	8	3	—	5
IX »	71	63	3 656	28 695	55	55	59	—	58	2 949	15	—	3	6
Yrkesinspektrisen	189	149	2 577	—	159	23	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	11	7	360	1 230	15	46	—	—	—	[7](16)	[7](—)	—	—	—
Summa	**1 581**	**1 440**	**49 562**	**212 690**	[1] **734**	**626**	[2] **794**	[3] **61**	**921**	[4] **23492**	[4] **119**	**3**	**13**	**249**
Underinspektörerna														
I distriktet	96	83	1 302	136	26	—	59	—	—	—	—	—	—	—
II »	586	580	798	8 785	86	21	177	5	—	—	—	—	—	—
III »	775	759	1 422	7 514	102	248	167	—	31	—	—	—	—	—
IV »	239	239	576	3 746	41	42	177	—	—	—	—	—	—	—
V »	816	774	771	12 790	113	118	129	1	3	—	—	—	—	—
VI »	536	455	3 339	2 348	94	18	48	2	4	—	—	—	—	—
VII »	486	473	1 320	8 669	60	81	36	—	—	—	—	—	—	—
VIII »	377	376	1 202	5 629	72	138	72	—	8	—	—	—	—	—
IX »	126	126	1 889	624	41	35	24	—	2	—	—	—	—	—
Summa	**4 037**	**3 865**	**12 619**	**50 241**	**635**	**701**	[5] **889**	**8**	**48**	—	—	—	—	—
därav: jordbruk	1 947	1 885	—	31 446	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	450	425	832	1 196	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 640	1 555	11 787	17 599	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	**20**	**20**	**1 152**	—	**35**	**70**	—	—	—	[7] **1 986**	[7] **6**	—	—	—
Bergmästarna														
Norra distriktet	18	18	2 290	—	32	1	—	—	1	255	2	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	7	7	2 051	14 156	8	—	—	—	—	304	2	—	—	—
Östra distriktet	68	68	1 558	9 103	27	4	—	—	—	160	1	—	—	—
Västra »	132	132	3 574	1 958	50	8	—	—	17	817	2	—	—	—
Södra »	78	78	1 827	1 914	22	9	—	—	28	585	2	—	—	—
Summa	**303**	**303**	**11 300**	**27 131**	[6] **139**	**22**	—	—	**46**	**2 121**	**9**	—	—	—
Järnvägsinspektörerna														
S. J. säkerhetstjänsten, trafiktjänsten	20	20	.	.	7	2	—	—	—	534	2	—	—	—
rullande materiel	12	12	.	.	18	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	533	533	.	.	55	12	—	—	—	480	2	—	—	—
Summa	**565**	**565**	.	.	**80**	**17**	—	—	—	[7] **1 014**	[7] **4**	—	—	—
Elektr. inspektörerna														
Norra distriktet	193	193	.	.	49	42	—	—	—	10	2	—	—	—
Östra »	31	31	.	.	8	29	—	—	—	6	1	—	—	—
Västra »	5	5	.	.	7	4	—	—	—	22	3	—	—	—
Södra »	37	37	.	.	27	27	—	—	—	10	—	—	—	—
Summa	**266**	**266**	.	.	**91**	**102**	—	—	—	[7] **48**	[7] **6**	—	—	—

[1] Härav 286 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 224 fall. — [3] Härav större besiktning i 11 fall. — [4] Av dessa olycksfall ha 19 699, därav 63 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 228 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 59. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Oktober månad år 1930.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under oktober månad.

Översikt av verksamheten under oktober månad 1930.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	okt. 1930	sept. 1930	okt. 1929
Stockholms stad	5 294	1 737	1 576	5 587	4 880	3 661	**10 881**	**6 617**	**5 237**	164	125	146
Stockholms län	3 089	1 352	1 313	801	848	490	**3 890**	**2 200**	**1 803**	177	157	164
Uppsala stad o. län	1 216	537	500	379	421	314	**1 595**	**958**	**814**	166	128	124
Södermanlands län	1 207	618	556	714	705	514	**1 921**	**1 323**	**1 070**	145	121	114
Östergötlands län	1 851	970	871	969	794	538	**2 820**	**1 764**	**1 409**	160	152	142
Norrköping	1 057	323	313	222	190	139	**1 279**	**513**	**452**	249	252	165
Jönköpings län	507	284	240	483	289	211	**940**	**578**	**451**	164	148	149
Kronobergs län	266	148	142	222	228	135	**488**	**376**	**277**	130	97	155
Norra Kalmar län	214	54	52	64	67	43	**278**	**121**	**95**	230	181	210
Södra Kalmar län	535	177	162	198	117	73	**733**	**294**	**235**	249	217	199
Gotlands län	267	107	96	156	107	88	**423**	**214**	**184**	198	125	119
Blekinge län	870	383	335	386	334	224	**1 256**	**722**	**559**	174	168	167
Kristianstads län	1 517	1 031	862	842	832	587	**2 359**	**1 863**	**1 449**	127	109	111
Malmöhus län: Malmö	2 535	499	423	1 874	1 545	1 005	**4 409**	**2 044**	**1 428**	216	194	182
Malmöhus län: Lund	576	266	239	137	140	78	**713**	**406**	**317**	176	160	144
Malmöhus län: Landskrona	474	200	197	39	38	22	**513**	**238**	**219**	216	166	145
Malmöhus län: Hälsingborg	1 312	461	443	451	305	220	**1 763**	**766**	**663**	230	235	202
Malmöhus län: Ystad	347	140	121	100	84	59	**447**	**224**	**180**	200	195	204
Malmöhus län: Trelleborg	401	233	232	146	99	84	**547**	**332**	**316**	165	187	163
Malmöhus län: Eslöv	372	277	265	80	80	64	**452**	**357**	**329**	127	113	133
Malmöhus län: Skurup	229	290	164	71	91	46	**300**	**381**	**210**	79	79	95
Malmöhus län: Vellinge	278	208	193	54	50	42	**332**	**258**	**235**	129	137	132
Hallands län	641	268	211	185	156	119	**826**	**424**	**330**	195	145	134
Göteborgs o. Boh. l.	464	194	169	271	213	140	**735**	**407**	**309**	181	127	164
Göteborg	5 577	1 656	1 594	1 926	1 697	1 142	**7 503**	**3 353**	**2 736**	224	188	143
Älvsborgs län	559	192	166	130	155	79	**689**	**347**	**245**	199	178	172
Skaraborgs län	908	522	442	516	578	285	**1 424**	**1 100**	**727**	129	106	150
Värmlands län	436	177	164	258	281	180	**694**	**458**	**344**	152	122	151
Örebro län	1 092	438	373	655	783	426	**1 747**	**1 221**	**799**	143	111	128
Västmanlands län	941	561	494	676	627	421	**1 617**	**1 188**	**915**	136	110	114
Kopparbergs län	430	104	104	338	258	206	**768**	**362**	**310**	212	144	195
Gävleborgs län	682	120	120	307	169	148	**989**	**289**	**268**	342	234	238
Västernorrlands l.	550	144	142	81	73	54	**631**	**217**	**196**	291	212	224
Jämtlands län	163	36	35	233	253	218	**396**	**289**	**253**	137	111	151
Västerbottens län	276	51	49	211	179	153	**487**	**230**	**202**	212	128	136
Norrbottens län	153	69	61	131	134	78	**284**	**203**	**139**	140	106	134
Tills. okt. 1930	**37 286**	**14 832**	**13 419**	**19 843**	**17 800**	**12 286**	**57 129**	**32 632**	**25 705**	**175**	—	—
» sept. »	*31 131*	*15 184*	*12 856*	*18 984*	*19 102*	*12 345*	*50 115*	*34 286*	*25 201*	—	*146*	—
» okt. 1929	30 593	16 594	14 653	19 040	17 000	12 029	49 633	33 594	26 682	—	—	148
» » 1928	32 083	16 446	14 694	18 887	16 181	11 625	50 970	32 627	26 319	—	—	—
» » 1927	33 394	14 667	13 181	18 380	15 265	11 093	50 774	29 932	24 274	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					okt. 1930	sept. 1930	okt. 1929	okt. 1930	sept. 1930	okt. 1929
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	10 377	10 890	8 081	7 005	135	123	123	87	77	87
Industri och hantverk	9 376	9 870	1 293	1 207	763	480	406	93	88	84
Sjöfart och fiske	4 971	5 055	1 665	1 620	304	264	242	97	97	95
Handel och samfärdsel	3 567	3 787	1 900	1 717	199	131	140	90	87	83
Husligt arbete	2	2	—	—	—	—	.	—	—	.
Annat arbete	6 923	7 682	1 893	1 870	406	389	283	99	98	99
Summa	**35 216**	**37 286**	**14 832**	**13 419**	**251**	**205**	**184**	**90**	**85**	**88**
Därav under 18 år	3 807	3 461	2 188	1 824	158	145	131	83	79	77
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	1 697	1 737	2 574	1 249	67	59	77	49	35	54
Industri och hantverk	984	1 124	466	314	241	181	154	67	76	76
Sjöfart och fiske	298	334	125	116	267	203	217	93	95	86
Handel och samfärdsel	2 971	3 407	2 239	1 730	152	131	148	77	74	77
Husligt arbete	9 516	12 280	12 391	8 872	99	86	102	72	66	73
Annat arbete	939	961	5	5	.	.	.	.	.	.
Summa	**16 405**	**19 843**	**17 800**	**12 286**	**111**	**99**	**112**	**69**	**65**	**71**
Därav under 18 år	3 220	3 274	2 523	1 669	130	125	126	66	68	72
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	12 074	12 627	10 655	8 254	119	110	113	77	69	79
Jordbruk	11 952	12 500	10 588	8 193	118	110	113	77	69	79
Skogshushållning	122	127	67	61	.	.	.	.	.	.
Industri och hantverk	10 360	10 994	1 759	1 521	625	391	339	86	85	82
Gruvdrift och malmförädling . . .	596	665	37	37	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	398	407	13	13	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	2 879	2 937	276	240	1064	678	379	87	82	76
Trävaruindustri	770	844	113	107	747	.	.	95	.	.
Byggnadsverksamhet	2 742	2 973	595	573	500	241	293	96	92	89
Läder-, hår- och gummiindustri . .	279	318	47	38	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	265	283	40	33	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	431	482	171	105	282	188	236	61	68	61
Närings- och njutningsmedelsindustri	592	633	182	141	348	231	263	77	79	83
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	195	200	32	27	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	154	158	62	53	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	76	77	18	16	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	983	1 017	178	138	588	377	418	80	81	84
Sjöfart och fiske	5 269	5 389	1 790	1 736	301	260	240	97	97	95
Handel och samfärdsel	6 538	7 194	4 139	3 447	174	131	143	83	80	80
Kontors-, bank- o. d. personal . .	666	675	156	127	433	403	459	81	85	71
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 643	1 718	382	329	450	274	341	86	86	86
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 919	2 298	1 383	1 140	166	135	158	82	77	82
Transportarbetare	1 887	2 031	1 820	1 528	112	74	74	84	81	79
Allmän och litterär verksamhet . .	412	460	303	230	152	149	232	76	75	79
Ej särskilt specificerade	11	12	95	93	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	9 518	12 282	12 391	8 872	99	86	102	72	66	73
Annat arbete	7 862	8 643	1 898	1 875	455	456	328	99	98	99
Summa	**51 621**	**57 129**	**32 632**	**25 705**	**175**	**146**	**148**	**79**	**74**	**79**
Därav under 18 år	6 527	6 735	4 711	3 493	143	134	129	74	73	74

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 3 459 platser, varav 2 769 manliga och 690 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 3 466, 2 766 och 700 samt under nästlidna månad resp. 2 729, 2 184 och 545.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**10763**	**8 014**	**6 944**	**127**	**67**	**61**	**665**	**37**	**37**	**402**	**12**	**12**	**2 857**	**252**	**227**
1	Stockholms stad	87	6	6	—	—	—	1	—	—	11	—	—	616	121	110
2	Stockholms län	1 575	1 051	1 015	38	17	17	176	33	33	26	—	—	117	9	9
3	Uppsala stad och län	691	502	465	11	—	—	73	—	—	45	—	—	39	4	4
4	Södermanlands län	584	489	428	—	—	—	—	—	—	—	—	—	206	13	13
5	Östergötlands län	1 297	866	776	3	10	6	24	—	—	35	1	1	47	6	4
6	Norrköping	218	190	187	—	—	—	—	—	—	4	—	—	122	1	1
7	Jönköpings län	285	209	176	3	4	2	—	—	—	1	—	—	22	5	4
8	Kronobergs län	196	116	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
9	Kalmar län	137	74	64	—	—	—	—	—	—	18	—	—	31	—	—
10	Gotlands län	131	94	86	—	—	—	—	—	—	8	—	—	2	—	—
11	Blekinge län	240	174	122	—	1	1	—	—	—	39	—	—	24	1	—
12	Kristianstads län	1 226	945	786	8	4	4	42	—	—	6	—	—	22	6	4
13	Malmöhus län: Malmö	134	175	135	—	—	—	—	—	—	18	—	—	308	10	7
14	Hälsingborg	159	78	63	2	—	—	8	—	—	13	—	—	82	4	4
15	Övriga anstalter	1 415	1 288	1 092	2	2	2	—	—	—	25	—	—	148	7	4
16	Hallands län	222	186	134	1	—	—	2	—	—	31	1	1	72	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	136	84	67	—	2	2	—	—	—	13	10	10	16	1	1
18	Göteborgs stad	118	127	114	—	—	—	—	—	—	3	—	—	711	50	48
19	Älvsborgs län	91	66	43	—	—	—	9	—	—	2	—	—	67	4	4
20	Skaraborgs län	705	488	410	1	—	—	—	—	—	1	—	—	43	7	7
21	Värmlands län	102	65	53	3	—	—	2	—	—	45	—	—	21	—	—
22	Örebro län	398	300	239	21	3	3	157	4	4	39	—	—	16	—	—
23	Västmanlands län	480	400	333	2	—	—	113	—	—	15	—	—	36	1	1
24	Kopparbergs län	44	10	10	4	2	2	57	—	—	3	—	—	12	—	—
25	Gävleborgs län	20	5	5	8	—	—	1	—	—	1	—	—	54	—	—
26	Västernorrlands län	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
27	Jämtlands län	42	12	11	17	14	14	—	—	—	—	—	—	6	—	—
28	Västerbottens län	28	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	3	8	8	—	—	—	—	—	—	6	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**1 737**	**2 574**	**1 249**	—	—	—	—	—	—	**5**	**1**	**1**	**80**	**24**	**13**
1	Stockholms stad	12	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	33	21	10
2	Stockholms län	71	139	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	171	176	119	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	159	216	129	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	146	190	118	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	19	15	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	69	54	25	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	55	69	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	20	44	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	26	27	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	39	88	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	208	290	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	25	45	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—
14	Hälsingborg	27	30	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	143	212	104	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	34	50	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	68	31	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2	6	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	30	3	3
19	Älvsborgs län	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	69	216	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	38	66	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	137	263	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	135	235	123	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	14	23	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	13	10	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	1	8	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	20	43	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	16	22	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, här- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
840	**111**	**105**	**2 973**	**595**	**573**	**208**	**30**	**25**	**192**	**13**	**12**	**141**	**15**	**11**	**389**	**64**	**60**	**108**	**18**	**18**	
70	23	22	1 028	302	289	35	14	11	6	—	—	25	4	3	57	2	2	13	—	—	1
32	12	12	206	28	28	2	—	—	2	—	—	8	2	2	18	2	2	1	—	—	2
14	—	—	32	—	—	2	—	—	3	—	—	3	—	—	21	—	—	—	—	—	3
23	7	7	11	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	4
27	1	—	96	9	9	4	—	—	4	—	—	1	—	—	11	—	—	—	—	—	5
57	2	2	177	4	4	1	—	—	78	—	—	5	—	—	15	—	—	1	—	—	6
7	3	2	14	17	16	3	1	1	15	—	—	3	—	—	6	3	3	32	—	—	7
2	1	1	7	4	4	2	2	2	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	8
77	7	7	19	5	5	1	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	9
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	1	—	—	—	10
8	—	—	9	—	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	9	—	—	1	—	—	11
8	—	—	29	5	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	9	2	2	—	—	—	12
41	3	2	477	23	22	52	4	3	4	1	—	16	3	—	69	—	—	75	2	2	13
4	—	—	127	4	3	40	—	—	1	—	—	4	—	—	15	—	—	12	6	6	14
10	3	2	183	8	8	36	—	—	3	—	—	5	—	—	26	37	36	11	2	2	15
34	—	—	76	40	40	—	—	—	9	—	—	8	—	—	11	2	1	—	—	—	16
29	—	—	23	3	3	3	—	—	2	—	—	—	—	—	6	3	2	—	—	—	17
197	2	1	246	88	84	7	7	6	21	3	3	14	5	5	36	2	2	2	8	8	18
2	—	—	34	3	1	5	—	—	26	9	9	3	—	—	4	—	—	1	—	—	19
2	—	—	11	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	9	8	2	—	—	20
41	—	—	19	—	—	—	—	—	9	—	—	3	—	—	7	—	—	—	—	—	21
3	1	1	24	2	2	8	—	—	—	—	—	38	—	—	6	—	—	15	—	—	22
52	46	46	17	21	21	—	1	1	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	23
25	—	—	58	18	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	24
47	—	—	10	—	—	1	1	1	2	—	—	—	—	—	15	—	—	1	—	—	25
6	—	—	9	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—	26
2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	27
18	—	—	23	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	28
2	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	29
4	**2**	**2**	—	—	—	**110**	**17**	**13**	**91**	**27**	**21**	**341**	**156**	**94**	**244**	**118**	**81**	**32**	**14**	**9**	
3	2	2	—	—	—	4	15	12	22	7	3	148	77	44	77	28	16	11	13	8	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	5	3	2	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	5	1	—	13	8	6	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	—	—	2	—	—	1	2	2	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	5	4	7	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	9	9	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	48	—	—	7	1	1	96	45	31	35	11	8	7	1	1	13
—	—	—	—	—	—	55	—	—	2	—	—	4	—	—	3	1	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	—	1	1	—	—	—	—	17
1	—	—	—	—	—	—	—	—	43	13	12	66	21	9	56	31	23	7	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	8	5	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	4	3	2	4	4	2	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	2	2	4	3	2	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**55**	—	—	**74**	**18**	**16**	**906**	**128**	**111**	**5055**	**1665**	**1620**	**460**	**87**	**76**
1	Stockholms stad	11	—	—	28	3	3	310	65	50	388	130	126	252	48	39
2	Stockholms län	—	—	—	3	—	—	68	—	—	55	15	15	11	—	—
3	Uppsala stad och län	1	—	—	1	—	—	14	—	—	—	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	2	—	—	1	—	—	21	1	1	61	29	29	1	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	1	—	—	19	6	6	4	1	1	4	1	1
6	Norrköping	11	—	—	6	—	—	24	1	1	119	69	67	1	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	3	2	1	2	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	1	—	—	19	1	1	254	76	70	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	19	7	6	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	11	—	—	190	104	104	3	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	11	11	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	7	—	—	8	1	—	236	11	11	251	88	85	54	7	7
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	10	—	—	676	331	330	4	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	1	1	21	1	1	226	110	109	3	—	—
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	81	19	17	3	2	2
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	87	28	28	—	—	—
18	Göteborgs stad	14	—	—	16	12	11	87	30	29	1808	400	385	112	28	26
19	Älvsborgs län	1	—	—	—	—	—	31	8	8	5	4	4	2	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	1	—	—	2	—	—	8	1	1	21	13	13	—	—	—
22	Örebro län	5	—	—	5	—	—	10	—	—	3	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	3	—	—	6	1	1	2	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	1	—	—	—	1	1	3	—	—	289	63	63	4	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	404	110	109	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	51	26	24	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	33	30	23	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**108**	**62**	**53**	**3**	—	—	**111**	**45**	**27**	**334**	**125**	**116**	**215**	**69**	**51**
1	Stockholms stad	41	33	26	1	—	—	21	32	19	197	56	55	116	39	27
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	3	—	—	2	2	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	2	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1
13	Malmöhus län: Malmö	35	5	3	—	—	—	72	8	3	6	—	—	79	20	19
14	Hälsingborg	—	—	—	1	—	—	2	—	—	8	8	8	2	1	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	3	3	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	23	24	24	—	—	—	—	—	—	99	51	43	11	3	2
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	5	5	3	—	—	1	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	2	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1151	**197**	**188**	**212**	**26**	**23**	**1871**	**1453**	**1205**	**84**	**55**	**54**	**9**	**82**	**81**	**2**	—	—	**7 682**	**1 893**	**1 870**	
579	135	131	106	2	2	515	550	451	56	5	5	2	18	17	1	—	—	1 097	309	309	1
26	4	4	20	3	3	169	44	43	5	4	3	—	—	—	—	—	—	531	128	127	2
16	—	—	4	—	—	30	6	6	3	—	—	—	—	—	1	—	—	211	25	25	3
7	—	—	—	—	—	22	11	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	262	67	67	4
15	1	1	5	—	—	64	31	29	1	1	1	—	—	—	—	—	—	189	36	36	5
28	—	—	1	1	1	56	15	11	1	—	—	2	—	—	—	—	—	130	40	39	6
2	—	—	2	—	—	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	36	34	7
—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53	21	21	8
5	—	—	1	—	—	27	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	151	59	59	9
2	—	—	1	—	—	18	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78	—	—	10
8	—	—	1	—	—	24	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	298	99	99	11
17	7	7	5	1	1	37	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	86	46	38	12
102	10	9	10	1	—	152	99	79	3	—	—	—	—	—	—	—	—	518	61	61	13
7	3	3	5	1	1	45	22	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	12	12	14
11	2	2	3	—	—	85	54	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	464	99	98	15
12	—	—	2	1	1	27	11	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	5	5	16
14	2	1	3	1	—	21	10	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	107	50	47	17
254	32	29	22	7	7	319	501	483	11	45	45	5	64	64	—	—	—	1 574	245	244	18
3	—	—	4	2	1	21	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	248	93	93	19
10	1	1	2	—	—	35	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	72	7	7	20
3	—	—	1	1	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	97	96	21
5	—	—	2	—	—	34	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	302	115	111	22
1	—	—	—	1	1	23	17	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	186	72	72	23
3	—	—	2	1	1	15	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205	66	66	24
14	—	—	3	2	2	64	14	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144	34	34	25
1	—	—	1	—	—	12	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104	27	26	26
5	—	—	6	1	1	17	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	7	7	27
1	—	—	—	—	—	6	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	8	8	28
—	—	—	—	—	—	8	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	29	29	29
567	**185**	**141**	**2086**	**1357**	**1117**	**160**	**367**	**233**	**376**	**248**	**176**	**3**	**13**	**12**	**12280**	**12391**	**8 872**	**961**	**5**	**5**	
244	87	64	834	419	365	81	228	143	214	77	59	2	12	12	3 194	3 730	2 792	329	3	3	1
6	3	3	75	38	32	1	—	—	21	10	10	—	—	—	609	651	381	—	—	—	2
—	—	—	12	10	10	5	1	1	2	2	—	—	—	—	186	230	183	1	—	—	3
6	4	4	39	42	38	3	3	2	6	14	10	—	—	—	458	421	326	35	2	2	4
14	6	5	47	46	33	3	5	4	7	18	13	—	—	—	697	518	358	36	—	—	5
1	1	—	18	5	3	—	1	1	2	6	4	—	—	—	160	155	115	15	—	—	6
2	—	—	16	20	17	—	—	—	12	3	2	—	—	—	313	207	163	5	—	—	7
2	3	2	15	13	11	—	—	—	5	7	5	—	—	—	144	136	85	—	—	—	8
1	—	—	26	15	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—	208	125	98	3	—	—	9
3	1	1	9	7	7	—	—	—	6	2	2	—	—	—	107	68	62	—	—	—	10
6	1	1	26	27	24	5	4	3	—	—	—	—	—	—	307	212	166	—	—	—	11
10	1	1	88	76	64	—	3	3	4	16	12	—	—	—	506	435	359	4	—	—	12
149	36	31	174	93	66	—	49	35	18	20	16	—	—	—	994	1 211	781	113	—	—	13
4	1	1	52	27	21	—	3	1	7	2	1	—	—	—	256	232	167	28	—	—	14
4	3	3	36	27	22	13	5	5	2	2	1	—	—	—	378	329	256	39	—	—	15
—	—	—	10	9	9	—	4	4	—	2	1	—	—	—	125	91	74	12	—	—	16
13	4	2	37	33	24	—	—	—	3	7	4	—	—	—	136	136	92	9	—	—	17
74	26	16	191	124	95	40	44	23	27	21	11	1	1	—	1 045	1 329	879	209	—	—	18
2	—	—	16	11	5	—	—	—	2	3	1	—	—	—	107	135	71	—	—	—	19
6	2	2	31	31	22	—	1	—	4	12	6	—	—	—	336	308	194	57	—	—	20
2	1	1	18	15	9	—	—	—	1	2	2	—	—	—	199	197	139	—	—	—	21
4	1	1	48	46	36	3	11	3	19	8	4	—	—	—	402	447	277	27	—	—	22
9	1	1	52	66	55	2	4	4	9	8	6	—	—	—	431	307	227	29	—	—	23
—	—	—	61	44	37	—	—	—	4	3	3	—	—	—	258	188	153	—	—	—	24
1	1	1	49	15	15	3	1	1	—	1	1	—	—	—	225	135	118	10	—	—	25
2	1	—	11	13	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	59	49	38	—	—	—	26
1	1	1	69	62	61	—	—	—	—	2	2	—	—	—	142	142	118	—	—	—	27
—	—	—	11	10	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	183	147	131	—	—	—	28
1	—	—	15	13	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	115	120	69	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 september 1930.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	44	1 686	5 066	6 752	69	134	203	3·0	4·1
Bleck- o. plåtslagareförb. .	39	2 162	—	2 162	81	—	81	3·7	2·5
Bokbindareförbundet . . .	24	1 522	3 416	4 938	125	159	284	5·8	5·4
Bryggerilndustriarb.-förb. .	57	3 310	1 267	4 577	93	88	181	4·0	2·9
Byggnadsträarbetareförb. .	128	10 017	—	10 017	1 282	—	1 282	12·8	8·3
De förenade förbunden . .	36	2 107	1 085	3 192	117	78	195	6·1	6·0
Elektriska arbetareförb. . .	74	3 783	—	3 783	91	—	91	2·4	3·5
Gjutareförbundet	98	4 978	2	4 980	363	—	363	7·3	6·1
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	806	28 198	4 090	32 288	5 670	477	6 147	19·0	13·9
Gruvindustriarbetareförb. .	28	2 784	7	2 791	388	—	388	13·9	9·9
Handelsarbetareförb. . . .	213	12 028	5 280	17 308	815	301	1 116	6·4	7·2
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	19	463	980	1 443	17	126	143	9·9	8·4
Hattarbetare	11	181	499	680	12	108	120	17·6	12·4
Pälsvarnarbetare	8	282	481	763	5	18	23	3·0	3·2
Kommunalarbetareförb. . .	161	19 921	2 778	22 699	394	134	528	2·3	2·6
Litografförbundet	17	1 826	91	1 917	46	1	47	2·5	2·9
Livsmedelsarbetareförb. . .	88	8 025	2 217	10 242	610	204	814	7·9	7·1
Metallindustriarb.-förb. . .	216	95 095	4 892	99 987	8 758	454	9 212	9·2	8·0
Järnbruksarbetare . . .	55	21 188	23	21 206	2 315	3	2 318	10·9	11·6
Verkstadsarbetare . . .	161	73 912	4 869	78 781	6 443	451	6 894	8·8	7·0
Murareförbundet	63	3 373	—	3 373	475	—	475	14·1	6·9
Målareförbundet	110	7 897	2	7 899	88	—	88	1·1	1·2
Pappersindustriarb.-förb. .	130	25 246	1 115	26 361	2 486	103	2 589	9·8	9·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	31	1 385	161	1 546	61	2	63	4·1	9·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	46	6 074	3 104	9 178	295	32	327	3·6	4·1
Stenindustriarbetareförb. .	93	6 167	—	6 167	443	—	443	7·2	6·3
Sågverksindustriarb.-förb. .	241	20 715	2	20 717	5 335	—	5 335	25·8	20·8
Sågverks- o. trädgårdsarb.	137	13 641	1	13 642	2 449	—	2 449	18·0	15·5
Flottnings- o. skogsarb.	104	7 074	1	7 075	2 886	—	2 886	40·8	30·3
Textilarbetareförbundet . .	81	6 967	11 780	18 747	369	362	731	3·9	3·2
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	537	2 080	2 617	9	6	15	0·6	0·2
Transportarbetareförb. . .	66	8 191	79	8 270	557	75	632	7·6	9·4
Träindustriarbetareförb. . .	132	9 877	95	9 972	749	11	760	7·6	8·2
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	228	—	228	26	—	26	11·4	7·4
Typografförbundet	99	8 326	480	8 806	330	22	352	4·0	3·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	65	3 653	—	3 653	560	—	560	15·3	12·1
Tillsammans	2 739	306 541	50 069	356 610	30 702	2 769	33 471	9·4	8·1
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	67	2 996	—	2 996	1 492	—	1 492	49·8	45·9
Summa	2 796	309 537	50 069	359 606	32 194	2 769	34 963	9·7	8·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under september uppgivits till inalles 144 030, vilket i genomsnitt motsvarar 4·1 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1929				1930								
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	6·7	8·2	10·1	16·3	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	7·7	[1] 8·1	9·4
Ansökn. per 100 lediga platser .	127	148	202	203	241	211	171	140	129	127	140	144	146
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·51	·	·	3·43	·	·	3·26	·	·	3·22	·	·	2·94
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	9·9	11·5	12·9	14·5	14·9	15·0	14·2	12·5	10·4	9·9	[1] 9·4	12·1	13·6
Danmark. Arbetslöshet, i % .	8·7	10·2	13·0	22·4	20·3	21·0	15·6	11·8	9·4	8·7	[1] 9·3	9·1	9·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	26	29	37	60	58	62	49	36	30	26	27	27	—
Finland. Registr. arbetslösa .	2 710	4 997	9 495	8 716	12 696	11 545	10 062	7 824	4 747	3 573	3 714	5 288	7 157
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	285	360	403	556	445	353	521	475	380	404	503	567	538
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	10·0	10·4	11·0	11·1	12·6	13·1	14·0	14·6	15·3	15·8	17·1	17·5	18·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 217	1 270	1 323	1 341	1 534	1 582	1 731	1 752	1 823	1 947	2 072	2 106	2 230
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	·	·	9·2	·	11·1	·	·	9·2	·	·	8·2	·	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	3·2	3·5	5·3	12·3	13·9	12·5	8·6	6·9	6·3	5·5	6·7	[1] 7·6	8·7
Arbetslöshetsindex	2·5	2·7	4·2	9·8	11·7	9·8	6·7	5·4	4·8	4·8	5·2	5·8	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	3·1	2·7	3·2	7·0	7·5	7·5	6·7	8·0	8·0	8·4	10·1	11·0	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	9·6	10·9	13·7	20·1	22·0	23·5	21·7	20·3	19·5	19·6	20·5	21·7	22·5
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	749	889	1 200	1 775	2 233	2 379	2 053	1 763	1 551	1 469	1 498	1 507	1 493
Ansökn. per 100 lediga platser	377	444	667	980	1 026	1 131	858	841	824	810	906	1 023	1 081
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	111·7	110·8	108·1	101·8	100·0	98·9	100·8	103·7	105·6	105·2	104·3	103·4	102·8
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	105	126	167	227	273	285	239	192	163	150	153	156	164
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	1·7	·	3·2	7·7	8·8	8·8	6·5	7·4	7·6	7·3	8·1	10·2	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	108	·	·	100	·	·	99	·	·	95	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetsl.	385	396	577	817	1 484	1 683	1 630	1 203	859	1 019	856	964	988
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	229	297	333	409	466	457	385	372	367	322	342	376	395
Ryssland. Reg.arbetsl. (i 1000-tal)	1 269	1 260	1 285	1 311	1 255	1 168	1 081	1 126	937	786	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	902	3 065	5 288	6 116	5 608	4 580	3 575	2 216	1 515	910	762	1 039	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 582	4 204	8 479	8 134	9 263	8 825	6 494	3 683	1 421	779	607	573	1 336
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	83	90	127	186	242	277	296	284	228	207	199	177	173
Arbetsl. industriarbetare i % .	8·0	8·9	12·5	19·5	24·3	27·5	28·7	27·0	23·0	21·6	20·5	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·9	1·5	1·6	2·8	3·6	3·6	4·0	3·7	[1] 3·6	3·4	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	9·5	9·7	10·3	13·0	14·5	14·8	14·6	13·7	13·6	13·0	13·2	14·5	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	172	217	332	323	419	492	404	323	268	300	276	326	—
Rumänien. Registr. arbetslösa .	5 171	5 481	6 958	6 866	8 887	15 588	13 045	13 412	25 096	22 960	23 236	—	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	6 755	4 739	5 026	5 663	8 508	9 437	9 739	12 052	8 704	6 991	7 236	6 111	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	3·7	6·0	9·3	11·4	10·8	11·5	10·8	9·0	10·3	10·6	9·2	9·3	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	125·6	124·6	119·1	111·2	111·6	110·2	107·8	111·4	116·5	118·9	118·8	116·6	116·2
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	99·3	98·3	94·8	91·9	90·2	90·3	89·8	89·1	87·7	85·5	81·6	79·9	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	103·4	102·1	98·2	94·8	92·9	92·9	92·7	92·1	90·4	88·2	84·6	83·8	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	12·1	·	·	13·1	·	·	14·6	·	·	18·5	·	·	—
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	30	30	30	24	35	40	45	50	52	55	65	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	·	·	5·6	·	·	8·5	·	·	10·9	·	·	—	·

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under oktober månad 1930. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under oktober månad har prisnivån ytterligare sjunkit beroende på prissänkningar huvudsakligen å smör, potatis, mjöl och fläsk. Särskilt har nedgången å fläsk varit kraftig. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan september 27 varit föremål för *prissänkning* och 10 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 19 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—oktober 1930. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med oktober 1930, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal							1930				
	1914	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	Sept.	Okt.[1]
Aritm. (ovägda) tal . .	100	171	174	176	169	165	165	163	157	153	153	152	152
Vägda tal	100	163	164	168	158	153	154	150	144	140	139	139	137

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under oktober visat en nedgång med två enheter; det »ovägda» indextalet kvarstår däremot oförändrat. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1930, häfte 10, sid. 812. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 oktober 1930, 163, motsvarande en stegring från juli 1914 av 63 % mot 64 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 juli 1930 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 815).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913 öre	1919 öre	1929 öre	Okt. 1929 öre	Aug. 1930 öre	Sept. 1930 öre	Okt.[2] 1930 öre	Höjning (+) eller sänkning (—) i % okt. 1913—okt. 1930	okt. 1929—okt. 1930
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	21	21	21	+ 50·0	— 4·5
handskummad	»	8	—	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	720	339	360	288	287	275	+ 14·1	— 23·6
mat- (lands-)	»	218	727	305	321	264	267	259	+ 18·3	— 19·3
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	231	225	189	187	187	+ 13·8	— 16·9
halvfet, »	»	121	500	167	162	141	140	140	+ 16·7	— 13·6
Margarin: växt-, bästa sort	»	135	433	133	138	138	138	138	+ 0·0	0·0
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	241	286	179	205	257	+ 42·8	— 10·1
» konserverade	»	187	716	248	245	—	—	211	+ 44·5	— 13·9
Potatis: gammal	hl	—	1271	734	669	669	676	640	—	— 4·3
»	5 l	28	71	47	44	40	43	42	+ 61·5	— 4·5
färsk	»	46	102	104	—	51	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	54	47	35	36	35	+ 12·9	— 25·5
Bruna bönor	»	48	214	87	71	49	50	52	+ 10·6	— 26·8
Mjöl: vete-, svenskt kärn- (patent-)	»	81	× 75	48	43	41	41	40	+ 29·0	— 7·0
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	29	28	25	25	24	+ 14·3	— 14·3
rågsikt-, » » »	»	27	× 78	39	38	36	36	35	+ 29·6	— 7·9
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	46	44	38	37	37	+ 2·8	— 15·9
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	54	54	52	52	52	+ 26·8	— 3·7
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	71	69	65	65	65	+ 58·5	— 5·8
hårt, knäckebröd	»	—	—	95	92	89	89	88	—	— 4·3
limpa, söt	»	88	96	64	63	62	61	62	+ 63·2	— 1·6
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	48	46	46	46	+ 53·3	— 4·2
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	150	149	144	143	143	+ 90·7	— 4·0
mjukt, bakat med vatten	»	48	116	76	76	75	75	75	+ 74·4	— 1·3
mjukt, » » mjölk	»	60	167	98	92	89	90	89	+ 48·3	— 3·3
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	189	190	191	191	190	+ 52·0	0·0
soppkött	»	100	490	156	157	156	157	156	+ 51·5	— 0·6
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	239	239	239	239	235	+ 78·0	— 1·7
spädkalv	»	72	312	144	144	144	145	143	+ 93·2	— 0·7
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	230	226	237	229	221	+ 71·3	— 2·2
salt, svenskt	»	114	547	187	182	188	184	178	+ 50·8	— 2·2
Renkött, färskt, stek	»	119	557	230	200	—	—	219	+ 84·0	+ 9·5
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	226	235	211	206	191	+ 39·4	— 18·7
salt, » »	»	140	619	232	238	218	211	197	+ 36·8	— 17·2
» amerikanskt »	»	—	—	228	233	228	225	223	—	— 4·3
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	127	128	125	126	127	+ 67·1	— 0·8
gädda	»	108	333	191	195	195	197	194	+ 76·4	— 0·5
sill	»	84	110	68	70	81	76	72	+ 94·6	+ 2·9
strömming	»	88	114	67	68	70	75	73	+ 73·8	+ 7·4
torsk	»	55	160	100	106	99	103	104	+ 89·1	— 1·9
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	157	159	157	156	157	+ 98·3	— 1·3
kolja	»	—	—	126	136	118	119	125	—	— 8·1
salt: sill, prima	»	45	148	61	62	61	62	64	+ 42·2	+ 3·2
strömming	»	80	105	48	50	48	46	53	+ 65·6	+ 6·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	96	95	95	96	96	+ 74·5	+ 1·1
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	309	302	240	226	222	+ 37·0	— 26·5
Socker, bit-	»	67	× 133	54	51	44	44	44	— 34·3	— 18·7
Salt (matsalt)	»	—	32	17	17	17	17	17	—	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	29	29	29	+ 38·1	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1260	1245	1210	1200	1200	+ 65·5	— 3·6
barr-, osågad, hemkörd	»	575	1895	945	935	915	910	910	+ 56·9	— 2·7
Bränntorv	100 kg	196	896	427	428	387	387	404	+ 106·1	— 5·6
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	703	701	688	677	674	+ 68·9	— 3·9
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	340	331	323	315	311	+ 33·5	— 6·0
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	243	243	240	230	228	+ 44·3	— 6·2
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	289	284	277	265	263	+ 39·9	— 7·4

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till de kvartalsvis återkommande redogörelserna för levnadskostnadernas förändringar har i Sociala Meddelanden tidigare även intagits en sammanställning av *motsvarande indexserier i vissa främmande länder.* Härvid har det dock i allmänhet ej varit möjligt att mer än på sin höjd från ett eller annat land få med uppgifter för det senast passerade kvartalsskiftet. För att möjliggöra dessa särskilt aktuella siffrors medtagande i tablåerna, komma dessa hädanefter att intagas först i de under andra månaden efter kvartalsskiftena utkommande häftena, d. v. s. i nr 2, 5, 8 och 11 av Sociala Meddelanden.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Tid	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
» 1927	148	198	176	180	184	179	172	181	185	173	606	252	157	189	201	192	255	182
» 1928	156	199	164	185	183	179	171	179	162	169	476	237	157	193	185	200	231	181
» 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	157	164	351	228	154	196	185	197	211	179
dec./jan. 1930	145	200	160	183	183	178	157	175	156	161	330	225	150	196	185	188	211	178
juni/juli »	138	205	159	180	176	178	151	174	156	159	330	225	142	200	179	179	200	176
sept./okt. »	137	205	156	178	176	176	151	174	154	156	328	222	138	200	178	170	200	176

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

Tid	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Australien
juni/juli 1920	270	302	262	.	.	252	.	341	453	219	.	441	217	200	179	170
» 1922	190	255	199	1109	.	184	.	302	366	187	.	488	167	156	135	141
» 1924	171	251	214	1125	.	170	124	366	492	173	.	518	169	153	133	148
» 1926	172	221	184	1152	.	170	141	485	579	171	162	650	175	157	131	146
» 1927	169	204	176	1162	119	166	148	525	785	167	160	586	173	155	132	145
» 1928	173	195	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	146
» 1929	169	181	173	1192	123	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	149
dec./jan. 1930	167	180	170	1190	126	166	153	565	897	167	162	549	171	160	129	149
juni/juli »	164	177	165	1189	116	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	—
juli/aug. »	.	176	.	1108	119	157	149	.	869	.	159	531	.	156	128	.
aug./sept. »	.	177	.	1124	117	157	149	.	872	.	159	527	.	154	128	.
sept./okt. »	163	176	162	1111	117	156	147	592	874	162	159	—	—	153	—	—

Tidskriftsöversikt.

(Oktober 1930.)

Allmänna sociala frågor.

BERGER. Internationale Sozialpolitik im Jahre 1929. Soziale Praxis 1930, nr 42.

DIETRICH, E. B. The present status of the cotton textile industry. International labour review okt. 1930.

HANSSON, S. Industriarbetarungdomens mentalitet. Tiden 1930, nr 8.

HASHAGEN, J. Zur Soziologie des Staates. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 64, s. 270.

HECKSCHER, EBBA. Det nya äktenskapet. Svensk tidskrift 1930, nr 6.

LIND, A. Ekonomiska lagar — naturlagar? Fackföreningsrörelsen 1930, nr 43.

RECHENBERG, v. Das am 28. Juni 1930 angenommene Internationale Abkommen über Zwangs- und Pflichtarbeit. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 27.

SOMBART, W. Die Grundformen des menschlichen Zusammenlebens. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 64, s. 225.

THORSEN, TH. G. Den internasjonale arbeidskonferanse i 1930. Socialt arbeid 1930, nr 9.

TÄNZLER, F. Wirtschaft und Politik. Der Arbeitgeber 1930, nr 20.

WIGFORSS, EVA. Kvinnorna och den industriella revolutionen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 41.

VOUGT, A. Från Genèves utsiktspunkt. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 41.

Eine Erhebung über die Verwendung minderwertiger Arbeitskräfte. Die internationale Gewerkschaftsbewegung 1930, nr 9.

Danmark.

GLAHN, H. E. De Aandssvage og den ny Straffelov. Socialt Tidsskrift 1930, nr 9.

STEINCKE, K. K. Dansk sociallovgivning. Nordisk tidskrift 1930, nr 6.

Frankrike.

BRUNSCHWIEGK, C. Frankreichs Frauen in der privaten Fürsorge. Soziale Arbeit 1930, nr 7/9.

Italien.

Det moderna Italien i verkligheten. Svensk tidskrift 1930, nr 6.

Ryssland.

HILDEBRAND, K. Sovjet-Ryssland i vardagslag. Svensk tidskrift 1930, nr 6.

Storbritannien.

HOUGHTON, ETHEL K. Landfrauen in gegenseitiger Hilfe. Soziale Arbeit 1930, nr 7/9.

Tyskland.

GEIGER, TH. Panik im Mittelstand. Die Arbeit 1930, nr 10.

MANN, F. K. Die Staatswirtschaft unserer Zeit. Der Arbeitgeber 1930, nr 20.

NAPHTALI, F. German socialism and the German tariff policy. The Labour magazine okt. 1930.

OLBERG, P. De tyska nationalsocialisternas program. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 43.

— Das wirtschaftliche Programm des deutschen Nationalsozialismus. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 20.

Die Gewerkschaften zur Wirtschafts- und Finanzkrise. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 42.

Die Politik der Regierung und die Forderungen der Arbeiter. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 42.

Das Sanierungsprogramm der Reichsregierung. Soziale Praxis 1930, nr 41.

Arbetarskydd.

ALSÖE, A. Blindes Beskæftigelse ved Maskiner. Socialt Tidsskrift 1930, nr 9.

BARTHOLOMEW, G. H. Distraction and fatigue — the killers. National safety news okt. 1930.

BROCK, G. W. The safe use of the X-ray in the industrial field. National safety news okt. 1930.

EGGER, F. & GAUDLITZ, E. Der Bleigehalt der Luft beim Nieten und Brennen von mit Bleimennige gestrichenen Eisenteilen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 9.

ENGELHARDT, W. E. Gewerbliche Stauberkrankungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 9.

ENLOWS, H. F. The modern good samaritan. National safety news okt. 1930.

EPSTEIN, A. A. Zur Frage des professionellen Krebses der Hände. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 9.

FEINDLER, B. Verwendung neuartiger Bremsen im Fuhrgewerbe. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 29.

FELIX, E. H. The photoelectric eye — a new tool for the safety engineer. National safety news okt. 1930.

HAUCK, K. Umgang mit feuergefährlichen Flüssigkeiten. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 10.

HEEHS, E. D. Rubber hose has many uses. National safety news okt. 1930.

HERMANN, P. Zur Speisewasserpflege bei Höchstdruckkesseln. Zeitschrift des bayerischen Revisions-Vereins 1930, nr 19.

HIRSCHBERG. Die Verwendung eines Stopfstuhles in der Textilindustrie. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 9.

JUHL, J. L. Why so many accidents in handling material? National safety news okt. 1930.
JÄDERSTRÖM, I. En egenartad cyklontyp. Arbetarskyddet 1930, nr 9.
KOELSCH & LEDERER. Die Giftigkeit des Äthylenoxyds. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 9.
LUTZ, G. Formalinekzeme bei Buchdruckern. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 9.
PALM, E. En ingenjörsuppgift. Teknisk tidskrift 1930, nr 40.
SCHAPHORST, W. F. Making air safe to breathe. National safety news okt. 1930.
SEILER, G. W. Production savings through safety. National safety news okt. 1930.
STRINGFELLOW, G. E. What will make mining safer? National safety news okt. 1930.
STRUFE, F. W. Toxicodendrol will get you if you don't watch out. National safety news okt. 1930.
TODE, A. M. A safety observer in the far east. National safety news okt. 1930.
WELIN-BERGER, J. Vad bör man fordra av en god arbetsbelysning? Arbetarskyddet 1930, nr 9.
The laundry bundle's safe journey. National safety news okt. 1930.

Amerikas förenta stater.

CAMERON, W. H. How the states administer driver's license laws. National safety news okt. 1930.
Child labor in fruit and vegetable canneries. Monthly labor review sept. 1930.
Quarry accidents in the United States in 1928. Monthly labor review sept. 1930.

Finland.

Yrkesinspektionens verksamhet år 1929. Social tidskrift 1930, nr 10.

Schweiz.

Die Strassenverkehrsunfälle im Jahre 1929. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1930, nr 10.

Tyskland.

EMELE. Arbeiterschutzbilder des badischen Gewerbeaufsichtsamtes. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 29.
MEYER-BRODNITZ. Stand der Gewerbehygiene. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 39.
WOLTER, K. K. Betrachtungen zur Statistik der gewerblichen elektrischen Unfälle in Deutschland in den Jahren 1926, 1927, 1928. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 9.
Jahrestagung für Gewerbehygiene in Breslau. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 41.

Österrike.

FRÄNKEL, R. Der Gewerbeinspektorenbericht für das Jahr 1929. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 19.

Arbetslön och arbetstid.

FUHS, R. Die Regelung der Arbeitszeit im Kohlenbergbau vor der internationalen Arbeitskonferenz. Soziale Praxis 1930, nr 40.
ILAU, H. Preissenkung und Lohnsenkung in ihrer konjunkturpolitischen Bedeutung. Der Arbeitgeber 1930, nr 19.
JENSEN, K. V. Fordele og Svagheder ved Familielönsprincippet. Arbejderen 27 sept. 1930.
LOTZ, H. Akkordentlohnung und Bedeaux-System. Der Arbeitgeber 1930, nr 19.

Sverige.

NYSTRÖM, B. Kunna skogsarbetarnas arbetsförtjänster beräknas under löpande säsong? Skogen 1930, nr 19.

Amerikas förenta stater.

ALEXANDER, M. W. Femdagarsveckan inom amerikansk industri. Index 1930, nr 58.
Laws relating to the Saturday half holiday. Monthly labor review sept. 1930.
Legislative provisions on Sunday labor. Monthly labor review sept. 1930.
Union scales of wages and hours of labor, 1913 to 1930: preliminary report. Monthly labor review sept. 1930.

Estland.

SÖRMUS, R. Durée du travail dans l'industrie en 1929. Eesti statistika 1930, nr 10.

Nederländerna.

Arbeidsvoorwaarden van gemeentewerklieden in gemeenten met 20 000 of meer inwoners, 1 Juli 1929 en 1930. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1930, nr 9.

Storbritannien.

MALLON, J. J. A review of the catering report. The Labour magazine okt. 1930.

Tyskland.

ORGIES-RUTENBERG, J. v. Lohnpolitik. Der Arbeitgeber 1930, nr 19.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

HAUCK, W. CH. Arbeitszeit, Arbeitslosigkeit und Preissenkung. Der Arbeitgeber 1930, nr 20.
OVERGAARD, CH. Arbejderne og Rationaliseringen. (Föredrag.) Nationalökonomisk Tidsskrift 1930, nr 4.
PEDERSEN, J. Rationalisering og Arbejdslöshed. Nationalökonomisk Tidsskrift 1930, nr 4.
Er den offentlige arbeidsledighetsforsikring nok? Socialt arbeid 1930, nr 8.
Rationalisering, arbetslöshetsförsäkring och ekonomisk demokrati. Industria 1930, nr 22.

Sverige.

EKSTRÖM, T. Kommunal protektionism. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 5.
KAHRA, E. Statens virksomhet for å lindre arbeidsledigheten i Sverige. Socialt arbeid 1930, nr 9.

Amerikas förenta stater.

WILKE, E. L. Study of unemployed men who applied for work at a Boston agency during

January, 1930. Monthly labor review sept. 1930.
The current business depression. The conference board bulletin 25 sept. 1930.
Experience of a group of employers with the Lay-Off problem. Monthly labor review sept. 1930.
Finding work for the middle-aged. Monthly labor review sept. 1930.

Finland.

Offentliga arbetsförmedlingen under år 1929. Social tidskrift 1930, nr 10.

Japan.

IDEI, S. The unemployment problem in Japan. International labour review okt. 1930.

Kanada.

Parliament in special session deals with unemployment. The labour gazette 1930, nr 9.

Storbritannien.

ELITHORN, C. Unemployment insurance in Great Britain. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 4, supplement.
Engelska arbetarepartiets kongress och arbetslöshetsfrågan. Industria 1930, nr 22.
Wholly unemployed persons receiving transitional benefit. The Ministry of labour gazette 1930, nr 10.

Tyskland.

BEISIEGEL, PH. Die Neuregelung der Krisenfürsorge. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 30.
FISCHER. Zu den neuen Krisenfürsorge-Vorschriften. Soziale Praxis 1930, nr 43.
HERRNSTADT. Soziale Sparpolitik in der Arbeitslosenhilfe. Soziale Praxis 1930, nr 43.
LUPPE. Arbeitslosenversicherung und Gemeindehaushalt. Soziale Praxis 1930, nr 41.
MEIER, W. Umsiedlung arbeitsloser Bergarbeiter. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 27.
MEMELSDORFF, F. Zur Neuregelung der Krisenfürsorge. Arbeit und Beruf 1930, nr 20.
RAWICZ, E. Arbeitsmarktkrise und öffentliche Finanzen. Die Arbeit 1930, nr 10.
SCHOLTZ, W. Die Umgestaltung der wertschaffenden Arbeitslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1930, nr 18.
SPLIEDT, F. Regierungsprogramm und Überwindung der Arbeitslosigkeit. Die Arbeit 1930, nr 10.
TRÜB, C. L. P. Die vertrauensärztliche Tätigkeit beim Arbeitsamt in Duisburg, ihre Organisation und ihre Ergebnisse. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 28.
WEINBRENNER, K. Ist die Krisenfürsorge reformbedurftig? Arbeit und Beruf 1930, nr 18.
Neuregelung der Krisenfürsorge. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 43.
Placing and unemployment insurance in Germany in 1929. International labour review okt. 1930.
Städtetag zum Arbeitslosenproblem. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 40.
Tysklands arbetslöshetsförsäkring skall finansiera sig själv. Industria 1930, nr 21.
Zur Neugestaltung der Arbeitslosenhilfe. Soziale Praxis 1930, nr 42.

Befolkningsfrågan.

ZWINGGI, E. Altersaufbau und Sterblichkeitsmessung. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1930, nr 3.

Sverige.

BOVIN, E. Läkarna och vårt lands sjunkande nativitet. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1930, nr 42.
STJERNBERG, N. Steriliseringsfrågan. Svensk tidskrift 1930, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Needed — an enumeration of population every five years. The conference board bulletin 25 september 1930.

Tyskland.

BURGDÖRFER, F. Volkszählung oder Volkszählungs-Ersatz? Deutsches statistisches Zentralblatt 1930, nr 6.

Österrike.

Die Gestorbenen in Österreich im Jahre 1928. Statistische Nachrichten 1930, nr 10.

Bostadsförhållanden.

ASPLUND, E. G. Bostadsrummets dagsbelysning. Byggnadsvärlden 1930, nr 42—43.

Sverige.

S[JÄLANDER], V. Flyttningsrörelsen i Stockholm år 1929. Statistisk månadsskrift 1930, nr 8.
Några villatyper från Stockholms stads trädgårdsstäder. Hem i Sverige 1930, nr 9.

Amerikas förenta stater.

ELDRIDGE, R. J. Labor camps. Monthly labor review sept 1930.
Average construction costs of dwellings in principal cities of the United States in 1930. Monthly labor review sept. 1930.

Danmark.

Undersögelse vedrörende de nye Lejemaal, der i tiden fra 1. Mai 1925 til 1. Juni 1930 har været til behandling i 3. og 7. Huslejenævn. Statistisk Maanedsskrift 1930, nr 5.

Storbritannien.

CARADOG JONES, D. Data relating to rents and incomes in a sample of overcrowded families in Liverpool. Journal of the Royal statistical society 1930, nr 4.
CARADOG JONES, D. & CLARK, C. G. Housing in Liverpool: A survey by sample of present conditions. Journal of the Royal statistical society 1930, nr 4.

MARTIN, J. G. The administration of the housing act, 1930. The Labour magazine okt. 1930.
Boligspörgsmaalet i England. Udenrigsministeriets Tidsskrift 16 okt. 1930.

Tyskland.

IMHOFF. Erfahrungen bei Durchführung des Reichswohnungsbauprogramms 1930. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 30.

Fattigvård och barnavård m. m.

AHLBERG, K. Två frågor väckta till liv efter fjärde nordiska barnavårdskongressen. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 5.
FELD, W. Falsche Ziele der Fürsorge. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 577.
KOCH, G. H. v. Två barnavårdskongresser. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 5.
SALOMON, ALICE. Individualisierende und schematische Methode sozialer Hilfe. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 4, supplement.

Sverige.

BERGGREN, A. Den kommunala hjälpverksamheten i Göteborg. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1930, nr 10.
HÖJER, [A.] & STÉENHOFF, [G.]. »Hvita Korset», Älmhult. Hygienisk revy 1930, nr 10.
JOHNSSON, P. Ungdomsvård i Skåne för ett halvsekel sedan. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 5.
ROMANUS-ALFVÉN, ANNA-CLARA. Lösdrivarlagstiftningen från socialmedicinsk synpunkt. Social-medicinsk tidskrift 1930, nr 10.
Anstalten Hvita Korset i Älmhult. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 5.
Blodprov som bevisning i faderskapsmål. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 5.
Fattigvård och rösträtt. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 5.

Amerikas förenta stater.

DAHLIN, MARGARETA. Social hjälpverksamhet vid amerikanska sjukhus. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 5.
— Sociala kuratorer vid sjukhusen. Social-medicinsk tidskrift 1930, nr 10.

Finland.

ELONIEMI, W. A. Helsingfors fattigvård. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1930, nr 10.
KOCH, G. H. v. Finska fattigvårdsproblem. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 5.
Skall industrin taga vård om alla invalider? Industritidningen 1930, nr 17.

Norge.

HIRSCH, A. Semesterintryck av norsk fattigvård. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 5.

Tyskland.

GREIL, L. Die Verteilung der Fürsorgeaufgaben in den preussischen Landkreisen. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 585.
HARTRODT, K. Die Reichsversorgung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 20.
WEYL, KLARA. Der Schutz der Kinder im vorschulpflichtigen Alter. Berliner Wohlfahrtsblatt 1930, nr 16.
WRONSKY, S. Archiv für Wohlfahrtspflege. Berliner Wohlfahrtsblatt 1930, nr 17.
L. S. Die Wohlfahrtserwerbslosen. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 39.

Föreningsväsen.

CASPARSSON, R. Internationella röda hjälpen — en kommunistisk filial. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 41.
FRANKE, H. Der Wesenswandel der Gewerkschaften. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 555.
HENDERSON, A. A progressive international [Int. Transp. Fed.]. The Labour magazine okt. 1930.
LEE, H. W. Consolidating Commonwealth Labour. The Labour magazine okt. 1930.
OLBERG, P. Moskvainternationalens kongress. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 39.
SCHWARZ, S. Bilanz kommunistischer Gewerkschaftspolitik. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 41—42.
Der Kommunismus in den Betrieben. Der Arbeitgeber 1930, nr 20.
Red International of Labour Unions. Industrial and labour information 20 okt. 1930.

Sverige.

Från skråtiden. Svensk tidskrift 1930, nr 6.

Finland.

Krisen inom fackföreningsrörelsen. Industritidningen 1930, nr 17.
Landsorganisationen åtalas som olaglig. Industritidningen 1930, nr 18.

Japan.

SCHNEIDER-LANDMANN, H. Die gewerkschaftliche Bewegung in Japan. Soziale Praxis 1930, nr 40.

Norge.

MARTHINSEN, Ö. Kontingentmerkesystemer. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1930, nr 8.

Polen.

WOLFF, W. Die deutschen Gewerkschaften in Polnisch-Oberschlesien. Soziale Praxis 1930, nr 40.

Ryssland.

SCHWARZ, S. De ryska fackföreningarnas omvandling. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 42.

Storbritannien.

BEARD, J. The Nottingham Congress as seen from the chair. The Labour magazine okt. 1930.

CASPARSSON, R. Den engelska fackföreningskongressen 1930. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 39.

Den engelska fackföreningskongressen. Industritidningen 1930, nr 17.

Membership of Trade Unions and Trade Union Federations. The Ministry of labour gazette 1930, nr 10.

Tjeckoslovakien.

Der erste gemeinsame Gewerkschaftskongress in der Tschechoslowakischen Republik. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 41.

Österrike.

GRÜNFELD, L. Das Unterstützungswesen der Gewerkschaften. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 20.

Hälso- och sjukvård.

J[ERNEMA]N, T. Den internationella hygienutställningen i Dresden. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 6.

KAHLMETER, G. De reumatiska sjukdomarna. Sv. sjukkasse-tidning 1930, nr 10.

KISSMEYER, A. Lovmæssige Foranstaltninger mod veneriske Sygdomme. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1930, nr 9.

SCHIÖTZ, C. Om såkalt seksuell oplysning i skolen. Socialt arbeid 1930, nr 8.

STÉNHOFF, G. Den internationella hygienutställningen i Dresden år 1930. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 5.

Om sexuallivets og de veneriske Sygdommes medicinske og social-medicinske Problemer. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1930, nr 9.

Sverige.

MARKELIUS, S. Sjukhusutställningen. Byggmästaren 1930, nr 29.

TÖRNELL, G. [Referat av] Betänkande angående granskning av för vissa sjukhus gällande särbestämmelser. Sv. läkartidningen 1930, nr 46.

Indien.

MOREY, G. Eindrücke eines Arztes in Indien. Soziale Arbeit 1930, nr 7/9.

Jord- och egnahemsfrågan.

Danmark.

Byggeomkostningerne for et Husmandsbrug. September 1930. Statistiske Efterretninger 1930, nr 31.

Estland.

Quelques observations sur l'exode rural en Estonie. Revue internationale d'agriculture 1930, nr 7.

Frankrike.

STOTZ, G. J. The problem of agricultural labour in Algeria. International labour review okt. 1930.

Norge.

MODAL, K. Om Arbeiderbruk- og Boligbankens og Småbruk- og Boligbankens formål og virksomhet. Socialt arbeid 1930, nr 8.

Rumänien.

GORNI, O. Land reform in Rumania. International labour review okt. 1930.

Storbritannien.

TAYLOR, W. B. Agriculture and the State. The Labour magazine okt. 1930.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Collective agreements in certain countries. International labour review sept. 1930.

Industrial disputes. International labour review sept. 1930.

Sverige.

HANSSON, S. Kollektivavtalen vid kvartalsskiftet. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 42.

Den fackliga rörelsen och tjänstemännen. Sv. stadsförbundets tidskrift 1930, nr 6.

Kollektivavtal för sjukvårdspersonal. Sv. stadsförbundets tidskrift 1930, nr 6.

Konflikterna vid jordbruket. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1930, nr 10.

Konjunkturutveckling och uppsägningstermin. Industria 1930, nr 21.

Amerikas förenta stater.

Provisions in collective agreements regarding union members doing work on their own account. Monthly labor review sept. 1930.

Japan.

Industrial disputes in Japan. Industrial and labour information 13 okt. 1930.

Tyskland.

BRANDES, A. Abwehrkampf der Metallarbeiter in Berlin. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 43.

Der Streik in der berliner Metallindustrie. Soziale Praxis 1930, nr 43.

Kooperation.

ALLEN, TH. Zusammenarbeit zwischen landwirtschaftlichen Genossenschaften und Konsumgenossenschaften. Schweiz. Konsum-Verein 1930, nr 42.

BECKMANN, R. Consumers' co-operative production and unfair competition. Review of international cooperation okt. 1930.

GERSCHENKRON, A. Alexander Tschajanoffs Theorie des landwirtschaftlichen Genossenschafts-

wesens. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen okt. 1930.

HASLAM, J. World co-operation at the crossroads. The Labour magazine okt. 1930.

MAY, H. J. The organisation of the International Co-operative Press. Review of international cooperation okt. 1930.

RENNER, K. Der 13. Kongress des Internationalen Genossenschaftsbundes in Wien. Soziale Praxis 1930, nr 40.

Sverige.

STOLPE, H. Theorie und Praxis im schwedischen Genossenschaftswesen. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen okt. 1930.

K[ooperativa] F[örbundet]:s kongress. Kooperatören 1930, nr 16.

Amerikas förenta stater.

Cooperative gasoline stations in 1929. Monthly labor review sept. 1930.

Bulgarien.

The structure and organisation of the co-operative movement. Review of international cooperation okt. 1930.

Finland.

L[INDSTEDT], H. Le mouvement des caisses coopératives rurales en Finlande. Revue internationale d'agriculture 1930, nr 7.

Jugoslavien.

FREUNDLICH, EMY. The position of the Slovenian Co-operative Societies in Yugo-Slavia. Review of international cooperation okt. 1930.

Polen.

ZAWADA, J. The present position of the Co-operative Movement in Poland. Review of international cooperation okt. 1930.

Ryssland.

BADAIEV, A. E. The Consumers' Co-operative Movement of the U. S. S. R. between 1928 and 1930. Review of international cooperation okt. 1930.

Schweiz.

Die schweizerische Genossenschaftsbewegung im Jahre 1929. Schweiz. Konsum-Verein 1930, nr 40.

Tjeckoslovakien.

Mouvement des sociétés coopératives en Tchécoslovaquie au cours de 1929. Rapports de l'office de statistique de la république Tchécoslovaque 1930, nr 45.

Tyskland.

BERNARD, K. Bausparkassen unter Versicherungsaufsicht. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1930, nr 4.

RUMMEL, B. Bilanzkritik der Arbeiterbanken. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen okt. 1930.

WAGNER, A. Eine Vorform der gewerblichen Kreditgenossenschaft. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen okt. 1930.

Levnadskostnader.

SJÖSTRAND, E. Prisfallets verkliga karaktär. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 42.

Sverige.

Detalj- och grosshandelspriser för livsmedel under det allmänna prisfallet. Skandinaviska kreditaktiebolagets kvartalsskrift 1930, nr 4.

Storbritannien.

FLUX, A. W. Our food supply before and after the war. Journal of the Royal statistical society 1930, nr 4.

Tyskland.

The German family budget enquiry of 1927—1928. International labour review okt. 1930.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

PUCKLITSCH, O. Ein Beitrag zur Frage der Beratung aller jugendlichen Erwerbslosen unter 18 Jahren. Arbeit und Beruf 1930, nr 20.

Sverige.

NORDBERG, G. De svenska yrkesskolorna och deras utveckling. Teknisk tidskrift 1930, nr 42.

Amerikas förenta stater.

LEVANTO, L. A. Modern yrkesutbildning i Amerika. Industritidningen 1930, nr 19.

Norge.

KROG PRYTZ, E. Fagutdannelse for håndverk og industri. Socialt arbeid 1930, nr 9.

Tyskland.

FEUERSTACK, KÄTHE. Berufsberatung und Pädagogische Akademie. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 28.

ROITZSCH, W. Die Berufsberatung in den nachwuchsarmen Jahren. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 28.

Nykterhetsfrågan.

ALMKVIST, J. Alkoholens inverkan på det sexuella livet. Tirfing 1930, nr 5.

KINBERG, O. Alkoholisternas psykologiska särdrag. Tirfing 1930, nr 5.

Sverige.

G[AH]N, H. Svensk fylleristatistik. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 9.

Nykterhetsfrågan i 1930 års landstingsval. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 9.

Nederländerna.

Verkningarna av den höga spritdrycksbeskattningen i Holland. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 9.

Socialförsäkring.

FERRANNINI, L. La limite d'âge pour les pensions de vieillesse. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 4, supplement.

HALLSTEN, O. Organisationen av läkarvården enligt sjukförsäkringslagarna i några länder. Social tidskrift 1930, nr 10.

S[IDVA]LL, [S.] Sjunde nordiska arbetarförsäkringsmötet. Arbetarskyddet 1930, nr 9.

TUUNANEN, B. Principen om inhemska och utländska arbetares likställighet inom området för ersättande av olycksfall i arbete. Social tidskrift 1930, nr 10.

Den internasjonale konferanse av sykekasseforbund. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 10.

Den obligatoriska sjukförsäkringens skuggsidor. Industria 1930, nr 21.

Sverige.

GIBSON, G. »Det senaste sjukförsäkringsförslaget». Sv. läkartidningen 1930, nr 44.

HAMMARSKJÖLD, B. Det senaste sjukförsäkringsförslaget. Sv. läkartidningen 1930, nr 42.

TÖRNELL, G., NORDLUND, H., GIBSON, G. & ERIKSSON, B. Sjukkassefrågan. Sv. läkartidningen 1930, nr 41.

ÖSTRAND, D. Den sociala olycksfallsförsäkringen och arbetet för förebyggande av olycksfall. Arbetarskyddet 1930, nr 9.

Pensionsförsäkringskommitténs utredningar. Sunt förnuft 1930. nr 6.

Sjukförsäkringsfrågan. Sunt förnuft 1930, nr 6.

Socialförsäkringsbolagens skaderegleringskostnader ökas oavbrutet. Assurans 1930, nr 18.

Amerikas förenta stater.

EPSTEIN, A. Social insurance in the United States. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 4, supplement.

Danmark.

ZEUTHEN, F. Aldersrentens Størrelse. Nationalökonomisk Tidsskrift 1930, nr 4.

Förslag till reformering av den danska socialtagstiftningen. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 7.

Frankrike.

DREYER, E. Den franske Socialforsikring. Socialt Tidsskrift 1930, nr 9.

Application of the French [social insurance] act. Industrial and labour information 6 okt. 1930.

Ny socialförsäkringslag i Frankrike. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1930, nr 10.

Italien.

BEGNOTTI, L. La caisse des invalides de la marine marchande en Italie. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 4, supplement.

ROBERTI, R. Les assurances sociales et les travailleurs agricoles Italiens. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 4, supplement.

Norge.

Forhandlinger med lægene. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 10.

Schweiz.

GREINER, K. Die Personalversicherung als Ergänzung der staatlichen Sozialversicherung. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1930, nr 3.

LINHART, J. Assurances sociales en Suisse. (Tjeckisk text.) Sociální revue 1930, nr 2.

Tjeckoslovakien.

HOFMAN, V. Les assurances sociales dans la République tchécoslovaque. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 4, supplement.

ŠRÁMEK, K. Développement des prestations et des cotisations dans l'assurance contre la maladie. (Tjeckisk text). Sociální revue 1930, nr 1—3.

Tyskland.

ANDERS. Das Heilverfahren in der Invalidenversicherung im Jahre 1929. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 20.

BAURMANN. Krankenkassen und Nachuntersuchung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 19.

BRAETSCH, H. Auswirkungen der Notverordnung zur Reform der Krankenversicherung. Der Arbeitgeber 1930, nr 20.

DOBBERNACK, W. Gegenwartsprobleme der deutschen Sozialversicherungsfinanzen. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 4, supplement.

—— Die neuen Reformen der deutschen Arbeitslosen- und Krankenversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1930, nr 4.

EBELING, F. Altersaufbau und Sozialversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 21.

KOCH, M. Die Überwachung und Belehrung der Kranken auf dem Lande. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 21.

PICK, G. Krankenversicherungsarzt als Problem. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 19.

TRÖSCHER, H. O. Die vertrauensärztliche Nachuntersuchung bei den Krankenkassen. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 19.

WALDHEIM, H. v. Die Fortbildung und Prüfung der Angestellten in der deutschen Krankenversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1930, nr 4

WÖLPERT. Die Revision der Krankenkassen. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 21.

Die Gesundheitsfürsorge in der Invalidenversicherung im Jahre 1929. Wirtschaft und Statistik 1930, nr 18.

Österrike.

LEDERER, M. Assurance des travailleurs agricoles en Autriche. (Tjeckisk text.) Sociální revue 1930, nr 1.

Ut- och invandring.

Amerikas förenta stater.

KAMEKE, G. v. Deutsche Frauen und Mädchen als Einwanderer in den Vereinigten Staaten von Nordamerika und die Probleme ihrer Gefährdung. Archiv für Wanderungswesen 3 kv. 1930.

Japan.

SCHALKHAUSER, F. Die japanische Auswanderungsgesetzgebung. Archiv für Wanderungswesen 3 kv. 1930.

Kanada.

RAGER, F. Kanadische Siedlungspolitik. Archiv für Wanderungswesen 3 kv. 1930.

Nyorientering i Canadas ökonomiske politik. Udenrigsministeriets Tidsskrift 23 okt. 1930.

Tjeckoslovakien.

Emigration en 1929. Rapports de l'office de statistique de la république Tchécoslovaque 1930, nr 33/34.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 oktober—10 november 1930 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
350.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	11 okt.
372.	K. kung. om ändrad lydelse av § 3 mom. 1 i reglementet den 29 juni 1917 (nr 473) ang. förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens olycksfallsförsäkringsfond	17 »
373.	K. kung. om ändrad lydelse av § 4 mom. 1 i reglementet den 17 juni 1916 (nr 232) ang. förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden	17 »
381.	K. kung. ang. handel med opium och vissa andra narkotiska ämnen och beredningar	17 »
382.	K. kung. med vissa föreskrifter om utbekommande av understöd ur allmänna arvsfonden	24 »
383.	K. kung. om ändring i viss del av övergångsbestämmelserna till stadgan den 8 juni 1917 (nr 474) ang. hotell- och pensionatrörelse	31 »

Arbetsmarknaden under november månad 1930.

Den åtstramning, som under hösten gjort sig gällande på arbetsmarknaden, fortsatte att verka under november månad och kunde bl. a. utläsas i siffrorna från de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, vilka rapporterade inemot 9 000 flera arbetsansökningar än motsvarande månad i fjol. Ökningen faller i allt väsentligt på den manliga avdelningen. Då densamma ingalunda motsvarades av liknande ökning i tillgången på anmälda lediga platser, inverkade den i sin tur på siffran för antalet arbetsansökningar å varje hundratal lediganmälda platser, vilken genomsnittssiffra steg från 175 i oktober till 254 i november. Motsvarande siffror för oktober och november 1929 voro 148 och 202. Ehuruväl november månad städse uppvisar relativt ogynnsamma arbetsmarknadssiffror, angiver dock 1930 års novembersiffra större stegring än som motsvaras av den så att säga normala säsongförsämringen. — Man torde emellertid icke erhålla ett alldeles tillförlitligt mått på konjunkturförsämringen i dessa relationssiffror, vilka i viss mån kunna påverkas av speciella biomständigheter. Sålunda erfordras som bekant för att vid iråkad arbetslöshet komma i åtnjutande av statlig hjälp, bland annat, att vederbörande visat sig ha hos organ för den offentliga arbetsförmedlingen sökt men ej erhållit arbete. Samma grundsats tillämpas för övrigt i allt större utsträckning vid rent kommunal och även vid enskild hjälpverksamhet. Uteslutet är icke, att intresset att trygga nu berörda förutsättning för erhållande av hjälp bidragit att öka tilloppet av arbetssökande till arbetsförmedlingsanstalterna.

Inom jordbruket hade omplaceringen av den fasta tjänstepersonalen i stort sett hunnit verkställas vid oktober månads utgång, men en del kompletteringar förekommo dock under november. I och med höstarbetenas slutförande, som i år avsevärt gynnats av tjänliga väderleksförhållanden, inträdde som vanligt denna årstid en kännbar minskning i efterfrågan på tillfällig arbetskraft. Särskilt gällde detta de sydliga landskapen, där betupptagningen på grund av den starka tillströmningen av härför erforderliga arbetare kunnat avslutas ovanligt tidigt. Överskottet av manlig arbetskraft ökades dessutom därav att de, som av en eller annan anledning utestängts från industriens arbetstillfällen, i viss utsträckning sökt sig över till jordbruket.

Minskad sysselsättning och stigande arbetslöshet konstaterades genomgående i fråga om de industriella yrkena. Särskilt framträdande var tillbakagången inom metall- och maskinbranschen, där avskedanden och permitteringar förekommo i ökad omfattning, berörande icke blott grovarbetare, hantlangare och specialarbetare utan även yrkesmän. Läget på trävarumarknaden var tryckt, och från de bohuslänska stenhuggerierna ingingo meddelanden om väsentlig minskning under månaden i arbetsmöjligheterna. Den vid denna årstid säsongmässigt vikande tendensen inom byggnadsindustrien medförde minskad efterfrågan på hithörande arbetskraft, även vad angår fackarbetare, såsom målare och murare; den vanliga säsongarbetslösheten inom facket var i år mera framträdande än under de närmast föregående åren.

Vad de merkantila yrkena beträffar, var platstillgången fortfarande knapp för kontors- och butikspersonal, även om mot slutet av månaden en del platser för den stundande julsäsongen utbjödos åt kvinnliga affärsbiträden. På vissa håll rådde brist på skolfria springpojkar och springflickor.

Arbetsmarknadsläget för de sjöanställda har trots den blida väderleken försämrats sedan förra månaden, och jämfört med november i fjol är skillnaden påtaglig. Sjömanshusens rapporter för månaden bära också vittne om minskning av arbetstillgången. Antalet avmönstringar under november var 2 302 mot 1 768 påmönstringar.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under redogörelsemånaden från cirka 2 100 till 3 230. Denna siffra är drygt dubbelt så hög som motsvarande för år 1929. De till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa voro vid början av november 14 611 mot 8589 en månad tidigare. Novembersiffran för år 1929 var 7 301.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under november samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1908—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	*241*	*211*	*171*	*140*	*129*	*127*	*140*	*144*	*146*	*175*	*254*	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	*169*	*128*	*100*	*78*	*73*	*65*	*81*	*99*	*110*	*119*	*169*	—
Övriga näringsgrupper:												
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	*255*	*233*	*200*	*166*	*148*	*145*	*157*	*161*	*160*	*202*	*274*	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·8	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·8	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·8	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	*13·9*	*13·2*	*12·3*	*10·3*	*8·0*	*8·0*	*7·7*	*8·1*	*9·5*	*12·2*	—	—

Skattetrycket å olika orter år 1929.

Förevarande undersökning grundar sig i huvudsak på de uppgifter socialstyrelsen införskaffat i samband med den nya dyrortsgrupperingen. I fråga om beskattningen avsågo dessa de skatter, som förföllo till betalning år 1929, och vid undersökningen av skattebördans tyngd å resp. orter har hänsyn tagits till alla slag av direkta skatter, vare sig av kommunal eller statlig natur.

För att på grundvalen av tillgängliga uppgifter kunna giva en mera konkret bild av skattetryckets olika höjd å de skilda orterna har man utgått från en och samma inkomsttyp, nämligen ett löntagarhushåll om fyra personer (man, hustru och två *minderåriga barn*) med en årsinkomst av 4 300 kr., sedan i skattelagarna medgivna avdrag verkställts för ränta å gäld, försäkringspremier m. m. Detta är nämligen just det inkomstläge, som vid indexberäkningar och dyrortsgrupperingar tagits till utgångspunkt för socialstyrelsens undersökningar och som enligt styrelsens lönestatistik ungefär motsvarar 2 000 kr. före världskriget.

Det sålunda för samtliga orter enhetligt angivna inkomstbeloppet är givetvis ägnat att skänka undersökningen en mera schematisk karaktär än om hänsyn kunnat tagas till den olika inkomstnivån å resp. orter, varom emellertid nöjaktiga uppgifter saknas. Undersökningens allmängiltighet inskränkes jämväl i viss mån av skattebelastningens progressivitet, som medför, att det totala skattebeloppet med stigande inkomst ökas ej blott absolut utan även i förhållande till inkomstens storlek, varvid också totalskattens fördelning å de olika skatteformerna högst avsevärt förändras. Till närmare belysande av skattelagstiftningens verkningar i nu berörda avseende meddelas här nedan vissa beräkningar av skattebeloppens storlek och fördelning å olika skatteformer vid växlande årsinkomster.

Som exempel ha tagits tvenne orter, den ena Överluleå socken i Norrbottens län med höga skattesatser, den andra Hammarby socken i Stockholms län med låga skattesatser. De olika inkomstbelopp som valts äro 2 800 kr., 4 300 kr., 8 000 kr., 12 000 kr. samt 15 000 kr. Båda orterna ligga i samma skattegrupp (III), vadan samma avdragsbestämmelser äro gällande. Skattedragaren tänkes i samtliga fall utom för sig själv få verkställa i lag medgivna avdrag för hustru och två minderåriga barn. För en inkomst av 2 800 kr. per år skulle under ovan angivna förhållanden totalskatten i Överluleå i jämna kronital belöpa sig till 231 kr., representerande 8·25 % av inkomsten, medan motsvarande skattebelopp i Hammarby endast komme att utgöra 111 kr. eller 3·97 %. Huru dessa procenttal stiga med växande inkomstnivå och hur skattebeloppen fördela sig på de olika skatteformerna framgår av efterföljande tablå. På grund av de nedan närmare berörda skattefria ortsavdragens avtagande betydelse i de högre inkomstlägena komma procenttalen för de olika skatteformerna att efter hand närma sig de i varje särskilt fall gällande utdebiteringsnormerna. Medan kommunalskatten i Överluleå var 8·87 kr. och i Hammarby 3·50 kr. per 100 kr. beskattningsbar inkomst, uppgick sålunda den här uträknade kommunalskatten å 15 000 kr. till resp. 8·07 och 3·18 % av hela inkomsten. I fråga om den statliga inkomst-

skatten äro de skattefria avdragen större, och därmed bli även skillnaderna mellan skattesatsen (i de lägre inkomstlägena 4·35 %) och tablåns procenttal mera betydande.

Kommun	Överluleå					Hammarby				
Årsinkomst i kr.	2 800	4 300	8 000	12 000	15 000	2 800	4 300	8 000	12 000	15 000
Skattebelopp i % av inkomsten										
Kommunalskatt	4·59	6·09	7·87	7·87	8·07	1·81	2·40	2·91	3·11	3·18
Vägskatt	1·44	1·91	2·32	2·48	2·55	0·65	0·87	1·05	1·12	1·15
Landstingsskatt	1·63	2·10	2·59	2·78	2·86	0·82	1·13	1·39	1·50	1·54
Personliga avgifter, sjukvårdsavgifter och mantalspengar	0·08	0·05	0·03	0·02	0·01	0·08	0·05	0·03	0·02	0·01
Kommunal progressivskatt och utjämningsskatt	—	—	0·08	0·24	0·34	—	—	0·13	0·28	0·44
Statlig inkomst- och förmögenhetsskatt . . .	0·51	0·99	2·25	2·72	2·92	0·61	1·23	2·54	3·04	3·86
Summa skatt	**8·25**	**11·14**	**14·64**	**16·11**	**16·75**	**3·97**	**5·68**	**8·05**	**9·07**	**9·68**
Skattebelopp i % av totalskatten										
Kommunalskatt	55·70	54·62	50·35	48·85	48·19	45·65	42·27	36·12	34·26	32·90
Vägskatt	17·46	17·18	15·88	15·42	15·21	16·41	15·24	13·06	12·40	11·91
Landstingsskatt	19·71	18·86	17·69	17·26	17·05	20·80	19·90	17·31	16·50	15·87
Personliga avgifter, sjukvårdsavgifter och mantalspengar	0·91	0·44	0·18	0·11	0·08	1·89	0·86	0·33	0·19	0·14
Kommunal progressivskatt och utjämningsskatt	—	—	0·56	1·46	2·04	—	—	1·59	3·07	4·51
Statlig inkomst- och förmögenhetsskatt . . .	6·22	8·90	15·34	16·90	17·43	15·25	21·73	31·59	33·58	34·67
Summa skatt	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**

Att skatteprocenten (= totalskatten i proc. av inkomsten) företer en starkare stegring i Hammarby än i Överluleå — c:a 140 % å den förra orten mot 100 å den senare — sammanhänger givetvis med att de progressiva skatterna (statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, kommunal progressivskatt och utjämningsskatt) komma att utgöra en väsentligt större del av totalskatten å orter med låga kommunala skatter. Detta förhållande, att den totala skattebördan icke förändras likformigt å orter med höga och låga skatter, om man utgår från större eller mindre beskattningsbar inkomst vid beräkningarna, bidrager uppenbarligen i sin mån att förminska allmängiltigheten av efterföljande undersökning, som ju utgår från ett enda inkomstläge, 4 300 kr.

Den för år 1929 till betalning förfallna kommunalskatten — i förekommande fall även municipalskatt, vägskatt, prästskatt och tingslagsmedel — beräknas å 1927 års inkomst, medan landstings- och kronoskatterna hänföra sig till 1928 års inkomst. De beskattningsbara beloppen måste, på grund av den år 1928 genomförda skattereformen, för de båda nämnda åren beräknas efter skilda grunder. Beträffande kommunalskatten har man sålunda att räkna med de äldre avdragsbestämmelser, som återfinnas i förordningen av den 3 november 1922. Grundavdraget utgjorde i enlighet härmed för skattegrupperna I—V

resp. 350, 400, 450, 550 och 600 kr. Skattskyldig, vilken under beskattningsåret varit gift och levat tillsammans med sin hustru eller som haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn under 18 år, vilket icke haft minst 450 kr. inkomst, ägde rätt att utöver grundavdraget åtnjuta familjeavdrag med lika belopp för hustru och varje barn, i samtliga ortsgrupper 150 kr. per person.

För krono- och landstingsskatterna åter ha de beskattningsbara beloppen beräknats enligt de nyare bestämmelserna i kommunalskattelagen den 28 september 1928 och kungl. förordningen av samma datum om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Enligt den förstnämnda författningen, som tillämpas å landstingsskatten, utgör grundavdraget i grupperna I—V resp. 340, 380, 420, 460 och 500 kr. Familjeavdraget, som numera utgår för hustru och barn under 16 år, har differentierats så att detsamma per person utgör 160 kr. i ortsgrupperna I och II, 180 kr. i grupperna III och IV samt 200 kr. i grupp V. För statlig inkomst- och förmögenhetsskatt äro avdragen dubbelt så stora som de ovan nämnda.

För erhållande av det slutgiltiga beskattningsbara beloppet för statlig inkomst- och förmögenhetsskatt verkställes dessutom avdrag för under året erlagda direkta skatter utom kronoskatt. Egentligen borde man för att rätt beräkna detta avdrag ha tagit hänsyn till de år 1928 gällande skattesatserna. Då emellertid ett dylikt förfaringssätt skulle ha krävt ett vidlyftigt arbete utan att kunna åstadkomma nämnvärt avvikande resultat, ha i stället de för år 1929 beräknade skattebeloppen avdragits, under antagande tillika att årsinkomsten under berörda år varit konstant.

För de kommuner, som åtnjutit skattelindring av statsmedel enligt gällande bestämmelser, har vederbörligt avdrag gjorts från den fastställda kommunalskattesatsens belopp.

Under ovan gjorda förutsättningar och antaganden har för varje kommun i riket beräknats den totala skattebelastningen och dess fördelning på olika skatteformer. På grund av utrymmesskäl ha emellertid nominativa uppgifter här meddelats endast för en mindre del av rikets landskommuner. I *tab. 1* (sid. 936 ff.) redovisas sålunda 10 kommuner i varje län, därav 5 med de högsta och 5 med de lägsta totalskattebeloppen. *Tab. 2* (sid. 939 ff.) upptager rikets samtliga städer och köpingar.

Det bör framhållas, att den här begagnade metoden icke fullt överensstämmer med den vid dyrortsgrupperingen använda. Vid utrönandet av skattepostens storlek i samband med nämnda gruppering är det givetvis av vikt att så långt möjligt taga hänsyn till penningens olika köpkraft å dyra och billiga orter. Av ovan angivna skäl har man dock varit förhindrad att gradera det inkomstbelopp, varå skatterna skulle uträknas. Genom att å samtliga orter, oavsett vilken skattegrupp de tillhöra, räkna med ett och samma skattefria avdrag, har man i varje fall förhindrat, att den efter avdragen kvarstående, beskattningsbara inkomsten blivit mindre å de dyrare orterna. Detta förfaringssätt verkar i samma riktning som en gradering av det ursprungliga inkomstbeloppet (jfr Soc. Medd. 1928, sid. 748 o. 763).

Tab. A. Totalskattens medelbelopp i kronor år 1929 för en inkomsttagare om 4 300 kr. med rätt till avdrag för hustru och två minderåriga barn.

Län	Städer	Köpingar	Municipalsamh.	Landskommuner	Därav industrikomm.	Därav bland. komm.	Därav jordbrukskomm.	Samtl. orter
Stockholms stad	203	—	—	—	—	—	—	203
Stockholms län	321	294	332	381	351	390	450	360
Uppsala »	302	368	384	392	348	387	422	378
Södermanlands »	369	271	410	395	358	399	416	389
Östergötlands »	396	391	373	409	366	415	426	400
Jönköpings »	359	408	430	383	361	384	394	386
Kronobergs »	350	421	417	395	371	388	415	398
Kalmar »	399	387	426	427	379	423	442	422
Gotlands »	359	—	397	481	418	475	498	461
Blekinge »	371	—	489	483	458	512	492	469
Kristianstads »	295	354	394	392	369	397	402	389
Malmöhus »	328	382	377	371	351	365	382	367
Hallands »	321	—	412	431	377	416	450	403
Göteborgs o. Bohus »	336	421	463	446	398	477	467	445
Älvsborgs »	321	373	383	403	338	387	448	389
Skaraborgs »	332	348	394	410	339	396	423	400
Värmlands »	363	415	422	416	388	415	439	413
Örebro »	332	382	374	376	362	381	398	372
Västmanlands »	378	398	428	405	382	411	425	404
Kopparbergs »	375	389	307	373	394	350	375	369
Gävleborgs »	365	370	441	402	355	406	458	395
Västernorrlands »	347	—	451	458	449	470	465	450
Jämtlands »	377	—	452	474	443	480	479	469
Västerbottens »	311	434	478	478	486	481	473	474
Norrbottens »	427	—	479	517	471	521	541	504
Hela riket	349	375	410	417	376	408	431	392

En första orienterande överblick över skattebelastningens storlek i rikets olika kommuner år 1929 lämnas i *tab. A.* I nämnda tabell har det genomsnittliga totalskattebeloppet beräknats länsvis för städer, köpingar och municipalsamhällen samt för landskommuner av olika ekonomisk struktur. På grund av kommunernas växlande storlek har en vägning av länsmedeltalen samt medeltalen för landskommunerna varit nödvändig. Densamma har verkställts så, att kommunerna indelats i fyra grupper: stadssamhällen (städer, köpingar och municipalsamhällen), industrikommuner (inkl. fiskerikommuner, kommuner med tätare förortsbebyggelse o. s. v.), jordbrukskommuner och blandade kommuner. Det för var och en av dessa grupper beräknade medelskattebeloppet har sedermera för erhållande av ett uttryck för skattebelastningen inom länet vägts med den folkmängd resp. grupper omfatta. På samma sätt har det för samtliga landskommuner angivna medeltalet erhållits genom vägning av medelskattebeloppen för de ovan angivna trenne grupperna av landskommuner.

Totalskatten utgjorde vid den antagna årsinkomsten (4 300 kr.) för rikets samtliga kommuner 392 kr., vilket motsvarar 9·1 % av nämnda inkomst. I rikets städer uppgick skattebeloppet genomsnittligt till 349 kr., medan landskommunerna tillhopatagna uppvisa en vida högre skattebörda, nämligen 417 kr. Mot-

svarande skattebelopp för rikets köpingar och municipalsamhällen voro resp. 375 och 410 kr.

Enbart dessa siffror bekräfta det redan kända sakförhållandet, att landsbygden är betydligt mera skattetyngd än stadssamhällena. Till någon del beror dock detta resultat av undersökningen på skattesystemets konstruktion. Eftersom det för alla orter enhetliga inkomstbelopp, som ligger till grund för beräkningarna, 4 300 kr., har större köpkraft å de i allmänhet billiga landsbygdsorterna än i de regelmässigt dyrare städerna, vilket föranlett bestämmelserna om lägre skattefria ortsavdrag å de billigare än å de dyrare orterna, blir det valda inkomstbeloppet vid lika skattesatser högre beskattat å orter av det förra än av det senare slaget. En fördelning av kommunerna efter ekonomisk struktur i industri-, blandade och jordbrukskommuner ger vidare vid handen, att medan det genomsnittliga skattebeloppet för rikets samtliga industrikommuner belöpte sig till 376 kr., detsamma för jordbrukskommunerna uppgick till 431 kr. De blandade kommunerna intaga en mellanställning med 408 kr. Från denna allmänna regel avvika bl. a. Blekinge samt Göteborgs och Bohus län, där skattebeloppen i jordbrukskommunerna ligga lägre än i de blandade, men högre än i industrikommunerna. I Kopparbergs län däremot uppvisa industrikommunerna de högsta skattebeloppen och de blandade de lägsta, medan jordbrukskommunerna intaga mellanställningen. Skattetungan i detta läns industrikommuner är 5 % högre än för rikets industrikommuner tagna tillsammans, medan jordbrukskommunerna ligga 13 % lägre än motsvarande kommuner i riket i dess helhet. Orsaken till de relativt låga skatterna i Kopparbergs läns jordbrukskommuner är framförallt att finna i de gynnsamma skattesiffrorna för vissa förmögna skogskommuner, särskilt Orsa, där inga kommunalskatter eller vägskatter utdebiteras.

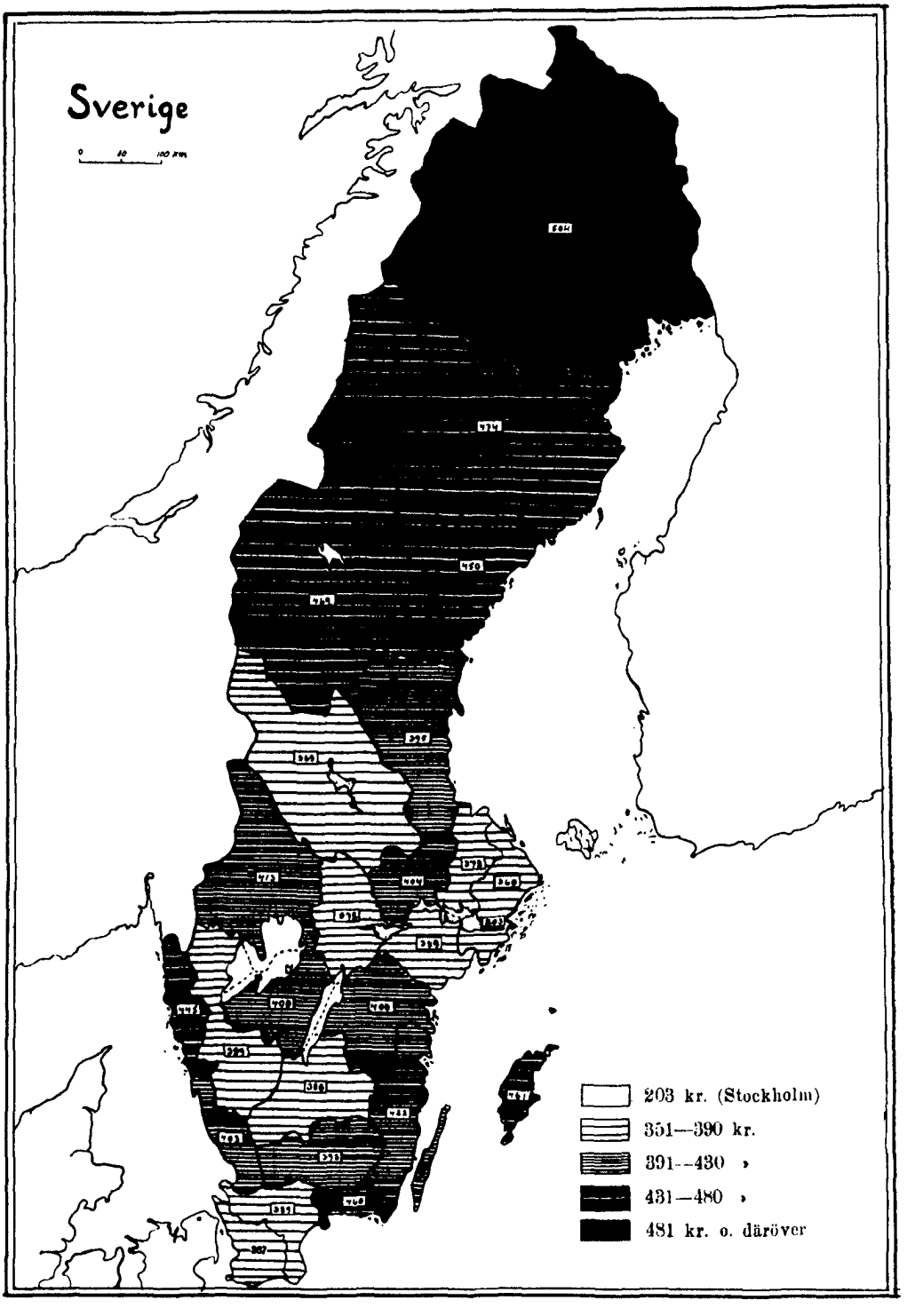
I nedanstående *tab. B* ha skattebeloppen beräknats för städer och köpingar av olika storleksklasser, varvid framgår, att totalskattebeloppet är minst i

Tab. B. Skattebelopp (vid en inkomst av 4 300 kr.) i städer och köpingar av olika storleksklass.

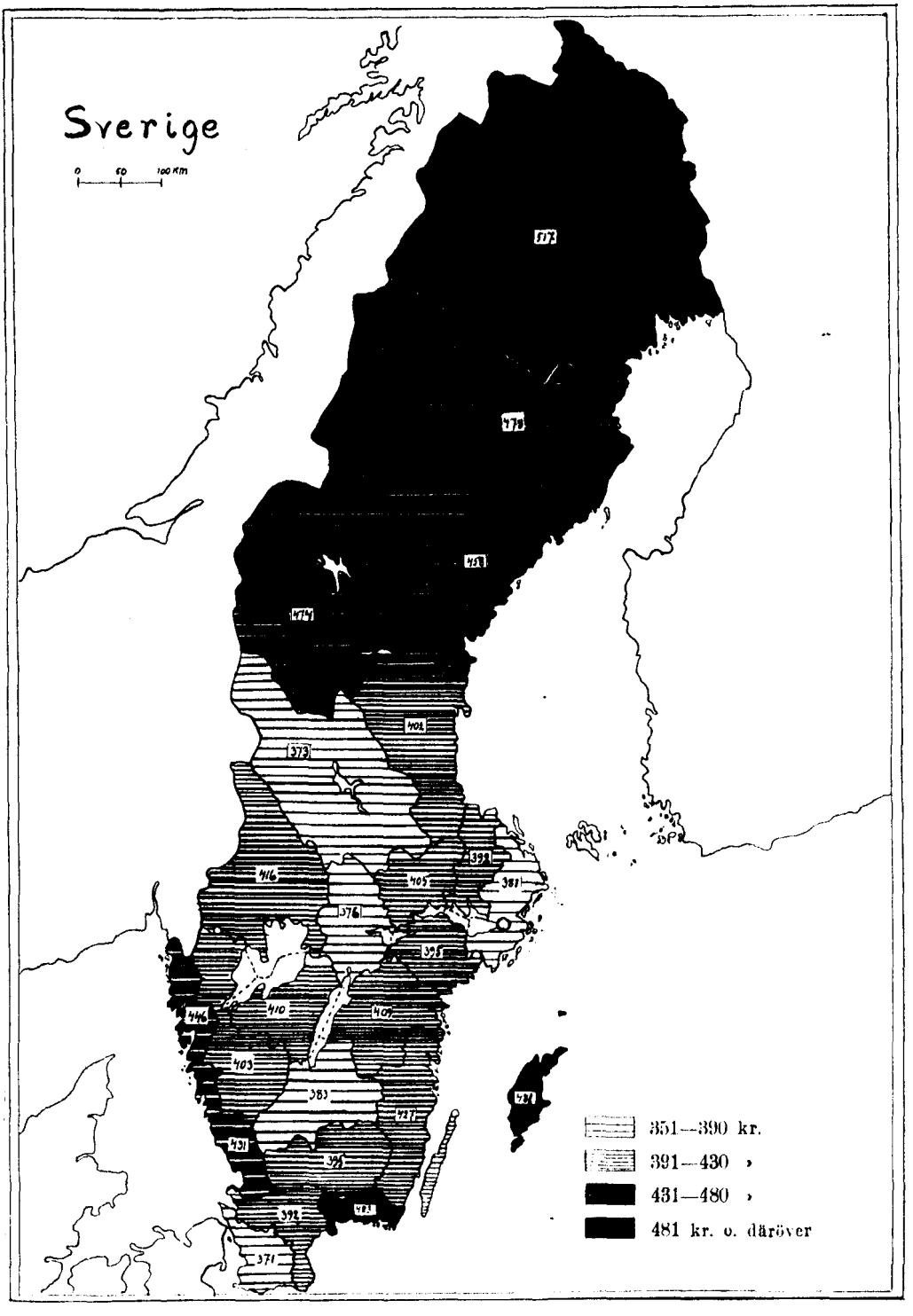
	Antal kommuner	Kommunalskatt[1] kr.	Landstingsskatt kr.	Personliga avgifter och sjukvårdsavgifter kr.	Statlig inkomst- o. förmögenhetsskatt (inkl. mantalspengar) kr.	Summa skatt kr.
Städer, som ej deltaga i landsting:						
Städer med över 100 000 inv.	3	215	—	1	45	261
Samtliga	6	253	—	1	46	300
Övriga städer samt köpingar:						
20 000—40 000 inv.	11	229	57	1	48	335
10 000—20 000 »	23	240	62	1	50	353
5 000—10 000 »	30	238	59	1	55	353
under 5 000 inv.	86	248	59	1	57	365

[1] I de fall tingslagsmedel och vägskatt förekomma, ha de här inräknats i kommunalskatten.

Medelskattebeloppen länsvis år 1920.

Medelskattebeloppen länsvis för enbart landskommuner år 1929.

storstäderna och störst i småsamhällena. Att den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten minskas i de större samhällena hänger givetvis samman med de ökade avdrag, som få verkställas i de högre dyrortsgrupperna.

I pregnant form framträda de regionala skiljaktigheterna vid ett studium av de genomsnittliga skattebeloppen för den rena landsbygden inom de olika länen. Som av tab. A mer detaljerat framgår, har man i Norrland, framför allt i dess nordligaste delar, ur skattesynpunkt ett högtrycksområde, som når sin kulmen i Norrbottens läns jordbruks- och skogskommuner, markerat av ett genomsnittligt skattebelopp på 541 kr., motsvarande inemot 13 % av den antagna årsinkomsten. Det skall i annat sammanhang närmare påvisas, huru dessa norrländska kommuner fördela sig omkring medeltalet, och här endast i förbigående nämnas, att i ett par kommuner, nämligen Överkalix och Karl Gustav, totalskatten uppgick ända till resp. 637 och 638 kr., vilket utgör 15 % av årsinkomsten. Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län utgöra ett sammanhängande geografiskt område med likaledes högt skattetryck, som dock sedermera via Gävleborgs län successivt minskas för att övergå i ett lågtrycksområde, omfattande Mälarprovinserna och den mellansvenska bergslagsbygden med sin nordligaste spets i Kopparbergs län.

I södra Sverige återfinnas ett par liknande lågtrycksområden, skilda från det ovannämnda mellansvenska genom en rad av län med medelhöga skattebelopp. Helt avgränsat från kringliggande områden framträder Göteborgs och Bohus län med synnerligen höga skatter samt likaledes Blekinge och Gotlands län. Dessa regionala skiljaktigheter framträda särskilt tydligt å de på grundval av tab. A utarbetade kartogrammen å sid. 928—929, det ena avseende enbart landsbygden och det andra lands- och stadskommuner tillsammantagna.

Förutom i nu nämnda grupperingar ha rikets landskommuner jämväl uppdelats efter storleksordning. Den bild, som härvid erhålles av skattetungans storlek inom kommuner med växlande folkmängd, är synnerligen obestämd. Betraktar man de tre huvudkategorierna (industri-, jordbruks- och blandade kommuner) var för sig, synes visserligen skattetrycket stiga med växande folkmängd, dock så att i fråga om blandade och jordbrukskommuner den allra minsta storleksgruppen (med under 500 inv.) uppvisar högre medeltal än nästföljande grupp. Den sålunda framträdande tendensen till skattestegring för de folkrikare kommunerna torde emellertid sammanhänga därmed att dessa kommuner framför allt återfinnas i Norrland, där den genomsnittliga skattebelastningen, såsom förut framhållits, är större än inom landet i övrigt. Gör man åter ingen åtskillnad mellan de nämnda tre huvudtyperna, befinnas de medelstora kommunerna (mellan 1 800 och 4 000 inv.) ha de lägsta skatterna, varemot det högsta medeltalet framkommer för småkommuner med mindre än 500 invånare. Förklaringen till detta förhållande är tydligen att söka däri, att sistnämnda grupp till allra största delen består av jordbrukskommuner med deras gemenligen höga skatter, under det att bland de större kommunerna flertalet tillhör den mera industrialiserade typen.

Då man på grund härav kan förmoda, att ytterligare andra faktorer än de ovan omnämnda (ekonomisk struktur och folkrikedom) utöva inflytande på

Tab. C. Sveriges kommuner år 1929 fördelade länsvis efter totalskattebeloppets storlek vid en inkomst av 4 300 kr.

Län	Antal landskommuner	Därav med ett totalskattebelopp om								Antal städer och köpingar	Därav med ett totalskattebelopp om				
		under 300 kr.	300—350 kr.	350—400 kr.	400—450 kr.	450—500 kr.	500—550 kr.	550—600 kr.	600 kr. o. däröver		under 300 kr.	300—350 kr.	350—400 kr.	400—450 kr.	450—500 kr.
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Stockholms län	108	13	18	22	28	22	4	—	1	13	4	5	4	—	—
Uppsala län	85	2	12	25	28	16	2	—	—	3	1	1	1	—	—
Södermanlands län	88	3	11	28	29	13	3	—	1	8	1	2	4	1	—
Östergötlands län	145	2	8	37	66	24	8	—	—	8	—	2	2	2	2
Jönköpings län	126	3	22	52	40	8	1	—	—	9	—	2	6	1	—
Kronobergs län	84	3	13	25	28	12	2	1	—	4	—	1	1	2	—
Kalmar län	100	—	5	22	42	22	6	2	1	10	—	2	4	3	1
Gotlands län	92	—	1	6	22	32	16	8	7	1	—	—	1	—	—
Blekinge län	36	—	—	3	5	14	12	1	1	4	—	1	2	1	—
Kristianstads län	143	2	23	58	41	17	1	—	1	6	3	1	2	—	—
Malmöhus län	235	8	60	107	47	10	3	—	—	11	2	3	6	—	—
Hallands län	86	1	5	17	28	24	8	2	1	5	1	2	2	—	—
Göteborgs och Bohus län	87	6	3	8	24	28	11	7	—	8	2	1	4	1	—
Älvsborgs län	217	6	23	51	57	52	24	3	1	8	—	5	3	—	—
Skaraborgs län	259	8	29	65	87	56	11	3	—	10	2	4	4	—	—
Värmlands län	87	—	7	16	42	18	3	1	—	6	—	1	2	3	—
Örebro län	59	1	15	20	17	5	1	—	—	6	—	2	4	—	—
Västmanlands län	65	2	7	15	22	17	2	—	—	5	—	1	3	1	—
Kopparbergs län	48	4	6	21	16	1	—	—	—	9	—	2	5	1	1
Gävleborgs län	48	2	6	12	10	15	1	2	—	8	—	1	7	—	—
Västernorrlands län	63	1	—	6	15	26	13	2	—	4	—	1	3	—	—
Jämtlands län	60	—	1	7	10	24	12	3	3	1	—	—	1	—	—
Västerbottens län	28	—	—	1	6	13	7	—	1	4	—	2	1	—	1
Norrbottens län	25	—	1	1	1	6	6	6	4	4	—	—	1	2	1
Summa kommuner	2 374	67	276	625	711	475	157	41	22	156	17	42	73	18	6
därav															
industrikommuner	395	41	91	132	85	36	8	2	—	—	—	—	—	—	—
blandade kommuner	507	14	70	162	143	82	24	7	5	—	—	—	—	—	—
jordbrukskommuner	1 472	12	115	331	483	357	125	32	17	—	—	—	—	—	—

skattebeloppens storlek inom kommunerna, har för några län verkställts en gruppering efter boendetätheten. Att stora avstånd inom till arealen vittomfattande kommuner verka höjande av vissa skatteformer t. ex. vägskatten, torde a priori vara givet. I nedanstående tablå har ifrågavarande gruppering ägt rum och medelskattebeloppen beräknats för kommuner med likartad folktäthet.

Län	Medelskattebelopp inom landskommuner med nedanstående folktäthetsgrad [1] a	b	c	d	e	Medeltal för samtliga landskomm.
Stockholms län	423	429	394	393	322	396
Kristianstads län	418	398	384	372	367	395
Älvsborgs län	449	435	422	391	344	423
därav jordbrukskommuner	453	449	439	427	—	448
Örebro län	410	398	377	365	357	383

Som av tabellen framgår, växer i allmänhet skattetrycket successivt med avtagande folktäthet, och äro differenserna mellan kommuner av olika täthetsgrad högst betydande. För att närmare belysa variationerna i skattetrycket för olika täthetsgrader inom ekonomiskt enhetliga kommuner ha jordbrukskommunerna i Älvsborgs län utbrutits och redovisats särskilt. Även för dem iakttages ett med tilltagande gleshet successivt växande skattetryck, ehuru skillnaderna mellan täthetsgraderna äro något mindre framträdande än då samtliga kommuner oavsett ekonomisk beskaffenhet tagas tillhopa. Detta torde finna sin förklaring i att en växande folktäthet som regel är liktydig med tilltagande industrialisering.

De redan genom medeltalen starkt markerade variationerna i skattebeloppen å olika orter och inom skilda områden i riket förstärkas ytterligare genom den i *tab. C* företagna fördelningen av kommunerna efter det totala skattetryckets storlek. På grundval av tabellen har uppgjorts nedanstående sammanställning, där landskommunerna fördelats procentuellt efter skattetungan.

	Antal kommuner	Därav (i %) kommuner med ett totalskattebelopp om mindre än 300 kr.	300—350 kr.	350—400 kr.	400—450 kr.	450—500 kr.	500—550 kr.	550—600 kr.	600 kr. o. däröver	Medelskattebelopp i kr.
Industrikommuner	395	10·4	28·1	33·4	21·5	9·1	2·0	0·5	—	376
Blandade kommuner	507	2·8	13·8	31·9	28·2	16·2	4·7	1·4	1·0	408
Jordbrukskommuner	1 472	0·8	7·8	22·5	32·8	24·2	8·5	2·2	1·2	431
Samtliga landskommuner	2 374	2·8	11·6	26·4	30·0	20·0	6·6	1·7	0·9	417

Drygt hälften av samtliga landskommuner uppvisa som synes skattebelopp mellan 350 och 450 kr. I närmare en tiondel av kommunerna uppgick skatte-

[1] För Stockholms, Älvsborgs och Örebro län motsvara de olika täthetsgraderna, som i tabellen angivits med bokstäverna a—e: a) högst 15 invånare per kvkm, b) 16—20, c) 21—25, d) 26—30, e) 31 invånare och däröver per kvkm. I Kristianstads län, där tätheten är betydligt större, har en annan gradering måst tillgripas, så att de olika täthetsgraderna motsvara: a) högst 30 invånare per kvkm, b) 31—40, c) 41—50, d) 51—60 samt e) 61 och däröver.

beloppet till mer än 500 kr., medan i det allra närmaste 1 % uppvisade skatter, som överstego 600 kr. Medan av de industrialiserade landskommunerna 67 % hade lägre skatter än 400 kr., utgjorde motsvarande procenttal för de blandade kommunerna och den rena jordbruksbygden resp. 49 och 31 %. Landskommunernas fördelning efter skattebeloppens höjd ger i övrigt en tydlig bild av de stora variationer av skattetrycket, som förekomma inom ett och samma län. Beträffande de mest och minst skattebelastade kommunerna i varje län hänvisas till *tab. 1.*

Av rikets 156 städer och köpingar hade år 1929 endast 6 en totalskatt överstigande 450 kr., medan 17 uppvisade skattebelopp understigande 300 kr. Drygt 46 % av stadssamhällena hade skattebelopp, varierande mellan 350 och 400 kr. För särskilt låga skatter utmärka sig såsom *tab. 2* utvisar, bl. a. Djursholm (192 kr.), Stockholm (203 kr.), Saltsjöbaden (221 kr.), Kungsbacka (224 kr.), Stocksund (243 kr.), Uppsala (263 kr.), Ängelholm (264 kr.) och Kungälv (265 kr.), medan skattebeloppen däremot äro osedvanligt höga i samhällen som Haparanda (458 kr.), Motala (458 kr.), Avesta (467 kr.), Skänninge (471 kr.), Oskarshamn (495 kr.) och Vännäs köping (495 kr.).

Enär ovan påvisade stora differenser i totalskattebeloppen olika orter emellan framförallt äro beroende på kommunalskatten samt vägskatten, vilka tillhopa genomsnittligt utgöra ungefär 69 % av hela skattebeloppet för en inkomsttagare å 4 300 kr., ha särskilda grupperingar av dessa två skatteformer företagits landsdelsvis för olika slags kommuner. Resultatet framgår av *tab. D.* Genomsnittligt belöpte sig *kommunalskatten* för riket i dess helhet till 236 kr. Lägst komma industrikommunerna med 205 kr. och högst jordbrukskommunerna med 247 kr. Av de olika landsdelarna företedde Södra Sverige de i stort sett lägsta kommunalskatterna.

Tab. D. Kommunal- och vägskattebeloppen (vid 4 300 kr. inkomst) inom olika kommuner och landsdelar[1] (ovägda medeltal).

Landsdelar	Kommunalskatt (Kr.)						Vägskatt (Kr.)				
	städer	köpingar	industrikommuner	bland. kommuner	jordbruksk. kommuner	samtliga kommuner	köpingar	industrikommuner	bland. kommuner	jordbruksk. kommuner	samtliga kommuner
Östra Sverige . . .	246	185	204	233	251	238	32	35	41	46	43
Småland o. öarna .	253	231	197	230	254	241	42	50	51	54	53
Södra Sverige . .	219	200	200	213	212	210	51	46	53	53	52
Västra Sverige . .	224	221	201	229	255	242	42	44	53	55	53
Norra Sverige . . .	253	222	232	240	253	245	46	51	57	69	62
Hela riket	**238**	**214**	**205**	**228**	**247**	**236**	**42**	**44**	**51**	**55**	**52**

[1] I denna och nästföljande tabeller ha Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Västmanlands län sammanförts till *Östra Sverige*, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län till *Småland och öarna*, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län till *Södra Sverige*, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län till *Västra Sverige* samt Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län till *Norra Sverige*.

Tab. E. Kommuner landsdelsvis fördelade efter kommunalskattens storlek vid 4 800 kr. inkomst.

Landsdelar	Antal kommuner	Därav (i %) kommuner med ett kommunalskattebelopp om											Medelskattebelopp kr.
		mindre än 135 kr.	135–160 kr.	160–185 kr.	185–210 kr.	210–235 kr.	235–260 kr.	260–285 kr.	285–310 kr.	310–335 kr.	335–360 kr.	360 kr. o. däröver	
Östra Sverige . . .	529	3·2	4·7	7·6	14·0	17·2	19·3	15·5	11·1	3·8	2·8	0·8	238
Småland o. öarna .	426	3·1	4·5	9·2	14·3	18·1	17·8	13·8	6·1	6·3	2·6	4·2	241
Södra Sverige . .	435	8·3	11·3	17·0	16·8	16·5	10·6	9·2	4·8	3·0	1·8	0·7	210
Västra Sverige . .	838	3·8	5·0	7·3	12·8	15·5	17·4	15·5	11·1	6·7	2·4	2·5	242
Norra Sverige . .	[1] 302	2·3	3·0	8·3	10·9	16·2	21·2	14·2	12·9	6·0	3·0	2·0	245
Hela riket	2 530	4·2	5·7	9·4	13·7	16·6	17·1	14·0	9·4	5·3	2·5	2·1	236

Fördelas kommunerna landsdelsvis efter kommunalskattens storlek, som skett i *tab. E*, finner man, att av rikets samtliga kommuner ungefär hälften ligga under riksmedeltalet 236 kr. Av Östra Sveriges kommuner ha 47 % lägre kommunalskatter än 235 kr.; motsvarande tal utgjorde för Småland och öarna 49 %, för Södra Sverige 70 %, för Västra Sverige 44 % och för Norra Sverige endast 41 %.

Vägskattetungan, som enbart drabbar landskommuner och köpingar, uppgick i genomsnitt för riket till 52 kr. De lägsta vägskattebeloppen påträffas i Östra Sverige (medeltal 43 kr.) och de högsta i Norra Sverige (62 kr.). Liksom kommunalskatten minskas även vägskattebördan med kommunernas industrialisering. De högsta vägskatterna återfinnas i Norra Sveriges jordbruks- och skogskommuner, i vilka desamma genomsnittligt belöpte sig till 69 kr. De lägsta vägskattebeloppen däremot påträffas i Östra Sveriges industrikommuner med genomsnittligt 35 kr. Vägskatterna i köpingarna äro med undantag för Södra Sverige avgjort lägre än inom övriga kommuner. I Orsa landskommun med Orsa municipalsamhälle erlades, som förut nämnts, ingen väg-

Tab. F. Kommuner landsdelsvis fördelade efter vägskattens storlek vid 4 800 kr. inkomst.

Landsdelar	Antal kommuner[2]	Därav (i %) kommuner med ett vägskattebelopp om											Medelskattebelopp kr.
		mindre än 30 kr.	30–35 kr.	35–40 kr.	40–45 kr.	45–50 kr.	50–55 kr.	55–60 kr.	60–65 kr.	65–70 kr.	70–75 kr.	75–80 kr.	80 kr. o. däröver	
Östra Sverige . .	499	11·2	15·6	9·2	20·5	7·8	21·1	2·2	8·8	2·6	0·2	0·8	—	43
Småland o. öarna	411	1·0	0·2	4·9	28·2	24·6	8·0	2·7	5·3	—	22·4	—	2·7	53
Södra Sverige .	419	0·7	2·6	—	13·4	20·5	27·2	11·2	17·2	5·3	1·7	0·2	—	52
Västra Sverige .	805	4·8	8·9	6·0	17·4	5·0	23·0	2·4	6·3	5·5	11·2	0·7	8·8	53
Norra Sverige .	283	8·8	1·1	9·9	10·2	4·6	11·3	3·5	13·8	1·1	6·4	3·2	26·1	62
Hela riket	2 417	5·3	6·8	5·9	18·3	11·5	19·4	4·1	9·4	3·4	8·6	0·8	6·5	52

[1] Häri ingår Orsa socken, varest ingen kommunalskatt utdebiteras.

[2] Avser endast landskommuner och köpingar, enär städerna sakna särskild vägskatt. I Orsa socken i Kopparbergs län samt Aspö och Hasslö socknar i Blekinge län utdebiteras ej vägskatt.

Tab. G. Jämförelse mellan utgifterna för skatt år 1924 och 1929 enligt dyrortsgrupperingen.

Medeltalet för vardera året för jordbrukskommunerna i resp. län = 100.

	Städer och köpingar		Industri-kommuner		Blandade kommuner	
	1924	1929	1924	1929	1924	1929
Stockholms län	89·0	76·1	86·9	80·6	95·8	87·2
Uppsala län .	85·9	80·7	77·6	83·0	92·9	92·0
Södermanl. län	101·8	90·1	94·3	86·5	105·4	96·6
Östergötl. län .	109·2	98·7	88·2	86·0	95·4	97·7
Jönköpings län	103·4	95·6	94·5	91·7	97·5	97·2
Kronobergs län	89·6	98·4	89·9	88·7	95·5	92·9
Kalmar län . .	95·0	90·5	82·9	84·6	96·4	95·4
Gotlands län .	86·3	73·1	82·8	83·0	91·1	95·0
Blekinge län .	80·5	83·6	92·8	93·7	98·1	104·4
Kristianstads l.	87·9	82·9	92·8	91·9	96·1	98·9
Malmöhus län	103·2	94·9	91·5	92·0	96·5	95·4
Hallands län .	80·1	73·4	86·8	83·7	88·0	91·9
Göteb. o. Boh. l.	82·7	79·7	91·1	88·4	101·8	104·1
Älvsborgs län	83·2	79·8	78·1	75·9	88·9	86·3
Skaraborgs län	89·1	82·1	87·5	82·1	96·3	93·3
Värmlands län	96·0	93·2	90·5	90·0	98·8	94·1
Örebro län .	90·3	93·1	91·0	93·9	99·0	97·8
Västmanl. län	93·1	94·2	91·2	91·1	96·4	95·9
Kopparbergs l.	117·0	105·9	110·3	105·4	97·7	92·1
Gävleborgs län	85·9	85·6	90·6	77·5	94·2	88·7
Västernorrl. l.	80·3	82·5	94·7	97·7	98·7	102·3
Jämtlands län	86·6	86·2	92·2	92·2	98·7	98·7
Västerbottens l.	76·9	85·0	98·1	101·5	97·0	100·4
Norrbottens l.	83·8	85·8	88·7	88·0	96·5	97·5
Hela riket	93·4	87·8	91·0	88·3	96·4	94·8

skatt (liksom ingen kommunalskatt). I Aspö och Hasslö socknar i Blekinge (skärgårdskommuner) utdebiterades ej heller någon vägskatt.

Fördelas kommunerna landsdelsvis efter vägskattebeloppens storlek, som skett i *tab. F*, erhålles i stort sett samma fördelningsbild som beträffande kommunalskatterna. De största variationerna i vägskattetungan återfinnas i Norra Sverige, där 26 % av kommunerna uppvisa vägskatter överstigande 80 kr. och cirka 9 % understigande 30 kr. Över 80 kr. i vägskatt hade nära 9 % av kommunerna i Västra Sverige och 3 % inom Småland och öarna. Drygt sex tiondelar av kommunerna i Östra Sverige hade å andra sidan vägskatter ej överstigande 50 kr.

Enär undersökningen av skatteförhållandena å olika orter i riket för dyrortsgrupperingen enbart hänför sig till år 1929, ha möjligheter ej förefunnits till belysande av skattebeloppens växlingar från år till år under en längre period.

För att ändock i görligaste mån belysa skillnaden i skattebelastning inom kommuner av olika karaktär vid två olika tidpunkter ha inom styrelsen tillgängliga uppgifter rörande ett normalhushålls utgifter för skatt år 1924 och 1929 sammanställts i *tab. G*. Medan år 1924 skatteutgifterna i rikets städer och köpingar voro 7 % lägre än i jordbrukskommunerna, har nämnda skillnad år 1929 ökats till 12 %. Motsvarande siffror för de blandade kommunerna och industrikommunerna voro år 1924 resp. 4 och 9 %, men år 1929 belöpte sig differenserna till resp. 5 och 12 %. Detta skulle således innebära, att skattetungan ökat jämförelsevis mer inom jordbruks- och skogsbygden än annorstädes.

Tab. 1. Skattebeloppen (kr.) i vissa landskommuner år 1929.

Kommuner och skattegrupper	Kommunalskatt	Vägskatt	Kronoskatt [1]	Övriga skatter [2]	Summa	Kommuner och skattegrupper	Kommunalskatt	Vägskatt	Kronoskatt [1]	Övriga skatter [2]	Summa
Stockholms l.	**241·92**	**40·87**	**59·83**	**54·35**	**396·47**	**Jönköpings l.**	**208·87**	**51·78**	**66·25**	**58·99**	**385·89**
Danderyd .IV	112·00	26·04	48·88	50·50	237·42	Öreryd . . . I	67·89	88·58	71·07	56·76	284·30
Hammarby .III	103·25	37·24	53·67	50·12	244·28	Barnarp . . II	131·37	44·22	64·98	57·19	297·76
Bo III	123·90	29·40	53·23	51·59	258·12	Anderstorp . I	124·00	47·38	70·64	56·76	298·78
Nacka . . .IV	142 80	26·04	47·58	50·03	266·45	Askeryd . . I	128·65	41·20	70·20	61·41	301·46
Ed III	147·50	19·60	52·80	50·84	270·74	Bankeryd . II	146·47	44·22	64·54	57·19	312·42
Estuna . . I	334·49	61·80	61·06	53·69	511·04	Skirö . . . I	290·47	47·38	63·24	56·76	457·85
Ununge . . I	336·35	61·80	60·19	63·74	522·08	Dannäs . . I	293·26	47·38	63·24	56·76	460·64
Östuna . . . I	346·89	65·92	60·19	53·69	526·69	Skepperstad I	322·09	43·26	61·94	61·41	488·70
Gottröra . . I	366·42	65·92	59·32	56·79	548·45	Hylletofta . I	325·50	43·26	61·50	61·41	491·67
Angarn . . II	460·55	50·25	50·62	55·69	617·11	Bottnaryd . I	313·41	88·58	60·20	58·31	520·50
Uppsala l.	**229·55**	**42·29**	**64·63**	**69·59**	**406·06**	**Kronobergs l.**	**225·94**	**45·70**	**65·82**	**62·56**	**400·02**
Söderfors . II	132·88	30·15	65·41	66·36	294·80	Hornaryd . I	94·55	37·08	72·38	58·30	202·31
Vendel . . . I	133·80	24·72	70·64	68·44	297·10	Öjaby . . . I	102·30	51·50	71·07	66·05	290·92
Håtuna . . I	124·00	41·20	70·20	69·99	305·39	Växjö lk. . II	120·80	42·21	65·42	62·62	291·05
Skäfthammar I	130·20	41·20	70·20	68·44	310·04	Dörarp . . I	133·30	47·38	69·77	61·40	311·85
Österlövsta . I	148·80	30·90	69·77	68·44	317·91	Drev . . . I	143·22	37·08	69·77	63·88	313·95
Ekeby . . . I	302·25	41·20	62·37	68·44	474·26	Virestad . . I	314·34	45·32	61·94	61·40	483·00
Bred . . . I	318·68	41·20	61·94	69·06	490·88	Kalvsvik . I	308·76	51·50	61·94	66·05	488·25
Arnö . . . I	314·65	51·50	61·50	69·99	497·64	Uråsa . . . I	351·85	43·26	60·63	63·88	519·62
Åland . . . I	325·50	51·50	61·07	71·23	509·30	S. Ljunga . I	357·12	47·38	60·20	61·40	526·10
Giresta . . I	353·40	51·50	59·76	69·37	534·03	Härlunda . I	385·95	45·32	58·89	61·40	551·56
Södermanl. l.	**238·41**	**41·37**	**64·27**	**58·37**	**402·42**	**Kalmar l.**	**256·92**	**43·71**	**64·46**	**67·13**	**432·22**
Forssa . . . I	80·60	32·96	73·25	55·24	242·05	Lönneberga . I	142·60	41·20	69·77	65·97	319·54
Bärbo . . . I	108·50	32·96	71·51	59·55	272·52	Mörbylånga I	142·60	41·20	69·77	65·97	319·54
L. Mellösa . I	124·00	32·96	71·07	53·69	281·72	Järeda . . . I	151·90	41·20	69·38	65·97	328·40
Husby Rek. II	143·45	40·20	64·98	55·69	304·32	Vena . . . I	161·20	41·20	68·46	72·17	343·03
Överenhörna II	151·00	40·20	64·11	59·47	314·78	Resmo . . . I	172·05	41·20	68·46	65·97	347·68
Husby Opp. I	340·69	35·02	61·94	53·69	491·34	Gärdslösa . I	383·78	37·08	59·33	65·97	546·16
Sättersta . . I	320·85	51·50	61·07	68·15	501·57	Kråksmåla . I	372·00	51·50	59·33	65·97	548·80
Aspö . . . I	352·78	41·20	60·63	61·44	516·05	Högby . . . I	391·84	41·20	58·89	65·97	557·90
Bergshammar I	361·15	32·96	60·20	66·30	520·61	Gullabo . . I	405·17	41·20	58·02	65·22	569·61
Halla . . . I	528·86	32·96	53·24	58·94	674·00	Persnäs . . I	446·40	41·20	56·28	65·97	609·85
Östergötl. l.	**239·51**	**45·47**	**64·19**	**68·92**	**418·09**	**Gotlands l.**	**280·62**	**72·10**	**61·94**	**71·55**	**486·21**
Dagsberg . II	108·72	24·12	66·29	69·24	268·37	Björke . . . I	111·60	72·10	69·38	73·08	326·11
Borg . . III	150·45	19·60	51·93	65·94	287·92	Hejnum . . I	155·00	72·10	67·16	73·08	367·34
Blåvik . . I	145·70	24·72	70·20	67·51	308·13	Hemse . . . I	164·30	72·10	67·16	69·98	373·54
Kullerstad . II	160·06	20·10	64·55	69·24	313·95	Roma . . . I	165·85	72·10	66·72	72·33	377·00
Kärna . . . II	135·90	50·25	64·11	66·98	317·24	Rute . . . I	167·40	72·10	66·72	73·08	379·30
Skedevi . . I	335·42	41·20	61·07	67·51	505·20	Hangvar . . I	416·02	72·10	55·85	73·08	617·05
Järstad . . I	333·87	45·32	61·07	67·36	507·62	Bäl I	452·60	72·10	54·54	73·08	652·32
Allhelgona . I	336·66	45·32	61·07	67·51	510·56	Träkumla . I	476·16	72·10	53·67	69·98	671·91
Bjälbo . . . I	338·21	45·32	60·63	67·51	511·67	Sproge . . I	489·49	72·10	52·80	69·98	684·37
Gårdeby . . I	332·94	67·98	60·20	69·06	530·18	Silte . . . I	524·52	72·10	51·50	69·98	718·10

[1] Inkomst- och förmögenhetsskatt samt mantalspengar.
[2] Landstings- och tingslagsmedel samt personliga avgifter och sjukvårdsavgifter.

Kommuner och skattegrupper	Kommunalskatt	Vägskatt	Kronoskatt	Övriga skatter	Summa
Blekinge l.	**294·26**	**41·81**	**61·18**	**89·06**	**486·31**
Aspö II	226·19	—	61·50	85·49	**373·18**
Sölvesb. lk. . I	173·60	41·20	66·72	98·23	**379·75**
Hjortsberga . I	213·90	30·90	65·85	87·20	**397·85**
Ronneby lk. II	241·60	30·15	59·76	84·74	**416·25**
Förkärla . . I	260·40	30·90	64·11	87·20	**442·61**
Backaryd . . I	357·74	30·90	59·76	86·45	**534·85**
Rödeby . . I	343·48	47·38	59·76	84·90	**535·52**
Öljehult . . I	344·72	49·44	59·33	87·67	**541·16**
Sturkö . . . I	359·91	47·38	58·89	85·65	**551·83**
Torhamn . . I	466·86	47·38	54·54	85·65	**654·43**
Kristianst. l.	**226·35**	**49·15**	**65·99**	**53·17**	**394·66**
V. Sönnarslöv I	106·64	41·20	71·94	52·16	**271·94**
Ravlunda . . I	106·95	57·68	71·07	53·71	**289·41**
Spjutstorp . I	130·20	47·38	70·64	52·01	**300·23**
Tryde . . . I	131·75	47·38	70·20	52·16	**301·49**
Båstad . . . II	139·82	44·22	64·98	54·19	**303·21**
Verum . . . I	332·01	45·32	61·50	54·33	**493·16**
Farstorp . . I	334·80	45·32	61·50	52·16	**493·78**
Lyngsjö . . I	324·57	59·74	61·50	52·16	**497·97**
Nävlinge . . I	347·20	45·32	61·07	52·16	**505·75**
Ivö I	462·21	51·50	55·85	52·16	**621·72**
Malmöhus l.	**187·30**	**55·26**	**65·84**	**65·28**	**373·68**
Törringe . . II	69·46	46·23	67·59	62·45	**245·73**
Säby . . . II	75·50	60·30	66·72	62·45	**264·97**
Flädie . . . I	74·40	61·80	71·51	67·54	**275·25**
Knästorp . II	93·62	52·26	65·85	66·23	**277·96**
Lunds lk. . I	83·70	61·80	71·07	66·78	**283·35**
Everlöv . . I	292·38	61·80	61·94	67·54	**483·61**
Önnarp . . I	303·80	61·80	61·94	63·69	**491·23**
Blentarp . . I	319·30	61·80	61·07	67·54	**509·71**
Björka . . . I	346·89	51·50	60·20	67·54	**526·13**
Lyngby . . I	365·18	53·56	59·33	67·54	**545·61**
Hallands l.	**236·03**	**65·58**	**63·57**	**71·36**	**436·54**
Övraby . . I	69·75	70·04	71·51	67·39	**278·69**
Skummeslöv I	114·70	53·56	69·77	72·17	**310·20**
Onsala . . II	138·92	50·25	63·67	72·26	**325·10**
Ysby . . I	130·20	53·56	69·33	72·17	**325·26**
Släp . . . III	159·30	49·00	50·19	68·93	**327·42**
Våxtorp . . I	341·31	53·56	60·20	72·17	**527·24**
Stamnared . I	345·34	70·04	59·33	69·07	**543·78**
Krogsered . I	378·20	72·10	57·59	75·27	**583·16**
Förlanda . . I	403·00	51·50	57·59	74·22	**586·31**
Nösslinge . I	427·80	70·04	55·85	65·97	**619·66**

Kommuner och skattegrupper	Kommunalskatt	Vägskatt	Kronoskatt	Övriga skatter	Summa
Göteborgs o. Bohus l.	**270·34**	**62·53**	**58·60**	**54·58**	**446·05**
Askim . . .IV	100·80	31·62	48·88	51·90	**233·20**
Nya Varvet IV	113·40	31·62	48·45	51·15	**244·62**
Styrsö . . .III	138·65	33·32	52·36	53·07	**277·40**
Kållered . . II	122·20	34·17	65·85	55·69	**277·91**
Partille . .IV	173·60	24·18	46·27	51·15	**295·20**
Tjärnö . . . II	346·69	100·50	53·24	54·18	**554·61**
Mo I	334·80	113·80	58·46	53·69	**560·25**
Svenneby . II	377·19	90·45	52·36	53·17	**573·17**
Näsinge . . II	370·55	100·50	52·36	54·18	**577·59**
Skee II	376·89	100·50	51·93	54·18	**583·50**
Älvsborgs l.	**238·47**	**60·12**	**63·61**	**60·78**	**422·98**
Lerum . . .III	103·25	29·40	54·11	52·98	**239·74**
Skallsjö . . II	99·66	30·15	67·16	55·68	**252·65**
Kinna . . . II	107·21	34·17	66·72	56·44	**264·54**
Fritsla . . . II	117·78	34·17	66·29	57·19	**275·43**
Fristad . . II	120·80	40·20	65·85	55·68	**282·53**
Skogsbygden I	349·37	72·10	59·33	61·72	**542·52**
Närunga . . I	328·29	103·00	58·46	72·26	**562·01**
Roasjö . . . I	403·31	51·50	58·02	56·76	**569·59**
Redslared . I	413·85	51·50	57·59	56·76	**579·70**
Gunnarsjö . I	489·80	35·02	54·98	58·31	**638·11**
Skaraborgs l.	**241·91**	**47·87**	**64·98**	**59·30**	**414·09**
Medelplana . I	83·70	28·84	72·81	59·86	**245·21**
Hömb . . . I	91·76	41·20	71·94	58·00	**262·90**
Österplana . I	124·00	28·84	71·07	59·86	**283·77**
Brandstorp . I	116·25	41·20	71·07	58·31	**286·83**
Skara lk. . . II	112·64	50·25	65·41	59·30	**287·60**
Vättak . . . I	365·80	61·80	59·33	57·69	**544·62**
Halna . . . I	377·27	51·50	59·33	59·86	**547·96**
Hagelberg . I	355·88	82·40	58·89	56·76	**553·93**
Ottravad . . I	429·35	41·20	57·59	56·76	**584·90**
Varv . . . I	429·04	41·20	57·59	58·00	**585·83**
Värmlands l.	**249·96**	**44·30**	**62·28**	**67·43**	**423·97**
N. Ullerud . II	143·45	36·18	64·54	64·71	**308·88**
By II	167·61	26·13	64·11	66·22	**324·07**
Blomskog . I	128·65	61·80	69·33	65·97	**325·75**
Trankil . . I	128·65	61·80	69·33	65·97	**325·75**
Grums . . . II	181·20	30·15	63·24	64·71	**339·30**
Sillerud . . I	310·00	61·80	61·50	65·97	**499·27**
Huggenäs . I	348·13	26·78	61·07	67·52	**503·50**
Högernd . . I	325·81	51·50	61·07	65·97	**504·35**
Eskilsäter . I	362·08	26·78	60·63	65·97	**515·46**
Holmedal . I	380·68	61·80	58·46	65·97	**566·91**

Kommuner och skattegrupper		Kommunalskatt	Vägskatt	Kronoskatt	Övriga skatter	Summa
Örebro l.		**217·99**	**36·91**	**64·88**	**63·05**	**382·78**
Ånsta . . .	II	125·88	30·15	65·85	61·71	283·04
Bo	I	137·95	32·96	70·20	62·92	304·03
Gräve . . .	I	140·12	30·90	70·20	62·92	304·14
Kumla . . .	II	151·00	28·14	64·55	62·61	306·30
Längbro . .	II	154·02	30·15	64·55	61·71	310·43
Askersunds lk.	I	279·00	47·38	63·24	64·47	454·09
Hidinge . .	I	291·40	41·20	63·24	66·02	461·86
Ödeby . . .	I	282·41	55·62	62·81	62·92	463·76
Tångeråsa .	I	308·76	41·20	62·37	66·02	478·35
Ljusnarsberg	II	353·08	38·19	55·41	59·45	506·08
Västmanl. l.		**238·29**	**46·62**	**63·80**	**63·96**	**412·67**
Gunnilbo . .	I	108·50	41·20	71·07	62·90	283·67
Svedvi . .	II	135·90	30·15	65·42	61·70	293·17
Berg	I	148·18	30·90	69·77	63·32	312·87
Odensvi . .	I	136·40	41·20	69·77	66·00	313·37
Arboga lk. .	II	164·59	40·20	63·68	61·70	330·17
Romfartuna	II	298·67	68·34	56·71	61·70	485·42
Altuna . . .	I	318·37	41·20	61·94	64·45	485·96
Östervåla . .	I	303·80	61·80	61·50	64·45	491·55
Härnevi . .	I	313·41	61·80	61·50	64·45	501·16
Frösthult .	I	354·64	41·20	60·68	62·90	519·37
Kopparb. l.		**198·36**	**47·47**	**61·56**	**66·58**	**373·97**
Orsa	II	—	—	72·38	65·46	137·84
Lima . . .	II	54·36	50·25	67·59	65·46	237·66
Transtrand .	II	90·60	50·25	66·29	65·46	272·60
Rättvik . .	II	131·06	22·11	65·85	66·22	285·24
Ål	II	135·90	36·18	64·98	66·22	303·28
St. Skedvi .	I	255·75	55·62	63·68	69·06	444·11
Grytnäs . .	II	286·90	36·18	58·46	66·22	447·76
Ludvika lk.	II	298·37	26·18	58·46	65·46	448·42
Säters lk. .	II	270·59	52·26	58·02	67·73	448·60
Silvberg . .	II	295·96	40·20	57·58	65·46	459·20
Gävleborgs l.		**246·64**	**37·48**	**61·18**	**70·74**	**416·04**
Harmånger .	II	96·64	40·20	65·85	74·99	277·68
Hofors . . .	II	120·19	28·14	65·85	68·32	282·50
Ovansjö . .	II	144·35	28·14	64·55	67·57	304·61
Högbo . . .	II	172·14	18·09	63·68	70·18	324·04
Ockelbo . .	II	169·12	28·14	63·68	68·32	329·26
Rogsta . . .	II	307·13	48·24	56·28	74·99	486·64
Ilsbo . . .	II	316·49	48·24	56·28	74·99	496·00
Gnarp . . .	I	349·68	41·20	60·20	76·51	527·59
Trönö . . .	I	389·36	41·20	58·46	70·59	559·61
Norrbo . . .	I	387·50	55·62	58·02	69·04	570·18
Västernorrl. l.		**254·36**	**61·86**	**58·77**	**86·87**	**461·86**
Hemsö . . .	II	55·87	30·15	67·59	85·78	239·39
Haverö . .	II	170·68	36·18	62·37	84·28	353·46
Anundsjö .	I	153·45	61·80	67·15	87·47	369·87
Själevad . .	II	172·14	52·26	61·50	86·55	372·45
Skorped . .	I	165·85	61·80	66·72	87·47	381·84
Häggdånger	II	321·02	70·35	54·54	85·78	531·69
Tynderö . .	II	301·39	90·45	54·10	93·33	539·27
Ljustorp . .	II	308·94	90·45	53·67	93·33	546·39
Sättna . . .	II	368·44	54·27	53·24	84·28	560·23
Vibyggerå .	II	329·48	100·50	52·80	84·28	567·06
Jämtlands l.		**258·11**	**72·80**	**55·78**	**87·68**	**474·32**
Lillhärdal	III	177·00	35·28	49·32	81·58	343·18
Överhogdal	III	191·75	35·28	48·88	81·58	357·49
Ytterhogdal	III	182·90	35·28	48·88	90·48	357·49
Rödön . . .	II	157·04	70·35	61·50	88·18	377·07
Näskott . .	II	157·04	70·35	61·50	88·18	377·07
Stugun . .	I	341·00	78·28	58·45	89·30	567·03
Marby . . .	II	352·18	90·45	51·98	87·88	582·39
Storsjö . .	II	355·75	112·56	51·06	85·78	605·15
Häggenås .	II	374·48	94·47	51·06	87·88	607·89
Näs	II	419·47	56·28	50·62	87·88	614·25
Västerbott. l.		**239·19**	**85·70**	**58·09**	**94·10**	**477·08**
Lycksele .	III	177·00	78·40	47·14	89·41	391·95
Fredrika . .	II	172·14	80·40	60·19	92·25	404·98
Holmön . .	II	244·62	8·44	60·19	93·00	406·25
Örträsk . .	II	172·14	90·45	59·76	93·00	415·35
Holmsund .	II	181·20	100·50	58·89	94·81	435·40
Bureå . . .	I	283·65	82·40	60·19	94·08	520·32
Byske . . .	I	289·23	82·40	60·19	94·88	526·65
Vilhelmina .	II	265·76	116·58	54·54	93·16	530·04
Jörn	I	306·59	82·40	59·32	96·67	544·98
Tärna . . .	II	358·17	140·70	49·32	93·00	641·19
Norrbottens l.		**288·78**	**89·56**	**50·97**	**95·11**	**524·37**
Jukkasjärvi	III	154·87	25·48	50·19	91·13	321·67
Karesuando	III	210·92	29·40	47·58	91·88	379·78
Gällivare .	III	260·19	35·28	45·41	91·13	432·01
Nederluleå	III	267·56	52·92	44·10	91·13	455·71
Edefors .	III	240·42	98·00	43·23	91·88	473·53
Töre	II	357·87	90·45	51·50	96·62	596·44
Korpilombolo	II	387·76	86·43	50·19	95·87	620·25
Nedertorneå	II	324·95	160·80	49·76	95·87	631·38
Överkalix .	II	305·92	184·92	49·76	96·62	637·22
Karl Gustav	II	330·69	160·80	49·76	96·62	637·87

Anm. I tabellen äro för varje län intagna de 5 landskommunerna med lägsta och med högsta sammanlagda skattebörda.

Tab. 2. Skattebeloppen (kr.) i rikets städer och köpingskommuner år 1929.

Kommuner och skattegrupper	Kommunalskatt	Vägskatt	Kronoskatt[1]	Övriga skatter[2]	Summa
Stockholm . V	160·20	—	42·36	0·75	**203·31**
Stockholms l.					
Södertälje IV	277·20	—	43·23	48·35	**368·78**
Djursholm . V	103·36	—	42·79	45·80	**191·95**
Lidingö . . V	195·84	—	40·62	47·16	**283·62**
Vaxholm . .IV	233·80	—	44·53	48·35	**326·68**
Norrtälje . . II	271·80	—	61·06	52·67	**385·53**
Östhammar . II	209·89	—	63·24	64·00	**337·13**
Öregrund . . II	244·62	—	61·98	64·75	**371·30**
Sigtuna . . II	197·81	—	64·11	52·67	**314·59**
Sundbyberg V	217·60	—	40·18	47·16	**304·94**
Stocksund . V	127·84	25·34	41·49	47·91	**242·58**
Hässelby k. IV	207·20	18·60	44·97	49·75	**320·52**
Saltsjöbaden V	106·08	25·34	42·36	47·43	**221·21**
Nynäshamn III	262·55	31·36	47·14	51·89	**392·94**
Uppsala l.					
Uppsala . . IV	154·00	—	47·58	60·95	**262·53**
Enköping . II	211·40	—	63·24	66·22	**340·86**
Tierps köp. . II	208·38	30·15	61·94	67·12	**367·59**
Södermanl. l.					
Nyköping III	280·25	—	47·58	54·23	**382·06**
Katrineholm III	271·40	—	48·02	49·37	**368·79**
Eskilstuna III	236·00	—	49·76	45·08	**330·84**
Torshälla . II	253·68	—	61·94	52·67	**368·29**
Strängnäs .III	221·25	—	50·19	49·37	**320·81**
Mariefred . II	252·17	—	61·94	51·92	**366·03**
Trosa . . . II	329·18	—	58·46	57·94	**445·58**
Malmköping II	120·80	32·16	66·29	51·92	**271·17**
Östergötl. l.					
Linköping III	222·13	—	49·76	62·24	**334·13**
Norrköping IV	257·60	—	45·84	0·75	**304·19**
Söderköping III	292·05	—	46·71	62·99	**401·75**
Motala . . III	351·05	—	44·10	62·99	**458·14**
Vadstena . . II	241·60	—	61·94	66·22	**369·76**
Skänninge . II	347·30	—	57·15	66·22	**470·67**
Mjölby . . II	302·00	—	58·89	69·24	**430·13**
Valdemarsv. II	213·21	50·25	60·63	66·98	**391·07**
Jönköpings l.					
Jönköping III	268·45	—	48·01	52·23	**368·69**
Huskvarna . II	268·78	—	61·07	56·44	**386·29**
Nässjö . . III	275·82	—	48·01	53·70	**377·53**
Värnamo . . II	241·60	—	61·94	58·70	**362·24**
Vetlanda . . II	259·72	—	61·50	55·68	**376·90**
Eksjö . . . II	196·30	—	64·11	55·68	**316·09**
Tranås . . . II	264·25	—	61·07	59·46	**384·78**
Gränna . . II	181·20	—	64·98	55·68	**301·86**
Mariannelund I	227·85	57·68	65·42	56·76	**407·71**

Kommuner och skattegrupper	Kommunalskatt	Vägskatt	Kronoskatt[1]	Övriga skatter[2]	Summa
Kronobergs l.					
Växjö . . . II	229·52	—	62·81	57·19	**349·52**
Tingsryds k. I	268·15	43·26	64·11	63·88	**439·40**
Älmhults k. II	211·40	44·22	61·50	60·21	**377·33**
Markaryds k. I	272·80	47·38	63·68	61·40	**445·26**
Kalmar l.					
Kalmar . .III	224·20	—	49·76	60·81	**334·77**
Oskarshamn II	374·48	—	56·28	63·96	**494·72**
Västervik . II	295·96	—	59·33	64·71	**420·00**
Vimmerby . I	217·00	—	68·03	65·97	**351·00**
Borgholm . II	264·25	—	60·63	67·73	**392·61**
Hultsfreds k. I	285·60	41·20	65·42	72·17	**414·39**
Figeholms k. I	238·70	45·32	65·42	65·97	**415·41**
Mönsterås k. II	255·19	16·08	60·63	64·71	**396·61**
Nybro k. . . II	190·56	40·20	62·37	64·71	**357·84**
Mörbylånga . II	181·20	40·20	62·81	64·71	**348·92**
Gotlands l.					
Visby . . . II	231·03	—	62·37	66·06	**359·46**
Blekinge l.					
Karlskrona III	247·80	—	48·02	76·25	**372·07**
Ronneby . . II	262·74	—	60·20	80·21	**403·15**
Karlshamn . II	172·14	—	64·11	80·21	**316·46**
Sölvesborg . II	250·66	—	60·63	80·21	**391·50**
Kristianst. l.					
Kristianstad III	171·10	—	52·80	47·94	**271·84**
Simrishamn II	151·30	—	66·29	51·17	**268·76**
Ängelholm III	162·25	—	52·80	48·69	**263·74**
Hässleholm II	261·53	—	61·50	53·88	**376·91**
Tomelilla k. II	173·65	46·23	63·24	50·42	**333·54**
Åhus k. . . II	211·40	50·25	61·50	51·17	**374·32**
Malmöhus l.					
Malmö . . .IV	257·60	—	45·84	0·75	**304·19**
Lund . . .III	213·28	—	50·19	59·38	**322·85**
Landskrona III	287·62	—	47·15	59·38	**394·15**
Hälsingborg III	301·19	—	48·89	0·75	**350·83**
Eslöv . . . II	158·85	—	65·42	63·66	**287·93**
Ystad . . . II	247·64	—	61·50	62·46	**371·60**
Trälleborg III	212·40	—	50·19	59·38	**321·97**
Skanör med Falsterbo . II	140·12	—	66·29	63·21	**269·62**
Svedala köp. II	185·73	46·23	62·37	65·48	**359·81**
Skurups köp. II	203·85	60·30	61·07	62·46	**387·68**
Hörby köp. II	225·89	50·25	60·63	63·21	**399·98**

[1] Inkomst- och förmögenhetsskatt samt mantalspengar.
[2] Landstings- och tingslagsmedel samt personliga avgifter och sjukvårdsavgifter.

Kommuner och skattegrupper	Kommunalskatt	Vägskatt	Kronoskatt	Övriga skatter	Summa
Hallands l.					
Halmstad . .III	206·50	—	50·63	60·81	**317·94**
Laholm . . II	205·86	—	63·24	64·71	**333·31**
Falkenberg . II	226·50	—	62·37	64·71	**353·58**
Varberg . . II	247·64	—	61·50	64·56	**373·70**
Kungsbacka III	108·26	—	54·98	60·81	**224·05**
Göteborgs o. Bohus l.					
Göteborg . .IV	226·24	—	47·14	0·75	**274·13**
Mölndal . .IV	285·32	—	43·23	51·15	**379·70**
Kungälv . .III	162·25	—	52·80	50·12	**265·17**
Marstrand .III	265·50	—	48·45	49·37	**363·32**
Lysekil . .III	277·30	—	48·02	49·37	**374·69**
Uddevalla .III	252·52	—	48·89	49·37	**350·78**
Strömstad .III	243·37	—	49·32	50·12	**342·81**
Grebbestad . II	249·04	60·30	59·32	51·92	**420·58**
Älvsborgs l.					
Vänersborg III	259·89	—	48·45	52·98	**361·32**
Trollhättan .III	197·65	—	51·06	54·10	**302·81**
Alingsås . .III	236·00	—	49·76	52·98	**338·74**
Borås . . .IV	204·40	—	45·84	51·90	**302·14**
Ulricehamn III	205·91	—	51·06	52·98	**309·95**
Åmål . . III	206·50	—	51·06	52·98	**310·54**
Bengtsfors k. II	190·26	50·25	62·37	58·25	**361·18**
Melleruds k. II	211·40	54·27	61·07	59·07	**385·81**
Skaraborgs l.					
Mariestad . II	211·40	—	63·68	55·68	**330·76**
Lidköping III	174·05	—	52·36	52·98	**279·39**
Skara . . . II	238·58	—	62·37	55·68	**356·63**
Skövde . . II	217·44	—	63·24	55·68	**336·36**
Hjo II	203·85	—	64·11	55·68	**323·64**
Tidaholm . II	237·37	—	62·37	56·13	**355·87**
Falköping .III	236·00	—	49·76	52·23	**337·99**
Gråstorps k. II	226·50	40·20	61·07	56·44	**384·21**
Vara köp. . II	120·80	36·18	65·85	57·19	**280·02**
Töreboda k. II	205·86	48·24	61·50	64·74	**379·84**
Värmlands l.					
Karlstad . .IV	246·40	—	43·66	63·17	**353·23**
Kristineh. .III	292·05	—	46·71	61·56	**400·32**
Filipstad . III	236·00	—	49·32	60·81	**346·13**
Arvika . . .III	239·54	—	48·89	63·17	**351·60**
Säffle köp. III	265·50	25·48	46·71	63·08	**400·72**
Sunne köp. . II	265·76	40·20	58·89	64·71	**429·56**
Örebro l.					
Örebro . . III	250·75	—	48·88	52·23	**351·86**
Askersund . II	228·01	—	62·81	60·20	**351·02**
Nora . . . II	181·20	—	64·55	59·45	**305·20**
Lindesberg . II	196·80	—	64·11	60·20	**320·61**
Kopparberg . II	211·40	38·19	61·94	59·45	**370·98**
Hallsbergs k. III	259·60	27·44	47·14	59·63	**393·81**

Kommuner och skattegrupper	Kommunalskatt	Vägskatt	Kronoskatt	Övriga skatter	Summa
Västmanl. l.					
Västerås . .IV	271·60	—	43·23	56·75	**371·58**
Sala . . . II	205·36	—	63·68	61·70	**330·74**
Köping . . II	271·80	—	60·63	60·95	**393·38**
Arboga . . . II	295·96	—	59·76	61·70	**417·42**
Kungsörs k. II	235·56	40·20	60·63	61·70	**398·09**
Kopparb. l.					
Falun . . .III	248·68	—	48·45	62·99	**360·12**
Säter . . .III	228·62	—	49·32	62·99	**340·93**
Hedemora .III	221·25	—	49·75	62·24	**333·24**
Avesta . . . II	343·67	—	57·59	65·47	**466·73**
Ludvika . .III	265·50	—	48·02	62·24	**375·76**
Krylbo k. . II	253·98	36·18	59·76	65·47	**415·39**
Borlänge k. .III	233·64	39·20	47·58	63·12	**383·54**
Smedjeback. II	220·46	36·18	61·07	66·22	**383·93**
Morastrand .III	212·40	50·96	48·02	62·99	**374·37**
Gävleborgs l.					
Gävle . . .IV	315·00	—	43·66	1·50	**360·16**
Söderhamn .III	250·75	—	48·45	63·67	**362·87**
Hudiksvall .III	260·78	—	48·02	63·67	**372·47**
Storviks k. .III	185·26	27·44	50·19	64·26	**327·15**
Sandviken . II	208·98	18·09	62·37	70·13	**359·57**
Bollnäs k. .III	230·10	39·20	47·58	63·67	**380·55**
Björkhamre .III	241·90	39·20	47·15	63·67	**391·92**
Ljusdals k. .III	228·92	45·08	47·15	67·80	**388·95**
Västernorrl. l.					
Härnösand .IV	243·32	—	43·23	78·50	**365·05**
Sundsvall .IV	196·00	—	44·97	79·50	**320·47**
Sollefteå . IV	224·00	—	43·66	82·42	**350·08**
Örnsköldsv. III	224·20	—	48·88	80·15	**353·23**
Jämtlands l.					
Östersund .IV	252·00	—	43·23	81·39	**376·62**
Västerbott. l.					
Umeå . . .IV	168·00	—	45·84	87·55	**301·39**
Skellefteå .III	179·95	—	50·19	90·16	**320·30**
Vännäs k. .III	265·50	98·00	42·36	89·30	**495·16**
Lycksele k. .IV	165·20	74·40	43·23	90·35	**373·18**
Norrbottens l.					
Luleå . . . V	272·00	—	38·44	84·49	**394·93**
Piteå . . .III	306·21	—	44·97	91·88	**443·06**
Boden . . .IV	278·88	—	42·36	89·98	**411·22**
Haparanda .IV	327·32	—	41·49	89·23	**458·04**

Byggnadsverksamheten år 1929.

Undersökningens omfattning. I denna tidskrift har tidigare lämnats en preliminär redogörelse för den bostadsbyggnadsverksamhet, som under år 1929 bedrivits i Sveriges större städer (med mer än 10 000 invånare).[1] I den mån uppgifter om byggnadsverksamheten inkommit även från byggnadsnämnderna i övriga städer och stadsliknande orter, har materialet i dess helhet underkastats definitiv granskning och bearbetning. Huvudresultaten härav framläggas i efterföljande redogörelse.

I vad berättelsen berör beviljade byggnadsföretag, omfattar den dock endast rikets 39 städer med över 10 000 invånare, enär statistik av denna art huvudsakligen torde vara av intresse för större orter. Däremot avser redogörelsen för de under redovisningsåret fullbordade byggnadsföretagen, vilken utarbetats efter i stort sett samma plan som föregående år, sammanlagt 388 olika områden. Av dessa utgöras 321 (113 städer, 40 köpingar, 166 municipalsamhällen och 2 landskommuner), med sammanlagt 2 307 574 invånare vid årets slut, av samhällen, för vilka byggnadsstadgan för rikets städer gäller. Till jämförelse må nämnas, att för år 1928 inkommo uppgifter från 315 dylika orter med 2 268 357 personer och för år 1913 från 244 med ett invånarantal av 1 737 832 personer.

Därjämte ha emellertid nu för första gången upplysningar inhämtats från 67 områden på landsbygden, där byggnadsstadgan visserligen icke gäller, men för vilka likväl anordnats offentlig tillsyn över byggnadsverksamheten genom tillsättandet av byggnadsnämnder eller byggnadsinspektörer i enlighet med av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall utfärdade »särskilda föreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande» (byggnadsordningar). Dylika föreskrifter ha särskilt från år 1924, då i sådant syfte ett tillägg gjordes till § 42 av 1 kap. lagen angående fastighetsbildning i stad, kommit till alltjämt ökad användning i fråga om vissa landsbygdsområden, inom vilka det med hänsyn till faran för »kåkstadsbildning» ansetts vara behövligt att redan på ett jämförelsevis tidigt stadium genomföra en viss planmässighet i bebyggelsen, men däremot tills vidare icke den mera ingående reglering av byggnads- och bostadsförhållanden, som följer med ett tillämpande av byggnadstadgan för städerna.

Huru de orter, från vilka uppgifter om fullbordade byggnader lämnats be-

[1] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 280.

träffande år 1929, fördela sig på särskilda landsdelar och storleksgrupper framgår av följande sammanställning:[1]

	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav med följ. antal inv. (1 000): över 100	20— 100	10— 20	5— 10	under 5
Antal städer, köp. o. mun.-samh. .	1	75	42	58	87	58	321	3	14	22	41	241
Antal övriga samhällen	—	15	34	4	9	5	67	.	.	.	.	.
Tillhopa	**1**	**90**	**76**	**62**	**96**	**63**	**388**	.	.	.	.	.
Tusental inv. (i städer, köp. o. mun.-samh.)	486	386	171	375	616	273	2 307	847	477	299	300	384

Som synes, äro de »övriga» samhällena särskilt talrika i Småland, där enbart Jönköpings län svarar för 24 av de uppgiftslämnande »föreskriftsområdena». Hithörande samhällen ha i den följande framställningen redovisats på sådant sätt, att de vid jämförelse med föregående år lätt kunna frånskiljas från de övriga.

Byggnadsverksamhetens totalvolym. Sedan år 1912 är socialstyrelsens statistik över byggnadsverksamheten grundad på av vederbörande byggnadsnämnder meddelade individualuppgifter rörande samtliga under året tillkomna och avgångna hus och lägenheter, vare sig dessa äro avsedda att tjäna bostadsändamål eller att tillgodose andra syften; fr. o. m. år 1927 lämnas i viss utsträckning även uppgifter om beviljade byggnadslov. Beträffande varje ny- (eller om-)byggt hus anges dess huvudändamål (hyreshus, eget hem, affärs-, magasins-, verkstads-, skolhus, hotell etc.). I fråga om bostadslägenheter innehålla formulären bl. a. detaljerade uppgifter rörande rumsantalet, medan beträffande övriga lägenheter redovisas dels antalet butiker samt kontors- och lagerlokaler, dels antalet fabriks- och verkstadslokaler, dels slutligen antalet lokaler för andra ändamål. I fråga om samtliga lokaler för andra ändamål än bostad anhålles å formuläret att, i den mån så ske kan, skall anges deras sammanlagda areal (i kvm).

Dessa arealuppgifter har man utnyttjat så till vida, att statistik över byggnadsverksamhet för industriella, kommersiella och administrativa m. fl. ändamål utarbetats för åren 1919 och 1920 samt årligen fr. o. m. 1925. Huvudresultaten av denna bearbetning för år 1929 återfinnas i tab. A, där i jämförelsesyfte även medtagits siffror för år 1928. Enär emellertid exakta arealuppgifter icke kunnat erhållas från samtliga orter, ha, såsom i tabellens slut-

[1] Härvid betraktas *Stockholms stad* som särskild landsdel, medan Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län sammanföras till *östra Sverige*, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län till *Småland och öarna*, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län till *södra Sverige*, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län till *västra Sverige* samt Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län till *norra Sverige*. — För att få städer med över 10 000 invånare redovisade för sig ha här liksom i övriga sammanställningar Sandvikens köping samt Domnarvets och Kiruna municipalsamhällen med resp. 12 000, 14 552 och 10 838 inv. hänförts till »orter med 5 000—10 000 inv.» (resp. till »mindre städer och orter»). — Grundsunds och Fiskebäckskils kommuner, för vilka byggnadsstadgan gäller, ha genomgående räknats till gruppen städer, köpingar och municipalsamhällen.

Tab. A. Byggnadsverksamhet för kommersiella och industriella m. fl. ändamål i Sveriges stadssamhällen åren 1928 och 1929.

Byggnadskategorier	År 1928				År 1929					
	Städer, köp., mun.-samh.				Städer, köp., mun.-samh.					
	Stockholm	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre städer och samh.	Tillhopa	Stockholm	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre städer och samh.	Tillhopa	Övriga samhällen	Samtliga orter
Antal orter	1	38	276	**315**	1	38	282	**321**	67	**388**
» byggnadsföretag[1]	37	725	776	**1 538**	65	790	730	**1 585**	45	**1 630**
» *nyuppförda hus*[2]	26	454	505	**985**	46	538	510	**1 094**	37	**1 131**
» tillkomna lokaler	1 340	4 405	2 819	**8 564**	2 069	5 310	3 052	**10 431**	147	**10 578**
Beräknad areal (i kvm) för nedanstående slag av lokaler:										
Kyrkor, kapell o. d. .	960	3 000	2 545	**6 505**	300	643	307	**1 250**	—	**1 250**
Bibliotek, förs.-hus[3]	6 414	4 903	1 831	**13 148**	212	2 199	3 155	**5 566**	93	**5 659**
Skolhus	451	5 566	5 146	**11 163**	6 185	5 587	2 466	**14 238**	174	**14 412**
Sjukhus o. d. anstalter	3 047	22 903	5 001	**30 951**	3 985	2 409	7 915	**14 309**	175	**14 484**
Hotell, restauranger[4]	4 222	5 408	6 721	**16 351**	5 967	14 788	4 077	**24 832**	2 030	**26 862**
Teatrar, biografer o. d.	2 550	652	2 171	**5 373**	—	1 282	600	**1 882**	—	**1 882**
Offentliga byggnader[5]	439	2 723	3 283	**6 445**	547	10 695	1 582	**12 824**	63	**12 887**
Kontors- och butikslokaler[6]	44 463	74 405	37 303	**156 171**	89 969	211 760	35 935	**337 664**	873	**338 537**
Fabrikslokaler[7] . . .	19 323	50 805	57 285	**127 413**	17 912	85 320	39 307	**142 539**	1 958	**144 497**
Kraftstationer[8] . . .	109	1 517	1 635	**3 261**	287	2 108	644	**3 039**	—	**3 039**
Garage o. d.[9]	500	12 634	6 723	**19 857**	13 783	18 607	14 689	**47 079**	182	**47 261**
Bensinstationer o. d.	4 813	18 517	17 725	**41 055**	—	1 990	127	**2 117**	—	**2 117**
Kiosker, uthus o. d. .					5 622	20 469	18 535	**44 626**	913	**45 539**
Tillhopa	**87 291**	**203 033**	**147 369**	**437 693**	**144 769**	**377 857**	**129 389**	**651 965**	**6 461**	**658 426**
Därav uppmätt areal	87 291	127 660	63 673	**278 624**	144 769	190 084	71 056	**405 909**	2 844	**408 753**
» uppskattad »	—	75 373	83 696	**159 069**	—	187 773	58 283	**246 056**	3 617	**249 673**

rader angives, uppgifterna till viss del måst baseras på tämligen osäkra uppskattningar. Sammanställer man de båda årens totalsiffror för den nytillkomna golvytearealen, framträder en betydande stegring, nämligen från 437 693 kvm år 1928 till 658 426 kvm år 1929, eller, om i båda fallen samma (302) orter jämföras, från 434 999 till 650 092 kvm, d. v. s. med 49·4 %. Nämnas må, att 1928 i förhållande till 1927 företedde en ökning med 5·3 %.

Såsom närmare framgår av specifikationen i tab. A, faller ökningen under år 1929 väsentligen på kontors-, butiks- och lagerlokaler. Även fabriks- och verkstadslokaler, garage, hotell och restauranger samt offentliga byggnader förete stegring, medan däremot kyrkor och kapell, bibliotek och församlingshus, sjukhus samt teatrar och biografer uppvisa nedgång. Sammanför man, såsom skett i efterföljande tablå, kontors- o. d. lokaler samt verkstäder och

[1] Härmed avses alla nybyggda och ändrade hus, som övervägande användas för andra än bostadsändamål. — [2] Härmed avses *ny- och helt ombyggda hus, som övervägande användas* för andra än bostadsändamål. — [3] Inkl. klubblokaler o. d. — [4] Inkl. badhus, tennishallar o. d. — [5] Ämbetslokaler, järnvägsstationer o. d. — [6] Inkl. magasins- och lagerlokaler. — [7] Även mindre verkstadslokaler o. d. — [8] Inkl. transformatorstationer, radiostationer, ångpannehus o. d. — [9] Inkl. stall o. d. samt ej specificerade lokaler.

Tab. B. Byggnadsverksamhet för bostads- och för andra ändamål åren 1928 och 1929.

Redovisningsår och ortsgrupper	Tillkomna boningsrum och kök		Tillkomna lokaler för andra ändamål		Beräknad totalareal (kvm)	Därav (i %)	
	antal	beräknad areal (kvm)	antal	beräknad areal (kvm)		för bostadsändamål	för andra ändamål
1928							
Stockholm	14 926	373 150	1 340	87 291	460 441	81·0	19·0
Göteborg	5 974	149 350	1 151	45 579	194 929	76·6	23·4
Övr. städer med över 10 000 inv.	16 107	402 675	3 254	157 454	560 129	71·9	28·1
Mindre städer och samhällen	9 788	244 700	2 819	147 369	392 069	62·4	37·6
Tillhopa	46 795	1 169 875	8 564	437 698	1 607 568	72·8	27·2
1929							
Städer, köp. o. mun.-samh.:							
Stockholm	13 515	337 875	2 069	144 769	482 644	70·0	30·0
Göteborg	6 795	169 875	1 808	105 870	275 745	61·6	38·4
Övr. städer med över 10 000 inv.	15 887	397 175	3 502	271 987	669 162	59·4	40·6
Mindre städer och samhällen	10 450	261 250	3 052	129 339	390 589	66·9	33·1
Tillhopa	46 647	1 166 175	10 431	651 965	1 818 140	64·1	35·9
Övriga samhällen	1 597	39 925	147	6 461	46 386	86·1	13·9
Samtliga orter	48 244	1 206 100	10 578	658 426	1 864 526	64·7	35·3

kraftstationer m. m. i en grupp och hela den administrativa och övriga byggnadsverksamheten i en annan, visar det sig, att ökningen från föregående år övervägande hänför sig till den förra huvudgruppen:

Byggnadsverksamhet för		Golvyta i kvm			
		År 1926	År 1927	År 1928	År 1929
förvaltning, skolväsen, sjukvård, biograf- o. restaurangrörelse m. m.	Samtliga 302 orter	218 264	107 061	150 274	168 329
	Därav Stockholm	78 273	15 523	28 396	36 601
industriella o. kommersiella ändamål	Samtliga 302 orter	242 674	304 908	284 725	481 763
	Därav Stockholm	93 543	107 462	68 895	108 168
	Tillhopa	460 938	411 969	434 999	650 092
	Därav Stockholm	171 816	122 985	97 291	144 769

De nu meddelade uppgifterna rörande byggnadsverksamheten för administrativa, kommersiella och industriella ändamål säga dock ej mycket, med mindre de ställas i relation till bostadsproduktionens resultat. En dylik beräkning har verkställts i tab. B. Härvid har emellertid den svårigheten mött, att några exakta uppgifter över de nybyggda bostadslägenheternas golvyta icke förefinnas. Med stöd av vissa specialundersökningar synes dock, om tamburer, hallar, garderober, badrum o. d. inräknas, nettogolvytan per rum eller »eldstad» kunna sättas till c:a 25 kvm. Detta genomsnittstal måste dock meddelas med reservation, ty även om detsamma skulle vara någorlunda riktigt ur direkt måttssynpunkt, ger detta i och för sig ingen garanti för att man i detsamma erhållit en allmängiltig jämförelseenhet mellan bostads- och affärsbyggnadsverksamhet. Det synes nämligen sannolikt, att åstadkommandet av

en kvm golvyta i förra fallet merendels är förknippat med större uppoffring av kapital och arbete än i det senare.

Om man bortser från dylika svagheter i materialet, synas uppgifterna tyda på en rätt avsevärd ökning i byggnadsverksamhetens totalvolym (med 13·1 %). Denna stegring faller emellertid helt på byggnadsverksamhet för industriella, kommersiella och administrativa ändamål, under det att bostadsproduktionen inom städer, köpingar och municipalsamhällen varit så gott som oförändrad. Såsom en följd härav har sistnämnda produktionsgrens beräknade andel i den totala byggnadsverksamheten nedgått från närmare tre fjärdedelar (72·8 %) till knappt två tredjedelar (64·1 %).

Antal ny- och ombyggda boningshus. Efterföljande framställning rörande de fullbordade byggnadsföretagen kommer att uteslutande uppehålla sig vid bostadsproduktionen, som ju även ur social synpunkt erbjuder det största intresset. I efterföljande tab. C lämnas ett sammandrag av de meddelade uppgifterna rörande antalet under år 1929 tillkomna hus,[1] lägenheter och rum, varvid orterna grupperats på ovannämnda landsdelar samt på vissa storleksgrupper. Härav framgår, att tillhopa 5 682 byggnader under året varit föremål för sådan byggnadsverksamhet, att därigenom nya rum eller lokaler tillkommit. Av dessa hus uppgivas 4 052 huvudsakligen vara avsedda för bostadsändamål. Bortser man från 826 äldre hus, vilka genom smärre ombyggnads- och ändringsarbeten gjorts mera lämpade för ägarens behov eller hyresmarknadens anspråk, återstå 3 226 nytillkomna bostadshus (79·6 %), av vilka 3 187 eller 98·8 % betecknats såsom helt nybyggda, medan återstoden ombyggts från grunden.

Boningshusens byggnadsmaterial. Av samtliga nytillkomna bostadshus ha 705 eller 21·9 % uppförts huvudsakligen av sten, medan 2 521 (78·1 %) betecknats som övervägande trähus (inkl. s. k. landshövdingehus). Såsom framgår av tablån här nedan, där huvudsiffrorna i tab. C omräknats i procenttal, dominerar trähuset i samtliga landsdelar med undantag av Sydsverige, där de nyuppförda bostadshusen till tre fjärdedelar utgjordes av stenhus. Av de talrika trähusen i huvudstaden ha samtliga uppförts inom stadens ytterområden Brännkyrka och Bromma.[2] Trots den inverkan, som förekomsten av dessa förortsområden alltså har på fördelningen, framträder dock ganska tydligt, hurusom trähusen vinna ökad betydelse med avtagande ortsstorlek. Inom »övriga samhällen» synas stenhusen höra till undantagen.

Av tillkomna boningshus voro (i %)	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav städer, köp. o. mun.-samh. med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5	Övriga samhällen
stenhus . . .	32·5	8·8	6·7	75·3	11·2	5·0	**21·9**	35·9	28·3	18·6	10·0	18·8	3·1
trähus	67·5	91·2	93·3	24·7	88·8	95·0	**78·1**	64·1	71·7	81·4	90·0	81·2	96·9

[1] Inkl. sådana äldre byggnader, i vilka genom ombyggnadsarbeten etc. nya rum eller lokaler tillkommit.

[2] Se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 369 ff.

Tab. C. Under år 1929 tillkomna (och avgångna) hus, lägenheter och rum i rikets städer och stadsliknande samhällen.

Byggnader, lägenheter och rum	Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav: städer, köp. o. mun.-samh. med 100 000 inv. o. däröver	20 000–100 000 inv.	10 000–20 000 inv.	5 000–10 000 inv.	under 5 000 inv.	övriga samhällen
Antal *tillkomna* (och ändrade) byggnader	597	1 158	658	977	1 541	751	5 682	1 220	1 016	775	886	1 399	386
Därav													
ny- o. omb. bon.-hus .	498	661	326	457	882	402	3 226	789	562	354	449	754	318
uppförda av sten. .	162	58	22	344	99	20	705	283	159	66	45	142	10
uppförda av trä . .	336	603	304	113	783	382	2 521	506	403	288	404	612	308
med följande antal våningar i höjd 1 . .	17	110	33	62	56	56	334	23	10	48	42	150	61
med följande antal våningar i höjd 2 . .	300	494	253	284	559	285	2 175	419	368	218	363	551	256
med följande antal våningar i höjd 3 . .	51	27	36	49	206	56	425	135	135	77	28	49	1
med följande antal våningar i höjd 4 o. fl.	130	30	4	62	61	5	292	212	49	11	16	4	—
innehållande följande antal lägenheter 1 . .	300	323	94	164	215	121	1 217	342	93	84	133	351	214
innehållande följande antal lägenheter 2 . .	32	220	166	161	345	194	1 118	116	201	148	229	326	98
innehållande följande antal lägenheter 3—9 .	16	82	56	66	194	85	499	43	190	110	74	76	6
innehållande följande antal lägenheter 10 o. fl.	150	36	10	66	126	2	392	288	78	12	13	1	—
innehållande följande antal rum (eldstäder) 1—3 .	29	116	19	28	66	80	338	39	15	37	64	116	67
innehållande följande antal rum (eldstäder) 4—7 .	257	371	171	244	376	209	1 628	339	220	157	230	456	226
innehållande följande antal rum (eldstäder) 8—11	53	84	72	58	186	54	507	85	12	64	89	120	25
innehållande följande antal rum (eldstäder) 12—19	8	46	41	39	82	48	264	20	87	65	45	47	—
innehållande följande antal rum (eldstäder) 20—49	45	23	20	58	124	10	280	141	85	28	12	14	—
innehållande följande antal rum (eldstäder) 50 o. fl.	106	21	3	30	48	1	209	165	31	3	9	1	—
Antal tillkomna bostadslägenheter . .	5 606	2 176	986	2 237	4 464	1 129	16 598	8 769	2 948	1 221	1 550	1 659	451
Därav													
enkelkök, enkelrum .	1 536	250	67	302	391	162	2 708	1 752	461	99	190	194	12
1 rum och kök . .	2 341	710	199	355	1 449	321	5 375	3 505	684	264	558	278	86
2 » » » . .	940	549	368	835	1 440	344	4 476	2 050	826	442	470	519	169
3 » » » . .	321	365	166	380	607	162	2 001	682	520	197	162	342	98
4 » » » . .	147	176	86	154	313	50	926	331	243	91	67	143	51
5 o. fl. rum och kök	321	126	100	211	264	90	1 112	449	214	128	103	183	35
Lägenheter med bad- eller duschrum . .	4 456	869	278	974	2 340	215	9 132	6 537	1 328	386	458	360	63
Antal tillkomna													
boningsrum	9 445	4 754	2 524	5 436	9 587	2 501	34 247	15713	6 747	3 068	3 188	4 381	1 155
kök	4 070	1 951	925	1 951	4 092	1 008	13 997	7020	2 510	1 139	1 396	1 490	442
S:a rum (eldstäder)	13515	6 705	3 449	7 387	13679	3 509	48 244	22733	9 257	4 207	4 579	5 871	1 597
därav tillbyggda äldre lägenheter	10	108	44	83	72	107	422	16	89	102	85	116	14
Antal *avgångna*													
bostadslägenheter . .	1 225	284	84	206	381	56	2 186	1 474	353	123	105	128	3
rum (eldstäder) . . .	3 795	555	284	645	1 132	187	6 598	4 584	1 006	351	352	299	6
Nettotillskott													
bostadslägenheter . .	4 381	1 942	902	2 031	4 083	1 073	14 412	7 295	2 595	1 098	1 445	1 531	448
rum (eldstäder) . . .	9 720	6 150	3 165	6 742	12547	3 329	41 646	18149	8 251	3 856	4 227	5 572	1 591

Följande sammanställning ger en bild av den tidigare utvecklingen:

	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929 [1] a	1929 [1] b
Tillkomna boningshus . . .	1 309	2 871	3 946	3 772	3 695	3 659	3 148	3 293	2 908	3 226
därav (i %)										
stenhus	36·8	14·0	21·5	20·8	22·8	23·8	26·4	22·7	23·9	21·9
trähus	63·2	86·0	78·5	79·2	77·2	76·2	73·6	77·3	76·1	78·1

Trähus nybyggdes i alltjämt ökad utsträckning under åren 1919—1923 — åren 1919 och 1923 tillkommo resp. 763 och 3 098 trähus — men ha sedermera gått tillbaka i antal, så att de år 1929 utgjorde 2 213 (i städer, köpingar och municipalsamhällen). Relativt sett nådde trähusproduktionen sitt maximum år 1922, då den omfattade sex sjundedelar av hela tillskottet mot endast tre fjärdedelar år 1929. Förändringarna i dessa relationstal återspegla även till god del det förhållandet, att ända t. o. m. år 1928 en alltjämt ökad del av bostadshustillskottet fallit på de större orterna, där trähusen i allmänhet äro mindre talrika. Förhållandet åskådliggöres närmare i följande tablå:

År	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Antalet tillkomna boningshus . . .	2 871	3 946	3 772	3 695	3 659	3 148	3 293	2 908
Därav (i %) inom								
Städer m. över 100 000 inv.	17·9	26·4	29·2	32·2	33·0	32·3	34·2	27·2
därav Stockholm	13·4	15·5	19·1	19·4	22·0	22·0	24·5	17·1
Städer m. 20—100 000 inv.	14·8	17·4	16·9	20·0	20·6	20·6	20·0	19·8
» » 10—20 000 »	16·7	16·5	17·4	11·4	10·0	9·5	11·4	12·2
Orter » 5—10 000 »	18·6	15·5	14·3	13·6	11·7	13·2	12·2	15·4
» under 5 000 »	32·0	24·2	22·2	22·8	24·7	24·4	22·2	25·9

Om hänsyn tages även till byggnadernas storlek, blir stenhusens betydelse avsevärt större, ty medan dessa under redogörelseåret i genomsnitt innehöllo 34 rum (inkl. kök, »eldstäder»), var medelantalet rum i trähusen blott 8. Den sistnämnda siffran har hållit sig tämligen oförändrad under senare år, varemot genomsnittstalet för stenhus sedan år 1923 företett en jämn stegring. Detta torde utgöra den viktigaste förklaringen till det i tablån framträdande förhållandet, att totalantalet nyuppförda boningshus gått tillbaka (fr. o. m. år 1924) samtidigt med att antalet tillkomna lägenheter och rum i allmänhet ökats (jfr nedan). Av samtliga lägenheter i nyuppförda hus utgjorde de i stenhus belägna under redogörelseåret 59·3 %, och i sådana förefunnos 55·0 % av totala rumsantalet. Motsvarande siffror för år 1928 voro resp. 60·4 och 56·5 %.

Boningshusens våningshöjd. Med avseende på boningshusens våningshöjd utvisar tab. C, att 2 175 eller två tredjedelar av de under år 1929 uppförda byggnaderna äro tvåvåningshus, medan av de återstående flertalet utgöres av hus med tre eller flera våningar (717). Envåningshusen (334) ha betydande användning i mera lantliga orter, särskilt i östra Sverige, medan de högre hustyperna egentligen förekomma i de större och medelstora städernas inre delar. — Anmärkas bör, att vid dessa beräkningar vinds-, resp. källarvåning räknats

[1] Här såväl som i ett flertal efterföljande jämförelsetablåer avse a-siffrorna städer, köpingar och municipalsamhällen och b-siffrorna samtliga orter (inkl. »övriga samhällen»).

som särskild etage, om boningsrum eller annat rum med eldstad och fönster funnits å vinden eller i källaren. Däremot ha i våningsantalet icke medtagits vanliga torkvindar samt ved- och matkällare.

I följande tablå ha hithörande huvudsiffror i tab. C omräknats i relativa tal:

Antal tillkomna boningshus (i %) med	Stockholms stad[1]	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav städer, köp. o. mun.-samh. med följ. antal inv. (1 000): över 100	20— 100	10— 20	5— 10	under 5	Övriga samhällen
1 våning . . .	3·4	16·7	10·1	13·6	6·3	13·9	10·4	2·9	1·8	13·6	9·4	19·9	19·2
2 våningar . .	60·3	74·7	77·6	62·1	63·4	70·9	67·4	53·1	65·5	61·6	80·8	73·1	80·5
3 o. fl. våningar	36·3	8·6	12·3	24·3	30·3	15·2	22·2	44·0	32·7	24·8	9·8	7·0	0·3

Såsom nedanstående översikt ådagalägger, har emellertid den dominerande byggnadstypen, tvåvåningshuset, sedan år 1923 varit stadd i relativ tillbakagång, medan de högre hustyperna samtidigt vunnit starkare utbredning. Även dessa förändringar torde väsentligen sammanhänga med byggnadsverksamhetens ökade koncentration till de större städerna. I fråga om år 1929 inverkar särskilt en relativ nedgång i bostadshustillskottet inom huvudstadens ytterområden Brännkyrka och Bromma.

	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929 a	1929 b
Tillkomna boningshus . . .	1 809	2 871	3 946	3 772	3 695	3 659	3 148	3 293	2 908	3 226
därav (i %) hus med 1 våning . . .	12·0	12·5	8·4	9·6	9·8	12·6	9·0	10·8	9·4	10·4
» » 2 våningar . . .	57·1	82·5	85·2	79·1	79·7	74·8	75·0	70·7	66·0	67·4
» » 3 o. fl. våningar .	30·9	5·0	6·4	11·3	10·5	12·6	16·0	18·5	24·6	22·2

Antal lägenheter och rum per hus. Medan boningshusens våningsantal ger en ganska god bild av deras byggnadstyp, framträder byggnadernas betydelse ur bostadssynpunkt klarast, om de fördelas efter antalet i dem befintliga, till bostad avsedda lägenheter. En procentuell fördelning av bostadshusen ur denna synpunkt ter sig på följande sätt:

Antal tillkomna boningshus (i %) med	Stockholms stad[2]	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav städer, köp. o. mun.-samh. med följ. antal inv. (1 000): över 100	20— 100	10— 20	5— 10	under 5	Övriga samhällen
1 lägenhet . . .	60·3	48·9	28·8	35·9	24·4	30·1	37·7	43·3	16·5	23·7	29·6	46·6	67·3
2 lägenheter . .	6·4	33·3	50·9	35·2	39·1	48·3	34·6	14·7	35·8	41·8	51·0	43·2	30·8
3—9 » . .	3·2	12·4	17·2	14·5	22·0	21·1	15·5	5·5	33·8	31·1	16·5	10·1	1·9
10 o. fl. » . .	30·1	5·4	3·1	14·4	14·5	0·5	12·2	36·5	13·9	3·4	2·9	0·1	—

Från den allmänna regeln, att de mindre hustyperna spela en mera betydande roll i de smärre orterna än i de större, gäller det undantaget, att efter antalet räknat enfamiljshuset dominerar inom Stockholm, vilket åter-

[1] Då av huvudstadens nybyggda boningshus endast 136 uppförts inom det egentliga (»gamla») Stockholm mot 362 i Brännkyrka och Bromma, ge dessa siffror ingen bild av förhållandena i den inre staden, där de större våningshöjderna dominera.

[2] Även här återge stockholmssiffrorna snarast förhållandena i förstadsområdet (Brännkyrka och Bromma), där de nybyggda husen i genomsnitt rymma 1—2 lägenheter, medan motsvarande siffra för den egentliga staden är 35.

speglar det, trots en viss nedgång under redogörelseåret, livliga egnahemsbyggandet inom Brännkyrka och Bromma. I Göteborg och Malmö synes byggnadsverksamheten i högre grad varit koncentrerad till de inre delarna, i det bostadshus om 3 och flera lägenheter här uppvisa det högsta relativtalet (56·7 %). Tvåfamiljshuset är allmännast inom orter med 5 000—100 000 invånare. Inom städer, köpingar och municipalsamhällen med under 5 000 invånare samt särskilt i »övriga» samhällen är det åter igen enlägenhetshuset, som företer de högsta jämförelsesiffrorna.

Såsom framgår av nedanstående översikt, ha de större hustyperna under senare år visat en bestämd tendens till ökning, ehuru relativtalen för dessa ännu äro lägre än 1913.

	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929 a	1929 b
Tillkomna boningshus	1 309	2 871	3 946	3 772	3 695	3 659	3 148	3 293	2 908	3 226
därav (i %) med										
1 lägenhet	27·6	42·8	46·8	39·7	40·8	41·6	39·9	39·9	34·5	37·7
2 lägenheter	30·9	47·6	43·8	44·1	41·9	40·7	38·0	34·4	35·1	34·6
3—9 »	25·8	8·8	8·2	11·4	10·9	10·6	12·0	14·8	17·0	15·5
10 o. fl. »	16·2	1·8	2·2	4·8	6·4	7·1	10·1	10·9	13·4	12·2

Av upplysningarna om antalet bostadslägenheter per hus framgår dock tillräckligt tydligt, i vilken utsträckning de nyuppförda byggnaderna utgöra småfolksbostäder. Ett enfamiljshus kan ju vara såväl en liten stuga med ett par tre rum som en större villa, innehållande ett tiotal rum eller mera. För närmare belysning av detta förhållande ha i tab. C samt i följande procenttablå de ny- och ombyggda boningshusen jämväl fördelats efter antalet boningsrum (inräknat kök) per hus. Jämföras dessa siffror med ovanstående, befinnes det, att av enfamiljshusen endast något över en fjärdedel utgjordes av stugor om 1—3 rum (inräknat kök), medan återstoden innehöll 4 »eldstäder» och däröver per hus.

Antal tillkomna boningshus (i %)	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav städer, köp. o. mun.-samh. med följ. antal inv. (1000): över 100	100—20	20—10	10—5	5— under 5	Övriga samhällen
med 1—3 rum	5·8	17·5	5·8	6·1	7·5	19·9	10·5	4·9	2·7	10·4	14·3	15·4	21·1
» 4—7 »	51·6	56·1	52·5	53·4	42·6	52·0	50·4	43·0	39·1	44·4	51·2	60·5	71·0
» 8—19 »	12·8	19·7	34·7	21·2	30·4	25·8	23·9	13·8	37·6	36·5	29·8	22·1	7·9
» 20 r. o. däröv.	30·3	6·7	7·0	19·3	19·5	2·8	15·2	38·8	20·6	8·7	4·7	2·0	—

Även om man utgår från rumssiffrorna, framträder fr. o. m. år 1923 en viss förskjutning i produktionen till förmån för de större byggnadstyperna, såsom nedanstående sammanställning ådagalägger. Också i detta fall förklaras emellertid förändringen delvis av bostadsproduktionens t. o. m. år 1928 ökade koncentration till de större städerna.

	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929 a	1929 b
Tillkomna boningshus	1 309	2 871	3 946	3 772	3 695	3 659	3 148	3 293	2 908	3 226
därav (i %) med										
1—3 rum	8·6	9·5	7·4	8·3	10·5	13·6	11·3	13·6	9·3	10·5
4—7 »	37·6	67·2	68·0	60·6	58·9	57·6	54·9	51·8	48·2	50·4
8—19 »	30·8	21·2	21·6	24·5	22·5	20·1	22·0	21·1	25·7	23·9
20 rum och däröver	23·0	2·1	3·0	6·6	8·1	8·7	11·8	13·5	16·8	15·2

Tab. D. Antal år 1929 (och 1923—1927) fullbordade bostäder inom olika städer, köpingar och municipalsamhällen.

Tecknet … utmärker, att uppgiften endast avser den stadsplanelagda delen av vederbörande ort.

Orter	Tillkomna bostadslägenheter 1923—27 [1] (årsmed.)	Tillkomna bostadslägenheter 1929	Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1929)	Tillkomna rum (och kök) (1929)	Orter	Tillkomna bostadslägenheter 1923—27 [1] (årsmed.)	Tillkomna bostadslägenheter 1929	Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1929)	Tillkomna rum (och kök) (1929)
Stockholm	4 548	5 606	4 817	13 515	Norrköping	286	429	281	1 318
Södertälje	27	50	27	198	Söderköping	16	7	7	14
Djursholm *	35	38	28	134	Motala	22	13	8	53
Lidingö	[2] 75	[3] 20	9	99	Skänninge*	7	3	1	20
Vaxholm*	3	5	5	5	Mjölby	18	4	1	17
Norrtälje	13	8	6	27	Valdemarsvik	14	4	2	15
Östhammar*	5	5	3	14	Åtvidaberg*	14	17	14	50
Sigtuna*	3	9	7	26	Boxholm	3	6	6	14
Sundbyberg *	47	297	287	646	Kisa	8	1	—	5
Stocksund	8	5	4	12	Jönköping	149	192	128	665
Hässelby vst.*	19	[4] 7	5	33	Huskvarna	44	67	50	197
Saltsjöbaden	13	[5] 6	2	35	Nässjö *	72	35	26	119
Nynäshamn*	21	[6] 27	19	84	Värnamo*	24	18	16	53
Hagalund	2	90	85	222	Vetlanda*	14	10	7	38
Nya Huvudsta	11	6	6	11	Eksjö*	29	29	9	132
Lilla Alby*	6	2	2	6	Tranås	50	31	23	97
Råsunda *	17	51	38	162	Gränna*	5	1	1	1
Enebybergs vst.	[2] 14	1	—	6	Mariannelund*	·	5	—	23
Täby*	·	[7] 3	2	11	Aneby	[2] 9	2	—	9
Norrviken	·	3	—	20	Forserum*	5	10	10	25
Duvbo *	33	7	3	33	Gislaved	4	41	35	144
Solhem	12	4	—	21	Skillingaryd*	7	2	1	8
Bromsten *	15	2	1	9	Vaggeryd*	10	9	2	39
Snättringe	·	[8] 2	2	6	Sävsjö	18	13	8	46
Stuvsta	75	[9] 42	28	124	Växjö*	42	31	16	114
Huddinge	8	6	2	26	Älmhult	8	1	—	4
Fullersta	·	12	9	36	Ljungby	20	11	1	54
Segeltorp	·	6	6	17	Markaryd	7	6	2	22
Tumba	4	4	3	10	Åseda*	5	8	2	48
Rönninge	5	5	3	20	Hovmantorp *	5	6	5	16
Igelsta*	·	—	—	1	Växjö-Östregård*	7	13	5	52
Järna*	6	4	4	8	Ryd	5	6	1	31
Dalarö	2	1	—	6	Alvesta*	1	5	1	25
Uppsala	147	215	108	729	Lidhult	·	1	—	4
Enköping*	6	25	14	84	Strömsnäsbruk	5	5	2	21
Tierp*	4	3	3	6	Kalmar	141	184	140	566
Grillby	·	1	1	2	Oskarshamn	9	7	5	28
Nyköping	60	60	39	194	Västervik*	21	14	12	41
Katrineholm*	10	26	18	85	Vimmerby*	14	28	9	120
Eskilstuna *	104	143	103	423	Borgholm *	9	6	1	26
Strängnäs*	27	13	10	49	Hultsfred*	·	19	9	77
Mariefred	1	4	1	17	Figeholm	1	1	—	5
Trosa*	3	1	—	7	Nybro*	32	27	17	93
Malmköping	[2] 8	14	9	46	Mörbylånga*	·	4	2	23
Oxelösund	5	4	3	10	Gamleby*	2	4	1	22
Sparreholm*	4	3	2	10	Virserum*	9	6	4	20
Flen*	4	1	1	2	Torsås *	4	3	2	8
Valla	2	2	2	6	Visby	11	12	5	47
Vingåker	12	3	3	4	Karlskrona	43	60	29	227
Linköping	170	84	39	291	Ronneby*	15	9	2	46

[1] Medievalstreck anger, att siffran endast avser 3 eller 4 år av ifrågavarande period. — Tecknet · utmärker, att uppgift om byggnadsverksamhet å vederbörande ort erhållits för mindre än 3 av åren 1923—1927. — [2] Approximativ siffra. — [3] Dessutom 14 sommarvillor med 40 rum. — [4] Dessutom 1 sommarvilla med 2 rum. — [5] Dessutom 8 sommarvillor med 11 rum. — [6] Dessutom 1 sommarvilla med 2 rum. — [7] Dessutom 1 sommarvilla med 2 rum. — [8] Dessutom 9 sommarvillor med 18 rum. — [9] Dessutom 1 sommarvilla med 2 rum.

Tab. D (forts.). **Antal år 1929 (och 1923—1927) fullbordade bostäder inom olika städer, köpingar och municipalsamhällen.**

Tecknet * utmärker, att uppgiften endast avser den stadsplanelagda delen av vederbörande ort.

Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1929)	Till komna rum (och kök) (1929)	Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1929)	Tillkomna rum (och kök) (1929)
	1923—27[1] (årsmed.)	1929				1923—27[1] (årsmed.)	1929		
Karlshamn	16	36	16	153	Laholm	9	16	6	65
Sölvesborg	8	6	3	22	Falkenberg	30	[5] 31	19	111
Långö *	14	11	8	33	Varberg*	28	27	19	97
Kristianstad	64	72	35	307	Kungsbacka *	21	14	7	56
Simrishamn *	15	15	9	54	Oskarsström	17	15	15	39
Ängelholm	48	[3] 41	18	174	Göteborg	1 210	2 391	1 949	6 795
Hässleholm	13	10	1	46	Mölndal	129	77	72	207
Tomelilla	24	42	23	154	Kungälv*	9	3	1	12
Åhus *	8	10	6	42	Marstrand *	·	4	3	13
Skillinge	1	2	2	6	Lysekil	11	24	15	107
Löderup	·	4	3	14	Uddevalla *	49	108	67	390
Tollarp *	6	5	2	18	Strömstad	6	7	4	25
Vilan *	3	2	1	7	Älvsborg	·	35	21	135
Broby kyrkoby *	5	9	6	28	Stenungsund *	2	2	2	5
Glimåkra	·	5	4	14	Fiskebäckskil*	·	2	—	11
Lönsboda	·	12	8	30	Skärhamn*	2	4	—	19
Osby *	4	6	—	32	Bleket	2	1	1	3
Hästveda*	2	7	5	20	Klädes- o. Koholmen*	[3] 3	2	—	8
Bjärnum	·	7	4	28	Slätten	6	6	5	17
Vinslöv	5	10	4	36	Tången	·	4	3	13
Södala*	6	5	—	20	Gravarne o. Bäckevik	3	2	1	9
Örkelljunga*	13	17	7	51	Hunnebostrand	·	5	2	19
Klippan*	21	10	7	30	Fjällbacka	1	21	5	92
Åstorp *	15	5	2	21	Vänersborg*	33	15	10	48
Torekov *	[3] 3	4	4	4	Trollhättan*	62	12	6	48
Malmö	567	772	541	2 423	Alingsås*	36	35	24	143
Lund	120	171	104	550	Borås	255	312	173	985
Landskrona	45	26	14	90	Ulricehamn*	28	24	13	86
Hälsingborg	428	591	462	1 834	Åmål	38	50	33	161
Eslöv *	35	11	6	45	Bengtsfors	·	18	10	72
Ystad	42	41	20	156	Lilla Edet*	3	4	1	16
Trälleborg	107	76	61	222	Kinna	·	10	8	34
Skanör med Falsterbo	5	[4] 6	2	27	Mariestad*	36	11	7	35
Svedala	17	8	3	29	Lidköping	47	50	43	140
Hörby *	10	10	5	30	Skara*	26	10	5	33
Höganäs *	8	3	1	19	Skövde [6]	27	89	48	333
Viken	5	5	3	22	Hjo	1	5	—	29
Teckomatorp	6	8	1	36	Tidaholm	22	24	11	88
Kävlinge	13	3	1	12	Falköping	33	22	18	57
Furulund*	11	2	1	7	Grästorp	11	5	2	20
Veberöd	5	4	2	21	Vara*	7	10	4	41
Lomma	10	9	3	36	Töreboda*	4	5	3	17
Arlöv	27	5	2	21	Nossebro*	7	2	1	6
Fosie	·	37	33	104	Vedum*	·	3	2	13
Anderslöv*	5	4	2	14	Götene*	9	2	2	5
Vällinge*	2	6	6	18	Floby*	3	2	—	14
Sjöbo*	6	11	7	32	Stenstorp	4	5	—	23
Löberöd*	3	1	—	5	Falköpings förstäder*	12	1	—	5
Höör	4	3	2	9	Tibro	15	6	4	21
Halmstad*	66	75	24	353	Karlstad	127	124	93	382

[1] Jfr not 1 sid. 950. — [2] Dessutom 13 sommarvillor med 70 rum. — [3] Approximativ siffra. — [4] Dessutom 2 sommarvillor med 11 rum. — [5] Dessutom 5 sommarvillor med 24 rum. — [6] Uppgiften avser det stadsplanelagda området samt områden med s. k. utomplansbestämmelser.

Tab. D (forts.). Antal år 1929 (och 1923—1927) fullbordade bostäder inom olika städer, köpingar och municipalsamhällen.

Tecknet * utmärker, att uppgiften endast avser den stadsplanelagda delen av vederbörande ort.

Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1929)	Tillkomna rum (och kök) (1929)	Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1929)	Tillkomna rum (och kök) (1929)
	1923—27[1] (årsmed.)	1929				1923—27[1] (årsmed.)	1929		
Kristinehamn	38	55	33	189	Söderhamn*	16	23	16	68
Filipstad	·	3	2	11	Hudiksvall*	20	20	11	69
Arvika	56	60	44	189	Storvik*	10	5	4	15
Sunne*	12	3	—	24	Sandviken	·	112	100	304
Forshaga*	[2] 8	4	1	25	Bollnäs*	11	8	3	26
Kil*	3	5	3	20	Björkhamre*	10	5	4	14
Charlottenberg*	5	2	—	8	Ljusdal	11	13	8	39
Torsby*	5	1	—	4	Arbrå	1	2	2	4
Örebro	253	411	318	1 076	Härnösand[3]	24	31	18	120
Askersund*	10	6	3	30	Sundsvall	46	99	65	357
Nora	9	9	8	28	Örnsköldsvik*	25	13	13	41
Lindesberg*	10	7	4	27	Alby	·	1	—	4
Hallsberg	[2] 1	3	2	11	Skönsmon	44	34	30	84
Kopparberg*	11	7	7	18	Skönsberg	8	9	9	23
Almby	·	3	3	8	Kramfors*	10	24	14	79
Kumla*	18	4	4	10	Nyland*	3	3	1	13
Karlskoga*	6	8	4	31	Östersund*	44	45	29	134
Grythyttan	·	5	2	25	Bräcke*	3	2	—	8
Frövi	7	8	8	17	Hornsberg*	11	5	4	9
Västerås	23	118	89	355	Svegsmon*	10	1	1	3
Sala	18	6	4	17	Umeå	68	78	60	258
Köping*	8	15	13	35	Skellefteå*	[2] 29	86	34	353
Arboga	8	3	3	6	Vännäs*	6	4	2	17
Kungsör*	8	15	15	33	Vindeln*	·	3	—	21
Västanfors	·	2	—	9	Teg	·	1	—	4
Heby*	1	4	2	14	Djupviken*	·	9	9	22
Falun	43	14	9	51	Vilhelmina	·	6	6	17
Säter*	11	25	17	81	Åsele	4	2	1	7
Hedemora*	13	8	8	18	Luleå	47	35	20	132
Avesta	2	—	—	1	Piteå*	5	6	2	23
Ludvika	10	10	4	48	Boden*	25	11	10	27
Kvibo*	10	8	8	17	Haparanda	[2] 4	1	1	4
Borlänge*	14	19	11	64	Arvidsjaur*	3	26	17	91
Smedjebacken	10	9	7	28	Svartöstaden*	7	3	3	6
Morastrand*	4	6	2	30	Kalix*	7	11	9	29
Domnarvet	·	18	13	55	Gällivare	8	13	13	33
Leksandsnoret	7	3	1	12	Malmberget*	3	27	24	65
Rättvik	·	22	15	71	Kiruna*	107	167	155	379
Orsa*	2	11	7	33					
Gävle*	122	23	20	69	Samtliga orter	[4] 12 454	16 147	12 202	46 647

Bostadslägenheternas antal och storlek. Av större betydelse för bedömande av 1929 års bostadsproduktion än boningshusens storlek och art äro uppgifterna om de tillkomna bostadslägenheternas beskaffenhet och fördelning på olika kategorier.

[1] Jfr not 1 sid. 950. — [2] Approximativ siffra. — [3] Jfr. not 6 å sid. 951. — [4] Siffran avser endast de orter, för vilka dylika medeltalsuppgifter redovisats i tabellen. Medtagas samtliga orter, beträffande vilka uppgift om bostadsbyggnadsverksamhet inkommit för ett eller flera av åren 1923—1927, stiger siffran till 12 749.

Tab. E. Antal under år 1929 fullbordade bostäder inom samhällen med särskilda byggnadsföreskrifter.

Förkortningar: vsh = villasamhälle, stsh = stationssamhälle, sh = samhälle, sn = socken.

Orter[1] (kommunens namn anges inom parentes)	Tillkomna bostadslägenheter	Därav låg. t. o. m. 2 rum o. kök	Tillkomna rum (och kök)	Orter[1] (kommunens namn anges inom parentes)	Tillkomna bostadslägenheter	Därav låg. t. o. m. 2 rum o. kök	Tillkomna rum (och kök)
Stockholms län.				*Kronobergs län.*			
Danderyds sn, del av . .	47	40	136	Lenhovda stsh (Lenhovda)	1	1	3
Inverness (Danderyd) . .	1	—	9	Skruvs sh (Ljuder) . . .	8	8	29
Näsby (Täby)	3	—	15	Älmeboda stsh (Älmeboda)	1	—	4
Tureberg (Sollentuna) . .	86	38	317	Yxnanäs stsh (Älmeboda)	1	—	5
Spånga sn, del av . . .	20	11	67	Lessebo brukssh (Hovmantorp)	3	3	14
Älta o. Kolarängen (Nacka)	10	4	37	Växjö landsk., del av . .	18	12	59
Huddinge sn, del av . .	7	—	33	Omr. vid Strömsnäsbruk (Traryd)	10	4	37
Granlidens vsh (Tveta) .	6	4	19	Moheda stsh (Moheda) .	2	—	11
Uppsala län.				*Malmöhus län.*			
Kungsängens stsh (St. Nås)	2	1	9	Harlösa sh (Harlösa) . .	1	—	5
Norby by (Bondkyrka) .	9	7	29	Hörby kps förorter (Hörby)	1	1	3
Södermanlands län.				*Hallands län.*			
Vannesta by (Toresund) .	4	4	8	Veddige stsh (Veddige) .	2	—	15
Östergötlands län.				*Göteborgs och Bohus län.*			
Duvedals sh (Motala landsk.)	1	—	8	Partille sn, del av . . .	25	19	76
Rimforsa sh (Tjärstad) .	2	2	6	V. Frölunda sn, del av .	31	22	98
Jönköpings län.				Tuve sn, del av	1	1	3
Smål. Annebergs stsh (N. Solberga)	3	2	10	Backa sn, del av	24	16	63
Frinnaryds stsh (Frinnar.)	1	1	2	*Älvsborgs län.*			
Ängs stsh (Barkeryd) . .	3	3	8	Lerums stsh (Lerum) . .	41	12	205
Tenhults sh (Rogberga) .	4	2	20	*Skaraborgs län.*			
Bankeryds stsh (Bankeryd)	3	3	8	Gullspångs sh (Amnehärad)	1	—	7
Hestra stsh (N. Hestra) .	2	1	6	Otterbäckens hamn (Amnehärad)	3	2	10
Mogärde, Östersand o. Madens sh (Vetlanda o. Källeryd)	3	3	7	*Västmanlands län.*			
Gyllenfors industriort (Anderstorp)	39	32	114	Tillberga stsh (Hubbo) .	1	—	4
Anderstorps stsh (Anderst.)	1	—	9	*Gävleborgs län.*			
Smålandsstenars stsh (Villstad)	9	6	34	Hemlingby, Fleräng o. Valbo sh (Valbo) . . .	6	6	18
Kvillsfors stsh (Ökna) . .	1	—	6	Edsbyns sh (Ovanåker) .	3	1	11
				Samtliga orter	451	267	1 597

Tab. D lämnar en översikt över antalet inom olika städer, köpingar och municipalsamhällen tillkomna lägenheter och rum under år 1929, och tab. E ger motsvarande upplysningar för områden med särskilda byggnadsföreskrifter.[2] Å den förstnämnda meddelas till jämförelse även uppgifter om medelantalet under åren 1923—27 tillkomna lägenheter. Dessa sistnämnda siffror ha ersatt

[1] I några fall omfattar redovisningsenheten större delen av en landskommun, vilken kan innesluta flera skilda bebyggelseområden.

[2] Endast de 278 resp. 45 orter, där lägenheter eller rum tillkommit under redogörelseåret, ha medtagits.

de tidigare anförda talen för år 1913, vilka numera knappast längre kunna anses giva ett uttryck för den för vår tid normala bostadsproduktionen, som fastmer synes framgå av medeltalet för femårsperioden närmast efter hyresstegringslagens upphävande.

Då, såsom av följande tablå framgår, antalet i städer, köpingar och municipalsamhällen under år 1929 tillkomna lägenheter, nämligen 16 147 (därav 14 774 i nybyggda hus) överstiger 1913 års siffra med 87·9 %, beror detta blott delvis på livligare byggnadsverksamhet, i det att siffrorna även återspegla det förhållandet, att 1929 års statistik omfattar vida flera och folkrikare orter. Ställer man byggnadsverksamheten under de båda åren i relation till befolkningssiffrorna, framgår, att antalet tillkomna lägenheter per 10 000 inv. ökats från 49 till 70 eller med 42·9 %.

	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929 a	1929 b
Antal tillk. bostadsläg.	8 594	6 360	9 461	11 901	13 068	14 221	15 095	16 399	16 147	16 598
indextal (1923—27 = 100)	67	50	74	93	103	112	118	129	127	•
ökn. resp. minskn. fr. närm. föreg. år (%)	+5·5	—0·1	+48·8	+25·8	+9·8	+8·8	+6·1	+8·6	—1·5	•
Antal tillk. småläg. .	5 957	3 974	5 595	7 783	8 991	10 427	11 293	12 551	12 292	12 559
i % av samtliga . .	69·3	62·5	59·1	65·4	68·8	73·3	74·8	76·5	76·1	75·7

I förhållande till årsmedeltalet för perioden 1923—1927, nämligen 12 749 lägenheter, företer år 1929 en ökning med 26·7 %, vilken stegring reduceras till 18·6 %, om man också i detta fall räknar per 10 000 invånare. Gentemot år 1928 framträder emellertid en, om än svag nedgång (med 1·5 %). Det är första gången sedan år 1922, som någon minskning i lägenhetstillskottet noterats.

Såsom framgår av tab. D, har emellertid utvecklingen gestaltat sig ganska olika inom olika orter. Förhållandet belyses närmare genom följande sammanfattning:

Städer, köp.- o. mun.-samh., där 1929 års lägenhetstillskott i förhållande till årsmedeltalet 1923–27 varit[1]	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och Öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav över 100	med följ. antal inv. (1 000): 20— 100	10— 20	5— 10	under 5
större:												
antal orter . . .	1	21	13	19	27	20	101	3	11	12	15	60
» lägenheter .	5 606	1 598	576	1 840	3 785	721	14 126	8 769	2 717	846	988	806
mindre:												
antal orter . . .	—	31	19	24	29	20	123	—	3	9	20	91
» lägenheter .	—	274	283	300	442	194	1 443	—	231	315	348	549
lika:[2]												
antal orter . . .	—	12	7	8	14	11	52	—	—	1	5	46
» lägenheter .	—	105	64	95	109	205	578	—	—	60	214	304
Hela ant. läg. 1929	5 606	1 977	873	2 235	4 336	1 120	16 147	8 769	2 948	1 221	1 550	1 659
» » » 1928	6 082	1 772	820	2 452	4 165	1 108	16 399	9 171	3 031	1 274	1 258	1 665
» » » 1927	6 935	1 204	747	2 202	3 217	790	15 095	9 007	2 456	893	1 129	1 610
Medelantal läg. 1923—1927 . .	4 548	1 532	813	1 869	3 035	952	12 749	6 824	2 169	1 212	1 209	1 835

[1] Endast de 276 orter, där under år 1929 nya lägenheter tillkommit, ha medräknats.
[2] Inkl. orter, beträffande vilka uppgift om byggnadsverksamheten lämnats för mindre än tre år av ifrågavarande period.

Av tablån framgår, att trots den t. o. m. 1928 framträdande stegringen i den totala bostadsproduktionen likväl det övervägande antalet orter företer nedgång i jämförelse med medeltalen för perioden 1923—1927. Förklaringen ligger däri, att en delvis mycket betydande ökning ägt rum inom ett antal stora städer, under det att minskning gjort sig gällande i flertalet mindre städer och orter. Jämföras siffrorna för åren 1928 och 1929, befinnes, att redogörelseårets minskning i lägenhetstillskottet nästan helt kommer på Stockholm. Dock företer även södra Sverige (med Malmö) någon nedgång, medan övriga landsdelar, särskilt östra (bl. a. Norrköping) och västra (särskilt Göteborg) Sverige, uppvisa större eller mindre ökning. Beträffande bostadsbyggnadsverksamhetens nedgång i Stockholm må anmärkas, att denna i huvudsak torde vara av formell art, i det att en god del av den under första halvåret 1930 redovisade stora bostadsproduktionen i verkligheten ägt rum under senare delen av 1929.

Av de år 1929 tillkomna lägenheterna utgjordes 12 559 eller 75·7 % av bostäder om högst 2 rum och kök. En mera detaljrik bild av de nytillkomna lägenheternas sammansättning efter rumsantal inom olika landsdelar och storleksklasser av samhällen ger nedanstående tablå:

Av de tillkomna bostadslägenheterna voro (i %)	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och Öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav städer, köp. o. mun.-samh. med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	und. 5	Övriga samhällen
enkelkök, -rum m. m.	27·4	11·5	6·8	13·5	8·8	14·3	16·3	20·0	15·6	8·1	12·3	11·7	2·7
1 rum och kök . .	41·8	32·6	20·2	15·9	32·5	28·4	32·4	40·0	23·2	21·6	36·0	16·8	19·0
2 » » » . .	16·8	25·2	37·3	37·8	32·2	30·5	27·0	23·3	28·0	36·2	30·8	31·8	37·5
3 » » » . .	5·7	16·8	16·8	17·0	13·6	14·4	12·0	7·8	17·6	16·1	10·5	20·6	21·7
4 » » » . .	2·6	8·1	8·7	6·9	7·0	4·4	5·6	3·8	8·3	7·5	4·3	8·6	11·3
5 o. fl. rum och kök	5·7	5·8	10·2	9·4	5·9	8·0	6·7	5·1	7·8	10·5	6·6	11·0	7·8

Huvudintrycket av sammanställningen blir, att produktionen av smålägenheter i allmänhet nådde den största omfattningen inom de större städerna, varest ju också på grund av det högre hyresläget efterfrågan i relativt stor utsträckning inriktas på de minsta slagen av bostäder. Framhållas må emellertid, att under det senaste decenniet en viss förskjutning ägt rum med avseende på begreppet smålägenhet i betydelsen av bostad för arbetare och andra mindre bemedlade. Medan man numera ej tvekar att som småfolksbostad beteckna en egnahemslägenhet med ett rum och kök på nedre botten och två små sovrum en trappa upp, falla näppeligen inom denna kategori storstädernas med alla moderna bekvämligheter försedda och därför synnerligen höga hyror betingande småvåningar om ett eller två rum och kök.

Följande tablå ger en översikt av utvecklingen under tidigare år:

	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929 a	1929 b
Tillk. bostadslägenheter .	8 594	6 360	9 461	11 901	13 068	14 221	15 095	16 399	16 147	16 598
därav (i %)										
enkelkök, -rum m. m. .	13·1	8·0	9·2	12·9	12·8	12·1	17·4	17·6	16·7	16·8
1 rum och kök . . .	30·8	18·1	17·3	22·0	24·0	26·4	27·5	30·8	32·7	32·4
2 » » » . . .	25·4	36·4	32·7	30·5	32·1	34·8	29·9	28·2	26·7	27·0
3 » » » . . .	11·5	18·6	16·8	16·4	15·2	13·5	13·4	12·1	11·8	12·0
4 » » » . . .	19·2	18·9	24·0	8·7	7·5	7·0	6·2	5·7	5·4	5·6
5 o. fl. rum och kök .				9·5	8·4	6·2	5·6	5·6	6·7	6·7

Bostadsproduktionens tendens till ökad inriktning på smålägenheter, vilken gjort sig gällande under de sex föregående åren, synes knappast ha framträtt under redogörelseåret. Stegringen i relationstalet för nya lägenheter om ett rum och kök, uppväges nämligen av en nedgång i jämförelsesiffrorna dels för enkelrum o. d. dels för lägenheter om två rum och kök. Förskjutningarna i detta avseende sammanhänga emellertid till stor del med att t. o. m. år 1927 en ökad, men därefter en minskad andel av lägenhetstillskottet fallit på de större städerna. Följande översikt ger en föreställning om betydelsen av denna förskjutning.

År	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Antal tillkomna bostadslägenheter	6 360	9 461	11 901	13 068	14 221	15 095	16 399	16 147
Därav (i %) inom								
Städer m. över 100 000 inv.	19·5	32·5	42·3	50·1	56·0	59·6	55·9	54·3
därav Stockholm	12·9	19·0	30·0	32·7	43·4	45·9	37·1	34·7
Städer m. 20—100 000 inv.	14·1	16·0	17·3	18·6	16·8	16·3	18·5	18·3
» » 10— 20 000 »	16·5	15·3	13·4	8·9	6·3	5·9	7·8	7·6
Orter » 5— 10 000 »	20·2	15·0	11·1	8·7	7·3	7·5	7·7	9·6
» » under 5 000 »	29·7	21·2	15·9	13·7	13·1	10·7	10·1	10·2

Antal boningsrum och kök. Övergår man från den bostadssociala enheten, lägenheten, till den byggnadstekniska, rummet eller »eldstaden», finner man av tab. C, att år 1929 tillkommo tillhopa 48 244 boningsrum och kök, varav 43 968 rum i ny- och (från grunden) ombyggda hus. Följande tablå anger motsvarande antal år 1913 samt 1922—1929:

	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929 a	1929 b
Tillkomna rum (boningsrum och kök) antal	28 055	21 912	34 006	39 297	41 721	43 932	44 166	46 795	46 647	48 244
indextal (1923—27 = 100)	69	54	84	97	103	108	109	115	115	·
ökn. resp. minskn. fr. närm. föreg. år (%)	+3·1	+10·4	+55·2	+15·6	+6·2	+5·3	+0·5	+6·0	−0·3	·

Även efter antalet rum räknat företer bostadsproduktionen sålunda en viss nedgång, som emellertid är mindre (0·3 %), än om man utgår från de nya lägenheterna (1·5 %). Angivna skillnad förklaras av att medelantalet rum per lägenhet ökats från 2·85 till 2·89.

Huru de tillkomna rummen åren 1927—1929 fördelade sig på olika lägenhetskategorier åskådliggöres i följande översikt:[1]

Antal rum (boningsrum och kök) i nytillkomna lägenheter	Absoluta tal				Relativa tal (%)			
	År 1927	År 1928	År 1929 a	År 1929 b	År 1927	År 1928	År 1929 a	År 1929 b
enkelkök, -rum m. m.	3 060	3 287	3 207	3 220	7·0	7·1	6·9	6·7
1 rum och kök	8 314	10 102	10 578	10 750	19·1	21·8	22·9	22·5
2 » » »	13 524	13 854	12 921	13 428	31·0	29·9	27·9	28·1
3 » » »	8 092	7 920	7 612	8 004	18·5	17·2	16·5	16·7
4 » » »	4 655	4 705	4 375	4 630	10·7	10·2	9·5	9·7
5 o. fl. rum och kök	5 983	6 893	7 546	7 790	13·7	13·8	16·3	16·3

[1] Rum, som tillbyggts äldre lägenheter, ha här ej inräknats.

Denna tabell belyser särskilt det faktum, att byggnadsverksamheten i högre grad sysselsätter sig med framställning av större lägenheter än som kommer till synes, när man uteslutande utgår från lägenheternas antal. Medan sålunda år 1929 24·3 % av de nya lägenheterna voro sådana om 3 eller flera rum och kök, tillhörde 42·7 % av alla nya rum våningar av denna storlekskategori.

Med hänsyn till »eldstädernas» brukbarhet som byggnadsteknisk enhet erhålles ett ganska gott mått på bostadsproduktionens intensitet under en tidsperiod, om man ställer antalet tillkomna rum och kök i relation till folkmängden respektive år, såsom skett här nedan:

Tillkomna rum (och kök) per 10 000 inv. i städer, köp. o. mun.-samh. år	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5
1923	158	130	227	175	170	154	164	147	128	183	192	213
1924	259	150	194	159	185	144	186	205	161	176	178	189
1925	294	168	170	178	191	112	196	256	178	126	156	172
1926	378	134	147	191	152	128	199	287	172	109	135	162
1927	380	108	157	195	169	93	197	298	160	103	138	140
1928	315	140	170	216	206	119	206	292	186	137	148	145
1929	278	156	180	196	214	127	202	268	194	141	153	153

Här framträder bostadsproduktionens relativa nedgång i Stockholm och södra Sverige (Malmö) ännu tydligare än å den tidigare (sid. 954) anförda sammanställningen rörande lägenhetstillskottets växlingar.

Bad- och duschrum. Av bostadslägenheternas viktigare fasta tillbehör redovisas i tab. C särskilt b a d- o c h d u s c h r u m m e n. I vilken utsträckning de nytillkomna bostäderna varit försedda med denna hygieniskt betydelsefulla, men först under de senaste decennierna till allmännare användning komna bekvämlighet, belyses genom översikten här nedan, i vilken antalet lägenheter med bad- eller duschrum ställts i relation till hela bostadstillskottet inom olika landsdelar och ortsgrupper:

	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav städer, köp. o. mun.-samh. med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5	Övriga samhällen
Tillkomna lägenheter . . .	5 606	2 176	986	2 237	4 464	1 129	16 598	8 769	2 948	1 221	1 550	1 659	451
därav med bad- el. duschrum	4 456	869	278	974	2 340	215	9 132	6 537	1 328	886	458	360	63
i %	79·5	39·9	28·2	43·5	52·4	19·0	55·0	74·5	45·0	31·6	29·5	21·7	14·0

Av de under redogörelseåret tillkomna lägenheterna voro sålunda över hälften försedda med denna bekvämlighet. Särskilt höga te sig relationstalen för Stockholm (79·5 %) och Göteborg (68·7 %), medan flertalet mindre städer och orter uppvisa betydligt lägre siffror. Under de senare åren har det procentuella antalet lägenheter med bad- eller duschrum undergått en fortgående ökning. Siffrorna för åren 1923—1928 voro sålunda resp. 24·0, 23·4, 28·6, 34·8, 49·1 och 49·8 %

Nettotillskottet av hus, lägenheter och rum. Såsom tidigare nämnts, redovisas å de för statistiken över byggnadsverksamheten använda frågeformulären jämväl avgångna hus, lägenheter och rum. Dessa uppgifter meddelas dock med någon reservation, då de särskilt beträffande tidigare år torde vara mindre fullständiga.

Under redogörelseåret hade 734 hus varit föremål för mer eller mindre omfattande rivningsarbeten. Av ifrågavarande byggnader utgjorde 557 egentliga boningshus, vilka i 288 (51·7 %) fall fullständigt bortrivits för att lämna plats åt andra, medan i återstående fall husen endast blivit ombyggda eller ändrade på ett mer eller mindre genomgripande sätt. Genom ifrågavarande rivnings- och ändringsarbeten hade försvunnit 2 186 bostadslägenheter, innehållande 6 598 boningsrum och kök. Rivningsverksamhetens alltjämt ökade omfattning framgår av följande översikt för de senaste sex åren:

		År 1924	1925	1926	1927	1928	1929 a	1929 b
Antal bortrivna bostadslägenheter	antal	786	933	1 011	1 360	1 705	2 183	2 186
	% av tillkomna	6·6	7·1	7·1	9·0	10·4	13·5	13·2
rum (och kök)	antal	2 310	2 510	2 999	3 842	4 884	6 592	6 598
	% av tillkomna	5·9	6·0	6·8	8·7	10·4	14·1	13·7

När sålunda ett så stort och alltjämt ökat antal äldre, billiga bostäder rivas bort för att ersättas av nya, kostsamma bostäder, är det ej att undra på, att särskilt i storstäderna detta förhållande bidragit att skärpa den redan förut svårlösta bostadsfrågan för de minst bemedlade. Nämnas må, att under redogörelseåret bortrevos inom egentliga (»gamla») Stockholm ej mindre än 23·6 lägenheter och 33·7 rum per 100 nybyggda, medan motsvarande relativtal för år 1928 stannade vid resp. 17·0 och 22·6.

Ställas uppgifterna om avgångna hus, lägenheter och rum i relation till de tillkomna inom motsvarande kategorier, erhålles byggnadsverksamhetens nettoresultat. Resultaten av ifrågavarande beräkningar ha sammanställts i följande tablå, varvid till jämförelse meddelas motsvarande siffror för år 1928:

Brutto- och nettotillskott i städer, köp. o. mun.-samh.	*År 1928* Brutto-tillskott	Nettotillskott antal	Nettotillskott pr 10 000 inv.	Nettotillskott i % av brutto	*År 1929* Brutto-tillskott	Nettotillskott antal	Nettotillskott pr 10 000 inv.	Nettotillskott i % av brutto
Boningshus	3 293	3 063	14	93·0	2 908	2 622	11	90·2
Bostadslägenheter samtliga	16 399	14 694	65	89·6	16 147	13 964	61	86·5
Bostadslägenheter t. o. m. 2 r. o. k.	12 551	11 268	50	89·8	12 292	10 750	47	87·5
Boningsrum och kök	46 795	41 911	185	89·6	46 647	40 055	174	85·9

Av totalantalet tillkomna lägenheter och rum utgjorde nettotillskottet år 1929 86 à 87 %, vilka siffror liksom 1927 och 1928 års (resp. 91 och 90 %) förete en icke obetydlig nedgång gentemot de föregående årens (1923—1926) 93 à 96 %.

En uppfattning om vad byggnadsverksamheten under en rad föregående år betytt för bostadsbeståndets ökning, erhålles i följande tablå:

	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929 a	1929 b
Nettotillskott av rum (och kök)	25 250	13 367	18 705	21 029	32 505	36 987	39 211	40 933	40 324	41 911	40 055	41 646
per 10 000 inv.	145	67	93	102	157	175	184	185	179	185	174	

Under år 1929 minskades nettoantalet tillkomna eldstäder med 4·4 %. Samtidigt nedgick nettotillskottet av lägenheter, såsom framgår av nästföregående tablå, med 5·0 %.

Den icke-spekulativa byggnadsverksamheten. Den av staten, kommuner, bostadsföreningar, stiftelser m. fl. bedrivna icke-spekulativa byggnadsverksamheten, som under kristiden utgjort ett dominerande inslag i bostadsproduktionen, har under senare år i stort sett gått relativt tillbaka, ehuru numera i allmänhet ett större antal bostäder tillkomma på dylik väg än förhållandet var under åren närmast före, under och efter världskriget. Medelantalet genom icke-spekulativ bostadsproduktion tillkomna lägenheter utgjorde under åren 1916—1922 2 291, men uppgick under perioden 1923—1928, såsom efterföljande tablå utvisar, till 2 843 per år. För år 1929 utgjorde siffran 2 240, motsvarande 13·9 % av hela lägenhetstillskottet, vilket emellertid innebär en betydande nedgång gentemot år 1928 (3 213 lägenheter och 19·6 %). Anmärkas bör, att över två tredjedelar (69·1 %) av den icke-spekulativa bostadsproduktionen under redogörelseåret fallit på de tre största städerna, varför minskningen får anses till stor del sammanhänga med en viss tillbakagång i Stockholm och Malmö.

	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929 a	1929 b
Antal tillkomna bostadslägenheter	6 360	9 461	11 901	13 068	14 221	15 095	16 399	16 147	16 598
Därav genom icke-spekulativ byggnadsverksamhet . . antal	1 110	1 570	2 939	3 277	2 831	3 226	3 213	2 240	2 244
Därav genom icke-spekulativ byggnadsverksamhet . . %	17·5	16·6	24·7	25·1	19·9	21·4	19·6	13·9	13·5

Bakom dessa temporära förändringar i denna byggnadsverksamhets totalvolym ligga än större växlingar i fråga om aktiviteten hos dess olika bärare, såsom närmare framgår av procenttalen i följande tablå:

Genom icke-spekulativ byggnadsverksamhet tillkomna bostäder fördelade (i %) på olika huvudgrupper

År	Staten	Kommuner	Koop. bost. för., stiftelser[1] o. d.	Industriella företag	År	Staten	Kommuner	Koop. bostadsfören.	Stiftelser o. d.[1]	Industriella företag
1916	1·6	34·6	42·6	21·2	1924	4·3	51·8	17·6	22·9	3·4
1917	0·5	33·3	44·0	22·2	1925	1·9	35·6	23·3	35·7	3·5
1918	5·3	27·7	34·1	32·9	1926	3·0	13·0	69·7	11·7	2·6
1919	8·1	33·9	41·3	16·7	1927	0·8	20·9	69·8	6·2	2·3
1920	11·9	34·8	20·7	32·6	1928	2·4	10·2	72·8	12·2	2·4
1921	23·6	52·3	12·7	11·4	1929 a	2·9	9·2	66·2	15·4	6·3
1922	34·3	25·2	29·9	10·6	1929 b	2·9	9·3	66·1	15·3	6·4
1923	9·9	44·1	35·9	10·1						

[1] Inkl. s. k. allmännyttiga bostadsaktiebolag, frälsningsarmén m. m.

Medan under de tidigare åren denna byggnadsverksamhet huvudsakligen uppbars av industriföretag och s. k. allmännyttiga bostadsbolag, i regel understödda av resp. kommuner, har under de senare åren bostadskooperationen företett stark uppgång. Under år 1929 företer emellertid denna en viss minskning och härpå beror det i huvudsak, att hela den icke-spekulativa bostadsproduktionen under året gått tillbaka.

Ett karakteristiskt drag i den bostadskooperativa och övriga icke-spekulativa byggnadsverksamheten är, att den i betydligt högre grad än den spekulativa koncentrerat sig på uppförande av just de minsta slagen av bostäder. Detta framgår tydligt av nedanstående procentsiffror för år 1929:

	Antal tillkomna lägenh.	d ä r a v (i %) enkelrum o. d.	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 o. fl. rum o. kök
Icke-spekulativ byggnadsverks.	2 244	27·0	38·5	23·4	6·6	4·5
Spekulativ »	14 354	14·7	31·4	27·5	12·9	13·5

Belysande är, att av de 8 083 enkelrum, enkelkök och lägenheter om 1 rum och kök, som under år 1929 registrerats såsom fullbordade, 469 eller 18·2 % tillkommit på icke-spekulativ väg. Särskilt högt var relationstalet för Göteborg (28·6 %) och Malmö (26·2 %), medan bl. a. Stockholm uppvisar en lägre siffra (18·9 %). Ifrågavarande produktionsgrens starka inriktning på småbostäder medför emellertid, att dess andel av den totala byggnadsverksamheten blir något mindre (10·7 %), när man grundar jämförelsen på antalet rum, än när man utgår från lägenhetssiffrorna (13·5 %).

Antal beviljade bostingshus, lägenheter och rum. Med hänsyn till önskvärdheten att ur arbetsmarknads- och allmänt ekonomiska synpunkter ha tillgång till mera aktuell kunskap om det nuvarande läget på byggnadsmarknaden och dess utvecklingstendenser, än som kan erhållas på grundval av siffrorna för under år 1929 fullbordade byggnadsföretag, har socialstyrelsen, såsom nämnts, nu liksom föregående år från byggnadsnämnderna inhämtat vissa uppgifter om under redogörelseåret beviljade byggnadslov[1] i städer med över 10 000 invånare. En sammanfattande översikt av dessa uppgifter erhålles i motstående tab. F, i vilken i jämförelsesyfte motsvarande uppgifter om under åren 1927 och 1928 beviljade byggnadsföretag medtagits.

Såsom synes, företer antalet byggnadslov under år 1929 en betydande stegring gentemot föregående år, nämligen med 41·0 %, om man räknar efter antalet lägenheter, och med 25·8 %, om man utgår från antalet rum (och kök). Såsom närmare belyses i tab. G, sammanhänger emellertid denna förändring väsentligen med förhållandena i Stockholm, låt vara att en viss ökning registrerats även i andra städer (bl. a. Eskilstuna, Kristianstad, Lund, Landskrona, Hälsingborg, Skövde). Däremot uppvisa andra städer, såsom Lidingö, Södertälje, Malmö, Ystad och Västerås, sjunkande tal.

[1] Beaktas bör, att byggnadslov ej erfordras för statliga byggnadsföretag, ofta ej heller för kommunala sådana.

Tab. F. Antal under åren 1927, 1928 och 1929 beviljade byggnadslov i rikets större städer (med över 10 000 inv.).

	Städer m. över 100 000 inv.			Städer om 20 000—100 000 inv.			Städer m. 10 000—20 000 inv.			Samtliga större städer		
	1927	1928	1929	1927	1928 [1]	1929	1927	1928	1929	1927	1928 [1]	1929
Antal byggnadsföretag	1 544	1 461	1 527	1 275	1 189	1 275	775	806	875	3 594	3 456	3 677
Därav ny- (och om-) byggnader av boningshus	1 266	933	973	714	639	658	369	388	404	2 349	1 960	2 035
Antal bostadslägenheter	8 968	8 393	13 233	3 008	3 369	3 824	1 080	1 384	1 475	13 056	13 146	18 532
Därav lägenheter m. bad- el. duschrum .	6 230	5 517	10 389	641	1 283	1 681	273	469	566	7 144	7 269	12 636
Antal rum (och kök) .	24 122	23 048	31 076	8 883	10 496	11681	3 658	4 573	5 200	36 663	38 117	47 957

I allmänhet torde man dock böra iakttaga viss försiktighet, då det gäller att av uppgifter om beviljade byggnadslov söka bedöma den pågående eller närmast förestående utvecklingen. Sålunda kunna tiderna för utförandet och färdigställandet av de under ett visst år beviljade byggnadsföretagen avsevärt växla för olika orter och byggnadstyper, och även andra omständigheter kunna spela in, exempelvis ränteläget och vederbörande byggherres ekonomiska bärkraft o. s. v. Medan man kunde vara böjd att antaga, att tidsrummet mellan byggnadslov och slutavsyning i regel skulle vara längre vid uppförandet av ett större hus än av ett litet, förekommer det i själva verket icke så sällan, att av egnahemsbyggare igångsatta byggnadsarbeten fullbordas först efter loppet av flera år, enär de tidvis måst ligga nere på grund av penningbrist eller av andra orsaker, medan däremot ett av en yrkesbyggmästare i en större stad påbörjat stort hyreshusbygge i regel fullföljes utan uppehåll. Slutligen kunna även i detta fall registreringsförhållandena inverka, i det ett byggnadsföretag kan vara påbörjat, någon gång t. o. m. avslutat, redan innan byggnadslov utfärdats.

Med hänsyn till att tendensen i rikssiffrorna under senare år till god del bestämts av utvecklingen på huvudstadens byggnadsmarknad, meddelas för Stockholm följande siffror, belysande utvecklingen t. o. m. 1 okt. 1930.[2]

Bostadsproduktion i Stockholm	Antal under tiden 1 jan.—1 okt. beviljade		fullbordade		Ant. under byggnad varande lägenheter		rum	
	lägenheter	rum	lägenheter	rum	1 juli	1 okt.	1 juli	1 okt.
År 1928	3 283	8 361	2 844	7 272	4 164	2 381	9 747	6 059
» 1929	6 671	14 493	1 855	5 296	7 522	5 450	16 116	11 658
» 1930	5 967	14 900	4 748	10 783	6 355	4 050	14 744	10 144

Antalet under 1930 års tre första kvartal fullbordade bostäder var sålunda mer än dubbelt så stort som under samma period 1929. Däremot tyda siffrorna för beviljade samt under byggnad varande lägenheter och rum närmast på en oförändrad eller något vikande tendens, men talen ligga dock alltjämt kvar på en mycket hög nivå.

[1] I fråga om Karlskrona ha för år 1928 uppskattade siffror måst användas.
[2] Uppgifterna äro hämtade ur Statistisk Månadsskrift, utg. av Stockholms stads statistiska kontor, årg. 1930, häfte 9.

Av de 2 035 ny- (och om-) byggnader av boningshus, som i de större städerna år 1929 beviljades, avsågo 637 eller 31·3 % stenhus, vilket relationstal är något högre än motsvarande för år 1928 (27·7 %). Att utvecklingen även i övrigt fortfarande synes tendera mot större byggnadstyper framgår av följande tablå:

	Under åren 1927—1929 beviljade boningshus i större städer fördelade (i %) efter											
	antal våningar i höjd			antal lägenheter				antal rum (och kök)			
	1	2	3 o. fl.	1	2	3—9	10 o. fl.	1—3	4—7	8—19	20 o. fl.
År 1927	5·2	76·7	18·1	39·8	33·7	14·3	12·2	6·7	57·1	22·3	13·9
» 1928	3·6	63·8	32·6	30·8	28·8	19·5	20·9	5·1	41·4	28·5	25·0
» 1929	5·5	59·0	35·5	34·7	23·4	17·7	24·2	9·1	35·1	27·9	27·9

I motsats till vad förhållandet var i fråga om de under 1929 fullbordade lägenheterna, synas de under året beviljade bostäderna tyda på en blivande relativ ökning i produktionen av smålägenheter. Denna motsättning förklaras dock i huvudsak därav, att i senare fallet en ökad andel av lägenheterna kommer på Stockholm, där ju byggnadsverksamheten i särskild grad är koncentrerad på mindre bostadstyper.

Bostadslägenheter i beviljade byggnadsföretag fördelade (i %) efter storleksgrupper	enkelrum, enkelkök m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 o. fl. rum och kök
År 1927	18·0	31·1	27·8	12·3	5·7	5·1
» 1928	16·4	31·5	27·8	12·3	6·0	6·5
» 1929	24·7	35·2	22·0	9·2	4·0	4·9

Enligt tab. F utgjorde antalet lägenheter med badrum i under år 1929 beviljade byggnadsföretag 12 636, motsvarande 68·2 % av samtliga. Nämnas må, att motsvarande relativa antal för åren 1927 och 1928 beviljade samt för år 1929 fullbordade lägenheter utgjorde resp. 54·7, 55·3 och 56·2 %, vilket tyder på ökning i förekomsten av denna bekvämlighet.

Vill man erfara, vad byggnadsloven ha att meddela rörande den totala byggnadsverksamhetens utvecklingstendenser, bör man uppmärksamma nedanstående tablå, som uppgjorts efter i huvudsak samma grunder som tab. B i det föregående:

	Beräknad nettogolvyta (kvm) i under åren 1928 och 1929 beviljade				
Byggnadsverksamhetens totalvolym enligt åren 1928 o. 1929 i större städer beviljade byggnadslov År 1929	lokaler för förvaltning, skolväsen, sjukvård, biograf- o. rest.-rör. m. m.	lokaler för industriella och kommersiella ändamål	samtliga lokaler, ej avsedda för bostadsändamål	rum avsedda för bostadsändamål	samtliga rum och lokaler
Stockholm	50 013	201 865	251 878	512 500	764 378
Göteborg	16 755	51 425	68 180	181 425	249 605
Malmö	21 481	25 717	47 198	82 975	130 173
Övriga större städer . .	57 679	106 048	163 727	422 025	585 752
Samtliga större städer	**145 928**	**385 055**	**530 983**	**1 198 925**	**1 729 908**
År 1928 . . .	126 637	292 311	418 948	952 925	1 371 873

Den för industriella, kommersiella, administrativa m. fl. ändamål bedrivna byggnadsverksamheten skulle sålunda enligt byggnadslovsuppgifterna ha

Tab. G. Antal bostadslägenheter och rum i 1928 och 1929 beviljade byggnadsföretag inom olika större städer (med över 10 000 inv.)

Städer	Bostadslägenheter i beviljade byggnadsföretag		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1929)	Rum (o. kök) i beviljade byggnadsföretag		Städer	Bostadslägenheter i beviljade byggnadsföretag		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1929)	Rum (o. kök) i beviljade byggnadsföretag	
	1928	1929		1928	1929		1928	1929		1928	1929
Stockholm	4 696	9 368	8 877	11 832	20 500	Göteborg	2 465	2 768	2 364	7 405	7 257
Lidingö	51	25	10	209	124	Mölndal	113	108	93	327	307
Södertälje	72	27	14	248	130	Uddevalla	122	133	88	401	445
Uppsala	236	262	167	931	771	Borås	567	538	374	1 608	1 447
Nyköping	30	60	39	89	194	Trollhättan	22	24	10	90	94
Eskilstuna	144	259	193	514	781	Skövde	57	108	39	216	486
Linköping	129	192	133	414	621	Karlstad	159	157	121	481	505
Norrköping	344	335	219	1 067	1 053	Kristinehamn	54	65	42	188	212
Jönköping	224	217	122	798	825	Örebro	476	406	301	1 202	1 154
Kalmar	196	213	153	588	697	Västerås	160	111	71	480	386
Västervik	42	34	25	132	124	Falun	22	19	10	52	77
Visby	15	25	12	59	85	Gävle	59	54	47	132	134
Karlskrona	.	109	45	.	454	Söderhamn	34	11	6	96	46
Kristianstad	26	113	61	120	379	Härnösand	38	21	15	137	77
Malmö	1 232	1 102	821	3 811	3 319	Sundsvall	106	111	65	397	434
Lund	160	316	225	540	884	Östersund	85	65	45	104	213
Landskrona	12	55	32	40	185	Umeå	66	90	62	186	331
Hälsingborg	594	767	620	1 899	2 271	Luleå	107	55	34	362	192
Ystad	72	38	19	280	145	Samtliga	[1]18 146	18 532	15 176	[1]38 117	47 957
Trelleborg	92	75	60	252	223						
Halmstad	67	101	42	306	395						

ökats med 25·8 % gentemot år 1928. Denna stegring framträder särskilt i fråga om grupperna fabriks- och verkstadslokaler (åren 1928 och 1929 resp. 83 249 och 161 012 kvm) samt garage o. d. (resp. 22 836 och 58 728 kvm) samt är väsentligen lokaliserad till Stockholm och Malmö. För bostadsrummen var stegringen, såsom nyss nämndes, 26·7 % och för samtliga rum och lokaler erhålles ökningstalet 26·1 %. Den sammanlagda arealen i under redogörelseåret inom de större städerna beviljade byggnadsföretag understiger däremot den fullbordade golvytan (1 427 551 kvm) med 16·0 %, vilket dock delvis beror på, att sistnämnda siffra inbegriper hela den statliga och kommunala byggnadsverksamheten, vilken till större delen ej ingår i byggnadslovsstatistiken.

Nu anförda jämförelsetal ge ett intryck av, att inom ett flertal större svenska städer och särskilt i Stockholm den nu pågående byggnadsverksamheten alltjämt håller sig på en hög nivå. Ehuru talen för beviljade byggnadslov synes återspegla ett orubbat förtroende till framtiden från de byggandes sida, bör dock ihågkommas, att den allmänna konjunkturnedgången måste anses innebära ett allvarligt osäkerhetsmoment för fortgången i nuvarande skala av husbyggnadsverksamhet i städerna och för därtill sig anknytande hjälpindustrier.

[1] Häri ingå uppskattade siffror för Karlskrona.

Socialstyrelsens utlåtande över lönekommitténs betänkande.

Avgivet den 10 oktober 1930.

Genom remiss den 1 augusti 1930 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att avgiva utlåtande över ett av 1928 års lönekommitté den 21 juli 1930 avgivet betänkande med förslag till allmänt avlöningsreglemente för ordinarie tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen. Med anledning härav får styrelsen, som förutsätter, att en verklig realprövning av tjänstemännens löner med det snaraste kommer till stånd, anföra följande.

Med utgångspunkt från att lönekommitténs uppdrag icke avsett en realprövning av tjänstemännens löner utan varit uteslutande av löneteknisk art, har kommittén såsom de första och viktigaste momenten av sitt arbete upptagit frågorna om dyrtidstilläggens avveckling och dyrortsgrupperingens omkonstruktion. Beträffande båda dessa frågor har kommittén i det väsentliga ställt sig på samma ståndpunkt som socialstyrelsen tidigare vid olika tillfällen ansett sig böra intaga.

Vad först beträffar *dyrtidstilläggens* avveckling, kan sålunda styrelsen, i anslutning till den av kommittén anförda motiveringen, instämma i kommitténs förslag om en återgång till systemet med fasta löner.

Utöver vad kommittén med avseende å denna fråga framhållit anser sig styrelsen böra särskilt erinra om att den glidande skalan tar sikte endast på förändringarna i levnadskostnader, men däremot icke på de betydelsefulla förskjutningar, som äga rum i andra samhällsgruppers löneställning och det allmänna välståndet över huvud taget. Sådan lönesättning, som kan taga hänsyn till jämväl andra faktorer än levnadskostnadernas förändringar, är därför i regel att föredraga framför glidande löneskalor, som synas ha sin förnämsta, men då också synnerligen viktiga uppgift att fylla under tider av krisartad prisutveckling.

Styrelsen vill i detta sammanhang väsentligt starkare än kommittén understryka betydelsen av att alltjämt äga tillgång till en rationell, regelbundet fortlöpande levnadskostnadsindex, varigenom man noga kan följa levnadskostnadernas växlingar och i varje ögonblick avläsa deras ställning i förhållande till lönenivån. Såsom ytterligare hjälpmedel för bedömande av inträffande förskjutningar i tjänstemännens reallöner, här fattade såsom nominallönerna i deras relation icke blott till levnadskostnaderna utan även till lönerna inom andra verksamhetsområden och till det allmänna välståndet, bör man jämväl äga tillgång till särskilda löne- och välståndsindices. Inom socialstyrelsen utarbetas redan nu en löneindex, avseende att följa lönernas fluktuationer för förvaltningspersonal och arbetare inom olika grenar av det enskilda näringslivet, varjämte vid flera tillfällen undersökningar anordnats rörande löneutvecklingen och löneläget för personal i allmän tjänst. Hithörande statistik måste emellertid för att kunna fylla sitt ändamål undergå en väsentlig utvidgning och omläggning. Frågan härom står också på dagordningen, och även kommittén vitsordar i förevarande betänkande (sid. 125) behovet av dylik statistik åtminstone vad beträffar statens befattningshavare. Aktuell är jämväl frågan om åstadkommandet av en välståndsindex. På grundvalen av en sålunda fullständigad och förbättrad officiell statistik — som givetvis har den största betydelse och användning på olika områden av statlig och privat verksamhet — skulle man äga helt andra möjligheter än tidigare att avgöra både när en ny löneregleringför statens tjänstemän vore av behovet påkallad och på vad sätt den borde verkställas. I lik-

het med kommittén finner emellertid styrelsen det icke vara erforderligt — och ej heller lämpligt — att *på förhand* tillförbinda vare sig statsmakterna eller tjänstemännen att vid en eventuell mera avsevärd ändring i fråga om levnadskostnader eller välstånd taga konsekvenserna härav i löneavseende.

Styrelsen kan vidare ansluta sig till kommittén i vad angår dess förslag om borttagandet vid dyrtidstilläggens inarbetande i de fasta lönerna av å ena sidan de inskränkningar i rätten till dyrtidstillägg, som gälla för vissa befattningshavare och lönelägen, samt å andra sidan nu utgående barntillägg.

I fråga om den s. k. *maximeringen,* enligt vilken dyrtidstillägg icke utgår å den del av månadsavlöningen, som överstiger 800 kr. för nyreglerad och 650 kr. för oreglerad avlöning, innebär avskaffandet av denna bestämmelse enligt styrelsens mening endast en enkel gärd av rättvisa mot de härav drabbade tjänstemännen. Det är ju ingalunda fråga om någon löneförhöjning utan om ett återställande av den genom senaste löneregleringen avsedda löneställningen för dessa tjänstemän. Att de under kristiden med dess starkt begränsade anslagsmedel fått underkasta sig en viss sänkning av denna löneställning, bör väl icke rimligen kunna åberopas som motiv för en stadigvarande försämring. Under åberopande i övrigt av de skäl kommittén anfört uttalar sig styrelsen bestämt för maximeringens borttagande.

Vidkommande den andra inskränkningen i rätten till dyrtidstillägg, vilken inskränkning drabbar befattningshavare, som icke uppnått 25 års ålder eller på grund av försörjningsplikt underhåller barn under 16 år, sammanhänger densamma, liksom även föreskriften om särskilda barntillägg, med frågan om behovsprincipens tillämpning i det statliga lönesystemet. Styrelsen har med avseende å denna fråga haft tillfälle uttala sig i utlåtande den 31 januari 1924 över 1921 års lönekommittés betänkande och härvid med en utförlig motivering tagit bestämt avstånd från behovsprincipen. På ungefär enahanda grunder har kommittén kommit till samma resultat och föreslår alltså borttagandet såväl av lönereduktionen för befattningshavare under 25 år som av de särskilda barntilläggen. Styrelsen instämmer häri, men anser i likhet med kommittén det böra tagas under omprövning, huruvida och i vad mån kompensation skulle *övergångsvis* kunna beredas för bortfallna barntillägg — liksom ock i andra fall, där de av kommittén framlagda förslagen skulle komma att medföra direkt löneminskning av någon betydenhet. Vad särskilt barntilläggen beträffar må erinras, att de för lägre grupper av befattningshavare spela en icke oväsentlig roll. Så t. ex. torde för brevbärare, stationskarlar o. s. v. varje barntillägg representera c:a 2 % av lönen. För löntagare inom denna kategori med flera minderåriga barn skulle alltså borttagandet av barntilläggen komma att medföra en ganska kännbar lönereduktion.

Såsom grundval för dyrtidstilläggens inarbetande i de fasta lönerna har kommittén angivit 17 % av lönen. Vid bedömandet av lämpligheten av denna procentsats har man givetvis att taga hänsyn till levnadskostnadsindex' ställning för närvarande och under de närmast föregående åren. Indextalens växlingar under femårsperioden 1926—1930 avspeglas i de procenttal, efter vilka dyrtidstillägg utgått under nämnda period, och hava dessa procenttal under åren 1926—29 varierat mellan 18 och 17 % i medeltal per år för att under år 1930 nedgå till 14 % och för sista kvartalet av nämnda år till 13 %. I genomsnitt för hela femårsperioden blir dock procenttalet c:a 17 % (närmare bestämt 16·7 %). Möjligt är emellertid, att en ytterligare nedgång av levnadskostnaderna och därmed även av ifrågavarande procenttal är att förvänta under den närmaste tiden. Å andra sidan må erinras, att prisutvecklingen i allmänhet går i kurvor och att nu pågående prisfall snart nog kan komma att avlösas av *prisstegring.* Huru som helst är det av kommittén med utgångspunkt från 17 procents tillägg föreslagna löneläget i jämförelse med levnadskostnadernas stegring och löneutvecklingen på andra områden icke högre än att, såsom kommittén själv framhåller, »någon betänklighet från statens sida mot att lägga nämnda förslag till grund för en fixering av lönerna icke behöver möta, även

om tilläventyrs den närmaste tidsperioden skulle kännetecknas av någon ytterligare minskning i prisen å livsmedel m. m.».

Erinras må även om ett par moment, som äro ägnade att i realiteten förringa värdet av den av kommittén antagna procentsatsen. Sålunda har kommittén själv framhållit, att kommittén vid lönebeloppens fixerande icke kunnat taga någon hänsyn till eventuell ökning av avgifterna för familjepensionering. Styrelsen föreställer sig, att dessa avgifter komma att bliva ganska avsevärda, varvid särskilt må beaktas sannolikheten av synnerligen dryga retroaktivavgifter. Bortfallandet av barntilläggen — även om övergångsbestämmelser komma i fråga — vållar ju också, såsom redan i det föregående påpekats, en viss lönereduktion.

Genomförandet av lönekommitténs förslag till revision av avlöningsförfattningarna skulle icke på någon punkt medföra så avsevärda ekonomiska konsekvenser som i fråga om *dyrortstilläggen*. Kommittén har uppenbarligen funnit, att de bestämmelser härutinnan, som ursprungligen tillkommo i samband med antagandet av lönereglementet för kommunikationsverken vid 1919 års riksdag, genom den följande utvecklingen blivit så föråldrade, att genomgripande reformer vore utan uppskov av nöden.

När socialstyrelsen nu har att taga ställning till kommitténs förslag i berörda avseende, får styrelsen till en början i huvudsak instämma i den karakteristik av grupperingsarbetet och de därigenom vunna resultaten, som av kommittén lämnats. Enligt styrelsens uppfattning ligger det i sakens natur, att man icke med de statistiska metoder, som stå till buds vid utförandet av omfattande dyrortsundersökningar, kan nå längre än till mera summariska resultat. Lika väl som prisnivån i parti och i detalj befinner sig i ständiga fluktuationer från den ena tidpunkten till den andra, lika väl måste man räkna med, att relationen mellan olika orters levnadskostnader, även med jämförelsevis korta intervaller, varierar från den ena tidpunkten till den andra. Dylika förskjutningar orterna emellan, om ock i allmänhet jämförelsevis små, äro synnerligen vanliga, varför en hårdare pressning av de siffermässiga resultaten av grupperingarna bör undvikas. Särskilt vill styrelsen betona de svårigheter, som möta att erhålla tillförlitliga resultat med avseende på graderingen av dyrortsförhållandena å den egentliga landsbygden. Styrelsen undersöker som bekant vid ortsgrupperingarna de viktigaste levnadskostnaderna för hushåll, som verkställa sina inköp i detaljhandeln. I städer och andra större samhällen är detta levnadssätt för det övervägande antalet hushåll det enda möjliga, och metoden torde därför beträffande sådana orter icke kunna möta någon gensaga. Vad åter landsbygden angår, är det endast ett mindretal av befolkningen, som har sin hushållning ordnad på detta sätt. Genom naturahushållning, inköp direkt från producenter eller i övrigt i parti anser man sig där i allmänhet kunna förbilliga sina levnadsomkostnader. Det torde emellertid ligga i öppen dag, att dyrortsgrupperingar, vid vilka hänsyn toges till dylika förhållanden, skulle bliva utomordentligt mödosamma och ändå giva osäkra resultat. Nu anförda omständigheter göra det alltså sannolikt, att de av socialstyrelsen funna jämförelsetalen för de lantliga orternas dyrhet ställa sig högre än vad som motsvaras av de faktiska levnadskostnaderna för hushåll, som i högre grad kunna begagna sig av de resurser vederbörande ort erbjuder. Å andra sidan bör dock uppmärksammas, att åtskilliga hushåll på landsbygden äro i större eller mindre mån hänvisade till att för tillfredsställande av sina skäliga behov göra inköp på andra orter och att i övrigt beträffande vissa kulturbehov utnyttja andra orters resurser. Särskilt för de å landsbygden och å smärre orter stationerade befattningshavarna i högre tjänstegrad torde sistnämnda förhållande göra sig gällande och vara den egentliga orsaken till att för dem skillnaden i levnadskostnader å billiga och dyra orter ställer sig något mindre än som utvisas av den officiella dyrortsgrupperingen.

Med hänsyn till vad sålunda anförts finner styrelsen sig böra till fullo instämma i lönekommitténs förslag, att ortsgruppernas antal minskas från sju till fem. När

samtidigt marginalen för varje särskild grupp ökas, innebär en sådan förändring givetvis en minskad pressning av det statistiska materialet. Från de hittills verkställda grupperingarna har socialstyrelsen den erfarenheten, att med nu rådande sjugruppssystem ett mycket betydande antal orter för varje ny omgruppering undergår förflyttning till högre eller lägre ortsgrupp; stundom har förflyttningen omfattat två steg på en gång. Beträffande många av dessa förflyttningar gäller det visserligen, att de utgöra led i en fortgående utveckling, kanske i de flesta fall i samband med återgången från kristidsförhållandena till ett mera normalt tillstånd i förevarande avseende. I ett stort antal fall har det emellertid befunnits att orter, som från 1919 till 1924 års allmänna gruppering företedde höjnings- resp. sänkningstendens, under den följande 5-årsperioden utvecklat sig i rakt motsatt riktning. Då förändringar i ortsgrupperingen innebära ett icke ringa irritationsmoment, synes det vara i hög grad önskvärt, att systemet jämkas därhän, att åtminstone dessa mera tillfälliga upp- och nedflyttningar i möjligaste mån undvikas. Kommitténs förslag skulle givetvis verka i denna riktning.

I formellt hänseende vill styrelsen i detta sammanhang framhålla, att kommitténs förslag till beteckning av de föreslagna fem grupperna, nämligen I—V, icke är lämpligt, enär de efter andra grunder fastställda dyrortsgrupper, som komma till användning för reglerandet av de skattefria avdragen, ha samma beteckning. Det synes därför bättre att antingen bibehålla den nuvarande bokstavsbeteckningen (A, B, C o. s. v.) eller att använda arabiska siffror (1—5).

I fråga om gruppernas spännvidd har lönekommittén föreslagit, att varje grupp skulle omfatta orter med 100 på varandra följande indextal och att tillsvidare gruppgränserna skulle bestämmas så, att till billigaste grupp skulle föras orter med indextal t. o. m. 970 o. s. v.; till dyraste grupp skulle då komma att höra orter med indextal från och med 1 271. Den nu gällande officiella ortsgrupperingen, utförd på grundvalen av prisstatistiskt material från år 1924, ger vid handen en spännvidd av indextalen från strax under 800 till och med c:a 1 325. Enligt den nya dyrortsundersökning, som verkställts på grundvalen av material från år 1929, har med avseende på de billigaste orterna ingen nämnvärd förändring i berörda avseende ägt rum men däremot för de dyraste en förskjutning uppåt till c:a 1 350. Den totala spännvidden mellan orterna är sålunda enligt den förra grupperingen knappt och enligt den senare drygt 550 enheter.

Med hänsyn till vad styrelsen i det föregående anfört rörande svårigheten att erhålla tillförlitligt material för de egentliga landsbygdsorterna, synes det styrelsen önskvärt, att till den lägsta gruppen hänfördes huvudparten av dylika orter. Det är därför enligt styrelsens mening berättigat, att spännvidden för den lägsta ortsgruppen blir något större än för de följande. Styrelsen får i detta sammanhang erinra, att tidigare inom statsförvaltningen varit genomförd den principen, att dyrortstillägg i ena eller andra formen utgått allenast å sådana orter, där levnadskostnaderna överstigit de för riket i genomsnitt beräknade, sålunda enligt gällande terminologi å orter, vilkas indextal överstigit riksmedeldyrheten 1 000. Ehuru goda skäl synas föreligga för en återgång till detta system, kan dock styrelsen icke förneka, att betydande svårigheter härvid möta, därest icke en sådan åtgärd förknippas med allmän lönereglering. Då så icke är fallet enligt lönekommitténs förslag, synes det styrelsen önskvärt, att övergången från nu gällande bestämmelser göres i möjligaste mån mjuk. Kommitténs förslag, att gruppgränserna skulle sättas vid 970, 1 070, 1 170 och 1 270, skulle innebära, att till den lägsta gruppen fördes orter med en spännvidd i fråga om indextalen av c:a 180 enheter; för de tre mellangrupperna bleve spännvidden 100 enheter och för den högsta gruppen för närvarande c:a 80 enheter. Styrelsen anser sig för sin del böra ifrågasätta en sådan jämkning i detta förslag, att jämväl för den högsta ortsgruppen den faktiska spännvidden bleve 100 enheter, vilket kunde åstadkommas genom att gruppgränserna förlades till jämna 50-tal, sålunda 950, 1 050, 1 150 och 1 250. Härmed skulle även

vinnas en mera naturlig motivering för avgränsningen av grupperna, därigenom att den näst lägsta ortsgruppen komme att omfatta orter med levnadskostnader ungefärligen motsvarande riksmedeldyrheten med lika många — d. v. s. 50 — enheter på vardera sidan om denna. Till den lägsta ortsgruppen komme att hänföras orter med billigare levnadskostnader, och de egentliga dyrorterna komme att fördelas på de tre högsta grupperna.

Spännvidden mellan orterna bildar den naturliga utgångspunkten för fixeringen av lönebeloppen i resp. ortsgrupper. I 1919 års lönereglemente fastställdes för de lägre löneklasserna tillägget i lön från en ortsgrupp till närmast högre till c:a 4·5 % av lönen. Vid denna tidpunkt var marginalen mellan dyra och billiga orter icke större än att den då gällande spännvidden i den officiella ortsgrupperingen, eller 50 enheter, kunde anses naturlig och skälig. När sålunda den genomsnittliga skillnaden i levnadskostnader mellan resp. ortsgrupper var 5 % och skillnaden i lönebelopp 4·5 %, kompenserades 90 % av fördyringen genom ortstillägget.

Sedan dess har, såsom förut omnämnts, marginalen mellan dyra och billiga orter vidgats på sådant sätt, att för närvarande jämväl den på grundvalen av 1924 års dyrortsgruppering genomförda spännvidden av 60 enheter måste anses vara för liten. Då ju lönetilläggen icke undergått någon förändring utan alltjämt per ortsgrupp i de lägre löneklasserna utgå med 4·5 % av lönen, kompenseras sålunda för närvarande endast 75 % av fördyringen. I den av kommittén föreslagna ortsgrupperingen bleve den genomsnittliga skillnaden i levnadskostnader mellan grupperna 10 %. Kommittén föreslår för de lägre löneklasserna en skillnad i lönetillägg av c:a 7·5 %. Kommitténs förslag innebär sålunda visserligen en ökning av spännvidden för ortsgrupperna, nämligen sammanlagt från $7 \times 60 = 420$ enheter vid nuvarande sjugruppssystem till $5 \times 100 = 500$ enheter enligt det föreslagna femgruppssystemet, men anser sig däremot icke böra förorda någon ersättning för den genom det senaste årtiondets utveckling framkallade minskningen i kompensation (från 90 % till 75 %).

Socialstyrelsen kan icke undgå att finna denna utveckling betänklig. Visserligen skulle enligt lönekommitténs förslag befattningshavarna i de här ifrågavarande bäst kompenserade löneklasserna i dyraste ortsgrupp komma upp till ett löneläge ungefär 30 % över det för billigaste ortsgrupp föreslagna mot för närvarande en skillnad av c:a 27 %. Det statliga lönesystemet komme ändock, såsom framgår av de förut anförda siffrorna, icke att på långt när kompensera den genom socialstyrelsens utredningar konstaterade skillnaden i levnadskostnader. Det må jämväl erinras, att det enskilda näringslivet i detta avseende synes hava intagit en annan hållning, åtminstone om man får döma av tillgängliga, för ändamålet användbara uppgifter. Härvid bör visserligen ej förbises, att de särskilda orternas relativa prisdyrhet ingalunda varit den enda faktor, som åstadkommit differenserna mellan ortslönerna, utan att även andra förhållanden spelat en betydande roll vid lönesättningen, såsom personalens organisationsförhållanden, arbetets växlande art och ansvar å de olika platserna m. m. Socialstyrelsens lönestatistik för arbetare inom industrien och närliggande yrken ger sålunda vid handen, att vid en jämförelse mellan arbetare inom ett och samma yrke å orter å ena sidan inom de tre lägsta grupperna tillsammantagna och å andra sidan inom den högsta gruppen det normala är, att de senare ha 40 à 65 % högre lön än de förra och inom åtskilliga yrken än mera (ända till 75 %). Och enligt en lönestatistik för bankpersonalen, utarbetad år 1929 av byråchefen i socialstyrelsen B. Nyström på uppdrag av Svenska bankföreningen, skulle lönen för obefordrad personal i Stockholm överstiga lönen för dylik personal i ortsgrupp C med c:a 40 %. Enligt lönekommitténs förslag skulle motsvarande procentsiffra, under antagande att ortsgrupp C ungefär sammanfaller med grupp II, utgöra c:a 22·5 % för befattningshavare inom de lägsta lönegraderna och successivt sjunka till 13·5 % i högsta löneklassen.

Styrelsen finner sig på grund av vad sålunda anförts böra förorda en sådan om-

arbetning av den av lönekommittén föreslagna löneplanen i dyrortsavseende, att tillägget i lönebelopp från billigaste till dyraste ortsgrupp åtminstone icke må understiga 40 %.

För befattningshavare inom mellangraderna och de högre lönegraderna torde tillägget kunna något reduceras med hänsyn till deras olika förhållanden i levnadskostnadshänseende. Att emellertid denna reduktion ej blott, såsom lönekommittén själv erkänner, för närvarande utan jämväl enligt kommitténs eget förslag är alltför kraftig för att kunna anses skälig, får dock anses obestridligt. Då det övervägande antalet befattningshavare inom hithörande lönegrader äro stationerade å orter inom de dyraste grupperna, innebär ifrågavarande lönereduktion för dem en väsentlig sänkning av levnadsstandarden under den, som å billigare orter enligt löneplanen är dem tillförsäkrad. Vad i en av kommitténs bilagor särskilt framhållits rörande levnadskostnadernas utveckling för hushåll å denna standard — nämligen att stegringen sedan 1914 för dem måste antagas vara ett tiotal enheter större än som utvisas av levnadskostnadsindexen — gör berörda orättvisa så mycket mera kännbar. På grund härav får styrelsen hemställa om en omarbetning av kommitténs förslag på förevarande punkt i syfte att dyrortstilläggen inom de löneklasser, där dessa tillägg underkastats reduktion, må höjas till närmare procentisk jämställdhet med de för lägre grader avsedda tilläggen.

Vad beträffar lönekommitténs förslag att *totala* omgrupperingar av orterna i dyrhetshänseende blott böra företagas i samband med allmänna löneregleringar, så kan styrelsen för sin del lämna sin anslutning härtill endast under förutsättning, att effektiva garantier vinnas för att — såsom t. ex. kommunikationsverkens lönekommitté av år 1918 förordade — en dylik lönerevision kommer till stånd periodiskt och med så korta mellantider som exempelvis de av sagda kommitté föreslagna femårsperioderna. Sker icke detta, måste det nämligen befaras, att ortsgrupperingen blir föråldrad och därför icke kan på behörigt sätt fylla sitt ändamål. Det bör härvid beaktas, att de s. k. skattegrupperingarna enligt statsmakternas beslut skola förnyas vart femte år. Sistnämnda grupperingar ha dock vida mindre ingripande konsekvenser för den enskilde än lönegrupperingarna. Därjämte får styrelsen framhålla, att det av styrelsen sammanbragta materialet för lönegrupperingarna i mycket betydande utsträckning utnyttjas i löneavseende inom det enskilda näringslivet och jämväl kommer till användning vid uppgörandet av andra avtal av ekonomisk natur. Enligt styrelsens förmenande skulle därför, även om den officiella lönegrupperingen förlänades längre giltighet än för närvarande, så starka och väl motiverade krav komma att framföras på tätare omgrupperingar av orterna, att dessa krav icke gärna kunde åsidosättas. Det skulle då kunna uppstå den enligt styrelsens förmenande ohållbara situationen, att en moderniserad ortsgruppering funnes, som likväl icke finge tillämpas med avseende på statens egna befattningshavare.

Om kommittén anser totala omgrupperingar av orterna böra undvikas under den tid en löneregleringäger giltighet, finner kommittén däremot oundgängligt, att någon möjlighet beredes för omflyttning av enstaka orter, dock endast »i fall av påtagligt ändrade förhållanden å en ort (t. ex. en lantkommun blir stor industriort eller vice versa)». Styrelsen får i anledning härav till en början framhålla, att enligt vad styrelsens erfarenhet ger vid handen framställningar rörande omplacering av orter i dyrortsgrupp endast äro att förvänta, när möjlighet till uppflyttning anses föreligga, men däremot praktiskt taget aldrig i motsatt fall. Skulle det åläggas styrelsen att i de fall, då sänkning kunde förmodas, taga initiativ till utredning härutinnan, lärer det icke kunna undvikas, att härmed komme att följa mycket stora vanskligheter i fråga om åstadkommandet av erforderliga upplysningar. Nedflyttning av orter under gällande grupperingsperiod kunna därför endast i ytterst sällsynta undantagsfall tänkas ifrågakomma. Däremot äro enligt styrelsens förmenande restriktiva bestämmelser erforderliga, för att icke framställningar om uppflyttning skola inkomma i alltför stor utsträckning. Enligt kommitténs förslag skulle

uppflyttning kunna ifrågakomma, så snart man från en ort kunde uppvisa, att levnadskostnaderna å orten överhuvud stigit sedan det senaste grupperingstillfället, icke att de stigit i förhållande till riksmedeldyrheten. Ej blott om den allmänna prisnivån är i stigande under loppet av den tid en ortsgruppering är gällande, utan även vid ungefär stillastående prisnivå skulle emellertid, med hänsyn till den ständiga fluktuationen orterna emellan av priserna från tid till annan, en dylik bevisning säkerligen komma att lyckas för ett mycket stort antal orter. Det därav följande osäkerhetstillståndet synes styrelsen betänkligt. Det förefaller ej heller styrelsen sannolikt, att det, även om någon påtaglig förändring av näringslivet på orten icke ägt rum, i längden skulle vara möjligt att förvägra intresserade å olika orter att söka åvägabringa en dylik bevisning, om de ansåge sig ha utsikt att genomföra en dylik.

När styrelsen sålunda ställer sig synnerligen tveksam till de av lönekommittén föreslagna anordningarna med avseende på dyrortsgrupperingarnas förnyande, vill styrelsen å andra sidan ansluta sig till det från tjänstemannahåll framkomna yrkandet, att Kungl. Maj:ts nuvarande befogenhet att förordna om förändring av gruppgränsernas belägenhet i förhållande till riksmedeldyrheten från den ena ortsgrupperingen till den andra måtte upphöra. Dylika förändringar av gruppgränserna kunna visserligen motiveras med förskjutningar i spännvidden mellan levnadskostnaderna å dyra och billiga orter. Då dessa förändringar av gruppgränserna emellertid icke utan riksdagens medverkan kunna åtföljas av motsvarande förskjutningar i lönebeloppen, torde de icke böra ifrågakomma utan att riksdagen sättes i tillfälle att samtidigt taga behovet av ändringar i såväl gruppgränser som löneplan under övervägande. Då vidare enligt gjorda erfarenheter förändringar av gruppgränserna genom Kungl. Maj:ts beslut äro ägnade att väcka ond blod inom tjänstemannakårerna, där de tolkas som i administrativ väg gjorda löneregleringar, synes det styrelsen önskvärt, att de upphöra.

Styrelsen övergår nu till att behandla de särskilda författningsförslagen.

Styrelsen finner kommitténs förslag om utfärdande för hela den civila statsförvaltningen av ett gemensamt avlöningsreglemente, innefattande de grundläggande lönebestämmelserna, vara ur styrelsens synpunkt tillfredsställande. Att samtliga tjänstemän nu skulle bliva delaktiga av förmåner, som hittills varit förbehållna enbart åt kommunikationsverkens (och ett fåtal andra verks) befattningshavare, såsom fri läkarvård, synes utgöra ett berömvärt försök av kommittén att åstadkomma rättvisa i lönehänseende de olika verken emellan. I övrigt må framhållas, att de föreslagna författningsförslagen vid en jämförelse med nu gällande avlöningsbestämmelser måste tillerkännas avsevärda förtjänster såväl med avseende å bestämmelsernas sakliga innehåll som i fråga om författningstextens avfattning.

Förslagen ha emellertid givit styrelsen anledning till erinringar i nedan angivna hänseenden.

Förslaget till avlöningsreglemente.

3 § (ang. bisysslor).

Det torde knappast vara möjligt att på ifrågavarande område vidtaga en anordning, som är ägnad att på ett ändamålsenligt, likformigt och smidigt sätt tillgodose de olika synpunkter, som här äro att beakta. Då emellertid kommitténs förslag på det hela taget synes tillfredsställande, har styrelsen ansett sig kunna lämna detsamma utan erinran.

Man torde få förutsätta, att bestämmelserna komma att tillämpas på ett så måttfullt sätt, att intrång ej göres på tjänstemännens rätt att disponera över sin fritid eller att tillvarataga sina medborgerliga intressen.

6 § (ang. uppflyttning till högre löneklass).

Då av bestämmelserna icke framgår, i vad mån tid, då partiell tjänstledighet åtnjutits, skall medräknas vid beräkningen av den tid, som erfordras för vinnande av uppflyttning, lärer man få utgå från att sådan tid ej behöver frånräknas.

11 § (ang. semester).

Styrelsen har funnit goda skäl tala för bifall till det av fröken Kôersner reservationsvis (sid. 308) framställda förslaget, att tjänstemän i lönegraderna 1—10 med kontorsarbete skola i semesterhänseende jämställas med tjänstemän i 11—23 lönegraderna.

Vad särskilt socialstyrelsens personal angår, har erfarenheten utvisat, att stillasittande arbete under 7 timmar dagligen verkat oförmånligt på hälsan. Styrelsen har även beträffande tjänstemän med kort tids semester kunnat förmärka en tendens att utöka semestern på egen bekostnad.

En utsträckning av semestern för personalen i ovan angivna lönegrader synes därför befogad.

Det synes av praktiska skäl böra tagas under övervägande, huruvida icke semester, som på grund av tjänstgöringsförhållandena ej kunnat uttagas under ett kalenderår, borde få tillgodonjutas under loppet av första hälften (icke blott första kvartalet) av påföljande år.

Med hänsyn till önskvärdheten, att kostnaderna för kommittéer och utredningar genom sakkunniga ävensom för andra ändamål icke skola belasta de för ämbetsverken anvisade anslagen, synes det kunna ifrågasättas, om icke tjänstemän, som under längre tider åtnjuta ledighet på grund av offentliga uppdrag, lämpligen böra erhålla semester på bekostnad av det statsorgan, som tager deras tjänster i anspråk.

15 § (ang. sjukledighet).

Styrelsen anser sig böra livligt tillstyrka kommitténs förslag om borttagande av den underliga konstruktion, som innefattas i nu gällande avlöningsreglemente och som gör rättigheten till kostnadsfri sjukledighet beroende av semesterns längd. Det torde emellertid få anses skäligt, att samtliga befattningshavare utan åtskillnad erhålla rätt till någon tids sådan ledighet per år. Det av fröken Kôersner (sid. 309) reservationsvis framlagda förslaget, att vid sjukdom av längre varaktighet än 3 dagar oavkortad lön skall utgå fr. o. m. 4:de sjukdomsdagen under sammanlagt högst 15 dagar per kalenderår, synes styrelsen utgöra en lämplig lösning av frågan, vadan styrelsen anser sig kunna instämma i detta förslag.

21 § (ang. vikariatslön).

Ehuru de i denna paragraf föreslagna bestämmelserna äga vissa företräden framför de nu gällande, kunna de likväl icke anses tillfredsställande. Även de föreslagna bestämmelserna skulle, liksom de nu gällande, verka på ett slumpartat och ofta obilligt sätt samt leda till svårigheter och bristande enhetlighet i tillämpningen.

Beträffande det i andra stycket av 2 mom. förekommande uttrycket »i följd» är det — liksom i fråga om samma uttryck i nu gällande avlöningsbestämmelser — ovisst, vilken inverkan ett avbrott i följden skall utöva (t. ex. avbrott på grund av semester, sjukdom eller annan ledighet eller ock på grund av den ordinarie befattningshavarens inträde i tjänst någon kortare tid). Om hänsyn icke skall tagas till avbrott, som varar endast kort tid eller som orsakas av visst slags ledighet, t. ex. semester, böra uttryckliga föreskrifter härom meddelas. Bäst vore, om uttrycket »i följd» kunde undvaras i författningstexten.

Det synes även tveksamt, huru lång tid vikariatslön, som börjat utgå enligt berörda andra stycke av 2 mom., skall kunna åtnjutas. Av styckets ordalydelse framgår ej, huruvida det är tillräckligt att en gång ha så att säga intjänat de erforderliga sex månaderna för att sedan år efter år få uppbära vikariatslön, oavsett av-

brott i förordnandena, eller om avbrott av viss längd skall föranleda, att vikariatslönen upphör och vederbörande tjänsteman ånyo måste intjäna sex månaders förordnandetid, innan vikariatslön på nytt kan börja utgå.

Styrelsen vill ifrågasätta, huruvida icke den bestämmelse, som innefattas i förslagets 2 mom. andra stycket, kunde ersättas med en föreskrift att en tjänsteman, som under ett kalenderår uppburit i 1 mom. stadgad vikariatsersättning under viss tid, förslagsvis 45 dagar, därefter skulle vid förordnande å tjänst inom samma lönegrad åtnjuta vikariatslön under återstoden av kalenderåret. Vid stadigvarande vikariat, där vikarien erhållit sitt förordnande efter ledigförklaring, ävensom i de fall, då Kungl. Maj:t därtill lämnade särskilt medgivande, skulle vikariatslön utgå under hela förordnandetiden.

26 § (ang. övertidsersättning).

Det synes skäligt, att övertidsersättning utgår med belopp för timme räknat, ej understigande den ersättning per timme, som vederbörande tjänsteman äger uppbära för sitt arbete under den ordinarie arbetstiden.

Tilläggsbestämmelserna.

Det av kommittén med motivering vid 43 § 4 mom. i avlöningsreglementet (sid. 190) framlagda förslaget om att en särskild ersättning med årligt belopp av 1 000 kr. skulle utgå till ställföreträdarna för cheferna för vissa verk, bl. a. socialstyrelsen, varom stadgande borde införas i tilläggsbestämmelserna, får styrelsen livligt tillstyrka såsom en lämplig och rättvis anordning.

Från beslutet voro byråchefen *Andersson* samt t. f. byråcheferna *Nyström* och *Nilson* av skiljaktig mening. Den förstnämnde förklarade sig icke i allo kunna biträda, vad styrelsen anfört i fråga om orternas omgruppering i dyrortshänseende, utan förordade, att det liksom nu borde tillkomma Kungl. Maj:t att inom löneplanens ram förordna om jämkningar i fråga om gruppgränsernas belägenhet. De båda senare reservanterna företrädde åter den meningen, att styrelsen i sitt yttrande bort uttala sig icke blott emot avskaffande av nuvarande barntillägg, utan även till förmån för införande av ökade och efter barnantalet avpassade lönetillägg för familjeförsörjare såsom innebärande den bästa hjälpen för just de under nuvarande system sämst ställda statstjänarna och på samma gång ett medel till förhindrande av nativitetens fortsatta betänkliga nedgång.

Socialstyrelsens utlåtande rörande ifrågasatt inrättande av intagningsnämnder för vissa interneringsmål.

Avgivet den 10 november 1930.

Genom beslut den 20 oktober 1930 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att före den 10 november samma år avgiva utlåtande över en inom socialdepartementet upprättad promemoria angående ifrågasatt inrättande av nytt organ för handläggning i andra instans av ärenden enligt den föreslagna vanartslagen m. m. Till åtlydnad härav får socialstyrelsen anföra följande.

Till en början må erinras, att socialstyrelsen tidigare avgivit utlåtanden dels den 31 mars 1924 över fattigvårdslagstiftningskommitténs betänkande av den 21 december 1922 med förslag till lag om lösdrivares behandling med flera författningar, dels den 3 november 1926 över dåvarande revisionssekreteraren R. von Kochs betänkande av den 30 juni 1926 med förslag till lag om behandling av vissa arbetsovilliga och samhällsvådliga m. m. och dels den 18 november 1929 över ett av tillkallade sakkunniga den 30 maj 1929 avgivet betänkande med förslag till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art.[1]

Till det förstnämnda utlåtandet voro såsom bilagor fogade en av socialstyrelsens expert för alkoholistvården, professorn O. Kinberg, författad socialmedicinsk studie »Om lösdrivare och deras behandling» och en av biträdande fattigvårdsinspektören i Stockholm N. Öström författad uppsats »Fattigvården och lösdrivarna i Stockholm». Samtidigt överlämnade styrelsen redogörelse för en verkställd undersökning rörande manliga tvångsarbetare i Sverige år 1923, vilken redogörelse publicerats i Sociala Meddelanden (1924 nr 5, sid. 377 ff.). Sedermera har styrelsen verkställt en undersökning rörande kvinnliga tvångsarbetare i Sverige under åren 1916—1924, varför redogörelse publicerats i Sociala Meddelanden (1925 nr 2, sid. 133 ff. och nr 3, sid. 163 ff.).

Socialstyrelsen har sålunda ganska ingående sysselsatt sig med frågan om lösdrivarna och deras behandling, varvid även de önskemål, som den remitterade promemorian avser att tillgodose, varit föremål för överväganden. Vad styrelsen beträffande sistberörda ämne låtit komma till uttryck i ovan omförmälda trenne utlåtanden, har styrelsen ej funnit anledning frångå.

Det hade varit önskvärt, att reglerna för de anordningar, som ifrågasättas i promemorian, närmare utformats, helst i utarbetade förslag till författningar, åtminstone i vad rör förslagen till vanartslag och till ny alkoholistlag. I avsaknad av sådana författningsförslag kan styrelsen ej bilda sig en fullt säker uppfattning om de uppgifter och befogenheter, som enligt promemorian skulle tilläggas den ifrågasatta intagningsnämnden. Såsom nedan något närmare utvecklas, kan tvekan uppstå, huruvida vissa till synes naturliga begränsningar av nämndens uppgifter i verkligheten skulle kunna konsekvent genomföras på författningsmässigt sätt. Styrelsen har därför icke kunnat tillfullo överblicka konsekvenserna av de ifrågasatta ändringarna.

De i promemorian ifrågasatta anordningarna åsyfta uppenbarligen att skapa ökade garantier mot missbruk vid sådant frihetsberövande, som kan ske närmast

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1924, sid. 367; årg. 1926, sid. 984; årg. 1929, sid. 963.

jämlikt vanartslagen men även jämlikt alkoholistlagen, barnavårdslagen och fattigvårdslagen. Styrelsen har sig nogsamt bekant, att en ganska vitt utbredd opinion kräver sådana garantier, företrädesvis i vad rör tillämpningen av den ifrågasatta nya vanartslagen. Anmärkas må emellertid, att vid de undersökningar, som styrelsen tidigare verkställt rörande vissa manliga och kvinnliga tvångsarbetare och varvid samtliga behandlade fall gjorts till föremål för ingående, individuell undersökning, man ej funnit stöd för uppfattningen, att missbruk förekommit, när dessa personer i administrativ väg berövats sin frihet för längre eller kortare tid. Tvärtom har styrelsen i de undersökta fallen trott sig kunna konstatera tungt vägande skäl för de från samhällets sida vidtagna tvångsåtgärderna.

Den opinion, som till tryggande av rättssäkerheten velat lägga hithörande mål, främst lösdrivarmålen, under domstols prövning, lärer därmed särskilt ha åsyftat offentlighet vid förhör, möjlighet till vittnens hörande på ed samt beredande av rättegångsbiträde åt de felande. De i promemorian ifrågasatta anordningarna avse uppenbarligen att tillgodose detta krav på domstolsförfarande, i och med att man velat förläna den ifrågasatta intagningsnämnden domstols karaktär.

Socialstyrelsen har tidigare uttalat och hyser alltjämt tvivel huruvida offentlighet vid förhören lämpar sig vid behandling av mål rörande vanartiga och alkoholister. I själva verket torde sådan offentlighet många gånger, ja kanske i de flesta fall, tillskynda individen onödiga lidanden och det nuvarande förfarandet för honom te sig mera humant och önskvärt. Särskilt tänker styrelsen på det föga humana i att giva offentlighet åt behandlingen av vissa alkoholistfall, där ej sällan intima familjeförhållanden måste beröras vid undersökningen. Det kan här gälla personer, vilka, med bortseende från sitt alkoholmissbruk och därav föranledda följder, fört en socialt oklanderlig vandel. Även beträffande vanartade, speciellt där fråga är om yngre personer i mindre avancerat förfall, torde offentligheten ofta verka olämplig. Uteslutet är för övrigt ej heller, att bättre utredning stundom kan vinnas vid ett enskilt välvilligt lett förhör.

I mål rörande intagning å anstalt av alkoholister och vanartade gäller det, såsom styrelsen vid upprepade tillfällen framhållit, icke så mycket att leda i bevis, huruvida individen begått eller icke begått vissa enstaka handlingar, utan att söka få fram en sådan bild av individens hela livsföring, som medgiver ett bedömande av frågan, vilka förbättringsåtgärder i varje särskilt fall äro de mest ändamålsenliga. Vid den utredning, som för sådant syfte erfordras, lärer det endast undantagsvis krävas, att vittnen höras på ed.

Kraven på offentlighet vid förhör, möjlighet till vittnens hörande samt på beredande av biträde åt den felande kunna också tillgodoses, utan att man därför behöver lägga målen under domstols prövning, och ha även blivit beaktade i de föreliggande förslagen till vanartslag och till ny alkoholistlag.

Vidare må erinras, att tvångsintagning å allmän alkoholistanstalt sker efter beslut av samma myndighet, som har att döma till tvångsarbete, utan att detta, såvitt styrelsen kunnat förmärka, visat sig ägnat att mera allmänt ingiva opinionen farhågor för obefogade eller godtyckliga ingripanden. Den skillnad i opinionens ställning till ingripanden enligt den nuvarande lösdrivarlagstiftningen och enligt alkoholistlagen torde förnämligast vara att tillskriva tvenne omständigheter, nämligen dels att alkoholistlagen — i motsats till den nu gällande lösdrivarlagen — på ett klart sätt framhäver, att syftet med intagning å allmän alkoholistanstalt är individens tillrättaförande och förbättring, och dels att intagningsåtgärderna enligt denna lag i regel förberedas av folkvalda lekmannaorgan, nykterhetsnämnderna, varvid sålunda det allmänna medborgerliga omdömet i varje särskilt fall får komma till sin rätt och i väsentlig mån bliva utslagsgivande för frågan om internering.

Med de gynnsamma erfarenheter, som vunnits vid alkoholistlagens nu ungefär 14-åriga tillämpning, har styrelsen i sina utlåtanden rörande vanartslagen gjort sig till förespråkare för tanken, att alkoholistlagen i väsentlig mån skulle tjäna

till förebild för en reviderad lagstiftning på förevarande ganska närliggande område.

Nu åsyftade synpunkter hava också i väsentlig mån vunnit beaktande i det förslag till vanartslag, som i proposition nr 240 framlades för 1930 års riksdag. Detta förslag kan knappast lämna rum för tvekan, att den ifrågasatta lagstiftningen i första rummet åsyftar den vanartiges förbättring genom en efter graden och arten av hans vanart avpassad serie av samhällsåtgärder. Det bestraffningsmoment, som i någon mån vidlåder den nuvarande lösdrivarlagen, är bortelimineral och den individuella vårdsynpunkten har blivit helt dominerande. Vidare har, på samma sätt som i den gällande alkoholistlagen, ett väsentligt avgörande lagts i händerna på folkvalda organ, de föreslagna så kallade skyddsnämnderna. Styrelsen föreställer sig, att bland annat dessa reformer och i övrigt hela den i påfallande grad humana anda, som präglar detta förslag, skulle, om förslaget i oförändrat skick upphöjdes till lag, vara ägnade att efter hand bryta udden av farhågorna för administrativt godtycke.

Emellertid ligger det ju i sakens natur, att betryggande garantier mot missbruk vid åtgärder, som beröra den enskilda individens frihet, böra eftersträvas. Framhållas må även den synnerliga vikten av att förevarande lagstiftning icke mötes med misstroende utan bäres upp av en allmän opinion, som inser behovet av densamma, förstår dess syfte och accepterar dess medel. Om berättigade krav på ytterligare garantier resas, bör enligt styrelsens mening intet eftersättas för att tillgodose dem, och få även avsevärda kostnader ej avskräcka därifrån. Den livsföring, som i det föreliggande lagförslaget betecknas som vanart, tillskyndar samhället så betydande kostnader på mångahanda sätt, att en lagstiftning, som på effektivt sätt kunde motverka denna samhällsföreteelse, skulle medföra jämväl ekonomiska fördelar.

I remitterade promemorian framföres nu förslag om inrättande av en särskild så kallad intagningsnämnd, vilken skulle övertaga de funktioner, som för närvarande eller enligt de föreliggande förslagen tillkomma länsstyrelserna. Nämnden, vilken skulle erhålla domstols karaktär, skulle sålunda väsentligen ha att övertaga prövningen av mål rörande förlust av friheten.

Med avseende härå må till en början framhållas, att den internering, varom här är fråga, lärer vara av principiellt enahanda beskaffenhet, vare sig den äger rum jämlikt den föreslagna vanartslagen, alkoholistlagen, fattigvårdslagen eller barnavårdslagen, varför det också synes lämpligt, att åtgärderna vidtagas i enahanda ordning.

Rörande nämndens föreslagna sammansättning synes i och för sig ingen erinran vara att göra. Deltagandet av en ordinarie domare med ställning såsom ordförande i nämnden torde vara ägnat att tillgodose de önskemål, som i detta avseende framställts. Med hänsyn till att psykiska defekter ofta kunna konstateras hos klientelet, synes det lämpligt, att en läkare erhåller säte och stämma i nämnden. Att enligt förslaget även två lekmän skulle ingå såsom ledamöter i nämnden står i full överensstämmelse med de principer rörande lekmannainflytandet på förevarande område, vilka styrelsen, såsom nämnts, tidigare förfäktat.

På förslagets kreditsida lärer böra antecknas, att dess genomförande skulle medföra en viss lättnad i länsstyrelsernas arbetsbörda, något som med hänsyn till dessas i regel hårda arbetsbelastning antagligen skulle hälsas med tillfredsställelse.

Å andra sidan synes den föreslagna anordningen icke kunna undgå att medföra allvarliga olägenheter. Härvid må till en början framhållas en ingalunda oväsentlig praktisk detalj. Mål av ifrågavarande art påkalla ofta, ja merendels, skyndsam behandling. Erinras må här särskilt om de fall, där individen av den lokala myndigheten tagits eller efter beslut av myndigheten i andra instans omedelbart bör tagas i förvar, exempelvis vid provisoriskt omhändertagande av sådana personer, vilka kunna befaras begå våldsdåd. Den ifrågasatta nämndens verksamhet skulle

enligt sakens natur i flertalet län näppeligen bliva annat än intermittent, vilket skulle försvåra den ofta nödvändiga omedelbara kommunikationen mellan nämnden och den lokala myndigheten. Påpekas må, att en betydelsefull strävan i fråga om nykterhetsnämnderna just är att trygga möjligheten till fortlöpande arbete mellan nämndernas sammanträden. Intermittensen i intagningsnämndens verksamhet skulle skapa olägenheter av analog beskaffenhet med dem, som man nu söker övervinna, i vad angår det lokala organet och vilka icke torde bliva mindre framträdande i fråga om vanartslagens tillämpning. Länsstyrelsernas kontinuerliga, ämbetsmannamässiga verksamhet, vilken erbjuder de lokala organen möjlighet till daglig, tryggad kommunikation, innebär här ett väsentligt företräde.

Vid utformningen av såväl vanarts- som alkoholistlagen har man medvetet strävat efter att lägga huvudvikten på åtgärder av förebyggande natur. Berövandet *av friheten har klart framhävts vara en yttersta nödfallsutväg, som får tillgripas*, endast där andra åtgärder befinnas utsiktslösa. Vidare har man i de fall, där ett ingripande mot friheten måst göras, velat stödja resultaten av anstaltsvården genom en serie eftervårdande åtgärder. Frihetsberövandet är sålunda, där det måste tillgripas, endast ett led i ett helt komplex av åtgärder vid lagtillämpningen och bör städse på det sorgfälligaste inordnas i detta sitt naturliga sammanhang och bedömas mot bakgrunden av detsamma. Visserligen ankommer det närmast på de lokala myndigheterna att träffa förebyggande och eftervårdande åtgärder, men den beslutande myndigheten får aldrig lämna dessa ur sikte vid sitt bedömande av de förekommande fallen.

Såväl de förebyggande som eftervårdande uppgifterna äro av rent administrativ natur. Vid själva domfällandet kan intagningsnämnden alltså icke utan att åsidosätta lagens mening så att säga renodla sina beslut utan måste städse betrakta dem såsom ett led i en kedja av administrativa åtgärder. Och vid bedömandet av fallen måste tagas i betraktande icke blott personens eget individuella förhållande till de i lagstiftningen uppställda indikationerna för ett ingripande, utan jämväl till hans miljö- och familjeförhållanden med mera. Ståndpunktstagandet i interneringsfrågor sammanhänger även på denna grund ofta med och måste åtföljas av andra åtgärder av positiv natur. Det kan också såväl i alkoholistlagen som i förslaget till vanartslag påvisas många paragrafer, som uttryckligen hänvisa den beslutande myndigheten att överväga, huruvida andra åtgärder böra ifrågakomma, exempelvis huruvida vederbörande lämpligen bör omhändertagas enligt fattigvårdslagen och icke enligt vanartslagen. Härvid krävas icke allenast överväganden och hänsynstaganden utan i stor utsträckning även positiva åtgärder från den beslutande myndighetens sida.

I promemorian antydes, att intagningsnämndens uppgifter ej skulle begränsas enbart till beslut, som avsåge frihetsberövande. Härvid inställa sig i åtskilliga fall frågor om nämndens kompetensområde.

Enligt såväl vanarts- som alkoholistlagen — styrelsen syftar härvid på de båda föreliggande förslagen — har polismyndighet i flera fall initiativrätt. Oftast torde polismyndigheten få anledning till sådant initiativ i sin egenskap av ordningsmakt. Man frågar sig då, om den uppsikt och ledning, som länsstyrelse har att utöva över de lokala polismyndigheterna, skall överflyttas på intagningsnämnden i sådana fall, där internering på alkoholist- eller arbetsanstalt kan ifrågasättas. En sådan fördelning i utövandet av berörda uppgifter synes icke lämpligen låta förena sig med länsstyrelsens ämbetsställning.

Enligt 12 § alkoholistlagen äger »sökande hos länsstyrelse påkalla förständigande för nykterhetsnämnd att vidtaga hjälpåtgärder eller att själv göra ansökan om förordnande om personens intagande å allmän alkoholistanstalt». Ehuruväl det i förevarande sammanhang rör sig om besvärsförfarande, lärer ansökan, i och med att den alternativt kan avse intagning på anstalt, böra ställas till intagningsnämnden. Skulle det då också ankomma på intagningsnämnden att, om intagning å anstalt ej

befunnes böra komma till stånd, förständiga nykterhetsnämnden att vidtaga hjälpåtgärder? Enligt 16 § samma lag äger länsstyrelsen meddela föreläggande för nykterhetsnämnd. Skall denna befogenhet överflyttas på intagningsnämnden? Enligt 17 § 2 mom. kan liknande förhållande uppkomma.

Det förtjänar här nämnas ett exempel på de vanskligheter, som inställa sig, då det gäller att ur länsstyrelsernas ämbetsområde utbryta hithörande frågor, jämväl där de direkt avse intagning å anstalt. Enligt 17 § 1 mom. alkoholistlagen äger länsstyrelse på eget initiativ förordna om straffriförklarade alkoholisters intagning å anstalt. Skola sådana personer av länsstyrelsen överlämnas till intagningsnämnden, ehuruväl intagningen på alkoholistanstalt synbarligen endast är en av de ofta betydelsefulla åtgärder, som länsstyrelsen har att överväga i dylika fall?

I 23 § vanartslagen ges ett särskilt belysande exempel på, att frågorna om intagning å anstalt och om inledande av andra förfaranden äro så nära sammanflätade med varandra, att de näppeligen kunna skiljas åt. Om sålunda de förra skola ankomma på intagningsnämndens prövning, synes denna också böra hava att pröva de senare.

Man kan också fråga sig, om nämnden skulle besitta den personliga kännedom om de lokala myndigheterna — kommunala såväl som polismyndigheter — den auktoritet mot dessa och i sista hand de maktmedel mot dem, varöver länsstyrelse förfogar och som torde vara en oomstritt värdefull tillgång för länsstyrelserna.

Alla de fyra lagar, varom här företrädesvis är fråga, nämligen vanartslagen, alkoholistlagen, barnavårdslagen och fattigvårdslagen, äro nära sammanflätade med varandra i den praktiska tillämpningen. Bestämmelserna i var och en av dessa lagar bildar även enhetliga system. Handläggningen av ett mål jämlikt en paragraf kan ofta giva indirekt anledning till åtgärder enligt en annan.

Enligt styrelsens mening skulle den ifrågasatta anordningen, konsekvent genomförd, kunna befaras leda till, att man rent av bleve nödsakad överflytta hela länsstyrelsernas befattning med dessa lagar till intagningsnämnderna, vilka sålunda bleve nya, vid sidan av länsstyrelserna fungerande centrala länsorgan med övervägande administrativa uppgifter. Anmärkas må också, att det just varit länsstyrelsernas administrativa karaktär, som föranlett önskemålet att från länsstyrelserna bortflytta här ifrågavarande mål och att för deras handläggning tillskapa en ny domstol.

I allt fall är det uppenbart, att intagningsnämndernas arbetsbörda åtminstone i vissa län skulle bliva ganska omfattande och påkalla en häremot svarande organisation. Påtagligen bleve det förenat med vissa svårigheter för ordinarie domare att med sin tjänst förena chefskapet för ett dylikt organ.

Med hänsyn till nu berörda olägenheter med den i remitterade promemorian föreslagna anordningen har styrelsen ansett sig böra tillse, huruvida någon annan anordning för tillgodoseende av enahanda syfte lämpligen skulle kunna ifrågakomma.

Till en början må då erinras, att styrelsen redan i tidigare utlåtande framkastat tanken på att förstärka länsstyrelserna vid behandlingen av hithörande frågor med särskilda tillkallade bisittare.

På skäl, som här icke torde behöva närmare utvecklas, men som nära sammanhänga med hela länsstyrelseinstitutionens karaktär, lärer det emellertid möta svårigheter att förläna sådan ställning åt samtliga de fyra personer, vilka enligt promemorian skulle bilda en intagningsnämnd.

En tredje möjlighet, som synes särskilt förtjäna övervägas, vore att — med mönster från lagarna den 22 april 1927 om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och om internering av återfallsförbrytare — tillskapa en sakkunnig remissinstitution, exempelvis av likartad sammansättning som den ifrågasatta intagningsnämnden, vars behörighet emellertid lika med interneringsnämndens skulle begränsas till vetorätt mot ifrågasatta beslut rörande frihetsförlust. Då sådant be-

slut icke kunde komma till stånd, med mindre ej blott länsstyrelsen utan även nämnden funne åtgärden befogad, skulle anordningen uppenbarligen skapa synnerligen starka garantier mot internering i oträngt mål.

Vid realiserandet av en dylik tanke synas två alternativ möjliga, nämligen att tillskapa antingen en för hela riket gemensam central prövningsinstans eller ock lokala sådana i varje residensstad.

Till förmån för det förra alternativet talar i främsta rummet den omständigheten, att det torde erbjuda större möjligheter att förvärva för uppgiften fullt kvalificerade krafter och därmed ökad auktoritet. Vidare skulle en sådan central nämnd, i och med att den finge sig ålagt att yttra sig i samtliga förekommande mål av ifrågavarande slag inom landet, förvärva en betydande, värdefull praktisk erfarenhet och överblick över lagtillämpningen. Enhetlighet i tillämpningen skulle främjas. Såsom en olägenhet åter framstår, att förfarandet väsentligen — i allt fall städse i de fall, där länsstyrelsen hade sitt säte å annan ort än centralnämnden — finge ske skriftligt utan möjlighet till de personliga iakttagelser, som onekligen måste vara av vikt på ifrågavarande område. Tilläggas bör, att detta förfarande, även om nämnden såsom nödvändigt vore organiserades för fortlöpande verksamhet, enligt sakens natur måste föranleda viss tidsutdräkt och omgång.

Enligt det senare alternativet med en lokal prövningsnämnd i varje residensstad undginge man väsentligen nu berörda olägenheter. Målet kunde muntligen föredragas inför nämnden av den inom länsstyrelsen, som där verkställt utredningen. Styrelsen föreställer sig också, att tillfälle kunde beredas nämndens ledamöter att närvara vid förhören. Över huvud taget skulle anordningen enligt det senare alternativet sannolikt kännetecknas av större smidighet än enligt det förra och på samma gång erbjuda länsstyrelsernas vederbörande tjänstemän ett visst stöd.

Slutligen kan socialstyrelsen i detta sammanhang icke underlåta att beröra en omständighet, som vid flera tillfällen tilldragit sig styrelsens uppmärksamhet. De sociala frågorna hava under senare decennier fått en ständigt växande vikt och betydelse. Länsstyrelsernas hithörande arbetsbörda har utan tvivel vuxit i proportion härtill. Den ena lagstiftningsreformen efter den andra har föranlett nya eller vidgade uppgifter för länsstyrelserna. De båda nu aktuella revisionerna av alkoholistlagen och av den föråldrade lösdrivarlagstiftningen erbjuda talande exempel på de krav, som ställas på länsstyrelserna. Det kan ifrågasättas, om länsstyrelsernas arbetskrafter verkligen ökats i proportion till denna växande arbetsbörda. Enligt sakens natur är det av synnerlig vikt, att de åsyftade resultaten av genomförda lagstiftningsreformer på det sociala området verkligen bringas till stånd och icke mer eller mindre äventyras genom för uppgiften otillräckliga arbetskrafter hos de centrala administrativa länsorganen. Styrelsen föreställer sig, att frågan om en ändamålsenlig förstärkning av länsstyrelserna särskilt med hänsyn till deras sociala uppgifter mer och mer kommer att aktualiseras.

Arbetslösheten i olika länder och åtgärderna däremot.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand.*

Ingenting är mera vanskligt än att söka exakt uppskatta hela antalet arbetslösa i världen genom enkel addition av de i olika länder publicerade sifferuppgifterna, framhåller internationella arbetsbyrån i ett nyligen utsänt meddelande. De olika ländernas statistik är nämligen icke upprättad efter likformiga grunder, och resultaten kunna endast undantagsvis jämföras med varandra. I de månatliga sammanställningar, som upprättas av arbetsbyrån, begränsar sig därför byrån till en redovisning för läget i resp. länder, utan att därpå grunda någon totalsiffra; därjämte bör ihågkommas, att en viss tid alltid förflyter, innan den officiella statistikens uppgifter hinna inkomma till Genève från länderna.

Med ledning av de uppgifter, som föreligga från slutet av augusti, och vissa senare inkomna upplysningar, anser sig emellertid arbetsbyrån kunna uttala, att man erhåller en föreställning om arbetslöshetens utbredning i världen, när man anslår den till en siffra av 12 à 15 miljoner.

Bland de största industriländerna är det endast Frankrike, som har ringa arbetslöshet att uppvisa; antalet understödda arbetslösa stannade där vid slutet av oktober vid en så låg siffra som 1 663, vilket dock innebär en avsevärd ökning i förhållande till samma tid föregående år, då antalet var 396.

Från Ryssland uppgives vidare en fortgående stark minskning av arbetslösheten, och i själva verket har man där börjat tillgripa drastiska åtgärder för att möta en befarad knapphet på industriell arbetskraft. Redan i början av juni hade arbetslösheten, jämfört med ett år tidigare, nedgått med 40 %, eller till 900 000. Att döma av föreliggande uppgifter från nästlidne oktober, har minskningen sedermera fortgått i accelererad takt.

I det följande meddelas senast tillgängliga uppgifter från vissa länder rörande dels läget på arbetsmarknaden, dels de åtgärder mot arbetslösheten, som äro under planläggning eller utförande.

Storbritannien.

Arbetslösheten har fortsatt att tillväxa i Storbritannien, och den *offentliga* arbetsförmedlingens uppgifter för den 3 november 1930 visa en totalsumma av 2 263 127 arbetslösa (helt arbetslösa, tillfälligt avstängda och personer med i vanliga fall intermittent anställning). Detta överstiger med 25 626 siffran för näst föregående vecka och med 1 011 169 siffran för motsvarande vecka förra året.

I på sista tiden gjorda uttalanden ha ledarna för samtliga tre politiska partier hänvisat till arbetslöshetsfrågan. I samband härmed kan det, anmärker internationella arbetsbyråns tidskrift Industrial and Labour Information, vara av intresse anteckna, att en avsevärd meningsförskjutning under de senaste månaderna ägt rum till förmån för införandet av någon slags protektionism. Det konservativa

partiet går liksom förut in för tullar; arbetarpartiet håller i princip på frihandeln, men en betydande fraktion uttalar sig för ett system med importnämnder samt åtgärder mot dumping; det liberala partiet uttalade sig visserligen vid sin nyligen hållna årskonferens enhälligt till förmån för frihandelsprincipen men mr Llyod George har dock förklarat sig villig att taga under omprövning varje allvarligt förslag till situationens upphjälpande.

Vid arbetarpartiets konferens den 7 oktober lämnade premiärministern en översikt av regeringens arbetslöshetspolitik. Han hänvisade till den av nationernas förbunds expertkommitté helt nyligen avgivna rapporten rörande guldets köpkraft och framhöll omöjligheten för ett enskilt land att bringa till utförande de åtgärder, som föreslogos i rapporten. Regeringen understödde i Genève det framkomna förslaget om en s. k. tullfred i syfte att lämna tillfälle till förhandlingar om nedsättning av tullsatserna. Premiärministern uttalade den meningen, att industrien underlåtit att draga full nytta av de marknadstillfällen, som erbjödo sig i dominions och i andra länder. Regeringen hade även för avsikt att vidtaga åtgärder för inre kolonisation och för jordbrukets uppmuntran.

Ett förslag väcktes vid konferensen att anmoda styrelsen att verkställa utredning på basis av den av Sir Oswald Mosley i våras framlagda promemorian.[1] Detta förslag förkastades emellertid med 1 251 000 röster mot 1 046 000.

Den konservative partichefen Baldwin förklarade den 15 oktober, att det, för att Storbritannien skulle komma ur den rådande depressionen, krävdes omedelbart avbrytande av sådana icke direkt produktiva arbeten, som krävde utgifter från statens sida. Om konservativa partiet komme till makten, skulle det omedelbart införa av nödläget betingade tullar på tillverkade varor, varigenom hemmamarknaden bereddes skydd; samtidigt skulle fortsättas de undersökningar och underhandlingar med andra länder, som krävdes för en rationell lösning av frågan. Mot depressionen inom jordbruket föreslog mr Baldwin prisgaranti för inhemskt vete, som användes till brödtillverkning, åtgärder mot dumping av premierad utländsk havre, skatt på utländskt maltkorn samt föreskrift om att kött och brödsäd, som fordras för försvaret, skulle bestå av landets egna produkter. Därjämte förklarade han avsikten vara att genomföra en drastisk reform av arbetslöshetsförsäkringen.

Slutligen hänvisade även den liberala partichefen Lloyd George vid en konferens med National Liberal Federation den 17 oktober till tullfrågan och förklarade, att han icke ville lämna obeaktat något allvarligt förslag till situationens upphjälpande. Han vore sålunda beredd att utan förutfattad mening upptaga tullfrågan till prövning, på villkor att motståndarna ävenledes vore beredda att förutsättningslöst taga frihandelsståndpunkten under omprövning och undersöka möjligheten av en förändrad tillämpning därav. Bortsett härifrån uppdrog han grundlinjerna till en hjälpaktion för jordbruket och föreslog en på bred grund lagd rekonstruktionsplan, liknande den som framlagts av liberala partiet under valrörelsen 1929.

Tyskland.

Sedan sistlidne maj månad har arbetslösheten i Tyskland befunnit sig i oavbruten stegring. Antalet vid arbetsförmedlingsanstalterna anmälda arbetslösa tillväxte sålunda från 2 690 000 vid slutet av maj till 3 088 000 vid slutet av september. Antalet personer, som dragit det högsta utgående understödsbeloppet, har emellertid förblivit vid 1·5 miljon, i det att antalet tillströmmande understödstagare uppväges av dem, vilka uttömma sin rätt till understöd. Detta har emellertid icke kunnat förhindra, att arbetslöshetsförsäkringsanstaltens tillgångar snabbt bör-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 495.

jat utsina, beroende på att understödstagarnas antal under loppet av de sista tolv månaderna fördubblats.

De understöd å sammanlagt 374 milj. mark, som beviljats av riksregeringen för finansåret 1/4 1930—31/3 1931, hade redan vid slutet av september förbrukats. Då nu regeringens nya finansiella politik går ut på, att arbetslöshetsförsäkringen framdeles skall bliva självförsörjande, var det nödvändigt att höja avgifterna, såsom också skedde genom ett av arbetsministern i kraft av hans extraordinära befogenheter utfärdat dekret av den 30 september 1930. Härigenom höjdes avgiftsbeloppet från 4·5 % till 6·5 % av arbetslönen; som bekant bäres avgiften till lika delar av arbetsgivare och arbetare. Det anses emellertid tvivelaktigt, huruvida ens denna ökning kommer att sätta anstalten i stånd att möta sina lagenliga förpliktelser under någon längre tid.

Genom ett annat dekret utfärdat den 11 oktober 1930 har vidare rätten till krisunderstöd utsträckts till alla yrken med undantag av jordbruksarbetare och personer i huslig tjänst, medan understödsbeloppet och understödsperioden minskats.

Genom ett dekret den 29 juni 1929 begränsades, såsom redan omförmälts i dessa Meddelanden, krisunderstödet i fråga om de grupper, åt vilka understöd utgå, och understödsperiodens längd.[1] Antalet personer, som kommit i åtnjutande av krisunderstöd, har emellertid ökats från 338 000 vid slutet av maj till 473 000 vid slutet av september. Efter 39 veckor (52 veckor i fråga om personer över 40 år) förlora dessa personer sin understödsrätt och omhändertagas av fattigvården. Enligt den månadsstatistik, som publiceras av tyska stadsförbundet, växte i städer med mera än 25 000 invånare antalet av kommunerna sålunda understödda arbetslösa från 24 000 i början av 1930 till 479 000 vid slutet av september. Det framhölls vid förbundets senaste kongress i Dresden den 25—26 september 1930, att ökningen i antalet av kommunerna understödda arbetslösa bildade en fara för stabiliteten i städernas finanser, och kongressen uttalade sig för att krisunderstödet skulle utsträckas till alla yrken utan någon begränsning med avseende å understödsperioden.

Såsom nyss omnämndes, utsträcktes också genom dekretet den 11 oktober 1930 rätten till krisunderstöd till alla yrken med undantag av jordbruksarbetare och personer i huslig tjänst. Dekretet tillgodoser emellertid på långt när icke de av kommunerna uttalade önskemålen, emedan föreståndarna för arbetsförmedlingsanstalterna tilldelats befogenhet att från understödsrätten utestänga sådana distrikt, stadssamhällen och grupper av yrken, vilka enligt deras mening icke äro i större behov av hjälp. Utan tvivel kommer också under den närmaste framtiden uteslutningsrätten att tillämpas i stor utsträckning, emedan riksregeringens finansiella program begränsar utgifterna i samband med krisunderstödet till högst 400 milj. mark.[2]

Bestämmelserna i oktoberdekretet om understödsperiodens reducering gå ut på en begränsning till 32 veckor för arbetslösa under 40 år och till 45 veckor för arbetslösa över 40 år.

I fråga om understödsbeloppens reducering stipuleras, att arbetslösa, som tillhöra löneklass 6, skola erhålla understöd enligt de satser, som föreskrivits för klass 5, klasserna 7 och 8 enligt klass 6 samt klasserna 9, 10 och 11 enligt klass 7.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1929, sid. 777.

[2] Jfr den i h. 10 av denna tidskrift (s. 797) införda redogörelsen för tyska riksregeringens arbetsanskaffningsprogram. Till komplettering av här meddelade uppgifter kan tilläggas, att (enligt ett från svenska beskickningen i Berlin i början av november ingånget meddelande) Deutsche Gesellschaft für öffentliche Arbeiten A.-G. numera påbörjat kreditgivningen till olika företag i syfte att nedbringa arbetslösheten. Tillsvidare stå 45 miljoner RM till förfogande. För arbetsprogrammets genomförande pågå för närvarande förhandlingar med de tyska delstaterna, och man beräknar att under samverkan mellan bolaget samt riksanstalten för arbetslöshetsförsäkring skola arbeten till ett sammanlagt värde av omkring 250 miljoner RM numera kunna igångsättas.

Personer utan försörjningsplikt räknas i understödshänseende en klass lägre än andra, så att de till löneklass 5 hörande erhålla understöd enligt klass 4.[1] Det har anmärkts, att det i dekretet fastställda understödet i några fall blir så lågt, att städerna måste utöka det med fattigunderstöd.

Tyske riksarbetsministern riktade den 15 april 1930 en skrivelse till arbetsministerierna i flera tyska stater, i vilken han fäste uppmärksamheten på frågan om arbetslöshet och övertidsarbete och bl. a. uttryckte den önskan, att myndigheterna i samverkan med arbetsförmedlingsanstalterna måtte noggrant överväga möjligheten att ersätta övertidsarbete med anställande av ny arbetskraft.

Sedermera har på grund av arbetslöshetens oroväckande ökning även från arbetarorganisationernas sida framställts begäran om minskning i arbetstiden och särskilt övertidsarbetets avskaffande. Inom en del viktiga arbetsområden har det också lyckats dem träffa uppgörelse med arbetsledningen, varigenom arbetstiden begränsas, så att avskedanden i möjligaste måtto undvikas. Sådana uppgörelser ha bl. a. träffats med riksjärnvägarna, och vid kolgruvorna i Ruhr har nu gällande avtal om en timmes övertid utöver sju timmars arbetsdag uppsagts av arbetarna till den 1 december 1930.

Vad järnvägarna beträffar, kommer arbetstiden för underhållsarbeten att reduceras från 9 till 8 timmar om dagen under sista kvartalet 1930. Under samma period kommer arbetstiden i reparationsverkstäder att minskas till 40 timmar i veckan. Ehuru dessa restriktioner medföra ökade svårigheter för ledningen, har järnvägsstyrelsen beslutat genomföra dem för tillgodoseende av personalens intressen och för undvikande av ökad arbetslöshet. Vid årets slut kommer styrelsen att i samarbete med arbetarnas organisationer undersöka, vilka åtgärder som böra vidtagas, i den händelse ytterligare inskränkningar av personalen blir nödvändig.

Vad beträffar Ruhrgruvorna, ha arbetarnas organisationer anhållit om införande av sjutimmarsdag för underjordsarbetare i stället för den nu gällande åttatimmarsdagen, vilken består av sju timmar plus en timmes övertidsarbete. Erinras må, att arbetsdagen intill år 1923 utgjordes av sju timmar för underjordsarbetare och att den utsträcktes i samband med riksmarkens stabilisering för att på detta sätt möjliggöra uppnåendet av förkrigsproduktionens nivå. Denna nivå har numera överskridits, och trots en anmärkningsvärd minskning i antalet anställda arbetare ställer sig produktionen inom vissa distrikt 50 % högre än år 1913. Gruvarbetarnas representanter ha sedan en längre tid yrkat på införandet av sjutimmarsdag, men uppsägningen av övertidsavtalet beror närmast på den inträffade kritiska situationen på arbetsmarknaden, vilken tros kunna lindras genom reducering av arbetstiden. Meddelanden från arbetsgivarna till pressen visa, att om de nuvarande lönerna skola bibehållas, ytterligare driftsnedläggelser bliva oundvikliga. Produktionen måste i så fall koncentreras till de bäst organiserade företagen, under det att de mindre räntabla måste nedläggas. Det beräknas, att en sådan åtgärd skulle medföra avskedandet av ytterligare 55 000 gruvarbetare, och om detta antal lägges till de redan avskedade 68 000, skulle totalantalet inom Ruhrdistriktet anställda arbetare nedgå till 270 000 jämfört med 462 000 år 1913.

I detta samband kan också nämnas, att lantdagen i Sachsen den 14 oktober 1930 biföll ett förslag om hemställan till arbetsministern att inleda förhandlingar med arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer om arbetstidens reducering, så att ett större antal arbetare kan beredas sysselsättning inom industrien. Ministern har ock samtyckt till att konsultera representanter för resp. organisationer, av vilka de mest betydande redan givit tillkänna sin villighet att taga förslaget under övervägande.

Den preussiska regeringen har föreslagit riksregeringen vidtagandet av en del liknande åtgärder för arbetslöshetens minskning, bl. a. förkortning av arbetstiden,

[1] Ang. löneklasserna se Soc. Medd. årg. 1927, sid. 990.

höjning av den ålder, vid vilken skolgången avslutas, samt total avstängning under 1931 av utländska säsongarbetare.

Det beräknas att 500 000 elever komma att lämna folkskolan vid påsktiden 1931 och att hälften av dessa komma att söka inträde i olika yrken. Därest åldersgränsen för skolgångens slut höjdes med ett år, skulle hela det nämnda antalet skolbarn kunna undandragas arbetsmarknaden ända till 1932. De till 60 milj. mark beräknade extra kostnaderna för skolväsendet skulle mer än kompenseras av den sannolika besparing å 200 milj. mark, som skulle följa av minskningen i antalet registrerade arbetslösa.

Vad beträffar utländska säsongarbetare, håller preussiska regeringen före, att de skulle kunna helt och hållet ersättas med arbetslösa tyska arbetare. Försök, som på sista åren gjorts av arbetslöshetsförsäkringsanstalten att placera arbetslösa från städerna i jordbruket, ha lämnat tillfredsställande resultat.

Belgien.

På grund av vissa tecken till annalkande depression ha de fackliga organisationerna i Belgien vid kongresser under augusti 1930 haft under överläggning förslag om åtgärder för mildrandet av eventuell arbetslöshet.

Vid fackföreningskongressen i Bryssel den 2—4 augusti riktades kritik mot att anslaget till centrala arbetslöshetsfonden år 1930 minskats till 10 milj. francs, och en vädjan riktades till regeringen samt till lokala och provinsiella myndigheter att vidtaga åtgärder för beviljande av ytterligare anslag till fonden liksom även till lokala fonder. Vidare antogs en resolution, i vilken enträget yrkas på bifall till en i representantkammaren framlagd motion om kommunernas anslutning till centrala arbetslöshetsfonden, startandet av reservarbeten av allmännyttig karaktär, sträng tillämpning av lagen om åtta timmars arbetsdag samt avslag på alla ansökningar om undantag för övertidsarbete. Kongressen yrkade också på sträng tillsyn över arbetsmarknaden och över användningen av utländsk arbetskraft.

Styrelsen för de kristliga fackföreningarnas konfederation antog den 5 augusti 1930 en resolution, i vilken kräves åtgärder av olika slag, däribland bifall till den nyssnämnda motionen, förkortning av väntetiden inom arbetslöshetskassorna, förändring av bestämmelserna om kvalifikation för arbetslöshetsunderstöd, mindre sträng tillämpning av bestämmelserna om understödsperiodens förlängning, avstängning av immigrationen samt ökning av arbetslöshetsunderstödet och förlängning av understödsperioden, vare sig understödet utgår från primärkassorna eller från centralfonden. Härför krävdes, att staten beviljade ökat bidrag åt centralfonden och primärkassorna, medan någon förhöjning icke borde vidtagas beträffande försäkringens avgifter.

I belgiska pressen har sedermera meddelats, att arbetsministeriet med hänsyn till möjligheterna av ökad arbetslöshet beslutat att från den 3 november 1930 minska väntetiden för medlemmar av arbetslöshetsförsäkringskassor från ett år till sex månader. I den gamla förordningen av den 18 februari 1924 föreskrevs, att för att mottaga understöd från en godkänd kassa fordrades att ha varit registrerad medlem av kassan sedan minst ett år och att ha betalt stadgemässiga avgifter under samma tid.

Schweiz.

I en rapport rörande arbetslösheten under tredje kvartalet 1930, som schweiziska förbundsregeringen nyligen översänt till internationella arbetsbyrån i enlighet med föreskrifterna i Washingtonkonventionen om arbetslösheten, meddelas ingående upplysningar om läget på arbetsmarknaden i Schweiz och om de olika åt-

gärder, som under de sista månaderna vidtagits av förbunds- och kantonalmyndigheter för arbetslöshetens bekämpande. Ur dessa uppgifter må meddelas, att arbetsmarknaden i Schweiz utvisar en markerad depression under de sista månaderna. De periodiska rapporterna om arbetslösheten bland medlemmar av arbetslöshetskassor visa, att vid slutet av augusti 2·3 % av medlemmarna voro helt arbetslösa och 7·9 % partiellt arbetslösa. Emellertid synes ökningen i arbetslösheten huvudsakligen vara begränsad till exportindustrierna, medan arbetsmarknaden i allmänhet visat en relativt stabil tendens, något som också bestyrkes därav att under första kvartalet 1930 antalet tillståndsbevis för utländska arbetares inflyttning och bosättning uppgick till över 63 000.

Emellertid äro förbundsmyndigheterna på sin vakt, och en anmodan har utgått till vederbörande att så mycket som möjligt påskynda utförandet av föreslagna allmänna arbeten. En del kantoner ha också redan på eget initiativ börjat göra beställningar och organisera sina arbeten efter planer svarande mot det ekonomiska lägets krav samt beviljat relativt betydande belopp för ändamålet.

Ser man närmare efter, vilka industrier blivit lidande, befinnas dessa utgöras av vissa exportindustrier, såsom textilindustrien och särskilt tillverkningen av sidenband och ur. Inom urtillverkningen visar statistiken från slutet av augusti 8·6 % helt arbetslösa försäkrade samt icke mindre än 38·5 % partiellt arbetslösa. Huvudorsaken till denna extraordinära arbetslöshet uppgives vara den nya tulltariffen i Förenta staterna, något som också synes i viss mån bestyrkas av handelsstatistiken. Exporten av ur under årets åtta första månader visar sålunda en nedgång med omkring 20 % i värde. Härvid är också att märka, att exporten under april och maj innevarande år visade en tillfällig stegring inför utsikten till höjda tullar. I schweiziska arbetsgivarföreningarnas organ anmärkes, att det icke så mycket är tullsatsernas höjd i och för sig, som hindrat exporten, utan snarare den strängare tillämpningen av tullstadgans bestämmelser.

Exportminskningen har föranlett vissa företag att taga under omprövning en överflyttning av verksamheten till Förenta staterna eller åtminstone anläggning av dotterföretag därstädes. Tvivel uttalas emellertid om gagnet av en sådan åtgärd, med hänsyn därtill att den schweiziska urtillverkningen, i motsats till exempelvis choklad- och skoindustrierna, har en exklusivt nationell karaktär. Den urtillverkning, som förekommer i andra länder, såsom i Frankrike, Tyskland, Japan och även Förenta staterna, bedrives icke efter schweiziska metoder och omfattar icke samma slag av ur som tillverkningen i Schweiz.

Med hänsyn till det allvarliga läget inom urtillverkningen har förbundsrådet den 16 september 1930 bemyndigat arbetslöshetsförsäkringskassorna inom denna industri att förlänga den period, under vilken understöd utgår enligt förbundslagstiftningen, från 90 till 150 dagar om året.

Vidare ha på sista tiden två kantoner infört obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. I Basel har sålunda genom lag den 15 oktober 1930 upprättats en obligatorisk försäkring, till vilken det allmänna, arbetsgivarna och arbetarna lämna bidrag och som med sedvanliga undantag (säsongarbetare, lärlingar, i allmän tjänst anställda m. fl.) omfattar alla arbetare mellan 16 och 65 år. I kantonen Genève har en lag om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring antagits av de lagstiftande myndigheterna. Ikraftträdandet av lagen är beroende på folkomröstning, vilken sannolikt kommer att äga rum under december månad.

Härigenom ökas antalet kantoner med obligatorisk arbetslöshetsförsäkring till 9, medan arbetslöshetsförsäkring av obligatorisk eller annan karaktär förefinnes i 23 av samtliga 25 kantoner.

Polen.

I polska pressen ha publicerats uppgifter om arbetstillgången vid fabriker, tillhörande polska textilförbundet i Lodz, i början av september 1930.

Bland 167 fabriker med 14 758 arbetare hade 34 med 3 176 arbetare infört arbete på kort tid, växlande mellan tre och fem dagar i veckan. Dessutom hade 19 fabriker helt och hållet nedlagt driften, så att antalet helt arbetslösa uppgick till 6 742. Om också tecken finnas, som tyda på att man redan kommit över den värsta tiden, är den polska regeringen ivrigt sysselsatt med åtgärder för situationens upphjälpande och införde för en tid sedan subsidier under form av restitution av sådana tullavgifter, med vilka polska vävnader äro belagda vid införsel till andra länder.

Rumänien.

Enligt uppgifter i rumänska pressen fortsätter arbetslösheten i Rumänien att ökas. Förutom i petroleum- och metallindustrierna, vilka drabbats särskilt hårt, råder arbetslöshet bland hamnarbetare, boktryckare och kypare ävensom bland jordbrukare, vilka på grund av jordbrukskrisen lämnat sina bruk för att söka anställning inom industrien.

I hamnarna Galatz, Braila, Reni och Kilia Noua, där i vanliga fall omkring 8 000 arbetare sysselsättas, äro för närvarande endast 800 à 900 anställda, och dessa arbeta på kort tid. Lika allvarligt synes läget vara inom tryckeriindustrien, där arbetsgivarna förklarat, att de komma att se sig nödsakade att avskeda 80 % av sin personal. Redan ha flera tryckerier nedlagt sin verksamhet, och från arbetsministeriet har begärts understöd samt tillämpning av sjutimmarsdag och avskaffande av övertidsarbete.

Arbetsministeriet har också till yrkesinspektörerna och andra myndigheter utsänt en vädjan om begränsning av arbetstiden, avstängning av utländsk arbetskraft utom i de mest trängande fall, undersökning av möjligheterna för startande av allmänna arbeten m. m.

För understödsverksamhetens övervakande skola i städerna upprättas särskilda nämnder. Från arbetsministeriets sida ifrågasättes, att bidrag till understödet skall lämnas av företagen och arbetarna till lika belopp per arbetare, varjämte staten och kommunerna jämväl skulle lämna bidrag. Dessutom ifrågasättes en särskild skatt på teaterbiljetter. Endast arbetslösa på orten skulle vara berättigade till understöd, och de skulle vara skyldiga att antaga allt slags arbete, som erbjudes dem.

Ryssland.

Såsom förut nämnts, har arbetslösheten i Sovjetunionen på senaste tiden avsevärt minskats, och är industriledningen av den meningen, att detta markerar början till arbetslöshetens totala försvinnande. På grund härav har sovjetregeringen beslutat mildra bestämmelserna rörande arbetslösa personers inregistrering vid arbetsförmedlingsanstalterna, så att en del uteslutna kategorier skola medgivas rätt till registrering.

Enligt officiella uppgifter har antalet registrerade arbetslösa i Ryssland sedan årets början minskats från omkring 1 250 000 till omkring 600 000 i oktober. Härvid måste emellertid ihågkommas, att vissa samhällsklasser äro uteslutna från rätt till registrering samt vidare att arbetare av annat än proletäriskt ursprung eller som icke räknas till de lojala endast med svårighet kunna vinna medlemskap i fackföreningar, ävensom att andra än fackföreningsmedlemmar icke lätt kunna finna anställning. Det torde därför knappast vara riktigt antaga, att hela an-

talet arbetslösa personer i Ryssland stannar vid 600 000. Ett avsevärt antal måste ytterligare finnas, vilka av ett eller annat skäl äro förhindrade att erhålla anställning. Utan tvivel har dock den industriella verksamheten avsevärt utvidgats, vilket till stor del beror på inflationen av myntet med åtföljande stegring av varupriserna.

Belysande för den relativa knappheten på arbetare är, att arbetskommissariatet den 9 oktober 1930 utfärdat en förordning, varigenom arbetslöshetsförsäkringen praktiskt taget avskaffas. Det dekreteras utan vidare, att arbetslöshetskassorna omedelbart skola upphöra att utbetala understöd. Fr. o. m. sista kvartalet 1930 kommer icke längre att i statsbudgeten upptagas något anslag för arbetslöshetsförsäkring.

Arbetsförmedlingsanstalterna skola vidtaga åtgärder för att omedelbart placera arbetslösa i arbete, varvid företräde skall givas till sådana, som draga arbetslöshetsunderstöd. Det är icke nödvändigt, att de arbetslösa erhålla en anställning svarande mot deras kvalifikationer; de kunna anställas i arbete, som icke kräver någon särskild utbildning. Arbetsförmedlingsanstalterna skola uppmuntra upplärning på nytt av arbetslösa med hänsyn därvid tagen till förhållandena på platsen och behovet av arbete inom yrken, där brist råder.

Framdeles skola endast arbetslösa, som lida av någon sjukdom, hava rätt att vägra erbjuden anställning. Någon annan orsak än sjukdom godtages icke såsom skäl för avslag, och personer, som icke efterkomma denna föreskrift, skola strykas från arbetsförmedlingsanstalternas register. En arbetslös, som kunnat påvisa sjukdom, skall vara berättigad till sjukersättning till belopp svarande mot det tidigare utbetalda arbetslöshetsunderstödet; ersättningen utgår ur sjukförsäkringens fonder.

Indragningen av arbetslöshetsunderstödet sattes omedelbart i verket, och vederbörande myndigheter underrättades härom på telegrafisk väg.

I samband med arbetslöshetsförsäkringens avskaffande har den 20 oktober 1930 utfärdats en förordning, vilken nära nog upprättar en tvångsregim för mötande av knappheten på arbetare.

Med upphävande av tidigare gällande avstängningsregler[1] skola följande kategorier av arbetare framdeles vara berättigade till registrering vid arbetsförmedlingsanstalterna: 1) medlemmar av arbetares och anställdas familjer, även om de icke tillhöra någon fackförening och oberoende av anställningstid som lönarbetare; 2) arbetares och anställdas barn i åldern 16—21 år, även om de icke tillhöra något särskilt yrke och aldrig arbetat som löntagare; 3) arbetares och anställdas änkor, vilka icke tillhöra fackförening eller något särskilt yrke; 4) hantverkare tillhörande kooperativa hantverkarföreningar, vilka arbetat som löntagare; 5) barn i åldern 16—21 år till hantverkare, som icke äro anslutna till den kooperativa rörelsen; 6) oorganiserade jordbruksarbetare, fattiga bönder och medlemmar av kollektiva jordbruksföretag.

Såsom nyss antyddes, äro de i registret uppförda vid äventyr av förlust av rätten till registrering skyldiga att mottaga erbjuden anställning, även i nytt yrke eller på annan ort. Arbetskommissariatet skall vidare kunna överflytta redan anställda yrkesskickliga arbetare, tekniker och ingenjörer till varje annat arbete i ett företag i annan bransch eller i ett liknande företag beläget i annat distrikt.

Kommunistpartiets centralkommitté har anmodat arbetskommissariatet att inom 20 dagar utarbeta de nya lagbestämmelser, som erfordras för tillämpningen av de ovan anförda föreskrifterna. Kommissariatet har ock beslutat att redan vidtaga åtgärder till förebyggande av en icke tillåten förflyttning av arbetskraft. Arbetare, som av egen vilja eller på grund av avsked för disciplinbrott lämna sin anställning, komma framdeles att behandlas som desertörer. De kunna endast erhålla anställning genom arbetsförmedlingen, som skall placera dem sist på listan för

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1930, sid. 305.

arbetssökande, och de kunna icke uttagas till anställning inom industrien under sex månader efter avgången eller avskedandet. Som desertörer betecknade personer, vilka alltför ofta byta anställning, arbetare, som avskedats för allvarliga eller upprepade överträdelser av arbetslagstiftningen, samt arbetare, som sätta sina egna intressen framför det nationella, skola straffas med att strykas från arbetsförmedlingens register.

En serie av drastiska åtgärder har sålunda vidtagits, vilka tyda på, att sovjetmyndigheterna göra allt vad i deras makt står för att bringa femårsplanen till genomförande.

Amerikas förenta stater.

Enligt årsrapport från styrelsen för American Federation of Labor uppgick medeltalet arbetslösa löntagare i detta land under första hälften av innevarande år till 3 700 000, jordbruksarbetare och kontorsanställda ej inräknade. Under denna tid voro genomsnittligen 20 % av fackföreningarnas medlemmar arbetslösa. Dessa siffror, vilka långt ifrån representera totalantalet arbetslösa inom alla arbetarklasser i Förenta staterna, ledsagas av andra, som visa, i vilken utsträckning de arbetslösa äro beroende av understöd från välgörenheten på grund av avsaknaden av en allmän arbetslöshetsförsäkring. Totalsumman av dylikt understöd, vilket utbetalats under första hälften av innevarande år, beräknas uppgå till mer än 24 milj. dollars, och av detta belopp utdelades »en mycket stor del» till arbetslösa.

Sedermera har antalet arbetslösa i Förenta staterna i ett uttalande av presidenten Hoover den 21 oktober uppskattats till 3 500 000. Denna siffra, som enligt internationella arbetsbyråns tidskrift Industrial and Labour Information snarast synes understiga det verkliga antalet (jfr ock uppgiften ovan), grundar sig på folkräkningsstatistiken[1] kompletterad med en av arbetsministeriet verkställd indexberäkning.

I september förekom en obetydlig säsongförbättring, i det att arbetslöshetssiffran bland medlemmar av American Federation of Labor nedgick till 21 % från 22 % i juli och augusti.

Bland de åtgärder, som föreslås av American Federation of Labor, må nämnas följande: minskning av arbetstiden genom införande av femdagarsvecka och semester med lön; upprättande av ett rådgivande organ för hela landet, bestående av representanter för såväl producenter som konsumenter, för åvägabringande av planmässighet i arbetet på industriens stabilisering; vinstens ökande genom undvikande av slöseri samt införande av mera effektiva produktions- och försäljningsmetoder; upprättande av offentlig arbetsförmedling för hela landet; förbättring av förbundsregeringens och staternas statistik rörande arbetsmarknaden; igångsättande av allmänna arbeten för mötande av periodiska depressioner; yrkesrådgivning och upplärning på nytt av arbetslösa; särskild undersökning av sådan arbetslöshet, som beror på ökad användning av maskiner; utredning av säsongarbetslöshetsproblemet; undervisningens särskilda inriktning på här förevarande problem.

Presidenten har tillsatt en kommitté, bestående av sex regeringsledamöter jämte guvernör Eugene Mayer i Federal Reserve Board med uppdrag att planera understödsåtgärder och skaffa arbete åt så många som möjligt under de kommande månaderna. Sålunda skall man påskynda uppförandet av offentliga byggnader, anläggandet av chausséer, broar o. s. v.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1930, sid. 799.

Australien.

Från fackföreningshåll uppskattas antalet arbetslösa i Australien till minst 150 000. Denna arbetslöshet, som överstiger allt vad man hittills haft erfarenhet av i Australien, anses bero på särskilda svårigheter vid sidan av den allmänna världsdepressionen. Råvaruindustrierna, såsom veteodlingen, fåraveln, boskapsskötseln och fruktodlingen, ha lidit svårt av de exceptionella väderleksförhållandena, och detta har återverkat på tillverkningsindustrierna.

I förbundsparlamentet meddelade premiärministern Scullin den 12 juni 1930, att förbundsregeringen ämnade lämna staterna bistånd i deras verksamhet för arbetslöshetens mildrande, för vilket ändamål en miljon pund kommer att utdelas bland staterna.

I de australiska staterna har man i allmänhet tillgripit den utvägen att genom en extra beskattning anskaffa medel för beredande av arbetslöshetsunderstöd.

I New South Wales trädde den 1 juli i kraft en ny lag, enligt vilken upprättas ett särskilt råd å åtta medlemmar, inkl. arbets- och inrikesministrarna, för uppgörande av planer för arbetslösas återinförande i arbete ävensom för understödsverksamhetens organisation. Nödhjälpsarbetena komma att finansieras ur arbetslöshetsfonden, vilken bl. a. bildas av en särskild skatt för arbetslöshetens mildrande. Denna skatt utgår med 3 d. per pund 1) å varje persons taxerade nettoinkomst överstigande åttio pund under det nyss gångna finansåret; 2) å varje bolags taxerade nettoinkomst under samma år; samt 3) å inkomst av anställning uppgående till minst 30 shilling i veckan under löpande finansår.

I Queensland har en ny tilläggsskatt pålagts alla inkomster och löner. Vad lönerna beträffar, utgår skatten på sådan väg, att 2 d. per pund varje vecka frändrages lönen. Skatten väntas lämna £ 750 000 om året för arbetslöshetens lindrande.

I Victoria införes en stämpelskatt å 1 d. per vecka å löner, som uppgå till högst £ 312 om året; å andra inkomster än löner uppgående till samma belopp, lägges en tilläggsskatt å en halv procent; samt å inkomster av löner överstigande £ 312 en progressiv tilläggsskatt, vilken stiger till 1·3 % för inkomster överstigande £ 2 000. Skatten, som tillsvidare endast skall utgå för ett år, beräknas lämna £ 800 000.

I Väst-Australien har för någon tid sedan en av regeringen tillsatt kommitté avgivit ett interimsutlåtande, i vilket förklaras, att arbetslöshetsfrågan icke faller inom området för de enskilda staternas åtgöranden och vari förordas upprättandet av arbetslöshetsförsäkring för hela statsförbundet.

Nya Zeeland.

I Nya Zeeland har regeringen under innevarande år framlagt ett förslag till arbetslöshetsförsäkring. Förslaget bygger på den principen, att i första rummet ansträngningarna skola inriktas på att skaffa arbete. En permanent arbetslöshetsstyrelse skall upprättas, innefattande representanter för arbetsgivare och arbetare ävensom andra av regeringen utsedda personer. Denna styrelse skall ha till uppgift att planlägga och leda allmänna arbeten, att anordna nödhjälpsarbeten, att bistå jordbrukare i jordförbättringsarbeten, upprätta arbetsförmedlingsanstalter samt utbetala understöd till dem, för vilka arbete icke finnes att tillgå.

En arbetslöshetsfond skall upprättas, grundad på inkomsten av en särskild arbetslöshetsskatt jämte särskilt anslag. Arbetslöshetsskatten skall erläggas med 30 shilling om året av varje manlig medborgare över 20 år.

Understödet skall utgöra 21 shilling i veckan för avgiftsbetalande, 17 sh. 6 d. för avgiftsbetalandes hustru eller hushållerska samt 4 sh. i veckan för vart och ett av avgiftsbetalarens barn.

Internationella arbetsorganisationen.

Expertkommittén för arbetsförhållandena å internationella farleder.

En av internationella arbetsbyråns styrelse tillsatt kommitté för undersökning av arbetsförhållandena å internationella farleder i Europa sammanträdde för första gången den 29 september—1 oktober 1930.

Kommittén har tillsatts på förslag av blandade kommittén för inre sjöfart, vilken innefattar representanter för internationella arbetsbyråns styrelse samt för folkförbundets samfärdsel- och transitorganisation. Kommitténs uppgift är att bland de frågor, som beröra arbetsförhållandena vid sjöfart å de europeiska huvudfloderna, angiva dem, som lämpligen kunna göras till föremål för internationell reglering, samt därjämte att söka finna en lösning på vissa i samband härmed stående rättsproblem. På grund av att den på dessa vattenvägar sysselsatta personalen befinner sig på ständig resa genom olika länder och följaktligen är underkastad en växlande lagstiftning, erbjuder arbetslagstiftningens tillämpning i förevarande fall exceptionella svårigheter. Det är för att finna en utväg ur dessa, som expertkommittén tillsatts.

Till ordförande vid sammanträdet valdes prof. Jan Hostie (Belgien).

Efter överläggning beslöt kommittén att i första rummet upptaga till studium frågan om arbetstiden och närmast om arbetsvila (nattvila) för här ifrågavarande arbetare. Jämväl beslöts att företaga till undersökning de socialförsäkringsfrågor, som uppstå på grund av lagstiftningens skilda beskaffenhet i de olika länder, som genomfaras av arbetarna. Kommittén anmodade internationella arbetsbyrån att från vederbörande regeringar inhämta detaljerade upplysningar rörande dessa frågor.

Ny publikation från internationella arbetsbyrån.

Arbetstiden i brunkolsgruvor.

Enquiry into the lignite industry in Europe. International Labour Conference. 14th session. Report III. Supplement.

Internationella arbetsbyrån publicerade för en tid sedan resultaten av en undersökning rörande brunkolsindustrien i Europa, vilken undersökning utgör ett supplement till den rapport rörande arbetstidens reglering inom kolgruveindustrien, som framlades för fjortonde internationella arbetskonferensen.[1]

Erinras må, att under den diskussion om tillämpningsområdet för det uppgjorda konventionsförslaget angående arbetstiden i kolgruvor, vilken förekom vid den förberedande tekniska konferensen i början av året, tyska regeringsrepresentanten yrkade, att brunkolsgruvor ej skulle omfattas av förslagets bestämmelser. Den förberedande tekniska konferensen förklarade det vara omöjligt att på grundval av då tillgängliga upplysningar taga ställning till yrkandet, utan föreslog en kompletterande undersökning rörande brunkolsindustrien, på det att internationella arbetskonferensen måtte kunna fatta beslut härom med full kännedom om fakta.

Därefter utarbetade internationella arbetsbyrån ett frågeformulär jämte p. m., vilket utsändes till regeringarna i tretton brunkolsproducerande länder i Europa. Svar inkommo från elva av dessa länder, vilkas sammanlagda produktion utgör 98 % av totalproduktionen i

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1930, sid. 160 och 481.

Europa. De sålunda erhållna uppgifterna avse brunkolsindustriens omfattning och betydelse, geologiska förhållanden och teknisk utrustning i brunkolsgruvor, den ekonomiska användningen av brunkol, arbetstiden och arbetslönen samt andra arbetsförhållanden i brunkolsgruvor. Med hänsyn till det förestående sammanträdet med arbetskonferensen var arbetsbyrån endast i tillfälle göra en kortfattad sammanfattning av de viktigaste fakta, som framgått ur svaren.

Undersökningen visar, att i så gott som alla länder, från vilka svar inkommit, arbetstiden i brunkolsgruvor är fastställd genom lag, i en del fall därjämte genom kollektivavtal, och att i åtta länder, inkl. Tyskland, ingen åtskillnad göres i lagstiftningen mellan brunkolsgruvor och stenkolsgruvor. I rapporten meddelas statistik över arbetstiden per dag och vecka, raster och övertid i ett flertal länders brunkolsgruvor. I en bilaga redogöres för huvudbestämmelserna i kollektivavtalen rörande arbetstiden i tyska brunkolsgruvor.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1930. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av oktober till 14 611 mot 8 589 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	235	67	Närings- o. njutningsmedelsind.	154	44
Skogshushållning	214	37	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	108	27
Gruvdrift och malmförädling	1 136	660	Trämasse- och pappersindustri	185	79
Jord-, sten- och glasindustri	551	225	Grafisk industri	25	5
Metall- och maskinindustri	1 361	204	Industri och hantverk, ej spec.	350	162
Trävaruindustri	2 621	1 136	Sjöfart och fiske	111	11
Byggnadsverksamhet	848	121	Handel och samfärdsel m. m.	759	179
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	81	40	Husligt arbete	42	—
Textilindustri	149	37	Arbete, ej hänf. till annan grupp	5 622	1 567
Beklädnadsindustri	59	10	Summa	14 611	4 611

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 1 935 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 35, mot 25 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 062 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 39 arbetare. Härförutom uppburo 1 108 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Kontant understödsverksamhet med statsbidrag har ej förekommit under månaden.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under oktober till 493 000 kronor (härav 107 000 kr. för inköpet av Sandviks sågverk å Seskarö) samt under årets tio första månader till sammanlagt c:a 4·2 miljoner kronor.

— Kollektivavtal och arbetsinställelser —

Kollektivavtal i utlandet under 1929. En sammanställning av senast tillgängliga uppgifter rörande den kollektiva avtalsrörelsen i de länder, som föra statistik på detta område, lämnas i efterföljande tabell:

	Ingångna kollektivavtal				Gällande kollektivavtal vid ingången av år					
	1928		1929		1929			1930		
	Avtal	Arbetare	Avtal	Arbetare	Avtal	Arbetsg.	Arbetare	Avtal	Arbetsg.	Arbetare
Australien . .	128	·	109	·	777	·	740 000	·	·	·
Danmark . . .	·	·	·	·	·	·	[1] 176 575	·	·	·
Frankrike . .	99	·	112	·	·	·	·	·	·	·
Italien	427	·	1 248	·	·	·	·	·	·	·
Nederländerna [2]	512	74 272	344	185 496	1 004	17 185	279 158	1 101	18 268	290 738
Norge	773	88 491	1 227	86 789	1 017	·	122 756	1 501	·	141 535
Rumänien . .	135	46 956	218	76 495	75	·	18 455	113	·	49 415
Sverige . . .	868	138 922	990	112 541	3 826	17 888	512 542	3 916	19 316	541 403
Tyskland . . .	3 377	5 376 009	·	·	8 925	997 977	12 276 060	·	·	·
Österrike . . .	925	451 346	·	·	2 976	163 594	989 884	·	·	·

Av de i tabellen medtagna staterna ha Tyskland och Österrike ännu ej publicerat sin statistik för år 1929. Från Australien föreligger uppgift om antalet under detta år ingångna avtal, men däremot inga siffror rörande avtalsbeståndets storlek vid årets slut. I Frankrike och Italien inskränker sig statistiken till att angiva antalet under varje år ingångna avtal, men meddelas inga uppgifter vare sig rörande avtalens omfattning eller avtalsbeståndets storlek. Från Danmark saknas fortfarande all statistik utöver den specialundersökning rörande antalet avtalsberörda arbetare, som företogs i augusti 1928. Beträffande den rumänska statistiken må slutligen erinras om att enligt i detta land gällande lag skall såsom kollektivavtal betraktas varje i samband med en arbetskonflikt träffad skriftlig uppgörelse, oavsett om denna är avsedd att reglera arbetsvillkoren för viss tid framåt eller icke. Detta förklarar, varför antalet årligen ingångna avtal här regelbundet överstiger antalet avtal, som vid årets utgång äro att betrakta såsom gällande.

— Ut- och invandring —

Ytterligare invandringsrestriktioner i Förenta staterna. Den 9 september 1930 förklarade presidenten Hoover i samband med publicerandet av en rapport från vederbörande ministerium, att immigrationen skulle begränsas genom strängare tillämpning av bestämmelserna om »försörjning av det allmänna» vid utfärdande av visum genom ministeriets tjänstemän.

Den enda möjlighet immigrationslagen erbjuder att reglera inflyttningen av arbetskraft efter fluktuationerna på arbetsmarknaden är den bestämmelse, enligt vilken visum kan vägras sökande, som befaras komma att falla samhället till last. Under nu rådande abnorma tidsförhållanden, säger presidenten, då det ej finnes utsikt till omedelbar anställning för utländska arbetare eller hantverkare, som anlända till Förenta staterna i hopp om att erhålla arbete, böra vederbörande konsulära tjänstemän, innan visum utfärdas, sorgfälligt pröva, huruvida sökanden kan befaras komma att falla samhället till last, och om sökanden ej kan övertyga tjänstemannen om motsatsen, bör visum vägras. Denna tolkning av bestämmelsen om »försörjning av det allmänna» har vad Mexiko beträffar tillämpats sedan mars 1929, och som följd härav har arbetarimmigrationen från Mexiko avsevärt minskats. Senare utsträcktes samma förfaringssätt att gälla immigration från Kanada, och nu skall det även tillämpas ifråga om Europa.

[1] Avser 1 augusti 1928. — [2] Uppgifterna om avtalsbeståndet avse den 1 juni resp. år och uppgifterna om de ingångna avtalen tiden från 2 juni det ena året till 1 juni det därpå följande.

Systemet kommer emellertid icke att tillämpas å släktingar till medborgare i Förenta staterna, vilka senare antagas skola draga försorg om de överresta, till dess arbete erhållits.

I slutet av september och början av oktober anordnade vederbörande ministerium en serie konferenser i London, Stuttgart och Warschau, varvid instruktioner lämnades konsulerna rörande tillämpningen av de nya immigrationsbestämmelserna.

Nämnas må att, innan de nya reglerna utfärdades, American Federation of Labor föreslagit regeringen, att all immigration skulle avstängas under innevarande höst och kommande vinter, intill dess läget på arbetsmarknaden förbättrats.

Konferens rörande emigrantskydd. Permanenta konferensen rörande emigrantskydd höll sitt sjunde sammanträde i Genève den 11—12 september 1930. Omkring 50 ombud från 44 föreningar i Belgien, Kanada, Frankrike, Förenta staterna, Italien, Japan, Polen, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Tyskland och Österrike deltogo i förhandlingarna, vilka ägde rum under presidium av S. Cohen.

Konferensen beslöt fortsätta sina undersökningar angående de åtgärder, som böra vidtagas för att tillförsäkra underhåll åt emigranternas i hemlandet kvarlämnade familjer samt för underlättande av utbetalning av understöd, som emigranterna för ändamålet lämna. En rapport, i vilken påvisas det nuvarande allvarliga läget och de svårigheter som möta, har avgivits av konferensen och kommer att underställas nationernas förbund.

År 1929 fästes konferensens uppmärksamhet på de svårigheter, som mött emigranter, av vilka det vid avresan till Förenta staterna fordrats, att de skulle underkasta sig intelligensprov. Vid förevarande sammanträde med konferensen underkastades denna fråga en ingående prövning, varvid särskild uppmärksamhet ägnades åt de framställningar, som gjorts av amerikanska skyddsföreningar till vederbörande myndigheter i Förenta staterna. Public Health Service of the United States har tillsatt en särskild kommitté för att hos amerikanska konsulat i europeiska emigrationsländer närmare undersöka de förhållanden, under vilka dylika prov äga rum. Detta har medfört en viss förbättring i förhållandena. Konferensen uppmanade skyddsföreningarna att fortsätta sina förhandlingar med förbundsmyndigheterna.

Med hänsyn till de undersökningar, som utförts av internationella arbetsbyrån angående metoderna för rekrytering av och arbetsförmedling för emigranter, hade konferensen i början av året till permanenta emigrationskommittén avgivit en rapport med vissa förslag. Denna rapport kommer att kompletteras med en undersökning av de åtgärder, som beröra emigranternas familjer, tillämpningen av anställningsavtal samt skyddsföreningarnas ställning.

I anledning av en diskussion vid internationella sjöfartskommitténs nyligen hållna konferens i Antwerpen tog konferensen under omprövning frågan om tvångsförsäkring av passagerare mot olycksfall under resan och beslöt, att frågan ofördröjligen skulle undersökas med hänsyn till bristfälligheten i den nuvarande lagstiftningen rörande ersättning för olycksfall och de stora svårigheter emigranter rönt att göra sina krav gällande. Konferensen uttalade sig för att ett på en internationell konvention baserat system för tvångsförsäkring av emigranter, så snart sig göra läte, skulle införas, vilket borde täcka alla de olycksfall, som inträffa under resan, emigranterna och deras rättsinnehavare dock obetaget att i händelse av rättegång göra sina speciella krav gällande. En särskild kommitté skall förbereda ärendet för framläggande av definitiva förslag till konferensen 1931.

Konferensen beslöt att på dagordningen för nästa års sammanträde uppföra ett antal frågor, bl. a. frågan om skydd under återresan för emigranter, som vid landstigningen sakna medel, samt frågan om rätt till lika behandling i avseende å socialförsäkring.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. dyl.

I: 26. Vid ett *skeppsvarv* hade J. vid 12-tiden på natten lämnat sitt arbete på ett vid en utrustningsbrygga inom verkstadsområdet liggande fartyg för att på verkstadsförrådet avlämna några lampsladdar. Han hade därvid att passera en fallrepstrappa ner från fartyget till utrustningsbryggan.

Trappan var försedd med räcke, men *slutade* vid tillfället *omkring en meter ovanför utrustningsbryggan*, på grund av att vattnet stigit. Därvid synes J. hava fallit ner mellan bryggan och trappan och blev funnen drunknad med en lampsladd virad om armarna och med svåra sår i huvudet.

Arbetsledningen har med anledning av det inträffade givit följande skriftliga order: »Nattvakterna åläggas att vid ändring av vattenståndet justera befintliga fallrepstrappor och förtöjningar å fartyg vid bryggorna, så att risken vid passerandet till och från sådana fartyg i möjligaste mån minskas.»

I: 27. P. klättrade upp för en fast, lodrät lejdare av järn å en *flytdocka*. Uppkommen till lejdarens topp *förlorade han taget med händerna* och föll baklänges ner å en brygga, varvid han skadades så svårt, att han avled av de ådragna skadorna. Fallhöjden var 3 à 4 m.

Då dockan befinner sig i nedsänkt läge och den till dockan förande fasta trappan ej är åtkomlig, använder man lejdaren för kommunikation till dockan och fartyget, som dockas.

Verkstadsledningen har med anledning av det inträffade olycksfallet gått i författning om att vid lejdarens övre del anbringa byglar som stöd för ryggen, om den klättrande skulle förlora taget med händerna.

I: 28. Vid *byggandet av en landsvägsbro* höll man just på med att sammanfoga ett par av de först utlagda brobalkarna mellan landfäste och närmaste bropelare, då plötsligt *byggnadsställningen brast* och delvis störtade till marken. I fallet från c:a 6 m höjd medföljde 7 arbetare, som voro närmast sysselsatta. En av dem råkade komma under ena brobalken och skadades omedelbart till döds; fem andra erhöllo skador, vilka efter behandling å närmaste sjukhus visade sig jämförelsevis snart övergående.

För byggnadsställningen voro mellan landfästet och första bropelaren, en sträcka av c:a 53 m, uppbyggda tvenne pålbockar med vardera ett pålok bestående av en $8'' \times 8''$ furubjälke. Dessa pålok skulle uppbära såväl arbetsställningar som brobalkarna under dessas utläggning och sammanfogande. Sedan den erforderliga arbetsställningen blivit i det närmaste utbyggd, ansågos de nämnda påloken för svaga för den belastning, som ytterligare kunde ifrågakomma. Underrättad härom och efter närmare granskning av uppgjord ritning beordrade brobyggnadsentreprenören sin arbetsledare å byggnadsplatsen att omedelbart förstärka de båda påloken med vardera två U-balkar NP 20. Då emellertid dessa balkar icke genast kunde erhållas, vidtog arbetsledaren i stället sådan förstärkning, att han anordnade en stämpling under mitten av påloket nerifrån marken, och ansågs ställningen därmed tillräckligt bärkraftig, varefter arbetet med brobalkarnas utläggning påbörjades.

Sedan dessa efter några timmar kommit på resp. platser och under det arbetet med skarvplåtarnas fästande pågick, brast plötsligt påloket vid det ena paret brobalkar, och dessa

jämte arbetarna samt större delen av ställningen störtade till marken. Brobalkarna å ställningens andra sida förblevo med endast mindre förskjutning kvar i sitt å ställningen upplagda läge.

Olyckan måste tillskrivas det förhållandet, att pålbocken även efter den vidtagna förstärkningen *icke inrymde tillräcklig* eller eljest vanlig *grad av säkerhet* vid den ifrågakommande belastningen. Den brustna ändan av furubjälken (toppändan) visade två brottytor. Båda ställena voro i någon mån försvagade genom förekomsten av kvistar samt av 1″ bulthål för upphängningsjärn. Därjämte visade brottytorna ett ovanligt litet antal årsringar, 3 per cm, och ett utseende i övrigt kännetecknande för brådvuxen fur (frötall). Den ifrågavarande delen av påloket får sålunda anses ha utgjorts av virke med något mindre böjhållfasthet än furuvirke av medelgod beskaffenhet, vilket förhållande i sin mån torde ha bidragit till olycksfallet.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Smältverk, gjuterier o. dyl.

VIII a: 5. Vid ett *smältverk* hade en slaggryta nedställts på det *av jord bestående golvet*. Omkring 3 minuter efter nedställandet föll den helt oförmodat omkull, varvid utrinnande slagg antände kläderna på ett par arbetare, av vilka den ene brändes så svårt, att han efter någon tid avled.

Synbarligen har *stödet från marken* i någon punkt så småningom *givit vika*. Golvet har tidigare varit klätt med tegel, vilket emellertid visat sig mindre praktiskt än jordgolvet.

Arbetsgivaren har nu uppmanats att försöka anordna en lämplig nedställningsplats för slaggrytorna genom att på en stadig underbäddning anordna ett golv av grova järnhällar e. dyl.

Tröskverk.

VIII t: 17. För *tröskning* av havre vid en mindre jordbrukslägenhet användes ett s. k. långhalmsverk av äldre typ, men likväl så anordnat, att rätta platsen för mataren var vid matarebordets mittsida framför inmatningsöppningen. Såsom drivkraft brukades en fotogenmotor om 5 hkr.

Utrymmet på logen var synnerligen knappt, både för uppställning av verket och för framtagning av grödan, som skulle tröskas. P., vilken många år skött och matat tröskverk av olika typer, hade även här handhaft verkets uppställning på logen, men kunde på grund av det knappa utrymmet ej få det uppställt på annat sätt, än att matningen måste ske från matarebordets vänstra sida. Därigenom kom han under matningen att få *händerna i omedelbar närhet av verkets slagtrumma* och ryggen vänd mot de över logbalken upptravade havrenekarna. Under arbetets gång rasade några nekar från traven ned över P., och då han skulle taga undan dessa, vände han huvudet mot nektraven, varvid *en oupptäckt nek*, som han höll i vänstra handen, ofrivilligt *fångades av slagtrumman* och drogs genom verket. P. hann ej släppa sitt tag i neken, utan handen drogs med och krossades mellan slagtrumman och slagskon.

Olyckan torde till största delen få tillskrivas det knappa utrymmet på logen, men en viss oförsiktighet av P. synes också hava bidragit.

Övriga jordbruksmaskiner.

VIII u: 5. S. var sysselsatt med att mata en *torvströrivare*, tillverkad hos arbetsgivaren, varvid som rivrulle användes trumman från ett stifttröskverk. Höjden från golvet till inmatningstrattens kant var 1 320 mm och *djupet från trattens kant till rivarens taggar 290 mm*. Ett torvstycke hade lagt sig tvärs för rivrullen och ville inte gå igenom, varför S. för att trycka ned torven tog ett annat torvstycke och stötte med detta i tratten. Det senare torvstycket bröts därvid utav och gick igenom, varvid S:s hand medföljde och

söndertrasades så svårt, att handen måste amputeras. S. använde vid tillfället skinnvantar, vilket troligen bidrog till skadans omfattning.

Till förebyggande av liknande olycksfall föreskrev underinspektören, att inmatningstratten skulle påbyggas, så att man med handen ej kunde nå ned till rivarens taggar.

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

IX: 20. Under *rengöring inuti en ångpanna* råkade P. få 110 V. *växelström från en handlampa* genom kroppen och dödades. De närmare omständigheterna voro följande.

Handlampan bestod av en armatur av kraftig konstruktion, ett snöre av gummislangledning (RVV) och kontaktpropp. Armaturens stomme och handtag voro av isolerande material. Skyddskorgens nedre gängade del var påskruvad handtaget, och korgen fasthöll glaset mot stommens gummipackning. Handlampan ansågs vattentät och användes endast vid pannrengöring.

P. anslöt kontakten till en fast lampa i pannrummets tak, nedsänkte lampan genom manhålet på ångpannans översida och kröp därefter in genom dennas främre öppning. Utrymmet var trångt, och P. måste utföra arbetet i liggande ställning. Lampan placerades på pannans botten och flyttades, allteftersom arbetet fortskred. P:s kläder blevo under arbetet genomvåta av det rostbemängda vatten, som fanns kvar på pannans botten.

En kamrat, som observerade, att det blev tyst i pannrummet, skyndade dit och fann P. liggande i ångpannan med lampan under vänstra armen och synbarligen träffad av elektrisk ström. Han bröt strömmen genom att rycka ut kontakten vid taket och drog fram P., som var till synes livlös. Upplivningsförsök företogos så gott som omedelbart och pågingo en timme, efter vilken tid läkare anlände, men denne synes endast ha ansett sig kunna konstatera, att döden inträtt. Mindre brännsår funnos på översidan av vänster pek-, lång- och ringfingrar.

P. har med säkerhet träffats av spänningen och fått ström genom kroppen till ångpannan, som legat till jord. På grund av arbetsplatsens ogynnsamma bekaffenhet har dels det skyddsmotstånd, som kroppens hud, skor och kläder under normala förhållanden erbjuda, i detta fall varit väsentligt nedsatt, dels har P. saknat möjlighet att befria sig från kontakten med den spänningsförande delen, vilket allt kan förklara, att den ström, som han blev utsatt för, var tillräcklig för att döda, ehuru spänningen var så låg som 110 V.

Vid undersökning av handlampan konstaterades, att skyddsglaset saknade lämplig styrning mot gummipackningen på handtaget, varför det vid fastskruvning av skyddskorgen kommit att sitta något snett, så att en springa uppstått. Genom denna springa har flytande, rostbemängt slamm, i vilket lampan under arbetet delvis varit nedsänkt, runnit in till lamphållaren och orsakat överledning till skyddskorgen, så att denna blivit spänningsförande. Även gummislangledningen befanns vara bristfällig. Gummit var nämligen delvis förtorkat, så att sprickor uppstått i detsamma, av vilka en del voro omlindade med isoleringsband. Av omständigheterna att döma har dock den dödande strömmen i detta fall icke kommit från snöret utan från armaturen.

Det inträffade olycksfallet liksom tidigare sådana av liknande slag visar, att användning av flyttbara lampor och apparater i ångpannor, fartyg eller eljest under sådana förhållanden, där arbetaren är helt eller delvis omgiven av ledande, jordförbundna föremål, medför särskild fara. Det är av största vikt, att apparater och ledningar äro av godkänd typ samt att de underhållas väl. Det måste naturligtvis tillses, att en handlampa, som kan komma att ligga i vatten, verkligen är vattentät. Handlampor av modernt utförande, som fylla även detta krav, finnas numera i handeln. Vidare får en ledning, vars isolering visar tecken till sprickor, icke repareras utan skall utbytas. Men den effektivaste åtgärden är, att dessutom, då strömarten är växelström, genom användning av s. k. handlampstransformator sänka spänningen till ett ofarligt värde (24 V.). Sådan transformator skall vara försedd med två från varandra helt skilda lindningar.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

November månad år 1930.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under november månad.

Översikt av verksamheten under november månad 1930.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	nov. 1930	okt. 1930	nov. 1929
Stockholms stad .	5 439	1 142	1 043	4 425	3 305	2 503	9 864	4 447	3 546	222	164	181
Stockholms län .	2 238	645	634	577	546	351	2 815	1 191	985	236	177	254
Uppsala stad o. län	922	136	124	209	220	202	1 131	356	326	318	166	199
Södermanlands län	910	219	208	411	370	268	1 321	589	476	224	145	146
Östergötlands län	1 207	312	278	644	463	346	1 851	775	624	239	160	215
Norrköping . . .	1 046	128	122	104	115	73	1 150	243	195	473	249	351
Jönköpings län .	396	135	128	304	213	159	700	348	287	201	164	215
Kronobergs län .	192	55	50	146	136	85	338	191	135	177	130	237
Norra Kalmar län	241	57	55	59	61	45	300	118	100	254	230	232
Södra Kalmar län	538	138	125	148	97	62	686	235	187	292	249	209
Gotlands län . .	210	102	102	98	80	59	308	182	161	169	198	198
Blekinge län . .	916	253	227	363	245	170	1 279	498	397	257	174	216
Kristianstads län	833	379	332	546	462	348	1 379	841	680	164	127	226
Malmö . . .	2 831	359	345	1 640	1 087	775	4 471	1 446	1 120	309	216	271
Lund	524	91	91	104	79	68	628	170	154	369	176	293
Landskrona .	545	224	223	38	40	20	583	264	243	221	216	167
Hälsingborg .	1 263	255	239	365	251	197	1 628	506	436	322	230	250
Ystad	401	122	113	91	54	40	492	176	153	280	200	239
Trelleborg .	339	131	129	98	60	56	437	191	185	229	165	220
Eslöv	184	105	96	45	44	32	229	149	128	154	127	170
Skurup . . .	81	46	39	31	36	20	112	82	59	137	79	174
Vellinge . . .	114	77	74	19	15	10	133	92	84	145	129	149
Hallands län . .	640	163	159	113	80	58	753	243	217	310	195	233
Göteborgs o. Boh. l.	685	115	97	265	187	129	950	302	226	315	181	203
Göteborg	5 975	1 168	1 188	1 568	1 118	823	7 543	2 286	1 961	330	224	182
Älvsborgs län . .	679	151	140	120	127	77	799	278	217	287	199	283
Skaraborgs län .	504	179	156	341	302	198	845	481	354	176	129	188
Värmlands län .	492	132	118	182	200	119	674	332	237	203	152	171
Örebro län . . .	1 108	272	235	432	525	287	1 540	797	522	193	143	156
Västmanlands län	754	256	247	477	347	269	1 231	603	516	204	136	133
Kopparbergs län .	610	135	135	231	169	125	841	304	260	277	212	195
Gävleborgs län .	1 119	98	98	264	137	127	1 383	235	225	589	342	275
Västernorrlands l.	596	114	113	58	46	43	654	160	156	409	291	291
Jämtlands län . .	219	64	61	165	175	156	384	239	217	161	137	166
Västerbottens län	288	124	124	137	122	98	425	246	222	173	212	177
Norrbottens län .	434	133	130	96	98	67	530	231	197	229	140	188
Tills. nov. 1930	35 473	8 215	7 728	14 914	11 612	8 460	50 387	19 827	16 188	254	—	—
» okt. »	*37 286*	*14 832*	*13 419*	*19 843*	*17 800*	*12 286*	*57 129*	*32 632*	*25 705*	—	*175*	—
» nov. 1929	26 592	9 078	8 324	14 830	11 380	8 543	41 422	20 458	16 867	—	—	202
» » 1928	29 462	9 020	8 542	14 825	10 264	7 781	44 287	19 284	16 323	—	—	—
» » 1927	32 285	9 208	8 728	13 749	9 780	7 213	46 034	18 988	15 941	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					nov. 1930	okt. 1930	nov. 1929	nov. 1930	okt.. 1930	nov. 1929
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	5 160	5 348	2 519	2 251	212	135	194	89	87	88
Industri och hantverk	12 138	12 412	676	618	1 836	763	743	91	93	89
Sjöfart och fiske	4 551	4 623	1 328	1 290	348	304	232	97	97	96
Handel och samfärdsel	3 855	3 980	1 183	1 073	336	199	218	91	90	87
Husligt arbete	4	4	1	1	.	—	.	.	—	.
Annat arbete	8 595	9 106	2 508	2 495	363	406	319	99	99	98
Summa	**34 303**	**35 473**	**8 215**	**7 728**	**482**	**251**	**293**	**94**	**90**	**92**
Därav under 18 år	*2 599*	*2 699*	*1 238*	*1 058*	*219*	*158*	*176*	*86*	*88*	*84*
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	954	971	1 228	651	79	67	88	53	49	58
Industri och hantverk	930	1 037	477	388	217	241	177	81	67	82
Sjöfart och fiske	211	243	75	68	.	.	.	.	93	85
Handel och samfärdsel	2 525	2 787	1 744	1 394	160	152	150	80	77	81
Husligt arbete	7 061	9 047	8 076	5 949	112	99	120	74	72	76
Annat arbete	806	829	12	10	.	.	.	.	.	.
Summa	**12 487**	**14 914**	**11 612**	**8 460**	**128**	**111**	**130**	**73**	**69**	**75**
Därav under 18 år	2 556	2 603	1 794	1 321	145	130	118	74	66	75
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	6 114	6 319	3 747	2 902	169	119	159	77	77	78
Jordbruk	5 798	5 999	3 591	2 758	167	118	160	77	77	78
Skogshushållning	316	320	156	149	205	.	148	96	.	88
Industri och hantverk	13 068	13 449	1 153	1 006	1 166	625	558	87	86	87
Gruvdrift och malmförädling . . .	803	821	58	58	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	540	554	10	9	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	3 483	3 522	175	154	2 013	1064	632	88	87	75
Trävaruindustri	1 067	1 147	27	24	.	.	.	.	95	.
Byggnadsverksamhet	3 939	4 016	270	258	1 487	500	636	96	96	96
Läder-, hår- och gummiindustri . .	260	275	20	17	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	266	293	12	9	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	522	564	127	91	444	282	335	72	61	73
Närings- och njutningsmedelsindustri	633	657	141	100	466	348	480	71	77	82
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	277	278	19	17	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	168	173	127	120	136	.	81	94	.	93
Grafisk industri	76	77	9	7	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 034	1 072	158	142	678	588	475	90	80	88
Sjöfart och fiske	4 762	4 866	1 403	1 358	347	301	232	97	97	95
Handel och samfärdsel	6 380	6 767	2 927	2 467	231	174	184	84	83	84
Kontors-, bank- o. d. personal . .	665	672	149	127	451	433	408	85	81	81
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 725	1 771	385	320	460	450	349	83	86	88
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 628	1 859	1 012	844	184	166	180	83	82	86
Transportarbetare	2 028	2 111	1 105	956	191	112	118	87	84	82
Allmän och litterär verksamhet . .	335	345	220	168	157	152	225	76	76	76
Ej särskilt specificerade	9	9	56	52	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	7 065	9 051	8 077	5 950	112	99	120	74	72	76
Annat arbete	9 401	9 935	2 520	2 505	394	455	355	99	99	98
Summa	**46 790**	**50 387**	**19 827**	**16 188**	**254**	**175**	**202**	**82**	**79**	**82**
Därav under 18 år	5 155	5 302	3 027	2 379	175	143	140	79	74	79

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 749 platser, varav 1 412 manliga och 337 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 799, 1 410 och 389 samt under nästlidna månad resp. 3 459, 2 769 och 690.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	5 028	2 363	2 102	320	156	149	821	58	58	549	10	9	3 453	160	139
1	Stockholms stad	111	3	3	1	—	—	—		—	11	1	—	679	69	58
2	Stockholms län	739	353	346	33	24	23	122	52	52	21	—	—	199	4	4
3	Uppsala stad och län	282	115	104	10	—	—	66	—	—	65	—	—	52	3	2
4	Södermanlands län	229	127	117	—	—	—	—	—	—	—	—	—	223	6	6
5	Östergötlands län	560	196	167	8	3	3	19	—	—	48	—	—	60	2	2
6	Norrköping	91	21	19	—	—	—	—	—	—	7	—	—	122	—	—
7	Jönköpings län	123	53	48	8	—	—	—	—	—	2	—	—	30	2	2
8	Kronobergs län	42	28	25	19	12	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—
9	Kalmar län	88	36	30	—	—	—	—	—	—	17	—	—	44	1	1
10	Gotlands län	52	19	19	—	—	—	—	—	—	9	—	—	1	—	—
11	Blekinge län	195	94	71	—	12	12	—	—	—	57	—	—	21	—	—
12	Kristianstads län	462	299	263	16	2	2	45	—	—	15	—	—	39	8	6
13	Malmöhus län: Malmö	53	37	30	—	—	—	—	—	—	30	—	—	337	24	22
14	Hälsingborg	112	25	21	—	—	—	16	—	—	17	—	—	90	2	2
15	Övriga anstalter	598	321	291	—	—	—	—	—	—	29	—	—	209	13	12
16	Hallands län	64	30	27	1	—	—	6	—	—	31	5	5	101	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	98	36	31	—	—	—	—	—	—	114	—	—	15	1	—
18	Göteborgs stad	95	41	38	—	—	—	—	—	—	2	1	1	845	13	12
19	Älvsborgs län	54	23	14	—	—	—	67	2	2	4	2	2	91	3	3
20	Skaraborgs län	304	152	131	5	—	—	—	—	—	1	1	1	26	4	2
21	Värmlands län	37	18	9	11	7	7	1	—	—	21	—	—	56	—	—
22	Örebro län	271	157	126	45	7	3	145	4	4	36	—	—	27	1	1
23	Västmanlands län	256	165	158	8	—	—	130	—	—	10	—	—	52	1	1
24	Kopparbergs län	19	4	4	77	5	5	200	—	—	—	—	—	20	—	—
25	Gävleborgs län	21	1	1	31	6	6	3	—	—	2	—	—	88	1	1
26	Västernorrlands län	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1
27	Jämtlands län	20	—	—	23	21	18	—	—	—	—	—	—	8	—	—
28	Västerbottens län	22	6	6	6	3	3	—	—		—	—	—	8	1	1
29	Norrbottens län	28	2	2	18	54	54	1	—	—	—	—	—	3	—	—
	Kvinnliga avdelningen	971	1 228	651	—	—	—	—	—	—	5	—	—	69	15	15
1	Stockholms stad	9	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	35	13	13
2	Stockholms län	58	76	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	67	55	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	60	84	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	77	87	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	3	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	28	32	11	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	20	34	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	19	35	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	16	19	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	47	64	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	128	166	104	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	17	26	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—
14	Hälsingborg	15	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	75	73	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	14	16	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	58	21	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	10	9	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	17	2	2
19	Älvsborgs län	3	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	38	75	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	17	26	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	97	161	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	70	102	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	5	14	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	1	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	4	12	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	11	13	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			Kem.-tekn. o. belysnings-industri			
Ans.	L.p.	T. p	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p	T.p.	
1 142	**27**	**24**	**4 016**	**270**	**258**	**218**	**17**	**14**	**197**	**5**	**4**	**176**	**7**	**5**	**453**	**27**	**23**	**254**	**4**	**4**	
70	6	4	1 032	60	54	41	10	7	5	1	1	28	3	2	84	1	1	17	—	—	1
20	2	2	232	21	21	1	—	—	1	—	—	12	2	2	21	—	—	2	—	—	2
21	—	—	61	—	—	1	—	—	1	—	—	5	—	—	22	—	—	—	—	—	3
40	—	—	24	3	3	1	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	4
36	—	—	131	2	2	2	—	—	—	—	—	2	—	—	10	1	—	—	—	—	5
77	—	—	251	1	1	1	—	—	78	—	—	3	—	—	12	—	—	1	—	—	6
6	—		13	5	5	1	1	1	11	—	—	2	—	—	7	1	1	45	—	—	7
1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	8
95	8	8	27	2	2	1	—	—	2	—	—	1	—	—	13	—	—	—	3	3	9
—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	10
8	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	16	—	—	—	—	—	11
8	—	—	34	8	8	1	—	—	1	—	—	1	—	—	11	5	2	—	—	—	12
39	2	2	737	8	8	54	3	3	4	1	—	20	1	—	71	—	—	97	—	—	13
3	1	1	219	2	2	31	—	—	1	—	—	7	—	—	8	—	—	16	—	—	14
14	1	1	276	12	12	47	—	—	5	—	—	10	—	—	44	11	11	16	—	—	15
42	—	—	129	2	2	—	—	—	12	—	—	8	—	—	15	—	—	—	—	—	16
32	—	—	35	18	13	6	—	—	13	—	—	1	—	—	7	1	1	7	—	—	17
210	4	3	378	32	31	14	—	—	23	2	2	12	1	1	47	1	1	6	—	—	18
2	—	—	69	5	5	5	—	—	25	—	—	4	—	—	7	—	—	1	—	—	19
3	1	1	10	3	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	12	5	5	2	—	—	20
42	—	—	41	1	1	—	—	—	13	—	—	3	—	—	7	—	—	—	—	—	21
22	—	—	44	—	—	8	—	—	—	—	—	49	—	—	8	—	—	41	1	1	22
41	1	1	27	8	8	—	1	1	1	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	23
41	—	—	71	24	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	24
203	1	1	31	1	1	2	—	—	1	—	—	2	—	—	17	—	—	3	—	—	25
22	—	—	21	2	2	1	1	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	26
1	—	—	11	19	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	27
24	—	—	21	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
19	—	—	62	30	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
5	—	—	—	—	—	**57**	**3**	**3**	**96**	**7**	**5**	**388**	**120**	**86**	**204**	**114**	**77**	**24**	**15**	**13**	
3	—	—	—	—	—	2	3	3	19	3	2	172	70	57	84	41	31	10	12	10	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	4	4	3	2	2	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	2	7	5	4	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	2	1	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1	1	2	2	7	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	1	1	—	—	3	3	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	6	—	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	31	—	—	21	—	—	123	26	12	31	13	8	3	—	—	13
—	—	—	—	—	—	21	—	—	2	—	—	2	1	1	5	1	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	3	2	2	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	2	1	—	1	—	—	—	—	17
2	—	—	—	—	—	1	—	—	34	3	2	52	6	3	37	22	12	4	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	7	4	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—	2	1	—	3	2	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	4	—	—	5	4	4	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**84**	**6**	**5**	**74**	**9**	**7**	**975**	**76**	**68**	**4623**	**1828**	**1290**	**461**	**80**	**61**
1	Stockholms stad	18	—	—	26	5	3	282	45	38	383	149	146	237	29	22
2	Stockholms län	2	—	—	2	—	—	71	—	—	52	8	8	13	3	3
3	Uppsala stad och län	—	—	—	2	—	—	12	—	—	2	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	1	2	2	1	—	—	22	—	—	48	16	16	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	2	1	1	25	—	—	8	—	—	7	1	1
6	Norrköping	19	2	2	6	—	—	33	—	—	87	50	48	5	1	1
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	2	1	1	2	—	—	—	5	5
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	2	—	—	—	—	—	26	2	2	245	65	56	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	10	10	10	2	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	8	—	—	145	34	34	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	25	10	10	—	1	—
13	Malmöhus län: Malmö	8	—	—	10	—	—	237	6	6	242	40	40	48	3	3
14	Hälsingborg	2	—	—	—	—	—	14	2	1	515	191	185	5	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	2	—	—	34	5	5	185	63	63	4	—	—
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	1	—	—	97	29	29	4	1	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	2	—	—	3	—	—	86	16	16	2	4	—
18	Göteborgs stad	13	2	1	11	3	3	116	14	14	1818	466	454	117	21	16
19	Älvsborgs län	2	—	—	—	—	—	41	—	—	5	2	2	2	1	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	3	1	1	1	—	—	—	4	4
21	Värmlands län	2	—	—	1	—	—	6	—	—	21	12	8	1	1	1
22	Örebro län	7	—	—	5	—	—	9	—	—	2	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	4	—	—	7	2	2	2	3	3
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
25	Gävleborgs län	8	—	—	—	—	—	8	—	—	292	49	49	5	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	309	91	91	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	26	16	16	2	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	10	9	7	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**89**	**121**	**115**	**3**	**—**	**—**	**97**	**82**	**74**	**243**	**75**	**68**	**211**	**69**	**66**
1	Stockholms stad	48	43	39	1	—	—	19	23	17	127	38	36	101	19	18
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	4	—	—	1	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	11	7	7	—	—	—	8	7	7	—	—	—	1	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	19	28	28	1	—	—	63	50	48	11	2	2	73	37	37
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	8	8	1	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	5	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	3	36	36	—	—	—	—	—	—	79	21	16	27	9	8
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	2	2	5	2	2	1	1	1
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1284	**146**	**140**	**224**	**20**	**20**	**1976**	**854**	**770**	**77**	**32**	**32**	**8**	**51**	**50**	**4**	**1**	**1**	**9 106**	**2 508**	**2 495**	
583	94	88	108	8	8	513	283	234	47	1	1	—	3	2	2	—	—	1 161	371	371	1
40	1	1	20	4	4	141	30	27	5	1	1	—	—	—	1	—	—	488	140	140	2
16	2	2	3	—	—	37	4	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	259	12	12	3
11	—	—	—	—	—	25	10	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	282	54	54	4
15	1	1	4	2	2	63	27	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	207	76	76	5
25	1	1	—	—	—	69	13	12	1	—	—	2	—	—	—	—	—	156	39	38	6
3	—	—	5	—	—	7	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	128	66	64	7
2	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	14	14	8
7	—	—	3	—	—	17	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	191	69	69	9
—	—	—	1	—	—	14	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113	71	71	10
5	2	2	2	—	—	41	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	393	98	98	11
12	2	2	1	—	—	23	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	135	37	35	12
120	3	3	14	—	—	170	70	67	3	—	—	—	—	—	—	—	—	537	161	161	13
11	1	1	7	1	1	66	23	18	—	—	—	1	—	—	—	—	—	122	7	7	14
26	8	8	5	—	—	86	21	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	598	341	341	15
19	—	—	1	—	—	35	6	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	69	90	90	16
13	1	1	2	1	1	31	6	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	217	31	29	17
265	30	30	24	1	1	308	281	276	11	30	30	5	48	48	1	1	1	1 654	176	175	18
3	—	—	2	—	—	29	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	266	111	111	19
12	—	—	5	1	1	24	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	93	5	5	20
5	—	—	1	—	—	23	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	92	92	21
7	—	—	2	—	—	33	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	345	95	90	22
7	—	—	1	—	—	28	18	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	177	56	56	23
—	—	—	3	1	1	13	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	161	94	94	24
17	—	—	3	—	—	85	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	297	35	35	25
8	—	—	2	—	—	22	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	16	16	26
5	—	—	5	1	1	18	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	123	20	20	27
1	—	—	—	—	—	13	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	161	95	95	28
1	—	—	—	—	—	39	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	249	36	36	29
537	**289**	**180**	**1685**	**902**	**824**	**135**	**251**	**186**	**268**	**188**	**136**	**1**	**5**	**2**	**9 047**	**8 076**	**5 949**	**829**	**12**	**10**	
197	113	81	630	320	272	62	143	110	126	77	51	1	2	1	2 452	2 377	1 756	324	7	5	1
11	1	1	55	18	15	2	3	2	12	7	7	—	—	—	417	435	274	—	—	—	2
—	1	1	15	5	5	4	2	2	2	4	4	—	—	—	120	152	145	1	—	—	3
8	8	7	28	30	29	—	1	1	1	5	1	—	—	—	255	223	162	38	5	5	4
15	3	1	36	21	17	3	6	5	4	2	2	—	—	—	464	335	254	31	—	—	5
—	2	1	6	10	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	80	95	63	9	—	—	6
4	2	1	13	11	11	1	2	2	6	7	7	—	—	—	233	156	124	7	—	—	7
4	2	2	10	8	4	—	—	—	5	6	6	—	—	—	105	85	56	—	—	—	8
6	1	1	13	12	8	1	—	—	1	2	1	—	—	—	161	107	81	5	—	—	9
7	1	1	12	13	9	1	—	—	2	1	1	—	—	—	59	45	33	—	—	—	10
6	—	—	25	22	20	2	1	1	2	—	—	—	—	—	275	154	117	—	—	—	11
11	4	4	72	47	36	—	4	3	—	—	—	—	—	—	322	239	199	6	—	—	12
150	49	44	128	52	31	1	19	18	21	13	9	—	—	—	842	772	531	88	—	—	13
2	4	4	56	32	29	1	7	4	8	3	3	—	—	—	224	185	145	19	—	—	14
6	—	—	29	31	28	6	8	5	4	2	2	—	—	—	271	211	160	28	—	—	15
1	1	1	6	2	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	81	57	44	8	—	—	16
10	6	5	47	30	22	—	1	—	5	2	1	—	—	—	129	118	84	7	—	—	17
74	25	15	160	85	71	39	31	20	43	20	13	—	3	1	790	846	622	195	—	—	18
1	—	—	10	4	3	—	—	—	3	4	2	—	—	—	100	110	70	1	—	—	19
6	3	3	21	21	15	—	—	—	3	4	4	—	—	—	243	189	140	23	—	—	20
1	—	—	12	12	7	—	—	—	3	4	4	—	—	—	149	158	97	—	—	—	21
2	8	2	36	26	21	5	14	6	11	12	9	—	—	—	246	300	194	13	—	—	22
9	4	4	35	42	38	2	1	1	5	9	5	—	—	—	320	185	151	20	—	—	23
2	—	—	42	37	27	—	1	—	—	—	—	—	—	—	181	116	91	—	—	—	24
2	—	—	46	16	15	1	2	2	—	1	1	—	—	—	197	112	103	6	—	—	25
1	—	—	9	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41	30	29	—	—	—	26
1	1	1	67	62	62	2	2	2	1	3	3	—	—	—	88	93	81	—	—	—	27
—	—	—	9	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	100	80	—	—	—	28
—	—	—	7	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88	91	63	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 oktober 1930.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	44	1 744	4 571	6 315	47	174	221	3·5	2·9
Bleck- o. plåtslagareförb. .	39	2 129	—	2 129	158	—	158	7·4	3·7
Bokbindareförbundet . . .	24	1 557	3 474	5 031	125	134	259	5·1	5·8
Bryggerilndustriarb.-förb. .	60	3 815	907	4 722	123	83	206	4·4	4·0
Byggnadsträarbetareförb. .	125	13 240	—	13 240	3 136	—	3 136	23·7	11·8
De förenade förbunden . .	38	2 278	1 313	3 591	118	93	211	5·9	6·4
Elektriska arbetareförb. . .	70	3 290	—	3 290	98	—	98	3·0	2·4
Gjutareförbundet	92	4 937	2	4 939	518	—	518	10·5	7·6
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	292	27 630	4 073	31 703	5 517	478	5 995	18·9	19·0
Gruvindustriarbetareförb. .	24	2 163	1	2 164	422	—	422	19·5	13·7
Handelsarbetareförb. . . .	214	11 880	5 467	17 347	845	211	1 056	6·1	6·4
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	19	414	1 204	1 618	23	152	175	10·8	8·4
Hattarbetare	*13*	*286*	*861*	*1 097*	*20*	*141*	*161*	*14·7*	*12·5*
Pälsvarnarbetare	*6*	*178*	*343*	*521*	*3*	*11*	*14*	*2·7*	*3·0*
Kommunalarbetareförb. . .	158	19 399	2 644	22 043	498	413	911	4·1	2·3
Litografförbundet	17	1 858	91	1 949	48	4	52	2·7	2·5
Livsmedelsarbetareförb. . .	86	7 854	2 251	10 105	727	180	907	9·0	8·0
Metallindustriarb.-förb. . .	215	95 976	4 931	100 907	11 575	567	12 142	12·0	9·2
Järnbruksarbetare . . .	*60*	*22 088*	*19*	*22 102*	*3 020*	*4*	*3 024*	*13·7*	*10·9*
Verkstadsarbetare . .	*155*	*73 893*	*4 912*	*78 805*	*8 555*	*563*	*9 118*	*11·6*	*8·8*
Murareförbundet	61	3 162	—	3 162	918	—	918	29·0	14·0
Målareförbundet	104	8 124	2	8 126	1 455	—	1 455	17·9	1·2
Pappersindustriarb.-förb. .	128	25 095	1 055	26 150	2 666	189	2 855	10·9	9·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	30	1 414	194	1 608	84	4	88	5·5	4·1
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	45	6 278	3 360	9 638	314	30	344	3·6	3·6
Stenindustriarbetareförb. .	92	5 976	—	5 976	527	—	527	8·8	7·2
Sågverksindustriarb.-förb. .	252	22 386	2	22 388	7 450	—	7 450	33·3	26·6
Sågverks- o. trädgårdsarb.	*143*	*15 033*	*1*	*15 034*	*3 861*	*—*	*3 861*	*25·7*	*19·8*
Flottnings- o. skogsarb.	*109*	*7 353*	*1*	*7 354*	*3 589*	*—*	*3 589*	*48·8*	*39·6*
Textilarbetareförbundet . .	77	6 571	11 050	17 621	325	353	678	3·8	3·9
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	536	2 085	2 621	9	5	14	0·5	0·6
Transportarbetareförb. . .	86	9 789	76	9 865	896	66	962	9·8	9·4
Träindustriarbetareförb. . .	130	9 658	93	9 751	1 052	13	1 065	10·9	7·8
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	228	—	228	45	—	45	19·7	11·4
Typografförbundet	99	8 326	480	8 806	346	21	367	4·2	4·0
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	74	3 612	—	3 612	692	—	692	19·2	14·9
Tillsammans	2 719	311 319	49 326	360 645	40 757	3 170	43 927	12·2	9·5
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	71	3 414	—	3 414	1 574	—	1 574	46·1	48·5
Summa	2 790	314 733	49 326	364 059	42 331	3 170	45 501	12·5	9·8

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under oktober uppgivits till inalles 189 318, vilket i genomsnitt motsvarar 4·2 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1929			1930									
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	8·2	10·1	16·3	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	7·7	8·1	[1] 9·5	12·2
Ansökn. per 100 lediga platser .	148	202	203	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·43	·	·	3·26	·	·	3·22	·	·	2·94	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	11·5	12·9	14·5	14·9	15·0	14·2	12·5	10·4	9·9	9·4	12·1	13·6	14·7
Danmark. Arbetslöshet, i % .	10·2	13·0	22·4	20·3	21·0	15·6	11·8	9·4	8·7	9·3	[1] 9·0	9·4	11·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	29	37	60	58	62	49	36	30	26	27	27	28	34
Finland. Registr. arbetslösa .	4 997	9 495	8 716	12 696	11 545	10 062	7 824	4 747	3 573	3 714	5 288	7 157	9 716
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	360	403	556	445	353	521	475	380	404	503	567	538	546
Storbritannien. Arbetslöshet, i %[2]	10·3	10·9	11·0	12·4	12·9	13·7	14·2	15·0	15·4	16·7	17·1	17·6	18·7
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 270	1 323	1 341	1 534	1 582	1 731	1 752	1 823	1 947	2 072	2 106	2 230	2 308
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	·	9·2	·	11·1	·	·	9·2	·	·	8·2	·	·	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	3·5	5·3	12·3	13·9	12·5	8·6	6·9	6·3	5·5	6·7	7·6	8·7	—
Arbetslöshetsindex	2·7	4·2	9·8	11·7	9·8	6·7	5·4	4·8	4·3	5·2	5·8	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	2·7	3·2	7·0	7·5	7·5	6·7	8·0	8·0	8·4	10·1	[1] 11·2	13·7	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	10·9	13·7	20·1	22·0	23·5	21·7	20·3	19·5	19·6	20·5	21·7	22·5	23·6
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	889	1 200	1 775	2 233	2 379	2 053	1 763	1 551	1 469	1 498	1 507	1 493	1 562
Ansökn. per 100 lediga platser	444	667	980	1 026	1 131	858	841	824	810	906	1 023	1 081	1 182
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	110·8	108·1	101·8	100·0	98·9	100·8	103·7	105·6	105·2	104·3	103·4	102·8	101·1
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	126	167	227	273	285	239	192	163	150	153	156	164	193
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	·	3·2	7·7	8·8	8·8	6·5	7·4	7·6	7·3	8·1	10·2	11·1	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	100	·	·	99	·	·	95	·	·	86	·
Frankrike. Understödda arbetsl.	396	577	817	1 484	1 683	1 630	1 203	859	1 019	856	964	988	1 663
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	297	333	409	466	457	385	372	367	322	342	376	395	—
Ryssland. Reg. arbetsl. (i 1000-tal)	1 260	1 285	1 311	1 255	1 168	1 081	1 126	937	786	633	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	3 065	5 288	6 116	5 608	4 580	3 575	2 216	1 515	910	762	1 039	1 414	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	4 204	8 479	8 134	9 263	8 825	6 494	3 683	1 421	779	607	573	[1] 1 470	6 058
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	90	127	186	242	277	296	284	228	207	199	177	173	165
Arbetsl. industriarbetare i % .	8·9	12·5	19·5	24·3	27·5	28·7	27·0	23·0	21·6	20·5	18·3	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·5	1·6	2·8	3·6	3·6	4·0	3·7	3·6	3·4	4·1	4·7	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	9·7	10·3	13·0	14·5	14·8	14·6	13·7	13·6	13·0	13·2	14·5	17·9	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	217	332	323	419	492	404	323	268	300	276	326	337	—
Rumänien. Registr. arbetslösa .	5 481	6 958	6 866	8 887	15 588	13 045	13 412	25 096	22 960	23 236	27 779	39 110	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	4 739	5 026	5 663	8 508	9 437	9 739	12 062	8 704	6 991	7 236	6 111	5 973	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	6·0	9·3	11·4	10·8	11·5	10·8	9·0	10·3	10·6	9·2	9·3	9·4	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	124·6	119·1	111·2	111·6	110·2	107·8	111·4	116·5	118·9	118·3	116·6	116·2	112·9
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	98·3	94·8	91·9	90·2	90·3	89·8	89·1	87·7	85·5	81·6	79·9	79·7	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)[3]	103·3	98·9	95·2	93·2	93·3	93·1	92·6	90·9	88·8	85·5	85·1	86·5	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	13·1	·	·	14·6	·	·	18·5	·	·	20·5	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	30	30	24	35	40	45	50	52	55	65	60	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	·	5·6	·	·	8·5	·	·	10·9	·	·	13·5	·	·

[1] Reviderade siffror.

[2] Samtliga procenttal äro omräknade på grundval av den förnyade uppskattning av antalet i arbetslöshetsförsäkringen inbegripna personer, som företagits i juli 1930.

[3] Samtliga indextal äro reviderade.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under november månad 1930. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under november har prisnivån ytterligare sjunkit något, beroende på fortsatta prissänkningar för ett flertal varuslag. Av de varor, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan oktober 30 varit föremål för *prissänkning* och 7 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 21 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—november 1930. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med november 1930, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal							1930[1]				
	1914	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	Okt.	Nov.
Aritm. (ovägda) tal . .	100	171	174	176	169	165	165	163	157	152	153	152	151
Vägda tal	100	163	164	168	158	153	154	150	144	140	139	137	136

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under november visat en nedgång med en enhet; det »ovägda» indextalet har likaledes sjunkit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1930, häfte 10, sid. 812. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 oktober 1930, 163, motsvarande en stegring från juli 1914 av 63 % mot 64 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 juli 1930 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 815).

[1] Preliminära siffror för oktober och november.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1929	Nov. 1929	Sept. 1930	Okt.[1] 1930	Nov.[2] 1930	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	nov. 1913–nov. 1930	nov. 1929–nov. 1930
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	21	21	21	+ 50·0	— 4·5
handskummad	»	8	—	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0
separerad	»	6	28	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	339	353	287	275	271	+ 12·4	— 23·2
mat- (lands-)	»	213	727	305	321	267	259	255	+ 16·4	— 20·6
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	231	220	187	187	187	+ 14·0	— 15·0
halvfet, »	»	121	500	167	160	140	140	139	+ 14·9	— 13·1
Margarin: växt-, bästa sort	»	135	433	133	138	138	138	138	+ 0·0	0·0
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	241	326	205	257	314	+ 53·2	— 3·7
» konserverade	»	187	716	248	249	—	211	233	+ 56·4	— 6·4
Potatis: gammal	hl	—	1271	784	662	676	640	628	—	— 5·1
»	5 l	28	71	47	43	43	42	42	+ 61·5	— 2·3
färsk	»	46	102	104	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	54	44	36	35	35	+ 12·9	— 20·5
Bruna bönor	»	48	214	87	70	50	52	49	+ 6·5	— 30·0
Mjöl: vete-, svenskt kärn- (patent-)	»	81	× 75	48	42	41	40	40	+ 29·0	— 4·8
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	29	27	25	24	24	+ 14·3	— 11·1
rågsikt-, » »	»	27	× 78	39	37	36	35	35	+ 34·6	— 5·4
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	46	42	37	37	36	0·0	— 14·3
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	54	54	52	52	51	+ 24·4	— 5·6
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	98	71	68	65	65	65	+ 58·5	— 4·4
hårt, knäckebröd	»	—	—	95	92	89	88	88	—	— 4·3
limpa, söt	»	88	96	64	63	61	62	61	+ 60·5	— 3·2
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	48	46	46	46	+ 53·8	— 4·2
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	150	149	143	143	144	+ 92·0	— 3·4
mjukt, bakat med vatten	»	48	116	76	76	75	75	75	+ 74·4	— 1·3
mjukt, » » mjölk	»	60	167	98	92	90	89	90	+ 50·0	— 2·2
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	189	189	191	190	188	+ 54·1	— 0·5
soppkött	»	100	490	156	155	157	156	155	+ 55·5	0·0
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	239	239	239	235	234	+ 77·3	— 2·1
spädkalv	»	72	312	144	145	145	143	142	+ 94·5	— 2·1
Fårkött: färskt, stek	»	188	600	230	223	229	221	216	+ 70·1	— 3·1
salt, svenskt	»	114	547	187	184	184	178	174	+ 50·0	— 5·4
Renkött, färskt, stek	»	119	557	230	228	—	219	227	+ 100·0	— 0·4
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	138	605	226	232	206	191	181	+ 34·1	— 22·0
salt, » »	»	140	619	232	238	211	197	190	+ 33·8	— 20·2
» amerikanskt »	»	—	—	228	233	225	223	223	—	— 4·3
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	127	131	126	127	127	+ 69·3	— 3·1
gädda	»	108	333	191	195	197	194	189	+ 73·4	— 3·1
sill	»	84	110	68	69	76	72	68	+ 94·3	— 1·4
strömming	»	38	114	67	67	75	73	71	+ 65·1	+ 6·0
torsk	»	55	160	100	101	103	104	101	+ 80·4	0·0
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	157	155	156	157	155	+ 93·8	0·0
kolja	»	—	—	126	129	119	125	123	—	— 4·7
salt: sill, prima	»	45	148	61	64	62	64	65	+ 44·4	+ 1·6
strömming	»	80	105	48	48	46	53	56	+ 80·6	+ 16·7
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	96	96	96	96	96	+ 71·4	0·0
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	309	288	226	222	220	+ 35·8	— 28·6
Socker, bit-	»	67	× 138	54	49	44	44	44	— 34·3	— 10·2
Salt (matsalt)	»	—	82	17	17	17	17	16	—	— 5·9
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	29	29	29	+ 38·1	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1260	1240	1200	1200	1195	+ 63·7	— 3·6
barr-, osågad, hemkörd	»	575	1895	945	935	910	910	905	+ 56·0	— 3·2
Bränntorv	100 kg	196	896	421	417	387	404	404	+ 106·1	— 3·1
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	703	702	677	674	671	+ 69·4	— 4·4
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	264	—	340	332	315	311	310	+ 34·8	— 6·6
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	243	244	230	228	226	+ 43·9	— 7·4
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	289	284	265	263	262	+ 40·9	— 7·7

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(November 1930.)

Allmänna sociala frågor.

BURHENNE, K. Die sozialpolitische Stellung des modernen Unternehmers. Der Arbeitgeber 1930, nr 22.

DIETRICH, E. B. The present status of the wool textile industry. International labour review nov. 1930.

EKMAN, K. Företagaren och staten i den moderna industrialismens värld. Industritidningen 1930, nr 20.

LÁNY, E. Eléments sociaux de la criminalité et les aspects sociaux à l'exécution de la peine. (Tjeckisk text.) Sociální revue 1930, nr 1.

LUKÁŠ, J. Travail à domicile. (Tjeckisk text.) Sociální revue 1930, nr 1—3.

SCHWENGER, R. Gewerkschaften und soziale Betriebspolitik. Die Arbeit 1930, nr 11.

WEDDIGEN, W. Die theoretischen Grundlagen der Sozialpolitik auf der Tagung des Vereins für Sozialpolitik. Soziale Praxis 1930, nr 45.

Sverige.

ZEIPEL, V. v. Tjänstemännen och arbetsfredsproblemet. (Föredrag.) Fackföreningsrörelsen 1930, nr 47.

Socialiseringsnämnden om domänverket. Tiden 1930, nr 9.

Amerikas förenta stater.

JOHNSTON, G. A. The technique of discussion in management-worker relationships in the United States. International labour review nov. 1930.

Finland.

Arbetaförhållandena inom textilindustrin och arbetarnas hälsotillstånd. Social tidskrift 1930, nr 11.

Indien.

DAS, R. K. Labour legislation in India. International labour review nov. 1930.

Kanada.

Det ekonomiska läget i Canada. Kommersiella meddelanden 1930, nr 20.

Kina.

»Virrvarret» i Kina under sakkunnig belysning. Industria 1930, nr 24.

Spanien.

LINDNER, ELLI. Wirtschaftliche Interessenvertretung in Spanien. Soziale Praxis 1930, nr 46.

Storbritannien.

MARSH, L. C. New survey of London life and labor. Monthly labor review okt. 1930.

Tyskland.

CROLL, W. Reparation und Arbeitnehmer. Der Arbeitgeber 1930, nr 21.

CURSCHMANN, F. H. Hat die Finanzpolitik über die Sozialpolitik gesiegt? Der Arbeitgeber 1930, nr 22.

Die Wirkung der Rationalisierung auf die Heimarbeit. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 33.

Österrike.

PALLA, E. But, l'organisation et l'activité des chambres ouvrières en Autriche. (Tjeckisk text.) Sociální revue 1930, nr 1—2.

WEIGL, K. Reform des Arbeiterkammergesetzes? Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 22.

Arbetarskydd.

ARROM, D. D. Enfermedades profesionales. Revista social vol. 9, s. 18.

COOPER, W. Posters are effective in hotel safety work. National safety news nov. 1930.

DECAMP, W. V. Management's responsibility is clear-cut. National safety news nov. 1930.

FREDHOLM, G. Ventilationsanordningar i sprutmålningsverkstäder. Verkstäderna 1930, nr 11.

FREYMANN, A. Verhütung von Unfällen durch Kurbelrückschlag bei Verbrennungskraftmaschinen. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 32.

GREMPE, P. M. Die Lagerung feuer- und explosionsgefährlicher Flüssigkeiten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 10.

HOLSTEIN, E. Das elektrische Lichtbogenschweissen, seine Gesundheitsgefahren und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 10.

HUNTER, P. G. Let's quit hounding the management. National safety news nov. 1930.

KORITNIG, O. TH. Die Gefahren der Dampfkesselreinigung und deren Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 10.

KUHN, L. P. Protection from the deadly »kick-back». National safety news nov. 1930.

LOEWY, J. Importance sociale des maladies professionnelles, leur prévention et les projets à leur réparation. (Tjeckisk text.) Sociální revue 1930, nr 1.

LUTTON, C. L. Protective clothing safeguards mine workers. National safety news nov. 1930.

MCBIRNEY, R. S. Smoke headaches. Industrial hygiene bulletin sept. 1930.

MAC KNIGHT, G. P. A bird's-eye view of the safety exposition. National safety news nov. 1930.
NORTHRUP, R. B. Splinters kill. Industrial hygiene bulletin sept. 1930.
OTTAWA, V. Eine neue Schutzvorrichtung für glatte rotierende Wellen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 11.
REID, H. L. Guarding presses equipped with automatic and semi-automatic feeds. Industrial hygiene bulletin okt. 1930.
RICHMAN, R. E. New developments in controlling fire. National safety news nov. 1930.
SAPPINGTON, C. O. Health work humanizes industry. National safety news nov. 1930.
SEGITZ, A. F. G. Über Benzin und Tetrachlorkohlenstoff in chemischen Reinigungsanstalten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 10.
STOECKEL, R. B. Stop the racket! National safety news nov. 1930.
THOMAS, H. A. How annealing affects chains. National safety news nov. 1930.
W[ELIN]-B[ERGER, J.] Beträffande enkla lyftinrättningar. Arbetarskyddet 1930, nr 10.
WOLTER, K. Det fysiologiska förloppet vid dödsfall genom elektrisk ström. Arbetarskyddet 1930, nr 10.
WRIGHT, H. E. Minor accidents were causing the losses. National safety news nov. 1930.
Training drivers for commercial vehicles. No D—3 of the series of safe practices pamphlets. National safety news nov. 1930.

Amerikas förenta stater.

A year's progress in safety. National safety news nov. 1930.

Australien.

Safety work in an Australian steel mill. National safety news nov. 1930.

Danmark.

RASMUSSEN, S. A. Ulykkestilfælde under Arbejdet. Socialt Tidsskrift 1930, nr 10.

Finland.

Olycksfall i arbete år 1926. Social tidskrift 1930, nr 11.

Frankrike.

La prévention des accidents du travail dans les chemins de fer et dans l'industrie houillère. Bulletin du ministère du travail 2 kv. 1930.
Statistique des accidents du travail déclarés dans les mines et carrières de 1920 à 1928. Bulletin du ministère du travail 2 kv. 1930.
La statistique des accidents du travail en France. Bulletin du ministère du travail 2 kv. 1930.

Kina.

Labour legislation in China. The factory act. Industrial and labour information 10 nov. 1930.

Tyskland.

STILLER. Die Verordnung über Zellhorn (Zelluloid) vom 20. Oktober 1930. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 32.
VAAGE, D. The experimental mine in Gelsenkirchen, its installation and work. Industrial safety survey 1930, nr 5.
VAJE. Die Auswirkung der zweiten Verordnung über Ausdehnung der Unfallversicherung auf Berufskrankheiten. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 32.

Österrike.

TEISSL, L. Organisation der psychologischen Unfallverhütung in Österreich. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 11.

Arbetslön och arbetstid.

MARSCHAK. Das Problem der »hohen Löhne». Soziale Praxis 1930, nr 44.
Nödtvånget till internationell lönejustering. Industria 1930, nr 23.

Sverige.

[INDUSTRIFÖRBUNDET.] Affärs- och kontorsanställdas arbetstid. (Yttrande.) Industriförbundets meddelanden 1930, nr 5.

Amerikas förenta stater.

Hours and earnings in the cigarette manufacturing industry, 1930. Monthly labor review okt. 1930.
Laws governing night work of minors. Monthly labor review okt. 1930.
Longshore labor conditions in the United States. Monthly labor review okt. 1930.
Wages and hours in the manufacture of woolen and worsted goods, 1930. Monthly labor review okt. 1930.

Brasilien.

Agricultural wages in Brazil. International labour review nov. 1930.

Frankrike.

Half-time work for married women in France. Industrial and labour information 17 nov. 1930.

Tjeckoslovakien.

Statistique des salaires dans l'industrie minière pour 1929. Rapports de l'office de statistique de la république Tchécoslovaque 1930, nr 47/49.

Tyskland.

FÖLSCHE, E. Staatliche Eingriffe in das Besoldungsrecht der preussischen Gemeindebeamten. Soziale Praxis 1930, nr 45.
WOYTINSKY, W. Die Vierzigstundenwoche. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 45—46.
Lönesänkning eller arbetstidsförkortning? Industria 1930, nr 24.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

ANDERSSON, F. Arbetslöshet och folkmängd. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 44.

MORREN, H. J. Internationale regelingen over werkloosheidsverzekering. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1930, nr 11.
SCHUMPETER, J. Mitchell's business cycles. The quarterly journal of economics nov. 1930.
SOUTER, R. W. Equilibrium economics and business-cycle theory: A commentary. The quarterly journal of economics nov. 1930.
Arbejdslösheden og Reallönnen. Tidsskrift for Industri 1930, nr 22.
Measures to combat unemployment in certain European countries. Monthly labor review okt. 1930.
Unemployment insurance in foreign countries. Monthly labor review okt. 1930.

Amerikas förenta stater.

VACEK, J. Assurance en cas de chômage aux Etats Unis de l'Amérique du Nord. (Tjeckisk text.) Sociální revue 1930, nr 1.
— Assurance facultative contre chômage aux Etats Unis. (Tjeckisk text.) Sociální revue 1930, nr 3.
Labor turnover in American factories. Monthly labor review okt. 1930.
Preliminary returns from the United States unemployment census of 1930. Monthly labor review okt. 1930.

Finland.

En arbetslöshetsundersökning i Finland. Industria 1930, nr 28.

Kanada.

Unemployment relief act, 1930. The labour gazette 1930, nr 10.

Ryssland.

SCHWARZ, S. Die Arbeitslosigkeit in Russland. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 47.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Die britische Arbeitslosenversicherung im Jahre 1929. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 753.
Changes in the estimated numbers of insured persons in the various industries, 1923—1930. The Ministry of labour gazette 1930, nr 11.

Tyskland.

BEHRINGER, F. Ein Vorschlag zur Arbeitslosenversicherungsreform. Soziale Praxis 1930, nr 46 & 48.
BERNHARD, E. Kürzung der Arbeitszeit als Mittel zur Bekämpfung der Arbeitslosigkeit. Soziale Praxis 1930, nr 48.
FALK, F. Für und wider die Arbeitsbeschaffung. Die Arbeit 1930, nr 11.
— Regierungsprogramm und Arbeitsmarkt. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 47.
FISCHER. Tatsachen und Möglichkeiten in der Krisenfürsorge. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 29.
JASPERSEN. Die Bekämpfung der Schwarzarbeit. Arbeit und Beruf 1930, nr 21.
MARX. Die Gefahren der Verewigung des Zustandes der Arbeitslosigkeit. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 29.
OTZEN, P. Das Ringen um die Gestaltung der Arbeitslosenhilfe. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 31.
PETERSEN. Zur Frage der Organisation der landwirtschaftlichen Wanderarbeiter- und Saisonarbeitervermittlung. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 30.
RAWICZ, E. Die finanzielle Sicherung der Arbeitslosenunterstützungen. Die Arbeit 1930, nr 11.
SCHNEIDER, G. Zur Struktur der Arbeitslosigkeit. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 31.
Arbeitszeit und Arbeitsmarkt. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 44.

Österrike.

BLOECH, M. Ein Versuch zur Überführung von Industriearbeitern in die Landwirtschaft. Arbeit und Beruf 1930, nr 21.

Befolkningsfrågan.

Österrike.

KASTNER, J. Die Auswirkungen des Geburtenrückganges. Arbeit und Beruf 1930, nr 22.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

FORSSELL, MAJA. Köken i bostadsavdelningen på stockholmsutställningen 1930. Byggmästaren 1930, nr 33 & 36.

Norge.

AARS, H. Den kommunale boligbygging i Oslo. Bolig og bygg 1930, nr 7/8.
OUREN, H. Boligsak i Nidaros og litt til. Bolig og bygg 1930, nr 7/8.
SJÖHAUG, K. N. Trøndersk boligkooperasjon. Bolig og bygg 1930, nr 7/8.

Tyskland.

MEIER, W. Das Gesetz über die Gemeinnützigkeit von Wohnungsunternehmen. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 31.
Die Wohnungswirtschaft im Plan der Reichsregierung. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 45.

Österrike.

En hemgård i Wien. Hem i Sverige 1930, nr 10.

Fattigvård och barnavård m. m.

HERZFELD, ELLY. Kindheit und Armut. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 21.
LINDHAGEN, ANNA. Fjärde nordiska barnskyddskongressen i Helsingfors den 7—10 juli 1930. Barn och ungdom 1930, nr 4.
VOKROVÁ, J. L. Enfants illégitimes dans les législations des différents pays. (Tjeckisk text.) Sociální revue 1930, nr 1—2.

Sverige.

[LANDSTINGSFÖRBUNDET.] Yttrande över förslag till ersättningsbelopp för vård å vissa sjukvårds- samt fattigvårds- och barnavårdsanstalter. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 5.

SCHNEIDERN, JULIA v. Om skolsköterskeinstitutionen och »barnavårdscentraler» i Stockholm. Svenska röda korset 1930, nr 10.

Amerikas förenta stater.

DAHLIN, MARGARETHA. Social hjälpverksamhet vid sjukhusen [i Amerika]. Hertha 1930, nr 9.

STEELE, GLENN. Collection of social statistics by United States Children's Bureau. Monthly labor review okt. 1930.

Report on work of legal aid organizations in 1929. Monthly labor review okt. 1930.

Tyskland.

CUNO, D. 50 Jahre öffentliche Fürsorge. Soziale Praxis 1930, nr 47.

SCHROEDER. Das Jugendstrafrecht nach dem Entwurf des Einführungsgesetzes zum allgemeinen deutschen Strafgesetzbuch. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 10.

Föreningsväsen.

TELTŠIK, R. Syndicats ouvriers dans le droit international moderne. (Tjeckisk text.) Sociálni revue 1930, nr 2—3.

Die Bildungsarbeit der dem I.G.B. angeschlossenen Landeszentralen. Die internationale Gewerkschaftsbewegung 1930, nr 11.

Finland.

FAGERHOLM, K. A. Finlands fackföreningsrörelse pånyttfödes. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 45.

Kanada.

Trades and Labour Congress of Canada. The labour gazette 1930, nr 10.

Norge.

OMIKRON. Våre landsmöter. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1930, nr 9/10.

Utdrag av årsberetning 1929—30 for Norsk Arbeidsgiverforening. Arbeidsgiveren 1930, nr 22.

Tyskland.

PROKSCH, A. Die deutschen Gewerkschaften 1929. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 21.

Hälso- och sjukvård.

PETRÉN, A. Vikten av tidig utskrivning från sinnessjukhus i vissa fall. (Föredrag.) Socialmedicinsk tidskrift 1930, nr 11.

SONDÉN, T. Lindriga infektioner som orsak till psykiska sjukdomstillstånd — en stridsfråga bland psykiatrikerna. (Föredrag.) Social-medicinsk tidskrift 1930, nr 11.

Sverige.

BIRCH-LINDGREN, G. Jämtlands läns centralsanatorium och epidemisjukhus i Östersund. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 5.

HALLBÄCK, G. Nytt från läkekonst och socialmedicinskt arbete. Svenska röda korset 1930, nr 10.

HENNING, E. Försöksverksamheten på folktandvårdens område. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 7.

PETRÉN, A. Nya statsanstalter för asociala sinnesslöa och ny indelning av hospitalsdistrikten. Landskommunernas tidskrift 1930, nr 11.

THURÉUS, S. Mun- och tandvård på sjukhus, i buss och i motorbåt. Svenska röda korset 1930, nr 10.

Norge.

NATVIG, J. R. Rheumatismens optreden i Oslo 1920—1929. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 11.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

[ÖSTERBERG, S. E.] Jordbrukskreditten i Sverige. Ny jord 1930, nr 4.

Norge.

PAULSEN, G. H. Bureisingen og lönnsomheten. Ny jord 1930, nr 4.

ÖSTBERG, K. Finnernes rydning og bosetning innover Östlands-bygdene. Ny jord 1930, nr 4.

Statens bureising. Ny jord 1930, nr 4.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

ROLAND, H. F. Las instituciones de conciliación y arbitraje. Revista social vol. 9, s. 57.

Sverige.

HANSSON, S. Näringsfrihet, arbetsfrihet och arbetsfred. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 46.

Kollektivavtal för sjukhuspersonal. Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 5.

Amerikas förenta stater.

Cooperation of National Associations in interest of model wage — collection legislation. Monthly labor review okt. 1930.

Efforts of State labor offices to enforce payment of wages. Monthly labor review okt. 1930.

Australien.

Det australiska lönebildningssystemet. Industria 1930, nr 24.

Finland.

Regeringens proposition ang. skyddande av arbetsfred. Industritidningen 1930, nr 20.

Frankrike.

Statistique des conventions collectives de travail en 1929. Bulletin du ministère du travail 2 kv. 1930.

Tyskland.

ANTHES. Unabhängige oder gebundene Rechtsprechung der Arbeitsgerichte? Der Arbeitgeber 1930, nr 22.

OLBERG, P. Metallarbetarstrejken i Berlin. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 47.

Die Tarifverträge im Deutschen Reich am 1. Januar 1929. Wirtschaft und Statistik 1930, nr 21.

Österrike.

FREUNDLICH, J. Die Haftung für Streikschaden. Arbeit und Wirtschaft 1930, nr 21.

»Antiterrorlagen» i Österrike. Industria 1930, nr 23.

Kooperation.

GROTKOPP, W. Das genossenschaftliche Weltwirtschaftsprogramm. Die Arbeit 1930, nr 11.

ODHE, TH. Jordbrukets kooperativa varuanskaffning. Kooperatören 1930, nr 18.

SINDING, TH. Trusts and the co-operative movement. Review of international cooperation nov. 1930.

STOLPE, H. Producent- och konsumentintressen. Kooperatören 1930, nr 18.

Amerikas förenta stater.

Consumers' cooperative societies in 1929. Monthly labor review okt. 1930.

Lettland.

The structure and organisation of the co-operative movement. Review of international cooperation nov. 1930.

Storbritannien.

WILLIAMS, B. More co-operative trade. The aim of the next propaganda campaign. The co-operative review nov. 1930.

W. P. W. Co-operative Trade Associations in Great Britain. Review of international cooperation nov. 1930.

Industrial co-operative societies in 1929. The Ministry of labour gazette 1930, nr 11.

Tyskland.

WILBRANDT, R. Praktischer Gildensozialismus in Deutschland. Schweiz. Konsum-Verein 1930, nr 45—46.

Agricultural co-operation in Germany in 1929. Review of international cooperation nov. 1930.

De tyska byggnadsgillena. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 45.

Levnadskostnader.

BOUVIN, S. Lantarbetarnas livsföring i Tyskland och Sverige. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 44.

Outline of index numbers of wholesale prices in foreign countries. Monthly labor review okt. 1930.

Amerikas förenta stater.

FISHER, I. Wholesale commodity price indexes — weekly, monthly, quarterly, and annual. The journal of the American statistical association sept. 1930.

Tyskland.

WUNDERLICH, FRIEDA. Zur Preissenkung. Soziale Praxis 1930, nr 48.

Die Lebensmittelpreise. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 47.

Der Rückgang der Lebenshaltungskosten. Wirtschaft und Statistik 1930, nr 22.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

KAUTSKY, B. Wirtschaftliche Entwicklung und Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1930, nr 21.

Sverige.

FREDRIKSSON, N. Praktiska linjer på realskolans ålderssstadium. (Föredrag.) Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1930, nr 7.

[INDUSTRIFÖRBUNDET.] Praktiska bildningslinjer på realskolans ålderssstadium. (Utlåtande.) Industriförbundets meddelanden 1930, nr 5.

WEIBULL, ANNIE. Några synpunkter på hembiträdesfrågan. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1930, nr 8.

[YRKESSKOLFÖRENINGEN, SVENSKA.] Praktiska linjer på realskolans ålderssstadium. (Yttrande.) Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1930, nr 7.

G. E. Köpmännen och handelsundervisningen. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1930, nr 8.

Aktiebolaget Bofors lärlingsverkstad. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1930, nr 8.

Kanada.

Ontario apprenticeship act. The labour gazette 1930, nr 10.

Ten years' administration of technical education act. The labour gazette 1930, nr 10.

Tyskland.

BÖTTGER, A. Berufserziehung als Jugendfürsorge. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 10.

MÜLLER, A. Die Reform der Lehrpläne an landwirtschaftlichen Schulen. Die Arbeit 1930, nr 11.

Nykterhetsfrågan.

WIDMARK, E. Alkoholdosis und Berauschungsgrad. Revue internationale contre l'alcoolisme 1930, nr 5.

Sverige.

[SOCIALSTYRELSEN.] Förslag om väsentlig utvidgning av den statliga understöds- och upplysningsverksamheten. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1930, nr 8.

Tyskland.

GLÄSS, TH. Das neue deutsche Gaststättengesetz. Revue internationale contre l'alcoolisme 1930, nr 5.

Socialförsäkring.

Sverige.

EKMAN, K. Den sociala olycksfallsförsäkringens organisation. Gjallarhornet 1930, nr 20.

LAURIN, P. G. Sjukkassefrågan [Inledningsföredrag] inför försäkringsföreningen. Gjallarhornet 1930, nr 21.

[MEDICINALSTYRELSEN.] Betänkandet angående moderskapsskydd. (Yttrande.) Sv. läkartidningen 1930, nr 47—48.

P. M. angående ifrågasatta jämkningar i 1930 års sjukförsäkringsproposition, utarbetad inom socialdepartementet. Sv. läkartidningen 1930, nr 45.

Danmark.

STEINCKE, K. K. Socialreformen (Forelæggelsetale). Socialt Tidsskrift 1930, nr 10.

Sociallovreformen. Arbejdsgiveren 1930, nr 23.

Frankrike.

La caisse autonome de retraites des ouvriers mineurs. Bulletin du ministère du travail 2 kv. 1930.

Norge.

Sykekasseorganisasjoner. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 11.

Tyskland.

BRAETSCH, H. Fehlbetrag in der Invalidenversicherung? Der Arbeitgeber 1930, nr 22.

SCHNEIDER, H. Stand und Zukunft der Invalidenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 45.

WEGENER, R. Die Wanderversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 22.

WÖLPERT. Die Revision der Krankenkassen. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 22.

Ut- och invandring.

International payments arising out of migration. International labour review nov. 1930.

Frankrike.

Industripolitiska verkningar av immigrationen till Frankrike. Industria 1930, nr 24.

Kanada.

Migration between Canada and the United States. The labour gazette 1930, nr 10.

Order in council limiting immigration to Canada. The labour gazette 1930, nr 10.

Tyskland.

MÜLLER, A. Zurückdrängung der polnischen Landarbeiter. Arbeit und Beruf 1930, nr 21.

O. E. Die Ausländerbeschäftigung in der deutschen Landwirtschaft. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 45.

Ungern.

K[OVÁCS], A. *Contribution à la question de* l'immigration en Hongrie. Magyar statisztikai szemle 1930, nr 10.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 november—10 december 1930 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
385.	Arbetsrådets kung. med formulär till övertidsjournal enligt 8 § lagen om arbetstidens begränsning den 16 maj 1930	29 sept.
388.	K. kung. ang. fortsatt giltighet av förordn. den 13 juli 1926 (nr 399) med närmare föreskrifter rörande tillämpningen av lagen om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen)	7 nov.
393.	K. kung. ang. undantag för isländska medborgare från vissa bestämmelser i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	21 »
395.	Riksförsäkringsanstaltens kung. ang. fastställande av visst formulär	19 »
398.	K. kung. ang. ändring i kung. den 22 nov. 1929 (nr 369) med särskilda föreskrifter i anledning av lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar	7 »
402.	K. reglemente för allmänna barnhuset	21 »
407.	K. kung. ang. befrielse för direktionen över allmänna barnhuset, Stockholms stads barnavårdsnämnd och barnavårdsnämnden i Malmö från tillämpning av bestämmelserna i 7 kap. av lagen om samhällets barnavård den 6 juni 1924 (nr 361) m. m.	4 dec.

Sociala Meddelanden.

Årgången 1930.

Band 37.		*Band 38.*	
N:r 1 . . s. 1—80	N:r 4 . . . s. 265—360	N:r 7 . . . s. 521—600	N:r 10 . . s. 761— 840
» 2 . . » 81—184	» 5 . . . » 361—440	» 8 . . . » 601—680	» 11 . . » 841— 920
» 3 . . » 185—264	» 6 . . . » 441—520	» 9 . . . » 681—760	» 12 . . » 921—1016

Sakregister.

Affärsanställda, se *Arbetstid.*

Alkoholistvårdens anslagsbehov: s. 779 (10).

Socialstyrelsens utlåtande över förslaget till lagstiftning om alkoholistvård: s. 532 (7).

Alkoholstatistik, norsk: s. 651 (8).

Antiterrorlagen i Österrike: s. 417 (5).

Arbetarsemester, se *Semester.*

Arbetarskydd. Internationella arbetsbyråns kommitté för industriell hygien: s. 485 (6).

Expertkommittén för arbetsförhållandena å internationella farleder: s. 989 (12).

England. Arbetarskyddets inverkan på kvinnans arbetsmarknad: s. 490 (6).

Se även *Blyfaran, Minderåriga, Yrkesinspektionen.*

Arbetsbyrån, Internationella. Undersökningar under 1929: s. 158 (2).

Styrelsesammanträden 1930, februari: s. 284 (3); april: s. 480 (6); juni: s. 647 (8), 734 (9); oktober: s. 882 (11).

Nya publikationer: s. 303 (4), 413 (5), 486 (6), 553 (7), 734 (9), 884 (11), 989 (12).

Se även *Arbetarskydd, Arbetstid, Kolgruveindustrien.*

Arbetsfred. Permanenta arbetsfredskommittén: s. 866 (11).

England. Arbetet på samförstånd inom den engelska industrien: s. 403 (5).

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, år 1929: s. 145 (2); månadsstatistik 1929, dec.: s. 40 (1); 1930, jan.: s. 166 (2); febr.: s. 248 (3); mars: s. 318 (4); april: s. 422 (5); maj: s. 506 (6); juni: s. 560 (7); juli: s. 666 (8); augusti: s. 746 (9); sept.: s. 802 (10); okt.: s. 902 (11); nov.: s. 996 (12).

Arbetsförmedlingskonferensen inom stockholmsdistriktet den 16—17 augusti 1930: s. 683 (9).

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1929: s. 636 (8).

Den privata arbetsförmedlingen under år 1929: s. 492 (6).

Ryssland. Arbetsförmedling efter klasspolitiska linjer: s. 305 (4).

Se även *Svenskbyborna.*

Arbetsgivareföreningen, Svenska, år 1929: s. 556 (7).

Arbetsinställelser i Sverige år 1929: s. 772 (10).

Arbetsinställelser i utlandet under 1929: s. 890 (11).

Arbetskonferensen. Internationella arbetskonferensens tolfte sammanträde: s. 3 (1); trettonde sammanträde: s. 18 (1); fjortonde sammanträde: s. 763 (10).

Direktörens rapport till arbetskonferensens fjortonde sammanträde: s. 552 (7).

Sveriges representation vid arbetskonferensens fjortonde sammanträde: s. 486 (6).

Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1929: s. 156 (2).

Arbetskonflikter, se *Antiterrorlagen, Arbetsinställelser, Vräkning.*

Arbetslöner. Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1929: s. 443 (6).

Löneutvecklingen i olika länder 1913—1929: s. 701 (9).

Reallönerna i olika länder: s. 31 (1), 491 (6), 886 (11).

Amerikas förenta stater. Tio års löneutveckling inom den amerikanska storindustrien: s. 416 (5).

Se även *Familjelön, Jordbruk, Skogsarbetare, Vägarbetare.*

Arbetslösheten under år 1929: s. 187 (3).

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna:

1929, 30 nov.: s. 46 (1); 31 dec.: s. 172 (2); 1930, 31 jan.: s. 254 (3); 28 febr.: s. 324 (4); 31 mars: s. 428 (5); 30 april: s. 512 (6); 31 maj: s. 566 (7); 30 juni: s. 672 (8); 31 juli: s. 752 (9); 31 aug.: s. 808 (10); 30 sept.: s. 908 (11); 31 okt.: s. 1002 (12).

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet: 1929, nov.: s. 36 (1); dec.: s. 164 (2); 1930, jan.: s. 238 (3); febr.: s. 305 (4); mars: s. 416 (5); april: s. 494 (6); maj: s. 554 (7); juni: s. 650 (8); juli: s. 735 (9); aug.: s. 797 (10); sept.: s. 889 (11); okt.: s. 990 (12).

Arbetslöshetsklientelet vid de statliga reservarbetena under år 1929: s. 191 (3).

Utredning rörande arbetslöshetsförsäkringen m. m.: s. 162 (2).

Utredning angående allmänna arbeten till motverkande av arbetslösheten: s. 888 (11).

Socialstyrelsens yttrande rörande hjälp åt arbetslösa svenskar i Kanada m. m.: s. 614 (8).

Arbetslöshetsfrågan vid 1930 års riksdag: s. 626 (8).

Arbetslösheten i olika länder och åtgärderna däremot: s. 979 (12).

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet: s. 47 (1); 173 (2); 247 (3); 325 (4); 429 (5); 505 (6); 567 (7); 673 (8); 745 (9); 809 (10); 909 (11); 1003 (12).

Amerikas förenta stater. Arbetslösheten: s. 308 (4), 979 (12).

Arbetslösheten vid 1930 års folkräkning: s. 799 (10).

Kommittéförslag rörande planering av nödhjälpsarbeten: s. 800 (10).

Australien. Arbetslösheten: s. 979 (12).

Belgien. Arbetslösheten: s. 979 (12).

England. Nya ändringar i arbetslöshetsförsäkringslagen: s. 238 (3).

Förslag om nya riktlinjer för den engelska arbetslöshetspolitiken: s. 495 (6).

Ökad lånerätt för arbetslöshetsförsäkringen i Storbritannien: s. 494 (6).

Arbetslösheten och åtgärderna däremot: s. 979 (12).

Finland. Nya bestämmelser om statens åtgärder mot arbetslösheten: s. 798 (10).

Italien. Arbetslöshetens bekämpande: s. 496 (6).

Italienska regeringens arbetslöshetspolitik: s. 794 (10).

Nya Zeeland. Arbetslösheten: s. 979 (12).

Polen. Arbetslösheten: s. 979 (12).

Rumänien. Arbetslösheten: s. 979 (12).

Ryssland. Arbetslösheten: s. 979 (12).

Schweiz. Arbetslösheten: s. 979 (12).

Tyskland. Tyska riksregeringens arbetsanskaffningsprogram: s. 797 (10).

Arbetslösheten: s. 979 (12).

Arbetsmarknaden enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter: 1929, dec.: s. 1 (1); 1930, jan.: s. 81 (2); febr.: s. 185 (3); mars: s. 265 (4); april: s. 361 (5); maj: s. 441 (6); juni: s. 521 (7); juli: s. 601 (8); augusti: s. 681 (9); sept.: s. 761 (10); okt.: s. 841 (11); nov.: s. 921 (12).

Arbetstillgången enligt uppgifter från industriidkare m. fl.: 1929, fjärde kvart.: s. 83 (2); 1930, första kvart.: s. 363 (5); andra kvart.: s. 603 (8); tredje kvart.: s. 843 (11).

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet, se *Arbetslösheten.*

Amerikas förenta stater. Lag om officiell arbetsmarknadsstatistik: s. 799 (10).

Verkningarna av börskrisen i New-York på arbetsmarknaden: s. 239 (3).

England. Ställningen på arbetsmarknaden: s. 307 (4).

Kanada. Arbetsmarknadens läge: s. 240 (3).

Se även *Jordbruk, Sjömansyrket.*

Arbetsorganisationen, Internationella: s. 156 (2); 234 (3); 303 (4); 413 (5); 480 (6); 552 (7); 647 (8); 734 (9); 882 (11); 989 (12).

Se även *Arbetsbyrån, Arbetskonferensen.*

Arbetstid. Framställning från kommerskollegium och socialstyrelsen ang. sjöarbetstidslagen: s. 293 (4).

Arbetstidslagstiftningen vid 1930 års riksdag: s. 625 (8).

Internationella arbetsbyråns rapport rörande arbetstiden för »anställda»: s. 484 (6).

Amerikas förenta stater. Fyrtiofyra timmars arbetsvecka för arbetare anställda av amerikanska förbundsregeringen: s. 737 (9).

England. Engelska regeringens förslag om arbetstidens reglering: s. 497 (6).

Förslaget till arbetstidslag i Storbritannien: s. 735 (9).

Förslag om arbetstidens reglering för affärsanställda i Storbritannien: s. 736 (9).

Se även *Hotellpersonal, Kolgruveindustrien, Veckovila.*

Arbetstillgång, se *Arbetsmarknad.*

Blyfaran från motorbränsle: s. 649 (8).

Bostadsförhållanden. Socialstyrelsens yttrande över motionen om lantarbetarnas bostadsförhållanden: s. 286 (4).

Se även *Hyresförhållanden.*

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1930: s. 851 (11).

Bostadsrättsföreningar: s. 633 (8).
Byggnadsverksamheten år 1929: s. 941 (12); i rikets större städer: s. 280 (4).
Bostadsproduktionen under år 1929 inom Stockholm jämte förortsområde: s. 369 (5).
Dyrortsgrupperingen för de skattefria avdragen: s. 448 (6).
Skattetrycket å olika orter år 1929: s. 923 (12).
Finland. Ny undersökning av den relativa dyrheten å olika orter i Finland: s. 498 (6).
Ekonomiskt råd i Storbritannien: s. 804 (4).
Emigration, se *Ut- och invandring.*
Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1929 års ingång: s. 554 (7).
England. Den engelska fackföreningsrörelsen år 1929: s. 889 (11).
Se även *Landsorganisationen.*
Familjelön. Belgien. Lagförslag om lönetillskott för familjeförsörjare: s. 237 (3).
Flyktingsproblemet. Nationernas förbund och flyktingsproblemet: s. 885 (11).
Fylleriförseelser och spritsmuggling: 1929, fjärde kvart.: s. 187 (2); 1930, första kvart.: s. 378 (5); andra kvart.: s. 609 (8); tredje kvart.: s. 877 (11).
Se även *Alkoholstatistik.*
Förlikningsmän. Statens förlikningsmäns verksamhet under år 1929: s. 849 (11).
Hotell- och restaurangpersonalens sammansättning och arbetstidsförhållanden vid företag av olika slag: s. 89 (2).
Hyresförhållanden. Hyresförhållandena för vissa tjänstemän under hyresåret 1928/29: s. 457 (6).
Hyresräkningen år 1928: s. 211 (3); 267 (4).
Industriell hygien, se *Arbetarskydd.*
Industrien i Sverige år 1928: s. 383 (5).
Intagningsnämnd, se *Vanartslagstiftningen.*
Invandring, se *Ut- och invandring.*
Jordbruk. Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1929: s. 127 (2).
Jordbrukskreditkassan: s. 631 (8).
Kolgruveindustrien. Kolkonferensen i Genève den 6—18 januari 1930: s. 160 (2).
Internationella arbetsbyråns rapport rörande arbetstidens reglering inom kolgruveindustrien: s. 481 (6).
Kollektivavtal i Sverige år 1929: s. 690 (9).
Kollektivavtalen 1929, fjärde kvart.: s. 33 (1); 1930, första kvart.: s. 290 (4); andra kvart.: s. 549 (7); tredje kvart.: s. 777 (10).
Kollektivavtal i utlandet år 1929: s. 990 (12).
Kooperation. Kooperativ verksamhet i Sverige år 1928: s. 470 (6).
Kooperativa förbundets verksamhet under år 1929: s. 528 (7).
Ryssland. Skärpt tillsyn över de kooperativa föreningarna: s. 738 (9).
Kvinnor. Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1928: s. 385 (5).
Socialstyrelsens förslag till åtgärder mot handeln med kvinnor och barn: s. 710 (9).
Se även *Arbetarskydd, Moderskapsskydd.*
Landsorganisationen i Sverige under år 1929: s. 309 (4).
Lantarbetare, se *Bostadsförhållanden, Jordbruk, Vräkning.*
Levnadskostnader: 1929, fjärde kvart.: s. 48 (1); 1930, första kvart.: s. 326 (4); andra kvart.: s. 568 (7); tredje kvart.: s. 810 (10).
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet: s. 72 (1); 350 (4); 592 (7); 912 (11).
Se även *Dyrortsgrupperingen, Markegång.*
Livsmedelspriser och levnadskostnader: 1930, jan.: s. 175 (2); febr.: s. 255 (3); april: s. 431 (5); maj: s. 513 (6); juli: s. 674 (8); aug.: s. 753 (9); okt.: s. 910 (11); nov.: s. 1004 (12).
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1929: s. 206 (3).
Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Oslo och Köpenhamn: s. 241 (3).
Lönekommitté. Socialstyrelsens utlåtande över lönekommitténs betänkande: s. 964 (12).
Lösdrivare, se *Vanartslagstiftningen.*
Markegången. Socialstyrelsens yttrande: s. 389 (5).
Minderåriga. Ny kungörelse angående minderårigs användande till vissa farliga arbeten: s. 872 (11).
Socialstyrelsens utlåtande angående kostnaderna för läkarbesiktning av minderåriga industriarbetare s. 705 (9).
Se även *Kvinnor.*
Moderskapsskydd. Socialstyrelsens utlåtande över betänkandet angående moderskapsskydd: s. 545 (7).
Nykterhetsrörelsen. Den danska nykterhetsrörelsens rusdrycksprogram: s. 893 (11).
Näringsvärde, se *Livsmedelspriser.*
Olycksfall i arbete år 1927: s. 775 (10).
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1929: s. 523 (7).
Olycksfall inom sjömansyrket år 1929: s. 857 (11).

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete: s. 245 (3); 313 (4); 502 (6); 557 (7); 655 (8); 741 (9); 896 (11), 993 (12).

Olycksfallsförsäkring, se *Riksförsäkringsanstalten.*

Pantlånerörelse. Socialstyrelsens förslag till förordning angående idkande av pantlånerörelse: s. 714 (9).

Pensionsförsäkring. Amerikas förenta stater. Pensionsförsäkringslagstiftningen: s. 310 (4).

England. Ändring av lagen om änke-, barn- och ålderdomspensionering i Storbritannien: s. 38 (1).

Pensionsstyrelsens årsberättelse för 1928: s. 165 (2).

Reallön, se *Arbetslöner.*

Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1928: s. 37 (1).

Rusdrycksförsäljningen under år 1929: s. 892 (11).

Se även *Alkoholstatistik.*

Rysslandssvenskarna. Hjälpverksamheten bland rysslandssvenskarna: s. 554 (7).

Semester. Socialstyrelsens yttrande över motionen rörande arbetarsemester: s. 226 (3).

Semesterfrågan för industriens arbetare: s. 300 (4).

Sjukförsäkring. Sjukförsäkringsfrågan vid 1930 års riksdag: s. 629 (8).

Nya sjukförsäkringssakkunniga: s. 739 (9).

Registrerade sjukkassors verksamhet år 1928: s. 118 (2); år 1929: s. 557 (7).

England. Undersökning av sjukligheten i de engelska sjukkassorna: s. 499 (6).

Nederländerna. Obligatorisk sjukförsäkring: s. 297 (4).

Norge. Förslag till ny lag: s. 418 (5).

Tyskland. Reformprogram för sjukförsäkringen: s. 311 (4).

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1929: s. 494 (6).

Sjömansyrket. Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1929: s. 123 (2).

Se även *Arbetstid, Olycksfall.*

Skatter, se *Dyrortsgruppering.*

Skogsarbetare. Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1929—1930: s. 203 (3); 697 (9).

Socialförsäkring. Frankrike. Den nya franska socialförsäkringslagen: s. 639 (8).

Se vidare *de särskilda försäkringsgrenarna.*

Sociala frågor, se *Sociallagstiftning.*

Sociallagstiftning. Författningar rörande sociala frågor: s. 80 (1); 184 (2); 264 (3); 360 (4); 440 (5); 520 (6); 600 (7); 680 (8); 840 (10); 920 (11); 1011 (12)

Sociala frågor vid 1930 års riksdag: s. 625 (8).

Nordiskt socialpolitiskt expertmöte i Stockholm: s. 490 (6).

Se även *Arbetskonferensen.*

Sockerförbrukningen i svenska stadssamhällen: s. 23 (1).

Statstjänst, se *Arbetstid, Hyresförhållanden, Lönekommitté.*

Svenskbyborna. Utplaceringen av svenskbyborna: s. 36 (1).

Anslag vid 1930 års riksdag: s. 635 (8).

Tidskriftsöversikt: s. 74 (1); 177 (2); 257 (3); 352 (4); 433 (5); 515 (6); 594 (7); 676 (8); 755 (9); 835 (10); 913 (11); 1006 (12).

Understödsföreningar. Registrerade understödsföreningars verksamhet under år 1928: s. 474 (6).

Ut- och invandring under år 1929: s. 652 (8).

Utvandringen till främmande världsdelar under 1929: s. 143 (2); 1930, första kvart.: s. 419 (5); andra kvart.: s. 653 (8); tredje kvart.: s. 894 (11).

Ut- och invandringslagstiftningen efter kriget: s. 411 (5).

Konferens rörande emigrantskydd: s. 992 (12).

Amerikas förenta stater. Ansökningar om immigrationsvisum: s. 39 (1).

In- och utvandringen under senare halvåret 1929: s. 244 (3); under fiskalåret 1929/30: s. 730 (9).

Förslag om nya invandringsrestriktioner: s. 500 (6).

Förslag till ytterligare begränsning av immigrationen till Förenta staterna: s. 801 (10); 991 (12).

Danmark. Utvandringen under 1929: s. 243 (3).

England. Den engelska utvandringen till Kanada under 1929: s. 801 (10).

Italien. Italienska regeringens emigrationspolitik: s. 739 (9).

Kanada. Invandringen under budgetåret 1929/30: s. 740 (9).

Nya begränsningar av invandringen: s. 741 (9).

Nya riktlinjer för den kanadensiska immigrationspolitiken: s. 501 (6).

Norge. Utvandringen under 1929: s. 244 (3).

Sydafrika. Invandringsrestriktioner: s. 420 (5).

Vanartslagstiftningen: s. 634 (8).

Socialstyrelsens utlåtande rörande ifrågasatt inrättande av intagningsnämnder för vissa interneringsmål: s. 978 (12).

Veckovila. Belgien. Förslag om utsträckt veckovila: s. 737 (9).

Frankrike. Förslag om veckovila för privatchaufförer: s. 737 (9).

Ryssland. Den oavbrutna arbetsveckan: s. 650 (8).

Vräkning. Socialstyrelsens yttrande över motionen om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter: s. 230 (5).

Vägarbetare. Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete år 1930: s. 693 (9).

Yrkesinspektionen. Verksamhet 1929, fjärde kvart.: s. 174 (2); 1930, första kvart.: s. 430 (5); andra kvart.: s. 665 (8); tredje kvart.: s. 901 (11).

Yrkesinspektionen vid 1930 års riksdag: s. 626 (8).

Ålderdomspensionering, se *Pensionsförsäkring.*